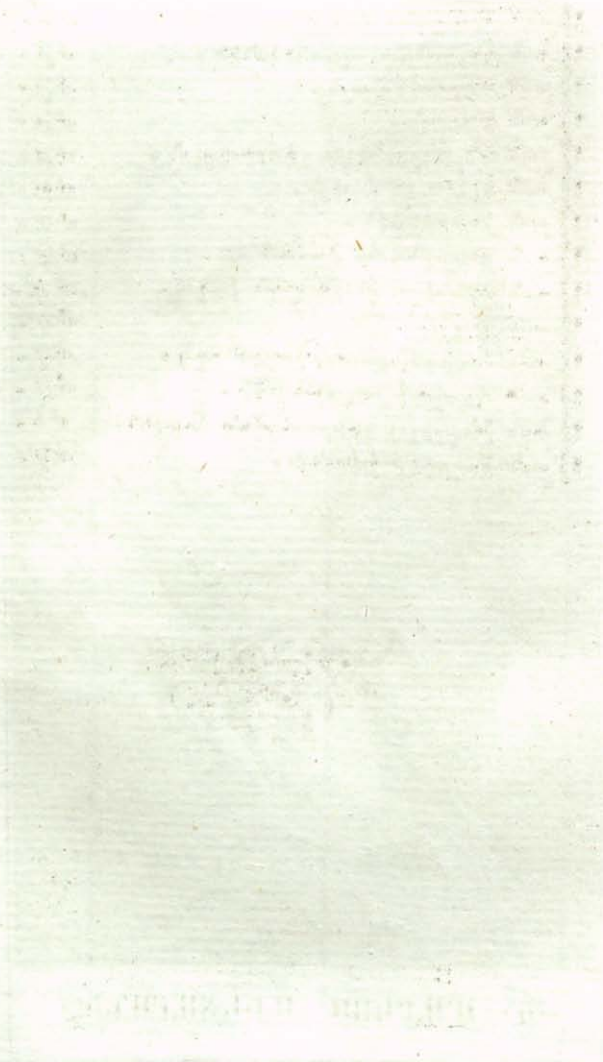

ՆՈՐ
ԿՏԱԿԱՐԱՆ

ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ

ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

1820 ԱՄԻՆ

Ի ՎԻՆՆԻՍԻԿ

Ի ՎԱՆՍ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՍ

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԷՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ

Աւետարանս որ ըստ Մատթէոսի գրեալ է. զի նախ Հայրենիս աշակերտ ՚ի գրելոյ պատահեցաւ ինձ պատմել զԵկեղեցւոյն ընդարձակութիւն, եւ զհաստատութիւն հաւատոյ նորա. զի ոչ միայն ՚ի Հրեայս, այլ եւ ՚ի հեթանոսս տարածեցաւ. եւ զի ոչ ինչ ՚ի պակաս կարի ունի ՚ի Հրեայս, եւ ոչ ՚ի հեթանոսս. զի ամենայն ինչ կատարեալ ունի ՚ի Քրիստոս Յիսուս Տէր մեր

Ա՝ան յառաջքնեալ ճարտասանէն յովհաննու Հիրտէնի. ՀԴ. 1.
Ա՝ան վարդապետութենէ փրկչին. ՀԴ. 23.
Ա՝ան երանութենէ. ՀԵ. 2.
Ա՝ան խոտորին. ՀԸ. 1.
Ա՝ան հարիւրապետին. ՀԸ. 5.
Ա՝ան կոչանչին պետրոսի. ՀԸ. 14.
Ա՝ան իջեալքն ամ յառաջ. ՀԸ. 16.
Ա՝ան՝ որ ոչ եւս հրամայեր երկեալ կինէ. ՀԸ. 19.
Ա՝ան առաքելոյն ՚ի վերայ ջուրցն. ՀԸ. 23.
Ա՝ան դիւահարացն. ՀԸ. 28.
Ա՝ան անդամալուծին. ՀՁ. 1.
Ա՝ան մաքսին. ՀՁ. 9.
Ա՝ան դստերն ծողովրդապետին. ՀՁ. 18.
Ա՝ան պետապետին. ՀՁ. 20.
Ա՝ան երկուց հուրցն. ՀՁ. 27.
Ա՝ան լուռ և համր դիւահարին. ՀՁ. 32.
Ա՝ան առաքելոցն իշխանութենէ. ՀԺ. 1.
Ա՝ան առաքելոյն յովհաննու պաշտելիքդ. ՀԺԱ. 2.
Ա՝ան՝ որոյ չեան գօտւոյն արձակել էր. ՀԺԲ. 10.
Ա՝ան հոյր և համր դիւահարին. ՀԺԲ. 22.
Ա՝ան՝ որ խնդրելին նշանս. ՀԺԲ. 38.
Ա՝ան առաքելոյն. ՀԺԳ. 1.
Ա՝ան յովհաննու, և հերովդէ. ՀԺԳ. 1.
Ա՝ան հինգ հացիցն. ՀԺԳ. 15.
Ա՝ան երկուց երկոցն ՚ի վերայ ծովուն. ՀԺԳ. 22.
Ա՝ան անցանելոյն պատուհանաւն այլ. ՀԺԴ. 1.
Ա՝ան կնոջն քանանացւոյն. ՀԺԴ. 21.
Ա՝ան իջեալ կնոջ ողորմելոյն. ՀԺԴ. 29.
Ա՝ան եօթն հացիցն. ՀԺԴ. 32.
Ա՝ան խաղոյ դիւրինեցուցն. ՀԺԶ. 6.
Ա՝ան՝ որ ՚ի կենսոյն հարցմանն. ՀԺԶ. 13.

ԱՆԱՆ այլակերպութիւնն Քրիստոսի . ԺԵ . 1 .
ԱՆԱՆ լուսանահարին . ԺԵ . 14 .
ԱՆԱՆ խնդրելոյ զերկիրբարեանն . ԺԵ . 23 .
ԱՆԱՆ հարցանելոյն՝ ընդ ո՞ւ է ինչ ձեզ . ԺԶ . 1 .
ԱՆԱՆ առաւել հարկաւոր ուխտին . ԺԶ . 12 .
ԱՆԱՆ լսողելոյ զերեսս փաղանգին . ԺԶ . 23 .
ԱՆԱՆ հարցմանն արքայութեանն առն էնինն . ԺԶ . 1 .
ԱՆԱՆ հարցանելոյ ինձոպանին պայ . ԺԶ . 16 .
ԱՆԱՆ վարձկանութեանն տղայոցն . Է . 1 .
ԱՆԱՆ որդւոցն զերեսեաց . Է . 20 .
ԱՆԱՆ երկուց հօրացն . Է . 29 .
ԱՆԱՆ իշխանն , և յաւանականին . ԻԱ . 1 .
ԱՆԱՆ հօրացն , և հպատին . ԻԱ . 14 .
ԱՆԱՆ չորանալոյ ընկենուղն . ԻԱ . 18 .
ԱՆԱՆ հարցանելոյ պարտն զհանապազաւորին ,
և ձերոյ . ԻԱ . 23 .
ԱՆԱՆ երկուց որդւոցն առաքելոց . ԻԱ . 28 .
ԱՆԱՆ այգւոյն առաքին . ԻԱ . 33 .
ԱՆԱՆ հոգեցելոյն ի հարբանեան . ԻԲ . 1 .
ԱՆԱՆ դահեկանին , որով գործեցին պարն . ԻԲ . 15 .
ԱՆԱՆ ապրուհեցուցն . ԻԲ . 23 .
ԱՆԱՆ օրինականացն . ԻԲ . 34 .
ԱՆԱՆ զնհարցանելոյն պէարքեցիկան . ԻԲ . 41 .
ԱՆԱՆ վայ պաղոյ դպրացն , և փարիսեցւոցն . ԻԳ . 13 .
ԱՆԱՆ հպարտացն . ԻԳ . 3 .
ԱՆԱՆ առնուն և ծամուն . ԻԳ . 36 .
ԱՆԱՆ պատն հրաւանացն . ԻԵ . 1 .
ԱՆԱՆ պաղատանացն պաղոյ . ԻԵ . 14 .
ԱՆԱՆ գալոցն զնին . ԻԵ . 31 .
ԱՆԱՆ օձանելոյն պարն իւղով . ԻԶ . 6 .
ԱՆԱՆ պարտատրելոյ պաղատին . ԻԶ . 17 .

Ա՝ան օբինաւոր խորհրդոյն . Էջ. 26.
Ա՝ան Տաճարէ ՚ն . Էջ. 41.
Ա՝ան ուրացուԼՔն պետրոսի . Էջ. 69.
Ա՝ան յուդայի պղծմանն . Էջ. 3.
Ա՝ան խնդրելոյ պաՀպանական Տարմանն . Էջ. 57.
Ա՝ան խաղաՔեր հանճանցն . Էջ. 1.

ՍՓ ՄԱՏԹԷՈՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՉ

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն
ՀԱՏ ՄԱՏԹԷՈՍԻ։

ԳԼ. Ա։

1 ԱՊ ԻՐՔ ՆՆԱՊԱՏՄԱՆ
2 յետ քսի սրդոյ դաւթի սրդ-
ոյ աբրահամու ։ * Աբրա- ‖ Ծննդ. 21. 3.
համ ծնաւ զիսահակ. ։ Իսա- ‖ 25. 26.
3 հակ ծնաւ զյակովբ. ։ Յակովբ ծնաւ զյու- ‖ 29. 35.
դա, և զեղբարսն։ ։ * Յուդա ծնաւ զթա- ‖ 38. 29.
մար եւ զզարա ’ի թամարայ. ։ Փարես ‖ 1. Մնա
ծնաւ զեզրոմ. Եզրոմ ծնաւ զարամ ։ 2. 4.
4 ։ * Արամ ծնաւ զամինադաբ. Ամինադաբ ‖ 2. 10.
ծնաւ զնաասոն. ։ Նաասոն ծնաւ զսաղ- ‖ Հռ.
5 մոն ։ * Սաղմոն ծնաւ զբոոս ’ի հռաքա- 4. 20.
բայ. Բոոս ծնաւ զովբէթ ’ի հռութայ.
Ովբէթ ծնաւ զյեսսէ. Յեսսէ ծնաւ զդա-
6 ւիթ արքայ ։ ։ * Դաւիթ արքայ ծնաւ զսո- ‖ 2 Թագ. 12. 24.
ղո-

← Պրեսաց- Նազարեան Ատենագ. Հայոց

||3 Թագ 11. 43. զոմանին ի կնոջէն ուրիայ : || * Սողոմոն ծը- 7
||14. 31. նաւ զրօքսաւամ. || Քոբսաւամ ծնաւ զաբիա.
||15. 8. || Ասիա ծնաւ զասափ : || * Ասափ ծնաւ 8
||2Մնա. 17. 1. զյովսափատ. || Յովսափատ ծնաւ զյովրամ:
||21. 1. Յովրամ ծնաւ զոզիա : || * Ոզիա ծնաւ զյո- 9
||26. 23. վաթամ. || Յովաթամ ծնաւ զաքազ. || Ա-
27. 9. քազ ծնաւ զեզեկիա : * Եզեկիա ծնաւ զմ- 10
||4 Թագ 18. 2. անասէ. || Մանասէ ծնաւ զամոն. Ամոն
||20. 21. ծնաւ զյովսիա : || * Յովսիա ծնաւ զյեքո- 11
||21. 18. նիա, և զեղբարս նր առ գերուԹիւն բաբե-
||2Մնա. 36. 1. Ե ղացւոց : * Յետ գերուԹիւն բաբելացւոց ծը- 12
4. Ե 9. նաւ յեքոնիա զսաղաԹիէլ. || ՍաղաԹիէլ
||2. Եզր. 3. 2. ծնաւ զզօրաբաբէլ : * Ո զօրաբաբէլ ծնաւ 13
զաբիուԹ. Աբիուդ ծնաւ զեղիակիմ. Ե-
ղիակիմ ծնաւ զազովր : * Ազովր ծնաւ զսա- 14
դովկ. Սադովկ ծնաւ զաքին. Աքին ծնաւ
զեղիուդ : * Եղիուդ ծնաւ զեղիազար. Ե- 15
ղիազար ծնաւ զմատԹան. ՄատԹան ծը-
նաւ զյակովբ : * Յակովբ ծնաւ զյովսէփ 16
զայրն Մարեմայ՝ որում խոսեցեալ զմարիամ
կոյս. յորմէ ծնաւ Յ, որ անուանեցաւ
Ք : * Ամենայն ազգք յաբրահամէ 17
մինչև ի դաւիԹ՝ ազգք չորեքտասանք. և
ի դաւիԹէ մինչև ի գերուԹիւն՝ բաբելաց-
ւոց՝ ազգք չորեքտասանք. և ի գերուԹէն
բաբելացւոց մինչև ի ք՝ ազգք չորեքտա-
սանք :
|| Ղ-ե. 1. 27. || * Եւ յոմէ քմէ ծնունդն էր այսպէս : Խո- 18
սեցեալ զմայր նր Մարիամ յովսեփու, մին-
չև եկեալ առ միմեանս՝ գտաւ յղացեալ ի
հոգւոյն սրբ : * Եւ յովսէփ այր նր, քանզի 19
արդար էր՝ և ոչ կամէր առակել զնա, խոր-

հե-

20 հեցաւ լռելեայն արձակել զնա։ * Եւ մինչ
դեռ նա զայս ածէր զմտաւ, ահա հրեշտակ
տեսլեան երևեցաւ նմա՝ և ասէ. յուզ
սկսի որդի դաւթի՝ մի երկնչիր առնուլ առ.
քեզ զմարիամ կին քո. քանզի որ ՚ի նմանէ
21 ծնեալ է՝ ՚ի հոգւոյն սրբոյ է ։ * ՚Ի ծնցի որ- || Ղուկ. 1. 31.
պի, և կոչեսցես զանուն նորա յիս. զի նա Գործ. 4. 12.
փրկեսցէ զժողովուրդ իւր ՚ի մեղաց իւրց-
22 ետանց ։ * Ա՛յլ այս ամ եղև, զի լցցի որ ա-
սացաւն ՚ի տեառնէ ՚ի ձեռն եսայեայ մարգա-
23 բէի ։ || * Ա՛հա կոյս յղասցի՝ և ծնցի որդի, || Եսայ. 7. 14.
և կոչեսցեն զանուն նորա Էմմանուէլ. որ
24 թարգմանի՝ ընդ մեզ ած ։ * Եւ զարթու-
ցեալ յովսէփ ՚ի քնոյ անտի, արար որպէս հրա-
մայեաց նմա հրեշտակն տեառն, և առ յինքն
25 զկինն իւր ։ * Եւ ոչ գիտէր զնա, մինչև || Ղուկ. 2. 7.
ծնաւ զորդին իւր զանդրանիկ. և կոչեաց
զանուն նորա յիս ։

ԳԼՒՒ Բ։

1 Եւ ՚ի ծնանելն յիսուի ՚ի բեթղեհէմ հրէաս-
տանի յաւուրս հերովդէի արքայի, ահա
2 մոգք յարևելից եկին յերուսաղէմ, * և ա-
սեն. ո՞ւր է որ ծնաւ արքայն հրէից. զի տե-
սաք զաստղն նո՛ր յարևելս, և եկաք երկիրպա-
3 գանել նմա։ * Եւ լուեալ արքայ հերով-
դէս՝ խռովեցաւ, և ամ երուսաղէմ ընդ նմա։
4 * Եւ ժողովեալ զամ զքահանայապետս և
զդպիրս ժողովրդեանն, հարցանէր ՚ի նոցա
5 նէ՝ ՚ի ո՞ւր ծնանիցի քրիստոս։ * Եւ նոքա ասեն
ցնա. ՚ի բեթղեհէմ հրէաստանի. զի այս || Միք. 5. 2.
6 պէս գրեալ է ՚ի ձեռն մարգարէին։ * Եւ || Ցհ. 7. 42.
գու-

դու՛ք քեզ ղէհիմ երկիր յուդայ՝ ոչինչ կրա-
սեր ես յիշխանս յուդայ. ՚ի քէն ելցէ ինձ
իշխան, որ հովուեսցէ զժողովուրդիմ զիս-
րայէլ: * Յայնժամ հերովդէս գաղտ կոչ- 7
եաց զմոգսն, և ստուգեաց ՚ի նոցանէ ըղ-
ժամանակ աստեղն երեւեալ: * Եւ առաք- 8
կեաւ զնոսա ՚ի քեթղէհէմ, ասէ. գնացէ՛ք
ստուգեցէ՛ք վասն մանկանն, և յորժամ գտա-
նիցէ՛ք՝ ազգ արասջիք ինձ, զի և ես եկեալ
երկիրպագից նմա: * Եւ նոքա իբրեւ լուան ՚ի 9
թագաւորէն՝ գնացին. և ահա աստղն զոր
տեսին յարեւելս՝ առաջնորդեաց նոցա, մինչեւ
եկեալ եկաց ՚ի վե՛ր՝ ուր էր մանուկն: * Եւ 10
իբրեւ տեսին զաստղն, խնդացին յոյժ ուրա-
խութիւն մեծ: * Եւ իբրեւ մտին ՚ի տունն, տե- 11
սին զմանուկն հանդերձ մարեմամբ մօրբն
իւրում, և անկեալ երկիրպագանէին նմա.
‖ Աղ. ‖ և բացեալ զգանձս իւրեանց՝ մատուցին նմա
71. 10. պատարագս՝ ոսկի և խնդրուկ և զմուռս:
* Եւ հրամանն առեալ ՚ի տեսլեան չգառ- 12
նալ անդրէն առ հերովդէս, ընդ այլ ճանա-
պարհ գնացին յաշխարհն իւրեանց: * Եւ 13
իբրեւ գնացին նոքա անտի, ահա հրեշտակ
տեառն երեւեր ՚ի տեսլեան յովսեփու, և ասէ.
արի՛ առ զմանուկդ և զմայրն նորա՝ և փախի՛ր
յեգիպտոս, և անդ լինիջիր՝ յորժամ ասա-
ցից քեզ. քանզի ՚ի խնդիր է հերովդէս կո-
րուսանել զմանուկդ: * Եւ նա յարուցեալ 14
առ զմանուկն և զմայրն նորա գիշերի՝ և գը-
նաց յեգիպտոս, և անդ էր մինչեւ ցվախ-
‖ Ոնէայ ճան հերովդի: * Զի լցցի ասացեալն ՚ի 15
11. 1. տեառնէ ՚ի ձեռն մարգարէին որ ասէ. ‖ յեգիպ-
տո-

16 տոսկ կոչեցից զորդի իմ։ * Յայնժամ իբ-
րև եաես Հերովդէս Թէ խաբեցաւ ՚ի մո-
գուց անտի, բարկացաւ յոյժ. և առաքեաց
կոտորեաց զամս մանկունսն որ էին ՚ի բեթ-
ղհեմ և յամենայն սահմանսն՝ յերկեամենից և
՚ի խոնարհ, ըստ ժամանակին զոր ստուգեաց
17 ՚ի մոգուց։ * Յայնժամ կատարեցաւ ա-
սացեալն ՚ի ձեռն Երեմիայ մարգարէի՝ որ
18 ասէ. * Ձայն գուժեաց ՚ի հառամայ, ողբ- || Երեմ.
31. 15.
բումն և լալումն և աշխարումն յոյժ. Հռա-
քէլ լայր զորդիս իւր, և ոչ կամէր միխիթա-
19 րիլ՝ զի ոչ էին։ * Եւ ՚ի վախճանել Հերով-
դէ, ահա հրեշտակ տեառն ՚ի տեսլեան երևեր
20 յովսեփայ յեգիպտոս, * և ասէր. արի առ
զմանուկդ և զմայր իւր, և դնա յերկիրն
իսրայէլի. զի մեռան որ խնդրէին զանձն
21 մանկանդ։ * Եւ նա յարուցեալ առ զմա-
նուկն և զմայր նորա, և եկն յերկիրն իսրայէլի։
22 * Եւ իբրև լուաւ եթէ արքեզայոս թագա-
ւորեաց հրէաստանի փոխանակ հերովդէի
հօրն իւրոյ, երկեաւ երթալ անդր. և հրա-
մանս առեալ ՚ի տեսլեան, գնաց ՚ի կողմանս
23 գալիլեացւոց։ * Եւ եկեալ բնակեցաւ ՚ի
քաղաքին՝ որ կոչէր նազարեթ. զի լցցի բան
մարգարէիցն, Թէ նազովրեցի կոչեսցի։

Գ.Ի. Գ.

1 Յաւուրսն յայնոսիկ գայ յովհաննէս մկր-
տիչ քարոզել յանապատին հրէաստա-
2 նի, * և ասել. ապաշխարեցէ՛ք՝ զի մերձեալ || Մատ.
3 է արքայութիւն երկնից։ * Զի սա է՝ վասն որոյ 1. 4.
ասացաւ ՚ի ձեռն եսայեայ մարգարէի, որ Ղուկ.
ասէ. 3. 3.

‖ Եսայ. 40. 3. ասէ. ‖ Ձայն բարբառոյ յանապատի, պատ-
րաստ արարէք զճանապարհ Տեառն, և ուղիղ
արարէք զշաւիղս նորա։ * Լե՛ւ ինքն Յովհան- 4
նէս ունէր հանդերձ՝ի ստեայ ուղտոյ, և
գօտի մաշկեղէն ըստ մէջ իւր. և կերակուր
նորա էր մնարխ և մեղր վայրենի։ * Յայն- 5
ժամ ելանէին առ նա Երուսաղէմացիք՝
և Համայն Հրէաստան՝ և Համայն յորդանանու,
* և մկրտեին՝ի նմանէ՝ի յորդանան, և 6
խոստովան լինէին զմեղս իւրեանց։ * Լե՛ւ 7
տեսեալ զբազումս՝ի սադուկեցւոցն և՝ի
փարիսեցւոց եկեալս՝ի մկրտուիլ նորա, ասէ
ցնոսա. Ծնո՛ւնդք իժից՝ ո՞ եցոյց ձեզ փախչել
՝ի բարկութենն որ գալոցն է։ * Արարէ՛ք պա- 8
տուհասս արժանի ապաշխարութե՛ն։
‖ Յով. 8. 39. * Լե՛ւ մի՛ համարիցիք ասել յանձինս՝ Հայր 9
ունիմք մեք Հայր զաբրահամ. ասեմ ձեզ,
զի կարօղ է Աստուած յայսոցանէ յա-
րուցանել որդիս աբրահամու։ * Ո՛ի և առա- 10
սիկ տապար առ արմատն ծառոյ դնի. ամե-
նայն ծառ որ ոչ առնիցէ զպտուղ բարի, հա-
‖ Մատ. 3. 10. տանի և՝ի հուր արկանի։ ‖ * Լա՛ւ մկրտեմ 11
1. 8. զձեզ ջրով յապաշխարութի՛ն, բայց որ զկնի
Ղուկ. 3. 16. իմ գայ՝ հզօրագոյն է քան զիս, և ես չեմ
Յովհ. 1. 26. բաւական բառնալ զկօշկիկս նորա. նա մկրտեա-
Գործ. 1. 5. յ զձեզ՝ի Հոգին Սո՛ւրբ՝ և՝ի հուր։ * Որոյ 12
հեծանոցն՝ի ձեռին իւրում. և սրբեսցէ
զկալ իւր, և ժողովեսցէ զցորեանն՝ի շտե-
մարանս իւր, և զյարդն այրեսցէ անշէջ
‖ Մատ. 3. 9. հրով։ * ‖ Յայնժամ գայ Յի՛սուս՝ի գալիլեէ՝ի 13
1. 9. յորդանան առ Յովհաննէս՝ մկրտե՛լ ինքն
Ղուկ. 3. 21. նմա։ * Լե՛ւ Յովհաննէս արգելու զնա՝ և ա- 14
սէ.

սէ. լինձ պիտոյ է՝ քէն մկրտել՝ և դու առ
15 ինս գաս։ * Պատասխանի ետ յա՝ և ասէ ցնա.
Թոյլ տուր այժմ, զի այսպէս վայել է մեզ
ընդ զամ արդարութիւն. և ապա Թոյլ ետ
16 նմա։ * Եւ իբրև մկրտեցաւ յա, ել վաղ-
վաղակի՝ ի ջրոյ անտի. և ահա բացան նմա
երկինք. և եռես զՀոգին ա՝ զի իջանէր
17 իբրև զաղաւնի, և գայր՝ ի վր նր։ * Եւ
ահա ձայն յերկնից՝ որ ասէր. դա է որդի
իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ։

Գ.

1 Յայնժամ՝ || վարեցաւ յա յանապատ՝ ի հոգ- || Մ՝ ուխ. 1. 12.
2 ւոյն՝ փորձիլ՝ ի սատանայէ։ * Եւ պա- Ղ՝ ուխ. 4. 1.
հեալ զքառասուն տիւ և զքառասուն գի-
3 շեր՝ ապա քաղցեաւ։ * Եւ մատուցեալ փոր-
ձիչն՝ ասէ ցնա. եԹէ որդի ես ա՝ ասա զի
4 քարինքս այսոքիկ հաց լինիցին։ * Ա՝ պա-
տասխանի ետ և ասէ. գրեալ է՝ Թէ || ոչ || Ղ՝ ուխ. 4. 3.
հացիւ միայն կեցցէ մարդ, այլ ամ բանիւ
5 որ ելանէ՝ ի բերանոյ ա։ * Յայնժամ ա-
ռեալ սէնա սատանայ՝ ի քաղաքն սբ,
և կացուցանէ զնա՝ ի վր աշտարակի տաճա-
6 րին, * և ասէ ցնա. եԹէ որդի ես ա՝ արկ
զքեզ ասի՝ ի վայր. զի գրեալ է || Թէ հրեշ- || Մ՝ ուխ. 90. 11.
տակաց իւրոց պատուիրեալ է քո, և՝ ի
ձեռս ձեռաց բարձցեն զքեզ՝ զի մի երբէք
7 հարցես զքարի զոտն քո։ * Ա՝ սէ ցնա դար-
ձեալ յա. գրեալ է՝ Թէ || ոչ փորձեսցես զՏ- || Ղ՝ ուխ. 6. 16.
8 ա՝ որ ած քո։ * Դարձեալ առնու ած զնա
սատանայ՝ ի լեառն մի բարձր յոյժ, և ցու-
ցանէ նմա զամ Թագաւորութիւնս աշխարհի, և

զփառս նոցա։ * և ասէ ցնա. զայս ամ՛քեզ 9
տացե՛ եթէ անկեալ երկիրպագանիցես ինձ։
* Յայնժամ ասէ ցնա յի. երթ յետս իմ 10
||2. Օրի. սատանայ. զի գրեալ է՝ || ևն՝ Զի քո՛մ եր-
6. 13. կիր պագցես, և զնա միայն պաշտեսցես։
* Ա՛պա եթող զնա սատանայ. և ահա հր- 11
բեշտակք մատեան՝ և պաշտէին զնա։
* Եւ իբրև լուաւ յի՝ եթէ յովհաննէս մատ 12
Ը Ը նեցաւ, || մեկնեցաւ գնաց՝ ի գալիլեա. || և 13
||Մարկ. Թողեալ զնազարեթ, եկն բնակեցաւ՝ ի կա-
1. 14. Ղուկ. փառնաում՝ ի ծովեզերին, ի սահմանս զա-
4. 14. բուղոնի և նեփթաղիմայ. * զի լցցի բանն՝ 14
որ ասացաւ՝ ի ձեռն եսայեայ մարգարէի։
||Եսայ. * ||Երկիրն զաբուղոնի և երկիր նեփթաղի- 15
9. 1. մայ՝ ճանապարհ ծովու՝ յայնկոյս յորդանա
նու, գալիլեա հեթանոսաց։ * Ժողովուրդ 16
որ նստեր՝ ի խաւարի՝ ետես լոյս մեծ. և
որոց նստեին յաշխարհին և՝ ի սահմանս մա
հու՝ լոյս ծագեաց նոցա։ * Յայնմհետէ քա- 17
կաւ քարոզել յի և ասել. ապաշխարեցէք՝
զի մերձեալ է արքայութի երկնից։ * Ա՛նչ 18
գեղ զընդայր յի ընդ եզր ծովուն գալիլեայ.
||Մարկ. ւոց, || ետես երկուս եղբարս զսիմոն զկոչե-
1. 16. ցեալն պետրոս, և զանդրեաս եղբայր նո՛
Ղուկ. ա՛րկեզուական՝ ի ծովքանզի ձկնորսք էին։
5. 2. * Եւ ասէ ցնա. եկա՛յք զկնի իմ, և արարից 19
զձեզ որսորդս մարդկան։ * Եւ նոքա թողեալ 20
վաղվաղակի զդո՛ր ինն՝ գնացին զկնա նո՛ր։
* Եւ մատուցեալ անտի յառաջ՝ ետես այլ 21
երկուս եղբարս, զյակոբոս զերեզեայ և
զյովհաննէս զեղբայր նորա՝ ի նաւի՝ զերե-
դեաս հանդերձ հարբն իւրեանց, զկնչ կազ-
մին

առաջնոցն, քան ‖ մի սպանաներ. զի որ սպա- ‖ Եւթ. 20. 13.
նանիցէ՝ պարտական լինի դատաստանի: ‖ Օբէ. 5. 18.
22 *Եւ ես ասեմ ձեզ. եթէ ամ որ բարկա-
նայ եղբօր իւրոմ տարապարտուց, պար-
տաւոր լինի դատաստանի. և որ ասիցէ ցեղ-
բայր իւր յիմար, պարտաւոր լինի ատենի.
և որ ասիցէ ցեղբայր իւր մոռաս, պարտաւոր
23 լինի՝ ի գեհենն հրոյն: *Եթէ մատուցանիս
ցես զպատարագ քո՝ ի վէր սեղանոյ, և անդ
յիշեացես՝ եթէ եղբայր քո ունի ինչ խեթ
24 զքէն, *թո՛ղ զպատարագն քո առաջի սե-
ղանոյն. երթ նախ հաշտեաց ընդ եղբօր
քոում, և ապա եկեալ մատուսջիր զպատա-
25 րագն քո: *‖ Եր իրաւախոհ լ՚ ոսոխի քոմ ‖ Ղուկ. 12. 58.
վաղագոյն, մինչդեռ իցես լ՚ նմա՝ ի ճանա-
պարհի. գուցէ մնանիցէ զքեզ ոսոխն դա-
տաւորի, և դատաւորն դահճի. և արկանիս
26 ցիս՝ ի բանտ: *Ամէն ասեմ քեզ. ոչ ելա-
նիցես անտի, մինչև հատուցանիցես զվե-
27 ճն նաքարակիան: *‖ ուաբուք զի ասաց
28 ցաւ, ‖ մի՛ ընար *Այլ ես ասեմ ձեզ. թէ ‖ Եւթ.
ամ որ հայի՝ ի կին մարդ առ՝ ի ցանկանալոյ 20. 14.
նմա, անդէն շնացաւ ընդ նմա՝ ի սրտի իւ-
29 րում: *‖ Եթէ ակն քո աջ գայթակղեցու- ‖ Վայր. 18. 9.
ցանէ զքեզ, խլեա զնա՝ և ընկեա՝ ի քէն. Մատ. 9. 46.
զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կորու-
ցէ, և մի՛ ամ մարմինդ քո անկանիցի՝ ի գե-
30 հեն: *Եւ եթէ աջ ձեռն քո գայթակղե- ‖ Օբէն. 24. 1.
ցուցանէ զքեզ, հատ զնա՝ և ընկեա՝ ի քէն. Վայր. 19. 7.
զի լաւ է քեզ եթէ մի յանդամոց քոց կորու- Մատ. 9.
ցէ, և մի՛ ամ մարմինդ քո արկանիցի՝ ի գե- 10. 4.
31 հեն: *Ասացաւ, եթէ ‖ որ ար- Ղուկ.
ձա- 16. 18.

ձակիցէ զկին իւր՝ տացէ նմա զարձակմանն։
* Այլ ես ասեմ ձեզ, եթէ ամ՛ որ արձա- 32
կէ զկին իւր առանց բանի պոռնկութե՛ն նա
տայ նմա շնալ. և որ զարձակեալն առնէ՝
շնայ։ * Դարձեալ լուարուք զի ասացաւ ա- 33
|| Ղեւ. ռաջնոցն. || մի երդնուցուս սուտ, քայց հա-
19. 12. տուսցես ընդ երդմունս քո։ * Այլ ես ա- 34
սեմ ձեզ՝ ամենևին մի երդնուլ, մի յերկինս՝
զի աթոռ է ՚ի, * և մի յերկիր՝ զի պատ- 35
ուանդան է ոտից նորա, և մի յԵ՛մ՝ զի քա-
ղաք է մեծի արքային. * և մի ՚ի գլուխ քո 36
երդնուցուս, զի ո՛չ կարես մազ մի սպիտակ
|| Յայտ. առնել՝ կա՛մ թուխ։ * || Այլ եղիցի ձեր բան, 37
5. 12. այո՝ այո, և ոչ՝ ոչ. զի աւելին քան զայն
|| Եւթ. ՚ի չարէն է։ * | ուարուք զի ասացաւ. || ակն 38
21. 24. ընդ ական, և ատամն ընդ ատաման։ * Այլ 39
ես ասեմ ձեզ, մի՛ կալ հակառակ չարին.
|| Ղուկ. || այլ եթէ ոք ածիցէ ապտակ յաջ ծնօտ քո՝ 40
6. 29. դարձո՛ նմա և զմիւսն։ * Եւ որ կամիցի ոք
դատել և առնուլ զշապիկս քո, թո՛ղ ՚ի նա
և զբաճկոն քո։ * Եւ որ ստիպէ զքեզ մղոն մի, երթ 41
ընդ նմա՛ և երկուս։
|| Օրէն. * || Որում խնդրէ ՚ի քէն՝ տո՛ւր. և որ կամի 42
15. 7. փոխս առնուլ ՚ի քէն՝ մի դարձուցաներ զե-
րեսս։ * | ուարուք ասացաւ. 43
|| Ղեւ. || սիրեսցես զընկերս քո, և ատեսցես զթշնա-
19. 18. || Ղուկ. մին քո։ * Այլ ես ասեմ ձեզ. || սիրեցէ՛ք 44
6. 27. զթշնամիս ձեր. օրհնեցէ՛ք զանիծիչս ձեր.
Հռոմ. բարի արարէ՛ք ատելեաց ձերոց. և աղօթս
12. 20. արարէ՛ք ՚ի վերայ այնոցիկ՝ որ լլկենն զձեզ
և հալածեն. * զի եղիջիք որդիք Հօր ձերոյ 45
որ յերկինս է. զի զարեգաւին իւր ծագէ ՚ի

վէր

վըր չարաց և բարեաց , և ածէ անձրեւ ի վըր
46 արդարոց և մեղաւորաց ։ * Օ ի եթէ սիրիք
ցեք զայնոսիկ որ սիրենն զձեզ՝ զի՞նչ վարձք
իցեն , ո՞չ ապաքէն և մաքսաւորք զնոյն դոր-
47 ծեն ։ * Եւ եթէ տայցեք միայն ողջոյն բա-
րեւասից ձերոց՝ զի՞նչ աւելի առնէք , ո՛չ ա-
պաքէն մաքսաւորք և մեղաւորք զնոյն դոր-
48 ծեն ։ * Լ՛ուր՝ եղերո՛ւք դուք կատարեալք ։
ոյն և հայրն ձեր երկնաւոր կատարեալ է ։

ԳԼ ։ Օ ։

ԸՆԴ

1 Օ դո՛ղ լերուք ողորմուեճ ձերումՙ մի առ-
նել առաջի մարդկան , ոյն եթէ՛ ի ցոյց
ինչ նոցա ։ զուցէ և վարձս ո՛չ ընդունիցիք՛ ի
2 հօրէն ձերմէ՝ որ յերկինսն է ։ * Լ՛ՍԼ յորժամ առնիցես ողորմուեճ , մի՛ հարկաներ
փող առաջի քո , ոյն կեղծաւորքն առնեն՛ ի
ժողովուրդս և՛ ի հրապարակս , ոյն զի փա-
ռաւորեսցին՛ ի մարդկանէ ։ ամէն ասեմ՛
3 ձեզ՝ այն իսկ են վարձք նոցա ։ * Լ՛ՍԼ դու յոր-
ժամ ողորմուեճ առնիցես , մի՛ գիտասցէ ձախ
4 քո զի՞նչ գործէ աջ քո ։ * ոյն զի եղիցի ողոր-
մուեճ քո՛ ի ծածուկ ։ և հայրն քո որ տես-
սանէ՛ ի ծածուկ՝ հատուսցէ քեզ յայտնա-
5 պէս ։ * Լ՛ու յորժամ յաղօթս կայցես , մի՛ լի-
նիցիս ոյն կեղծաւորքն ։ զի սիրեն՛ ի ժողո-
վուրդս և յանկիւնս հրապարակաց կալ յա-
ղօթս , ոյն զի երեւեսցին մարդկան ։ ամէն
6 ասեմ ձեզ՝ այն իսկ են վարձք նոցա ։ * Լ՛ՍԼ
դու յորժամ կայցես յաղօթս , մտի՛ ի սե-
նեակ քո՝ և փակեա զդուրս քո , և կաց յա-
ղօթս առ հայր քո՛ ի ծածուկ ։ և հայրն քո

որ տեսանէ ՚ի ծածուկ, հատուսցէ քեզ յայտ-
նապէս : * Եւ յորժամ կայցէք յաղօթս , 7
մի՛ շատախօսք լինիք իբրև զհեթանոսսն. զի
համարին եթէ ՚ի բազում խօսից իւրեանց
լսելի լինիցին : * Ա՛րդ՝ մի՛ նմանիցիք նոյ- 8
ցի. զի գիտէ Հայրն ձեր զինչ պիտոյ է ձեզ մինչ-
չեւ ձեր խնդրեսջ զինչ իցէ ՚ի նմանէ : * Եւ 9
|| Ղ-ի· արդ՝ այսպէս կացէք դուք յաղօթս . || Հայր
11· 2· մեր որ յերկինս : Սո՛ւրբ եղիցի անուն քո : * Եւ 10
կեսցէ արքայութիւն քո. եղիցին կամք քո որ-
պէս յերկինս և յերկրի: * Զհաց մեր հանապա- 11
զորդ տո՛ւր մեզ այսօր : * Եւ թո՛ղ մեզ զը- 12
պարտիս մեր , որպէս և մեք թողումք մերոց
պարտապանաց : * Եւ մի՛ տանիր զմե՛զ ՚ի 13
փորձուի . այլ փրկեա՛ զմե՛զ ՚ի չարէ . զի քո
է արքայութի՛ն և զօրութի՛ն և փառք յաւիտեանս
|| Մարկ· ամէն : * || Զի եթէ թողուցուք մարդկան 14
11·25· զյանցանսն նոցա , թողցէ և ձեզ Հայրն ձեր երկ-
Սեբաս· նաւոր: * Ապա թէ ո՛չ թողուցուք մարդկան 15
28· 2· զյանցանսն նոցա , և ո՛չ Հայրն ձեր թողցէ
ձեզ զյանցանս ձեր : * Եւ յորժամ պահիք 16
ցէք՝ մի՛ լինիք իբրև զկեղծաւորսն տրտ-
մեալք. որ ապականեն զերեսս իւրեանց ,
որպէս զի երեւեսցին մարդկան թէ պահիք
ցեն . ամէն ասեմ ձեզ , այն իսկ են վարձք
նոցա : * Ա՛յլ դու յորժամ պահիցես , օծ զգ- 17
լուխ քո՝ և լուա զերեսս քո , * զի մի՛ ե- 18
րեւեսցիս մարդկան իբրև զպահօղ այլ Հօրն
քումմ՚ի ծածուկ . և Հայրն քո որ տեսանէ
՚ի ծածուկ , հատուսցէ քեզ յայտնապէս :
*Մի՛ դանձէք ձեզ գանձս յերկրի. ուր ցեց 19
և ուտիճ ապականեն , և ուր գողք ակա-

Հա-

20 հատանեն և գողանան ։ * ‖ Ա՛յլ գանձեցէ՛ք ‖ Ղ֊ե֊
ձեզ գանձս յերկինս, ուր ո՛չ ցեց և ո՛չ ուտիճ 12. 33.
ապականեն, և ո՛չ գողք ական հատանեն և 1. Տի՛մ. 6. 19.
21 գողանան ։ * Զի՛ ուր գանձք ձեր են՝ անդ
և սիրտք ձեր եղիցին ։
22 * ‖ Ճրագ մարմնոյ ակն է. եթէ ակն քո ա֊ Ր֊ Զ֊
23 ռատ է, ամ մարմինդ լուսաւոր եղիցի։ * Ա֊ ‖ Ղ֊ե֊
պա թէ ակն քո չար է՝ ամ մարմինդ խաւա֊ 11. 34.
րին եղիցի. իսկարդ՝ եթէ լոյսդ որ՝ի քեզ
24 է՝ խաւար է, խաւարն ո՞րչափ և ։ * ‖ Ոչ ո՛ք ‖ Ղ֊ե֊
կարէ երկուց տերանց ծառայել. կամ զմին 16. 13.
ատիցէ, և զմիւսն սիրիցէ. կի՛ զմին մեծա֊
րիցէ, և զմիւսն արհամարհիցէ. ո՛չ կարէք
25 ոյ ծառայել և մամոնայի ։ * ‖ Ա՛ռ ոյդո֊ ‖ Ղ֊ե֊
բիկ ասեմ ձեզ. մի՛ հոգայք վ֊ո֊ւ֊ ձերոց՝ 12. 22.
զինչ ուտիցէք, կամ զինչ ըմպիցէք. և մի՛ 1. Պէտ. 5. 7.
վ֊ո֊ւ֊ մարմնոյ ձերոց՝ թէ զինչ ագանիցիք. ո՞չ Սաղմոս. 54. 23.
ապաքէն ոգի առաւել է քան զկերակուր՝ և
26 մարմին քան զհանդերձ ։ * Հայեցարո՛ւք՝ի
թռչունս երկնից՝ զի ո՛չ վարեն և ո՛չ հնձեն
և ո՛չ ժողովեն՝ի շտեմարանս, և հայրն ձեր
երկնաւոր կերակրէ զնո֊. ո՞չ ապաքէն դուք
27 առաւել էք քան զնո֊ ։ * Ո՛ւմ արդ՝ ո՞՛ի ձէնջ
առ հոգալ իւրում՝ յաւելուլ կարիցէ՛ի հա֊
28 սակ կեր կանդուն մի ։ * Եւ վ֊ հանդերձի
զի՞ հոգայք. հայեցարո՛ւք՝ի շուշանն վայրե֊
29 նի՝ ո՞ւր աճէ. ո՛չ ջանայ, և ո՛չ նիւթէ ։ * Ա֊
սեմ ձեզ՝ զի և ո՛չ սողոմոն յամ՛ի փառս իւ֊
30 րում զգեցաւ իբրև զմի՛ի նոցանէ ։ * Իսկ
եթէ զխոտն՝ի վայրի որ այսօր է՝ և վաղիւն
՛ի հնոց արկանի, ած այնպէս զգեցուցանէ,
ո՞րչափ և առաւել զձեզ Թ֊երահաւատք ։

* Մի

* Ա՛ի այսուհետեւ հոգայցէք՝ եւ ասիցէք. 31
զի՞նչ կերիցուք՝ կամ զի՞նչ արբցուք՝ կամ
զի՞նչ զգեցցուք։ * Զ՚ի զայդ ամ՚հեթանոսք 32
խնդրեն. քանզի գիտէ հայրն ձեր երկնա-
ւոր՝ թէ պիտոյ է ձեզ այդ ամ՚։ * Խնդրե- 33
ցէ՛ք նախ զարքայութիւնն ՚ի եւ զարդարութիւն
նո՛ր. և այդ ամ՚ յաւելցի ձեզ։ * Ա՛ի այսու- 34
հետեւ հոգայցէք վ՚ն վաղուինն՝ զի վաղիւնն վ՚ն
իւր հոգասցի. շատ է աւուրն չար իւր։

ԳԼՒՒ Ը։

ԸՆԴ Ա՛ի ‖ դատէք՝ զի մի՛ դատիցիք։ * Զ՚ի ո՛ր 1
‖ Ղ՚ւկ. զով դատաստանաւ դատէք՝ դատելոց 2
6. 37. էք. և ‖ որով չափով չափէք՝ չափեսցի ձեզ։
Հռոմ. * Զ՚ի՞ տեսանես զշիւղ յականն եղբօր քո՛, 3
2. 1. ‖ Մատ. և ՚ի քո՛ւմ ականդ զգերանդ ո՛չ տեսանես։
4. 24. * Կամ զի՞նդ ասես ցեղբայր քո՛, Թո՛ղ 4
հանից զշիւղդ յականէ քումմէ. և ահաւա-
դիկ ՚ի քո՛ւմ ականդ գերան կայ։ * Կե՛ղծա- 5
աւոր հա՛ն նախ զգերանդ յականէ քումմէ,
և ապա հայեսցես հանել զշիւղն յականէ
եղբօր քո։ * Ա՛ի տայք զսրբութի՛ւն շանց. և 6
մի՛ արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խա-
զաց, զի մի՛ առ ոտն կոխեսցեն զնո՛ս, և դար-
‖ Վայր. ձեալ երդիծուցանիցեն զձե՛զ։ * ‖ Խնդրե- 7
21. 22. ցէ՛ք՝ և տացի ձե՛զ, հայցեցէ՛ք՝ և դո՛ւջիք, բա-
‖ Ղ՚ւկ. խեցէ՛ք՝ և բացցի ձե՛զ։ * Զ՚ի ա՛մ ո՛ր խնդրէ՝ 8
11. 9. Յովհան. առնու, և ո՛ր հայցէ՝ գտանէ, և ո՛ր բախէ՝
14. 13. բացցի նմա՛։ * Ո՞իցէ ՚ի ձէնջ մարդ՝ զո՛ր խնդր- 9
Յակով. ըիցէ որդի իւր հաց, միթէ քար տայցէ
1. 6. նմա. * և կամ խնդրիցէ ձուկն, միթէ օ՛ձ 10
տայցէ նմա՛։ * Ա՛րդ՝ եթէ դուք որ չարք էք՝ 11

զի-

գիտեք պարգեւս բարիս տալ որդւոց ձերոց,
ո՞րչափ եւս առաւել Հայրն ձեր որ յերկինս է
տացէ բարիս այնոցիկ որ խնդրեն զնա։
12 * ‖ Օ՜ամ որ միանգամ կամիջիք՝ Թէ արաս ‖ Ղ՚ու՛կ. 6. 31.
ցեւն ձեզ մարդիկ՝ այնպէս եւ դուք արարէք Տ՚ԲԷՔ. 4. 16.
նոյ. զի այն իսկ են օրէնքն եւ մարգարէք։
13 * ‖ Մ՚տէք ընդ նեղ դուռնն. քանզի ընդարձակ ‖ Ղ՚ու՛կ. 13. 24.
է դուռնն՝ եւ համարձակ ճանապարհն՝ որ
տանի՛ի կորուստ, եւ բազումք են որ մտա-
14 նեն ընդ նա։ * Քանզի անձուկ է դուռնն՝
եւ նեղ ճանապարհն՝ որ տանի՛ի կեանս, եւ
15 սակաւք են որ գտանեն զնա։ * Զ՚գոյշ լե-
ցուք՛ի սուտ մարգարէիցն՝ որ գան առ ձեզ
հանդերձիւք ոչխարաց, եւ՛ի ներքոյ են
16 գայլք յափշտակօղք։ * ‖ Ի՛ պտղոյ նոցա ծա- ‖ Ղ՚ու՛կ. 6. 44.
նիջիք զնա. միթէ քաղիցե՞ն՛ի փշոց խաղող՝
17 կամ՛ի տատասկէ թուզ։ * Զ՚այսպէս ամ
ծառ բարի՝ պտուղ բարի առնէ, եւ ծառ չար՝
18 պտուղ չար առնէ։ * Չ՚է կարէ ծառ բարի
պտուղ չար առնել, եւ ոչ ծառ չար՝ պտուղ
19 բարի առնել։ * Զ՚ամենայն ծառ՝ որ ոչ առ- ‖ Վէր. 3. 10.
նէ պտուղ բարի, հատանի եւ՛ի հուր արկա-
20 նի։ * Զ՚պա՛ի պտղոյ նոցա ծանիջիք զնա։
21 * ‖ Չ՚ամ որ ասէ ցիս՝ տէր տէր, մտցէ յար- ‖ Վայր. 25. 11.
քայութիւն երկնից. այլ որ առնէ զկամս հօր ‖ Ղ՚ու՛կ. 6. 46.
22 իմոյ որ յերկինս է։ * Բազումք ասիցեն ‖ Գործ. 19. 13.
ցիս յաւուրն յայնմիկ. տէր տէր՝ ո՞չ յանուն
քո մարգարէացաք, եւ յանուն քո դեւս հա-
նաք, եւ յանուն քո զօրութիւս բազումս արա-
23 րաք։ * Եւ յայնժամ ասացից ցնոսա՝ ‖ Եբէ. ‖ Սաղ. 6. 9.
ո՛չ երբեք գիտեի զձեզ. ի բաց կացէք յիս նէն ‖ Ղ՚ու՛կ. 13. 27.
ամենեքեան՝ դուք գործեիք զանօրէնութիւն։
* Զ՚ա-

|| Ղ֊ւկ. 6. 48. * || Ա. Ո՛վ նայն որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և 24
առնէ զսոսա , նմանեսցի առն խմաստնոյ՝ որ
շինեաց զտուն իւր ՚ի վէր վիմի : * Այլ ինն անձ 25
րևք՝ և խաղացին գետք , հնչեցին հողմք՝ և
բախեցին զտունն , և ո՛չ կործանեցաւ. քան
զի ՚ի վէր վիմի հաստատեալ էր : * Այլ ամ 26
որ լսէ զբանս իմ զայսոսիկ՝ և ո՛չ առնէ զը
սոսա , նմանեսցի առն յիմարի՝ որ շինեաց
զտուն իւր ՚ի վէր աւազոյ : * Այլ ինն անձրևք՝ 27
յարեան գետք , հնչեցին հողմք՝ հարին զը
տունն , և անկաւ . և էր կործանումն նորա
մեծ յոյժ : * Այլ եղև իբրև կատարեաց Յս 28
զամ զբանս զայսոսիկ , զարմանային ժողո
|| Մարկ. 1. 22. վուրդքն ընդ վարդապետութե նր : * || Ոչ իբ 29
Ղ֊ւկ. 4. 32. րևէ իշխանութբ ուսուցանէր՝ և ո՛չ որպէս
դպիրքն :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ք :

Ա յնժբրև կո՚ի լեռնէ անտի , գնացին զը 1
հնի նր ժողովուրդք բազումք : * || Այլ 2
|| Մարկ. 1. 40. ահա մատուցեալ բորոտ մի , երկիրպագա
Ղ֊ւկ. 5. 12. նէր նմ, և ասէր . տէր՝ եթէ կամիս՝ կարող
ես զիս սրբել : * Զգեաց զձեռն իւր և հա 3
սոյց ՚ի նա յս՝ և ասէ . կամիմ՝ սրբեաց . և
վաղվաղակի սրբեցաւ ՚ի նմանէ բորոտութիւն :
* Այլ ասէ ցնա յս , զգո՛յշ լեր՝ մի ումեք ա 4
|| Ղեւտ. 14. 2. սիցես . այլ || երթ ցո՛յց զանձն քո քահա
նայիւն . և մատո՛ զպատարագն , զոր հրամայ
|| Ղ֊ւկ. 7. 1. եաց մովսէս , ՚ի վկայութի՛ն նոցա : * Այլ մը 5
տեալ ՚ի կափառնաում , մատեաւ առ նա հա
րիւրապետ մի , աղաչէր զնա , * և ասէր . 6
տէր՝ մանուկ իմ անկեալ կայ ՚ի տան անդա
մա-

7 մալոյծ՝ չարաչար տանջել։ * Լ.սէ ցնա յա-
8 ես եկից՝ և բժշկեցից զնա։ * Պատասխանի
եա Հարիւրապետն՝ և ասէ. ‖ տէր՝ չեմ բա- ‖ Ղուկ.
ւական՝ եթէ ես յարկաւ իմով մտցես. այլ 7. 6.
ասա բանիւ, և բժշկեսցի մանուկն իմ։
9 * Վանզի և ես այր մի եմ ես իշխանութ,
ունիմ ես ինձ զինուորս. ասեմ սմա երթ՝ և
երթայ, և այլում թէ եկ՝ և գայ, և ծա-
10 առայի իմում թէ արա զայս՝ և առնէ։ * Լս-
րեւ Լուաւ յա՝ զարմացաւ, և ասէ ցհետևսիկ՝
որ զՀետն երթայինս. ամէն ասեմ ձեզ՝ և ոչ
Իսրայէլի այսպիսի հաւատս գտի երբեք։
11 * Լայց ասեմ ձեզ, զի բազումք ‖ յարևելից ‖ Մատ.
և յարևմտից եկեսցեն՝ և բազմեսցին ընդ աբ- 1. 11.
րահամու՝ և ընդ սահակայ՝ և ընդ յակոբու
12 յարքայութէ երկնից։ * Լն որդիքն արքայ-
ութէ ելցեն ի խաւարն արտաքին. անդ լ-
13 ինցի լալ և կրճել ատամանց։ * Լն ասէ յա
ցհարիւրապետն. երթ՝ և ոյզ հաւատացեալդ
եղիցի քեզ. և ողջացաւ մանուկն ներքսաւուր
14 յայնմիկ։ * Լն եկեալ յա ի տուն պետրո-
սի, ետես ‖ զի զոքանչ նորա անկեալ դնէր ‖ Մարկ.
15 տապացեալ։ * կալաւ զձեռանէ նորա՝ և ե- 1. 30.
թող զնա ջերմին. յոտն եկաց՝ և պաշտէր
16 զնա։ * Լրեւ եղև երեկոյ՝ մատուցին առնա
դիւահարս բազումս, և եհան զոգիսն բա-
17 նիւ. և զամ հիւանդսն բժշկեաց։ * Օ զ
լցցի բանն՝ որ ասացաւ ի ձեռն ‖ եսայեայ ‖ Եսայ.
մարգարէի. նա զհիւանդութիւնս մեր վերա- 53. 4.
ցոյց, և զցաւս մեր եբարձ։
18 * Տեսեալ յա ժողովուրդս բազումս զիւ- Գ. Կ
19 րև, հրամայեաց երթալ յայնկոյս։ * Լն մա-

տու-

տուցեալ դպիր մի ասէ ցնա. վարդապետ՝ ե-
կից և ես զկնի քո յոր վայր և երթիցես ։
|| Ղուկ. 9. 58. * Ասէ ցնա յի. || աղուեսուց որջք ունի՝ և 20
թռչնոց երկնից բոյնք , այլ որդւոյ մարդոյ
ոչ ունի՝ ուր դիցէ զգլուխ իւր ։ * Եւ ասէ 21
յաշակերտացն ներ ասէ ցնա . տէր տուր ինձ
հրաման՝ զի երթայց նախ թաղեցից զհայր
իմ ։ * Ասէ ցնա յի . կաց զկնի իմ, և թո՛ղ 22
տուր մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց ։
|| Մարկ. 4. 36. Ղուկ. 8. 22. * || Եւ իբրև եմուտ՝ի նաւն , գնացին ըզ- 23
կնի նր աշակերտքն նորա ։ * Եւ ահա շար- 24
ժումն մեծ եղև՝ի ծովուն՝ մինչ նաւին ծած-
կել յալեաց անտի , և ինքն ննջէր ։ * Եւ 25
մատուցեալ աշակերտքն յարուցին զնա և ա-
սեն. տէր փրկեա՛ զմեզ՝ զի կորնչիմք ։ * Եւ 26
ասէ ցնա . ընդէ՞ր վատասիրտք եք սակաւա-
հաւատք . յայնժամ յարուցեալ սաստեաց
հողմոյն և ծովուն, և եղև խաղաղութի՛ մեծ ։
* Եւ մարդիկն զարմացան՝ և ասէին . որ- 27
պիսի՞ ոք իցէ սա՝ զի և հողմք և ծով հնազան-
|| Մարկ. 5. 1. Ղուկ. 8. 26. դին սմա ։ * || Եւ իբրև անց յայնկոյս լեր- 28
կիրն գերգեսացւոց , պատահեցին նմ դի-
ւահարք երկու՝ ելեալք՝ի գերեզմանացն ,
չարաչարք յոյժ . ոչ զի չի՛ր հնար անցանել
ումեք ընդ այն ճանապարհ ։ * Եւ ահա ա- 29
զաղակեցին և ասեն . զի՞ կայ մեր և քո յի՛
որդի՛ յոյ , եկիր տարաժամ տանջել զմեզ ։
* Եւ ե՛ր հեռագոյն՝ի նոցանէ երամակ մի 30
խոզից արօտական ։ * Եւ դեւքն աղաչէին 31
զնա և ասէին . եթէ հանես զմեզ աստի, հր-
ամայեա՛ տուր մեզ երթալ յերամակ խոզիցն ։
* Եւ ասէ ցնա . երթա՛յք ։ և նո՛ք ելեալ գնա- 32
ցին

ցին յերամակին խոզից. և դիմեաց ամ երա-
մակն ՚ի դարէ անտի ՚ի ծով, և մեռան ՚ի
33 ջուրսն։ *Եւ խոզարածքն փախեան, և եր-
թեալ ՚ի քաղաքն պատմեցին զամ, և զերս
34 դիւահարացն։ *Եւ ահա ամ քաղաքն ել
ընդառաջ յին. իբրև տեսին զնա՝ աղաչեցին
զի գնասցէ ՚ի սահմանաց նոցա։

Գ Լ։ ԾԱ։

1 Եւ մտեալ ՚ի նաւ անց յայնկոյս, և եկն ՚ի
2 քաղաք իւր։ *Եւ ահա մատուցին առ ||Մ՚ուկ. 2. 3.
նա անդամալոյծ մի, որ դներ ՚ի մահիճս. Ղ՚ուկ. 5. 18.
և տեսեալ յին զհաւատս նոցա՝ ասէ ցանդա-
մալոյծն. Թողեա՛լ լիցին քեզ մեղք քո։
3 *Եւ ահա ոմանք ՚ի դպրացն ասեն ընդ միտս.
4 հայհոյէ դա։ *Եւ ծանուցեալ յին զխոր-
հուրդս նոցա՝ ասէ ցնոսա. ընդէ՞ր խորհիք դուք
5 չարիս ՚ի սիրտս ձեր։ *Զ՚ինչ դիւրին է.
ասել՝ Թողեա՛լ լիցին քեզ մեղք քո, Թէ ասել
6 արի և շրջեաց։ *Այլ զի գիտասջիք՝ եԹէ իշ-
խանութի ունի որդի մարդոյ յերկրի Թողուլ
զմեղս. յայնժամ ասէ ցանդամալոյծն. ա-
րի՛ առ զմահիճս քո՝ և երԹ ՚ի տուն քո։
7 *Եւ յարուցեալ գնաց ՚ի տուն իւր։ *Ա-
8 րիւ տեսին ժողովուրդքն, զարմացան. և փա-
ռաւոր առնէին զնա զտուիչն այնպիսի իշ-
խանութիՒ՝ մարդկան։
9 *||Եւ անցեալ ընդ այն յին՝ ետես զայր մի, Գ՚Բ
զի նստէր ՚ի մաքսաւորուՒ՝ մատԹէոս ա- ||Մ՚ուկ. 2. 14.
նուն. և ասէ ցնա՝ Ե՛կ զկնի իմ։ և յարուցեալ Ղ՚ուկ. 5. 27.
10 գնաց զկնի նո՛ր։ *Եւ եղև իբրև բազմեալ
եր նա ՚ի տան, և ահա բազմ մաքսաւորք և
մե-

մեղաւորք եկեալ և բազմեալ էին ընդ յի՝
և ը աշակերտս նը ։ * Եւ երբ տեսին փարի- 11
սեցիքն՝ ասեն ցաշակերտս նը ։ ընդէ՞ր ընդ
մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուտէ վարդա-
պետն ձեր ։ * Եւ նա իբրև լուաւ՝ ասէ ցնա. 12
ւչ է պիտոյ բժիշկ կարողաց՝ այլ հիւանդաց։
Ոնեե. 6. 6. * Երթ՚ալք՝ ուսարուք զի ինչ է ։ ‖ զողորմու- 13
Վայր. 12. 7. թիւն կամիմ, և ւչ զզոհ. զի ւչ եկի կոչել զար-
‖ Ւ. Տիմ. 1. 25. դարս՝ այլ ‖ զմեղաւորս ։ * Յայնժամ մա- 14
‖ Մարկ. 2. 18. տեան առնա աշակերտքն յովհաննու՝ և ա-
Ղուկ. 5. 33. սեն. ‖ ընդէ՞ր մեք և փարիսեցիքն պահեմք
յաճախ, և քո աշակերտդ ւչ պահեն ։ * Եւ 15
ասէ ցնա յս. միթէ մարթի ինչ իցէ մանկանց
առաջաստի սուգ առնուլ՝ մինչ փեսայն ը
նա իցէ. այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ բարձ-
ցի ի նոցանէ փեսայն, և ապա պահեսցեն ։
* Ոչ ոք արկանէ կապերտ անթափ ի վերայ 16
հնացեալ ձորձոյ. զի առնու ելանէ զլրումն
նը ի հանդերձէն, և ևս չար պատառումն
լինի ։ * Եւ ոչ արկանեն գինի նոր ի տիկս 17
հինս. ապա թէ ոչ՝ տիկքն պատառին՝ և
գինին հեղու, և տիկքն կորնչին. այլ արկա-
նեն զգինի նոր ի տիկս նորս, և երկոքին
պահին ։
Գ. Ղ. * ‖ Ո՞վ ինչ դեռ նա զայս խօսեր ը նա, ահա 18
‖ Մարկ. 5. 22. իշխան մի մատուցեալ երկիրպագանէր նմ՚
Ղուկ. 8. 41. և ասէր. դուստր իմ արդ ևս վախճանեցաւ.
‖ Մարկ. 5. 25. այլ եկեալ դիցես զձեռն քո՚ի վ՚ը նը՝ և կեց-
ցէ ։ * Յարեաւ յս՝ և գնաց զկնի նը աշա- 19
Ղուկ. 8. 43. կերտաքն հանդերձ ։ * ‖ Եւ ահա կին մի տե- 20
ռասեւ երկոտասանամեայ՝ մատուցեալ կե-
տոյ մերձեցաւ՚ի դրօշակ հանդերձի նորա ։

* Ւրան

21 *Ա՚ն՚ղն ասէր ՚ի մտի իւրում. Թէ միայն
22 մերձենամ՚ ի հանդերձս նո՚ր՝ փրկիմ՝ : * Ի՚սկ
յո՚ իբրև դարձաւ և ետես զնա՝ ասէ. քա-
ջալերեա՛ց դուստր՝ հաւատք քո կեցուցին
զքեզ. և փրկեցաւ կինն ՚ի ժամէն յայնմա-
23 նէ : * Իբրև եկն յո՚ ՚ի տուն իշխանին, և
ետես զփողարան և ամբոխ յոյժ, ասէ ցնո՚ա.
24 ՚ի բա՛ց գնացէք. * զի ո՛չ եթէ մեռեալ է
25 աղջիկդ՝ այլ ննջէ : * ԵՒ՚ ծաղր առնէին
զնա : և իբրև եւ՚ ամբոխն ՚ի բաց, եմուտ՝
կալաւ զձեռանէ նո՚ր, և յարեաւ աղջիկն :
26 *ԵՒ՚ եւ՚ համբաւս այս ե՚ամ երկիրն ե՚ այն :
27 *ԵՒ՚ մինչ դեռ անցանէր ե՚ այն յո՚, զՀետ ՊՊ
եղեն նո՚ր կոյրք երկու, աղաղակէին՝ և ա-
28 սէին. ողորմեա՛ մեզ որդի՛ դաւթի : * ԵՒ՚
իբրև եկն ՚ի տուն, մատեան առ նա կոյրքն.
և ասէ ցնո՚ա յո՚. հաւատա՞ք՝ եթէ կարօղ եմ
առնել ձեզ զայդ. ասեն ցնա՝ այո՛ տէր :
29 *Յայնժամ մերձեցաւ յաչս նո՚ք՝ և ասէ.
30 ե՚ հաւատոց ձերոց եղիցի ձեզ : * ԵՒ՚ բա-
ցան աչք նո՚ք. և սաստեաց նո՚ք յո՚ և ասէ.
31 զգո՛յշ կացէք՝ մի՛ ոք գիտասցէ : * ԵՒ՚ նոքա
եւ՚ելեալ համբաւեցին զնա ընդ ա՚մ երկիրն ե՚
32 այն : * ‖ ԵՒ՚ յե՚լանե՚լն նոցա արտաքս, ահա ‖ Վար. 12. 22. Ղու. 11. 14.
մատուցին առ նա այր մի՝ համր դիւահար :
33 *ԵՒ՚ յե՚լանե՚լն դիւին՝ խօսեցաւ համրն. և
զարմացան ժողովուրդքն՝ և ասեն. Թէ և
34 ո՛չ երբէք երեւեցաւ այսպիսի ինչ յի՚լի : * Ի՚սկ
փարիսեցիքն ասէին, Թէ իշխանաւն դիւաց
հանէ դա զդեւս :
35 * ‖ ԵՒ՚ շրջէր յո՚ ընդ ա՚մ քաղաքս և ընդ ‖ Մ. 6. 7. Ղ. Ի.
գիւղս. ուսուցանէր ՚ի ժողովուրդս նո՚ց, և
քա-

քարոզէր զաւետարանն արքայուե֊ և բժշ֊
կէր զամ ախտս և զամ հիւանդուե֊ի ժո֊
ղովրդեանն։ *Եւ տեսեալ զժողովուրդսն՝ 36
զԹացաւ ի նոսա. զի էին աշխատեալք և
ցրուեալք իբրև զոչխարս, որոց ո֊չ իցէ հո֊
վիւ։ *Յայնժամ ասէ ցաշակերտսն իւր. 37
Ընդ՝ 38 || Ղուկ. ի֊ || հունձք բազմ են՝ և մշակք սակաւ։ *Աղ֊
ա֊ 2. աղաչեցէք զտէր հնձոց՝ զի հանցէ մշակս ի
հունձս իւր։

Գ Լ. ի֊։

Եւ || կոչեցեալ առ ինքն զերկոտասանեսին 1
|| Մտթ. 3. 13. աշակերտսն իւր, ետ նոցա իշխանուե֊ այ֊
Ղուկ. 6. 13. սոց պղծոց հանել զնոսա, և բժշկել զամ ցաւս
9. 1. և զամ հիւանդուԹիս։ *Եւ առաքեալոցն 2
երկոտասանից էին անուանք այսոքիկ. ա֊
ռաջին սիմոնն՝ անուանեալն պետրոս, և անդ֊
րեաս եղբայր նո֊։ *Յակոբոս զեբեԹեայ, 3
և յովհաննէս եղբայր նորա. փիլիպպոս, և
բարԹուղիմէոս. Թովմաս, և մատԹէոս
մաքսաւոր. յակոբոս ալփեայ, և ղեբէոս՝
որ անուանեցաւ Թադէոս։ *Սիմոնն կանա֊ 4
նացի. և յուդայ իսկարիովտացի՝ որ և մատ֊
նեացն զնա։ *Զսոնս երկոտասանեսին առա֊ 5
քեաց յի֊, պատուիրեաց նոցա՝ և ասէ, ի ճանապարհ
հեԹանոսաց մի երԹայցէք, և ի քաղաք սա֊
մարացւոց մի մտանիցէք։ *Այլ երԹա֊ք ա֊ 6
|| Ա֊ւր. 15. 24. ռաւել առ || ոչխարան կորուսեալս տանն Իսրա֊։
*Եւ իբրև երԹայցէք՝ քարոզեցէք և ասա֊ 7
ցէք, ԹէՀ մերձեալ է արքայուԹի երկնից։
*Զհիւանդս բժշկեցէք, զբորոտս սրբեցէք, 8
զմեռեալս հանէք, ձրի առիք՝ և ձրի տուք։

*Ար֊

9 * Մի ստանայք ոսկի՝ և մի արծաթ՝ և մի Մատ. 6. 8.
10 պղինձ՝ ի գօտիս ձեր : * Մի պարկ՝ ի ճանա- Ղուկ. 9. 3.
պարհ , և մի երկուս հանդերձս , մի կօշիկս , 10. 4.
մի ցուպ . զի արժանի է մշակն կերակրոյ իւ-
11 րոյ : * Որ քաղաք մտանիցէք կամ՝ ի գեօղ ,
հարցանիցէք՝ թէ ո՞ է՝ ի նմա արժանի . և
12 անդ լինիջիք՝ մինչև ելանիցէք անտի : * Եւ
իբրև մտանիցէք՝ ի տունն , ողջոյն տայջիք
նմա՝ և տասջիք . ողջոյն տանս այսմիկ :
13 * Եթէ իցէ տունն արժանի , եկեսցէ ող-
ջոյնն ձեր՝ ի վրան . ապա թէ ոչ իցէ արժա-
14 նի , ողջոյնն ձեր առ ձեզ դարձցի : * Եւ որ
ոչ ընկալցի զձեզ՝ և ոչ լուիցէ բանից ձերոց՝
իբրև ելանիցէք՝ ի տանէն՝ կամ՝ ի քաղաքէն
յայնմանէ , թօթափեսջիք զփոշին ոտից
15 ձերոց : * Ամէն ասեմ ձեզ՝ դիւրագոյն լիցի
երկրին սոդոմացւոց և գոմորացւոց յաւուրն
դատաստանի , քան քաղաքին այնմիկ :
16 * Ահաւասիկ ես առաքեմ զձեզ իբրև ոչ- Ղուկ. 10. 3.
խարս՝ ի մէջ գայլոց . եղերուք այսուհետև
խորագէտք իբրև զօձս , և միամիտք իբրև ա-
17 ղաւնիս : * Զգոյշ լինիջիք՝ ի մարդկանէ .
զի մատնեսցեն զձեզ յատեանս . և՝ ի ժողո-
18 վուրդս իւրեանց տանջեսցեն զձեզ : * Եւ ա-
ռաջի դատաւորաց և թագաւորաց տանիջ-
ցին զձեզ վասն իմ՝ ի վկայութիւն նոցա , և հեթա-
19 նոսաց : * Իսկ յորժամ մատնեսցեն զձեզ , Մատ. 13. 11.
մի հոգայցէք՝ թէ ո՞ւր կամ զի՞նչ խօսեսցիք . զի Ղուկ. 12. 11.
տացի ձեզ՝ ի ժամուն յայնմիկ զինչ խօսիջ-
20 ցիք : * Զի ոչ եթէ դուք իցէք՝ որ խօսեսցիքն ,
այլ Հոգին Հօր ձերոյ՝ որ խօսիցի՝ ի ձեզ :
21 * Մատնեսցէ եղբայր զեղբայր՝ ի մահ , և

հայր ղըրդի. և յարիցեն որդիք՝ ի վր հարց՝
և սպանանիցեն զնո։ * Այլ եղիջիք առեղեալք 22
յամենեցուն վասն անուան իմոյ. իսկ որ
համբերեսցէ իսպառ, նա կեսցէ։ * Այլ յոր- 23
ժամ հալածեսցեն զձեզ՝ի քաղաքիս յայս-
միկ՝ փախիջիք յայլ. և եթէ յայնմանէ հա-
լածիցեն զձեզ՝ փախիջիք՝ի միւս։ ամէն ա-
սեմ ձեզ՝ ոչ սպառեսջիք զքաղաքս իսրա՝ մինչ-
|| Ղուկ. 6. 40. Յովհան. 13. 16. չև եկեսցէ որդի մարդոյ։ * || Ոչ է աշակերտ 24
առաւել քան զվարդապետ, || և ոչ ծառայ
քան զտէր իւր։ * Ա՛ռ այս իցէ աշակերտին՝ 25
եթէ եղիցի իբրև զվարդապետ իւր, և ծա-
ռային՝ իբրև զտէր իւր։ եթէ զտանուտէրն
բէեղզեբուղ կոչեցին, օրչափ և առաւել
զընտանիսն։ * || Ի՝ այսու հետև երկնչիցիք 26
|| Մարկ. 4. 22. Ղուկ. 8. 17. 12. 2. ի նոցանէ։ || զի ոչինչ է՝ի ծածուկ՝ որ ոչ
յայտնեսցի, և գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի։
* Զ՝որ ասեմ ձեզ՝ի խաւարի՝ ասացէք՝ի 27
լոյս. և զոր լսէք յունկանէ՝ քարոզեցէք՝ի
վր տանեաց։ * Այլ մի՛ երկնչիք յայնցանէ 28
որ սպանանեն զմարմին, և զոգի ոչ կարեն
սպանանել. այլ երկերիւք դուք առաւել
յայնմանէ՝ որ կարօղն է զոգի և զմարմին կո-
րուսանել՝ի գեհենի։ * || Ո՞չ ապաքէն երկու 29
ճնճղուկք դանկի միոջ վաճառին, և մի՛ի
նոցանէ յերկիր ոչ անկցի առանց հօր ձերոյ։
* Այլ ձեր և ա՛մ իսկ հեր գլխոյ թուեալ 30
է։ * Այս արդ՝ մի՛ երկնչիցիք՝ զի լաւ էք քան 31
|| Մարկ. 8. 38. ղբազմ ճնճղուկս։ * || Ա՛մենայն որ խոստո- 32
Ղուկ. 9. 26. 12. 8. 2. Տիմ. 2. 12. վանեսցի յիս առաջի մարդկան, խոստովա-
նեցից և ես զնմանէ առաջի հօր իմոյ որ յեր-
կինս է։ * Այս որ ուրասցի զիս առաջի մարդ- 33
կան,

կան , ուրացայց և ես զնա առաջի հօր իմոյ՝
34 որ յերկինսն է ։ * Մի՛ համարիք եթէ եկի
արկանել խաղաղութիւն յերկիր . ոչ եկի ար-
35 կանել խաղաղութիւն , այլ սուր ։ * Կռանիլ
եկի քակել ‖ զայր ՚ի հօրէ իւրմէ , և զդուստր ‖ Ղ-ուկ .
՚ի մօրէ իւրմէ , և զհարսն ՚ի սկեսրայ իւրմէ ։ 12 . 51 .
36 * ‖ Եւ թշնամիք առն ընտանիք իւր ։ * ‖ Ո՛ր ‖ Մ-թէ .
37 սիրէ զհայր կամ զմայր առաւել քան զիս՝ ոչ 7 . 6 .
է ինձ արժանի . և որ սիրէ զուստր կամ ըզ- ‖ Ղ-ուկ .
դուստր առաւել քան զիս՝ չէ ինձ արժանի ։ 14 . 26 .
38 * ‖ Եւ որ ոչ առնու զխաչ իւր՝ և դայ զկնի ‖ Մ-ռկ .
39 իմ , չէ ինձ արժանի ։ * Որ գտանէ զանձն 8 . 34 .
իւր , կորուսցէ զնա . և որ կորոյս զանձն իւր ‖ Վ-ղ .
40 վասն իմ , գտցէ զնա ։ * ‖ Որ ընդունի զձեզ՝ 16 . 24 .
զիս ընդունի , և որ զիս ընդունի՝ ընդունի Ղ-ուկ ։
41 զառաքիչն իմ ։ * Որ ընդունի զմարգարէ յա- 9 . 24 .
նուն մարգարէի՝ զվարձս մարգարէի առ- 14 . 27 .
ցէ . և որ ընդունի զարդար յանուն արդա- 17 . 33 .
42 րոյ՝ զվարձս արդարոյ առցէ ։ * ‖ Եւ որ ար- ‖ Յ-ովհ . 13 . 20 .
բուսցէ միում՝ ի փոքրկանցս յայսցանէ բա- ‖ Մ-ռկ .
ժակ մի ջուր ցուրտ միայն՝ յանուն աշա- 9 . 40 .
կերտի , ամէն ասեմ ձեզ . ոչ կորուսցէ ըզ-
վարձս իւր ։

ԳԼ . ԺԱ .

Գ·Լ· 1 Եւ եղև իբրև կատարեաց Յ-ս զպատուէրն
երկոտասանից աշակերտացն իւրոց , գը-
նաց անտի քարոզել և ուսուցանել ՚ի քաղա-
2 ցսն ։ * ‖ Եւսկ յովհաննէս իբրև լուաւ ՚ի բան- ‖ Ղ-ուկ .
սին զգործսն քր՝ , առաքեաց ՚ի ձեռն աշա- 7 . 18 .
3 կերտացն իւրոց , * և ասէ ցնա . դո՞ւ ես՝ որ
4 գալոցն ես , եթէ այլում ակնկալեցուք ։ * Պա-

տասխանի եւ յե՝ և ասէ ցնո. գնացէ՛ք պատ-
մեցէ՛ք յովհաննու, զոր լուայք և տեսէք ։
|| Եսայ. 35. 5. *||կոյրք տեսանեն, կաղք գնան, բորոտք սրբ- 5
ին, և խուլք լսեն, և մեռեալք յառնեն, և
աղքատք աւետարանին ։ * և երանեալ է՝ 6
|| Ղուկ. 7. 24. որ ոչ գայթակղեսցի յիս ։ * || Եւ իբրեւ նոքա 7
գնացին, սկսաւ յն ասել ցժողովուրդսն ըզ-
յովհաննէ. զի՞նչ ելէք տեսանել յանապատ-
տին, եղէգն շարժուն ՚ի հողմոյ ։ * Կամ 8
զի՞նչ ելէք տեսանել, մարդ ՚ի հանդերձս
փափկուս. զարդարեալ. ահաւանիկ որ ըզ-
փափուկսն զգեցեալ են՝ ՚ի տունս թագաւո-
րաց են ։ * Կամ զի՞նչ ելէք տեսանել. մար- 9
գարէ՞. այո՝ ասեմ ձեզ, և առաւել եւս քան
զմարգարէ ։ * Զի նա է՝ վասն որոյ գրեալն 10
|| Մաղա. 3. 1. է. || ահա ես առաքեցից զհրեշտակ իմ առա-
Մարկ. 1. 2. ջի երեսաց քոց՝ որ պատրաստեսցէ զճանա-
պարհս քո առաջի քո ։ * Ամէն ասեմ ձեզ՝ 11
չէ յարուցեալ ՚ի ծնունդս կանանց մեծ քան
զյովհաննէս մկրտիչ. բայց փոքրիկն յար-
քայութեան երկնից մեծ է քան զնա ։ * Կայց 12
յաւուրցն յովհաննու մկրտչի մինչեւ ցայժմ՝
արքայութիւն երկնից բռնադատի, և բռնա-
տիրեն զնա ։ * Զանգի ամենայն օրինք և 13
մարգարէք մինչեւ ցյովհաննէս մարգարէա-
|| Մաղա. 4. 5. ցան. * և թէ կամիք ընդունել՝ || նա է եղիա՝ 14
որ գալոցն է ։ * Որ ունիցի ականջս լսելոյ, 15
լուիցէ ։ * Եւ համանմանեցուցից զազգս զայս. 16
նման է մանկտւոյ՝ որ նստեալքն ՚ի հրապա-
րակս, կարդայեն զընկերս իւրեանց, * և 17
ասեն. փող հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքա-
ւեցէք, ողբացաք ձեզ՝ և ոչ կոծեցարուք ։

* Եւն

18 * Նկին յովհաննէս, ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր.
19 և ասեն՝ դև դոյ ՚ի նմա: * Նկին որդի մարդոյ՝ ուտէ և ըմպէ. և ասեն, ահա այր կերօղ և արբեցօղ, բարեկամ մաքսաւորաց և մեղաւորաց: և արդարացաւ իմաստութի-
20 ւնդ յորդւոց իւրոց: * Յայնժամ սկսաւ նախատել զքաղաքսն՝ յորս եղեն բազմ զօրութիւնք
21 նը, և ոչ ապաշխարեցին: * ‖ Վայ քեզ քո- ‖ Ղևի.
րազին, վայ քեզ Բեթսայիդա. զի եթէ ՚ի Տիւ- 10. 13.
րոս և ՚ի սիդոն եղեէին զօրութիւնքն՝ որ
՚ի ձեզ եղեն, վաղու ևս արդեօք խորտով և
22 մխրոով ապաշխարեէր: * Այլ ասեմ ձեզ.
դիւրագոյն լիցի երկրին տիւրոսի և սիդոնի
23 յաւուրն դատաստանի՝ քան ձեզ: * Եւ դու
կափառնաւում, մի մինչև յերկինս բարձրաս-
ցիս. այլ մինչև ՚ի դժոխս իջցես. զի եթէ
՚ի սոդոմ եղեալ եէին զօրութիւնքն՝ որ ՚ի քեզ
եղեն, ապաքէն կային ևս մինչև ցայսօր:
24 * Այլ ասեմ ձեզ՝ եթէ երկրին սոդոմաց-
ւոց դիւրագոյն լիցի յաւուրն դատաստանի՝
քան քեզ:
25 * Յայնմ ժամանակի պատասխանի եւ յի՝ Ա կ
և ասէ. գոհանամ զքեզ հայր՝ տէր երկնի և
երկրի. զի ծածկեցեր զայս յիմաստնոց և ՚ի
26 գիտնոց, և յայտնեցեր տղայոց: * Այ՛ո
հայր. զի այսպէս հաճոյ եղև առաջի քո:
27 * Ամենայն ինչ տուաւ ինձ ՚ի հօրէ իմմէ: ‖ Եւ ոչ ոք ճանաչէ զորդի՝ եթէ ոչ հայր, և ‖ Յհ.
և ոչ հայր ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ որդի, և ում 8. 19.
ւն զհայր ոք ճանաչէ՝ եթէ ոչ որդի, և ում 10. 15.
28 որդին կամիցի յայտնել: * Նկայք առ իս ա-
մենայն վաստակեալք և բեռնաւորք, և ես
29 հանգուցից զձեզ: * ‖ Առէք զլուծ իմ՛ի ‖ Երէմ.
ձեզ, 6. 16.

ձեզ, և ուսարուք յինէն՝ զի հեզ եմ և խո-
նարհ սրտիւ. և գտջիք հանգիստ անձանց
|| Յովհ. 5. 3. ձերոց: * || Օ՚ի լուծ իմ քաղցր է. և բեռն 30
իմ փոքրոգի:

ԳԼՒ. ԺՐ.

ԴՐ Յայնժամ || գնաց յն ընդ արտորայսն նդ 1
|| Մարկ. 2. 23. ի շաբաթու. և աշակերտքն նորա քաղ-
ցեան, և սկսան հասկ կորզել և ուտել:
|| Ղուկ. 6. 1. * փարիսեցիքն իբրև տեսին՝ ասեն ցնա. ա 2
հաւասիկ աշակերտքն քո գործեն, զոր ոչ
է արժան գործել՝ի շաբաթու: * Եւ նա 3
|| Ի Թագ. 12. 4. ասէ ցնոսա. ոչ իցէ ընթերցեալ ձեր՝ || զոր ա
բար դաւիթ, յորժամ քաղցեաւն. և որ ընդ
նմանն էին: * Օ՚ի մարդ եմուտ՝ի տունն ն՝ 4
և եկեր զհացն զառաջաւորութե. զոր ոչ
էր օրէն նմ ուտել, և ոչ՝ որոց ընդ նմանն
|| Ղեւ. 24. 9. էին, || բայց միայն քահանայից: * Կամ թէ 5
|| Թուոց 28. 9. չիցէ ընթերցեալ յօրէնս՝ || զի՝ի շաբաթս
քահանայքն՝ի տաճարին պղծեն զշաբաթն,
և անմեղք են: * Բայց ասեմ ձեզ՝ զի մեծ 6
քան զտաճարն է աստ: * Եւ եթէ գիտէիք 7
|| Ովսէէ. 6. 6. զինչ է՝ || զողորմութե կամիմ՝ և ոչ զպղծ. ա
պա ոչ դատապարտեիք դուք զանպարտսն:
* Օ՚ի տէր է շաբաթու՝ որդին մարդոյ: 8
* Եւ գնացեալ անտի յն եկն՝ի ժողովուրդն 9
|| Մարկ. 3. 1. նդ: * || Եւ անդ էր այր մի՝ որոյ ձեռն իւր 10
Ղուկ. 6. 6. դօսացեալ էր. հարցին ցնա՝ և ասեն, եթէ
պաւրատ իցէ՝ի շաբաթու բժշկել. զի չարա-
|| 2 Օրէն. 22. 4. խօսեացեն զնմանէ: * Եւ նա ասէ ցնոս. || ո՞վ 11
է՝ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ ոչխար մի, և ան-
կանիցի այն՝ի խորխորատ՝ի շաբաթու. մի-

թէ

12 Թէ ո՞չ ունիցի և յարուցանիցէ զնա ։ * Ասէ
արդ՝ ո՞րչափ ևս առաւել է մարդ քան զոչ-
խար ։ ապա ուրեմն պարտ է ՚ի շաբաթու
13 բարիս գործել ։ * Յայնժամ ասէ ցայրն ։
Ձգեա՛ զձեռն քո , և նա ձգեաց՝ և եղև ողջ
14 իբրև զմիւսն ։ * Ասէ փարիսեցիքն ելեալ
արտաքս խորհուրդ առին զնմանէ՝ Թէ ո՞ւր
15 կորուսցեն զնա ։ * Եւ յո՛ իբրև գիտաց ,
մեկնեցաւ անտի ։ և գնացին զհետ նր ժո-
ղովուրդք բազումք , և բժշկեաց զամենե-
16 սեան ։ * Եւ սաստեաց նոյ՝ զի մի յայտնեա-
17 ցեն զնմանէ ումեք ։ * Ո՛ի լցցի , որ ասա-
18 ցաւն ՚ի ձեռն եսայեայ մարգարէի ։ * Ո՛ || Եսայ.
հա մանուկ իմ՝ զոր ընտրեցի , և սիրեալ իմ՝ 42. 1.
ընդ որ հաճեցաւ անձն իմ. եդից զոգի իմ ՚ի
վր նր , և իրաւունս հեթանոսաց պատմես-
19 ցէ ։ * Ո՛չ հակառակեսցի՝ և ո՛չ աղաղակես-
ցէ, և ոչ ոք լուիցէ ՚ի հրապարակս զբարբառ-
20 նր ։ * Ո՛ եղեգն ջախջախեալ ո՛չ փշրեսցէ ,
և զպատրոյկն առկայծեալ ո՛չ շիջուսցէ . մին-
21 չև հանցէ ՚ի յաղթուն զդատաստան ։ * Եւ
յանուն նորա հեթանոսք յուսասցին ։
22 * Յայնժամ մատուցաւ առ նա դիւահար Ղ. Գ.
մի կոյր և համր , և բժշկեաց զնա . ոյզ զի
23 համրն և կոյրն խօսեցի և տեսանիցէ ։ * Ո՛ ար-
մացան ամ ժողովուրդքն՝ և ասէին . միթէ
24 սա իցէ քրիստոս որդի դաւթի ։ * || Այլք փա- || Մատ.
րիսեցիքն իբրև լուան՝ ասեն . ո՛չ իւիք հա- 3. 22.
նէ դա զդևս՝ եթէ ոչ բէեղզեբուղաւ իշ- Ղուկ.
25 խանաւն դիւաց ։ * Իբրև գիտաց յո զխորհ- 11. 15.
հուրդս նոյ՝ ասէ ցնա ։ || Ամ թագաւորութի Վէր.
բաժանեալ յանձն իւր՝ աւերի , և ամ քա- 9. 34.
|| Ղուկ.
11. 17.

ղաք կամ տուն քաժանեալ յանձն իւր՝ ոչ
կացցէ։ * Այլ եթէ ատտանայ զատտանայ հա- 26
նէ , յանձն իւր քաժանեցաւ ։ արդ՝ զիարդ
կացցէ թագաւորութիւն նր ։ * Այլ եթէ ես 27
քէ ղզէքդ քաղաք հանեմ ղդևս՝ որդիքն ձեր
ի՞նչ հանիցեն ։ վ՛ս այնորիկ նոքա եղիցին ձեր
դատաւորք ։ * Այլ թէ հոգւով ՚ի հա- 28
նեմ ես զդևս , ուրեմն հասեալ է ՚ի վր ձեր
արքայութիւն ՚ի ։ * Կամ զիարդ կարէ ոք մտա- 29
նել ՚ի տուն հզօրի՝ և զգործիսն նր յափշտա-
կել ։ եթէ ոչ նախ կապիցէ զհզօրն, և ապա
զտունն նր յափշտակիցէ ։ * Որ ոչ ընդ իս է , 30
հակառակ իմ է ։ և որ ոչ ժողովէ ընդ իս ցըր-
ուէ ։ * Ընդ այդորիկ ասեմ ձեզ ։ ամ մեղք 31
և հայհոյութիւնք թողցին մարդկան , բայց
զհոգւոյն հայհոյութիւն մի թողցի ։ * Այլ որ 32
ոք ասիցէ բան զորդւոյ մարդոյ՝ թողցի նմ.
բայց որ զհոգւոյն սրբ ասիցէ՝ մի թողցի
նմա , մի յայսմ աշխարհի՝ և մի ՚ի հանդեր-
ձելումն ։ * Կամ արարիք ծառն բարի՝ և 33
զպտուղ նորա բարի , կամ արարիք ծառն
չար՝ և զպտուղ նր չար ։ քանզի ՚ի պտղոյ
անտի ծառն ճանաչի ։ * Ծնունդք իժից , 34
զիարդ կարիցէք բարիս խօսել՝ որ չարքդ էք.
քանզի ՚ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան ։
* Մարդ բարի՝ ՚ի բարի գանձուց սրտի իւ- 35
րոյ հանէ զբարիս ։ և մարդ չար՝ ՚ի չար գան-
ձուց սրտի իւրոյ հանէ զչարիս ։ * Այլ ա- 36
սեմ ձեզ ։ թէ ընդ ամ դատաւրկ բանի զոր
խօսիցին մարդիկ , տացեն համար յաւուրն
դատաստանի ։ * Ո՛ ՚ի բանից քոց արդա- 37
րասցիս ։ և ՚ի բանից քոց պարտաւորեսցիս ։
* Այն-

Մարկ. 3. 28. Ղուկ. 12. 10. Ղուկ. 6. 44.

ԺԴ

38 *Յայնժամ պատասխանի Եառուն նիւ-
մանք
'ի դպրացն և 'ի փարիսեցւոց՝ և ասեն . վար-
դապետ՝ կամիմք նշան ինչ տեսանել 'ի քէն :
39 *Ա՛յս պատասխանի ետ՝ և ասէ ցնոս . ազգ || Վեր .
չար և շնացօղ նշան խնդրէ . և նշան մի տա- 16 . 4 .
ցի նմի, բայց նշանն յովնանու մարգարէի : || Ղուկ .
11 . 29 .
40 *Օ՛ր ոյր կր || յովնան 'ի փոր կիտին զերիս || Յովն .
տիւս և զերիս գիշերս , նոյնպէս եղիցի և որ- 2 . 1 .
դի մարդոյ 'ի սիրտ երկրի զերիս տիւս և զե- || Յովն .
41 րիս գիշերս : * || Արք նինուէացիք յարիցեն 3 . 5 .
'ի դատաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ և դա-
տապարտեսցեն զսա , զի զղջացան 'ի քարո-
զութենն յովնանու . և արդ աւասիկ մեծ քան
42 զյովնան կ աստ : * Թագուհի հարաւոյ յա-
րիցէ 'ի դատաստանի ընդ ազգիս ընդ այսմիկ՝
և դատապարտեսցէ զսա . || զի եկն 'ի ծա- || 3 Թագ .
գաց երկրի՝ լսել զիմաստութիւն սողոմոնի . 10 . 1 .
43 և ահա մեծ քան զսողոմոն կ աստ : * || Ո՛ր || Ղուկ .
յորժամ այն պիղծ ելանէ 'ի մարդոյ՝ շըր- 11 . 24 .
ջի ընդ անջրդուին տեղիս . խնդրէ հանգիստ՝ և
44 ո՛չ գտանէ : * Յայնժամ ասէ . դարձայց 'ի
տունն իմ՝ ուստի ելի . և եկեալ գտանէ զնա
45 պարապորդ , մաքրեալ և յարդարեալ : * Յայն-
ժամ երթայ՝ և առնու ընդ իւր եօթն այլ
այսս չարագոյնս քան զինքն , և մտեալ բըն-
նակէ անդ . և || լինի յետինն մարդոյն այ- || 2 . Պետ .
նորիկ չար քան զառաջինն . այնպէս եղիցի 2 . 20 .
46 և ազգիս այսմիկ չարի : * || Մինչդեռ նա || Մատ .
ընդ ժողովուրդսն խօսէր , ահա մայր նորա և 3 . 31 .
եղբարք նորա կային արտաքոյ՝ և խնդրէին || Ղուկ .
47 խօսել ընդ նմա : * Եւ ասէ ոմն ցնա . ահա 8 . 19 .
մայր քո՝ և եղբարք քո կան արտաքոյ , և
խընդ-

խնդրեն խօսել ընդ քեզ։ * Նա պատասխա- 48
նի ետ այնմիկ՝ որ ասացն ցնա, և ասէ. ո՞վ
է իմ մայրը, կամ ո՞վ են իմ եղբարքը։ * Եւ 49
ձգեալ զձեռն իւր յաշակերտան՝ ասէ. ահա
մայրը իմ և եղբարքը իմ։ * Օ՛ի որ առնիցէ 50
զկամն հօր իմոյ որ յերկինսն է, նա է իմ
եղբայր՝ և քոյր՝ և մայր։

ԳԼ. ԺԳ.

Ի նոյն աւուր յայնմիկ ելեալ Յի՛ս ի տանէն՝ նըս- 1
տաւ առ ծովեզերն։ * Եւ ժողովեցան 2
առ նա ժողովուրդք բազմք, մինչև մտանել
նմա՛ի նաւն՝ և նստեալ. և ամ՛ ժողովուրդն
կայր առ ծովեզերբըն, * և խօսեր ընդ նոսա 3
բազումս առակօք՝ և ասէր։ * Ա՛հա ել սեր- 4
մանահան սերմանել. և ՚ի սերմանելն իւ-
րում, էր որ անկաւ առ ճանապարհաւ, և
եկին թռչունք երկնից՝ և եկեր զնա։ * Եւ 5
այլն անկաւ յապառաժի, ուր ո՛չ գոյր հող
բազմ. և վաղվաղակի բուսաւ՝ առ ՚ի չգոյէ
հիւթոյ երկրին. * ՚ի ծագել արեւուն տապա- 6
ցաւ, և զի ո՛չ գոյին արմատք՝ չորացաւ։ * Եւ 7
այլն անկաւ ՚ի մէջ փշոց, և ելին փուշքն և
հեղձուցին զնա։ * Եւ այլն անկաւ յերկիր 8
բարի, և տայր պտուղ. էր որ հարիւրաւոր,
և էր որ վաթսնաւոր, և էր որ երեսնաւոր։
* Որ ունիցի ականջս լսելոյ, լուիցէ։ * Եւ 9
մատուցեալ աշակերտքն ասեն ցնա. ընդէր 10
առակօք խօսիս ընդ նմա։ * Նա պատասխա- 11
նի ետ՝ և ասէ ցնոսա. քանզի ձեզ տուեալ է
գիտել զխորհուրդս արքայութեն երկնից,
և նոցա չէ տուեալ։ * Օ՛ի որ գոյցէ՝ տացի 12

համ

նմա և յաւելցի . և որ ոչն գուցէ , և զոր
13 ունիցին՝ բարձցի ի նմանէ : * Վա՛յ ձեզ գրագիտացն և փարիսեցւոց
առակօք խօսիմ ընդ նոսա . զի տեսանեն՝ և ոչ տեսանեն , և լսեն՝ և ոչ լսեն , և ոչ առնուն
14 ի միտ : * Եւ կատարի առ նոսա մարգարէու-
թիւն եսայեայ՝ որ ասէ . Լսելով լուիջիք՝ և ոչ եւս. 6. 9.
մի իմասջիք , և տեսանելով տեսջիք՝ և մի Մարկ. 4. 12.
15 տեսջիք : * Զի թանձրացաւ սիրտ ժողո- Ղուկ. 8. 10.
վըրդեանս այսորիկ , և ականջօք իւրեանց ծանրացաւ լսուան . և զաչս իւրեանց կափու-
ցին՝ զի մի երբեք տեսցեն աչօք՝ և ականջօք
լուիցեն՝ և սրտիւք իմասցին , և դարձցին՝
16 և բժշկեցից զնոս : * Այլ ձեր ՚ երանի է ա- ՚ Ղուկ.
չացդ՝ զի տեսանեն , և ականջաց ձերոց՝ զի 10. 23.
17 լսեն : * Ամէն ասեմ ձեզ . զի բազմ մարգա-
րէք և արդարք ցանկացան տեսանել զոր տե-
սանէք դ՝ և ոչ տեսին , և լսել զոր լսէք՝ և
18 ոչ լուան : * Եւ արդ՝ լսարուք դուք զա-
19 ռակ սերմնացանին : * Ամենայնի՝ որ լսէ
զբանն արքայութե՝ և ոչ առնու ի միտ , գայ
չարն՝ և յափշտակէ զսերմանեալն ի սիրտ
նր . այն է՝ որ առ ճանապարհաւն սերմանե-
20 ցաւ : * Եւ որ յապառաժին սերմանեցաւ՝
այն է , որ իբրև լսէ զբանն , և վաղվաղա-
21 կի խնդութեբ ընդունի զնա : * Այլ քան-
զի ոչ ունի արմատս յինքեան , այլ առ ժա-
մանակ մի է . ի լինել նեղութե և հալածա-
նաց վ՚ բանին՝ վաղվաղակի գայթակղի :
22 * Ոսկ որ ի մէջ փշոցն սերմանեցաւ՝ այն է ,
որ իբրև լսէ զբանն , և հոգք աշխարհիս և
պատրանք մեծութե հեղձուցանեն զբանն ,
23 և լինին անպտուղ : * Ոսկ որ յերկիրն բարի
սեր-

սերմանեցաւ՝ այն է , որ լսէ զբան՝ և
՚ի միտ առնու , և տայ զպտուղ , է որ հար-
իւր , և է որ վաթսուն , և է որ երեսուն ։
Ղ. Օ. *Եւ առակ սորին առ նա՝ և ասէ . նմանեա- 24
ցաւ արքայութիւն երկնից առն , որ սերմանէ
ցի սերմն բարի յագարակի իւրում ։ *Եւ ՚ի 25
քուն լինել մարդկան , եկն թշնամին նո՛ր .
և ցանեաց ՚ի վե՛ր որոմն ՚ի մէջ ցորենոյն՝ և
գնաց ։ *Եւ իբրև բուսաւ խոտն՝ և արար 26
պտուղ , յայնժամ երևեցաւ և որոմնն ։ *Ե՛կ- 27
տուցէ՛ծառայք տանուտեառնն ասեն ցնա.
տէր՝ ո՞չ սերմն բարի սերմանեցեր յագարա-
կին քումմ, արդ՝ ուստի՞ ունիցի զորոմնն ։
*Եւ նա ասէ ցնո՛ . այր թշնամի արար զայն ։ 28
ասեն ցնա ծառայքն . կամի՞ս՝ զի երթիցուք
քաղեսցուք զայն ՚ի բաց ։ *Եւ նա ասէ ցնո՛. 29
մի՛ , գուցէ մինչ քաղիցէք զորոմնն , և զցո-
րեանն ընդ նմին ՚ի բաց խլիցէք ։ *Թո՛ղ 30
տուք երկոցունց աճել ՚ի միասին մինչև ՚ի
հունձս , և ՚ի ժամանակի հնձողն ասացից
ցհնձօղսն . քաղեցէ՛ք նախ զորոմնդ և կապե-
ցէ՛ք զայդ խրձունս առ ՚ի յայրել , և զցո-
|| Մարկ. 4. 30. Ղուկ. 13. 18. րեանն ժողովեցէ՛ք ՚ի շտեմարանս իմ։ *||Ե՛ւ 31
առակ սորին առ նա՝ և ասէ . նման է արքայ-
ութիւն երկնից հատու մանանխոյ . զոր ա-
ռեալ մարդոյ՝ սերմանեաց յագարակի իւ-
րում ։ *Որ փոքր է քան զամենայն սերմանիս . և 32
յորժամ աճիցէ , մեծ է քան զամենայն բանջարս .
և լինի ծառ՝ մինչև գալ թռչնոց երկնից և
|| Ղուկ. 13. 20. հանգչել յոստս նո՛ր ։ *|| Ե՛ւ առակ խօսե- 33
ցաւ ընդ նո՛ա՝ և ասէ . նման է արքայութիւն
երկնից խմորոյ , զոր առեալ կնոջ թագոյց
՚ի

'ի գրեալս երիս աւերՙ մինչև ամ կատարեցաւ ։
34 * Ո՛չայս ամ խօսեցաւ յո՛ առաքօք ը՛ ժողո-
վուրդն ։ || և առանց առակի ոչինչ խօսէր || Մարկ. 4. 34.
35 ը՛ նոսա ։ * Ո՛վ լցցի ասացեալն 'ի մարգա- || Սաղմ. 77. 2.
րէէն ։ || բացից առակօք զբերան իմ, բղխե-
ցից զծածկեալսն 'ի սկզբանէ աշխարհի ։
36 * Յայնժամ Թողեաւ յո՛ զժողովուրդն՝ Ա՛Լ
եկն 'ի տունն ։ մատեան առ նա աշակերտքն
նո՛ր՝ և ասեն ։ մեկնեա մեզ զառակ որոմանցն
37 ագարակի ։ * Ա՛յս պատասխանի ետ՝ և ասէ
ցնոսա ։ որ սերմանէ զսերմն բարի՝ է որդի
38 մարդոյ ։ * Ա՛ն ագարակն աշխարհս է ։
սերմն բարի նո՛ք են՝ որ որդիքն արքայու-
39 են ։ իսկ որոմն որդիք չարին են ։ * Ա՛ն թշնա-
մին որ վարեաց զայն՝ սատանայ է ։ || և || Յայտ.
հունձքն կատարած աշխարհիս է, և հնձողքն 14. 15.
40 հրեշտակք են ։ * Ո՛րպէս ժողովի որոմն՝ և
'ի հուր այրի, այնպէս եղիցի 'ի կատարա-
41 ծի աշխարհիս ։ * Ա՛ռաքեսցէ որդի մարդոյ
զհրեշտակս իւր, և ժողովեսցեն յարքայու-
թէ՛ նո՛ր զամ գայթակղութիս՝ և զգայնոսիկ
42 որք գործեն զանօրէնութի ։ * Ա՛ն արկցեն
զնո՛ս 'ի հնոց հրոյ ։ || անդ եղիցի լալ՝ և կրը- || Ա՛յր.
43 ձել ատամանց ։ * || Յայնժամ արդարքն ծա- 24. 51. || Խտաթ.
գեսցեն իբրև զարեգակն յարքայութե երկ- 3. 7.
նից ։ որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լսիցէ ։ Դանիէ.
44 * Ո՛տարձեալ՝ նման է արքայութի երկնից 12. 3.
գանձի ծածկեալ յագարակի, զոր գտեալ
մարդոյ՝ թագոյց ։ և 'ի խնդութէ անտի եր-
թայ վաճառէ զամ ինչ զոր ունի, և գնէ
45 զագարակն զայն ։ * Ո՛տարձեալ՝ նման է ար-
քայութիւն երկնից առն վաճառականի՝ որ
խնդր-

խնդրիցէ մարգարիտս գեղեցիկս : * Եւ 46
գտեալ մի պատուական մարգարիտ՝ երթեալ
վաճառեաց զամենայն զոր ունէր՝ և գնեաց
զնոյն մարգարիտ : * Դարձեալ՝ նման է ար- 47
քայութիւն երկնից ուռկանի արկելոյ ի ծով՝
և յամենայն ազգաց ժողովելոյ : * Որ՝ իբ- 48
րև լցաւ , հանեալ ի ցամաք՝ և նստեալ
ժողովեցին զբարին յամանս , և զխո-
տանն ի բաց ընկեցին : * Այսպէս եղիցի ի 49
կատարածի աշխարհիս . ելցեն հրեշտակք՝
և մեկնեսցեն զչարս ի միջոյ արդարոց , * և 50
արկցեն զնա ի հնոց հրոյն . անդ եղիցի լաւ
և կրձտել ատամանց : * Այս ցնա՞ ձեզ . ըմբռնա- 51
ք՞ զայս ամե՞ն : ասեն ցնա . այո՛ տէր : * Եւ 52
նա ասէ ցնոսա . վասն այսորիկ ամենայն գիր
ուսեալ արքայութեանն երկնից՝ նման է առն
տանուտեառն , որ հանէ ի գանձէ իւրմէ
զնոր և զհին :
Ա Կ * Եւ եղև իբրև կատարեաց յիսուս զառակս զայ- 53
սոսիկ՝ փոխեցաւ անտի : * Եւ եկեալ ի գա- 54
ւառ իւր՝ ուսուցանէր զնոսա ի ժողովրդեանն
նոցա , մինչև զարմանալ նոցա և ասել . սմա ուստի
Մարկ. 6. 3. Ղուկ. 4. 16. ||Մ էսա 55
է հիւսանն որդի . ո՞չ մայր նր կոչի Մարիամ .
և եղբարք նորա յակոբոս՝ և յովսէս՝ և սի-
մոն՝ և յուդաս : * Եւ քոյրք նորա ամենե- 56
քեան առ մեզ են . արդ ուստի է սմա այս
ամե՞ն : * Եւ գայթակղէին ի նա : և յի՛սուս ասէ 57
ցնոս. չէք մարգարէ անարգ՝ եթէ ոչ յիւրում
գաւառի և յիւրում տան : * Եւ ո՛չ արար 58
անդ զօրութիւս բազումս վասն անհաւատու-
թեանն նոցա :

Գ.Լ. ԺՈՂ.

1 Յայնմ ժամանակի ‖ լուաւ Հերովդէս չոր-
2 րորդապետ զլուր յիսի : * Եւ ասէ ցծա-
ռայս իւր . Նա է յովհաննէս մկրտիչ , նա յա-
րեաւ ի մեռելոց , և վասն այսորիկ զօրութիք
3 լինին նովաւ : * ‖ Քանզի Հերովդէս կալաւ
զյովհաննէս , կապեաց զնա և եդ ի բանտի՝
վասն Հերովդիայ կնոջ փիլիպպոսի եղբօր նր :
4 * Օր ասէր ցնա յովհաննէս . չէ արժան
5 քեզ ունել զդա : * Եւ կամէր զնա սպանա-
նել , բայց երկնչէր ի ժողովրդենէ անտի .
6 ‖ քանզի իբրև զմսրգարէ ունէին զնա : * Եւ
իբրև եղեն ծննդեանք Հերովդի՝ կաքաւեաց
դուստր Հերովդիայ ի միջ բազմականին .
7 և հաճոյ թուեցաւ Հերովդի : * ‖ Ուստի և
երդմամբ խոստացաւ տալ նմ զինչ և խընդ-
8 րեսցէ : * Եւ նա յառաջադոյն խրատեալ
ի մօրէ իւրմէ , տուր ինձ ասէ այսր ի վէր
9 սկտեղ զգլուխն յովհաննու մկրտչի : * Եւ
տրտմեցաւ թագաւորն . բայց վասն երդ-
մանցն և բարձակցացն՝ հրամայեաց տալ
10 նմ : * Եւ առաքեաց գլխատեաց զյովհան-
11 նէս ի բանտի : * Եւ բերաւ գլուխ նորա
սկտեղ՝ և տուաւ աղջկանն , և տարաւ առ
12 մայր իւր : * Եւ մատուցեալ աշակերտքն
նր՝ բարձին զմարմինն և թաղեցին , և ե-
կեալ պատմեցին յիսի :

Ե Ր
‖ Մ ա ր կ .
6 . 14 .
Ղ ու կ .
9 . 7 .
‖ Ղ ու կ .
3 . 19 .

13 * ‖ Եւ իբրև լուաւ յն , գնաց անտի նաւու
յանապատ տեղի առանձինն : իբրև լուան
ժողովուրդքն , գնային զհետ նր հետի ի
14 քաղաքաց անտի : * Եւ իբրև ել՝ ետես ժո-

Ե Գ
‖ Մ ա ր կ .
6 . 3 .
Ղ ու կ .
9 . 10 .

ղո-

ղովուրդ քեզմ, գԹացաւ ՚ինձ, և քժշկեաց
ՈՅՀ. զՀիւանդս նոցա : * Իբրև ընդ երեկս եղև, 15
ՄԱՏԹ. մատեան առ նա աշակերտքն՝ և ասեն . տե-
ղիս անապատ է՝ և օրս տարաժամեալ, ար-
ձակեա զժողովուրդսդ, զի երԹիցեն շուրջ
՚ի շէնսն՝ գնեսցեն իւրեանց կերակուրս :
*Իսկ ասէ ցնա . ոչինչ պիտոյ է դոցա երԹալ. 16
դուք տուք դոցա ուտել : * Իսկ նոքա ասեն 17
ցնա . ոչինչ ունիմք աստ, բայց Հինգ նկա-
նակ և երկուս ձկունս : * Իսկ ասէ ցնոսա . բե- 18
րէք այսր ցայն : * Իսկ Հրամայեաց բազմե- 19
ցուցանել զժողովուրդսն ՚ի վէր խոտոյ . և
առեալ զՀինգ նկանակսն և զերկուս ձը-
կունսն՝ Հայեցաւ յերկինս, օրՀնեաց և ե-
բեկ՝ և ետ ցաշակերտսն զնկանակսն, և ա-
շակերտքն ժողովրդոցն : * Կերան ամենե- 20
քեան՝ և յագեցան, և բարձին զնշխարս կո-
տորոցն երկոտասան սակառս լի : * Իսկ որք 21
կերանն՝ էին արք իբրև Հինգ Հազար. Թ՚ող
ՄԱՐԿ. զկանայս և զմանկտի : * ‖ Իսկ ստիպեաց 22
Զ. 45. զաշակերտսն մտանել ՚ի նաւ՝
և յառաջել յայնկոյս, մինչ ինքն զժողո-
վուրդսն արձակեսցէ :
Ե Ղ *Իսկ իբրև արձակեաց զժողովուրդսն, ‖ Եւ 23
՚ի լեառն առանձինն կալ յաղօԹս . և իբրև
ՅՈՒՂ. ԸՆ երեկս եղև, անդ էր միայն : * Իսկ նաւն 24
Զ. 15. մեկնեալ էր ՚ի ցամաքէն բազմասպարիսօք ծը-
փեալ յալեացն . քանզի ընդդէմ էր հողմն :
*Իսկ ՚ի չորրորդումն պահու գիշերոյն եկն 25
առ նոսա գնալով ՚ի վէր ծովուն : * Իբրև տե- 26
սին զնա աշակերտքն զի գնայր ՚ի վէր ծովուն՝
խռովեցան, և ասեն Թէ առաջօք ինչ իցէ . և

առ

27 առ ահին աղաղակեցին ։ * Եւ վաղվաղակի
խօսեցաւ ընդ նմա եւ ասէ . քաջալերեցարուք
28 ես եմ, մի երկնչիք ։ * Պատասխանի եառնէ
պետրոս՝ եւ ասէ . տէր՝ եթէ դու ես , հրա-
29 մայեա ինձ գալ առ քեզ՝ի վերայ ջրոցս ։ * Եւ
նա ասէ , եկ ։ եւ իջեալ՝ի նաւէն պետրոս՝
30 գնաց՝ի վերայ ջրոցն , և եկն առ յս ։ * Եւ
տեսեալ զհողմն սաստիկ՝ երկեաւ . և իբրև
սկսաւ ընկղմել՝ աղաղակեաց՝ և ասէ . տէր
31 փրկեա զիս ։ * Եւ վաղվաղակի յս ձգեաց
զձեռն իւր՝ կալաւ զնա և ասէ . Թերահաւ-
32 ատ՝ ընդէր երկմտեցեր ։ * Եւ իբրև ելին
33 ՚ի նաւն՝ հանդարտեաց հողմն ։ * Եւ որ ՚ի
նաւին էին՝ մատեան երկիրպագին նմա՝ և ա-
34 սեն . արդարև որդի ես դու ։ * ‖ Եւ անց- ‖ Մարկ.
35 եալ եկին՝ի ցամաք՝ի գեննեսարէթ ։ * Եւ 6. 53.
իբրև ծանեան զնա արք տեղւոյն այնորիկ ,
առաքեցին ընդ ամ գաւառն՝ և ածին առ նա
36 զամ հիւանդս ։ * Եւ աղաչէին զնա , զի
զոնէ միայն՚ի քղանցս հանդերձի նր մերձ-
ձեսցին. և որ միանգամ մերձեցան՝փրկեցան։

ԳԼ. ԺԵ.

1 Յայնժամ մատեան առ յս՝ որ յԵրէմ փա-
2 րիսեցիքն և դպիրքն՝և ասեն ։ * ‖ Ընդէր ‖ Մարկ.
աշակերտքն քո անցանեն զաւանդութիւն ծե- 7. 5.
րոցն , զի ոչ լուանան զձեռս յորժամ հաց
3 ուտեն ։ * Եւ պատասխանի եառ՝և ասէ ցնո-
իսկ դուք ընդէր անցանէք զպատուիրանսն
4 ամ՝ վասն ձերոյ աւանդութեն ։ * Ո՛ւ ամ ա- ‖ Եւթ.
20. 12.
5 սաց . ‖ պատուեա զհայրն քո և զմայրն ։ * ‖ Եւ Ելից.
որ բամբասէ զհայրն կամ զմայրն՝ մահու վախ- 5. 16.
‖ Եւթ.
21. 17.

ՂՀՓ · 20 · 9 · Աստուած։ * Այլ դուք ասէք. որ ասիցէ ցհայր 6
Աստ. 20 · 20 · իւր կամ ցմայր իւր, թէ պատարագ է՝ զոր
չինէն օգտիցիս, և ոչ պատուիցէ զհայր իւր
և զմայր իւր. և խոտեք զբանն իմ վասն ձերոյ
աւանդութեան։ * Կեղծաւորք՝ բարւոք մար- 7
գարէացաւ ի վերայ ձեր եսայի՝ և ասէ։
Եսա. 29 · 13 · * Ժողովուրդս այս շրթամբք պատուէ 8
զիս, և սիրտ իւրեանց հեռացեալ մեկուսի
է չինէն։ * Զուր պաշտեն զիս. ուսուցա- 9
նեն վարդապետութիւս՝ զմարդկան պատուի-
րեալ։ * Այլ կոչեցեալ առ ինքն զժողովուրդ- 10
սըն՝ ասէ ցնոսա. լուարուք՝ և ի միտ առէք։
Մատ. 7 · 15 · * Ոչ որ ինչ մտանէ ի բերան՝ պղծէ զը- 11
մարդ, այլ որ ինչ ելանէ ի բերանոյ՝ այն
պղծէ զմարդ։ * Յայնժամ մատուցեալ ա- 12
շակերտացն նորա՝ ասեն ցնա. գիտես՝ զի փա-
րիսեցիքն լսելով լուան զբանն՝ գայթակղե-
ցին։ * Ապա պատասխանի եւ նոքա՝ և ասէ. 13
Յովհ. 15 · 2 · Ամենայն ազգ ոչ տնկեաց Հայր իմ երկնա-
Ղուկ. 6 · 39 · ւոր, խլեսցի։ * Ձոյլ տուք զնոսա. կոյրք 14
են՝ կուրաց առաջնորդ։ կոյր կուրի յորժամ
առաջնորդէ՝ սխալէ, և երկոքեան ի խորխո-
Մատ. 7 · 17 · րատ անկանին։ * Պատասխանի եւ Նոսա 15
պետրոս և ասէ. մեկնեա մեզ զառակս զայս։
* Ասէ ցնա. տակաւին և դուք անմիտք էք։ 16
* Ոչ իմանայք, եթէ ամենայն որ մտանէ ի 17
բերան, յորովայն երթայ՝ և արտաքս ելա-
նէ։ * Իսկ որ ելանէ ի բերանոյ՝ ի սրտէ 18
անտի գայ. և այն պղծէ զմարդն։ * Զի 19
ի սրտէ ելանեն խորհուրդք չարք՝ սպանու-
թիւնք շնութիւնք պոռնկութիւնք գողութիւնք սուտ
վկայութիւնք հայհոյութիւնք։ * Այս ամենայն՝ որ 20
պղծէ

պղծէ զմարդն , այլ անլուայ ձեռօք ուտել՝
ոչ պղծէ զմարդ ։
Ա. Օ. 21 * ‖ Եւ ելեալ անտի յտի գնաց ՚ի կողմանս
22 տիւրոսի և սիդոնի ։ * Եւ ահա կին մի քա-
‖ Մրկ. 7. 25. նանացի ՚ի սահմանաց անտի նոյ ելեալ, ա-
ղաղակեր և ասէր . ողորմեաց ինձ տէր որդի
դաւթի , դուստր իմ չարաչար այսահարի ։
23 * Եւ նա ոչ եթ նմա պատասխանի . և մա-
տուցեալ աշակերտքն նորա՝ աղաչէին զնա և
ասէին . արձակեա՛ զնա զի աղաղակէ զհետ
24 մեր ։ * Եւ պատասխանի եթ և ասէ . ոչ
‖ Վեր. 10. 6. ուրեք առաքեցայ՝ եթէ ոչ ‖ առ ոչխարս կո-
25 րուսեալս տանն իսրայէլի ։ * Եւ նա մատուցեալ
երկիրպագանէր նմա և ասէր . տէր՝ օգնեա՛
26 ինձ ։ * Պատասխանի եթ նմա և ասէ . ոչ
է քարւոք առնուլ զհաց մանկանց՝ և արկա-
27 նել շանց ։ * Եւ նա ասէ . այո՛ տէր , քանզի
և շունք կերակրին ՚ի փշրանաց անկելոց ՚ի
28 սեղանոյ տեաց իւրեանց ։ * Յայնժամ պա-
տասխանի եթ նմա յս և ասէ . ո՛վ կին դու՝
մեծ են հաւատք քո , եղիցի քեզ ոպ և կա-
միս ։ և բժշկեցաւ դուստր նր ՚ի նմին ժամու ։
Ա. Լ. 29 * Եւ գնացեալ անտի յտի , եկն ՚ի ծովեզերն
գալիլեացւոց , և ելեալ ՚ի լեառն նստէր
30 անդ ։ * ‖ Ա՝ատեան առ նա ժողովուրդք
‖ Եսայ. 35. 5. բազումք՝ որ ունէին ընդ իւրեանս՝ կաղս կոյրս
համրս միակողմանիս , և այլս բազումս . և
ընկեցին զնս առ ոտս նր՝ և բժշկեաց զնս ։
31 * Ա՝ինչև զարմանալ ժողովրդոյն՝ որ տեսա-
նէին , զի համրքն խօսէին՝ կաղք գնային՝
միակողմանիք բժշկէին՝ կոյրք տեսանէին ,
32 և փառաւորս առնէին զԱծ Իսկլ ։ * ‖ Եւ կո-
‖ Մրկ. 8. 1.
էհ.

չեցեք առ ինքն յոի զաշակերտան՝ ասէ. զի-
թամ՝ ի ժողովուրդ, զի արդ երեք աւուրք
են զի կան առ իս, և ոչ ունին զինչ ուտի-
ցեն. և արձակել զդոսա նօթիս՝ չկամիմ,
գուցէ նքթիցեն ճանապարհայն: * Ասեն 33
ցնա աշակերտքն. իսկ արդ՝ մեզ յանապա-
տի աստ ուստի իցէ այնչափ հաց՝ մինչև յա-
գեցուցանել զայսչափ ժողովուրդ: * Եւ ա- 34
սէ ցնոսա յիս. քանի՞ նկանակ ունիք. և նքա
ասեն. եօթն, և սակաւ ձկունս: * Եւ հրա- 35
մայեաց ժողովրդեանն բազմել՝ ի վե՛ր դեա-
նոյ: * Եւ առեալ զեօթն նկանական և ըզ- 36
ձկունսն՝ գոհացաւ և եբեկ և եաւ ցաշակերտա-
սըն, և նքա ժողովրդեանն: * Կերան ամե- 37
նեքեան և յագեցան. և բարձին զնշխարս
կտորոցն՝ եօթն զամբիւղ լի: * Եւ որք կե- 38
րանն՝ էին արք իբրև չորք հազարք. թո՛ղ
զկանայս և զմանկտի: * Իբրև արձակեաց 39
զժողովուրդսն, ել՝ի նաւ՝ և եկն՝ի սահ-
մանս մագդաղեայ:

ԳԼՈՒԽ ԺԶ:

Մատ. ԺԲ. 38. ԺԶ. 1. Եւ մատուցեն՝ փարիսեցիքն և սադուկե- 1
ցիքն փորձելով խնդրեին՝ ի նմանէ՝ նշան
յերկնից ցուցանել նոցա: * Ա՛ւ պատասխանի 2
ետ՝ և ասէ ցնոս. յորժամ երեկոյ լինի՝ ա-
սէք, պարզ լինիցի՝ զի կարմրացեալ է եր- 3
կինն: * Եւ առաւօտու՝ այսօր մրրիկ, զի շա-
ւագունի արտմուքէ երկինն: արդ՝ զերեսս
երկնի կարէք քննել, իսկ զնշան ժամանա-
կացն՝ կիս՞ կարէք գիտել: * Ազգ չար և շնա- 4
ցող՝ նշան խնդրէ, և նշան մի տացի նմա,
բայց

‖ բայց նշանն յովնանու մարգարէի. և ե‖ Յովնան.
5 Թող զնա և գնաց: *Նոցային և աշակերտքն 2. 1.
6 յայնկոյս, և մոռացան առնուլ հաց: * Ն‖
սէ ցնա յս. ‖ տեսէք և զգուշ լերուք՝ ի խմո‖ Մարկ.
7 րոյ սադուկեցւոցն և փարիսեցւոցն: * Խո‖ 8. 14.
քա խորհէին ընդ միմեանս և ասէին թէ հաց Ղուկա.
8 ոչ բարձաք: * Գիտաց յս և ասէ. զի՞ խոր‖ 12. 1.
հիք՝ ի միտս ձեր թերահաւատք՝ եթէ հաց
9 ոչ ունիք: * Ցակաւին չիմանայք՝ և ոչ յի‖
շէք ‖ զհինգ նկանակն՝ ի հինգ հազարսն, և ‖ Վէր.
10 քանի սակաւի բարձիք: * Կամ ոչ ‖ զեօթն 14. 17.
նկանակն՝ ի չորս հազարսն, և քանի զամ ‖ Վէր.
11 բիւղս բարձիք: * Կարդ՝ զիա՞րդ ոչ իմանայք՝ 15. 34.
եթէ ոչ վասն հացի ասացի ձեզ զգուշ լինել՝ ի
խմորոյ սադուկեցւոց և փարիսեցւոցն:
12 *Յայնժամ՝ ի միտ առին, թէ ոչ ասաց զգ‖
ուշանալ՝ ի խմորոյ, այլ յաղանդոյ փարի‖
սեցւոցն և սադուկեցւոց:
13 * ‖ Կամ եկեալ յս՝ ի կողմանս փիլիպպէոս Ո‖
կեսարացւոյն, հարցանէր զաշակերտսն՝ և ա‖ Մարկ.
14 սէր. զո՞ւր ասեն զինէն մարդիկն՝ թէ լեռ 8. 27.
15 որդի մարդոյ: * Կամ նո՞ք ասեն. ոմն զյով‖ Ղուկա.
հաննէս մկրտիչ, և այլք զեղիա, և ևս ոք 9. 18.
16 զերեմիա, կամ զմի ոք՝ ի մարգարէից: * Կ‖
սէ ցնա. իսկ դուք զո՞ւր ասէք զինէն թէ ի‖
17 ցեմ: * Պատասխանի ետ սիմոն պետրոս՝ և
ասէ. ‖ դու ես Քրիստոս որդի աստ կենդանւոյ: ‖ Յովհ.
18 *Պատասխանի ետ յս՝ և ասէ ցնա. երանի՞ 6. 70.
քեզ սիմոն որդի յովնանու, զի մարմին և
արիւն ոչ յայտնեաց քեզ՝ այլ հայրն իմ որ
երկինս է: * ‖ Կամ ես քեզ ասեմ. զի դու ‖ Յովհ.
ես վէմ, և ի վէմ այդր վիմի շինեցից զեկե‖ 1. 42.
ղե-

ղեցի իմ, և դրուն[ք] դժոխոց չկա[ն] մի յաղ-
թահարեսցեն ։ * Եւ տա[ց] քեզ փականս 19
|| Վայր. արքայու[թ]ե երկնից . || և զոր միանգամ կա-
18. 18. Յովհ. պեսցես յերկրի , եղիցի կապեա[լ] յերկինս .
20. 23. և զոր արձակեսցես յերկրի , եղիցի արձա-
կեա[լ] յերկինս ։ * Յայնժամ սաստեաց ա- 20
շակերտացն , զի մի ումե[ք] ասիցեն՝ Թէ նա
է քրիստոս։* Յայնմ հետէ սկսաւ յի[ս] ցուցանել 21
աշակերտացն իւրոց՝ Թէ պարտ է նմա երթալ
յԵրուսաղէմ. և Թէ բազմ չարչարանս չարչարել՝ ի
քահանայապետէն և ի դպրաց և ի ծերոց
ժողովրդեանն՝ և սպանանել, և յերրորդ ա-
ւուր յառնել ։ * Եւ առեալ զնա Պետրոս՝ 22
պետրոսի , սկսաւ կագել ըզ նմա և ասել .
քա[հ] լիցի քեզ տէր , մի եղիցի քեզ այդ ։
|| Մարկ. 8. 33. * Եւ նա դարձեալ՝ ի պետրոս՝ ասէ . || երթ 23
յետս իմ սատանայ , դայթակղուե[ց] իմ ես .
զի ո՛չ խորհիս դու զկա[ն]ս , այլ զմարդկան ։
|| Վէր. 10. 38. Ղուկ. 9. 23. * Յայնժամ յի[ս] ասէ ցաշակերտան իւր , || ե- 24
Յովհ. 12. 25. թէ ոք կամի զկնի իմ գա[լ] ուրացցի զանձն ,
և առցի զխաչ իւր՝ և եկեսցէ զկնի իմ։|| Ո՛վ 25
որ կամիցի զանձն իւր կեցուցանել՝ կորուս-
ցէ զնա . և որ կորուսցէ զանձն իւր վա[ս] իմ՝
գտցէ զնա։* Ո՞ինչ օգտիցի մարդ՝ Թէ զաշ 26
խարհս ամ[ե]նայն շահեսցի , և զանձն իւր տուժես-
ցէ ։ կա՛մ զի՞նչ տացէ մարդ փրկանս ընդ
ա[ն]ձին իւրոյ ։ * Ո՛վ 27
փառաւ[ո]ք հօր իւրոյ՝ հանդերձ հրեշտակօք իւ-
|| Գործ. 17. 31. րովք,|| և յայնժամ հատուսցէ իւրաքանչիւր
|| Մարկ. 8. 39. ըստ գործոց իւր ։ * Ա՛մէն ասեմ ձեզ . || զի ի- 28
ցէն ոմանք՝ ի սոցանէ՝ որք աստ կան . որք
ո՛չ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսցեն զորդի
մար-

ԳԼՒ. ԺԶ։

1 Եւ ‖ յետ վեց աւուր առնու Ես իւր զ՚ || Մարկ.
պետրոս և զյակոբոս և զյովհաննէս 9. 1.
զեղբայր նոր, և հանէ զնոս ՚ի լեառն մի բարձր 9. 28.
2 առանձինն ։ * Եւ պայծառացեաւ առաջի
նոց. և լուսաւորեցան երեսք նոր իբրև զարե-
գակն, և հանդերձք նոր եղեն սպիտակ իբրև
3 զլոյս ։ * Եւ ահա երևեցան նոց Մովսէս և Ե-
4 ղիա՝ որ խօսեին ընդ նմա։ * Պատասխանի Ես
պետրոս և ասէ ցՅն. տէր՝ բարւոք է մեզ
առ լինել. եթէ կամիս՝ արասցուք երիս
տաղաւարս՝ մի քեզ և մի Մովսէսի և մի
5 Եղիայի ։ * Եւ մինչ դեռ նա խօսէր, ահա
ամպ լուսաւոր հովանի եղև ՚ի վերն նոց. ‖ Ձայն || Պեղ.
եղև յամպոյն՝ և ասէ. դա է որդի իմ սիրե- 1. 17.
6 լի՝ ընդ որ հաճեցայ, դմա լուարուք ։ * Եւ 3. 17.
զբև լուան աշակերտքն, անկան ՚ի վեր երե-
7 սաց իւրեանց՝ և երկեան յոյժ ։ * Եւ մե-
ծուցեալ Յն բառն ետար զնոսցանէ՝ և ասէ.
8 յոտն կացէք՝ և մի երկնչիք ։ * Ամբարձին
զաչս իւրեանց՝ և ոչ զոք տեսին՝ բայց միայն
9 զՅն ։ * Եւ մինչդեռ իջանէին ՚ի լեռնէ ան-
տի, պատուիրեաց նոց Յն և ասէ. մի ումեք
ասիցէք զտեսիլդ՝ մինչև որդի մարդոյ ՚ի մե-
10 ռելոց յարիցէ ։ * Հարցին զնա աշակերտքն
և ասեն. ‖ զիա՞րդ գրիցն ասեն, եթէ և || Մարկ.
11 զիայն նախ պարտ է գալ ։ * Պատասխանի 9. 11.
եւ Յն՝ և ասէ ցնոսա. եղիա գայ՝ և հաստա- Մաղա.
12 տեսցէ զնմա ։ * Այլ ասեմ ձեզ՝ ‖ զի եղիա || Վէր.
եկեալ իսկ է. և ոչ ծանեան զնա, այլ ա- 11. 14.

բա-

|| Վէր. 14. 10. բարին || Ընդ նա՝ զորինչ կամեցան. նոյնպէս և որդի մարդոյ չարչարելոց է ՚ի նոցանէ։ 13 *Յայնժամ՝ ՚ի միտ առին աշակերտքն՝ թէ վ֊ս յովհաննու մկրտչի ասաց ցնա։ 14 *|| Եւ իբրև եկին ՚ի ժողովուրդն, մատեաւ այր մի՝ ՚ի ծունր իջանէր և ասէր. տէր ո֊ || Մ֊ր. 9. 16. ղորմեաց որդւոյ իմում, զի լուսնոտի՝ և չա֊ Ղ֊կ. 9. 38. րաչար հիւանդանայ. բազմ անգամ անկանի ՚ի հուր՝ և երբեմն ՚ի ջուր։ 15 *Եւ մատուցի զնա աշակերտացն քոց՝ և ոչ կարացին բժշկել։ 16 *Պատասխանի եւ ցո՝ և ասէ. ով ազգ անհաւատ և թիւր, մինչև ցերբ իցեմ ընդ ձեզ՝ մինչև յերբ անսայցեմ ձեզ. ած զնա առ իս։ 17 *Եւ սաստեաց ՚ի նա յն՝ և ել ՚ի նմանէ դևն, և բժշկեցաւ մանուկն ՚ի ժա֊ մէն յայնմանէ։ 18 *Յայնժամ մատեան աշա֊ կերտքն առանձինն՝ և ասեն ցյն. մեք ընդ || Ղ֊ւկ. 17. 6. դէր ոչ կարացաք հանել զնա։ 19 *Եւ նա ասէ ցնա. վ֊ս թերահաւատուե ձերոյ։ || ամէն ասեմ ձեզ՝ եթէ ունիցիք հաւատս ՚ք ըզ֊ հատն մանանխոյ, ասասջիք լերինս այսմիկ՝ փոխեաց աստի անդր, և փոխեսցի. և ոչ֊ ինչ անհնարին լինիցի ձեզ։ 20 *Այլ այս ազգ ոչ ելանէ՝ եթէ ոչ աղօթիւք և պահովք։ 21 *Եւ մինչ դեռ չրջէինն ՚ք ՚ի գալիլեայ՝ ասէ || Մ֊ր. 9. 30. ցնա յն. || մանանելոց է որդի մարդոյ ՚ի ձեռս մարդկան, * և սպանցեն զնա, և յերիր ա֊ Ղ֊կ. 9. 44. ւուր յարիցէ. և տրտմեցան յոյժ։ 22 *Իբրև եկին նք ՚ի կափառնաում, մատեան՝ որք Վար. 20. 18. զերկդրամեանն պահանջէին՝ առ պետրոս, և ասեն. վարդապետն ձեր ոչ տայ զերկդրա֊ մեանն, և ասէ՝ այո։ 24 *Եւ իբրև եմուտ ՚ի տունն՝

տուն՝ յառաջեաց ՚ք զնա յա և ասէ . զի՞ երդ-
թուիք զիս սի՛մոն . թագաւորք աղգաց յու՛մ
մ՚ առնուն զհարկս կամ զհսուն , յորդւո՞ց
25 իւրեանց՝ թէ յօտարաց ։ * Նո՛ւ իբրև ասաց՝
թէ յօտարաց , ասէ ցնա յա՝ ապա ուրեմն ա-
26 զատ են որդիքն ։ * Բայց զի մի գայթակ-
ղեցուսցուք զնոսա , երթ ՚ի ծով՝ և ընկեա
կարթ , և զառաջինն ձուկն որ ելանիցէ՝ ա՛ռ
և բաց զբերան նո՛ր , և գտանիցես սատեր .
և զայն առեալ տացես նո՛ց ՚ընդ իմ և ՚ընդ քո ։

ԳԼ . ԺՐ .

1 Յայնմ՛աւուր մատեան աշակերտքն առ յա՝
և ասեն . ո՞վ իցէ ՚ի միջի մեծ յարքայու-
2 թե՛ երկնից ։ * Եւ կոչեաց առ ինքն յա մա-
3 նուկ մի , կացոյց զնա ՚ի միջ նո՛ց , * և ասէ .
ամէն ասե՛մ ձեզ , եթէ ոչ դարձջիք , և ե-
ղիջիք իբրև զմանկտի , ո՛չ մտանիցէք յար-
4 քայութի՛ն երկնից ։ * Որ՝ որ խոնարհեցու-
ցանէ զանձն իբրև զմանուկս զայս , նա է
5 մեծ յարքայութե՛ն երկնից ։ * Եւ որ ոք ըն-
կալցի մանուկ մի այսպիսի յանուն իմ , զիս
6 ընդունի ։ * Եւ որ ոք գայթակղեցուսցէ
զմի ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ յիս հաւատա-
ցելոց , լաւ է նմ՛ եթէ կախիցէ երկան իշոյ
՚ընդ պարանոց նո՛ր՝ և ընկղմեսցի ՚ի խորս ծո-
7 վու ։ * Ա՛յ աշխարհի ՚ի գայթակղուե՛ց .
հարկ է գալ գայթակղուե՛ց . բայց վա՛յ մար-
դոյն այնմի՛կ՝ որոյ ձեռն գայցէ գայթակ-
8 ղութի՛ն ։ * Եթէ ձեռն քո կամ ոտն գայ-
թակղեցուցանէ զքե՛զ , հա՛ց զնա՝ և ընկեա
՚ի քէն . լաւ իցէ քե՛զ միաձեռանի կի՛ կամ մր-

տա-

տանել՝ի կեանս. ՚ք թէ երկուս ձեռս և
երկուս ոտս ունել, և անկանել՝ի հուրն յա-
ւիտենական: * ՚Եւ եթէ ակն քո գայթակ- 9
ղեցուցանէ զքեզ, խլեա զնա և ընկեա՝ի
քէն. լաւ իցէ քեզ միականի մտանել՝ի
կեանս, ՚ք երկուս աչս ունել՝և անկանել
՝ի գեհեն հրոյն:

Ո՚Դ * ՚Ո՚չ դիւրն լերուք՝ մի արհամարհիցէք զմի՚ի 10
փոքրկանցս յայսցանէ. ասեմ ձեզ, զի հրեշ-
տակք նո՚ր յերկինս հանապազ տեսանեն զե-
॥ Ղ՚ու. րեսս հօր իմոյ՝ որ յերկինս է: * ॥ ՚Ո՚չ ի եկն 11
19. 10. որդի մարդոյ կեցուցանել զկորուսեալն:
॥ Ղ՚ու. 15. 4. * ॥ ՚Ո՚ւր դ թուի ձեզ. եթէ լինիցի մար- 12
դոյ հարիւր ոչխար՝ և մոլորիցի մի՚ի նոցա-
նէ, ո՚չ թողուցու զինիսուն և զինն ոչխարն
՝ի լերինս, և երթիցէ խնդրիցէ զմոլորեալն:
* ՚Եւ եթէ լինիցի գտանել զնա. ամէն ա- 13
սեմ ձեզ. զի ուրախ լինի՚ի վե՚ր նո՚ր առաւել՝
՚ք՚ի վերայ հինսունն և հինւնցն, որ չիցեն
մոլորեալ: * ՚Այսպէս ո՚չ են կամք առաջի 14
հօր իմոյ որ յերկինս է՝ եթէ կորիցէ մի՚ի
॥ Ղ՚ա. փոքրկանցս յայսցանէ: * ॥ ՚Եթէ մեղիցէ 15
19. 17. քեզ եղբայր քո, երթ յանդիմանեա զնա՝
Ղ՚ու՚ա. 17. 3. յորժամ դու և նա միայն իցէք. եթէ լսի-
ցէ քեզ, շահեցար զեղբայր քո: * ՚Ա՚պա թէ 16
ոչ լսիցէ քեզ, առ ՚ը քեզ միւս ևս՝ կի՚ր եր-
॥2Օրէն. կուս. ॥զի՚ի բերանոյ երկուց և երից վկայից
19. 15. հաստատեսցի ամ՚ բան: * ՚Իսկ եթէ նոցա 17
Յ՚ովհ. 8. 17. ո՚չ լսիցէ, ասասջի՚ր յեկեղեցւոջ. ապա թէ
॥1.Կո՚ր՚ն. 5. 9. և եկեղեցւոյն ո՚չ լսիցէ, ॥ եղիցի քեզ իբրև
զկեթանոսն և զմաքսաւորս: * ॥ ՚Ա՚մէն ասեմ 18
॥ Վէր. 18. 19. ձեզ. զոր կապիցէք յերկրի՝ եղիցի կապեա՚լ
յեր-

յերկինս, և զոր արձակիցեք յերկրի՝ եղիցի
19 արձակեալ յերկինս: * Արձակեալ ասեմ ձեզ
եթէ երկու՝ ի ձէնջ միաբանիցեն յերկրի վա-
ճառ իրաց, զինչ և խնդրեսցեն՝ եղիցի նոցա՝ ի
20 հօրէ իմմէ որ յերկինս է: * Ուր ուր իցեն
երկու կամ երեք ժողովեալ յանուն իմ, անդ
21 եմ ես ի մէջ նոցա: * Յայնժամ մատեաւ առ
նա պետրոս և ասէ. ‖ տէր՝ քանի՞ցս անդամ ‖ Ղևս.
եթէ մեղեսցէ ինձ եղբայր իմ, և թողից նմա. 17. 4.
22 մինչև եօթն անգամ: * Ասէ ցնա յի-
սուս՝ ոչ ասեմ քեզ՝ թէ մինչև եօթն անգամ, այլ
23 մինչև յեօթանասնեկին եօթն: * Վասն այ-
սորիկ նմանեցաւ արքայութի երկնից՝ առն
թագաւորի, որ կամեցաւ համար առնուլ
24 ի մէջ ծառայից իւրոց: * Եւ իւրև սկսաւ
առնուլ, մատուցաւ առ նա պարտապան մի
25 բիւր քանքարոց: * Իւրև ոչ ունէր հատու-
ցանել, հրամայեաց՝ զնա վաճառել տէրն
նր, և զկին նր՝ և զորդիս՝ և զամ որ զինչ
26 և ունիցի՝ և հատուցանել: * Եւ անկեալ
ծառայն երկիր պագանէր նմա՝ և ասէր. եր-
կայնամիտ լեր առ իս՝ և զամ հատուցից քեզ:
27 * Գթացեալ տէր ծառային այնորիկ՝ ար-
28 ձակեաց զնա, և զփոխն եթող նմա: * Եւ
ելեալ ծառայն այն եգիտ զմի ի ծառայա-
կիցս իւրոց, որ պարտէր նմա հարիւր դա-
հեկան. և կալեալ զնա խեղդէր՝ և ասէր.
29 հատո՛ ինձ զոր պարտիսդ: * Եւ անկեալ
ծառայակիցն առ ոտս նր, աղաչէր զնա և
ասէր. երկայնամիտ լեր առ իս՝ և հատու-
30 ցից քեզ: * Եւ նա ոչ կամէր. այլ երթեալ
արկ զնա ի բանտ՝ մինչև հատուսցէ զպարա-
սըն:

սըն ։ * Իբրև տեսին ծառայակիցքն որ ինչ 31
եղեւն՝ տրտմեցան յոյժ, և եկեալ ցուցին նմն
իւրեանց զի՞մ որ ինչ եղեւն ։ * Յայնժամ 32
կոչեաց զնա տէրն իւր և ասէ. Ծառայ չար՝
զի՞մ զպարտսն Թողի քեզ՝ վասն զի աղաչեցեր
զիս ։ * Իսկարդ՝ ո՞չ էր պարտ և քեզ ողոր- 33
մել ծառայակցին քումմ, ոյժ և ես քեզ ողոր-
մեցայ ։ * Եւ բարկացեալ տէրն նո՝ մատ- 34
նեաց զնա դահձաց, մինչեւ հատուսցէ զի՞մ
զպարտսն ։ * Նոյնպէս և Հայր իմ որ յեր- 35
կինս է՝ արասցէ ձեզ, եթէ ոչ Թողուցուք
իւրաքանչիւր եղբօր իւրում՝ ի սրտից ձերոց
զյանցանս նո՞ց ։

ԳԼՒ. ԺԹ.

Եւ եղեւ՝ իբրև կատարեաց Յի զբանս զայ- 1
սոսիկ, փոխեցաւ՝ ի գալիլեէ՝ ‖ և եկն՝ ի
‖Մատ. 10. 1. սահմանս Հրէաստանի յայնկոյս յորդանա-
նու ։ * Եւ գնացին զհետ նո՞ր ժողովուրդք 2
բազմք, և բժշկեաց զնո՞ա անդ ։ * Եւ մատու- 3
ցեալ առ նա փարիսեցիքն փորձէին զնա և
ասէին, եթէ արժա՞ն է այր ումեք արձակել
զկին իւր ըստ ամ՞ենայնս ։ * Պատասխանի 4
եաւ նո՞ց և ասէ. Չիցէ՞ ընթերցեալ ձեր՝ Թէ
‖Ծննդ. 1. 27. ‖ որ հաստատեացն՝ ի սկզբանէ՝ արու և էգ
արար զնո՞ա, և ասէ ։ * ‖ Վասն այսորիկ Թողցէ 5
‖Ծննդ. 2. 24. այր զհայր և զմայր՝ և երկիցէ զհետ կնոջ
Եփես. 5. 31. իւրոյ, և եղիցին երկոքեան՝ ի մարմին մի ։
* Ոչ ապա ուրեմն ոչ են երկու՝ այլ մի մարմին։ 6
արդ՝ զոր Աստ զուգեաց՝ մարդ մի մեկնեսցէ ։
‖Ղուկ. 24. 1. * Ոչ սեն ցնա. ‖ իսկ մովսէս ընդդէ՞ պատուիր
եաց մեզ տալ Թուղթ մեկնելոյ՝ և արձա-
կել ։

8 կել ։ * Ասէ ցնա . մովսէս վա՛ խստասրտու-
թեան ձերոյ հրամայեաց ձեզ արձակել զկանայս
ձեր . այլ՝ ի սկզբանէ ոչ եղև այնպէս ։
9 * Եւ այլ ասեմ ձեզ , զի ո՛ւմ որ արձակեսցէ || Վէր .
զկինն իւր՝ և ոչ վա՛ պոռնկութեա՛ , և առնիցէ 5 . 32 .
այլ՝ շնայ , և որ զարձակեալն առնիցէ՝ շնայ ։ Մ՚ուկ .
10 * Ասեն ցնա աշակերտքն իւր . եթէ այդպէ՛ Ղ՚ուկ .
լինչ վիճակ է այր և ընդ կնի , լաւ է չա- 16 . 18 .
11 մուսնանալ ։ * Նա ասէ ցնո՛ . ոչ ամենա- Ա՚կոր .
քեան բանականն են այդմ բանի , այլ որոց 7 . 10 .
12 տուեալ է ։ * Զի են ներքինիք՝ որ յորովայ-
նէ մօր իւրեանց ծնան այնպէս . և են ներ-
քինիք՝ որ ի մարդկանէ եղեն ներքինիք . և
են ներքինիք՝ որ զանձինս իւրեանց արարին
ներքինիս վա՛ արքայութե՛ երկնից . որ կա-
13 րօղն է տանել՝ տարցէ ։ * Յայնժամ մա- || Մ՚ուկ .
տուցան առ նա մանկունի , զի ձեռն դիցէ՛ ի 10 . 13 .
վրա՛ նո՛՝ և աղօթս արասցէ . և աշակերտքն Ղ՚ուկ .
14 նո՛ սաստկին նոցա ։ * Ասէ յա՛ , Թո՛ղջ տուք 18 . 15 .
մանկտւոյդ՝ և մի՛ արգելուք զդոսա գալ առ
ես , || զի այդպիսեացդ է արքայու՛ երկնից ։ || Վէր .
15 * Եւ եդեալ ձեռն՝ի վրա՛ նո՛՝ գնաց անտի ։ 18 . 2 .
16 * Եւ ահա մատուցեալ ումն առ նա՝ ա- Ո Ո
սէ . վարդապե՛տ բարի՝ զի՞նչ բարի գործեց- ||Մ՚ուկ .
ցից՝ զի ընդունիցիմ զկեանս յաւիտենա- 19 . 17 .
17 կանս ։ * Եւ նա ասէ ցնա . զի՞ հարցանես Ղ՚ուկ .
զիս զբարւոյ , մի է բարի . եթէ կամիս՝ի 18 . 18 .
կեանսն յաւիտենականս մտանել՝ պահեա՛
18 զպատուիրանսն ։ * Ասէ ցնա . զո՞րս . ասէ
ցնա յա՛ . || զմի սպանանե՛ս՝ և մի՛ շնար՝ և մի՛ || Եւթ .
19 գողանար , և մի՛ սուտ վկայեր , * պատուեա՛ 20 . 13 .
զհայր քո և զմայր , և սիրեսցես զընկեր քո
իբրև

իբրև զանձն քո : * Ասէ ցնա պատանին . 20
զայդ ամ պահեցի ՚ի մանկուէ իմմէ . արդ՝
ի՞նչ իւիք պակաս իցեմ : * Ասէ ցնա յի՛ս . ե- 21
թէ կամիս կատարեալ լինել, երթ՝ վաճա-
ռեա զինչս քո՝ և տո՛ւր աղքատաց , և ունի-
ցիս գանձս յերկինս , և եկ զկնի իմ : * Իբ- 22
րև լուաւ պատանին զբանն , գնաց արտա-
մեալ, զի ունէր ստացուածս բազումս : * Ա- 23
սէ յի՛ս ցաշակերտան . ամէն ասեմ ձեզ . զի
դժուարաւ մտցէ մեծատուն յարքայութի-
երկինից : * Կարձեալ ասեմ ձեզ . դիւրին 24
է մտանել մանանեղ լծդ ծակ ասղան , քան
մեծատան յարքայութի՝ այ մտանել : * Իբրև 25
լուան աշակերտքն՝ զարմացան յոյժ՝ և ա-
սեն . իսկ ո՞ կարիցէ ապրել : * Նայեցաւ ՚ի 26
նո՛ա յի՛ս՝ և ասէ . առ ՚ի մարդկանէ այդ ան-
կար է , այլ առ յայ ամենայն լինի զօրաւոր :
*Յայնժամ պատասխանի ետ պետրոս և ա- 27
|| Վէր . սէ ցնա . աւասիկ մեք թողաք զամ . || և ե-
10. 38. կաք զկնի քո , արդ զի՞նչ լինիցի մեզ : * Ա- 28
սէ ցնո՛ա յի՛ս . ամէն ասեմ ձեզ . զի դուք որ ե-
կիք զկնի իմ, ՚ի միւսանգամ ծնանելն՝
յորժամ նստցի որդի մարդոյ յաթոռ փա-
ռաց իւրոց, նստջիք և դուք յերկոտասան ա-
թո՛ռ՝ դատել զերկոտասան ազգն իսրայէլի :
*Եւ ամենայն որ եթող զտուն՝ կամ զեղբարս 29
կամ զքոյրս կամ զհայր կամ զմայր՝ կամ զկնո-
կամ զորդիս՝ կամ զագարակս վա՛ռ անուան ի-
մոյ , հարիւրապատիկ առցէ՝ և զկեանն
|| Վեր . յաւիտենականս ժառանգեսցէ : * || Բա- 30
29. 16. զուարք եղիցին առաջինք յետինք՝ և յետինք
առաջինք :

Գ.Լ. Ի.

1 Քանզի նման է արքայութիւն երկնից առն
տանուտեառն, որ ել ընդ առաւօտս ի
2 վարձու ունել միակս յայգի իւր: * Եւ արկ
վարձս միակացն աւուրն դահեկան, և ա-
3 ռաքեաց զնոս յայգի իւր: * Եւ ելեալ վեր-
րորդ ժամու՝ ետես այլս զի կային դատարկ
4 ի հրապարակս. * ասէ և ցնոս. երթայք և
դուք յայգի իմ, և որ ինչ արժան իցէ՝ տաց
5 ձեզ. * գնացին և նոքա: և դարձեալ ելեալ
զվեց ժամու և զինն ժամու՝ արար նոյնպէս:
6 * Եւ զվեցասաներորդ ժամու ելեալ եգիտ
այլս՝ զի կային դատարկ, ասէ և ցնա. ընդէր
7 կայք աստ զօրս ցերեկ դատարկ: * Եւ ասեն
ցնա. զի ոչ ոք կալաւ զմեզ ի վարձու: ասէ
ցնա. երթայք և դուք յայգին, և որ ինչ ար-
8 ժան է՝ առնուցուք: * Եւ իբրև երեկոյ է-
ղև՝ ասէ տէր այգւոյն ցգաւառապետ իւր.
կոչեա զմշակսն և տուր նոցա վարձս՝ սկսեալ
9 ի յետնոցն մինչև ցառաջինսն: * Իբրև ե-
կին որք զվեցասաներորդ ժամուն, առին
10 մէն մի դահեկան: * Եկեալ առաջինքն՝ հա-
մարեցին թէ աւելի առնուցուն, և առին մէն
11 մի դահեկան և նոքա: * Իբրև առին, տրտն-
12 ջեին զտանուտեառնէն՝ և ասէին. * Թէ դո-
քա յետինքդ մի ժամ գործեցին, և հաստա-
տակորդս մեզ արարեր զդոսա, որ զծանրուա-
13 թիւն բարձաք և զտօթ: * Եւ ա՛յս պա-
տասխանի ետ միոմն՝ ի նոցանէ՝ և ասէ. ընդ-
կեր՝ չզրկեմ զքեզ, ոչ դահեկանի միոջ սակ
14 արկեր ընդ իս: * Ա՛ռ զքոյդ՝ և երթ, ե-

Թէ

Թէ կամիմ յետնոցս տալ՝ ոչ և քեզ։ * Լ. 15
|| Վէր. 19. 30. Թէ չիցէ ինձ իշխանութիւն յիմմս առնել զինչ
Մարկ. 10. 31. և կամիմ. կիմ թէ ակն քո չար է, զի ես ա-
ռատս եմ։ * || Լ. Յսպէս եղիցին յետինք ա- 16
Ղուկ. 13. 30. ռաջինք՝ և առաջինք յետինք. զի բազումք
են կոչեցեալք, և սակաւք են ընտրեալք։
|| Մարկ. 10. 32. * || Երթև ելանէր յո յԵրուսաղէմ, առ զերկոտա- 17
սանսն առանձինն, և՝ ի ճանապարհին ասէ
ցնոսա։ * Լ. Հաւասիկ ելանեմք յԵրուսաղէմ. և որդի 18
Ղուկ. 18. 31. մարդոյ մատնեսցի քահանայապետին՝ և դպ-
րոց. և դատապարտեսցեն զնա՝ ի մահ։ * և 19
մատնեսցեն զնա հեթանոսաց՝ այպանել և
հարկանել և՝ ի խաչ հանել, և յերրորդ աւուր
|| Մարկ. 10. 35. յարիցէ։ * || Յայնժամ մատեաւ առ նա 20
մայր որդւոցն զեբեդեայ որդւովքն իւրովք
հանդերձ. երկիրպագանէր՝ և խնդրէր ինչ
՝ի նմանէ։ * Լ. Եւ նա ասէ ցնա. զի՞նչ կամիս։ 21
ասէ ցնա. ասա՛ զի նստցին սոքա երկու որ-
դիքս իմ, մի ընդ աջմէ քումմէ՝ և մի ընդ ահեկ
կէ յարքայութեան քումմ։ * Պատասխանի ետ 22
յո և ասէ. ո՛չ գիտէք զինչ խնդրէք. կարէ՞ք
ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոցն եմ, կամ
զմկրտուն զոր ես մկրտելոցն եմ մկրտիլ.
ասեն ցնա. կարօղ եմք։ * Լ. ասէ ցնոսա յո. ըզ- 23
բաժակն իմ ըմպիցէք, և զմկրտութենն զոր
ես մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք, բայց նստու-
ցանել ընդ աջմէ և ընդ ահեկէ իմմէ՝ ո՛չ է իմ
տալ, այլ որոց տուեալ է՝ ի հօրէ իմմէ։ * Լ. 24
լուեալ տասանցն, բարկացան՝ ի վերայ եր-
|| Ղուկ. 22. 25. կուցն եղբարցն։ * || Եւ կոչեաց զնոսա առ ինքն՝ 25
և ասէ. դիտէք՝ զի իշխանք ազգաց տիրեն
նոցա, և մեծամեծքն իշխեն նոցա։ * || Ոչ այնպէս 26
իցի

ելցէ և ՚ի ձերում միջի. այլ որ կամիցի ՚ի
ձէնջ մեծ լինել՝ եղիցի ձեր պաշտօնեայ։
27 * Եւ որ կամիցի ՚ի ձէնջ առաջին լինել՝ ե-
28 ղիցի ձեր ծառայ։ * ‖ Որպէս Մարդոյ ոչ ‖Փետ. 2. 7.
եկն պաշտօն առնուլ՝ այլ պաշտել. և տալ
զանձն իւր փրկանս փոխանակ բազմաց։
29 * ‖ Եւ յելանելն նոցա յԵրիքովէ, գնացին բազ- ‖ Ղ. Կ
30 հեա նորա ժողովուրդք բազմք։ * Եւ ահա
կոյրք երկու նստեալք առ Ճանապարհաւն. ‖ Մարկ.
իբրեւ լուան Թէ յիւ անցանէ՝ աղաղակեցին Ղուկ. 10. 46.
և ասեն. ողորմեաց մեզ յիւ որդի դաւԹի։ 18. 35.
31 * Եւ ամբոխն սաստեաց նոցա՝ զի լռեսցեն։ և
նոքա եւս առաւել աղաղակէին և ասէին,
32 տէր՝ ողորմեաց մեզ որդի դաւԹի։ * Ո՞ տե-
33 ղի առ յիւ. կոչեաց զնոսա և ասէ. զի՞նչ կա-
34 միք զի արարից ձեզ։ * Ասեն ցնա. տէր՝ զի
բացցին աչք մեր։ * Եւ գԹացեալ յիւ մեր-
ձեցաւ յայս նոցա, և վաղվաղակի տեսին. և
գնացին զհետ նորա։

ԳԼՒԽ ԻԱ։

1 Եւբեւ ‖ մօտ եղեն յԵրմ, և եկին ՚ի բեԹ- ‖Մարկ. 11. 1.
փագէ մերձ ՚ի լեառն ձիԹենեաց. յայն- Ղուկ. 19. 29.
ժամ յիւ արձակեաց երկուս յաշակերտացն
2 իւրոց։ * Եւ ասէ ցնոսա. երԹայք ՚ի գեօղ՝
որ առաջի ձեր է, և անդէն գտանիցէք էշ կա-
պեալ՝ և յաւանակ ընդ նմին, լուծէք ածէք
3 ինձ։ * Եւ ԵԹէ ոք ասիցէ ինչ ձեզ, ասասջիք, եԹէ Տեն իւրեանց պիտոյ են. և վաղ-
4 վաղակի առաքեսցէ զնոս։ * Այլ այս ամե-
նայն եղև՝ զի լցցի բան մարգարէին՝ որ ասէ։
5 * ‖ Ասացէք դստեր սիովնի. ահա Թագաւ- ‖Ջաք.

Ե՟այ. 62. ԻԱ. Յո՟ւն. 12. ԻԴ. ուր քո գայ քեզ հեզ. և հեծեալ յիշ և յա-
6 ռանակի իշոյ : * Վնասին աշակերտքն , և
7 արարին ոյզ հրամայեաց նոցա : * Եւ ածին
զէշն և զյաւանակն . և արկին զնոքօք ձորձա-
8 իւրեանց . և նստաւ ՚ի վերայ նոցա : * Եւ
բազմ ժողովուրդք տարածեցին զհանդերձս
իւրեանց ՚ի ճանապարհին , և այլք հատա-
նէին ոստս ՚ի ծառոց՝ և տարածանէին ՚ի ճա-
9 նապարհին : * Եւ ժողովուրդքն՝ որ առա-
ջին և զկնի երթային՝ աղաղակէին և ա-
|| Սաղ. 117. 26. սէին . || օրհնեա՛ որդւոյ դաւթի . օրհնեալ
որ գայ յանուն տեն . օրհնեա՛ ՚ի բարձունս :
10 * Եւ ՚ի մտանել նորա յԵրուսաղէմ՝ դղրդեցաւ քա-
11 ղաքն ամ՛, և ասէ՝ ո՞վ իցէ սա : * Եւ ժողո-
վուրդքն ասէն . սա է մարգարէն յն՝ որ ՚ի
|| Մարկ. 11. 15. Ղուկ. 19. 45. Յովհ. 2. 14. նազարեթէ գալիլեացւոյ : * || Եւ եմուտ յն
12 ՚ի տաճարն՝ և եհան արտաքս զամենեսեան ,
որ վաճառէին և գնէին ՚ի տաճարի անդ .
և զսեղանս հատավաճառացն կործանեաց՝
13 և զաթոռս աղաւնեվաճառացն : * Եւ ասէ
|| Եսայ. 56. 7. Երեմ. 7. 11. ցնա . գրեալ է . || տուն իմ տուն աղօթից կո-
չեսցի . և դուք արարիք զդա այրս աւազա-
14 կաց : * Եւ մատեան առ նա կոյրք և կաղք
15 ՚ի տաճարին , և բժշկեաց զնա : * Իբրև տե-
սին քահանայապետքն և դպիրքը զքանչե-
լիսն զոր արար, և զմանկտին որ աղաղակէին
՚ի տաճարին և ասէին . օրհնութի՛ որդւոյ
դաւթի , բարկացան . * և ասեն ցնա . լսե՞ս՝
16 զինչ ասեն դոքա : ասէ ցնոսա յն . այո՛ չիցէ՞
|| Սաղ. 8. 3. ընթերցեալ ձեր՝ թէ || ՚ի բերանոյ աղայոց
և ծնդկենեցաց կատարեցեր զօրհնութի : * Եւ
17 թողեալ զնոսա եւ արտաքոյ քաղաքին ՚ի բե-

Թանիա , և անդ ագաւ ։

18 * Եւ այգուցն իբրև դարձաւ անդրէն 'ի Յ Ր
19 քաղաքն՝ քաղցեաւ ։ * Եւ տեսեալ թզե- ‖ Մ ուրի
նի մի 'ի վերայ ճանապարհին՝ եկն 'ի նա , և ԺԱ . ԺԳ .
ոչինչ եգիտ 'ի նմ՝ բայց միայն տերև . և ա-
ստ ցնա . մի այսուհետև 'ի քէն պտուղ եղի-
ցի յաւիտեան . և առժամայն չորացաւ թզ-
20 ղենին ։ * Իբրև տեսին աշակերտքն՝ զար- ‖ Մ ուի .
մացան և ասեն , Թէ զիարդ վաղվաղակի ԺԱ . ՀՈ .
21 ցամաքեցաւ թզենին ։ * Պատասխանի ետ
ց՝ և ասէ ցնա . ամէն ասեմ ձեզ , եթէ ու-
նիցիք հաւատս և ոչ երկմտիցիք՝ ոչ միայն
թզենւոյդ առնիցիք,այլ թէպէտ և լերինդ
ասիցիք . բարձիր և անկիր 'ի ծով , եղիցի ։
22 * Եւ զամ ինչ զոր և խնդրիցիք յաղօթս ‖ Վէր .
23 հաւատով՝ առնուցուք ։ * Եւ իբրև եկն 'ի Է . Է .
տաճարն , մատեան առնա՝ մինչդեռ ուսու- ԻՅՕՀ .
ցանէր , քահանայապետքն և ծերք ժողո- Յ . ՀԲ .
վրդեանն՝ և ասեն . ‖ որո՞վ իշխանութ առ- ‖ Մ ուի .
նես զայդ , և ո՞վ ետ քեզ զիշխանութիդ զայդ ։ ԺԱ . ԻԸ .
24 * Պատասխանի ետ ց և ասէ ցնա . հարցից և Ղ ուկա .
ես զձեզ բան մի . զոր թէ ասիցէք ինձ , և ԻՀ . Բ .
ես ձեզ ասացից՝ որով իշխանութ առնեմ
25 զայս ։ * Մկրտութիւն յովհաննու ուստի՞ էր՝
յերկնից , թէ 'ի մարդկանէ ։ և նոքա խոր-
26 հէին ընդ միմս՝ և ասէին ։ * Եթէ ասեմք
յերկնից , ասէ ցմեզ . իսկ ընդդէմ ոչ հաւա-
տացիք նմ . և եթէ ասեմք 'ի մարդկանէ ,
երկնչիմք 'ի ժողովրդենէն . ‖ զի ամենեքին ‖ Վէր .
27 զյովհաննէս իբրև զմարգարէ ունէին ։ * Պա- ԺԴ . Ե .
տասխանի ետուն ցնի և ասեն . ոչ գիտեմք ։
ասէ ցնա և նա . և ոչ ես ասեմ ձեզ՝ որով իշ-
խա-

խանուԹ֊ք առնեմ զայս : * Այլ զիաՀրդ 28
Թուի ձեզ . առն միոջ էին երկու որդիք , և
մատուցեալ առ առաջինն ասէ . ո՛րդեակ՝
երԹ այսօր գործեա յայգւոջ : * Ցա պա- 29
տասխանեի ետ և ասէ . երԹամ տէր՝ և ո՛չ
գոգաւ : * Ապաեաւ և առ միւսն , և ասէ 30
նոյնպէս . Նա պատասխանի ետ և ասէ . ո՛չ
կամիմ : բայց յետոյ զղջացաւ՝ և գոգաւ յայ-
գին : * Այրդ՝ ո՞յերկոցունց արար զկամն 31
Հօրն : ասեն՝ յետինն : ասէ ցնա յի֊ամէն ա-
սեմ ձեզ , զի մաքսաւորք և պոռնիկք յառա-
ջեսցեն ք զձեզ յարքայուԹի երկնից : * Ո՛ի 32
եկն յովՀաննէս ՃանապարՀաւ արդարուԹ՝
և ո՛չ Հաւատացիք նմա . և մաքսաւորք և պոռ-
նիկք Հաւատացին նմա , և դուք տեսիք՝ և
ո՛չ զղջացարուք յետոյ Հաւատալ նմա :

Ա՛Ղ * Այլ առակ լսարո՛ւք . այր մի էր տանու- 33
Մ՚ուէ . տէր , ‖ որ անկեաց այգի , և ցանգով պա-
12 . 1 . տեաց զնա , և փորեաց ՚ի նմա հնձան , և շի-
Ղ֊ւկ . նեաց աշտարակ . և ետ զնա գմշակս , և գը-
20 . 9 . նաց ՚ի տար աշխարՀ : * Իբրև մերձեցաւ 34
Ե՛ռ . ժամանակ պտղոյ , առաքեաց զծառայս իւր
5 . 1 . Երե՛մ . առ մշակսն՝ առնուլ զպտուղս նորա : * Եւ 35
2 . 21 . կալեալ մշակացն զծառայս նը՛ր , զոմն տան-
ջեցին՝ զոմն սպանին՝ զոմն քարկոծեցին :
* Դարձեալ առաքեաց այլ ծառայս բ՛ղմն 36
ք զառաջինսն , և արարին նո՛ց նոյնպէս :
* Յետոյ առաքեաց առ նա զորդի իւր՝ և 37
ասէ . Թերևս ամաչեսցեն յորդւոյ աստի իմ
մէ : * Իսկ մշակքն իբրև տեսին զորդին , 38
Ղ֊ՎՒ . ասեն ընդ միմս . ‖ սա է ժառանգն , եկայք
11 . 47 . սպանցուք զսա , և կալցուք զժառանգուԹի-
սո .

39 սորա ։ * Եւ առեալ հանին զնա արտաքոյ
40 քան զայգին՝ և սպանին ։ * Արդ՝ յորժամ
եկեսցէ տէր այգւոյն , զինչ արասցէ մշա-
41 կացն այնոցիկ ։ * Ասեն ցնա . զչարսն չարաւ
կորուսցէ . և զայգին տացէ այլոց մշակաց ,
որք տացեն նմ զպտուղս ի ժամու իւրեանց։
42 * Ասէ ցնա յս . չիցէ երբէք ընթերցեալ ձեր || Սաղմ.
ի գիրս . || զվէմն՝ զոր անարգեցին շինօղքն , || 117. 22.
նա եղև գլուխ անկեան . ի տեառնէ եղև այս , Գործ .
43 և է սքանչելի յաչս մեր ։ * Վասն այսորիկ ա- 4. 11.
սեմ ձեզ , զի բարձցի ի ձէնջ արքայութիւն 1. Պետ.
աստ , և տացի ազգի՝ որ առնիցէ զպտուղս նը- 2. 7.
44 ին ։ * Եւ որ անկցի ի վէմ վիմիս այսորիկ՝ փշրեսց-
45 ցի , և յոյր վէմ անկցի՝ հոսեսցէ զնա ։ * Եւ
լուեալ քահանայապետացն և դպիրքն և փա-
րիսեցիքն զառակս նը , գիտացին Թէ վասն նց
46 ասաց ։ * Եւ խնդրէին զնա ունել , բայց եր-
կեան ի ժողովրդոցն . քանզի իբրև զմարգ-
գարէ ունէին զնա ։

ԿԻ . ԻՆ ։

1 Պատմէլ պատասխանի եւս յս և ասէ ցնս || Ղուկ.
2 առակօք ։ * Նմանեցաւ արքայութիւն երկ- || 14. 16.
նից առն թագաւորի՝ որ արար հարսանիս Յայտ .
3 որդւոյ իւրոյմ ։ * Եւ առաքեաց զծառայս 19. 9.
իւր կոչել զհրաւիրեալսն ի հարսանիս . և
4 ոչ կամեցան գալ ։ * Պատճեալ առաքեաց
այլ ծառայս՝ և ասէ . ասացէք հրաւիրելոցն .
ահաւասիկ զճաշ իմ պատրաստեցի . զուա-
րակք իմ և պարարակք զենեալ են , և ամ
5 ենչ պատրաստ է . եկայք ի հարսանիս։ Եւ
նք յուշացեալ գնացին՝ ոմն յայգարակ իւր ,
և

և ոմն՝ ի վաճառ իւր : * և այլք կալան ըզ- 6
ծառայս նը՛ , Թշնամանեցին , և սպանին :
*Լսեալ Թագաւորն իբրև լուաւ՝ բարկացաւ , 7
և առաքեաց զզօրս իւր և սատակեաց զսպա-
նօղսն զայնոսիկ , և զքաղաքն նը՛ այրեաց :
*Յայնժամ ասէ ցծառայս իւր . Հարսա- 8
նիքս պատրաստ են , և հրաւիրեալքն էին
արժանի : * Ելը՛ երթայք յանցս Ճանա- 9
պարհաց , և զորս միանգամ գտանիցէք՝ կո-
չեցէք՛ ի հարսանիս : *Եւ ելեալ ծառայքն 10
՛ի Ճանապարհս ժողովեցին զամենեսեան
զորս և գտին՝ զչարս և զբարիս . և լցան հար-
սանիքն բազմականօք : * Եւ մտեալ Թագա- 11
ւորն հայել զբազմականօքն , ետես անդ այր
մի՝ որ ոչ էր զգեցեալ հանդերձ հարսանեաց :
* Եւ ասէ ցնա . ընկեր՝ զիա՞րդ մտեր այսր , 12
զի ոչ ունիկիր հանդերձ հարսանեաց . և նա
պապանձեցաւ : * Յայնժամ ասէ Թագա- 13
ւորն ցսպասաւորսն . կապեցէ՛ք զոտս զոտս
և զձեռս՝ և հանէ՛ք զդա՛ ի խաւարն արտա-
քին , անդ եղիցի լալ և կրճտել ատամանց :
* Զի բազումք են կոչեցեալք՝ և սակաւք 14
են ընտրեալք :
* Յայնժամ գնացեալ փարիսեցիքն , առին 15
խորհուրդ զնմանէ՝ Թէ ոյր դնիցեն նմա որո-
գայթ բանիւք : * Եւ առաքեն առ նա զա- 16
շակերտան իւրեանց հերովդիանոսօքն հան-
դերձ՝ և ասեն . վարդապետ՝ գիտեմք զի ճըշ-
մարիտ ես , և զՃանապարհն ՚ի ճշմարտու-
Թիւ ուսուցանես , և ոչ է քեզ փոյթ զոումե-
քէ , և ոչ հայիս յերեսս մարդոյ : * Ասա՛ 17
մեզ , զիա՞րդ Թուի քեզ . պա՞րտ է հարկս
առ

Ա Ն

Ա Ա Ր Ի

Վէր . 8 . 12 . 13 . 42 . Վայր . 25 . 30 .

Մ ատ . 12 . 13 . Ղ ուկ . 20 . 20 .

18 տալ կայսեր՝ Թէ ոչ։ * Գիտաց յիս զնորա-
մանկուէն նից, և ասէ. զի փորձէք զիս կեղ-
19 ծաւորք. * յուցէք ինձ զդահեկան հարկին։
20 և նք մատուցին նմ դահեկան մի։ * Եւ ա-
21 սէ ցնս. ո՞ր է պատկերս այս՝ կամ գիր։ * Ա-
սեն՝ կայսեր։ յայնժամ ասէ ցնոսա. || Եր- ||Հռոմ.
Թ՚ք՝ տուք զկայսերն՝ կայսեր, և զնն՝ նդ։ 13. 7.
22 * Եբրև լուան՝ զարմացան. և Թողին զնա
23 և գնացին։ * Յայնմ աւուր մատեան առ
նա սադուկեցիքն. որ ասեն՝ Թէ ||չիք յա- ||Գործ.
24 րուէ. հարցին ցնա, և ասեն. վարդապետ՝ 23. 6.
մովսէս ասաց. || Եթէ ոք մեռցի անորդի՝ ա- ||2Օրէն.
բասցէ զկինն նորա եղբայր իւր, և յարուսցէ Մարկ.
25 զաւակ եղբօր իւրոմ։ * Էին առ մեզ եղ- 12. 19.
բարք եօթն. առաջինն արար կին և մեռաւ. Ղուկ.
և զի ոչ ունէր զաւակ, եթող զկինն իւր եղ- 20. 28.
26 բօր իւրոմ։ * Նոյնպէս և երկրորդն՝ և եր-
27 րորդն, մինչև ցեօթներորդն։ * Յետ ամե-
28 նեցունն մեռաւ և կինն։ * Ըդ՝ ի յարու-
Թէ՝ որի յեօթանցն եղիցի նա կին. զի ամե-
29 նեքին կալան զնա կին։ * Պատասխանի ետ
նց յն և ասէ. մոլորեալք՝ ոչ գիտէք զգիրս
30 և ոչ զզօրուէն ն։ * Զի ի յարուէ ոչ կա-
նայս առնեն՝ և ոչ արանց լինին, այլ են իբ-
31 րև զհրեշտակս յերկինս։ * Այլ վասն յա-
րուէ մեռելոց չէիք ընթերցեալ ձեր զա-
32 սացեալն ձեզ յն։ * || Ես եմ Ած աբրա- || Ելից.
համու Ած իսահակայ և Ած յակոբայ. և 3. 6.
33 չէ Ած՝ Ած մեռելոց՝ այլ կենդանեաց։ * Եբ-
րև լուան ժողովուրդքն՝ զարմանային ընդ-
34 վարդապետութեն նր։ * Իսկ փարիսեցիքն
իբրև լուան՝ եթէ պապանձեցոյց զսադու-
կե-

|| Մարկ. կեցիան , ժողովեցան 'ի միասին : * || և ե- 35
12. 28. Հարց միոմն 'ի նոցանէ՝ զնա փորձելով, և ա-
Ղուկ. 10. 25. սէ :* || ա՛րդասպետ՝ ո՞ր պատուիրան է մեծ յո- 36
||2. Օրէն. 6. 5. ր՞ինս :* || Լու՛ր ասէ ցնա. || սիրեսցե՛ս զՏէր Ա՛ծ 37
քո յա՛մէ սրտի քումմէ՝ և յա՛մէ անձնէ քումմէ՝ և յա՛մէ մտաց քոց : * || Ա՛յս է մեծն և ա- 38
ռաջին պատուիրան : * || Երկրորդն նմանն սը- 39
||Ղեւ. 19. 18. ին. || սիրեսցե՛ս զընկեր քո՝ իբրև զանձն քո : 40
Մարկ. 12. 31. * Յայս երկուս պատուիրանս Ա՛մ օրէնք և 41
մարգարէք կախեա՛լ կան : * || Լու՛ր 'ի ժողո-
վել փարիսեցւոցն՝ եհարց ցնո՛ր յո՛ և ասէ :
* Ո՞ւնդ թուի ձեզ զՔրիստոս , ո՞ր որդի է : 42
|| Ղուկ. 20. 41. ասեն ցնա . դաւթի : * || Ա՛սէ ցնոսա յո՛ . || իսկ 43
զիա՞րդ դաւիթ Հոգւովն կոչէ զնա Տէր՝ և ա-
|| Սաղմ. 109. 1. սէ : * || Ա՛սաց Տէր ցՏէր իմ՛. նի՛ստ ընդ աջմէ 44
իմմէ՝ մինչև եդից զթշնամիս քո պատուա-
նդան ոտից քոց : * || Եթէ դաւիթ զնա Տէր 45
կոչէ՝ զիա՞րդ որդի նէր իցէ : * || Լու՛ր ողջ կա- 46
ր՛եր տալ նի՛ պատմանի բան մի , և ո՛չ իշխեր
ոք յայնմ օրէ հարցանել զնա և ոչինչ :

ԳԼՒՒ ԻԳ :

Յ Այնժամ խօսեցաւ յո՛ ընդ ժողովուրդսն՝ 1
և ընդ աշակերտսն իւր , և ասէ : * Յա- 2
||3. Եսա. 8. 4. թոռն մովսէսի նստան || դպիրքն և փարի-
սեցիք : * Ո՞ւմ ինչ՝ զոր ասիցեն ձեզ արա- 3
րի՛ք և պահեցէ՛ք . բայց ըստ գործոցն նո՛
||Ղուկ. 11. 46. ի՛ մի առնէք , զի ասեն և ո՛չ առնեն : * || Կա-
պեն բեռինս ծանրունս և դժուարակիրս , և
Գործ. 15. 10. դնեն 'ի վրայ ուսոց մարդկան. և մատամբ իւ-
րեանց ո՛չ կամին շարժել զնոսա : * Լու՛ր զնո՛ր 5
զգործս իւրեանց առնեն 'ի տեսլս մարդկան :

Լայ-

‖ լայնեն զդրապանակս իւրեանց , և երկայ- ‖2·Օրէ·
6 նեն զքղանցս հանդերձից իւրեանց : * ‖ Ա- 6· 8·
22· 12·
րբեն զյառաջագահս յընթրիս , և զնախա- Թուոց·
Թոռս՝ի ժողովուրդս՝ և զողջոյնս՝ի հրապա 15· 38·
7 րակս : * Նո կոչել՝ի մարդկանէ՝ ռաբբի ‖Մարկ·
12· 38·
8 ռաբբի : * ‖ Այլ դուք մի՛ զոք կոչէք վարդա- ‖Յովհ·
պետ , զի մի է ձեր ուսուցիչ· և ամենեքեան 3· 1·
9 դուք եղբարք եք : * ‖ Եւ հայր մի՛ կոչէք ձեզ ‖Մաղա·
յերկրի , զի ձեր մի է հայր՝ որ յերկինսն է : 1· 6·
10 * Եւ մի՛ կոչիցիք ուսուցիչք , զի ուսուցիչ
11 ձեր քո է : * Եւ մեծն՝ի ձէնջ եղիցի ձեր
12 ոստաւոր : * ‖ Որ բարձրացուցանէ զանձն՝ ‖ Ղուկ·
խոնարհեսցի, և որ խոնարհեցուցանէ զանձն՝ 14· 11·
18· 14·
13 բարձրասցի : * Ա՛յ ձեզ դպրաց և փարի-
սեցւոց կեղծաւորաց· զի փակէք զարքայու-
Թի երկնից առաջի մարդկան· դուք ո՛չ մտա-
նէք , և որոց մտանելն՝ չտայք Թոյլ մտանել :
14 * Ա՛յ ձեզ դպրաց և փարիսեցւոց կեղծա- ‖Մարկ·
ւորաց· ‖ զի ուտէք զտունս այրեաց· պատ- 12· 40·
Ղուկ·
20· 47·
15 ճառանօք երկարէք զաղօԹս , վո՛ զի առնիւ
դատաստան ընդունիցիք : * Ա՛յ ձեզ դպըր-
ացq և փարիսեցւոց կեղծաւորաց· զի յա-
ծիք ընդ ծով և ընդ ցամաք առնել եկամուտ
մի· և յորժամ լինիցի , առնէք զնա որդի
16 գեհենի կրկին ևս քան զձեզ : * Ա՛յ ձեզ
առաջնորդք կոյրք , զի ասէք՝ որ երդնուս՝ի
տաճարն՝ չէ՛ ինչ , բայց որ երդնուս յոսկին
17 որ՝ի տաճարին՝ արժան է : * Այրուա՛ք և
կոյրք՝ զի՞նչ մեծ է , ոսկին՝ եԹէ տաճարն՝
18 որ սրբէ զոսկին : * Եւ որ երդնուս՝ի սե-
զանն՝ չէ՛ ինչ , բայց որ երդնուս՝ի պատա-
19 րադն որ՝ի վերն՝ն է՝ արժան է : * Յիմարք

և

և կոյրք՝ զի՞նչ մեծ է, պատարագն, եթէ
սեղանն՝ որ սրբէ զպատարագն։ * Ասէ արդ՝ 20
որ երդուաւ՝ ի սեղանն, երդնու՝ ի նա՝ և
յամենայն որ ի վրայ նորա է։ * և որ երդուաւ՝ ի տա- 21
ճարն, երդնու՝ ի նա՝ և՝ ի բնակիչն նորա։ * և 22
որ երդուաւ յերկինս, երդնու յաթոռն Աստ-
ուծոյ՝ և յայն որ նստի՝ ի վրայ նորա։ * Վա՛յ ձեզ 23
Ղեւ. 11. 42. դպրաց և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի
տասանորդէք զանանուխ և զսամիթ և զչա-
մանն, և թողէք զծանր ծանր օրինացն զըդ-
ատաստան և զողորմութիւն և զհաւատս.
զայս արժան էր առնել՝ և զայն չթողուլ։
* Առաջնորդք կուրք, որ զմժղուկս քամէք՝ 24
և զուղտս կլանէք։ * Վա՛յ ձեզ դպրաց և 25
փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի սրբէք զար-
տաքին զբաժակին և զսկաւառակին, և՝ ի
ներքոյ լի են յափշտակութիւն և անխառնու-
թիւն։ * Փարիսեցի՛ կոյր՝ սրբեա՛ նախ զներ- 26
քին բաժակին և զսկաւառակին, զի լինիկ-
ցի և արտաքինն նոցա սուրբ։ * Վա՛յ ձեզ դպր- 27
ացք և փարիսեցւոց կեղծաւորաց. զի նըմ-
ման եք գերեզմանաց քարեղոց, որ արտաքոյ
երևին գեղեցիկք՝ և՝ ի ներքոյ լի են ոսկե-
րօք մեռելոց և ամենայն պղծութեամբ։ * Այնպէս 28
և դուք արտաքոյ երևիք մարդկան արդարք,
և՝ ի ներքոյ լի եք կեղծաւորութեամբ և անօ-
րէնութեամբ։ * Վա՛յ ձեզ դպրաց և փարիսեց- 29
ւոց կեղծաւորաց. զի շինէք զշիրիմս մար-
գարէից՝ և զարդարէք զգերեզմանս արդա-
րոց։ * Եւ ասէք. եթէ էաք յաւուրս հարցն 30
մերոց, ոչ հաղորդեաք արեան մարգարէիցն։
* Ապա ուրեմն վկայէք զանձանց՝ եթէ որդիք 31

դիք եք այնոցիկ՝ որ կոտորէին զմարգա-
32 րէսն ։ * Այլ դուք լցէք զչափ հարցն ձերոց ։
33 * ‖ Ո՛չ՝ ծնունդք իժից, զիա՞րդ փախուա- ‖ Վէր. 3. 7.
34 ցուք՝ ի դատաստանէ գեհենին ։ * Վասն
այդորիկ ահա՛ասիկ ես առաքեմ առ՝ ձեզ
մարգարէս և իմաստունս և գրիչս, և՝ ի նո-
ցանէ սպանանիցէք և՝ ի խաչ հանիցէք, և
՝ի նոցանէ տանջիցէք՝ ի ժողովուրդս ձեր,
35 և հալածիցէք՝ ի քաղաքէ՝ ի քաղաք ։ * Ըս-
պիտ զի եկեսցէ՝ ի վե՛ր ձեր ամ արիւն արդար ‖ Ծննդ.
հեղեալ յերկրի. ‖ յարենէն աբելի արդա- 4. 8.
րոյ մինչև ցարիւնն ‖ զաքարիայ որդւոյ բա- Եբր. 11. 4.
րաքեայ՝ զոր սպանէք ըն միջ տաճարին և ‖2 Մնա. 24. 22.
36 սեղանոյ ։ * Ա՛մէն ասեմ ձեզ. եկեսցէ այն
37 ամ՝ ի վերայ ազգիս այսորիկ ։ * ‖ Երու՛ս, ‖ Ղուկ. 13. 34.
երու՛ս. որ կոտորէիր զմարգարէսն՝ և քարկոծ
առնէիր զառաքեալսն առ քեզ. քանիցս ան-
գամ կամեցայ ժողովել զմանկունս քո՝ զոր
օրինակ ժողովէ հաւ զձագս իւր ըն թևովք,
38 և ո՛չ կամեցարուք ։ * Ա՛հա թողեալ լիցի
39 ձեզ տունդ ձեր աւերակ ։ * Այլ ասեմ
ձեզ՝ թէ ո՛չ ևս տեսանիցէք զիս յայսմ հե-
տէ, մինչև ասիցէք, օրհնեալ եկեալ յա-
նունն տեառն ։

ԿԱ. ԼԴ.

1 Ա՛ւ ելեալ արտաքս յո՛ր՝ ի տաճարէն գնայր. ‖ Ա՛ւ
‖ և մատեան աշակերտքն ցուցանել նմ ‖ Մարկ.
2 զշինուածս տաճարին ։ * Ա՛ւ նա պատաս- 13. 2.
խանի ետ և ասէ ցնոսա. տեսանէ՞ք զայդ ‖ Ղուկ.
տամ, ամէն ասեմ ձեզ. ո՛չ մնասցէ այդր քար 21. 6.
3 ՝ի քարի վե՛ր՝ որ ոչ քակտեսցի ։ * Ա՛ւ մինչ-

դեռ

դեռ նստեր՝ի լերինն ձիթենեաց, մատեան առ նա աշակերտքն առանձինն և ասեն. ասա մեզ՝ երբ լինիցի այդ, և կի՞ զի՞նչ նշան ի՛սկ գոյոյ գալստեանն, և վախճանի ՟ից։

|| Եփես. 5. 6. Կողոսա. 2. 18. * Պատասխանի եւ յի՝ և ասէ ցնա. || զգո՛յշ 4
լերուք՝ զուցէ ոք զձեզ խաբիցէ։ * Զի 5
բազմք գայցեն յանուն իմ, և ասիցեն՝ Թէ՛ ես եմ քրիստոս. և զբազումս մոլորեցուցանիցեն։
* Լսելոց էք պատերազմունս՝ և համբաւս 6
պատերազմաց. զգո՛յշ լերուք՝ մի խռովեսջիք, զի պարտ է լինել այնմ ամի, այլ չէ՛ կատարած։ * Յարիցէ ազգ յազգի վե՛ր, և 7
թագաւորութի՛ւն թագաւորութե՛ան վե՛ր. և եղիցին սովք և սրածուխք և սաստանուիք ի տեղիս տեղիս։ * Ամենայն և այն ամե- 8
|| Վէր. 10. 17. Ղուկ. 21. 12. Յովհան. 15. 20. 16. 2. նայն սկիզբն է երկանց։ * || Յայնժամ մատ- 9
նեսցեն զձեզ՝ի նեղութիս, և սպանանիցեն զձե՛զ. և եղիջիք ատելեալք յամենայն ազգաց վե՛ր անուան իմոյ։ * Եւ յայնժամ գայթակ- 10
ղեսցեն բազմք, և զմիմեանս մատնեսցեն՝ և ատելսցեն զմիմեանս։ * Եւ բազմ սուտ մար- 11
գարէք յարիցեն, և զբազումս մոլորեցուսցեն։ * Եւ վ՛ը բազմանալոյ անօրինութե՛ն, 12
յամենեցուն սէրը բազմանայ։ * Այլ որ համ- 13
բերեացն իսպառ, նա կեցցէ։ * Եւ քարո- 14
զեսցի աւետարանս արքայութե՛ն ըստ ամենայն երկրի՝ ի վկայութի՛ւն ամենայն ազգաց, և ապա եկեսցէ կատարած։ * Երդ՝ յորժամ 15
|| Դանիէլ. 9. 27. Մատթ. 13. 14. Ղուկ. 21. 20. տեսանիցէք զպղծուի՛ւն աւերածոյն, || որ ասացեալն է՝ի ձեռն դանիէլի մարգարէի. զի կայցէ՝ի տեղւոջն սրբութե՛ն. որ ընթեռնոյն՝ նուն՝ի միտ առցէ։ * Յայնժամ որ՝ի 16

17 Հրէից աստանի իցեն՝ փախիցեն ի լերինս։ * Եւ
որ ի տանիս կայցէ, մի իջցէ առնուլ ինչ ի
18 տանէ իւրմէ։ * Եւ որ յանդի իցէ, մի դարձ-
19 ցի յետս առնուլ զձորձս իւր։ * Վայ ո-
ցի յղեաց և ստնտուացս յաւուրսն յայնոսիկ։
20 * Յաղօթս կացէք՝ զի մի լինիցի փախուստն
21 ձեր ձմերանի, և մի ի շաբաթու։ * Զի ե-
ղիցի յայնժամ նեղութիւն մեծ, որպիսի ոչ
եղեւ ի սկզբանէ արարածոց աշխարհի մին-
22 չեւ ցայժմ, և ոչ այլ լիցի։ * Այլ եթէ ոչ
կարճեին աւուրքն այնոքիկ, ոչ ապրէր ամ
մարմին. քայց վասն ընտրելոցն կարճեսցին ա-
23 ւուրքն այնոքիկ։ ‖ * Յայնժամ թէ ոք ա- ‖ Մարկ.
սիցէ ձեզ՝ ահաւասիկ աստ է քրիստոս կիմանդ, մի 13. 21.
24 հաւատայցէք։ * Զի յարիցեն սուտ քրիս- Ղուկ. 17. 23.
տոսք և սուտ մարգարէք. և տացեն նշանս
մեծամեծս և արուեստս, մինչեւ մոլորեցու-
ցանել՝ թէ հնար ինչ իցէ և զընտրեալսն։
25 * Ահա յառաջագոյն ասացի ձեզ։ * Ապա
26 եթէ ասիցեն ձեզ. ահաւանիկ յանապատի
է, մի ելանիցէք. և թէ ահա յշտեմարանս
27 է, մի հաւատայցէք։ * Զի ոյզ փայլակն՝
որ ելանէ յարեւելից՝ և երեւի մինչեւ յարե-
մուտս, այնպէս եղիցի գալուստն որդւոյ մար-
28 դոյ։ ‖ * Զի ուր գիշին իցէ, անդր ժողովեսցի ‖ Ղուկ.
29 գին արծուիք։ * ‖ Ապա յաղագս յետին նեղու- 17. 36.
թեան աւուրցն այնոցիկ՝ արեգակն խաւարեսցի Եսայ.
ցի, և լուսին ոչ տացէ զլոյս իւր, և աստեղք 13. 10.
անկցին յերկինից, և զօրութիւնք երկնից շար- Եսեկ.
30 ժեսցին։ * Եւ ապա երեւեսցի նշան որդւոյ 32. 7.
մարդոյ յերկինս, և յայնժամ կոծեսցին ա- Յոէլ.
ռնտայն ազգք. ‖ և տեսցեն զորդի մարդոյ 2. 10.
3. 15.
‖ Յայտ.
1. 7.

Եկեալ՝ի վէր ամպոց երկնից զօրութ֊ և փա֊
||1.Կորն. ռաւք բազմաւք : * ||Նա առաքեսցէ զհրեշտակս 31
15.52. իւր փողով մեծաւ, և ժողովեսցեն զընտրեալս
1.Թես. 4.15. նո՛ր՝ի չորից հողմոց՝՝ի ծագաց երկնից մին֊
չև՝ի ծագս նոց : * Ի թզենւոյ առաւ ուսա֊ 32
ցուք զառակն . զի յորժամ նո՛ր ոստքն կակ֊
ղասցին և տերևն ցցուիցէ, գիտէք թէ մերձ
է ամառն : * Այնպէս և դուք յորժամ տե֊ 33
սանիցէք զայս ամ՛, գիտասջի՛ք թէ մերձ է
՝ի դուրս : * Ամէն ասեմ ձե՛զ՝ եթէ ո՛չ անց֊ 34
ցէ ազգս այս՝ մինչև այս ամ՛ եղիցի : * Երկ֊ 35
կինք և երկիր անցցեն , և բանք իմ մի՛ անց֊
ցեն : * Բայց վա՛ւ աւուրն այնորիկ և ժամու , 36
ոչ ո՛ք գիտէ՝ո՛չ հրեշտակք երկնից՝և ո՛չ որդի՝
||Ծննդ. բայց միայն Հայր : * ||Այլ՝ոպ աւուրքն Նոյի , 37
7.7. Ղուկ. 17.26. այնպէս եղիցի գալուստն որդւոյ մարդոյ :
* Օ՛ի ոպ էին յաւուրսն որ յառաջ քան զջ֊ 38
ջրհեղեղն , ուտէին և ըմպէին՝ կանայս առ֊
նէին և արանց լինէին , մինչև յօրն՝ յորում
եմուտ Նոյ՝՝ի տապանն . * և ո՛չ գիտացին՝ 39
մինչև եկն ջրհեղեղն և եբարձ զամենեսեան,
այնպէս եղիցի և գալուստն որդւոյ մարդոյ :
* Յայնժամ թէ իցեն երկու յագարակի , 40
մին առցի՝ և միւսն թողցի : * Եւ եթէ եր֊ 41
կու աղայցեն՝՝ի մի երկանս , մին առցի՝ և
միւսն թողցի : * Զթո՛ւն կացէք՝ զի ո՛չ գի֊ 42
տէք յորում ժամու՝ն գայ : * Օ՛այն 43
||Մարկ. գիտասջի՛ք , || եթէ գիտէր տանուտէրն՝ յո֊
13.33. Ղուկ. 12.39. րում պահու գողն գայ , սկսցի՝ և ո՛չ տայր ա֊
նան հատանել զտան իւրոյ : * Վա՛ւ այսորիկ 44
և դուք եղերո՛ւք պատրաստաք,զի յորում ժա֊
մու ո՛չ ակն ունիցիք՝գայ որդի մարդոյ :* Ա՛ռ 45

ոմն էին Հաւատարիմ ծառայ և խմաստուն,
զոր կացոյց տէր իւր ՚ի վերայ ծառայից իւրոց՝
46 տալ նոցա կերակուր ՚ի ժամու։ * ‖ Երանի՛ է ‖ Յայտ. 16. 15.
ծառային այնմիկ՝ զոր եկեալ տէրն գտանէ
47 ցկ արարեալ այնպէս։ * Ամէն ասեմ ձեզ,
զի ՚ի վերայ ամենայնի իւրոց կացուսցէ զնա։
48 * Այլ թէ ասիցէ ծառայն չար ՚ի սրտի իւ-
49 րում, տէր իմ յամէ՝ զգալ։ * և սկսանիցի
հարկանել զծառայակիցս իւր, ուտիցէ և ըմ-
50 պիցէ ընդ արբեցօղս։ * Գայցէ տէր ծառային
այնորիկ՝ յաւուր յորում ոչ ակն ունիցի, և ՚ի
51 ժամու յորում ոչ գիտիցէ, * և կտրեսցէ զը-
նա ընդ մէջ, և զբաժին նր ընդ կեղծաւորս ‖ Այր.
դիցէ։ ‖ անդ եղիցի լալ և կրճտել ատամանց։ 25. 30.

ԿԻ. ԻՆ.

1 Յայնժամ նմանեսցի արքայութիւն երկնից
տասն կուսանաց, որոց առեալ զլապտերս
իւրեանց ելին ընդ առաջ փեսային և հարսին։
2 * Էինգն ՚ի նոցանէ յիմարք եին՝ և հինգն ի-
3 մաստունք։ * Յիմարքն առին զլապտերսն,
4 և ձէթ ընդ իւրեանս ոչ բարձին։ * Իսկ ի-
մաստունքն առին ձէթ ամանովք ընդ լապ-
5 տերս իւրեանց։ * Եւ ՚ի յամել փեսային,
6 նիրհեցին ամենեքեան և ՚ի քուն մտին։ * Եւ
՚ի մէջ գիշերի եղև բարբառ, ահա՛ փեսայ
7 գայ՝ արի՛ք ընդ առաջ նր։ * Յայնժամ յա-
րեան ամենայն կուսանքն՝ և կազմեցին զլապտերս
8 իւրեանց։ * Ասեն յիմարքն ցիմաստունսն,
տո՛ւք մեզ յիւղոյդ ձերմէ, զի ահա շիջանին
9 լապտերքս մեր։ * Պատասխանի ետուն ի-
մաստունքն՝ և ասեն. գուցէ ոչ իցէ մեզ և

ձեզ

ձեզ բաւական , այլ երթայք ՚ի վաճառա-
կանս՝ և գնեսջիք ձեզ : * Եւ երբ նոքա գնացին 10
գնել՝ եկն փեսայն , և պատրաստքն մտին ընդ
նմա ՚ի հարսանիսն՝ և փակեցաւ դուռնն :
* Յետոյ գան և այլ կուսանքն՝ և ասեն . 11
տէր տէր՝ բաց մեզ : * Եւ նա պատասխանի ետ և 12
ասէ . ամէն ասեմ ձեզ՝ Թէ ոչ գիտեմ զձեզ :
Մատ. * Արթուն կացէք՝ զի ոչ գիտէք զօրն և ոչ 13
13. 33.
Ղուկ. զժամն : * Որպէս մի գնացեալ՚ի տար աշխարհ, 14
19. 12. կոչեաց զծառայս իւր՝ և ետ նոցա զինչս իւր :
* Եւմիոմն ետ հինգ քանքար՝ և ումիմն եր- 15
կուս՝ ումիմն մի, իւրաքանչիւր ըստ իւրում
կարի , և գնաց : * Ոգաւ վաղվաղակի՝ որ 16
առ զհինգն՝ գործեաց նոքօք , և շահեցաւ
այլ ևս հինգ : * Նոյնպէս և որ զերկուսն , 17
շահեցաւ այլ ևս երկուս : * Այլ որ զմին առ՝ 18
գնաց փորեաց զերկիրն, և թագոյց զարծաթն
տեառն իւրոյ : * Յետ բազմ ժամանակի գայ տէր 19
ծառայիցն այնոցիկ՝ և առնէ համարս ՚ի մէջ
նոցա : * Այլ մատուցեալ՝ որ զհինգ քանքարն 20
առ , մատոյց այլ ևս հինգ քանքար՝ և ասէ .
տէր՝ հինգ քանքար ետուր ինձ , արդ՝ աւա-
սիկ հինգ այլևս քանքար ՚ի վերայ շահեցայ :
* Ասէ ցնա տէրն իւր . աղնիւ ծառայ՝ բա- 21
րի և հաւատարիմ, որովհետև ՚ի սակաւուց
հաւատարիմ ես , ՚ի վե՛ր բազմաց կացուցից
զքեզ . մո՛ւտ յուրախութիւն տեառն քո : * Մատու- 22
ցեալ և որոյ զերկուս քանքարսն առեալ էր՝
և ասէ . տէր՝ երկուս քանքարս ետուր ինձ ,
ահաւասիկ երկուս ևս այլ քանքարս՝ շահեցայ
վե՛ր : * Ասէ ցնա տէրն իւր . աղնիւ 23
ծառայ՝ բարի և հաւատարիմ, որովհետև ՚ի
սա-

ակաւուդ հաւատարիմ ես , ՚ի վե՛ր քաղմեայ
կացուցից զքեզ . մո՛ւտ յուրախուի՛ն քո ։
24 * Ա՛ատուցեալ և որոյ զմի քանքարն առեալ
էր , և ասէ . տէ՛ր՝ գիտեի , զի այր մի խիստ
ես, հնձես՝ զոր ո՛չ սերմանեցեր, և ժողովես՝
25 ուստի ո՛չ սփռեցեր .*երկեայ՝ գնացի և թա-
գուցի զքանքարն քո յերկիր . արդ՝ առասիկ
26 քոյդ զքեզ ։ * Պատասխանի ետ տէրն՝ և ա-
սէ ցնա . ծառայ չար և վատ՝ գիտեիր եթէ
հնձեմ՝ ուստի ո՛չ սերմանեցի, և ժողովեմ՝
27 ուստի ո՛չ սփռեցի . * պարտ էր քեզ արկա-
նել զարծաթդ իմ՚ի սեղանաւորս , և եկեալ
28 ես տոկոսեօք պահանջէի զնմին ։ * Ա՛ռդ՝ ա-
ռէ՛ք ՚ի դմանէ զքանքարդ՝ և տո՛ւք այնմ որ
29 ունիցի զտասն քանքարն ։ * ‖ Օ՛ր ոմն որ ‖ Վեր .
ունիցի՝ տացի և յաւելցի , և որ ո՛չն ունիցի՝ Մարկ .
30 և զոր ունիցին , բարձցի ՚ի նմանէ ։ * ԵՒ 4 . 25 .
զծառայդ անպիտան հանի՛ք ՚ի խաւարն ար- Ղուկա .
տաքին . անդ եղիցի լալ և կրճել ատամանց ։ 19 . 26 .
31 * ԵՒ յորժամ եկեսցէ որդի մարդոյ փառօք
իւրովք՝ և ամ հրեշտակք ընդ նմ՚, յայնժամ՝
32 նստցի յաթոռ փառաց իւրոյ ։ * ԵՒ ժողո-
վեսցին առաջի նր ամ ազգք , և մեկնեսցէ
զնս ՚ի միմեանց , ոպ հովիւ զի մեկնեսցէ զո-
33 ղիս յայծեաց ։ * ԵՒ կացուսցէ զոդիսն ընդ
34 աջմէ իւրմէ՝ և զայծեան ՚ի ձախմէ ։ * Յայն-
ժամ ասասցէ թագաւորն ցայնոսիկ՝ որ ընդ
աջմէն իցեն . եկա՛յք օրհնեալք հօր իմոյ ժա-
ռանգեցո՛ք զպատրաստեալ ձեզ զարքայու-
35 թի՛ն ՚ի սկզբանէ աշխարհի ։ * ‖ Օ՛ր քաղ- ‖ Եսայ .
ցեայ՝ և եռուք լինձ ուտել . ծարաւեցի՝ և 58 . 7 .
արբուցի՛ք լինձ . օտար էի՝ և ժողովեցի՛ք զիս . Եսէ 18 . 16 .

* Մերկ՝ և զգեցուցիք զիս. հիւանդ էի՝ և 36
տեսիք զիս. ՚ի բանտի էի՝ և եկիք առ իս:
* Յայնժամ պատասխանի տացեն նմա արդարքն 37
և ասասցեն. Տէր՝ երբ տեսաք զքեզ քաղ-
ցեալ՝ և կերակրեցաք, կամ ծարաւի՝ և ար-
բուցաք: * Եւ երբ տեսաք զքեզ օտար՝ և ժո- 38
ղովեցաք, կամ մերկ՝ և զգեցուցաք: * Եւ երբ 39
տեսաք զքեզ հիւանդ՝ կամ ՚ի բանտի, և ե-
կաք առ քեզ: * Պատասխանի տացէ թա- 40
գաւորն՝ և ասասցէ ցնա. ամէն ասեմ ձեզ,
որովհետև արարիք միում յեղբարցս այսո-
ցիկ փոքրկանց՝ ինձ արարիք: * Յայնժամ 41
ասասցէ և ցայնոսիկ՝ որ ընդ ահեկին իցեն.
|| Սաղ. || երթայք յինէն անիծեալք ՚ի հուրն յաւի- 6. 9.
տենական, որ պատրաստեալ է սատանայի Վէր. 7. 23.
և հրեշտակաց նորա: * Զի քաղցեայ՝ և ոչ 42
Ղևս. ետուք ինձ ուտել, ծարաւեցայ՝ և ոչ արբու- 13. 27.
ցիք զիս. * օտար էի՝ և ոչ ժողովեցիք զիս, 43
մերկ էի՝ և ոչ զգեցուցիք զիս, հիւանդ՝ և
՚ի բանտի՝ և ոչ տեսիք զիս: * Յայնժամ պա- 44
տասխանի տացեն և նոքա՝ և ասասցեն. տէր՝
երբ տեսաք զքեզ քաղցեալ՝ կամ ծարաւի կամ
օտար կամ մերկ կամ հիւանդ կամ ՚ի բանտի, և
ոչ պաշտեցաք զքեզ: * Յայնժամ պատաս- 45
խանի տացէ նոցա՝ և ասասցէ. ամէն ասեմ
ձեզ, որովհետև ոչ արարիք միում ՚ի փոքր-
|| Ցուն 5. 29. կանցս յայսցանէ՝ և ոչ ինձ արարիք: * || Եւ 46
երթիցեն նոքա ՚ի տանջանսն յաւիտենա-
կան, և արդարքն ՚ի կեանսն յաւիտենա-
կան:

ԳԼՒ ԻԶ։

1 Եւ եղև իբրև կատարեաց յի զամ զբանս
2 զայսոսիկ, ասէ ցաշակերտսն իւր ։ * Գի-
տէք, զի յետ երկուց աւուրց զատիկ լինի.
և որդի մարդոյ մատնի ՚ի խաչ ելանել ։
3 * Յայնժամ ժողովեցան ‖ քահանայապետ-
քըն և դպիրքն և ծերք ժողովրդեանն ՚ի
սրահ քահանայապետին՝ որում անուն էր
4 Կայիափա. և արարին խորհուրդ՝ զի նենգ-
5 գուեք կալցին զյի և սպանցեն ։ * Բայց ա-
սէին, Թէ մի՚ ի տօնի ասա՝ զի մի խռովմունք
6 լինիցի ՚ի ժողովրդեանն ։ * ‖ Իբրև եկն յի՚ ի
7 բեթանիա ՚ի տունն սիմոնի բորոտի, * մա-
տեաւ առ նա կին մի. որ ունէր շիշ իւղոյ
ծանրագնի, ‖ և թափեաց ՚ի գլուխ նորա ՚ի
8 բազմականին ։ * Իբրև տեսին աշակերտքն՝
յարհացան՝ և ասեն. Ընդէր է կորուստ այդ-
9 իւղոյդ ։ * Օ՛ի մարթ էր վաճառել զդա մե-
10 ծագնի՝ և տալ աղքատաց ։ * Գիտաց յի՝ և
ասէ ցնոսա. զի՞ աշխատ առնէք զկնդ, գործ
11 մի բարի գործեաց դա յիս ։ * Յամ ժամ
զաղքատս ընդ ձեզ ունիք, բայց զիս ոչ հա-
12 նապազ ընդ ձեզ ունիք ։ * Ընդկանել դորա
զիւղդ ՚ի մարմին իմ, առ ՚ի թաղելոյ զիս
13 նշանակեաց ։ * Բայց ամէն ասեմ ձեզ, զի
ուր և քարոզեսցի աւետարանս այս ընդ ամ-
աշխարհ՝ խօսեսցի և զոր արար դա՝ ՚ի յիշա-
14 տակ դորա ։ * ‖ Յայնժամ գնաց մի յերկո-
տասանիցն անուանեալ յուդա սկարիովտա-
15 ցի՝ առ քահանայապետսն, և ասէ ։ * Օ՛ի՞նչ
կամիք տալ ինձ, և ես մատնեցից զնա ձեզ ։

Վերջ

Մատ. 14. 1.
Ղուկ. 22. 1.

Մատ. 14. 3.

Յովհ. 12. 3.

Մատ. 14. 10.
Ղուկ. 22. 4.

և

և նոքք կշռեցին նմա երեսուն արծաթի ։ * Եւ 16
յայնմ հետէ խնդրէր պարապ՝ զի մատնեա-
ցէ զնա նմա ։

‖ Մարկ. 14. 12. Ղուկ. 22. 7. * ‖ Եւ յառաջնումն աւուրն բաղարջակերացն 17
մատեան աշակերտքն առ յի՝ և ասեն . ո՞ւր
կամիս՝ զի պատրաստեսցուք քեզ ուտել զ-
զատիկն ։ * Եւ նա ասէ ցնոսա . երթայք ՚ի 18
քաղաքն առ այս անուն , և ասացէ՛ք ցնա .
վարդապետ ասէ՝ ժամանակ իմ մերձեալ է ,
առ քեզ առնեմ զզատիկ աշակերտաւքս հան-
դերձ ։ * Եւ արարին աշակերտքն որպէս հրա- 19
մայեաց նոցա յի՛, և պատրաստեցին զզատիկն ։

‖ Մարկ. 14. 17. Ղուկ. 22. 14. * ‖ Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ՝ կայր բազմեալ ընդ 20
երկոտասան աշակերտան ։ * Եւ մինչ դեռ 21
ուտէին նոքք , ասէ . ամէն ասեմ ձեզ , ‖ զի
‖ Յովհ. 13. 21. միոմն ՚ի ձէնջ մատնելոց է զիս ։ * Եւ արտ- 22
մեցան յոյժ . սկսան ասել ցնա իւրաքանչիւր
ոք ՚ի նոցանէ . միթէ ես իցեմ տէր ։ * Նա 23
պատասխանի ետ և ասէ . որ միեաց ընդ իս
ձեռն իւր ՚ի սկաւառակս՝ նա մատնելոց է
զիս ։ * ‖ Որդի մարդոյ երթայ՝ ‖ որպէս և գրեալ ‖ Մաղ. 24
է վասն նր . բայց վա՛յ մարդոյն այնմիկ՝ յոյր 40. 10.
ձեռս որդի մարդոյ մատնեսցի . լաւ էր նմա՝ Գործ. 1. 16.
թէ չէր ծնեալ մարդն այն ։ * Պատասխանի 25
ետ յուդա՝ որ մատնելոցն էր զնա՝ և ասէ .
միթէ ես իցեմ վարդապետ ։ ասէ ցնա՝ դու
ասացեր ։ * ‖ Եւ մինչդեռ ուտէին նոքք՝ առ 26
յի՛ Հայ՝ օրհնեաց և եբեկ , և ետ աշակեր-
տացն՝ և ասէ . առէ՛ք կերայք՝ այս է մարմին
իմ ։ * Եւ առեալ բաժակ գոհացաւ՝ ետ նոցա 27
և ասէ . արբէ՛ք ՚ի դմանէ ամենեքեան ։ * Զի 28
այդ է արիւն իմ նորոյ ուխտի , որ ՚ի վերայ
բազ-

29 բազմայ հեղանի ՚ի թողուի մեղաց: * Այլ
ասեմ ձեզ. ոչ ևս արբից յայսմհետե ՚ի բե-
ղոյ որթոյ մինչև ցօրն յայն՝ յորժամ արբից
30 զդա ընդ ձեզ նոր յարքայութե՛ հօր իմոյ: * Եւ
օրհնեցին, և ելին ՚ի լեառն ձիթենեաց:
31 * Յայնժամ ասէ ցնոսա. ‖ ամենեքեան դուք ‖ Մարկ. 14. 27.
գայթագղելոց էք յինէն յայսմ գիշերի, զի Ջաւետ. 13. 7.
գրեալ է՝ Թէ հարից զհովիւն՝ և ցրուեսցին
32 ոչխարքն հօտին: * Եւ յետ յառնելոյն իմոյ,
33 ‖ յառաջեցից ընդ զձեզ ՚ի գալիլեա: * Պա- ‖ Մարկ. 16. 7.
տասխանի ետ պետրոս՝ և ասէ ցնա. Թէպէտ
և ամենեքեան գայթագղեսցին ՚ի քէն, սա-
34 կայն ես ոչ գայթագղեցայց: * Ասէ ցնա յի-
սուս. ամէն ասեմ քեզ՝ զի յայսմ գիշերի ‖ մինչև ‖ Ցովհ. 13. 38.
հաւուս խօսեալ իցէ, երիցս ուրասցիս զիս:
35 * Ասէ ցնա պետրոս. ‖ Թէ և մեռանել հա- ‖ Մարկ. 14. 31.
սանիցէ ընդ քեզ, զքեզ ոչ ուրացայց: Նոյն Ղուկ. 22. 33.
36 պէս և ամենայնքեան ասէին: * Յայնժամ
գայ յիս ընդ նմա ՚ի գիւղ մի՝ որում անուն էր
գեթսեմանի, և ասէ ցնոսա. Նստարո՛ւք այդր,
37 մինչև երթայց կացից յաղօթս: * Եւ ա-
ռեալ ընդ իւր զպետրոս՝ և զերկուս որդիսն
զեբեդեայ, սկսաւ տրտմել և հոգալ:
38 * Յայնժամ ասէ ցնոսա. տրտում է ոգի իմ
մինչև ՚ի մահ, կացէ՛ք աստ՝ և սկեցէ՛ք ընդ իս:
39 * Եւ մատուցեալ յառաջ սակաւիկ մի՝ անդ
կաւ ՚ի վէր երեսաց իւրոց, եկաց յաղօթս՝ և
ասէ. Հա՛յր իմ, եթէ հնար է՝ անցցէ բաժակս
ժակս այս յինէն. բայց ոչ որպէս ես կամիմ, այլ
40 որպէս դու: * Գայ առ աշակերտսն, և գտա-
նէ զնոսա ՚ի քուն, և ասէ ցպետրոս. այդպէս
ոչ կարացէք մի ժամ արթուն կալ ընդ իս:

* Եւ-

41 *Ընթա՛ռն կացէք և ազօթա՛ս արարէք՝ զի մի՛
անկանիցէք՝ ի փորձուԹի՛ն. Հոգի՛ս յօժար է՝
բայց մարմինս տկար: *Վարձե՛ր երկրորդ 42
անգամ չոքաւ՝ եկաց յաղօթս յի՛ր և ասէ.
Հա՛յր իմ՝ եԹէ հնար իցէ անցանե՛լ ինէն
բաժակիս այսմիկ: ասա ԹԷ ոչ՝ արբից զա՛ս,
եղիցին կամք քո՛: *Եւ եկեալ միւսանգամ 43
եգիտ զնոսա՛ի քուն, զի էին աչք՛ նոցա ի՛ր
ծանրացեալք: *ԸնԹո՛ղ զնա՛, և գնաց, եկաց 44
յաղօԹս երրորդ անգամ, և դարձեալ ըզ-
նոյն բան ասաց: *Յայնժամ գա՛ւ առ աշա- 45
կերտա՛ն՝ և ասէ ցնո՛ա. Ննջեցէ՛ք այսուհետև՝
և հանգերո՛ւք. զի ահա հասեալ է ժամ, և
որդի մարդոյ մատնի՛ի ձեռս մեղաւորաց:
1Մարկ. 14. 43. Ղուկ. 22. 47. Յովհ. 18. 3. *Ընկի՛ք երԹ ևսուք ասէ, զի ահա՛ասի՛կ է 46
հաս՝ որ մատնելոցն է զնա: *‖ Եւ մինչդեռ 47
նա զայն խօսէր, ահա յուդա մի յերկոտա-
սանիցն եկն, և ընդ նմա՛ ամբոխ բազմ սրովք և
բրօք՝ ի քահանայապետիցն և՛ի ծերոց ժո-
ղովրդեանն: *Եւ որ մատնելոցն էր զնա, 48
եառնո՛ նշան՝ և ասէ. Ընդ որո՛ւմ ես համբու-
բեցից՝ նա է, զնա՛ ունիցէք: *Եւ վաղվա- 49
զակի մատուցեալ առ յի՛ս՝ ասէ. ողջո՛ եր վար-
դապե՛տ. և համբուրեաց ընդ նմա: *Եւ յի՛ս 50
ասէ ցնա. ընկե՛ր՝ վո՛ր եկիր. յայնժամ
մատուցեալ արկին ձեռս՛ի յի՛ս, և կալան ըզ-
նա: *Եւ ահա միոմն յայնցանէ՝ որ էին ընդ 51
յի՛սն, ձգեաց զձեռն և եհան զսուր իւր՝ և
եհար զծառայ քահանայապետին, և՛ի բաց
եհան զունկն նո՛ր: *Յայնժամ ասէ ցնա յի՛ս. 52
‖Ծննդ. 9. 6. դարձո՛ զսուր քո՛ի տեղի իւր. ‖ զի ամենե-
քեան՝ որ առնուցուն՝ սրով անկանի-
ցեն:

53 ցին ։ * Ահա համարիցիս՝ թէ ոչ կարեմ ա-
ղաչել զՀայր իմ. և հասուցանիցէ ինձ այժմ
այսր՝ աւելի՛ք քան զերկոտասան գունդս հրեշ-
54 տակաց ։ * Այլ զիա՞րդ լինիցին գիրքն՝ թէ || Եսայ.
55 այսպէս պարտ է լինել ։ * Յայնժամ ասաց 53. 10.
ցո՛ց ցամբոխն. իբրև ՚ի վի՛ւ աւազակի եկիք
սուսերօք և բրօք՝ ունել զիս. Հանապազ առ
ձեզ ՚ի տաճարին նստէի և ուսուցանէի, և
56 ո՛չ կալայք զիս ։ * Այլ այս ամենայն եղև՝ Ղուկ.
զի || լցցին գիրքն մարգարէիցն ։ Յայնժամ ա- 4. 20.
շակերտքն ամենեքեան թողին զնա և փա-
57 խեան ։ * Իսկ նո՛ւ կալեալ զի՛նա՝ || ածին առ || Ղուկ.
կայեափա քահանայապետ՝ ուր դպիրքն և 22. 54.
58 ծերքն ժողովեալ կէին ։ * Իսկ պետրոս զկեա- Յովհան.
նո՛ւ երթայր բացագոյն մինչև ՚ի սրահ քա- 18. 24
հանայապետին. և մտեալ ՚ի ներքս նստէր
ընդ սպասաւորսն տեսանել զկատարածն ։
59 * Իսկ քահանայապետքն և ամ՛ ատեանն
խնդրէին սուտ վկայութի՛ւն զնո՛ւ. զի սպան-
60 ցեն զնա , * և ո՛չ գտանէին ՚ի բազմաց սուտ
վկայիցն մատուցելոց. յետոյ մատուցեի՛ր-
61 կու սուտ վկայք , * ասէին՝ թէ սա ասէ՛
|| կարօղ եմ քակել զտաճարն այ , և զերիս || Յովհ.
62 աւուրս շինել ։ * Եւ յարուցեալ քահանայ- 2. 19.
ապետն ասէ ցնա. Ոչինչ պատասխա-
63 նի , զինչ դոքա ամբաստանեն զքէն ։ * Եւ
յո՛ւռւ կայր պատասխանի ետ քահանայա-
պետն և ասէ ցնա. երդմնեցուցանեմ զքեզ
յա՛ծ կենդանւո՛յ , զի ասասցես մեզ՝ թէ դո՞ւ || Վէր.
64 ես քրիստո՛ս որդի աստուա- 16. 27.
ծոյ. բայց ասեմ ձեզ , || յայսմհետէ տեսա- Հռովմ.
նիցէք զորդի մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զո- 14. 10.
Ա Թես.
4. 15.

ըուէն՝ և եկեալ ը ամպս երկնից ։ * Յայն- 65
ժամ քահանայապետն պատառեաց զՀան-
դերձս իւր, և ասէ . Հայհոյեաց, զի՞ և ս պի-
տոյ են մեզ վկայք , ահա արդ լուայք զՀայ-
հոյութի՛ն ն ր . * զի՞նչ հաճոյ է ձեզ ։ Նոքա 66
պատասխանի ետուն և ասեն . մահապարտ է ։
‖ Եւ։ * Յայնժամ ‖ Թքին ընդ երեսս ն ր , և կըռ- 67
50. 6. փեցին զնա . և ոմանք ապտակեցին , և ա-
Մրկ. սեն ։ * ‖ Մարգարէեա՛յ մեզ քրդ , ո՞վ է՝ որ է 68
14. 65. Ղկ. հարն զքե՛զ ։ * ‖ Եւ պետրոս նստէր արտա- 69
22. 55. Յհ. քոյ ի գաւթին . մատեաւ առ նա աղախին
18. 17. մի , և ասէ . և դու ը յի՛ն գալիլեացւոյ էիր ։
* Ա՛յս ուրացաւ առաջի ամենեցուն՝ և ասէ , 70
Թէ ո՛չ գիտեմ զի՞նչ խօսիս դ ։ * Եւ իբրև եւ 71
նա արտաքս քան զդուռնն՝ ետես զնա այլ
կին մի , և ասէ ցայնոսիկ՝ որ անդն կային .
և սա ը յի՛ն նազովրեցւոյ էր ։ * Եւ դար- 72
ձեալ ուրացաւ երդմամբ , Թէ ոչ գիտեմ
զայրն ։ * Եւ յետ սակաւ միոյ մատուցեալ 73
որք կային անդ , ասեն ցպետրոս . արդա-
րև և դու ի՛ նոցանէ ես , քանզի և խօսք
քո յայտ առնեն զքե՛զ ։ * Յայնժամ սկսաւ 74
նզովել և երդնուլ , Թէ ո՛չ գիտեմ զայրն .
և իսկոյն հաւ խօսեցաւ ։ * Եւ յիշեաց պետ- 75
‖ Վէր. րոս զբանն յի՛ն զոր ասաց , ‖ Թէ մինչչև հա-
26. 34. ւու խօսեալ իցէ՝ երիցս ուրասցիս զիս . և ե-
լեալ արտաքս՝ ելաց դառնապէս ։

ԳԼ. ԻԼ.

Իբրև այգ եղև , խորհուրդ արարին ամ 1
‖ Մրկ. քահանայապետքն և ծերք ժողովրդեանն
15. 1. վ՛ր յի՛ սպանանել զնա ։ * ‖ Կապեցին զը- 2
նա ,

նա , և առին գնացին . և ետուն ՚ի ձեռս Ղուկ .
23 . 1 .
3 պոնտացւոյ պիղատոսի դատաւորի : *Յայն Յովհ .
ժամ սեսեալ յուդայի՝ որ մատնեաց զնա , 18 . 28 .
լեալ պարտաւորեցաւ , զղջացաւ՝ և դարձոյց
զարծաթն առ քահանայապետսն և ծերս
4 ժողովրդեանն , * և ասէ . մեղայ , զի մատ-
նեցի զարիւն արդար . և նոքա ասեն . մեզ էՙ
5 փոյթ , դո՛ւ դիտես : * ԵՒ ընկեց զարծաթն
՚ի տաճարին՝ ‖ և գնաց , և ջոգաւ խեղդե- ‖ Գործ .
6 ցաւ : *Իսկ քահանայապետիցն առեալ զար- 1 . 18 .
ծաթն՝ ասեն . ոչ է արժան ընդունել զայդ
7 ՚ի կողբանն , քանզի գինք արեան են : *Խոր-
հուրդ առեալ , գնեցին այնու զագարակն
8 բրտի ՚ի գերեզման օտարաց : * ‖ Ա՚ ասն այ- ‖ Գործ .
նորիկ կոչեցաւ ագարակն այն , ագարակ ա- 1 . 19 .
9 րեան՝ մինչև ցայսօր : * Յայնժամ լցաւ՝ որ
ասացաւն ՚ի ձեռն երեմիայ մարգարէի . ‖ և ‖ Զաք .
առին զերեսուն արծաթին զգինս վաճառե- 11 . 13 .
10 լոյն , զոր արկին յորդւոցն Իլի : * ԵՒ ետուն
զնա յագարակն բրտի . ոպ հրամայեաց ինձ
11 տր : *ԵՒ յո եկաց առաջի դատաւորին . ‖ և ‖ Մարկ .
հարց զնա դատաւորն՝ և ասէ . դո՞ւ ես թա- 15 . 2 .
12 գաւորն հրէից : և յո ասէ . դու ասես : * ԵՒ Ղուկ .
՚ի չարախօսիլն նմ՚ ՚ի քահանայապետիցն և 23 . 2 .
13 ՚ի ծերոց , ոչինչ ետ պատասխանի : *Յայն Յովհ .
ժամ ասէ ցնա պիղատոս . ո՞չ լսես՝ որչափ 18 . 33 .
14 դոքա հակառակ քո վկայեն : * ԵՒ ո՛չ ետ
նմ պատասխանի՝ և ո՛չ բան մի , մինչև զարմա-
15 նալ դատաւորին յոյժ : *Ըստ տօնի
սովոր էր դատաւորն արձակել ժողովրդ-
16 դեանն կապեալ մի զոր կամէին : * Ունէին
յայնժամ կապեալ մի նշանաւոր , որում ա-

նուն

նուն էր յեսու բարաբբա ։ * Իսկ ժողո- 17
վեցան , ասէ ցնա պիղատոս . զո՞ կամիք յե-
սուս աստի՝ զի արձակեցից ձեզ , զյեսու բա-
րաբբա՞ ԵԹԷ զմե՞ զանուանեալն քրիստոս։* Զան- 18
զի գիտէր՝ ԹԷ առ նախանձու մատնեցին
զնա ։ * Նա մինչ նստէր յատեանին , առա- 19
քեաց առ նա կինն իւր՝ և ասէ . չկայ լինչ
քո և արդարոյն այնորիկ , զի բազմ անցք ան-
ցին ընդ իս այսօր յանուրջս վասն նր ։ * Իսկ 20
Մատ. 15. 11. Ղուկ. 23. 18. Յովհ. 18. 40. Գործ 3. 14.
քահանայապետքն և ծերք հաւանեցուցին
զժողովուրդն , զի խնդրեսցեն զբարաբ-
բայն՝ և զմե՞ կորուսցեն ։ * Պատասխան ետ 21
դատաւորն՝ և ասէ ցնա . զո՞ կամիք զի արձա-
կեցից ձեզ յերկուց այսր ։ ԵՒ նո՞ք ասեն . զբ-
բարաբբա ։ * Ասէ ցնոսա պիղատոս . իսկ 22
զի՞ արարից զմե՞ զանուանեալն քրիստոս ։ * Ասեն 23
ամենեքեան՝ խաչեսցի . և նա ասէ , զի՞նչ
չար արար . և նո՞ք առաւել ևս աղաղակէին
և ասէին , խաչեսցի ։ * Նա տեսեալ պիղա- 24
տոս Թէ ոչինչ օգնէ՝ այլ առաւել խռովու-
Թի լինի , առեալ ջուր՝ լուաց զձեռս առա-
ջի ժողովրդեանն՝ և ասէ . քաւեալ եմ ես
յարենէ արդարոյդ այդորիկ . դուք գիտաց-
ջիք ։ * Պատասխան ետ ամ ժողովուրդն՝ և 25
ասէ . արիւն դորա՛ի վե՛ր մեր և՛ի վե՛ր որդ-
ւոց մերոց ։ * Յայնժամ արձակեաց նո՞ր զբ- 26
բարաբբայն , և զմե՞ գան հարեալ՝ ետ՛ի ձեռս՝
զի խաչեսցի ։ * Յայնժամ զինուորք դատա- 27
Ամաս. 27. 27. աւորին առին զմե՞ յատարանս . և ժողովեցին
զնա , և արկին զնովաւ զքղամիդ կարմիր ։ 28
Յովհ. 19. 2. * Եւ գոլորշիեալ պսակ՛ի փշոյ՝ եդին՛ի գլ- 29

լուխ նը, և եղէգն յաջոյ ձեռին նորա. ՚ի
ծունկն իջեալ առաջի նը՝ կատակէին և ա-
30 սէին. ո՛ղջ եր թագաւոր հրէից: * Եւ թք-
քեալ ՚ի նա՝ առնուին զեղէգնն և ծեծէին
31 զգլուխ նը: * Եւ յորժամ ձաղեցին զնա,
մերկացուցին ՚ի նմանէ զքղամիդն՝ և ագու-
ցին նմ զիւր հանդերձն, և տարան զնա ՚ի
32 խաչ հանել: * ‖ Եւ ելեալ արտաքս՝ գտին ‖ Մ որ.
այր մի կիւրենացի՝ անուն սիմոն, զնա կա- ԺԵ. ԻԱ.
33 ցան պահակ՝ զի բարձցէ զխաչն նը: * ‖ Եւ ՂՈՒԿ.
եկեալ՚ի տեղին անուանեալ գողգոթա, որ ‖ Մ որ.
34 է տեղի կառափելոյ, * Եւ տուն նմ ըմպել ԺԵ. ԻԲ.
գինի ընդ լեղի խառնեալ. և իբրև ճաշա- ՂՈՒԿ.
35 կեաց, ո՛չ կամեր ըմպել: * Եւ հանեալ զգ- ԻԳ. ԼԳ.
նա ՚ի խաչ բաժանեցին զհանդերձս նորա ՅՈՎ.
վիճակաւ. զի լցցի բանն՝ որ ասացաւ ՚ի մար- ԺԹ. ԻԴ.
գարէէն. ‖ բաժանեցին զհանդերձս իմ յիւ- ‖ Սաղ.
րեանս, և ՚ի վէր պատմուճանի իմոյ վիճակս ԻԱ. ԺԹ.
36 արկանէին: * Եւ նստեալ պահէին զնա:
37 * Եւ եդին ՚ի վէր գլխոյ նորա՝ գրեալ զվնաս
38 նը. Թէ՝ այս է յն թագաւորն հրէից: * Յայն-
ժամ ‖ հանին ընդ նմա ՚ի խաչ երկուս աւա- ‖ Մ որ.
39 զակս, մի յաջմէ նը՝ և մի յահեկէ: * Եւ որ ԺԵ. ԻԷ.
անցանէին՝ հայհոյէին զնա, շարժէին ըզ- ՂՈՒԿ.
40 գլուխս իւրեանց, * և ասէին. ‖ վա՛հ որ քա- ԻԳ. ԼԴ.
կէիր զտաճարն, և զերիս աւուրս շինէիր զը- ՅՈՎ.
նա. ապրեցո՛ զքեզ, Թէ որդի ես դու կէ ՚ի ԺԹ. ԺԲ.
41 խաչէդ: * Նոյնպէս և քահանայապետքն
ձաղէին հանդերձ դպրօքն և ծերոցք՝ և ա-
42 սէին. * Զայլս ապրեցոյց՝ զինքն ո՛չ կարէ
ապրեցուցանել. ‖ եթէ թագաւոր է նա՝ ‖ Խ ոտ.
իջցէ այժմ՚ի խաչէդ՝ և հաւատասցուք զը- ԻԸ.
մա:

|| Սաղմ. մա ։ *|| Եթէ յուսացաւ յաճ, փրկեսցէ այժմ 43
21. 19. զդա՝ եթէ կամի զդա. Քանզի ասաց՝ եթէ ին
որդի եմ ։ * Ոնոյն և աւազակքն՝ որ խա- 44
չեալ էին ընդ նմ, նախատէին զնա ։ * Եւ ի 45
վեց ժամ աւուրն՝ խաւար եղև ի վր ամ
երկրի մինչև ցինն ժամ ։ * Եւ զինն ժա- 46
|| Սաղմ. մաւն գոչեաց յն ի ձայն մեծ և ասէ. || Էլի՝
21. 2. Էլի՝ լամա սաբաքթանի. այս ինքն ե. ած
Մարկ. 15. 34. իմ ած իմ՝ ընդէր թողեր զիս ։ * Ոմանք 47
յայնցանէ որ անդն կային, իբրև լուան՝ ա-
սէին. զեղիա կարդայ դա ։ * Եւ վազվա- 48
ղակի ընթացաւ միոմն ի նոցանէ՝ առ սպունգ
լի քացախով, հարեալ եղեգան՝ ետ ըմպել
նմ ։ * Եւ կէսքն ասէին. Թող տեսցուք ե- 49
Թէ գայ եղիա փրկել զդա ։ * Եւ յն դար- 50
ձեալ աղաղակեաց ի ձայն մեծ՝ և արձա-
||2Մնա. կեաց զոգին ։ *|| Եւ ահա վարագոյր տա- 51
3. 14. ճարին ցեղաւ յերկուս՝ ի վերուստ մինչև ի
վայր, և երկիր շարժեցաւ, և վիմք պատա-
ռեցան ։ * Եւ գերեզմանք բացան, և բազմ 52
մարմինք ննջեցելոց սրբոց յարեան ։ * Եւ 53
ելեալ ի գերեզմանաց յետ յարուԷն նորա,
մտին ի քաղաքն սուրբ, և երևեցան բազ-
մաց ։ * Հսկ հարիւրապետն՝ և որ ընդ նմա 54
պահէին զյն, իբրև տեսին զշարժուածին և
զեղեալսն, երկեան յոյժ՝ և ասեն. արդա-
րև այ որդի էր սա ։ * Անդ կանայք 55
բազմք, կային ի հեռաստանէ՝ և հայէին,
որք եկին զնի յն ի գալիլեէ պաշտել ըզ-
նա. * յորս էր մարիամ մագդաղենացի՝ և 56
մարիամ յակովբայ՝ և յովսեայ մայր, և մայր
որդւոցն զեբեդեայ ։

* Եւ

57 * ‖ Եւ իբրև երեկոյ եղև , եկն այր մի մե- ‖ Մարկ. 15. 42. Ղուկ. 23. 50. Յովհ. 19. 38.
ծատուն յարիմաթեայ՝ որում անուն էր յով-
58 սէփ . որ և աշակերտեցաւ ի նմա ։ * Սա
մատուցեալ պիղատոս , ետրեաց զմար-
մինն յնմա . յայնժամ պիղատոս հրամայեաց
59 տալ զմարմինն։ * Եւ առեալ զմարմինն յով-
60 սէփ՝ պատեաց սուրբ կտաւովք , * և եդ
ի նոր գերեզմանի՝ զոր փորեաց ի վիմի . և
թաւալեցուցեալ կափարիչ դրան գերեզմա-
61 նին վէմ մի մեծ՝ գնաց ։ * Եւ էր մարիամ
մագդաղենացի՝ և միւս մարիամն , նստեին
62 հանդէպ գերեզմանին ։ * Եւ ի վաղիւ
անդր՝ որ է յետ ուրբաթուն , ժողովեցան
քահանայապետքն և փարիսեցիքն առ պի-
63 ղատոս , * և ասեն . տէր , յիշեցաք զի մոլո-
րեցուցիչն այն ասէր՝ մինչ կենդանին էր .
64 թէ յետ երից աւուրց յառնեմ։ * Ընդ՝ հրա-
մայեա զգուշանալ գերեզմանին մինչև ե-
րիս աւուրս , գուցէ եկեալ աշակերտքն գի-
շերի՝ գողանայցեն զնա , և ասիցեն ժողո-
վրդեանն , թէ յարեաւ ի մեռելոց . և լինի
յետին մոլորուածն չար քան զառաջինն ։
65 * Ասէ ցնա պիղատոս . ունիք զզօրականն ,
66 երթայք զգուշացարուք ոպէ և գիտէք ։ * Եւ
նոքա երթեալ զգուշացան գերեզմանին , և
կնքեցին զվէմն հանդերձ զօրականօքն ։

ԳԼՒԽ ԻԸ ։

1 Եւ ‖ յերեկոյի շաբաթուն՝ յորում լուսա- ‖ Մարկ. 16. 1. Ղուկ. 24. 1. Յովհան. 20. 1.
նայր միաշաբաթին, եկն մարիամ մագ-
դաղենացի, և միւս մարիամն՝ տեսանել զգ-
2 գերեզմանն ։ * Եւ ահա շարժումն մեծ է-
ղև .

զև. զի հրեշտակ նոն իջեալ յերկնից՝ մա-
տուցեալ՝ի քաց թաւալեցոյց զվէմն՝ի դրաց
անտի, և նստէր՝ի վր նր. * և էր տեսիլ 3
նր իբրև զփայլակն, և հանդերձ նր սպի-
տակ իբրև զձիւն: * և յահէ անտի նորա 4
խռովեցան պահապանքն, և եղեն իբրև ըզ-
մեռեալք: * Պատասխանի ետ հրեշտակն՝ և 5
ասէ ցկանայսն, մի երկնչիք դուք, գիտեմ
զի զյն զխաչեալեալն խնդրէք. * չ՚ աստ, 6
քզի յարեաւ, որպէս ասացն: եկայք տե-
սէք զտեղին ուր կայր: * և վաղվաղակի 7
երթայք ասացէք աշակերտացն նր՝ թէ յա-
րեաւ. և ‖ ահա յառաջանայ քան զձեզ՝ի ‖ վէր.
գալիլեա, անդ տեսանիցէք զնա. ահա ա- 26. 23.
սացի ձեզ: * և ելեալ վաղվաղակի՝ի դե- 8
րեզմանէ անտի ահիւ և խնդութբ բազմաւ՝
ընթանային պատմել աշակերտացն: * և 9
ահա պատահեաց նոյ յն՝ և ասէ. ուղջ էք: և
նք մատուցեալ կալան զոտս նր՝ և երկիրպա-
զին նմա: * Յայնժամ ասէ ցնս յն. մի եր- 10
կնչիք, երթայք ասացէք եղբարցն իմոյ՝ զի
երթիցեն՝ի գալիլեա, և անդ տեսցեն զիս:
* Իբրև նոքա գնացին, ահա ոմանք՝ի զո- 11
րականացն եկին՝ի քաղաքն՝ և պատմեցին
քահանայապետիցն զամենայն որ լինէ եղեն:
* և նոքա ժողովեալ հանդերձ ծերովքն 12
խորհուրդ առեալ արծաթ յոյժ ետուն զո-
րականացն, * և ասեն. ասացէք՝ եթէ ա- 13
շակերտքն նր եկեալ գիշերի գողացան զնա՝
մինչ մեք՝ի քուն էաք: * և եթէ լուր լի- 14
ցի այդ առ դատաւորն, մեք հաճեսցուք
զնա՝ և զձեզ անհոգս արասցուք: * և նո- 15

ցա

ցա առեալ զարծաթն, արարին ոչ ուսանն.
և ել համբաւս այս՝ի հրեից մինչև ցայսօր։
16 *Իսկ մետասան աշակերտքն գնացին՝ի գա-
լիլեայ՝ի լեառնն՝ ուր ժամադիր եղև նոցա
17 յն։ *Եւ երկիրպագին նմա. 18 և ոմանք յերկուացան։ *Եւ մատուցեալ
յն խօսեցաւ ընդ նոսա՝ և ասէ։ տուաւ ինձ
ամ իշխանութի յերկինս և յերկրի. որպէս
առաքեաց զիս հայրն, և ես առաքեմ զձեզ։
19 * Ուսցէք այսուհետև՝ աշակերտեցէք ամ ուր։
զամ հեթանոսս. մկրտեցէք զնոսա յանուն 16. 15.
20 Որդւոյ՝ և Սրբոյ՝ և Որդւոյն սրբոյ։ *Ու-
սուցէք նոցա պահել զամենայն՝ որ ինչ պատ-
ուիրեցի ձեզ. և ահաւասիկ ես ընդ ձեզ եմ
զամենայն աւուրս, մինչև՝ի կատարած աշ-
խարհի։

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԿՈՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ

Ա՛ւետարանս որ ըստ Մարկոսի գրեալ է. սոյն մարդն աշակերտ պետրոսի, և քնքշացուիչ պօղոսի գրեաց ա՛ւետարանս սոյս։ Այս դնէ սկիզբն և առաջ. Սկիզբն աւետարանի, ՚ի յովհաննու մկրտութենէն. և վիրաւորէն յովհաննու. և առնու վկայութիւն յեսայեայ մարգարէէ, նշանակէ և պիտոյութիւն ՚ի քրիստոս, և ոչ ասէ պիտոյանդն. պատմէ և վասն ընկրութեան աշակերտացն, և նշանս և արուեստս՝ զոր արար. և վերհուրդ տպաւորելոյն, և պիտոյացն. որ և տպաւեցաւ պիղատոսէ, և խաչելոյս մարմնով. և զի երկնաւորին բաժանեցին պհանդերձս նորա. և զի մարդինն եղեա՛ ՚ի գերեզմանի, և յարեաւ երրորդ օրեայ. և զիջանել հրեշտակին, և երթել հանանցն, և զնոյն պատմել աշակերտացն։

Ա՛րդեօք հրամանաւ պետրոսի վիմի գրեաց ա՛ւետարանս քո յաղէտանդր փաղաւէ ՚ի լերս եգիպտացւոյ. պինդ ձե, ամէ համբառնալոյ տէրնէն։

Ա՛րդեօ՝ բարեխր պատուար, հա՛ ՚ի վերոյ պանեայն։

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

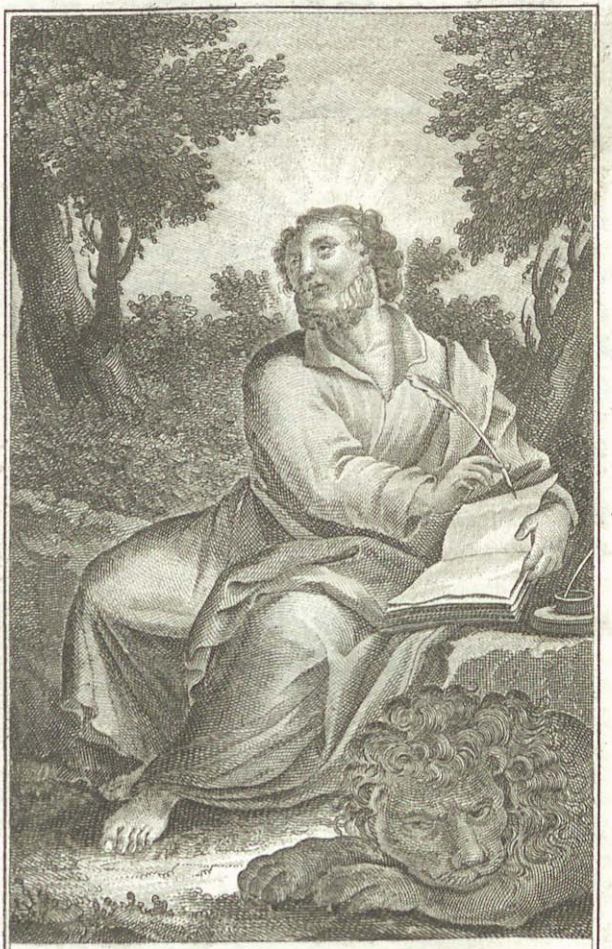
Աւետարանին որ ըստ մարկոսի։

	գլ.	հմր.
Ա՛ման պիւտհարէն.	ՈՒ.	23.
Ա՛ման պետրոսի զոդընկէրն.	ՈՒ.	29.
Ա՛ման բծղէոնէ պետպէս հիւանդոնեայ.	ՈՒ.	32.
Ա՛ման բոզոսէն.	ՈՒ.	40.

Ա՛ման

Ա. ան անդամալուծին . Բ. 3.
Ա. ան գլխոյ ցաւոցն . Բ. 14.
Ա. ան գօսացեալ ձեռինն . Գ. 1.
Ա. ան ատամնէացն ընդդէմ . Գ. 13.
Ա. ան աչքմանեացն առ . Գ. 2.
Ա. ան ատամնէացն ընդդէմ . Գ. 35.
Ա. ան լեզուին . Դ. 1.
Ա. ան դաւեր ծոցովընդայնին . Դ. 21.
Ա. ան պռտոցն . Դ. 25.
Ա. ան հոգոյ ատամնէացն . Զ. 7.
Ա. ան յովհաննու , և հերովդէ . Զ. 14.
Ա. ան հինգ հացիցն և երկու ձկանցն . Զ. 35.
Ա. ի վերայ ծովուն գնալոյ . Զ. 47.
Ա. ան անցանելոյն պատուհանաւն . Է. 5.
Ա. ան ատրուոյ ինոյն ձեռնիկեցւոյ . Է. 24.
Ա. ան հացին և խլին . Է. 31.
Ա. ան ելոյն հացին . Ը. 1.
Ա. ան խմորոյ փարիսեցւոցն . Ը. 16.
Ա. ան կուրին . Ը. 22.
Ա. ան հարցանելոյն ի հետարկս . Ը. 27.
Ա. ան այլակերպութենն տեառն . Թ. 1.
Ա. ան լուսանահարին . Թ. 16.
Ա. ան խորհելոյն՝ ընդ ո՞վ իցէ մեծ . Թ. 32.
Ա. ան հարցանելոյն՝ ընդ պարտ է արքային պղին . Ժ. 1.
Ա. ան հարցանելոյ մեծապանին պյո . Ժ. 17.
Ա. ան որդւոցն պետրոսի . Ժ. 35.
Ա. ան բարթիմէոսի . Ժ. 46.
Ա. ան յաւանութեն . ԺԱ. 1.
Ա. ան երանելոյ ընկերացն . ԺԱ. 12.
Ա. ան անչափարարութենէ . ԺԱ. 25.
Ա. ան հարցանելոյ չհանապազաթեցին պաքն . ԺԱ. 27.

Աստուածայնոյն . ԺԲ . 1 .
Աստուածայնելոյ պատճէնքանէն . ԺԲ . 13 .
Աստուածէնոյն . ԺԲ . 18 .
Աստուածոյն . ԺԲ . 28 .
Աստուածայնելոյ պնաբնեցնեան . ԺԲ . 35 .
Աստուածոյ լուսոյնոյն . ԺԲ . 41 .
Աստուածքնին . ԺԳ . 3 .
Աստուածն , և ծառայն . ԺԳ . 32 .
Աստուածելոյ հնոյն պրին իւղով . ԺԴ . 3 .
Աստուածոյն . ԺԴ . 12 .
Աստուածքնին Տարգմանելոյ . ԺԴ . 18 .
Աստուածոյ ուրացուելնին . ԺԴ . 66 .
Աստուածելոյ պնէրուածոյն Տարնին . ԺԵ . 42 .
Աստուածոյ կանանցն . ԺԶ . 1 .

ՍՓ ՄԱՐԿՈՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՉ

ԱՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՄԱՐԿՈՍԻ

ԳԼ. Ա.

1 ՍԿԻԶԲՆ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻ
2 Յիսուսի քրիստոսի որդւոյ աստուծոյ ։ * Որպէս և գրեալ է ի մարգարէսն , ահաւադ ես առաքեմ զհրեշտակ իմ
3 առաջի քո , որ հանդերձեսցէ զճանապարհ քո առաջի քո ։ * Ձայն բարբառոյ յանապատի , պատրաստա զճանապարհ տեառն , և ուղիղ արարէք զշաւիղս նորա ։ * Եղև՝ ի յովհաննէս մկրտեր յանապատի , և
4 քարոզեր մկրտութիւն ապաշխարութեան ի թողութիւն մեղաց ։ * Եւ երթայր առ նա ամենայն աշխարհն հրէաստանի , և երուսաղէմացիք ամենեքեան . և մկրտէին ի նմանէ ի յորդանան
5 գետ՝ խոստովանեալ զմեղս իւրեանց ։ * Եւ էր յովհաննէս զգեցեալ ատեւ ուղտոյ , և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր . և կերակուր
6 նորա մարախ՝ և մեղր վայրենի ։ * Քարոզէր և ասէր . ‖ գայ զօրագոյնն քան զիս զկնի իմ ,

Մատ. ՅՈՎՀԱՆ. Ա. Ղուկ. Յովհան.
3. 1. 11. 12. 3. 16. 1. 27.

Ի Ղուկ. Սկիզբն աւետարանին Յիսուսի Քրիստոսի որդւոյ աստուծոյ։ Որպէս գրեալ է ի մարգարէսն, ահաւադիկ ես առաքեմ զհրեշտակ իմ առաջի քո, որ հանդերձեսցէ զճանապարհ քո առաջի քո։ Ձայն բարբառոյ յանապատի, պատրաստեցէք զճանապարհ տեառն, ուղիղ արարէք զշաւիղս նորա։ Եղև յովհաննէս մկրտեր յանապատի, և քարոզեր մկրտութիւն ապաշխարութեան ի թողութիւն մեղաց։ Եւ երթայր առ նա ամենայն աշխարհն հրէաստանի, և երուսաղէմացիք ամենեքեան, և մկրտէին ի նմանէ ի յորդանան գետ՝ խոստովանեալ զմեղս իւրեանց։ Եւ էր յովհաննէս զգեցեալ ատեւ ուղտոյ, և գօտի մաշկեղէն ընդ մէջ իւր, և կերակուր նորա մարախ՝ և մեղր վայրենի։ Քարոզէր և ասէր, գայ զօրագոյնն քան զիս զկնի իմ,

իմ; որովհետև չեմ բաւական խոնարհել լուծա-
|| Գործ. 1. 5. 19. 4. նել զնոցա կոշկաց նորա : * || Նա մկրտեցի 8
զձեզ ջրով, և նա մկրտեսցէ զձեզ Հոգւովն
սրբով : * Նա եղև՝ յաւուրսն յայնոսիկ եկն 9
Յիսուս ի Նազարեթէ գալիլեացւոց, և մկրտե-
ցաւ ի Յովհաննէ ի Յորդանան : * Նա նոյն 10
ժամայն ել վերանալ ի ջրոյն, եահաս ցելել
զերկինս, և զՀոգին այ իբրև զաղաւնի՝ զի
իջանէր ի վր նր : * Ձայն եղև յերկնից՝ և 11
ասէ. դու ես որդի իմ սիրելի, ընդ քեզ հա-
|| Մատթ. 3. 17. ճեցայ : * || Նա նոյնժամայն Հոգին հանէ 12
զնա յանապատ : * Նա էր նա անդ զաւուրս 13
Ղուկ. 4. 1. քառասուն փորձէր ի սատանայէ, և էր ընդ
գազանս. և հրեշտակք պաշտէին զնա :
|| Մատթ. 4. 12. Ղուկ. 4. 14. Յովհան. 4. 43 * || Նա յետ մատնելոյն Յովհաննու, եկն Յս 14
ի գալիլեա. քարոզէր զաւետարանն այ՝ և
ասէր. * Թէ կատարեալ ժամանակ, և հա- 15
սեալ է արքայութիւն այ. ապաշխարեցէք՝ և
հաւատացէք յաւետարանն : * || Երբև ան- 16
ցանէր առ ծովեզերբն գալիլեացւոց, եահաս
զսիմովն, և զանդրէաս զեղբայր սիմովնի, զի
|| Մատթ. 4. 18. Ղուկ. 5. 2. արկեալ էր նոցա ուռկանս ի ծով. քանզի
ձկնորսք էին. * և ասէ ցնս Յս. եկայք զկնի 17
իմ, և արարից զձեզ լինել որսորդս մարդ-
կան : * Նա վաղվաղակի Թողեալ զուռկանն, 18
զնացին զհետ նր : * Նա մատուցեալ անտի 19
սակաւիկ մի յառաջ, եահաս զյակովբոս զե-
բեդեայ՝ և զՅովհաննէս զեղբայր նորա. և
զնս ի նաւին մինչ կազմէին ուռկանս, և
կոչեաց զնս : * Նա վաղվաղակի Թողեալ 20
զՀայրն իւրեանց զզեբեդեոս ի նաւին վարձ-
կանօքն հանդերձ, գնացին զհետ նր :

* Նա

ԸՂ

21 * Եւ մնանեն ՚ի կափառնաումայ, և իսկ և
իսկ ՚ի շաբաթուն մտեալ ՚ի ժողովուրդն,
22 ուսուցանէր զնա։ * ‖ Եւ զարմանային ընդ ‖ Մ ոսկ 7. 28.
վարդապետուն նը, զի ուսուցանէր զնոսա Ղ ուկ. 4. 31.
23 իբրև իշխանութ՚ և ոչ ոպէս դպիրքն։ * ‖ Եւ ‖ Ղ ուկ. 4. 33.
էր ՚ի ժողովրդեանն նը այր մի, յորում այս
պիղծ գոյր ՚ի նմա. որ աղաղակեաց՝ և ա-
24 սէ։ * Ով՚յ տուր, զի՞ կայ մեր և քո՝ յի՛ Նա-
զովբեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմ զ
25 զքե՛զ՝ ո՛վ ես սո՛ւրդ ՚ոյ։ * Այսպէս ՚ի նա յի
26 և ասէ. կարկեա՛ց՝ և ել՚ ՚ի դմանէ։ * Եւ
զարկոյց զնա այն պիղծ. և աղաղակեաց ՚ի
27 ձայն մեծ, և ել՚ ՚ի նմանէ։ * Եւ զարմացան
ամենեքեան, մինչև հնձել ընդ միմեանս՝ և ա-
սել. զի՞նչ է այս նոր վարդապետուն, զի
իշխանութ՚ և այսոց պղծոց սաստէ՝ և հնա-
28 զանդին սմա։ * Եւ ելոյր նը ընդ ամ կողմն
29 գալիլեացւոց։ * ‖ Եւ վաղվաղակի ելեալ՚ի ‖ Մ ոսկ 8. 14.
ժողովրդենէն, եկն ՚ի տուն սիմոնի և ան- Ղ ուկ. 4. 38.
դրեայ՝ յակոբաւ և յովհաննու հանդերձ։
30 * Եւ զաքանչ սիմոնի դնէր ջերմացեալ, և
31 վաղվաղակի ասեն ցնա վասն նը։ * Եւ մա-
տուցեալ յարոյց զնա՝ կալեալ զձեռանէ նը.
32 և եթող զնա տենդն՝ և պաշտէր զնա։ * Եւ
իբրև երեկոյ եղև ՚ի մտանել արեգականն,
բերէին առ նա զամենայն հիւանդս և զդե-
33 ւահարս. * և էր ամ քաղաքն ժողովեալ առ
34 դրունսն։ * Եւ բժշկեաց բազմ հիւանդս ՚ի
պէսպէս ախտից, ‖ և դեւս բազումս եհան. ‖ Ղ ուկ. 4. 41.
և ոչ տայր խօսել դիւացն, զի գիտէին զնա
Թէ քո՛ն է։

ԸՂ

35 * Եւ ընդ այգն ընդ առաւօտն յարուցեալ
եւ

եւ եւ գնաց յանապատ տեղի, եւ անդ կայր
յաղօթս։ * Եւ գնաց զհետ նմ սիմոն՝ եւ 36
որ ընդ նմայն էին։ * Եւ իբրեւ գտին զնա՝ ա- 37
սեն ցնա, թէ ամենեքին խնդրեն զքեզ։
* Եւ ասէ ցնա. եկայք երթիցուք եւ յայլ մե- 38
տաւոր գիւղաքաղաքսն, զի եւ անդ քարոզե-
ցից. զի յայս իսկ եկէ եմ։ * Եւ քարոզէր 39
ի ժողովուրդս նց ընդ ամ գալիլեացիս, եւ
|| Մատթ. դեւս հանէր։ * || Եւայ առ նա բորոտ մի, ա- 40
8. 2. Ղուկ. 5. 12. ղաչէր՝ ի ծունր իջանէր՝ եւ ասէր. տէր՝ ե-
թէ կամիս, կարօղ ես զիս սրբել։ * Եւսկ յի- 41
գեաց ձգեաց զձեռն, մերձեցաւ ի նա՝
եւ ասէ ցնա. կամիմ սրբեաց։ * Եւ իբրեւ 42
ասացն ցնա, վաղվաղակի գնաց ի նմանէ
բորոտութիւնն՝ եւ սրբեցաւ։ * Եւ սաստեալ 43
նմ՝ եհան զնա արտաքս վաղվաղակի, եւ ա-
սէ։ * Օ տեսր լեր՝ մի ումեք ինչ ասիցես, 44
այլ երթ ցոյց զքեզ քահանայիցն. եւ մատո
|| Ղուկ. վանն սրբուե քո պատարագ՝ || զոր հրամայ- 14. 2.
եաց մովսէս, ի վկայութիւն նց։ * Եւ նա 45
եկեալ սկսաւ քարոզել յոյժ՝ եւ հռչակ հար-
կանել զբանն, մինչ ոչ եւս կարօղ լինել նմա
յայտնապէս ի քաղք մտանել, այլ արտա-
քոյ յանապատ տեղիս էր. եւ գային առ նա
յամենայն կողմանց։

ԳԼՈՒԽ Բ։

Եւ || մտեալ դարձեալ ի կափառնաում 1
յետ աւուրց. * լուր եղեւ ի տան 2
|| Մատթ. 9. 1. էր։ եւ ժողովեցան բազումք՝ մինչեւ տեղի եւս ոչ
լինել՝ եւ ոչ առ դրանն. եւ խօսէր նց զբանն։
|| Ղուկ. 5. 18. * || Եւ գային առ նա՝ բերկին անդամալոյծ 3
մի

4 մի բարձեալ ՚ի ջրից : * Եւ իբրև ոչ կա-
րէին մերձենալ առ նա յամբոխն անտի, քա-
կեցին զկարկն՝ ուր էր ի՛ն, և բացեալ զա-
ռաստաղն՝ իջուցին զմահիճն յորում կայր
5 անդամալոյծն : * Եւ տեսեալ Յի՛ս զհաւատս
նոցա, ասէ ցանդամալոյծն . որդեակ՝ թողեին
6 լինին քեզ մեղքդ քո : * Եւ էին ոմանք ՚ի դպ-
րաց անտի որ անդ նստէին . և խորհէին ՚ի
7 սիրտս իւրեանց . * զի՞նչ է այս՝ որ խօսի սա
զհայհոյութիւնս . ‖ ո՞վ կարէ թողուլ զմեղս ‖ Եսայ.
8 մեղս, եթէ ոչ՝ մի ՚ած : * Եւ գիտաց Յի՛ս 43. 25.
յոգի իւր՝ թէ այնպէս խորհին ՚ի սիրտս
իւրեանց, և ասէ . զի՞ խորհիք զայդ ՚ի սիրտս
9 ձեր : * Ո՞րչէ դիւրին է, ասել ցանդամա-
լոյծն՝ թողեալ լինին քեզ մեղք քո, եթէ
ասել՝ արի՛ առ զմահիճս քո և երթ ՚ի տունն
10 քո : * Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութիւն
ունի որդի մարդոյ ՚ի վե՛ր երկրի թողուլ զմե-
11 մեղս, ասէ ցանդամալոյծն : * Քեզ ասեմ,
արի՛ առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի տունն քո :
12 * Եւ յարեաւ վաղվաղակի առեալ զմահիճ
սըն, և ել առաջի ամենեցուն . մինչև զարմա-
նալ ամենեցուն՝ և փառաւորս առնել զ՚ած և
ասել, թէ այսպիսի ինչ երբեք ոչ տեսաք :
13 * Եւ ել դարձեալ ՚ի ծովեզրն, և ամ ժո- Ր. Ո.
ղովուրդն գայր առ նա . և ուսուցանէր զո- ‖ Մ՚ապր
14 նոսա : * ‖ Եւ մինչ դեռ անցանէր,ետես զ- 9. 9.
ղևի ալփեայ՝ զի նստէր ՚ի մաքսաւորուն . Ղ՚ևա.
և ասէ ցնա, ե՛կ զկնի իմ : և յարուցեալ գը- 5. 27.
15 նաց զկնի նո՛ր : * Եւ եղև ՚ի բազմանալ նորա
՚ի տան նո՛ր, և բազմ մաքսաւորք բազմէին ընդ
ընդ յի՛ն և ընդ աշակերտան նո՛ր . քանզի էին

քա-

քաղուածք՝ որ երթայինն զՀետ նորա։ * Նոքա 16
դպիրքն և փարիսեցիքն իբրև տեսին՝ թէ ու-
տէ ըստ մաքսաւորս՝ և ըստ մեղաւորս, ասեն
ցաշակերտսն նոր. զի՞ ի՝ զի ըստ մեղաւորս՝ և
ընդ մաքսաւորս ուտէք և ըմպէք։ * Եւ 17
լուաւ յն՝ ասէ ցնս. ոչինչ ի պիտոյ բժիշկ
ողջոց՝ այլ հիւանդաց, և ո՛չ եկի կոչել զար-
դարս՝ ‖ այլ զմեղաւորս։ * Նոյ. եին աշակերտք 18 ‖ Տէմ. ի. 15.
քըն յովհաննու՝ և փարիսեցիքն՝ ի պահս,
գան և ասեն ցնա. ընդէր աշակերտքն յով-
հաննու՝ և փարիսեցիքն պահեն, և քո աշա-
կերտքդ ոչ պահեն։ * Նա ասէ ցնս յն. մի- 19
թէ մարթ ի՞նչ իցէ որդւոց առագաստի մինչ
ըստ նս իցէ փեսայն՝ պահել. յորքան ըստ ի-
րեանս ունիցին զփեսայն, ո՛չ ի մարթ պա-
հել։ * Այլ եկեսցեն աւուրք՝ յորժամ վե- 20 ‖ Մատ. ի. 15.
րասցի ի նոցանէ փեսայն, և ապա պահես-
ցեն յաւուրն յայնմիկ։ * Էզ ոք կապերտ նոր 21 Ղուկ. ե. 33.
անթափ արկանէ ի վր հնացեալ ձորձոյ. ա-
պա թէ ոչ՝ առնու լրութքն իւրով նորն ի
հնոյ անտի, և չար ևս պատառումն լինի։
* Նա ոչ ոք արկանէ գինի նոր ի տիկս հինս. 22
ապա թէ ոչ՝ պայթուցանէ գինին զտիկան,
գինին հեղու, և տիկքն կորնչին. այլ գինի
նոր ի տիկս նորս արկանելի է։
* ‖ Նա եղև նմ ի շաբաթու անցանել ըս 23 ‖ Ա Մատ. ժբ. 1.
արտորայս. և աշակերտքն ի գնալն իւր-
եանց՝ սկսան հասկ կորզել և ուտել։ * Նա 24
փարիսեցիքն ասեն ցնա. տես զի՞նչ գործեն
աշակերտքն քո ի շաբաթու՝ զոր չի՛ արժան։
‖ Թագ. * Նա ասէ ցնս յն. ո՞չ երբէք իցէ ընթեր- 25 ‖ Ա Թագ. իա. 6.
ցեալ ձեր զոր արարն Դաւիթ, յորժամ պի-

տոյն

տոյն եղև՝ և քաղցեաւ նա և որ ընդ նմանն
26 էին։ * Օ՞ իմիրդ եմուտ՛ի տունն ոյ առ ա-
բիաթարաւ քահանայապետիւ, և զհացսն
զառաջաւորուճ եկեր՝ և ետ այնոցիկ որ ընդ
նմանն էին. զոր ո՛չ էր օրէնն ուտել, ‖ բայց ‖ Ղկ. 24. 9.
27 միայն քահանայիցն։ * Եւ ասէ ցնոսա. շա-
բաթն վ՛ս մարդոյ եղև, և ո՛չ եթէ մարդ վ՛ս
28 շաբաթու։ * Ա՛պա ուրեմն՝ տէր է որդի
մարդոյ՝ և շաբաթու։

Գլ. Գ.

1 Եւ ‖ եմուտ միւսանգամ՛ի ժողովուրդն, ‖ Մ՚ափ. 12. 9. Ղ՚ափ. 6. 6.
և էր անդ այր մի՝ որոյ ձեռն իւր գօսա-
2 ցեալ էր։ * Եւ սպասէին նմ՝ եթէ բժշկի-
ցէ՞ զնա՛ի շաբաթուն՝զի չարախօսեացեն ըզ-
3 նմանէ։ * Եւ ասէ ցայրն՝ որոյ ձեռն գօսա-
4 ցեալ էր. արի՛ անց՛ի մէջ։ * Եւ ասէ ցնո-
ցին՝ արժան է՛ի շաբաթու, բարի՞ ինչ գոր-
ծել եթէ չար առնել, ոգի՞ մի ապրեցուցա-
5 նել՞ եթէ կորուսանել. և նո՛ք լռեցին։ * Եւ
հայեցեալ յա՛ի զնոքօք լի ցասմամբ, տրտ-
մեալ վ՛ս կուրութե սրտից նո՛ց՝ ասէ ցայրն.
ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձգեաց, և ողջացաւ
ձեռն նորա։
6 * ‖ Եւ ելեալ արտաքս վաղվաղակի փարիսե- ‖ Ղ. Ա
ցիքն հերովդիանոսօք հանդերձ, խորհուրդ Մ՚ափ. 12. 14.
առնէին վ՛ս նո՛ր՝ թէ զի՞սրդ կորուսցեն զնա։
7 * Յա՛ոկ յո՛ աշակերտաքն իւրովք գնաց՛ի ծո-
վեզրն. և բազմ ժողովուրդ՛ի գալիլեացւոց
8 երթային զհետ նո՛ր. և՛ի հրէաստանէ, * և
յե՛ռմէ, և յայնկոյս յորդանանու, և որք՛ի
տիւրոսէ և՛ի սիդովնէ. բազմ ժողովուրդ.
իբ.

քերև լսէին՝ որչափ ինչ առներ , զայնո առ
նա : * Եւ ասէ ցաշակերտան իւր , զի նաւակ 9
մի պատրաստական կացցէ նմ վասն ամբոխին՝
զի մի նեղեսցեն զնա : * Զբանզի զբազումս 10
բժշկեաց . մինչ զալ խառնել զնովաւ՝ զի մեր-
ձենսցին առ նա , որք ունէին ախտս ինչ :
* Եւ այսք պիղծք յորժամ տեսանէին զնա , 11
անկանէին առաջի նորա , աղաղակէին և ա-
սէին . * Թէ դու ես որդին Այ . և նա յոյժ 12
սաստեր նոյ , զի մի յայտնի առնիցեն զնա :
Գ·Ր * Ելանէ ի լեառն՝ և կոչէ առ ինքն զորս 13
Մ·ՃԲ ինքն կամեցաւ , և էրքան առ նա : * Եւ ա- 14
10· 1· բար երկոտասանս՝ զի իցեն զնովաւ , և զի
Ղ·ԽԱ· առաքեսցէ զնոս քարոզել . * և ունել իշխա- 15
6· 13· նութիւն բժշկելոյ զցաւս՝ և հանելոյ զդեւս :
* Եւ եդ անուն սիմոնի՝ պետրոս . * և յա- 16
կովբոս զեբեդեայ՝ և յովհաննու եղբօրն յա- 17
կովբայ , եդ նոյ անուանս բանեբերգէս , որ
է՝ որդիք որոտման , * և զանդրէաս , և զՓի- 18
լիպպոս , և զբարթուղիմէոս , և զմատ-
թէոս զմաքսաւորն , և զթովմաս , և զյակով-
բոս ալփեայ , և զթադէոս , և զսիմոն կա-
նանացի . * և զյուդա իսկարիովտացի , որ 19
և մատնեացն զնա :
Գ·Գ * Գան ի տուն , և գայ միւսանգամ ընդ 20
նոս ժողովուրդն . մինչ զի և հաց ևս ոչ ժա-
մանեալ ուտել նոցա : * Եւ իբրև լսան որ 21
իւրքն էին՝ ելին ունել զնա , զի համարէին
թէ մոլեգնեալ իցէ : * Եւ գալիրքն՝ որ յԵրե- 22
Մ·ՃԲ մէ իջեալ էին , ասէին ‖ թէ բէեղզեբուղ ունի
9· 34· ի մէջ , և իշխանաւ դիւացն հանէ դա
դեւս : * Եւ կոչեցեալ զնոս առ ինքն , առա- 23

կօք

կօք խօսէր ընդ նա. զիա՞րդ կարէ սատանայ
24 զսատանայ հանել: * Եւ արդ՝ եթէ թա-
դաւորուի յանձն իւր բաժանեսցի, ո՛չ կարէ
25 կալ թագաւորութիւն այն: * Եւ եթէ տուն
յանձն իւր բաժնեսցի, ո՛չ կարէ կալ տունն:
26 * Եւ եթէ սատանայ՝ ի վերայ անձին իւրոյ
յարեաւ և բաժանեցե՛ւ, ո՛չ կարէ կալ, այլ
27 վախճանեցե՛ւ: * Այլ ոչ ոք կարէ զկարա-
սի հզօրի մտեալ՝ ի տուն նո՛ր՝ աւար հարկա-
նել, եթէ ոչ նախ զհզօրն կապիցէ, և ապա
28 զտունն նո՛ր աւար հարկանիցէ: * Ա՛մէն ա- ‖ Մ ապ. ԺԲ. 31. Ղ ու կ. ԺԲ. 10. Յով. Ե. 16.
մէն ձեզ, զի ամ թողցի որդւոց մարդկան
մեղք և հայհոյութիւնք՝ որչափ և հայհոյի-
29 ցեն: * քայց որ հայհոյեսցէ զՀոգին նո՛ր, ո՛չ
ունիցի թողութիւն յաւիտեան. այլ պարտա-
30 պան լինի յաւիտենից մեղաց: * Զի ա-
սէին՝ թէ այս պիղծ գոյ՝ ի նմա:
31 * ‖ Գ Ա Ն եղբարքն և մայր նո՛ր, և արտաքոյ ‖ Մ ապ. ԺԲ. 46. Ղ ու կ. Ը. 19.
32 կացեալ՝ յղեցին և կոչէին զնա: * Եւ անդ
ժողովուրդն շուրջ զնովաւ նստէր. և ետրեա
ասացին ցնա, ահաւասիկ մայր քո և եղբարք
33 քո՝ կան արտաքոյ, և խնդրեն զքեզ: * Պա-
տասխանեաւ եւ նո՛ր և ասէ. ո՞վ է իմ մայր,
34 կի՞ եղբարք: * Նայեցաւ շուրջ զիւրն և յա-
շակերտսն զի նստէին, և ասէ. ա՛հաւասիկ
35 մայր իմ, և եղբարք իմ: * Զի որ առնիցէ
զկամն նո՛յ, նա է իմ եղբայր և քոյր և մայր:

Գ Լ Ո Ւ Խ Ը Ե Ր Ո Ր Դ

Գ Ա Ն 1 Պարձեալ ‖ սկսաւ ուսուցանել առ ծովե- ‖ Մ ապ. ԺԳ. 1.
զերբն. և խռնեցան զնովաւ ժողո-
վուրդք բազմք, մինչև՝ ի նաւ մտանել նմա, և

Ղուկ. 5. 4. և նստել՝ի ծովուն. և ամ ժողովուրդն ըզ-
ծովեզերքն զցամաքն ունէին: * Եւ ուսու- 2
ցանէր զնոսա առակօք բազմ ինչ. և ասէր ցնոյ՝ի
վարդապետութեանէ իւրում: * Ա ուարձք. ահա 3
եել սերմանօղ սերմանել: * Եւ եղեւ՝ի սեր- 4
մանելն, ոմն անկաւ առ ձանապարհաւ,
և եկին թռչունն և եկեր զնա: * Եւ այլն ան- 5
կաւ յապառաժի, ուր ոչ գոյր հող բազմ. և
վաղվաղակի բուսաւ, քանզի ոչ գոյր հիւթ
երկրին. * և յորժամ ծագեաց արև՝ ջե- 6
ռաւ, և զի ոչ գոյին արմատք՝ չամաքեցաւ:
* Եւ այլն անկաւ՝ի մէջ փշոց. եւլին փուշքն 7
և հեղձուցին զնա, և պտուղ ոչ ետ: * Եւ 8
այլն անկաւ յերկիր բարւոք. և եւլէ աճե-
ցեալ տայր պտուղ, և բերէր ընդ միոյ երե-
սուն՝ և ընդ միոյ վաթսուն՝ և ընդ միոյ հա-
րիւր: * Եւ ասէր, որ ունիցի ականջս լսե- 9
լոյ՝ լուիցէ:

Ղ. Օ. * Եւ իբրև եղեւ առանձինն՝ հարցին ցնա, 10
որ զնովաւն էին աշակերտաքն հանդերձ՝ զա-
ռակն: * Եւ ասէ ցնա. ձեզ տուեալ է գի- 11
տել զխորհուրդս արքայութեանն աստ, բայց նոյ
որ արտաքինքն են՝ ամ ինչ առակօք լինի.

Ես. 6. 9. Մատթ. 13. 14. Յովհան. 12. 40. Գործ. 28. 26. || զի տեսանելով տեսցեն՝ և մի տեսցեն, 12
և լսելով լուիցեն՝ և մի իմասցին. զի մի եր-
բեք դարձցին՝ և թողցի նոցա: * Եւ ասէ 13
ցնոսա. ոչ գիտէք զառակս զայս, և զիա՞րդ
զամ առակսն գիտիցէք: * Որ սերմանէն՝ 14
զբան սերմանէ: * Եւ նոքա են որ առ ձա- 15
նապարհաւն, ուր բանն սերմանի. և յոր-
ժամ լսեն զնա, գայ սատանայ՝ և հանէ ըզ-
բանն սերմանեալ՝ի սիրտս նոցա: * Եւ նոքա 16
են

են որ յապառաժին սերմանեցան . որք յոր-
ժամ լսիցեն զբանն , վաղվաղակի խնդութ-
17 ընդունին ։ * և զի ոչ ունին արմատս յան-
ձինս , այլ առ ժամանակ մի են . ապա ՚ի
հասանել նեղութեաց կամ հալածման վասն բա-
18 նին , վաղվաղակի գայթագղին ։ * Եւ որ ՚ի
ՄԿ փշոցն սերմանեցան՝ նոքա են , որ լսեն
19 զբանն լսեն , * ‖ և հոգք աշխարհիս և պատ- ‖ Ա. Տիմ.
րանք մեծութեանց մտանեն , և հեղձուցանեն 6. 17.
20 զբանն՝ և անպտուղ լինի ։ * Եւ նոքա են որ
յերկիրն բարւոք սերմանեցան , որք լսեն
զբանն՝ և ընդունին , և տան պտուղ՝ ընդ-
մէջ երեսուն՝ և ընդ մէջ վաթսուն՝ և ընդ
մէջ հարիւր ։
21 * Եւ ասէ ցնոսա . ‖ միթէ գայ ճրագ , զի ընդ ‖ Ղ. Լ.
գրուանաւ դնիցի կամ ընդ մահճաւք . ոչ ապա- ‖ Մ. Ա.
22 քէն ՚ի վերայ աշտանակի դնիցի ։ * ‖ Ոչ է ՚ի Ե. 15.
ինչ ՚ի ծածուկ՝ որ թէ ոչ յայտնեսցի . և ոչ Ղ. Ա. 8. 16.
եղեւ ինչ գաղտնի , եթէ ոչ ՚ի յայտ գայցէ ։
23 * Եթէ ոք ունիցի ականջս լսելոյ , լսիցէ ։ ‖ Մ. Ա. 10. 26.
24 * Եւ ասէ ցնա . տեսէք զինչ լսէքդ , և յա- Ղ. Ա. 8. 17.
ւելցի ձեզ որով լսէքդ . [1]որով չափով չափէք՝
25 նովին չափեսցի ձեզ ։ * ‖ Որ ոք ունիցի՝ տա- ‖ Մ. Ա. 13. 12.
ցի նմա . և որ ոչն ունիցի , և զոր ունիցին՝
բարձցի ՚ի նմանէ ։
26 * Եւ ասէր . այսպէս է արքայութի՝ այ . ոմն Ղ. Կ.
27 զի այր մի արկանիցէ սերմանիս յերկիրը , * և
ննջիցէ և յառնիցէ զցայգ և զցերեկ . և սեր-
մանիքն բուսանիցին և աճիցեն . և նա ոչ
28 գիտէ՝ * Թէ երկիրն ինքնին բերէ զպտուղ .
նախ զխոտն՝ և ապա զհասկն , ապա զցոր-
29 եանն ատոք ՚ի հասկին ։ * [1]Իւրժամ՝
ապա

տայցէ զպտուղն , վաղվաղակի առաքի մանդաղ . զի հասեալ են հունձք : * Այլ ասէր . 30
Ումե՞մ նմանեցուսցուք զարքայութիւն ՚այ , կամ
Ումարկ. 13. 31. Ղուկ. 13. 19. որո՞վ առակաւ առակեսցուք զնա : * Որպէս 31
պէս հատն մանանխոյ՝ որ յորժամ սերմանի հոգի յերկրի , փոքրագոյն է քան զամենայն սերմանիս՝ որ են յերկրի . * և յորժամ սերմանի 32
հոգի , բուսանի և լինի մեծ քան զամենայն բանջար , և արձակէ ոստս մեծամեծս , մինչև բնաւական լինել ըզ հովանեաւ նր թռչնոց երկնից բնակել : * Այլ այնպիսի առակօք 33
խօսէր ընդ նմա զբանն , որպէս կարօղ լինէին լսել . * և առանց առակի ոչինչ խօսէր ընդ 34
նմա , բայց առանձինն աշակերտացն իւրոց մեկնէր զամենայն :

Դ Ր Ի Ումարկ. 4. 35. Ղուկ. 8. 22. * Այլ ասէ ցնա յաւուրն յայնմիկ՝ իբրև երեկս 35
եղեկս լինէր . եկայք անցցուք յայն կողմն :
Ումարկ. 4. 36. Ղուկ. 8. 23. * Որ զոհողսն զժողովուրդն , և առնուն զնա 36
նաւուն հանդերձ , և զայլ ևս նաւս որ էին
ընդ նմա : * Այլ լինէր մրրիկ մեծ հողմոյ , և 37
զալիսն ՚ի նաւն զեղոյր , մինչ դրեթէ լի իսկ
լինել : * Այլ ինքն ննջէր ՚ի խելս նաւին ՚ի 38
վր բարձի . զարթուցանէին զնա և ասէին .
վարդապետ՝ ոչինչ է քեզ փոյթ , զի կորնչիմք
աւասիկ : * Այլ զարթուցեալ սաստեաց հող- 39
մոյն և ծովուն , ասէ . դադարեա կարկեաց ,
և դադարեաց հողմն՝ և եղև խաղաղութիւն
մեծ : * Այլ ասէ ցնա . ընդէ՞ր այդպէս վա- 40
տասիրտք էք , չե՞ւ ունիք հաւատս . և երկեան երկիւղ մեծ , և ասէին ցմիմեանս . ո՞ր արդեօք իցէ սա , զի և հողմ և ծով հնազանդին սմա :

ԳԼ. Ա.

1 Եւ եկն ‖ յայնկոյս ծովուն յաշխարհն գե- ‖ Մատթ.
2 գեսացւոց : * Եւ ըստ ելանելն նր՛ի նաւ ‖ Ղուկա.
էէ անտի , պատահեաց նմա այր մի՛ի գերեզ- ‖ 8. 26.
3 մանացն՝ զոր ունէր այս պիղծ . * որոյ և բը-
նակուէի իւր իսկ՛ի գերեզմանս էր . և ոչ
4 շղթայիւք ոք եւս կարէր կապել զնա . * վա-
բեմ անգամ ոտնակապօք և շղթայիւք կա-
պեալ , և խզեալ՛ի նմանէ զշղթայսն , և
զոտնակապսն խորտակեալ . և ոչ ոք կարէր
5 պարտել զնա . * քանզի հանապազ ցայգ և
ցգերեզ՛ի գերեզմանս և՛ի լերինս աղաղա-
6 կէր , և կոծէր զանձն իւր քարամբք : * Եւ
րև ետես զյն՛ի հեռաստանէ , ընթացաւ և
7 երկիր եպագ նմա : * Եւ ղաղակեաց՛ի ձայն
մեծ՝ և ասէ , զի՞ կայ իմ և քո՝ յո որդի՛ նոյ
բարձրելոյ . երդնեմ զքեզ յԱծ ,
8 մի տանջեր զիս : * Վասնզի ասէր ցնա . Ել
9 այդ պիղծ՛ի մարդոյ այսի : * Եւ հարցա-
նէր ցնա՝ թէ զի՞նչ անուն է քո. և ասէ ցնա .
Լեգեովն անուն է իմ , զքանի բազումք եմք :
10 * Եւ աղաչէին զնա յոյժ , զի մի՛ առաքեա-
11 ցէ զնս արտաքս ՚ի գաշխարհն : * Եւ անդ
էր առ լերամբն երամակ մի խոզից արօտա-
12 կան մեծ : * Եւ ղաչեցին զնա ամենայն և ա-
սեն , առաքեա զմեզ՛ի խոզն , զի մտցուք
13 ՚ի նոս : * Եւ հրամայեաց նոցա . և իբրև ելին
այսքն պիղծք՝ մտին՛ի խոզն , և դիմեաց ե-
րամակն՛ի դարս անտի՛ի ծովն . էին իբրև
երկու հազարք , և հեղձնուին՛ի ծովուն :
14 * Եւ խոզարածքն փախեան , և պատմեցին

’ի քաղաքին և յագարակս, և եկին տեսանել
զինչ եղեալ էր՝ որ գործեցաւն։ * Գ.ան առ յի՛ս, 15
և տեսանէին զդիւահարն զի նստեր զգեցեալ
և զգաստացեալ, որ ուներ զլեգէովնին, և
զահի հարան։ * Եւ պատմեցին նոցա՝ որոց 16
տեսեալն էր, թէ զիա՞նչ եղև այսահարին, և
զինչ վ՚ե խոզիցն։ * Եւ սկսան աղաչել զնա 17
գնալ ՚ի սահմանաց նո՛ց։ * Եւ իբրև եմուտ 18
նա ՚ի նաւն, աղաչէր զնա դիւահարն՝ զի ընդ
նմի՛ լեր։ * և յի՛ս ետ նմա Թոյլ, այլ ասէ 19
ցնա. Երթ ՚ի տուն քո առ ընտանիս քո, և
պատմեա՛ նոցա, որ ինչ միանգամ ՚ի՛ր արար
քեզ՝ և ողորմեցաւ քեզ։ * Եւ չոքաւ՝ և սկը- 20
սաւ քարոզել ՚ի դեկապօլիս, զոր ինչ արար
նմի՛ յի՛ս. և ամենեքեան զարմանային։
Ղ. Գ * Եւ իբրև անց յի՛ս միւսանգամ յայն կողմն՝ 21
ժողովեցաւ առ նա ժողովուրդ բազմ, և էր
առ ծովեզերբն։ * ‖ Եւ ահա մի ՚ի ժողո- 22
‖ Մ ապր 9. 18. Ղ ուկ. 8. 41. վրդապետացն գայր, որումն անուն էր Յայ-
րոս. և իբրև ետես զնա՝ անկաւ առ ոտս
նորա. * աղաչէր զնա յոյժ և ասէր, Թէ 23
դուստր նո՛ր մերձ է ՚ի մա՛հ, զի եկեալ դնիւ-
ցէ նմի՛ ձեռն, որպէս զի ապրեսցի և կեցցէ։
* Եւ գնաց ընդ նմի՛. երթայր և ժողովուրդ 24
բազմ զկետ նո՛ր, և նեղէին զնա։ * Եւ կին 25
մի էր ՚ի տեառատեսութե՛ արեան զերկոտա-
սան ամ. * և յոյժ վշտացեալ ՚ի բազում 26
բժշկաց, և ծախեալ զինչս իւր զամե՛ն՝ և չէր
ինչ օգտեալ, այլ ևս առաւել զայրացեալ։
* Իբրև լուաւ զյի՛ս՝ եկն ՚ի մէջ ամբոխին 27
յետոյ՝ և բռնեաց զհար զհանդերձ նորա.
* քանզի խորհէր ՚ի մտի, Թէ միայն մերձե- 28

29 ցայգ ՚ի հանդերձս նորա , վրկեցայց ։ * Եւ
վաղվաղակի ցամաքեցաւ աղբիւր արեան
նր̃ . և գիտաց ՚ի մարմին իւր թէ բժշկեցաւ
30 ՚ի տանջանացն ։ * Եւ անդէն վաղվաղակի
գիտաց յիս յանձն իւր զզօրութիւն որ ել ՚ի նմա-
նէ , դարձաւ յամբոխն և ասէ . ո՞վ մերձե-
31 ցաւ ՚ի հանդերձս իմ ։ * Եւ ասեն ցնա ա-
շակերտքն . տեսանե՞ս զի ամբոխդ նեղէ զզ-
քեզ , և ասես՝ թէ ո՞վ մերձեցաւ ՚ի հան-
32 դերձս իմ ։ * Եւ շուրջ հայէր տեսանել՝ թէ
33 ո՞վ զայն արար ։ * Եւ կինն զարհուրեալ և
դողացեալ վասն որոյ դաղտն արար . քանզի
գիտէր զինչ եղև նմա , եկն անկաւ առաջի
34 նր̃ , և ասաց զամ իրսն ստուգութիւն ։ * Եւ
ցնա ասէ ցնա . ‖ դուստր՝ հաւատք քո կեցու- ‖ Ղ-ի· 7· 50·
ցին զքեզ . երթ ՚ի խաղաղութի , և եղիջիր 8· 48·
ողջ ՚ի տանջանաց քոց ։
35 * ‖ Զինչ դեռ նա զայն խօսէր , գան ումանք ‖ Ղ· Գ·
՚ի տանէ ժողովրդապետին , և ասեն՝ թէ
դուստրն քո մեռաւ , զի՞ և զս աշխատ առնես
36 զվարդապետդ ։ * Եւ նա իբրև լուաւ զզ-
բանն ասացեալ , ասէ ցժողովրդապետան . մի՛
37 երկնչիր , բայց միայն հաւատա՛ ։ * Եւ ոչ
ումք եթող ընդ իւր երթալ , բայց միայն զպետ-
րոս և զյակոբոս և զյովհաննէս՝ զեղբայրն
38 յակոբայ ։ * Գայ ՚ի տունն ժողովրդապե-
տին , և տեսանէ ամբոխ յոյժ և լալականս ,
39 և աղաղակ յոյժ ։ * Եւ մտեալ ՚ի ներքս՝
ասէ ցնա . զի՞ խռովեալ էք և լայք , մանուկն
40 ո՛չ է մեռեալ , այլ ննջէ ։ * Եւ ծաղր առ-
նէին զնա . և նր̃ հանեալ արտաքս զամենե-
սեան , առնու ընդ իւր զհայր մանկանն և զմ-
այր ,

մայր , և զնա որ էր նմանն էին , և մոռանէ
ուր զնէր մանուկն : * Եւ կալեալ զձեռա- 41
նէ մանկանն , ասէ ցնա . տալիթա կ՚ումի , որ
թարգմանի , աղ ջիկ դու՝ քեզ ասեմ արի՛ :
* Եւ վաղվաղակի յարեաւ աղ ջիկն և գը- 42
նայր , էր ամաց իբրև երկոտասանից .
և զարմացան մեծաւ զարմանալեօք : * Եւ 43
պատուէր տայր նց յոյժ , զի մի ոք գիտասցէ
զայն . և ասաց տալ նմ ուտել :

ԳԼՈՒԽ Ը :

Եւ ‖ ել անտի , եկն ՚ի գաւառ իւր . և եր- 1
թային զհետ նր աշակերտքն իւր : * Եւ 2
‖ Մ ապր. 13 . 54 . եղև ՚ի շաբաթուն՝ սկսաւ ուսուցանել ՚ի ժո-
Ղ ու խ . 4 . 16 . ղովրդեանն . և բազումք իբրև լսէին՝ զարմա-
նային ընդ վարդապետութի նր , և ասէին .
ուստի՞ է սմա այս , կի՞ զի՞նչ է իմաստութիւն
որ տուեալ է սմա . զի զօրութիւք այսպիսիք
՚ի ձեռաց սորա լինին : * ‖ Ոչ սա է մանուկ 3
‖ Յ ովհ . 6 . 42 . հիւսանն , և որդին մարեմայ , եղբայր յա-
կոբայ և յովսեայ և յուդայի և սիմոնի , և
չիցե՞ն քոյրք դորա աստ առ մեզ . և գայ-
‖ Մ ապր. 13 . 57 . թագղէին ՚ի նա : * Եւ ասէ ցնա . ‖ ոչ է 4
Ղ ու խ . 4 . 24 . մարգարէ անարգ , բայց եթէ ՚ի գաւառի
Յ ովհ . 4 . 44 . իւրում և յազգատոհմի և ՚ի տան իւրում :
* Եւ ոչ կարէր անդ և ոչ մի ինչ զօրութի առ- 5
նել , բայց սակաւ հիւանդաց ձեռն եդեալ՝
բժշկէր զնա : * Եւ զարմանայր վ՚ա անհա- 6
ւատութե նոցա :

Եւ շրջէր շուրջ զգաւառօքն , և ուսուցա- 7
‖ Մ ապր. 10 . 1 . նէր : * ‖ Եւ կոչեաց առ ինքն զերկոտասան-
Ղ ու խ . 9 . 1 . սըն , և սկսաւ առաքել զնա երկուս երկուս .

և

և տայր նոյն իշխանութիւն ՚ի վէր այսոցպղծոց ։
8 * Եւ պատուիրեաց նոյն՝ զի մի՛ ինչ բարձցեն
՚ի ճանապարհ , բայց միայն գաւազան . մի՛
9 պարկ , մի՛ հաց , մի՛ պղինձ ՚ի գօտիս ։ * ‖ այլ ‖ Գործ.
ագանել հողաթափս , և մի՛ զգեներուք ա- 12. 8.
10 սի՝ երկուս պարեգօտս ։ * Եւ ասէր ցնո-
յոր տուն մտանիցէք , անդէն օթեւան կալ-
11 ջիք՝ մինչև ելանիցէք անտի ։ * Եւ որ ոչ ‖ Մատթ.
ընկալցին զձեզ , և ոչ լսիցեն ձեզ , յոր- 10. 14.
ժամ ելանիցէք անտի՝ թօթափեսջիք զփո- Ղուկ.
12 շի ոտից ձերոց ՚ի վկայուն նոցա ։ * Եւ ե- 9. 5.
13 լեալ քարոզէին զի ապաշխարեսցեն ։ * Եւ
դեւս բազումս հանէին . ‖ և օծանէին իւղով ‖ Յակոբ.
զբազմ հիւանդս՝ և բժշկէին զնոսա ։ 5. 14.
14 * Եւ ‖ լուաւ արքայ Հերովդէս . (քանզի յայտ- Դ.
նի եղև անուն նո՛ր . և ասէր , թէ յովհան- ‖ Մատթ.
նէս մկրտիչ յարեաւ ՚ի մեռելոց , և վո՛ր այ- 14. 1.
15 նորիկ զօրութիւնք լինին նովաւ ։ * Ա՛յլք ասէին Ղուկ.
թէ եղիա է , իսկ այլքն՝ թէ մարգարէ է . 9. 7.
16 և՛ թէ իբրև զմի ՚ի մարգարէիցն ։ * Իբրև
լուաւ Հերովդէս , ասէ . զորոյ ես զդ լուհան
հատի զյովհաննու , սա է նա , յարեաւ ՚ի
17 մեռելոց ։ * Ո՛ր ‖ ինքն Հերովդէս առա- ‖ Ղուկ.
քեաց կալաւ զյովհաննէս , և կապեաց զդ 3. 19.
նա և եդ ՚ի բանտի վո՛ր Հերովդեայ կնոջ փի-
լիպպոսի եղբօր նո՛ր , զի նա կին արար զնա ։
18 * Վասն զի ասէր յովհաննէս ցՀերովդէս՝
‖ թէ ոչ է օրէն քեզ առնել զկին եղբօր քո ։ ‖ Ղեւտ.
19 * Եւ Հերովդեա ոխացեալ էր ընդ նմ՛, և կա- 18. 16.
20 մէր սպանանել զնա , և ոչ կարէր ։ * Ո՛ր
Հերովդէս երկնչէր ՚ի յովհաննէ . քանզի գի-
տէր զնա այր արդար և՛ սո . և սպասէր նմ՛.

և

և լուեալ՝ի նմանէ բազում՝ ինչ առնէր , և
քաղցրուէք լսէր նմա։ * Իբրև օր մի լինէր 21
պարապոյ , յորժամ ընթերիս տայր Հերովդէս
յաւուր ծննդոց իւրոց՝ նախարարաց իւրոց
և հազարապետաց և մեծամեծաց գալիլեաց-
ւոց ։ * և ՚ի մտանել դստերն Հերովդիայ՝ 22
և ՚ի կաքաւել, հաճոյ եղև Հերովդէ և բազ-
մականացն ։ Ասէ թագաւորն ցաղջիկն ։
Խնդրեա յինէն զոր ինչ կամիս , և տայց քեզ ։
* Եւ երդուաւ նմա քէշմ անգամ, թէ զոր 23
ինչ և խնդրեսցես դու յինէն , տայց քեզ ,
մինչև ցկէս թագաւորութե իմոյ ։ * Նա և 24
ետես ասէ ցմայր իւր ։ զի՞նչ խնդրեցից ։ և
նա ասէ , զգլուխն յովհաննու մկրտչի ։ * Եւ 25
մտեալ անդրէն փութանակի առ թագա-
ւորն՝ ասէ ։ կամիմ զի այժմ տացես ինձ վաղ-
վաղակի ՚ի վէր սկտեղ զգլուխն յովհաննու
մկրտչի ։ * Եւ տրտմեցաւ յոյժ թագաւորն , 26
այլ վասն երդմանցն և հոչնականացն՝ ոչ կա-
մեցաւ անարգել զնա ։ * և առաքեաց վաղ- 27
վաղակի թագաւորն դահիճ, և հրամայեաց
բերել զգլուխն նո ։ և չոքաւ գլխատեաց
զնա ՚ի բանտին ։ * և եբեր զգլուխն նորա 28
սկտեղ՝ և ետ ցաղջիկն ։ և աղջիկն տա-
րաւ ետ մօր իւրում ։ * Իբրև լուան աշա- 29
կերտքն նո , եկին բարձին զմարմինն՝ և ե-
դին ՚ի գերեզմանի ։

Եվ ՚ի ժողովեցան առաքեալքն առ յի՝ , և պատ- 30
մեցին նմա զամենայն զոր արարին և զոր ու-
սուցին ։ * Եւ ասէ ցնոսա ։ եկայք դուք ա- 31
նձինն յանապատ տեղի , և հանգիջիք
սակաւ մի ։ զի էին բազումք որ երթային և
գայ-

Մատթ. 14. 13. Ղուկ. 9. 10. Յովհան. 6. 1.

դային , և հայց անդամ չժամանեին ուտել ։
32 * Եւ գնացին նաւու յանապատ տեղի ա-
33 ռանձինն ։ * Եւ տեսին զնոսա զի երթային ,
և ղգացին բազմք . և հետի յամ քաղաքաց
խուռն ընթանային անդր , և մերձենային
34 առ նոսա ։ * ‖ Եւ ելեալ տես ամբոխ բազմ , ‖ Մ՚պ՚ղ
և գթացաւ՚ի նոսա , զի էին իբրև ոչխարք՝ 9. 36.
որոց ոչ էր հովիւ . և սկսաւ ուսուցանել
35 զնոսա յոյժ ։ * Եւ իբրև բազմ ժամ եղև ,
մատուցեալ աշակերտքն ասէին . տեղիս ա-
36 նապատ է , մինչ դեռ աւուր կայ , * արձա-
կեա ‖ զժողովուրդսդ , զի երթեալ շուրջ յա- ‖ Ղ՚ւկ.
գարուկս և՚ի գեօղս՝ գնեսցեն իւրեանց զինչ 9. 12.
37 ուտիցեն , զի ասա ուտել ինչ՛ւ ունին ։ * Ա՛յա
պատասխանի ետ և ասէ ցնա . դուք տա՛ք
դոցա ուտել . ասեն ցնա՝ երթիցուք գնեսցուք երկերիւր դահեկանի հաց , և տացուք
38 դոցա ուտել ։ * Ա՛սէ ցնա . քանի՞ հանապակ
ունիք՝ երթա՛ք տեսէ՛ք , իբրև գիտացին ,
39 ասեն ցնա՝ հինգ՝ և երկուս ձկունս ։ * ‖ Եւ ‖ Յ՚ես.
հրամայեաց նոցա բազմել երախանս երախանս 6. 10.
40 ՚ի վէր դալար խոտոյ ։ * Եւ բազմեցան դասք
41 դասք՝ ուր հարիւր և ուր լիսուն ։ * Եւ ա-
ռեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունսն ,
հայեցաւ յերկինս , օրհնեաց՝ մանրեաց զնը-
կանուկսն՝ և եդ ցաշակերտսն զի արկցեն նոցա ,
և զերկուս ձկունսն բաշխեաց ամենեցուն ։
42 * Կերան և յագեցան , * և բարձին զնըշ-
43 խարսն երկոտասան սակառի լի , և՚ի ձկանց
44 անտի ։ * Եւ էին որ կերանն՝ իբրև արք
հինգ հազար ։
45 * Եւ նոյն ժամայն ձեռնհաց զաշակերտսն ԱՐ
մնաց

մտանել՝ի նաւ, և յառաջագոյն քան զնա
երթալ յայնկոյս՝ի բեթսայիդա, մինչ ինքն
զժողովուրդն արձակիցէ։ * Եւ հրաժա- 46
րեալ՝ի նոցանէ՝ եւ՝ի լեառն կալ յաղօթս։
* Եւ իբրեւ երեկոյ եղեւ, էր նաւն՝ի մէջ ծո- 47
|| Մարկ. վուն, և ինքն՝ի ցամաքի։ * || Եւ տեսեալ զը- 48
14. 25. նոսա հոգմակոծեալս՝ի վարելն, զի էր հողմն
ընդդէմ նոցա. և զկէսորդն պահու դիշերոյն
գայ առ նոսա գնալով՝ի վրայ ծովուն. և կամէր
զանց առնել առ նոքօք։ * Իսկ իբրեւ տե- 49
սին զի գնայր՝ի վրայ ծովուն, համարեցան
թէ առաչօք ինչ լինիցի, և զաղաղակ բար-
ձին։ * Վասնզի ամենեքեան տեսին զնա՝ և 50
խռովեցան. և նա անդէն վազվազակի խօ-
սեցաւ ընդ նոսա և ասէ. քաջալերեցարուք,
ես եմ՝ մի երկնչիք։ * Եւ ել՝ի նաւն առ 51
նոսա, և դադարեաց հողմն։ Եւ առաւել
ևս յիմարեէին՝ի միտս իւրեանց, և զար-
մանային յոյժ. * քանզի և՝ի վէր հացին ոչ 52
իմացան, զի էր սիրտ նոցա թմբրեալ։ * Եւ 53
|| Մարկ. || իբրեւ անցին յայնկոյս, եկին յերկիրն գեն-
14. 34. նեսարէթ։ * Եւ իբրեւ ելին՝ի նաւէ անտի՝ 54
իսկ և իսկ ծանեան զնա արք տեղւոյն այնո-
րիկ. * և ընթացեալ այսր անդր ընդ ամ- 55
ւառն, սկսան մահճօք բերել զհիւանդս,
ուր լսէին՝ թէ անդ իցէ։ * Եւ ուր և մտա- 56
նէր՝ի գեօղս կամ՝ի քաղաքս կամ յագարակս,
՝ի հրապարակս դնէին զախտաժէտս, և ա-
ղաչէին զնա՝ զի գոնէ՝ի քղանցս հանդերձից նորա մերձենայցեն. և որ միանգամ մեր-
ձեցանն՝ փրկեցան։

ԳԼ. Լ.

ԼԳ.

1 Լու ‖ Ժողովեցան առ նա փարիսեցիքն՝ և ո-
մանք ի դպրացն՝ որ եկեալ էին յԵրու-
2 սաղէմ ։ * Լու տեսեալ զոմանս յաշակեր-
տացն անտի, զի խառնակ ձեռօք, այսինքն
և՝ անլուայ ուտէին հաց, բամբասեցին ։
3 * Ո՛ւ փարիսեցիքն և ամ՛ հրեայք՝ եթէ ոչ
բռնալիր լուանան զձեռս, հաց ո՛չ ուտեն.
4 քանզի ունին զաւանդութիւն ծերոցն. * և ի
հրապարակէ մտեալ՝ եթէ ոչ նախ մկրտի-
ցին, ո՛չ ուտեն. և այլ ինչ բազմ է՝ զոր ընկա-
լան ունել, մկրտութիւս բաժակաց և սա-
5 մանաց և պղնձեաց և մահճաց ։ * Ա՛պա
հարցանեն ցնա փարիսեցիքն և դպիրք՝ Թէ
ընդէր աշակերտքն քո ո՛չ գնան ըստ աւանդու-
ծերոցն. այլ խառնակ ձեռօք հաց ուտեն ։
6 * Ա՛յս պատասխանի ետ և ասէ ցնոսա՝ Թէ
բարւոք մարգարէացաւ Եսայի վասն ձեր կեղ-
ծաւորաց, որպէս ասաց. ‖ Ժողովուրդս այս ‖ Եսայ.
շրթամբք մեծարէ զիս, և սիրտք նո՛ր հեռա- 29. 13.
7 ցեալ՝ի բացեայ են յինէն ։ * Ո՛ւր պաշ-
տեն զիս. ուսուցանեն վարդապետութիւս
8 զմարդկան պատուիրեալս ։ * Ա՛ւղեալ զըզ-
պատուիրանն Ա՛ստուծոյ, ունիք զմարդկան աւան-
դութի. մկրտութիւս ամանաց և բաժա-
կաց, և այլոց նմանեաց սոցին առնէք բա-
9 զումս ։ * Լու ասէ ցնո՛ս. բարւոք խոտեք զըզ-
պատուիրանն Ա՛ստուծոյ, զի զձեր աւանդութիւն հաս-
10 տատիցէք ։ * Ո՛ւ մովսէս ասէ. ‖ պատուեա՛ ‖ Ելս.
զՀայր քո, և զմայր, ‖ և որ չարախօսեսցէ 20. 12.
զՀօրէ, կամ զմօրէ, մահու վախճանեսցի ։ ‖ Ելս.
21. 17.

* Լու

ՂՒԿ. 20. 9. ԱՇԱԿ. 20. 20. * Եւ դուք ասէք. Եթէ ասիցէ ոք ցհայր կամ 11
ցմայրն՝ կորբան, որ է պատարագ, զոր յինէն
օգտեսցիս. * և ոչ եւս տայք թոյլ նմա առնել 12
ինչ հօրն, կամ մօր: * Եւ անարգէք զբանն 13
ով ձերով, զոր աւանդեցիք.
և բազմ ինչ այլ որ այսմ նման է՝ առնէք:
ԱՄՈՍ. 15. 10. * Եւ կոչեալ առ ինքն զամենայն ժողովուրդն, 14
ասէ ցնա. լուարուք ինձ ամենեքեան՝ և իմ
միտ առէք: * Ամենայն արտաքուստ ի մարդ 15
մտեալ՝ եթէ կարիցէ պղծել զնա, այլ որ ե-
լանէ ի նմանէ՝ այն է որ պղծէ զմարդն:
* Որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ: 16
ՆՂ. * Եւ իբրեւ եմուտ ի տունն յամբոխէն անտի, 17
հարցանէին զնա աշակերտքն վասն առակին:
* Եւ ասէ ցնոսա. այդպէս և դուք անմիտ 18
էք, ոչ իմանայք՝ եթէ ամենայն որ արտաքուստ ի
ներքս մտանէ ի մարդ, ոչ կարէ զնա պղծել.
ՃՆՆԴ. 6. 5. 8. 21. ՄԱՐԿ. 15. 19. զի ոչ եթէ ի սիրտ նորա մտանէ, այլ 19
յորովայն՝ և արտաքս ելանէ. և սրբէ զամ
կերակուրսն: * Եւ ասէր, թէ որ ինչ ի 20
մարդոյն ելանէ՝ այն պղծէ զմարդ: * Զի 21
ի ներքուստ ի սրտէ մարդկան խորհուրդք
չարութեանք ելանեն. շնութիւնք, պոռնկութիւնք,
* գողութիւնք, սպանութիւնք, ագահութիւնք, 22
չարութիւնք, նենգութիւնք, գինովութիւնք, չա-
րակնութիւն, հայհոյութիւն, ամբարտաւանու-
թիւն, անզգամութիւն: * Զայս ամ չարիք ի ներ- 23
քուստ ելանեն, և պղծեն զմարդ:
ՆՂ. ՄԱՐԿ. 16. 21. * Եւ անտի յարուցեալ՝ եկն ի սահմանս 24
տիւրոսի և սիդոնի. և մտեալ ի տուն՝ ոչ
ումեք կամէր յայտնել, և ոչ կարաց ծած-
կել: * Այլ ուստեք կին մի զնմանէ, որոյ դուստր 25

իւր

իւր նեղեալ էր յայսոյ պղծոյ. եկն անկաւ
26 առաջի նը։ * Եւ կինն էր հեթանոս՝ փիւ-
նիկ ասորի յազգէ. և աղաչէր զնա՝ զի զդևն
27 հանցէ ՚ի դստերէ նը։ * Եւ յո՛ասէ ցնա.
Թո՛ղ տուր՝ նախ յագեսցին մանկունք. զի
ո՛չ է բարւոք առնուլ զՀաց մանկանց և ար-
28 կանել շանց։ * Եւ պատասխանի եւս և ա-
սէ. տէր՝ և շունք ՚ի փշրանաց սեղանոյ ման-
29 կանցն կերակրին։ * Եւ ասէ ցնա. վո՛ւ այդը
բանի ելիր, եւ դևն ՚ի դստերէ քումմէ։
30 * Գնաց ՚ի տունն իւր, և եդիտ ելեալ զդ-
դևն. և զդուստրն, զի անկեալ դնէր ՚ի մա-
31 հիճն։ * Եւ ելեալ միւսանգամ ՚ի սահմա-
նացն տիւրոսի և սիդոնի, և եկն ՚ի ծովեզ-
րըն գալիլեացւոց ՚ի մէջ սահմանացն ՚ի դե-
32 կապօլիս։ ‖ * Եւ բերին առաջի նը խուլ մի ‖ Մ ապ.
և համր. և աղաչէին՝ զի ձեռն դիցէ ՚ի վը- 9. 32.
33 րայ նը։ * Եւ առեալ զնա ՚ի մեկուսի յամբո-
խէ անտի, արկ զմատունս իւր ընդ ականջս
նը՝ և ե՛թուք անդր. և կալաւ զլեզուէ նը,
34 * հայեցաւ յերկինս՝ յոգւոց եհան՝ և ասէ.
35 Եփփաթա՝ որ է բացիր։ * Եւ նոյնժամայն
բացան լսելիք նը, և լուծան կապանք լեզ-
36 ուի նը. և խօսէր ուղիղ։ * Եւ պատուի-
րեաց նոցա՝ զի մի ումեք ասիցեն. և որչափ
նա պատուիրէր նոցա, նոքա և առաւել
37 քարոզէին. * և և՛ս քան զևս զարմանային
և ասէին. ‖ զամենայն ինչ բարւոք գործեաց ‖ Ծննդ.
սա, զի խլից լսել տայ՝ և համրոյ խօսել։ 1. 31.

ԳԼՈՒԽ Ը։

Ն.Օ. Յաւուրսն ‖ յայնոսիկ դարձեալ ժողովուրդ 1
‖ Մ՚ՊՔ բազմեր , և ինչ՚ոչ ունէին ուտել . կոչեաց
15. 32. զաշակերտան իւր՝ և ասէ ցնոսա ։ * Գնթամ 2
եմ՚ի վերայ ժողովրդեանդ . զի արդ երեք
աւուրք են՝ մինչ առ իս են , և ո՚չ ունին զինչ
ուտիցեն ։ * Եւ եթէ արձակեմ զդոսա նո- 3
ւթիս՚ի տունս իւրեանց՝ նքթիցեն՚ի ճանա-
պարհի . զի ոմանք՚ի դոցանէ՚ի հեռաստա-
նէ եկեալ են ։ * Պատասխանի ետուն նմա 4
աշակերտքն նր . ուստի՞ կարես յագեցուցա-
նել զդոսա հացիւ յանապատի աստ ։ * Եւ 5
հարցանէր զնս . քանի՞ նկանակ հաց ունիք ։
և նք ասեն՝ եօթն ։ * Եւ հրամայեաց ժո- 6
ղովրդեանն բազմել՚ի վր երկրի . և առեալ
զեօթն նկանակն՝ գոհացաւ՝ եբեկ . և տայր
ցաշակերտան զի արկցեն . և արկին առաջի
ժողովրդեանն ։ * Եւ ձկունս սակաւ ու- 7
նէին . և զայն ևս օրհնեաց , և հրամայեաց
արկանել ։ * Կերան և յագեցան , և բարձին 8
զնշխարս կոտորոյն եօթն զամբիղ ։ * Եւ 9
էին որ կերանն՝ իբրև չորք հազարք . և ար-
ձակեաց զնոսա ։

Ն.Լ. * Եւ նոյն ժամայն մտեալ՚ի նաւ հանդերձ ա- 10
շակերտօքն՝ եկն՚ի կողմանս դաղմանու-
‖ Մ՚ՊՔ նեայ ։ * ‖ Եւ ելին փարիսեցիքն՝ և սկսան վի- 11
16. 1. Գ.ԹԱԳ. ճել ընդ նմ, և խնդրէին՚ի նմանէ նշան յերկ-
12. 54. նից՝ փորձելով զնա ։ * Եւ զայրացաւ յոգի 12
իւր՝ և ասէ . զի՞ է՝ զի ազգս այս նշան խնդ-
րէ . ամէն ասեմ ձեզ , թէ տացի նշան ազ-
գիս այսմիկ ։ * Եթող զնս . դարձեալ ե- 13

մուտ

14 մնաւ ՚ի նաւ՝ և գնաց յայնկոյս ։ * ‖ Եւ մո- ‖ Մատ.
ռացան հաց բառնալ. բայց միայն մի նկա- 16. 5.
15 նակ ունէին ընդ իւրեանս ՚ի նաւին ։ * Եւ
պատուիրէր նոցա և ասէր . զգո՛յշ եղերուք ՚ի
խմորոյ անառի փարիսեցւոց՝ և ՚ի խմորոյ հե-
16 րովդիանոսաց ։ * Եւ խորհէին ընդ միմեանս
17 և ասէին , Թէ զի հացս ո՛չ ունիմք ։ * Գի-
տաց յի՛ս՝ և ասէ ցնո՛ս . զի՞ խորհիք ՚ի սիրտս
ձեր Թերահաւատք՝ Թէ հաց ո՛չ ունիք . տա-
կաւին ո՞չ իմանայք և ո՞չ լիշէք . ապշուԹի
18 ունի զսիրտս ձեր . * աչք գոն՝ և ո՛չ տեսա-
նէք . ականջք են՝ և ո՛չ լսէք , և ո՛չ իմանայք
19 տակաւին , ‖ և ո՛չ լիշէք ։ * Յորժամ զհինգ ‖ Ել.
նկանակն ՚ի հինգ հազարսն , և քանի՞ սա- 6. 41.
կաւի լի բարձիք զկտորոցն ։ և ասեն , եր- Յով. 6. 11.
20 կոտասան ։ * Եւ յորժամ զեօԹն նկանակն
՚ի չորս հազարսն , քանի՞ զամբիղ լի բարձիք
21 զկտորոցն ։ և նոքա ասեն , եօԹն ։ * Եւ
22 ասէ ցնո՛ս . իսկ զիա՞րդ ո՛չ իմանայք ։ * Գան
՚ի բեԹսայիդա . և ածեն առաջի նո՛ր կոյր
մի , և աղաչեին զնա՝ զի մերձեսցի ՚ի նա ։
23 * Եւ առեալ զձեռանէ կուրին՝ եհան ար-
տաքոյ քենին , եԹուք յաչս նո՛ր , և ձեռն եդ
՚ի վե՛ր նո՛ր . և հարցանէր ցնա՝ Թէ տեսանի-
24 ցի՞ քինչ ։ * Նայեաւ՝ և ասէր . տեսանեմ զմ-
25 մարդիկս՝ զի շրջին իբրև զծառս ։ * Գար-
ձեալ եդ ձեռս ՚ի վե՛ր աչաց նորա՝ եբաց , և
տեսանէր . ողջացաւ՝ և տեսանէր համար-
26 ձակ զնո՛ա ։ * Եւ արձակեաց զնա ՚ի տուն իւր՝
և ասէ . ՚ի շէնդ մի՛ մտանիցես . այլ երԹ ՚ի
տուն քո . և յորժամ ՚ի շենն մտանիցես՝ մի՛
ումեք ասիցես ՚ի շինէն ։

* Եւ

ՕԿ *Եւ եղեալ աշակերտացն հանդերձ՛ի վերնա 27
կեսարեայ փիլիպպեայ. և՛ի ճանապարհին
Մ ապ. հարցանէր զաշակերտսն և ասէր. ո՞վ ուս-
16. 13. տեք ասեն զինեն մարդիկս՝ թէ իցեմ: * Նո- 28
Ղ ուկ. քա եւտուն պատասխանի՝ և ասեն. զՅովհան-
9. 18. նէս մկրտիչ, և այլք՝ զեղիա, և այլք՝ զմի
ոք՛ի մարգարէիցն անտի: * Նա ասէ ցնա. իսկ 29
դուք զո՞ ուստեք ասէք զինեն թէ իցեմ: պա-
տասխանի եւտ պետրոս, և ասէ ցնա. դու
ես Քրիստոս: * Եւ սպառնաց՛ինն՝ զի մի ու- 30
Վայր. մեք ասիցեն զնմանէ: * Եւ սկսաւ ուսու- 31
9. 30. ցանել զնոսա, թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ
բազում չարչարանս ընդունել, և անարգել
յերիցանց և՛ի քահանայապետից և՛ի դպ-
րաց, և մեռանել. և յերիր աւուր յա-
նել: * Եւ համարձակ զբանն խօսեցաւ: և 32
առեալ զնա մեհուսի պետրոսի՝ սկսաւ սաս-
տել նմա: * Եւ նա դարձաւ եւտես զաշա- 33
կերտսն, սաստեաց պետրոսի և ասէ. երթ
յետս իմ սատանայ. զի ոչ խորհիս դու զաս-
տուածոյն՝ այլ զմարդկան: * Եւ կոչեցեալ 34
առ ինքն զժողովուրդն աշակերտացն հան-
Մ ապ. դերձ՝ ասէ ցնա. եթէ ոք կամի գալ զկնի
16. 24. իմ՝ ուրասցի զանձն իւր, և բարձցի զխաչ
Ղ ուկ. իւր՝ և եկեսցէ զկնի իմ: * Օ՛ի որ կամի 35
9. 23. զի ապրեցուսանել զանձն իւր՝ կորուսցէ զը-
Ղ ուկ. նա. և որ կորուսցէ զանձն իւր վա՛ աւետա-
17. 33. բանին, ապրեցուսցէ զնա: * Օ՛ի՞նչ օգուտ 36
Յհ. 12. 25. է մարդոյ՝ եթէ զաշխարհս ամ շահեսցի, և
Մ ապ. զանձն իւր տուժեսցէ: * Կ՛ամ զի՞նչ տա- 37
10. 33. յէ մարդ՝ փոխանակ անձին իւրոյ: * Օ՛ի 38
Ղ ուկ. որոք ամօթ համարեսցի զիս և զբանս իմ՛ի
9. 26.
12. 9.

հնա-

շնացօղ և՝ ի մեղաւոր ազգիս այսմիկ, և որ-
դի մարդոյ յամօթ արասցէ զնա՝ յորժամ ե-
կեսցէ փառաւք Հօր իւրոյ և հրեշտակաց սրբ-
39 բոց։ * Եւ ասէ ցնոսա. ‖ ամէն ասեմ ձեզ. ‖ Մ ապ.
զի են ոմանք՝ի սոցանէ որ աստ կան, որք 16. 28.
մի՛ ճաշակեսցեն զմահ՝ մինչև տեսցեն զար- Ղ ա ր ա կ. 9. 27.
քայութի՛ն նոյ եկեալ զօրութիբ։

Գ Լ. Թ։

1 Եւ ‖ յետ վեց աւուր առնու Ես Յս զՊե- ‖ Մ ապ.
տրոս և զՅակովբոս և զՅովհաննէս, 17. 1.
և հանէ զնոսա՛ի լեառն մի բարձր առանձինն. Ղ ա ր ա կ. 9. 28.
2 և յայլակերպս եղև առաջի նոցա։ * Եւ ձորձք
նո՛ր եղեն փայլուն սպիտակ յոյժ, ոյզ թա-
փիչք երկրի ոչ կարեն այնպէս սպիտակա-
3 ցուցանել։ * Եւ երևեցաւ նոցա եղիա Մովսէ-
4 սիւ հանդերձ, և խօսէին Ես Յի։ * Պա-
տասխանի ետ պետրոս՝ և ասէ ցՅս. ռաբբի՛
բարւոք է մեզ աստ լինել. և արասցուք ե-
րիս տաղաւարս՝ մի քեզ և մի Մովսէսի և մի
5 եղիայի։ * Չիանգի՛ ոչ գիտէր զի՞նչ խօսէր,
6 զի զարհուրեալ էին։ * Եւ եղև ամպ մի հո-
վանի՛ի վրա՛ նոցա. ձայն եղև յամպոյ անտի՛ և
ասէ. դա է որդի իմ սիրելի, դմա՛ լուա-
7 րուք։ * Եւ յանկարծակի հայեցեալ այսր
անդր՝ ոչ ևս զոք ուրեք տեսին, բայց միայն
8 զՅս Ես իւրեանս։ * ‖ Եւ մինչդեռ իջանէին ‖ Մ ապ.
՛ի լեռնէն անտի, պատուիրեաց նոցա զի մի ու- 17. 9.
մեք պատմեսցեն զոր տեսինն, բայց յորժամ
9 որդի մարդոյ՛ի մեռելոց յարիցէ։ * Եւ նո-
քա զբանն՛ի մտի ունէին. և խնդրէին Ես
միմեանս՝ թէ զի՞նչ իցէ՛ի մեռելոցն յառ-
նել։

10 ||Մաղա. նել։ * Հարցին ցնա և ասեն. || զի՞նչ է այն
4. 5. զոր դպիրքն ասեն՝ եթէ նախ եղիայի պարտ
11 է գալ։ * Նա պատասխանի ետ նոյ և ասէ. Եղիա նախ եկեսցէ զնա՛մ։ || իսկ
||Եսայ. զնա՛րդ գրեալ է զորդւոյ մարդոյ, զի բազմ
53. 3. ||Մարկ 12 ինչ չարչարեսցի և անգոնեսցի։ * || Ա՛յլ
17. 12. ես ասեմ ձեզ, եթէ եղիա եկն, և արարին
ընդ նմ զինչ և կամեցան. որպես և գրեալ է
վասն նորա։

ՕՐ 13 * Նա եկեալ առ աշակերտսն, տեսին ամ-
բոխս շուրջ զնոքօք, և զդպիրսն՝ զի վիճէին
14 ընդ նո՛ս։ * Նա վաղվաղակի ամ՛ ժողովուրդն
իբրև տեսին զնա զարմացան, և ընդ առաջ
15 ընթացեալ ողջոյն տային նմ։ * Նա եհարց
||Ղուկ. 16 զնո՛ս՝ թէ զի՞նչ վիճէիք ընդ նո՛ս։ * || Պատաս-
9. 38. խանի ետ մի ումն՛ի ժողովրդենէն և ասէ.
վարդապետ՝ ածի զորդի իմ առ քեզ, զոր
ունի այս համր. * և ուր հասանէ՝ զարկու-
17 ցանէ զնա. և փրփրէ՝ և կրճտէ զատամունս
իւր՝ և ցամաքի. և ասացի ցաշակերտսն քո
զի հանցեն, և ո՛չ կարացին հանել զնա։
18 * Պատասխանի ետ նոյ և ասէ. ո՛վ ազգ ան-
հաւատ՝ մինչև յերբ լցեմ առ ձեզ. մինչև
յերբ անսայցեմ ձեզ. ածի՛ք զնա առ իս։
19 * Նա ածին զնա առ նա. իբրև տեսս զնա
այսն, վաղվաղակի շարժէաց զնա, և անկ-
20 եալ յերկիր թաւալէր և փրփրեայր։ * Նա
հարց ցհայր նր և ասէ. քանի՞ ժամանակք
են՝ յորմէ հետէ այդ եղև դմա։ և նա ասէ.
21 ՚ի մանկուԹէ՛. * բազում անգամ՛ ՚ի հուր
արկանէ զդա և ՚ի ջուր՝ զի կորուսցէ. արդ՝
եԹէ կարօղ ինչ ես, օգնեա մեզ տէր՝ գԹա-

ցեալ

22 ցեալ՝ի վէր մեր : * Եւ յո՛ասէ ցնա . ասա-
ցեր՝ Թէ կարօղ ես . ամենայն ինչ հնարա-
23 ւոր է այնմ՛, որ հաւատայն : * Եւ վաղվա-
ղակի աղաղակեաց հայրը մանկանն՝ և ասէ .
Հաւատամ, օգնեա՛ անհաւատութես իմում :
24 * Իբրև եահես յո՛՝ եթէ կուտի ժողովուրդն
՝ի վերայ , սաստեաց այսոյն պղծոյ և ասէ .
Համրոդ և խուլ այս՝ ես տամ քեզ հրամայ ,
ել՝ի դմանէ , և այլ ևս մի՛ մտանիցես՝ի դա :
25 * Եւ աղաղակեաց՝ և յոյժ լլկեաց զնա , և
ել . և եղև պատանեակն իբրև զմեռեալ ,
26 մինչև բազմայ իսկ ասել Թէ մեռաւ : * Եւ
յո՛ կալաւ զձեռանէ նորա՝ յարոյց զնա , և
27 կանգնեցաւ : * Եւ իբրև եմուտ նա՝ի տուն ,
աշակերտքն առանձինն հարցին զնա . մեք
28 ընդ՞ի՞ ոչ կարացաք հանել զնա : * Եւ ասէ
ցնոս . այդ ազգ ոչ իւիք ելանել , եթէ ոչ պա-
հովք և աղօթիւք :
29 * Եւ անտի ելեալ անցանէին առ գալի- ՟Ը.Գ.
լեացւովք . և ո՛չ կամէր եթէ ոք գիտասցէ : ‖ Մ ոպ
30 * ‖ Վ՛անդի ուսուցանէր զաշակերտան իւր՝ ՟ԺԷ.ԻԱ.
և ասէր ցնոս , Թէ որդի մարդոյ մատնեւլոյ է ՟Ղ.ԽԴ.
՝ի ձեռս մարդկան , և սպանցեն զնա . և իբ- ՟Թ.ԻԲ.
31 րև սպանցի՝ յերիս աւուր յարիցէ : * Եւ նո-
քա ո՛չ գիտէին զբանն , և երկնչէին հարցա-
32 նել ցնա : * Եկն՝ի կափառնաում . և իբ-
րև եմուտ՝ի տուն , հարցանէր զնոս . զի՞նչ
33 վիճէիք զձանապարհայն ընդ միմեանս : * Եւ
նոքա լուռ լինէին . քանզի ընդ միմեանս վի-
ճէին՝ի ձանապարհին ‖ Թէ ո՛վ մեծ իցէ : ‖ Մ ոպ
34 * Եւ իբրև նստաւ՝ կոչեաց զերկոտասանսն ՟ԺԸ.Ա.
և ասէ ցնոս . եթէ ոք կամի առաջին լինել՝ ե- ՟Ղ.ԽԶ.

ղնցի ամենեցուն կրտսեր՝ և ամմուն պաշտօնեայ : * Եւ առեալ մանուկ մի կացոյց՝ ի 35
մէջ նոցա. և ընկալեալ զնա՝ ի գիրկս իւր, ա-
սէ ցնոսա : * Որ միանգամ յայսպիսի մանու- 36
կաւոյ ընկալցի յանուն իմ, զիս ընդունի. և
որ զիս ընդունիցի, ոչ զիս ընդունի՝ այլ զայն
|| Ղուկ. 9. 49. որ առաքեացն զիս : * || Պատասխանի ետ 37
նմա Յովհաննէս և ասէ. վարդապետ՝ տեսաք
զոմն, զի յանուն քո դևս հանէր՝ և զմեր կնի
ոչ ընդ մեզ, և արգելաք զնա : * Եւ նա ասէ. 38
|| Ղուկ. 12. 3. մի արգելուք զնա. || զի ոչ ոք է՝ որ առնիցէ զո-
րութիւն յանուն իմ, և կարիցէ հայհոյել զիս :
* Ոչ որ ոչն է ընդ մեզ հակառակ, ՚ի մեր 39
|| Մատթ. 10. 42. կոյս է : * || Եւ որ ոք արբուսցէ ձեզ ջուր 40
բաժակաւ յանունս յայս, թէ դուք քրիստոսի կք,
ամէն ասեմ ձեզ՝ մի կորուսցէ զվարձս իւր :
|| Մատթ. 18. 6. * || Եւ որ ոք գայթագղեցուսցէ զմի ՚ի փո- 41
քըրկանցս՝ որ հաւատան յիս, լաւ էր նմա
Ղուկ. 17. 1. ռաւել՝ եթէ արկեալ էր ընդ պարանոց նը-
|| Մատթ. 5. 30. 18. 8. երկան իշոյ, և ընկեցեալ՚ի ծով : * Եւ || ե- 42
թէ գայթագղեցուսցէ զքեզ ձեռն քո, հատ՝
ընկեա ՚ի քէն. զի լաւ ինչ քեզ խեղ մտա-
նել՚ի կեանսն յաւիտենից, քան երկուս
ձեռս ունել՝ և երթալ՚ի գեհենն ՚ի հուրն
|| Եսայ. 66. 24. անշէջ : * || Որ որդն նոցա ոչ մեռանի՝ և 43
հուրն ոչ շիջանի : * Եւ եթէ ոտն քո գայ- 44
թագղեցուսցէ զքեզ, հատ ընկեա զնա ՚ի
քէն. լաւ ինչ քեզ կաղ մտանել՚ի կեանսն
յաւիտենից, քան երկուս ոտս ունել՝ և ան-
կանել՚ի գեհենն ՚ի հուրն անշէջ : * Որ 45
որդն նոցա ոչ մեռանի՝ և հուրն ոչ շիջանի :
* Եւ եթէ ակն քո գայթագղեցուսցէ զք- 46

քեզ,

քեզ, հան զնա ՚ի քոց. լաւ ինչ քեզ միով
ակամբ մտանել յարքայութի՝ն այ, քան եր-
47 կուս աչս ունել՝և անկանել՚ի գեհեն: *Ումր
որդն նոյ ոչ մեռանի՝ և հուրն ոչ շիջանի:
48 *‖ Օ՚ի ամ ինչ հրով յաղեսցի, և ամ ող- ‖ Ղևպ.
49 ջակիզ աղիւ յաղեսցի: *‖ Նարուռք է աղ. 2. 13. ‖ Մ՚ռկ.
և եթէ աղն անհամեսցի, ի՞ւ համեմեսցի: 5. 13.
արդ՝ դուք կալարուք յանձինս ձեր զաղն, և Ղուկ.
խաղաղութի՝ն արարէք ընդ միմեանս: 14. 34.

ԳԼ. ԺԱ.

1 Եւ ‖ անտի յարուցեալ գայ ՚ի սահմանս ‖ Մ՚ռկ.
Հրէաստանի յայնկոյս յորդանանու. և 19. 1.
երթայր դարձեալ խռնեալ ժողովուրդն առ
նա, և որպ սովոր էր՝ միւսանգամ ուսուցա-
2 նէր զնոս: *Եւսկ փարիսեցիքն մատուցեալ
փորձելով հարցանէին զնա՝ և ասէին, եթէ
3 արժա՞ն իցէ առն զկին իւր արձակել: *ԵՒա
պատասխանի եւ նոցա և ասէ. զի՞նչ պատուի-
4 րեաց ձեզ Մովսէս: *Եւ նո՚ք ասեն. ‖ Մով- ‖ Բ՚օրէ.
սէս հրաման եւ գիր մերկնելոյ գրել, և ար- 24. 1.
5 ձակել: *Պատասխանի եւ յի՝ և ասէ ցնո.
վ՚ի խստասրտուե՚ ձերոյ գրեաց ձեզ զպատ-
6 ուիրանն զայն: *Ի՚սկ՚ի սկզբանէ արարա-
ծոց, ‖ արու և էգ արար զնա ՚ամ՚ն, և ասէ: ‖ Ծննդ.
7 *‖ Վ՚ասն այսորիկ թողցէ այր զհայր իւր և 1. 27. ‖ Ծննդ.
8 զմայր, և երթիցէ զհետ կնոջ իւրոյ: *Եւ 2. 24.
եղիցին երկուքն ՚ի մարմին մի. և այնուհե- Մ՚ռկ.
9 ւս ոչ են երկու՝ այլ մարմին մի: *Ընդ՝ զոր 19. 5.
10 ՚ամ՚ն զուգեաց, մարդ մի մեկնեսցէ: *Եւ 1. Կրն. 7. 10.
՚ի տան դարձեալ աշակերտքն զնոյն հարցկէն
11 զնա: *Եւ ասէ ցնո. եթէ այր արձակես-

ցէք զկին իւր՝ և արասցէ այլ, ընդ 12
կին եթէ ելցէ յառնէ իւրմէ՝ և եղիցի առն
այլում, ընդ։
Ո՛Ն * Եւ մատուցանէին առ նա մանկտի՝ զի 13
ձեռն դիցէ ՚ի նոսա. իսկ աշակերտքն սաստէին
այնոցիկ՝ որ մատուցանէինն։ * Եւ երբեմն ետես 14
յի՛ս, բարկացեալ սաստեաց նոցա և ասէ.
Թո՛ղջ տուք մանկտւոյդ գալ առ իս, և մի՛
արգելուք զդոսա. զի այդպիսեացդ է ար-
քայութի՛ւն։ * Ա՛մէն ասեմ ձեզ. որ ո՛չ 15
ընկալցի զարքայութի՛ւն իբրև զմանուկ՝ ո՛չ
մտցէ ՚ի նա։ * Եւ առեալ զնոսա ՚ի գիրկս 16
ձեռն եդ ՚ի վե՛ր՝ և օրհնեաց զնո՛ս։ * Եւ ընդ 17
ելանելն նո՛ր անտի ՚ի ճանապարհ, ահաւա-
սիկ ոմն մեծատուն ընթացեալ ՚ի ծունր ի-
‖ Մարկ. ջաներ, հարցանէր ցնա՝ և ասէր. ‖ վարդա- 19. 16.
պե՛տ բարի՝ զի՞նչ արարից՝ զի զկեանսն յա- Ղուկ.
ւիտենականս ժառանգեցից։ * Եւ յի՛ս ասէ 18. 18.
ցնա. զի՞ասես զիս բարի. չի՛ք ոք բարի՝ բայց
‖ Եւթ. մի՝ Աստ։ * ‖ Զ՛պատուիրանս գիտես. մի՛ 19
20. 13. շնար, մի՛ սպանաներ, մի՛ գողանար, մի՛ սուտ
վկայեր. պատուեա՛ զհայրդ քո և զմայրդ։
* Եւ պատասխանի ետ և ասէ ցնա. վա՛ր. 20
դապետ՝ զայդ ամ արարի ՚ի մանկուէ՛ իմ-
մէ, արդ՝ զի՞նչ ևս պակաս ինեմ։ * Եւ յի՛ս 21
հայեցեալ՝ ՚ի նա՝ սիրեաց զնա, և ասէ ցնա.
մի՛ ինչ պակաս է ՚ի քէն. եթէ կամիս կա-
տարեալ լինել, երթ զոր ինչ ունիս վաճա-
ռեա՛ և տո՛ւր աղքատաց, և ունիցիս գանձս
յերկինս, և առ զխաչն և եկ զկնի իմ։ * Եւ 22
նա խոժոռեալ ընդ բանն՝ գնաց տրտում. զի
ունէր ինչս բազումս։ * Եւ հայեցեալ յիսս 23

կոյս

կոյս յայնկոյս յա, ասէ ցաշակերտսն. զիա՞րդ
դժուարին է՝ որ զինչսդ ունին, մտանել
24 յարքայութի՛ւն այ: * Եւ աշակերտքն զար-
մացեալ էին ՚ի վե՛ր քանիցն նո՛ր: իսկ յի՛ս դար-
ձեալ պատասխանի ետ նո՛ւ և ասէ. ո՛րդեակք՝
ո՞րչափ դժուարին է յուսացեալսդ յինչս՝ մտա-
25 նել յարքայութի՛ւն այ: * Դիւրին է մալեաց
ընդ ծակ ասղան անցանել՝ քան մեծատան
26 յարքայութի՛ւն այ մտանել: * Եւ նո՛ք առաւել
եւս զարմանային՝ և ասէին ընդ միմեանս. իսկ
27 ո՞ կարասցէ ապրել: * Նայեցեալ ընդ նոսա՝
ասէ. առ՚ի մարդկանէ այդ անհնարին է,
այլ ո՛չ առ՚ի յա՛յ:
28 * Սկսաւ ասել ցնա պետրոս. ահաւասիկ ՕՕ
29 մեք թողաք զի՛մ, և եկաք զնի քո: * Պա- ՄՍՂ
տասխանի ետ յա և ասէ. ամէն ասեմ ձե՛զ՝ 19·27·
ոչ ո՛ք է որ եթող զտուն կի՛ զեղբարս կամ Ղ՚ՒԿ.
զքոյս՝ կի՛ զհայր կի՛ զմայր կի՛ զորդիս կի՛ 18·28·
զագարակս՝ վե՛ր իմ կամ վե՛ր աւետարանին.
30 * եթէ ոչ առնուցու հարիւրապատիկ այժմ
յայսմ ժամանակի տունս և եղբարս և քոյրս
և մայրս և որդիս՝ և ագարակս հալածանօք
հանդերձ, և յաշխարհին որ գալոց է՝ կեց-
31 կեանն յաւիտենականս: * Ո՛ի բազումք ՄՍՂ
եղիցին առաջինք յետինք՝ և յետինք առա- 19·30·
ջինք: * Եւ էին ՚ի ճանապարհի մինչ գնա- Ղ՚ՒԿ.
32 ելանէին յԵ՛ր. և երթայր յա առաջի քան 13·30·
զնոսա, և զարմացեալ էին որ զհետն եր-
թային՝ և երկնչէին:
Եւ առեալ միւսանգամ զերկոտասանսն ՕՒ
առանձինն, սկսաւ ասել նո՛ր զինչ անցք ան- ՄՍՂ
33 ցանելոց իցեն ընդ նա: * Ո՛ւր ահաւասիկ 20·17·
ելա-

Ղ-ւկ. 18. 31. Եւ ա՚նեմք յե՚ֆ. և որդի մարդոյ մատնեսցի քահանայապետիցն և դպրաց. և դատեսցեն զնա ՚ի մահ, և մատնեսցեն զնա հեթանոսաց. * և կատակեսցեն զնովաւ, և 34
հարկանիցեն զնա, և թքանիցեն ՚ի նա, և
¶ Մ-ոպ. սպանցեն. և յերրիր աւուր յարիցէ: * ¶ Եւ 35
20. 20. երթային առ նովաւ յակովբոս և յովհաննէս՝ որդիքն զեբեդեայ. և ասեն ցնա. վարդապետ՝ կամիմք զի զոր ինչ խնդրեսցուք ՚ի քէն՝
արասցես մեզ: * Եւ նա ասէ ցնոսա. զի՞նչ 36
կամիք յինէն՝ զի արարից ձեզ: * Եւ նոքա 37
ասեն ցնա. տո՛ւր մեզ՝ զի նստցուք մի յաջմէ քումմէ և մի յահեկէ ՚ի փառսն քումմ:
* Պատասխանի ետ յե՚ և ասէ ցնա. ո՛չ գի- 38
տէք զինչ խնդրէք. կարէ՞ք ըմպել զբաժակն՝ զոր ես ըմպելոց եմ, կի՛ զմկրտուին մկրտիլ՝
զոր ես մկրտելոցն եմ: * Եւ նոքա ասեն 39
ցնա, կարեմք: և յե՚ ասէ ցնոսա. զբաժակն զոր ես ըմպելոց եմ՝ ըմպիցէք, և զմկրտուԹիւնն՝ զոր ես մկրտելոց եմ՝ մկրտիցիք.
* այլ նստուցանել ընդ աջմէ իմմէ և ընդ ա- 40
հեկէ՝ ո՛չ է իմ տալ, այլ որոց պատրաստեալ
իցէ: * Եւ լուեալ զայն տասանցն, սկսան 41
բարկանալ յակոբայ և յովհաննու: * Եւ 42
յե՚ կոչեաց զնոսա առ ինքն, և ասէ ցնոսա.
¶ Ղ-ւկ. ¶ գիտէք՝ զի որ յանուանն իշխանքն են հե- 22. 25.
Թանոսաց, տիրեն նոք. և մեծամեծք նոք,
իշխեն նոք: * ¶՚Ո՛չ նոյնպէս իցէ և ՚ի ձերում 43
միջի. այլ որ կամիցի ՚ի ձէնջ մեծ լինել՝ ե- 44
ղիցի ձեր պաշտօնեայ. * և որ կամիցի ՚ի
ձէնջ առաջին լինել՝ եղիցի ամենեցուն ծա- 45
ռայ: * Քանզի և որդի մարդոյ ո՛չ եկն առ-

նուլ

նուէ պաշտօն՝ այլ պաշտել, և տալ զանձն
իւր փրկանս փոխանակ բազմաց ։

Ղ Ա ՄԱՐԿ. ՀԱՅ.
Մատթ. 20. 29.
Ղուկ. 18. 35.

46 * Եւ գան յԵրիքով. և ընդ ելանելն ՆՐ յԵ-
րիքովէ աշակերտաւքն՝ և բազում ժողովրդե-
դով, որդի տիմէի բարտիմէոս կոյր նստէր
47 մուրացիկ յանցս ճանապարհի ։ * Լսելով ըզ-
ուաւ՝ թէ յՅնաղովրեցի է, սկսաւ աղաղա-
կել և ասել. որդի՛ դաւթի յի՝ ողորմեաց
48 ինձ ։ * Եւ սաստիին նմ բազումք՝ զի լռեա-
ցէ. և նա առաւել ևս աղաղակէր. որդի՛
49 դաւթի ողորմեաց ինձ ։ * Ո՛տեղի առ յի՝
և հրամայեաց կոչել զնա ։ կոչեն զկոյրն՝ և
ասեն ցնա. քաջալերեաց արի՛ կոչէ զքեզ ։
50 * Եւ նա ընկեցեալ զձորձս իւր, յարեաւ և
51 եկն առ յի ։ * Պատասխանի ետ նմ յի և ա-
սէ. զի՞նչ կամիս՝ թէ արարից քեզ. ասէ ցնա
52 կոյրն. ռաբբունի՛ զի բացցի ։ * Եւ յի ա-
սէ ցնա. երթ՝ հաւատք քո կեցուցին զքեզ.
և վաղվաղակի բացաւ, և երթայր զհետ ՆՐ
՚ի ճանապարհին ։

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

Եւ ՄԱՏԹ. ԱՅԼ.
Ղուկ. 19. 29.

1 յորժամ մերձ եղեն յԵՀ՚ի բեթփա-
գէ և ՚ի բեթանիա մօտ ՚ի լեառն ձի-
թենեաց, առաքէ երկուս յաշակերտաց ան-
2 տի. * և ասէ ցնա. երթայք դուք ՚ի գեօղդ՝
որ ընդդէմ ձեր կայ. և նոյն ժամայն իբրև
մտանէք ՚ի նա, գտանէք յաւանակ մի կա-
պեալ. յորոյ վերայ ոչ ոք ՚ի մարդկանէ նըս-
3 տաւ, լուծէք զնա՝ և ածէք ։ * Եւ եթէ ոք
ասասցէ ձեզ՝ եթէ զի՞ լուծանէք զյաւա-
նակդ, ասասջի՛ք՝ եթէ տէն իւրում պիտոյ է.
և

և վազվազակի առաքեսցէ զնա այսր։ * Զո- 4
քան, և գտին զյաւանակն կապեալ առ
դուրս արտաքոյ ՚ի փողոցի անդ, և լուծին
զնա։ * Եւ ոմանք յորոց անդն կային, ա- 5
սեն ցնոսա. զի՞ գործէք, զի՞ լուծանէք զյա-
յաւանակդ։ * Եւ նոքա ասեն ցնոսա որպ ա- 6
սացն Յի- ՚ սացն Յի. և թոյլ եւտուն նոյ։ * ‖ Լուծին զյա- 7
12. 14. յաւանակն առ Յի. և արկանեն ՚ի վրա նը
հանդերձս, և նստաւ ՚ի վրա նը։ * Եւ բա- 8
զումք զհանդերձս իւրեանց տարածանէին
՚ի վրա ճանապարհին, և այլք ոստս ՚ի ծա-
ռոց հատանէին՝ և արկանէին զճանապար-
հաւն։ * Եւ որ առաջին և զկնի երթային, 9
աղաղակէին, և ասէին. ովսաննայ բարձ-
Ա Յաղ. րեալն։ * ‖ Երկնեալ որ գայդ յանուն տեառն. 10
117. 26. Մ օրհնեալ թագաւորութիւդ եկեալ հօր մերոյ
ապ. 21. 9. դաւթի. խաղաղութի՛ յերկինս՝ և փառք ՚ի
Ղ-ի. 19. 38. բարձունս։ * Եւ եմուտ Յս յԵրմ ՚ի տա- 11
ճարն, և հայեցաւ շուրջ զամենեքումբք.
և զի էր երեկոյացեալ ժամն, ել ՚ի բեթա-
նիա երկոտասանիւքն հանդերձ։
Լ Ի * Եւ ՚ի վաղիւ անդր մինչ դեռ ելանէին ՚ի 12
Մ բեթանիա, քաղցեաւ։ * ‖ Եւ տեսս թզ- 13
ապ. 21. 19. զենի մի ՚ի բացուստ տերևալից. և եկն՝ թէ
գտանիցէ ինչ ՚ի նմ. և իբրև եկն ՚ի նա՝ ոչ
ինչ եգիտ, բայց միայն տերև. զի ոչ իսկ էր
ժամանակ թզոյ։ * Պատասխանի Ես և ա- 14
սէ ցնա. մի՛ և ոք յաւիտեան ՚ի քէն պտուղ
կերիցէ. և լսէին աշակերտքն նը։ * Գան 15
Յեր Մ. ‖ և մտեալ ՚ի տաճարն՝ սկսաւ հանել
ապ. 21. 12. զվաճառականան և զգնողս՝ որ էին ՚ի տա-
ճարին. և զսեղանս հատաւաճառացն ցըր-

ուեաց,

ուեաց, և զաթոռս աղաւնեվաճառացն կոր-
16 ծանեաց. * և ոչ թողոյր՝ եթէ ոք անօթ
17 ինչ անցուցանիցէ ընդ տաճարն: * և ուսու-
ցանէր և ասէր ցնա. գրեալ է. || տուն իմ || Եսայ.
տուն աղօթից կոչեսցի ամ հեթանոսաց, և 56. 7.
Երեմ.
18 դուք արարիք զդա այրս աւազակաց: * || Ը- 7. 11.
ուան քահանայապետքն և գպիրքն. և էին-
դրեին՝ թէ ո՞րպէս կորուսցեն զնա, քանզի
երկնչէին ՚ի նմանէ. զի ամ ժողովուրդն
19 զարմացեալ էր ընդ ուսմանն նը: * Եւ իբրև
երեկոյ լինէր՝ արտաքոյ ՚ք զքաղաքն ել-
20 նէին: * Եւ մինչ դեռ այգուցն առ նովաս
անցանէին, տեսին զթզենին ցամաքեալ
21 յարմատոյ: * Յիշեաց պետրոս՝ և ասէ ցնա.
ռաբբի՝ ահաւասիկ թզենին զոր անիծեր,
22 ցամաքեցաւ: * Պատասխանի ետ յն և ասէ
23 ցնա. || եթէ ունիցիք զհաւատսն ամ, * ա- || Մատթ.
մէն ասեմ ձեզ. որ ոք ասիցէ լերինս այսմիկ՝ 21. 21.
բարձիր և անկիր ՚ի ծով, և ոչ երկմտիցէ ՚ի
սրտի իւրում, այլ հաւատայցէ՝ թէ զոր ա-
24 սէն լինի, եղիցի նմ զոր ինչ և ասիցէ: * Վ՚ա
այսորիկ ասեմ ձեզ. զամ ինչ վասն որոյ ա-
ղօթս արարեալ խնդրիցէք, և հաւատայցէք
25 թէ առնուցուք, եղիցի ձեզ: * || Եւ յոր- || Մատթ.
ժամ յաղօթս կայցէք, թողուցուք, եթէ 6. 14.
ունիցիք ինչ զումեք. զի և հայրն ձեր՝ որ 18. 35.
յերկինս է, թողցէ ձեզ զյանցանս ձեր:
26 * Օ՚ի եթէ դուք ոչ թողուցուք, և ոչ հայրն
ձեր՝ որ յերկինս է՝ թողցէ ձեզ զյանցանս
ձեր:
27 * || Գան միւսանգամ յԵ՚մ. և մինչ դեռ ՚ի || Ղու-
տաճարի անդ զգնայր, գան առ նա քահա- կաս.
նայ. 20. 1.

նայասպետքն և գպիրք և ծերք , * և ասեն 28
ցնա . որո՞վ իշխանութ՛ առնես զայդ , և ո՞վ
եա քեզ զիշխանութի՛ զայդ : * Պատասխա- 29
նի եա յի՛ և ասէ ցնոսա . Հարցի՛ց և ես ըզ-
ձեզ բան մի , տո՛ւք ինձ պատասխանի . և ես ա-
սացից ձեզ՝ որով իշխանութ՛ առնեմ զայս :
* Մկրտութի՛ն յովհաննու յերկնից էր՝ ե- 30
թէ ՚ի մարդկանէ , տո՛ւք ինձ պատասխանի :
* Խորհէին ըստ միմեանս՝ և ասէին . եթէ ա- 31
սեմք եթէ յերկնից , ասէ ցմեզ . իսկ ընդէ՛ր
ո՛չ հաւատացէ՛ք նմա՛ : * Այլ եթէ ասեմք՝ ՚ի 32
մարդկանէ , երկնչի՛մք ՚ի ժողովրդենէն . զի
ամենեքին գիտէին զյովհաննէս՝ թէ մար-
գարէ էր : * Պատասխանի ետուն և ասեն 33
ցյի՛ . չգիտեմք : Այս յի՛ եա նո՛ց պատասխանի
և ասէ . և ո՛չ ես ասեմ ձեզ , որով իշխա-
նութ՛ առնեմ զայս :

ԻԱ : ԺՒ :

Մաթ. ԻԱ. 33. Ղուկ. ԻԽ. 20. 9. Եսայ. Ե. 5. 1. Երեմ. Բ. 21. 2

Եւ ասկսաւ խօսել ընդ նոսա առակօք՝ և 1
ասել : Այր մի տնկեաց այգի , և ած-
չուրջ զնովաւ ցանդ , և գուբ հնձան փո-
րեաց , և շինեաց աշտարակ . և ետ զնա ցըլ-
մչակս , և գնաց ՚ի տար աշխարհ : * Այս ա- 2
ռաքեաց առ մշակսն ՚ի ժամանակի ծառայ
մի , զի ՚ի մշակաց առցէ ՚ի պտղոյ այգ-
ւոյն : * Այս նո՛ց կալեալ՝ զանս հարին զնա , 3
և արձակեցին ունայն : * Դարձեալ առա- 4
քեաց առ նո՛ս այլ ծառայ , և զնա կառափ-
նատեցին՝ և արձակեցին անարգեալ : * Այս 5
դարձեալ այլ առաքեաց , և զնա սպանին .
և զբազմս այլս՝ զոմանս հարկանէին և զո-
մանս

6 մանս սպանանէին ։ * Ապա որդի մի եր իւր
սիրելի , զնա առաքեաց առ նոսա յետոյ , և
ասէ . Թերևս ամաչեսցեն յորդւոյ ասէի իմ
7 մի ։ * Իսկ մշակքն իբրև տեսին զնա Թէ
դայ՝ ասեն ցմիմեանս . սա է ժառանգն , ե-
կայք սպանցուք զսա , և մեր լիցի ժառան-
8 գութին ։ * Եւ կալեալ զնա սպանին , և
9 հանին արտաքոյ այգւոյն ։ * Ընդ՝ զի՞նչ ա-
րասցէ տէր այգւոյն ։ եկեսցէ և կորուսցէ
զմշական , և տացէ զայգին ի ձեռս այլոց ։
10 * Եւ ո՛չ զգիրն զայն իցէ ընթերցեալ ձեր ,
Թէ ‖ զվէմն զոր անարգ եցին շինօղքն , նա է ‖ Սաղ.
11 գլուխ անկեան ։ * Ի տնէ եղև այս , և 117.22.
12 է սքանչելի յաչս մեր ։ * Եւ խնդրէին զնա Եսայ.
28.16.
ունել , և երկեան ի ժողովրդենէ անտի ,
զի գիտացին Թէ առ նոսա ասաց զառակն .
13 և Թողլն զնա և գնացին ։ * ‖ Եւ առաքեն ‖ Մատթ.
առ նա զոմանս ի փարիսեցւոց անտի՝ և ի 22.15.
Ղուկա.
հերովդիանոսից , զի զնա որսասցեն բա- 20.20.
14 նիւ ։ * Եւ նոքա եկեալ հարցանէին զնա նենգ-
գութ՝ և ասէին . վարդապետ՝ գիտեմք զի
ճշմարիտ ես , և ո՛չ ինչ փոյթ է քեզ զումե-
քէ . զի ո՛չ հայիս յերեսս մարդկան , այլ
ճշմարտութ զձանապարհն աստուցանես .
արդ՝ ասա մեզ , արժա՞ն է հարկս տալ կայ-
15 սեր՝ Թէ ո՛չ . տացո՞ւք՝ Թէ ո՛չ տացուք ։ * Եւ
յն գիտաց զկեղծաւորութիւն նոցա , ասէ ցնո-
սա . զի՞ փորձէք զիս կեղծաւորք . բերէ՛ք
16 ինձ դահեկան մի՝ զի տեսից ։ * Եւ նոքա բե-
րին ։ և ասէ ցնոսա . ո՞ր է պատկերս այս՝
17 կամ գիր ։ Եւ նոքա ասեն ցնա . կայսեր ։ * Պա- ‖ Հռոմ.
տասխանի եաւ յն , և ասէ ցնոսա . ‖ Երթա՛յք 13.7.

տո՛ւք

տուք զկայսերն՝ կայսեր , և զնոՅն՝ նոՅ ։ և
զարմացան ընդ նա ։

Լ Դ

18 * ‖ Գան առ նա սադուկեցիքն որ ասեն՝ թէ
չիք յարուԹիւն . հարցանէին ցնա և ասէին ։

19 ‖ Մ ոպ. 22. 23. Ղ ու կ. 20. 27. ‖ Ղ ու կ. 20. 28. * Վարդապետ՝ Մովսէս գրեաց մեզ . ‖ եԹէ
ուրուք եղբայր մեռանիցի և Թողուցու կինն՝
և որդի ոչ Թողուցուս . զի առցէ եղբայրն նո
ա զկինն նո՛ , և յարուսցէ զաւակ եղբօր իւ
րում ։ 20 * Եղբ՝ եղբարք եօԹն էին առ մեզ . և
առաջինն առ կին՝ և մեռաւ , և ոչ եԹող
զաւակ ։ 21 * Նա երկրորդն առ զնոյնն՝ և մե
ռաւ , և ոչ նա եԹող զաւակ . նոյնպէս և
երրորդն առ զնոյն ։ 22 * Նա եօԹնեքեան իսկ .
և ոչ Թողին զաւակ . յետ ամենեցուն մե
ռաւ և կինն ։ 23 * Եղբ՝ ի յարուԹեն յորժամ
յառնիցեն , ո՞ր ի նոցանէ լինիցի կինն . զի
եօԹնեքեան կալան զնա կին ։ 24 * Պատաս
խանի ետ յի՛ և ասէ ցնոսա . ո՞չ վասն այդո
րիկ իսկ մոլորեալ էք . զի ոչ գիտէք զգիր
և ոչ զզօրուԹիւն Աստուծոյ ։ 25 * Օ՛ի յորժամ՝ ի մե
ռելոց յարիցեն , ոչ արք կանայս առնուն , և
ոչ կանայք արանց լինին . այլ իբրև զհրեշ
տակս իցեն՝ որ յերկինս են ։ 26 * Այլ վասն
յարուԹե՛ մեռելոց զի յառնեն , ո՞չ իցէ ըն
Թերցեալ ձեր՝ ի գիրսն Մովսէսի՝ ի մարեն
ղաձն . ասէ ցնա Աստուած , եես եմ Աստուած
աբրահամու , Աստուած իսահակայ , և Աստուած յակով
բայ ։ 27 * Նա ոչ է Աստուած մեռելոց՝ այլ կենդան
եաց ։ և արդ՝ դուք յոյժ մոլորեալ էք ։ 28 * Նա
մատուցեալ մի ոմն ի դպրացն՝ լսեր նոքա մինչ
վիճէին . իբրև ետես եԹէ բարւոք ետա նոցա
զպատասխանսն , եհարց ցնա և ասէ . ո՞ր

պատ-

29 պատուիրան է առաջին : * Եւ յա ասէ ցնա ։
առաջին քան զամե՛ն ։ Լսէր Իսրայէլ՝ տէր Աստուած մեր՝ ||2·Օրէ·
30 տէր մի է ։ * և սիրեսցես զտէր Աստուած քո յամե՛ն 6· 4·
սրտէ քումմէ , և յամե՛ն անձնէ քումմէ , և
յամե՛ն մտաց քոց , և յամե՛ն զօրութենէ քումմէ ։
31 այս է առաջին պատուիրան : * ||Եւ երկ- ||Ղեւ· 19·28·
րորդն նման սմին ։ սիրեսցես զընկեր քո՝ Հռովմ· 13· 9·
իբրև զանձն քո : մեծ քան զսոսա այլ պատ- Գաղա· 5· 14·
32 ուիրան չ՚է գոյ : * Եւ ասէ ցնա դպիրն ։ բար- Յակով· 2· 8·
ւոք է վարդապետ ։ ճշմարտութե՛ասացեր՝
թէ մի է Աստուած , և չ՚է գոյ այլ բաց ՚ի նմանէ ։
33 * Եւ սիրելն զնա յամե՛ն սրտէ և յամե՛ն զօրութենէ
և յամե՛ն մտաց , և սիրելն զընկերն իբրև զան-
ձըն , առաւել է քան զողջակէզս և զզոհս ։
34 * Եւ տեսեալ Յի՛ թէ խմաստութե՛ետ ըզ-
պատասխանին՝ ասէ ցնա ։ չես հեռի յար-
քայութենէ՝ այ ։ և չ՚էր ոք իշխեր ինչ հար-
ցանել ցնա ։

35 *Պատասխանի ետ Յի՛ և ասէ , մինչ ուսու- Ի՛ն Ա՛
ցանէր ՚ի տաճարին ։ ||զիա՞րդ ասեն դպիրքն , ||Մ՚ապ՚
36 եթէ քրիստոս որդի դաւթի է ։ * Եւ ինքն դա- 22· 42·
ւիթ հոգւովն սրբով ասէ ։ ||ասաց տէր ցտէր Ղուկա· 20· 41·
իմ , նիստ ընդ աջմէ իմմէ՝ մինչև եդից զթըշ- ||Սաղմ· 109· 1·
37 նամիս քո պատուանդան ոտից քոց ։ * Ինքն՝
եթէ ինքն իսկ դաւիթ զնա տէր կոչէ՝ զիա՞րդ
իցէ որդի նո՛ր ։ և բազում ժողովուրդ լսէր
38 նո՛ր քաղցրութե՛ : * Եւ ասէր ուսուցանելով
՚ի վարդապետութե՛ իւրում ։ ||զգո՛յշ լերուք ||Մ՚ապ՚
՚ի դպրաց անտի , որ կամին ՚ի հանդերձս ե- 23· 5·
րեւելիս շրջել , զնախամղջոյնս խնդրել ՚ի Ղուկա·
39 հրապարակս , * և զնախաթոռս ՚ի ժողո- 20· 46·
40 վուրդս , և զբազահաւ լուխս յընթրիս ։ * ||Որ ||Մ՚ապ՚
ու- 23· 14·

ուտեն զտունս այրեաց, պատճառանօք յեր-
կարեալ զաղօթս, զի աւելի ևս դատաստանս
|| Ղ-ւկ· ընկալցին : * || Այլ յիւ ընդեմ գանձանա- 41
21· 1· կին, տեսանէր թէ զինչրդ ժողովուրդն ար-
կանէր պղինձ՝ ի գանձանակն . և բազումք
մեծատունք արկին բազմ ինչ : * Լուկն այրի 42
մի՝ և արկ երկուս լումայս , որ է նուաքա-
կիտ մի : * և կոչեցեալ առ ինքն զաշակերտս 43
սբն , ասէ ցնոսա . ամէն ասեմ ձեզ՝ զի այ-
րին այն տառապեալ շատ արկ քան զամե-
նեսեան՝ որ արկին՝ ի գանձանակն : * Վասն 44
զի ամենեքեան յաւելորդ իւրեանց արկին .
այլ նա՝ ի չքաւորութէ իւրմէ՝ զամ ինչ կոր
ուներ՝ արկ զսիւ չափ զկեանս իւր :

ԳԼՈՒԽ ԻԱ՛

Լ.Ա.Ո. Եւ || յերանեալն նէր՝ ի տաճարէ անտի , ասէ 1
|| Մ ապր ցնա մի յաշակերտացն նէր . վարդապետ,
24· 1· տես որպիսի են քարինքս , և որպիսի շին-
ուածք : * Պատասխանի ետ նմ յս և ասէ . 2
տեսանե՞ս զայդ ամ շինուածս, ամէն ասեմ
|| Ղ-ւկ· ձեզ՝ || եթէ ոչ թողցի այդր քար՝ ի քարի վե-
19·44· րայ՝ որ ոչ քակտեսցի : * Եւ մինչ նստէր նա 3
21· 6· ՚ի լերինն ձիթենեաց յանդիման տաճարին,
հարցանէին ցնա առանձինն՝ պետրոս և յա-
կոբոս և յովհաննէս և անդրէաս : * Ասա 4
մեզ՝ երբ լինիցի այդ . և զի՞նչ նշան է՝ յոր-
ժամ կատարելոց իցէ այդ ամ : * Պատաս- 5
|| Եփես· խանի ետ յս , և ասէ ցնս . || զգուշ կացէք , 6
5· 6· 2· Թես· մի՛ ոք զձեզ խաբեսցէ : * Օ՛ի բազումք ե-
2· 3· կեսցեն յանուն իմ, և ասիցեն՝ Թէ ես եմ
քան . և զբազումս մոլորեցուսցեն : * Եւ յոր 7

յոր-

յորժամ լսիցէք պատերազմունս և հաւ-
բաւս պատերազմաց՝ մի խռովիցիք, զի պարտ
8 է լինել. բայց չէ՛ է կատարածն։ * Ոլ ի յա-
րիցէ ազգ յազգի վր՛, և թագաւորութի՛ւն
թագաւորութե՛ւ վր՛. և եղիցին շարժմունք
՚ի տեղիս տեղիս, սովք և սրածուխք և խռ-
ռովուխք. այլ այն ամ սկիզբն է երկանց։
9 * Նա զձեզ իսկ մատնեսցեն յատեանս, և
՚ի ժողովուրդս տանջիցիք, և առաջի դա-
տաւորաց և թագաւորաց կայցէք վասն իմ
10 ՚ի վկայութի՛ն նոցա, * և ամ հեթանոսաց։
բայց նախ պարտ է առաքարանիս քարոզել։
11 * ‖ Եւ յորժամ տանիցեն զձեզ մատնել, ‖ Մ ապ.
մի յառաջագոյն հոգայցէք, և մի զմտաւ ա- 10 · 19 ·
ծիցէք՝ թէ զի՞նչ խօսիցիք. այլ որ ինչ տացի 12 · 11 ·
ձեզ ՚ի ժամն յայնմիկ՝ զայն խօսիցիք. զի 21 · 14 ·
սո՛ւրք դուք եք որ խօսիցիքն՝ այլ հոգին Սո՛ւրբ։
12 * Մատնեսցէ եղբայր զեղբայր ՚ի մահ՝ և
հայր զորդի. և յարիցեն որդիք ՚ի վր՛ հարց,
13 և սպանանիցեն զնոսա։ * Եւ եղիջիք ա-
տելեալք յամենեցունց վ՛ս անուան իմոյ.
այլ որ համբերեսցէն խնդաւ՝ նա կեսցէ։
14 * ‖ Եւ յորժամ տեսանիցէք զպղծուխի՛ն ա- ‖ Դան.
ւերածին, զի կայցէ ՚ի տեղւոջ ուր չիցէ պար- 9 · 27 ·
ժան. որ ընթեռնուն՝ ՚ի միտ առցէ։ Յայն- Մ ապ.
ժամ որ ՚ի հրէաստանի իցեն՝ փախիցեն ՚ի 24 · 15 ·
15 լերինս. * և որ ՚ի վր՛ տանեացն իցէ՝ մի իջ- Ղ ու կ. 21 · 20 ·
ցէ ՚ի տուն, և մի մտցէ քառնալ ինչ ՚ի տա-
16 նէ իւրմէ. * և որ յագարակին իցէ՝ մի դարձ-
17 ցի յետս առնուլ զձորձս իւր։ * Վայ
իցէ յղեաց և ստնտուաց յաւուրսն յայնս-
18 սիկ։ * Յաղթեա կացէք՝ զի մի ձմերանի լի-

նիցի

նիցի այն ։ * Այլիցին աւուրքն այնոքիկ նե- 19
ղուհց՝ որպիսի ո՛չ եղեն երբեք այնպիսիք
՚ի սկզբանէ արարածոց մինչև ցայժմ, և մի՛
այլ լիցի ։ * Եւ եթէ ո՛չ էր կարձեր՛ացեալ զա- 20
ւուրսն զայնոսիկ վ՚ը ընտրելոց իւրոց , ո՛չ
ապրէր ամ մարմին . այլ վասն ընտրելոցն
զորս ընտրեաց՝ կարձեաց զաւուրսն զայնո-
սիկ ։ ‖ Մատ. 24. 23. Յայնժամ եթէ ոք ասիցէ ձեզ , և- 21
Ղուկ. 17. 23. թէ ահաւասիկ է քրիստոս կի՛ ահանիկ , մի՛ հա-
ւատայցէք ։ * Ո՛ի յարիցեն սուտ քրիստոսք 22
և սուտ մարգարէք , և տացեն նշանս և ար-
ուեստս՝ առ՚ի մոլորեցուցանել զի եթէ հնար
ինչ իցէ և զընտրեալսն ։ * Դուք զգուշ- 23
գո՛ջ լերուք՝ ահաւասիկ յառաջագոյն ասա-
ցի ձեզ զամենայն ։ * ‖ Ա՚յլ յաւուրսն յայ- 24
Նոսիկ յետ նեղուհն այնորիկ արեգակն խա-
Եսայ. 13. 10. ւարեսցի , և լուսին ո՛չ տացէ զլոյս իւր . * Եւ 25
Յովէլ. 2. 10. աստեղք յերկնից թօթափեսցին , և զօրու-
թիք յերկինս շարժեսցին ։ * Եւ յայնժամ 26
տեսցեն զորդի մարդոյ եկեալ ամպովք՝ զո-
‖ Մատ. 24. 31. րութ և փառաւք բազմօք ։ * ‖ Եւ յայնժամ 27
առաքեսցէ զհրեշտակս իւր , և ժողովեսցէ
զընտրեալս իւր ՚ի չորից հողմոց՝ ՚ի ծագաց
երկրի մինչև ՚ի ծագս երկնից ։ * Այլ դուք 28
՚ի թզենւոյ անտի ուսջիք զառակն . յոր-
ժամ տակաւ ոստքն նո՛ր կակղանայցեն և տե-
րև արձակիցի ՚ի նմ, գիտէք թէ մերձ է ա-
մառն . * Նոյնպէս և դուք՝ յորժամ տեսա- 29
նիցէք զայս ամ եղեալ, գիտասջիք թէ մերձ
է առ դուրս ։ * Ա՚մէն ասեմ ձեզ , թէ ո՛չ 30
անցցէ ազգս այս՝ մինչև այս ամ եղիցի ։ * Երկ- 31
նիքն և երկիր անցցեն , և բանք իմ ո՛չ ան-
ցա-

32 ցանիցեն ։ *Ա՛յլ վա՛ս աւուրն այնորիկ և ժա-
մու՝ ոչ՛ք գիտէ՝ ո՛չ հրեշտակք յերկինս՝ և ո՛չ
33 որդի , բայց հայր միայն ։ * ‖ Օ՛գնչ եղէ- ‖ Մ ապ.
րուք ։ սկեցէ՛ք և կացէ՛ք յաղօթս ։ զի ո՛չ գի- 24 · 42 ·
34 տէք երբ ժամանակն իցէ ։ *Որպէս այր մի
դնացեալ՛ի տար աշխարհ՝ Թողուցու զտունն
իւր ։ և տայցէ ծառայից իւրոց իշխանութի՛ ,
և իւրաքանչի՛ւր զգործս իւր ։ և դռնապա-
նին պատուիրէ տայցէ , զի արթո՛ւն լինիցի ։
35 *Ա՛րդ՝ արթո՛ւն կացէ՛ք , զի ո՛չ գիտէ՛ք երբ
ե՛ր տանն գայցէ՝ յերեկորեայ՝ եթէ ի՛ մէջ
գիշերի՝ եթէ ի՛ հաւախօսի՝ եթէ ընդ առաւ-
36 օտս ։ *Գո՛ւցէ եկեալ յանկարծակի՝ գը-
37 տանիցէ զձե՛զ ի՛ քո՛ւն ։ *Այլ զոր ձե՛զդ ա-
սեմ , ամենեցո՛ւն ասե՛մ՝ արթո՛ւն կացէ՛ք ։

ԳԼՒՒ ԺԴ ։

1 Ա՛ւ ‖ էր զատիկն և բաղարջակերըք յետ եր- ‖ Ղ
կուց աւուրց ։ խնդրէին քահանայա- ‖ Մ ապ.
պետքն և դպիրքը եթէ զիա՞րդ զնա նենգաւ 26 · 2 ·
2 կալեալ սպանանիցեն ։ *Այլ ասէին՝ թէ Ղ՚ւկ ·
մի՛ ի տօնի ասա՛տ , զի մի՛ խռովո՛ւմ լինիցի՛ ի 22 · 1 ·
3 ժողովրդեանն ։ * ‖ Ա՛ւ մինչ էր ի՛ բեթա- ‖ Մ ապ.
նիայ՝ ի՛ տան սիմոնի բորոտի բազմեալ , 26 · 6 ·
եկն կին մի՝ որ ունէր շիշ իւղոյ նարդեան Յովհան.
պաղնւի մեծագնոյ , և բեկեալ զշիշն՝ եհեղ 12 · 1 ·
4 ի վե՛ր գլխոյ նո՛ր ։ *Ա՛ւ աշակերտքն զբարկէն
և ասէին ։ ընդէ՞ր եղև կորուստ իւղոյդ այ-
5 դորիկ ։ *Կա՛րէր էր զայդ իւղ վաճառել
աւելի քան երեք հարիւր դահեկանի , և
տալ աղքատաց ։ և զբարկանային նմա՛ յոյժ ։
6 *Ա՛ւ յի՛սուս ասէ ցնո՛ա ։ Թո՛ղ տուք դմա՝ զի՞ աշ-

խատ առնէք, զի գործ մի բարի գործեաց
դա յիս : * Զամ ժամ զաղքատս ըն ձեզ ու- 7
նիք, և յորժամ կամիք՝ կարող էք առնել նո՛ր
բարիս. այլ զիս ոչ յամ ժամ ըն ձեզ ունիք:
* Դա զոր ունէրդ՝ արար. յառաջագոյն 8
խնկեաց զմարմին իմ ՚ի նշան պատանաց :
* Ամէն ասեմ ձեզ. ուր և քարոզեսցի աւե- 9
տարանս այս ըն ամ աշխարհ, և զոր արար
|| Մ ապ. դա՝ խօսեսցի վ՚ի յիշատակի գործին : * || Եւ 10
26. 14. յուդա սկարիովտացի մի յերկոտասանից ան-
տի, գնաց առ քահանայապետան՝ զի մատ-
նեսցէ զնա նո՛ր : * Եւքա իբրև լուան՝ խընդ- 11
դացին, և խոստացան տալ նմա արծաթ :
և խնդրէր՝ թէ զի՞րդ պարապուլ մատնեսց
ցէ զնա :
|| Մ ապ. * || Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն 12
26. 17. Մ ա ր կ. յորժամ զզատիկն զենուին, ասեն ցնա ա-
22. 7. շակերտքն. ո՞ւր կամիս՝ երթիցուք պատրաս-
տեսցուք՝ զի կերիցես զզատիկն : * Եւ ա- 13
ռաքէ երկուս յաշակերտաց անտի՝ և ասէ
ցնոսա. երթայք ՚ի քաղաք, և իբրև մտա-
նիցէք ՚ի քաղաքն՝ պատահեսցէ ձեզ այր մի
որ սափոր ջրոյ յուս ունիցի, երթայք զհետ
նորա : * Եւ յո՛ր տունն մտանիցէ, ասասջի՛ք 14
տանուտէրն. վարդապետ ասէ՝ ո՞ւր են ի-
ջևանքն, ուր աշակերտօքս ուտիցեմ զզա-
տիկն : * Եւ նա ցուցցէ ձեզ վերնատուն մի 15
մեծ զարդարեալ. անդ պատրաստեայի՛ք
մեզ : * Եւ գնացին պատրաստել աշակերտ- 16
քըն նո՛ր. եկին ՚ի քաղաքն՝ և գտին ո՛չ ա-
սացն նոցա. և պատրաստեցին զզատիկն :
|| Մ ապ. * || Եւ իբրև երեկոյ եղև՝ գայ երկոտասա- 17
26. 20. նիւքն

18 Նիւքն հանդերձ ։ * Այլ իբրև բազմեցան և Ղ֊ւկա ։
պեռ ուտէին, ասէ ցո֊. ամէն ասեմ ձեզ՝ ‖ զի 22 ։ 14 ։
մի ոմն ի ձէնջ մատնելոց է զիս, որ ուտէ իսկ ‖ Յ֊ն ։
19 ընդ իս ։ * Այլ նոքա սկսան տրտմել՝ և ասել 13 ։ 21 ։
մի ըստ միոջէ. միթէ ես իցեմ, և միւսն՝
20 միթէ ես իցեմ ։ * Ա֊ա պատասխանի ետ և
ասէ ցնա. մի յերկոտասանից այտի, որ մըխ֊
21 եաց ընդ իս ի սկաւառակդ ։ * Այո՛ որդի
մարդոյ երթայ՝ ‖ որպես և գրեալ է վա֊ նը. ‖ Մաղ֊
բայց վայ իւրմարդոյն այնմիկ՝ որով ձե֊ռս որ֊ 40 ։ 10 ։
դի մարդոյ մատնեսցի. լաւ էր նմա՝ թէ չէր 1 ։ 16 ։
22 իսկ ծնեալ մարդն այն ։ * ‖ Այ մինչդեռ ու֊ ‖ ա֊կան֊
տէին, առեալ յիսի հաց՝ օրհնեաց և եբեկ՝ 11 ։ 24 ։
ետ նոց, և ասէ. առէ֊ք՝ այդ է մարմին իմ ։
23 * Այ առեալ բաժակ՝ գոհացաւ և ետ նոց,
24 և արբին ի նմանէ ամենեքեան ։ * Այ ա֊
սէ ցնա. այս է արիւն իմ նորոյ ուխտի, որ
25 փոխանակ բազմաց հեղանի ։ * Ա֊մէն ասեմ
ձեզ, թէ ոչ ևս յաւելից ըմպել ի բերոյ որ֊
թոյ մինչև ցօրն ցայն՝ յորժամ արբից զնա
26 նոր յարքայութեան ՚ն ։ * Այ գոհացեալ՝ ե֊
լին ի լեառն ձիթենեաց ։
27 * Այ ասէ ցնոսա ցո֊. ‖ ամենեքեան գայթագ֊ վեր֊ջ
ղելոց էք յինէն յայսմ գիշերի. զի գրեալ ‖ Յ֊ն ։
է, թէ ‖ Հարից զհովիւն՝ և ոչխարքն ցրուեա֊ 16 ։ 32 ։
28 ցին ։ * Ա֊յլ յետ յարուցի֊ն իմոյ՝ յառաջա֊ ‖ Զաք֊ա֊
29 գոյն երթայց ՚ք զձեզ ՚ի գալիլեա ։ * Պա֊ 13 ։ 7 ։
տասխանի ետ պետրոս և ասէ ցնա. Թէպետ
և ամենեքին գայթագղեսցին, այլ ես ոչ ։
30 * Այ ասէ ցնա ցո֊. ամէն ասեմ քեզ. Թէ
դու իսկ յայսմ գիշերի մինչև հաւու խո֊
31 սեալ լիցի՝ երիցս ուրասցիս զիս ։ * Իսկ պետ֊
րոս

ըոս առաւել ևս պնդէր և ասէր . եթէ մե-
ռանել ևս հասանիցէ ընդ քեզ , զքեզ ոչ ու-
րացայց . նոյնպէս և ամենեքեան ասէին :
|| Մատթ. 26. 36. Ղուկ. 22. 40. * || Ցան ՚ի գեօղն՝ որում անուն էր գեթ- 32
սեմանի . և ասէ ցաշակերտան . նստարո՛ւք
աստ՝ մինչև ես յաղօթս կացից : * Եւ առ- 33
նոյն ընդ իւր զպետրոս և զյակովբոս և զը-
յովհաննէս , և սկսաւ տխրել և հոգալ :
*Յայնժամ ասէ ցնա . տրտում է անձն իմ 34
մինչև ՚ի մահ , մնացէ՛ք աստ՝ և արթո՛ւն կա-
ցէք : * Եւ մատուցեալ սակաւիկ մի յա- 35
ռաջ , անկաւ ՚ի վերայ երեսաց իւրոց յեր-
կիր . և կայր յաղօթս , զի եթէ հնար լինէր՝
անցցէ ՚ի նմանէ ժամն : * Եւ ասէ . աբբա՛ 36
հայր՝ ամենայն քեզ հնարաւոր է , անցո՛ զբ-
գաժակս զայս յինէն . բայց ոչ որպէս ես կա-
միմ՝ այլ որպէս դու կամիս : * Եւ գայ՝ գը- 37
տանէ զնա զի ննջէին , և ասէ ցպետրոս .
սի՛մոն ննջեա՞ս . ոչ կարացեր ժամ մի արթո՛ւն
կալ : * Արթո՛ւն կացէք և յաղօթս կացէք , 38
զի մի մտջիք ՚ի փորձութի՛ն . ոգիս յօժար է՝
բայց մարմինս տկար : * Եւ դարձեալ չը- 39
քաւ եկաց յաղօթս , և զնոյն բանս ասաց :
* Դարձաւ միւսանգամ անդրէն , և եգիտ 40
զնա ՚ի քուն . քանզի էին աչք նո՞ց ծանրա-
ցեալ , և ոչ գիտէին թէ զի՞նչ պատասխանի
տայցեն նմա : * Գայ երրորդ անգամ , և 41
ասէ ցնոսա . ննջեցէ՛ք այսուհետև և հան-
գերո՛ւք , զի հասեալ է վախճան , եկն ժամ՝
և ահա մատնի որդի մարդոյ ՚ի ձեռս մեղա-
ւորաց : * Ո՛ն արի՛ք դնասցուք , զի ահա- 42
սասիկ մերձեցաւ՝ որ մատնելոցն է զիս :
* Եւ

43 *Եւ մինչ դեռ նա զայն խօսէր՝ գայ յուդա
ոկարիովտացի՝ մի յերկոտասանից անտի, ||և || Մ ոպ
ընդ նմա ամբոխ սուսերօք և բրօք՝ ի քահա- 26 · 47 ·
44 նայապետէն և ի գպրաց և ի ծերոց: *Տը- Ղ ո ւ կ ա · 22 · 47 ·
ւեալ էր նշան մատնչին՝ և ասէր . ընդ որում Յ ո վ հ ան · 18 · 3 ·
ես համբուրեցից՝ նա է . կալջիք զնա՝ և
45 տարջիք զգուշութ: *Եւ մատուցեալ վաղ-
վաղակի՝ ասէ ցնա . ռաբբի՛ ռաբբի . և համ
46 բուրեաց զնա: * Եւ նոքա արկին ի նա
47 ձեռս՝ և կալան զնա: *Եւ մի ոմն յայնցա-
նէ՝ որ զնովաւն կային՝ ձգեաց սուր , և ե-
հար զծառայ քահանայապետին , և ի բաց
48 եհան զունկն նր: *Պատասխանի ետ յն և
ասէ ցնոսա . իբրև ի վերայ աւազակի ելիք
49 սուսերօք և բրօք ունել զիս: * Ճանապազ
առ ձեզ էի՝ և ուսուցանէի ի տաճարին , և
ոչ կալարուք զիս . այլ զի լցցին գիրք մարգա-
50 րէից: *|| Յայնժամ թողին զնա աշակերտ- || Մ ոպ
51 քն ամենեքին՝ և փախեան: *Եւ ոմն ե- 26 · 56 ·
րիտասարդ զկետ երեսայր նր՝ արկեալ զիւ-
րև կտաւ մի՝ ի մերկուց . ունէին զնա երի-
52 տասարդքն: *Եւ նորա թողեալ զկտաւն՝
53 փախեաւ մերկ՝ ի նոցանէ: *|| Եւ տարան || Մ ոպ
զյն առ քահանայապետն կայիափա . և 26 · 57 ·
գային ընդ նմա ամ քահանայապետքն՝ և գր- Ղ ո ւ կ ա · 22 · 54 ·
54 պիրքն և ծերքն: *Եւ պետրոս երեսայր՝ ի Յ ո վ հ ան · 18 · 13 ·
հեռաստանէ զկետ նր մինչև ի ներքս իսկ
՝ի դաւիթ քահանայապետին , և նստէր ընդ
սպասաւորսն՝ և ջեռնոյր առ լուսովն:
55 * || Իսկ քահանայապետքն՝ և ամենայն ա- || Մ ոպ
տեանն խնդրէին հակառակ յիսի վկայութի- 26 · 59 ·
նէ , զի սպանանիցեն զնա . և ոչ գտանէին:

*Օ մ

56 * Օ՛ի քաղումք սուտ վկայութի՛ վկայէին
զնմանէ , և նման միմեանց ո՛չ էին վկայու-
թի՛քն : * Ա՛յլք յարուցեալ վկայէին սուտ 57
զնմանէ , և ասէին : * Թո՛ղ մեք լուաք ՚ի 58
Յով. ա. 2. 19. դմանէ՝ զի ասէր . Ես քակեցից զտաճարդ
զայդ ձեռագործ , և վերիս աւուրս շինեցից
այլ՝ առանց ձեռագործի : * Սակայն և այն- 59
պէս չէր նման վկայութի՛ն նո՛ւ : * Ա՛պա յա- 60
րուցեալ քահանայապետն ՚ի մէջ՝ հարցա-
նէր զի՛մ , և ասէր . ոչի՞նչ տաս պատասխանի ,
զի՞նչ դոքա զքե՛ն վկայեն : * Ա՛ւ նա լուռ և 61
եթ կայր՝ և ջուայր ի՞նչ պատասխանի : Վար-
ձե՛լ քահանայապետն հարցանէր զնա կըր-
կի՛ն անգամ և ասէր . դո՞ւ ես քո՛ւ որդի՞ նո՛յ
օրհնելոյն : * Պատասխանի ետ յի՛ս և ասէ 62
Մատթ. 24. 30. 26. 64. ցնա . դու ասացեր՝ Թէ ես եմ. ‖ բայց տե-
սանի՛ցէք զորդի՛ մարդոյ նստեալ ընդ աջմէ զո-
րո՛ւէն , և եկեալ ընդ ամպս երկնից : * Ա՛ւ 63
քահանայապետն պատառեաց վաղվաղակի
զպատմուճանս իւր՝ և ասէ . զի՞նչ և սպի-
տոյ են մեզ վկա՛յք : * Ա՛հա լուայք ամենե- 64
քի՛ն զհայհոյութի՛ն ՚ի բերանոյ դորա , զինչ՞ զդ
Թուի՛ ձե՛զ : և ամենեքեան դատապարտե-
ցի՛ն զնա՝ Թէ մահապարտ է : * Ա՛ւ ոմանք 65
սկսան Թքանել ընդ երեսս նորա . ձորձ լզ-
գլխով արկանել՝ կռփել և ասել , մարգա-
րեա՛ց մեզ քո՛ւ՝ ո՛վ է այն որ եհարն զքե՛զ :
Մատթ. 26. 69. Ղուկ. 22. 56. և սպասաւորքն սպտակս հանեի՛ն նմա՛ : * ‖ Ա՛ւ 66
պետրոս մի՛նչդեռ էր ՚ի խնարհ՝ ՚ի գաւթի՛ն , 67
Յով. 18. 17. դայ աղախի՛ն մի քահանայապետի՛ն , * և
տեսանէ զնա՝ զի ջեռնոյր . հայեցաւ ընդ նա՝
և ասէ . և դու ընդ յի՛սն նազովրեցւոյ էիր :

* Ա՛ս

68 * Նա ուրացաւ և ասէ . ոչ գիտեմ և ոչ
գիտեմ զինչ դուդ ասես : և ելաւ ել յար-
69 տաքին դաւիթն , և հաւ խօսեցաւ : * Կար-
ձեալ ետես զնա աղախինն , և սկսաւ ասել
ցայնոսիկ որ շուրջն կային , Թէ և սա ի նո-
70 ցանէ է : * Նա դարձեալ ուրացաւ : և
յետ սակաւ մի՛ոյ դարձեալ որ շուրջն կային ,
ասեն ցպետրոս . արդարև և դու ի նոցանէ
ես , զի գալիլեացի ես՝ և խօսքդ իսկ քո
71 նման են : * Նա սկսաւ նզովել՝ երդնուլ
և ասել , Թէ ոչ գիտեմ զայրն՝ զորմէ դուք
72 ասէք : * Նա նայն ժամայն կրկին հաւ խօսե-
ցաւ : || և յիշեաց պետրոս զբանն՝ զոր ասաց || Ա՛ր . 14 . 30 .
ցնա յս , Թէ չէ՛ իցէ հաւու երկիցս խօսեալ՝ Ցովհան . 13 . 38 .
զի դու երիցս ուրասցիս զիս . և սկսաւ լալ :

ԳԼՈՒԽ ԺԵ .

1 Եւ || վաղվաղակի ընդ առաւօտն խորհուրդ || Մ՛ատթ
արարեալ քահանայապետքին հանդերձ 27 . 1 .
Ղուկա .
ծերովքն և դպրօք՝ և ամ ատեանն , կապե- 23 . 3 .
ցին զյն՝ և տարան մատնեցին պիղատոսի : Յովհ .
2 * Հարց զնա պիղատոս և ասէ . դո՞ւ ես 18 . 28 .
Թագաւորն հրէից : նա պատասխանի ետ
3 նմ և ասէ՝ դո՛ւ ասես : * || Եւ չարախօսէին || Մ՛ատթ
զնմանէ յոյժ քահանայապետքն , և նա ոչ 27 . 12 .
4 ինչ տայր պատասխանի : * Եւկ պիղատոս
դարձեալ հարցանէր զնա . ոչի՞նչ տաս պա-
տասխանի , տե՛ս քանի՞ ամբաստանեն զք-
5 քէն : * Եւ յս այնուհետև ոչինչ ետ պա-
տասխանի , մինչև զարմանալ յոյժ պիղա-
6 տոս : * Եայց ըստ տոնի արձակէր նց զմի ոք
7 զկապեալ , զոր ինքեանք խնդրէին : * Եւ

էր

էր որում անուն էր բարաբբաս՝ կապեալ
ընդ խռովիչսն, որոց ի խռովելն՝ այր մի սպա-
նեալ էր։ * Եւ ձայն բարձր սկսաւ աղաղա- 8
կել ամբոխն և խնդրել՝ ոյզ սովոր էր, զի
արձակեսցէ նոցա զբարաբբայն։ * Պատաս- 9
խանի ետ պիղատոս և ասէ ցնոսա. կամիք՝ զի
արձակեցից ձեզ զարքայն հրէից։ * Եւ ան- 10
զի գիտէր Թէ առ նախանձու մատնեցին զՅի-
նա քահանայապետքն։ * Եւքն և զամբոխն 11
հաւանեցուցին՝ զի արձակեսցէ նոցա զբարաբ-
||Մ ոպ 27. 22. բայն։ * || Պատասխանի ետ պիղա- 12
Ղ ու կ. 23. 14. տոս և ասէ ցնոսա. իսկ զի՞նչ կամիք Թէ ա- 13
||Յ ովհ. 18. 40. րարիցեմ զարքայն հրէից։ * || Եւ նոքա դար- 14
ձեալ աղաղակէին՝ յուզելեալք ի քահանայա-
պետիցն, ի խաչ հան զդա։ * Եւ ասէ ցնոսա 15
պիղատոս. զի՞նչ ինչ չար արարեալ իցէ դո-
րա։ և նոքա առաւել ևս աղաղակէին և ա-
սէին, ի խաչ հան զդա։ * Իսկ պիղատոս
իբրև զիմաս կամեցաւ հաճել զամբոխին,
արձակեաց նոցա զբարաբբայն. և զյի՛ դան
հարեալ ետ ի ձեռս, զի ի խաչ ելանիցէ։
||Մ ոպ 27. 27. * || Եւ զինուորքն տարան զնա ի նեբբս ի 16
Յ ովհ. 19. 2. գաւիթն՝ ուր հրապարակն էր. և կոչեն
զամենայն զնմա զունդն, * և զգեցու- 17
ցանեն նմա քղամիդ կարմիր և ծիրանիս, և
եդին ի գլուխ նորա պսակ արարեալ ի փշոց։
* Եւ սկսան ողջոյն տալ նմա՝ և ասել. ուղղ 18
եր արքայդ հրէից։ * Եւ ծեծէին զգլուխն 19
եղեգամբ, և թքանէին ընդ երեսս, և ի
ծունր իջեալ երկիրպագանէին նմա։ * Եւ 20
իբրև կատակեցին զնա՝ մերկացուցին զզ-
քղամիդն և զծիրանիս, և զգեցուցին նմա
զինր

զիւը Հանդերձն , և ածին արտաքս զի ՚ի
21 խաչ Հանցեն զնա : * ‖ Եւ ունէին պահակ ‖ Մ ապ.
զսիմոն կիւրենացի՝ որ ել այն անցանէր՝ և 27 . 32 .
կեալ յագարակէ , զՀայրն ալէքսանդրի և 23 . 26 .
ռուփայ . զի բարձցէ զխաչափայտն նորա :
22 * Եւ ածեն զնա ՚ի գողգոթա՝ տեղի մի , որ
23 Թարգմանի՝ տեղի կառափելոյ : * Եւ տային
նմա գինի զմռսեալ , և նա ոչ առ . և Հա-
24 նին զնա ՚ի խաչ : * ‖ Եւ բաժանեցին զզ- ‖ Մ ապ.
Հանդերձս նր , արկեալ վիճակս ՚ի վր՝ Թէ 27 . 33 .
25 ո զինչ առնուցու : * Էր ժամ երրորդ՝ և 23 . 34 .
26 Հանին զնա ՚ի խաչ : * Եւ էր գիր զիր գնասու Յովհ .
27 նր գրեալ՝ Թէ Թագաւոր Ե Հրէից : * Եւ 19 . 23 .
ել նմա Հանին ՚ի խաչ երկուս աւազակս . մի
28 ել աջմէ , և մի ել ահեակ նր : * ‖ Եւ լցաւ ‖ Ես ոյ .
պէրն որ ասէ , Թէ ել անօրէնս Համարեցաւ : 53 . 12 .
29 * Եւ որք անցանէինն՝ հայհոյէին զնա ,
շարժէլ զգլուխս իւրեանց և ասէին . ‖ վհ՜ ‖ Յովհ .
որ քակէիր զաւձարն՝ և զերիս աւուրս շի- 2 . 19 .
30 նէիր . * ապրեցո՛ զանձն քո և էջ ՚ի խաչէդ :
31 * Նոյնպէս և քահանայապետից այսն ա-
րարեալ ել միմեանս Հանդերձ դպրօքն՝ ա-
սէին . զայլս ապրեցոյց՝ զանձն ոչ կարէ ապ-
32 րեցուցանել : * Քրիստոս արքայդ Իսկլ , իջցէ
այժմ ՚ի խաչէ այսի , զի տեսցուք և Հաւա-
տասցուք դմա . և որ ել նմ՚ ՚ի խաչն եղեալ
33 էին՝ նախատէին զնա : * Եւ իբրև վեց
ժամ եղև՝ խաւար կալաւ զամ երկիր մին-
34 չև ցինն ժամ : * Եւ յիններորդ ժամուն ա-
ղաղակեաց յս ՚ի ձայն մեծ , և ասէ . ‖ Ելի՝ ‖ Ա ապ .
ելի՝ լամմա սաբաքթանի . որ Թարգմանի . 21 . 2 .
35 Աստ իմ Աստ իմ՝ ընդէր Թողեր զիս : * Եւ Ե ապ .
27 . 46 .

ումանք

ոմանք՝ ի նոցանէ որ շուրջն կային զնովաւ՝
իբրև լուան, ասէին Թէ զեղիա կարդայ։
* Եւ ընթացեալ մի ոմն՝ եդից սպունգ մի 36
քացախով, և հարեալ եղեգան՝ տայր ըմ
պել նմա, և ասէ. Թո՛ղ տուր տեսցուք՝ գայ
եղիա իջուցանել զդա։ * Եւ յո՛ արձակեաց 37
ձայն մեծ՝ և եհան զոգի։ * Եւ վարագոյր 38
տաճարին պատառեցաւ յերկուս՝ ի վերուստ
մինչև՝ ի խոնարհ։ * Եւ տեսեալ հարիւրա- 39
պետին որ կայր անդ՝ եթէ աղաղակեաց և
եհան զոգի, ասէ. արդարև այրս այս որդի
‖ Մտթ. ՚այ էր։ * ‖ Եւին և կանայք՝ որ հայէին՝ ի հե- 40
27. 55. ռաստանէ. յորս էր Մարիամ Մագդաղենա-
ցի, և Մարիամ յակովբեւ փոքրկան, և յով-
սեայ մայրն, և սողովմէ. * որք յորժամ 41
‖ Ղկ. էրն՝ ի գալիլեա՝ ‖ զհետ չրջէին նը և պաշ-
8. 2. տէին զնա. և այլ բազմ կանայք՝ որ ել նմա
իսկ ելեալ էին յեր֊ս։
‖ Մտթ. * ‖ Եւ իբրև երեկոյ եղև՝ քանզի ուրբաթ 42
27. 57. էր՝ որ՝ ի շաբաթն մտանէր, * ‖ եկեալ յով- 43
Ղկ. սէփ որ յարիմաթեայն էր՝ այր պարկեշտնա-
23. 50. խարար, որ և ինքն իսկ ակնուներ արքայու-
‖ Ցհ. Թեն ՚այ. համարձակեցաւ՝ եմուտ առ պի-
19. 38. ղատոս, և խնդրեաց զմարմինն յի֊ս։ * Եւ 44
պիղատոս զարմացաւ Թէ այնչափ վաղ մե-
ռաւ. և կոչեցեալ առ ինքն զհարիւրապետն,
եհարց զնա և ասէ՝ Թէ արդարև այնչափ
վաղ մեռաւ։ * Եւ իբրև ստուգեաց՝ ի հա- 45
րիւրապետէ անտի, շնորհեաց զմարմինն
յովսեփայ։ * Եւ յովսէփ գնեաց կտաւ՝ և 46
իջուցեալ զնա պատեաց կտաւովն, և եդ՝ ի
գերեզմանի, զոր էր փորեալ՝ ի վիմի. և

Թա֊

Թաւալեցոյց վէմ մի՛ ի դուռն գերեզմանին։
47 *Իսկ Մարիամ Մագդաղենացի՝ և Մարիամ
Յակովբայ՝ և Յովսեայ, տեսին զտեղին ուր
եդաւ։

ԳԼՒ ԺԶ։

1 Եւ ‖ իբրև անց շաբաթն, Մարիամ Մագ- ‖ Մ ապր. 28. 1.
դաղենացի՝ և Մարիամ Յակովբայ և Սա- Ղուկ. 24. 4.
ղովմէ՝ էոքան պատրաստեցին խունկս, զի Յովհան. 20. 1.
2 եկեսցեն օծցեն զնա։ *Եւ ընդ առաւօտս
միաշաբաթուն գան՛ ի գերեզմանն ընդ ա-
3 րեւագալն, * և ասէին ցմիմեանս, ո՞վ թա-
4 ւալեցուսցէ մեզ զվէմն՛ ի դրաց գերեզմա-
նին։ *Եւ հայեցեալ տեսին՝ զի թաւալե-
5 ցուցեալ էր զվէմն՛ ի գերեզմանէն. քանզի
էր մեծ յոյժ։ *Եւ մտեալ՛ ի նեղբս՛ ի գե-
րեզմանն՝ տեսին երիտասարդ մի զի նստեր
ընդ աջմէ կողմանէ՝ զգեցեալ պատմուճան
6 սպիտակ, և զարհուրեցան։ *Եւ նա ասէ
ցնա. մի՛ երկնչէք, զյն խնդրէք զնազովրեցի
զԱստուածեան, յարեաւ՝ չի՛ աստ. ահաւա-
7 դիկ տեղին՝ ուր եդին զնա։ *Այլ երթայք
ասացէ՛ք ցաշակերտս նր՝ և ցպետրոս, եթէ
ահա յառաջագոյն երթայ՝ ձեզ՛ ի գա-
լիլեա, անդ տեսանիցէք զնա՝ ‖ որպէս ա- ‖ Կեր. 14. 28.
8 սացն ձեզ։ *Եւ իբրև լուան՝ ելին և փա-
խեան՛ ի գերեզմանէն, քանզի զահի հա-
րեալ էին. և ո՛չ ումեք ինչ ասացին, զի
երկնչէին։
9 *Յարուցեալ յոտ առաւօտուն առաջինն միա- ‖ Ղուկ. 8. 2.
շաբաթուն՝ ‖ երևեցաւ Մարիամու Մագդա- Յովհան. 20. 16.
ղենացւոյ, յորմէ հանեալ էր դեւօքն դևս։

*Եւ

* Եւ նա երթեալ պատմեաց այնոցիկ՝ որ ընդ 10
նմայն էին, մինչդեռ սգային և լային: * Եւ 11
քա իբրև լուան թէ կենդանի է՝ և երևե-
ցաւ նմա, ոչ հաւատացին: * ‖ Յետոյ երևե- 12
‖ Ղուկ. 24. 13. ցաւ այլով կերպարանաւ՝ որք երթային յան-
դաստան: * Եւքա չոքան պատմեցին այ- 13
լոց, և ոչ նոցա հաւատացին: * Յետոյ մինչ- 14
դեռ բազմեալ էին մեռեալքն երևեցաւ
նոցա, և թշնամանեաց զանհաւատութիւն նոցա,
և կիստասրտութիւն. զի որ երևեցաւ նոցա
յարուցեալ՝ի մեռելոց՝ և նոքա ոչ հաւատա-
ցին: * Եւ ասէ ցնոսա, երթայք յաշխարհ 15
ամ, և քարոզեցէք զաւետարանն ամենայն
արարածոց: * Որ հաւատայ և մկրտեսցի՝ 16
կեցցէ, և որ ոչն հաւատայ՝ դատապարտես-
ցի: * Եւնշանք այսոքիկ՝ որ հաւատանն, եր- 17
‖ Գործ. 16. 18. թիցեն զհետ այնոցիկ: ‖ յանուն իմ դեւս
‖ 2. 4. հանցեն, ‖ լեզուս խօսեսցին, * ի ձեռս իւ- 18
10. 46. րեանց ‖ օձս բարձցեն, և եթէ մահացու
‖ 28. 5. ինչ դեղ արբցեն՝ նոցա ինչ ոչ վնասեսցէ. ‖ ի
‖ 28. 8. վերս հիւանդաց ձեռս դիցեն՝ և բժշկեսցին:
‖ Ղուկ. 24. 51. * Եւ ինքն տէր յետ խօսելոյն ընդ նմա՝ ‖ համ 19
Գործ. 1. 9. բարձաւ յերկինս, և նստաւ ընդ աջմէ հօր:
* Եւ նոքա ելեալ քարոզէին ընդ ամ երկիր՝ 20
տէն գործակցութիւք. և զբանն հաստատէին
ամ նշանօք՝ որ երթայր զհետ նոցա:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴՈՒԿԱՑ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ

Ա՛ետարանս որ ըստ Ղուկայ գրեալ է՝ Լոյն ինն ղուկաս աշխէրդ էր պետրոսի, և յետոյ ընդրեցաւ քրիստոսէն պօղոսի, և վկայեցաւ ի նմանէ. սա գրեաց զետարանս սոյն։ Սկիզբն առնէ ի ծննդենէն յովհաննու, և զոր ըստ նմին. պատմէ և զմարմնացեալ գիրքն. ապա ելանէ ի յովհաննէս ի դաւիթ, և ի դաւիթայ մինչև յառաջ։ Պատմէ սա և զիրարուելենան յովհաննու. և լինելով ի լճառանն զիրքեցն ի սապանայէ. և զընտրուելիսն աշխէրդացն, և այլ եօթանասունսն. եղոյզ նշանս և արուեստս բազմաց եղեալս. և զխորհուրդ մանուելիս, և զկատարածն՝ որ մատնեցաւ պիղատոսի պոնտացոյ, և խաչեցաւ մարմնով. զի զինուորքն բաժանեցին զհանդերձս նորա. և որ խաչեցան չերիւց աւազակին՝ որ ապաշխարեաց խոստովանութեամբ։ Այս զի մարմին նորա եղեալ ի գերեզմանի, և յարեաւ չերրորդ աւուրն. և չես այսորիկ համբարձաւ չերկինս պետանելով հրեշտակին։ Զուկաս արուեստիւ բծիղկ գոլով. սա աշխէրդեցաւ գրկինն. և համարեալ հոչեցաւ ի լուս եօթանասնիցն։ Ուսի չեսոյ աշխէրդեցաւ պօղոսի. վասն որոյ ասի՝ գովելութեան սորա չառեպարանին։ Սա հրամանաւ պօղոսի գրեաց զառեպարանս իւր յանդիսոյ գաղափ ի լեզուս առնելն՝ զինի ծէ ամ հմբաւանալոյ գրկինն։

Ղուկաս՝ յաքորելեան։

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

Ցուցակ ըստ ղուկաս։

	գլ.	հմր.
Ա՛ան աշխարհագրին.	Բ.	1.
Ա՛ան բացօթեայ հովտացին.	Բ.	8.
Ա՛ան սիմէոնի.	Բ.	25.
Ա՛ան մարգարէին աննայի.	Բ.	36.
Ա՛ան լինելոյ բանին ցայ առ յովհաննէս.	Գ.	2.
Ա՛ան՝ որոյ հարցանէին զյովհաննէս.	Գ.	10.
Ա՛ան գործյուրեց գրչէն.	Գ.	2.
Ա՛ան՝ որ ունէր զհոգին դիւահան.	Դ.	33.
Ա՛ան պոչանչին պետրոսի.	Դ.	38.
Ա՛ան որոյ բծղչէին՝ ի պէսպէս հիւանդու-թեանց.	Դ.	40.
Ա՛ան որսոյ ձկանցն.	Ե.	4.
Ա՛ան բորոտին.	Ե.	12.
Ա՛ան անդամալուծին.	Ե.	15.
Ա՛ան ղեւեայ մաքսաւորին.	Ե.	27.
Ա՛ան գօտացեալ չեռնին.	Զ.	6.
Ա՛ան առաքելոցն համարոյ.	Զ.	13.
Ա՛ան երանութեանցն.	Զ.	20.
Ա՛ան հարիւրապետին.	Է.	2.
Ա՛ան որդւոյ այրուցն.	Է.	12.
Ա՛ան՝ որոյ առաքեցանն՝ ի յովհաննէ.	Է.	19.
Ա՛ան օձանելոյ ջուրն ղեռնաւան.	Է.	38.
Ա՛ան առաքէ աերբնայանին.	Ը.	5.
Ա՛ան ասպետելոյ կուրցն.	Ը.	24.
Ա՛ան՝ որ ունէր զլեգեոնին.	Ը.	27.
Ա՛ան դստեր ծողովրդապետին.	Ը.	41.

ասն պետապետ կնոջն . ը . 43 .
ասն առաքելոյ պերճոպասանան . ը . 2 .
ասն հինգ հացերն , և երկու ձկանցն . ը . 13 .
ասն դաշնիերսան հարցանելոյ . ը . 18 .
ասն այլակերպութենն յն . ը . 29 .
ասն լուսանահարին . ը . 39 .
ասն խորհելոյն՝ ընե ո՛վ մեծ էնէ . ը . 46 .
ասն հաւատոյն հրաման պինե երթալ . ը . 57 .
ասն երեսեցոյցանելոյ պօծանասանան . ը . 1 .
ասն հարցանելոյ օրինաճանին . ը . 25 .
ասն անիելոյն ՚ի ձեռս առաքելոյ . ը . 30 .
ասն մարիամոս և մարթայի . ը . 38 .
ասն յաղօթս հալոյն . ժա . 1 .
ասն խոռ դերեն . ժա . 14 .
ասն՝ որ կինն հայն երթոյ ՚ի ծողովրդեանն . ժա . 27 .
ասն նշան խնդրելոյն . ժա . 29 .
ասն՝ որ գարեհեցին հուշեաց պարն . ժա . 37 .
ասն վայ պատոյ օրինաճանացն . ժա . 46 .
ասն խմորոյ գարեհեցոցն . ժբ . 1 .
ասն բաճանելոյ պինչն ընդ եղբօրն . ժբ . 13 .
ասն պղտերերելոյ անդոյ մեճապանն . ժբ . 16 .
ասն գալիլեացոցն՝ և որոյ ՚ի սելոամ .
և վասն ընչնոցն . ժգ . 1 .
ասն հարիսաբաւ կնոջն այսահարին . ժգ . 11 .
ասն առաքացն . ժգ . 19 .
ասն՝ ընե սահատ եղեն որ ապրելոյ եղեն . ժգ . 23 .
ասն որ ասացին ցյս պհերովբեե . ժգ . 31 .
ասն՝ որ ըրգողեալ էր . ժգ . 2 .
ասն՝ որ սիրեն պնախատհան . ժգ . 7 .
ասն հոլելոյն յերնրեան . ժգ . 12 .
ասն պինելոյ աղատարիին . ժգ . 28 .
ասն հարեւր ոչխարացն . ժե . 4 .

ԱՆՆ անառակ որդւոյն . ԺԵ . 11 .
ԱՆՆ անիրաւ գնդապետին . ԺԶ . 1 .
ԱՆՆ ԼՃապանին , և ղազարու . ԺԶ . 19 .
ԱՆՆ դատն Իսրայէլի . ԺԿ . 12 .
ԱՆՆ անիրաւ դատաւորին . ԺԸ . 2 .
ԱՆՆ գաբրիէլայն , և Մարիամայ . ԺԸ . 10 .
ԱՆՆ հարցանելոյ ԼՃապանին կայ . ԺԸ . 18 .
ԱՆՆ հովին . ԺԸ . 35 .
ԱՆՆ պարկոսի . ԺԹ . 2 .
ԱՆՆ գնալոյ առնուլ երբ լուգաւորուին
և դառնալ . ԺԹ . 12 .
ԱՆՆ առնելոյ զդատն գնան . ԺԹ . 13 .
ԱՆՆ յաւանդին . ԺԹ . 30 .
ԱՆՆ հարցանելոյ Մահանայէին զայր . Ի . 1 .
ԱՆՆ առակի այգւոյն . Ի . 9 .
ԱՆՆ դահիճանին . Ի . 23 .
ԱՆՆ ապստամբելոյն . Ի . 27 .
ԱՆՆ՝ ըստ գնեմբդ է որդի դաւըն Ա . Ի . 41 .
ԱՆՆ երկու լուսայ այրւոյն . ԻԱ . 2 .
ԱՆՆ հարցման հարարածին . ԻԱ . 7 .
ԱՆՆ զաւակին . ԻԲ . 1 .
ԱՆՆ ձէնճելոյն՝ ըստ ոչ ձեզ էդէ . ԻԲ . 24 .
ԱՆՆ խնդրելոյն առաքնայ Թորչել զսխմոնը . ԻԲ . 31 .
ԱՆՆ նախապատուց հերովդէ . ԻԳ . 11 .
ԱՆՆ հոծելոյ հանանդն . ԻԳ . 27 .
ԱՆՆ ապաշխարելոյ աւազակին . ԻԳ . 40 .
ԱՆՆ խնդրելոյ գիրունաէան Տարինն . ԻԳ . 52 .
ԱՆՆ Իւղերեր հանանդն . ԻԴ . 1 .
ԱՆՆ հղեռվղեանդն . ԻԴ . 13 .
ԱՆՆ համբառնալոյն Քն . ԻԴ . 51 .

ՍՓՅ ՂՈՒԿԱՅ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՉ

ԵՒԵՏԱՐԱՆ
ԸՍՏ ՂՈՒԿԱՍԻՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա։

1 ՎԱՌԱՆՈՒ ԲԱՆՈՒՄՈՒՆՔ
յօժարեցին վերստին կարգել
զպատմութիւնն վասն իրացն հաս-
2 ատատեալց ՚ի մեզ ։ * որպէս ա-
ւանդեցին մեզ՝ որ ՚ի սկզբանէ ականատեսք
3 և սպասաւորք եղեն բանին ։ * Ա՛մ եղև
և ինձ , որ ՚ի սկզբանէ զհետ երթեալ էի
ամի՝ ճշմարտութե՛ւ կարգաւ գրել քեզ՝ քաջդ
4 Թէոփիլէ ։ * զի ծանիցես զբանիցն՝ որոց ա-
ճակերտեցար , զճշմարտութիւն ։
5 *Եւ եղև յաւուրս Հերովդէի արքայի հրէաս-
տանի , քահանայ ոմն անուն զաքարիա ‖ ՚ի ||ՄԱՏ.
դասակարգէ աբիայ ։ և կին նմա՛ ՚ի դստերաց 24 · 10 ·
6 ահարովնի , և անուն նո՛ր Եղիսաբեթ ։ * Եւ
էին արդարք երկոքին առաջի աՍ , գնայլն
յամ պատուիրանս և յիրաւունս տէն անա-
7 րատ ։ *Եւ ո՛չ գոյր նո՛ր որդեակ , քանզի ե-
ղիսաբեթ ամուլ էր ։ և երկոքեան անցեալ
էին

Դեմոյց Ղուկաս աւետիս. Էմիսար
Կոմէ Վահանէ

էին զաւուրքք իւրեանց : * Եւ եղև ՚ի քա 8
հանայանալն նր ըզ կարգի աւուրցն հասա
նելոյ առաջի նց , * ըստ օրինի քահանայու 9
թեն՝ եհաս նմա խունկ արկանել մտեալ ՚ի
|| Ելից . տաճարն ն . * || և նմ բազմութի ժողովրդ 10
30 . 8 . դեանն կային յաղօթս արտաքոյ՝ ՚ի ժամ
Ղեւտ . 16 . 17 . խնկոցն : * Եւ երևեցաւ նմա հրեշտակ ն . 11
ի կայր ընդ աջմէ սեղանոյ խնկոցն : * Եւ 12
խռովեցաւ զաքարիա՝ իբրև եսես , և ան
կաւ ահ ՚ի վր նորա : * Եւ ասէ ցնա հրեշտակն 13
ն . մի երկնչիր զաքարիա՝ ի լսելի եղեն ա
ղօթք քո . և կինդ քո եղիսաբեթ ծնցի քեզ
որդի՝ և կոչեսցես զանուն նր յովհաննէս :
* Եւ եղիցի քեզ ուրախութի և ցնծութի . 14
և բազումք ՚ի ծննդեան նորա խնդասցեն .
* ի եղիցի մեծ առաջի ն . և գինի և օղի
մի արբցէ . և հոգւով սրբով լցցի անդստին 15
յորովայնէ մօր իւրոյ : * Եւ զբազմս յորդ 16
ւոցն Իլի դարձուսցէ ՚ի տր ած իւրեանց :
* Եւ ինքն եկեսցէ առաջի նր հոգւով զօ 17
|| Մաղ . րութ եղիայի , || դարձուցանել զսիրտս հարց
4 . 6 . յորդիս , և զանհաւանս յիմաստութի արդա
Մաթ . րոց . պատրաստել ն ժողովրդի կազմեալ :
11 . 14 . * Եւ ասէ զաքարիա ցհրեշտակն . և ի գի 18
տացից զայդ . ի ես ծեր եմ , և կին իմ ան
ցեալ զաւուրքք իւրովք :* Պատասխանի ետ 19
հրեշտակն և ասէ ցնա . ես եմ գաբրիէլ՝ որ
կամ առաջի այ , և առաքեցայ խօսել ընդ
քեզ՝ և աւետարանել քեզ զայդ : * Եւ ա 20
հա եղիցիս համր , և մի կարասցես խօսել
մինչև ցօրն՝ յորում այդ լինիցի . փոխանակ
զի ո՛չ հաւատացեր բանիցս իմոց՝ որք լցցին ՚ի
ժա-

21 ժամանակի իւրեանց : * Եւ ժողովուրդն
ակն ունէր զաքարիայ , և զարմանային ընդ-
22 յամենն նորա ’ի տաճարին : * Եւ իբրև էլ
ո՛չ կարէր խօսել ընդ նմա . և իմացան թէ տե-
սիլ եառեալ ’ի տաճարին : և նա նշանացի խօ-
23 սէր ընդ նմա , և կայր պապանձեալ : * Եւ է-
ղև իբրև լցան աւուրք պաշտամանն նորա ,
24 գնաց ’ի տունն իւր . * և յետ աւուրցն այնո-
ցիկ յղացաւ եղիսաբեթ կինն նր , և թա-
քուցանէր զանձն ամիսս հինգ , և ասէր :
25 * Օ՛ր՝նչ գործ գործեաց ընդ իս տր յաւուրս՝
յորս հայեցաւ յիս բառնալ զնախատինս իմ
’ի մարդկանէ :
26 * Եւ յամենեան վեցերորդի աւուրեացն գաբ-
րիէլ հրեշտակ յղի ’ի քաղաք մի գալիլեաց-
27 ւոց , որում անուն էր Նազարեթ , * առ կոյս
խօսեցեալ առն , որում անուն էր յովսէփ ’ի
տանէ դաւթի . և անուն կուսին մարիամ :
28 * Եւ եհեալ առնա՝ ասէ . ուրախ լեր քերկ-
29 րեալդ՝ տր ընդ քեզ : * Եւ նա ընդ բանն
խռովեցաւ , և խորհէր ընդ միտս՝ թէ ո՛րպիսի
30 լինէ ողջոյնս այս : * Եւ ասէ ցնա հրեշ-
տակն . մի երկնչիր մարիամ , զի գտեր
31 շնորհս յիս : * ‖ Եւ ահա յղասցիր՝ և ծնցես ‖ Եսա. 7. 14.
32 որդի . ‖ և կոչեսցես զանուն նր Յս : * Նա ‖ Վաւտ. 2. 21.
եղիցի մեծ , և որդի բարձրելոյ կոչեսցի . և
տացէ նմա տր աթոռ զաթոռն դաւթի հօր նր .
‖ և թագաւորեսցէ ’ի վերայ տանն յակով- ‖ Դան. 7. 14.
33 բայ ’ի յաւիտեանս . * և թագաւորութե- Ե 27.
34 նր վախճան մի լիցի : * Եւ ասէ մարիամ՝ Մտթ. 4. 7.
ցհրեշտակն . զիարդ լինիցի ինձ այդ , քան-
35 զի զայր ո՛չ գիտեմ : * Պատասխանի եառ հր-

բեշտակն և ասէ ցնա . Հոգի՛ սբ եկեսցէ ՚ի
քեզ , և զօրութիւն բարձրելոյն հովանի լինի
՚ի վերայ քո . քանզի և որ ծնանելոցն է ՚ի քէն՝
սբ է , և որդի այ կոչեսցի : * Եւ ահա ե- 36
ղիսաբեթ ազգական քո՝ և նա յղի է ՚ի ծե-
րութիւն իւրում. և այս վեցերորդ ամիս է նո՛
որ ամուլն կոչեցեալ էր . * զի ո՛չ ակարասցի 37
առ յայ ամենայն բան : * Եւ ասէ մարիամ. 38
ահաւասիկ կամ աղախին տն , եղիցի ինձ
ըստ բանի քում. և գնաց ՚ի նմանէ հրեշ-
տակն :
*Յարուցեալ մարիամ յաւուրսն յայնոսիկ, 39
գնաց ՚ի լեռնակողմն փութապես ՚ի քաղաքն
յուդայ : * Եւ եմուտ ՚ի տունն զաքարիայ , 40
և ետ ողջոյն եղիսաբեթի : * Եւ եղև իբ- 41
րև լուաւ զողջոյնն մարիամու եղիսաբեթ ,
խաղաց մանուկն յորովայնի նորա . և լցաւ
եղիսաբեթ հոգւով սրբով . * և ՚ի ձայն 42
բարձր աղաղակեաց և ասէ . օրհնեա՛ես դու
՚ի կանայս , և օրհնեալ է պտուղ որովայնի
քո : * Եւ ուստի՞ է ինձ այս , զի եկեսցէ 43
մայր տն իմոյ առ իս : * Ո՛ի ահաւասիկ իբ- 44
րև եղև ձայն ողջոյնի քո յականջս իմ , խաղ
ացաց ցնծալով մանուկս յորովայնի իմում:
* Եւ երանի՛ որ հաւատացեալ եղիցի 45
կատարումն ասացելոցս նմա ՚ի տնէ : * Եւ 46
ասէ մարիամ. Մեծացուսցէ անձն իմ զտ՛ր .
* և ցնծացաւ հոգի իմ յաստ փրկիչ իմ: 47
*Ո՛ի հայեցաւ ՚ի խոնարհութիւն աղախնոյ 48
իւրոյ . զի ահա յայսմ հետէ երանեսցեն ինձ
ամենայն ազգք : * Ո՛ի արար ինձ մեծամեծս հզ- 49
օրն , և սբ է անուն նորա : * Եւ ողորմու- 50

թիւն

Թէ նէր աղգաց յաղգս երկիւղածաց իւրոց ։
51 * ‖ Ընդ ամենայն բազկաւ իւրով. ցրուեաց ‖ Եսայ.
զամբարտաւանս մտօք սրտից իւրեանց ։ 51. 9.
52 * Կործանեաց զՀզօրս յաթոռոց, և բարձրա- Սաղմո.
53 ցոյց զխոնարհս ։ * ‖ Զքաղցեալս լցոյց քա- 32. 10.
րուք, և զմեծատունս արձակեաց ունայնս ։ ‖ Թագ
54 * Պաշտպանեաց ընդ ծառայի իւրում՝ յի- 2. 5.
55 շել զողորմութենէ ։ * Որպէս խօսեցաւ առ Սաղմո.
հարս մեր՝ ‖ աբրահամու և զաւակի նորա ‖ Ծննդ.
56 յաւիտեան ։ * Կացի մարիամ առ նմի իբրև 33. 11.
ամիսս երիս, և դարձաւ ի տուն իւր ։ 17. 9.
57 * Եւ եղիսաբեթի լցան ժամանակք ծննանե- 22. 16.
58 լոյ, և ծնաւ որդի ։ * Եւ լուան որ շուրջ զնո- Սաղմո.
վաւ էին՝ և ազգատոհմ նէր, զի մեծ արար 131. 11.
էր զողորմութենէ իւր ընդ նմա. և խնդային ընդ Եսայ.
59 նմա ։ * Եւ եղև յաւուրն ութերորդի՝ եկին 41. 8.
Թլփատել զմանուկն, և կոչէին զնա յանուն
60 հօր իւրոյ զաքարիա ։ * Պատասխանի ետ
մայր նէր և ասէ. այլ՝ այլ կոչեսցի յովհաննէս ։
61 * Եւ ասեն ցնա. քանզի ոչ ոք է յազգի քումմէ,
62 որոյ կոչի անուն յովհաննէս ։ * Կնարկէին
63 հօրն նէր՝ թէ զի՞նչ կամիցի կոչել զնա ։ * Եւ
խնդրեաց տախտակ, գրեաց ‖ և ասէ. յով- ‖ Վեր.
հաննէս է անուն դորա. և զարմացան ա- 1. 13.
64 մենքեան ։ * Եւ բացաւ բերան նէր վաղվա-
ղակի՝ և լեզու նորա, և խօսէր՝ և օրհնէր
65 զԱստ ։ * Եւ եղև ահ՝ի վերայ ամենեցուն որ
լսէին զայս, և որ շուրջ բնակեալ էին զնո-
քօք. և ընդ ամ լեռնակողմն հրէաստանի
66 պատմէին ամ բանքս այսոքիկ ։ * Եւ եդին
ամենեքեան որ լսէինն՝ ի սիրտս իւրեանց,
և ասէին. զի՞նչ լինիցի մանուկս այս ։ և

ձեռն

ձեռն նոն էր ըստ նմա ։ * Նա զաքարիա հայր 67
նր լցաւ հոգւով սրբով, մարգարեացաւ և
‖ Սաղ. ասէ ։ * ‖ Օրհնեալ տէր աստ իսկ, զի յայց 68
73. 12. եալ մեզ, և արար փրկութիւն ժողովրդեան ի-
‖ Սաղ. րում ։ * ‖ Նա յարոյց եղջիւր փրկութիւն մեզ 69
131. 17. ‖ Երեմ. ի տանէ դաւթի ծառայի իւրոյ ։ * ‖ Որպէս 70
30. 10. խօսեցաւ բերանով սրբոց՝ որ յաւիտենից
մարգարէքն նր էին ։ * փրկութիւն ի թշնա- 71
մեաց մերոց, և ի ձեռաց ամ ատելեաց մե-
րոց ։ * Առնել ողորմութիւն ընդ հարս մեր, 72
‖ Ծննդ. և յիշել զուխտն իւր սուրբ ։ * ‖ Օ երդումն 73
22. 16. Երեմ. զոր երդուաւ աբրահամ հօր մերում
31. 33. տալ մեզ, * առանց երկիւղի, ի ձեռաց 74
Եբեր. թշնամեաց մերոց փրկեալս ։ Պաշտել զնա
6. 13. * սրբութիւն և արդարութիւն առաջի նր զամ 75
ս ւորս կենաց մերոց ։ * Եւ դու մանուկ՝ 76
մարգարէ բարձրելոյ կոչեսջիր. զի երթիւ
ջես առաջի երեսաց տն պատրաստել զճա-
‖ Վէր. նապարհս նր ։ * ‖ Տալ գիտութիւն փրկութիւն 77
1. 17. ժողովրդեան նր, ի թողութիւն մեղաց նց ։
* Ո ասն գթութիւնց ողորմութիւն ոյ մերոյ, 78
‖ Ջափա. որով հաւք այց արասցէ մեզ ‖ արեգական ի բար-
3. 8. ձանց ։ * Երևել՝ որոց ի խաւարի և ի ստո- 79
6. 12. Մաղա. ւմն մահու նստեալ. ուղղել զոտս մեր ի
4. 2. ճանապարհս խաղաղութիւն ։ * Եւ մանուկն 80
աճէր՝ և զօրանայր հոգւով. և էր յանա-
պատս մինչև յօր երևելոյ նր ի իսրայէլ ։

ԳԼՈՒԽ Ա ։

Եւ եղև ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ էր 1
հրաման յօգոստոս կայսերէ՝ աշխարհա-
գիր առնել ընդ ամ տիեզերս ։ * Այս ա- 2

ռաջին աշխարհագիր եղև ՚ի դատաւորուե-
3 ասորւոց կիւրեենեայ ։ * Եւ երթ այլն ամե-
նեքեան մտանել յաշխարհագիրս յիւրաքան-
4 չիւր քաղաքի ։ * Եւ և յովսէփ ՚ի գալիլեէ ՚ի
քաղաքէ նազարեթէ՝ ՚ի հրէաստան ՚ի քա-
ղաք դաւթի , ‖ որ կոչի բեթղհեմ. վասն ‖Մատ.
5 լինելոյ նր ՚ի տանէ և յազգէ դաւթի , * մը- 5. 2.
տանել յաշխարհագիրս մարեմաւ հանդերձ՝ Մատ.
6 զոր խօսեալն էր նմա , և եր յղի ։ * Եւ ե- 2. 6.
ղև ՚ի հասանելն նոցա անդր , լցան աւուրք
7 ծնանելոյ նր ։ * Եւ ծնաւ զորդին իւր զանդ-
րանիկ , և պատեաց ՚ի խանձարուրս՝ և եդ
զնա ՚ի մսուր . զի ոչ գոյր նոցա տեղի յի-
ջևանին ։
8 * Եւ հովիւք էին ՚ի տեղւոջն յայնմիկ բակ-
օթեայք , որ պահէին զպահպանութիւն գի-
9 շերւոյ հօտից իւրեանց ։ * ‖ Եւ հրեշտակ տն ‖Ղուկ.
երևեցաւ նոցա , և փառք տն ծագեցին առ
10 նս . և երկեան երկիւղ մեծ ։ * Եւ ասէ ցնս
հրեշտակն . մի երկնչիք՝ զի ահա ասէ
աւետարանեմ ձեզ ուրախութիւն մեծ , որ ե-
11 ղիցի ամ ժողովրդեանն . * զի ծնաւ ձեզ
այսօր փրկիչ , որ է օծեալ տր ՚ի քաղաքի
12 դաւթի ։ * Եւ այս նշանակ ձեզ . գտանիք
ցիք մանուկ պատեալ ՚ի խանձարուրս , և ե-
13 դեալ ՚ի մսուր ։ * Եւ յանկարծակի եղև ընդ
հրեշտակին բազմութիւն զօրաց
երկնաւորաց , որ օրհնէին զաստ՝ և ասէին .
14 * Փառք ՚ի բարձունս ոյ , և յերկիր խաղա-
15 ղութիւն , ՚ի մարդիկ հաճութիւն ։ * Եւ եղև
իբրև վերացան ՚ի նոցանէ հրեշտակքն յեր-
կինս , ասէն ցմիմեանս հովիւքն . եկայք եր-
թիւ.

թիցուք մինչև ցբեթզկհեմ, և տեսցուք
զի՞նչ է բանս այս որ եղև. զոր ինձ եցոյց
մեզ։ * Եւ եկին փութանակի, և գտին 16
զմարիամ և զյովսեփ և զմանուկն եդեալ
ի մսուր։ * Եւ ծանեան վասն բանին՝ որ ա- 17
սացաւ նոցա զմանկանէն։ * Եւ ամենեքեան 18
որ լսէին, զարմանային վասն բանիցն՝ զոր խո-
սեցան ընդ նոսա հովիւքն։ * Եւ մարիամ զամ 19
զամենս զայսոսիկ պահէր, և խելամուտ լի-
նէր ի սրտի իւրում։ * Եւ դարձան հո- 20
վիւքն, փառաւորք առնելին և օրհնելին զամ-
ենայն զոր լուան և տեսին. ոպ պատմե-
|| ծննդ. ցաւ նոցա։ * || Եւ իբրև լցան աւուրք ութ 21
17. 12. թլփատել զնա, և կոչեցաւ անուն նո՛ || ի՛
ղկթ. 12. 3. որ կոչեցեալն էր ի հրեշտակէն, մինչև
|| վէր. յղացեալ էր զնա յորովայնի։
1. 31. * Եւ իբրև լցան աւուրք սրբուԹե՛ նր՛ || ը՛ 22
|| ղկթ. 12. 6. օրինացն մովսէսի, ածին զնա յեր՛ի մ-
ման առնել նո՛ն։ * որպէս և գրեալ է յօրէնս 23
|| երէմ. նո՛ն, || Թե՝ ամ արու որ բանայ զարգանդ՝
13. 2. սուրբ նո՛ն կոչեսցի։ * Եւ տալ պատարագս՝ 24
թեսաղ. 8. 16. ը՛ ասացելոյն || յօրէնս նո՛ն, զոյգ տատրա-
|| ղկթ. կաց, կի՛ երկուս ձագս աղաւնեաց։ * Եւ 25
12. 8. ահա այր մի էր յեր՛ի, որոյ անուն էր սի-
մէոնի. և էր այրն այն արդար և երկիւղած,
և աւին ունէր սիրելի թԹարուԹե՛նն իւր՛լի, և հոգի
նր՛ էր ի՛նմա։ * Եւ էր նր՛ հրամայեալ 26
ի հոգւոյն սրբ՛՝ մի՛ տեսանել զմահ, մինչև
տեսցէ զօծեալն տո՛ն։ * Եւ եկն հոգւովն ի՛ 27
տաճարն. և իբրև ածին ծնօղքն զմանուկն
յի՛՝ առնել նր՛ ը՛ սովորու՛ օրինացն ի վե՛ր
նր՛. * և նա առընկալաւ զնա ի գիրկս իւր, 28

և

29 և օրհնեաց զնա, և ասէ. * Ընդ՝ արձակեա
զծառայս քո ՚ի բանի քումմ՚ի խաղաղու-
30 թի. * զի տեսին աչք իմ զփրկութիւն քո.
31 * զոր պատրաստեցեր առաջի ամենայն ժողովրդոց.
32 լոյս ՚ի յայտնութիւն հեթանոսաց,
33 և փառս ժողովրդեան քումմ Իսրայէլ. * Եւ
էին հայրն և մայրն նորա զարմացեալ ՚ի վերայ
34 բանիցն, որ խօսէին զնմանէ. * Եւ օրհ-
նեաց զնոսա սիմէոնն, և ասէ ցմարիամ մայրն
նորա. ‖ ահա սա կայ ՚ի գլորումն և ՚ի կանգ- ‖ Եսայ.
նումն բազմաց ՚ի մէջ Իսրայէլի, և ՚ի նշան հա- 8. 14.
35 կառակութեան. * Եւ ընդ քո իսկ անձն անց- 9. 33.
այ սուր. զի յայտնեսցին ՚ի բազմ սրտից խոր- 1. Պետ.
36 հուրդք. * Եւ անդ էր աննա մարգարէ՝ 2. 7.
դուստր փանուէլի յազգէ ասերայ. սա էր
որ ծերացեալ էր զաւուրսքք բազմօք՝ կեցեալ
37 ընդ առն ամս եօթն ՚ի կուսութէ իւրմէ. * Եւ
էր այրի ամաց իբրև ութսուն և չորից. որ
ոչ մեկնէր ՚ի տաճարէն, այլ պահօք և աղօ-
38 թիւք պաշտէր զցայգ և զցերեկ. * Եւ սա
՚ի նմին ժամու յարուցեալ գոհանայր ընդ
և խօսէր զնմանէ ընդ ամենեսեան՝ որ ակն ու-
39 նէին փրկութեն Իսրայէլի. * Եւ իբրև կատա-
րեցին զամ ընդ օրինացն Տեառն, դարձան անդ-
րէն ՚ի գալիլեա ՚ի քաղաքն իւրեանց Նա-
40 զարեթ. * Եւ մանուկն աճէր և զօրանայր
ի հմայութիւ. և շնորհք ոյժ էին ՚ի վերայ նորա.
41 * Եւ երթային ծնօղք նորա ամ ամի ‖ յԵրեմ ‖ Եսա.
42 ՚ի տօն զատկին. * Եւ իբրև եղեն նորա ամք 23. 15.
երկոտասան, յերանել նոցա Երեմ ըստ սո- 34. 18.
43 վորութէ տօնին, * և կատարել զաւուրսն՝ և 2. Օրին. 16. 1.
դառնալ անդրէն, մնաց յետ մանուկն Երեմ.

և

և ոչ գիտացին ծնօղքն նը։ * Կարծէին զը- 44
նմանէ՝ թէ ընդ ուղեկիցան իցէ. եկին իբ-
րև աւուր միոյ ճանապարհ՝ և խնդրէին զը-
նա ըն ցրացիան և ըն ծանօթս։ * Եւ իբրև 45
ոչ գտին, դարձան անդրէն յԵրմ խնդրել
զնա։ * Եւ եղև յետ երից աւուրց՝ գտին 46
զնա ի տաճարին, զի նստեր ընդ վարդա-
պետան. լսեր ի նոցանէ, և հարցաներ զնո-
սա։ * Օ արմանային ամենեքեան՝ որ լսէին 47
ի նմանէ՝ ըն իմաստութէին և ըն պատասխա-
նիս նը։ * Եւ իբրև տեսին զնա՝ սքանչա- 48
ցան. և ասէ ցնա մայրն իւր. որդեակ՝ զի՞նչ
գործ գործեցեր դու ընդ մեզ. ահաւասիկ
հայր քո և ես տառապեալք՝ խնդրեաք ըզ-
քեզ։ * Եւ ասէ ցնա. զի՞ խնդրեիք զիս, 49
ոչ գիտեիք եթէ ի տան հօր իմոյ պարտ է
ինձ լինել։ * Եւ նոքա ոչ իմացան զբանն՝ 50
զոր խօսեցաւ ըն նոսա։ * Եւ կէզ ըն նը, և 51
գնաց ի Նազարեթ. և էր նոյ հնազանդ. և
մայր նը պահէր զնմ զբանան ի սրտի իւ-
րում։ * Եւ յն զարգանայր իմաստութէ՛ և 52
հասակաւ, և շնորհօք յոյ և ի մարդկանէ։

ԳԼ. Գ.

Ի հնգետասաներորդի ամի տէրունէն տի- 1
բերեայ կայսեր, ի դատաւորութեան
Հրէաստանի պիղատոսի պոնտացւոյ, և ի
չորրորդպետութէ գալիլեացւոյ Հերովդի,
և ի փիլիպպոսի եղբօր նը չորրորդպետութէ
իտուրացւոյ և տրաքնացւոյ աշխարհին, և
ի չորրորդպետութէ լիւսանեայ աբիլենաց- ‖ Գ.տբ.
ւոյ, * ‖ և ի քահանայապետութէ աննայի 2 4. 6.
և

և կայիափայ. եղև քան ՚այ ՚ի վէր յովհան-
նու որդւոյ զաքարիայ՝ յանապատի անդ ։
3 * ‖ Եւ եկն յամ կողմն յորդանանու քարո- ‖ Մ ապր
զել մկրտութեն ապաշխարութեն ՚ի թողուի Մ արկ
4 մեղաց ։ * ոպ և գրեալ է ՚ի գիրս պատգա- ւ. 4.
մաց եսայեայ մարգարէի. ‖ ձայն քարոզ- ‖ Ե ապր
ող յանապատի. պատրաստ արարէք զճա- ՅովհաՆ.
նապարհ ՏՀն, ուղիղ արարէք զշաւիղս Նր. ւ. 23.
5 * Լ՚ռնայն ձորք լցցին, և ամ լերինք և բլ-
լուրք խոնարհեսցին. և եղիցին դժուարին-
քըն ՚ի դիւրինս, և առապարքն ՚ի հարթ
6 ճանապարհս. * և տեսցէ ամ մարմին զգ-
7 փրկութեն ՚ոյ ։ * Եւ ասէ ցժողովուրդսն ե- ‖ Մ ապր
լեալս մկրտիլ ՚ի նմանէ. ‖ ծնունդք իժից՝ ո՞ Մ ապր
եցոյց ձեզ փախչել ՚ի բարկութէնն՝ որ գալոց 3. 7.
8 է ։ * Լ՚արէք այսուհետև պտուղս արժա-
նի ապաշխարութե. և մի սկսանիցիք ասել՝
եթէ ունիմք հայր զաբրահամ. զայս ասեմ
ձեզ, եթէ կարօղ է ՏՀ ՚ի քարանցս յայս-
ցանէ յարուցանել որդիս աբրահամու ։
9 * Լայց ահաւասիկ տապար առ արմին ծա-
ռոց կայ. ամենայն ծառ՝ որ ո՛չ առնէ զպը-
տուղ քարւոք, հատանի և ՚ի հուր արկանի ։
10 * Հարցանէին զնա ժողովուրդքն և ասէին
11 իսկ արդ՝ զի՞նչ գործեսցուք ։ * Պատասխա- ‖ Յովհ.
նի ետ և ասէ ցնոսա. ‖ որ իցէն երկու հան- 2. 15.
դերձք՝ տացէ զմին այմ որ ոչն գուցէ. և 1. Յովհ.
12 որ կայցէ կերակուր՝ նոյնպէս արասցէ ։ * Լ՚- 3. 17.
կին և մաքսաւորք մկրտիլ, և ասեն ցնա.
13 վարդապետ՝ զի՞նչ գործեսցուք ։ * Եւ նա
ասէ ցնոսա. մի ինչ աւելի քան զկրամայեալն
14 ձեզ առնիցէք ։ * Հարցանէին զնա և զին-

ուորքն

ուորքն և ասէին . և մեք զի՞նչ գործեսցուք ։
ասէ ցնոսա . մի՛ զոք խուխցեք՝ և մի՛ զոք զբա-
պարտիցեք , շատ լիցին ձեզ թոշակքն ձեր ։
*Ի՞նչ ասէն ուներ ժողովուրդն՝ և խօրհէին 15
ամենեքեան ՚ի սիրտս իւրեանց վը յովհան-
նու՝ միթէ սա իցէ Ք՚ն ։ * Պատասխանի 16
Ա Մ ար՚ եւ ամենեցուն և ասէ . ‖ ես մկրտեմ զձեզ
3 . 11 . ջրով . բայց գայ զօրագոյն քան զիս , զորոյ
Մ ար՚ . չեմ բաւական բառնալ զկօշիկս . ‖ նա մկըր-
1 . 8 . տեսցէ զձեզ Հոգւով սրբով և հրով ։* ‖ Որոյ 17
Յ ովհան . հեծանոցն ՚ի ձեռին իւրում սրբել զկալ իւր՝
1 . 26 . ‖ Գ ործ . և ժողովել զցորեանն ՚ի շտեմարանս իւր , և
1 . 5 . Ա մ ար՚ զկալորդն այրեսցէ անշէջ հրով ։ * Խաղաղա- 18
3 . 12 . և այլ ևնչ մխիթարուելով աւետարանէր ժո-
Ա մ ար՚ ղովրդեանն ։ * ‖ Բայց Հերովդէս չորրորդա- 19
14 . 4 . պետ յանդիմանեալ ՚ի նմանէ վասն Հերով-
Մ ար՚ . դեայ կնոջ եղբօր իւրոյ՝ և վասն ամ չարեացն
6 . 17 . զոր գործեաց Հերովդէս , * յաւել և զայն 20
Ա մ ար՚ և ես ՚ի վեր ամի . և եդ ՚ի բանտի զյովհան-
3 . 13 . նէս ։ * ‖ Եւ եղև ՚ի մկրտիլ ամ ժողովրդ- 21
Մ ար՚ . եանն , և Ի՛ն յիսի մկրտիլն՝ և կալ յաղօթս ,
1 . 9 . Յ ովհան . բանալ երկնից , * և իջանել Հոգւոյն սըն 22
1 . 32 . մարմնաւոր տեսլեամբ իբրև զաղաւնի ՚ի վը
նը . և գալ ձայն յերկնից՝ որ ասէր . դու ես
որդի իմ սիրելի՝ ընդ քեզ հաճեցայ ։ * Եւ 23
ինքն Յ՚ն էր ամաց իբրև երեսնից՝ սկսեալ՝ ո-
րոց ոմն կարծեր որդի յովսեփայ ։ ‖ Ի յակով- 24
բայն . որ Հեղեայն . որ մատաթեայն ։ * ‖ Ի 25
ղևեայն . որ մեղքեայն . որ յաննեայն . որ
յովսեփայն ։ * ‖ Ի մատաթեայն . որ ամով-
սայն . որ նաւումայն , որ եսղեայն . որ նաղ- 26
դեայն ։ * ‖ Ի մահաթեայն . որ մատաթեայն .

որ

որ սեմեայն . որ յովսեքեայն . որ յովդայն ։
27 * Ոը յոշեանայն . որ բեսայն . որ զօլաբա-
28 բելին . որ սաղաթիէլին . որ ներեայն ։ * Ոը
մեղքեայն . որ ադդեայն . որ կովսամայն .
29 որ եղմովգադայն . որ երայն ։ * Ոը յես-
ուայն . որ եղիազարայն . որ յովրամայն . որ
30 մատթայն . որ ղևեայն ։ * Ոը սիմէոնին .
որ յուդային . որ յովսեփայն . որ յոշեմայն .
31 որ եղեկիմայն ։ * Ոը մեղքայն . որ մեն-
նայն . որ մատաթայն . որ նաթանայն . որ
32 դաւթին ։ * Ոը յեսսեայն . որ ովբեդայն .
որ բոոսայն . որ սաղմոնայն . որ նաասսով-
33 նին ։ * Ոը ամինադաբայն . որ արամայն .
որ ադմեայն . որ առնեայն . որ եսրովմայն .
34 որ փարեսին . որ յուդային ։ * Ոը յակով-
բայն . որ իսահակայն . որ աբրահամայն .
35 որ թարային . որ նաքովրայն ։ * Ոը սերու-
քայն . որ ռագաւայն . որ փաղեկայն . որ
36 եբերայն . որ սաղային ։ * Ոը կայնանայն .
որ արփաքսադայն . որ սեմայն . որ նոյին .
37 որ ղամեքայն ։ * Ոը մաթուսաղային . որ ե-
նովքայն . որ յարեդին . որ մաղաղեելին .
38 որ կայնանայն ։ * Ոը ենովսայն . որ սեթայն .
որ ադամայն . որ աստուծոյ ։

ԳԼ . Գ ։

1 Եւ ‖ իբր լի հոգւով սրբով դարձաւ ’ի յոր- ‖ Մ ապ. 4. 1.
դանանէ . և վարեր հոգւովն յանապատ,
2 * յաւուրս քառասուն փորձեալ ’ի սատա- Մ աբէ. 1. 12.
նայէ . և ոչ եկեր և ոչ արբ յաւուրսն յայ-
3 նոսիկ . և ’ի կատարելն նոցա քաղցեաւ ։ * Եւ
ասէ ցնա սատանայ , եթէ որդի ես աստ-
ած

սա քարիդ այդմիկ՝ ղի հաց լիցի ։ * Պատաս- 4
||2·Օէն· խանի ետ նմա յիս և ասէ ։ գրեալ է , || եթէ
8. 3. ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ, այլ ամէն բանիւ
որ ։ * Յս հանեալ զնա ի լեառն մի բարձր՝ 5
եղոյց նմա զամ թագաւորութիւնս աշխար-
հի ի վայրկեան ժամանակի ։ * Յս ասէ ցնա 6
սատանայ . քեզ տաց զայս ամ իշխանութիւն
և զփառս սոցա , ղի ինձ տուեալ է՝ և ում
կամիմ՝ տամ զսա ։ * Ընդ՝ դու եթէ անկնիս 7
երկիրպագանիցես առաջի իմ, քեզ եղիցի
ամ։ * Պատասխանի ետ նմա յս և ասէ . 8
||2·Օէն· գրեալ է , || երկիրպագցես տեառն որ քումմ, և
6. 13. զնա միայն պաշտեսցես ։ * Յս ած զնա յերեմ, 9
10. 20. և կացոյց ի վէր աշտարակի տաճարին , և ա-
սէ ցնա . եթէ որդի ես որ , արկ զքեզ աս-
|| Աղմ. տի ի վայր ։ * || Օ ի գրեալ է՝ եթէ հրեշ- 10
90. 11. տակաց իւրոց պատուիրեալ է վասն քո՝ պա-
հել զքեզ ։ * Օ ի ի վէր ձեռաց բարձցեն 11
զքեզ, մի երբեք հարցես զքարի զոտն քո ։
* Պատասխանի ետ նմ յս և ասէ . ասացեալ 12
||2·Օէն· է , || թէ մի փորձեսցես զտէր քո ։ * Յս 13
6. 16. կատարեալ զամ փորձութիւնն սատանայի, ի
բաց եկաց ի նմանէ առ ժամանակ մի ։
Ի Ն * || Յս դարձաւ յօրութէ հոգւոյն ի գա- 14
|| Մ ապ· լիլեա . և եղ համբաւ զնմանէ ըստ ամ կող-
4. 14. մանս գաւառին ։ * Յս նա ուսուցանէր ի
Մարկ· ժողովուրդս նց փառաւորեալ յամենեցունց։
1. 14. * Յս եկն ի նազարեթ՝ ուր սնեալն էր . և 16
եմուտ ըստ սովորութեան իւրում յաւուրն շա-
բաթուց ի ժողովուրդն ։ * Յս ետուն նմ 17
գիրս եսայեայ մարգարէի , և յարեաւ ըն-
թեռնուլ . և իբրև եբաց զգիրսն՝ եգիտ

զոյն

18 զայն տեղի՝ յորում դրեաւն էր : * ‖ Հոգի ‖ Եսայ. 61. 1.
տն՝ի վերայ իմ, վ՚ր որոյ և օծ իսկ զիս. ա-
ւետարանել աղքատաց առաքեաց զիս, քր-
19 ժշկել զբեկեալս սրտիւք. * քարոզել գե-
րեաց զթողուի, և կուրաց տեսանել. ար-
ձակել զվիրաւորս՝ի թողուլթի. քարոզել
20 ժտարեկան տն ընդունելի : * Եւ խփեալ
զգիրսն՝ետ ցպաշտօնեայն, և նստաւ. և ա-
մենեցունն որ՝ի ժողովրդեանն էին աչք՝ի
21 նա հայէին : * Եւ սկսաւ ասել ցն՝ց. այսօր
22 լցան գիրքս այս յականջս ձեր : * Եւ ամե-
նեքին վկայէին նմա, և զարմանային ընդ
բանս շնորհացն՝ որ ելանէին՝ի բերանոյ նր՝.
23 և ասէին, ‖ ո՞չ սա է որդին յովսեփայ : * Եւ ‖ Յովհ. 6. 42.
ասէ ցն՝ց. ապաքէն ասիցէք առ իս զառակս
զայս. բժիշկ՝ բժշկեա՛ զանձն քո. որչափ
լուաք զոր արարեր՝ի կափառնաում, արա՛
24 և աստ՝ի քում գաւառի : * Եւ ասէ. ամէն
ասեմ ձեզ՝ թէ չէ մարգարէ ընդունելի՝ի
25 քաղաքի իւրում : * Եւ՚րդարև ասեմ ձեզ.
կին բազում այրիք էին յաւուրս եղիայի՝ի
մէջ ելի՝ յորժամ փակեցաւն երկինք զերիս
ամն և զվեց ամիս. և եղև սով մեծ ըստ
26 երկիր : * ‖ Եւ ո՛չ առ մի՝ի նոցանէ առա- ‖ 3 Թագ. 17. 9.
քեցաւ եղիա, բայց միայն՝ի սարեփթայ
27 սիդոնիացւոց՝ առ կին մի այրի : * ‖ Եւ բա- ‖ 4 Թագ. 5. 14.
զում բորոտք էին յիլի առ եղիսէի մարգա-
րէիւ. և ոչ ո՛ք՝ի նոցանէ սրբեցաւ, բայց
28 միայն նեեման ասորի : * Եւ լցան ամենե-
քին բարկութ՚ի ժողովրդեանն՝ իբրև լսէին
29 զայս : * Եւ յարուցեալ հանին զնա արտա-
քոյ քաղաքին, և ածին զնա մինչև յարտևան

լերինն՝ յորոյ վէր քաղաքն նոցա շինեալ էր՝
գահավէժ առնել զնա։ * Եւ նա անցեալ 30
ընդ մէջ նոցա՝ գնայր։

ԻԲ * Եւ էջ ի կափառնաում ի քաղաքն գա- 31
լիլեացւոց, և ուսուցանէր զնա ի շաբաթս ան։

‖ Մարկ. * ‖ Եւ զարմանային ընդ վարդապետութեան 32
ա. 21. նր, զի իշխանութեամբ էր բան նր։ * Եւ էր 33
ի ժողովրդեանն այր մի, զոր ոգին այս դի-
ւի պղծոյ, և աղաղակեաց ի ձայն մեծ,
* ասէ. Թուլացո՛ զի՞ կայ մեր և քո՝ յի՛ն նա- 34
զովրեցի, եկիր կորուսանել զմեզ. գիտեմ
զքեզ՝ ո՛վ ես սբդ ՚ոյ։ * Սաստեաց ի նա յի՛ն 35
և ասէ. պապանձեաց և ել ի դմանէ։ ըզ-
գետնեաց զնա դևն ի միջի անդ՝ և ել ի նը-
մանէ, և ինչ ո՛չ ընաեաց նմա։ * Եւ եղեն 36
զարմանալիք ի վէր ամենեցուն, խօսէին ընդ
միմեանս և ասէին. զի՞նչ է բանս այս, զի
իշխանութեամբ և զօրութեամբ սաստէ ոգւոց պղծ- 37
ծոց՝ և ելանեն։ * Եւ երթայր հռչակ զնր-
մանէ ընդ ամ տեղիս շուրջ զգաւառսն։
* Եւ յարուցեալ ի ժողովրդենէ անտի, ե- 38
‖ Մատթ. մուտ ի տունն սիմոնի։ * ‖ Ո ոքանչ սիմով- 39
ը. 14. նի տագնապեր ջերմամբ մեծաւ, և աղաչե-
Մարկ. ցին զնա վ՚ր նր։ * Եւկաց առ նո՛ սաստեաց 40
ա. 30. ջերմանն, և եթող զնա. և վաղվաղակի յա-
րեաւ՝ և պաշտեր զնա։ * Եւ ընդ արևուն 41
մտանել՝ ամենեքեան որոց էին հիւանդք ի
պէսպէս ցաւս՝ բերէին զնա առ նա։ Եւ նա
իւրաքանչիւր ումեք ի նոցանէ դնէր ձեռս՝
‖ Մարկ. և բժշկէր զնա։ * ‖ Ելանէին դեւք ի բազ- 42
ա. 34. մաց, աղաղակէին և ասէին. եթէ դու ես
որդի ՚ոյ. և նա սաստէր՝ և ո՛չ տայր նոյն թոյլ
խօս-

խօսել, զի պիտէին զնա թէ քէն է ։ ԻԳ

43 * Եւ իբրև տիւ եղև՝ ել գնաց յանապատ տեղի. և ժողովուրդքն ընդրկին զնա. և կին մինչև առ նա՝ և արգելուին զնա, զի մի
44 գնասցէ ի նոցանէ ։ * Եւ նա ասէ ցնոսա. և այլոց քաղաքաց պարտ է ինձ աւետարանել զարքայութիւն աստ, զի յայն իսկ առաքե-
45 ցեալ ։ * Եւ քարոզէր ի ժողովրդեան գալիլեացւոց ։

ԳԼՈՒԽ Ե ։

1 Եւ եղև ի խռնել զնովաւ ժողովրդեանն և լսել զբանն աստ, և ինքն կայր առ ծովա-
2 կին գեննեսարեթայ ։ * Եւ տեսս երկուս նաւս՝ զի կային առ ծովակին, և ձկնորսքն ելեալ ի նոցանէ՝ լուանային զդործիսն ։ * Եւ
3 նա ի մի նաւուցն՝ որ էր սիմոնի, և աղաչեաց զնա սակաւիկ մի տանել ի ներքս ի ցամաքէն. նստաւ՝ և ուսուցանէր ի նաւէ
4 անտի զժողովուրդսն ։ * Եւ իբրև լռեաց ի խօսիցն, ասէ ցսիմոնէ. խաղացո՛ ի խորն,
5 և արկէք զդործիս ձեր յորս ։ * Պատասխանի եւ սիմոնէ և ասէ ցնա. վարդապետ՝ զամենայն գիշեր աշխատեալ եղեաք՝ և ոչինչ
կալաք, բայց վասն քո բանիդ արկցուք զդործիս ։ * Օ այս իբրև արարին՝ փակեցին ի
6 ներքս բազմութիւն ձկանց յոյժ, մինչև պար-
7 պատէին ուռկանք նոցա ։ * Եւ անկարկէին օրսակցացն ի միւս նաւն՝ գալ օգնել նոցա. և եկին և լցան երկոքին նաւքն՝ մինչև մերձ
8 յընկղմել նոցա ։ * Իբրև տեսս սիմոնէ պետրոս՝ անկաւ առ ծունկան յիսի և ասէ. ի բաց

գնա

ՄԱՐԿ. 1. 16.
ՄԱՏ. Դ. 18.

գնա յինէն ՚ուր , զի այր մեղաւոր եմ ես ։
*Յանդի ահ պատեաց զնա և զամենեսեան 9
որ ընդ նմայն էին՝ վասն որսոյ ձկանցն զորս
բմբռնեցին . *նոյնպէս և զյակովբոս և զը- 10
յովհաննէս՝ զորդիսն զեբեդեայ, որ էին որ-
սակիցք սիմոնի ։ Եւ ասէ ցսիմոն զէ՛ մի
երկնչիր՝ յայսմ հետե զմարդիկ որսայցես՚ի
կեանս ։ * Եւ հանեալ զնաւն ՚ի ցամաք , 11
թողին զամ, և գնացին զհետ նո՛ ։
Ընդ * Եւ եղև՚ի հասանել նորա՚ի մի քաղա- 12
Մատ քացն , ահա այր մի լի բորոտութե՛ իբրև ե-
8. 2. տես զյո՛ անկեալ՚ի վե՛ երեսաց աղաչեաց
Մրկ. զնա՝ և ասէ . տէր եթէ կամիս , կարօղ ես
1. 40. զիս սրբել ։ * Ձգեաց զձեռն իւր՝ հասոյց՚ի 13
նա՝ և ասէ . կամիմ՝ սրբեա՛ց . և վաղվաղա-
կի գնաց՚ի նմանէ բորոտութե՛ն ։ * Եւ նա 14
պատուիրեաց նմա մի ումեք ասել , այլ թէ
երթ ցո՛յց զանձն քո քահանային . և մատո՛
Ղկտ. պատարագ վե՛ սրբութե՛ քո՝ ո՛ր և հրամայ-
14. 4. եաց մովսէս , ՚ի վկայութի՛ նո՛ ։ * Եւ յորդէր 15
առաւել բանն վնմանէ . և ժողովէին ժողո-
վուրդք բազումք լսել՝ և բժշկել՚ի հիւան-
դութե՛ իւրեանց ։ * Եւ նա խոյս տայր յանա- 16
պատ տեղիս , և կայր յաղօթս ։
Ըն * Եւ եղև՚ի միում աւուրց՝ և ինքն ուսու- 17
ցանէր , և փարիսեցիքն և օրինացն վարդա-
պետք նստէին . որ ժողովեալ էին յամ՛ քա-
ղաքաց գալիլեացւոց՝ և հրէաստանի և երու-
Մտթ և զօրութի՛ նո՛ էր ՚ի բժշկել զնո՛ ։ * Եւ 18
9. 2. ահա արք բերէին մահճա՛ք զայր մի՝ որ էր
Մրկ. անդամալոյծ , և խնդրէին զնա մուծանել
2. 3. ՚ի ներքս՝ և դնել առաջի նո՛ ։ * Եւ իբրև 19

ոչ գտանէին թէ ընդ մըր մուծանիցեն զնա ՚ի
ներքս վասն ամբոխին , եւ ելին ՚ի տանիս և ՚ի
ցուցին կախեցին զնա , և իջուցին մահճաքն
20 հանդերձ ՚ի մէջ առաջի իւր։ * Եւ տեսեալ
զհաւատսն նոցա՝ ասէ ցնա . այր դու՝ թողեալ
21 լիցին քեզ մեղք քո ։ * Սկսան խորհել դը-
պիրքն և փարիսեցիքն , և ասեն . ո՞ է սա՝ որ
խօսի զհայհոյութիս , ո՞վ կարէ թողուլ մե-
22 ղս՝ քայց միայն Աստ ։ * Իբրև գիտաց Յս
զխորհուրդս նոցա , պատասխանի ետ և ասէ ցնա .
23 զի՞ խորհիք ՚ի սիրտս ձեր ։ * Ո՞րն է դիւրա-
գոյն է . ասել՝ թողեալ լիցին քեզ մեղք քո ,
24 եթէ ասել՝ արի և գնա ։ * Այլ զի գիտասջիք եթէ իշխանութիւն ունի որդի մարդոյ երկրի թողուլ զմեղս . ասէ ցանդամալոյծն , քեզ ասեմ՝ արի առ զմահիճս քո՝ և երթ ՚ի
25 տուն քո ։ * Եւ առժամայն յարուցեալ առաջի ամենեցուն՝ առ զիւրև յորոյ վէր անկեալ դներ , գնաց ՚ի տուն իւր , և փառաւորեր զԱստուած ։ * Ո՞ արմանք կալան զա-
26 մենեսեան , և փառաւորր առնէին զԱստուած . լի եղեն ահիւ , և ասեն , եթէ տեսաք այսօր նոր նշան ։

27 * Եւ յետ այնորիկ ել անտի՝ և տեսս մաքսաւոր մի՝ որում անուն էր ղևի , զի նստեր ՚ի մաքսաւորութեան . և ասէ ցնա , Ե՛կ զկնի
28 իմ։ * Եւ թողեալ զամ՝ յարեաւ գնաց զկնի
29 նորա ։ * Եւ արար ընդունելութիւն մեծ նմա ղևի ՚ի տան իւրում . և էր ժողովուրդ բազմ մաքսաւորաց և այլոց՝ որ էին բազմեալ
30 ընդ նմա ։ * Եւ տրտնջէին փարիսեցիքն և դպիրքն նոցա զնմանէ առ աշակերտան նր՝ և

Ի Ո Մ Ա Ր Ք Ի Ղ Ա Ւ Ա Ն Ի Ո Ւ
Մ ա ր կ ի 9. 9.
Մ ա ւ կ . 2. 14.
Մ ա ւ կ . 2. 16.

ա.

ասէին . ընդէ՞ր ընդ մաքսաւորս և ընդ մեղաւորս ուտէք և ըմպէք : * Պատասխանի եա- 31
յս և ասէ ցնոսա , ոչինչ են պիտոյ բժիշկք ողջոյ , այլ հիւանդաց : * Այլ ոչ եկի կոչել զար- 32
դարս , այլ զմեղաւորս յապաշխարութի : * Այլ 33
Մարկ. 2. 18. նոքա ասեն ցնա . ‖ ընդէ՞ր աշակերտքն յովհաննու պահեն սահել՝ և ինդրուածս առնեն , նոյնպէս և փարիսեցւոցն . և քոյդ ուտեն և ըմպեն : * Այլ նա ասէ ցնոսա . միթէ 34
կարօղ էք մանկանց առագաստի , մինչ փեսայն ընդ նոսա է , հրաման տալ պահել : * Այլ 35
կուգան աւուրք՝ յորժամ քարձցի ի նոցանէ փեսայն , ապա պահեսցեն յաւուրսն յայնմիկ : * Ասաց և առակ մի առ նոսա , թէ ոչ ոք 36
արկանէ ի նոր հանդերձէ՝ ի վե՛ր հնացեալ ձորձոյ . ապա թէ ոչ և զնորն պատառէ , և ընդ հնոյն չիաբանի կապերան որ ի նորոյն : * Այլ ոչ ոք արկանէ գինի նոր ի տիկս 37
հինս . ապա թէ ոչ՝ պայթուցանէ գինին նոր զտիկսն հինս . ինքն հեղու , և տիկքն կորնչին : * Այլ գինի նոր ի տիկս նորս արկա- 38
նել է , և երկոքինն պահին : * Այլ ոչ ոք ըմ- 39
պէ զհինն՝ և կամիցի զնորն . քանզի ասէ՝ թէ հինն քաղցրագոյն է :

ԳԼՈՒԽ Ը :

Ընդ Այլ ‖ եղև ի շաբաթու յերկրորդում ա- 1
Ա՛ Մարտ. 12. 1. ռաջնոյն՝ անցանել նմա է արտորայսն . և աշակերտքն նո՛ր կորզելին հասկ՝ շփելին ընդ- 2
Մարկ. 2. 23. ափ , և ուտէին : * Այլ ոմանք ի փարիսեցւոցն ասեն ցնա . զի՞նչ գործէք՝ զոր չէ օրէն ի շաբաթու : * Պատասխանի եա- 3
նոսա

ասէ. չիցէ ընդ երցեալ ձեր՝ զոր արարն գա-
էլեմ, յորժամ քաղցեաւն ինքն՝ և որ ընդ-
4 մայն էին։ * ||զիա՞րդ եմուտ նա ՚ի տունն || Ա Թագ
այ, և զհայն զառաջաւորութեանն եկեր՝ և եա՞ 21. 6.
այնոցիկ որ ընդ նմայն էին. զոր ոչ էր օրէն
ումեք ուտել, || բայց միայն քահանայապե- || Ելից.
5 տիցն։ * Եւ ասէ ցնո. ո՞ր է որդի մարդոյ 29. 32.
6 և շաբաթուս։ * Եւ եղև ՚ի միւսում շաբաթ- 24. 9.
թուն մտանել նմա ՚ի ժողովուրդն՝ և ուսու-
ցանել. || և էր անդ այր մի՝ և ձեռն իւր աջ || Մարկ
7 գօսացեալ էր։ * Եւ սպասէին նմա գպիրքն 12. 10.
և փարիսեցիք՝ թէ ՚ի շաբաթուն բժշկիցէ, Մարկ.
8 զի գտանիցեն չարախօսութիւն վնմանէ։ * Եւ 3. 1.
նա գիտէր զխորհուրդս նոցա, ասէ ցայրն՝
որոյ ձեռնն գօսացեալ էր. արի անց ՚ի մէջ։
9 և նա յարուցեալ եկաց։ * Ասէ ցնոսա յի՞-
նչ զարեցից ինչ զձեզ. զի՞նչ արժան է ՚ի շաբա-
թուս, բարի՞ ինչ առնել՝ եթէ չար գործել,
10 զոգի ի ապրեցուցանե՞լ թէ կորուսանել։ * Եւ
հայեցեալ շուրջ զամենեքումբք զայրագին՝
ասէ ցնա. ձգեա՛ զձեռն քո. և նա ձգեաց,
և հաստատեցաւ ձեռն նորա իբրև զմիւսն։
11 * Նոքա լցան յիմարութե՛ , և խօսէին ընդ-
միմեանս՝ թէ զի՞նչ առնիցեն ՚ի նմա։
12 * Եւ եղև ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եել՚ի || Գ. Կ
լեառն կալ յաղօթս, և հանէր զգիշերն ՚ի || Մարկ
13 գլուխ յաղօթսն այ։ * || Եւ իբրև այդ ե- 10. 1.
զև՝ կոչեաց զաշակերտսն իւր, և ընտրեաց՚ի Մարկ.
նոցանէ երկոտասանս. զորս և առաքեալս 3. 13.
14 անուանեաց։ * Զսիմոնն՝ զոր և պետրոս
անուանեաց, և զանդրեաս զեղբայր նորին,
և զյակովբոս և զյովհաննէս, և զփիլիպպոս

և

և զբարթողիմէոս, * և զմատթէոս և զԹո- 15
մայ, և զյակովբոս ալփեայ, և զսիմոն
զկոչեցեալն նախանձայոյզ, * և զյուդա յա- 16
կովբայ, և զյուդա իսկարիովտացի՝ որ եղև
իսկ մատնիչ: * Եւ իջեալ նոքօք հանդերձ 17
՚ի տեղի ի տափարակ. և ժողով աշակեր-
տացն նոր՝ և բազմութիւն յոյժ ժողովրդեանն,
յամենայն հրէաստանէ և յերկնից՝ և յայնմ կողմա-
նէ՝ և ՚ի ծովեզերէն տիւրոսի և սիդոնի.
*որ եկին լսել ՚ի նմանէ՝ և բժշկել ՚ի հիւան- 18
դութեանց. և նեղեալքն յայսոց պըղ-
ծոց բժշկէին: * Եւ ամ ժողովուրդն ինդ- 19
րէր մերձենալ ՚ի նա, զի զօրութիւն բաղում
ելանէր ՚ի նմանէ՝ և բժշկէր զամենեսեան:
Մատթ. ե. ա. * Եւ նա ամբարձ զաչս իւր յաշակերտսն 20
իւր՝ և ասէ: Երանի աղքատացդ հոգւով,
զի ձեր է արքայութիւն ացդ: * Երանի՝ որ 21
քաղցեալ են այժմ, զի յագեսցին: Երանի՝
Մատթ. ե. ը. որ լան այժմ, զի ծիծաղեսցին: * Երանի 22
է ձեզ յորժամ նախատիցեն զձեզ մարդիկ,
և յորժամ որոշիցեն զձեզ և նախատիցեն,
և հանիցեն անուն չար զձենջ վասն որդւոյ
մարդոյ: * Ուրախ լերջիք յաւուր յայնմիկ և 23
ցնծասջիք, զի ահա վարձք ձեր բազում են
յերկինս. ըստ դմին օրինակի առնէին մար-
գարէիցն հարք իւրեանց: * Այլ վայ ձեզ 24
մեծատանցդ՝ զի ընկալայք զմխիթարութիւն
Եսայ. ձեր: * Վայ ձեզ որ յագեալք էք այժմ՝ 25
ծե. ժգ. զի քաղցիցէք. վայ ձեզ որ ծիծաղիք այժմ,
զի սգայցէք և լայցէք: * Վայ ձեզ՝ յորժամ 26
բարի ասիցեն զձենջ ամ մարդիկ, զի այդ-
պէս առնէին սուտ մարգարէիցն հարք նոց:

* Եւյէ

27 * Ա՚յլ ձեզ ասեմ՝ որ լսէքդ. ‖ սիրեցէ՛ք զՄ ապ
թշնամիս ձեր, բարի՛ արարէ՛ք առ ե 5. 44.
28 րոց: * (Օ)րհնեցէ՛ք զանիծիչս ձեր. աղօթս
29 արարէ՛ք ՚ի վե՛ր նեղչաց ձերոց: * ‖ Որ հար Մ ապ
կանէ զծնօտ քո՝ մատո՛ւսո՛ւ նմա և զմիւսն. և որ 5. 39.
հանէ ՚ի քէն զբաճկոն քո՝ մի՛ արգելուր ՚ի
30 նմանէ և զշապիկս: * Ա՚մենայնի՝ որ խընդ-
րէ ՚ի քէն՝ տո՛ւր, և զոր ինչ հանէ ոք ՚ի քէն՝
31 մի՛ պահանջեր: * ‖ Եւ որպէս կամիք թէ արաս Տ ուիք
ցեն ձեզ մարդիկ, այնպէս արարէ՛ք և դուք 4. 16.
32 նոյ: * ‖ Եւ եթէ սիրէք դուք զսիրելիս ձեր՝ Մ ապ
զի՞նչ շնորհ կ՚ ձեր, զի և մեղաւորք սիրեն 7. 12.
33 զսիրելիս իւրեանց: * Եւ եթէ բարի առ ‖ Մ ապ
նէք բարերարաց ձերոց՝ ո՞ր շնորհ կ՚ ձեր, 5. 46.
34 զի և մեղաւորք զնոյն գործեն: * ‖ Եւ ե ‖ Ղ Օրէ
թէ տայք փոխ այնոցիկ՝ յորոց ակն ունիցէք Մ ապ
առնուլ՝ ո՞ր շնորհ կ՚ ձեր. քանզի և մեղա 5. 42.
ւորք մեղաւորաց փոխ տան, զի առցեն անդ-
35 րէն զկշիռն: * Այլ սիրեցէ՛ք զթշնամիս
ձեր. և բարի արարէ՛ք առ ե՛ւ տացէ՛ք փոխ՝ ուստի ո՛չ ակն ունիցէք առնուլ. և եղիցին վարձք ձեր բազմ, և եղիջիք որդիք բարձրելոյ. զի նա քաղցր կ՚ ի վերայ չարաց
36 և ապաշնորհաց: * Ա՚ղերուա՛ք գթած՝ ո՛պ
37 և Հայրն ձեր գթած կ՚: * ‖ Մի՛ դատէք՝ և Մ ապ
ո՛չ դատիցիք. մի՛ պատժէ՛ք՝ և ո՛չ պատժիցիք, 7. 1.
38 արձակեցէ՛ք և արձակիցիք: * Տո՛ւք՝ և տա-
ցի ձեզ. չափ բարւոք՝ թաթաղուն շարժուն
զեղուն՝ տացեն ՚ի գոգս ձեր. ‖ Նովին չա- ‖ Մ ուղ
39 փով որով չափէք՝ չափեսցի ձեզ: * Ա՚սաց և 4. 24.
առակ ի առ նա. միթէ կարիցէ՞ կոյր կու
րի առաջնորդել, ո՛չ ապաքէն երկոքին ՚ի
խոր-

40 խորխորատ անկանիցին. * ‖ Ոչ է աշակերտ
‖ Մատթ. 10. 24. լաւ քան զվարդապետ իւր. ամ կատարեալն
41 եղիցի իբրև զվարդապետ իւր: * ‖ Ո՞ւր տե-
‖ Մատթ. 7. 3. սանես զշիւղ յականն եղբօր քո, և՝ ի քում
42 ական զգերանդ ոչ նշմարես: * Կամ զիա՞րդ
կարես ասել ցեղբայր քո. Եղբայր՝ թո՛ղ հա-
նից զշիւղդ յականէ քումմէ, և դու՝ ի քում
ական զգերանդ ոչ տեսանես. կեղծաւոր՝
հա՛ն նախ զգերանդ յականէ քումմէ, և ա-
պա հայեսջիր հանել զշիւղ յականէ եղբօր
‖ Մատթ. 7. 18. քո: * ‖ Ո՛ւր ոչ է ծառ բարի՝ որ առնէ պը-
12. 33. տուղ չար, և ոչ դարձեալ ծառ չար՝ որ առ-
նէ պտուղ բարի. * զի իւրաքանչիւր ծառ
’ի պտղոյ իւրմէ ճանաչի: Ո՛ւր ոչ եթէ ’ի
փշոյ քաղեն թուզ, և ոչ ’ի մորենւոյ կթեն
խաղող: * Մարդ բարի՝ ’ի բարի գանձուց
սրտի իւրոյ բղխէ զբարի, և մարդ չար՝ ’ի
չարէն բղխէ զչար. քանզի ’ի յաւելուածոյ
սրտին խօսի բերան նո՛ր: * Ո՛ւր կոչէք զիս՝
‖ Մատթ. 7. 21. Տէր՝ Տէր, և զոր ասեմն ոչ առնէք: * Ո՛վ-
Հռոմ. 2. 13. նայն որ գայ առ իս, և լսէ զբանս իմ՝ և
Յակով. 1. 22. առնէ զնա, ցուցից ձեզ զո՛ւմ նման է: * Կը-
ման է առն, որ շինիցէ տուն. որ փորեաց և
խորեաց, և եդ հիմն ’ի վէ՛ր վիմի. ’ի յառնել
հեղեղաց՝ բաղխեաց գետ զտունն, և ոչ կա-
րաց շարժել զնա. զի հաստատեալ էր հիմն
’ի վերայ վիմի: * Իսկ որ լսէ զբանս իմ՝ և
ոչ առնէ, նման է առն՝ որ շինիցէ տուն ’ի
վերայ հո՛ղոյ առանց հիման. զոր բաղխեաց
գետ, և վա՛յրապտակի անկաւ. և եղև կոր-
ծանումն տանն այնորիկ մեծ:

ԳԼ. Լ.

1 Լե ‖ իբրև կատարեաց զամ զբանս իւր ՚ի
ԳՐ ‖ Մ ապր 8. 5. լսելիս ժողովրդեանն, եմուտ ՚ի կափառ-
2 նաւմ: * Հարիւրապետի ուրումն ծառայ
չարաչար հիւանդացեալ՝ մերձ եր ՚ի վախ-
3 ճանել, որ էր նմա պատուական: * Իբրև
լուաւ զյմէ, առաքեաց զծերսն ՚ի հրեից,
աղաչէր զնա՝ զի եկեսցէ ապրեցուսցէ զծա-
4 ռայն նր: * Եւ նք եկեալ առ յի՝ աղաչէին
զնա ստեպ՝ և ասէին, թէ արժանի է՝ որում
5 զչնորհս զայս առնես: * Օ ի սիրէ զազգս
մեր, և զժողովրդանոցն նա շինեաց մեզ:
6 * Եւ յի գնաց ընդ նոսա. իբրև ոչ ինչ կարի
հեռի էր ՚ի տանէն, յղեաց առ նա հարիւ-
րապետն բարեկամս, և ասէ ցնա. ‖ տէր՝ մի ‖ Մ ապր
8. 8. ինչ աշխատ լինիր, զի չեմ բաւական եթէ
7 ես յարկաւ իմով մտանիցես: * Ո՛ր սոյն և
ոչ զանձն համարեցայ արժանի՝ առ քեզ գա-
լոց. այլ ասա բանիւ՝ և բժշկեսցի մանուկս
8 իմ. * քանզի և ես այր մի եմ կարգեալ ընդ
իշխանութիւն. ունիմ ընդ ինև զինուորս, և
ասեմ սմա՝ երթ, և երթայ. և այլում թէ
ե՛կ, և գայ. և ծառայի իմում թէ արա՛
9 զայս, և առնէ: * Եւ իբրև լուաւ զայս յի՝
զարմացաւ, դարձաւ առ ժողովուրդն որ եր-
թային զհետ նր՝ և ասէ. ամէն ասեմ ձեզ՝
10 թէ և ոչ յԻսրայէլի այսչափ հաւատս գտի: * Եւ
դարձան անդրէն սպատգամաւորքն ՚ի տուն,
և գտին զծառայն հիւանդ՝ բժշկեալ:
11 * Եւ եղև ՚ի վաղիւն երթայր ՚ի քաղաք մի ԳՂ
որում անուն էր Նային. երթային ընդ նմա և

աշա-

աշակերտաք նր և ժողովուրդ բազմ։ * Իբրև 12
մերձ եղև 'ի դուռն քաղաքին, և ահա ե-
լանէր մեռեալ մի՝ որդի միամօր մոր իւրոյ,
և նա էր այրի. և ժողովուրդ բազմ քաղաքին
էր ընդ նմա։ * Իբրև ետես զնա Տէր՝ գթա- 13
ցաւ 'ի նա և ասէ. Մի լար։ * Եւ մատու- 14
ցեալ մերձեցաւ 'ի դագաղն. և որք բար-
ձեալն տանէին՝ զտեղի առին. և ասէ, պա-
տանի դու՝ քեզ ասեմ՝ արի։ * Յանդնեցաւ 15
և նստաւ մեռեալն, և սկսաւ խօսել. և ետ
զնա ցմայր իւր։ * Եւ ահ կալաւ զամենե- 16
սին, և փառաւորէ առնէին զԱստուած՝ և ասէին,
|| Վաւր. Թէ || մարգարէ ոմն մեծ յարուցեալ է 'ի մի-
24. 19. Յովհան. ջի մերում, և Թէ այց արար Աստուած ժողովր-
4. 19. դեան իւրում 'ի բարութիւն։ * Եւ ել զրոյցս 17
այս ընդ ամ[ենայն] Հրէաստան վասն նր. և ընդ ամ
կողմանս աշխարհին։ * Եւ պատմեցին յով- 18
հաննու աշակերտքն իւր վասն ամենայնի այ-
|| Մատ. սոցիկ։ * || Եւ կոչեաց առ[ին] զերկուս ո- 19
11. 2. մանս յաշակերտացն իւրոց՝ յովհաննէս, ա-
ռաքեաց առ Տէր և ասէ. դո՞ւ ես որ գալոցն
ես, եթէ այլում ակն կալցուք։ * Եւ ե- 20
կեալ արքն առ նա՝ ասեն, յովհաննէս մկըր-
տիչ առաքեաց զմեզ առ քեզ՝ և ասէ, դո՞ւ
ես որ գալոցն ես՝ եթէ այլում ակն կալցուք։
* Եւ 'ի նմին ժամու բժշկեաց զբազումս 'ի 21
հիւանդութենէ և 'ի հարուածոց և յայսոց
չարաց, և կուրաց բազմաց շնորհեաց տե-
սանել։ * Պատասխանի ետ նոցա և ասէ. եր- 22
թայք պատմեցէք յովհաննու՝ զոր տեսէքդ
|| Եսայ. և լուայք. || զի կոյրք տեսանեն, և կաղք
35. 5. գնան, բորոտք սրբին, խուլք լսեն, մե-
ռեալք

ռեալք յառնեն , աղքատք աւետարանին ։
23 * և երանի իցէ՝ որ ոչ գայթագղեսցի յիս ։
24 * Եւ իբրև գնացին հրեշտակքն յովհան-
նու , սկսաւ խօսել ընդ ժողովուրդսն վասն յով-
հաննու . զի՞ ելէք յանապատն տեսանել , ե-
25 ղէգն շարժուն ՚ի հողմոյ ։ * Այլ զի՞նչ ե-
լէք տեսանել , այր ՚ի հանդերձս փափկուե
զարդարեալ . ահաւանիկ որ ՚ի հանդերձս
երևելիս և ՚ի փափկուե են՝ յարքունիս են ։
26 * Այլ զի՞նչ ելէք տեսանել , մարգարէ՞ .
այո՛ , ասեմ ձեզ՝ առաւել և քան զմարգա-
27 րէ ։ * Օ՛ի սա է՝ վասն որոյ գրեալն է , Թէ Մաղա. 3. 1.
ահա առաքեմ զհրեշտակ իմ առաջի քո՝ որ
յարդարեսցէ զճանապարհս քո առաջի քո ։
28 * Ամէն ասեմ ձեզ . մեծ ՚ի ծնունդս կա-
նանց մարգարէ քան զյովհաննէս ոչ ոք է .
բայց փոքրիկն յարքայութե՛ան մեծ է քան
29 զնա ։ * Եւ ամ ժողովուրդն իբրև լուաւ՝ և
մաքսաւորքն , արդարացուցին զԱստծ . զի մկ-
30 րտեցան ՚ի մկրտութենէն յովհաննու ։ * Բայ
փարիսեցիքն և օրինականք զխորհուրդն Աստ
անարգեցին յանձինս իւրեանց , զի ոչ մկրտե-
31 ցան ՚ի նմանէ ։ * Ասդ՝ ումո՞ նմանեցուցից Մատ. 11. 16.
զմարդիկ ազգիս այսորիկ . և ումո՞ իցեն նը-
32 մանօք ։ * Նման են մանկտւոյ՝ որ ՚ի հրա-
պարակս նստիցին , կարդայցեն զիմեանս և
ասիցեն . փող հարաք ձեզ՝ և ոչ կաքաւե-
33 ցիք , ողբացաք՝ և ոչ լացիք ։ * Նկին յով- Մատ. 3. 4.
հաննէս մկրտիչ՝ ոչ ուտէր և ոչ ըմպէր , և Մրկ.
34 ասէիք . դև գոյ ՚ի նմա ։ * Նկին որդի մարդ- 1. 6.
դոյ՝ ուտէ և ըմպէ , և ասէք . ահա այր կե-
ղծաւոր և արբեցօղ՝ բարեկամ մաքսաւորաց և
մե-

մեղաւորաց : * Եւ արդարացաւ իմաստու- 35
թի յորդւոց իւրոց :
Ժ. Ժ. * Ղազիրը զնա ամն ի փարիսեցւոցն՝ զի կե- 36
րիցէ ձաղ ընդ նմա . և մտեալ ի տունն փարի-
Մատթ. սեցւոյն՝ բազմեցաւ : * Եւ կին մի եր ի 37
26. 7. քաղաքին մեղաւոր . իբրև գիտաց թէ բազ-
Մարկ. մեալ է ի տան փարիսեցւոյն , բերեալ շիշ
41. 3. Յովհան. մի իւղոյ ածուխ . * կայր յետոյ առ ոտս նո- 38
12. 3. ր ա , լայր . և արտասուօքն սկսաւ թանալ
զոտս նո՛ր , և հերով գլխոյ իւրոյ ջնջէր , և
համբուրէր զոտս նո՛ր , և օծանէր իւղովն :
* Եւ տեսեալ փարիսեցւոյն՝որ կոչեացն ըզ- 39
նա , ասէր ընդ միտս իւր . սա թէ մարգարէ
ոք էր , ապա գիտէր թէ ո՛վ և ո՛րպիսի ոք
կին մերձենայ ի սա . զի մեղաւոր է : * Պա- 40
տասխանի եւ յի՛ն և ասէ ցնա , սիմոնէ՝ ու-
նիմ ինչ ասել քեզ . և նա ասէ , ասա վար-
դապետ . և ասէ : * Երկու պարտապանք 41
էին ուրումն փոխատուի . մինն պարտէր հինգ
հարիւր դահեկան , և միւսն յիսուն : * Եւ 42
իբրև ո՛չ դոյր նոցա հատուցանել , երկոցունցն
ընդ հեաց . արդ ասա՛ ո՞վ առաւել սիրեսցէ
զնա : * Ի՛սկ սիմոնէ . ինձ այսպէս թուի՝ 43
եթէ որում զբազումն ընդ հեաց : և նա ա-
սէ ցնա . ուղիղ դատեցար : * Եւ դարձեալ 44
ի կինն կողմն , ասէ ցսիմոնէ . տեսանե՞ս
զայս կին , մտի ի տուն քո՝ ջուր ոտից իմոց
ո՛չ ետուր , իսկ սա արտասուօք իւրովք ե-
թաց զոտս իմ , և հերով իւրով ջնջեաց :
* Համբոյր մի դու ո՛չ ետուր ինձ , սա աւա- 45
տիկ յորմէ հետէ մտեալ եմ՝ ո՛չ դադարեաց
ի համբուրելոյ զոտս իմ : * Իւղով զգլուխ 46
իմ

47 իմ ոչ օձեր , սա իւղով անուշիւ օծ ։ * Վ՚ ո՛ր
ոյ ասեմ քեզ . Թողեալ լիցին սմա մեղք
իւր բազմ, զի յոյժ սիրեաց . զի որում շատ
Թողուցու՝ շատ սիրէ , և որում սակաւ՝ սա-
48 կաւ ։ * Եւ ասէ ցնա . Թողեալ լիցին քեզ
49 մեղք քո ։ * Եւ սկսան՝ որ բազմակաւն էին
ընդ նմա , ասել ընդ միտս իւրեանց . Ո՞վ է սա՝
50 որ զմեղս Թողու ։ * Եւ նա ասէ ցկինն .
Հաւատք քո կեցուցին զքե՛զ՝երթ՚ի խաղաղ
ղութի ։

Գ԰Լ. Ը.

Գ՚Ն

1 Եւ եղև յետ այնորիկ՝ և ինքն շրջէր ընդ
քաղաքս և ընդ գեօղս , քարոզէր և ա-
ւետարանէր զարքայութի՛ւն . և երկոտա-
2 սանքն ընդ նմա . * և կանայք ոմանք՝ որ բը-
ժշկեալ էին յայսոց չարաց և՚ի հիւանդու-
Թե՛ց . ‖ մարիամ՝ որ կոչէր մագդաղենացի, ‖ Մ՚ԻԹ.
3 յորմէ եօթն դևն ելեալ էր . * և յովաննա 16. 9.
կին քուզայ՝ հաշտարապետին հերովդի , և
շուշան՝ և այլք բազմք . որք պաշտէին զնա
4 յընչից իւրեանց ։ * Եւ՚ի ժողովել բազում
ժողովրդոց , և ընդ քաղաքաց քաղաքաց եկե-
5 լոց առ նա , ասէ առակաւ ։ * ‖ Ել սերմա- ‖ Մ՚ՄԿ
նացան սերմանել զսերմանիս իւր . և՚ի սեր 13. 4.
մանելն իւրում՝ էր որ անկաւ առ ճանա- Մ՚ԻԳ.
պարհաւ՝ և եղև կոխան , և թռչունք երկ- 4. 3.
6 նից կերան զնա ։ * Եւ այլն անկաւ յապա-
ռաժի . և ընդ բուսանելն՝ չորացաւ , առ՚ի
7 չիք ոչ հիւթոյ ։ * Եւ այլն անկաւ՚ի մէջ
փշոց . և ընդ նմին բուսեալ փշոցն՝ հեղձուցին
8 զնա ։ * Եւ այլն անկաւ յերկիրն բարի և պա-

բարտ ,

բարտ , և քուսեալ՝ արար պատուղ Հարիւրա-
պատիկ : զայս իբրև խօսեցաւ , ասէ . որ ու-
նիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ : * Ձերցանէին 9
զնա աշակերտքն , թէ զի՞նչ իցէ առակն :
* Եւ նա ասէ . ձեզ տուեալ է գիտել զգ- 10
խորհուրդս արքայութե՛ան , բայց այլոցն ա-
|| Եսայ . ռակօք : || զի տեսցեն՝ և մի՛ տեսցեն , և լը-
6 . 9 . ւիցեն՝ և մի՛ իմասցին : * Բայց առակն այս 11
ինչ է : սերմն՝ բանն ա՛յ է : * Եւ որք առ ճա- 12
նապարհաւն , այնոքիկ են որ լսենն . և ա-
պա գայ սատանայ՝ հանէ զբանն ի՛ սրտից
նոցա , զի մի՛ հաւատասցեն՝ և ապրեսցին :
* Եւ որք յապառաժին , որք յորժամ լսի- 13
ցեն՝ խնդութե՛ընդունին զբանն , և արմատս
ո՛չ ունիցին . որք առ ժամանակ մի հաւա-
տան , և ի՛ ժամանակի փորձութե՛ հեռա-
նան : * Իսկ որ ի՛ մէջ փշոցն անկաւ՝ նոքա 14
են , որ իբրև լսեն զբանն՝ և ի՛ հոգս և ի՛
մեծութե՛ և ի՛ ցանկութե՛ աշխարհիս զբա-
զեալ հեղձնուն՝ և անպտուղ լինին : * Իսկ 15
|| Մ ապ . որ յերկիրն պարարտ , որոց բարւոք և զուար-
5 . 15 . թագին սրտիւ լսեալ զբանն՝ ընդունին , և
Մ ուկ . տան պտուղ համբերութե՛ : * || Ոչ ո՛ք լուցա 16
4 . 21 . նէ ճրագ և թաքուցանէ ընդ կարասեաւ՝
|| Մ ապ . կի՛ դնէ ը մահճո՛ք . այլ ի՛ վերոյ աշտանա-
10 . 26 . Մ ուկ . կի դնէ , զի որ մտանեն՝ զլոյս տեսցեն :
4 . 22 . Վայր . * || Ո՛չ ինչ ծածուկ՝ որ ոչ յայտ լինի . և ո՛չ 17
12 . 2 . գաղտնի՝ որ ոչ ծանիցի , և ելկեսցէ ի՛ յայտ :
|| Մ ապ . * Տեսէ՛ք այսու հետև զկայդ լսէքդ . || զի 18
13 . 12 . որ գուցէ՝ տացի նմա , և որ ոչն գուցէ՝ և
|| Մ ապ . զոր կարծէն թէ ունիցի՝ բարձցի ի՛ նմանէ :
12 . 46 . Մ ուկ . * || Եկին առ նա մայրն և եղբարք իւր , և 19
3 . 32 .

ո՛չ

ոչ կարէին հասանել ՚ի նա վ֊ասն բազմութեան։
20 * Ա֊զդ եղև նմա և ասեն . մայր քո և եղ֊
բարք քո կան արտաքոյ՝ և կամին տեսանել ։ * Եւ
21 ասէ ցնոսա . մայր իմ և եղբարք իմ սոքա են , որ զբանն այ լսեն և առնեն ։
22 *‖ Եւ եղև ՚ի միում աւուրց ինքն եւ ՚ի նաւ՝ և աշակերտքն նր , և ասէ ցնոսա . եկայք անց֊
23 ցո՛ւք յայնկոյս ծովակիս . և գնացին ։ * Եւ մինչ գնա նաւէին՝ ՚ի քուն եմուտ . և էջ մրրիկ հողմոյ ՚ի ծովակն՝ և ուռնոյր , և տապ֊
24 նապէին ։ * Ա֊տուցեալ զարթուցին զնա և ասեն . վա՛րդապետ վա՛րդապետ՝ կորնչիմք աւասիկ ։ և նա յարուցեալ սաստեաց հող֊
մոյն և խռովումն ջրոյն՝ և հանդարտեցին ,
25 և եղև խաղաղութիւն ։ * Ա֊սէ ցնոսա . ո՞ր են հաւատք ձեր . և զահի հարեալ զարմացան , և ասէին ցմիմեանս . ո՞վ արդեօք իցէ սա՝ զի և հողմոյ և ջրոյ հրամայ տայ , և հնազան֊
26 դին սմա ։ * Եւ նաւեցին ի կղզին յաշխարհն գերգեսացւոց . որ է յայնկոյս հանդէպ գա֊
27 լլէեայ ։ * Եւ ընդ ելանելն նր ՚ի ցամաք , պատահեաց այր մի ՚ի քաղաքէն՝ յորում էին դեւք . և բազում ժամանակս չէր հանդերձ զգեցեալ՝ և ոչ ՚ի տան բնակեալ , այլ ՚ի գե֊
28 ըեզմանս ։ * Եւ տեսեալ զյն , աղաղակեաց և անկաւ առաջի նր , և ասէ մեծաձայն . զի՞ կայ իմ և քո յն որդի այ բարձրելոյ , ա֊
29 ղաչեմ զքեզ մի տանջեր զիս ։ * Ո֊րովհետև հրամայ տայր այսոյն պղծոյ ելանել ՚ի մարդոյ անտի . զի բազում ժամանակս յափշտակեալ էր զնա , և կապեր ՚ի շղթայս , և պահէր յերկաթս , և խզէր զկապանսն , և

Մատ. 8. 23. Մարկ. 4. 36.

վարեր ՚ի դիւէն յանապատս : * Եհարց ցնա 30
յս և ասէ . զի՞նչ անուն է քեզ . և նա ասէ ,
լեգէոնէ . զի դեւք բազումք մտեալ էին ՚ի
նա : * Եւ աղաչէին զնա՝ զի մի հրամայն տա- 31
ցէ նոցա երթալ յանդունդս : * Եւ էր անդ 32
երամակ մի խոզից բազմաց արօտական ՚ի
լերինն . և աղաչէցին զնա զի հրամայն տա-
ցէ նոցա մտանել ՚ի նոսա . և հրամայեաց նոցա :
* Եւ ելեալ դեւքն յառնէն՝ մտին ՚ի խո- 33
զեանն . և դիմեաց երամակն ՚ի գահէ ան-
ու ՚ի ծովակն՝ և հեղձաւ : * Երբեւ տեսին 34
խոզարածքն զերան որ եղեն՝ փախեան , և
պատմեցին ՚ի քաղաքին և յագարակս : * Եւ 35
իբրեւ ելին տեսանել զգործն , և եկին առ
յս , և գտին զայրն՝ ուստի դեւքն ելեալ
էին , զգեցեալ և զգաստացեալ նստեր առ
ոտն յսի , և երկեան : * Պատմեցին նոցա 36
որոց տեսեալն էր՝ թէ զիա՞րդ փրկեցաւ դի-
ւահարն : * Եւ աղաչեր զնա ամ բազմու- 37
թիւն շուրջ զկողմանսքն գերգեսացւոց՝ գե-
նալ ՚ի սահմանաց նոցա , քանզի ահիւ մեծաւ
ատգնապէին . և նա մտեալ ՚ի նաւ՝ դարձաւ
անդրէն : * Եղաչեր զնա այրն՝ ուստի դեւքն 38
ելեալ էին՝ շրջել ընդ նմա . արձակեաց զնա՝
և ասէ . * դարձ ՚ի տուն քո , և պատմեա՛ 39
զոր միանգամ արար քեզ Աստուած . գնաց ՚ի քա-
ղաքն՝ և քարոզեր զոր ինչ արար նմա յս :
* Եւ իբրեւ դարձաւ անդրէն յս , ընկալաւ 40
զնա ժողովուրդն . քանզի ամենեքեան ակն-
ունէին նմա : * ‖ Եւ ահա եկն այր մի՝ ո- 41
րում անուն էր յայրոս , և նա էր իշխան ժո-

Մ՚ոպէ 9. 18. Մ՚ուկ 5. 22.

ղովրդեանն . անկեալ առ ոտն յսի՝ աղա-

42 չէր գնա մտանել՝ի տուն նորա. զի դուստր
միամօր էր նր՝ ամաց իբրև երկոտասանից,
և էր մերձ՝ի մահ. և ընդ երթալն նր՝ ժողով-
43 վուրդքն նեղչին զնա: * ‖ Եւ կին մի էր՝ի ‖ Մատթ
տեառատեսութեէ արեան ամաց երկոտասա- Մարկ
նից, որ՝ի բժիշկս ծախեալ էր զամ լինչս 5. 25.
իւր. որում ոչ էր լեալ հնար յումեքէ բը-
44 ժըշկիլ: * Ա՝ատուցեալ յետոյ մերձեցաւ՝ի
քղանցս հանդերձի նր. և նոյն ժամայն է-
45 կաց բղխումն արեան նորա: * Եւ ասէ յն.
ո՞վ է՝ որ մերձեցաւն յիս: իբրև ամենեքեան
ուրանային, ասէ պետրոս՝ և որ ընդ նմ էին.
վարդապետ՝ ժողովուրդք սդեն և նեղչեն
46 զքեզ: * Եւ ասէ յն. ոմն մերձեցաւ յիս,
քանզի գիտացի՝ եթէ զօրութիւն ել յինէն:
47 * Իբրև ետես կինն՝ եթէ ոչ ծածկեցաւ՝ի
նմանէ, եկն դողալով՝ և անկաւ առաջի նր,
թէ վասն որոյ իրաց մերձեցաւ՝ի նա՝ պատ-
մեաց առաջի ամ ժողովրդեանն. և թէ որ-
48 պէս բժշկեցաւ առ ժամայն: * Եւ ասէ.
քաջալերեաց դուստր՝ հաւատք քո կեցուցին
49 զքեզ, երթ՝ի խաղաղութի: * Եւ մինչ դեռ
նա խօսէր, դայ ոմն՝ի տանէ ժողովրդապե-
տին՝ և ասէ ցնա. մեռաւ դուստրն քո, մի
50 ինչ աշխատ առներ զդա: * Լսէ յն իբրև
լուաւ, պատասխանի ետ նմա՝ և ասէ. մի
51 երկնչիր, միայն հաւատա՝ և կեցցէ: * Եւ
մտեալ՝ի տունն՝ ոչ զոք եթող մտանել,
քայց միայն զպետրոս և զյակովբոս և զ-
յովհաննէս, և զհայր մանկանն և զմայր
52 նր: * Լային ամենեքեան՝ և կոծէին զնա.
և նա ասէ. մի լայք՝ զի չէ մեռեալ՝ այլ
ննջէ:

ննջէ ։ * Եւ նոքա ծաղր առնէին զնա , զի 53
գիտէին թէ մեռաւ ։ * Եւ նէր հանեալ զա- 54
մենեսին արտաքս , * կալաւ զհեռանէ նէր՝ 55
բարբառեցաւ և ասէ. արի կաց մանուկ դու ։
* Եւ դարձաւ ոգի նէր , և կանգնեցաւ վաղ- 56
վաղակի . և հրամայեաց տալ նմա ուտել ։
* Եւ զարմացան ծնօղքն նէր ։ և նա պատ- 57
ուիրեր մի ումեք ասել՝ որ ինչ եղեւն ։

ԳԼՈՒԽ Ը ։

Գ Լ Եւ ‖ կոչեցեալ ղերկոտասան առաքեալսն , 1
ետ նոցա զօրութիւն և իշխանութիւն ’ի վերայ
‖ Մ ամ դիւաց , և բժշկել զհիւանդութիւս ։ * Եւ 2
Մ ար. առաքեաց զնա քարոզել զարքայութիւնն նոյ ,
Մ ար. և բժշկել զախտաժէտս ։ * ‖ Եւ ասէ ցնա . 3
‖ Մ ատ. մի ինչ բառնայք ’ի ճանապարհ , մի գաւա-
Մ ար. զան և մի մախաղ , մի հաց և մի արծաթ ,
Մ ար. մի երկուս հանդերձս ունիցիք ։ * Եւ յոր 4
տուն մտանիցէք՝ անդ ագջիք , և անտի զե-
նայցէք ։ * Եւ որք ոչ ընդունիցին զձեզ , 5
‖ Գ ործ. ‖ յորժամ ելանիցէք ’ի քաղաքէն յայնմանէ ,
Գ ործ. զփոշի ոտից ձերոց թօթափեսջիք ’ի վկայ-
ութիւն նոցա ։ * Եւ եղեալ շրջէին ընդ քաղաքս 6
և զեղօրս՝ աւետարանէին , և բժշկէին զե-
‖ Մ ատ. ամ տեղիս ։ * ‖ Լուաւ Հերովդէս չորրոր- 7
Մ ատ. դապետ զգործսն ամ. և զարմանայր վասն
Մ ար. ասելոյն յոմանց , * թէ յովհաննէս յարեաւ 8
’ի մեռելոց , և յոմանց՝ թէ եղիա յայտնե-
ցաւ , և յայլոց՝ թէ մարգարէ ումն յառաջ-
նոցն յարեաւ ։ * Ո՛ սկ Հերովդէս . զյովհան- 9
նէս ես գլխատեցի . իսկ սա ո՞վ իցէ՝ զորմէ
զայսպիսի լուս լսեմ։ և խնդրէր տեսանել
զնա ։

10 ընա ։ * Պարձան առաքեալքն , և պատմե-
ցին նմա զամ զոր արարին ։ Եւ առեալ զնա՝
խոսեաց առանձինն ի տեղի անապատ քա-
ղաքի միոյ , որում անուն էր բեթսայիդա ։
11 * Եւ ժողովուրդքն իբրև գիտացին , գնա-
ցին զհետ նր . և ընկալեալ զնա՝ խօսէր ընդ
նոսա վր արքայութե՛ն այ , և որոց պէտք էին
12 բժշկութե՛ն՝ բժշկէր ։ * Եւ օրն սկսաւ տա-
բաժամել . մատեան երկոտասանքն և ասեն
ցնա . ‖ արձակեա զժողովուրդսդ , զի եր- ‖ Մ ոսկ.
թեալ շուրջ ի գիւղս և յադարակս հան- 14 . 15 .
գիցեն , և դացեն կերակուր . զի աստ յա- Մ ուխ .
13 նապատ տեղոջ եմք ։ * Ասէ ցնոսա . դո՛ւք 6 . 36 .
տուք դոցա ուտել ։ և նոքա ասեն . ‖ ոչ գոյ ‖ Յովհ .
մեր աւելի քան զհինգ նկանակ և զերկուս 6 . 9 .
ձկունս , բայց եթէ երթիցուք գնեսցուք բա-
14 նակն ժողովրդեանդ կերակուր ։ * Էին
գի հինգ հազար ։ ասէ ցա-
շակերտսն . բազմեցուցէ՛ք զդոսա դասս
15 դասս՝ յիսուն յիսուն ։ * Եւ արարին այն-
16 պէս , և բազմեցուցին զամենեսեան ։ * Եւ
առեալ զհինգ նկանակն և զերկուս ձկունսն՝
հայեցաւ յերկինս , օրհնեաց և եբեկ՝ և
տայր շաշակերտսն արկանել ժողովրդեանն ։
17 * Կերան և յագեցան ամենեքեան . և բար-
ձին զնշխարս կոտորոցն՝ երկոտասան սա-
կառի ։
18 * ‖ Եւ եղե՛ ի կալն նր յաղօթս առանձինն , ‖ Ղ Կ
էին ընդ նմա և աշակերտքն նր . եհարց զնս և ‖ Մ ոսկ .
ասէ . զո՞ր ասեն զինքն ժողովուրդքն՝ թէ 16 . 13 .
19 իցեմ ։ * Եւ նո՛ պատասխանի տուեալ ասեն . Մ ուխ .
զյովհաննէս մկրտիչ , և այլք զեղիա , իսկ 8 . 27 .

այլք

այլք Թէ մարգարէ ոք յառաջնոցն յարեաւ ։
* Լաւ ցնծա , դուք զո՛վ ոք ասէք զինեն , Թէ 20
իցեմ. պատասխանի եա պետրոս և ասէ .
զքեզն ՚այ ։ * Կա սաստեաց ՚ի նոսա , և պատ- 21
ուիրեաց մի ումեք ասել զայն . * և ասէ , 22
‖ Մ ապ ‖ Թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ բազում չար-
17 . 21 .
Մ արկ . չարիլ և անարգիլ ՚ի քահանայապետից և ՚ի
8 . 31 . ծերոց և ՚ի դպրաց , և սպանանիլ՝ և յերիր
աւուր յառնել ։ * Կա ասէր առ ամենեսեան . 23
‖ Մ ապ ‖ եԹէ ոք կամի զկնի իմ գալ , ուրասցի
10 . 38 .
Վ այր . զանձն՝ և առցէ զխաչ իւր հանապազ՝ և ե-
14 . 27 . կեսցէ զհետ իմ ։ * ‖ Ո՛ր որ կամիցի զանձն 24
‖ Վ այր . իւր կեցուցանել՝ կորուսցէ զնա , և որ կո-
17 . 33 .
Յովհան . րուսցէ զանձն իւր վ՛ասն իմ՝ կեցուսցէ զնա ։
12 . 25 . * Ո՛ի՞նչ օգուտ է մարդոյ եԹէ զաշխարհ 25
շահեսցի , և զանձն իւր կորուսցէ կամ տու-
‖ Մ ապ ժեսցի ։ * ‖ Ո՛ր որ ամաւթ համարեսցի զիս և 26
10 . 33 .
զբանս իմ , զնա և որդի մարդոյ յամաւթ ա-
բասցէ՝ յորժամ գայցէ փառաւք իւրովք՝ և
‖ Մ ապ հօր՝ և հրեշտակաց սրբոց ։ * ‖ Ասացի ար- 27
16 . 28 .
Մ արկ . դարև ասեմ ձեզ , եԹէ են ոմանք ՚ի դոցա-
8 . 39 . նէ որ այդր կան՝ որք մի ճաշակեսցեն զմահ ,
‖ Մ ապ մինչև տեսցեն զարքայութի՛ն ՚այ ։ * ‖ Եւ ե- 28
17 . 1 .
Մ արկ . զև յետ այսց բանից իբրև աւուրք ութ , ա-
9 . 1 . ռեալ զպետրոս և զյակովբոս և զյովհան-
նէս՝ եւ՚ի լեառն կալ յաղօթս ։ * Կա՛ւ ՚ի կալ 29
նմա յաղօթս՝ եղև տեսիլ երեսաց նո՛ր այլա-
կերպ . և փոխեցաւ հանդերձ նորա՝ և եղև
սպիտակ փայլուն ։ * Կա՛ւ ահա արք երկու 30
խօսէին ընդ նմա . որ էին մովսէս և եղիա ,
* երևեալ փառաւք . և ասէին զելևզին նո՛ր՝ զոր 31
կատարելոց էր յերուսաղէմ ։ * Նոքա պետրոս՝ և որ 32

ընդ

ընդ նմանն էին՝ ծանրացեալք ի քնոյ՝ զար-
Թեան, տեսին զփառսն նորա՝ և զերկուս
33 արսն որ կային առ նմա: * Եւ եղև ի մեկ-
նելն նոյ ի նմանէ, ասէ պետրոս ցյի. վար-
դապետ՝ բարւոք է մեզ առ լինել, և ա-
րասցուք երիս տաղաւարս. մի քեզ՝ և մի մով-
սէսի՝ և մի եղիայի. և ոչ գիտէր զինչ խօ-
34 սէր: * Եւ իբրև զայս ասաց, եկն ամպ և
հովանի եղև ի վերայ նոցա. և երկեան ի մտա-
35 նելն նոցա ընդ ամպսն: * Ձայն եղև յամպոյն
և ասէ. ‖ դա է որդի իմ ընտրեալ, դմա ‖ղ. գործ.
36 լուարուք: * Եւ ընդ լինել բարբառոյն՝ գը- ‖ի. 17.
տաւ յի միայն. և ինքեանք լռեցին, և ոչ
ումեք պատմեցին յաւուրսն յայնոսիկ և ոչ-
ինչ՝ յորոց տեսին:

37 * Եւ եղև ի վաղիւն մինչ իջանէին նոքա ի ՂՐ
լեառնէն անտի, ընդառաջ եղև նոցա ժողովուրդ
38 բազմ: * ‖ Եւ ահա այր ի ժողովրդենէ ‖Մ ապ.
անտի աղաղակեաց և ասէ. վարդապետ՝ ա- ԻԴ. 14.
ղաչեմ զքեզ հայեցց յորդի իմ, զի միածնի 9. 16.
39 է ինձ: * Եւ ահա այս հարկանի ի նմա,
և յանկարծ գոչէ՝ և զարկուցանէ զնա և
Թաւալեցուցանէ և փրփրեցուցանէ, և հա-
40 զիւ մեկնի ի նմանէ խորտակեալ զնա. * և
աղաչեցի զաշակերտսն քո զի հանցեն զնա,
41 և ոչ կարացին: * Պատասխանի ետ յի և ա-
սէ. ո՛վ ազգ անհաւատ և Թիւր, մինչև կրկը
եղէց ընդ ձեզ՝ և անսայցեմ ձեզ. մատո այսր
42 զորդին քո: * Եւ մինչ դեռ մատչէր, զար-
43 կոյց զնա դևն՝ և շարժլեաց: * Սաստեաց
յի այսոյն պղծոյ, և բժշկեաց զմանուկն.
44 և ետ զնա ցհայր իւր: * Եւ զարմանային

ա.

ամենեքեան ՚ի վե՛ր մեծամեծացն ՚ի ։ և ՚ի
զարմանալն ամենեցուն ՚ի վե՛ր նմի զոր առ-
նէր , ասէ ցաշակերտան իւր ։ դո՛ք դուք ՚ի
լսելիս ձեր զբանս զայսոսիկ ։ զի որդի մար-
դոյ մատնելոց է ՚ի ձեռս մարդկան ։ * Եւ 45
նոքա ո՛չ գիտէին զբանն , և էր ծածկեալ ՚ի
նոցանէ՝ զի մի՛ գիտասցեն ։ և երկնչէին հար-
ցանել ցնա վե՛ր քանին այնորիկ ։ * ‖ Եւ մուտ 46
‖ Մատ. 18. 1. Մարկ. 9. 33. խորհուրդ ՚ի նո՛ք թէ ո՞ արդեօք մե՛ծ իցէ ՚ի
նոցանէ ։ * Եւ ի բերեալ ծանեաւ զխորհուրդս 47
սրտից նոցա , առ մանուկ մի՛ կացոյց ՚ի մէջ նո-
ա՛ւ իւր , * և ասէ ցնո՛ւս . որոք ընկալցի զմա- 48
նուկս զայս յանուն իմ՝ զիս ընդունի , և որ
զիս ընդունիցէ՝ ընդունի զառաքիչն իմ . զի
որ փոքրիկն է յամենեսեան ՚ի ձեզ՝ նա եղիցի
մե՛ծ ։ * Պատասխանի Ե՛ւ յովհաննէս և ա- 49
սէ . վարդապե՛տ՝ տեսաք զոմն որ յանուն քո
դեւս հանէր՝ և արգելաք զնա , զի ո՛չ ըզմէ՛ ե՛
մեզ ։ * Եւ ասէ ցնա յա՛ . մի՛ արգելուք , զի որ 50
ո՛չն է ձեր հակառակ՝ ՚ի ձեր կողմն է ։
Ղ Գ * Եւ եղե՛ ՚ի կատարել աւուրց վերանալոյ 51
նորա՝ և ինքն զերեսս հաստատեաց երթալ
յԵ՛ղեմ ։ * Եւ առաքեաց հրեշտակս առաջի 52
երեսաց իւրոց . և երբե՛ւ չոգան՝ մտին ՚ի
գիւղ մի սամարացւոց պատրաստել ինչ նո՛ւ ։
* Եւ ո՛չ ընկալան զնա , զի դէմ եդեալ էր 53
նորա երթալ յԵ՛ղեմ ։ * Երբե՛ւ տեսին աշա- 54
կերտքն յակովբոս և յովհաննէս , ասեն . տէ՛ր՝
կամի՞ս զի ասասցուք , և իջցէ հուր յերկ-
նից՝ և սատակեսցէ զնո՛ս ։ * Դարձաւ սաս- 55
‖ Յովհ. 3. 17. տեաց ՚ի նո՛ս՝ և ասէ . ո՛չ գիտէք՝ որոյ հոգւոյ
էք դուք ։ * ‖ Օ՛ի որդի մարդոյ ո՛չ եկն զո- 56

դիս

դիս մարդկան կորուսանել՝այլ կեցուցանել։
57 և գնացին յայլ գեօղ։ * Եւ մինչ դեռ եր-
Թային նոքա՝ի ճանապարհի, ասէ ոմն ցնա.
58 Եկից զկնի քո՝ Տէր վայր և երթից ես։ * Ասէ
ցնա Յս. ‖ աղուէսունք որջք ունին, և թռչնոց ‖ Մ ապր
երկնից դադարք. և որդւոյ մարդոյ ոչ ունի 8. 20.
59 ուր դիցէ զգլուխ։ * Ասէ ցմիւս ևս. Ե՛կ
զկնի իմ։ և նա ասէ. տէր՝ հրամայեա տուր
60 ինձ՝ երթալ նախ թաղել զհայր իմ։ * Ասէ
ցնա Յս. Թո՛ղ զմեռեալսն թաղել զմեռեալս
իւրեանց, և դու երթ պատմեա զարքայու-
61 թիւն Աստուծոյ։ * Ասէ և այլ ոմն. Եկից զկնի քո
տէր, բայց նախ հրամայեա տուր ինձ հրաժա-
62 րել՝ի տանէ իմմէ։ * Ասէ ցնա Յս. ոչ ոք
արկանէ ձեռն զմաճառ՝ և հայիցի յետս, ե-
թէ յաջողեալ իցէ արքայութեան Աստուծոյ։

ԳԼ. Ժ.

ՂԴ

1 Յետ այսորիկ երևեցոյց Տէր և այլ եւս եօ-
թանասուն և երկուս. և առաքեաց զնո-
երկուս երկուս առաջի իւր յամենայն քաղաքս և
2 ՚ի տեղիս, ուր ինքն երթալոց էր։ * Եւ ա-
սէ ցնո. ‖ հունձք բազում են՝ և մշակք սա- ‖ Մ ապր
կաւ. արդ՝ աղաչեցէ՛ք զտէր հնձոց, զի հան- 9. 37.
3 ցէ մշակս ՚ի հունձս իւր։ * Երթայք, ‖ ա- ‖ Մ ապր
հա առաքեմ զձեզ իբրև զգառինս ՚ի մէջ 10. 16.
4 գայլոց։ * ‖ Մի՛ բառնայք քսակ մի՛ մախաղ ‖ Մ ուխ.
մի՛ կօշիկս, և ՚ի ճանապարհի ումեք ողջոյն 6. 8.
5 մի՛ տայցէք։ * Որ տուն մտանիցէք՝ նախ
6 ասասջի՛ք Թէ ողջոյն տանս այսմիկ. * և ե-
Թէ իցէ անդ որդի ողջունի, հանգիցէ ՚ի վր
նը՛ ողջոյնն ձեր. ապա Թէ ոչ՝ ՚ի ձեզ դարձ-
ցի։

յի ։ * Այլ ՚ի նմին տան ագանիջիք , ուտել. 7
‖ Մատ. ջիք և ըմպիջիք ՚ի նոցանէ . ‖ զի արժանի է
10. 10. Ղուկ. մշակն վարձու իւրոյ ։ Մի փոխիցիք տանէ ՚ի
10. 7. տուն ։ * Որ քաղաք մտանիցէք՝ և ընդու- 8
նիցին զձեզ , ուտիջիք զինչ առաջի դնիցեն
ձեր . * և բժշկեսջիք որ ՚ի նմա հիւանդք 9
իցեն . և ասասջիք նոյ , մերձեալ է ՚ի վերայ
ձեր արքայուի ՚ին ։ * Իսկ յոր քաղաք մտա- 10
նիցէք՝ և ոչ ընդունիցին զձեզ , իբրև ելա-
‖ Գործ. նիցէք ՚ի հրապարակս նր , ասասջիք ։ * ‖ Այս 11
13. 51. զիպուիս որ կռուեալ է ՚ի քաղաքէ ձերմէ յոտս
մեր՝ թօթափեսցուք ՚ի ձեզ . բայց զայս գի-
տասջիք՝ զի մերձեալ է արքայուի ՚ին ։ * Ա- 12
մեմ ձեզ , զի սոդոմացւոց ընդարձակագոյն
լիցի յաւուրն յայնմիկ՝ քան քաղաքին այն-
‖ Մատ. միկ ։ * ‖ Ա՛յ քեզ քորազին . վա՛յ քեզ բեթ- 13
11. 21. սայիդա . զի եթէ ՚ի տիւրոս և ՚ի սիդովն
եղեալ էին զօրութիքն՝ որ եղեն ՚ի ձեզ , վա-
ղուց ևս արդեօք ՚ի խորտ և ՚ի մոխիր նըս-
տեալ ապաշխարեալ էր ։ * Բայց տիւրոսի 14
և սիդովնի ընդարձակագոյն լիցի ՚ի դատաս-
տանի՝ քան ձեզ ։ * Այլ դու՛ կափառնաում , 15
որ մինչև յերկինս բարձրացեալ ես , մինչև ՚ի
‖ Մատ. դժոխս իջցես ։ * ‖ Որ ձեզ լսէ՝ ինձ լսէ , և 16
10. 40. Յովհան. որ զձեզ անարգէ՝ զիս անարգէ . և որ զիս
13. 20. անարգէ՝ զառաքիչն իմ անարգէ . և որ ինձ
լսէ՝ լսէ այնմիկ որ զիս առաքեաց ։ * Դար- 17
ձան եօթանասունն և երկուքն խնդութիւ և
ասեն . տէր՝ և դեւք հնազանդին մեզ յա-
նունն քո ։ * Այլ ասէ ցնա . տեսանէի զսա- 18
տանայ անկեալ յերկինից իբրև զփայլակն ։
* Ահա եառ ձեզ իշխանութիւն կոխել զօձս 19
և

և զկարիճն և զամ զօրութիւն թշնամւոյն, և
20 ձեզ ոչինչ մեղանչիցեն։ * Այլ ընդ այն մի
խնդայք՝ եթէ այսք հնազանդին ձեզ, այլ
խնդացէ՛ք զի անուանք ձեր գրեալ են յեր-
21 կինս։ * ՚Ի նմին ժամու ցնծացաւ յն հոգ- ‖ Մատթ.
ւովն սրբով և ասէ. դոհանամ զքէն հայր՝ ԺԱ. 25.
տէր երկնից և երկրի, զի ծածկեցեր զայս
յիմաստնոց և՚ի գիտնոց՝ և յայտնեցեր զայս
տղայոց. այո՛ հայր, զի այսպէս հաճոյ եղև
22 առաջի քո։ * Ամենայն ինչ տուաւ ինձ ՚ի
հօրէ իմմէ. և ոչ՛ք գիտէ թէ ո՞վ է որդի,
եթէ ոչ հայր, և ո՞ է հայր՝ եթէ ո՛չ որդի,
23 և ումի կամիցի որդին յայտնել։ * Եւ դար- ‖ Մատթ.
ձեալ առանձինն առ աշակերտան ասէ. ‖ Ե- ԺԳ. 16.
րանի աչքք՝ որ տեսանիցեն զոր տեսանէք։
24 * Ասեմ ձեզ. զի բազմ մարգարէք և թա-
գաւորք կամեցան տեսանել զոր դուք տե-
սանէք, և ո՛չ տեսին. և լսել զոր լսէք, և
ո՛չ լուան։

25 *‖Եւ ահա յարեաւ ոմն օրինական՝ փորձեր Դ. Ն
զնա և ասէր. վարդապետ՝ զի՞նչ գործեցից՝ ‖ Մատթ.
զի կեանս յաւիտենական ժառանգեցից։ ԻԲ. 35.
26 * Եւ նա ասէ ցնա. յօրէնս զի՞նչ գրեալ է, Մարկ.
27 որպէս ընթեռնուս։ * Եւ պատասխանի ԺԲ. 28.
եւ ասէ. ‖ սիրեսցես զտէր Աստուած քո յամ- ‖2.Օրէն.
բոլոր քումմէ, և յամ անձինդ քումմէ, և յամ ՅԲ. 5.
զօրութենէ քումմէ, և յամ մտաց քոց. և զըն-
28 կեր քո իբրև զանձն քո։ * Եւ ասէ ցնա.
ուղիղ ետուր դատաստանիդ, զայդ արա՛
29 և կեցցես։ * Եւ իբրև կամեցաւ զանձն
արդարացուցանել՝ ասէ ցյն. և ո՞վ է իմ ըն-
30 կեր։ * Պատասխանի եւ յն և ասէ. այր մի

իջա-

իջաներ յեկեղ յերիքով, և անկաւ՝ի ձեռս աւազակաց, որք մերկացուցին զնա՝ և վէրս՝ի վէր եդին, թողին կիսամահ և գնացին։
* Դէպ եղև քահանայի միոջ իջանել ընդ նոյն ճանապարհ, և տեսեալ զնա՝ զանց արար։ * Լևտացի մի եկեալ ընդ նոյն տեղի՝ եւս և զանց արար։ * Սամարացի ոմն ճանապարհորդեալ եկն ընդ նոյն առ նովաւ, և տեսեալ զնա՝ գթացաւ։ * Եւ մատուցեալ պատեաց զվէրսն՝ արկեալ՝ի վէր ձէթ և գինի. և եդեալ՝ի վերայ գրաստու իւրոյ՝ ած զնա՝ի պանդոկի մի, և դարմանեաց զնա։ * Եւ՝ի վաղիւ անդր իբրև ելանէր անտի, հանել եւս յպանդոկապետն երկուս դահեկանս՝ և ասէ. դարմանն տար դմա, և զոր ինչ ծախեսցես՝ի դա՝ ես՝ի միւս անգամ գալստեան իմում հատուցից քեզ։
* Ո՞րդ՝ ո՞յերեցունց՝ի նոցանէ թուի քեզ մերձաւոր լեալ անկելոյն՝ի ձեռս աւազակաց։ * Եւ նա ասէ. որ արար ողորմութիւն՝ի վէր նորա։ ասէ ցնա յի. երթ և դու արա նոյնպէս։ * Եւ եղև՝ի գնալն նոցա, և ինքն եմուտ՝ի գեօղ մի. և կին ոմն անուն մարթա ընկալաւ զնա՝ի տան իւրում։ * Եւ նորա քոյր մի, որում անուն էր մարիամ. որ և էկն նստաւ առ ոտն տեառն, և լսէր զբանս նորա։ * Եւ մարթա զբաղեալ էր՝ի բազում սպասու. էկն եկաց առ նմա և ասէ. տէր՝ ոչինչ է փոյթ քեզ, զի քոյրդ իմ միայն ե թող զիս՝ի սպասու. արդ՝ ասա դմա զի օգնեսցէ ինձ։ * Պատասխանի եւ յի և ասէ. մարթա մարթա՝ դու հոգաս և զբաղում

իւիք

42 լուիք զբաղեալ ես. * բայց ոստ սակաւ ինչ
պիտոյ է. մարիամ մասն բարի ընտրեաց,
որ ոչ բարձցի ի նմանէ:

ԳԼ. ԺԱ.

1 ԵՒ եղեւ ի տեղւոջ ուրեք կալ յաղօթս. ՂՕ
և իբրև դադարեաց՝ ասէ ցնա ոմն յաշա-
կերտացն նորոց. տէր՝ ուսո՛ մեզ յաղօթս
կալ, որպէս յովհաննէս ուսոյց աշակերտաց
2 նորոց: * Ասէ ցնոսա, յորժամ կայցէք
յաղօթս, ասացէ՛ք. ‖ Հայր մեր՝ որ երկ- ‖ Մ ապ.
3 ի անուն քո. եկեսցէ արքայութիւն քո: 6. 9.
* Զհաց մեր հանապազորդ տո՛ւր մեզ զօ-
4 րաւօրեայն: * Եւ թո՛ղ մեզ զմեղս մեր, զի և
մեք թողումք ամենայնի՝ որ պարտիցի մեզ.
5 և մի՛ տանիր զմեզ ի փորձութիւն: * Եւ ա-
սէ ցնոսա. ո՞վ է ի ձէնջ՝ որոյ իցէ բարեկամ,
և երթայցէ առ նա ի մէջ գիշերի, և ասէ-
ցէ ցնա. բարեկամ՝ տո՛ւր ինձ փուռ երիս նը-
6 կանակս. * զի բարեկամ իմ եկն առ իս
յօդևոյ, և ոչինչ ունիմ դնել առաջի նր:
7 * Եւ նա ի ներքուստ տայցէ պատասխանի և
ասիցէ. մի՛ աշխատ առներ զիս, զի դուրքդ
փակեալ են, և մանկունքս ընդ ինև կան յան-
8 կողնի. ո՛չ կարեմ յառնել և տալ քեզ: * Ա-
սեմ ձեզ, եթէ ոչ յարուցեալ տայցէ նմ՛ ի
բարեկամուէն, սակայն վ՛ա ժառւթէն յա-
րուցեալ տայցէ նմա՝ զինչ և պիտոյ իցէ:
9 * ‖ Եւ ես ասեմ ձեզ, խնդրեցի՛ք՝ և տացի ‖ Մ ապ.
ձեզ, հայցեցի՛ք՝ և գտջի՛ք, բախեցի՛ք և 7. 7.
10 բացցի ձեզ: * Զի ամ՛ որ խնդրէ՝ առնու, Յովհան. 14. 13.
և որ հայցէ՝ գտանէ, և որ բախէ՝ բացցի Յակո՛վ. 1. 5.
նմ՛:

Մատթ. 7. 9. նիմ։ * Ո՞ր ոք ի ձէնջ հայր՝ խնդրիցէ որդի 11
իւր ձուկն, միթէ փոխանակ ձկանն օձ տայ-
ցէ նմա։ * Եւ կամ խնդրիցէ ձու, միթէ կա- 12
րի՞ տայցէ նմա։ * Ուստի եթէ դուք որ չարքդ 13
էք՝ գիտէք պարգեւս բարիս տալ որդւոց ձե-
րոց, որչափ եւս առաւել հայր ձեր երկնից
տացէ բարիս այնոցիկ, որ խնդրեսն ի նը-
մանէ։

Դ Ի Ա Ն Ե Ա Ն

Մատթ. 9. 32. 12. 22. Մարկ. 3. 22. * Եւ հանէր դեւ մի համր, և եղեւ յելա- 14
նել դիւին՝ խօսեցաւ համրն, և զարմացան
ամբոխք ժողովուրդքն։ * Եւ ասէին՝ ի նոցանէ 15
ասեն. Բէեղզեբուղաւ իշխանաւն դիւաց
հանէ դա զդեւս։ * Եւ այլք փորձէին՝ և 16
նշան յերկնից խնդրէին ի նմանէ։ * Ուստի նոքա 17
գիտացեալ զխորհուրդս նոցա, ասէ ցնոսա. Ամ
թագաւորութիւն բաժանեալ յանձն՝ աւերի,
և տուն բաժանեալ յանձն՝ կործանի։ * Ու- 18
ստի եթէ և սատանայ բաժանեցաւ յանձ-
նէ, զիարդ կայցէ թագաւորութիւն նորա. զի
ասէք զինէն եթէ բէեղզեբուղաւ իշխա-
նաւն դիւաց հանէ դա զդեւս։ * Եթէ ես 19
բէեղզեբուղաւ հանեմ զդեւս, որդիքն ձեր
ի՞ն հանիցեն. վասն այդորիկ նոքին եղիցին
ձեր դատաւորք։ * Ուստի եթէ մատամբ ոյ 20
հանեմ զդեւս, ապա հասեալ է ի վերայ ձեր
արքայութիւն ոյ։ * Զօրաւոր զօրաւոր վառեալ 21
պահիցէ զտունն իւր, ի խաղաղութեան են ինչք
նորա։ * Ապայց եթէ հզօրագոյն քան զնա ի 22
վր եկեալ յաղթեսցէ նմա, զսպառազինու-
թիւնն հանէ՝ յոր յուսացեալ էր, և զաւարն նո
բաշխեսցէ։ * Որ ոչ է ընդ իս՝ հակառակ իմ 23
է, և որ ոչ ժողովէ ընդ իս, ցրուէ։ * Զոր 24

ժամ

ժամ ‖ այսն ելանիցէք ՚ի մարդոյ՝ ընդ ‖ Մատ. 12. 43.
անջրդին տեղիս , խնդրէ հանգիստ . և իբ-
րև ո՛չ գտանէ , ասէ . դարձայց անդրէն ՚ի
տուն իմ ուստի ելի : * Եւ գայ գտանէ մաք-
րեալ և յարդարեալ : * Յայնժամ երթայ
և առնու եօթն այլ այսս չար ևս քան զինքն՝
և մտանէ բնակէ անդ . և լինի յետինն մարդ-
դոյն այնորիկ չար քան զառաջինն : * Եւ
եղև մինչդեռ խօսէր զայս , ձայն եբարձ կին
մի ՚ի ժողովրդենէ անտի և ասէ . երանի՛ է
որովայնին՝ որ կրեացն զքեզ , և ստեանցն՝
որ դիեցուցին զքեզ : * Եւ նա ասէ . նա՛ է-
րանի այնոցիկ է , որ լսեն զբանն Աստ , և առ-
նեն : * Եւ ՚ի դիւզանել՝ ՚ի վերայ նոր ժողո- ‖ Մատ. 12. 39.
վրդոյն՝ սկսաւ ասել . ‖ ազգս այս ազգ չար Ա. Կորն. 1. 22.
է . նշան խնդրէ , և նշան յերկինից ո՛չ տացի Յովհան. 2. 1.
սմա՝ բայց նշանն յովնանու : * ‖ Օ՛ի որպէս
եղև յովնան նշան նինուէացւոց , այնպէս
եղիցի և որդի մարդոյ ազգիս այսմիկ :
* ‖ Թագ. 10. 1.
Թագուհին հարաւոյ յարիցէ ՚ի դատաստա-
նի ընդ արս ազգիս այսորիկ՝ և դատապար-
տեսցէ զսոսա , զի եկն ՚ի ծագաց երկրի լը-
սել զիմաստութիւն սողոմոնի . և ահա առա-
ւել քան զսողոմոն է աստ : * Արք նինուէա-
ցիք յարիցեն ՚ի դատաստանի ընդ ազգիս ընդ Յովհան. 3. 5.
այսմիկ՝ և դատապարտեսցեն զսա , ‖ զի ա-
պաշխարեցին ՚ի քարոզութեն յովնանու . և
ահա առաւել քան զյովնան է աստ :
* ‖ Ոչ ուրուք լուցեալ ճրագ՝ դնէ ՚ի թաքս- Ա Մատ. 5. 15.
տեան , և ո՛չ ընդ գրուսնաւ . այլ ՚ի վերջ աշտա-
նակի , զի որ մտանեն՝ լոյս տեսանիցեն :
* ‖ Ճրագ մարմնոյ ակն է . յորժամ ակն ‖ Մատ. 6. 22.
ա-

առատ է, ամ մարմինն լուսաւոր եղիցի. և
երբ ակն չար է, և մարմինն խաւարին է-
ղիցի։ * Արդ զգոյշ լեր՝ գուցե լոյսդ որ՝ի 35
քեզ է՝ խաւար իցէ։ * Եթէ մարմինդ ք- 36
ամ լուսաւոր է՝ և չգուցէ մասն ինչ խաւա-
րին, եղիցի լուսաւոր ամ. որպէս յորժամ
ճրագն նշուղիւք լուսաւորեսցէ զքեզ։ * Եւ 37
մինչ դեռ խօսէր զայս, աղաչէր զնա ոմն փա-
րիսեցի՝ զի ճաշ կերիցէ առ նմա։ և նա մը- 38
տեալ բազմեցաւ։ * Իբրև ետես փարիսե-
ցին՝ զարմացաւ, զի նախ ոչ մկրտեցաւ յա-
ՄԱՓՐ ռաջ քան զճաշ։ * Եւ ասէ տէր ցնա. ‖ այժմ 39
23. 25. դուք փարիսեցիք զարտաքին բաժակին և
զսկահակն սրբէք. և ներքինն ձեր լի է յա-
փշտակութենէ և չարութենէ։ * Անհիտք՝ ոչ 40
ապաքէն որ զարտաքինն արար՝ և զներքինն
նոյն արար։ * Այլ ածէք զարժանն խոկ՝ 41
տուք ողորմութեի, և ահա ամենայն ինչ ձեր։
ՄԱՓՐ * Այլ վայ ձեզ փարիսեցւոց. ‖ զի տասա- 42
23. 23. նորդեք զսմանուխն և զիեղենայ և զամե-
նայն բանջար, և անցանէք զիրաւամբք և
զսիրոյնէն այ. զայս արժան էր առնել՝ և զայ-
ՄԱՓՐ նոսն ոչ անցանել։ * Վայ ձեզ փարիսեցւոց. 43
23. 6. զի սիրէք զաթոռսն ՚ի ժողովուրդս, և
ՄԱՐԿ. զնախաղոյնս ՚ի հրապարակս։ * Վայ ձեզ՝ 44
12. 39. ՎԱՅՐ. զի էք դուք իբրև զգերեզմանս անյայտս, և
20. 46. մարդիկ գնան ՚ի վերայ՝ և ոչ գիտեն։ * Պա- 45
տասխանի ետ ոմն յօրինակացն՝ և ասէ
ցնա. վարդապետ՝ զայս քանս ասելով և զմեզ
զմեզ Թշնամանես։ * Եւ նա ասէ. և ձեզ 46
ՄԱՓՐ վայ օրինակացդ. ‖ զի բառնայք մարդ-
23. 4. կան բեռինս դժուարակիրս, և դուք մա-

տամբ

տամբ միով ՚ի բեռինն ոչ մերձենայք ։
47 *Ա՛ւ աւի՜ ձեզ՝ զի շինեք գերեզմանս մարգարէիցն.
48 և հարքն ձեր սպանին զնա ։ *Ապա ուրեմն
վկայեք՝ եթէ կամակից եք գործոց հարցն
ձերոց . զի նոքա կոտորեցին զնա , և դուք
49 զգերեզմանս նոցա շինեք ։ *Վասն այնորիկ և
մատուռեցին ՚ի սոյ ասաց . առաքեցից ՚ի նոսա
մարգարէս և առաքեալս , և ՚ի նոցանէ սպա-
50 նանիցեն և հալածիցեն ։ *Ո՛ւ ի խնդրեսցի
արիւն ամ մարգարէից՝ հեղեալ ՚ի սկզբանէ
51 աշխարհի՝ յազգէ յայդմանէ , * ‖ յարեհնէն ‖ Ծննդ. 4. 8.
աբելի մինչև յարիւնն ‖ զաքարիայ կորուսե- ‖ 2 Մնաս. 24. 22.
լոյ ըզ սեղանն և ըզ տաճարն . այո՛ ասեմ ձեզ՝
52 խնդրեսցի յազգէ յայդմանէ ։ *Վա՛յ ձեզ
օրինականացդ . զի թաքուցանէք զվիճակաս
գիտուԹեն . դուք ոչ մտանէք , և որ մտա-
53 նել լոյն են՝ արգելուք ։ *Եւ ՚ի խօսելն զայս
ամ առ նոսա առաջի ամ ժողովրդեանն ,
զամենի հարկանելն . և սկսան դպիրքն և
փարիսեցիք զչարել՝ և դրդռել ըզ նմա վասն
54 բազմ իրաց . * և սպասել որսալ ինչ բանս ՚ի
բերանոյ նը , զի չարախօսեսցեն զնմանէ ։

ԳԼՈՒԽ ԺԴ ։

1 Ընդ ա՛ւուրս՝ յորում գնաց ՚ի տուն ‖ Մարկ. 16. 6.
դեանն՝ մինչև կոխել զմիմեանս , սկսաւ ‖ Մատ. 8. 15.
ասել յաշակերտան իւր . ‖ նախ՝ զգո՛յշ լերուք
անձանց ՚ի խմորոյ փարիսեցւոցն , որ ե կեղ-
2 ծաւորուԹի ։ *‖ Ո՛չ ինչ ե ՚ի ծածուկ՝ ‖ Վեր. 8. 17.
որ ոչ յայտնեսցի , և գաղտնի՝ որ ոչ ծանիւ-
3 ցի ։ *Վա՛յ ուր զոր ինչ ասիցէք ՚ի խաւարի ,
լսելի լինի ՚ի լոյս . և զոր յականջս խօսե-

ցարուք ՚ի շաբաթուն , քարոզեսցի ՚ի վէր
տանեաց : * Այլ ձեզ ասեմ սիրելեաց ի- 4
մոց . մի զարհուրիցիք յայնցանէ՝ որ սպանա-
նեն զմարմին , և յետ այնորիկ աւելի ինչ
ոչ ունիցին առնել : * Այլ ցուցից ձեզ յումմ 5
մէ երկնչիցիք . երկնչիջիք յայնմանէ՝ որ յետ
սպանանելոյ ունի իշխանութիւն արկանել ՚ի
գեհեն . այո՛ ասեմ ձեզ՝ յայնմանէ երկնչի-
ջիք : * Ո՞չ ապաքէն հինգ ճադ երկուց դան- 6
գաց վաճառի , և մի ՚ի նոցանէ ոչ է մոռա-
ցեալ առաջի նոյ : * Այլ ձեր և ամ իսկ հեր 7
գլխոյ թուեալ է . մի երկնչիք՝ զի քան զբա-
զում ճադս լաւ էք դուք : * ‖ Ամէն ասեմ ձեզ . 8
զի ամ որ խոստովանեսցի յիս առաջի մարդ-
կան , և որդի մարդոյ խոստովանեսցի զնմա-
նէ առաջի հրեշտակաց նոյ : * Այլ որ ուրաս 9
ցի զիս առաջի մարդկան , ուրացեալ լինի
առաջի հրեշտակաց նոյ : * ‖ Այլ ամ որ ասէ 10
բան զորդւոյ մարդոյ՝ թողցի նմ . բայց որ
զՀոգին սբ հայհոյիցէ , մի թողցի նմ : * Այլ 11
յորժամ առանիցին զձեզ ՚ի ժողովուրդս և ՚ի
պետս և ՚ի իշխանս , մի հոգայցէք՝
նոյն թէ զինչ պատասխանի տայցէք , կամ
զինչ ասիցէք : * Ոչ ՚ի հոգւոյն սբ ուսուսցէ 12
ձեզ ՚ի նմին ժամու՝ զինչ պարտ իցէ խօսել :
* Այլ ոմն ՚ի ժողովրդենէն ցնա . վարդա- 13
պետ՝ ասա ցեղբայրն իմ բաժանել ընդ իս ըզ-
ժառանգութիւն : * Այլ նա ասէ ցնա . այր 14
դու՝ ո՞ կացոյց զիս դատաւոր կամ բաժանա-
րար ՚ի վէր ձեր : * Այլ ասէ ցնոսա . տեսէ՛ք և 15
զգո՛յշ լերուք յամ ագահութենէ . զի ոչ եթէ
՚ի մեծերից ընչից ուրուք իւրոյն կեանքն նորա
էն

Ամ. 10. 32. Մարկ. 8. 38. Տիմ. 2. 12. Ամ. 12. 32. Մարկ. 3. 29.

* Ամ.

16 * Յօսեցաւ առ նա առակ մի՝ և ասէ . առն
ուրումն մեծատան եւուն անդք տոհմակա-
17 նըս . * և խորհէր ՚ի միտս իւր՝ և ասէր . զի՞
գործեցից՝ զի ոչ գոյ տեղի ուր ժողովեցից
18 զարդիւնս իմ : * Այս ասէ . գիտեմ զինչ ա-
րարից . քակեցից զշտեմարանս իմ, և աս մե-
ծամեծս շինեցից . և անդր ժողովեցից ըզ-
19 ցորեան և զամ բարութիս իմ . * և ասացից
ցանձն իմ . անձն՝ ունիս բազմ բարութիս համ
բարեաւ ամաց բազմաց . հանգիր՝ կեր արբ՝
20 և ուրախ լեր : * Ասէ ցնա Աստ . անմիտ՝
յայսմ գիշերի զոգիդ ՚ի քէն ՚ի բաց պահան-
ջեցեն , իսկ զոր պատրաստեցեր՝ ո՞ւմ լինի-
21 ցի : * Այսպէս և որ գանձէ անձին , և ոչ
22 յԱստ մեծանայցէ : * Ասէ ցաշակերտան իւր .
վասն այդորիկ ասեմ ձեզ . ‖ մի՛ հոգայք ընդ ոգ- ‖ Սաղմ.
ւոյ՝ թէ զինչ ուտիցէք , և մի ընդ մարմնոյ՝ Մաթէ. 54. 23.
23 թէ զինչ զգենուցուք : * Ո՛ւր ոգի առաւել 6. 25.
է քան զկերակուր՝ և մարմին քան զհան- 1. Պետ. 5. 7.
24 դերձ : * Հայեցարո՛ւք ընդ ագռաւս , զի ո՛չ
սերմանեն և ո՛չ հնձեն , որոց ո՛չ գոն շտե-
մարանք՝ և ո՛չ համբարանոցք , և Աստ կերակ-
րէ զնոսա . որչափ և առաւել զձեզ՝ որ լաւ
25 էք քան զթռչունս : * Ո՞վ ՚ի ձէնջ առ հո-
գալ՝ կարիցէ յաւելուլ ՚ի հասակ իւր կան-
26 գուն մի : * Եթէ արդ՝ եթէ ՚ի փոքուն չէք
27 բաւական՝ վասն այլոցն զի՞ հոգայցէք : * Հայե-
ցարո՛ւք ընդ շուշանն՝ որպէս աճի , ո՛չ գոր-
ծեն՝ և ո՛չ նիւթեն . ասեմ ձեզ՝ և ո՛չ սողոմոն
յամ՚ի փառսն իւր՝ զգեցաւ իբրև զմի ՚ի նո-
28 ցանէ : * Եթէ զխոտն՝ որ այսօր ՚ի բա-
ցի է՝ և վաղիւ ՚ի հնոց արկանելի , Աստ այն-

այնս

պես զդեցուցանէ. որչափ և առաւել զձեզ
Թերահաւատք : * Եւ դուք մի խնդրէք՝ 29
զինչ ուտիցիք կամ զինչ ըմպիցիք, և մի ըզ-
բաղնուք. * զի զայն ամ հեթանոսք աշխարհ 30
հի խնդրեն. այլ ձեր Հայր գիտէ՝ զի պիտոյ
ի այն ամ : * Եայց խնդրեցէք զարքայութիւն 31
ոյ. և այն ամ յաւելցի ձեզ :
Ա Գ * Մի երկնչիր հօտ փոքրիկ. զի հաճեցաւ 32
Մատ. Հայր ձեր տալ ձեզ զարքայութիւն : * Ա- 33
19. 21. ճառեցէք զինչս ձեր, և տուք ողորմութիւն.
և արարէք ձեզ քսակս առանց հնանալոյ,
Մատ. դանձ անպակաս յերկինս. ուր ոչ գող մերձ-
6. 20. ձենայ, և ոչ ցեց ապականէ : * Որ ուր 34
դանձն ձեր է, անդ և սիրտք ձեր եղիցին :
* Եղիցին գօտիք ձեր պնդեալ ընդ մէջս՝ և 35
ճրագունք լուցեալք : * Եւ դուք նմանօրք 36
մարդկան՝ որ ակն ունիցին ՚ի տէրեանց՝ թէ
երբ դառնայցէ ՚ի հարսանեաց. զի յորժամ
գայցէ և բախիցէ, վաղվաղակի բանայցեն
նմա : * Երանի՛ ծառայիցն այնոցիկ՝ զորս 37
եկեալ տէրն գտցէ արթունս. ամէն ասեմ՝
ձեզ՝ զի գօտի ըմ մէջ ածցէ՝ և բազմեցուսցէ
զնոս, և անցեալ պաշտիցէ զնոս : * Եւ եթէ 38
երկրորդ՝ կամ երրորդ պահու եկեսցէ՝ և
գտցէ այնպէս, երանելի են ծառայքն այ-
Մատ. նոքիկ : * Եայց զայն գիտասջիք, եթէ 39
24. 43. զիտէր տանուտէրն յորում ժամու գողգայ՝
հսկէր, և չտայր թողուլ ական հատանել ՚ի
տան իւրում : * Եւ դուք եղերուք պատ- 40
Յայտ. բաստաք՝ ՚ի զի յորում ժամու ոչ կարծիցիք,
16. 15. գայ որդի մարդոյ : * Ո՞ւմ պետրոս. ասէ՛ 41
առ մեզ ասացեր զառակդ զայդ՝ եթէ առ
ա.

42 ամենևսեան : * Եւ ասէ ցոր . ոմն էիցէ հա-
ւատարիմ մնատես և իմաստուն , զոր կացուցց
տէր իւր ՚ի վրայ ծառայութեան իւրոյ տալ ՚ի
43 ժամու պէտս ուրուք : * Երանի էիցէ ծառային
այնմիկ՝ զոր եկեալ տէր իւր գտանիցէ ա-
44 րարեալ այնպէս : * Ճշդարիւ ասեմ ձեզ՝ զի
45 ՚ի վրայ ամենայն ընչից իւրոց կացուսցէ զնա : * Եւ-
թէ ասիցէ ծառայն այն ՚ի սրտի իւ-
րում . յամէ տէր իմ ՚ի գալ . և սկսանիցէ
հարկանել զծառայսն և զաղախնայս , ու-
46 տել և ըմպել և արբենալ : * Եկեսցէ տէր
ծառային այնորիկ՝ յաւուր յորում ակն ոչ
ունիցի , և ՚ի ժամու յորում ոչ գիտիցէ . և
մեջ կարեսցէ զնա , և զմասն նորա ընդ անհա-
47 ւատս դիցէ : * Եւ ծառայ՝ որ գիտիցէ զկա-
մս տեառն իւրոյ՝ և ոչ պատրաստեսցէ և կա-
48 մաց նորա , արբցի գան բազում : * Եւ որ ոչն
գիտիցէ՝ և արժանի գանի հնոց գործիցէ ,
արբցի գան սակաւ : ամենայնի՝ որում շատ
տուաւ , շատ խնդրեսցի ՚ինմանէ . և որում
բազմ աւանդեցաւ , առաւել ևս պահանջես-
ցեն ՚ի նմանէ :

49 * Հուր եկի արկանել յերկիր . և զի՞նչ կա- ԵՂ
50 միմ թէ արդէն իսկ բորբոքեր : * Եւ մկրըտ-
տուիմ մի ունիմ մկրտել , և զիա՞րդ փութամ
51 մինչև կատարեսցի : * ‖ Համարիք եթէ խա- ‖ ՄՏԹ
ղաղութի՞ն եկի տալ յերկիր , ո՛չ՝ ասեմ ձեզ , ՝0. 34.
52 այլ բաժին : * Ո՛ի եղիցին յայսմ հետէ
հինգ ՚ի տան միում բաժանեալք , երեքն
53 յերկուց , և երկուքն յերից : * Բաժանեսցի
հայր յորդւոյ՝ և որդի ՚ի հօրէ , մայր ՚ի
դստերէ՝ և դուստր ՚ի մօրէ , սկեսուր ՚ի
հարսնէ՝

‖ Մ՚ապր 16. 2. Հարանէ՝ և Հարան ՚ի սկեսրէ իւրմէ : * ‖ Ո- 54
սաց և ցժողովուրդսն . յորժամ տեսանիցէք
ամպ ծագեալ յարեւմտից , իսկոյն ասէք՝ Թէ
անձրեւ գայ , և լինի այնպէս . * և յորժամ 55
Հարաւ հնչեալ , ասէք՝ Թէ խորշակ լինի , և
լինի այնպէս : * Կեղծաւորք՝ զերեսս երկնի 56
և երկրի գիտէք փորձել , իսկ զժամանակս
զայս զիա՞րդ ոչ փորձէք : * Ընդէր և յան- 57
‖ Մ՚ապր 5. 25. ձանց իսկ ոչ ընտրէք զարժանն : * ‖ Յոր- 58
ժամ երթայցես ընդ ոսոխի քումմ առ իշխան ,
՚ի ճանապարհի տուր ջհաշուն զերծանել ՚ի
նմանէ . զի գուցէ քարշիցէ զքեզ առ դա-
տաւորն , և դատաւորն մատնիցէ դահճի ,
և դահիճն արկանիցէ ՚ի բանտ : * Ասեմ 59
քեզ , ոչ ելանիցես անտի՝ մինչև հատուցա-
նիցես զյետին դնիոնն :

ԳԼՈՒԽ ԺԳ :

Լսկին ումանք ՚ի նմին ժամանակի , և պատ- 1
մեցին նմա վն գալիլեացւոցն , որոց զա-
րիւնն պիղատոս խառնեաց ընդ զոհս նոցա :
* Պատասխանի ետ և ասէ ցնս . Համարիք 2
եթէ այն գալիլեացիք եղեն մեղաւոր քան
զամենայն գալիլեացիս , զի զայնպիսի անցս կրե-
ցին : * Ոչ ասեմ ձեզ , այլ եթէ ոչ ապաշ- 3
խարիցէք՝ ամենեքին նոյնպէս կորնչիջիք :
* Կամ նք ուԹուտասանքն , յորոց վերայ 4
աշտարակն անկաւ ՚ի սելովամ , և սպան զը-
նս . Համարիք եթէ նոքա պարտապանք ե-
ղեն քան զամենայն մարդիկ՝ որ բնակեալ
են յերկմ : * Ոչ , ասեմ ձեզ , այլ եթէ ոչ 5
ապաշխարիցէք՝ ամենեքեան նոյնպէս կորն-

6 չինչիք : * Ասաց և ցառակս զայս : Թզենի
ի մի ևր ուրուն մանկեալ յայգւոջ իւրում. և
եկն խնդրել պտուղ՝ի նմանէ՝ և ոչ եգիտ :
7 * Ասէ տայգեգործն . ահա երեք ամք են՝
յորմէ հետէ գամ խնդրել պտուղ՝ի թզենւոջդ՝ և ոչ գտանեմ. արդ՝ կտրեա զդա ,
8 ընդէ՞ր և զերկիրդ խափանէ : * Ա՛յս պատաս-
խանի ետ և ասէ . տէր՝ թո՛ղ զդա յայս ամ
ևս , մինչև շուրջ զդովաւ բրեցից՝ և արկից
9 աղբ . * Թերևս արասցէ պտուղ . ապա թէ
ոչ՝ յամ և ս հատցես զդա :
10 * Եւ ուսուցանէր ՚ի միում՚ի ժողովրդեանց
11 ցայն ՚ի շաբաթս : * Եւ ահա կին մի՝ զոր
ունէր այս հիւանդութեամբ ոգի տասն .
և էր կարկամեալ , և ոչ կարէր ամենևին ՚ի
12 վեր հայել : * Եւ տեսեալ զնա Յի՝ կոչեաց
առ ինքն՝ և ասէ ցնա . կին դու՝ արձակեալ
13 ես ՚ի հիւանդութենէ քումմէ : * Եւ եդ ՚ի
վր ն ձեռն , և առ ժամայն ուղղեցաւ , և
14 փառաւորէր զԱստուած : * Պատասխանի ետ
ժողովրդապետն ցասուցեալ՝ թէ ընդէր ՚ի
շաբաթու բժշկեաց Յ , և ասէ ցժողովուրդն . վեց օր ե՝ յորս արժան է գործել . յայնս
եկայք բժշկեցարուք , և մի յաւուր շաբաթու :
15 * Պատասխանի ետ Նմա Տ՝ և ասէ .
կեղծաւորք՝ իւրաքանչիւրդ ՚ի ձ՛նջ ՚ի շաբաթու ո՞չ արձակէ զեզն իւր կամ զէշ՚ի մսուրէ
16 րոյ՝ և տանի տայ ջուր : * Այս՝ դուստր
աբրահամու էր . զոր կապեաց սատանայ ա-
հաւադիկ ութեամբ տասն ամ , ո՞չ էր արժան
արձակել՚ի կապանաց անտի՚ի շաբաթու :
17 * Եւ զայս ելբև ասէր , յամօթ լինէին ա-
մե.

մենեքին որ հակառակն կայնն նմա . և ամ-
ժողովուրդն ուրախ լինէր ՚ի վերայ ամ փա-
ռաւորուեցն՝ որ գործէին ՚ի նմանէ : * Եւ 18
ասէր . ո՞ւմ նման է արքայութիւն այ , և ո-
|| Մարկ. 13 . 31 . Մատթ. 4 . 31 . ումն նմանուցէ նմանեցուցից զնա : * || Է որ 19
մանէ է հատոյ մանանխոյ , զոր առեալ մարդ
դոյ՝ արկ ՚ի պարտէզ իւր . աճեաց և եղև
ծառ , և թռչունք երկնից բնակեալ էին
յոստս նր : * Եւ դարձեալ ասէ . ո՞ւմ նմա- 20
|| Մատթ. 13 . 33 . նեցուցից զարքայութիւն այ . * || նման է խմո- 21
րոյ՝ զոր առեալ կնոջ թաքոյց յալեր երից
դրօսաց՝ մինչև խմորեցաւ ամ :
Ա . Օ * Եւ շրջէր ընդ քաղաքս և ընդ գեօղս՝ ուսու- 22
ցանէր . և ճանապարհ արարեալ յերէմ , * ա- 23
ոք ումն ցնա . տէր՝ եթէ սակաւք իցեն , որ
|| Մատթ. 7 . 13 . ապրելոց իցեն : և նա ասէ ցնա : * || Ջ մտա- 24
ցարուք մտանել ընդ դուռն նեղ . ասեմ ձեզ՝
զի բազումք խնդրեսցեն մտանել՝ և ոչ կա-
|| Մատթ. 25 . 10 . րասցեն : * || Յորմէ հետէ մտցէ տանուտէրն 25
և փակեսցէ զդուռնն , և սկսանիցիք կալ
արտաքոյ՝ և բախել զդուռնն , և ասել . տէր
տէր՝ բաց մեզ . և պատասխանի տուեալ ասէ
ցէ ձեզ . ոչ գիտեմ զձեզ ուստի էք : * Յայն- 26
ժամ սկսանիցիք ասել . կերաք առաջի քո և
արբաք , և ՚ի հրապարակս մեր ուսուցեր :
|| Մատթ. 7 . 23 . Ումարկ. 6 . 9 . * Եւ ասիցէ . ասեմ ձեզ , || ոչ գիտեմ զձեզ 27
ուստի էք . || ՚ի բաց կացէք յինէն ամ գիշա-
Մատթ. 25 . 41 . քըզ անիրաւութիւն : * Անդ եղիցի լալ և 28
կրճտել ատամանց յորժամ տեսանիցիք զաբ-
րահամ և զիսահակ և զյակոբ՝ և զամ մար-
գարէս յարքայութիւն այ , և զձեզ հանեալ
արտաքս : * Եւ եկեսցեն յարևելից և յա- 29
րև-

բևմտից և 'ի հիւսիսոյ և 'ի հարաւոյ , և
30 բազմեսցին յարքայութեանն ՚ի ։ * ‖ Եւ ահա ‖ Մ ապ.
իսկեն յետինք՝ որ եղիցին առաջինք , և իցեն 19 · 30 ·
31 առաջինք՝ որ լինիցին յետինք ։ * 'Ի նմին ա- Մ ուխ . 10 · 31 ·
ւուր մատեան ոմանք փարիսեցիք , և ասեն
ցնա . Ել և դնա՛ աստ , զի Հերովդէս կամի
32 սպանանել զքեզ ։ * Եւ ասէ ցնա . երթա՛յք՝
ասացէք աղուէսսուն այնմիկ . ահաւասիկ
հանեմ դևս , և բժշկութիս կատարեմ այ-
սօր և վաղիւ , և յերիր աւուր կատարիմ ։
33 * Բայց պարտ է այսօր և վաղիւ և 'ի միւ-
սում աւուր գնալ . զի ոչ է մարգ մարգա-
34 բեի կորնչել արտաքոյ քան զԵ՛ր ։ * ‖ Եա՛ր ‖ Մ ապ.
եա՛ր՝ որ կոտորիւիր զմարգարէս , և քարկոծ 23 · 37 ·
առնիւիր զառաքեալսն առ քեզ . քանի՞ցս ան-
դամ կամեցայ ժողովել զորդիս քո , ոյզ հաւ
զճադս իւր ընդ թևովք , և ոչ կամեցարուք ։
35 * Ահա թողեալ լիցի ձեզ տուն ձեր ։ Բայց
ասեմ ձեզ , եթէ ոչ ևս տեսանիցէք զիս ,
մինչև ասիցէք՝ օրհնեալ եկեալն յանուն Տեա՛ն ։

ԳԼ . ԺՈ .

Եւ
1 Եւ եղև 'ի մտանելն նր 'ի տուն ուրումն
իշխանացն փարիսեցւոց 'ի շաբաթու ու-
2 տել հաց , և նոքա սպասէին նմա ։ * Եւ ա-
հա այր ոմն էր անդ ջրգողեալ առաջի նր ։
3 * Պատասխանի ետ յս՝ և ասէցօրինաւորսն
և ցփարիսեցիս . Եթէ արժա՞ն իցէ 'ի շաբա-
4 թու բժշկել ։ * Եւ նոքա լուռ եղեն ։ և
բռնեն Տա՛ռն՝ բժշկեաց զնա , և
5 արձակեաց ։ * Եւ ասէ ցն . ո՞ր ուրուք 'ի
ձէնջ էշ կամ եզն՝ անկանիցի 'ի ջրհոր , և
չոչ

ոչ վաղվաղակի հանիցէ զնա յաւուր շաբա-
թու : * Եւ ոչ կարացին տալ նմա պատաս- 6
խանի առ այն : * Ասաց և առ կոչնականն 7
առակ մի , Հայեցեալ թէ զիարդ բարձրն-
այիր լինիցին , ասէ ցնոսա : * Յորժամ կոչի- 8
ցէ ոք զքեզ ՚ի հարսանիս՝ կամ ՚ի կոչեսն ,
մի բազմիցիս յառաջին բարձին . գուցէ պատ-
ուականագոյն ևս քան զքեզ իցէ կոչեցեալ
՚ի նմանէ . * և եկեալ՝ որ զքեզն և զնա կո- 9
չեաց՝ ասիցէ ցքեզ . տուր սմա տեղի . և ա-
պա սկսանիցիս ամօթով զյետին տեղին ու-
նել : * Այլ յորժամ կոչիցիս , երթիցէք՝ 10
բազմեսջիք ՚ի յետին տեղւոջ . զի յորժամ
գայցէ՝ որ կոչեացն զքեզ , ասիցէ ցքեզ .
|| Ասա- || բարեկամ ՚ի վեր մատիր . յայնժամ եղի-
ծին քեզ փառք առաջի բարձակցացն քոց :
|| Մատթ. * || Օ՛ի ամ որ բարձրացուցանէ զանձն , 11
23. 12. խոնարհեսցի . և որ խոնարհեցուցանէ զան-
Վայր. ձն , բարձրասցի : * Ասէ և ցկոչնատէրն . 12
18. 14. յորժամ առնիցես ճաշ կամ ընթրիս , մի կո-
չեր զբարեկամս քո , և մի զեղբարս քո , և
մի զազգականս քո , և մի զդրացիս քո , և
մի զմեծամեծս . զի մի և նոքա փոխարէն
կոչեսցեն զքեզ , և լինիցի քեզ հատուցումն :
||Տ-էէր. * || Այլ յորժամ առնիցես ընդունելու- 13
4. 7. Աստ. կոչեա զաղքատս և զխեղս և զկաղս և զկո-
3. 9. կոցս : * Եւ երանելի լինիցիս . զի ոչ ու- 14
նին փոխարէն հատուցանելոյ քեզ . և հա-
տուսցի քեզ փոխարէն ՚ի յարուցեալ արդա-
րոց : * Լուաւ զայս ումն ՚ի բազմակա- 15
նացն՝ ասէ ցնա . երանի՛ որ կերիցէ հաշ յար-
||Մատթ. քայսն ՚ի : * Եւ նա ասէ . || այր ումն գոր- 16
22. 2. ծեաց

ծեաց ընթրիս , և հրաւիրեաց զբաղուսն : Յայս ·
17 * Եւ առաքեաց զծառայ իւր ՚ի ժամու ըն- 19· 9·
թրեացն հուչել զհրաւիրեալսն՝ թէ եկայք ,
18 զի ահաւասիկ պատրաստ է ամ ինչ : * Եւ
սկսան ամի ըմ միոջէ ամենեքեան հրաժարել :
առաջինն ասէ . ագարակ գնեցի , և հարկ
է ելանել տեսանել զնա , աղաչեմ զքեզ՝
19 կալ զիս հրաժարեալ : * Եւ միւսն ասէ .
լուծս հինգ եզանց գնեցի , և երթամ փոր-
ձել զնա , աղաչեմ զքեզ՝ կալ զիս հրաժա-
20 րեալ : * Եւ միւսն ասէ . կին ածի , և վասն
21 այնորիկ ո՛չ կարեմ գալ : * Եւ եկեալ ծա-
ռայն պատմեաց զայն ամն իւրումն : Յայն-
ժամ բարկացեալ տանուտէրն՝ ասէ ցծա-
ռայն իւր . Ել վաղվաղակի ՚ի հրապարակս
և ՚ի փողոցս քաղաքիդ , և զաղքատս և ըզ-
22 խեղս և զկաղս և զկոյրս մի՛ծ այսր : * Եւ
ասէ ծառայն . տէր՝ եղեւ զոր հրամայեցեր ըն,
23 և կայ և տեղի : * Եւ ասէ տէրն ցծառայն ,
ել ՚ի ճանապարհս և ՚ի ցանգս , և արա այսր
24 մտանել , զի լցցի տունս իմ : * Այսեմ ձեզ ,
զի ոչ ո՛ք յայնց կոչեցելոց ճաշակեսցէ ընթ-
րեաց իմոց :
25 * Եւ երթային ընդ նմա ժողովուրդք բա- Ո՚Կ
26 զումք . դարձաւ և ասէ ցնոսա : * ‖ Եթէ ‖ Մ ապ
ոք գայ առ իս՝ և ոչ ատեայ զհայր իւր և 10· 37·
զմայր և զկին և զորդիս և զեղբարս և զըզ-
քոյրս , նա և զանձն ևս իւր , ո՛չ կարէ իմ
27 աշակերտ լինել : * ‖ Ո՚ւ որ ո՛չ բառնայ ըզ- ‖ Մ ապ
խաչ իւր՝ և գայ զկնի իմ, ո՛չ կարէ իմ աշա- 16· 24·
28 կերտ լինել : * ‖ Ո՞վ ոք ՚ի ձէնջ կամիցի շի- Մ ուկ ·
նել աշտարակ , և ոչ նախ նստեալ համարի- 8· 34·

ցի

ցի զծախսն՝ եթէ ունիցի բաւական ՚ի կա-
տարումն : * Զի գուցէ իբրև արկանիցէ 29
հիմն՝ և ոչ կարիցէ կատարել, ամենեքեան որ
տեսանիցեն, սկսանիցին ծաղր առնել զնա,
* և ասել. Թէ այս այր սկսաւ շինել, և ոչ 30
կարաց կատարել : * Կամ որ թագաւոր եր- 31
թեալ տայցէ պատերազմ ընդ այլում թա-
գաւորի. և ոչ նստեալ նախ խորհիցի, և
թէ կարօղ իցէ տասն հազարաւ զդէմ ու-
նել զայնորիկ՝ որ գայցէ ՚ի վրայ նր քսան հա-
զարաւ : * Այլապա թէ ոչ՝ մինչ դեռ հեռա- 32
գոյն իցէ, հրեշտակուքն առաքեալ՝ աղա-
չեսցէ ՚ի խաղաղութեն : * Ըրդ՝ այսպէս ամ- 33
ոք ՚ի ձէնջ՝ որ ոչ հրաժարեսցէ յամ ընչից
ԱՄ ապր. իւրոց, ոչ կարէ իմ աշակերտ լինել : * Աղ- 34
5. 13. Մրկ. ուզ է աղ. ապա թէ աղն անհամեսցի, ին-
9. 49. համեսցի : * Ո՛չ յերկիր՝ և ոչ յաղբ է 35
պիտանացու. այլ ընկենուլ զնա արտաքս.
որ ունիցի ականջս լսելոյ՝ լուիցէ :

ԳԼՈՒԽ ԺԵ.

Եւ էին մերձ առ նա ամ մաքսաւորք և 1
մեղաւորք՝ լսել ՚ի նմանէ : * Ցրտնջէին 2
փարիսեցիքն և դպիրք՝ և ասէին. ընդ-
սա զմեղաւորս ընդունի՝ և ուտէ ընդ նոսա :
ՈՄ ապր. * Այսց առ նոսա զառակս զայս : * Ո՞վ 3
18. 12. ոք իցէ ՚ի ձէնջ մարդ՝ որոյ իցէ հարիւր ոչ- 4
խար, և կորուսանիցէ մի ՚ի նոցանէ. ոչ
թողուցու զինիսունն և զինն յանապատի, և
երթայցէ զկնա կորուսեալն՝ մինչև գտանի-
ցէ զնա : * Եւ իբրև գտանէ, դնէ զնա ՚ի 5
վրէ ուսոց իւրոց խնդալով, * և երթայ ՚ի 6
տուն.

տուն. կոչէ զբարեկամս և զդրացիս, և ասէ
ցնոսա. ուրախ եղերուք ընդ իս, զի գտի
7 զդրահարս իմ զկորուսեալ: * Լ՚ասեմ ձեզ. զի
այսպէս և ուրախութիւն յերկինս վասն միոյ մե-
ղաւորի որ ապաշխարիցէ՝ քան վասն հիսնասուն
և հինն արդարոց՝ որոց չիցէ պիտոյ ապաշխա-
8 րութիւն: * Կամ ո՞վ իցէ կին, որոյ իցեն
դրամք տասն. և եթէ կորուսանիցէ դրամ
մի, ո՞չ լուսանիցէ ճրագ, և ածիցէ աւե՛լ
տան և խնդրիցէ ստէպ՝ մինչև գտանիցէ:
9 * ԵՒ յե՛րբ գտանէ, կոչէ զբարեկամս և
զդրացիս՝ և ասէ. ուրախ լերուք ընդ իս,
10 զի գտի զդրահն իմ զոր կորուսի: * Լ՚ասեմ
պէս ասեմ ձեզ, ուրախութի՛ւն եղիցի առա-
ջի հրեշտակաց նո՛յ՚ի վե՛ր միոյ մեղաւորի՝ որ
11 ապաշխարիցէ: * ԵՒ ասէ. առն միոջ էին
12 երկու որդիք. * ասէ կրտսերն՚ի նոցանէ
ցհայրն. հա՛յր՝ տո՛ւր ինձ բաժին, որ անկա-
նի յընչից. և նա բաժանեաց նոցա զկեանսն:
13 * ԵՒ յետ ո՛չ բազումս աւուրց՝ ժողովեալ
զամ կրտսեր որդւոյն՝ գնաց յաշխարհ հե-
ռի. և անդ վատնեաց զինչս իւր, զի կեայր
14 անառակութե՛ամբ: * ԵՒ իբրև սպառեաց զա-
մենայն, եղև սով սաստիկ յաշխարհին
15 յայնմիկ, և սկսաւ ինքն չքաւորել: * ԵՒ
գնացեալ յարեցաւ՚ի մի ումն՚ի քաղաքացւոց
աշխարհին այնորիկ. և յղեաց զնա յագա-
16 րակ իւր արածել խոզս: * ԵՒ ցանկայր լը-
նուլ զորովայն իւր յեղջերէն զոր խոզքն ու-
17 տէին, և ոչ ո՛ք տայր նմա: * ԵՒ եկեալ՚ի
միտս իւր՝ ասէ. քանի՞ վարձկանք իցեն՚ի
տան հօր իմոյ հացալիցք, և ես սատ սով-

մահ

մահ կորնչիմ։ * Յարուցեալ գնացից առ 18
Հայր իմ, և ասացից ցնա. Հայր՝ մեղայ յեր-
կինս՝ և առաջի քո. * և ոչ ևս եմ արժանի 19
կոչիլ որդի քո, արա զիս իբրև զմի ՚ի վարձ-
կանացդ։ * Եւ յարուցեալ եկն առ Հայր 20
իւր. և մինչ դեռ հեռագոյն էր, ետես
զնա Հայրն՝ և գթացաւ, յարեաւ և ընթա-
ցաւ ընդառաջ, անկաւ զպարանոցսն նր,
և համբուրեաց զնա։ * Եւ ասէ ցնա որ- 21
դին. Հայր՝ մեղայ յերկինս՝ և առաջի քո,
ոչ ևս եմ արժանի կոչիլ որդի քո։ * Ասէ 22
Հայրն ցծառայս իւր. վաղվաղակի հանէ՛ք
զպատմուճանն առաջինն, և ագուցէ՛ք նմա,
և տո՛ւք զմատանին ՚ի ձեռն նորա և կօշիկս
յոտս նր. * և ածէ՛ք զեզն պարարակ՝ զե- 23
նէ՛ք, կերիցո՛ւք և ուրախ լիցուք. * զի այս 24
որդի իմ մեռեալ էր՝ և եկեաց, կորուսեալ
էր՝ և գտաւ. և սկսան ուրախ լինել։ * Եւ 25
էր երէց որդին նր յագարակի. և մինչ դեռ
գայր՝ և մերձ եղև ՚ի տունն, լուաւ զձայն
երգոց և զպարուց. * և կոչեցեալ առ ինքն 26
զմի ՚ի ծառայիցն՝ հարցանէր թէ զինչ իցէ
այն։ * Եւ նա ասէ ցնա. զի եղբայր քո ե- 27
կեալ է, և եզեն Հայր քո զեզն պարարակ,
զի ողջամբ ընկալաւ զնա։ * Բարկացաւ՝ և 28
ոչ կամէր մտանել։ և Հայրն ելեալ արտաքս՝
աղաչէր զնա։ * Պատասխանի ետ և ասէ 29
ցՀայրն. այս քանի՞ ամք են՝ զի ծառայեմ
քեզ, և երբէք զպատուիրանաւ քով՝ ոչ ան-
ցի. ուր մի երբէք ոչ ետուր ինձ՝ զի ուրախ
եղէց ընդ բարեկամս իմ։ * Յորժամ եկն 30
որդիդ քո այդ՝ որ եկեր զկեանս քո ընդ պոռ-

նիկս,

31 նիկս , զենեը դմա զեզն պարարակ ։ * Եւ
ասէ ցնա . ւրդեակ՝ դու հանապազ ընդ իս
32 ես , և ամ որ ինչ իմ է՝ քո է . * այլ ուրախ
լինել և խնդալ պարտ էր , զի եղբայր քո
այս մեռեալ էր՝ և եկեաց , կորուսեալ էր՝
և գտաւ ։

ԳԼՒ ԺԶ։

ՕՐ

1 Եւ ասէր առ աշակերտսն . այր մի էր մե-
ծատուն , որոյ էր տնտես . և եղև զնմա-
նէ ամբաստանուեի՝ որպէս թէ վատնիցէ
2 զինչս նը ։ * Կոչեաց , և ասէ ցնա . զի՞նչ է
այս զոր լսեմն զքէն , տո՛ւր զհամար տնտե-
սութեե քո . զի ո՛չ ևս կարես լինել տնտես ։
3 * Ասէ ընդ միտս իւր տնտեսն . զինչ գործ-
ծեցից , զի տէր իմ հանէ զտնտեսութիս .
4 գործել ո՛չ կարեմ՝ մուրանալ ամաչեմ ։ * Գի-
տեմ զինչ արարից . զի յորժամ՝ի քաց լի-
նիցիմ՝ի տնտեսութենէս՝ ընկալցին զիս՝ի
5 տունս իւրեանց ։ * Եւ կոչեցեալ առ ինքն
մի ըստ միոջէ՝ի պարտապանաց ՚ն իւրոյ , ա-
սէ ցառաջինն . քանի՞ ինչ պարտիս տեառն
6 իմում ։ * Եւ նա ասէ . հարիւր մար ձիթոյ ։
ասէ ցնա . կա զգիր քո , և նի՛ստ գրեա վաղ-
7 վաղակի՝ յիսուն ։ * Դարձեալ ասէ ցմիւսն .
դու քանի՞ ինչ պարտիս ։ և նա ասէ . հա-
րիւր քոռ ցորենոյ ։ և ասէ ցնա . կա զգիր
8 քո՝ և նի՛ստ գրեա ութսուն ։ * Եւ գովեաց
տէրն զտնտեսն անիրաւութե , զի խմաստու-
արար . զի որդիք աշխարհիս այսորիկ խմաստ-
նագոյն են քան զորդիս լուսոյ յազգս իւ-
9 րեանց ։ * Եւ ես ձեզ ասեմ . արարի՛ք ձեզ

քա-

քարեկամն 'ի մամոնայէ անիրաւութեանէ. զի
յորժամ պակասիցէ այն՝ ընկալցին զձեզ 'ի
յարկեան յաւիտենականս: * Որ 'ի փոքուն 10
հաւատարիմ է, և 'ի բազմին հաւատարիմ
է. և որ 'ի փոքուն անիրաւ է, և 'ի բազմին
անիրաւ է: * Եթէ արդ՝ եթէ յանիրաւ մա- 11
մոնային չեղէք հաւատարիմք, զճշմարիտն
ձեզ ո՞ հաւատասցէ: * Եւ եթէ յօտարին 12
չեղէք հաւատարիմք, զձերն ո՞ տացէ ձեզ:
ՈՒՄԱՐ 6. 24. * Ոչ ոք ծառայ կարէ երկուց տերանց ծա- 13
ռայել. զի եթէ զմին ատիցէ, և զմիւսն սի-
րիցէ. կամ զմին մեծարիցէ, և զմիւսն ար-
համարհիցէ. ոչ կարէք Աստուծոյ ծառայել և մա-
մոնայի: * Լսէին զայս ամենայն փարիսե- 14
ցիքն՝ քանզի արծաթասէրք էին, և անդրա-
նէին զնա: * Եւ ասէ ցնա. դուք էք՝ որ ար- 15
դարացուցանէք զանձինս առաջի մարդկան,
սակայն Աստուած գիտէ զսիրտս ձեր. զի որ առա-
ջի մարդկան բարձր է, պիղծ է առաջի Աստուծոյ:
ՈՒՄԱՐ 11. 12. * Օրէնքն և մարգարէքն մինչև Յովհան- 16
նէս. յայնմ հետէ աւետարանի Աստուծոյ
ՈՒՄԱՐ 5. 18. բանի, և ամենայն ոք զնա բռնաբարէ: * Դիւ- 17
րին իսկ երկնից և երկրի անցանել, քան յօ-
ՈՒՄԱՐ 5. 32. րինացն միոյ նշանախեցի անկանել: * Ամե- 18
ՄԱՐԿ. 10. 11. նայն որ արձակէ զկին իւր՝ և առնէ այլ,
շնայ. և որ զարձակեալն առնէ, շնայ: * Այր 19
ոմն էր մեծատուն, և ագահներ բեհեզս և
ծիրանիս, և ուրախ լինէր հանապազ առա-
տաւօտս: * Եւ աղքատ ոմն անուն ղազարոս 20
անկեալ դնէր առ դրան նորա վիրաւորեալ.
* և ցանկայր յագել 'ի փշրանացն՝ որ անկա- 21
նէին 'ի սեղանոյ մեծատանն. այլ և շունք
և-

22 եւ դայլն , և լեզուին զվէրս նոր : * Այլ և-
ղև մեռանել աղքատին , և տանել հրեշտա-
կայ զնա ՚ի գոգն աբրահամու . մեռաւ և
23 մեծատունն՝ և թաղեցաւ : * Այլ ՚ի դժոխ-
սըն ամբարձ զաչս իւր մինչ ՚ի տանջանսն էր.
ետես զաբրահամ ՚ի հեռաստանէ , և զղա-
24 զարոս ՚ի գոգ նր հանգուցեալ : * Այլ նա
աղաչակեաց և ասէ . հայր աբրահամ՝ ո-
ղորմեայ ինձ , և առաքեա զղազարոս , զի
թացցէ զծադ մատին իւրոյ ՚ի ջուր , և զո-
վացուսցէ զլեզու իմ. զի պատակիմ ՚ի տա-
25 պոյ սոսի : * Այլ ասէ ցնա աբրահամ . ո-
դեակ՝ յիշեա զի ընկալար անդէն զբարիս
քո ՚ի կեանան քումմ, և զաղազարոս նոյնպէս
զչարչարանս . արդ՝ սա սոսո միխիթարի , և
26 դու այդր պատակիս : * Այլ ՚ի վեր այսր ամի՝
վիհ մեծ է ընդ մեզ և ընդ ձեզ . եթէ կա-
միցին սոսի առ ձեզ անցանել՝ ոչ կարեն, և
27 ոչ այսի որ առ մեզ անցանել : * Այլ ասէ .
արդ աղաչեմ զքեզ հայր , զի արձակեսցես
28 զդա ՚ի տուն հօր իմոյ . * են իմ հնգ եղբարք
հինգ , ոպ զի տացէ նոյ վկայութիւն . զի մի և
29 նոքա գայցեն յայս տեղի տանջանաց : * Այլ
ասէ աբրահամ. ունին զմովսէս և զմարգա-
30 րէս , նոյ լուիցեն : * Այլ նա ասէ . ոչ հայր
աբրահամ , բայց եթէ ՚ի մեռելոց ոք երթի-
31 ցէ առ նոսա , և ապաշխարեսցեն : * Այլ ա-
սէ ցնա . եթէ մովսէսի և մարգարէից ոչ
լսեն , և ոչ եթէ ՚ի մեռելոց ոք յառնիցէ՝ հա-
ւատասցեն :

ԳԼՈՒԽ ԺԱ.

ՕՐ Ա՛սաց ‖ և առ աշակերտան իւր . ո՛չ է մարթ 1
չգալ դայթ ագռուեստ . բայց վա՛յ այնմիկ
‖ Մ՚ոպ՚ 18 . 7 . ո՛ր յորմէ ձեռն գայցէ : * Լա՛ւ էր նմա՝ թէ 2
Մ՚ուխ . 9 . 41 . վէմ երկանաքար կախէր զպարանոցէ նորա՝
և անկանէր ՚ի ծով , քան թէ գայթագղե-
ցուցանէ զմի ոք ՚ի փոքրկանցս յայսցանէ :
‖ Ղ՚ոպ . 19 . 17 . * Ո՛ղջ կայէք անձանց : ‖ Եթէ մեղանչէ 3
Մ՚ոպ՚ . 18 . 15 . եղբայր քո , սաստեա՛ նմ՚ . և եթէ ապաշխա-
Յակ՚ . 5 . 19 . րիցէ , թո՛ղ նմա : * Եւ եթէ եօթն անգամ 4
մեղանչէ քեզ , և եօթն անգամ դարձցի ՚ի
քեզ՝ և ասիցէ , ապաշխարե՛մ , թո՛ղցես նմա :
* Եւ ասեն առաքեալքն Տ՚ն՚ . յաւե՛լ մեզ 5
‖ Մ՚ոպ՚ հաւատս : * ‖ Եւ ասէ Տ՚ն՚ . եթէ ունիցիք 6
17 . 19 . հաւատս քան զՀատ մանանխոյ , և ասիցէք
թթենւոյս այսմիկ . խլեա՛ց և տնկեա՛ց ՚ի
ծովու , և հնազանդեսցի ձեզ : * Իսկ ո՞վ 7
ոք ՚ի ձէնջ , որ ունիցի ծառայ հողագործ
կամ հովիւ , որ իբրև մտանիցէ յագարակէ՝
ասիցէ ցնա վաղվաղակի . թէ անց բազմեա՛ց :
* Եւ՚ոյլ ո՛չ ասիցէ ցնա . թէ պատրաստեա՛ 8
զինչ ընթրելոց իցեմ , և գօտի ածեալ պաշ-
տեա՛ զիս՝ մինչև կերայց և արբից , և ապա
կերիցես և արբցես դու : * Ո՞թէ հնարհ 9
ինչ ունիցի ծառային այնմիկ , զի արար
զամենայն հրամանսն : * Նոյնպէս և դուք 10
յորժամ առնիցէք զամ հրամայեալսն ձեզ ,
ասասջի՛ք՝ թէ ծառայք անպիտանք եմք , զոր
պարտեաքն առնել , արարաք : * Եւ եղև 11
մինչև երթայր նա Յեհ՚մ , և ինքն անցանէր
ընդ մէջ սամարեայ և գալիլեացւոց : * Եւ 12
մինչ

մինչ դեռ մտանէր ՚ի դեօղ ուրեմն, պատա-
հեցին նմա տասն այր բորոտ՝ որք կացին ՚ի
13 հեռաստանէ, * բարձին ղձայնս՝ և ասեն.
14 Յիսո՛ւս վարդապետ՝ ողորմեա՛ մեզ: * Եւ
իբրև եահաս զնոսա, ասէ ցնոսա: ‖ Երթա՛յք ցու- ‖ Ղեւ. ։
ցի՛ք զանձինս քահանայիցն. և եղև իբրև 14. 2.
15 դնացին, առժամայն սրբեցան: * Մի ոմն
՚ի նոցանէ իբրև եահաս՝ եթէ բժշկեցաւ,
դարձաւ անդրէն՝ ՚ի ձայն մեծ փառաւորե-
16 աւնէր զԱստ. * անկաւ ՚ի վերայ երեսաց ի-
րոյ առ ոտս նո՛ր, և դոհանայր զնմանէ. և
17 ինքն էր սամարացի: * Պատասխանի ետ Յի՛
և ասէ. ո՞չ տասն սոքա սրբեցան, իսկ արդ՝
18 ինո՞ւնքն ո՞ւր են: * Ո՛չ ի՛նչ դտան դառնալ
տալ փառս Ա՛ստ, բայց միայն այլազգիս այս:
19 * Եւ ասէ ցնա. արի՛ գնա՛. զի հաւատք քո
կեցուցին զքե՛զ:
20 * Իբրև հարցաւ ՚ի փարիսեցւոցն՝ թէ ե՞րբ ՕՂ
գայցէ արքայութի՛ւն Ա՛ստուծոյ. պատասխանի ետ նո-
ցա և ասէ. ո՞չ գա՛յ արքայութի՛ւն Ա՛ստուծոյ խարա-
21 նօք. * և չասիցեն, թէ ահաւասիկ աստ է՝
կի՛ա՛նդ. զի ահա արքայութի՛ւն Ա՛ստուծոյ ՚ի ներքս
22 ՚ի ձե՛զ է: * Ո՛ւսաց և առ աշակերտան. ե-
կեսցեն աւուրք ցանկանալոյ ձե՛զ մի յաւուր-
ցըն որդւոյ մարդոյ տեսանել՝ և ո՛չ տեսանի-
23 ցե՛ք: * ‖ Եւ եթէ ասիցեն ձե՛զ՝ եթէ ահա ‖ Մտթ.
ւասիկ է՝ կամ անդ, մի՛ երթայցե՛ք զՀետ: 24. 23.
24 * Ո՛ւ ո՞ւր փայլակն փայլատակեալ՝ ՚ի ներքոյ Մրկ.
երկնից՝ ընդ երկինս լուսաւորէ ծագ լուսոյ, նոյնպէս և 13. 21.
25 որդի մարդոյ յաւուրն իւրում: * Այլ նախ
պարտ է նմա բազումս չարչարիլ՝ և խոտիլ
26 յազգէս յայսմանէ: * ‖ Եւ որպէս եղև յա- ‖ Ծննդ.
ւուրսն 7. 7.

Մ՝ապ. 24. 37. լուբան նոյի , նոյնպէս եղիցի և յաւուրս որդ-
ւոյ մարդոյ : * Ուտէին՝ ըմպէին՝ կանայս 27
առնէին՝ և արանց լինէին՝ մինչև յօրն՝ յո-
րում եմուտ նոյ ՚ի տապանն , և եկն ջրհե-
Ծննդ. 19. 25. ղեղն՝ և կորոյս զամենեսեան : * Նոյնպէս՝ 28
և որպէս յաւուրսն ղովտայ եղև , ուտէին
ըմպէին գնէին վաճառէին , տնկէին շինէին.
* և յորում աւուր էլ ղովտ ՚ի սոդոմայ , տե- 29
ղայ հուր և ծծումբ յերկնից՝ և կորոյս
զամենեսեան . * ըստ նմին օրինակի եղիցի և յա- 30
ւուրն , յորում որդի մարդոյ յայտնելոց է :
* Յայնմ աւուր որ կայցէ ՚ի տանիս՝ և կա- 31
րասի իւր ՚ի տան , մի իջցէ առնուլ զայն .
և որ յանդի իցէ , նոյնպէս մի դարձցի յետս :
Մ՝ապ. 10. 39. * Յիշեցէք զկինն ղովտայ : * Որ խնդրիցէ 32
զանձն իւր ապրեցուցանել , կորուսցէ զնա . 33
Մ՝ուկ. 8. 35. և որ կորուսցէ , ապրեցուսցէ զնա : * Ասեմ 34
Վէր. 9. 24. ձեզ . յայնմ գիշերի՝ թէ եղիցին երկու
՚ի մի մահիճս , մին առցի և միւսն թողցի :
Մ՝ապ. 24. 40. * և եթէ եղիցին երկու՝ աղալ ՚ի միասին , 35
մին առցի և միւսն թողցի . և եթէ իցեն եր-
կու յանդի , մին առցի՝ և միւսն թողցի :
* Պատասխանի առեալ ասեն ցնա . յո՞ւր : 36
* Նա ասէ ցնոսա . ուր մարմինն է , անդր և 37
արծուիք ժողովեսցին :

ԳԼՈՒԽ ԺԸ :

Ասաց ‖ և առակ մի նոցա՝ առ այն , թէ պարտ 1
ի յամ ժամ կալ նոցա յաղօթս և մի
Սէրափ. 18. 22. ձանձրանալ . * ասէ . դատաւոր մի էր ՚ի քա- 2
1. Թես. 5. 17. ղաքի ուրեմն , յոյ ոչ երկնչէր՝ և ՚ի մարդ-
կանէ ոչ ամաչէր : * Եւ այրի մի էր ՚ի նմին 3

քա-

քաղաքի , գայր առնա և ասէր ։ դա՛տ արա
4 ինձ յոսոխէ իմմէ ։ * Եւ ո՛չ կամէր ի ք֊ի մ
ժամանակս ։ յետ այնորիկ ասէ ի մտի ի֊
րում, եթէ և յա՛յ ո՛չ երկնչիմ, և ի մարդ֊
5 կանէ ո՛չ ամաչեմ, * գոնէ վ֊ա աշխատ առ֊
նելոյ զիս այրեայն՝ արարից նմա դատ , զի մի՛
6 իսպառ եկեալ թախանձիցէ զիս ։ * Եւ ա֊
ս֊է Տ֊ր ։ լուարո՛ւք զի՛նչ դատաւորն անիրա֊
7 ւութե֊ ասէր ։ * Եւ ոչ Աստ֊ծ ո՛չ առնիցէ վրէժ֊
խնդրութի֊ ծառայից իւրոց , որ աղաղակեն
առ նա՛ի տուէ և՛ի գիշերի ։ և երկայնա֊
8 միտ միայն լինիցի առ նո՛ա ։ * Ա՛յո՞ ասեմ ձե֊զ ։
զի արասցէ վրէժ֊խնդրութի֊ նո֊ վաղվաղակի ։
իսկ որդի մարդոյ եկեալ գտանիցէ՞ արդեօք
9 հաւատս յերկրի ։ * Ասաց և առ ոմանս
պանծացեալս յանձինս , թէ արդարք իցեն՝
և խոտիցեն զբազումս , զառակս զայս ։
10 * Ա՛յր երկու ելին՛ ի տաճարն կալ յաղօթս,
11 մին փարիսեցի՝ և միւսն մաքսաւոր ։ * Փա֊
րիսեցին կայր մեկուսի , և զայս առանձինն
աղօթս մատուցանէր ։ Աստ֊ծ իմ՝ գոհանամ
ք֊էն , զի ո՛չ եմ իբրև զայլս՛ ի մարդկանէ ,
զյափշտակօղս՝ և զանիրաւս՝ և զշունս , կա՛մ
12 իբրև զայս մաքսաւոր ։ * Ա՛յլ պահեմ եր֊
կիցս ի շաբաթու ։ և տա՛մ տասանորդս
13 յա՛մ ստացուածոց իմոց ։ * Եւ մաքսաւորն
կայր մեկուսի , և ո՛չ կամէր և ո՛չ զաչսն ընդ
երկինս ամբառնալ ։ այլ կոծէր զկուրծս իւր՝
14 և ասէր ։ Աստ֊ծ՝ քաւեա՛ զիս զմեղաւորս ։ * Ա֊
սե՛մ ձե֊զ ։ էջ սա արդարացեալ՛ ի տուն իւր ‖ Մատթ.
քան զնա ։ ‖ զի Ա՛մ որ բարձրացուցանէ զան֊ 23 · 12 ·
ձըն իւր , խոնարհեսցի ։ և որ խոնարհեցու֊ Վէր ։ 14 · 11 ·
ցա֊

ՕՕ ցանկ զանձն , բարձրասցի ։

* ‖ Ա՛ստուցանէին առ նա և մանկտի՝ զի 15
‖ Մ՚ոպ՚ 19·13· մերձենայցէ ՚ի նմա . իբրև տեսին աշակերտա-
Մ՚րկ . 10·13 · քըն սաստէին նոյ ։ * Իսկ յի կոչեցեալ ըզ- 16
նոսա առ ինքն ասէ . Թոյլ տուք մանկտւոյդ
գալ առ իս , և մի արգելուք զդոսա . զի այդ-
պիսեացդ է արքայուն ՚ոյ ։ * Ամէն ասեմ 17
ձեզ . որ ոչ ընդունիցի զարքայութի՛ն ՚ոյ իբ-
‖ Մ՚ոպ՚ 19·16· րև զմանուկ , ո՛չ մտցէ ՚ի նա ։ * ‖ Եւ եհարց 18
զնա ոմն իշխան և ասէ . վարդապե՛տ բարի՝
զի՞նչ գործեցից , զի կեանան յաւիտենա-
կանս ժառանգեցից ։ * Ասէ ցնա յի . զի՞ ա- 19
սես զիս բարի . չէ՛ ոք բարի՝ բայց մի ՚ոք ։
‖ Եել՚ 20·13· * Զպատուիրանս գիտես . ‖ մի՛ շնար , մի՛ 20
սպանաներ , մի՛ գողանար , մի՛ սուտ վկայեր ,
պատուեա՛ զհայր քո և զմայր ։ * Եւ նա ա- 21
սէ . զայդ ամ՚ պահեցի ՚ի մանկութի՛ն իմմէ ։
* Իբրև լուաւ զայն յի՝ ասէ ցնա . միւս և աս 22
պակաս է քեզ . զամ՚ ինչ զոր ունիս , վաճա-
ռեա՛ և տո՛ւր աղքատաց , և ունիցիս գանձս
յերկինս . և ե՛կ զկնի իմ ։ * Նա իբրև 23
լուաւ զայս՝ տրտմեցաւ . քանզի էր մեծա-
տուն յոյժ ։ * Իբրև ետես զնա յի տրտմեալ՝ 24
ասէ . ո՛րպէս դժուարաւ որ ինչս ունիցին՝
մտանիցեն յարքայութի՛ն ՚ոյ ։ * Իւրագոյն 25
իցէ մտլեոյ ընդ ծակ ասղան անցանել , քան
մեծատան յարքայութի՛ն ՚ոյ մտանել ։ * Եւ 26
որ լուանն՝ ասէին . և ո՞ կարիցէ ապրել ։
* Նա ասէ . անհնարինք առ ՚ի մարդկա- 27
նէ , հնարաւորք են յոյ ։ * Եւ ասէ պետ- 28
րոս . ահաւասիկ մեք թողաք զամ՚ ինչ ըզ-
մեր , և եկաք զկնի քո ։ * Նա ասէ ցնա . 29

ա

ամէն ասեմ ձեզ. եթէ ոչնչք ի՝ որ եթող զեզ-
տունս կամ զծնօղս կամ զեղբարս կամ զկին կամ
30 զորդիս՝ վասն արքայութեանն Աստուծոյ, * եթէ ոչ առ-
նուցու բազմապատիկ ի ժամանակի յայս-
միկ. և յաշխարհին որ գալոցն է՝ զկեանսն
31 յաւիտենականս ժառանգեսցէ: * ‖ Եւ առ- ‖ Մատ.
ռեալ զերկոտասանսն առանձինն՝ ասէ ցնո- 20. 17.
Մարկ.
10. 32.
ահաւասիկ ելանեմք յԵրուսաղէմ. և կատարեսցին
ամենայն գրեալքն մարգարէիւք վասն որդւոյ մարդ-
32 ոյ: * Զի մատնեսցի հեթանոսաց և կա-
33 տակեսցի. * և հարկանիցեն և սպանանիցեն
34 զնա, և յերրորդ աւուր յարիցէ: * Եւ
նոքա ոչինչ իմացան յայնցանէ, այլ էր բանն
ծածկեալ ի նոցանէ, և ոչ գիտէին զա-
սացեալսն:
35 * ‖ Եւ եղեւ ի մօտենալն նորա յԵրիքով, կոյր Զ
ոմն նստէր առ ճանապարհաւն մուրացիկ: ‖ Մատ.
36 * Իբրև լուաւ զանցանել ժողովրդեանն, 20. 29.
37 հարցանէր՝ թէ զի՞նչ իցէ այն: * Եւ պատ- Մարկ.
մեցին նմա, թէ յիսուս Նազովրեցի անցանէ: 10. 46.
38 * Ձաղաղակեաց և ասէ. յիսուս որդի Դաւթի՝
39 ողորմեաց ինձ: * Եւ որ առաջինն երթային՝
սաստէին նմա զի լռեսցէ. և նա եւս առաւել
աղաղակէր, որդի Դաւթի՝ ողորմեաց ինձ:
40 * Զատեղի առ յիսուս, և հրամայեաց ածել զնա
առ իւր. և իբրև մերձ եղեւ առնա, ե-
41 հարց զնա և ասէ. * զի՞նչ կամիս դուն՝ զի
արարից քեզ: Եւ նա ասէ. տէր՝ զի բացցին
42 աչք իմ՝ և տեսից: * Եւ յիսուս ասէ ցնա. հայ-
43 եաց, հաւատք քո կեցուցին զքեզ: * Եւ
առժամայն ետես, երթայր զհետ նորին՝ և փա-
ռաւոր առնէր զԱստուած. և ամենայն ժողովրդեանն
տես-

տեսեալ, տայր օրհնութիւն ՚ի նմա։

ԳԼՈՒԽ ԺԸ։

Եւ մնեալ հրեշտակն ընդ երիքսին։ * Եւ ահա 1
այր ի անուն կոչեցեալ զաքէոս, և նա 2
էր մաքսապետ, և ինքն մեծատուն։ * և 3
խնդրէր տեսանել՝ եթէ ո՞վ իցէ յն, և ո՛չ
կարէր ՚ի բազմութենէն, զի կարճ էր հասա-
կաւ։ * Եւ ընթացեալ յառաջս, ել՚ի ժան- 4
տաթզենին՝ զի տեսանիցէ զնա. քանզի ընդ
այն իսկ անցանելոց էր։ * Իբրև եկն՚ի տե- 5
ղին, հայեցաւ՚ի վեր յն՝ և ասէ ցնա. զաքէ՝
փութա՛ և իջ այսր, զի այսօր ՚ի տան քումմ
արժան ե ինձ ագանել։ * Փութացաւ և էջ՝ 6
և ընկալաւ զնա ուրախութեբ։ * Իբրև տե- 7
սին ամենեքին, տրտնջէին և ասէին՝ թէ
առ առն մեղաւորի եմուտ լուծանել։ * Նա՝ 8
եկաց զաքէոս՝ և ասէ ցՅր. տէր՝ ահա զգ-
կէս ընչից իմոց տայ աղքատաց. և եթէ
զոք զրկեցի, հատուցից չորեքկին։ * Եւ ա- 9
սէ ցնա յն. այսօր եղև փրկութի տանս այս-
միկ. քանզի և սա որդի աբրահամու ե։
‖ Մատ. * ‖ Օ ի եկն որդի մարդոյ խնդրել և կեցու- 10
11 · 18 · ցանել զկորուսեալն։ * Եւ մինչդեռ նորա 11
զայն լսէին, յաւել առակ մի և ասել, վասն
մերձենալոյ նմա յԵ՚մ, և համարելոց նմա եթէ
առաժամայն յայտնելոց ե արքայութի նյ։
‖ Մատ. * Ասէ. ‖ այր ոմն ազնուական գնաց յաշ- 12
25 · 14 · խարհ հեռի՝ առնուլ իւր թագաւորութի,
և դառնալ։ * Եւ հոչեցեալ զծառայս իւր՝ 13
ետ նոցա տասն մնաս, և ասէ ցնոսա. յարդե-
ցէք զայդ՝ մինչև եկից։ * Եւ քաղաքացիքն 14

նր

նէր ատէին զնա . առաքեցին հրեշտակս զկնի
նէր և ասեն , Թէ ոչ կամիմք Թագաւորել
15 դմա՛ի վէր մեր : * Եւ եղև դառնալ նմ՝ ա-
ռեալ զԹագաւորութիւն , և դարձեալ զծառայ-
սըն՝ որոյ տուեալ էր զարծաԹն, զի գիտաց
16 ցի Թէ ո՞ զինչ շահեցաւ : * Եկն առաջինն
և ասէ . տէր մնասն քո՝ տասն մնաս արար :
17 * Եւ ասէ ցնա . ազնիւ ծառայ և բարի , զի
՛ի փոքուդ հաւատարիմ եղեր , լինիջիր իշխա-
18 նութեն ունել՛ի վէր տասն քաղաքի : * Եկն
երկրորդն և ասէ . մնասն քո արար հինգ
19 մնաս : * Ասէ և ցնա . և դու լինիջիր՛ի վերայ
20 հինգ քաղաքաց : * Եկն միւսն և ասէ . տէր՝
ահա մնասն քո՝ զոր ունէի ծրարեալ՛ի վար-
21 շամակի . * երկնչէի՛ի քէն , զի այր ստամ
բակ ես . բառնաս՝ զոր ոչ եդիր , և հնձես՝
22 զոր ոչ սերմանեցեր : * Եւ ասէ ցնա . ՛ի բե-
րանոյ քումմէ դատեցայց զքեզ ծառայ ան-
հաւատ . գիտէիր Թէ ես այր մի ստամբակ
եմ, բառնամ՝ զոր ոչ եդի , և հնձեմ՝ ուր
23 ոչ սերմանեցի : * Եւ ընդէ՞ր ոչ ետուր զար-
ծաԹն իմ՛ի սեղանաւորս , և եկեալ ես տո-
24 կոսեօք պահանջէի : * Եւ ասէ ցսպասաւոր-
սըն . առէք՛ի դմանէ զմնասն , և տարբայք
25 տա՛ւք այնմ՝ որ ունիցի զտասն մնասն : * Եւ
26 ասեն ցնա . տէր՝ ունի տասն մնաս : * Ասէ
սեմ ձեզ , Եթէ ումի որ ունիցի , տացի . և
յայնմանէ որ ոչն ունիցի , և զոր ունիցին՝
27 բարձցի՛ի նմանէ : * Այլ զթշնամիսն իմ
զայնոսիկ , որ ոչն կամէին զիս Թագաւորել
՛ի վ՛ր նոցա , ածէք այսր և սպանէք առաջի
28 իմ՝ : * Եւ յորս զայս ասաց , գնաց յառաջ՛

Մ ապր. 25. 29. Մ արէ. 4. 25. Վեր. 8. 18.

եւս-

ելանել յերուսաղէմ։

29 * Եւ եղև ‖ իբրև մերձեցաւ ՚ի բեթփագէ
‖ Մ՚ոտ. 21. 1. և ՚ի բեթանիա մօտ ՚ի լեառն՝ որ կոչի ձի-
Մ՚ուխ. 11. 1. թենեաց, առաքեաց երկուս յաշակերտացն
30 իւրոց՝ և ասէ ։ * Երթայք դուք ՚ի գեօղն՝
որ հանդէպ մեր կայ, յոր իբրև մտանիք՝
դտանիցիք յաւանակ կապեալ, յորում ոք
՚ի մարդկանէ երբեք ոչ նստաւ. լուծիք զը-
31 նա և ածիք ։ * Եւ եթէ ոք հարցանիցէ զը-
ձեզ՝ թէ ընդէր լուծանիք, այսպէս ասասջ
32 ջիք ցնա, թէ Տէն իւրում պիտոյ է ։ * Եր-
թեալ գտան որ առաքեցանն, գտին ոչ ասացն
33 ցնա, կայր յաւանակն ։ * Եւ մինչդեռ լու-
ծանէին զյաւանակն, ասեն տէարքն նորա
34 ցնա. զի՞ լուծանիք զյաւանակդ ։ * Եւ նո-
‖ Յովհ. 12. 14. քա ասեն. Տէն իւրում պիտոյ է ։ ‖ * Եւ ա-
35 ծին զնա առ յի՛ս. և արկին զնոսվաւ հանդեր-
36 ձըս, և հեծուցին զյի՛ս ։ * Եւ մինչ դեռ եր-
թայր, զհանդերձս իւրեանց տարածանէին
37 ընդ ճանապարհաւն ։ * Եւ իբրև այն լինչ մերձ
եղև ՚ի զառ ՚ի վայր լերինն ձիթենեաց, ըս-
կսաւ ամ բազմութի աշակերտացն ուրախու-
թի՛ օրհնել զԱծ ՚ի ձայն մեծ վա՛ս Տէ՛ր եղե-
38 լոց զօրութեանցն՝ զոր տեսին. * և ասէին.
օրհնեալ որ գայ թագաւորդ յանուն Տեառն.
խաղաղութի՛ յերկինս, և փառք ՚ի բարձունս ։
39 * Եւ ոմանք ՚ի փարիսեցւոցն յամբոխէ ան-
տի ասեն ցնա. վարդապետ՝ սաստեա՛ աշա-
40 կերտացդ քոց ։ * Պատասխանի ետ և ասէ.
ասեմ ձեզ՝ զի եթէ դոքա լռեսցեն, քա-
41 րինքդ աղաղակեսցեն ։ * Եւ իբրև մերձե-
ցաւ, տեսեալ զքաղաքն՝ լացոյ ՚ի վե՛ր նո՛ր, և
ասէ.

42 ասէ ։ * Եթէ գիտէիր դու գոնէ յաւուրս
յայսմիկ զխաղաղութիւնն քո ։ բայց այժմ
43 ծածկեցաւ յերեսաց քոց ։ * Զի եկեսցեն
աւուրք ՚ի վե՛ր քո , և պատեսցեն զքեզ թըշ-
նամիք քո պատնէշ ։ և պաշարեսցեն զքեզ ,
44 և նեղեսցեն զքեզ յամ կողմանց ։ * և յա-
տակեսցեն զքեզ , և զորդիս քո ՚ի քեզ ։ ‖ և ‖ Վայր ։ 21 ։ 6 ։
ո՛չ թողուցուն քար ՚ի քարի վե՛ր յամի ՚ի քեզ ։
փոխանակ զի ո՛չ ծանեար զժամանակ այցե-
45 լութե՛ն քո ։ * ‖ Զի մտեալ ՚ի տաճարն սկսաւ ‖ Մ ապ ։ 21 ։ 12 ։
հանել զաղաւնի վաճառան , և զգնօղս ։ և Մ ար ։ 11 ։ 15 ։
46 զսեղանս հատաւաճառացն ցրուեաց ։ * Զի Ե ես ։ 56 ։ 7 ։
ասէ ցնոսա ։ գրեալ է՝ ‖ և եղիցի տուն իմ Եր ։ 7 ։ 11 ։
տուն աղօթից , և դուք արարիք զդա այրս
47 աւազակաց ։ * Զի ուսուցանէր զնա հանա-
պազ ՚ի տաճարին ։ իսկ քահանայապետքն
և դպիրք՝ և գլխաւորք ժողովրդեանն խնդ-
48 րէին զնա կորուսանել , * և ո՛չ գտանէին՝
թէ զինչ արասցեն ։ զի ժողովուրդն ամ կա-
խեալ կայր զնմանէ ՚ի լսել ։

ԳԼ ։ Ի ։

Զի
1 Զի ‖ եղև ՚ի միում աւուրցն յայնցանէ , ‖ Մ ապ ։ 21 ։ 23 ։
մինչ դեռ ուսուցանէր զժողովուրդն ՚ի Մ ար ։ 11 ։ 27 ։
տաճարի անդ՝ և աւետարանէր , հասին ՚ի
վերայ քահանայապետքն և դպիրք ծերովքն
2 հանդերձ , * և ասեն ցնա ։ ասա մեզ՝ որո՛վ
իշխանութե՛ն դու զայդ գործես դու , կամ ո՞վ է՝
3 որ եւ քեզ զայդ իշխանութի՛ւն ։ * Պատաս-
խանի եւ և ասէ ցնոսա ։ հարցից և ես ցձեզ
4 բան մի , և ասացէ՛ք ինձ ։ * Մկրտութի՛ւնն
յովհաննու յերկնից էր՝ եթէ ՚ի մարդկա-
նէ ։

նէ։ * Եւ նոքա խորհեցան ՚ի միտս իւրեանց 5
և ասեն . * Եթէ ասեմք յերկնից, ասէ . իսկ 6
ընդէր ոչ հաւատացէք նմա. և եթէ ասեմք
՚ի մարդկանէ, ամբոխովուրդն քարկոծ առ-
նէն զմեզ . զի հաստատեալ է ՚ի միտս զյով-
հաննէ , թէ մարգարէ է : * Եւ պատաս- 7
խանի ետուն չգիտել թէ ուստի էր ։ * Եւ 8
Յս ասէ ցնա . և ոչ ես ասեմ ձեզ , որով իշ-
խանութեամբ առնեմ զայս ։

Եւ * Սկսաւ ասել առ ժողովուրդն՝ զառակս 9
‖ Եսայ. զայս ։ ‖ այր ումն տնկեաց այգի , և ետ զնա
5. 1. մշակաց . և էնքն գնաց ՚ի հանապարհ ժա-
Երեմ . մանակս բազումս ։ * Եւ ՚ի ժամու՝ առա- 10
2. 21. քեաց առ մշակսն ծառայ , զի ՚ի պտղոյ այգ-
Մատթ. 21. 33. ւոյն տացեն նմա. և մշակքն զան հարին զզ-
Մարկ 12. 1. նա , և արձակեցին ունայն ։ * Եւ յաւել 11
միւս ևս ծառայ յղել . նոքա և զնա ևս զան
հարին՝ անարգեցին , և առաքեցին ունայն ։
* Եւ յաւել զերրորդն առաքել . նոքա և 12
զնա վիրաւորեցին , և հանին արտաքս ։ * Ե- 13
սէ տէր այգւոյն . զի՞նչ արարից , առաքեցից
զորդի իմ սիրելի , թերևս ՚ի սմանէ պատ-
կառեսցեն ։ * Իբրև տեսին զնա մշակքն , 14
խորհեցան ընդ միմեանս և ասեն . սա է ժա-
ռանգն . սպանցուք զսա , զի մեր լինիցի ժա-
ռանգութիւն ։ * Եւ հանին զնա արտաքս քան 15
զայգին և սպանին . արդ՝ զի՞նչ արասցէ ընդ
նոսա տէր այգւոյն . * ո՞չ ապաքէն գայցէ և 16
կորուսանիցէ զմշակսն զայնոսիկ , և տացէ
‖ Սաղմ. զայգին այլոց ։ Իբրև լուան՝ ասեն . քա՛զ՝ մի՛
117. 21. լիցի ։ * Եւ նա հայեցեալ ընդ նմա՝ ասէ . իսկ 17
Եսայ . զի՞նչ իցէ այն՝ որ գրեաւն է . Թէ ‖ զվէմն զոր
28. 16.

ա-

տնարդեցին շինօղքն , նա եղև գլուխ ան-
18 կեան : * Ա՛մենայն՝ որ ընդ հարցի ընդ վէմն
ըզ այս՝ խորտակեսցի , և յորոյ վերայ անկ-
19 ցի՝ հոսեսցէ զնա : * Այլ խնդրէին գպիրքն
և քահանայապետք արկանել՛ի նա ձեռս՝ ի
նմին ժամու , և երկեան՝ի ժողովրդենէն .
զի գիտացին՝ թէ առ նոսա ասաց զառակն
20 զայն : * ‖ Այլ ապա սպասեցին , և առաքե- ‖ Մ ապր
ցին դաւաճանս կեղծաւորեալս զանձինս առ 22. 23.
արդարս ունել . զի ըմբռնեսցեն զնա քա- Մ ուկ .
12. 13.
նիւք , առ՛ի մատնել զնա պետութեան և իշ-
21 խանութեան դատաւորին : * Հարցին ցնա և
ասեն . վարդապետ՝ գիտեմք եթէ ուղիղ
խօսիս և ուսուցանես , և ոչ առնուս աչն՝
այլ ճշմարտութեամբ զճանապարհն ՚ի ուսու-
22 ցանես : * Արժա՞ն է մեզ կայսեր հարկս
23 տալ՝ թէ ոչ : * Այլ նայեցեալ ըստ խորամանկ-
24 կութեան նո՝ ասէ ցնա . * ցուցէք ինձ զդահե-
կանն . և նորա ցուցին : և ասէ . զի՞ըր պատ-
կեր և զգիր ունի : պատասխանի ետուն և
25 ասեն՝ զկայսեր : * Այլ նա ասէ ցնա . ‖ արդ ‖ Հռովմ.
13. 7.
երթայք տուք զկայսերն կայսեր , և զնո՛ր
26 ՚ի : * Այլ ոչ կարացին զնա ըմբռնել բա-
նիւք առաջի ժողովրդեանն . և զարմացեալ
ընդ պատասխանին նո՝ լռեցին :
27 * ‖ Մատուցեալ ոմանք ՚ի սադուկեցւոցն , Ա՛Դ
որք հակառակէին չլինել յարութե՛ն , հար- ‖ Մ ապր
28 ցին զնա՝ * և ասեն . վարդապետ՝ մովսէս 22. 23.
գրեաց մեզ , ‖ եթէ ուրուք եղբայր մեռա- Մ ուկ .
12. 18.
նիցի , որոյ իցէ կին և անորդի իցէ , զի առ- ‖ Բ Օրէ.
25. 5.
նուցու եղբայր նո՛ր զկինն , և յարուսցէ զա-
29 ւակ եղբօր իւրում : * Այլ՝ եօթն եղբարք
էին .

կին . և առաջնոյն առեալ կին՝ մեռաւ ա-
նորդի : * Եւ զնա և երկրորդն , մեռաւ և 30
նա անորդի : * Եւ զնա և երրորդն . նոյն- 31
պէս և եօթանեքին . և ոչ թողին որդիս :
* Ապա եւ կինն : * Եղբ՝ ի յարուցեա՞լ 32
ի նոցանէ լինիցի կին . զի եօթանեքին կա- 33
նան զնա կին : * Պատասխանի եւ նոցա Յս 34
և ասէ . որդիք աշխարհիս այսորիկ կանայս
առնուն՝ և արանց լինին : * Իսկ որ արժանի 35
լինիցին անդ աշխարհի հասանել՝ և յարու-
թենէն որ ի մեռելոց , ոչ կանայս առնուն , և
ոչ արանց լինին : * Վասզի և ոչ մեռանել 36
եւս կարեն , զի հաւասար հրեշտակաց են՝ և
որդիք Այ . քանզի յարութեան որդիք են :
* ԵւյԼզի յառնեն մեռեալք, և Մովսէս գոյ 37
|| Եղից . շակեաց ի մորենւոջն , || ոյն ասէ զՏէրն Այ
3 . 6 . աբրահամու և զԱյ սահակայ և զԱյ յակովբ
այ : * Եւ ոչ է մեռելոց՝ այլ կենդա- 38
նեաց , զի ամենեքեան նմա կենդանի են :
* Պատասխանի ետուն ոմանք ի դպրացն և 39
ասեն . վարդապետ՝ բարւոք ասացեր : * Եւ 40
ոչ եւս ոք իշխէր հարցանել զնա և ոչինչ :
Եկ * Ասէ և առ նա . զիարդ ասեն զքրիստ՝ լինել 41
|| Սաղ. որդի է դաւթի . * զի ինքն դաւիթ ասէ ի 42
109 . 1 . դիրս սաղմոսաց . || ասաց Տէր ցՏէր իմ, նիստ
Մարկ . ընդ աջմէ իմմէ , * մինչեւ եդից զթշնամիս քո 43
22 . 44 .
Մատ . պատուանդան ոտից քոց : * Իսկ արդ՝ եթէ 44
12 . 36 . դաւիթ զնա Տէր կոչէ , զիարդ որդի նէր ի-
Ա Մարկ . ցէ : * Եւ լսելոյ ամ ժողովրդեանն ասէ 45
23 . 6 .
Մատ . ցաշակերտան : * || Ո՛ դո՛ւք լերուք ի զգու- 46
12 . 38 . ցացն , որ կամին պատմուճանօք շրջել և սի-
Վէր . ղեն ողջունս ի հրապարակս և զնախաթոռս
11 . 43 .
ի

’ի ժողովուրդս և զարձերեցս յընթերիս ։
47 * Որ ուտեն զտունս այրեաց , և պատճառանօք յերկարեն զաղօթս . նոքա ընկալցին աւելի դատաստանս ։

ԳԼ ։ ԻԸ ։

1 Աւ ‖ հայեցեալ ետես զմեծատունն՝ որ արկանէին զտուրս իւրեանց ’ի գանձա-
2 նակս ։ * Տես և զկին ոմն այրի աղքատ ,
3 որ արկ անդր երկուս լումայս ։ * Եւ ասէ . արդարև ասեմ ձեզ . զի այրին այն աղքատ՝
4 աւելի արկ քան զամենեսեան ։ * Զի ամենեքին նոքա ’ի մի թերից իւրեանց արկին յընծայսն ՚ոյ . բայց նա ’ի կարօտութենէ իւրմէ զամ ըզ-
կեանս իւր զոր ունէր՝ արկ ։
5 * Եւ յասել ոմանց զտաճարին , թէ գեղե- Ա. Օ.
ցիկ վիմօք և աշտարակօք զարդարեալ է ,
6 ասէ ։ * Այդ ամ զոր տեսանէք , ‖ եկես- ‖ Մ ապր
ցեն աւուրք՝ յորս ոչ թողցի այդր քար ’ի 24 . 2 .
7 քարի վէր , որ ոչ քակտեսցի ։ * Հարցին ցնա 13 . 2 .
և ասեն . վարդապետ՝ երբ լինիցի այդ , և Վէր .
զի՞նչ նշան իցէ՝ յորժամ այդ լինելոց իցէ ։ 19 . 44 .
8 * Եւ նա ասէ . զգո՛յշ կացէք , մի խաբիցէք .
զի բազումք գայցեն յանուն իմ և ասիցեն՝
թէ ես եմ . և մերձեցաւ ժամանակ , մի եր-
9 թայցէք զկնի նոցա ։ * Եւ յորժամ լսիցէք պատերազմունս և խռովութիս՝ մի զարհուրիցէք , զի պարտ է նախ այնմ լինել . այլ
10 ոչ առժամայն կատարած ։ * Յայնժամ ա-
ռաջի ցնա . յարիցէ ազգ յազգի վերայ , և թա-
11 գաւորութի ’ի թագաւորութե վերայ ։ * Եւ շարժմունք մեծամեծք . և ’ի տեղիս տեղիս սով-

սովք և սրածութիք , եղիցին արհաւիրք և
նշանք մեծամեծք յերկինից : * Այլ յա- 12
ռաջ քան զայս ամենայն , ածեսցեն զձեռս
իւրեանց ՚ի ձեզ՝ և հալածեսցեն . մատնես-
ցեն ՚ի ժողովուրդս և ՚ի բանտս , և տանիս-
ցին առաջի դատաւորաց և թագաւորաց վե-
ասնուան իմոյ . * և լինիցի ձեզ այն ՚ի վկա- 13
կայութիւն : * Արդ՝ դիք ՚ի սիրտս ձեր՝ մի յա- 14
ռաջագոյն կրթել տալոյ պատասխանի :
* Ես ի ես տացից ձեզ բերան և իմաստութիւն , 15
զոր ոչ կարիցեն կալ հակառակ՝ կիմ տալ
պատասխանի ամ հակառակորդքն ձեր :
* Մատնեսջիք և ՚ի ծնողաց և յեղբարց և 16
յազգականաց և ՚ի բարեկամաց , և սպա-
նանիցեն ՚ի ձէնջ . * և եղիջիք ատելեալք 17
յամենեցունց վասն անուան իմոյ . * և մազ 18
մի ՚ի գլխոյ ձերմէ ոչ կորիցէ . * և համբե- 19
րութիւն ձերով ստասջիք զոգիս ձեր : * Այլ 20
Գան. ի. 27. յորժամ տեսանիցէք շուրջ պատեալ զօրօք
զերէմ , յայնժամ գիտասջիք թէ մերձ է ա-
ւերն ներ : * Յայնժամ որ ՚ի հրէաստանի ի- 21
ցեն՝ փախիցեն ՚ի լերինս , և որ ՚ի միջի նը
իցեն՝ խուսեսցեն , և որ ՚ի գաւառան իցեն՝
մի մտցեն ՚ի նա . * զի աւուրք վրէժխնդ- 22
րութե են այնոքիկ՝ առ ՚ի կատարել ամ
գրելոց : * Այլ վայ իցէ յղեաց և ստնդ- 23
ուաց յաւուրսն յայնոսիկ . զի եղիցի տագ-
նապ մեծ ՚ի վերայ երկրի , և բարկութիւն
ժողովրդեանն այնմիկ : * Եւ անկցին ՚ի սուր 24
սուսերի , և գերեսցին յամ հեթանոս . և
երէմ եղիցի կոխան յազգաց՝ մինչև կատա-
րեսցին ժամանակք հեթանոսաց : * Եւ 25
եղի-

եղիցին ‖ նշանք յարեգակն և ՚ի լուսին և ‖ Եսայ.
յաստեղս. և յերկրի տագնապ հեթանո- 13. 10.
սաց՝ յահեղ բարբառոյ ելբև ծովու և խռո- Եւէկ.
32. 7.
26 վուքե, * յելանելոյ ոգւոյ մարդկան յեր- Յովէլ.
3. 15.
կիւղ և ՚ի կարծեաց եկելոց ՚ի վէր տիեզե-
27 րաց. զի զօրութիք երկնից շարժեսցին: * Եւ
յայնժամ տեսցեն զորդի մարդոյ եկեալ՝
28 ամպովք զօրութեամբ և փառաւք բազմօք: * Եւ
յորժամ սկսանիցի այս լինել, ամբարձջիք
և բարձրացուսջիք զգլուխս ձեր. ‖ զի մերձ ‖ Հռով.
29 է փրկութիւն ձեր: * Եւ ասաց առակ ումն նոց. 8. 23.
30 տեսէք զթզենիդ և զամենայն ծառս. * յորժամ
ցուսանիցեն զպտուղ իւրեանց, տեսանէք՝
և ՚ի նոցանէ ձանաչէք եթէ մերձ է ամառն:
31 * Այսպէս և դուք՝ յորժամ տեսանիցէք
զայս ամ եղեալ՝ գիտասջիք թէ մերձ է արք-
32 քայութիւն այ: * Ամէն ասեմ ձեզ. թէ ոչ
անցցէ ազգս այս, մինչև այս ամ լինիցի:
33 * Երկինք և երկիր անցցեն, և բանք իմ ոչ
34 անցանիցեն: * Ող ՚ի ժամանակ ինչ ծանրասցին սիրտք ձեր շուայտութիւ
և արբեցութի՝ և հոգովք աշխարհականօք,
և յանկարծակի հասանիցէ ՚ի վէր ձեր օրն
35 այն. * զի իբրև զորոգայթ հասանիցէ ՚ի վէր
ամենեցուն, որ բնակեալ են ի երեսս
36 երկրի: * Արթուն կացէք այսուհետև,
յամ ժամ աղօթս արարէք. զի արժանի
լինիջիք զերծանել յայսմ յամէ որ լինելոց
37 է, և կալ առաջի որդւոյ մարդոյ: * Եւ ՚ի
տուէ ՚ի տաճարին ուսուցանէր, և զգիշերս
ելեալ ագանէր ՚ի լերինն՝ որ կոչէր ձիթե-
38 նեաց: * Եւ ամենայն ժողովուրդն կանխէր

ընդ առաւօտս առ նա ի տաճարն լսել ի նմանէ ։

ԳԼՈՒԽ ԻԶ ։

ԱՅԼ ՈՒ Երեքշաբաթի ‖ ոն բաղարջակերացն՝ որ կո- 1
‖ Մ ապր. 26. 2. չէր պասքա ։ * և խնդրէին քահանայա- 2
Մ արկ. 14. 1. պետքն և դպիրք՝ թէ ոյզ սպանանիցեն զը-
‖ Մ ապր. 26. 14. նա ։ բայց երկնչէին ի ժողովրդենէ անտի ։
Մ արկ. 14. 10. * ‖ Եւ ետ եմուտ սատանայ ի յուդա ի կո- 3
չեցեալն իսկարիովտացի , որ էր ի թուոյ
երկոտասանիցն ։ * Ոգաւ եդ բանս ընդ 4
քահանայապետսն՝ և ընդ դպիրս՝ և ընդ իշ-
խանս ժողովրդեանն , զի մատնեսցէ զնա
նոցա ։ * Եւ խնդացին , և խոստացան տալ նմ 5
արծաթ ։ * Եւ յանձն առ , և խնդրէր պա- 6
րապ մատնել զնա նոցա մեկուսի յամբոխէն ։
* Եկն օր բաղարջակերացն , յորում օրէն 7
էր զենուլ զպասքն ։ * Եւ առաքեաց ըզ- 8
պետրոս , և զյովհաննէս՝ և ասէ . երթ այք
պատրաստեցէք մեզ զպասքն՝ զի կերիցուք ։
* Եւ նոքա ասեն . ուր կամիս զի պատրաս- 9
տեսցուք ։ * Եւ ասէ ցնա . ահա իբրև մը- 10
տանիցէք ի քաղաքն , պատահեսցէ ձեզ այր
մի բարձեալ սափոր ջրոյ . երթիջիք զհետ
նմ ի տունն , յոր մտանիցէ . * և ասասջիք 11
ցտանուտէրն տանն . վարդապետ ասէ քեզ .
ուր են վանքն իմ , յորում զպասքն ուսա-
ցեմ աշակերտօքս հանդերձ ։ * Եւ նա ցուց- 12
ցէ ձեզ վերնատուն մի մեծ զարդարեալ , և
‖ Մ ապր. 26. 20. անդ պատրաստեսջիք ։ * Եւ գնացեալ գը- 13
Մ արկ. 14. 17. տին որպէս և ասացն նմ , և պատրաստեցին
զպասքն ։ * ‖ Եւ իբրև ժամ եղև՝ բազ- 14
մը-

մեցաւ , և երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա։
15 * Եւ ասէ ցնոսա . ցանկանալով ցանկացայ
զայս պասեք ուտել ընդ ձեզ՝ մինչչև չար-
16 չարեալ իցեմ ։ * Ասեմ ձեզ , թէ ոչ
և ես կերայց ի սմանէ՝ մինչև լցցի յարքայու-
17 թիւն ։ * Եւ ընկալեալ բաժակ՝ գոհացաւ
և ասէ . առէք զայդ՝ և բաժանեցէք ի ձեզ ։
18 * Ասեմ ձեզ՝ թէ յայսմ հետէ ոչ արբից ի
բերոյ որթոյ՝ մինչև եկեսցէ արքայութիւն ։
19 * || Եւ առեալ հաց գոհացաւ՝ եբեկ և եթ || ա կոր.
նոցա՝ և ասէ . այս է մարմին իմ , որ ի՛ ձեզ բաղ- 11 . 24 .
մաց տուեալ . զայս արասջիք առ իմոյ յիշա-
20 տակի ։ * Նոյնպէս և զբաժակն յետ ընթր-
եացն առ՝ և ասէ . այս բաժակ է նոր ուխտ
21 իմով արեամբ որ ձեր հեղեալ ։ * || Այլ ա- || ՅՈՒՂ .
սասիկ ձեռն մատնչի իմոյ ընդ իս ի սեղանոյս ։ 13 . 18 .
22 * Եւ որդի մարդոյ || ըստ սահմանեալոյն եր- || ՍՂՄ .
թայ , բայց վա՛յ մարդոյն այնմիկ՝ որով ձեռն 40 . 9 .
23 մատնիցի ։ * Եւ նոքա սկսան խնդրել ընդ մի-
մեանս , թէ ո՞վ է ի նոցանէ՝ որ զայն գոր-
24 ծեսցէ իցէ ։ * Եւ եղև հակառակութիւն ի
մէջ նոցա , թէ ո՛ի նոցանէ համարիցի մեծ ։
25 * Եւ նա ասէ ցնոսա . || Թագաւորք ազգաց || ՄԱՓԷ
տիրեն նոցա , և որ իշխեներն նոցա բարերարք կո- 20 . 25 . ՄԱՐԿ .
26 չին . * այլ դուք ոչ այնպէս . այլ որ մեծն 10 . 42 .
է ի ձեզ՝ եղիցի իբրև կրտսերն , և առաջ-
27 նորդն իբրև ծառայասուրն ։ * Որ՞վ է մեծ ,
բազմեալն՝ եթէ սպասաւորն . ոչ՞ սպաքէն
բազմեալն . բայց ես եմ՝ ի միջի ձերում իբ-
28 րև սպասաւոր ։ * Եւ դուք էք՝ որ ցանգ-
29 կայիք ընդ իս ի փորձութիւնս իմ . * և ես
ուխտեմ ձեզ՝ ոպէս և Հայրն իմ ուխտեաց ինձ
զար-

զարքայութիւն։ * զի ուտիցէք և ըմպիցէք ՚ի 30
սեղան իմ յարքայութեան իմում, և նստիցէք յերկոտասան աթոռս՝ դատել զերկոտա-
ՎԵՐՋ սան ազգս իսրայէլի։
* Եւ ասէ Տ�էր. սիմոն սիմոն՝ ահա սատա- 31
նայ խնդրեաց զձեզ խարբալել իբրև զցո-
րեան. * այլ ես աղաչեցի վՏ քո՝ զի մի պա- 32
կասեսցեն հաւատք քո. և դու երբեմն
դարձցիս՝ և հաստատեսցես զեղբարս քո։
* Եւ նա ասէ ցնա. տէր՝ ընդ քեզ պատրաստ 33
Մ ատթ. եմ և ՚ի բանտ և ՚ի մահ երթալ։ * Եւ նա 34
26. 34. ասէ ցնա. ասեմ քեզ պետրէ, չիցէ այսօր
Մարկ. հաւու խօսեալ՝ մինչև երիցս ուրասցիս զիս
14. 30. Ա Վեր. չգիտել։ * Եւ ասէ ցնա. յորժամ առաքեա 35
9. 3. ցի զձեզ առանց քսակի և մախաղի և կօշ-
կաց, միթէ կարօտացայք իմիք։ * Եւ նո- 36
քա ասեն. և ո՛չ իմիք։ տապա ասէ. այլ այժմ
որ ունիցի քսակ՝ բարձցէ, նոյնպէս և մա-
խաղ. և որ ոչն ունիցի, վաճառեսցէ զձորձս
իւր՝ և գնեսցէ իւր սուսեր։ * Այլ ասեմ՝ 37
ձեզ. զի այս ևս որ գրեալ է՝ պարտ է զի
Ե ղես. կատարեսցի յիս, Թէ ընդ անօրէնս համա- 53. 12.
րեցաւ. զի որ վասն իմ ինչ է՝ վճարեալ է։
* Եւ նոքա ասեն. տէր՝ ահաւասիկ են սա- 38
երկու սուրք. և նա ասէ ցնոսա. բաւական
Յ ես. են։ * Եւ ելեալ գնաց ընդ սովորութեան ՚ի 39
28. 1. լեառն ձիթենեաց. գնացին զհետ նր և ա-
շակերտքն։ * Իբրև եհաս ՚ի տեղին՝ ասէ 40
ցնա. յաղօթս կացէք չմտանել ՚ի փորձուԹիւն։
Մ ատթ. * Եւ ինքն մեհնեցաւ ՚ի նոցանէ իբրև 41
26. 39. քարընկէց մի, եդ ծունր՝ կայր յաղօթս,
Մարկ. 14. 35. * և ասէր. Հայր՝ եԹէ կամիս՝ անցո՛ զբա- 42

ժակս

ժակս ղայս յինէն . բայց ոչ իմ կամք՝ այլ
43 քոյդ լեցին : * Եւ երեւեցաւ նմ հրեշտակ
յերկնից՝ և զօրացուցանէր զնա . և եր ի
տագնապի , և մտադիւրութիբ ևս կայր յա-
44 ղօթս : * Եւ հոսէին ի նմանէ քրտունք
իբրև զկայլակս արեան՝ ոլոռն ոլոռն , հե-
45 ղեալ յերկիր : * Եւ յարուցեալ յաղօթիցն՝
եկն առ աշակերտսն , եգիտ զնոսա ի քուն
46 ի տրտմութենէն . * և ասէ ցնս . զի՞ նիջէք ,
արիք կացէք յաղօթս՝ զի մի մտանիցէք ի
47 փորձուի : * || Եւ մինչ դեռ խօսէր , ահա || Մ ապր.
բազմիկ ամբոխ . և որ կոչէրն յուդա՝ մի յեր- 26 . 47 .
կոտասանիցն՝ առաջնորդէր նց : Իբրև մեր- Մ արկ . 14 . 43 .
ձեցաւ առ յս՝ համբուրեաց զնա . քանզի Ց ովհան. 18 . 3 .
զայն նշան տուեալ էր նց , թէ ըստ որում ես
48 համբուրեցից , նա է՝ զնա ունիցիք : * Ասէ
ցնա յս . յուդա՝ համբուրելով մատնես զոր-
49 դի մարդոյ : * Իբրև տեսին որ զնովաւն էին՝
որ լինչ եղեւն , ասեն ցնա . տէր՝ հարցուք
50 զնե սրով : * Եւ եհար մի ոմն ի նոցանէ ըզ-
քահանայապետին ծառայ , և ի բաց եհան
51 զաջոյ ունկն նր : * Պատասխանի Ես յս և
ասէ , Թոյլ տուք մինչև ցայդ վայր . և մա-
52 տուցեալ յունկնն՝ բժշկեաց զնա : * Եւ ա-
սէ ցեկեալսն ի վր նր՝ ցքահանայապետսն
և ցիշխանս տաճարին և ցծերս . իբրև ի
53 վր աւազակի եղիք սուսերօք և բրօք : * Ես
նապազ ըստ ձեզ էի ի տաճարին , և ոչ ձգե-
ցիք ձեռս յիս . այլ այս է ձեր ժամ , և իշ- || Մ ապր.
54 խանութիւն խաւարի : * || Եւ կալեալ զնա՝ 26 . 57 .
ածին և մուծին ի տուն քահանայապետին . Մ արկ . 14 . 53 .
և պետրոս երթայր զկնի նորա հեռագոյն : Ց ովհան. 18 . 13 .

* Իբ.

55 * Իբրև լուցին կրակ ՚ի մէջ դահլիճին՝ և
նստան շուրջ, նստաւ և պետրոս ՚ի մէջ նո-
‖Մատ. 56 ցա : * ‖ Տես զնա աղախին ոմն՝ զի նստեր
29. 69. առ լոյսն. հայեցաւ ընդ նա և ասէ. և սա ընդ
Մարկ. 14. 66. 57 նմա եր՝ որ ընդ նմայն էին : * Ուրկ պետրոս ու-
Յովհան. 18. 25. րացաւ և ասէ. ոչ գիտեմ զնա կին դու :
58 * Եւ յետ սակաւ միոյ այլ ոմն եռես զնա,
և ասէ. և դու ՚ի նոցանէ ես. և պետրոս
59 ասէ. այր դու՝ չեմ ՚ի նոցանէ : * Եւ իբ-
ղև ժամ մի անց ՚ի վր, այլ ոմն վիճէր և ա-
սէր. ստոյգ և սա ընդ նմ էր, քանզի գա-
60 լիլեացի է : * Ասէ պետրոս. այր դու՝ չգի-
տեմ զինչ խօսիզ : և առաժամայն մինչդեռ
61 նա զայն ասէր, խօսեցաւ հաւ : * Դարձաւ
Տր՝ և հայեցաւ ՚ի պետրոս. և յիշեաց պետ-
‖Մատ. 26. 34. րոս զբանն Տն՝ զոր ասաց ցնա. ‖ մինչչև
Մարկ. 14. 30 հաւս խօսեալ իցէ, երիցս ուրասցիս՝ չգի-
Յովհան. 13. 38. 62 տել զիս : * Եւ ելեալ արտաքս՝ ելաց դառ-
63 նապէս : * Եւ արքն, որ պահէին զնա,
այպն առնէին զնովաւ, և հարկանէին :
64 * Ծածկէին զերեսս նորա և տանջէին. և
հարցանէին ցնա և ասէին. մարգարէացդ՝ ո՞վ
65 է որ եհարն զքեզ : * Եւ այլ բազում ինչ
հայհոյութիւբ խօսէին ՚ի նա :
‖Մատ. 27. 1. 66 * ‖ Եւ իբրև այգ եղև, ժողովեցաւ ծերա-
Մարկ. 15. 1. կոյտ ժողովրդեանն՝ քահանայապետքն և
Յովհան. 18. 28. դպիրքն, և հանին ածին զնա յատեանն իւ-
67 րեանց՝ և ասեն, եթէ դու ես քրն, ասա
մեզ : * Ասէ, ցնոսա. եթէ ասացից ձեզ,
68 սակայն ոչ հաւատայք. * և եթէ հարցից
69 ինչ զձեզ, չտայք ինձ պատասխանի՝ կամ ար-
ձակիցէք : * Այլց յայսմ հետէ նստցի որդի
մարդ-

70 մարդոյ ընդ աչմէ ղօրուԹենն այ : * Եւ ա-
սեն ամենեքեան . ուրեմն դու ես որդին այ :
Եւ նա ասէ ցնոսա . դուք ասէք , Թէ ես եմ :
71 * Եւ նոքա ասեն . զի՞նչ ևս պիտոյ կ մեզ վըկայուԹե՛ , զի մեզին իսկ լուաք՝ի բերանոյ
դորա :

ԳԼՒ. ԻԲ :

1 Եւ յարուցեալ ամ բազմուԹի՛ն նոցա , ածին
2 զնա առ պիղատոս : * Եւ սկսան չարա-
խօս լինել զնմանէ և ասել . գտաք զսա՝ զի
Թիւրեր զազգս մեր , ‖ և արգելլոյր՝ի տալ վէր .
հարկս կայսեր , և ասէր զանձն՝ եԹէ քրիս- 20 . 22 .
3 իցէ Թագաւոր : * ‖ Նոկ պիղատոս եհարց ‖ Մ ատ-
զնա և ասէ . դո՞ւ ես Թագաւորն հրէից : 27 . 11 .
Նա պատասխանի ետ նմա և ասէ . դո՛ւ ասա- Մ ար .
4 ցեր : * Նոյնպէս պիղատոս ցքահանայապետսն Յ ղկ .
և ցժողովուրդսն . չգտանեմ լինչ մեղս յառ- 18 . 33 .
5 նըս յայսմիկ : * Եւ նոքա պնդէին և ասէին,
եԹէ խառնէ զժողովուրդս , ուսուցանէ ընդ
ամ հրէաստան՝ սկսեալ՝ի գալիլեէ մինչև
6 ցայսր : * Նոկ պիղատոս իբրև լուաւ զգա-
լիլեէ , եհարց եԹէ գալիլեացի իցէ այրն։
7 * Եւ իբրև գիտաց Թէ յիշխանուԹէ հե-
րովդի է , եւս տանել զնա առ հերովդէս .
քանզի և նա յեռեմ էր յաւուրսն յայնոսիկ :
8 * Եւ հերովդէս իբրև ետես զյի՝ , ուրախ
եղև յոյժ . զի ցանկայր՝ի բազում ժամա-
նակաց տեսանել զնա . քանզի լսէր բազում
անգամ զնմանէ , և ակն ունէր նշան լինչ
9 լեալ՝ տեսանել՝ի նմանէ : * Հարցանէր զը-
նա բանիւք բազմօք . և նա ոչինչ ետ նմա
պա-

պատասխանի ։ * Այլին քահանայապետքն 10
և դպիրք՝ և պնդապոյնս չարախօսէին զնը-
մանէ ։ * Ընդհամարհեաց զնա և հերովդէս 11
հանդերձ իւրովք զօրականօքն . և այսն ա-
ռաքեալ , սակ զնովաւ հանդերձս սպիտակս,
և ետ տանել անդրէն առ պիղատոս ։ * Նա 12
եղէն բարեկամք պիղատոս և հերովդէս յա-
ւուրս յայնմիկ . քանզի յառաջ թշնամիք էին
միմեանց ։ * Կոչեաց պիղատոս զքահանայա- 13
պետսն և զիշխանս և զժողովուրդն , * և 14
ասէ ցնոս . ածիք մատուցիք ինձ զայրս զայս
իբրև զխոտորեցուսիչ ժողովրդեանն . և ա-
Յհ. 18. 38. 19. 4. հասասիկ առաջի ձեր դատեցայ , ‖ և ընդա-
դէս , քանզի ետու տանել զդա առ նա . և
արդ՝ ոչինչ մահու արժանի է գործեալ դո-
րա . * խրատեցից զդա , և արձակեցից ։ 16
* Օ՛ի հարկ էր մի մի ըզ ոճնի արձակել նոյ ։ 17
* Նա նոքա աղաղակէին ամ բազմութիւնն՝ 18
և ասէին . բարձ զդա՝ և արձակեա մեզ ըզ-
բարաբբաս . * որ էր վճռ խռովութիւն իրիք և 19
զելոյ ՚ի քաղաքին և սպանութիւն մտեալ ՚ի
բանտ ։ * Պարձեալ պիղատոս սկսաւ խո- 20
սել . քանզի կամէր արձակել զյիս ։ * Նա նո- 21
քա անդրէն աղաղակէին և ասէին . ՚ի խաչ
Ամ. Ա. 27. 23. Մրկ. 15. 14. հան զդա ։ * Նա նա երիցս ասէ ցնոս . ‖ զի՞նչ 22
չար արար սա . ոչինչ մահու գտի ՚ի
սմա . խրատեցից զսա և արձակեցից ։ * Նա 23
նոքա սպիսկէին մեծաձայն՝ և խնդրէին զնա
՚ի խաչ հանել . և զօրանային բարբառք նոց
և քահանայապետիցն ։ * Նա պիղատոս հա- 24

աա.

25 ետանեցաւ առնել զՀայրսուաճս նոց ։ * Եդեա-
կեաց նոյ զբարեբերեան՝ զոր վճռ խռովուեաւ և
սպանումն արկեալ էր ի քահանայ , զոր և խնդ-
րէինն իսկ . և զյիսմահանեաց կամաց նոցա ։
26 * Եբրև առին գնացին զնա , ըմբռնեցին || Մարկ
զսիմոն սիմոն կիւբենացի՝ որ գայր յանդէ . եդ- 27 . 32 .
27 դին ի վերն զխաչն քերել զկնի յիսի ։ * Եւ Մատ .
երթայր զհետ նր բազմութիւն ժողովրդեանն, 15 . 21 .
և կանանց՝ որ կոծէին և աշխարէին զնա ։
28 * Դարձաւ յն և ասէ ցնս . դստերք երկ-
սի՝ մի լայք ի վր իմ, այլ լացէք ի վր անձանց
29 և ի վր որդւոց ձերոց ։ * Զի եկեսցեն ա-
ւուրք , յորս ասիցեն՝ Թէ երանի՞ ամլոց և
որովայնից՝ որ ոչ ծնան , և ստեանց՝ որ ոչ
30 դիեցուցին ։ * Յայնժամ սկսանիցին ասել
լերանց՝ || Թէ անկերուք ի վր մեր , և բլրոց՝ || Եսայ .
31 Թէ ծածկեցէք զմեզ ։ * Զի եթէ ըն փայտ 2 . 19 .
դալար զայս առնեն , ըն չորն զի՞նչ լինիցի ։ Յայտ .
32 * Եծին և այլ երկուս չարագործս՝ սպանա- 6 . 16 .
33 նել ըն նմ ։ * || Եբրև հասան ի տեղին՝ կո- || Ցուկ .
չեցեալ դագաթն , անդ հանին զնա ի խաչ . 19 . 17 .
և զչարագործսն զումն ըն աջմէ՝ և զումն ընդ
34 ձախմէ խաչեցին ։ * Եւ յն ասէ . Հայր՝ թող
դոցա , զի ոչ գիտեն՝ զինչ գործեն ։ Եւ ի
բաժանել զհանդերձս նր , արկին վիճակս ։
35 * Եւ կայր ժողովուրդն հայեցեալ ։ անգ ոս-
նէին զնա իշխանքն հանդերձ նոքօք՝ և ա-
սէին . զայլս ապրեցոյց , ապրեցուսցէ և
զանձն՝ եթէ դա է քր որդի ՚ի ընտրեալն ։
36 * Եյսին առնէին զնա և զինուորքն , եկեալ
37 առաջի՝ մատուցանէին նմա քացախ . * և ա-
սէին . եթէ դու ես Թագաւորն Հրէից՝ փրկ-

կեա

‖ Յհ. 19. 20. կեաս զանձն քո: * Եւ ‖ եր գիր գրեալ՝ի վե- 38
րայ նոր՝ յունարէն և դաղմատերէն և եբ-
րայեցերէն գրով, եթէ սա է արքայն հր-
էից: * Եւ սակ մի ոմն՝ի կախելոց չարագոր- 39
ծացն հայհոյեր զնա, և ասէր. oչ դու ես
քրիստոս՝ փրկեա զանձն քո և մեզ: * Պատաս- 40
խանի ետ ընկերն սաստելով նմա և ասէ.
չերկնչիս դու յՅ՝ զի՝ի նմին պատժի կաս:
* Եւ մեք յիրաւի, զի արժանի՝ որոց գոր- 41
ծեցաքն՝ առնումք զհատուցումն. և սա ա-
պիրատ ինչ oչ գործեաց: * Եւ ասէ ցյի. 42
յիշեա զիս տէր՝ յորժամ գայցես արքայու-
թիւն: * Եւ ասէ ցնա յի. ամէն ասեմ քեզ. 43
այսօր ընդ իս եղես՝ի դրախտին: * Եւ էր 44
իբրև վեցերորդ ժամ, և խաւար եղև՝ի վր
ամ երկրի մինչև ցիններորդ ժամ. խաւա-
րեցաւ արեգակն: * Եւ հերձաւ վարագոյր 45
տաճարին ըստ մէջ: * Եւ կարդաց յի՝ի ձայն 46
‖ Սաղ. 30. 6. մեծ՝ և ասէ. ‖ Հայր՝ ՚ի ձեռս քո աւանդեմ
զհոգի իմ: զայս իբրև ասաց, եհան զոգի:
* Եւ տեսեալ հարիւրապետին՝ զոր ինչ ե- 47
ղեն, փառաւորր զԱստուած՝ և ասէ. արդա-
րև այրս այս արդար էր: * Եւ ամ ժողո- 48
վուրդքն որ եկեալ էին, և տեսանէին զտե-
սիլն զայն՝ և զգործ, բախէին զկուրծս՝ և
դառնային: * Այլին և ամ ծանօթքն նր՝ի 49
հեռաստանէ. և կանայք որ եկեալ էին ըզ-
հետ նր՝ ՚ի գալիլեէ՝ տեսանէին զայն:
‖ Մատթ. 17. 57. * Եւ ահա այր մի անուն յովսէփ, որ էր 50
Մարկ. 15. 43. նախարար՝ այր բարեգործ և արդար. * սա 51
Ցովհան. 19. 38. չէր միաբանեալ ըստ խորհրդոյ և ըստ գործո
նր. յարիմաթեայ քաղաքէ հրէից, որ և
ինքն

52 ինքն իսկ ակն ունէր արքայութեանն ։ * Սա
մատուցեալ առ սիղատոս՝ խնդրեաց զմար-
53 մինն յիսի . * և իջուցեալ զնա՝ պատեաց պաս-
տուակալաւ , և եդ ՚ի կռաճոյ գերեզման-
54 նին . ուր չէր բնաւ զոք եդեալ ։ * Եւ օրն
55 էր ուրբաթ , և շաբաթն լուսանայր ։ * Եւ
երթայնն զհետ նր կանայքն՝ որ եկեալ էին
ընդ նմ՚ի գալիլեէ . տեսին զգերեզմանն , և
56 որպէս եդաւ մարմին նր ։ * Դարձան , և պատ-
րաստեցին խունկս և իւղս . և ՚ի շաբաթուն
հանդարտեցին ըստ պատուիրանին ։

ԳԼՈՒԽ ԻԴ։

1 Այլ ՚ի միաշաբաթուն վաղքաջ ընդ ա- ‖ Մ ոպ.
ւաւօտն եկին ՚ի դերեզմանն . բերին ըզ- Մ ուխ . 28. 1.
խունկսն զոր պատրաստեցին . և այլ կա- 16. 2.
2 նայք ընդ նմա . * և գտին զվէմն թաւալեա- Յ ովհան.
3 ցուցեալ ՚ի գերեզմանէ անտի ։ * Եւ մտեալ 20. 1.
4 ՚ի ներքս՝ ոչ գտին զմարմինն տեն յիսի ։ * Եւ
եղև ընդ հիանալն նց ըստ այնորիկ , և ահա
արք երկու հասին առ նա ՚ի հանդերձս լու-
5 սաւորս ։ * Եւ իբրև զահի հարան . և խո-
նարհեցուցին զերեսս իւրեանց յերկիր , ա-
սեն ցնա . զի խնդրիք զկենդանին ընդ մե-
6 ռեալս ։ * Չկ աստ՝ այլ յարեաւ . յիշեցէք
որպէս խօսեցաւ ընդ ձեզ մինչ էրն ՚ի գալիլեա ,
7 * և ասէր՝ ‖ Թէ պարտ է որդւոյ մարդոյ ‖ Վէր .
մատնիլ ՚ի ձեռս մարդոց մեղաւորաց , և ՚ի 9. 22.
խաչ ելանել՝ և յերրորդ աւուր յառնել ։
8 * Եւ յիշեցին զբանսն նր ։ * Եւ դարձան
9 պատմեցին զայս ամ մետասանիցն , և այ-
10 լոցն ամենեցուն ։ * Եւ էին Մարիամ Մագ-

դա-

գաղենացի և յովհաննա և մարիամ յակովբայ , և այլք ընդ նմա՝ որ պատմեցին զայս առաքելոցն : * Եւ երևեցան առաջի նոցա շաղ- 11
փաղփուղեն բանքն նոցա՝ և չհաւատային նոցա : * Այլք պետրոս յարուցեալ ընթացաւ ի 12
դերեզմանն , և հայեցեալ տեսանէ զկտաւսն լոկ՝ զի կային . և գնաց՝ ընդ միտս զարմացեալ , թէ զինչ եղև :
Մարկ. 16. 12. * Եւ ահա երկուք ի նոցանէ երթային ի 13
նմին աւուր ի գեօղ մի , որ հեռի էր յԵրուսաղէմ հարիւր և վաթսուն ստադիաւք . և էր անուն նոր Եմմաուս : * Եւ նոքա խօսէին ընդ 14
միմեանս վասն անցիցն անցելոց : * Եւ ե- 15
ղև ընդ խօսել նոցա և ընդ վիճել՝ և ինքն իսկ յիսուս մերձեցաւ՝ և երթայր ընդ նոսա . * և նոցա աչք կա- 16
լեալ էին առ ի չճանաչելոյ զնա : * Եւ ա- 17
սէ ցնոսա . զինչ են բանքդ՝ զոր ունիցիք ընդ միմեանս՝ մինչդեռ գնայիքդ , և տրտմեալ եք : * Պատասխանի ետ մի ոմն ի նոցանէ՝ որում 18
անուն էր կղէոպաս , և ասէ ցնա . դո՞ւ միայն կաս յԵրուսաղէմ , որ ոչ գիտացեր զինչ գործեցաւ ի նմա յաւուրս յայսոսիկ : * Եւ 19
ասէ ցնոսա . զի՞նչ : և նոքա ասեն . զյիսուսէ նազովրեցւոյ , որ եղև այր մարգարէ՝ հզօր արդեամբք և բանիւք առաջի աստուծոյ և ամենայն ժողովրդեանն : * Որպէս մատնեցին զնա քա- 20
հանայապետքն՝ և իշխանքն մեր ի դատաստան մահու՝ և խաչին զնա ի խաչ : * Եւ 21
ակնուսնաք՝ թէ նա է որ փրկելոցն իցէ զիսրայէլ : այլև հանդերձ այսու ամենայնիւ , այս երրորդ օր է՝ յորմէ հետէ այն գործեցաւ : * Այլև կանայք ոմանք ի մէնջ զար- 22

մա-

մացուցին զմեզ. որք կանխեալ ըլ առաւօտս
23 չոգան ՚ի դերեզմանն, * և ոչ գտին զմարմինն նր. եկին և ասեն, թէ և տեսիլ ևս հրեշտակաց տեսին, որք ասէին զնմանէ՝ թէ
24 կենդանի է: * Եւ գնացին ոմանք ՚ի մեզ ՚ի դերեզմանն, և գտին նոյնպէս ոպէս և կա-
25 նայքն ասացին. բայց զնա ոչ տեսին: * Եւ նա ասէ ցնս. ո՛վ անմիտք և հեղգասիրտք ՚ի հաւատալ յամի, զոր խօսեցան մարգարէքն:
26 * Ո՞չ զնոյնս պարտ էր չարչարիլ քրիստ, և մտա-
27 նել ՚ի փառս իւր: * Եւ սկսեալ ՚ի Մովսեսէ՝ և յամէն մարգարէից, մեկներ նոցա՝ որ
28 ինչ յամէ գիրս գրեալ է զնմանէ: * Մերձ մերձեցան ՚ի գեօղն յոր երթային, և նա պատճառեր հեռագոյն ևս ուրեք երթալ:
29 * Եւ բռնադատեցին զնա՝ և ասեն. առ մեզ գիր, զի ըլ երեկս է՝ և տարաժամեալ
30 է օրս. և եմուտ ագանել անդ ըլ նմա: * Եւ եղև ՚ի բազմելն նր ընդ նոսա, առեալ զց-
31 հայն՝ օրհնեաց, եբեկ և եւտ նմ: * Եւ նոցա բացան աչք՝ և ծանեան զնա. և նա եղև ՚ի
32 նոցանէ աներևոյթ: * Եւ ասեն ցմիմեանս. ոչ խակ և սիրտք մեր ձմլելին ՚ի մեզ՝ մինչ խօսէրն ըլ մեզ զձանապարհայն. և օրպէս
33 բանայր մեզ զգիրս: * Եւ յարուցեալ նոյն ժամայն՝ դարձան յերուսաղէմ, և գտին ժողովեալ զմետասանսն՝ և զորս ըլ նոսայն
34 էին: * Եւ ասեն՝ թէ արդարև յարեաւ
35 Տր՝ և երևեցաւ սիմոնի: Եւ նոքա պատմէին զայն որ զձանապարհայնն, և թէ զհարգ եւտ ծանօթ ս նոցա ՚ի բեկանել հացին:

* Մինչ

|| Մ՟ուկ. 16·14. Ց·Ե. 20·19. * || Մինչ դեռ գայն խօսէին, ինքն իսկ Յս 36
եկաց ի մէջ նոցա՝ և ասէ ցնոսա. խաղաղ
ղութի ըստ ձեզ. ես եմ, մի երկնչիք: * Նա 37
զահի հարեալ երկնչէին. և համարէին ոգի
ինչ տեսանել: * Նա ասէ ցնոսա. ընդ խռո- 38
վեալ էք՝ և ընդէր խորհուրդք ելանեն ի
սիրտս ձեր: * Տեսէք զձեռս իմ և զոտս, զի 39
ես նոյն եմ. շօշափեցէք զիս և տեսէք. զի
ոգի մարմին և ոսկերս ոչ ունի, որպէս զիս
տեսանէք զի ունիմ: * Նա զայս ասացեալ՝ 40
եցոյց նոցա զձեռսն և զոտս:
* Նա մինչ դեռ տակաւին չհաւատային ի 41
խնդութենէն՝ և զարմացեալ էին, ասէ ցնո-
սա. ունիք ինչ կերակուր աստ: * Նա նոքա 42
ետուն նմա ձկան խորովելոյ մասն, և խա-
րիսխ մեղու: * Նա առ՝ եկեր առաջի նո- 43
ցա, և զմնացորդսն ետ նոցա: * Նա ասէ 44
ցնոսա. այս բանք են՝ զոր խօսեցայ ընդ ձեզ,
մինչ առ ձեզն էի, թէ պարտ է լնուլ ամե-
նայն գրելոցն յօրէնսն Մովսէսի և ի մար-
գարէս և ի սաղմոսն վասն իմ: * Յայն- 45
ժամ եբաց զմիտս նոցա իմանալ զգիրս:
* Նա ասէ ցնոսա, թէ այսպէս պարտ էր 46
չարչարիլ քրիստոս, և յառնել ի մեռելոց յա-
ւուրն երրորդի. * և քարոզել յանուն նորա 47
ապաշխարութիւն և թողութիւն մեղաց յամե-
|| Գ՟ործ. 1. 8. նայն ազգս՝ սկսեալ յԵրուսաղեմէ: * || Նա 48
|| Յ՟ովհ. 14·26. դուք էք վկայք այսոցիկ: * || Նա ահա ես ա- 49
ռաքեմ զաւետիս հօր իմոյ ի ձեզ. և դուք
նստարուք ի քաղաքիս Երուսաղեմ, մինչև
զգենուցուք զօրութիւն ի բարձանց: * Նհան 50
զնոսա մինչև ի բեթանիա, և ամբարձեալ

ըզ-

51 զՀեռս իւր՝ օրհնեաց զնոսա : * ‖ Եւ եղև ‖Մ՚ուխ.
յօրհնելն նորա զնա, մեկնեցաւ ՚ի նոցանէ, Գործ.
52 և վերանայր յերկինս : * Եւ նոքա երկիր- ւ: 9.
պագեալ նմա՝ դարձան յերուսաղէմ ուրա-
53 խութիւ մեծաւ : * Եւ էին համապատ ՚ի
տաձարին, գովէին և օրհնէին զԱստ :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ

Յովհաննէս Աւետարանն՝ գրեալ է յովհաննէս, որ եղբայր է յակովբոյ աբեդեանց. որ անկաւ՝ ի վերայ լանջից տեառն. նոյն սա գրեաց աւետարանս սայս: Եւ սկիզբն առնէ յաճախական բանէն. և պըտո մարթոյ ծնունդն չիշատակէ յաւետն, և բանն մարմին եղև: Եւ չիշատակէ պիրտուէին յովհաննէս՝ և պընտրուէիւ աշխերդային. այլ և պնդանս և պարտէզսս որ եղեն. և ըզհապարտիճ, որ տանէնչաս պոնդացոյ պիղատոսի, և խաչելեցաւ. յորում և պինուորդն բաժանեցին զհանդերձս նորա, և՛ ի վիճ պապմոճանի նը վիճակ արկին: և մարմին նը եղաւ՝ ի գերեզմանի, և յաբեաւ չերբոյդ աւուր. երեքեցաւ աշակերտացն ինդն:

Յովհաննէս՝ որ և որդի որոտման, պղերգին որպէսզի պապմեաց մեզ. Այս պինն՝ ճիշ, ասի համբառնալոյ քրիստոսի գրեաց պաւետարանս իւր չերեքեաս փաղաքի, ի նոնդրոյ եղեցւոյն ասիոյ՝ ի լերս յոյն:

Յովհաննէս՝ հնազանդեաւ:

ՍԿԻԶԲՆ ԳԼԽՈՑ

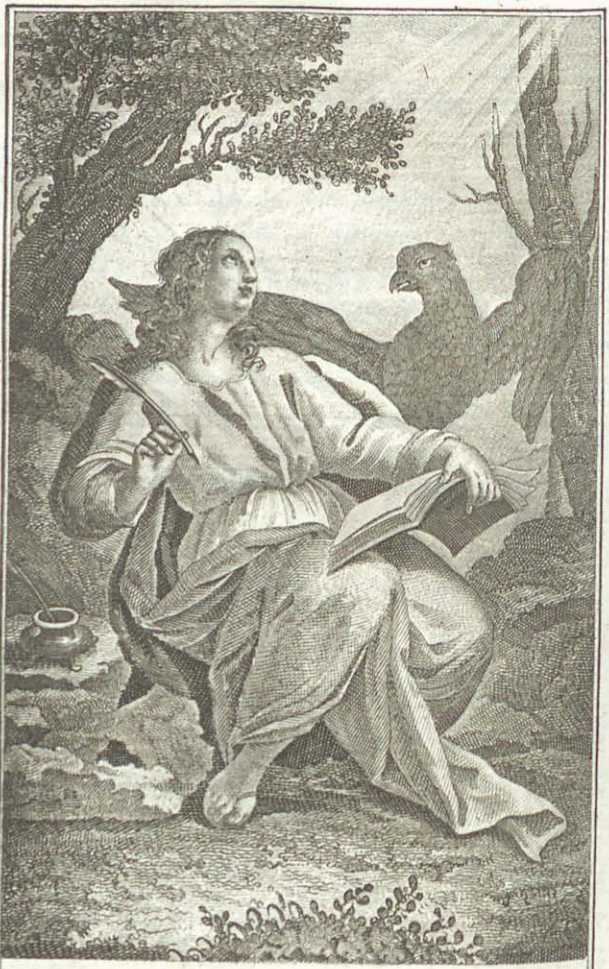
Աւետարանին որ ըստ յովհաննու:

	գլ.	հմր.
Ա	ան՝ պի անպիղբին ե բանն աճ.	ա.	1.
Ա	ան յովհաննու վկայելոյն բանին այ.	ա.	15.
Ա	ան գալոյն առ նա գառնին այ.	ա.	29.
Ա	ան աշակերտացն առ յի ագանելոյն.	ա.	39.

Ա ան

Ա ան գրանելոյն պէտիայն . ՟ա . 41 .
Ա ան ՝է հանա հարսանեացն . ՟բ . 1 .
Ա ան արուսա հանելոյ ՝է պաճարքն . ՟բ . 15 .
Ա ան նիկոդիմոսի . ՟գ . 1 .
Ա ան ՝է յայենոյն դիրքելոյն . ՟դ . 23 .
Ա ան խնդրէր լինելոյ վ՟ սբեուրքե . ՟դ . 25 .
Ա ան կնոջն սամարացւոյ . ՟դ . 7 .
Ա ան լսափառոքայքն . ՟դ . 46 .
Ա ան երեսուն և ութնամեայ հիւանդին . ՟ե . 5 .
Ա ան պէ հայր սիրէ պորդի . ՟է . 20 .
Ա ան հինգ հացին , և երկու ձկանն . ՟զ . 9 .
Ա ան գնալոյն ՝է վերայ ծովուն . ՟զ . 19 .
Ա ան մարդանելոյն ընդ դիմանա հրէից . ՟է . 41 :
Ա ան պրկելոյն յոե ՝է գալէլէ , և խրատու
եղբարցն . ՟է . 1 .
Ա ան խնդրելոյն հրէից ունել պյ՟ . ՟է . 30 .
Ա ան ՝է ծնէ կուրին . ՟թ . 1 .
Ա ան դնելոյն յոե պանչն ՝է վ՟ ոչխարացն . ՟ժ . 15 .
Ա ան նաւաչափեացն յեհմ . ՟ժ . 22 .
Ա ան պապարու յարուքեն . ՟ժա . 1 .
Ա ան օծանելոյն պ՟րն . ՟ժբ . 3 :
Ա ան՝ որ ասաց յարդս պէտղոյն . ՟ժբ . 5 .
Ա ան յովանաիկն . ՟ժբ . 14 .
Ա ան ելելոյ հեղեանոսացն աս՟ տ՟ . ՟ժբ . 21 .
Ա ան հարկն յորենոյ . ՟ժբ . 24 .
Ա ան յոե լոյս գալոյն յաշխարհ . ՟ժբ . 46 .
Ա ան ընկրեացն . և լուանալոյ ոտս աշա-
կերտացն . ՟ժգ . 11 :
Ա ան չարչարանաց տն , և սփոփելոյ պաշա-
կերտն . ՟ժգ . 15 .
Ա ան գալոյ հոգւոյն՝ և մխիթարելոյ պաշա-
կերտն . ՟ժգ . 26 .

Ի մասն մանուածքին յայտ. ԺԸ. 5.
Ի մասն ուրացութեանն պետրոսի, և հաւուն հօսելոյ. ԺԸ. 25.
Ի մասն ածելոյն պայ՛ն ՚ի վանացն հայիափայ. ԺԸ. 28.
Ի մասն պանելոյն պայ՛ն ՚ի գողգոթա. ԺԹ. 17.
Ի մասն առանցքելոյն յայտ կիրակին. ԺԹ. 30.
Ի մասն խնդրելոյն պիղատոսական մարդկին. ԺԹ. 38.
Ի մասն բերելոյն նիկոդիմոսի պմուռս. ԺԹ. 39.
Ի մասն գալոյ հանանոյն ՚ի գերեզմանն. Ի. 1.
Ի մասն դրօշն ձակելովն մարդելոյն յայտ առաքելոցն. Ի. 19.
Ի մասն պրոհմաս հաստատելոյ պան. Ի. 27.
Ի մասն ուսելոյն ընդ նոսա, և հարցանելոյն պղեսբոս. ԼԱ. 15.
Ի մասն սիրելոյ աշակերտին, և գրելոյ պաւետարանն. ԼԱ. 24.

ՄԿ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՉ

ԵՒԵՏԱԲԱՆ
ԸՍՏ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 ԻՍԿՕՐԱՆԱՅԻՆ ԲԱՆՆ. ՔԿ
2 և բանն էր առ Աստ. և Աստ էր բանն:
3 * Նա էր ի սկզբանէ առ Աստ: * Ա-
4 մենայն ինչ նովաւ եղև, և առանց
5 նորա եղև և ոչինչ՝ որ ինչ եղևն: * Նովաւ
6 կեանք էր, և կեանքն էր լոյս մարդկան.
7 * և լոյսն ի խաւարի անդ լուսաւորէ, և խա- ‖ Մարկ
ւար նմա ոչ եղև հասու: * ‖ Եղև այր մի ա- 3. 1.
8 ռաքեալ յԱստուծոյ. անուն նմա՝ Յովհաննէս: * Ա
9 րէն՝ ի վկայութիւն զի վկայեսցէ վասն լուսոյն.
10 զի ամենեքեան հաւատասցեն նովաւ: * Ոչ
11 էր նա լոյսն. այլ զի վկայեսցէ վասն լուսոյն:
12 * ‖ Էր լոյսն ճշմարիտ, որ լուսաւորէ առնէ ‖ Վայր.
զամենայն մարդ՝ որ գալոց է յաշխարհ: * Յաշ- 3. 19.
խարհի էր, և աշխարհ նովաւ եղև. և աշ-
խարհ զնա ոչ ծանեաւ: * Յիւրսն եկն, և
իւրքն զնա ոչ ընկալան: * Իսկ որք ընկա-
լանն զնա, ետ նոցա իշխանութիւն որդիս Աստ լի-
նել՝

նել՝ որոց հաւատասցեն յանուն նը։ * ոչք 13
ուչ յարենք և ուչ՝ ի կամաց մարմնոյ և ուչ՝ ի
‖ Մ ոչ կամաց առն , այլ յաց Ծնան ։ * ‖ Այս բանն 14
Մարկ. ի. 16. մարմին եղև՝ և բնակեաց ՝ի մեզ . և տե-
Ղ ա ք . սաք զփառս նը՝ զփառս իբրև զմիածնի առ
ջ. 7. ՝ի հօրէ , լի շնորհօք և ճշմարտութ ։ * Յով 15
հաննէս վկայէ վ նը , աղաղակեաց և ա-
սէ . սա է՝ զորմէ ասէի , որ զկնի իմ գալոցն
էր՝ առաջի իմ եղև . զի նախ քան զիս էր ։
* Օ ի ՝ի լրութ ե անտի նը՝ մեք ամենեքեան 16
առաք շնորհս փոխանակ շնորհաց ։ * Օ ի 17
օրէնքն ՝ի ձեռն մովսէսի տուան . շնորհքն
և ճշմարտութ ՝ի ձեռն յսի քրի եղեն ։
Ա Ր * ‖ Օ ՚ած ոչ ոք եառես երբեք , բայց միա- 18
‖ Ա . Տի. ծինն որդի որ է ՝ի ծոց հօր՝ նա պատմեաց ։
Ա . 16. * Այս է վկայուչին յովհաննու , յորժամ 19
Ղ ա ք . առաքեցին առ նա հրեայքն յԵրսղմ քահա-
ա . 12. նայս և զևատացիս , զի հարցցեն ցնա՝ Թէ դու
ո՞ ես ։ * Այս խոստովան եղև , և ուչ ու րա- 20
ցաւ . խոստովան եղև , Եթէ ես ուչ եմ Քրիստն ։
* Այս հարցին ցնա . իսկ ո՞վ ես դու , եղիա՞ 21
ես ։ և ասէ . ուչ եմ ։ Իսկ մարգարէ՞ն ես դու ։
պատասխանի եառ՝ Թէ ուչ ։ * Իսկ ասա մեզ՝ 22
դու ո՞վ ես , զի պատասխանի տարցուք՝ որոց
առաքեցինն զմեզ . զի՞ ասես վ քո ։ * Ես- 23
Ե ս այ . սէ . ‖ ես՝ ձայն բարբառոյ յանապատի . ու-
40. 3. ղի՛ղ արարէք զՃանապարհս տն , ոյզ ասաց
Մ ա ք . Եսայի մարգարէ ։ * Այս որք առաքեցանն՝ ՝ի 24
3. 3. փարիսեցւոց անտի էին ։ * Հարցին ցնա՝ և 25
Մ ա ր կ . ասեն . իսկ զի՞ մկրտես՝ Եթէ դու չես Քրիստն ,
ա . 3. և ուչ եղիա , և ուչ մարգարէն ։ * Պատաս- 26
Ղ ա ք . խանի եա նոցա յովհաննէս՝ և ասէ . ‖ ես մկր-
3. 4.
‖ Մ ա ք . տեմ
3. 11.

տեմ զձեզ ջրով. ՚ի միջի ձերում կայ, զոր Մատ. 1. 8.
27 դուքն ոչ գիտէք: * ‖ Որ զկնի իմ գալոցն է, ‖ Մատ. 1. 7.
որում չեմն արժան՝ եթէ լուծից զկօշս Ղուկ. 3. 16.
28 կօշկացն նորի: * Զայս ՚ի բեթաբարա եղեւ յայն
կոյս յորդանանոյ, ուր էրն յովհաննէս՝ և
մկրտէր:
29 * ՚Ի վաղիւ անդր տեսանէ զյն զի գայր առ ՆԳ
նա, և ասէ. ահաւասիկ գառնն ոյ՝ որ բառ-
30 նոյ զմեղս աշխարհի: * Այս է՝ վ՚որ ոյոյ եմն
ասէի, զկնի իմ գայ այր՝ որ առաջի իմ ե-
31 ղեւ, զի յառաջ իսկ էր քան զիս: * Եւ ես
ոչ գիտէի զնա. այլ զի յայտնի լինիցի իս-
րայէլի, վ՚որ այնորիկ եկի ես ջրով մկրտել:
32 * Վկայեաց յովհաննէս և ասէ, ‖ Թէ տե- ‖ Մատ. 3. 16.
սանէի զհոգին՝ զի իջանէր իբրև զաղաւնի Մատ. 1. 10.
33 յերկնից, և հանգչէր ՚ի վ՚ր նր: * Եւ ես Ղուկ. 3. 22.
ոչ գիտէի զնա. այլ որ առաքեացն զիս մկրտել ջրով՝ նա ասաց ցիս. յոյր վ՚ր տեսանի-
ցես զհոգին, զի իջանիցէ և հանգչիցի ՚ի
վերայ նր, նա է՝ որ մկրտէ հոգւովն սրբով:
34 * Եւ ես տեսի և վկայեցի՝ եթէ սա է որ-
դին ոյ:
35 * ՚Ի վաղիւ անդր կայր յովհաննէս, և յա- ՆԳ
36 շակերտաց անտի նր երկու: * Եւ նայեցեալ
ընդ յն՝ զի զգնայր, ասէ. ահաւասիկ քր
37 գառն ոյ: * Լուան ՚ի նմանէ երկու աշա-
կերտքն՝ զի խօսէր, և գնացին զհետ յն:
38 * Իբրև դարձաւ յն՝ ևետես գնոսա՝ զի եր-
թային զհետ նր, ասէ ցնս. զի՞նչ խնդրէք:
նք ասեն ցնա. ռաբբի, որ թարգմանեալ
կոչի վարդապետ, ո՞ւր են օթեւանք քո:
39 * Ասէ ցնս. եկայք և տեսէք: եկին և տե-
սին՝

սին՝ ուր էին օթեվանքն նը. և առնիմ ապան
այն օր, զի ժամ էր իբրև տասներորդ։
* Իր անդրէաս եղբայր սիմոնին վիմի, մի 40
յերկուց անտի, որ լուանն ի յովհաննէ՝ և
դնացին զկնի նը։ * Գտանէ սա նախ զեղ 41
բայր իւր զսիմոն, և ասէ ցնա. գտաք զե-
մեսիայ՝ որ թարգմանի քր։ * Ածէ զնա 42
առ յս. հայեցեալ ընա յնի՝ ասէ. դու ես
սիմոն որդի յովհաննու, դու կոչեսցիս կե-
փաս, որ թարգմանի պետրոս։
Ր Ն * Ի վաղիւ անդր կամեցաւ ելանել ի գա- 43
լիլեա. գտանէ զփիլիպպոս, և ասէ ցնա յս.
ետ զնի իմ։ * Իր էր փիլիպպոս ի բեդ- 44
սայիդայ, ի քաղաքէ անդրեայ և պետրո-
սի։ * Գտանէ փիլիպպոս զնաթանայէլ, 45
Ա Ծննդ. 49. 10. և ասէ ցնա. զորմէ գրեաց Մովսէս յօրինո-
2. Օրին. 18. 18. սէն՝ և մարգարէքն. գտաք զյս զորդի յով-
եփայ ի նազարեթէ։ * Ասէ ցնա նաթա- 46
Եսայ. 40. 10. նայէլ, իսկ ի նազարեթէ մարթ ի՞նչ իցէ
բարւոյ լինել։ ասէ ցնա փիլիպպոս.
Եզեկ. 34. 23. եկ և տես։ * Իբրև ետես յս զնաթանայէլ 47
Դանիէլ. 9. 25. զի գայր առ նա, ասէ վ՚ր նը. ահա արդարև
իսրայէլացի՝ յորում նենգուղի չ՚կայ։ * Ասէ 48
սէ ցնա նաթանայէլ. ուստի՞ ճանաչես զիս։
պատասխանի ետ յս և ասէ ցնա. մինչև եր
փիլիպպոսի կոչեցեալ զքեզ՝ զի էիր ի ներ-
քոյ թզենւոյ, տեսի զքեզ։ * Պատասխա- 49
նի ետ նաթանայէլ և ասէ. ռաբբի՝ դու
ես որդի ՚ոյ, դու ես թագաւորն իսրայելի։
* Պատասխանի ետ նիմ յս և ասէ. վո՛խա- 50
նակ զի ասացի քեզ՝ թէ տեսի՚ ի ներքոյ թզ-
ենւոյն, հաւատաս, մեծամեծս ևս քան

զայս

51 զայս տեսցես : * Եւ ասէ ցնա . ամէն ամէն
ասեմ ձեզ . տեսանիցէք զերկինս բացեալ՝
և զհրեշտակս Աստուծոյ՝ զի ելանիցեն և իջանիցեն
՚ի վերայ որդւոյ մարդոյ :

ԳԼՒՒ Բ :

1 Եւ յաւուրն երրորդի հարսանիք եղեն ՚ի Ա.Օ.
Կանա գալիլեացւոց . և անդ էր մայրն
2 Յիսուսի : * Կոչեցաւ և Յիսուս և աշակերտքն նորա
3 ՚ի հարսանիսն : * Եւ ՚ի պակասել գինւոյն ,
4 ասէ մայրն Յիսուսի . գինի ոչ ունին : * Եւ ասէ
ցնա Յիսուս . զի կայ իմ և քո՝ կին դու , չէ՛ եկ
5 հասեալ ժամանակ իմ : * Ասէ մայրն նորա
ծառայասուրսն . որ զինչ ասիցէ ձեզ՝ արասջ
6 ջիք : * Եւ անդ էին քարակոյկք վեցք՝ ըստ
սրբութեանն հրէից . տանկին մի մի ՚ի նոցանէ
7 մարս երկուս կամ երիս : * Ասէ ցնոսա Յիսուս .
լցէք զքարակոյկսդ ջրով . և լցին զնա մինչև ՚ի
8 վեր : * Եւ ասէ ցնա . արդ՝ առէք և բերէք
9 տաճարապետին : և նոքա բերին : * Եւ իբ-
րև ճաշակեաց տաճարապետն զջուրն գինի
եղեալ , և ոչ գիտէր ուստի իցէ . բայց ծառա-
յքն գիտէին՝ որք սրկին զջուրն : խօսի
10 ընդ փեսային տաճարապետն , * և ասէ . ամ
մարդ զանոյշ գինին յառաջագոյն պաշտէ .
և յորժամ արբենան , յայնժամ զյոռին .
դու պահեցեր զանոյշ գինիդ մինչև ցայժմ :
11 * Այս արար սկիզբն նշանաց Յիսուս ՚ի կանա
գալիլեացւոց , և յայտնեաց զփառս իւր . և
հաւատացին ՚ի նա աշակերտքն նորա :
12 * Յետ այսորիկ էջ Յիսուս ՚ի կափառնաում , Բ.Լ.
ինքն և մայր իւր և եղբարք իւր . և անդ լի-
նէր

նէր ոչ քիմ ինչ աւուրս : * Այլ էր մերձ զա- 13
տիկն հրէից , և ել յերկիր . * և եկեալ ի 14
տաճարին սկսաւ վաճառել զարջառս և զոչ-
խարս և զաղաւնիս , և զլումափոխան՝ որ
նստէին : * Այլ արար խարազան չուանեայ , 15
և եհան զամենեսեան ի տաճարէն , զոչխար-
սըն և զարջառս , և զսղինձս հատաւաճա-
ռացն ցրուեաց , և զսեղանսն կործանեաց :
* Այլ որ զաղաւնիսն վաճառէին՝ ասէ ցնո- 16
առիք զայդ աստի , և մի առնէք զտուն հօր
իմոյ՝ տուն վաճառի : * Յայնժամ յիշեցին աշա- 17
կերտքն նր , թէ գրեալ է . ‖ նախանձ տան ‖ Ասաղ . 68 . 10 .
քո կերիցէ զիս : * Պատասխանի եհտուն 18
հրէայքն և ասեն ցնա . զի՞նչ նշան ցուցանես
դու մեզ՝ զի զայդ առնես : * Պատասխանի 19
եհ յն՝ և ասէ ցնոս . ‖ քակեցէք զտաճարդ ‖ Մատթ . 26 . 61 .
զայդ , և զերիս աւուրս կանգնեցից զդա : 27 . 40 .
Մարկ . 14 . 58 .
15 . 29 .
* Ասեն ցնա հրէայքն . զքառասուն և զ- 20
վեց ամ շինեցաւ տաճարս , և դու զերիս ա-
ւուրս կանգնեսս զսա : * Այլ նա ասէր վս 21
տաճարի մարմնոյն իւրոյ : * Իսկ յորժամ 22
յարեաւն ի մեռելոց , յիշեցին աշակերտքն
նր , թէ այս է՝ զոր ասացն . և հաւատացին
գրոյն , և բանին՝ զոր ասաց յն :
Գ . Ա * Այլ երբեմն էր յերկմ՛ի զաւակին ի տօնի , 23
բազումք հաւատացին յանուն նր . զի տեսանէին
զնշանսն՝ զոր առնէր : * Այլ ինքն յն ոչ 24
հաւատայր զանձն նր . քանզի ինքն գիտէր
զամենեսեան . * և զի ոչ էր պիտոյ՝ եթէ ոք վկայեսս 25
ցեկ վս մարդոյ . զի ինքն իսկ գիտէր՝ զինչ
կրկեր ի մարդն :

Գ . Ի :

Գ. Լ. Գ.

1 Եւ էր այր մի՝ ի փարիսեցւոց անտի՝ Նիկո-
2 դեմոս անուն նորա՝ իշխան հրեից։ * Սա
եկն առ նա գիշերի՝ և ասէ ցնա. ռաբբի՝
գիտեմք եթէ յաստուածէ եկեալ ես վարդապետ.
զի ոչնիք կարէ զայդ նշանսդ առնել՝ զոր դու զ-
3 առնես, եթէ ոչ Աստուած իցէ ընդ նմա։ * Պա-
տասխանի ետ Յիսուս և ասէ ցնա. ամէն ամէն
ասեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի վերստին՝ ոչ
4 կարէ տեսանել զարքայութիւն Աստուծոյ։ * Ասէ
ցնա Նիկոդեմոս. զիարդ կարէ մարդ ծնա-
նել՝ որ ծերն իցէ. միթէ մարթի՞ նորին իցէ
անդրէն յորովայն մօր իւրոյ կրկին մտանել՝
5 և ծնանել։ * Պատասխանի Յիսուս և ասէ.
ամէն ամէն ասեմ քեզ, եթէ ոչ ոք ծնցի՝ ի
ջրոյ և՝ ի հոգւոյ, ոչ կարէ մտանել յարքայ-
6 ութիւն Աստուծոյ։ * Զի ծնեալն՝ ի մարմնոյ՝ մարմ-
7 ին է, և ծնեալն՝ ի հոգւոյ՝ հոգի է։ * Մի՛ զար-
մանար, թէ ասացի քեզ՝ պարտ է
8 ձեզ ծնանել վերստին։ * Զի հողմն ուր կա-
մի՝ շնչէ. և զձայն նո՛ր լսես. ‖ այլ ոչ գիտես՝ ‖ Սաղ.
ուստի գայ, կամ յո՞ երթայ. սոյնպէս և 134.7.
9 ամենայն՝ ի հոգւոյն։ * Պատասխանի
ետ Նիկոդեմոս և ասէ ցնա. զիա՞րդ մարթի
10 այդմ լինել։ * Պատասխանի ետ Յիսուս և ասէ
ցնա. դու ես վարդապետ Իսրայէլի՝ և զայդ ո՞չ
11 գիտես։ * Ամէն ամէն ասեմ քեզ. զի զոր
լինչ գիտեմք՝ խօսիմք, և զոր տեսաք՝ վկ-
այեմք. և զվկայութիւն մեր ոչ ընդունիք։
12 * Եթէ արդ՝ եթէ զերկրաւորս ասացի ձեզ՝
և ոչ հաւատայք. զիարդ եթէ զերկնաւոր-

սըն

աբն ասացից՝ հաւատայցեք։

Գ Ր

13 * Եւ ոչ ոք ել յերկինս, եթէ ոչ՝ որ էջն
յերկինից՝ որդին մարդոյ, որ էն յերկինս։

‖ Թուոց 21. 9.

14 * ‖ Եւ որպէս մովսէս բարձրացոյց զօձն յանա-
պատին, նոյնպէս բարձրանալ պարտ է որդ-
ւոյ մարդոյ։

15 * Զի ամ որ հաւատայ ՚ի նա՝
մի կորիցէ, այլ ընկալցի զկեանսն յաւիտե-

‖ Ա Յովհ. 4. 9.

նականս։

16 * ‖ Զի այնպէս սիրեաց ած զաշ-
խարհ մինչև զորդին իւր միածին եւս. զի
ամ որ հաւատայ ՚ի նա՝ մի կորիցէ, այլ ըն-

‖ Ղուկ. 12. 47.

կալցի զկեանսն յաւիտենականս։

17 * Զի ոչ
առաքեաց ած զորդի իւր յաշխարհ՝ ‖ Թէ
դատեսցի զաշխարհ, այլ զի փրկեսցի աշ-
խարհ նովաւ։

18 * Որ հաւատայ ՚ի նա, ոչ
դատապարտեսցի. և որ ոչ հաւատայ ՚ի նա՝
արդէն իսկ դատապարտեալ է. զի ոչ հա-

‖ Ա Յովհ. 1. 9.

ւատաց յանուն միածնի որդւոյն ած։ * ‖

19 Եւ
այս իսկ է դատաստան. զի լոյս եկն յաշ-
խարհ՝ և սիրեցին մարդիկ զխաւար առա-
ւել քան զլոյս. զի էին գործք իւրեանց չա-
րութիւն։

20 * Զի ամ որ զչար գործէ՝ ատեայ
զլոյս. և ոչ գայ առ լոյսն, զի մի յանդիմա-
նեսցին գործք նր։

21 * Իսկ որ առնէ զճշմար-
տութիւն՝ գայ առ լոյսն, զի յայտնի լինին
գործք նր, թէ աստուածով գործեցան։

Գ Գ

22 * Ետ այսորիկ եկն յն և աշակերտաքն նորա
յերկիրն հրէաստանի. և անդ շրջեր նոքօք
հանդերձ ‖ և մկրտէր։

‖ Ա Յովհ. 4. 1.

23 * Ի կրտէր և յովհ-
հաննէս ՚ի յայնմանի մերձ առ սաղիմ, զի
ջուրք բազմ էին անդ. և գային՝ և մկրտէին։

24 * Զի չև էր արկեալ յովհաննէս ՚ի բանտ։

25 * Եւ եղև խնդիր յաշակերտացն յովհան-

նու

26 նու. ը հրեից վասն սրբութե՛ն։ * Լ՚ուկին առ
Յովհաննէս և ասէն ցնա. ռաբբի՛ որ էրն
ը քեզ յայնկոյս յորդանանու, ‖ որում դուն ‖ Վէր.
վկայեցեր, ահաւանիկ նա մկրտէ՝ և ամե- ի. 19.
27 նեքեան գան առ նա։ * Պատասխանի եւ
Յովհաննէս՝ և ասէ. ո՛չ կարէ մարդ առնուլ
յանձնէ և ոչինչ՝ եթէ ո՛չ իցէ տուեալ նմա
28 յերկնից ՚ի վերուստ։ * Դուք ձեզինն վը-
կայիք լինձ, ‖ զի ասացի ձեզ՝ թէ չէմ ես ‖ Վէր.
քեան, այլ թէ առաքեալ եմ առաջի նորա։ ի. 20.
29 * Որ ունի հարսն՝ նա է փեսայ. իսկ բարե-
կամ փեսային՝ որ կայ և լսէ նմ, ուրախու-
թէ՛ ուրախ լինի վա՛ ձայնի փեսային. արդ՝
30 այս ուրախութի՛ որ իմն է, լցեալ է։ * Նմա
31 պարտ է աճել, և ինձ մեղմանալ։ * Որ ՚ի
վերուստն գայ՝ ՚ի վերոյ է քան զամե. որ
յերկրէ աստի է, յերկրէ է՝ և յերկրէ խօ-
32 սի։ * Որ յերկինից գայ, զոր ինչ ետես և
զոր լուաւ՝ վկայէ. և զվկայութի՛ նորա ոչ՚ք
33 ընդունի։ * Որ ընդունի զվկայութի՛ նորա՝
34 կնքեաց, թէ ‖ ճշմարիտ է։ * Ո՛ր զոր ‖Հռ.
ճշմն առաքեաց՝ զբանս ՚ոյ խօսի. զի ո՛չ եթէ 3. 4.
35 չափով տայ ճշ զՀոգին։ * Հայր սիրէ զոր-
36 դի, և զամե ինչ ետ ՚ի ձեռս նը՛։ * ‖ Որ հա- ‖Ցեղ.
ւատայ յորդի, ընդունի զկեանն յաւիտե- 5. 10.
նական. և որ ո՛չ հնազանդի որդւոյ, ո՛չ
տեսցէ զկեանս. այլ բարկութի՛ ՚ոյ մնայ ՚ի
վերայ նորա։

Գ.Լ. Գ.

1 Եբրև գիտաց յն՝ եթէ լուան փարիսեցիքն՝ Գ.Գ
եթէ յն բազում աշակերտս առնէ և մկր- ‖ Վէր.
3. 22.

մկրտէ քան զյովհաննէս. *քանզի ոչ եթէ 2
յիւրմէնէ մկրտէր՝ այլ աշակերտաքն նորա,
* եթող զհրեաստան երկիրը. և եկն մինա- 3
նդամ՝ի գալիլեա: * Եւ էր նմա անցա- 4
նել ընդ սամարիա: * Գայ նա՝ի քաղաք 5
մի սամարացւոց՝ որում անուն էր սիւքար.
|| Ծննդ. մերձ՝ի դեօղն || զոր ետ յակովբ որդւոյ ի- 6
33. 19. Յեսու. 24. 32. րում յովսեփայ: * Եւ անդ էր աղբիւր մի
յակոբայ. և յի վաստակեալ՝ի ճանապար-
հէն, նստէր՝ի վէր աղբերն. և էր ժամ իբ-
րև վեցերորդ: * Գայ կին մի՝ի սամարեայ 7
հանել ջուր: ասէ ցնա յի. տուր ինձ ըմ-
պել: * Զի աշակերտքն նո՛ր երեւեալ էին՝ի 8
քաղաք անդր՝ զի կերակուրս գնեսցեն: * Ա- 9
սէ ցնա կինն սամարացի. դու՝ որ հրեայդ
ես, զիա՞րդ յինէն ըմպել խնդրես՝ի կնոջէ
սամարացւոյ. զի ոչ երբէք խառնակին հր-
էքայք ընդ սամարացիս: * Պատասխանի 10
ետ նմա յի և ասէ. եթէ գիտիր դու ընդ-
պարգեւն ա՛յ, և ո՞վ է՝ որ ասէդ ցքեզ՝ թէ
տուր ինձ ըմպել, դու արդեօք խնդրեիր՝ի
նմանէ՝ և տայր քեզ ջուր կենդանի: * Ա՛սէ 11
ցնա կինն. տէր՝ դու քանզի և դոյլ իսկ ոչ
ունիս, և ջրհորս խոր է. իսկ արդ՝ ուստի՞
ունիցիս զջուրն կենդանի: * Միթէ դու 12
մեծ ինչ ո՞ք իցես՝ քան զհայրն մեր յակոբ՝
որ զայս ջրհոր ետ մեզ. և ինքն սատի արբ՝
և որդիք նո՛ր, և խաշինք նո՛ր: * Պատասխա- 13
նի ետ նմա յի և ասէ. ամէն որ ըմպէ՝ի ջրոյ
յայդմանէ՝ միւսանգամ ծարաւէ. բայց որ
ըմպէ՝ի ջրոյն, զոր ես տացից նմա՝ մի ծարա-
ւեսցէ յաւիտեան: * Այլ ջուրն զոր ես 14

տացց

ասաց նմա, եղիցի նմա ազբիւր ջրոյ բղխեալ
15 ՚ի կեանսն յաւիտենականս: * Ասէ ցնա
կինն. տէր՝ տուր ինձ զջուրն զայն, զի մի
ծարաւեցից. և մի եկից այսր՝ հանել ջուր:
16 * Ասէ ցնա յի. երթ կոչեա զայր քո՝ և եկ
17 այսր: * Պատասխանի եւ նմա կինն և ա-
սէ. չիք իմ այր: ասէ ցնա յի. բարւոք ա-
18 սացեր՝ թէ չիք իմ այր. * զի հինգ այր փո-
խեալ ես քո, և զոր այժմ ունիս՝ չէ քո այր.
19 զայդ արդար ասացեր: * Ասէ ցնա կինն.
տէր՝ թուի ինձ, թէ մարգարէ իցես դու:
20 * Հարքն մեր՚ի լերինս յայսմիկ երկիրպա-
գին. և դուք ասէք՝ || եթէ յԵրէմ և եթէ ||2.Օր.
տեղի, ուր արժան իցէ երկիրպագանել: 12. 5.
21 * Ասէ ցնա յի. կին դու՝ հաւատա ինձ, զի
եկեսցէ ժամանակ՝ յորժամ ոչ ՚ի լերինս
յայսմիկ և ոչ յԵրէմ երկիրպագանիցեն հօր:
22 * || Դուք երկիր պագանէք՝ որում ոչն գի- ||4Թագ.
տէք, մեք երկիր պագանեմք որում գի- 17. 41.
23 տեմքն. զի փրկութի՚ն ՚ի հրեից է: * Այլ
եկեսցէ ժամանակ՝ և այժմիկս է. յորժամ
ճշմարիտքն երկրպագուք՝ երկիր պագանի-
ցեն հօր՝ հոգւով և ճշմարտութեամբ. քանզի և
հայր այնպիսի երկրպագուս իւր խնդրէ:
24 * || Հոգի է Աստ, և երկրպագուացն նո՚ր՝ հոգ- Գ. Ն.
ւով և ճշմարտութեամբ պարտ է երկիրպագա- ||2 Կոր.
25 նել: * Ասէ ցնա կինն, գիտեմք զի Մեսիայ 2. 17.
գայ՝ անուանեալն քր. յորժամ եկեսցէ նա,
26 պատմեսցէ մեզ զամ: * Ասէ ցնա յի. Ես
27 եմ՝ որ խօսիմ ընդ քեզ: * Ի սոյն ժամ
եկին աշակերտքն նո՚ր, և զարմանային՝ զի ընդ
կնոջն խօսէր. բայց ոչ՚ք ասաց ՚ի նմանէ,

Թէ

թէ զի՞նչ խնդրես, կամ զի՞նչ խօսիս ընդ
դմա։ * Եթող կինն զսափորն իւր՝ և գնա 28
քաւ՛ի քաղաքն, և ասէ ցմարդիկն։ * Նա 29
կայք տեսէք զայր մի, որ ասաց ինձ զամ՝ որ
ինչ իմ գործեալ է. միթէ նա՞ իցէ քրիստոս։
* Ելին՛ի քաղաքէն՝ և գային առ նա։ * Նա 30
մինչդեռ եկեալ էին նոքա, աղաչէին զնա ա- 31
շակերտքն և ասէին. ռաբբի՝ հայ կեր։
* Նա ասէ ցնոսա. ես կերակուր ունիմ ու- 32
տել, զոր դուքն ոչ գիտէք։ * Ասէին աշա- 33
կերտքն ընդ միմեանս. միթէ երբէր ինչ ոք
դմա ուտել։ * Նա ասէ ցնա յս. իմ կերակուր 34
այն է՝ զի արարիչ կամն այնորիկ՝ որ առա-
քեացն զիս, և կատարեցից զգործն նորա։
* Ոչ դուք ասէք՝ եթէ այլ ևս չորք ամիսք 35
են, և հունձք գան. ահաւասիկ ես ասեմ
ձեզ. ամբարձէ՛ք զաչս ձեր, և տեսէ՛ք զար-
տորայսն, ‖ զի սպիտակացեալ են՝ և՛ի ՅՄ ոսպ.
հունձս հասեալ։ * Նա որ հնձէն՝ վարձս 9. 37.
առնու, և ժողովէ զպտուղ՛ի կեանսն յա- Ղուկ.
ւիտենականս. զի որ սերմանէն՝ և որ հնձէ՝ 10. 2.
հասարակ ցնծասցեն։ * Այսմ իսկ է բանն 37
ճշմարիտ. զի այլ է որ սերմանէ, և այլ է
որ հնձէ։ * Նա առաքեցի զձեզ հնձել՝ զոր 38
ոչ դուք վաստակեցէք. այլք վաստակեցին,
և դուք՛ի վաստակս նոցա մտէք։ * Նա՛ի քա- 39
ղաքէնն յայնմանէ սամարացւոց՝ բազումք
հաւատացին՛ի նա, վասն բանի կնոջն վկայե-
լոյ՝ եթէ ասաց ինձ զամ, որ ինչ իմ գործեալ
էր։ * Յորմ ժամու եկին առ նա սամարացիքն, 40
աղաչէին զնա լինել առ նմա. և եղև անդ ա-
ւուրս երկուս։ * Նա և բազումք հաւա- 41
տա-

42 տացին ՚ի նա վա՛ր բանին նո՛ր։ * Այս ասէին
ցկինն, թէ ո՛չ այսուհետև վասն քո խօսիցո՛ք
հաւատամք, զի մերկն իսկ լուաք ՚ի դմա-
նէ. և գիտեմք եթէ դա է Քրիստոս փըր-
կիչ աշխարհաց։

43 * Այս յետ երկուց աւուրց ել անտի և գնաց
44 ՚ի գալիլեա։ * ՚Ո՛ր ինքն իսկ յի՛ս վկայեաց՝ ‖ Մատ. 13. 57. Մարկ. 6. 4. Ղուկ. 4. 24.
եթէ մարգարէ յիւրում գաւառի պատիւ
45 ո՛չ ունի։ * Այլ յորժամ եկին նա ՚ի գալի-
լեա, ընկալան զնա գալիլեացիքն. զի տե-
սեալ և նոքա զամենայն, զոր արար յերե՛մ
՚ի տօնին. քանզի և նոքա եկեալ էին ՚ի տօնն։
46 * Այլ եկն դարձեալ՝ ՚ի կանա գալիլեացւոց՝ ‖ ուր ‖ Վէր. 2. 9.
արար զջուրն գինի. և անդ էր թագաւո-
րական մի, որոյ որդի նո՛ր հիւանդ կայր ՚ի կա-
47 փառնայում։ * Այս լսելև լուաւ եթէ յի՛ս ե-
կեալ է ՚ի հրէաստանէ ՚ի գալիլեա, եկն առ
նա՝ և աղաչէր, զի իջցէ և բժշկեսցէ զորդի
48 նո՛ր. քանզի մերձ էր ՚ի մեռանել։ * Այս
ցնա. եթէ ոչ նշանս լինիցէ և արուեստս տե-
49 սանիք՝ ո՛չ հաւատայք։ * Այս ցնա Թագա-
ւորական. տէր՝ էջ մինչչև մեռեալ իցէ մա-
50 նուկն իմ։ * Այս ցնա յի՛ս. Երթ՝ որդի՛ քո
կենդանի է։ և հաւատաց այրն բանին՝ զոր
51 ասաց նմա յի՛ս, և գնաց։ * Այլ մինչդեռ էջա-
նէր, ընդառաջ եղեն նմա ծառայքն նո՛ր. ա-
ւետիս ետուն և ասեն, թէ մանուկն նորա
52 կենդանի է։ * Հարցանէր ցնո՛ր զո՛ր ժամուն՝
յորում ապաքինեաց։ և ասեն ցնա. Երէկ
յեօթներորդ ժամու եթող զնա ջերմն։
53 * Գիտաց հայրն նո՛ր եթէ յայնմ ժամու՝ յո-
րում ասաց ցնա յի՛ս թէ որդի՛ քո կենդա-

նիէ. և հաւատաց ինքն և ամ տունն իւր։
54 * Օ այս դարձեալ երկրորդ նշանս արար Յս
եկեալ ՚ի հրէաստանէ ՚ի գալիլեա։

ԳԼ։ Ա։

ԳԼ Յետ ‖ այսորիկ տօն էր հրեից. և ել Յս 1
ՂԷՓ. յերկամ։ * Եւ էր յերկամ ՚ի պրոբատիկէ 2
23. 5. աւազանին. որ կոչէր եբրայեցերէն բեթ-
2. Օէն. հեզդա, հինգ սրահ։ * Յորս անկեալ դնէր 3
16. 1. բազմութիւն յոյժ հիւանդաց՝ կուրաց կաղաց
գօսացելոց, որ ակնունէին ջրոյն յուզելոյ։
* Եւ հրեշտակ տէն իջանէր ըստ ժամանակի 4
յաւազանն՝ և յուզէր զջուրսն. և որ նախ
՚ի շարժուսն ջուրցն իջանէր, բժշկէր՝ ո՛ւս-
նելով նշան հիւանդուէ։ * Եւ անդ էր այր 5
մի, որոյ երեսուն և ուէթ ամ էր ՚ի հիւան-
դութեէ իւրում։ * Զ նա տեսեալ Յս՝ գի 6
անկեալ դնէր, և գիտաց եթէ բազմ ժամա-
նակք էն այնուհետև, ասէ ցնա. կամիս
ողջ լինել։ * Պատասխանի ետ նմա հիւանդն. 7
տէր՝ ո՛չ զոք ունիմ, եթէ յորժամ ջուրքն յու-
զիցին՝ արկցէ զիս յաւազանն. և մինչ ես
դանդաղիմ, այլ ոք քան զիս յառաջագոյն
իջանէ։ * Ասէ ցնա Յս. արի առ զմահիճս 8
քո՝ և գնա։ * Եւ ողջացաւ այրն, և յա- 9
րեաւ՝ առ զմահիճս իւր՝ և չոքեր. և էր շա-
բաթ յաւուրն յայնմիկ։ * Ասէն հրէայքն 10
‖ Եփ. 20. 11. Եբէմ. 17. 24. ցբժշկեալն. ‖ շաբաթ է՝ և ո՛չ է արժան քեզ
առնուլ զմահիճս քո։ * Պատասխանի ետ 11
նոցա և ասէ. որ բժշկեացն զիս, նա ասաց
ցիս, առ զմահիճս քո՝ և գնա։ * Հարցին 12
ցնա և ասեն. ո՞վ է այրն՝ որ ասաց ցքեզ,

առ

13 ան զմահիձս քո՝ և շրջեաց ։ * Եւ թժշկեաւն
ոչ գիտեր թէ ոմն էիցէ. քանզի յե խոյս ետ
14 վասն ամբոխին՝ ի տեղւոջէ անտի ։ * Յետ
այսորիկ գտանէ զնա յե՝ի տաճարին, և ա-
սէ ցնա. ահաւադիկ ողջացար, մի՛ և այ մե-
15 ղանչեր՝ զի մի՛ չար և ինչ լինիցի քեզ ։ * Ել-
նաց այրն՝ և պատմեաց հրեիցն, եթէ յե՝ր
16 որ թժշկեացն զնա ։ * Եւ վ՚ասն այսորիկ հալա-
ծէին զյե հրեայքն, զի զայն առնէր՝ի շա-
17 բաթու ։ * Եւ յե պատասխանի ետ նոցա. Հայր
իմ մինչև ցայժմ գործէ, և ես գործեմ։
18 * Վասն այնորիկ առաւել խնդրէին հրեայ-
քըն սպանանել զնա. զի ոչ միայն լուծանէր
զշաբաթս, այլ և հայր իւր կոչէր զնա, և
հաւասար առնէր զանձն ՚ի Աստուծոյ։
19 * Պատասխանի ետ յե և ասէ ցնա. ամէն ա-
մէն ասեմ ձեզ. ոչ կարէ որդի մարդոյ առ-
նել յանձնէ և ոչինչ, եթէ ոչ տեսանիցէ զըզ-
հայրն զի առնէ. զի զոր նայն առնէ, զնոյն
20 և որդին նմին նման գործէ ։ * Ո՛չ հայր սի-
րէ զորդի, և զնմա ինչ ցուցանէ նմա՝ զոր
ինքն առնէ. և մեծամեծս և քան զսոյնս
ցուցանէ նմա զդործս, ըստ որ դուքդ զարմա-
21 նայք ։ * Ո՛չ որպէս հայր յարուցանէ զմե-
ռեալս և կենդանի առնէ, նոյնպէս և որ-
22 դի՝ զոր կամի կենդանի առնէ ։ * Եւ ոչ ե-
թէ հայր դատի զոք՝ այլ զնմա դատաստան
23 ետ որդւոյ իւրոյ. * զի ամենեքեան պատ-
ուեսցեն զորդի՝ ոպէս պատուեն զհայր ։ որ ոչ
պատուէ զորդին, ոչ պատուէ զհայր զառա-
24 քիչն նմա ։ * Ա՛մէն ամէն ասեմ ձեզ. զի որ
զբանն իմ լսէ, և հաւատայ այնմ որ առա-

քեացն

քեասյն զիս, ընդունի զկեանսն յաւիտենա-
կանս. և՝ ի դատաստան ոչ մտանէ, այլ
փոխեցաւ՝ ի մահուանէ՝ ի կեանս: * Ա՛մէն 25
ամէն ասեմ ձեզ. զի գայ ժամանակ՝ և այ-
դիկն իսկ է, յորժամ մեռեալք լսիցեն ձայնի
որդւոյն աստ. և որք լսիցենն՝ կեցցեն: * Ո՛ւ 26
ոչ Հայր ունի կեանս յանձին իւրում. նոյն-
պէս եւ որդւոյ ունել կեանս յանձին իւ-
րում: * և իշխանութիւն եւս նմ դատաստան 27
առնել. և զի որդի մարդոյ է՝ * ընդ այն զի՞ 28
զարմանայք. զի եկեսցէ ժամանակ՝ յորում
ամենեքեան որ՝ ի գերեզմանս կայցեն, լսե-
‖ Մատթ. ցեն ձայնի նորա, * ‖ և եկեսցեն արտաքս. ո- 29
25. 46. Դան. 12. 2. րոց բարիս գործեալ իցեն՝ ի յարուն կենաց.
և որոց զչար արարեալ՝ ի յարութիւն դատաս-
տանաց: * ‖ Ոչ կարեմ ես յանձնէ առնել և 30
ոչինչ. այլ որպէս լսեմ՝ դատեմ, և դատաս-
տանն իմ արդար է. զի ոչ խնդրեմ զկամս
իմ, այլ զկամս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս:
Ղ. Բ * Եթէ ես վկայեմ վասն իմ, վկայութիւնն իմ 31
ոչ ճշմարիտ: * ‖ Այլ է՝ որ վկայէ վասն իմ. 32
‖ Մատթ. 3. 17. և դուք գիտէք, եթէ ճշմարիտ է վկայու-
Վեր. 3. 15. թիւնն զոր վկայեաց վասն իմ: * Դուք առաքեցիք 33
առ Յովհաննէս՝ և վկայեաց ճշմարտութեան:
* Այլ ես ոչ եթէ՝ ի մարդկանէ առնում 34
վկայութիւն. այլ զայս ասեմ՝ զի դուք ապ-
րեսջիք: * Նա էր ճրագն՝ որ լուսեալ էր և 35
ծագէր. և դուք կամեցարուք ցնծալ առ
ժամանակ մի՝ ի լոյս նորա: * Այլ ես ունիմ 36
վկայութիւն մեծ եւս քան զՅովհաննու. զգ-
գործս՝ զորս ետ ինձ Հայր՝ զի կատարեցից
զնոսա. նոքին իսկ գործքն՝ զոր գործեմ, վկ-
այեն

կայեն վ֊ա իմ, եթէ հայր առաքեաց զիս.
37 * և որ առաքեացն զիս հայր՝ ||նա վկայեաց || Մ ապ. 3. 17.
վ֊ա իմ։ Դուք՝ ոչ զձայն նորա երբէք լուա- 17. 5.
38 րուք. || և ոչ զտեսիլ նո֊ր տեսէք։ * Այս ոչ ըղ- ||2.Օրէ. 4. 12.
բան նո֊ր ունիք ի ձեզ բնակեալ. զի զոր նա
39 առաքեաց՝ դուք նմ֊ ոչ հաւատայք։ * Փընր-
նեցէք զգիրս. զի դուք համարիք նոքօք ու-
նել զկեանան յաւիտենականս. և նոքին իսկ
են՝ որ վկայեն վ֊ա իմ, որովք համարիք ու-
40 նել կեանս. * և դուք ոչ կամիք գալ առ իս՝
41 զի զկեանան ունիցիք։ * Ես փառս ի մարդ-
42 կանէ ոչ առնումա։ * Այլ գիտեմ զձեզ՝ թէ
43 զսէրն Աստ֊ ոչ ունիք յանձինս։ * Ես եկի յա-
նուն հօր իմոյ՝ և ոչ ընդունիք զիս. եթէ այլ
ոք եկեսցէ յիւր անուն, զնա ընդունիցիք։
44 * Ո՞ւմպէս կարէք դուք հաւատալ. զի փառս || Վայր. 12. 43.
ի միմեանց առնուք, || և զփառս զոր ի
45 միոյն Աստ֊ ոչ խնդրէք։ * Մի՛ համարիք՝ եթէ
ես ջարախօս լինիմ առ հօր. գոյ
որ ջարախօս կայ զձեզ՝ Մովսէս, յոր դուքն
46 յուսացեալ էք։ * Ո՛ւ եթէ հաւատայիք
դուք Մովսէսի, հաւատայիք արդեօք և ինձ.
47 || զի նա վ֊ա իմիսկ գրեաց։ * Ո՛ւ եթէ նո֊ր || Ծննդ. 49. 10.
գրոցն ոչ հաւատայք, զիա՞րդ իմոց բանիցս 2. Օրէ. 18. 15.
հաւատայցէք։

Գ. Ի. Ո։

1 Յետ || այսորիկ գնաց յն յայնկոյս ծովուն Գ. Գ.
2 գալիլեացւոց տիբերեայ. * և զկետ եր- || Մ ապ.
թայր նորա ժողովուրդ բազմ. զի տեսանէին 14. 13.
զնշանսն՝ զոր առնէր ի վերայ հիւանդաց։ Մ ուկ. 6. 32.
3 * Այլ ի լեառն յն, և անդ նստեր աշակերտ- Ղ ուկ. 9. 10.
տօքն

տօքն հանդերձ : * Եւ եր մերձ զաւիկ տօնն 4
հրէից : * Յարձ ՚ի վեր զաչս իւր յե՛ւ ե- 5
տես , զի ժողովուրդ բազում գայր առ նա .
ասէ ցփիլիպպոս . ուստի՞ գնեսցուք հաց՝ զի
կերիցեն դոքա : * Այս ասէր փորձելով 6
զնա . այլ ինքն գիտէր զինչ առնելոցն էր :
* Պատասխանի ետ նմա փիլիպպոս . երկե- 7
րիւր դահեկանի հաց չի դոցա բաւական ,
թեպետ և իւրաքանչիւրոք սակաւ ինչ առ-
նուցու : * Ասէ ցնա մի յաշակերտացն նորա 8
անդրեաս՝ եղբայր սիմոնի վիմի . * Ի տաս 9
պատանեակ մի , որ ունի հինգ նկանակ գա-
րեղէն՝ և երկուս ձկունս . այլ այն զինչ է
առ այդչափ մարդիկ : * Ասէ յե՛ս բազմե- 10
ցուցէ՛ք զմարդիկդ . և եր խոտ յոյժ ՚ի տեղ-
ւոջն . և բազմեցան մարդիկն թուով իբրև
հինգ հազար : * Եւ առ զհացն յե՛ս և գոհա- 11
ցաւ՝ և բաշխեաց բազմականացն . նոյնպէս
և ՚ի ձկանցն որչափ և կամեցան : * Եւ իբ- 12
րև յագեցան , ասէ ցաշակերտան . ժողովե-
ցէ՛ք զնշխարեալ կոտորսդ՝ զի մի ինչ կորիւ-
ցէ : * Ժողովեցին , և լցին երկոտասան սա- 13
կաւի զկոտորսցն ՚ի հինգ գարեղէն նկանա-
կէ անտի , որ յաւելաւ ՚ի կերուղացն : * Ասէ 14
մարդիկն իբրև տեսին զնշանն զոր արար՝
ասէին , եթէ սա է Ճշմարիտ մարգարէն , որ
գալոց էր յաշխարհ :
Գ Ղ * Յե՛ս իբրև գիտաց եթէ գալոց են յափշտա- 15
Մ ապր. կել զնա , զի արասցեն զնա թագաւոր , դնաց
14 . 23 . դարձեալ՚ի լեառն միայն : * Եւ իբրև երեկոյ 16
Մ տես . եղև , իջին աշակերտքն նո՛ր ՚ի ծովեզերն : * Եւ 17
6 . 46 . մտեալ՚ի նաւ՝ գային յայնկոյս ծովուն ՚ի կա-
փառն .

վառնայում: և իբրև նսեմացաւ, և չևևս
18 եկեալ էր առ նա յա: * Եւ ծուխն ի սաստիկ
19 հողմոյ շնչելոյ յուզէր: * Եւ վարեալ իբրև
ասպարէզս քսան և հինգ՝ կամ երեսուն, տես-
անէին զյի՝ զի գնայր ի վր ծովուն՝ և մերձ
20 էր ի նաւն, զարհուրեցան յոյժ: * Եւ ա-
21 ստ ցնոսա. ես եմ՝ մի երկնչիք: * Եւ կա-
մէին ընդունել զնա ի նաւն. և վաղվաղա-
կի եհաս նաւն յերկիրն՝ յոր երթային:

Դ

22 * Ի վաղիւ անդր ժողովուրդն՝ որ կայր
յայնկոյս ծովուն, տեսանէր թէ այլ նաւ
ոչ գոյր անդ բայց միայն ի միոյն, յոր մտին
աշակերտքն յնի. և զի չէր մտեալ յա ընդ աշա-
կերտսն իւր ի նաւն. բայց միայն աշակերտ-
23 քըն նր գնացին: * Իբրև այլ նաւք գային
ի տիբերեայ մօտ յայն տեղին՝ ուր ջհացն
24 կերան: * Իսկ իբրև տեսս ժողովուրդն թէ
թէ յա ոչ է անդ՝ և ոչ աշակերտքն նր, առին
նոքա զնաւսն, և եկին ի կափառնայում
25 խնդրել զյա: * Եւ իբրև գտին զնա յայն-
կոյս ծովուն, ասեն ցնա. ռաբբի՝ երբ եկիր
26 այսր: * Պատասխանեաց ետ նոյ յա և ասէ. ա-
մէն ամէն ասեմ ձեզ. խնդրէք զիս, իբր
ոչ եթէ զն նշանս լինէք տեսէք, այլ զի կերայք
27 ի հացէ անտի՝ և յագեցարուք: * Գործեցէք
գործ եղիք մի զկորստական կերակուրն, այլ
զկերակուրն, որ մնայ ի կեանսն յաւիտե-
նականս, զոր որդին մարդոյ տացէ ձեզ.
28 ‖ քանզի զնա հայր կնքեաց ած: * Ասեն
ցնա. զի՞նչ առնիցեմք՝ զի գործսն ոյ գոր-
29 ծեսցուք: * Պատասխանի ետ յա, և ասէ
ցնս. ‖ այս է գործն ոյ, զի հաւատասջիք

‖ Վեր. Ա. 34. Մարկ. 3. 17. 17. 5. ‖ Յովհ. 3. 23.

յայն՝

յայն՝ որ առաքեացն զիս։ * Ա՛սեն ցնա. 30
զի՞նչ նշան առնիցես՝ զի տեսցուք և հաւա-
‖ Եմ։ տասցուք, զի՞նչ գործիցես։ * ‖ Հարքն մեր 31
16. 14. կերան զմանանայն յանապատի անդ՝ ոյզ և
‖ Սաղմ. պրեալ է։ ‖ հաց յերկնից ետ նոցա ուտել։
77. 24.
Իմաստ. * Ա՛սէ ցնա յս. ամէն ամէն ասեմ ձեզ. Ե. 32
16. 20. Թէ ոչ Մովսէս ետ ձեզ զհացն յերկնից, այլ
հայրն իմ տայ ձեզ զհացն յերկնից զճշմա-
րիտ։ * Ո՛ւ հաց յայ է, որ իջանէ յերկնից՝ 33
և կեանս տայ աշխարհի։ * Ա՛սեն ցնա. տէր՝ 34
յայմ ժամ տուր մեզ զհացն զայն։ * Ա՛ս 35
ցնոսա յս. ես եմ հացն կենաց. որ գայ առ իս՝
ոչ քաղցիցէ, և որ հաւատայ յիս՝ ոչ երբեք
ծարաւեսցի։ * Ա՛յլ ասացի ձեզ՝ Թէ տեսէք 36
զիս, և ոչ հաւատայք։ * Ո՛ ամենայն՝ զոր 37
տայ ինձ հայր, առ իս եկեսցէ. և որ գայ
առ իս, ոչ հանիցէ արտաքս։ * Ո՛ւ իջէ ես 38
յերկնից՝ ոչ զի զկամն իմ արարից, այլ զկա-
մն այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս։
Դ՛Ո * Ա՛յս են կամք հօր իմոյ, որ առաքեացն 39
զիս. զի զամ զոր ետ ցիս հայր՝ ոչ կորուսից
’ի նմանէ, այլ յարուսցից զնա յաւուրն յե-
տնում։ * Ա՛յս են կամք հօր իմոյ. զի ամ որ 40
տեսանիցէ զորդի՝ և հաւատայցէ ’ի նա,
ընկալցի զկեանսն յաւիտենականս. և ես
յարուսցից զնա յաւուրն յետնում։ * Ցրտրն 41
ջէին զնմանէ հրեայքն, զի ասաց Թէ ես
‖ Ղ՛ւկ. եմ հացն իջեալ յերկնից. * և ասէին, ‖ ո՞չ 42
4. 16. սա է յս որդին յովսեփու, զորոյ մեք գի-
տեմք զհայրն և զմայրն. իսկ արդ՝ զիարդ ա-
սէ՝ Թէ ես յերկնից իջի։ * Պատասխանի 43
ետ յս, և ասէ ցնոսա. մի քրթմնջէք ընդ մի-
մեանս.

44 մեռանս. * ոչ մի կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ
Հայրն՝ որ զիս առաքեաց՝ ձգեսցէ զնա. և
45 ես յարուցից զնա յաւուրն յետնում: * Գրեալ
է՛ի մարգարէս, || և եղիցին ամենեքեան ուս- || Եսայ.
սեալք յոյ: Ամէն որ լսէ՛ի հօրէ՝ և ուսանի, 54. 13.
46 գայ առ իս: * Ոչ զի զՀայրն ուրուք
տեսեալ իցէ. || եթէ ոչ՝ որ էն յոյ, նա ե- || Մատ.
47 տես զՀայրս: * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. զի 11. 27.
որ հաւատայ, ընդունի զկեանսն յաւիտե-
48 նական: * Ես եմ հացն կենաց: * || Հարք || Եփ.
49 քըն ձեր կերան զմանանայն յանապատին՝ և 16. 13.
50 մեռան: * Այս է հացն, որ յերկինից իջեալ
է. զի որ ուտիցէ ոք՛ի սմանէ՝ մի մեռանիցի:
51 ցի. * ես եմ հացն կենդանի, որ յերկինից
52 իջեալ: * Եթէ ոք ուտիցէ՛ի հացէ յայսմանէ՝ կեցցէ՛ի յաւիտեան. և հացն զոր ես
տաց՝ մարմին իմ է, զոր ես տաց վա՛ր կենաց
53 աշխարհի: * Արտընչէին ընդ միմեանս
հրէայքն՝ և ասէին. զիա՞րդ կարէ սա տալ
54 մեզ զմարմին իւր յուտել: * Ասէ ցնոսա
յի. ամէն ամէն ասեմ ձեզ, եթէ ոչ կերիջիք զմարմին որդւոյ մարդոյ՝ և արբջիք զա-
55 րիւնն նորա, ոչ ունիք կեանս յանձինս: * Որ
ուտէ զմարմին իմ՝ և ըմպէ զարիւն իմ, ունի զկեանսն յաւիտենականս. և ես յարու-
56 ցից զնա յաւուրն յետնում: * || Ո՛ի մարմին || Կորն.
իմ ճշմարիտ կերակուր է, և արիւն իմ ճշ- 11. 27.
57 մարիտ ըմպելի է: * Որ ուտէ զմարմին իմ՝
և ըմպէ զարիւն իմ, յիս բնակեսցէ, և ես
58 ՚ինմա: * Որպէս առաքեաց զիս կենդանին
Հայրն, և ես կենդանի եմ վա՛ր հօր. և որ ու-
59 տէն զիս, և նա կեցցէ վասն իմ: * Այս է
Հացն՝

Հայն՝ որ յերկինից կքեալ. ոչ որպէս կերան
Հարքն ձեր զմանանայն և մեռան. որ ուտէ
զհացս զայս՝ կեցցէ յաւիտեան: * Օ այս ա- 60
սաց՝ ի ժողովրդեանն՝ յուսուցանելն՝ ի կա-
պառնայում: * Այլ բազումք յաշակերտացն 61
իբրև լուան՝ ասէն. խիստ է բանդ այդ, ո՞
կարէ լսել դմա: * Իբրև գիտաց յի՛ չանձն 62
իւր՝ եթէ տրտնջէն վասն այնորիկ աշա-
կերտքն, ասէ ցնո՛ա. այդ գայթ ագդեցուցա-
||Վէր. նէ զձեզ: * || Եւ եթէ տեսանիցէք 63
3. 13. զորդի մարդոյ, զի երանիցէ ուր էր զառա-
ջինն: * Հոգին է կենդանարար, մարմին 64
ինչ ոչ օգնէ. զբանն զոր ես խօսեցայ ընդ-
ձեզ՝ հոգի է և կեանք: * Այլ են ումանք՝ ի 65
ձէնջ՝ որ ոչ հաւատան, քանզի գիտէր յի՛ ի
սկզբանէ, ո՞վ են այնոքիկ՝ որ ոչն հաւա-
տան, և ո՞վ է այն՝ որ մատնելոցն է զնա: և
ասէր. * վ՛ա այնորիկ ասացի ձեզ՝ թէ ոչք 66
կարէ գալ առ իս, եթէ ոչ իցէ տուեալ նմ
՚ի հօրէ իմմէ: * Յայսմանէ բազումք յաշա- 67
կերտացն նո՛ր չոգան յետս, և ոչ ևս ընդկէն
ընդ նմա: * Ասէ յի՛ ցերկոտասան աշակերտ- 68
սըն. միթէ և դո՞ք կամիք երթալ: * Պա- 69
տասխանի ետ նմ սիմոն պետրոս. տէր՝ առ
ո՞վ երթիցուք. բանս կենաց յաւիտենական
||Մատ. նաց ունիս: * || Եւ մեք հաւատացաք՝ և 70
16. 16. ծանեաք՝ եթէ դու ես քրիստոս որդի աստ- 71
Մարկ. ուծոյ: * Պա-
8. 29. տասխանի ետ նո՛ր յի՛. ոչ ես զձեզ զերկոտա-
Ղուկ. սանսդ ընտրեցի, և միդ՚ի ձէնջ սատանայ
9. 20. է: * Եւ ասէր զսիմոնիանեան յուդայէ սկա-
րիովտացւոյ. զի նա իսկ մատնելոց էր զնա.
և մի էր յերկոտասանիցն:

Գ Լ Ը ։

Գ Լ Ը

1 Եւ յետ այսորիկ ելոյծ յ՚Ի գալիլեա. քանզի ոչ կամէր ՚ի հրեաստանի երթել,
2 զի խնդրէին զնա հրեայքն սպանանել ։ * Եւ էր մերձ տօնն հրեից ‖ տաղաւարահարաց ։ ‖ Ղեւ. 23. 34.
3 * Ասեն ցնա եղբարքն նորա. գնա՛ աստի և երթ ՚ի հրեաստան, զի և աշակերտքն քո
4 տեսցեն զգործսդ քո՝ զոր գործես ։ * Ո՛չ ոք ՚ի գաղտ՝ որ ՚ի ծածուկ ինչ գործէ՝ և խնդրէ ինքն համարձակ լինել. եթէ զայդ գործես,
5 յայտնեա՛ զանձն քո աշխարհի ։ * Քանզի և եղբարքն իսկ չէին հաւատացեալ ՚ի նա ։
6 * Ասէ ցնա յի՛. ժամանակ իմ չէ՛ հասեալ. բայց ձեր ժամանակ յա՛մէ ժամու պատրաստ
7 է ։ * Ո՛չ կարէ աշխարհսատել զձեզ. բայց զիս ատեայ, զի ես վկայեմ վասն նո՛ր՝ եթէ
8 գործքն իւր չարաւթե՛ են ։ * Դուք երթայք ՚ի տօնն յայն, ես ո՛չ երթամ՚ ՚ի տօնն յայն. զի իմ ժամանակ չէ՛ լցեալ ։
9 * Այս ինքն ասաց՝ ինքն մնաց անդէն ՚ի գալիլեա ։
10 * Իբրև ելին եղբարքն նո՛ր, ապա և ինքն ել՚ ՚ի տօնն, ո՛չ յայտնի, այլ իբրև ՚ի ծա-
11 ծուկ ։ * Եւ հրեայքն խնդրէին զնա ՚ի տո-
12 նի անդ՝ և ասէին, ո՞ւր իցէ նա ։ * Եւ քրթմնջիւն էր զնմանէ ՚ի ժողովուրդսն. կո՛ք ասէին՝ թէ բարւոք է. այլք ասէին,
13 ո՛չ՝ այլ մոլորեցուցանէ զժողովուրդն ։ * Եւ ոչ ոք համարձակ խօսէր զնմանէ՝ վասն երկիւղին հրէից ։

Ը Ի

14 * Իբրև տօնն ընդմիջեցաւ, ել յի՛ ՚ի տա-
15 ճարն՝ և ուսուցանէր ։ * Զարմանային հրէայ-

Հրեայքն և ասէին. զնա՞րդ զքրս դիտէ
սա, զի ուսեալ քնաւ չէ՛ք: * Պատասխանի 16
ետ նոցա յն և ասէ. իմ վարդապետութիւն չէ՛
իմ, այլ այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս: * Եթէ 17
ոք կամի զկամս նորա առնել՝ գիտասցէ
վասն վարդապետութեանս, յա՞յ իցէ արդեօք՝
եթէ ես ինչ յանձնէ իմմէ խօսիմ: * Որ 18
յանձնէ իւրմէ խօսի՝ փառս անձին իւրում՝
խնդրէ. իսկ որ խնդրէ զփառս այնորիկ որ
առաքեացն զնա՝ նա ճշմարիտ է, և անիրա-
ւութիւն ոչ գոյ ՚ի նմա: * Ո՞չ մովսէս ետ 19
ձեզ զօրէնսն, և ոչ ոք ՚ի ձէնջ առնէ զօ-
րէնսն: * Ո՞ւր խնդրէք զիս սպանանել: 20
պատասխանի ետ ժողովուրդն և ասէ. դև
գոյ ՚ի քեզ. ո՞վ խնդրէ զքեզ սպանանել:
*Պատասխանի ետ նո՛ցա յն և ասէ. գործ մի 21
գործեցի, և ամենեքեան զարմացեալ էք:
* Վասն այնորիկ մովսէս ետ ձեզ թլփա- 22
տութիւն. զի ոչ եթէ ՚ի մովսիսէ էր, այլ
՚ի հարց անտի. և ՚ի շաբաթու թլփատէք
զմարդ: * Իսկ արդ՝ եթէ թլփատութիւն առ- 23
նու մարդ ՚ի շաբաթու, զի մի՛ օրէնքն մով-
սէսի լուծցին. բնդ իս ցասուցեալ էք՝ զի
ողջոյն իսկ մարդ բժշկեցի ՚ի շաբաթու:
* Մի՛ ըստ աչս դատէք, այլ ուղիղ դա- 24
տաստան արարէ՛ք: * Ասէին ոմանք յերու- 25
սաղէմացւոց անտի. ոչ նա է սա՝ զոր խնդ-
րէին սպանանել. * և աւասիկ յայտնապէս 26
խօսի, և չասեն ինչ ընդ դմա. դուցէ արդեօք
և իշխանքն գիտացին՝ եթէ սա իսկ է քրս:
* Այլ զսա գիտեմք ուստի է. իսկ քրս յոր- 27
ժամ գայցէ, ոչ ոք գիտէ ուստի է: * Աղա- 28

աղա-

Ա Կոր. ԺԵ. 56.
Ա Կոր. Զ. 20. Ա Թես. Դ. 8.
Ա Կոր. Զ. 18.
Ա Կոր. Ժ. 4.
Ա Կոր. Ժ. 4.
Ա Կոր. Զ. 18.
Ա Կոր. Զ. 18.
Ա Կոր. Զ. 18

ղակեաց յա՛ի տաճարին, ուսուցանէր՝ և
ասէր. և զիս գիտէք, և ուստի եմ գիտէք.
և յանձնէ իմմէ ո՛չ եմ եկեալ, այլ է ճշմա-
րիտ որ առաքեացն զիս՝ զոր դուքն ո՛չ գի-
29 տէք: * Ես գիտեմ զնա, զի՛ ինմանէ իսկ
30 եմ և նա առաքեաց զիս: * Խնդրէին զնա
ունել՝ և ել՛ի ձեռաց նո՛ց. և ոչո՛ք արկ՛ ի նա
31 ձեռն, զի չէ՛ էր հասեալ ժամ՝ նորա: * Եւ
բազումք՝ ի ժողովրդենէն հաւատացին՝ ի
նա, և ասէին. քո՞ն յորժամ գայցէ՝ միթէ
աւելի՞ նշանս առնիցէ՝ քան զոր սա՛ա առ-
32 նէ: * Եւ լուան փարիսեցիքն զտրտունջ
ժողովրդեանն զնմանէ. և առաքեցին քա-
հանայապետքն և փարիսեցիք սպասաւորս՝
33 զի կալցին զնա: * Ասէ յի՛. փոքր մի և
ժամանակ ընդ ձեզ եմ: և երթամ առ այն՝
34 որ առաքեացն զիս: * Խնդրիցէք զիս՝ և ‖ Վեր.
ո՛չ գտանիցէք. և ուր եսն երթամ, դուք 13. 33.
35 ո՛չ կարէք գալ: * Ասեն հրէայքն ընդ մի-
մեանս. իսկ յո՞ երթայցէ դա՝ զի մեք ո՛չ գը-
տանիցեմք զդա. միթէ՝ ի սփիւռս հեթա-
նոսաց՞ երթայցէ՝ և ուսուցանիցէ զհեթա-
36 նոսս: * Ո՞ է՛նչ է բանն այն՝ զոր ասաց.
խնդրիցէք զիս՝ և ո՛չ գտանիցէք. և ուր եսն
երթամ, դուք ո՛չ կարէք գալ:

37 * Ի՛ վերջնումն ‖ աւուրն մեծի տօնին կայր ‖ Գ Ն
յի՛՝ աղաղակեր և ասէր. եթէ ոք ծարաւի ‖ Ղաւ.
38 իցէ՝ եկեսցէ առ իս, և արբցէ: * ‖ Որ հա- 23. 36.
ւատայ յիս՝ ո՛պ և ասեն գիրք, գետք յորո- ‖ Եսայ.
վայնէ նորա գղտեսցեն ջրոց կենդանուԹե՛ն: 58. 11.
39 * Ո՛ այս ասէր վասն Հոգւոյն՝ զոր ընդունել
լոց էին որ հաւատային՝ ի նա. ‖ զի չէ՛ էր ‖ Ծ.Գլ.
Հո- 2. 28.

Գ՚ր՚ծ. 2. 17. հոգի, քանզի չի՛ էր փառաւորեալ։ * Իբ 40
մանք ՚ի ժողովրդենէն լսելև լսէին զբանս
զայս, ասէին, սա է Ճշմարիտ մարգարէն։
* Ա՚յլքն ասէին՝ սա է քրիստոս. իսկ ևիսքն ա- 41
սէին՝ միթէ ՚ի գալիլեէ գալոց է քրիստոս։
Մ՚ատ՚թ. 5. 2. Ա՚ռ՚ք. 2. 6. * Ո՞չ գիրք ասէն, եթէ ՚ի զաւակէ դաւ- 42
թի, և ՚ի բեթղեհէմ գեղջէ՝ ուր դաւիթն
էր, գալոց է քրիստոս։ * Այս երևև հերձուած ՚ի 43
մէջ ժողովրդեանն վասն նը՛ր։ * Այս ումանք 44
՚ի նոցանէ կամէցան ունել զնա. այլ ոչ՛ք
մխեաց ՚ի նա ձեռս։ * Այս եկին անդրէն 45
սպասաւորքն առ քահանայապետսն և փա-
րիսեցիս, և ասէն ցոքա ցնոսա. ընդէ՞ր ո՛չ
ածէք զնա այսր։ * Պատասխանի ետուն սպա- 46
սաւորքն՝ և ասէն. ո՛չ երբէք այնպէս խօսե-
ցաւ մարդ՝ ոյլ այրն այն։ * Պատասխանի 47
ետուն փարիսեցիքն՝ և ասէն. միթէ և դո՛ւք
մոլորեցարուք։ * Ա՞ի՛թէ ոք յիշխանացն 48
հաւատաց ՚ի նա՝ կա՛մ ՚ի փարիսեցւոց. * այլ 49
այն խաժամուժ ամբոխ, որ ո՛չ գիտէ զօ-
րէնս, և նզովեալ են։ * Ա՚ստ նիկոդեմոս 50
Ա՚վ՚ետ. 3. 2. ցնոսա՝ ‖ որ եկեալն էր առ նա գիշերի յա-
ռաջագոյն՝ և մի էր ՚ի նոցանէ։ * Ա՞ի՛թէ 51
օրէնքն մեր դատի՞ն զմարդ՝ եթէ ոչ լսեն
Ա՚ռ՚ք. 2. 17. 8. ինչ նախ ՚ի նմանէ. ‖ կամ գիտեն զի՛նչ դոր-
ծէ։ * Պատասխանի ետուն նմա՛ և ասէն. 52
միթէ և դու ևս ՚ի գալիլեէ՞ իցես. քննեա՛
և տե՛ս. զի մարգարէ ՚ի գալիլեէ ոչ յառ-
նէ։ * Այս գնացին իւրաքանչիւրոք ՚ի տե- 53
ղի իւր։

ԳԼ. Ը։

1 Իսկ յա գնաց՝ի լեառն Ձիթենեաց։ * և
2 ընդ առաւօտն դարձեալ եկն՝ի տաճարն։
և դայր առ նա ամենայն ժողովուրդն։ և
3 նստեալ ուսուցանէր զնոսա։ * Ընդ ին առ
նա դպիրքն և քահանայապետքն և փարի-
սեցիք՝ կին ի բռնաւնեալ՝ի շնութենէ։ և կա-
4 ցուցեալ զնա առաջի, * ասեն ցնա. վար-
դապետ, կինս այս բռնաւնեալ՝ ինքն յայտ-
5 նապէս շնացեալ է։ * ¶ Եւ յօրէնս մովսէս ¶ ՂԵՒ. 20. 10.
մեզ պատուիրեաց զայսպիսիս քարկոծել։
6 արդ՝ դու զի՞նչ ասես վասն դորա։ * Ո՛չ այս
ասէին փորձելով զնա՝ զի ունիցին ամբաս-
տանութիւն զնմանէ։ իսկ յա՝ի խոնարհ նայե-
7 լով գրէր մատամբն յերկիր։ * Իսկ երբև
ատիպեցին հարցանելով զնա, հայեցեալ՝ի
վեր՝ ասէ ցնոսա. անմեղն՝ի ձէնջ՝ նախ նա
8 ընկեսցէ քար՝ի վր դորա։ * Եւ դարձեալ
9 ՝ի խոնարհ նայելով՝ գրէր յերկիր։ * Եւ
լուեալ եւանէին մի ըստ միոջէ՝ սկսեալ յա-
ռաջնոցն մինչև՝ի վերջինս. և ձնաց միայն
10 յա։ և կինն կայր առաջի նր։ * Պատասխա-
նի ետ յա՝ և ասէ ցնա. կինդ՝ ո՞ւր են,
11 ոչոք դքեզ դատապարտեաց։ * Եւ ասէ.
ո՛չ ոք։ և ասէ յա. և ես դատապարտեմ
զքեզ. երթ՝ յայսմ հետէ մի մեղանչեր։
12 * Դարձեալ խօսեցաւ ընդնոսա յա, և ասէ. ԱՂ
¶ Ես եմ լոյս աշխարհի. որ գայ զկնի իմ, ընդ ¶ ՅՎՀ.
խաւար մի գնասցէ. այլ ընկալցի զլոյսն կե- 1. 5.
13 նաց։ * Ասեն ցնա փարիսեցիքն. դու վասն
անձին քո վկայես՝ և վկայութիւն քո չ՛ ճշմ-
մա-

մարիտ։ * Պատասխանի եւ յն եւ ասէ ցնո- 14
սա. Թէպէտ և ես վկայեմ վասն անձին ի-
մոյ՝ վկայութիւն իմ ճշմարիտ է, զի գիտեմ
ուստի եկի՝ և յո՛ երթամ. բայց դուք ո՛չ գի-
տէք, ուստի գամ՝ կամ յո՛ երթամ։ * Դուք 15
ըստ մարմնոյ դատիք. ես ո՛չ դատիմ և ո՛չ
ոք. * Թէպէտ և դատիմ ևս ըզ՝ դատաս- 16
տանն իմ ճշմարիտ է. զի չեմ միայն, այլ
ես՝ և որ առաքեացն զիս Հայր։ * Եւ յօ- 17
րինսն իսկ ձեր գրեալ է՝ Թէ ||երկուց մար- ||2. Օրէ.
դոց վկայութիւն ճշմարիտ է։ * Ես եմ որ 18 17. 6.
վկայեմ վասն իմ, և վկայէ վասն իմ որ ա- 19. 15.
ռաքեացն զիս Հայրը։ * Ասէին ցնա. ո՞ւր է 19 Մարկ.
Հայր քո։ պատասխանի եւ յն եւ ասէ ցնոսա. 18. 16.
ո՛չ զիս գիտէք՝ և ո՛չ զՀայրն իմ. եթէ զիս Ա. Կորն.
գիտէիք, և զՀայրն իմ թերեւս գիտէիք։ 13. 1.
* Զայս բան խօսեցաւ՝ի տան գանձին՝ յոր- 20
ժամ ուսուցանէր՝ի տաճարի անդ. և ոչոք
կալաւ զնա, զի չէ ևս հասեալ էր ժամ նո՛ր։
Եև * Ասէ դարձեալ ցնոսա յն. Ես երթամ, և 21
խնդրիցէք զիս. և՝ի մեղս ձեր մեռանիցիք.
զի ուր ես եմ երթամ, դուք ո՛չ կարէք գալ։
* Ասէին հրեայքն. միթէ զիւրովիւն երթայ- 22
ցէ, զի ասէ՝ Թէ ուր ես եմ երթամ՝ դուք ո՛չ
կարէք գալ։ * Եւ ասէ ցնոսա. դուք՝ի նե- 23
քուստ աստի էք, և ես՝ի վերուստ անտի
եմ. դուք յաշխարհէ աստի էք, ես չեմ
յայսմ աշխարհէ։ * Այլ ասացի ձեզ՝ Թէ 24
՝ի մեղս ձեր մեռանիցիք. զի եթէ ո՛չ հաւա-
տայցէք Թէ ես եմ, մեռանիցիք՝ի մեղս ձեր։
* Ասէն ցնա. դու ո՞վ ես։ ասէ ցնոսա յն. 25
Նախ զի խօսիմ իսկ ընդ ձեզ։ * Բազում 26

ինչ ունիմ վե՛ձեր խօսել և դատել. այլ որ
առաքեացն զիս՝ ‖ ՃՇմարիտ է. և ես զոր ‖ Հռոմ.
լուայ ՚ի նմանէ, զայն խօսիմ յաշխարհի։ 3. 4.
27 * Նա ոչ գիտացին՝ Թէ զՀօրէ ասէր ցնոսա։
28 * Ասէ ցնա յի. յորժամ բարձրացուցանիք
ընդ որդի մարդոյ՝ յայնժամ գիտասջիք՝
Թէ ես եմ. և յանձնէ իմմէ ինչ ոչ առնեմ,
այլ որպէս ուսոյց զիս Հայրն իմ, զայն խօսիմ։
29 * Նա որ առաքեացն զիս՝ ընդ իս է. ոչ է
Թողլ զիս միայն, զի ես զհաճոյսն նորա առնեմ
30 համապազ։ * Ասացեալ զայս խօսեցաւ՝ բա-
զումք հաւատացին ՚ի նա։
31 * Նա ասէր յի առ հրեայսն հաւատացեալս. Ը.
եթէ դուք կացջիք ՚ի բանի իմում, Ճշմա-
32 րիտ աշակերտք իմ էք. * և ծանիջիք զՃշմ-
մարտութիւնն, և Ճշմարտութիւնն ազատեսցէ
33 զձեզ։ * Պատասխանի ետուն նմա և ասեն.
զաւակ աբրահամու եմք, և ոչ ումեք եր-
բեք ծառայեցաք. զիարդ ասես Թէ ազատք
34 լինիջիք։ * Պատասխանի ետ նոյ յի. ամէն
ամէն ասեմ ձեզ. ‖ եթէ ոք զործէ զմե- ‖ Հռոմ.
35 զս, ծառայ է մեղացն։ * Նա ծառային ոչ 6. 16.
կայ ՚ի տան, իսկ որդին կայ ՚ի 2. Պետ.
36 տեառն կայ։ * Եթէ արդ՝ եթէ որդին զձեզ 2. 19.
ազատեցուսցէ, Ճշմարիտ ազատք լինիջիք։
37 * Գիտեմ զի զաւակ աբրահամու էք. այլ
խնդրէք սպանանել զիս, զի բանին իմոյ չիք
38 տեղի ՚ի ձեզ։ * Ես՝ զոր տեսի առ Հօր ի-
մում, խօսիմ. և դուք՝ զոր լուարուք ՚ի հօ-
39 րէն ձերմէ՝ առնէք։ * Պատասխանի ետուն
նմա և ասեն. Հայր մեր աբրահամ է. ասէ
յն. եթէ որդիք աբրահամու էիք՝ զգ-

դործոյն աբրահամու դործեիք։ * Ի՞նչ այժ- 40
միկ խնդրեիք սպանանել զիս՝ զայր մի, որ
ձեզ զճշմարտութիւն խօսեցայ՝ զոր լուայ ՚ի
հօրէ իմմէ. զայդ աբրահամ ոչ արար։
* Դուք առնէք զդործս հօրն ձերոյ։ ասեն 41
ցնա. մեք ՚ի պոռնկութենէ չենք ծնեալ. մի
է հայր մեր միայն։ * Ի՞նչ ցնա յի՛. եթէ 42
էր հայր ձեր, սիրէիք արդեօք զիս. զի ես
ՅՈՎ. ՚ի հարց եկի՝ և եկի. և ոչ եթէ յանձնէ ինչ և-
կի, այլ նա առաքեաց զիս։ * Ընդէ՞ր զխօսս 43
իմ ոչ գիտէք դուք. վասն զի ոչ կարէք լսել
ՅՈՎ. զբանն իմ։ * Դուք ՚ի հօրէ ՚ի սատանայէ 44
8. 8. էք. և զցանկութիւնս հօրն ձերոյ կամիք առ-
նել. զի նա մարդասպան էր ՚ի սկզբանէ,
և ՚ի ճշմարտութենէ ոչ եկաց, զի ոչ գոյ ճըշ-
մարտութի՛ւնն. յորժամ խօսիցի սուտ՝ յիւ-
րոց անտի խօսի. զի սուտ է և հայր նորա։
* Նոկա ես զի ճշմարտութի՛ւն խօսիմ, ոչ հա- 45
ւատայք ինձ։ * Ո՞ՙի ձէնջ յանդիմանէ զիս 46
վասն մեղաց. եթէ ճշմարիտն ասեմ ձեզ՝
ՅՈՎ. ընդէ՞ր ոչ հաւատայք ինձ։ * Որ էն յիւ՝ 47
4. 5. զբանս ՚ի լսէ. և դուք վ՞ասնորիկ ոչ լսէք,
զի չէք յիւ։ * Պատասխանի ետուն հրեայքն՝ 48
և ասեն ցնա. ոչ բարւոք ասեմք մեք՝ եթէ
սամարացի ես դու, և դեւ դոյ ՚ի քեզ։ * Պա- 49
տասխանի Յս յի՛ և ասէ. չիս դեւ ոչ գոյ
այլ պատուեմ զՀայր իմ, և դուք անարգէք
զիս։ * Նա ոչ խնդրեմ զփառս իմ. է որ 50
խնդրէն՝ և դատի։ * Ամէն ամէն ասեմ 51
ձեզ, եթէ որ զբանն իմ պահեսցէ՝ զմահ
մի՛ տեսցէ ՚ի յաւիտեան։ * Ասեն ցնա հրէ- 52
այքն. արդ՝ գիտացաք թէ դեւ գոյ ՚ի քեզ.

սբ-

աբրահամ մեռաւ՝ և մարգարէքն. և դու
ասես՝ եթէ ոք զբանն իմ պահեսցէ, մի՛ ճա-
53 շակեսցէ զմահ՝ ի յաւիտեան։ *Մի՞թէ դու
մե՞ծ ինչ ոք իցես քան զՀայրն մեր աբրահամ,
որ մեռաւ, և մարգարէքն մեռան. արդ՝
54 դու զի՞նչ առնես զքեզ։ *Պատասխանի ետ
յի՛. եթէ ես փառաւորեմ զանձն իմ, փառքն
իմ ոչինչ են. ե՛ Հայրն՝ որ փառաւորէ զիս,
55 զորմէ դուքն ասէք՝ թէ նո՛ճ մեր է. * և ո՛չ
ճանաչէք զնա. բայց ես գիտեմ զնա. և թէ
ասեմ, թէ ո՛չ գիտեմ զնա՝ ձեզ նման սուտ
լինիմ. այլ գիտեմ զնա, և զբան նորա պա-
56 հեմ։ *Աբրահամ Հայր ձեր ցանկացաւ տե-
57 սանել զօր իմ, ետես՝ և ուրախ եղե։ *Ա-
սեն ցնա հրէայքն. յիսուն ամ չեւիս ե՛ քո,
58 և զաբրահա՞մ տեսեր։ *Ասէ ցնո՛ յի՛. ա-
մէն ամէն ասեմ ձեզ. յառաջ քան զլինելն
59 աբրահամու եմ ես։ *Եմն առին, զի
արկցեն՝ ի վե՛ր նը՛. և յի՛ խոյս ետ, և ել
գնաց՝ ի տաճարէ անտի։

Գ. Լ.։

1 Եւ մինչ դեռ անցանէր՝ ետես այր մի կոյր
2 ՚ի ծնե՛. * և հարցին ցնա աշակերտքն
նորա՝ և ասեն. ռաբբի՝ այր ՚զսա՞ս է, սորա՞
3 թէ հօր և մօր իւրոյ, զի կոյր ծնա՛ւ։ *Պա-
տասխանի ետ յի՛. ո՛չ դորա ՚զսա՛ս է, և ո՛չ
հօր և մօր իւրոյ. այլ զի յայտնի լինիցեն
4 գործքն աստ՚ի նմա։ *Եւ ինձ պարտ է գոր-
ծե՛լ զգործս այնորիկ՝ որ առաքեացն զիս,
մինչ աւուր կայ. գայ գիշեր՝ յորժամ ոչ՛ք
5 կարէ գործե՛լ։ *Մինչդեռ յաշխարհի եմ,

լոյս

լոյս եմ աշխարհի : * Այս իբրև ասաց , 6
եթուք ի գետին՝ և արար կաւ ի թքոյն , և
ծեփեաց զկաւն ի վր աչաց կուրին : * Եւ 7
ասէ ցնա . երթ՝ լուա յաւազանին սելովմայ.
որ թարգմանի առաքեալ . չոքաւ լուացաւ ,
եկն և տեսանէր : * Իսկ դրացիքն՝ և որոց 8
տեսեալն էր զնա յառաջագոյն՝ թէ մուրա.
ցիկ էր , ասէին . ոչ սա էր՝ որ նստէրն և
մուրանայր : կէսքն ասէին . նա է : * Այլքն 9
ասէին . ոչ՝ այլ նման է նմա . և ինքն ասէր՝
թէ ես եմ : * Եւ սէն ցնա . իսկ զիարդ բա. 10
ցան աչք քո : * Ետ պատասխանի . այր մի՝ 11
որում Յիսուսն ասեն . կաւ արար՝ և ծե.
փեաց զաչս իմ , և ասէ ցիս . երթ ի սելո.
վամ , և լուա . չոգայ լուացայ՝ և տեսա.
նեմ : * Եւ սէն ցնա . ո՞ւր է նա . ասէ ցնոսա . 12
ոչ գիտեմ : * Ածին առ փարիսեցիսն զնա , 13
որ երբեմն կոյրն էր : * Եւ էր շաբաթ՝ յոր. 14
ժամ զկաւն արար Յս . և երաց զաչս կու.
րին : * Ետարձեալ հարցանէին զնա փարի. 15
սեցիքն , թէ զիա՞րդ տեսանես : և նա ասէ
ցնոսա . կաւ եդ ի վր աչաց իմոց , և լուացայ՝
և տեսանեմ : * Եւ սէն ոմանք ի փարիսես. 16
ւոցն . ոչ է այրն այն յԱՍ , զի զշաբաթս ոչ
պահէ : կէսքն ասէին . իսկ զիա՞րդ կարէ
մարդ մեղաւոր այսպիսի նշանս առնել : և
էին հերձուած ի մէջ նոցա : * Եւ սէն դար. 17
ձեալ ցկոյրն . դու զի՞ ասես վասն՝ զի երաց
զաչս քո : և նա ասէ՝ թէ մարգարէ է : * Եւ 18
ոչ հաւատային հրէայքն զնմանէ՝ թէ կոյր
էր՝ և բացաւ , մինչև կոչեցին զծնօղս բա.
ցելոյն . * Հարցին զնոսա և ասեն՝ սա՞ է որդին 19
ձեր ,

ձեր, զորմէ դուքն ասէիք, եթէ կոյր ծնաւ.
20 արդ՝ զիա՞րդ տեսանէ: * Պատասխանի ե-
տուն նոցա ծնօղքն նո՛ր՝ և ասեն. գիտեմք զի
21 սա է որդի՛ մեր, և զի կոյր ծնաւ. * բայց
զիա՛րդ այժմ տեսանէ՝ ո՛չ գիտեմք. կամ
ո՞վ եթող զաչս դորա՝ մե՛ք ո՛չ գիտեմք.
ցդա իսկ հարցէ՛ք, ինքնին՝ի չափ հասեալ
22 է. ինքն իսկ խօսեսցի վա՛ր իւր: * Զայս ա-
սացին ծնօղքն նո՛ր, զի երկնչէին՝ի հրէից.
քանզի ուխտ եդեալ էր հրէից, եթէ ոք
խոստովանեսցի զնա քա՛՝ի բաց կացցէ՛ի ժո-
23 ղովրդենէն: * Վա՛ստ այնուրիկ ասացին ծնօղքն
նո՛ր, թէ ինքնին՝ի չափ հասեալ է, ցնա իսկ
24 հարցէ՛ք: * Կոչեալ կրկին անգամ կոչե-
ցին զայրն՝ որ կոյրն էր, և ասեն ցնա. տա՛ւր
փառս Աստ, մե՛ք գիտեմք՝ զի այրն այն մե-
25 ղաւոր է: * Նա՛ ասէ. թէ մեղաւոր իցէ՝
ես ո՛չ գիտեմ. բայց զայս գիտեմ, զի կոյր
26 էի՝ և արդ տեսանեմ: * Կոչեալ ասեն
ցնա. զի՞նչ արար քեզ, զիա՞րդ եբաց զաչս
27 քո: * Պատասխանի ետ նո՛ր. այժմ ասա-
ցի ձեզ՝ և ո՛չ լուարուք. զի՞ կամիք միւսան-
գամ լսել. միթէ և դո՞ւք կամիք աշակեր-
28 տել նմա: * Նզրա հայհոյեցին զնա՝ և ա-
սեցին. դո՛ւ լիջիր նորա աշակերտ. մե՛ք մովսէ-
29 սէսի աշակերտք եմք: * Մե՛ք գիտեմք՝ զի
ընդ մովսէսի խօսեցաւ Աստ. զսա ո՛չ գիտեմք
30 ուստի իցէ: * Պատասխանի ետ այրն և ա-
սէ ցնա. այդ իսկ են սքանչելիք. զի դուք
ո՛չ գիտէք՝ ուստի իցէ, և զիմ զաչս եբաց:
31 * Գիտեմք՝ զի Աստ մեղաւորաց ո՛չ լսէ. բայց
եթէ Աստուածապաշտ ոք իցէ՝ և զկամն նո՛ր առնէ-

ցէ,

յէ, նմա լսէ։ * Ի յաւիտենից ոք ոչ լուաւ՝ 32
եթէ եբաց ոք զաչս կուրի ի ծնէ կոյր ծնեալ։ * Եթէ ոչ էր այրն այն՝ ոչ կարէր 33
առնել ինչ։ * Պատասխանի եւ ասեն 34
ցնա. Ի մեղս իսկ ծնեալ ես ամենևին, և դու վարդապետե՞ս մեզ։ և հանին զնա արտաքս։ * Լուաւ յի՝ եթէ հանին զնա ար- 35
տաքս, և իբրև եգիտ զնա՝ ասէ ցնա. դու հաւատա՞ս յորդի աստ։ * Ետ պատասխանի 36
եւ ասէ. տէր ո՞վ է՝ զի հաւատացից ի նա։ * Ասէ ցնա յի. և տեսեր զնա, և որ 37
խօսիդ ընդ քեզ՝ նա է։ * Նա ասէ. հա- 38
ւատամ տէր, և երկիր եպագ նմա։
Ո. Ա * Նա ասէ յի. Ի դատաստան եկի յաշ- 39
խարհս յայս, զի որ ոչն տեսանեն՝ տեսցեն, և որք տեսանեն՝ կուրասցին։ * Լուան 40
ոմանք ի փարիսեցւոցն՝ որք ընդ նմա էին, և ասեն ցնա. միթէ և մեք կո՞յրք իցեմք։ * Ա- 41
ստ ցնա յի. եթէ կոյրք էիք՝ ոչ էր ձեր մեղք, այլ արդ ասէք՝ եթէ տեսանեմք, և մեղքն ձեր ի ձեզ հաստատեալ են։

Գ Լ Ը Ա։

Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. որ ոչ մտանէ ընդ 1
դուռն ի գաւիթ ոչխարաց, այլ ընդ այլ
ելանէ՝ նա գող է, և աւազակ։ * Իսկ որ 2
մտանէ ընդ դուռն, հովիւ է ոչխարաց։
Ումա դռնապանն բանայ, և ոչխարքն ձայ- 3
նի նր լսեն. և զիւր ոչխարսն կոչէ յանուա-
նէ, և հանէ զնոսա։ * Եւ յորժամ զիւրն 4
զամենայն հանիցէ, առաջի նոցա երթայ՝
և ոչխարքն զհետ նր երթան, զի ճանաչեն
զձայն

5 զձայն նը։ * Օ օտարի մի՛ հետ մի՛ երթիցեն,
այլ փախիցեն ի նմանէ, զի ո՛չ ճանաչեն
6 զձայն օտարաց։ * Զայս առակ ասաց նոցա
յի՛սուս, և նոքա ո՛չ գիտէին՝ եթէ զինչ էր որ խօ-
7 սէր ընդ նմա։ * Ասէր ցնոսա յի՛սուս. ա-
մէն ամէն ասեմ ձեզ, զի ես եմ դուռն ոչ-
8 խարաց։ * Ամենեքեան՝ որ յառաջ քան զիս
եկին, գողք եկին և աւազակք. այլ ո՛չ լսե՛ան
9 նոցա ոչխարքն։ * Ես եմ դուռն. ընդ իս եթէ
ոք մտանիցէ, կեցցէ՝ մտցէ և ելցէ, և ճա-
10 րակ գտցէ։ * Գող ո՛չ գայ՝ եթէ ո՛չ զի գո-
ղասցի և սպանցէ և կորուսցէ. ես եկի զի
կեանս ունիցին, և առատեալ ևս ունիցին։
11 * Ես եմ հովիւն քաջ. ‖ հովիւ քաջ զանձն
12 իւր դնէ ի վե՛ր ոչխարաց։ * Իսկ վարձկանն՝
որ ոչ է հովիւ, որոյ ոչ իւր են ոչխարքն. իբ-
րև տեսանէ զգայլն զի գայ՝ թողու զոչխար-
սըն և փախչի. և գայլն յափշտակէ զնա և
13 ցրուէ. * քանզի վարձկան է, և չէ փոյթ
14 նմա վե՛ր ոչխարացն։ * Ես եմ հովիւն քաջ,
և ճանաչեմ զիմն՝ և ճանաչիմ յիմոցն։
15 * ‖ Որպէս գիտէ զիս հայրն, գիտեմ և ես
զհայրն. և զանձն իմ դնեմ ի վե՛ր ոչխարաց։
16 * Եա՛ւ՝ այլ ևս ոչխարք են իմ, որ ո՛չ են
յայսմ գաւթէ. և զայն ևս պարտ է ինձ ա-
ծել այսր. և ձայնի իմում լսիցեն, և եղի-
17 ցին մի հօտ՝ և մի հովիւ։ * Ա՛ւ ընդ այնորիկ սի-
րէ զիս հայրն իմ, ‖ զի ես դնեմ զանձն իմ.
18 զի միւսանգամ առից զնա։ * Ոչ ոք հանէ
զնա յինէն. այլ ես դնեմ զնա անձամբ ի-
մով. իշխանութի՛ւն ունիմ դնել զնա, և իշխա-
նութի՛ւն ունիմ միւսանգամ առնուլ զնա. զայս
պատ-

Ը՚Ր ‖ Ես՝ 40·11· Եվե՝ 34·23· 37·24·

‖ Մա՛ր 11·27· Ղու՛կ 10·22·

‖ Ես՝ 53·12·

ոյատուէր առի ՚ի Տօրէ իմմէ ։ * Պատձեալ 19
Հերձուած լինիր ՚ի մէջ Հրէից մ՚ը քանիցս
այսօրիկ ։ * Նա ասէին բազումք ՚ի նոցանէ ։ 20
դև դոյ ՚ի նմ՝ և մոլեգնի ։ զի՞ բնաւ լսէք
նմա ։ * Այնքան ասէին ։ այսպիսի բանք ո՛չ 21
դիւահարի են ։ միթէ դև կարէ՞ զաչս կու-
րի բանալ ։

ՕՐ * Եղեն յայնժամ նաւակատիքն յԵրու- 22
ՀԱՄ. սաղէմ, և ձմեռն էր ։ * և շրջէր յն՚ի տաճարին ՚ի սր- 23
4. 59. բահին սողոմոնի ։ * Ո՞ւր եղեն զնովաւ 24
Հրէայքն և ասեն ։ մինչև յո՞րում թափես զո-
գիս մեր , եթէ դու ես քրիստ՝ ասա մեզ յա-
մարձակ ։ * Պատասխանի ետ նոցա յն և ասէ ։ 25
ասացի ձեզ՝ և ո՛չ հաւատայք ինձ ։ զգործսն
զոր ես գործեմ յանունն Տօր իմոյ՝ նոքին իսկ
վկայեն վ՚ը իմ ։ * Այլ դուք ո՛չ հաւատայք , 26
զի չէք յոչխարաց անտի իմոց ։ * Ձայնք իմ 27
ձայնի իմում լսեն , և ես ճանաչեմ զնո՛ս , և
զկնի իմ գան ։ * և ես տամ նոցա զկեանսն 28
յաւիտենականս ։ և մի՛ կորիցեն յաւիտեան ։
և մի՛ ոք յափշտակեսցէ զնո՛ս ՚ի ձեռաց իմոց ։
* Հայրն իմ՝ որ ետ ինձ զնո՛ս , մեծ է քան 29
զամենայն , և ոչ ոք կարէ յափշտակել ՚ի ձեռաց
Տօր իմոյ ։ * Ես և Հայր իմ միանք եմք ։ * Կրկին 30
առին Հրէայքն՝ զի քարկոծ արասցեն զնա ։ 31
* Պատասխանի ետ նոցա յն ։ բազում գործս 32
բարիս ցուցի ձեզ ՚ի Տօրէ իմմէ ։ վասն որո՞յ
գործոյ ՚ի նոցանէ քարկոծ առնէք զիս ։
* Պատասխանի ետուն նմա Հրէայքն ։ վասն 33
բարւոյ գործոյ ո՛չ առնեմք զքեզ քարկոծ ,
այլ վ՚ը Հայհոյուե ։ և զի դու մարդ ես , և
զանձն քո Աստ առնես ։ * Պատասխանի ետ 34

նոցա

նոյ յա. ոչ յօրինս ձեր գրեալ է. ‖ Ես ասացի ‖ Ա՚ՍՂ.
35 Թէ աստուածք իցէք: * Յոկ եթէ զնա աստ- 81. 6.
ուածս ասէ, առ որս բանն ոյ եղև. և չկ
36 մարթի եղծանել գրոյն. * իսկ զոր Հայր սըր-
բեաց՝ և առաքեաց յաշխարհ, դուք ասէք՝
Թէ հայհոյես. զի ասացի՝ Թէ որդի ոյ եմ:
37 * Եթէ ոչ գործեմ զգործս Հօր իմոյ, մի
38 հաւատայք ինձ: * Ապա Թէ գործեմ, Թէ
և ինձ ոչ հաւատայք, սակայն գործոցն հա-
ւատացէք. զի գիտասջիք և ծանիջիք՝ եթէ
39 Հայր յիս և Ես՝ի Հայր: * Վարձեալ խընդ-
40 րէին զնա ունել, և ել՝ի ձեռաց նոցա: * Եւ
գնաց միւսանգամ յայնկոյս յորդանանաւ՝
՝ի տեղին, ուր էր յովհաննէս զառաջինն՝ և
41 մկրտէր. և անդ լինէր: * Եկին բազումք
առ նա՝ և ասէն. զի յովհաննէս նշան ինչ
42 ոչ արար: * Այլ զամ, զոր ասաց յովհան-
նէս վասն նը, ճշմարիտ էր. և բազումք հա-
ւատացին՝ի նա անդ:

ԳԼՒ. ԺԱՒ.

1 Եւ էր ոմն հիւանդ ղազարոս՝ի բեթա- ՕՂ
նիայ, ՝ի գեղջէ մարիամայ, և մարթային
2 քեռւ նը: * Էր այս այն մարիամ էր ‖ որ օծ ‖ Մ՚ՈՒԼ
զտէրն իւղով՝ և ջնջեաց զոտս նը հերուվ իւ- 26. 7.
րով. որոյ եղբայրն ղազարոս հիւանդ էր: ՎԱՅՐ
3 * Առաքեցին առ նա քոյրքն նը՝ և ասեն. 12. 3.
տէր՝ ահաւասիկ զոր դուն սիրեիր՝ հիւան-
4 դացեալ է: * Յորմէ լուաւ յն, ասէ. այն
հիւանդութիւն չկ՝ի մահ, այլ վասն փառացն
ոյ. զի փառաւորի լիցի որդի ոյ այնուհետև:
5 * Եւ սիրէր յն զմարթա և զքոյր նը զմա-
րիամ,

ըիամ, և զղաչար: *Իբրև լուաւ Թէ Հիւանդ 6
գայեալ է, զտեղի կալաւ անդէն ուր էրն՝
աւուրս երկուս: * Ապա յետ այնորիկ ասէ 7
ցնա. եկայք երթիցուք միւսանգամ՝ ի Հրէ-
աստան: * Ասէն ցնա աշակերտքն. ռաբբի՝ 8
այժմ ևս խնդրէին զքեզ Հրէայքն քարկոծ
առնել. և դարձեալ երթաս անդրէն:
*Պատասխանի ետ Յս. միէ երկոտասան ժամ 9
է աւուր. եթէ ոք գնայ ՚ի տունջեան՝ միէ
գայթագղի, զի զլոյս աշխարհիս այսորիկ
տեսանէ. * ապա Թէ ոք գնայ գիշերի՝ գայ- 10
Թագղի, զի լոյս միէ գոյ ընդ նմա: * Զայս 11
իբրև ասաց, յետ այսորիկ ասէ ցնա. զա-
զարոս բարեկամ մեր ննջեաց, այլ երթամ
զի զարթուցից զնա: * Ասէն ցնա աշակերտ- 12
քըն. աէր՝ եթէ ննջեաց՝ ապա ապրի: *Այլ 13
յս վ՚ս մահուն նր ասէր. նր այսպէս Թը-
ուեցաւ՝ Թէ վ՚ննջելոյ քնոյն ասէ: *Յայն 14
ժամ ասէ ցնոսա յս յայտնապէս. զազարոս
մեռաւ. * և ես ուրախ եմ վ՚ս ձեր, զի դուք 15
հաւատասջիք ինձ, զի ես չէի անդ. բայց
արդ՝ եկայք երթիցուք առ նա: *Ասէ Թով- 16
մաս անուանեալն երկուորեակ՝ ցաշակեր-
տակիցսն. ծն՝ եկայք և մեք՝ զի ընդ նմա մեռ-
ցուք: * Եկն յս՝ եգիտ զնա չորեքօրեայ՚ի 17
գերեզմանի: * Եւ էր բեթանիա մերձ յե- 18
րուսաղէմ, իբրև ասպարիսօք հնգետասան:
*Բազումք՚ի հրէից անտի եկեալ էին առ 19
մարթա և մարիամ, զի մխիթարեսցեն զնս
վ՚ս եղբօրն: * Մարթա իբրև լուաւ՝ Թէ 20
յս գայ, ընդառաջ գնաց նր. բայց մարիամ
նստեր անդէն՚ի տան: * Ասէ մարթա ցյս. 21

աէր՝

տէր՝ եթէ ասա լեալ էիր , եղբայրն իմ էր
22 մեռեալ։ * այլ և արդ գիտեմ, եթէ զորինչ
23 խնդրեսցես յայ՝ տացէ քեզ Ա՛ստ ։ * Ա՛սէ ցնա
24 յի։ յարիցէ եղբայրն քո ։ * Ա՛սէ ցնա մար-
թա. գիտեմ զի յարիցէ ‖ ’ի յարուԹիե՛ յա- ‖ Վէր ։
25 ւուրն յետնում ։ * Ա՛սէ ցնա յի։ ես իսկ եմ 6. 40.
յարուԹի և կեանք. որ հաւատայ յիս , Թէ-
26 պէտ և մեռանի՝ կեցցէ ։ * և ամենայն կենդա-
նի է՝ և հաւատայ յիս , մի մեռցի ’ի յաւի-
27 տեան , հաւատաս այսմիկ ։ * Ա՛սէ ցնա ։
այո՛ տէր՝ ես հաւատացի՝ եթէ դու ես քրիս
28 որդի Աստ , որ յաշխարհ գալոց էիր ։ * Ա՛ւ
զայս ըբրև ասաց, գնաց և կոչեաց զմարիամ
զքոյր իւր լռելեայն և ասէ ։ վարդապետ է-
29 կեալ է և կոչէ զքեզ ։ * Նա ըբրև լուաւ՝
30 յարեաւ վաղվաղակի , և եկին առ նա ։ * Ո՛չ
ես էր եկեալ յի՛ ’ի գեօղն ։ այլ էր անդէն
’ի տեղւոջն՝ ուր ընդառաջ եղև նմա մարԹա։
31 * Նակ հրեայքն՝ որ էին ընդ նմա ’ի տան անդ՝
և մխիԹարէին զնա, ըբրև տեսին զմարիամ՝
Թէ յարեաւ վաղվաղակի և գնաց , գնացին
և նոքա զհետ նորա ։ համարէին Թէ ’ի գե-
32 բեզմանն երԹայ՝ զի լացցէ անդ ։ * Նակ մա-
րիամ ըբրև եկն ուր էրն յի՛ և տեսս զնա ,
անկաւ առ ոտս նր և ասէ ։ տէր՝ եԹէ աստ
էիր դիպեալ՝ ո՛չ էր մեռեալ եղբայրն իմ ։
33 * Ի՛ ըբրև տեսս զնա զի լայր , և որ ընդ նմա
էին հրեայքն՝ լային , խռովեցաւ յոգի իւր
34 ըբրև զայրացեալ , * և ասէ ։ ո՞ւր եդիք զ-
35 նա ։ ասեն ցնա ։ տէր՝ ե՛կ և տես ։ * Նա ար-
36 տասուեաց յի ։ * Ա՛սէին հրեայքն ։ տեսէք՝
37 որչափ սիրէր զնա ։ * Նոքան ’ի նոցանէ ա-
սէին ։

‖ Վեր· 9· 6· սեղին. ո՞չ կարէր սա, ‖ որ եբաց զաչս կուրին, առնել՝ զի և սա մի մեռցի: * Յո դար- 38
ձեալ զայրացեալ ընդ միտս իւր, գայ՝ ի դրնզմանն. և էր այր մի, և վէմ մի եդեալ 39
՝ի վէր նորա: * Նա ասէ յի. ՝ի բաց արարէք զվէմդ: ասէ ցնա մարթա՝ քոյր մեռելին. տէր՝ արդ հոտեալ իցէ. քանզի չորեքօրեայ է: * Ասէ ցնա յի. ո՞չ ասացի քեզ՝ եթէ հա- 40
ւատասցես, տեսցես զփառն ՚ի: * Նա իբր- 41
բև ՚ի վեր առին զվէմն, յի ամբարձ զաչս իւր ՚ի վեր, և ասէ. Հայր՝ գոհանամ զքե՛ն, զի լուար ինձ: * Նա ես գիտէի՝ զի յամէ ժամ 42
լսես ինձ. այլ վա՛ ժողովրդեանս որ շուրջ կան՝ առնեմ, զի հաւատասցեն՝ թէ դու առաքեցեր զիս: * Զայս իբրև ասաց, ՚ի 43
ձայն մեծ աղաղակեաց և ասէ. ղազարէ՝ արի՛ եկ արտաքս: * Նա ել մեռեալն ոտիւք 44
կապեալովք, և ձեռօքն երիզապատօք, և երեսօքն վարշամակապատօք: և ասէ ցնոսա յի. լուծի՛ք զդա՝ և թողի՛ք երթալ: * Հաղուագ 45
՚ի հրէիցն՝ որ եկեալ էին առ մարիամն, իբրև տեսին զոր արարն՝ հաւատացին ՚ի նա: * Նա ոմանք ՚ի նոցանէ գնացին առ փարի- 46
սեցիսն, և պատմեցին նոցա զոր արարն յի: * Ժողովեցին քահանայապետքն և փարի- 47
սեցիք ատեան, և ասէին. զի՞նչ արասցուք, զի այրն այն բազում նշանս առնէ: * Եթէ 48
թողումք զնա այնպէս, ամենեքեան հաւատան ՚ի նա. և գայցեն հռոմք՝ և բառնայ- ‖ Վար· 49
ցեն զտեղիս մեր՝ և զազգս: * ‖ Ա՚ի ոմն ՚ի 18· 14·
նոցանէ՝ անուն կայիափա, որ քահանայապետ էր տարւոյն այնորիկ, ասէ ցնո՛ք, դուք
ոչինչ

50 ոչինչ գիտէք, * և ոչ քնաւ խորհիլ իսկ,
թէ լաւ է մեզ՝ զի այր մի մեռանիցի՛ ի վե՛ր
ժողովրդեանս, և մի՝ ամ՛ ազգս կորնչիցէ։
51 * Ո՛չ այս ոչ յանձնէ ինչ ասաց. այլ զի քա-
հանայապետ էր տարւոյն այնորիկ, մարգա-
րէացաւ՝ եթէ մեռանելոց էր յի՛սուսէ ազ-
52 գին. * և ո՛չ՝ ի վե՛ր ազգին միայն, այլ զի և
զորդիսն ցիր զցրուեալսն ժողովեսցէ՛ ի մի։
53 * Ի՛ սմա յայնմ օրէ խորհուրդ արարին՝ զի
54 սպանցեն զնա։ * Ի՛սու յի՛ այնուհետեւ ոչ ե-
թէ համարձակ շրջէր՛ ի մէջ հրեից. այլ
գնաց անտի յերկիրն մի՝ որ մերձ էր յանա-
պատ, ի՛ քաղաք մի՝ որում անուն էր Եփ-
րայիմ, և անդ լինէր աշակերտօքն հան-
դերձ։
55 * Ի՛ր էր մերձ զատիկն հրեից, և բազումք Ը. Ի.
ելին յերկրէ՛ի ի գաւառէ անտի յառաջագոյն
քան զզատիկն, զի սրբեսցեն զանձինս իւր-
56 եանց։ * Խնդրէին զյի՛սու, և ասէին ընդ մի-
մեանս մինչ կային ի տաճարին. զի՞նչդ թը-
ուի ձեզ՝ եթէ ո՞չ գայցէ ի տօն այսր։ պատ-
ուէր տուեալ էր քահանայապետին և փա-
րիսեցւոց, զի եթէ ոք գիտասցի եթէ ուր է,
գուշակեսցէ զնմանէ՝ զի կալցին զնա։

ԳԼՒԽ ԺԲ.

1 Իսկ յի՛սու վեց աւուրբ յառաջ քան զզատիկն
եկն՛ի բեթանիա, ուր էր ղազար մե-
2 ռեալն, զոր յարոյցն՛ի մեռելոց։ * Ի՛սու ա-
րարին անդ նմա ընթրիս. և՛ի սպասու կայր
մարթա. և ղազար մի էր՛ի բազմելոց ընդ-
3 նմա։ * Իսկ մարեմ մոյ առեալ լիտր մի իւղոյ վէր.
նարդ. 11. 2.

Մատթ. 26. 7. Մարկ. 14. 3. նարդեհան աղնուի մեծագնոյ, օծ զոտան յոի. և հերով իւրով մազերեր զոտս նը. և տունն լի եղեւ ի հոտոյ իւղոյն: * Ասէ ոմն յա- 4
շակերտաց անտի՝ յուդա իսկարիովտացի, որ մատնելոցն էր զնա: * Ընդէր ոչ իւղդ այդ 5
վաճառեցաւ երեք հարիւր դենարի, և տը-
ուաւ աղքատաց: * Այս ասաց՝ ոչ զի 6
զաղքատաց հնչ փոյթ էր նմա. այլ զի գող
էր՝ և զարկղն ինքն ունէր. և որ ինչ անկա-
նէր՝ նա կրէր: * Ասէ յի. Թո՛ղ տուր դմա, 7
զի յօրն պատանաց իմոց պահեսցէ զայդ:
* Զաղքատս յամէ ժամ ընդ ձեզ ունիք. 8
զիս ոչ հանապազ ընդ ձեզ ունիք: * Որք- 9
պիտաց ժողովուրդ բազում՝ ի հրէից գի-
անդ է՝ եկին, ոչ միայն վ՛ի յոի, այլ զի և
զղազար տեսցեն, զոր յարոյցն ի մեռելոց:
* Խորհուրդ արարին քահանայապետքն՝ զի 10
և զղազար սպանցեն. *քանզի բազումք ի 11
հրէից երթային՝ և հաւատային ի յի:
Լուկ. 19. 35. Յովհ. 12. * Ի վաղիւ անդր ժողովուրդ բազում որ 12
եկեալ էր ի տօնն, իբրև լուան թէ գայ
յի յերուսաղէմ, * առին ոստս արմաւենեաց՝ և 13
ելին ընդառաջ նը, աղաղակէին և ասէին.
ովսաննայ, օրհնեալ որ գայդ յանունն տն՝
Մատթ. 21. 5. Յովհ. 12. թագաւորդ իսրայէլի: * Եւ գտեալ յոի էշ մի, 14
նստաւ ի վերայ նորա. որպէս և գրեալ է:
Մարկ. 11. 7. Ղուկ. 19. 35. Յովհ. 12. * Ոչ երկնչիր դուստր սիովնի՝ ահաւադիկ 15
թագաւորդ քո գայ նստեալ ի վր՛ յաւանակի
իշոյ: * Եւ զայն ինչ ոչ գիտացին աշակերտա- 16
Ջոհ. 9. 9. քըն նը զառաջինն, այլ յորժամ փառաւո-
րեցաւ յի, յայնժամ յիշեցին, եթէ այն էր՝
որ գրեալն էր վ՛ը նը. և զայն արարին նմ՛:

* Եւ

17 * Եւ ժողովուրդն վկայէր՝ որ էր ընդ նմա,
թէ զղազար կոչեաց և եթ՚ի գերեզմանէն,
18 և յարոյց զնա ՚ի մեռելոց: * Եւ վ՚ա այնո-
ւիկ ընդառաջ եղև նմա ժողովուրդն, զի
լուան եթէ զայն նշանս արարեալ էր նորա:
19 * Իսկ փարիսեցիքն ասէին ընդ միմեանս.
տեսանէ՞ք՝ զի ոչինչ օգտիք. ահաւասիկ աշ-
20 խարհ ամ զկնի նորա գնաց: * Էին անդ ո-
մանք և հեթանոսք յերեսփոխացն անդր, զի եր-
21 կիրպագանիցեն՚ի տօնին: * Էոքա մատեան
առ փիլիպպոս՝ որ՚ի բեթսայիդա գալիլեաց-
ւոցն էր, աղաչէին զնա և ասէին. տէր՝
22 կամիմք զյի տեսանել: * Գնայ փիլիպպոս և
ասէ ցանդրէաս: անդրէաս և փիլիպպոս ա-
23 սեն ցյի: * Եւ յի պատասխանի ետ նոցա և
ասէ. եհաս ժամ զի փառաւորեսցի որդի
մարդոյ:

Ե՚Ր

24 * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. եթէ ոչ հատն
25 ցորենոյ անկեալ յերկիր մեռանիցի, * ինքն
միայն կայ. ապա եթէ մեռանիցի՝ բազում
պտուղ բերէ առնէ: Որ սիրէ զանձն իւր՝ ա-
ւերակէ զնա. և որ ատեայ զանձն իւր յաշ-
խարհիս յայսմիկ, ՚ի կեանսն յաւիտենական
26 պահեսցէ զնա: * Եթէ ոք զիս պաշտիցէ,
զկնի իմ եկեսցէ. և ուր եմն եմ, անդ և
պաշտօնեայն իմ եղիցի. եթէ ոք զիս պաշ-
տիցէ, պատուեսցէ զնա Հայրն իմ:

Մ՚ԱՓ

10. 39.
16. 25.
Մ՚ՈՒԿ
8. 35.
Ղ՚ՈՒԿ
9. 24.

Ե՚Գ

27 * Այժ անձն իմ խռովեալ է. և զինչ
ասացից, եթէ Հայր՝ ապրեցո զիս ՚ի ժամ-
աստի յայսմանէ. այլ վասն այսորիկ եկի ՚ի
28 ժամս յայս: * Հայր՝ փառաւորեա զանուն
քո: Եկն բարբառ յերկնից. և փառաւոր
արա-

արարի , և դարձեալ փառաւոր արարից :
* Եւ ժողովուրդն որ կայր և լսէր՝ ասէին , որոտումն լինել : Ակնքն ասէին . Հրեշտակ խօսեցաւ ընդ նմա : * Պատասխանի ետ յն՝ և ասէ . ոչ վ՚ր իմ ինչ եկն քարբառս այս , այլ վասն ձեր : * Այժմիկ դատաստան է աշխարհիս այսորիկ . այժմիկ իշխան աշխարհիս այսորիկ ընկեսցի արտաքս : * Եւ ես եթէ բարձրացայց յերկրէ , ամենեսեան ձգեցից առ ի՚ս : * Ա՚յս ասէր , նշանակեալ՝ թէ որով մահու մեռանելոյ իցէ : * Պատասխանի ետ նմա ժողովուրդն . մեք լուաք ‖ յօրինաց՝ եթէ քրն յաւիտեան կայ . և դու զիա՚րդ ասես՝ թէ պարտ է բարձրանալ որդի՚ մարդոյ . ո՚վ է այն որդին մարդոյ : * Ա՚սէ
ցն ցմա յն . փոքր միւս ևս ժամանակ լոյս ընդ ձեզ է . գնացէ՚ք մինչդեռ լոյսն ունիք , զի մի խաւար ձեզ հասցէ . զի որ գնայ՚ի խաւարի , ո՚չ գիտէ յա՚ր երթայ : * Մ՚ինչդեռ լոյսն ընդ ձեզ ունիք՝ հաւատացէ՚ք՝ի լոյսն , զի որդիք լուսոյ եղիջի՚ք : զայս խօսեցաւ յն , և գոգաւ՝ թաքեաւ՚ի նոցանէ : * Եւ այն չափ նշանս արարեալ էր առաջի նո՚ց . և նո՚ք ո՚չ հաւատային՚ի նա . * զի լցցի բանն եսայեայ մարգարէի՝ զոր ասացն . ‖ տէ՚ր՝ ո՚վ հաւատաց՚ի լուր մեր , և բազուկ տն ո՚ւմ եսայ . յայտնեցաւ : * Ա՚ւ ոչ այնորիկ ո՚չ կարէին հաւատալ , զի միւսանգամ ասէ եսայի . * ‖ Թէ կուրացոյց զաչս նոցա , և ապչեցոյց զսիրտս նո՚ց . զի մի տեսցեն աչօք , և խմացին սրտիւք , և դարձցին՝ և բժշկեցից զնոսա :
* Ա՚յս ասաց եսայի՝ զի տեսանէ զփառս նո՚ր , և

42 և խօսեցաւ վնն՝ ։ *Հայր սակայն և յիշ
խանաց անտի բազումք հաւատացին ՚ի նա.
այլ վ՚ի փարիսեցւոցն ո՛չ յայտնէին, զի մի՛
43 ՚ի ժողովարդենէն ելանիցեն ։ *Սիրեցին զփառս մարդկան՝ առաւել քան զՔ
փառան ՚ոյ ։
44 *Եւ յի՛ աղաղակէր՝ և ասէր. որ հաւատայ
յիս՝ ո՛չ հաւատայ յիս, այլ յայն՝ որ առա-
45 քեացն զիս ։ *Եւ որ տեսանէ զիս, զայն
46 տեսանէ՝ որ առաքեացն զիս ։ *Ես լոյս
յաշխարհ եկի, զի ա՛մ որ հաւատայ յիս՝ ՚ի
47 խաւարի մի՛ մնասցէ ։ *Եւ եթէ ոք լսիցէ
բանից իմոց, և ոչ պահեսցէ, ես ո՛չ դատիմ
զնա. քանզի ո՛չ եկի՝ ‖ Թէ դատեցայց զաշ- ‖ Ղ.ԻԲ. 9. 56.
48 խարհ, այլ զի փրկեցից զաշխարհ ։ *Որ ա- Գ.ԳԼ. 3. 17.
նարգէ զիս, և ո՛չ ընդունի զբանս իմ, գոյ՝
որ դատի զնա. բանն զոր ես խօսեցայ, նա
49 դատի զնա յաւուրն յետնում ։ *Զի ես
յանձնէ իմմէ ո՛չ խօսեցայ. այլ որ առա-
քեացն զիս Հայրն, նա ետ ինձ պատուէր՝
50 զինչ ասացից՝ և զինչ խօսեցայց ։ *Եւ գի-
տեմ՝ եթէ պատուէրն այն կեանք են յաւի-
տենական ։ արդ՝ զոր ես խօսիմ, որպէս ա-
սաց ինձ Հայրն այնպէս խօսիմ ։

ԳԼ. ԺԳ.

‖ Ա.ԿՈՐ. 26. 2.

1 Յառաջագոյն ‖ քան զաւանդ զատկին, գի- ‖ Ա.ԼԵ
տաց յի՛, Թէ հասեալ է ժամ՝ նէր՝ զի փո-
խեսցի յաշխարհէ առ Հայրն, սիրեաց
զիւրեան՝ որ յաշխարհի աստ են. խնդառ սի-
2 րեաց զնոսա ։ *Եւ ՚ի լինել ընթրեացն,

նեսցէ զնա յուդա սիմոնին իսկարիովտացւոյ. * գիտաց յա՛ զի զնա՛մ ինչ ետ հայր ՚ի 3
ձեռս նր՛, և թէ յա՛յ ել՝ և առ աստ երթայ,
* յառնէ յընթրեաց անտի, և դնէ զհան- 4
դերձան, և առեալ ղենջակ մի՝ սփածաւ։
* Լո ապա առեալ ջուր՝ արկ ՚ի կոնք, և 5
սկսաւ լուանալ զոտս աշակերտացն. և սրբ-
էր ղենջակաւն՝ զոր սփածեալ էր։ * Գայ 6
առ սիմովն պետրոս. և նա ասէ ցնա. տէր՝
դո՞ւ զիմ զոտս լուանաս։ * Պատասխանի 7
ետ նմա յա՛ և ասէ. զոր ինչ եսս գործեմ,
դու այժմ ո՛չ գիտես. բայց ապա գիտասցիր։
* Ասէ ցնա պետրոս. ո՛չ լուասցես զոտս իմ 8
յաւիտեան։ պատասխանի ետ նմա յա. եթէ
ո՛չ լուացից զքե՛զ՝ ո՛չ ունիս բա՛ժին ընդ իս մնան։ * Ասէ 9
ցնա սիմոն պետրոս. տէր՝ մի՛ միայն զոտս
իմ, այլ և զձեռս և զգլուխ։ * Ասէ ցնա 10
յա՛. լուացեալն չի՛ ինչ պիտոյ՝ բայց զի զոտ-
սըն լուանայցէ, քանզի ամենևին սուրբ է.
և դուք սուրբ էք, այլ ո՛չ ամենեքին։ * Օ՛ի 11
15. 3. գիտէր զայն՝ որ մատնելոցն էր զնա. վասն
այնորիկ ասաց՝ թէ ո՛չ ամենեքին սուրբ էք։
* Լո յորժամ լուաց զոտս նոցա, առ զհան- 12
դերձան իւր՝ և դարձեալ բազմեցաւ, և ա-
սէ ցնա, դիտէ՞ք զինչ արարի ձեզ։ * Դուք 13
կոչէք զիս վարդապետ և տէր. և բարւոք ա-
սէք, քանզի եմ իսկ։ * Եթէ ես 14
լուացի զոտս ձեր՝ տէրս և վարդապետս, և
դուք պարտիք զմիմեանց ոտս լուանալ։
* Օ՛ի օրինակ մի ետու ձեզ, զի որպէս ես 15
ձեզ արարի, և դուք առնիջիք։
Լ. Օ * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ. ո՛չ է ծառայ մեծ 16

քան

քան զհայրն իւր. և ոչ առաքեալ՝ մեծ քան || Մ ապ.
17 զայն՝ որ առաքեացն զնա: * Եթէ զայս գի- 10. 24.
տէք. երանեալ եւս էք՝ եթէ առնիցէք զայս: Վայր.
18 * Ոչ վասն ամենեցուն ձեր ասեմ. զի ես 15. 20.
գիտեմ, զորս ընտրեցի. այլ զի լցցի գիրն,
Թէ || որ ուտէր ընդ իս հաց՝ արար ինձ խա- || Աղմ.
19 բէութիւն: * Յայսմ հետէ իսկ ասեմ ձեզ 40. 10.
մինչեւ եղեալ, զի յորժամ լինիցի՝ հաւա-
20 տասջիք Թէ ես եմ: * || Ամէն ամէն ասեմ || Մ ապ.
ձեզ. որ ընդունի զոր ոք ես առաքեցից, զիս 10. 40.
ընդունի, և որ զիս ընդունի, ընդունի զայն՝ Ղուկ. 10. 16.
21 որ առաքեացն զիս: * Զայս իբրև ասաց
յի՛ս, խռովեցաւ յոգի իւր՝ վկայեաց և ասէ.
|| ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի մի ոմն՝ ի ձէնջ || Մ ապ.
22 մատնելոց է զիս: * Նայէին ընդ միմեանս ա- 26. 21.
շակերտքն տարակուսեալք, Թէ զո՞ւմէ ա- Մրկ. 14. 18.
23 սիցէ: * || Եւ էր մի ոմն յաշակերտացն քաջ- || Վայր.
24 մեալ առ յիսո՛ւս, զոր սիրէրն յի՛ս: * Կնա՛րիկ 21. 20.
նոմ սիմոնի պետրոս՝ հարցանէ՛ զի՛մ ի՞նչ իցէ, վ՛ե
25 որոյ ասէն: * Եւ նա անկեալ զկանջսն յի՛սի,
26 ասէ ցնա. տէ՛ր՝ ո՞վ է: * Պատասխանի ե՛ս
յի՛ս և ասէ. այն է՝ որումն ես թացուց զպա-
տառն՝ և տայ: և թացեալ զպատառն տայ
27 յուդայի սկարիովտացւոյ: * Եւ յետ պա-
տառին՝ ապա եմուտ՝ ի նա սատանայ: և
ասէ ցնա յի՛ս. արդ՝ զոր ինչ առնես՝ ա-
28 րա՛ վաղվաղակի: * Եւ զայս ոչ ոք իմացաւ՝ ի
քաջմականաց անտի, Թէ առ ինչ ասաց ցնա:
29 * Զի ոմանք համարէին, Թէ՝ զի զարկղն
ունէր յուդա, ասաց նմա յի՛ս, գնեա՛ ինչ՝ որ
պիտոյ իցէ մեզ՝ ի տօնիս. և կամ՝ զի ապ-
30 տաց ինչ տացէ: * Նոքա առեալ զպա-

տառն՝

տառն՝ եւ արտաքս վաղվաղակի. և եր դէ-
ղերը։

ԼԱ

31 * Նա երբև եւ, ասէ յի. այժմ փառաւորե-
ցաւ որդի մարդոյ. և ած փառաւորեցաւ
'ի նմա։ 32 * Ո՛ի եթէ ած փառաւորեցաւ 'ի
նմա, և ած փառաւորեսցէ զնա յանձն իւր.
և վաղվաղակի փառաւորեսցէ զնա։ 33 * Որ-
դեակք իմ՝ փոքր ինչ ժամանակ ես ձեզ եմ.

|| Վէր. 7. 34. || խնդրիցէք զիս. և ոյդ ասացի ցՀրեայսն,
եթէ ուր եմն երթամ, դուք ոչ կարէք գալ.
|| Ղկ. 19. 38. և արդ ձեզ ասեմ։ 34 * || Պատուիրան նոր
Վար. 15. 12. տամ ձեզ, զի սիրիցէք զիմեանս. ոյդ սիրե-
ցի ես զձեզ, զի և դուք սիրեսջիք զիմեանս։
35 * Ցայսմ գ իտասցեն ամենեքեան՝ եթէ իմ
աշակերտք եք, եթէ սիրիցէք զիմեանս։
36 * Ասէ ցնա սիմոն պետրոս. տէր՝ յո՞ւր եր-
թաս։ պատասխանի ետ յի, ուր եմն եր-
թամ՝ դու ոչ կարես այժմ գալ զկնի իմ,
բայց ապա եկեսցես զկնի իմ։ 37 * Ասէ ցնա
պետրոս. տէր՝ ընդէ՞ր ոչ կարիցեմ գալ
այժմ զկնիւք. արդէն զանձն իմ խակ եդից
'ի վերայ քո։ 38 * Պատասխանի ետ յի. զանձն
|| Մտթ. 26. 34. Մրկ. 14. 30. Ղկ. 22. 34. քո դիցես 'ի վերայ իմ. || ամէն ամէն ասեմ
քեզ. չէ հնչէ հաւու խօսեալ, մինչ դու ե-
րիցս ուրասցիս զիս։

ԺԴ. ՅՈՎ.

1 Մի խռովեսցին սիրտք ձեր. այլ հաւա-
տացէք յած, և յիս հաւատացէք։ 2 * Ի տան
հօր իմոյ օթեւանք բազումք են. ապա
թէ ոչ՝ ասացեալ եր իմ ձեզ. թէ երթամ
պատրաստեմ ձեզ տեղի։ 3 * Եւ եթէ եր-
թամ

Թամբ և պատրաստեմ ձեզ տեղի, դարձեալ
գամ, և առնում զձեզ առ իս. զի ուր եմն
4 իցեմ, և դուք անդ իցէք: * Եւ ուր երթ-
Թասին՝ գիտիցէք, և զճանապարհն գիտիք
5 ցէք: * Ասէ ցնա Թովմաս. տէր՝ ոչ գի-
տեմք յո՞ երթաս, և զիարդ զճանապարհն
6 կարասցուք գիտել: * Ասէ ցնա յի. ես եմ
ճանապարհ և ճշմարտութի՛ն և կեանք. ոչ՛ք
7 գայ առ Հայր՝ եթէ ոչ ինէ: * Եթէ զիս
գիտէիք՝ ապա և զՀայրն իմ գիտէիք, և այ-
8 սուհետև գիտասջիք զնա: * Ասէ ցնա փի-
լիպպոս. տէր՝ ցո՛ց մեզ զՀայր՝ և շատ է
9 մեզ: * Ասէ ցնա յի. այսչափ ժամանակս
ընդ ձեզ եմ, և ո՞չ ծանեար զիս փիլիպպէ. որ
հանդն զիս՝ հանդս զՀայրն. և դու զիա՞րդ ա-
10 սես՝ եթէ ցո՛ց մեզ զՀայր: * Ո՞չ հաւատաս՝
եթէ ես՝ի Հայր, և Հայր յիս է. զբանս զոր
ես խօսիմ՝ընդ ձեզ, ո՛չ եթէ յանձնէ ինչ խօ-
սիմ, այլ Հայրն՝ որ յիս բնակեալ է, նա գոր-
11 ծէ զգործսն: * Հաւատացէ՛ք ինձ, եթէ ես
12 ՚ի Հայր՝ և Հայր յիս: * Ապա թէ ոչ՝ գոնէ
վ՚ս գործոցն հաւատացէ՛ք ինձ: ամէն ամէն
ասեմ ձեզ, թէ որ հաւատայն յիս, զգործ-
սըն զոր ես գործեմ՝ և նա գործեսցէ, և մե-
ծամեծս ևս քան զնոսա գործեսցէ. զի ես ‖ Մ ապ. 7. 7. Վար. 14. 23. վերջ
13 առ Հայր երթամ: * ‖ Եւ զոր ինչ խնդրիւ-
14 ցէք յանուն իմ, արարից զայն. * զի փառա-
ւորեսցի Հայր յորդի:
15 * Եթէ սիրէք զիս՝ զպատուիրանս իմ պա-
16 հեսջիք: * Եւ ես աղաչեցից զՀայր, և այլ
միխիթարիչ տացէ ձեզ. զի ընդ ձեզ բնակես-
17 ցէ՚ի յաւիտեան. * զՀոգին ճշմարտութե՛ն,

զոր

զոր աշխարհս ոչ կարէ ընդունել. զի ոչ տե-
սանէ զնա, և ոչ ճանաչէ զնա. բայց դուք
ճանաչէք զնա, զի առ ձեզ բնակեսցէ՝ և ի
ձեզ եղիցի: * Ոչ թողից զձեզ որբս. դամ 18
առ ձեզ: * Փոքր միւս ևս՝ և աշխարհս ոչ 19
ևս տեսանէ զիս, բայց դուք տեսանիցէք
զիս. զի ես կենդանի եմ, և դուք կենդանի
լինիլոց էք: * Յայնմ աւուր գիտասջիք 20
դուք, զի ես ՚ի հօր իմում՝ և դուք յիս՝ և
ես ՚ի ձեզ: * Որ ունի զպատուիրանս իմ՝ և 21
պահէ զնա, նա է որ սիրէ զիս. և որ սիրէն
զիս՝ սիրեսցի ՚ի հօրէ իմմէ. և ես սիրեցից
զնա, և երեւեսցից նմա զիս: * Ասէ ցնա 22
Յուդա ոչ սկարիովտացին. տէր՝ զի՞ եղեւ՝ զի
մեզ յայտնելոց ես զքեզ՝ և ոչ աշխարհի:
* Պատասխանի ետ Յս և ասէ ցնա. եթէ 23
ոք սիրէ զիս՝ զբանն իմ պահեսցէ, և Հայր
իմ սիրեսցէ զնա. և առ նա եկեսցուք՝ և
օթեւանս առ նմա արասցուք. * և որ ոչն 24
սիրէ զիս՝ զբանս իմ ոչ պահէ. և բանն իմ
զոր լսէք՝ ոչ է իմ, այլ հօրն՝ որ առաքեացն
զիս:
* Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ մինչ առ ձեզս 25
եմ: * Իսկ մխիթարիչն Հոգին՝ զոր ա- 26
ռաքեսցէ Հայր յանուն իմ, նա ուսուսցէ
ձեզ զամ, և յիշեցուսցէ զամ՝ որչինչ ասա-
ցի ձեզ: * Խաղաղութի թողում ձեզ, ըղ- 27
խաղաղութի զիմ տամ ձեզ. ոչ ոպ աշխարհս
տայ՝ տամ ես ձեզ. մի խռովեսցին սիրտք
ձեր, և մի զանգիտեսցեն: * Լուայք, զի 28
ասացի ես ձեզ՝ Թէ երթամ, և գամ առ ձեզ.
եթէ սիրէիք զիս՝ ապա ուրախ լեալ էր ձեր՝
Թէ

թէ ես առ Հայրը երթամ, զի Հայրը իմ մեծ
29 է քան զիս։ * Եւ այժմ ասացի ձեզ մինչ-
չև եղեալ. զի յորժամ լինիցի՝ հաւատասջ-
30 ջիք։ * Ոչ ևս այլ շատ խօսեցայց ընդ ձեզ.
գայ իշխան աշխարհիս այսորիկ՝ և ինձ ինչ
31 ոչ գտանէ։ * Այլ զի ծանիցէ աշխարհ.
եթէ սիրեմ զՀայրն։ ‖ Եւ որպէս պատուիրեաց ‖Գոծ.
ինձ Հայրն՝ այնպէս առնեմ. ծն արդիւք՝ գնաս- 2. 23.
ցուք ասդի։

ԻԵ. ԺԱՆ։

1 Ես եմ որթն ճշմարիտ, և Հայրն իմ մշակ
2 է։ * Ամենայն ուռ որ յիս է՝ և ոչ բերէ
պտուղ, կարէ զնա. և ամէն որ բերէ պտուղ՝
սրբէ զնա, զի առաւել ևս պտղաբերը լիցի։
3 * ‖ Դուք արդէն իսկ սուրբ էք վասն բանին՝ ‖ Վեր.
4 զոր խօսեցայ ընդ ձեզ։ * Կացէք յիս՝ և ես՝ ի 13. 10.
ձեզ. որպէս ոռն ոչ կարէ պտուղ բերել
յանձնէ իւրմէ, եթէ ոչ լինի հաստատեալ
յորթն, նոյնպէս և դուք՝ եթէ ոչ յիս հաս-
5 տատեալ լինիջիք։ * Ես եմ որթ՝ և դուք ուռ.
որ հաստատեալ է յիս՝ և ես՝ ի նա, նա բե-
րէ պտուղ յոյժ. զի առանց իմ ոչինչ կա-
6 րէք առնել։ * Եթէ ոք ոչ է հաստատեալ
յիս, եղ նա արտաքս իբրև զուռն՝ և ցամա-
քեցաւ, և ժողովեն զնա և՝ ի հուր արկա-
7 նեն՝ և այրի։ * Եթէ կայցէք յիս՝ և բանք
իմ՝ ի ձեզ կայցեն, որչինչ կամիցիք խնդրես-
8 ջիք՝ և լինիցի ձեզ։ * Յայսմիկ փ առաւարե-
ցաւ Հայրն իմ, զի պտուղ յոյժ բերիցէք. և
9 եղիջիք իմ աշակերտք։ * Որպէս սիրեաց
զիս Հայրն, և ես սիրեցի զձեզ. հաստատուն
կա-

կացէք՝ի սէր իմ։ * Եթէ պահիցէք զպատ- 10
ուիրանս իմ, կայցէք՝ի սէր իմ. ոյզ ես ըզ-
պատուիրանս Հօր իմոյ պահեցի, և կամ՝ի
սէրն նորա։ * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ու- 11
րախութիւն իմ՝ի ձեզ իցէ, և ձեր ուրախու-
‖ Վէր. 13. 34. Եփես. 5. 2. թիւն լցեալ եղիցի։ * ‖ Այս է պատուէր 12
իմ, զի սիրեսջիք զմիմեանս, ոյզ և ես զձեզ
սիրեցի։ * ‖ Եւ մեծ քան զայս սէր ոչ- 13
ոք, եթէ զանձն իւր դիցէ՝ի վերայ բարեկա-
մաց իւրոց։ * Դուք բարեկամք էք իմ, և- 14
թէ առնիցէք՝ զոր ես պատուիրեմ ձեզ։
* ‖ Ոչ ևս կոչեմ զձեզ ծառայս, զի ծառայն 15
ոչ գիտէ զինչ գործէ տէրն նորա. այլ զձեզ
կոչեցի բարեկամս, զի զամենայն զոր լուայ՝ի
Հօրէ իմմէ՝ ծանուցի ձեզ։ * ‖ Ոչ եթէ դուք 16
ընտրեցիք զիս. այլ ես ընտրեցի զձեզ, և ե-
դի զձեզ. զի դուք երթայցէք՝ և պտղաբերք
լինիցիք. և պտուղն ձեր կացցէ։ և զոր ինչ
խնդրիցէք՝ի Հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ
Ա Յովհ. 3. 11. 4. 7. ձեզ։ * ‖ Այս պատուիրեմ, զի սիրեսջիք 17
զմիմեանս։ * Եթէ աշխարհ զձեզ ատէ, 18
գիտասջիք զի նախ զիս ատեաց։ * Եթէ 19
յաշխարհէ էիք՝ աշխարհ զիւրսն սի-
րէր արդեօք քայց զի ոչ էք յաշխարհէ. այլ
ես ընտրեցի զձեզ յաշխարհէ, վասն այնորիկ
ատէ զձեզ աշխարհ։ * Յիշեցէք զբանն 20
‖ Վէր. 13. 16. Մատթ. 10. 24. ‖ Մատթ. 24. 9. զոր ասացի ձեզ, թէ ոչ է ծառայ մեծ քան
զտէր իւր. եթէ զիս հալածեցին, ասպա ‖ և
զձեզ հալածեսցեն. եթէ զբանն իմ պահե-
սին, ասպա և զձեզն պահեսցեն։ * Այլ զըզ- 21
նոյնս արասցեն ձեզ վասն անուան իմոյ. զի
ոչ գիտեն զայն՝ որ առաքեացն զիս։ * Եթէ 22
Եթէ

թէ չէր եկեալ՝ և խօսեցեալ ըստ նոսա, մեղ
ինչ ոչ գոյր նմա. բայց արդ չիք պատճառք
23 ՚ի մեղացս իւրեանց։ * Որ զիսատեայ՝ և
24 զՀայրն իմ ատեայ։ * Եթէ գործս չէր
գործեալ ՚ի նոսա, զոր ոչ այլ ոք գործեաց,
մեղ ինչ ոչ գոյր նմա. բայց արդ տեսին՝ և ա-
25 տեցին՝ և զիս և զՀայր իմ։ * Այլ զի լցցի
բանն, որ յօրէնսն նմա գրեալ է, ‖ Թէ ատե- ‖ Ասաղ. 24·19·
26 յին զիս առանապատուց։ * ‖ Այլ յորժամ ‖ Ղուկ. 24·49·
եկեսցէ Միխիթարիչն՝ զոր ես առաքեցից ձեզ
՚ի հօրէ՝ Հոգին ճշմարտուե, որ ՚ի հօրէ ե-
27 լանէ, նա վկայեսցէ վասն իմ։ * և դուք վկա-
յիցէք՝ զի ՚ի սկզբանէ ընդ իս էք։

ԳԼՈՒԽ ԺԶ։

1 * Զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի մի գայթագղեսջիք։
2 * Ոչիք։ * Այլ ժողովրդոց իւրեանց հանիցեն զձեզ. այլ եկեսցէ ժամանակ՝ զի ոք
որ սպանանիցէ զձեզ, համարիցի պաշտօն
3 մատուցանել Աստուծոյ։ * Եւ զայն արասցեն ընդ-
ձեզ. քանզի ոչ ծանեան զՀայր՝ և ոչ զիս։
4 * Այլ և զայս խօսեցայ ընդ ձեզ՝ զի յորժամ
եկեսցէ ժամանակ՝ յիշեցիք՝ թէ ես ասացի
5 ձեզ։ * Զայս ՚ի սկզբանէ ոչ ասացի ձեզ,
քանզի ընդ ձեզ էի։ Այլ արդ երթամ ես
առ առաքիչն իմ. և ոչ ոք ՚ի ձենջ հարցանէ
6 զիս, թէ յո՞ երթաս։ * Այլ զի զայս խօսե-
ցայ ընդ ձեզ, տրտմութիւն եւնց զսիրտս ձեր։
7 * Այլ ես զճշմարիտն ասեմ՝ ձեզ. լաւ է
ձեզ եթէ ես երթամ. զի եթէ ես ոչ եր-
թայց՝ Միխիթարիչն ոչ եկեսցէ առ ձեզ. ա-
պա եթէ երթամ, առաքեցից զնա առ ձեզ։

* Եւ

8 * Այլ նա եկեալ յանդիմանեսցէ զաշխարհ վասն մեղաց՝ և վասն արդարութեան՝ և վասն դատաստանի։ 9 * Վասն մեղաց՝ զի ոչ հաւատան յիս։ 10 * Վասն արդարութեան՝ զի առ Հայր իմ երթամ, և ոչ ևս տեսանէք զիս։ 11 * Վասն դատաստանի՝ զի իշխան աշխարհիս այսորիկ դատապարտեալ է։ 12 * Այս բազում ինչ ունիմ ասել ձեզ՝ այլ ոչ կարէք հանդուրժել այժմիկ։ 13 * Յորժամ եկեսցէ նա Հոգին Ճշմարտութեան, առաջնորդեսցէ ձեզ ամ Ճշմարտութիւն։ զի ոչ ենթէ յանձնէ ինչ խօսիցի, այլ զոր լսիցէ՝ խօսիցի, և զգալոցն պատմեսցէ ձեզ։ 14 * Նա զիս փառաւորեսցէ, զի յիմմէ առնուցու՝ և պատմեսցէ ձեզ։ 15 * Ամ ինչ զոր ունի Հայր՝ իմ է։ վասն այսորիկ ասացի ձեզ, թէ յիմմէ առնուցու՝ և պատմեսցէ ձեզ։

16 * Փոքր մի, և ոչ ևս տեսանէք զիս, և ապա տակաւին մի՝ և տեսանիցէք զիս։ Եւ ես երթամ առ Հայր։ 17 * Ասէին ումանք յաշակերտաց անտի ցմիմեանս։ զի՞նչ է այս՝ զոր ասէ ցմեզ, թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ տակաւին մի՝ և տեսանիցէք զիս։ Եւ թէ ես առ Հայր երթամ։ 18 * Այր ասէին, զի՞նչ է զոր այն փոքր միւս ևս, չգիտեմք զի՞նչ խօսի։ 19 * Գիտաց յն թէ կամէին ցնա հարցանել, և ասէ ցնա։ վա՞ այդորիկ խնդրէք ընդ միմեանս՝ զի ասացի թէ փոքր մի՝ և ոչ տեսանէք զիս, և դարձեալ տակաւին միւս ևս, և տեսանիցէք զիս։ 20 * Ամէն ամէն ասեմ ձեզ, զի լայջիք՝ և ողբասջիք դուք, և աշխարհ խնդասցի։ դուք տրտմեսջիք, այլ տրտ-

21 տրտմութիւն ձեր յուրախութի՛ւն եղիցի։ * Կին
յորժամ ծնանիցի՝ տրտմութի՛ւն ի նմա , զի
հասեալ է ժամ նո՛ր. այլ յորժամ ծնցի ըզ-
մանուկն , ո՛չ ևս յիշէ զնեղութի՛ւնն զի՛ խընդ-
22 դութի՛ն , զի ծնաւ մարդ յաշխարհ։ * Եւ
դուք այժմ տրտմութի՛ւն ունիք. այլ դարձեալ
տեսից զձեզ , և ուրախ լիցին սիրտք ձեր. և
զուրախութի՛ւն ձեր ոչ՛ք հանիցէ ՚ի ձէնջ։
23 * Եւ յայնմ աւուր զիս ինչ ո՛չ հարցանիցէք։
|| Ա՛մէն ամէն ասեմ ձեզ՝ զի զոր ինչ խնդ- || Մ ոպէ
րիցէք ՚ի հօրէ իմմէ յանուն իմ, տացէ ձեզ։ 7. 7.
24 * Մինչև ցայժմ ոչինչ խնդրեցիք յանուն Մ ուրկ.
իմ. խնդրեցէ՛ք , և առնուցուք , զի ուրա- 11. 24.
25 խութի՛ն ձեր լցեալ լիցի։ * Զայս առակօք Ղ ուխա.
խօսեցայ ընդ ձեզ. եկեսցէ ժամանակ՝ յոր- 11. 9.
ժամ ո՛չևս առակօք խօսեցայց ընդ ձեզ. այլ Վեր.
26 յայտնապէ՛ս հօրէն պատմեցից ձեզ։ * Յայնմ 14. 13.
աւուր խնդրեսջիք յանուն իմ. և ո՛չ ասեմ
ձեզ՝ եթէ ես աղաչեցից զհայրն վասն ձեր.
27 * զի ինքն իսկ հայրն սիրէ զձե՛զ՝ զի դուք զիս
սիրեցիք , և հաւատացիք՝ եթէ ես ՚ի նմա՛ ելի։
28 * Ելի ՚ի հօրէ՝ և եկի յաշխարհ, դարձեալ
թողում զաշխարհ, և երթամ առ հայրն։
29 * Ասեն ցնա աշակերտքն . ահա արդ յայտ-
նապէ՛ խօսիս . և առակ և ո՛չ մի ինչ ասես։
30 * Այժմիկ գիտեմք՝ եթէ գիտես զամե՛նայն. և
ոչինչ պիտոյ է՝ եթէ ոք հարցանիցէ զքե՛զ.
31 յայսմիկ հաւատամք՝ եթէ ՚ի նմա՛ ելեր։ * Պա-
տասխանի ետ նո՛ցա յի՛սուս , և ասէ . այժմ հաւա-
32 տացէ՛ք։ * || Ահա եկեսցէ ժամ, և եկեալ || Մ ոպէ
է իսկ է , զի ցրուեսջիք իւրաքանչիւր տեղիս , 26. 31.
և զիս միայն թողուցուք . և ո՛չեմ միայն , զի Մ ուրկ.
հայրն 14. 27.

Հայը ընդ իս է ։

* Ո այս խօսեցայ ընդ ձեզ, զի ընդ իս խաղաղութիւն ունիցիք. յաշխարհի ասա նեղութիւն ունիցիք, այլ քաջալերեցարուք, զի ես յաղթեցի աշխարհի ։ 33

ԳԼՒ. ԺԷ.

Ո այս լերկ խօսեցաւ յն, ամբարձ զաչս իւր յերկինս և ասէ. Հայր՝ հասեալ է ժամ, փառաւորեա զորդի քո, զի և որդի քո փառաւորեսցէ զքեզ ։ * ‖ Որպէսետուր նմա իշխանութիւն ամենայնի, զոր ետուր նմա, տացէ զկեանն յաւիտենական ։ * Այս են յաւիտենական կեանք, զի ծանիցեն զքեզ միայն ճշմարիտ Ած՝ և զոր առաքեցեր զյն քն ։ * Ես զքեզ փառաւորեցի երկրի. զգործն կատարեցի, զոր ետուր ինձ՝ զի արարից ։ * և այժմ փառաւորեա զիս հայր՝ առ ի քեն փառօքն՝ զոր ունէի յառաջ քան զլինելն աշխարհի առ ի քեն ։ * Յայտնեցի զանուն քո մարդկան՝ զորս ետուր ինձ յաշխարհէ. քո էին, և ինձ ետուր զնոսա. և զբանն քո պահեցին ։ * Արդ գիտացին՝ եթէ զամենայն զոր ետուր ինձ, առ ի քեն են ։ * զի զբանն՝ զոր ետուր ինձ, ետու նոցա. և նոքա ընկալան, և ծանեան ճշմարտութեամբ՝ թէ առ ի քեն եկի. և հաւատացին՝ եթէ դու առաքեցեր զիս ։ * Արդ՝ ես վասն նոցա աղաչեմ, և ոչ վասն աշխարհի աղաչեմ. այլ վասն նոցա՝ զորս ետուրն ինձ, զի քո են ։ * Ես որ ինչ իմ է, ամենայն քո է. և որ ինչ քո է, այն իմ է. և փառաւորեալ եմ ի նոսա ։ 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

* Ես

11 * Եւ ես ոչ ևս եմ յաշխարհի, և նոքա յաշ-
խարհի են, և ես առ քեզ գամ. Հայր սո՛ւրբ
պահեա զնոսա յանուն քո, որովետուր ինձ.
12 զի եղիցին մի, ոյզ և մեք մի եմք: * Մինչ
եի յաշխարհի ընդ նոսա, ես պահէի զնոսա
յանուն քո՝ || որովետուր ինձ, և պահեցի. և ոչ մի || Վայր. 18. 9.
ի նոցանէ կորեաւ, բայց որդին կորստեան, || Ած. 1. 25.
|| զի գիրքն լցցի:
13 * Բայց արդ առ քեզ գամ. և զայս խօսիմ
յաշխարհի, զի ունիցին զուրախութիւնն իմ
14 լիով յանձինս իւրեանց: * Եսետու նոցա
զբանն քո. և աշխարհս ատեաց զնոսա, զի չեն
15 յաշխարհէ, ոյզ և ես չեմ յաշխարհէ: * Ոչ
գայս աղաչեմ, զի բարձցես զնոսա յաշխարհէ.
16 այլ զի պահեսցես զնոսա՛ի չարէ: * Յաշխարհէ
ասաւ չեն, որպէս և ես չեմ յաշխարհէ:
17 * Սո՛ւրբ արա զնոսա ճշմարտութի՛ւն քով. զի քո
18 բանդ ճշմարտութի՛ւն է: * Որպէս զիս առա-
քեցեր յաշխարհ. և ես առաքեցի զնոսա յաշ-
19 խարհ: * Ե՛ւ վա՛ր նոցա ես սուրբ առնեմ
զանձն իմ, զի եղիցին և նոքա սրբեալք ճըշ-
20 մարտութի՛ւն: * Ա՛յլ ո՛չ վա՛ր նոցա միայն աղա-
չեմ, այլև վասն ամ հաւատացելոց քանիւն
21 նո՛ցա լիս. * զի ամենեքին մի իցեն, ոյզ դու
հայր լիս՝ և ես՛ի քեզ, զի և նոքա՛ի մեզ
իցեն. զի և աշխարհ հաւատասցէ՝ եթէ դու
22 առաքեցեր զիս: * Ե՛ւ ես՝ զփառսն զոր ետուր
ինձ՝ ետու նոցա, զի իցեն մի՝ ոյզ և մեք մի
23 եմք: * Ես՛ի նոսա՝ և դու լիս, զի եղիցին
կատարեալք՛ի մի. և գիտասցէ աշխարհ՝
եթէ դու առաքեցեր զիս. և սիրեցի զնոսա
24 որպէս դու զիս սիրեցեր: * Հայր զոր ե-

տուրն

տուրն ինձ, կամիմ՝ զի ուր եմն եմ, և նո-
քա իցեն ընդ իս. զի տեսանիցեն զփառս իմ,
զոր ետուրն ցիս. զի սիրեցեր զիս յառաջ
քան զլինելն աշխարհի: * Հայր արդար՝ և 25
աշխարհ զքեզ ոչ ծանեաւ. այլ ես զքեզ ծա-
նեայ, և նոքա ծանեան՝ եթէ դու առաքե-
ցեր զիս: * Եւ ծանուցի նոյ զանուն քո, և 26
ծանուցից. զի սէրն՝ զոր սիրեցեր զիս՝ ի նո-
իսկ, և ես ի նոսա:

ԳԼ. ԺՒ.

Զայս իբրև ասաց յի. ել աշակերտաքն 1
Հանդերձ ‖ յայնկոյս ձորոյն կեդրոնի,
ուր էր պարտէզ. յոր եմուտ ինքն և աշա-
կերտքն իւր:
* Գիտէր և յուդա, որ զնա մատնելոց էր՝ 2
զտեղին. զի բազում անգամ ժողովեալ էր
անդր յի աշակերտաքն հանդերձ: * ‖ Եւ 3
յուդայի առեալ ընդ իւր զդունդն, և ի
քահանայապետիցն և ի փարիսեցւոց սպա-
սաւորս, գայ անդր ջահիւք և լապտերօք և
զինուք: * Ոսկ յի իբրև ետես զայն ամ ե- 4
կեալ ի վր նորա, ել և ասէ ցնս. զո՞ խնդ-
րեք: * Պատասխանի ետուն նմա. զյի նա- 5
զովրեցի: ասէ ցնս յի. ես եմ: կայր ընդ
նոսա և յուդա՝ որ մատնէրն զնա: * Իբրև 6
ասաց՝ թէ ես եմ, յետս յետս չոգան և զար-
կան զգետնի: * Պարձեալ եհարց զնոսա. 7
զո՞ խնդրեք: և նոքա ասեն, զյի նազովրե-
ցի: * Պատասխանի ետ նոյ յի. ասացի ձեզ 8
թէ ես եմ. արդ՝ եթէ զիս խնդրեք՝ թո՛յլ
տուք զդոցա երթալ: * Ո՛ի լցցի բանն՝ զոր 9
ասաց.

ասաց. ‖ Թէ զոր ետուըն ցիս՝ ոչ կորուսից ’ի
10 նոցանէ՝ և ոչ զոք: * Սակ սիմոնէ պետրոս՝ Ղ. 17. 12.
քանզի ունէը սուր, ձգեաց զնա՝ և եհար
զքահանայապետին ծառայ, և ’ի բաց առ
ղունկն նորա զաջոյ. և էր անուն ծառային
11 մաղքոս: * Ասէ յն ցպետրոս. արկ զսուրդ
անդրէնն ’ի պատեանս իւր. զբաժակն զոր
12 ետ ինձ հայր՝ ոչ ըմպիցեմ զնա: * Սակ գունդն
դրն և հազարապետն և սպասաւորք հրեից
13 կալան զյն՝ և կապեցին. * և ածին զնա
նախ առ ‖ աննա՝ որ էր աներ կայիափայի. ‖ Ղ. 3. 2.
որ քահանայապետն էր տարւոյն այնորիկ:
14 * Այս այն կայիափայ էր՝ ‖ որ խրատն ետ ‖ Վէ. 11. 49.
հրեից, եթէ լաւ է առն միում մեռանել
15 ’ի վե ժողովրդեանն: * Այլ երթային զհետ
յն սիմոնէ պետրոս՝ և միւս աշակերտն:
Այլ աշակերտն այն քանզի ծանօթ էր քա-
հանայապետին՝ եմուտ ընդ յն ’ի գաւիթ
16 քահանայապետին: * Այլ պետրոս կայր առ
դրանն արտաքոյ: ‖ Եւ միւս աշակերտն՝ որ էր ‖ Մ. 26. 58.
ծանօթ քահանայապետին՝ և ասաց դրդռ- Մ. 14. 54.
17 նապանն՝ և եմոյծ ’ի նէրքս զպետրոս: * Այ- Մ. 22. 54.
սէ աղ ջիկն որ դռնապանն էր՝ ցպետրոս.
միթէ և դո՞ւ յաշակերտաց առնն այնորիկ
18 իցես: և նա ասէ՝ ոչ եմ: * Կային անդ ծա-
ռայքն և սպասաւորք խարոյկ արկեալ՝ քան-
ղի ցուրտ էր՝ և ջեռնուին. կայր ընդ նոսա և
19 պետրոս՝ և ջեռնոյր: * Այլ քահանայապետն
եհարց զյն վե աշակերտացն՝ և վե վարդա-
20 պետութե նորա: * Պատասխանի ետ նմա
յն. ես յայտնապէս խօսեցայ յաշխարհի.
ես յամ ժամ ուսուցի ’ի ժողովրդեանն, և

’ի

'ի տաճարի անդ՝ ուր ամ հրէայք ժողովեալ
եին, և 'ի ծածուկ ինչ ոչ խօսեցայ ։ * Օ՛ր 21
հարցանես զիս. հարց զայնոսիկ՝ որ լուանն,
թէ զինչ խօսեցայ ընդ նոսա. ահաւանիկ
նոքա գիտեն զինչ ասացի ես ։ * Եթէ նա 22
զայն ասաց, մի ոմն 'ի սպասաւորացն որ անդ
կայր, ած ապտակ յերի՝ և ասէ. այդպէ՞ս
պատասխանի տաս քահանայապետիդ ։ * Ես 23
յե՞ս ցնա. եթէ չար ինչ խօսեցայ՝ վը-
կայեա՛ վ՚ե՞ս չարին, իսկ եթէ բարի, ընդէ՞ր
հարկանես զիս ։ * Եւ առաքեաց զնա ան- 24
նա կապեալ առ կայիափա քահանայապետ ։
‖ Մարկ. ‖ * ‖ Եւ սիմովն պետրոս կայր անդ՝ և ջեռ- 25
26. 69. նոյր. ասեն ցնա՝ միթէ և դո՛ւ յաշակեր-
Մարկ. տաց անտի նո՛ր իցես ։ նա ուրացաւ և ասէ՝
14. 67. ոչ եմ ։ * Եւ ասէ մի ոմն 'ի ծառայից քա- 26
Ղուկ. 22. 56. հանայապետին՝ ազգական այնորիկ, զորոյ
զունկն եհատ պետրոս. ո՞չ ես իսկ տեսի
զքեզ 'ի պարտիզի ընդ նմա ։ * Դարձ- 27
եալ ուրացաւ պետրոս և վաղվաղակի հաւ
խօսեցաւ ։
‖ Մարկ. * ‖ Եւ ածեն զյի՛սուս 'ի վանացն կայիափայ յա- 28
27. 2. պարանս դատաւորին. և էր այգուց ։ և նո-
Մարկ. քա ոչ մտին յատպարանսն, ‖ զի մի պղծես-
15. 1. ցին, այլ զի ուտիցեն զզատիկն ։ * Եւ ան- 29
Գործ. 10. 28. դր պիղատոս արտաքս՝ և ասէ. զի՞նչ չարա-
խօսութի՛ւն մատուցանէք զառնէն զայնմանէ ։
* Պատասխանի ետուն և ասեն ցնա. եթէ 30
չէր չարագործ այրն այն, ապա ոչ մատնեաք
զնա քեզ ։ * Ասէ ցնա պիղատոս. առէ՛ք զնա 31
դուք, և ըստ ձերոց օրինացն դատեցարո՛ւք ։
ասեն ցնա հրէայքն. մեզ ոչ է արժան սպա-
նանել

32 նանել զոք ։ * ‖ Օ՛ի լցեի բանն յոի՝ զոր ա- ‖ Մ՚ոպ
սաց , նշանակեալ՝ թէ որով մահու մեռանել 20 · 19 ·
33 լոց էր ։ * ‖ Համառօտ միւսանգամ յայտարան- ‖ Մ՚ոպ
սէն պիղատոս , կոչեաց զյի՝ և ասէ ցնա . Մ՚ուկ ·
34 դո՞ւ ես թագաւորն հրէից ։ * Պատասխանի 15 · 2 ·
եաց յի . ՚ի քէ՞ն ասես զայդ՝ եթէ այլք ասա- Ղ՚ուկ ·
35 ցին քեզ զինէն ։ * Պատասխանի եաց պիղա- 23 · 3 ·
տոս . միթէ և ես հրէա՞յ իցեմ . ազգն քո և
քահանայապետք մատնեցին զքեզ ինձ ,
36 զի՞նչ գործ գործեալ էր ։ * Պատասխանի եա
յի , իմ արքայութի՛ւն չի՛ յայսմ աշխարհէ .
եթէ յաշխարհէ այսմ էր արքայութի՛ւն իմ ,
սպասաւորքն իմ մարտնչէին արդեօք՝ զի մի՛
մատնեցայց հրէից . բայց արդ՝ թագաւո-
37 րութի՛ւն իմ չի՛ այսմ ։ * Ասէ ցնա պիղա-
տոս . ապա թէ այդպէս իցէ , թագաւոր
ա՛ն ես դու ։ Պատասխանի եաց յի . դու ա-
սես՝ թէ թագաւոր իցեմ . բայց ես յայդ իսկ
ծնեալ եմ , և ՚ի դոյն իսկ եկեալ եմ յաշ-
խարհ , զի վկայեցից ճշմարտութե՛ն . ամ որ
՚ի ճշմարտութե՛ էն՝ լսէ բարբառոյ իմոյ ։
38 * Ասէ ցնա պիղատոս . զի՞նչ է ճշմարտու-
թի՛ ։ զայս ըսեալ ասաց , դարձեալ եւ առ
հրէայսն՝ և ասէ ցնա . ես՝ և ոչ մի ինչ պատ-
39 ճառս գտանեմ՛ ի նմա ։ * ‖ Այլ է ձեր սո- ‖ Մ՚ոպ
վորութի՛ն , զի զմի ոք արձակեցից ձեզ՛ ի զատ 27 · 15 ·
կիս . արդ՝ կամի՞ք զի արձակեցից ձեզ ըզ- Մ՚ուկ ·
40 թագաւորն հրէից ։ * Ազաղակեցին ամե- 15 · 6 ·
նեքեան՝ և ասէին . մի՛ զդա , այլ զբարաբ- Ղ՚ուկ ·
բա ։ և էր բարաբբայն այն աւազակ ։ 23 · 17 ·

ԳԼՈՒԽ ԺԶ։

Մատ. 27. 27. Մարկ. 15. 16.

Յայնժամ ‖ առ պիղատոս զյի՝ և դան ե- 1
հաս ։ * Եւ զինուորացն արարեալ պսակ 2
՚ի փշոց՝ եդին ՚ի գլուխ նր՝ , և զգեցուցին
նմա հանդերձ ծիրանի ։ * և գային առ նա , 3
և ասէին ։ ողջ եր արքայ հրէից ։ և հանէին
նմա ապտակս ։ * Եւ դարձեալ պիղատոս 4
արտաքս և ասէ ցնա ։ ահա ածեմ զնա ար-
տաքս առ ձեզ , զի գիտասջիք թէ ես զնաս
ինչ ՚ի նմա ոչ գտանեմ ։ * Եւ յն արտաքս 5
և ունէր պսակ ՚ի փշոց՝ և հանդերձ ծիրա-
նի ։ և ասէ ցնա ։ ահա այրդ ցձեզ ։ * Իբրև 6
տեսին զնա քահանայապետքն և սպասա-
ւորք , զաղաղակ բարձին՝ և ասեն ։ ՚ի խաչ
հան՝ ՚ի խաչ հան զդա ։ ասէ ցնոսա պիղա-
տոս ։ առէք զդա ՚ի ձեզ , և ձեզին հանէք ՚ի
խաչ ։ զի ես ՚ի դմա զնաս ինչ ոչ գտանեմ ։
* Պատասխանի ետուն նմա հրէայքն ։ մեք 7
օրինս ունիմք ։ և ըստ օրինացս մերոց պարտի
մեռանել ։ զի զանձն իւր որդի նյ արար ։
* Իբրև լուաւ զբանս զայս պիղատոս , ա- 8
նուաճեալ և երկեաւ ։ * Եւ մուտ դարձեալ 9
անդրէն յատեարանն , և ասէ ցյն ։ ուստի
ես դու ։ և յն ոչ ետ նմա պատասխանի ։
* Ասէ ցնա պիղատոս ։ ըստ իս ոչ խօսիս , ոչ 10
գիտես եթէ իշխանութիւն ունիմ հանել զք-
քեզ ՚ի խաչ , և իշխանութիւն ունիմ արձա-
կել զքեզ ։ * Պատասխանի ետ յն ։ ոչ ու- 11
նիր դու իշխանութիւն ՚ի վերայ իմ և ոչ մի ,
եթէ ոչ էր տուեալ քեզ ՚ի վերուստ ։ վասն
այնորիկ որ մատնեացն զիս քեզ նորա մեծ

մեղք

12 մեղք են : * Այլ յայնմանէ պիղատոս խնդ-
րէր արձակել զնա . և հրէայքն աղաղակէին
և ասէին . եթէ զդա արձակես՝ չես բարե-
կամ կայսեր . ամենայն ոք որ թագաւոր կո-
13 չէ զանձն իւր , հակառակ է կայսեր : * Լսեալ
պիղատոս իբրև լուաւ զբանս զայսոսիկ ,
ած զյն արտաքս . և նստաւ ՚ի վէր բեմին ,
՚ի տեղւոջն որ կոչէր քարայատակ , և եբ-
14 րայեցերէն կաթսպաթա : * Էր ուրբաթն
զատկի . և էր ժամ իբրև վեցերորդ , և ա-
սէ ցհրէայսն . ահա թագաւորդ ձեր ցձեզ :
15 * Այլ նոքա աղաղակէին , բարձ ՚ի միջոջ
բարձ ՚ի միջոջ՝ և հան զդա ՚ի խաչ : ասէ ցնո-
պիղատոս . ես զթագաւորդ ձեր ՚ի խաչ հա-
նիցեմ : պատասխանի եղեն քահանայա-
պետքն . չիք մեր թագաւոր բաց ՚ի կայսե-
16 րէ : * Յայնժամ եաւ զնա ՚ի ձեռս նոցա , զի ՚ի
խաչ ելանիցէ :
17 * Այլ նոքա առեալ տանէին զնա . և բար- ‖ Մատ.
ձեալ էր ինքնին զխաչափայտն , և ելանէր 27 . 33 .
՚ի տեղին՝ որ անուանեալ էր գագաթան , Մարկ .
18 և կոչէր եբրայեցերէն գողգոթա : * ուր և 15 . 22 .
՚ի խաչն իսկ հանին զնա . և ընդ նմա երկուս Ղուկ .
եւս այլս աստի և անտի , և ՚ի միջի զյն : 23 . 33 .
19 * Գրեաց և տախտակ մի պիղատոս , և եդ
՚ի վէր խաչին . և էր գրեալ : Յն նազովրե-
20 ցի՝ թագաւոր հրէից : * Զայն տախտակ
ընթերցան բազումք ՚ի հրէից , զի մօտ էր
՚ի քաղաք անդր տեղին՝ ուր խաչեցաւն յն .
և էր գրեալ՝ եբրայեցերէն , դաղմատերէն , և
21 յունարէն : * Ասեն յպիղատոս քահանայա-
պետքն հրէից . մի գրեր թագաւոր հրէից ,

այլ

այլ թէ նա ասաց՝ թագաւոր եմ հրեից։
* Պատասխանի ետ պիղատոս. զոր ինչ գրե- 22
ցի՝ գրեցի։ * Իսկ զինուորքն իբրև հանին 23
|| Մտթ. 27. 35. Մրկ. 15. 24. Ղկս. 23. 34. զնա կարանի՝ 'ի վերուստ փորանկեալ ա-
մենևին. * ասեն ցմիմեանս. մի պատա- 24
ռեսցուք զայդ, այլ արկցուք վիճակս 'ի վր
դորա՝ ում և եղիցի. զի լցցի գիրն՝ որ ասէ.
|| Սաղ. 21. 19. քաժանեցին զհանդերձս իմ յիւրեարանս, և
'ի վերայ պատմուճանի իմոյ վիճակս արկին։
Զինուորքն զայս ինչ գործեցին։
* Էին կային առ խաչին յիսի մայրն նորա, և 25
քոյր մօր նը մարիամ կղեոպասայ, և մարիամ
մագդաղենացի։ * Յի իբրև եառն զմայրն 26
և զաշակերտն՝ զոր սիրէր, զի կայր մօտ.
ասէ ցմայրն, կին դու՝ ահա որդի քո։ * Ա- 27
պա ասէ ցաշակերտն. ահա մայր քո։ և
յայնմ ժամանակէ առ աշակերտն զնա առ
իւր։ * Յետ այսորիկ իբրև գիտաց յի, ե- 28
|| Սաղ. 68. 22. թէ ահա ամ ինչ կատարեալ է, || զի կա-
տարեսցի գիրն, ասէ. ծարաւի եմ։ * Էր 29
անդ կայր ամանն ինչ լի քացախով. և նոցա
սպունգ լցեալ քացախով լը լերլոյ՝ շուրջ
եդեալ զնշտակաւ զոսպային՝ մատուցին 'ի բե-
րան նորա։ * Իբրև առ յի զքացախին հան- 30
դերձ լերլոյնն՝ ասէ. ամ ինչ կատարեալ է։
և խոնարհեցուցեալ զգլուխն՝ աւանդեաց
զոգին։ * Իսկ հրէայքն՝ քանզի ուրբաթ էր, 31
զի մի անդէնն 'ի խաչին ագանիցին մարմինքն
մինչև ցշաբաթն, զի էր օր մեծ շաբաթուն
այ-

այնորիկ · ա՛լ՝ էին զպիղատոս՝ զի խորտա-
32 կեսցեն զբարձս նոցա՝ և բարձցին : * Եկին
զինուորքն , և զառաջինսն խորտակեցին
զբարձս , նոյնպէս և զիւսոյն՝ որ ընդ նմա՛ի
33 խաչն եղեալ էր : * Այլ իբրև եկին առ
յի՛ և տեսին զի այն ինչ մեռեալ էր , ո՛չ
34 խորտակեցին զբարձս նորա · * այլ մի ոմն
՛ի զինուորացն տիգաւ խոցեաց զկողս նո՛ր ·
35 և ել վաղվաղակի արիւն և ջուր : * Եւ որ
տեսին՝ վկայեաց , և ճշմարիտ է վկայուԹի՛
նո՛ր · և նա գիտէ ԹԷ ճշմարիտ ասէ , զի և
36 դուք հաւատասջի՛ք : * Եղեւ՝ զի լցցի
37 գիրն , ‖ Եթէ ոսկր նո՛ր մի՛ փշրեսցի : * Եւ ‖ Եւն ·
դարձեալ միւս գիր ‖ ասէ , Եթէ հայեսցին 12 · 46 ·
՛ի նա՝ յոր խոցեցինն : Ա՛ղ ·
38 * ‖ Յետ այսորիկ աղաչեաց զպիղատոս յովսէփ , որ յարիմաԹեայ էր աշակերտ յի՛ս ՛ի ծածուկ՝ վա՛ս ահին հրէից , զի բարձցէ զմարմինն յի՛ս : և հրամայեաց պիղատոս · 39 եկն և եբարձ զնա : * Եկն և նիկոդեմոս՝ ‖ որ եկեալն էր առ յի՛ս ՛ի գիշերի զառաջինն · և եբեր զմուռս խառն ընդ հալուխս՝ իբրև 40 լետրս հարիւր : * Առին զմարմինն յի՛ս , և պատեցին կտաւովք՝ խնկովք հանդերձ , որ-
41 պէս օրէնն էր հրէից պատել : * Եւ էր ՛ի տեղւոջն յորում խաչեցաւ՝ պարտէզ · և ՛ի պարտիզի անդ գերեզման նոր , յորում ոչ՛ք
42 երբէք էր եդեալ : * Անդ վա՛ս ուրբաԹուն հրէից՝ զի մօտ էր գերեզմանն՝ եդին զյի՛ս :

‖ Ա՛ղ · 33 · 20 · ‖ Ջ՛ս՛ա՛ · 12 · 10 · ‖ Մ՛ա՛ք 27 · 57 · Մ՛ա՛ւ · 15 · 43 · Ղ՛ու՛ա · 23 · 50 · ‖ Վ՛եր · 3 · 2 ·

ԳԼՈՒԽ Ի։

Եւ ‖ Մատթ. 28. 1. Մարկ. 16. 1. Ղուկ. 24. 1.
1 ’ի միաշաբաթումն մարիամ մադդա-
ղենացի գայ առաւօտուն ընդ արշալու-
սին ’ի գերեզմանն անդր. և տեսանէ զվէմն
2 բարձեալ ’ի դրաց գերեզմանին։ * Վազ-
ի ընթանայ՝ և գայ առ սիմովն պետրոս և առ
միւս աշակերտն՝ զոր սիրէրն յի, և ասէ ցնո-
սա. բարձին զտէր ’ի գերեզմանէ անտի, և
3 ոչ գիտեմ՝ ուր եդին զնա։ * Ել պետրոս և
միւս աշակերտն՝ և գային ’ի գերեզմանն։
4 * Ընթանային երկոքեան ’ի միասին. և միւս
աշակերտն յառաջեաց ընթացաւ վազագոյն
քան զպետրոս՝ և եկն նախ ’ի գերեզմանն։
5 * Եւ խոնարհեալ տեսանէ՝ զի կային անդ
6 կտաւքն, բայց ’ի ներքս ոչ եմուտ։ * Ել եկն
և սիմովն պետրոս՝ որ գայրն զկնի նորա. և ե-
մուտ ’ի գերեզմանն, և տեսանէ զկտաւան՝
7 զի կային անդ. * և վարշամակն որ էր ’ի
գլուխ նորա՝ ոչ ընդ այլ կտաւան կայր, այլ ու-
8 րոյն ծալեալ ’ի մի կողմն։ * Յայնժամ ե-
մուտ և միւս աշակերտն, որ եկեալն էր յա-
ռաջագոյն ’ի գերեզմանն, ետես և հաւա-
9 տաց. * զի չեւ՛ս գիտէին զգիր՝ թէ պարտ
10 ի նմա ’ի մեռելոց յառնել։ * Դարձան դար-
11 ձեալ առ միմեանս աշակերտքն։ * ‖ Եւ այդ
մարիամ կայր արտաքոյ գերեզմանին՝ և
16. 5. Լուկ. լայր. և մինչդեռ լայր՝ խոնարհեցաւ ’ի գե-
24. 4. րեզմանն, * և տեսանէ երկուս հրեշտակս
12 ’ի սպիտակս, զի նստէին մի ’ի մնացից և մի
13 յանուսից՝ ուր կայր մարմինն յի։ * Ել նո-
քա ասեն ցնա. կի՛ն դու, զի՞ լաս։ ասէ ցնո-
զի

զի բարձին զնոսն իմ՝ի գերեզմանէ ասել ,
14 և ո՛չ գիտեմ՝ ուր եդին զնա : * Ո՛այս իբ-
րև ասաց , դարձաւ՝ի թիկունս կոյս , և
տեսանէ զյն զի կայր . և ո՛չ գիտէր թէ յի-
15 նէ : * Ա՛սէ ցնա յի . կի՛ն դու՝ զի՞ լաս , զո՞
խնդրես : նմա այսպէս թուեցաւ՝ թէ պար-
տիզպանն էր , ասէ ցնա . տէր՝ եթէ դու
բարձեր զնա՝ ասա ինձ ուր եդիր զնա , զի
16 ես առից զնա : * Ա՛սէ ցնա յի . մարիամ :
և նա դարձաւ , և ասէ ցնա եբրայեցերէն .
17 րաբունի , որ թարգմանի՝ վարդապետ : * Ա՛-
սէ ցնա յի . մի մերձենար յիս , զի չեւ ես ե-
լեալ եմ առ հայր իմ . այլ երթ դու առ եղ-
բարսն իմ , և ասա ցնոսա . ելանեմ ես առ
հայրն իմ՝ և առ հայր ձեր , և ած՛ն իմ՝ և
18 ած՛ ձեր : * Գա՛յ մարիամ մագդաղենացի՝
և պատմէ աշակերտացն , եթէ տեսի նա
զտէր , և զայս ինչ ասաց ցնա :
19 * ‖ Ա՛յր էր երեկոյ՝ի միաշաբաթուոջ աւուրն , ‖ Մարկ. 16 . 14 .
և դրօք փակեալք՝ ուր էին աշակերտքն ժո- Ղուկ. 24 . 36 .
ղովեալ վա՛ր ահին հրէից , եկն յի՛ և եկաց՝ի Յովհ. 1 . կորնթ. 15 . 5 .
20 միջի նո՛ց , և ասէ ցնո՛ա . ողջո՛յն ըս ձեզ : * Ա՛յ-
րև զայս ասաց՝ եցոյց նոցա զձեռսն և զկող
իւր . և խնդացին աշակերտքն իբրև տեսին
21 զտէր : * Ա՛սէ ցնո՛ա դարձեալ . ողջո՛յն ըս ձեզ ,
որպ առաքեաց զիս Հայր իմ , և ես առաքեմ
22 զձեզ : * Ա՛յր զայս իբրև ասաց՝ փչեաց՝ի նո-
23 սա և ասէ . առէ՛ք Հոգի՛ սո՛ւրբ . * ‖ եթէ ո՛ր ‖ Մատթ.
մէք թողուցուք զմեղս՝ թողեալ լինի նոցա . 16 . 19 .
24 եթէ զոր ո՛ւնիցէք՝ կալեալ լինի : * Ա՛ռաք 18 . 18 .
Թովմաս մի յերկոտասանիցն՝ անո՛ւանեալն
երկուորեակ , ո՛չ էր ընդ նոսա՝ յորժամ եկն
յի՛ :

յի ։ * Ասէին ցնա այլ աշակերտքն , եթէ 25
տեսաք զնո՛ր ։ և նա ասէ ցնոսա . եթէ ոչ
տեսից ՚ի ձեռս նո՛ր գնշան բևեռացն , և ար-
կից զմատունս իմ ՚ի տեղիս բևեռացն , և
մխեցից զձեռս իմ ՚ի կողս նորա , ոչ հաւա-
տամ ։
* Եւ յետ ութ աւուր դարձեալ էին ՚ի ներքս 26
աշակերտքն , և Թովմաս ընդ նոսա . դայ յի
դրօքն փակեալովք . և եկաց ՚ի մէջ , և ասէ .
ողջո՛յն ընդ ձեզ ։ * Ապա ասէ ցԹովմաս . բե՛ր 27
զմատունս քո և արկ այսր , և տե՛ս զձեռս
իմ . և բե՛ր զձեռն քո՝ և մխեա՛ ՚ի կողս իմ ,
և մի՛ լինիր անհաւատ՝ այլ հաւատացեալ ։
* Պատասխանի Թովմաս՝ և ասէ ցնա . 28
տէ՛ր իմ՝ և Աստ՛ած իմ ։ * Ասէ ցնա յի . այդ 29
տեսեր զնա՝ և հաւատացեր , երանի՛ որոց
|| Վեր . ոչ իցէ տեսեալ՝ և հաւատասցեն ։ * || Նաև 30
21 . 25 . զուարա և այլ նշանս արար յի առաջի աշակեր-
տաց իւրոց , որ ոչ է գրեալ ՚ի գիրս յայսմիկ ։
* Այլ ասս այնչափ ինչ գրեցաւ՝ զի հաւա- 31
տայցէք , եթէ յի քի է որդի Աստ՛ուծոյ . և զի հա-
ւատայցէք , և զկեանն յաւիտենական
ընդունիցիք յանուն նո՛ր ։

ԳԼ . ԻԱ .

Յետ այսորիկ դարձեալ յայտնեաց զանձն 1
իւր յի աշակերտացն իւրոց առ ծովե-
զերբն տիբերեայ . և յայտնեաց այսպէս ։
* Էին ՚ի միասին սիմոն պետրոս , և Թով- 2
մաս անուանեալն երկուսորեակ , և նաթա-
նայէլ՝ որ ՚ի կանայ գալիլեացւոյ , և որդիքն
զեբեդեայ , և այլք յաշակերտաց անտի եր-
կու ։

3 կու։ * Ասէ ցնա սիմոն պետրոս. երթամ
ձուկն որսալ։ ասեն ցնա. գամք և մեք ընդ
քեզ։ գնացին և մտին ի նաւ, և յայնմ գի-
4 շերի կալան և ոչինչ։ * Իբրև այգ եղև՝ կայր
յն յեզը ծովուն, բայց ոչ ծանեան աշա-
5 կերտքն Թէ յն իցէ։ * Ասէ ցնա յն. ման-
կունք՝ միթէ ունիք ինչ ուտելոյ։ պատաս-
6 խանի ետուն և ասեն ցնա, ոչ։ * Ասէ ցնո-
սա. արկէք յաջակողմն նաւին զուռկանդ,
և գտանիցէք։ արկին, և ոչ կարէին ձգել
7 ի բազմութէ անտի ձկանցն։ * Ասէ աշա-
կերտն այն, զոր սիրէրն յն՝ ցպետրոս. տէր է
այն։ սիմոն պետրոս իբրև լուաւ Թէ տէր է,
արկաւ զիւրև զպատմանելին՝ քանզի մերկ
8 էր, և ընկէց զինքն ի ծովն։ * Իսկ այլ ա-
շակերտքն նաւաւն իսկ գային, քանզի չէին
հեռի ի ցամաքէն. այլ իբրև երկերիւր
կանգնաւ, քարշէին զգ ործին հանդերձ
9 ձկամբն։ * Իբրև ելին ի ցամաք, տեսա-
նեն կրակեայ կայծականց, և ձուկն մի ի
10 վերայ, և հաց։ * Ասէ ցնոսա յն. բերէք ի
ձկանց այսմ՝ զոր դուքդ կալարուք այժմիկ։
11 * Ասուա սիմոն պետրոս, և ձգէր զգ որ-
ծին ի ցամաք՝ լի մեծամեծ ձկամբք, հա-
րիւր յիսուն և երիւք։ և այնչափ ինչ կայր,
12 և ոչ պատառեցաւ գ ործին։ * Ասէ ցնոսա
յն. եկայք ճաշեցէք։ և ոչ ք յաշակերտացն
իշխեր հարցանել՝ Թէ դու ո՞վ ես, զի գի-
13 տէին Թէ տէրն է։ * Գայ յն՝ և առնու զց-
հացն՝ և տայ նոցա, նոյնպէս և զձուկնն։
14 * Այս երիցս անգամ երևեցաւ յն աշա-
կերտացն յարուցեալ ի մեռելոց։

* Ասէ

* Եւ իբրև ձաշեցին, ասէ յսիմոն պետրոս 15
յն. սիմոն յովհաննու սիրէս զիս առաւել քան
զդոսա ։ ասէ ցնա . այո տէր, և դու գի-
տես՝ զի սիրեմ զքեզ ։ ասէ ցնա՝ արածեա
զգառինս իմ ։ * Դարձեալ ասէ ցնա, սի- 16
մոնի յովհաննու սիրէս զիս ։ ասէ ցնա . այո
տէր և դու գիտես՝ զի սիրեմ զքեզ ։ ասէ
ցնա՝ արածեա զոչխարս իմ ։ * Ասէ ցնա ե- 17
րիցս անգամ. սիմոն յովհաննու սիրէս զիս .
տրտմեցաւ պետրոս, զի ասացն ցնա երիցս՝
Թէ սիրես զիս . և ասէ ցնա . տէր՝ դու զամ
գիտես . և դու իսկ զամենայն ձանաչես, և
եթէ սիրեմ զքեզ ։ ասէ ցնա յն. արածեա
Հ.Պետ. զոչխարս իմ ։ * ‖ Ամէն ամէն ասեմ քեզ . 18
Ա. 14. զի մինչ մանուկն էիր, անձամբ անձին գո-
տի ածէիր՝ և երթայիր յո՛ և կամէիր . և յոր-
ժամ ծերասցիս, ձեռս՝ ի վեր կալցես . և
այլք ածցեն քեզ գոտի, և տարցեն՝ ուր ոչն
կամիցիս ։ * Այս ասաց՝ նշանակեալ Թէ 19
որով մահու փառաւորէ առնիցէ զնծ ։ և
զայս իբրև ասաց, ասէ ցնա . ե՛կ զկնի իմ ։
* Դարձաւ պետրոս՝ և տեսանէ զաշակեր- 20
‖ Ա՛ն. տն՝ զոր սիրէր յն, զի երթայր զկնի ։ ‖ որ
13. 23. և անկաւ զլանջսն նը՝ և ասէ, տէր ո՞վ է՝
որ մատնելոցն է զքեզ ։ * Զնա տեսեալ 21
պետրոսի, ասէ ցյն . տէր՝ իսկ սա զի՞ ։ * Ա- 22
սէ ցնա յն . եթէ կամիմ, զի կացցէ դա՝
մինչև ես գամ. քեզ զի՞ փոյթ է՝ դու ե՛կ
զկնի իմ ։ * Այս ել բանս այս յեղբարս՝ և 23
համարեցան Թէ աշակերտն այն ո՛չ մեռանի-
ցի . և ո՛չ ասաց նմա յն եթէ ո՛չ մեռանիցի .
այլ Թէ կամիմ ես՝ Թէ կացցէ դա՝ մինչև ես
գամ ։

24 գամ։ * Ա՛յս աշակերտ է՝ որ վկայէ վասն այսոցիկ. որ և գրեացն իսկ զայսոսիկ. և գիտեմք, եթէ ճշմարիտ է վկայութիւն նորա։

25 * ‖ Կայ ևս այլ ինչ բազում զոր արար Յի՛, ‖ Վեր. զոր եթէ գրեալ էր ի ըստ միոջէ, կարծեմ 20. 30. եթէ և ա՛յն աշխարհս բաւական էր տանել զգիրսն՝ որ եթէ գրեալ էին։

Վ. Ս. ԽՈՐՆ ՅՈՎՀՈՒ ԱՒԻՏԱԲԱՆԱՑ

ՅՈՒՅՑԱԿ ԵՒ ՏԱՐԱԾՆԵՑ

Հանդստեան, Տաճարի, Իւղաթեղիից, ԽժըշկուԹե, և Ընդաստանի. որ պաշտին ՚ի կարգաւորուԹեան Հասարակաց աղօԹից՝ ըստ ձայնին։

ԵՒ ՏԱՐԱԾՆԵՐ ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ

՚Ի ՄԱՏԹԷՈՍ

գԼ. ժ՟ա. 25. Յայնմ ժամանակի։ վ. 30. եմ գործոգի։
գԼ. ժԷ. 36. Յայնժամ ԵՒղէալ։ վ. 52. պնուր և պղին։
գԼ. իա՟. 18. Այս այգեստան էր։ վ. 32. հաւապալնմա։
գԼ. իԷ. 31. Այս յորժամ եկիցէ։ վ. 46. յաւիրենականա։

՚Ի ՄԱՐԿՈՍ

գԼ. Ճ. 1. Պատչեալ ախաա։ վ. 9. լսելոյ՝ լուելոյ։
գԼ. Ճ. 26. Այս ասէր՝ այսպէս։ վ. 34. ՚ի՚նէր պՒմ։
գԼ. ժԷ. 24. Ա՟յլ յաւուրսն յայ։ վ. 31. անպանիցեն։
գԼ. ժԷ. 32. Ա՟յլ վՒ աւուրն։ վ. 37. արՒնաւն կայէր։

՚Ի ԳԱՒԿԱՍ

գԼ. Լ. 10. Պատչեան առաջելոյն։ վ. 17. ասկաւի։
գԼ. ժԲ. 32. Ա՚ՐԷ երկին։ վ. 48. պահանՋեսցեն ՚ի նմէ։
գԼ. ժԿ. 3. Օ գոյշ կացէք։ վ. 10. առնել՝ արտարտ։
գԼ. իա՟. 27. Այս յայնժամ պեաց։ վ. 38. լսել ՚ի նմանէ։

Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

գԼ. ք. 13. Ա՛ր էր վերջ պա: վ. 22. պար ասաց յի՛:
գԼ. է. 19. Պատասխանի եա: վ. 23. պատուէրն ել:
գԼ. է. 24. Ո՛չ ոքն ածն ասէմ: վ. 30. առ-ա՛ջ ացն պէա:
գԼ. ժք. 24. Ո՛չ ոքն ածն ասէմ յեզ: վ. 26. հայրն էմ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ՏՈՆԱՐԻ.

Ի ՄԱՏԹԷՈՍ

գԼ. իէ. 1. Ա՛ր եղեալ: վ. 51. կրճել ապամանց:

Ի ՄԱՐԿՈՍ

գԼ. ժէ. 1. Ա՛ր յելանելն ել: վ. 37. արևո՛ն հայէր:

Ի ԼՈՒԿԱՍ

գԼ. իա. 5. Ա՛ր յասել ոմանց: վ. 38. լսել է՛ նմանէ:

Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

գԼ. ժէ. 16. Ո՛չ ոքն ածն: վ. ժէ. 13. հայր յորդէ:

Կամ:

գԼ. ճ. 22. Ա՛ղէն յայնքամ՚ասա: վ. 42. է՛ նա անդ:

ԱՒԵՏԱՐԱՆԻՆ ԻՈՎՀԱՆԷՍԻՑ.

Ի ՄԱՏԹԷՈՍ

գԼ. լէ. 1. Ա՛ր յերեկոյի ղա: վ. 20. կիրճ աշխարհէ:

Ի ՄԱՐԿՈՍ

գԼ ԺԵ. 42. |յս էբրե էբէէ : վ. ԺՀ. 8. պի երբինէէին :

Ի ՂՈՒԿԱՍ

գԼ ԻՀ. 50. |յս ահա այր ոմն : վ. ԻՀ. 12. պինել եղեա :

Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

գԼ ԺԲ. 38. |Յեա այսորէէ : վ. Ի. 18. ինչ ասաց ցնա :

ԱՒԵՏԱՐԱՆՆ ԲԺՇՀԱՒԹԱՆՆ

Ի ՄԱՏԹԷՈՍ

գԼ Ճ. 23. |յս ղրՀէր յա : վ. 25. և բժշկեաց զնա :
գԼ Ը. 1. |Այէբրե էՀ'է լեռ : վ. 17. Ոբր եբարէ :
գԼ Ը. 28. |յս էբրե անց : վ. 34. ահհանաց նոցա :
գԼ Թ. 1. |յս մտեալ'է նաւ՝ անց : վ. 8. մարդկան :
գԼ Թ. 18. |Էնէլբես նա : վ. 26. երկիրն ընդ այն :
գԼ Թ. 27. |յս հնէլբես : վ. 34. կանդ զա զբաս :
գԼ Թ. 35. |յս ղրՀէր յա : վ. Ժ. 1. հիւանդութիւն :
գԼ ԺՔ. 9. |յս գնացէալ ան : վ. 14. հրաւացէն զնա :
գԼ ԺՔ. 22. |Յայնքամ մա : վ. 37. պարտաւորքացեա :
գԼ ԺՃ. 22. |յս ասէցաց վաղվա : վ. 36. երկնցան :
գԼ ԺԵ. 21. |յս ելեալ ան : վ. 31. առնէին զՀա իբէլ :
գԼ ԺԷ. 14. |յս էբրե է : վ. 20. աղօթիւ և պահօ :
գԼ Ի. 29. |յս յելանելն նոցա : վ. 34. պինդ նը :

Ի ՄԱՐԿՈՍ

գԼ ՃԱ. 21. |յս մտանէն'է կափ : վ. 34. զնա լիր չան է :
գԼ ՃՄ. 35. |յս ընդ այգն ընդ : վ. 45. յամ հողմանց :
գԼ Ք. 1. |յս մտեալդաբ : վ. 12. երբէր ոչ պեսաչ :

ԳԼ ՀԴ. 1. |յա ԵՄուտ Ղեսաանգամ: Վ. 5. Յեռան Նոքա:
ԳԼ ՀՋ. 7. |Ասէ յա աշակէրտ: Վ. 12. առանէնքեն գնա:
ԳԼ Հ. 1. |յա եկեղ յայնկոյս: Վ. 20. պաշմանայեն:
ԳԼ Հ. 21. |յա էբրեա անց յա: Վ. 43. նմա ուսքել:
ԳԼ ՀՁ. 53. |յա էբրեա ան: Վ. 56. Մերյեցանն՝ էրկեցան:
ԳԼ Հ. 24. |յա անոթ յար: Վ. 30. դնեբ՝ է Տահեձա:
ԳԼ Հ. 31. |յա ելեաւ Հա: Վ. 37. ես հասբեց ըօսել:
ԳԼ ՀԲ. 22. |Ասա՝ է բեբես: Վ. 26. ասէցես՝ է գլնէն:
ԳԼ ՀԹ. 13. |յա եկեաւ առա ա: Վ. 28. ես աղօլնեա:
ԳԼ Ճ. 46. |յա գան յերէս: Վ. 52. ՝է Ճանապարհէն:

Ի ԴՈՒԿԱՍ

ԳԼ ՀՇ. 31. |յա եՀ՝է կափառնա: Վ. 42. Լնէ չան է:
ԳԼ Հ. 12. |յա եղև՝ է հա: Վ. 16. հայր յաղօլնա:
ԳԼ Հ. 17. |յա եղև՝ է Ղոմ: Վ. 26. Նոր Նգան:
ԳԼ Ձ. 1. |յա եղև՝ է գա: Վ. 11. առանէնքեն յաբ:
ԳԼ Հ. 1. |յա էբրեա էա: Վ. 10. հիւսանբ բնգէբեալ:
ԳԼ Հ. 11. |յա եղև՝ է: Վ. 23. գայլնագէնսցէ յես:
ԳԼ ՀԲ. 22. |յա եղև՝ է Ղոմ: Վ. 39. ապար նմա յա:
ԳԼ ՀՐ. 40. |յա էբրեա գար: Վ. 57. որ Նոչ եղնան:
ԳԼ ՀԹ. 37. |յա եղև՝ է վա: Վ. 44. Մեծամեծացան ասյ:
ԳԼ ԺՈ. 14. |յա հանէր գնա Ղ: Վ. 23. ընդ էս՝ ցրուէ:
ԳԼ ԺՁ. 10. |յա ուսուս: Վ. 17. գործէբեն՝ է նմանէ:
ԳԼ ԺՀ. 1. |յա եղև՝ է Տպատ: Վ. 6. պաշխանէ առա ասյն:
ԳԼ ԺԿ. 11. |յա եղև Ղնոչ: Վ. 19. Կեցցուցին գչեզ:
ԳԼ ԺՐ. 35. |յա եղև՝ է մօ: Վ. 43. օրհնուսլնէ ասյ:

Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

ԳԼ Ճ. 46. |Ցին գարյեալ՝է կաս: Վ. 54. ՝է գալէլեա:
ԳԼ Ե. 1. |Յետ այսորիկ: Վ. 18. առանէր գանյն ասյ:
ԳԼ ՀԹ. 1. |յա Ղնգրեա ան: Վ. 38. Եպագ նմա:
ԳԼ ԺՈ. 1. |յա էր ոմն հիւա: Վ. 46. գոր արարն յա:

ԱՒԵՏԱՐԱՆՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

Ի ՄԱՏԹԷՈՍ

գԼ. ի՛ե. 27. Օ՜ ոչ պէս ֆայ : վ. 35. եմ դ անպղէն :
գԼ. ի՛է. 35. Լա՜ հանեալ : վ. 50. աբչաչէաց պոգին :
գԼ. ի՛է. 50. Լա՜ յա՜ դարչեալ : վ. 61. գերբեզմանէն :

Ի ՄԱՐԿՈՍ

գԼ. ժ՛ե. 22. Լա՜ ածէն վնա : վ. 37. Ա՜ եհան պոգէ :

Ի ՂՈՒԿԱՍ

գԼ. ի՛ե. 32. Ա՜ծէն Ա՜ այԼ էէէ : վ. 46. եհան պոգէ :

Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ

գԼ. ՞. 13. Լա՜ ոչո՛ եԼ յէէէ : վ. 21. գործէցան :
գԼ. ժ՛ը. 16. Յայնժամ էա՜ : վ. 21. գրէցի՝ գրէցի :
գԼ. ժ՛ը. 25. Լա՜ հայէն : վ. 30. աւանդէաց պոգին :

Գալուստ Հոգւոյն Սրբոյ։

ԳՈՐԾՔ
ԵՒԵՍԵԼՈՅ

ԳԼՈՒԽ Ա՛

1 ՕՐԵՆ ԵՒԵՍԻՆ զոր ասացի վասն ամենայնի
ի Թէոփիլէ. զոր սկսաւ Յի-
2 սուս առնել և ուսուցանել, * մին-
չև յօրն պատուիրելոյ առաքելոցն ի Հո-
գւոյն սրբոյ. զորս ընտրեաց, և վերա-
3 յաւ: * Որոց յանդիման կացոյց զինքն կեն-
դանի յետ չարչարանացն իւրոց ի բազում
արուեստս՝ յաւուրս քառասուն երևեալ նո-
4 և ասել վասն արքայութեանն Ա՛յ: * Եւ ի ‖ Ղ.ա.ի.
հաւաքեալ ընդ նմա հայեաց, ‖ պատուէր տայր 24.49.
նոցա յերկուս մի մեկնել, ‖ այլ սպասել աւե- ‖ Յ.և.
5 տեացն հօր՝ զոր լուարուքն յինէն: * ‖ Ո՛ր ի 14.26.
յովհաննէս մկրտեաց ի ջուր. այլ դուք ‖ Մ.ա.բ
մկըր- 3.11.

Հովհաննէս Հակոբ վարդ

Մարկ. 1. 8. Ղուկ. 11. 16. մկրտիցիք ՚ի Հոգին սո՛ւրբ, ո՛չ եւս բազում ինչ աւուրցս այսոցիկ։ * Եւ նոքա մատուցեալ հարցանէին զնա՝ և ասէին. տէր՝ եթէ ՚ի ժամանակի սմա յայսմիկ հաստատանե՞ս զիշխանութիւն իսկ ինչ։ * Ասէ ցնոսա. ո՛չ 7
Մատթ. 24. 36. Մարկ. 13. 32. Ղուկ. 21. 7. Գործ. 3. 20. ‖ Մատթ. ե ձեզ գիտել զժամն և զժամանակս, ‖ զոր 8
Հայր եդ յիւրում իշխանութեան. * ‖ այլ առ. Ղուկ. 24. 49. ջիք զօրութեան ՚ի հաստանել Հոգւոյն սրբոյ ՚ի վե. րայ ձեր. և եղիջիք ինձ վկայք յԵրուսաղէմ և յամ. Հրէաստանի և ՚ի սամարիա, մինչև ՚ի ծագս երկրի։ * Եւ զայս իբրև ասաց՝ մինչ դեռ 9
Հայեին նոքա՝ վերացաւ. և ամպն կալաւ զնա յաչաց նոց։ * Եւ մինչ դեռ սլաքացեալ 10
Էին ընդ երկինս երթալոյ նմա, և ահաւասիկ արք երկու երևեցան նոց՝ ՚ի հանդերձս սպի. տակս, * որք և ասացին. արք գալիլեացիք՝ 11
զի՞ կայք հայեցեալ ընդ երկինս։ Այս յի՝ որ վերացաւ ՚ի ձէնջ յերկինս, սոյնպէս եկեսցէ՝ զոր օրինակ տեսիք զնա երթալ յեր. կինս։ * Ապա դարձան յերուսաղէմ յան. 12
ուանեալ լեռնէն ձիթենեաց. որ է մերձ յԵրուսաղէմ ըստ շաբաթու ճանապարհի։ * Եւ 13
իբրև մտին, ելին ՚ի վերնատունն՝ ուր վանքն իսկ էին. պետրոս և յակոբոս՝ յովհաննէս և անդրէաս՝ փիլիպպոս և թովմաս՝ բարթո. ղոմէոս և մատթէոս՝ յակովբոս ալփեան և շմաւոն նախանձայոյզ՝ և յուդա յակով. բեան։ * Այսքա ամենեքեան էին հանապա. 14
զորդեալ միաբան յաղօթս հանդերձ կա. նամբք, և մարեմաւ մօրբն յի՛ս՝ և եղբարբք նորա։
Ա. Ա. * Եւ յաւուրսն յայնոսիկ յարուցեալ պետ. 15
րոս

րոս՝ ի մէջ եղբարցն՝ ասէ. և էր անդ բազմութիւն անուանց իբրև հարիւր և քսանից։
16 * Այր եղբարք՝ պարտ էր կատարել գրոյն. || զոր յառաջագոյն ասաց Հոգին Սուրբ՝ ի բե- || Սաղմ.
րանոյ դաւթի՝ վասն յուդայի. որ եղև առաջ- 40. 10.
17 նորդ ունելոցն մեր՝ * զի ի թիւս մեր էր՝ Յովհան. 13. 18.
եւ մեզ. և հասեալ էր նմա վիճակ պաշտա-
18 մանս այսորիկ։ * || Այս ստացաւ գեօղ՝ ի || Մատթ.
վարձուց անիրաւութեան. և ուռուցեալ հեր- 27. 7.
19 ձաւ ընդ մէջ՝ և հեղաւ ամենայն փորն նորա։ * Եւ
յայտնի եղև ամենեցուն՝ որ բնակեալ են
յԵրուսաղէմ. մինչև կոչել գեղջն այնմիկ բարբա-
ռոնին իւրեանց ակեղդամայ. այսինքն է՝
20 գեօղ արեան։ * Զի գրեալ է ի գիրս սաղ-
մոսաց. || եղիցի բնակութիւն նոր աւերակ, և || Սաղմ.
մի՛ ոք լիցի՝ որ բնակիցէ ի նմա. || և զկարգ 68. 26.
21 նորա առցի այլ։ * Այդ՝ պարտ է յարանցս || Սաղմ.
յայսցանէ՝ եկեալոցս ընդ մեզ յամ ժամանա- 108. 8.
22 կի, յորում մտաւ և ել առ մեզ տէր Յս. * սկը-
սեալ ի մկրտութենէն յովհաննու մինչև յօրն՝
յորում վերացաւ ի մէնջ. վկայ յարութե-
23 նի ընդ մեզ լինել միոմ ի սոցանէ։ * Եւ
կացուցին երկուս. զյովսէփ՝ որում բարսա-
բայն կոչէին, որ անուանեցաւն յուստոս.
24 և զմատաթիա։ * Եւ կացեալ յաղօթս՝ ա-
սեն. դո՛ւ տէր սրտագէտ ամենի՝ յայտնեա զմի
ոք՝ զոր ընտրեցեր ի սոցանէ երկոցունց.
25 * առնուլ զվիճակ պաշտամանս այսորիկ՝ և
զառաքելութիւն, յորմէ անկաւ յուդաս՝ գը-
26 նալ ի տեղի իւր։ * Եւ ետուն վիճակսն նո՛ւ,
և ելանէր վիճակն մատաթիայ. և համա-
րեցաւ ընդ առաքեալսն։

ՎԵՐՋ
ԳԼՒՒ։

ԳԼ. Ը.

Եւ ՚ի կատարել աւուրցն պենտեկոստէից՝ 1
էին ամենեքեան միաբան ՚ի միասին ։
* Եւ եղև յանկարծակի հնչիւն յերկնից՝ 2
եկեալ իբրև սաստիկ հողմոյ. և ելից զամ-
տունն յորում նստէին ։ * Եւ երևեցան նոյ- 3
քաժանեալ լեզուք իբրև ՚ի հրոյ. և նստաւ
|| Ցոհ. իւրաքանչիւր ՚ի վր նոյ ։ * || Եւ լցան ամե- 4
7. 39. || Մտթ. նեքեան Հոգւովն սրբովն, || և սկսան խօսել
16. 17. յայլ և այլ լեզուս՝ որպէս և Հոգին տայր բար-
Վայր. 19. 6. բառել նոցա ։ * Եւ էին յերկրի բնակեալ 5
հրեայք՝ արք երկիւղածք յամենայն ազգաց՝ որ ՚ի
ներքոյ երկնից ։ * Եւ իբրև եղև բարբառս 6
այս՝ եկն միաբան բազմութիւն՝ և խռնեցաւ.
զի լսէին յիւրաքանչիւր լեզուս խօսել նոցա ։
* Զքանչանային ամենեքեան, և զարմա- 7
նային՝ և ասէին ընդ միմեանս. ոչ աւասիկ ա-
մենեքին սոքա որք խօսիմն՝ գալիլեացիք
են. * և զիարդ լսեմք մեք յիւրաքանչիւր 8
բարբառս մեր՝ յորում ծնեալ եմք ։ * Պարթ- 9
ևք և մարք և իլամացիք՝ և որ բնակեալ
են ՚ի միջագետս ՚ի հրեաստանի և ՚ի կապադովկ
՚ի պոնտոս և յասիայ. * ՚ի փռիւգիայ և ՚ի 10
պամփիլիայ՝ յեգիպտոս և ՚ի կողմանս լի-
բայոց, որ ընդ կիւրենացիս, և որ եկք
հռոմայեցիք ։ * Հրեայք՝ և եկք նոյնն, 11
կրկատացիք և արաբացիք՝ լսեմք խօսիլ նոցա
՚ի մեր լեզուս զմեծամեծս այ ։ * Քանչա- 12
նային ամենեքեան զարմացեալք, և ասէին
ցմիմեան. զի՞նչ կամիցի այս լինել ։ * Եւ 13
կիսոցն ընդ խաղ արկեալ ասէին, թէ քաղց-

ուա-

14 ուսոյց իցեն : * Յարուցեալ պետրոս հան-
դերձ մետասանիւքն՝ ամբարձ զձայն իւր՝
և խօսեցաւ ընդ նոսա . արք հրէաստանեայք՝
և որ բնակեալ էք յերուսաղէմ ամենեքին ,
այս ձեզ յայտնի լիցի՝ և ունկն դիք բանից
15 իմոց : * Զի որպէս դուքդ կարծէք՝ թէ սա-
քա արբեալ իցեն . զի դեռ երեք ժամք
16 են աւուրս : * Այլ այս է՝ որ ասացաւ ՚ի
17 ձեռն մարգարէին յովէլեայ : * Եւ եղիցի ||Յ·ՎԱՆ·
յետ այսորիկ յաւուրս յետինս՝ ասէ տէր , 2· 28·
հեղից յոգւոյ իմմէ ՚ի վերայ ամենայն մարմ-
նոյ . և մարգարէասցին ուստերք ձեր , և
դստերք ձեր . և երիտասարդք ձեր տեսիլս
տեսցեն , և ծերք ձեր երազովք երազես-
18 ցին : * Եւ ՚ի վերայ ծառայից իմոց՝ և ՚ի
վերայ աղախնայց իմոց՝ յաւուրս յայնոսիկ
հեղից յոգւոյ իմմէ , և մարգարէասցին :
19 * Եւ տացց նշանս յերկինս ՚ի վեր՝ և նշանս
յերկիր ՚ի խոնարհ , արիւն և հուր և մրրիկ
20 ծխոյ : * Արեգակն դարձցի ՚ի խաւար , և
լուսին յարիւն՝ մինչեւ եկեալ իցէ օր տէր ||Յ·ՎԱՆ·
21 մեծ և երեւելի : * Եւ եղիցի ամ՝ որ կար- 2· 32·
դասցէ զանուն տեառն՝ կեցցէ : Հռ·ՎԻ· 10· 13·

22 * Արք իսրայէլացիք , լուարուք զբանս զայս- ԷՐ
սիկ . զյն Նազովրեցի , զայր ցուցեալ յն ՚ի
ձեզ զօրութ և նշանօք և արուեստիւք , զոր
արար նովաւ ած ՚ի միջի ձերում . ոյզ և դուք
23 իսկ գիտէք : * Զնա նկատեալ խորհրդով
և կանխագիտութ ած՝ մատնեալ ՚ի ձեռս
անօրինաց՝ բեւեռեալ ՚ի փայտի սպանիք .
24 * զոր ած յարոյց՝ լուծեալ զերկունս մա-
հու . քանզի ոչ էր հնար ըմբռնել նմա ՚ի
նմա

Ա Սաղ. նմանել: * Դաւիթ իսկ ասէ զնմանէ. ‖ յա- 25
15. 8. ռաջագոյն տեսանէի զՏէր առաջի իմ յաւր
ժամ, զի ընդ աջմէ իմումէ է, զի մի սասանե-
ցայց: * վասն այսորիկ ուրախ եղև սիրտ իմ, 26
և ցնծացաւ լեզու իմ. ևս և մարմին իմ բը-
նակեսցի յուսով: * զի ոչ թողցես զանձն 27
իմ՝ի դժոխս՝ և ոչ տացես սրբոյ քումմէ տես-
անել զապականութիւն: * ծանուցեր ինձ 28
զճանապարհս կենացս. լցուցեր զիս ուրա-
խութեամբ յերեսաց քոց՝ի քաղցրութիւն:
* Եղբարք՝ պարտ է համարձակութիւն 29
Ա 3 Թագ. ասել վասն նահապետին դաւթի. ‖ զի մե-
3. 10. ռաւ՝ և թաղեցաւ. և դերեզման նր կայ՝ի
մեզ ձերում մինչև ցայսօր: * Ո՛չ ի մարգա- 30
Ա Սաղ. րէ էր, և պատր՝ եթէ երդմամբ ‖ երդուաւ
131. 11. նմա ած՝ի պտղոց յորովայնէ նր նստուցա-
նել յաթոռ նորա: * յառաջագոյն ծանուս- 31
Ա Սաղ. ցեալ խոսեցաւ վասն յարութենն քրիստ ‖ զի ոչ
15. 10. թողաւ ոգի նր՝ի դժոխս՝ և ոչ մարմին նր
Վեր. տես
13. 35. եռես զապականութիւն: * Ո՛չ այս էր յարոյց 32
ած՝ որում ամենեքեան մեք վկայեմք: * Ա- 33
ջովն աջ բարձրացեալ, զաւետիս հոգւոյն
սրբոյ ընկալեալ՝ի հօրէ՝ սփռեաց զայս, զոր
դուք իսկ տեսանէք՝ և լսէք: * Ո՛չ ի ոչ եթէ 34
Ա Սաղ. դաւիթ եւ յերկինս. ասէ իսկ ինքն՝ ‖ ասաց
109. 1. Տէր տեր իմ, նիստ ընդ աջմէ իմումէ՝ * մինչև 35
եդից զթշնամիս քո պատուանդան ոտից
քոց: * Արդ՝ հաստատեալ զիտասցի ամ տունն 36
Իսրայէլի, զի և Տէր զնա՝ և օծեալ ած արար. զայն
յա՛ զոր դուքն խաչեցիք: * Լուեալ զայս՝ 37
զղջացան՝ի սիրտս իւրեանց. և ասեն ցպետ-
րոս՝ և ցայլ առաքեալսն. զի՞նչ գործեսցուք
արք

38 ալք եղբարք : * Ապ եթե պետրոս . ապա-
շաւեցէք՝ և մկրտեսցի իւրաքանչիւրոք ՚ի
ձէնջ յանուն նո՛ն յօի քո՛ի ՚ի թողուԹի մե-
ղաց , և ընկալջիք զաւետիս հոգւոյն սրբ։
39 * Օ՛ի ձեզ են աւետիքս՝ և որդւոց ձերոց ,
և ամ հեռաւորաց՝ զորս կոչեսցէ տէր աստ
40 ուած : * Եւ այլովք բանիւք բազմօք վկայու-
Թի դնէր , և մխիԹարէր զնո՛ և ասէր . ապա-
րեցարո՛ւք յազգէ ասո՛ի խոտորելոյ յայսմա-
41 նէ : * Ընդունոյ յօժարուԹի՛ ընկալեալ զբան
նո՛ մկրտեցան . և յաւելան յաւուր յայնմիկ
ոգիք իբրև երեք հազարք ։
42 * Եւ էին հանապազորդեալք վարդապե- Ը.Գ.
տուԹե առաքելոցն, և հաղորդուԹե՛ և բե-
43 կանելոյ հացին , և աղօԹից : * Եւ լինէր
ամ անձին՝ ահ և երկիւղ . բազում նշանք
և արուեստք ՚ի ձեռս առաքելոցն գործէին ։
44 * Ընդհանայն հաւատացեալքն էին ՚ի միա-
սին , և ունէին զամենայն ինչ հասարակաց ։
45 * Եւ զստացուածս և զինչս վաճառէին , և
բաշխէին զոյն ամենեցուն՝ ուստ զիարդ պէ-
46 տոյ ինչ լինէր : * Հանապազօր կանխեալ
միաբանուբ՝ ՚ի տաճարն , և առտնին՝ բեկա-
նէին զհացն , և առնուին կերակուր ուրա-
47 խուԹ և միամտուԹ սրտիւ : * օրհնէին զնա՛
և ունէին շնորհս առ ամ ժողովուրդն . և տէր
յաւելոյր ՚ի փրկեալսն հանապազօր ՚ի նոյն ։

Գ.Ը. Գ.

1 Պետրոս և յովհաննէս ելանէին ՚ի տաճարն
2 անդր յինն երորդ ժամու աղօԹիցն : * Եւ
էր այր ի կաղ յորովայնէ մօր իւրոյ՝ զոր
բար-

քարձեալ դնէին հանապազ առ դրան տա-
ճարին , որ կոչէր գեղեցիկ . խնդրել ողոր-
մութիւն յայնցանէ՝ որ մտանէին ի տաճարն :
* Որոյ տեսեալ զպետրոս և զյովհաննէս՝ 3
զի մտանէին ի տաճարն , աղաչէր ողորմուի
առնուլ : * Հայեցաւ ի նա պետրոս յով- 4
հաննու հանդերձ , և ասէ . հայեաց ի մեզ :
* Ոլա դարձաւ ի նոսա , և ակն ունէր առ- 5
նուլ ինչ ի նոցանէ : * Ոյլ ասէ պետրոս . 6
|| Մատթ. 10. 9. || արծաթ և ոսկի չէ ունիմ . բայց զոր ու-
նիմ՝ զայս տամ քեզ . յանուն յիսուսի քրիստոսի նա-
զովրեցւոյ արի՝ և գնա : * Ոյլ կալեալ զա- 7
ջմէ ձեռանէ նորա՝ յարոյց զնա . և անդէն հաս-
տատեցան բարձք նորա՝ և սրունք : * Ի վեր 8
վազեաց և սկսաւ գնալ , և եմուտ ընդ նմա
ի տաճարն . գնայր և վազվազէր՝ և օրհնէր
զԱստուած * Ոյլ ետես ամենայն ժողովուրդն զնա , զի 9
գնայր՝ և օրհնէր զԱստուած . * և գիտէին զնա՝ զի 10
սա էր , որ նստեր վասն ողորմութեան առ գե-
ղեցիկ դրան տաճարին , և լցան զարմանա-
լեօք ի վերայ նշանին՝ որ եղև : * Ոյլ մինչ նա 11
ունէր զպետրոս և զյովհաննէս , ընթացաւ
ամենայն ժողովուրդն առ նոսա ի սրահն՝ որ կոչէր
սողոմոնի՝ զարմացեալք : * Ոյրև ետես 12
պետրոս , պատասխանի ետ ժողովրդեանն .
արք իսրայէլք՝ զի՞ զարմանայեալ էք ի վերայ
այսորիկ , կամ՝ ընդ մեզ զի՞ էք պաշտեալ ,
իբրու թէ անձին զօրութիւնք ինչ՝ կամ քաջու-
թիւն արարեալ էցեմք գնալդ նմա : * Ոյ Աստ- 13
ուածն Աբրահամու և Աստուածն սահակայ և Աստուածն յակովբայ ,
Աստուածն հարցն մերոց փառաւորեաց զորդի իւր
զյի . զոր դուքն մատնեցիք՝ և ուրացայք առ-

աջի

առաջի պիղատոսի , ՚ի դատել նը՛ արձակել ։
14 * ‖ Այլ դուք զնա՛ն և զարդարն ուրացայք , ‖ Մատ. 27 . 20 .
և խնդրեցիք այր մի մահապարտ շնորհել Մարկ . 15 . 11 .
15 ձեզ ։ * Այլ զառաջնորդ կենացն սպանիք , Գործ . 23 . 18 .
զոր ՚ձե՛ յարույց ՚ի մեռելոց . որո՛ւմ մեք իսկ Յովհան. 18 . 40 .
16 վկայ եմք ։ * Այլ հաւատովք անուա՛ն նորա
զսա՝ զոր տեսանէք և դիտէք , հաստատեաց
անուն նո՛ր . և հաւատքն որ՛ք նովաւ , եւտուն
դմա զառողջութի՛ւնս զայս՝ յանդիմա՛ն ձեր ա-
17 մենեցուն ։ * Այլ արդ եղբարք՝ գիտեմ զի
անգիտութի՛ւ արարիք՝ ոմո՛ւ և իշխանքն ձեր ։
18 * Այլ ՚ե՛ծ՝ ոմո՛ւ յառաջագոյն պատմեաց ՚ի
բերանոյ ամե՛ մարգարէից զչարչարե՛ն քրիս
19 տոսի՝ նոյնպէս և կատարեաց ։ * Այդ՝ ա-
պաշաւեցի՛ք և դարձարո՛ւք ՚ի ջնջել զմեղս
20 ձեր . * ոմո՛ զի եկեսցեն ժամանակք հանգ ըս-
տեան յերեսաց տե՛ն . և առաքեսցէ զյառա-
21 ջագոյն նկատեա՛լն ձեզ՝ զյի՛ս քո՛ ։ * Զ՚որ
պարտ է երկինից ընդունե՛լ մինչև ՚ի ժամա-
նակս ամենեցուն հաստատելոյ . զորոց խօ-
սեցաւ տե՛ծ ՚ի բերանոյ սո՛ց մարգարէից ։
22 * Մովսէս ասաց ցհարսն մեր , ‖ Թէ մար- Ա Դ ‖ Օրէ. 18 . 15 .
գարէ յարո՛ւսցէ ձեզ տէր տե՛ծ ձեր յեղբարց
ձերոց իբրև զիս , նմա՛ լուիջիք՝ ըստ ամենայ-
23 նի՝ որ զինչ և խօսեսցի առ ձեզ ։ * Այլ ե-
ղիցի ամե՛ անձն՝ որ ո՛չ լուիցէ մարգարէին
24 այնմիկ , սատակեսցի ՚ի ժողովրդենէն ։ * Այլ
ամե՛ մարգարէք՝ որ ՚ի սամուէլէ և այսր՝ խո-
սեցան , և պատմեցին զաւուրս զայսոսիկ ։
25 * Դո՛ւք եք որդիք մարգարէիցն՝ և ուխտին
զոր ուխտեաց տե՛ծ ընդ հարս ձեր , և ասէ ‖ Ծննդ. 12 . 3 .
ցաբրահամ . ‖ ՚ի զաւակի քո՛ւմ օրհնեսցին Գաղ. 3 .
26 . 4 .
ամե՛

համազգք երկրի : * Զեզ նախ յարոյց Աստ 26
ղորդի , և առաքեաց զնա օրհնել զձեզ՝ ի
դառնալ ձեզ իւրաքանչիւր ի չարեաց ձերոց։

ԳԼ. Գ։

Եւ մինչդեռ խօսէին նոքա ընդ ժողովրդ- 1
դեանն , հասին ի վերայ նոցա քահանայա-
պետքն և իշխանք տաճարին՝ և սադուկե-
ցիքն , * զայրագնեալք՝ վասն ուսուցանելոյ 2
նոցա զժողովուրդն՝ և պատմելոյ յիսու զյարու-
թիւն մեռելոց : * Ի՛խեցին ի նոսա զձեռս իւ- 3
րեանց . և եդին զնոսա ի բանտի՝ մինչև ի
վաղիւն , զի էր ի երեկս : * Իսկ բազումք 4
ի լսողաց բանին՝ հաւատացին . և եղև թիւ
մարդկան իբրև հազարաց հնգից : * Եւ 5
եղև ի վաղիւ անդր՝ ժողովել նոցա զիշխանսն
և զերիցունս և զդպիրսն յԵրմ, * և զանանա 6
քահանայապետ՝ և զկայիափա , և զյով-
հաննէս և զաղէքսանդրոս , և որք միան-
դամ էին յազգէ քահանայութենէն : * Եւ 7
կացուցեալ զնոսա ի մէջ՝ հարցանէին . որո՞վ
զօրութիւն կամ որո՞վ անուամբ արարէք դուք
զայս : * Յայնժամ պետրոս լցեալ Հոգւով 8
սրբով՝ ասէ ցնոսա . իշխանք ժողովրդեան՝ և
երիցունք Իսրայէլի . * եթէ արժա՞ն մեզ այսօր 9
տեղի զմեզ այսօր վասն երախտեաց առն միոյ
տկարի , որով սա բժշկեցաւ : * Յայտնի լի- 10
նի ամենեցուն ձեզ՝ և ամ ժողովրդեանդ
Իսրայէլի , զի յանունն Յի քրի Նազովրեցւոյ զոր
դուքն խաչեցէք՝ զոր Աստ յարոյց ի մեռե-
լոց , նովաւ սա կայ առաջի ձեր ողջ- 11
ացեալ : * ‖ Այս է վիմն անարգեալ ի ձէնջ ‖ Սաղմ.
շինող- 117.22.

12 չինողաց , որ եղև գլուխ անկեան . * և չիք Եսայ .
այլով իւիք փրկուԹիւն . զի և ո՛չ անուն այլ Մատթ .
դոյ ՚ի ներքոյ երկնից տուեալ ՚ի մարդիկ՝ 28 . 16 .
որով արժան իցէ կեալ մեզ : 21 . 42 .

13 * Հայեցեալ ՚ի համարձակուԹիւն պետրոսի Ա . Ն
և յովհաննու , և ՚ի վերայ հասեալ՝ Թէ արք
տգէտք՝ և առանց դպրուԹեան են , զսրմա-
նային . զի ճանաչէին զնոսա՝ Թէ ընդ Յի էին .
14 * և զայրն ևս տեսանէին զբժշկեալն՝ զի
կայր ընդ նոսա , և ոչինչ կարէին տալ պա-
15 տասխանի : * Այլ հրամայեալ նոցա արտաքս
քան զատեանն ելանել , խորհէցան ընդ մի-
16 մեանս , * և ասեն . զի՞նչ արասցուք արանցս
այսոցիկ՝ զի երևելի նշան եղև ՚ի ձեռն սո-
ցա , ամ իսկ քնակեցելոց Երուսաղէմ յայտ է , և ո՛չ
17 կարեմք ուրանալ : * Այլ զի մի առաւել
Ձարակեսցի ՚ի ժողովուրդն , սպառնասցուք
նոցա՝ մի ևս խօսել յանուանն յայն՝ մի ումեք
18 ՚ի մարդկանէ : * Այլ կոչեցեալ զնոսա պատուի
ըբեյին ամենևին մի խօսել՝ և մի ուսուցանել
19 յանուն յն : * Իսկ պետրոս և յովհաննէս
պատասխանի ետուն՝ և ասեն ցնոսա , եԹէ
արժա՞ն իցէ առաջի ՚ոյ՝ ձեզ լսել առաւել
20 Ք ՚ոյ , քննարեցէք : * Այլ մեք ո՛չ կարեմք՝ զոր
21 տեսաքն և լսաք՝ չխօսել : * Այլ նոքա սպառնա-
ցեալ արձակեցին զնոսա , և ոչինչ գտեալ՝ Թէ
ո՛ւր պատուհասեսցեն զնոսա վ՚ր ժողովրդեանն .
զի ամենեքեան փառաւոր առնէին զն՚ծ՝ վ՚ր
22 իրացն եղելոց : * Ո՛ի ամաց էր այրն՝ ա՛ւե-
լի քան զքառասունն , յորոյ վ՚ր եղև նշանս
23 այս բժշկուԹե : * Այլ անտի արձակեալ՝ եկին
առ իւրեանցն , և պատմեցին՝ որչափ ինչ

ասաս .

ասացին ցնա քահանայապետքն և երիցունքըն ։ * Եւ նոքա լուեալ ամբարձին զձայնս 24
իւրեանց առ Ած՝ և ասեն ։ Տէր Ած՝ որ արարեր զերկինս և զերկիր՝ զծով և զամ-
ս. որ ի նոսա ։ * որ ի բերանոյ Հոգւոյ սրբոյ դաւ- 25
թի ծառայի քո՝ ի ձեռն Հոգւոյն սրբոյ ասա-
Ա Սաղմ. ցեր , Ա զմէ խռովեցան հեթանոսք՝ և ժողո-
2. 1. վուրդք խորհեցան ի սնոտիս ։ * յանդիման 26
եղեն թագաւորք երկրի , և իշխանք ժողո-
վեցան ի միասին ընդ Տէր և ընդ օծելոյ նորա ։
* Ժողովեցան արդարև ի քաղաքիս յայս- 27
սիկ ի վերայ սրբոյ որդւոյ քո Յսի՝ զոր օծեր՝
Հերովդէս և պոնտոս պիղատոս՝ ազգօք և
ժողովրդովք Իսի , * առնել՝ որչափ ձեռն քո 28
և կամք յառաջագոյն սահմանեցին լինել ։
* Եւ արդ Տէր՝ հայեաց ի սպառնալիս նոցա , 29
Ա Գործ. և տուր ծառայից քոց ամ համարձակութիւն
21. 15. խօսել զբանն քո ։ * ի ձգել զձեռն քո ի 30
բժշկութիւն , և նշանս և արուեստս՝ լինել
անուամբն սրբոյ որդւոյ քո Յսի ։ * Եւ մինչ 31
կային նոքա յաղօթս՝ շարժեցաւ տեղին՝ յո-
րում էին ժողովեալ , և լցան ամենեքին
Հոգւով սրբով . և խօսէին զբանն Ած հա-
մարձակութիւն ։

Ե. Ո. * Եւ բազմութիւն հաւատացելոցն էր սիրտ 32
և անձն մի . և ոչ ոք ի նոցանէ ասէր զընչից
իւրոց թէ իւր իցէ . այլ էր նոցա ամ ինչ հա-
սարակաց ։ * Եւ զօրութիւն բազմաւ տային 33
վկայութիւն առաքեալքն զյարուցեալն Տէր Յսի
քէն . և շնորհք մեծամեծք էին ի վերայ ամե-
նեցունն նոցա ։ * Եւ ոչ ոք կարօտեր ի նոսա . զի 34
որ միանգամ տեարքն էին զերկից կամ տա-

բանից՝ վաճառեին և գերեին զգինս վաճա-
35 առելոցն , * գնեին առ ոտս առաքելոցն . և
քաշեին իւրաքանչիւր՝ որպէս ումեք պիտոյ
36 ինչ լինէր : * Յուսեփ՝ որ կոչեցաւն բառ-
նաբաս յառաքելոց անտի , որ թարգմանի՝
որդի մխիթարուե . զևտացի՝ յազգէ կիպ-
37 րացի . * էր նորա դիւղ , վաճառեաց՝ և ե-
բեր զգինսն՝ եդ առ ոտս առաքելոցն :

ԳԼ . Ե :

1 Եսկ այր ումն անանիա անուն , հանդերձ
կնաւ իւրով սափիրաւ վաճառեաց ագա-
2 րակ . * և խորհեաց ՚ի գնոց անտի՝ գիտելով
և կնոջն . և եբեր մասն ինչ՝ եդ առ ոտս ա-
3 ռաքելոցն : * Եսկ պետրոս . անանիա՝ ընդէր
ելից սատանայ զսիրտ քո՝ սուտ քեզ հոգ-
4 ւոյն սրբոյ , և խորհել ՚ի գնոց գեղջն . * ո՞չ
ապաքէն մինչ կայրն՝ քո էր , և ՚ի վաճառելն՝
ընդ քո իշխանութիւն էր . զի՞ ընդէր ՚ի
սրտի քումմիջոց զայս . ո՛չ սուտ եցեր մարդկան,
5 այլ Աստուծոյ : * Եւ լուեալ անանիա զբանս զայ-
սոսիկ՝ անկաւ՝ և եհան զոգի . և եղև ահ
մեծ ՚ի վերայ ամենեցուն՝ որ լուանն զայն :
6 * Յոտն կացին երիտասարդքն՝ և ամփոփե-
7 ցին զնա , և տարան թաղեցին : * Եւ եղև
իբրև ժամք երեք անցին , և կին ոմն ո՛չ գի-
տէր զինչ եղեաւն էր , եմուտ ՚ի ներքս :
8 * Պատասխանի եառ նմա պետրոս՝ և ասէ .
ասա դու ինձ՝ թէ այնչափ գնոց զգեօղն վա-
9 ճառեցիք : և նա ասէ . այո՛ այնչափ : * Եւ
ասէ ցնա պետրոս . զի՞ է՝ զի միաբանեցայք
դուք փորձել զՀոգին Տեն . ահա ոտքն՝ որ
թա-

Թաղեցին զայրն քո՛ի գրան , հանց եւն և ըզ-
քեզ : * Եւ անկաւ անդէն առ ոտս նորա՝ և 10
եհան զոգի : մտին երիտասարդքն՝ գտին
զնա մեռեալ , և հանին Թաղեցին առ առն
իւրում : * Եւ եղև երկիւղ մեծ՛ի վերայ 11
եկեղեցւոյն , և՛ի վերայ ամենեցուն՝ որ լսէին
զայն :

Ել * Եւ՛ի ձեռս առաքելոցն լինէին նշանք և 12
արուեստք բազումք՛ի ժողովրդեանն . և
էին միաբան ամենեքեան՛ի սրահին սողով-
մանի : * Եւ յայլոց անտի ոչՙք իշխէր մեր- 13
ձենալ առնե . այլ ժողովուրդն մե՛ծ ժողովուր-
դըն : * Եւ առաւել ևս յաւելուին հաւա- 14
տացեալքն՛ի Տէր , բազմութի՛ արանց և կա-
նանց . * մինչև՛ի հրապարակն հանել ըզ- 15
հիւանդս , և դնել պատգարակօք և մահճօք
իւրեանց . զի ե՛ւ անցանելն պետրոսի՝ գոնե
հովանի՛ն նո՛ր հասցէ ումՙք՛ի նոցանէ : * Եւ 16
ժողովէր բազմութի՛ շուրջ՛ի քաղաքացն ան-
տի յԵրեմ , բերելին զհիւանդս և զնեղեալս
յայսոց պղծոց . որք և բժշկեին ամենե-
քեան : * Յարուցեալ քահանայապետն , 17
և ամենեքեին որ ընդ նմա՝ և աղանդ սադու-
կեցւոց՝ լցան նախանձու : * Եւ արկին ըզ- 18
ձեռս յառաքեալսն , և եդին զնո՛ա հրապարա-
կաւ՛ի բանտի : * Ա՛պա հրեշտակ տէրն գի- 19
շերի եբաց զդուրս բանտին , և հանեալ ըզ-
նոսա՝ ասէ . * գնացէ՛ք՝ կացէ՛ք՛ի տաճարին , 20
և խօսեցարո՛ւք ընդ ժողովրդեանն զամ՛ պատ-
գամս կենացս այսոցիկ : * Եւ իբրև լսեան , 21
մտին ընդ առաւօտն՛ի տաճարն՝ և ուսուցա-
նէին : Եկն քահանայապետն՝ և որ ընդ նմա ,

կոչե-

կոչեցին միաբան զաւետեանն՝ և զնմա ծեռա-
կայս որդւոցն Ելի, և առաքեցին ՚ի քանան
22 աճել զնա։ * Եւ իբրև եկին սպասաւորքն՝
ոչ գտին զնա ՚ի քանահն. դարձեալ անդրէն
23 պատմեցին, * և ասեն. Թէ զքանան գը-
տաք փակեալ ամ զգուշութիւբ, և զպահ-
պանան՝ զի կային առ դրանն. բացաք՝ և ՚ի
24 ներքս զոք ոչևս գտաք։ * Իբրև լուան զը-
բանս զայս իշխանք տաճարին՝ և քահանայա-
պետքն՝ հիանային վասնդ, Թէ զի՞նչ արդեօք
25 լինիցի այն։ * Եւ եկն ումն պատմեաց նոցա՝
Թէ ահա արքն՝ զորս եդիք ՚ի քանտի՝ կան
՚ի տաճարին, և ուսուցանեն զժողովուրդն։
26 * Յայնժամ երթեալ իշխանն սպասաւո-
րօքն հանդերձ՝ աճ զնա ոչ բռնութբ. քանզի
երկնչէին ՚ի ժողովրդենէն՝ զի մի քարկո-
27 ծեսցին։ * Եւ աճեալ զնա՝ կացուցին յա-
28 տեանի. Եհարց ցնա քահանայապետն, * և
ասէ. Ոչ պատուիրեալով պատուիրեցաք ձեզ՝
մի ուսուցանել յանուանն յայն. և արդ՝ ա-
հաւասիկ լցիք զԵրկմ ուսմամբ ձերով, և կա-
միք աճել ՚ի վե՛ր մեր զարիւն զայնո-
29 րիկ։ * Պատասխանի ետ պետրոս և այլ ա-
ռաքեալքն և ասեն. Հնազանդել պարտ է
30 մեզ առաւել՝ քան մարդկան։ * Աստ
ծ հարցն մերոց յարոյց զՅիսուս՝ զոր դուք սպանիք
31 կախեալ զնմայտէ։ * Զնա ածն առաքնորդ
և փրկիչ բարձրացոյց աջովն իւրով առ ա-
պաշխարութիւն Իլի՝ և թողութիւն մեղաց։
32 * Եւ ՚ի մեք եմք վկայք բանիցս այսոցիկ, և || Գ.-ի.
Հոգին սբ՝ զոր ետ ածն հնազանդելոց իւ- 24. 48.
33 րոց։ * Եւ նոքա իբրև լուան, առատա-

նային՝ և խորհեին սպանանել զնոսա։

ԻԵ *Յարուցեալ ումն ի մէջ ատենին փարիսե- 34
ցի՝ որում անուն էր Գամաղիէլ. օրինուս-
ոյց՝ պատուական ամ ժողովրդեանն. հրա-
մայեաց սակաւիկ մի զարսն արտաքս տա-
նել։ *Եւ ասէ ցնա. արք Իսրայելիք՝ հայե- 35
ցարուք ի ձեզ վասն արանցս այսոցիկ՝ զինչ
արժան իցէ գործել։ *Յառաջ քան զա- 36
ւուրս զայսոսիկ յարեաւ Թեւդաս՝ ասել
զանձնէ, Թէ իցէ ումն. յոր անկան արք Թը-
ուով իբրև չորեքհարիւր. որ սպանաւ՝ և
ամենեքեան որ միաբան էին ընդ նմա, քակ-
տեցան՝ և եղեն յոչինչ։ *Յետ նորա յարեաւ 37
Յուդա գալիլեացի՝ յաւուրս աշխարհագ-
րին. և ապստամբեցոյց ժողովուրդ բազում
զկնի իւր. և նա կորեաւ՝ և ամենեքեան որ
նմանն հաւանեալ էին, ցրուեցան։ *Եւ 38
զարդիս ասեմ ձեզ. ի բաց կացէք յարանցդ
այդցանէ՝ և Թոյլ տուք դոցա. զի Թէ ի
մարդկանէ իցէ խորհուրդդ այդ՝ կիր գործդ,
քակտեսցի. *ապա Թէ յԱստուծոյ է՝ ոչ կարիք 39
քակտել զդոսա. գուցէ և աստուածամարտք գը-
տանիցիք։ *Հաւանեցան նմա. և կոչեցեալ 40
զառաքեալսն՝ գան հարին, և պատուիրե-
ցին՝ մի ևս խօսել յանուն յիսի. և արձակե-
ցին զնոսա։ *Եւ նոքա գնացին խնդալով 41
Ա Մտթ. 5. 12. յերեսաց առենին, զի վասն անուան նորա ար-
ժանի եղեն անարգելոյ։ *Եւ զամ օր ի 42
տաճարին և առանձին ոչ դադարէին ուսու-
ցանել՝ և աւետարանել զյիսի քս։

ԳԼ. Ը.

1 Եւ յաւուրսն յայնոսիկ՝ ի բազմանալ աշա-
կերտացն, եղև տրտունջ յունայց առ
հեբրայեցիսն. զի արհամարհեալ լինէին՝ ի
պաշտամանն հանապազորդ այրիք նոցա:
2 *Կոչեցին երիսունսանսն զբազմութիւն աշա-
կերտացն՝ և ասեն. ոչ է հաճոյ մեզ թո-
3 ղուլ զբանն Աստուծոյ՝ և պաշտել սեղանաց: *Ընտ-
րեցէք եղբարք՝ վկայեալս՝ ի ձէնջ արս եօ-
թըն, (լիս Հոգւով սրբով և իմաստութեա.) զոր կացուցցուք՝ ի վերայ պիտոյիցս այսո-
4 ցիկ. * և մեք աղօթից և պաշտամանն և
5 բանին հպատակ լիցուք: *Եւ հաճոյ թո-
ւեցաւ բանն առաջի ամենայն բազմութեանն. և
ընտրեցին զստեփաննոս՝ այր լի հաւատովք
և Հոգւով սրբով, և զփիլիպպոս և զպրոխո-
րոն և զնիկանովրա և զտիմոնէ և զպարմենաս, և զնիկողայոս զեկն անտիոքացի:
6 *Զորս կացուցին առաջի առաքելոցն. և
աղօթեալ արարեալ՝ եդին՝ ի վերայ նոցա զձեռս:
7 *Եւ բանն Աստուծոյ աճէր. և բազմանայր թիւ
աշակերտացն յոյժ յերկրի: և բազմ ժողովք
՝ի քահանայիցն անսային հաւատոցն:
8 *Ստեփաննոս՝ այր լի շնորհօք և զօրութ-
եամբ, առնէր արուեստս և նշանս մեծամեծս՝ ի
9 ժողովրդեանն: *Յարեան ոմանք՝ ի ժողո-
վըրդենէն, որ կոչէր լիբերտացւոց՝ և կիւրե-
նացւոց՝ և աղեքսանդրացւոց՝ և որ՝ ի կիւ-
լիկեցւոց՝ և յասիայ, վիճէլ ընդ ստեփաննո-
10 սի. *և ոչ կարէին զդէմ ուռնել իմաստու-
11 թեան և հոգւոյն, որով խօսէր: *Յայն-

ԱՂՕԹՔ
ԻՒ ԴՅԵ-
ՍԱՓԵՐՈՒ:

ԺԱՄ

ժամ հրապուրեցին արս ոմանս ասել. Թէ
լուաք զդորա խօսել բանս հայհոյութեամբ ՚ի
մովսէս և յԱստուած: * Եւ խռովեցին զժողովուրդն 12
դքեն և զերիցունս և զդպիրսն. և հասեալ ՚ի
վրայ՝ յափշտակեցին զնա՝ ևածին յատեան:
* Եւ կացուցին վկայս սուտս՝ որ ասէին, 13
այրս այս ոչ դադարէ խօսել բանս հայհոյու-
թեամբ զտեղւոյն սրբոյ՝ և զօրինացն: * Զի լուաք 14
՚ի դմանէ զի ասէր՝ Թէ յիս Նազովրեցի՝ նա
քակեսցէ զտեղիս զայս, և փոխեսցէ զօ-
րինս՝ զոր ետ մեզ Մովսէս: * Եւ հայեցեալ 15
՚ի նա ամենեցունն՝ որ նստէին յատենին,
տեսին զերեսս նորին իբրև զերեսս հրեշտակի:

Գ Լ: Լ:

Ասէ քահանայապետն՝ Թէ արդարև այդ 1
այդպէս իցէ: * Եւ նա ասէ. Արք եղ- 2
բարք և հարք՝ լուարուք ինձ: Աստուած փառաց
երևեցաւ հօր մերում աբրահամու մինչ-
դեռ ՚ի միջագետս էր, մինչև բնակեցու-
սեալ էր զնա ՚ի խառան. և ասէ ցնա:
Գծ՚ննդ. * Եկ ՚ի երկրէ քումմէ և յազգէ քումմէ, 3
12. 1. և ՚ի քո երկրէն՝ զոր ցուցից քեզ: * Յայնժամ 4
ելեալ յերկրէն քաղդեացւոց բնակեցաւ ՚ի
խառան: և անտի յետ մեռանելոյ հօր նո-
ա՝ փոխեաց, և պանդխտեցոյց զնա յերկ-
րիս յայսմիկ, յորում դուք այժմ բնակեալ
էք: * Եւ ոչ ետ նմա ժառանգութիւն ՚ի սմա, 5
և ոչ քայլ մի ոտին. և խոստացաւ տալ նմա
զսա ՚ի բնակութիւն, և զաւակի նորա յետ նր,
Գծ՚ննդ. մինչ ոչ գոյր նորա որդի: * Խօսեցաւ Աստ 6
15. 13. այսպէս, Թէ եղիցի զաւակ նր պանդխտեալ

յօտար

Յօտար երկրի. և ծառայեցուսցեն զնա՝ և
7 չարչարեսցեն սմա չորեքհարիւր։ * Եւ
զազգն՝ որում ծառայեսցեն՝ դատեցայց ես,
ասէ Տէր. և յետ այսորիկ ելցեն՝ և պաշտես-
8 ցեն զիս ի տեղւոջս յայսմիկ. * ‖ Եւ ետ ‖Ծննդ.
նմա ուխտ թլփատութեան։ ‖ և ապա ծնաւ 17. 11.
զԻսահակ, և թլփատեաց զնա յաւուր ու- ‖21. 2.
թերորդի. ‖ և Իսահակ զՅակովբ. ‖ և Յա- ‖25. 25.
կովբ զերկոտասան նահապետան։ * Եւ նա- ‖29. 32.
9 հապետքն նախանձեալ ըզ ‖ Յովսեփայ՝ վա- ‖37. 28.
ճառեցին յեգիպտոս. և էր Տէր ընդ նմա։
10 * Եւ փրկեաց զնա յամենեցունց. ‖ և ‖41. 41.
ետ նմա շնորհս և իմաստութիւն առաջի փա-
րաւոնի արքային եգիպտացւոց. և կացոյց
զնա իշխան եգիպտացւոցն՝ և ամենայն տան նո-
11 ա։ * Եւ եկն սով յամենայն երկիրն եգիպտա-
սէ, և ի քանան նեղութիւն մեծ. և ոչ գտա-
12 նէին կերակուր հարքն մեր։ * ‖ Եւ լուեալ ‖Ծննդ.
Յակովբոսի թէ գտանի կերակուր յեգիպ- 42. 2.
տոս՝ առաքեաց զհարսն մեր յառաջագոյն։
13 * ‖ Եւ յերկրորդումն ետ ծանօթ ա Յովսէփ ‖Ծննդ.
եղբարց իւրոց. և յայտնի եղև ազգն նորա 45. 3.
14 փարաւոնի։ * Առաքեաց Յովսէփ՝ և կո-
չեաց զՅակովբ զՀայր իւր, և զամենայն ազգա-
15 տոհմն՝ ոգիս եօթանասունն և հինգ։ * ‖ Եւ ‖Ծննդ.
էջ Յակովբ յեգիպտոս՝ և ‖ վախճանեցաւ 46. 5.
16 ինքն և հարքն մեր։ * Եւ փոխեցան ի սիւ- ‖49. 32.
քեմ, և եդան յայրին, ‖ զոր ստացաւ Աբ- ‖Ծննդ.
րահամ գնով արծաթոյ յորդւոցն Եմմորայ՝ 23. 16.
17 ի սիւքեմ։ * Իբրև մերձեցաւ ժամանակ 50. 13.
աւետեացն՝ զոր խոստացաւ Ած Աբրահա- ‖Ելք. 24. 32.
մու, ‖ աճեաց ժողովուրդն՝ և բազմացաւ ‖ Ելք. 1. 7.
յե-

եգիպտոս. * մինչև յարեաւ այլ թագաւ- 18
որ յեգիպտոս՝ որ ոչ ճանաչէր զյովսէփ:
* Նա հնարեցաւ ազգին մերում, և չար- 19
չարեաց զհարսն մեր առնել ընկեցիկ ըզ-
‖ Ելք. 2. 2. մանկունս նոցա՝ զի մի ապրեսցին: * ‖ Յո- 20
Եբրայ. 11. 23. րում ժամանակի ծնաւ և մովսէս՝ և էր կայ-
տառ առաջի աւգ. որ և սնաւ՝ ի տան հօր իւ-
րոյ ամիսս երիս: * ԵՒ յընկեցիկն առնել 21
զնա՝ եբարձ զնա դուստր փարաւոնին, և
անոյց զնա իւր յորդեգիրս: * ԵՒ վարժե- 22
ցաւ մովսէս ամ իմաստուքէ եգիպտացւոցն.
և էր զօրաւոր բանիւք և գործովք իւրովք:
* Իբրև լցաւ նմա քառասնամեայ ժամանակ, 23
անկաւ ի սիրտ նորա շրջել զեղբարսքն իւ-
‖ Ելք. 2. 12. րովք՝ զորդւովքն Իսրայէլի: * ‖ ԵՒ տեսեալ զոմն 24
զրկել՝ զչարեցաւ, և խնդրեաց զվրէժ զըր-
կելոյն՝ սպանեալ զեգիպտացին: * Ո՛ մտաւ 25
ածէր թէ իմասցին եղբարքն նորա, զի Աստ՛ ի
ձեռն նր տալոյ էր զփրկուԹի նոց. և նոքա
‖ Ելք. 2. 13. ոչ իմացան: * ‖ ԵՒ ի վաղիւ անդր երևե- 26
ցաւ նոցա մինչդեռ մարտնչէին՝ և վարեաց զըշ-
նոսա ի խաղաղուԹի, ասէ. արք՝ եղբարք
էք, ընդէ՞ր զրկէք զմիմեանս: * Իսկ որ 27
զրկէր զընկերն, մերժեաց զնա՝ և ասէ. ո՞
կացոյց զքեզ իշխան և դատաւոր ի վերայ
մեր: * ՄիԹէ սպանանել կամիցես զիա՝ զոր- 28
օրինակ սպաներ երէկ զեգիպտացին: * ԵՒ 29
փախեաւ մովսէս ի բանիցս յայսցանէ, և
եղև պանդուխտ յերկրին մադիամու. ուր
ծնաւ երկուս որդիս:
Ր Գ.
* ԵՒ ի կատարել ամացն քառասնից, ‖ և- 30
‖ Ելք. 3. 2. ըևեցաւ նմա յանապատի լերինն սինայ հրեշ-
տակ

31 տակ ՚ի քոց հրոյ մորեհուդայն : * Եւ մովսէսի տեսեալ՝ զարմացաւ ընդ տեսիլն, և ՚ի
32 մատչելն նո՛ր նշմարել՝ եղև ձայն տեառն : * Ես եմ՛ Աստուած հարցն քոց, Աստուած աբրահամու՝ և սահակայ՝ և յակովբայ : և զահի հարեալ մովսէս՝
33 սկս՝ ո՛չ իշխեր հայել : * Եւ ասէ ցնա տէր. լո՛ծ զկօշիկս ոտից քոց, զի տեղիդ յորում
34 դուդ կացեր՝ երկիր սո՛ր է : * Տեսանելով տեսի զչարչարանս ժողովրդեան իմոյ՝ որ յեգիպտոս, և լսեայ հեծութենէ՛ն և ի՛ջի փրկել զնո՛ս. և արդ՝ ե՛կ առաքեցից զքեզ յե-
35 գիպտոս : * Օ՛այն մովսէս՝ զոր ուրացանն և ասեն. ո՞ կացոյց զքեզ իշխան և դատաւոր ՚ի վե՛ր մեր, զնա՛ Աստուած իշխան և փրկիչ առաքեաց ՚ի ձեռն հրեշտակին, որ երևեցաւ
36 նմա ՚ի մորենւոջն : * ‖ Ա՛յս եհան զնոսա՝ առ ‖ Եւէ. բարեաւ ընշանս և արուեստս յերկրին եգիպ- 7. 9. տացւոց՝ և ՚ի կարմիր ծովուն, և յանապա- 10. 11.
37 տին՝ ամս քառասուն : * Ա՛յս է մովսէս, որ ասաց ցորդիսն Իսրայէլ. ‖ մարգարէ յարուսցէ ‖ Օրի. ձեզ տէր Աստուած ձեր յեղբարց ձերոց իբրև զիս, 18. 15.
38 նմա լսո՛ւիջիք : * ‖ Այս է՝ որ եղև յեկեղեցւոջն՝ յանապատին ընդ հրեշտակին, որ խօսե- ‖ Եւէ. 19. 3. ցաւ ընդ նմա՛ ՚ի լերինն սինայ՝ և ընդ հարսն մեր. որ ընկալաւ զպատգամն կենդանիս՝
39 տալ մեզ : * Որում ո՛չ կամեցան հնազանդ լինել հարքն մեր. այլ մերժեցին՝ և դարձան սրտիւք իւրեանց յեգիպտոս : * Եւ ա-
40 սեն ցահարոնէ. ‖ արա՛ մեզ աստուածս, որ ‖ Եւէ. երթայցեն առաջի մեր. զի մովսէսն այն՝ որ 32. 1. եհան զմեզ յերկրէն եգիպտացւոց, ո՛չ գի-
41 տեմք զի՞ եղև նմա : * Եւ արարին յաւուրսն

սին

սըն յայնոսիկ որթ, և մատուցին զոհս կըռոց, և ուրախ լինէին ի գործս ձեռաց իւրեանց։ * Յարձոյց ՚ած՝ և մատնեաց զնա ի 42
պաշտօն զօրուն երկնից. որպէս և գրեալ
Ա Ամո. է ի գիրս մարգարէից. ‖ միթէ զոհս և պա- 5. 25.
տարագս մատուցէք ինձ զամս քառասուն
յանապատին՝ տունդ Իսրայէլ։ * և առիք զվրանն 43
մոլոքայ, և զաստղն աստուծոյն Հռեմփիայ,
զպատկերսն՝ զոր արարէք երկիրպագանել
նոցա. և փոխեցից զձեզ յայն կողմն բաբե-
լացւոց։ * Խորանն վկայութեան էր ընդ Հարսն 44
Եսա. ‖ մեր յանապատին. որպէս հրամայեաց՝ ‖ որ
25. 40. Եբրայ. խօսեցաւ ընդ Մովսէսի, առնել զայն ըստ օրի-
8. 5. նակին՝ զոր եառեալ։ * ‖ Օ որ և ընկալեալ 45
Յեսու. բերին Հարքն մեր հանդերձ յեսուաւ ի վի-
3. 14. ճակ ազգացն, զորս մերժեաց ՚ած յերեսաց
Թագ. Հարցն մերոց. մինչև յաւուրս դաւթի, * որ 46
16. 12.
Սաղմ. եգիտ շնորհս առաջի ՚ով, ‖ և խնդրեաց գը-
131. 5. տանել զյարկս ՚ով յակովբայ։ * ‖ Եւ սո- 47
3 Թագ. ղոմոն շինեաց նմա տուն։ * ‖ Բայց ո՛չ եթէ 48
6. 1.
Եսայ. բարձրեալն ի ձեռագործ տաճարս բնակի.
17. 24. այլ ոյզ մարգարէն ասէ. * ‖ երկինք աթո- 49
Եսայ. իմ են, և երկիր պատուանդան ոտից իմոց. ո՞րպիսի տուն շինեցիք ինձ ասէ ՚եր.
կամ ո՞ր ինչ տեղի հանգստեան իմոյ. * ոչ 50
ձեռն իմ արար զայս ամ։ * Խստասիրտ 51
նոցք և անթլփատք սրտիւք և ականջօք.
դուք հանապազ հոգւոյն սըբ հակառակ
կայք. որպէս հարքն ձեր և դուք։ * Օ՞ ո՛ի ի 52
մարգարէիցն ոչ հալածեցին հարքն ձեր. և
սպանին զայնոսիկ՝ որ յառաջագոյն պատմե-
ցին վասն գալստեան արդարոյն, որոյ դուք
այժմ

53 այժմ մատնիչք և սպանօղք եղեք։ * որք ա-
ռիք զօրէնս ՚ի հրամանս հրեշտակաց, և ո՛չ
54 պահեցիք։ * Լուեալ զայս՝ զայրանային
՚ի սիրտս իւրեանց, և կրճտէին զատամունս
55 ՚ի վէր նո՛ր։ * Նա էր լի հոգւով սրբով.
Հայեցաւ յերկինս՝ և տեսս զփառս Աստ՚ծոյ, և
զյի՛սուս զի կայր ընդ աջմէ Աստ՚ծոյ. և ասէ՝ ահա
տեսանեմ զերկինս բացեալ՝ և զորդի մարդ-
56 դոյ զի կայ ընդ աջմէ Աստ՚ծոյ։ * Գոչեալ
՚ի ձայն մեծ՝ խոշին զականջս իւրեանց, և
57 դիմեցին առ հասարակ ՚ի վէր նորա։ * Ել
հանեալ արտաքոյ քաղաքին՝ քարկոծէին.
և վկայքն դնէին զձորձս իւրեանց առ ոտս
58 երիտասարդի միոջ՝ որ կոչէր սաւուղ։ * Եւ
քարկոծ առնէին զստեփաննոս, որ կար-
դայր և ասէր. տէր յի՛սու ընկալ զոգի իմ։
59 * Եւ ծունր՝ աղաղակեաց ՚ի ձայն բարձր.
տէր՝ մի՛ համարիր դոցա զայս մեղս. և զայս
երբեւ ասաց՝ ննջեաց. և սօղոս էր համակից
սպանման նո՛ր։

ԳԼՈՒԽ Ը։

1 Եւ եղեւ յաւուր յայնմիկ հալածումն մեծ
՚ի վերայ եկեղեցւոյն յերուսաղէմ. և ամենեքեան ցրուեցան ՚ի դեօղս հրէաստանի և ՚ի
2 սամարիա՝ բաց յառաքելոցն։ * Եւ թաղ-
ձին զստեփաննոս արք երկիւղածք՝ և արա-
րին կոծ մեծ ՚ի վերայ նո՛ր։
3 * Բայց սօղոս ջնաստակար էր եկեղեցւոյն. ՚ի տունս տունս մտանէր քարշէր զարս և
4 զկանայս՝ մատնէր ՚ի բանտ։ * Եւ սփռեալ-
5 քըն՝ շրջէին աւետարանէին զբանն։ * Իսկ փի-

փիլիպպոս իջեալ՝ի քաղաքն սամարացւոց՝
քարոզէր նոցա զքն: * Լսէին զնէին ժողո- 6
վուրդքն բանիցն փիլիպպոսի միաբան՝ ՚ի
լսել նոցա և՚ի տեսանել զնշանսն, զոր առ-
նէր: * Զանզի բազումք որ ունէին զայս 7
պիղծս՝ աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ, և ելա-
նէին: * Այլ բազումք անդամալոյծք և կաղք 8
բժշկեցին: * Այլ եղև ուրախութիւն մեծ ՚ի 9
քաղաքին յայնմիկ: Այր մի անուն սիմոն՝
յառաջագոյն էր՚ի քաղաքին. մոգ էր, և
ապշեցուցանէր զազգն սամարացւոց. ասել
զանձնէ՝ թէ լսկ մեծ ումն: * Որ հայէին 10
ամենեքեան՚ի փոքուէ մինչև՚ի մեծամեծս.
և ասէին, սա է զօրութիւն այ, որ կոչի մեծ:
* Հայէին՚ի նա վասն բազում ժամանակաց 11
մոգութիւքն ապշեցուցանելոյ զնոսա: * Այլ 12
յորժամ հաւատացին փիլիպպոսի, որ աւե-
տարանէր վասն արքայութեանն այ, և անուանն
յսի քսի, մկրտէին ամենեքեան արք և կա-
նայք: * Այլ և ինքն սիմոն հաւատաց, և 13
մկրտեալ կանխէր առ փիլիպպոս: տեսեալ
զնշանսն և զմեծամեծ զօրութիւնսն որք լի-
նէին, զարմանայր: * Իբրև լուան՝ որ 14
յերեմ առաքեալքն էին, թէ և՚ի սամա-
րիա ընկալան զբանն այ, առաքեցին առ նո-
ցա զպետրոս և զյովհաննէս: * Որք իջեալ կա- 15
ցին յաղօթս՚ի վերայ նոցա, զի զհ առցեն զՀո-
գին սրբ. * զի ոչ այնժամ չեւէս եր և սէ՚ի վեր 16
միոյ նոցանէ հասեալ. բայց միայն մկրտեալք էին
յանուն տն յսի: * Յայնժամ եդին զձեռս 17
՚ի վերայ նոցա և առնուին Հոգի սրբ: * Տեսեալ 18
սիմոնի՝ թէ ձեռնադրի վերայ դնելով առաքելոցն՝

տը-

տուեալ լինի Հոգին Նը, մատոյց նՅ ինչ՝ և
19 ասէ. * ահաւասիկ երիս այրք հարկանեն զքեզ՝
20 և ասեն. * արձակեա քո ընդ քեզ
21 եկեալ ընդ ինձ ոչ երկմտելով. զի ես զայս
22 հինգ եղբարս եկեալ առաքեցի ցՅ: * և
23 մտեալ ի տուն Կոռնելիոսի հարցի զնա
24 ասելով՝ զքեզ: * Եւ ասաց ցնա. ահաւասիկ
25 երեք այրք եկեալ վասն քո՝ ի Կեսարիայ
26 ընդ քեզ: * Եւ ես ասացի ցնոսա. ոչ
27 երկմտիմ ընդ նոսա. և եկեալ
28 ես ընդ նոսա. * և ասեն ցինձ. ահաւասիկ
29 հրեշտակ ետես ի տան իւրում՝ և
30 ասաց ցնա. առաքեա զմարդիկ՝ և
ընդ-

Ա և

ընթեռնուցուսդ : * Այլ նա ասէ՝ զիաՀրդ 31
կարիցեմ, Թէ ոք ոչ առաջնորդեսցէ ինձ :
և աղաչեաց զփիլիպպոս ելանել նստել ընդ-
նմա : * Այլ դլուխ գրոյն՝ զոր ընթեռնոյր՝ 32
|| Եսայ. եր այս . || իբրև զոչխար ՚ի սպանդ վարե-
53. 7. ցաւ , և իբրև զորոջ առաջի կտրչի իւրոյ ան-
մռունչ, այնպէս ոչ բանայ զբերան իւր :
* Ի խոնարհութենէ նր դատաստան նր բար- 33
ձաւ , և զազգ ատոհնն նորա ո՞ պատմեսցէ .
զի բառնին յերկրէ կեանք նր : * Պատաս- 34
խանի ետ նեռքինին փիլիպպոսի , և ասէ .
աղաչեմ զքեզ՝ վ՞ր ոյր ասէ մարգարէն զայս.
վ՞ն ինր , եթէ վասն այլոյ ուրուք : * Այեայ 35
փիլիպպոս զբերան իւր , և սկսեալ ՚ի գրոցս
յայսցանէ՝ աւետարանեաց նմա զյն : * Ի- 36
րև երթային զճանապարհայն՝ եկին ՚ի ջուր
ինչ . և ասէ նեռքինին , ահաւասիկ ջուր՝
զի՞նչ արգելու զիս ՚ի մկրտելոյ : * Այլ ասէ 37
ցնա . եթէ հաւատաս բովորով սրտիւ քոմ՝
մերթ է : Պատասխանի ետ և ասէ . հաւա-
տամ՝ եթէ յն քն է որդի ՚ին : * Այլ հրա- 38
մայեաց կացուցանել զկառն . և իջին եր-
կոքեան ՚ի ջուրն՝ փիլիպպոս և նեռքինին , և
մկրտեաց զնա : * Այլ իբրև ելին ՚ի ջրոյ ան- 39
տի՝ Հոգին տեառն եկն ՚ի վերայ նեռքինեայն . և
հրեշտակ տեառն յափշտակեաց զփիլիպպոս , և
ոչ ևս ետես զնա նեռքինին . և դնայր զճա-
նապարհ իւր ուրախասէր : * Այեայ փիլիպ- 40
պոս գտաւ յազովտոս . և շրջեալ աւետա-
րանէր ամ քաղաքացն մինչև ՚ի գալ նորա ՚ի
կեսարիա :

ԳԼՒ Ա.

1 Ասկ ‖ սոդոս տակաւին լեալ սպառնալեօք
և սպանմամբ աշակերտացն Տեառն, մատու-
2 ցեալ առ քահանայապետն. * խնդրեաց ՚ի
նմանէ թուղթս ՚ի դամասկոս առ ժողո-
վուրդսն. ոպ թե զոք գտցէ զայսր Ճանա-
պարհին՝ արս կամ կանայս, կապեալս ածցէ
3 յԵրուսաղէմ: * ‖ Եւ ընթացեալ նմա՝ եղեւ մերձե-
նալ ՚ի դամասկոս. յանկարծակի շուրջ լը-
4 նուաւ փայլատակեաց լոյս յերկնից: * Եւ
անկեալ յերկիր, լուաւ բարբառ՝ որ ասէր
ցնա. սաւուղ սաւուղ՝ ընդէ՞ր հալածես զիս:
5 * Եւ ասէ՝ ո՞վ ես Տէր: Եւ Նա ասէ. Ես եմ
Յի՛սուս զոր դուն հալածես. խիստ է քեզ ընդ-
6 դէմ խթանի ոտիցեղ: (* Եւ զարհուրեալ՝ Ա՞ստէ՞ւ
և անշշունչ լեալ ասաց. տէր՝ զիս զի՞նչ կա- ա՛ռ ՚ի յե-
7 միս առնել: * և ասէ ցնա Տէր:) Եւ յարո՛ն ռուսաղէմ:
կաց՝ և մո՛ւտ ՚ի քաղաքդ, և պատմեացի քեզ՝
զի՞նչ պարտ իցէ առնել: իսկ արքն՝ որ ընդ-
նմայն երթային, կային անշշունչ. զձայնն
8 միայն լսէին՝ բայց տեսանէին և ոչինչ: * Յա-
րեաւ սօղոս յերկրէ անտի, և աչօք բացօք
ոչ զոք տեսանէր. զձեռանէ առեալ նորա՝
9 մուծին ՚ի դամասկոս: * Եւ էր անդ ա-
ւուրս երիս՝ և ո՛չ տեսանէր, և ո՛չ եկեր և
10 ո՛չ արբ: * Եւ էր ումն աշակերտ ՚ի դամաս-
կոս՝ անանիա անուն. ասէ ցնա Տէր ՚ի տես-
լեան, անանիա: և Նա ասէ, աւասիկ եմ
11 Տէր: * Եւ ասէ ցնա Տէր. յարո՛ն կաց՝ և գնա՛
ընդ փողոցն՝ որ կոչի ուղիղ, և խնդրեսցես
յասպարանսն յուդայ՝ սօղոս անուն զտարսա-
նա-

նայի՝ զի կայ դեռ յաղօթս։ * Եւ եառեալ՝ի 12
տեսլեան այր մի անանիա անուն՝ մտեալ և
եգեալ՝ի վերայ նը՛ ձեռն, ոյլ զի տեսցէ։
* Պատասխանի եւ անանիա. տէր՝ լուայ՝ի 13
բազմաց վասն առնն սմանորիկ՝ որչափ արար
չարիս սրբոց քոց յԵրեմ. * և աստ ունի իշ- 14
խանութի՛ւն՝ի քահանայապետէն կապել զա-
մենեսեան, որ կարդան զանուն քո։ * Եւ ասէ 15
ցնա Տէր. Երթ դու՝ զի անօթ ընտրութի՛ւն է
ինձ նա, կրել զանուն իմ առաջի հեթանո-
սաց՝ և թագաւորաց՝ և որդւոցն իսրայէլի։
* Եւ ես ցուցից նմա՝ որչափ պարտ 16
իցէ նմա չարչարիլ վասն անուան իմոյ։ * Եւ 17
գնաց անանիա՝ և եմուտ յապարանսն. և
եգեալ՝ի վերայ նորա ձեռս, ասէ. սաւուղ
եղբայր՝՛ի վէր Տեառն, որ առաքեաց զիս,
յո՛ որ երևեցաւն քեզ՝ի ճանապարհին՝ յո-
րում գայիրն. ոյլ զի տեսցես՝ և լցցիս Հոգ-
ւով սրբով։ * Եւ վազվազակի անկան յա- 18
չաց նը՛ իբրև կեղևանք. եառեալ՝ և յարեաւ
մկրտեցաւ. * և առեալ կերակուր՝ զօրա- 19
ցաւ. և եղե՛ւ դամասկոս ընդ աշակերտան
աւուրս ինչ։ * Եւ վազվազակի՛ւ՝ի ժողո- 20
վուրդն քարոզէաց զյի՛ս, Թէ սա է որդին
Աստուծոյ։ * ‖ Ո՞ զարմացեալ էին ամենեքեան, որ 21
լսէին՝ն, և ասէին. ոչ սա է՛ր՝ որ աւար հար-
կանէր յԵրեմ զայնոսիկ, որ կարդային զա-
նուն յայն. և այսր նմին իրի եկեալ է, զի կա-
պեալ զսոսա տարցի առ քահանայապետսն։
* Եւ սօղոս առաւել և զօրանայր՝ և յաղ- 22
թահարէր զՀրէայսն, որ բնակեալ էին՝ի
դամասկոս. և խեղամաեցուցանէր Թէ սա

է

23 ե քեզ : * Իբրև կատարէին աւուրքք քա-
զումք, խորհեցան հրեայքն սպանանել զնա:
24 * Ցայտնեցաւ սօղոսի նենգութիւն նո՛ց. քան-
զի պահէին զդրունսն ՚ի տուէ և ՚ի գիշե- ||2կոր.
25 րի՝ ոմք զի սպանցեն զնա : * Եւ առեալ զն՛ : 11. 32.
աշակերտացն ՚ի գիշերի՝ ընդ պարիսպն կ՛ի-
26 ջեալ իջուցին վանդակաւ : * Իբրև եկն
սօղոս յերուսաղէմ, ընդ ելանէր յարել յա-
շակերտսն. և ամենեքեան երկնչէին ՚ի նը-
մանէ , չհաւատային թէ իցէ աշակերտ :
27 * Այլ բառնաբաս առեալ զնա՝ ած առ ա-
ռաքեալսն. և պատմեաց նո՛ց ո՛րպէս ՚ի ճա-
նապարհին ետես զտէր , և զի խօսեցաւ ընդ
նմա. և զի ՚ի դամասկոս համարձակեցաւ
28 յանուն յի՛ : * Եւ էր ընդ նա՛ ՚ի մտանել և
ելանել յերէմ, համարձակեալ յանուն տե՛ն :
29 * Խօսէր՝ և վիճէր ընդ յոյնսն. և նոքա խո-
30 կային սպանանել զնա : * Եւ իմացեալ եղ-
բարք՝ իջուցին զնա ՚ի կեսարիա , և առա-
31 քեցին զնա ՚ի տարսոն : * Այլ եկեղեցին
ընդ ամ՛ հրեաստան՝ և՛ ի սամարիա և՛ ի գա-
լիլեա ունէր խաղաղութիւն , շինեալ և եր-
թեալ զկեա երկիւղն տե՛ն. և մխիթարութիւք
հոգւոյն սրբ՛ բազմանայր :
32 * Եւ եղև՛ ի շրջելն պետրոսի առ ամենե- Ե
քսեան՝ իջանել նմա և առ սուրբսն՝ որ
33 բնակեալ էին ՚ի լիւդիայ : * Եւ եգիտ անդ
այր մի, որում անուն էր ենէա , ութ ամեան
34 դնէր ՚ի մահիճս անդամալոյծ : * Եւ ասէ
ցնա պետրոս. ենէա՝ բժշկէ զքեզ տէր յի՛ք՛ս,
արի՛ և քեզէն ծո՛ւռ ածիեա զանկողինս քս :
35 և վաղվաղակի յարեաւ : * Եւ տեսին զնա
ամե-

ամենեքեան, որ բնակեալ էին ի լիւդիայ
և ի սարովնայ, որք և գարձան իսկ ի նոր:
* Եւ ի յոպպէ էր կին ոմն աշակերտեալ՝ ա- 36
նուն տաբիթա, որ թարգմանեալ կոչի այ-
ծեամիկ. սա էր լի գործովք բարեօք և ողոր-
մութիւնք զոր առնէր: * Եւ եղև յաւուրսն 37
յայնոսիկ հիւանդանալ նմա և մեռանել.
լուացին զնա՝ և եդին ի դահլիճսն անդ:
* Եւ մերձ էր լիդիա ի յոպպէ. աշակերտ- 38
տացն լսեալ եթէ պետրոս անդ է, առա-
քեցին երկուս արս առ նա՝ աղաչել զնմ մի
դանդաղեսցի գալ առ նա: * Եւ յարուցեալ 39
պետրոս՝ եկն ընդ նոսա. զոր՝ երբ եկն՝ հանին
ի վերնատունն. և կացին շուրջ զնովաւ այ-
րիքն ամք. լային և ցուցանէին զձորձս և զ-
հանդերձս, որչափ առնէր նոցա այծեամիկն:
* Եւ հանեալ արտաքս զամենեսեան պե- 40
տրոս, եդ ծունր՝ եկաց յաղօթս. և դար-
ձաւ ի մարմինն և ասէ. տաբիթա՝ արի
կաց յանուն յն քո քրիստոսի. և նա եբաց զաչս
իւր. և տեսեալ զպետրոս՝ նստաւ կանգուն:
* Ձեռն ետ նմա՝ և յարոյց զնա. կոչեաց 41
զորբսն և զայրիս, առաջի կացոյց զնա կեն-
դանի: * Եւ յայտնի եղև ընդ ամ յոպպէ. 42
և հաւատացին բազումք ի տէր: * Եւ եղև 43
աւուրս բազումս լինել նմ ի յոպպէ՝ առ
ումեմն սիմոնի խաղխաղողդի:

ԳԼ. ԺԱ.

ԳՑ Այր մի էր ի կեսարիա՝ անուն կոռնե- 1
լիոս՝ հարիւրապետ, ի գունդ որ կոչէր
իտալացի. * բարեպաշտն՝ և երկիւղած 2

յամ

յայդ ամ տամբ իւրով. առնէր ողորմութիւն
բազում ի ժողովրդեանն. և յաղօթս կայր
3 առ ածմ յամ ժամ։ * Տես ի տեսլեան
յայտնապէս զիննեորորդ ժամու աւուրն ըզ
հրեշտակ այ, զի մտանէր առ նա՝ և ասէր
4 ցնա, կոռնելիէ։ * Նա նայեցեալ ընդ
նա՝ զարհուրեցաւ. և ասէ. զի՞ է տէր։ և
ասէ ցնա. աղօթք քո և ողորմութիւնք քո ե-
5 լին յիշատակաւ առաջի այ։ * Եւ արդ՝
յղեա արս ի յոպպէ՝ և կոչեա զսիմոն զոմն
6 որ կոչի պետրոս. նա մտեալ է առ սիմոնէի
ումեմն խաղախորդի, որոյ է տունն մերձ
7 ի ծով։ * Եւ իբրև գնաց հրեշտակն՝ որ
խօսեր ընդ նմա, կոչեաց երկուս ի ծառայից
իւրոց՝ և զինուոր մի բարեպաշտօն ի սպա-
8 սաւորացն իւրոց, * և պատմեալ նոյ զամ
9 առաքեաց զնոսա ի յոպպէ։ * Եւ ի վաղիւ
անդր ի ձանապարհ անկանել նոյ՝ և մօտ ի
քաղաքն լինել, ել պետրոս ի տանիսն կալ
10 յաղօթս զվեցերորդ ժամուն։ * Պաղեաւ՝
և կամէր ճաշակել, և ի պատրաստեն նոյ՝
11 եղև ի վր նր զարմացումն։ * Եւ տեսանէր
զերկինս բացեալ, և զչորեցունց տնոց կա-
պեալ անօթ մի ինչ իբրև զկտաւոյ մեծի, ի-
12 ջեալ նստեալ ի վր երկրի. յորում էին
ամ չորքոտանիք և սողունք երկրի՝ և թըռ-
13 չունք երկնից։ * Եւ եղև ձայն առ նա. ա-
14 րի պետրոս, զնն՝ և կեր։ * Եւ պետրոս ա-
սէ. քաւ լիցի տր, զի ոչ երբէք կերայ ընդ
15 նակ ինչ ‖ և անսուրբ։ * Ձայն եղև կրկին ‖ ՂՀ.
անգամ առ նա. զոր ածմ սրբեաց՝ դու մի ‖ 11. 10.
16 պղծեր։ * Այս եղև երիցս և վերացաւ ա- 2. Օրէ. 14. 19.

նօթեն յերկինս : * Եւ մինչդեռ զարմացեալ 17
էր ըստ միտս պետրոս՝ թէ զինչ իցէ տեսիլն՝
զոր ետես . ահա արքն առաքեալք ի կուռ-
նելեայ՝ հարցին զսպասարանիցն սիմոնի , կա-
ցին առ դրանն . * կոչեցին՝ և հարցանէին՝ 18
եթէ սիմոն՝ որ կոչին պետրոս՝ աստ մոեաղ
իցէ : * Եւ մինչդեռ պետրոս զմտաւ ածէր 19
վ՛ա տեսլեանն, ասէ հոգին ցնա . ահաւասիկ
արք ոմանք խնդրեն զքեզ : * Եյլ արի՛ իջ՝ 20
և երթ ընդ նմա առանց իրիք խղձելոյ , զի ես
առաքեցի զնոս : * Եւ իջեալ պետրոս առ 21
նոսա , ասէ . ահաւասիկ ես եմ՝ զոր խնդր-
էքն . զի՞նչ իրք են՝ վ՛ա որոյ եկիքդ : * Եւ 22
նոքա ասեն , կուռնէլիոս հարիւրապետ՝ այր
արդար և երկիւղած յաղ , վկայեալ յամ
ազգին հրէից . հրամայն առ՛ի հրեշտակէ
սրբոյ՝ կոչել զքեզ զ՛ի տուն իւր՝ և լսել բանս
՛ի քէն : * Կոչեաց զնոս՛ ի ներքոս՝ և առ իւր 23
ազոյց . և ՛ի վաղիւ անդր յարուցեալ պետ-
րոս՝ գնաց ընդ նոսա . և ոմանք յեղբարց անտի՝
որ ՛ի յոպպէ էին՝ եկին ընդ նմա : * Եւ ՛ի վա- 24
ղիւ անդր մտին ՛ի կեսարիա . և կուռնէլիոս
սպասէր նոցա , կոչեցեալ զազգատոհմն իւր՝ և
զկարեւոր բարեկամսն :

Գ Լ * Եւ եղեւ ՛ի մտանելն պետրոսի՝ ընդ առաջ 25
եղև նմա կուռնէլիոս , անկեալ առ ոտս՝
երկիրպագանէր : * Եւ պետրոս կանգնեաց 26
զնա՝ և ասէ , յոտն կաց՝ և ես ինքն մարդ
եմ : * Եւ խօսելով ընդ նմ եմտաւ ՛ի ներքս . 27
և գտանէր անդ ժողովեալ բազումս : * Եւ 28

‖ Յ-ԿԵ. ասէ ցնոս . դուք ինքնին գիտէք ‖ որպէս ան-
18 . 28 . մարթ է առն հրեի հպել կամ մերձենալ

առ

առ այլազգի . և ինձ ոճծ եղեալ մի զոք խաո-
նակ կամ անսուրբ ասել ՚ի մարդկանէ ։
29 * Ա՛ ան այսօրինակ և առանց ըբ բանս ինչ ա-
ծելոյ եկի կոչեցեալ . բայց արդ հարցա-
30 նեմ , յի՞նչ պէտս կոչեցիք զիս ։ * Եւ կուռ-
նէլիոս ասէ . յառաջ քան զչորս աւուրս մինչ
ցայս ժամ կայի յաղօթս յինէն ժամն ՚ի տան
իմում , և ահա այր մի եկն՝ եկաց առաջի իմ
31 ՚ի հանդերձս սպիտակս , և ասէ . * Կոռ-
նէլիէ՝ լսելի եղեն աղօթք քո . և ողորմու-
32 թիւնք քո յիշեցան առաջի ՚ի * Եւ արդ՝
յղեա ՚ի յոպպէ՝ և կոչեա զսիմոնէ , որ կո-
չեցեալն է պետրոս . սա մտեալ է ՚ի տունն
սիմոնի ուրուխն խաղախորդի մերձ ՚ի ծովէ .
որ եկեսցէ , և խօսեսցի բանս ընդ քեզ ։
33 * Եւ ես իսկեւիսկ յղեցի առ քեզ . դու բար-
ւոք արարեր՝ զի եկիր . արդ՝ ամենեքեան մեք
առաջի ՚ի կամք լսել զինէ , զոր հրամայեաւ
34 ն քեզ ՚ի նմանէ ։ * Բացաւ պետրոս զբերան
իւր՝ և ասէ , Ճշմարտաւթիբ հասեալ եմ , ‖ զի ‖ ՚ի Օրէ·
35 ո՛չ գոյ ակնառուԹիւն առ ՚ի ՚ի * այլ յամ- 10·17·
ազգս՝ որ երկնչի ՚ի նմանէ՝ և գործէ զար- 20·7·
36 դարուԹիւն , ընդունելի ն նմա ։ * Զ՚ բանն 19·7·
առաքեաց որդւոցն իսրայէլի՝ աւետարանել զխա- 34·19·
ղաղուԹիւն ՚ի ձեռն յսի քսի . սա ն ամենայ- 6·8·
37 նի ՚ի ։ * Դուք ինքնին գիտէք զբանն , որ Հռոմ·
եղև ըստ հրեաստան ‖ սկսեալ ՚ի գալիլեէ 2·11·
յետ մկրտուԹեն՝ զոր քարոզեաց յովհան- Գոր·
38 նէս ։ * Զ՚ յս որ ՚ի նազարէԹիէ՝ զոր օծն ոճծ ‖ Գ·
հոգւով սրբով և զօրուԹբ . որ շրջեցաւ բա- 4·14·
րի առնել՝ և բժշկել զամ ընկճեալս ՚ի սա-
39 տանայէ . զի ոճծ էր ըբ նմա ։ * Եւ մեք վկայ

կայ եմք ամենայնի՝ զոր արար յերկրին
Հրէաստանի՝ և յԵրեմ. զոր և սպանին կա-
խեալ զփայտե ։ * Օ Նա ած յարոյց յեր- 40
րորդ աւուր և ետ նմա յայտնի լինել. * ոչ 41
ամ ժողովրդեանն, այլ մեզ վկայից յառա-
ջագոյն ընտրելոցս յԱստ. որ և կերաք՝ և ար-
բաք ընդ նմա՝ յետ յարուցանե՛ն զ'ի մեռելոց ։
* Եւ պատուիրեաց մեզ քարոզել ժողովրդ- 42
եանն՝ և վկայութի՛ն դնել, թէ նա է սահ-
մանեալն յԱստ՝ դատաւոր կենդանեաց և մե-
|| Երեմ. ռելոց ։ * || Զայս ամ մարգարէք վկայեն, 43
31. 34. Ա՛նտ. թողութի՛ն մեղաց առնուլ անուամբ նորա՝
7. 18. ամ հաւատացելոց զ'ի նա ։ * Եւ մինչդեռ 44
խօսէր պետրոս զբանս զայս, հանգեաւ հո-
գին՛ սո՛ւրբ զ'ի վե՛ր ամենեցուն՝ որ լսէին զբանն ։
* Օ արմնացան՝ որք զ'ի թլփատութի՛ն անտի 45
հաւատացեալք եկեալ էին ընդ պետրոսի.
զի և զ'ի հեթանոսս պարգեւք հոգւոյն սո՛ւրբ
ղեղեալ էին ։ * Զի լսէին զ'ի նոցանէ խո- 46
սել լեզուս՝ և մեծացուցանել զԱստ։ * Յայն 47
ժամ պատասխանի ետ պետրոս. միթէ զՋուր
ոք արգելուլ կարի՞ առ զ'ի ջրէ զսոսա.
որք և զՀոգին սո՛ւրբ ընկալան՝ որպէս և մեք ։
* Եւ հրամայեաց նոյ՛ մկրտիլ յանուն Յի- 48
սո՛ւ քրի՛ստոսի ։ Յայնժամ աղաչեցին զնա լինել անդ
աւուրս ինչ ։

ԳԼ. ԺՈ.

Գ Լ Ուան առաքեալքն և եղբարքն՝ որ էին զ'ի 1
Հրէաստանի, զի և զ'ի հեթա-
նոսս ընկալան զբանն նոյ ։ * Յայց յորժամ 2
ել պետրոս յԵրեմ, խոշտեին զ'ի նմանէ՝ որ զ'ի
թլփ-

ԹլփատուԹենէ անտի հաւատացեալքն ։
3 * և ասէին , ԹԷ եմուտ առ արս անԹլփատս՝
4 և եկեր ընդ նոսա ։ * Այլ սկսաւ պետրոս պատ-
5 մել նոցա կարգաւ՝ և ասէ ։ * Ես էի՛ իքաղաքին
Յոպպէ յաղօԹս՝ և տեսանէի՛ ի զարմացմանն տեսիլ. իջանել անօԹ ինչ իբրև կտաւոյ
մեծի զչորեցունից տանոց կախեալ յերկնից՝
6 և եհաս մինչև առ իս ։ * Յոր սկսուցեալ
Հայեի . և տեսի զչորքոտանիս երկրի , և
7 զգազանս՝ և զսողունս , և զԹռչունս երկ-
8 նից ։ * Այլ լուայ բարբառ՝ որ ասէր ցիս .
արի պետրոս՝ զնա և կեր ։ * Այլ ասեմ. քաւ
լիցի տէր , զի խառնակ ինչ և անսուրբ ոչ
9 երբեք եմուտ՛ ի բերան իմ ։ * Պատասխա-
նի ետ ինձ երկիցս անգամ բարբառն յերկ-
նից . զոր ՚ած սրբեաց՝ դու մի խառնակ հա-
10 մարիր ։ * Այս եղև երիցս , և վերացաւ ա-
11 մենայն դարձեալ յերկինս ։ * Այլ ահա ան-
դրէն երեք արք եկին կացին առ ապարա-
նիցն՝ ուր եմն էի , առաքեալք՛ ի կեսարիայ
12 առ իս ։ * Այլ ասէ ցիս հոգին՝ երԹալ ընդ
նոսա՝ և մի ինչ խղձել ։ եկին ընդ իս և սոքա
վեցեքին եղբարքս , և մտաք՛ ի տուն առնն
13 այնորիկ ։ * Այլ պատմեաց մեզ՝ որպէս ե-
տես զհրեշտակն՛ ի տան իւրում , զի կայր
և ասէր ցնա . առաքեա՛ ի Յոպպէ , և կոչեա
14 զսիմոն զկոչեցեալն պետրոս . * որ խօսեսցի
բանս ընդ քեզ , որովք կեցցես դու՝ և ամե-
15 նայն տուն քո ։ * Այլ իբրև սկսայ խօսել՝ ‖ Վէր ·
եկն հոգին սո՛ր՛ ի վե՛ր նոյ . ‖ ոպ և՛ ի վե՛ր մեր 2 · 3 ·
16 ՚ի սկզբանն ։ * Յիշեցի զբանն տեառն զոր ա- ‖ Վէր ·
սէրն . ‖ Յովհաննէս մկրտեաց՛ ի ջուր . բայց Վ՚ոյ ·
դուք 19 · 4 ·

դուք մկրտիցիք ՚ի հոգին սբ : * Իսկ արդ՝ 17
եթէ ջհատարակաց պարգևն ետ ՚ած և նոյ՝
որպէս և մեզ՝ ՚ի հաւատալն ՚ի ՚ած քս .
ես զի՞նչ կարող էի արգելուլ զ՚ած : * Լու 18
լուեալ զայս՝ լռեցին և փառաւորս առնէին
զ՚ած՝ և ասէին . ուրեմն և ՚ի հեթանոսս ետ
՚ած զապաշխարութիւն կենաց :
Գ՚Գ * Նս ցրուեալքն ՚ի նեղութենէն որ եղև ՚ի 19
վերայ ստեփաննոսի՝ հասին մինչև ՚ի փիւ
նիկէ և ՚ի կիպրոս և յանտիոքիայ . ոչ ումեք
խօսէին զբանն , բայց միայն հրէից : * Նս 20
էին ոմանք ՚ի նոցանէ արք կիպրացիք և կիւ
րենացիք՝ որք մտեալ յանտիոք՝ խօսէին ընդ
յոյնսն աւետարանեալ զտր յս : * Նս էր 21
ձեռն տեն ընդ նս . և բազմութիւն հաւատացե
լոց դարձաւ ՚ի տր : * Ու եղև բանս այս յա 22
կանջս եկեղեցւոյն՝ որ էր յերմ, վս նոցա .
և առաքեցին զբառնաբաս մինչև յանտիոք .
* որ իբրև եկն՝ և ետես զշնորհսն տյ՝ ուրախ 23
եղև , և մխիթարէր զամենեսեան յօժարուբ
սրտի կալ նյ՚ի տր : * Զի էր այր զուար 24
թաւիտ՝ և լի հոգւով սրբով և հաւատովք .
և յաւելաւ ժողովուրդ բազում տեն : * Նս 25
եր ՚ի տարսոն խնդրել զսօղոս , և գտեալ
զնա՝ ած յանտիոք : * Նս եղև նոցա զամն 26
ողջոյն ժողովել յեկեղեցին՝ և ուսուցանել
ժողովուրդ բազում, և անուանել նախ յան
տիոք զաշակերտսն Քրիստոնեայս : * Նդ 27
աւուրսն ընդ այնոսիկ իջին յերուսաղեմ
մարգարէք՝ յանտիոք : * Յարուցեալ ի սնի 28
՚ի նոցանէ անուն ագաբոս՝ նշանակեաց հոգ
ւովն սով մեծ լինել ընդ համ աշխարհ , որ եղև
առ

առ կղզոդեաւ : * Եայց յաշակերտաց ան-
29 տի , ոմն զկարդ կարօղ ոք էր իւրաքանչիւր
ոք ՚ի նոցանէ որոշեցին առաքել ՚ի պէտս
եղբարցն՝ որ բնակեալ էին ՚ի հրէաստանի .
* զոր և արարին խոկ՝ առաքեալ առ երի-
30 ցուընան ՚ի ձեռն բառնաբայ և սօղոսի :

ԳԼ. ԺՒ.

Ընդ ժամանական ըէ այնոսիկ արկ հերովդէս արքայ ձեռն՝ չարչարել զոմանս յե-
2 կեղեցւոյն : * Եւ սպան զյակովբոս զեղ-
3 բայրն յովհաննու սրով : * Ետես եթէ հա-
ճոյ է հրէից , յաւել և ունել զպետրոս .
4 և էին աւուրքն բաղարջակերաց : * Օ որ
իբրև կալաւ՝ եդ ՚ի բանտի , և մատնեաց
չորից չորրորդաց զինուորաց պահել զնա . և
կամէր յետ զատկին ածել զնա ժողովրդ-
5 դեանն : * Եւ պետրոս ՚ի պահեստի էր ՚ի
բանտին . և աղօթք նախ լինէին յեկեղեց-
6 ւոյն վն նէր առ ած : * Իբրև կամեցաւ զնա
ածել հերովդէս . ՚ի գիշերին յայնմիկ էր
պետրոս ՚ի քուն ՚ի մէջ երկուց զինուորաց՝
կապեալ կրկին շղթայիւք . և պահապանքն
7 առաջի դրանն պահէին զբանտն : * Եւ ա-
հա հրեշտակ տեն եկն եկաց ՚ի վերայ՝ և լոյս
ծագեաց ՚ի տանն , և խթեաց զկողն պետ-
րոսի՝ յարոյց զնա՝ և ասէ . արի վազվազ-
8 կի . և անկան շղթայքն ՚ի ձեռաց նր : * Եւ
ասէ հրեշտակն ցնա . ած զգեստ քո , և արկ
զկօշկսն քո . և արար այնպէս :
և ասէ ցնա , արկ զձորձս քո՝ և եկ զկնի իմ :
9 * Եւ ելեալ երթայր զկնի , և ոչ գիտէր՝

Թէ ձկնարիւտ էին որ ինչ եղեն ի հրեշտա-
կէն. զի համարէր երազ տեսանել։ * Եւ 10
իբրև անցին նոքա եւ մի պահ և ըստ երկուս,
եկին մինչև ի դուռն երկաթի՝ որ հանէր ի
քաղաքն. որ ինքնին բացաւ նոցա. և մտեալ
անցին եւ փողոց մի. և վաղվաղակի ի բաց
եկաց ի նմանէ հրեշտակն։ * Եւ պետրոս 11
իբրև ի միտս եղև, ասէ. արդ գիտեմ ճըշ-
մարիտ է Թէ առաքեաց Տէր զհրեշտակ իւր.
և փրկեաց զիս ի ձեռաց Հերովդէի, և յամ-
ենակալութէ ժողովրդեանն հրեից։ * Եւ 12
լեալ ի միտս՝ եկն ի տունն Մարեմու մօր Յով-
հաննու, որ կոչեցաւն Մարկոս. ուր էին
բազումք ժողովեալ՝ և աղօթս առնէին։
* Եւ ի բաղխել զդուրս դրանն, մատեաւ 13
աղախին մի՝ ունկն դնել. որում անուն էր
Հռոդէ։ * Եւ ծանուցեալ զձայնն պետ- 14
րոսի ի խնդալոյն ոչ երաց զդուռն. ի
ներքս ընթացեալ պատմեաց, Թէ պետրոս
առ դրանն կայ։ * Եւքն ասեն ցնա՝ մոլիս։ 15
և նա ևս պնդէր՝ Թէ այսպէս է։ և նոքա
ասէին՝ հրեշտակ նորա իցէ։ * Եւ պետրոս 16
առնէր բաղխէր։ իբրև բացին, տեսին զնա՝
և զարմացան։ * Եւ նա ձեռամբ ցուցանէր 17
նոցա լռել. և պատմեաց՝ ոնց Տէր եհան զնա ի
բանտէն. և ասէ՝ պատմեցէք յակովբայ և
եղբարց զայս։ և ելգնաց յայլ տեղի։ * Եւ 18
իբրև այգ եղև՝ էր խռովութիւն մեծ ի մէջ
զինուորացն, զի՞ արդեօք պետրոս եղև։
* Իսկ Հերովդէս իբրև խնդրեաց զնա՝ և 19
ոչ եգիտ, հարցեալ զպահապանսն՝ հրամայ-
եաց սպանանել։ և իջեալ ի հրէաստանէ ի
կե-

20 կեսարիա՝ և անդ լիներ : * Եւ եր հերովդէս ցասմամբ ընդ տիւրացիս և ընդ սիդոնացիս . և նոքա առ հասարակ եկին առ նա . և ի բանի արարեալ զբղաստոս սենեկապետն արքայի , խնդրէին զհաշտուն վասն կերակրելոյ երկրին նոցա յարքունուստ : * Յաւուր
21 22 միում յերեւելւոջ՝ հերովդէս զգեցեալ եր զհանդերձ թագաւորուն՝ և նստեր յատեանի , և խօսեր ընդ նոսա հրապարակաւ : * Եւ ամբոխն աղաղակեր՝ Թէ ոյ բարբառ է , և
23 ոչ մարդոյ : * Եւ անդէն եհար զնա հրեշտակ տեառն , փոխանակ զի ոչ ետ փառս ոյ . և
24 եղեալ որդնալից՝ սատակեցաւ : * Եւ բանն տեառն աճէր և բազմանայր :
25 * Բառնաբաս և սօղոս դարձան յեռմ՝ ‖ իբրև կատարեցին զպաշտօնն . առեալ եր ընդ իւրեանս և զյովհաննէս՝ որ կոչեցեալն եր մարկոս : Գ. Օ. ‖ վեր . 11. 29.

ԳԼՒ. ԻԳ.

1 Եւ ին ոմանք յանտիոք ընդ եկեղեցւոյն մարգարէք և վարդապետք , բառնաբաս՝ և շմաւոնն կոչեցեալն նիգեր , և ղուկիոս կիւրենացի , և մանայեն դայեակորդի հերովդէի
2 չորրորդապետի և սօղոս : * Ի՝նչգեւ ի պաշտամանն նոն կային՝ և պահէին , ասէ հոգին նը . որոշեցէք ինձ զբառնաբաս և զսօղոս ի գործ՝ յոր կոչեցեալ է իմ զնոսա :
3 * Յայնժամ պահեալ՝ և աղօթս արարեալ՝
4 եդին ձեռն ի վրանց՝ և արձակեցին : * Եւ նոքա առաքեալք ի հոգւոյն սրբ՝ իջին ի սե-
5 լեւկիա , և անտի նաւեցին ի կիպրոս : * Եւ

հա-

Հասեալ ՚ի սաղամինա՝ պատմէին զբանն ՚ոյ
՚ի ժողովուրդս հրէից. ուստի և գյովհան-
նէս պաշտօնեայ։ * Ե՛ր ըջեալ ըմ կղզին 6
մինչև ՚ի պափոս, գտին անդ զայր ոմն մոգ.
սուտ մարգարէ՝ հրէայ, որումմ անուն էր
բարէյեսուս։ * Որ էր ըմ փոխանակի բդեշ- 7
խին սերգեայ պօղոսի՝ առն իմաստնոյ։ Նո՛ր
աղաչեաւ զառաքեալսն և զսօղոս՝ խնդրել
լսել զբանն ՚ոյ։ * Ա՛յնդէմ եկաց նո՛ք եղի- 8
մաս մոգ. քանզի այսպէս թարգմանի ա-
նունն նո՛ր։ խնդրէր ջրջել զփոխանակ բդեշ-
խին ՚ի հաւատոյ։ * Ա՛յլ սօղոս, որ և պօ- 9
ղոս՝ լցեալ հոգւովն սրբովն հայեցաւ ՚ի նա,
* և ասէ. ո՞վ լի ամ նենգութ՛ե և խորա- 10
մանկութ՛ե՝ որդի սատանայի՝ թշնամի ամ
արդարութ՛ե, ո՞չ լռես ՚ի թիւրեցոյց զՃանա-
պարհս ամն զուղիղս։ * Ա՛յժ արդ՝ ահա ձեռն 11
ամն ՚ի վերայ քո, և եղիցիս կոյր՝ չտեսանել
զարև մինչև ՚ի ժամանակ մի։ և անդէն ան-
կաւ ՚ի վերայ նո՛ր մգ և խաւար, և շրջեալ
խնդրէր առաջնորդս։ * Յայնժամ տեսեալ 12
փոխանակի բդեշխին զիրան որ եղեն՝ հաւա-
տաց, զարմացեալ ըմ վարդապետութ՛ն ամն։
Գլ. ԺԳ. * Ա՛յժ ամբարձեալ ՚ի պափեայ պօղոսեանց՝ 13
եկին ՚ի պերգէ պամփիւլեայ. յովհաննէս
մեկնեալ ՚ի նոցանէ՝ դարձաւ յերէմ։ * Ա՛յլ 14
նոքա գնացեալ ՚ի պերգեայ՝ եկին յանտիոք
պիսիդեայ. և մտեալ ՚ի ժողովուրդն յա-
ւուր շաբաթուց՝ նստան։ * Ա՛յլ յետ ըն- 15
թերցման օրէնսն և մարգարէիցն, առաքե-
ցին առ նո՛ք ժողովրդապետքն՝ և ասեն. ա՛րք
եղբարք՝ եթէ իցէն ՚ի ձեզ բանք մխիթա-
բու-

թուԹեան առ ժողովուրդդ՝ խօսեցարուք ։
16 * Յոան եկաց պօղոս՝ շարժեաց զձեռն և ա-
սէ . արք իսրայելացիք՝ և որք երկնչիք յՅ՝ լուա-
17 րուք ։ * Ած ժողովրդեանս այսորիկ իսրայէլ
ընտրեաց զհարսն մեր . և զժողովուրդն
բարձրացոյց ՚ի պանդխտուԹիե ՚ի երկրին և- ՚ի Եգ. ։
դիպտացւոց . ՚ի բազուկ բարձր եհան ՚ի 13. 21.
18 զնոսա անտի ։ * ՚ի իբրև քառասնամեայ ՚ի 16. 3.
ժամանակ կերակրեաց զնոսա յանապատի ։
19 * ՚ի քակեալ ազգս եօԹն յերկրին քանա-
20 նա՝ ՚ի ժառանգեցոյց նՅ զերկիր նՅ * իբրև ՚ի Յե. ։
ամն չորեքհարիւր և յիսուն ։ ՚ի և յետ այսո- ՚ի Դտ. ։
րիկ ետ նոցա դատաւորս մինչև ՚ի սամուէլ 3. 9.
21 մարգարէ ։ * ՚ի անտի յառաջ ՚ի խնդրեցին ՚ի Թագ. ։
Թագաւոր . ՚ի և ետ նոցա Ած զսաւուղ որդի 8. 5.
կիսեայ՝ այր յազգէ բենիամենի , ամս քա- ՚ի 9. 16.
22 ռասուն ։ * ՚ի իբրև փոխեաց զնա , ՚ի յա- ՚ի Թագ. ։
րոյց նոցա զդաւիԹ Թագաւոր , որում և ա- 13. 14.
սաց վկայուԹիւն . ՚ի գտի զդաւիԹ որդի յես- ՚ի Սաղ. 88. 21.
սեայ այր ըստ սրտի իմում . որ արասցէ զկամ
23 զկամս իմ ։ * ՚ի ՚ի սորա զաւակէ Ած ըստ ա- ՚ի Եսայ. ։
24 ւետեացն յարոյց ելիս զփրկիչն յՅ . * ըստ յա- 11. 1.
ռաջագոյն ՚ի քարոզուԹեն յովհաննու . առա- ՚ի Մատ. 3. 1.
ջի երեսաց մտին նր մկրտուԹիւն ապաշխարու-
25 Թիե՝ ամ ժողովրդեանն ելի ։ * ՚ի իբրև
լնոյր յովհաննէս զընԹացսն , ասէր . զո՞ ոք
կարծէք զինէն՝ Թէ իցեմ . ՚ի չեմ ես այն . ՚ի Մատ.
այլ ահա գայ զկնի իմ , որում չեմ արժանի 3. 11.
26 զկօշիկս ոտիցն լուծանել ։ * Ոք եղբարք՝ Մարկ. ։
որդիք աբրահամեան տոհմին , և որ ՚ի ձեզ Ցվէան. 1. 27.
երկիւղածք իցեն յՅ՝ . ձեզ բանս այս փրկու-
27 կուԹիե առաքեցաւ ։ * Քայց որ բնակեալ

են

են յերկիր, և իշխանք նոցա՝ անծանօթ եղեն
՚ի նմանէ. և ըստ բարբառոյ մարգարէիցն,
որ զնմա՛ շաբաթոն ընթեռնուին՝ դատեալ
կատարեցին. * և ոչ մի ինչ պատճառս մա- 28
|| Մատթ. հու գտեալ՝ || խնդրեցին ՚ի պիղատոսէ սպա-
27. 20. նանել զնա: * Եւ իբրև կատարեցին զնմա՛ 29
Մարկ. որ վասն նորա գրեալ էր, իջուցեալ ՚ի փայտէն՝
15. 13. Յովհան. եդին ՚ի դերեզմանի: * || Եւ յարեաւ 30
19. 15. զնա ՚ի մեռելոց. որ երեւեցաւ աւուրբք
|| Մատթ. բազմօք այնոցիկ, * որ ելեալ էին ընդ նմա ՚ի 31
28. 6. Մարկ. գալիլեայ յերկր. որք և արդ իսկ վկայք են
16. 6. նորա ժողովրդեան: * Եւ մեք ձեզ աւետա- 32
Ղուկ. 24. 6. բանեմք զխոստումն՝ որ առ հարսն եղեալ
էր: * Զի զնոյն նոցա կատարեաց առ մեզ 33
որդիս նոցա յարուցեալ զյս. ոյք և ՚ի սաղմո-
|| Սաղմ. սին գրեալ է յերկրորդում. || որդի իմ ես
2. 7. դու. և ես այսօր ծնայ զքեզ: * Եւ զի յա- 34
րոյց զնա ՚ի մեռելոց, և ոչ ևս դառնալոց է
|| Եսայ. յապականութիւն. այսպէս ասէ, || ետու ձեզ 35
55. 3. զսրբութիւնսն դաւթի զհաւատարիմս:
|| Սաղմ. 15. 10. * Վասն և ՚ի միւսում ասէ. || ոչ տացես
սրբոյ քումմէ տեսանել զապականութիւն: * Զի 36
դաւիթ յազգի անդ իւրում սպասեաց. և
|| Գործ ՚ի կամն ոյ || ննջեաց, և յաւելաւ առ հարս
2. 10. իւր՝ և ետես զապականութիւն: * Զոյց՝ զոր 37
ասէն յարոյց՝ ոչ ետես զապականութիւն:
* Յայտնի լիցի ձեզ արք եղբարք, զի սովաւ 38
ձեզ թողութիւն մեղաց աւետարանի: և յա-
մենայնէ՝ յորմէ ոչ կարացիք օրինաւքն մովսէ-
սի արդարանալ, * սովաւ ամ որ հաւատայ՝ 39
արդարանայ: * Զգոյշ կացէք՝ գուցէ ե- 40
կեսցէ ՚ի վերայ ձեր ասացեալն ՚ի մարգա-
րէս:

41 բէս : * ‖ Տեսէք արհամարհողք՝ և զարմա- ‖ Աբ. 1. 5.
ցարուք և եղծարուք . զի գործ մի գործեմ
ես յաւուրս ձեր . գործ , որում ո՛չ հաւա-
42 տայցէք՝ եթէ ոք պատմեսցէ ձեզ : * Եւ իբ-
րև եկին անտի , աղաչէին՝ ի միւսում շաբա-
43 թու խօսել նոցա զնոյն բանս : * Իբրև արձա-
կեցաւ ժողովուրդն , զհետ երթային բա-
զումք՝ ի հրէից անտի և՝ ի պաշտօնէից և-
կամտից՝ զպօղոսի և զբառնաբայ . որք խօ-
սէին ընդ նոսա , և հաւանեցուցանէին զնոսա
կալ մնալ՝ ի շնորհն ՚ի :
44 * Եւ՝ ի գալ միւսոյ շաբաթուն , գրեթէ Դ Կ
ամ քաղաքն ժողովեցաւ լսել զբանն ՚ի :
45 * Իբրև տեսին հրէայքն զամբոխն՝ լցան նա-
խանձու . և ընդդիմ դարձեալ ասացելոցն՝ ի
46 պօղոսէ՝ հայհոյէին : * Համարձակեաւ պօ-
ղոսի և բառնաբայ՝ ասէին . առ ձեզ նախ
պարտ էր խօսել զբանն ՚ի . և քանզի դուք
մերժեցէք զնա , և ո՛չ արժանի համարիք զը-
ձեզ կենացն յաւիտենականաց , ահաւասիկ
47 դառնամք՝ ի հեթանոսս : * Զի այսպէս
պատուիրեաց մեզ ՚ի . ‖ եդի զքեզ՝ ի լոյս ‖ Եսա. 49. 6.
հեթանոսաց՝ լինել քեզ՝ ի փրկուԹի մինչև
48 ՚ի ծագս երկրի : * Զայս լուեալ հեթանո-
սացն՝ ուրախ լինէին , և փառաւորէին զբանն ՚ի . և հաւատացին՝ որք էին կար-
49 գեալ՝ ի կեանսն յաւիտենականս : * Եւ շրջ-
50 ջէր բանն ՚ի ամ գաւառն : * Բայց հրէայքն դրդռեցին զպաշտօնեայ կանայս ըզ-
գաստս՝ և զգլխաւորս քաղաքին , և յարու-
ցեալ հալածանս՝ ի վերայ պօղոսի և բառ-
նաբայ՝ հանին զնա՝ ի սահմանացն իւրեանց :

* Եւ

ՅՄատթ. 10. 14. Մարկ. 6. 11. Ղուկ. 9. 5.

եղեալ զիմաստունսն յոտից ի վե- 51
րայ նոցա, եկին յիկոնիոն: * Եւ աշակերտքն 52
ընդուին խնդութիւբ՝ եւ հոգւով սրբով:

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ եղեւ յիկոնիոն ի միասին մտանել նոցա 1
ի ժողովուրդ հրեից, և խօսել նոյն-
պէս. մինչեւ հաւատալ հրեից՝ և յունաց
բազմաց յոյժ: * Բայց անհաւատն հրեայքն 2
յարուցին և չարացուցին զանձինս հեթա-
նոսացն ի վէր եղբարց: * Հազուագ ժամա- 3
նակս շրջեին համարձակեալք ի վկայուբ,
բանիւ շնորհաց իւրոց. և տալ նշանս և ար-
ուեստս լինելոց ի ձեռս նոցա: * Եւ եղեն 4
հերձուածք ի բազմութեբ քաղաքին. ոմանք
էին ի հրեայսն, և ոմանք յառաքեալսն:
* Իբրեւ եղեւ դիմել հեթանոսացն և հրեից 5
իշխանօքն իւրեանց՝ ի թշնամանել և ի քար-
կոծել զնոսա, * ազդ եղեալ նոցա՝ փախեան 6
ի քաղաքս լիկայոնացւոց ի լիւստրա և ի
դերբէ՝ և շուրջ զգաւառսուն, և անդ աւե-
տարանէին:

ԴՐ * Եւ այր մի լիւստրացի տկար յոտից նստեր՝ 7
կաղ յորովայնէ մօր իւրոյ, որոյ երբեք չէր
գնացեալ: * Այս լսեաւ զպօսոսի. ո- 8
րոյ հայեցեալ ի նա. և տեսեալ թէ ունի
հաւատս փրկուե, * ասէ մեծաձայն. քեզ 9
ասեմ յանուն Տեառն Յիսուսի քրիստոսի՝ յոտն կաց
ի վէր ոտից քոց ուղիղ. և վազվազեր՝ և գ-
նայր: * Եւ ժողովրդոցն տեսեալ զոր ա- 10
րարն պօղոս, բարձին զձայնս իւրեանց լի-
կայոնարէն, և ասեն. աստուածք նմա-

նեալք

11 նեալք մարդկան իմին առ մեզ : * Եւ կո-
չէին զբառնաբաս դիոս , և զպօղոս հերմէս ,
12 քանզի նա էր առաջնորդ բանին : * Իսկ
քուրմն դիոյ՝ որ կայր առաջի քաղաքին ,
ցուլս և պսակս հասուցեալ ՚ի դուռանն՝
13 հանդերձ բազմութիւնն՝ կամէր զոհել : * Եւ
լուեալ առաքելոցն բառնաբայ և պօղոսի ,
պատառեալ զհանդերձս իւրեանց՝ արտաքս
14 վազեցին յամբոխին . աղաղակեին , * և ա-
սէին . արք՝ ընդէ գործէք զայդ . մեք ձեզ
նմանօղք կարեօք մարդիկ եմք . աւետարա-
նել ձեզ յայգպիսի ունայնութենէ դառնալ
յաստ կենդանի . ‖ որ արար զերկինս և զեր- ‖Ածն· 1· 1·
15 կիր և զծով՝ և զամ որ ՚ի նոսա : * Որ յան- Սաղմ· 145· 6·
ցեալ ազգս՝ թոյլ եհատ ամ հեթանոսաց գը- Ա՛այր· 17· 24·
16 նալ ՚ի ճանապարհս իւրեանց : * Եւ սակայն
ոչ եթէ առանց վկայութեան զինքն եթող քա-
րերարութիւն տալ յերկնից ձեզ անձրեւս՝ և
ժամանակս պտղաբերս , լնուլ կերակրովք
17 և ուրախութիւն զսիրտս ձեր : * Եւ զայս ա-
սացեալ՝ հազիւ լռեցուցանէին զժողովուրդ-
սըն ՚ի չզոհելոյ նոյ . այլ զնալ յիւրաքանչիւր
տեղիս :
18 * Եւ ՚ի շրջելն նոցա և յուսուցանելն՝ եկին Գ· Գ·
Հասին յանտիոքէ և յիկոնիէ հրեայք . և ՚ի
վիճեալն նոյ համարձակութիւն՝ պատրեցին զժո-
ղովուրդն ՚ի քաց կալ ՚ի նոցանէ , և ասէին՝
թէ ոչինչ չհմարտութիւն ասեն , այլ զամ սը-
տեն . և քարկոծեալ զպօղոս՝ քարշեցին ար-
տաքս քան զքաղաքն , և համարեին զնա մե-
19 ռեալ : * Եւ ՚ի պատել զնովաւ աշակերտա-
ցըն՝ յարեաւ եմուտ ՚ի քաղաքն . և ՚ի վաղիւ
անդր

անդր եւ քառնաքառ հանդերձ ՚ի դերբէ ։
* Ղեւետարանեալ ՚ի քաղաքին յայնմիկ՝ եւ 20
աշակերտեալ զբազումս , դարձան ՚ի լիւստ-
բայ՝ եւ յիկոնիան՝ եւ յանտիոքիայ . * հաստա- 21
տեալ զանձինս աշակերտելոցն՝ եւ մխիթարել
կալ հաստատուն ՚ի հաւատսն . եւ թէ բա-
զում նեղութիք պարտ է մեզ մտանել յար-
քայութիւնն ոյ ։ * Ձեռնադրեցին նոցա ըս 22
եկեղեցւոյ՝ երիցունս . աղօթս արարեալ
հանդերձ պահօք , յանձն արարին զնոս ոն՝
յոր հաւատացեալ էին ։ * Եւ շրջեալ ընդ 23
պիսիդա՝ եկին ՚ի պամփիւլեայ ։ * Եւ խօ- 24
սեցեալ ՚ի պերգէ զբանն ոն , իջին յատա-
լիայ ։ * ‖ Եւ անտի նաւարկեալ՝ գնացին 25 ‖ Վեր. ԺԳ. ԺԴ.
յանտիոք , ուստի էին յանձն արարեալ շնոր-
հացն ոյ ՚ի գործն զոր կատարեցին ։ * Եւ 26
կեալ և ժողովեալ զեկեղեցին՝ պատմեցին
որչափ արար ոճ ընդ նոս . և զի երբայց հե-
թանոսաց դուռն հաւատոյ ։ * Ըրկէին ժա- 27
մանակս ոչ սակաւ ըստ աշակերտսն ։

ԳԼ. ԺԱ.

ԳԼ Եւ ոմանք իջեալ ՚ի հրէաստանէ՝ ուսու- 1
ցանէին զեղբարս . ‖ եթէ ոչ թլփատիք ‖ Գաղ. Ե. Բ.
ըստ օրինացն մովսէսի՝ ոչ կարէք ապրել ։ * Եւ 2
՚ի լինելն ոչ սակաւ հակառակուճ և խըն-
դրոյ՝ պօղոսի և բառնաբայ ընդ նոս , եդին հ-
լանել պօղոսի և բառնաբայ և ոմանց ՚ի նո-
ցանէ՝ առ առաքեալսն և երիցունս յեր-
վասն խնդրոյն այնորիկ ։ * Նոքա յուղար- 3
կեալք յեկեղեցւոյն , շրջեցան ըստ փիւնիկէ .
և ըստ սամարիայ պատմէին զդարձն հեթա-
նոսաց ,

նոսայ , և առնէին ուրախութիւն մեծ ամ եղ-
4 բարոյ ։ * Եւ հասեալ յԵփեմ ընկալեալ քե-
զեցոյն և յառաքելոցն և յերիցանց՝ պատ-
5 մեցին որչափ ինչ արար ընդ նոսա Աստ ։ * Ոյս-
րեան ոմանք՝ ի հերձուածոյն փարիսեցւոց
հաւատացեալք , և ասեն՝ թէ պարտ է թլել-
փատել զդոսա , և պատուիրել պահել զօ-
6 րէնսն Մովսէսի ։ * Եւ ժողովեցան առա-
քեալքն և երիցունք տեսանել վասն բանիս
7 այսորիկ ։ * Եւ յետ բազում խնդրոյ լինելոյ՝
Յոան եկաց պետրոս՝ և ասէ ցնոսա ։ || արդ եղ- || Վեր ·
բարք՝ դուք ինքնին գիտէք , զի յաւուրցն ա- 10 · 20 ·
ռաջնոց՝ ի միջի ձերում ընտրեաց Աստ բերա-
նով իմով լսել հեթանոսաց բանին աւետա-
8 րանի , և հաւատալ ։ * Եւ սրտագէտն Աստ
վկայեաց նոցա , || տալով նոցա զՀոգին Սրբ որպէս || Վեր ·
9 և մեզ · * և ոչինչ ընտրութիւն արար ՚ի միջ 10 · 45 ·
նոցա և մեր , հաւատովք սրբեալ զսիրտս նոցա ։
10 * Արդ՝ ընդէր փորձէք զԱստ , դնել լուծ ՚ի
վիզ պարանոցի աշակերտացն , զոր ոչ հարքն
11 մեր՝ և ոչ մեք կարացաք բառնալ ։ * Այլ
հնար հօքն Տեառն Յիսուսի քրիստոսի հաւատալ
12 զփրկիմնակ և նոքա ։ * Լռեաց ամ ժողո-
վուրդն , և լսէին բառնաքայ և պօղոսի պատ-
մելոյն , որչափ արար Աստ նշանս և արուեստս
՚ի հեթանոսս ՚ի ձեռն նոցա ։
13 * Եւ յետ լռելոյն նոցա՝ պատասխանի ետ Յա- Դ
կովբոս՝ և ասէ · արք եղբարք՝ լուարուք ինձ ։
14 * Շ մաւոն պատմեաց՝ որպէս յառաջագոյն
Աստ այց արար առնուլ ժողովուրդ ՚ի հեթա-
15 նոսաց՝ անուան իւրոյ ։ * Եւ ընդ սմին միաբա-
նին բանք մարգարէիցն · ոյր և գրեալ է ։

16 || Ամո՛ս 9. 11. * ||Յետ այսորիկ դարձայց՝ և չինեցիք զյար-
կըն դաւթի զանկեաւն , և զկործանեալսն
նորա վերստին շինեցիք՝ և կանգնեցիք զնա .
17 *որպէս զի խնդրեսցեն մնացորդք մարդկան
զՏէր . և ամ հեթանոսք՝ յորոց վրէ կոչեցեալ
է անուն իմ, ասէ Տէր . որ առնէ զայս ամ
18 Աւետ. ի Յե. ագիրս: *յայտնի է ի յաւիտեանսն (ամն գործ իւր ։)
19 * Վասն որոյ և ես իրաւունս համարիմ, մի
նեղել զայնոսիկ՝ այլ ի հեթանոսացն դառ-
նան առ Աստուած : * Այլ տալ թուղթ առ նոսա ,
20 խորշել ի կերակրոց կռոց՝ և ի պոռնկութենէ
և ի մեռելոտուց՝ և յարեւնէ : * Օր մով-
21 սէս յաղագս առաջնոց ըստ քաղաքաց զքա-
րոզիչսն իւր ունի՝ ի ժողովսն ըստ ամ շաբաս-
թուց ընթերցեալ : *Յայնժամ հաճոյ թըւ-
22 ուեցաւ առաքելոցն և երիցանցն ամ եկե-
ղեցեաւն , արս ընտրեալս ի նոցանէ առա-
քել յանտիոք ըստ պօղոսի և ըստ բառնաբայ ,
զյուդա՝ զկոչեցեալն բարսաբայ , և զսիղա՝
արս գլխաւորս . * գրեալ առ եղբարս ի
23 ձեռն նոցա զայս ինչ : Առաքեալք և երիցունք
և եղբարք , յանտիոք և ի սիւրիա և ի կիւ-
լիկիայ եղբարցդ՝ որ ի հեթանոսացդ եք ,
ողջոյն : * Քանզի լուաք՝ թէ ոմանք ելեալ
24 ի մէնջ խռովեցուցին զձեզ բանիւք , խախ-
տել զանձինս ձեր . ասեն թլփատել և պա-
հել զօրէնսն՝ որոց ոչ հրամայեցաք : * Ե-
25 ձոյ թուեցաւ մեզ միաբան ժողովեալոցս, արս
ընտրեալս յղել առ ձեզ ըստ սիրելիս մեր՝ ըս-
26 բառնաբայ և ըստ պօղոսի : * արք՝ որք մատ-
նեցին զանձինս իւրեանց վասն անուան Տն
մերոյ յես քրիստ : * Ղրկ՝ առաքեցաք զյուդա
27 և

և զչինչս. և նոյ՝ ի բանից զնոյն պատմել։
28 * Օ՛ի Հաճոյ Թուեցաւ Հոգւոյն սրբ և մեզ, մի ինչ աւելի բեռն դնել ձեզ. բայց
29 միայն՝ ի կարևորացս յայսոցիկ * ՝ի բաց կալ, ՝ի զոհելոյ կռոց՝ և յարբենէ՝ և ՝ի հեղձուցելոյ՝ և ՝ի պոռնկութենէ. յորոց պահել զանձինս բարւոք գործէք. ողջ լերուք։
30 * Այս նոքա արձակեալք՝ իջին յանտիոք, և ժողովեալ զժողովուրդն՝ եառուն զԹուղթն։
31 * Այս ընթերցեալ՝ ուրախ եղեն ՝ի վէր վասն
32 Թարսութենն։ * Յուդա և Շիղա, զի և նոքա մարգարէք էին՝ բանիւք բազմօք վասն
33 Թարեցին զեղբարս և հաստատեցին։ * Այս եղեալ անդ ժամանակս՝ արձակեցան խա-
34 ղաղութ՛ի եղբարց առ առաքեալսն։ * Այս հաճոյ Թուեցաւ Շիղայի մնալ անդէն։
35 * Պաւղոս ևս և բառնաբաս շրջէին յանտիոք, ուսուցանել և աւետարանել՝ և այլովք բազմօք՝ զբանն տէն։
36 * Ասէ յետ աւուրց ինչ ասէ պօղոս ցբառնաբաս. դարձցո՛ւք և շրջեսցո՛ւք զեղբարբք՝ ըստ ամ՛ քաղաքաց՝ յորս քարոզեցաք զբանն տէն՝
37 Թէ ո՛նչ ունիցին։ * Բառնաբաս կամէր առնուլ և զյովհաննէս զկոչեցեալն մարկոս.
38 * բայց պօղոս աղաչէր՝ Թէ զմեկնեալն ՝ի նոցանէ ՝ի պամփիւլիայ, և զչերկեալն ընդ
39 նո՛ ՝ի գործն, մի առնուլ ըստ ինքեանս։ * Այս եղև դժուարութի՝ մինչև մեկնել նոցա ՝ի միմեանց, բառնաբայ առնուլ զմարկոս՝ նա-
40 ւել ՝ի կիպրոս։ * Այս պօղոսի ընտրեալ զՇիղա՝ եել, յանձն արարեալ շնորհացն Ա՛յ՝
41 յեղբարց անտի։ * Այս շրջէր ՝ի կողմանս ասոր-

Գ. Ո.

ասորւոց և կիւղիկեցւոց, և հաստատեր զեկեղեցիսն։

ԳԼ. ԺՂ.

Այլն եհաս ի դերբէ և ի լիւստրա. և ա- 1
հա աշակերտ ոմն էր անդ՝ անուն տիմո-
թէոս, որդի կնոջ հրեի հաւատացելոյ՝ և
հօր հեթանոսի։ * Որ վկայեալ էր ի լիւստ- 2
րացւոց և յիկոնացւոց եղբարց։ * Զսա կա- 3
մեցաւ պօղոս ընդ իւր տանել. և առեալ
թլփատեաց զնա վասն հրէիցն, որ էին ի տե-
ղիսն յայնոսիկ. քանզի ոչ իմանէին ամենեքին
զհայրն նր՝ թէ հեթանոս էր։ * Երբև անցա- 4
նէին ընդ քաղաքս՝ աւանդէին նոցա պահել
զհրամանսն պատուիրեալս յառաքելոցն և
յերիցանցին՝ որք յերկիր։ * Եւ եկեղեցիքն 5
հաստատէին ի հաւատս, և յաւելուին ի
թիւն հանապազօր։

ԳԼ. * Եւ շրջեան ընդ փռիւգիա և ընդ կողմանս 6
գաղատացւոց, արգելեալք ի հոգւոյն սրբ
խօսել զբանն յասիա։ * Այլ եկեալ առ 7
միւսիա՝ թևակոխէին երթալ ի բիւթա-
նիա, և ոչ համարձակեաց նց հոգին յիսի։
* Եւ անցեալ ըստ միւսիա՝ իջին ի տրուա- 8
դա։ * Եւ տեսիլ երևեցաւ ի գիշերի պօ- 9
ղոսի. այր ոմն մակեդոնացի կայր, աղաչէր
զնա՝ և ասէր. անցեալ ի մակեդոնիա՝ օգ-
նեացես մեզ։ * Եւ իբրև զտեսիլն ետես, 10
վաղվաղակի խնդրեցաք ելանել ի մակեդո-
նիա. տեղեկացեալք՝ թէ հրաւիրեաց զմեզ
նր աւետարանել նց։ * Եւ ելեալ ի տրո- 11
վադայ՝ դէպ ուղիղ գնացաք ի սամոթրա-
կէ,

12 կէ , և ՚ի վաղիւ անդր ՚ի նոր քաղաքն ։ * և
անտի ՚ի փիլիպպուս , որ է առաջին վիճակ՝
մակեդոնիացւոց քաղաք՝ կողոնիա ։ և անդ
՚ի քաղաքին դադարեալ մեր աւուրս ինչ ։
13 *յաւուրն շաբաթու ելաք արտաքոյ քաղա-
քին առ գետափն՝ ուր համարէր աղօթս մա-
տուցանել ։ և նստեալ խօսեաք ընդ ժողո-
14 վեալ կանայսն ։ *և կին ոմն անուն լիդիա
ծիրանավաճառ՝ ՚ի թիւատիր քաղաքէ՝ եր-
կիւղած յայ՝ լուաւ ։ զորոյ տէր իսկ եբաց
15 զսիրտն անսալ խօսիցն պաւղոսի ։ * և իբ-
րև մկրտեցաւ ինքն և տունն իւր , աղաչեր և
ասէր ։ եթէ համարիցիք զիս հաւատացեալ
տէն , մտեալ ՚ի տուն իմ ազերուք ։ և բռն-
16 նադատեաց տարաւ զմեզ ։ * և եղև մինչ
երթայաք մեք յաղօթս , պատահեաց մեզ
աղախին ոմն՝ զոր ունէր այս հարցուկ ։ որ
շահս բազումս տայր տերանց իւրոց մոլե-
17 լութ ։ * ՚Այս զհետ եղեալ պաւղոսի և մեր՝ ա-
ղաղակէր և ասէր ։ արքս այս՝ ծառայք են
բարձրելոյ են , որ պատմեն ձեզ զճանա-
18 պարհս փրկուե ։ * և զայս առնէր ՚ի բա-
զումս աւուրս ։ Ո՟յրացեալ պաւղոս՝ դարձաւ
և ասէ ցայսն ։ պատուիրեմ քեզ յանուն յի-
սուսի քրիստոսի , ել՚ ՚ի դմանէ ։ և ել՚ ՚ի նմին ժամու ։
19 *Իբրև տեսին տեարքն նորա՝ եթէ հատաւ
յոյս շահի նոցա , առեալ զպաւղոս և զշիղա՝
20 ձգեցին ՚ի հրապարակ առ իշխանսն ։ * և
ածեալ զնա առ զօրագլուխսն ասէին ։ արքս
այս խռովեցուցանեն զքաղաքս մեր ։ ին-
21 քեանք հրէայք են , * և պատմեն մեզ օրէնս՝
զոր չէ արժան մեզ ընդունել , և ոչ առնել ։

զի

զի հաւատայեցիք եմք : * Եւ կուտեցաւ ամ- 22
բոխն ի վէր նոյ . և զօրագլուխքն պատառե-
Ա2.Կոր. ցին զհանդերձս իւրեանց . ‖ հրամայեցին
11 . 25 . գան հարկանել . * և բազում վէրս եդեալ 23
1 . Թես. ի վերայ նոցա՝ արկին ի բանտ, պատուիրեցին
2 . 2 . բանտապետին զգուշութիւն պահել զնոսա :
* Որոյ առեալ զայսպիսի պատուէր՝ արկ զնոսա 24
‖Փիլիպ. ի ներքին բանտն . ‖ և զոտս նոցա սնդեաց ի
1 . 13 . հոմերդս : * Եւ ի մէջ գիշերոյն պաղատս և շի- 25
ղայս կային յաղօթս՝ և օրհնէին զԱստ . և ունկն
կալն զնոսին նոցա կալանաւորքն : * Եւ եղև 26
յանկարծակի շարժումն մեծ՝ մինչև ի շարժել հիմանց բանտին . և բացան անդրէն
դրունքն ամենայն , և ամենեցուն կապանք
լուծան : * Իսկ զարթեաւ բանտապետն՝ 27
և ետես բացեալ զդուրս բանտին , ձգեաց
զսուսեր՝ և կամէր երթալ զիւրովին . կար-
ծէր փախուցեալ զկապեալսն : * Եւ գո- 28
չեաց ի ձայն մեծ պաղատս՝ և ասէ . մի՛ ինչ
գործեր քեզ անձն քո չար , քանզի ամենեքեան
աստ եմք : * Խնդրեաց լոյս՝ և դիմեաց ի 29
ներքս . և զահի հարեալ անկաւ առաջի պա-
ղատսի և շիղայի . * և ածեալ զնոսա արտաքս՝ 30
ասէ . տեարք՝ զի՞նչ պարտ է ինձ առնել՝ զի
ապրեցայց : * Եւ նոքա ասեն . Հաւատա՛ ի 31
Տէր Յս քս, և ապրեսցիս դու՝ և տո՛ւն քո :
* Եւ խօսեցան նմա զբանն Տեառն՝ և ամենե- 32
ցուն որ էին ի տան նորա : * Եւ առեալ զնոսա 33
ի նմին ժամու գիշերոյն՝ լուաց ի վէրից
անտի . և մկրտեցաւ ինքն և իւրքն ամենե-
քեան անդէն վաղվաղակի : * Եւ ածեալ 34
զնոսա ի տունն իւր , եդ առաջի նոցա սեղան . և

ու-

ուրախ եղև ամենայն տամբն հաւատացեալ
35 յԱծ : * Այլ իբրև այգ եղև՝ առաքեցին զո-
րագլուխքն զնուիրականն , և ասեն . արձա-
36 կեա՛ զարսդ զայդոսիկ : * Այլ պատմեաց
բանտապետն զբանն՝ պօղոսի , եթէ առա-
քեցին զօրագլուխքն զի արձակիցիք . արդ
37 ելի՛ք և երթա՛յք խաղաղութի՛ւ : * Իսկ պօ-
ղոս ասէ ցնա . գան հարեալ զմեզ հրապա-
րակաւ՝ արս անմեղս հռովմայեցիս արկին՝ ի
բանտ , և արդ լռելեա՞յն հանեն զմեզ . ո՛չ
այդպէս , այլ եկեսցեն՝ ինքեանք իսկ հան-
38 ցեն զմեզ : * Այլ պատմեցին զօրագլխացն
նուիրակքն զբանսն . զահի հարան իբրև
լուան՝ թէ հռովմայեցիք են . և եկեալ աղա-
39 չեցին զնա : * Այլ իբրև հանին , աղաչէին
40 գնալ՝ի քաղաքէն : * Այլ ելեալ՝ի բանտէն՝
մտին առ Լիւդիա . և տեսեալ զեղբարս՝
մխիթարեցին զնա , և գնացին :

ԳԼ. ԺԷ.

1 Այլ շրջեալ ընդ Ամփիպօլիս և ընդ Ապողո-
նիա , եկին՝ի Թեսաղոնիկէ , ուր էր ժո-
2 ղովուրդ հրէից : * Այլ ըստ սովորութե՛ն պօ-
ղոս եմուտ առ նո՛ա , և՝ի շաբաթս երիս խօ-
3 սեցաւ ընդ նո՛ա՝ի գրոց : * Հանայր՝ և դնէր
առաջի , ‖ եթէ պարտ էր քրիստոս չարչարիլ և ‖ Ղ.ԻԴ.
յառնել՝ի մեռելոց . և թէ նա է քրիստոս՝ 24. 46.
4 զոր ես պատմեմ ձեզ : * Այլ ոմանք՝ի նո-
ցանէ հաւանեցան , և վիճակեցան պօղոսի
և շիղայի . բայց պաշտօնէիցն հեթանոսաց
էր բազմութի՛ւն յոյժ , և՝ի կանանց գլխա-
5 ւորաց ո՛չ սակաւք : * Այլ նախանձեցան
հրէայքն ,

հրէայքն, և առեալ արս ոմանս գողեհիկս
անօրէնս՝ ամբոխս արարեալ խռովեցին ըզ-
քաղաքն. և կուտեալ առ յարպարանսն ||յա- ||Հռով.
սոնի, խնդրեցին զնա ածել՝ի հրապարակ: 16. 21.
* Եւ իբրև ոչ գտին զնա՝ քարշեին զյասոնի 6
և զոմանս եղբարս առ քաղաքապետսն. բո-
ղոք բարձեալ՝ Թէ որք զաշխարհս խռովե-
ցին՝ սոքա և այսր հասին. * զորս ընկալեալ 7
է յասոնիի. և սոքա ամենեքեան հակառակ
հրամանացն կայսեր գործեն. Թագաւոր
ոմն ասեն զնա: * Եւ խռովեցուցին զժո- 8
ղովուրդսն և զքաղաքապետսն, որ լսէին
զայս: * Եւ առեալ երաշխաւորուն առ՝ի 9
յասոնիայ և յայլոցն՝ արձակեցին զնոսա:
* Բայց եղբարք վաղվաղակի գիշերայնյու- 10
ղարկեցին զպօղոս և զսիղաս՝ի բերիա. որք
իբրև հասին անդր՝ ի ժողովուրդն հրեից
գնացին: * Օ՛ի սոքա էին ազնուականա- 11
գոյնք՝ քան որ՝ի Թեսաղոնիկէ էին. որք ըն-
կալան զբանն ամ յօժարութիւ. հանապազ
քննէին զգիրս, եԹէ իցէ այս այսպէս:
* Եւ բազումք՝ի նոցանէ հաւատացին. և 12
՝ի յունաց կանանց զդաստից՝ և յարանց՝ ոչ
սակաւք: * Բայց իբրև գիտացին՝ որ՝ի Թե- 13
սաղոնիկէ հրէայքն էին, եԹէ և՝ի բերիայ
պատմեցաւ՝ի պօղոսէ բանն նոյ, եկին և
անդր՝ շարժել և խռովեցուցանել զժողո-
վուրդսն: * Յայնժամ վաղվաղակի զպօղոս 14
առաքեցին եղբարք գնալ մինչև՝ի ծովեզր.
և մնացին շիղա և տիմոթէոս անդէն: * Եւ 15
որք տանէին զպօղոս, ածին զնա մինչև յա-
թենս. և առեալ պատուէր՝ի նմանէ առ

շ-

շիղա և տիմոթէոս , զի վաղվաղակի եկես-
ցեն առ նա . և դնացին :
ԺԲ 16 * Եւ յաթէնս ՚ի մնալ նոցա պօղոսի , զայրա-
նայր հոգի նր ՚ի նմա . զի տեսանէր ՚ի կը-
17 ռապաշտութեամբ զքաղաքն : * Եւ խօսէր ՚ի
ժողովրդեանն ընդ հրէայս և ընդ պաշտօ-
նեայսն՝ և ՚ի հրապարակին զամ օր՝ որոց և
18 պատահէին : * Մանք էպիկուրեանցն , և
՚ի ստոյիկեանց փիլիսոփայից հակառակէին
ընդ նմ . և ոմանք ասէին , զի՞նչ կամիցի սեր-
մնաբաղս այս խօսել . իսկ այլք , թէ օտա-
րոտի իմն դիւց թուի պատմիչ լինել . քան-
19 զի զյս և զյարութիւնն աւետարանէր : * Եւ
առեալ զնա ածին յարիսպագոսն , և ա-
սէին . կարասցուք իմանալ՝ թէ զի՞նչ ՚է նոր
20 վարդապետութիւդ՝ որ ՚ի քէն պատմի : * Օ-
տարացուցիչ իմն բերես ՚ի լսելիս մեր . կա-
միմք գիտել՝ թէ զի՞նչ կամիցի այս լինել :
21 * Օ ի աթենացիք ամենեքեան՝ և եկեղ օտարք
ոչ յայլ ինչ պարապէին , բայց ասել ինչ կամ
22 լսել նորագոյնս : * Եւ կայ պօղոս ՚ի մէջ ա-
րիսպագին՝ և ասէ . արք աթենացիք , ըս ա-
մենայնի իբրև պաշտօնասէրս տեսանեմ զեզ-
23 ձեզ : * Վասնզի շրջեալ և տեսեալ զպաշ-
տամունս ձեր , գտի բագին մի յորում գե-
րեալ էր , անծանօթի ումն . զոր դուքն յան-
ծանօթս պաշտէք , ես զնոյն պատմեմ ձեզ :
24 * Ա՛ստ՝ որ արար զաշխարհս և զամ որ ՚ի ՚ծննդ . 1 . 1 .
նմա , նա երկնից և երկրի է տէր . ոչ ՚ի ձե- վէր .
25 ռագործ տաճարս բնակէ , և ոչ ՚ի ձեռաց 14 . 14 .
մարդկան պաշտի իբրև կարօտ իմիք . նա վէր .
տայ ամենայնի կեանս և շունչ՝ և զամ ինչ : 7 . 48 .

* Ա՛

* Կ՚երար՝ի միջոկ արևնդ զՅՄ ազգս մարդ- 26
կան՝ քնակեալ՝ի վե՛ր ամ երեսաց երկրի .
հաստատեաց կարգեալ ժամանակս և սահ-
մանագրութիւնս քնակուենցն՝ խնդրել զԱծ .
* զի թերևս զննիցեն զնա՝ և գտանիցեն . 27
նաև ո՛չ հեռի իսկ է յիւրաքանչիւր ումեքն
՚ի մէնջ : * Ո՛յ նովաւ կեամք և շարժիմք 28
և եմք , ոյզ և ոմանք՝ ի ձերոց Ճարտասաց
ասացին , Թէ նորա և ազգ իսկ եմք : * Կ՚ե 29
արդ՝ որովհետև ազգք եմք Ասի , ո՛չ պարտիմք
համարել ոսկւոյ՝ կա՛մ արծաթոյ՝ կա՛մ քարի ,
որ՚ի Ճարտարուե՛ստ և՚ի մտաց մարդոյ քան-
դակեալ իցէ , զԱծականն լինել նմանօղ :
* Կ՚այց զԺամանակս անգիտութե՛ն անտես 30
արարեալ Ասի , արդ զայս պատուիրէ մարդ-
կան՝ ամ ումեք ապաշխարել : * Վ՚անդի 31
Հաստատեաց օր՝ || յորում պարտ է դատել || Մատթ
զաշխարհս արդարութե՛ամբ , ՚ի ձեռն առն՝ ո՛ 16 . 27 .
րում սահմանեաց տալ հաւատս ամենեցուն՝ Հռոմ .
յարուցեալ զնա ՚ի մեռելոց : * Կ՚երբ լուան 2 . 6 . 32
յարութի՛ւն մեռելոց , ոմանք ծաղր առնէին .
ևևաքն ասէին՝ լուիցուք ՚ի քէն վե՛ր այդորիկ
միւսանգամ : * Կ՚ե ապա պօղոս ել գնաց ՚ի 33
մէջոյ նո՛ց : * Կ՚ե ոմանք արք անկեալք ՚ի նա , 34
հաւատացին . ընդ որս էր և դիոնէսիոս ա-
րիսպագացի , և կին մի անուն դամարիս՝
և այլք ընդ նոսա :

ԳԼ : ԺԲ :

Ե՛Գ Յետ այսորիկ մեկնեալ պօղոսի յաԹենայ- 1
ւոց անտի՝ եկն ՚ի կորնԹոս . * և եգիտ 2
հրէայ զոմն անուն ակիւղաս՝ յազգէ պոնտա-
ցի ,

ցի , ոչն ինչ եկեալ յիտալիայ . և զպրիսկիլ-
ղա կին նը , վ՚ն հրամանին կղզոդեայ՝ որոշել
զնմա հրեայս ՚ի հռոմայ . և յարեցաւ ՚ի նմա ։
3 * Եւ վ՚ն զի համարուեսա էր , եղև առ նա՝
և գործեր . քանզի էին խորանակարք ար-
4 ուեստիւ ։ * Եւ խօսեր ՚ի ժողովրդեանն ըս-
ա՛մ շաբաթուց , և հաւանեցուցաներ զը-
5 հրեայս և զհեթանոսս ։ * Երբև իջին ՚ի մա-
կեդոնիայ՝ շինզա և տիմոթէոս , ստիպեր հոգ-
ւովն պօղոս դնել վկայուի հրեից՝ թէ յի-
6 ե քնն ։ * Եւ յրնդդէմ դառնալ նոցա՝ և ՚ի
հայհոյել , թօթափեաց զձորձս՝ և ասէ ցնո-
սա . արիւն ձեր ՚ի գլուխս ձեր , քաւեալ եմ
ես . ‖ յայսմ հետէ ՚ի հեթանոսս երթամ ։ ‖ Վեր . 13 . 46 .
7 * Եւ գնացեալ անտի՝ եմուտ ՚ի տուն ու-
րումն , որում անուն էր աիտոս յուստոս՝
պաշտօնեայ ՚ին . որոյ ապարանքն էին մերձ
8 ՚ի ժողովարանն ։ ‖ * Կրիսպոս ժողովրդապետ ‖ 1 . Կոր . 1 . 14 .
հաւատաց ՚ի ՚ն ամենայն տամբ իւրով . և
բազումք ՚ի կորնթացւոցն լուեալ՝ հաւատա-
9 յին և մկրտեցան ։ * Եւ ասէ ՚ն ՚ի գիշերին
տեսլեամբ ցպօղոս . մի երկնչիր՝ այլ խօ-
10 սեայ՝ և մի լռեր . * քանզի ես ըն քեզ եմ ,
և ոչ՚ք ընդդեմ դարձցի քո՝ ՚ի չարչարել զը-
քեզ . քանզի ժողովուրդ կ իմ բազում՝ ՚ի
11 քաղաքիս յայսմիկ ։ * Եւ նստաւ անդ տա-
րի մի և ամիսս վեց՝ ուսուցանել նոցա զը-
քանն ՚ին ։
12 * Ա՚ռ գաղիովնաւ փոխանակաւ բդեշխին Ա՚Դ՚
աքայեցւոց , յարեան միաբան հրեայքն ՚ի վր
13 պօղոսի , ևածին զնա յատեան . * և ասէին ,
եթէ արտաքոյ օրինաց պատրէ սա զմարդիկ՝

պաշ-

պաշտել զնա ։ * Եւ իբրև մերձ էր պօղոս 14
բանալ զբերան իւր , ասէ գաղիոնէն ցհրեայսն . եթէ էր ինչ անիրաւութիւն կամ խարդախութիւն չարեաց՝ ո՛վ հրեայք , ՚ի դէպ էր լինել անսալ ձեզ ։ * Այլ եթէ խնդիրք լինի են 15
վ՚ը բանի և անուանց և օրինաց ձերոց՝ տեսէք ձեզէն . քանզի դատաւոր այդպիսի ի բաց չկամիմ լինել ։ * Եւ մերժեաց զնա յա- 16
տեանէ անտի ։ * Եւ առեալ ամենեցունն յու- 17
նացն զսոսթենէս ժողովրդապետն՝ հարկանէին առաջիատեանին . և ոչինչ զայնմանէ գաղիոնէն փոյթ լինէր ։ * Այլ պօղոսի տա- 18
կաւին մնացեալ աւուրս բազումս , յետ զարց || Գործ. հրաժարեալ՝ նաւէր յասորիս . և || ընդ նմա 16. 3.
պրիսկիլա և ակիւղա , || փոքրթէ զգլուխ ՚ի || Թեսս. կենքրայ . քանզի ուխտադիր էր ։ * Եւ հա- 6. 18.
սեալ յերիւսաղէմ՝ զնոսա եթող անդ , և ինքն Վայր. մտեալ ՚ի ժողովուրդն խօսեր ընդ հրեայսն։ 21. 24.
* Եւ աղաչեցին զնա՝ բազում ժամանակս 20
լինել անդ . և ոչ առ յանձն . * այլ հրա- 21
ժարեաց ՚ի նոցանէ , և ասէ . դարձեալ շընդ-
դէցայց առ ձեզ նոյ կամաք ։ ամբարձաւ յերիւսաղէմ , * և իջեալ ՚ի կեսարիայ՝ ել և ետ 22
ողջոյն եկեղեցւոյն . էջ յանտիոք ։ * Եւ ե- 23
ղեալ անդ ժամանակ մի , ել շրջել կարգաբար գաղատացւոց աշխարհն և զփռիւգիայ , հաստատեալ զամենայն աշակերտսն ։ * Ոմն 24
անուն ապեղէս անուն՝ աղէքսանդրացի յազգէ , այր ճարտարաբան , եկն և հաս յերիւսաղէմ . զօրաւոր էր գրովք ։ * Այս էր տեղեկացեալ ճանապարհին նոյն , և եռայր հոգւով . խօսէր՝ և ուսուցանէր ճշմարտութիւնն 25
վը

վան յոի. գիտեր միայն զմկրտութիւնն Յով-
26 հաննու։ * Այս սկսաւ համարձակել՝ ի ժո-
ղովրդեանն. և լուեալ՝ ի նմանէ ակիւղայ
և պրիսկիղայ, առին զնա առ իւրեանս, և
ճշմարտագոյնս պատմեցին նմա զճանապարհն
27 նոյ։ * Եթէ եկեալ նա գնալ յաքայիա,
յօժարեալ եղբարք՝ գրեցին առ աշակերտս
սն ընդունել զնա։ որ իբրև եհաս անդր՝
բազում նպաստ լինէր հաւատացելոցն՝ ի
28 ձեռն շնորհացն։ * Վասնզի սնդաքոյն զհր-
էական յանդիմաներ հրապարակաւ. յու-
յանել գրովք՝ եթէ քրիստ է յի-

ԳԼ. ԺԱ.

Եվ 1 Եւ եղև մինչդեռ ապողոսն՝ ի կորնթոս
էր, պօղոսի շրջեալ զվերին կողմամբքն՝
և իջեալ յեփեսոս, և գտեալ զոմանս զա-
2 շակերտս, * ասէ ցնա. եթէ հոգի՞ սբ ընկա-
լարո՞ւք՝ ի հաւատալն։ նոքա ասեն ցնա.
այլ և ո՛չ եթէ հոգի՞ սբ գոյ՝ լուեալ է մեր։
3 * Եւ ասէ, իսկ յի՞նչ մկրտեցարուք։ նոքա
4 ասեն. ՚ի յովհաննու մկրտութենն։ * Եւ ա-
սէ պօղոս. ‖ յովհաննէս մկրտեաց մկրտու- ‖ Մ ապ.
թեն ապաշխարութեան՝ ամ ժողովրդեանն. և 3. 11.
ասէր, զի որ գալոցն է յետ նր՝ ՚ի նա հաւա- Մ ուր.
5 տասցեն. այսինքն է՝ ՚ի յս քս։ * Եւ իբրև 1. 8.
6 լուան, մկրտեցան յանուն տն յի։ * Եւ՝ ի զ. 3. 16.
դնել՝ ի վերայ նց պօղոսի զձեռն, եկն հո- Յովհան.
գին սբ ՚ի վրանոցա. խօսէին լեզուս՝ և մար- 1. 26.
7 գարէանայինն։ * Եւ էին ամենեքեան արք վէր
8 իբրև երկոտասան։ * Եւ մտեալ՝ ի ժողո- 1. 5.
11. 16.
վուրդն՝ համարձակեր սամիոս երիս. խօսէր՝

և

և հաւանեցուցանէր վ՚ր արքայութ՚ն ՚ոյ ։
* Իբրև ամենք խոստացային՝ և ընդդէմ 9
դառնային բամբասել զՀանապարհն առա-
ջի բազմութ՚ն, մեկնեաւ ՚ի նոցանէ՝ որո-
շեաց զաշակերտսն. հանապազօր խօսէր ՚ի
դիւանին տիւրաննեայ ուրուա՛ն ։ * Եւ այս ե- 10
ղև զերկեամ մի, մինչև ամ բնակչացն ա-
սիացւոց լսել զբանն տ՚ն՝ հրէից և հեթանո-
|| վէր · սաց ։ * || Եւ զօրութ՚ն ոչ սակաւս առնէր 11
2· 43· ՚ածծ ՚ի ձեռն պօղոսի. * մինչ զի և ՚ի հիւան- 12
դս տանել ՚ի քրտանէ ՚ր թաշկինսկաս կամ
վարշամակս, և մերժել ՚ի նոցանէ ախտ-
ըն, և այսոց չարաց ելանել ։ * Յանդգնե- 13
ցան ոմանք և ՚ի շրջող հրէից՝ որ երդմնե-
ցուցիչքն էին, անուանեալ ՚ի վ՚ր ոչնոցիկ՝
որ ունէին այս չարս, զանուն տ՚ն յոի, և
ասէին. երդմնեցուցանեմ զձեզ ՚ի յ՚ս՝ զոր
պօղոսն քարոզէ ։ * Էին ուրուա՛ն սկևեայ 14
հրէի քահանայապետի եօթն որդիք, որ
զայս առնէին ։ * Պատասխանի եաս այսո- 15
չար՝ և ասէ ցն՚ս. զ՚ս գիտեմ և զպօղոս ճա-
նաչեմ, բայց դուք ո՞վ էք ։ * Եւ վազեաց 16
այրն՝ յորում էր այսն չար՝ բմբռնեաւ վեր-
կոսեան յազթահարեաց ն՚ն, մինչև մերկս
և վիրաւորս փախչել ՚ի տանէ անտի ։ * Եւ 17
յայտնի եղև ամ հրէից և հեթանոսաց՝ որ
բնակեալ էին յեփեսոս. և անկաւ երկիւղ
յամենեսեան ՚ի նոսա. և մեծանայր անուն
տ՚ն յոի ։ * Եւ այլ բազումք ՚ի հաւատացե- 18
լոցն գային, և խոստովան լինէին՝ և պատ-
մէին զգործս իւրեանց ։ * Եւ բազումք ՚ի 19
կախարդասարացն բերէին զգիրսն, այրէին

առաջ-

առաջի ամենեցուն. և համարեցան զի ինս
նոցա՝ և գտանէին արծաթոյ բիւրս հինգ։
20 * Եւ այսպէ բանն ՚ի աձկ՚ և զօրանայր։
21 * Եւ իբրև կատարեցաւ այս, եդ պօղոս ՚ի
մտի շրջել ընդ մակեդոնիսիա և ընդ աքայիա՝
և գալ յերկս. ասէ, եթէ յետ երթալոյն
իմ անդր, պարտ է ինձ և զհռովմ տեսա-
22 նել։ * Առաքեաց ՚ի մակեդոնիա երկուս ՚ի
պաշտօնէիցն իւրոց զտիմոթէոս և զերաս-
տոս, և ինքն մնաց ժամանակ ինչ յասիայ։
23 * Եւ եղև ՚ի ժամանակին յայնմիկ խռովու-
24 թիւն ոչ սակաւ վասն Ճանապարհին։ * Եսկ դե-
մետրիոս ոմն անուն՝ արծաթագործ, գոր-
ծէր մեհեանս արծաթիս արտեմի դից. և
25 տայր Ճարտարացն լինել ոչ սակաւ շահ։ * որ
ժողովեաց իսկ զնոսա արուեստին, և
ասէ. արք՝ դուք գիտէք իսկ գիտիք, զի յայ-
26 սմ գործոյ է շահ մեզ։ * Եւ տեսանէք և
լսէք՝ եթէ ոչ միայն զեփեսացւոց, այլ գը-
րեթէ զամենայն ասիացւոց՝ պօղոս այս հա-
նեցուցեալ շրջեաց բազում ժողով՝ ա-
սէ, թէ ոչ են աստուածք՝ ձեռագործք։
27 * Եւ ոչ միայն այս Ճգնէ զմեր կողմնս գալ
՚ի յանդիմանութիւն, այլ և զմեծին ՚ի
տեմեայ զմեհեանն յոչինչ համարել. նաև
քակելոյ և իսկ մեծութիւն նր՚, զոր ամ-
28 ենայն ասիա՝ և տիեզերք պաշտեն։ * Եւ զայս իբրև
լուան, լի եղեն բարկութիւք. աղաղակէին և
29 ասէին, մեծ է արտեմիս եփեսացւոց։ * Եւ
լցաւ քաղաքն խռովութիւք. դիմեցին առհա-
սարակ ՚ի թեատրոնն, յափշտակէին զգայ-
ոս և զարիստարքոս մակեդոնացի՝ ղուղե-

կիցսն

կիցան պօղոսի ։ * Եւայց պօղոս իբրև կամե- 30
ցաւ մոռանել յամբոխն , ոչ թողին զնա ա-
շակերտքն ։ * Իսկ մանք և յասիապետացն՝ որ 31
էին նմա բարեկամք , յղէին առ նա՝ և աղա-
չէին , մի տալ զանձն ի թատրոնն։ * Այլք 32
այլ ինչ աղաղակէին . զի էր ժողովն նոցա
խառնեալ. և բազումք ի նոցանէ ոչ գիտէին,
թէ վասն ոյր ժողովեալ էին ։ * Եւ յամբո- 33
խէն բազմութէ՛ն յառաջ կային զաղէքսանդ-
րոս . և իբրև ածին զնա հրէայքն յառաջ ,
աղէքսանդրոս շարժեաց զձեռն՝ և կամէր
պատասխանի առնել ամբոխին ։ * Իբրև գի- 34
տացին՝ եթէ այրն հրէայ է , միաբարբառ ե-
ղեալ յամենեցունց՝ իբրև ժամն երկուս ա-
ղաղակէ , եթէ մեծ է արտեմիս եփեսացւոց ։ * Ա- 35
սէ . արք եփեսացիք՝ իսկ ո՞ է ի մարդկանէ՝
որ ոչ գիտէ զեփեսացւոց քաղաքս մեհենա-
զարդ՝ մեծին արտեմեայ դիցն , և դիոսե-
տեայ ։ * Եւ զի այդ այդպէս է անշուշտ՝ 36
ձեզ պարտ է հանդարտել և մի ինչ յանդգ-
նութէ գործել ։ * Եբերէք զարդ զայդ օսիկ 37
այսը , ոչ մեհենակապուտս՝ և ոչ հայհոյիչս
աստուածոյ մերոյ ։ * Ո՛ւ եթէ դեմետրիոս 38
և որք ընդ նմա ձարտարքն՝ ունիցին ինչ ընդ ու-
մեք բանս , յաւետան երթիցեն , և դատա-
ւորք գոն , և ամբաստանն լիցին զմիմեանց ։
* Այլ եթէ վասն այլ իրիք խնդիր իցէ՝ յօրի- 39
նաւոր ժողովին վճարեսցին ։ * Վասն ալ 40
մեզ վիշտ վտանգի է ընդ կացուցս այսր աւուր՝
առանց իրիք յանցանաց լինելոյ , զորմէ ոչ
կարացուք պատասխանի տալ վասն ժողո-
վոյս

վայս այսօրիկ ։ Այլ զայս ասացեալ՝ արձա-
կեաց զժողովրդեան ։

ԳԼ. Ի.

Ա Յլ

1 Այլ յետ դադարելոյ ամբոխին՝ կոչեաց պօ-
ղոս զաշակերտսն , և մխիթարեաց. ող-
2 ջոյն ետ՝ և ել գնաց ՚ի մակեդոնիա ։ * Այլ
շրջեալ ընդ կողմանսն ընդ այնոսիկ՝ և մխի-
թարեալ զնոս բանիւք բազմօք , եկն յելլա-
3 դայ ։ * Ուրեւ արար անդ ամիսս երիս , եղե-
նման դաւ ՚ի հրէից , մինչդեռ կամէր ելա-
նել յասորիս . խորհուրդ կալաւ դառնալ
4 ընդ մակեդոնիայ ։ * Այլ երթայր ընդ նմա
մինչև յասիայ՝ ‖ սոսիպատրոս պիւռա բերիա- ‖Հռ.ին.
ցի , ‖ և ՚ի թեսաղոնիկեցւոց՝ արիստարքոս ‖ 16. 21.
և սեկունդոս՝ և գայիոս դերբացի և տիմո- ‖ կոր. 4. 10.
թէոս , և ասիացիք՝ ‖ տիւքիկոս և տրոփիմոս ։ ‖ Եփես. 6. 21.
5 * Սոքա յառաջ երթեալ սկսան մեզ ՚ի տրո-
6 վադայ ։ * Այլ մեք նաւեցաք յետ աւուրցն
բաղարջակերաց ՚ի փիլիպպեայ՝ և եկաք առ
նոսա ՚ի տրովադա՝ մինչև յաւուրս հինգ . անդ
7 դադարեցաք աւուրս եօթն ։ * Այլ յաւուրն
շաբաթուց՝ մինչդեռ ժողովեալ էաք քե-
կանել զհացն , պօղոս խօսեր ընդ նոսա՝ զի գնա-
լոյ էր ՚ի վաղիւ անդր . և երկայնեաց ըզ-
8 բանն մինչև ՚ի միջ գիշերոյն ։ * Այլ լապ-
տերք բազումք ՚ի վերնատանն , ուր էաքն
9 ժողովեալ ։ * Այլ նստեր ումն երիտասարդ՝
անուն եւտիքոս՝ ՚ի վր պատուհանին , նիր-
հեր ՚ի քուն թանձրութե՝ ՚ի խօսել ն պօղոսի
յաճախ , ընկղմեալ ՚ի քնոյ անտի՝ անկաւ
յերրորդ դասիկոնէն ՚ի վայր , և բարձաւ մե-

ուեալ ։ * Այլ իջեալ պօղոսի՝ անկանէր ընդ 10
վաս . առնոյր զնա ընդ դիպկա՝ և ասէր . մի
խռովիք , քանզի հոգի սորա ի սմին է ։ * Այլ 11
ել եբեկ զհացն՝ և ճաշակեաց . և բազում
ևս խօսեցաւ մինչև յառաւօտ , և ապա ել
գնաց ։ * Այլ ածին զպատանին կենդանի , 12
և մխիթարեցան ոչ սակաւ ։ * Այլ մեք մըն- 13
տեալ ՚ի նաւն՝ ամբարձաք յաստիճն . անտի
ակն ունէաք միւսանգամ առնուլ զպօղոս .
զի այնպէս պատուիրեալ էր՝ մինչ ինքն ըզ-
ցամաքաւն երթալոց էր ։ * Այլ իբրև դիպե- 14
ցաւ մեզ ՚ի յաստիճն , առեալ զնա եկաք ՚ի մե-
տիլինէ ։ * Այլ անտի նաւեալ՝ ՚ի վաղիւ անդր 15
հասաք հանդէպ քիոյ . և ՚ի միւս օրն հասաք
՚ի սամոս . և ՚ի վաղիւ անդր եկաք ՚ի միլի-
տոն ։ * Օ՚ի ՚ի մտի եդեալ էր պօղոսի նա- 16
ւել առ եփեսոս՝ ոչ զի մի՛ լիցի նմա ժա-
մանակ լինել յասիայ . քանզի փութայր
եթէ հնար լինէր իւր նմա՝ զօրն պենտեկոս-
տէից երթալ յերուսաղէմ ։

Օ՚Կ * Այլ ՚ի միլիտեայ յղեալ յեփեսոս՝ կոչեաց 17
զերիցուսն եկեղեցւոյն ։ * Այլ իբրև եկին 18
առ նա , ասէ ցնոսա . դուք ձեզէն գիտէք
յօրէ յառաջնմէ՝ յորմէ եկի յասիայ . որպէս
ըն ձեզ զամ ժամանակս եղէ . * ծառայել 19
տէն ամ խոնարհութ և բազում արտասուօք
և փորձութ՚ք՝ որ դիպեցան ինձ ՚ի նենգու-
թեաց հրէից ։ * Որպէս ոչինչ զանգիտեցի 20
յօգտակարացն չպատմել ձեզ՝ և ուսուցա-
նել զձեզ հրապարակաւ և առանձին . * տալ 21
վկայութի հրէից և հեթանոսաց զապաշխա-
րութենն՝ որ առ Ած , և զհաւատոյն՝ որ ՚ի
տէր

22 ՝ուր մեր չո՞ք ։ * Եւ ասդ՝ ահաւասիկ ես
կապեալ հոգւով երթամ Երուսաղէմ . և որ ինչ
23 անդ ընդ իս անցանելոց իցէ՝ չգիտեմ ։ * Բայց
զի հոգին Սուրբ ըստ քաղաքաց վկայէ ինձ՝ և
ասէ , եթէ կապանք և նեղութիւնք սպանդեղ ։
24 * Եւ ոչ իւիք համարիմ զանձն իմ պատ-
ուական՝ որպէս զկատարել զընթացս իմ ու-
րախութիւք , և զպաշտօնն զոր առի ՚ի Տեառնէ յիսուսէ՝
25 վկայ լինել աւետարանի շնորհացն Աստուծոյ ։ * Եւ
ասդ՝ ահաւասիկ գիտեմ ես , թէ ոչ ևս տես-
անելոց էք զերեսս իմ դուք ամենեքեան ,
յորս շրջեցայ քարոզել զարքայութիւնն ։
26 * Վասն որոյ վկայութի դնեմ ձեզ յաւուրս
յայսմիկ՝ զի սուրբ եմ յարենէ ամենեցուն ։
27 * Վասնզի ոչ խորշեցայ ՚ի չպատմելոյ ձեզ
28 զամենայն կամս Աստուծոյ ։ * Ո՛դ-
նոյշ կացէք անձանց և
ամենայն հօտիդ , յորում եդ զձեզ հոգին Սուրբ տես-
սուչս՝ հովուել զԺողովուրդ Տեառն , զոր ապրե-
29 ցոյց արեամբ իւրով ։ * Վասնզի գիտեմ ես՝
եթէ յետ իմոյ մեկնելոյ՝ գայցեն գայլք յա-
փըշտակողք ՚ի ձեզ , որ ոչ խնայեսցեն հօ-
30 տին ։ * Եւ ՚ի ձենջ յարիցեն արք՝ որք խօ-
սիցին թիւրս , ձգել զաշակերտսն զկրի իւր-
31 եանց ։ * Վասն այսորիկ արթուն կացէք .
և յիշեցէք՝ զի զերկեամ մի զցայգ և զցե-
րեկ՝ ոչ դադարեցի արտասուօք խրատել զմի
32 մի իւրաքանչիւր ։ * Եւ արդ՝ յանձն առնեմ
զձեզ Տեառն՝ և բանի շնորհացն նորա , որ կարօղն է
շինել՝ և տալ ձեզ ժառանգութիւն ընդ սբեան
33 ամենայն ։ * Ոսկւոյ՝ կամ արկւոյ՝ կամ հանդերձ-
34 ից՝ ոչ ուրուք , ՚ի ձենջ ցանկացայ . * դուք
ինքնին գիտէք՝ || զի զպէտսն իմ և որոց ընդ
իս

||Գործ. 4. 12.

1. Թէս. 2. 9. 2. Թէս. 3. 8.

ինն էին՝ պաշտելին ձեռաքս այս : * Եւ զայժմ 35
ինչ ցուցի ձեզ. զի այսպէս պարտ է վաս-
տակել, և գթարմանել զհիւանդս. և յիշել
զբանն Տեառն յիւր, զոր ինքն իսկ ասաց. երա- 36
նելի է մանաւանդ տալ՝ քան առնուլ : * Եւ
զայս ըզրև ասաց, եդեալ ծունր ամենե- 37
քումբք՝ եկաց յաղօթս : * Եւ հազումբ լալիւն
եղև ամենեցուն. և անկեալ զպարանոցսն 38
պօղոսի՝ համբուրէին զնա : * Որմանքն էին
մանաւանդ ՚ի վերայ բանին՝ զոր ասէր, թէ
ոչ ևս տեսանելոց են զերեսս նորա. և կու-
ղարկեցին զնա ՚ի նաւ անդր :

ԳԼՈՒԽ ԻԱ.

Եւ իբրև եղև ելանել մեզ և մեկնել ՚ի նո- 1
ցանէ, հանդիպ դնացեալ եկաք ՚ի կով.
և ՚ի վաղիւ անդր ՚ի հռոդոս, և անտի ՚ի
պատարայ : * Եւ գտեալ նաւ մի՝ զի երթայր 2
՚ի փիւնիկէ, և ելեալ ՚ի նա գնացաք : * Եւ 3
յայտ եղեալ կիպրեայ՝ թողաք զնա ՚ի ձա-
խակողմն, նաւեցաք յասորիս, և իջաք ՚ի
տիւրոս. քանզի անդ էր նաւն թափելոց ըզ-
բեռինս : * Եւ գտեալ զաշակերտան՝ կա- 4
ցաք անդ աւուրս եօթն. որք ասէին յոգւոյ
՚ի ձեռն հոգւոյն՝ մի ելանել յեհ մ : * Եւ 5
իբրև եղև մեզ կատարել զաւուրսն՝ ելեալ
դնայաք, յուղարկէք զմեզ ամենեցուն հան-
դերձ կանամբք և որդւովք մինչև արտաքոյ
քաղաքին. և եդեալ ծունր առ ծովեղերին՝
կացաք յաղօթս : * Եւ հրաժարեցաք ՚ի մի- 6
մեանց՝ և ելաք ՚ի նաւն. և նորա դարձան
յիւրեանց տեղիս : * Եւ մեր զնաւն առեալ 7

թեալ

թեաւ՝ի տիւրոսէ՝ հասաք՝ի պտղեմայիդա-
և ողջոյն տուեալ եղբարց՝ եղաք օր մի առ
8 նոսա ։ * Այլ՝ի վաղիւ անդր ելեալ անտի՝ ե-
կաք՝ի կեսարիա . և մտեալ յապարանսն
փիլիպպոսի աւետարանչի , ‖ որ էր յեօթանց ‖ Վեր. 6. 5.
9 անտի , ագաք առնմա ։ * Որոյ էին դուս-
10 տերք չորք՝ կոյսք մարգարէք ։ * Այլ՝ի լի-
նելն մեր անդ աւուրս բազումս , էջ ոմն՝ի
հրէաստանէ մարգարէ՝ անուն ագաբոս ։
11 * Այլ եկեալ առ մեզ , առեալ զդօտին պօ-
ղոսի՝ կապեաց զոտս և զձեռս իւր , և ասէ.
այսպէս ասէ հոգին սրբ . զայրն որոյ գօտիս
այս է՝ այսպէս կապեսցեն յերէմ հրէայք , և
12 մատնեսցեն՝ի ձեռս հեթանոսաց ։ * Այլ իբ-
րև լուաք զայն՝ աղաչեաք մեք , և որ՝ի տեղ-
13 ւոջն էին՝ չերանել նմա յերէմ ։ * Յայնժամ
պատասխան ետ պօղոս . զինչ գործէք , զի՞
լայդ և ճմլեցուցանէք զսիրտ իմ. քանզի
ես ոչ միայն կապելոյ՝ այլև մեռանելոյ յերէմ
պատրաստ եմ վասն անուանն տեառն յես քրի ։
14 * Այլ՝ի չանասլն նմ՝ լռեցաք , ասեմք . տեառն
կամք լիցին ։
15 * Այլ յետ աւուրցն այնոցիկ՝ հանդերձեալ ՕՁ.
16 ելանեաք յերէմ ։ * Այկին ընդ մեզ և յաշա-
կերտաց անտի կեսարացւոց , և տանէին ընդ-
մեզ առ որում՝ վասն ունելոց եաք՝ մնասոնի
ումեմն կիպրացւոյ՝ առաջնոյ աշակերտի ։
17 * Այլ՝ի մտանելն մեր յերէմ , խնդուեցաք ըն-
18 կալան զմեզ եղբարք ։ * Այ վաղիւ անդր ե-
մուտ պօղոս ընդ մեզ առ յակովբոս . և եկին
19 ամ երիցունքն ։ * Այլ ողջոյն տուեալ նոցա՝
պատմէր մի ըստ միոջէ՝ զոր արար ած՝ի հե-

թա-

Թանոսս ՚ի ձեռն պաշտաման նոր : * Եւ նոյ 20
լուեալ՝ փառաւոր առնէին զյոյժ : և ասեն
ցնա . տեսանե՞ս եղբայր՝ քանի բիւրք են հա-
ւատացելոցն հրէից , և ամենեքեան նախան-
ձաւոր օրինացն են : * Այլ իրաւեկ եղեն 21
վ՚ր քո՝ Թէ ապստամբութիւն ուսուցանես ՚ի
մովսեսէ՝ որոց ՚ի հեթանոսս ամ՚ հրէայք են .
ասես՝ մի Թլփատել զորդիս նոր , և մի ըս կրօ-
նիցն գնալ : * Զրդ՝ զինչ լինիցի՝ ապաքէն 22
լսեն , եթէ եկեալ ես : * Զրդ զայս արա զոր 23
ասեմք քեզ . են ՚ի մեզ արք չորք ուխտադիրք
յանձինս իւրեանց . * զնոսա առեալ սրբեացիս 24
|| Թուոց . ընդ նոսա . և ծախեա՛ ինչ ՚ի նոա՛ || զի գերծցեն
6. 18. զգլուխս . և գիտասցեն ամենեքեան , Թէ զո-
Վէր . 18. 18. րոց իրաւեկն եղեն զբէն՝ ոչինչ է . այլ միա-
բանիս և դու պահել զօրինս : * Այլ վ՚ր 25
|| Վէր . հաւատացելոցն հեթանոսաց , || մեք առա-
15. 20. քեցաք՝ ոչ ընարեցաք , մի ինչ այնպիսի պա-
և 29. հել նոցա . բայց միայն զգուշանալ ՚ի կռոց
զոհելոյ , և յարբենից , և ՚ի հեղձուցելոյ , և
՚ի պոռնկութենէ : * Յայնժամ պօղոս ա- 26
ռեալ զարան՝ ՚ի վաղիւ անդր ընդ նոսա սրբեալ
ելմուտ ՚ի տաճարն . յայտ առնել զկատա-
րումն աւուրցն սրբութե՛ , մինչև մատեաւ ՚ի
վերայ իւրաքանչիւր ուրուք ՚ի նոցանէ պա-
տարագ :

Ծ Ղ * Եւ իբրև մերձ էին եօթն աւուրքն ՚ի կա- 27
տարել , տեսեալ զնա ՚ի տաճարին ասիացւոց
հրէիցն՝ զեղուին զնովաւ զամ՚ամբոխն . և
արկեալ ՚ի նա ձեռս՝ աղաղակէին . * արք 28
իսրայելացիք՝ օգնեցէ՛ք . այս այր է՝ որ հակառակ
ժողովրդեանն և օրինացն եւ տեղւոյս այսորիկ՝
ամե-

ամենեցուն ՚ամ ուրեք ուսուցանէ . մինչև
հետանոս և եմայծ ՚ի տաճարն՝ և պղծեաց
29 զսրբ տեղին : * Որանզի էր յառաջագոյն տե-
սեալ զտրոփիմոս զեփեսացի ՚ի քաղաքին ընդ || Վէր.
նմա . զոր կարծէին , եթէ ՚ի տաճար անդր 20. 4.
30 եմայծ պօղոս : * Շարժեցաւ քաղաքն ՚ամ , 2. Տիմ.
և կուտեցաւ ժողովուրդն . և առեալ զպօ- 4. 20.
ղոս՝ ձգէին արտաքոյ տաճարին . և վաղվա-
31 ղակի փակեցան դրունքն . * և խնդրէին զը-
նա սպանանել : Եհաս զրոյց ՚ի հազարապետ
32 դնդին , եթէ խռովեալ է ՚ամ երկ : * Որոյ
անդին առեալ զօրականս և հարիւրապետս՝
դիմեաց ՚ի վրա նոյ . և նոյ տեսեալ զհազարա-
պետն և զզօրականսն , դադարեցին ՚ի հար-
33 կանելոյ զպօղոս : * Յայնժամ մատուցեալ
հազարապետն կալաւ զնա , և հրամայեաց
կապել կրկին շղթայիւք՝ և հարցանէր՝ թէ
34 ո՞իսկ , և զի՞նչ իսկ արարեալ : * Այլք այլ
ինն աղաղակէին զնմանէ յամբոխին . իբրև
ո՛չ կարաց գիտել զստոյգն վասն ամբոխին ,
35 հրամայեացածել զնա ՚ի բանակն : * Եւ
իբրև եհաս յաստիճանսն , դէպ եղև բառ-
նալ բերել զնա ՚ի զօրականացն՝ վասն բռնու-
36 թեան ամբոխին : * Որանզի զհետ երթայր
բազմութիւն ժողովրդեանն , և ասէին՝ բարձ
զդա : * Մինչ դեռ մտանելոյ էր պօղոս ՚ի
37 բանակն , ասէ ցհազարապետն՝ եթէ ար-
ժան իցէ ինձ խօսել ընդ քեզ . և նա ասէ .
38 յունարէն գիտես . * մի արդեօք դու իցես
եգիպտացին , որ յառաջքան զայս աւուրս
ապստամբեցուցեր՝ և հաներ յանապատ չորս
39 հազարս արս սիկարեանս : * Եւ ասէ պօ-

զոս ,

ղոս, ես եմ այր Հրեայ՝ ի տարսոնէ կիլիկեցւոց, ոչ անշնչան քաղաքի քաղաքացի. աղաչեմ զքեզ Հրամայեա՛ ինձ խօսել առ ժողովուրդդ: * Եւ՝ ի Հրամայելն նորա, պօղոս կացեալ՝ ի վե՛ր աստիճանացն՝ շարժեաց ըզձեռն ժողովրդեանն. իբրև բաղում լռութի լիներ, սկսաւ բարբառել Հեբրայեցւոց բարբառովն՝ և ասէ:

ԳԼՈՒԽ ԻԲ:

Ա՛րք եղբարք և Հարք՝ լուարո՛ւք ինձ այժմ առ ձեզ պատասխանատուութի՛ւն: * Իբրև լուան՝ եթէ Հեբրայեցւոց լեզուաւն բարբառեցաւ նոցա՝ առաւել ևս դադարեցին՝ ի լռութի՛ւն: * Եւ ասէ. ես եմ այր Հրեայ ծնեալ՝ ի տարսոնէ կիլիկեցւոց՝ սնեալ՝ ի քաղաքիս յայսմիկ առ ոտս գամալիէլի, խրատեալ ըստ ճշմարտութե՛ան հայրենի օրինացն. նախանձայոյզ էի՛ն՝ որպէս ամենեքեան դուք այսօր: * Զայդ ճանապարհ վարեցի մինչև՛ ի մահ, կապել և մատնել՝ ի բանտս արս և կանայս. * որպէս և քահանայապետդ վկայէ ինձ՝ և ամենայն ծերակոյտ. Յորոց և թուղթս առեալ առ եղբարս՝ ի դամասկոս երթայի, ածել և անտի կապեալս յերուսաղէմ, զի պատժեսցին: * Եւ եղև ինձ՝ ի դնալն և՝ ի մերձենալ՝ ի դամասկոս, ըզմիջաւուրըն յանկարծակի յերկինից փայլատակեալ լոյս սաստիկ զինև. * և անկայ յերկիր, և լուայ բարբառ՝ որ ասէր ցիս. սաւո՛ւղ սաւուղ՝ զի՞ հալածես զիս: * Եւ ես ետու պատասխանի՝ Թէ ո՞վ ես տէր: և ասէ ցիս,

ցիս , ես եմ յո նազովրեացի՝ զոր դուն հալա-
9 ծես : * Այլք որ ընդ իսն էին՝ զլոյսն տեսա-
նէին . այլ զձայնն ոչ լսէին՝ որ խօսէր ընդ իս :
10 * Եւ ասեմ, զինչ արարից տէր : և ասէ ցիս
տէր . յարուցեալ երթիցես ի դամասկոս , և
անդ պատմեսցի քեզ վասն ամենայնի որ հրա-
11 ման է քեզ առնել : * Եթէև ոչ տեսանէի ի
վառեալ լուսոյն այնորիկ , զձեռանէ ձգեալ
ի նոցանէ՝ որ ընդ իսն էին , մտի ի դամաս-
12 կոս : * Ընդանիա ոմն այր երկիւղած ըստ օրի-
նաց , վկայեալ յամենայն բնակչաց՝ որ ի դամաս-
13 կոս հրէայքն էին . * եկն եկաց առ իս՝ և ա-
14 սէ . սաւուղ եղբայր՝ ի վեր հայեաց : * Եւ
ես նոյնժամայն ի վեր հայեցայ ի նա . և
նա ասէ ցիս . ած հարցն մերոց յառաջագոյն
ընտրեաց զքեզ ձանաչել զկամն նր , և տես-
սանել զարդարն , և լսել բարբառ ի բերա-
15 նոյ նր . * զի եղիցիս վկայ նր առ ամ մար-
16 դիկ՝ որոց տեսերն և լուար : * Եւ արդ՝ զի՞
հեղգաս , արի մկրտեաց և լուա զմեղս քո ի
17 կարդալ զանուն նորա : * Եւ եղև ինձ ի
դառնալն յերէմ՝ և կալ յաղօթս ի տաճա-
18 րին , լինել ի զարմացման . * և տեսանել
զնա՝ զի ասէր ցիս . փութա՛ և յերէմ վաղ-
վաղակի , քանզի չեն ընդունելոց զքո վկայու-
19 թիդ վն իմ : * Եւ ես ասեմ. տէր ինքեանք
իսկ գիտեն՝ || զի ես էի որ ի բանտն տայի , || Վէր .
և զան հարկանէի ըստ ժողովրդոց զհաւա- 8 . 3 .
20 տացեալս ի քեզ : * Եւ յորժամ հեղոյր ա-
րիւնն ստեփաննոսի վկայիդ , || ես ինքն էի՝ || Վէր .
որ ի վերայ կայի , և կամակից լինէի սպան- 7 . 57 .
անն նր , և պահէի զհանդերձս սպանողացն
նր :

նը ։ * Եւ ասէ ցնա . գնա՛ , զի ես՝ ի հեթա- 21
նոսս հեռաւորս առաքեցից զքեզ ։ * Եւ 22
ունկն դնէին նմա մինչեւ ցայս բան . ապա
բարձին զձայնս իւրեանց՝ և ասեն . բարձ
երկրի զայդպիսիդ՝ զի չէ պարտ այդպիս-
ոյդ կեալ ։ * Եւ յաղաղակէին նմ և ընկե- 23
նուլ զհանդերձս՝ և զփոշին ցանել յօդան ,
* հրամայեաց հազարապետն մուծանել զը- 24
նա ՚ի բանակն . ասէր՝ գանիւ հարցանել
զնա , զի գիտասցի վ՚ո՞րոյ յանցման այնպէս
աղաղակէին զնմանէ ։ * Եւ իբրև պրկեցին 25
զնա փոկովք , ասէ պօղոս ցհարիւրապետն՝
որ ՚ի վե՞ր կայր . Եթէ զայր Հռովմայեցի և
անարատ պարտ իցէ ձեզ գան հարկանել ։
* Իբրև լուաւ հարիւրապետն , մատուցեալ 26
առ հազարապետն պատմեաց՝ և ասէ . զի՞նչ
կամիս առնել՝ քանզի այրս այս Հռովմայեցի
է ։ * Եւ մատուցեալ հազարապետն , ասէ 27
ցնա . ասա դու ցիս՝ Հռովմայեցի՞ ես . և նա
ասէ , այո՛ ։ * Պատասխանի ետ հազարապետն . 28
ես բազում գլխոյ զքինաւորութիւնս զայս ըս-
տացայ ։ ասէ պօղոս . ես ծնեալ իսկ ՚ի դը-
պին եմ ։ * Եւ վաղվաղակի ՚ի բաց կացին ՚ի 29
նմանէ՝ որ հարկանելոցն էին զնա . և հա-
զարապետն իսկ երկեաւ , իբրև գիտաց ե-
թէ Հռովմայեցի է . և զի կապեալն ևս եր
զնա ։

* Եւ ՚ի վաղիւ անդր կամեր գիտել զճշմա- 30
րիտն , թէ զինչ չարախօսեաւթէ իցէ հրեից .
արձակեաց զնա՝ և հրամայեաց կոչել զքա-
հանայապետսն և զամ ատեանն . և իջու-
ցեալ զպօղոս կացոյց ՚ի մէջ նոցն ։

ԳԼ. Ի.

1 Եւ հայեցեալ պօղոսի յատեանն՝ ասէ. ա-
ղբք եղբարք՝ ես ամենայն ուղիղ մինաւ-
2 ցեալ եմ առաջի Աստուծոյ մինչև ցայսօր։ * Եւ
քահանայապետն անանիա հրամայեաց ըս-
պասաւորացն հարկանել զբերան նորա։
3 * Յայնժամ պօղոս ասէ ցնա. Հարկանելոց
է զքեզ Աստուած՝ պատ բեռեալ. և դու նստիս դա-
տել զիս ըստ օրինացդ, և առանց օրինացդ հրա-
4 մայես զիս հարկանել։ * Եւ որ շուրջն կային՝
5 ասեն. զքահանայապետ Աստուծոյ հայհոյես։ * Եւ
ասէ պօղոս. ոչ գիտէի եղբարք՝ եթէ իցէ
քահանայապետ. գրեալ իսկ՝ || զիշխան ժո- || Եել.
6 ղովրդեան քո ոչ հայհոյեսցես։ * Իբրև գի- 22. 28.
տաց պօղոս՝ եթէ մի կողմն սադուկեցւոց է՝
և միւսն փարիսեցւոց, աղաղակէր ի մէջ ա-
տենին. արք եղբարք՝ || ես փարիսեցի եմ, ||Փիլիպ.
որդի փարիսեցւոյ. վասն յուսոյ և յարու- 3. 5.
7 մեռելոց՝ ես առաջիկ դատիմ։ * Եւ զայս
իբրև ասաց՝ եղեն հերձուածք փարիսեցւոցն
և սադուկեցւոց. և պատառեցաւ բազմու-
8 թիւն։ * || Վասնզի սադուկեցիքն ասեն, չիք || Մատթ.
յարուն, ոչ հրեշտակ՝ և ոչ հոգի. բայց փա- 22. 23.
9 րիսեցիքն խոստովանին զերկոսեան։ * Եւ
եղև աղաղակ մեծ. յոմանց կայնին ամենք՝ ի
դպրաց անտի՝ ի կողմանէ փարիսեցւոց, հա-
կառակեին և ասէին. ոչինչ չարութիւն գը-
տանեմք յառնս յայսմիկ, բայց թէ հոգի խօ-
10 սեցաւ՝ ի գմա՝ կամ հրեշտակ։ * Եւ՝ ի բազ-
մանալ ամբոխին՝ երկուցեալ հազարապետն
թէ գուցէ ձեղքիցի պօղոս՝ ի նոցանէ, հրա-
մայեաց

մայեաց զօրականին իջանել յափշտակել
զնա՝ի միջոյ նոցա, ևածել՝ի բանակն: * Այլ 11
՝ի վաղուեանն գիշերին եկաց առ նմա Տէր, և
ասէ. քաջալերեաց զօղէ, զի որպէս վկայեցեր
վասն իմ յԵրուսաղէմ, նոյնպէս պարտ է քեզ և՝ի
Հռովմ վկայել:

ՕԼ * Այլ եղեւ այգ եղև՝ արարեալ ժողով հրեայք 12
ից նզովեցին զանձինս, ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպանցեն զպօղոս: * Այլ էին ա- 13
ւելի քան զքառասուն՝ որոց զայս ընդ միմեանս երդմունս արարեալ էր: * Որք մա- 14
տեան առ քահանայապետսն և երիցունս՝ և
ասեն. նզովիւք նզովեցաք զանձինս՝ ոչինչ
ճաշակել մինչև սպանցուք զպօղոս: * Այժ 15
դուք ղգայուցէք հազարապետին հանդերձ
ատենիւ, զի իջուսցէ զնա առ ձեզ, որպէս թէ
կամիցիք ճշմարտագոյնս ինչ գիտել զնմանէ. և մեք յառաջքան զմօտել նորա՝ պատ-
րաստ եմք՝ի սպանանել զնա: * Այլ լուեալ 16
քեռորդւոյն պօղոսի զդաւաճանութիւնն, եկն
եմուտ՝ի բանակ անդր՝ պատմեաց պօղոսի:
* Այլ կոչեցեալ պօղոսի առ իւր զմի՝ի հա- 17
րիւրապետաց անտի՝ ասէ. զպատանիս զայս
տար առ հազարապետն, զի ունի ինչ պատ-
մել նմա: * Այլ նոր առեալ զնա տարաւ առ 18
հազարապետն՝ և ասէ. կապեալն պօղոս կո-
չեաց զիս, և աղաչեաց զպատանիս զայս ա-
ծել առ քեզ, ունի ինչ խօսել ընդ քեզ:
* Առեալ զձեռանէ նորա հազարապետին՝ 19
գնաց մեկուսի, հարցանէր՝ թէ զի՞նչ ունիս
խօսել ընդ իս: * Այլ նա ասէ. հրէայք միա- 20
բանեցին աղաչել զքեզ, զի՝ի վաղիւ զպօ-

զոս

զոս ի քաղաքեսս յատեան , իբրև թէ կամիցին
ինչ ճշմարտագոյնս հարցանել վասն նորա.
21 * արդ՝ դուք մի՛ անսայցես նոցա . քանզի դա-
րան գործեալ է նմա՛ի նոցանէ՝ արանց աւե-
լի քան զքառասուն , որ նզովեցին զանձինս՝
ոչ ուտել և ոչ ըմպել՝ մինչև սպանցեն զնա.
արդ պատրաստ են՝ և սպասեն քումդ հրա-
22 մանի : * Ի պա հազարապետն արձակեաց
զպատանին՝ պատուիրեալ մի՛ ումեք ասել ,
23 թէ զայս զգացուցեր ինձ : * Կոչեաց եր-
կուս ՚ի հարիւրապետացն՝ և ասէ . պատ-
րաստեցէք զօրականս երկերիւր , ոմն զի եր-
թիցեն մինչև ՚ի կեսարիա . և հեծեալս եօ-
թանասուն՝ և տիգաւորս երկերիւր . ՚ի յե-
24 րից ժամու գիշերոյն . * և գրաստ պատրաս-
տական՝ ոմն զի իջուցեն զպօղոս ապրեցուս-
25 ցեն առ փեղիքս դատաւորս. * գրէ թուղթ ,
26 որ ունէր օրինակ զայս : * Կղօդիոս լիւսիաս
27 առ քաջ դատաւորդ փեղիքս՝ ողջոյն : * Զ այ-
րըս զայս կալեալ ՚ի հրէից՝ և մերձ ՚ի սպա-
նանել ՚ի նոցանէ . հասեալ ՚ի վե՛ր զօրակա-
նաւ ապրեցուցի , իմացեալ թէ հռովմայեցի
28 է : * Կամեցայ գիտել զպճնան՝ վա՛ որոյ ամ-
բաստանէինն զդմանէ , իջուցի զդա յա-
29 տեան նո՛ց : * Զ որ գտի ամբաստանեալ վա՛
ինդրոյ իրիք իւրեանց օրինաց . և ոչինչ ար-
ժանի մահու կամ կապանաց ունէր պնա-
30 * Իբրև ազդ եղև նենդութե՛ յայրդ լինե-
լոյ ՚ի նոցանէ՝ յղեցի առ քեզ . հրամայեա տր-
ուեալ և չարախօսացն խօսել զդմանէ առա-
31 ջի քո . ողջ լեր : * Կ զօրականացն ըստ հրա-
մանի նորա առեալ զպօղոս՝ածին գիշերայն

յան-

յանտիպատրիս : * Այլ ՚ի վաղիւ անդր ար- 32
ձակեալ զՀեծեալս ըստ նմա երթեալ՝ դարձան
՚ի բանակն : * Ոչ այլ մտին ՚ի կեսարիա . և 33
տուեալ դատաւորն զթուղթն, առաջի կա-
ցուցին նմա և զպօղոս : * Իբրև ընթերցաւ՝ 34
եհարց թէ յորմէ՞ նահանգէ իցէ . և ստու-
գեալ եթէ ՚ի կիւղիկեայ է . * Լուայց քեզ ա- 35
սէ՝ յորժամ և չարախօսքն քո եկեսցեն . և
հրամայեաց յասպարանս Հերովդի պահել
զնա :

ԳԼՈՒԽ ԻԴ :

Եւ յետ հինգ աւուր էջ քահանայապետն 1
Անանիա հանդերձ ծերովք ոմանիք . և
Ճարտարախօսաւ տերտիւղեաւ ոմանիք . որք
և զդատաւորին վասն պօղոսի :
* Այլ ՚ի կոչելն զնա՝ սկսաւ տերտիւղոս 2
ամբաստանել լինել և ասել : Խաղաղ խաղա-
ղութիւն գտեալ է ՚ի քէն՝ և իրաց ուղղութիւն
ազգիս այսորիկ քով խնամով . * ամենայ- 3
նիւ և ամենայն ուրեք ընդունակ եմք՝
քաջդ փելիքս՝ ամ գոհութիւնք : * Այլ զի 4
մի աւելի ևս աշխատ արարիցեմ զքեզ, աղա-
չեմ լսել մեզ կարճ՚ի կարճոյ՝ քոյին հեզու-
թիւնդ : * Գտանեմք զայրս զայս ապա- 5
կանիչ և խռովիչ ամ հրեից՝ որք են ըստ տիե-
զերս, և առաջնորդ նազովրացւոց հերձուա-
ծոյն : * Որ և զտաճարն իսկ կամեցաւ պղղ- 6
ծել . զոր և կալաք , և ըստ մերոց օրինացդ դա-
տել կամեցաք : * Այլ հեալ լիւսիաս հարկա- 7
բապետ՝ մեծաւ բռնութիւնք ՚ի ձեռաց մերոց
եհան : * Հրամայեաց և չարախօսացն նորա 8

գալ

դալ առ քեզ. յորմէ դու իսկ բաւական լի-
նիցիս վերստին դառնալ, ոմանք հասու լինել՝
9 զորոց մեք ամբաստանեմք զգմանել։ * Ի՝ խա-
բանեցին և հրէայքն, ասեն՝ այդ այդպէս
10 է։ * Պատասխանի եհ պօղոս, յակնարկել
նմա դատաւորին խօսել. Ի բազում ամաց
լինել քեզ դատաւոր ազգիս այսորիկ գի-
տեմ. յօժարութեբ վս իմոց իրաց պատաս-
11 խանի առնեմ։ * Կարող կաբօղ ես գիտել,
զի ոչինչ աւելի է ինձան զաւուրս երկոտա-
սան՝ յորմէ հետէ ելի երկիրպագանել յԵ-
12 * Լս ոչ՝ ի տաճարի անդ գտին զիս ընդ ու-
մեք խօսեցեալ, և կամ ժողովս արարեալ
13 բազմաց, ոչ՝ ի ժողովուրդս՝ * և ոչ՝ ի քա-
ղաքի. և ոչ յանդիման առնել կարեն քեզ՝
14 վ՚ս որոյ այժմ զբարեխօսեն զինեն։ * Խոյց
ըսցս խոստանամ քեզ, եթէ ըս ձանապար-
հին՝ զոր ասեն հերձուած, այնպս պաշտեմ
զՀայրենի աստծն. հաւատացեալ ամի՝ որ ինչ
15 յօրինս և՝ ի մարգարէս գրեալ է։ * Ունիմ
յոյս առ աստ. որում և դոքա իսկ ակնուն՝
եթէ յարուցիմ լինելոց է արդարոց և մեղա-
16 ւորաց։ * Յորում և ես իսկ ձգնիմ, ան-
խիղճ միտս ունել առ աստ և առ մարդիկ յա-
17 մենայն ժամ։ * Ի բազում ամաց ողորմու-
թիս եկի առնել յազգդ իմ. և ետու պա-
18 տարագիս. * ‖ որովք գտին զիս սրբեալ՝ի
19 տաճարին՝ ոչ բազմաբ և ոչ ամբոխիւ։ * Ո՞-
մինք յասիացւոց անտի հրէայք՝ որոց պարտ
էր գալ առաջի քո՝ և ամբաստան լինել, ե-
20 թէ ունիցին ինչ զինեն. * և կամ ինքեանք
ասքա ասասցեն, զինչ գտին յիս անիրաւու-

թի՝

‖ Վեր. 21. 26.

ԹԷ՝ մինչդեռ կայի յատենին։ * Կայց միայն 21
վ՚ս միոյ բարբառոյս այսորիկ՝ զոր աղաղա-
|| Վեր. կեցի մինչ կայի՛ ի մէջ նոցա. || եթէ վ՚ս յարու- 23. 6.
ԹԷ մեռեալոց դատիմ ես այսօր՛ ի ձէնջ։ * Նա- 22
յասպաղեաց զնա փեղիքս , զի ստուգապոյնս
գիտիցէ վասն ձանապարհին . ասէ , յորժամ
լիսեիաս հազարապետ իջցէ այսր՝ տեղեկա-
ցայց վասն ձեր ։ * Հրամայեաց հարիւրա- 23
պետին պահել զնա . և ունել չընդարձա-
կի, և մի՛ զոք չիւրոց անտի արգելուլ՛ի պաշ-
տելոյ զնա ։

ԼՐ * Նա եւ տուրց ինչ եւին փեղիքս հանդերձ 24
դրուսեղաւ կնաւ իւրով, որ էր հրեայ . կո-
չեաց զպօղոս՝ և լուաւ՛ի նմանէ վասն որ՛ի
||Հռով. յն քս հաւատոյն ։ * || Նա՛ի խօսեցնէր վ՚ս 25
2. 16. արդարութէ և ժուժկալութէ և հանդեր-
ձեալ դատաստանին, զսկի հարեալ փեղիքս,
եւ պատասխանի . դու առ այժմ երթ՝ և յոր-
ժամ ժամ լիցի , կոչեցից զքեզ ։ * Այնան 26
դամայն և ակն ունէր՝ թէ տացի ինչ նմա՛ի
պօղոսէ . վ՚ս որոյ ատեպ կոչեցեալ զնա՝ խօ-
սէր ընդ նմա ։ * Նա՛ի կատարել երկուց ամաց՝ 27
եկն փոխանակ փեղիքսի՝ փեստոս պորկիոս ։
իբրև կամեցաւ ընծրհս առնել հրեից փե-
ղիքս , եթող զպօղոս կապեալ ։

ԳԼՒԽ ԻԸ.

Փեստոս իբրև եհաս յիշխանութէն , յեր- 1
եից աւուրց եւ յեռեմ՛ի կեսարիայ։ * Նա 2
զդացուցին նմ՛ քահանայապետքն և գլխա-
ւորք հրէից զպօղոսէ , * և աղաչէին խնդ- 3
րեալ ընծրհս՛ի նմանէ. զի կոչեսցէ զնա յեր-
զա-

դարան գործեալ սպանանել զնա ՚ի Հանա-
4 պարհի : * Իսկ փեստոս արար պատասխանի՝
պահել զնա ՚ի կեսարիայ . Թէ ինքն իսկ ըն-
5 հուպ անդր երթալոց է : * Այլ որ ՚ի ձէնջ
կարօղք իցեն՝ ասէ , ընդ իս իջցեն , և եթէ
իցէ ինչ յառնն մեսս՝ ամբաստան լինիցին ըզ-
6 նմանէ : * Այլ լեալ անդ աւուրս՝ ոչ աւելի
քան զուրթ կամ զտասն , եկն էջ ՚ի կեսարիա.
և ՚ի վաղիւ անդր նստեալ յատենի , հրա-
7 մայեաց ածել զպօղոս : * Այլ իբրև եկն՝ կա-
յին շուրջ զնովաւ՝ որ յերկմէ իջեալ էին հր-
եշտայք . բազում և ծանր մեսս դնելին՝ զոր
8 ոչ կարէին ցուցանել : * Պանդի առնէր պա-
տասխանի պօղոս , եթէ ոչ յօրէնս հրեից՝ և
ոչ ՚ի տաճարն՝ և ոչ ՚ի կայսր ինչ մեսսակար
9 եմ : * Այլ փեստոս կամեցեալ հրեից շը-
նորհս առնել՝ պատասխանի ետ պօղոսի՝ և ա-
սէ . կամիս յերկմ ելանել՝ և անդ վճռ դօղին
10 իրաց դատել առաջի իմ : * Այլ ասէ պօղոս .
յատենի կայսեր հասեալ կամ , ուր պարտ
է ինձ դատել . հրեից ինչ չեմ մեսսակար ,
11 որպէս և դու իսկ քաջ գիտես : * Այլ եթէ
մեսսակար իցեմ՝ և արժանի մահու ինչ
գործեցի , ոչ զանգիտեմ ՚ի մեռանելոյ . իսկ
եթէ ոչինչ իցէ՝ զորոց սոքա ամբաստան լի-
նին զինեն , ոչոք կարէ զիս դօղա շնորհել .
12 ՚ի կայսր բողոքեմ : * Յայնժամ փեստոս խօ-
սեցեալ ընդ խորհրդակցին՝ արար պատասխանի ,
՚ի կայսր բողոքեցեր՝ առ կայսր երթիջիր :
13 * Իբրև անցին աւուրք ինչ՝ ագրիպպաս ար-
քայ և բերնիկէ եկին ՚ի կեսարիա՝ յողջոյն
14 փեստոսի : * Այլ իբրև աւուրս բազմս հանեին

ԼՎ.

անդը , փեստոս զԵկայց արքայի զպօղոսէ՝ և
ասէ . այր մի է աստ մնացեալ կապեալ ՚ի
փեղիքսէ : * Ի ժամ որոյ իբրև էրքայ յԵրի՛մ , 15
զգացուցին ինձ քահանայապետքն և դպրա-
սրբք հրէիցն . խնդրելին յինէն առնել նմա
պատուհաս : * Որոց ետուս պատասխանի , եթէ 16
չէ օրէն հռովմայեցւոց շնորհել ումեք զբր ,
մինչև ամբաստանեալն յանդիման ունիցի
զդատախազն՝ և տեղի պատասխանւոյ առ-
նուցու վ՚ա ամբաստանութենէն : * Այս իբրև 17
եկին այսր՝ ոչինչ յապաղեցի , այլ ՚ի վաղիւ
նստեալ յատենի՝ հրամայեցի ածել զայրն :
* Ի ժամ որոյ մատուցեալ ամբաստանքն և 18
ոչ մի էնչ չարս էին ՚ի մէջ բերելին՝ զր-
րոց ես կարծէի . * բայց խնդիրս էնչ՝ վասն 19
իւրեանց պաշտամանն ունէին ընդ նմ . և վասն
մեռելոյ ումեմն Յեսուայ , զորմէ ասէր պօղոս
թէ կենդանի է : * Իբրև յանհնարս մտի վ՚ա 20
այնպիսի իրաց քննուհե , ասեմ , եթէ կամ-
ցի երթալ Երուսաղէմ , և անդ դատել վ՚ա նոցին
իրաց : * Այլ ՚ի պօղոսի բողոքելն՝ զի պա- 21
հեցի ՚ի քաջի արանցն յանդիմանուի , հրա-
մայեցի պահել զնա՝ մինչև տայց տանել առ
կայսր : * Դրիսպաս ցփեստոս ասէ . կա- 22
մի և ես լսել առնն : և Նա ասէ՝ վաղիւ
լսիցես :

Լ Գ * Ու ՚ի վաղիւ անդր իբրև եկն ագրիպպաս 23
և բերենիկէ՝ բազմ երևելի ստասուք , և մտ-
ան յատեանն հանդերձ հազարապետօքն և
արամբք պատուականօք քաղաքին . և հրա-
մայեալ փեստոսի՝ ածին զպօղոս : * Ու ասէ 24
փեստոս , արքայ ագրիպպա՝ և ամ արք՝ որք

ես

ըն մեզ էք. տեսանեք զսա, վասն սորա ամ-
բաստանեն զիս հրեից ամբաստան եղեն ինձ յերե-
սս աստ. աղաղակեին՝ թէ չէ պարտ դմա
25 կեալ։ *Այլ ես ՚ի վեր հասի թէ ոչինչ է
դորա արժանի մահու գործեալ. և դորա
ինքնին բողոք կալեալ առ քաջ արանցն,
26 խորհեցայ յղել։ *Ոմն որոյ ստուգութիւն
ինչ գրել տեառն իմում ոչ ունիմ. վասն այսո-
րիկ ածի զդա առաջի ձեր՝ և մանաւանդ ա-
ռաջի քո արքայ Ագրիպպա. որպէս վերստին
27 քննեալ՝ մարթացիցէ ինչ գրել։ *Վասնզի
անպատեհ իմն թուի ինձ՝ տալ տանել կա-
պեալ մի, և ոչինչ ինաս զնմանէ նշանակել։

ԳԼՒ. ԻԶ.

1 Ասէ Ագրիպպաս առ պօղոս. Հրամայեալ
է քեզ՝ վասն քո խօսել։ յայնժամ պօղոս
2 ձգեալ զձեռն՝ առնէր պատասխանի։ *Ոմն
ամ ամբաստանութիւնս հրէից զինէն՝ արքայ
Ագրիպպա՝ համարիմ զանձն երանելի. զի քո
3 առաջի այսօր տալոց եմ պատասխանի։ *Ա-
նաւանդ զի գիտակ ես իսկ ամենայն կրօնից
և խնդրոց հրէից. վասն որոյ աղաչեմ երկայն-
4 մտութիւն լսել ինձ։ *Զանգի զկենսայ իմոյ՝
որ ՚ի մանկութենէ, ՚ի սկզբանէ լեալ յազգի
իմում յերեմ, տեղեակ են ամենայն հրէայք։
5 *Զառաջագոյն գիտեն ՚ի վաղուց հետէ,
եթէ կամիցին վկայել. զի ըստ ճշմարտագոյն
կրօնից օրինացն մերոց կեցեալ եմ փարիսե-
6 ցի։ *Եւ արդ վասն յուսոյն՝ առ հարսն եղե-
լոց աւետեացն յայ՝ դատեալ կամ յատենի.
7 *յոր երկոտասան աղգատոհմիս մերոյ ան-

պա-

պակաս ղցայդ և զցերեկ պաշտեալ ակն ու-
նին հասանել. վասն որոյ յուսոյ ամբաստա-
նիմ արքայ՝ ի հրէից։ * Ո՞ր նչ անհաւատ 8
թուի ձեզ՝ եթէ ած զմեռեալս յարուցանէ։
* Այս իսկ ինքնին պատշաճ համարեցի՝ զբազմ 9
ինչ հակառակ անուանն յիսի նազովրեցւոյ
գործել։ * ‖ Ո՞ր և արարի իսկ յերկիր. և 10
‖ Վէր. 8. 3. զբազմն ի սրբոցն ես բանտարգել առնէի, ի
քահանայապետից առեալ իշխանութիւն. և
զսպանելոցն նոցա բերէի համար։ * Այս ըստ 11
ամ ժողովրդոցն՝ բազում անգամ պատժել
զնոսա բռնադատէի հայհոյել. առաւել և
մոլեալ՝ ի վր նոցա՝ հալածէի մինչև յարտաքին
քաղաքսն։ * ‖ Որովք գնացեալ՝ ի դամաս- 12
‖ Վէր. 9. 2. կոս՝ իշխանութեամբ և հրամանօք քահանայա-
պետիցն, * զկիսաւրըն՝ ի հանապարհի տե- 13
սի՝ արքայ՝ յերկնից առաւել քան զլուսաւո-
րութիւն արեգական ծագեալ զինեւ լոյս,
և զնոքօք՝ որ ընդ իս երթային։ * Այս ամե- 14
նեցուն մեր անկանել յերկիր, լսեայ ձայն
որ ասէր ցիս՝ հեբրայեցւոց բարբառովն.
սաւուղ սաւուղ՝ զի հալածես զիս. խիստ
է քեզ ընդդէմ խթանի աքացել։ * Այս ես 15
ասեմ, ո՞ես տէր։ և տէր ասէ. ես եմ յիս՝ զոր
դուն հալածես։ * Այլ արի և կաց՝ ի վերայ 16
ոտից քոց. զի վասն այսորիկ երևեցայ քեզ՝ առ-
նուլ զքեզ՝ ի ձեռն պաշտօնեայ և վկայ՝ ո-
րոց տեսեր զիս, և որոց երևեցայց քեզ.
* փրկել զքեզ՝ ի ժողովրդենէդ՝ և՝ ի հե- 17
թանոսաց, յորս ես առաքեցից զքեզ. * բա- 18
նալ զաչս նոցա, դարձուցանել՝ ի խաւարէ՝ ի
լոյս, և յիշխանութենէ սատանայի յԱստ.
առնուլ

նուլ նոցա զԹողուԹիւն մեղաց , և վիճակ ԸՆ
19 սրբոց՝ հաւատովքն որ յիս : * Լսատի արքայ
ագրիպպա՝ ոչ եղէ անհաւան երկնաւոր տես-
20 լեանն . * ‖ այլ նախ որոց ՚ի դամասկոս և ‖ Վեր.
յԵրեմ էին , և ԸՆամ գաւառս հրէաստանի 9. 20.
և ՚ի հեթանոսս , պատմեցի զղջանալ՝ և դառ-
նալ յաՅծ կենդանի . արժանի ապաշխարու-
21 Թիւն գործս գործել : * Վ սոն այսորիկ հրէից
‖ կալեալ զիս ՚ի տաճարին , կամէին սպանա- ‖ Վեր .
22 նել : * ( )գնուԹիւն հասեալ առ յայ՝ մինչև 21. 32.
ցայսօր կացի վկայեալ փոքուս և մեծի . ոչինչ
արտաքոյ ասել՝ քան զոր մարգարէքն և Մով-
23 սէս խօսեցան զՀանդերձելոցն լինելոյ . * ե-
Թէ չարչարելոյ Ի քրիստոս , եԹէ առաջին ՚ի յա-
րուԹիւն մեռելոց՝ լոյս պատմելոց է ժողովրդ-
24 դեանն՝ և հեթանոսաց : * ‖ Եւ նըՅ զայս պա-
տասխանի տուեալ , փեստոս ՚ի ձայն մեծ
ասէ . մոլիս պօղո , բազմդպրուԹիդ զքեզ ՚ի
25 մոլուԹիւն դարձուցանէ : * ‖ ոչ պօղոս ասէ ,
ոչ մոլիմ՝ քաջդ փեստոս , այլ զգածուԹիւն և
26 զՀմարտուԹիւն բանս բարբառիմ : * Վ ւիտակ
իսկ է այսորիկ արքայ , ԸՆ որում և համար-
ձակեալ խօսիմ . քանզի ծածկել ՚ի քէն ի-
միք ՚ի սոցանէ՝ չառնուիմ յանձն . զի ոչ եԹէ
27 յանկեան ուրեք գործեալ իցէ այս : * ‖ Տես
ւատա՞ս արքայ ագրիպպա մարգարէից . գի-
28 տեմ զի Հաւատաս : * ‖ Եւ ասէ ագրիպպաս
ցպօղոս , փոքուս լինի Հաւանեցուցանես զիս
29 լինել քրիստոնեայ : * ‖ Եւ պօղոս ասէ . խընդ-
բէի յՀՅ՝ և փոքուս և մեծաւս՝ ոչ միայն զքեզ՝
այլ զամենեսեան որ լսեն ինձ այսօր՝ լինել
այսպիսի որպէս և ես եմ , բայց ՚ի կապանաց

աս-

աստի ։ * Յոան եկաց արքայն և դատաւորն 30
և բերնիկէ , և որ ընդ նոսայն նստէին ։ * Այլ 31
իբրև գնացին , խօսէին ընդ միմեանս և ա-
սէին . Թէ ոչինչ արժանի մահու կամ կա-
պանաց գործէ այրս այս ։ * Իսկ ագրիպպաս 32
ցփեստոս ասէ . արձակել մարթ էր զայրս
զայս՝ եթէ ոչ էր բողոքեալ ի կայսր ։

ԳԼ . ԻԵ ։

Իբրև հրամայեցաւ մեզ նաւել յիտալիա , 1
տային զպօղոս՝ և զայլս ոմանս կապեալս
ցհարիւրապետ մի , որում անուն էր յուղիոս
Հանդէս . սեբաստեան գնդին ։ * Եւ ելեալ ի նաւ 2
11 . 25 . մի անդրամիտեացի , որ երթալոց էր ի կող-
Հ վեր . մանս ասիացւոց՝ գնացաք . և էր ընդ մեզ և ա-
19 . 29 . րիստարքոս՝ մակեդոն Թեսաղոնիկեցի ։ * Եւ 3
20 . 4 . ի վաղիւ անդր իջաք ի սիդովն . և մարդա-
Կողոս . 4 . 10 . սիրուհի ցուցեալ յուղիայ առ պօղոս , հրա-
մայեաց առ բարեկամսն երթալ՝ և դարմանն
գտանել ։ * Եւ անտի ելեալ խոնարհագոյն 4
նաւեցաք ի կիպրոս՝ վասն հողմոյն ընդդէմ
լինելոյ ։ * Զայնժամ ընդ մէջ ծովուն կիւրի- 5
կեայ և պամփիլեայ նաւեալ՝ իջաք ի սի-
ռայ լիկիացւոց ։ * Եւ անդ գտեալ հարիւ- 6
րապետին զնաւ մի աղեքսանդրացի՝ որ եր-
թայր յիտալիա , եմոյծ զմեզ անդր ։ * Եւ 7
ի բազում աւուրս ծանրանաւեալք՝ հազիւ
հասաք առ կնիդաւ . և ի չթողացուցանել
մեզ հողմոյն , նաւեցաք խոնարհագոյն ի 8
կրետէ առ սաղմոնեաւ ։ * Հազիւ անցեալ
առ նովաւ՝ եկաք ի տեղի մի՝ որ կոչէր գե-
ղեցիկ նաւահանգիստ . յոր հուպ էր քաղա-

քըն

9 քըն գասեայ : * Եւ իբրև քիչ ժամանակք
անցանէին , և սկսալ ևս լինէր նաւելոյն . և
վըտ այն ինչ ևս պահոցն անցանելոյ , տայր
10 խրատ պօղոս , * և ասէ ցնոսա. արք՝ տեսա-
նեմ զի Թշնամանօք և բազմ վնասուց՝ ոչ միայն
բեռինդ և նաւիդ , այլ և անձանց մերոյ լի-
11 նելոց է նաւարկուԹիս : * Իսկ հարիւրա-
պետն նաւապետին և նաւավարին առաւել
12 անսայր՝ քան բանիցն պօղոսի : * Իբրև դըժ-
պատեհ լինն Թուէր նաւահանգիստն առ
՚ի ձմերել , բաղումք խորհեցան դնալ ան-
տի . Թերևս կարասցեն հասանել ՚ի փիւնիկ
կի՝ ձմերել ՚ի նաւահանգստին կրետացւոց ,
որ հայէր ընդ հարաւակողմն և ընդ արևմտըն :
13 * Եւ ՚ի ընդել հարաւոյն , համարեցան ուր
դիմեալն էին հասանել . և արկեալ՝ մօտ ան-
14 ցանէին զկրետեաւս : * Եւ ոչ յետ բազում
ժամուց՝ անկաւ զնովաւ հողմ ուռուցիկ , որ
15 կոչի եւրակլիկոն : * Ընդ յափշտակել նա-
ւին՝ և ՚ի չհանդուրժել ընդդեմ հողմոյն ,
16 Թոյլ տուեալ երԹայաք և գայաք : * Իկղզի
ինչ դիմեալ՝ որ կոչեր կղոդեա , հազիւ կա-
17 րացաք ըմբռնել զմակոյկն : * Օ որ առեալ՝
յօգնականուԹիւն կապէին ընդ նաւն , երկու-
ցեալ Թէ գուցէ ՚ի յորձանուտն անկանիցին .
իջուցեալ զառագաստն՝ այնպես երԹային և
18 գային : * Եւ ՚ի սաստկագոյն վշտանալոյն
մերոյ՝ ՚ի վաղիւ անդր զկարասին ընկեցիկ
19 առնէին : * Եւ երրիր աւուր ընդ իւրեանց
20 ձեռն՝ զգործին նաւին ընկէցին : * Իբրև ոչ
արև՝ և ոչ աստեղք երևէին ՚ի բազում ա-
ւուրս , և ձմեռն ոչ սակաւ կայր ՚ի վրէ , ապա

բառ-

քառնայր ամ յոյս փրկութե՛ն մերոյ ։ * Եւ 21
զի բազում աւուրս նօթի էին , յայնժամ
պօղոս կացեալ՝ի մէջ նոցա՝ ասէ . պարտ էր
ձեզ ա՛լ արք՝ անսալ ինձ , և ա՛չ ելանել՝ի
կրետեայ՝ և շահել զվիշտս զայս՝ և զվնաս։
* Եւ արդ՝ խրատեմ զձեզ քաջալերել . զի 22
վնաս անձին՝ և ա՛չ միւսմ՝ի ձէնջ լինիցի ,
բաց՝ի նաւէդ ։ * Վասնզի երևեցաւ ինձ 23
յայսմ գիշերի հրեշտակ այ՝ որոյ եմ եմ, և
պաշտեմ զնա . * և ասէ . մի երկնչիր պօ- 24
ղէ , կայսեր ևս պարտ ես քեզ յանդիման լի-
նել . և ահա չնորհեալ ե քեզ այ զամենե-
սեան , որ են ընդ քեզ՝ի նաւիդ ։ * Վասն այ- 25
սորիկ քաջալերեցարո՛ւք արք, զի հաւատամ
յա՛ծ՝ թէ այսպէս լինի՝ զորօրինակ խօսե-
ցաւ ընդ իս ։ * Այլ՝ի կղզի ինչ հասանել 26
մեզ անկանել ։
* Իբրև չորեքտասաներորդ գիշեր լինէր՝ 27
մինչդեռ ծփէաք՝ի Հանդրին անդունդս ,
՝ի մէջ գիշերին կարծէին նաւավարքն եթէ
հասեալ իցեն յաշխարհ ուրեք ։ * Եւ ընկե- 28
ցեալ զգունդն՝ գտին գիրկս քսան . և սա-
կաւ ինչ դադարեալ՝ դարձեալ ընկեցին՝ և
գտին գիրկս հնգետասան ։ * Ո՛ահի հա- 29
րեալ թէ գուցէ՝ի խիստ ինչ տեղիս անկա-
նիցին՝ետուստ կողմանէ ընկեցին խարիսխս
չորս . ըղձանային այգուն լինելոյ ։ * Այլ 30
նաւավարքն խնդրէին փախչել՝ի նաւէ ան-
տի . և իջուցեալ զկուրն՝ի ծով անդր՝ պատ-
ճառանօք՝ որպէս թէ առաջոյ կողմանէ խա-
րիսխս ձգելոց իցեն ։ * Ասէ պօղոս ցհարիւ- 31
րապետն և ցզօրականսն . Եթէ ոչ դոքա մնան
՝ի

32 ’ի նաւէս՝ գուք ասպրել ոչ կարէք ։ * Յայն-
ժամ զօրականք հատին զկապս կրկին՝ և ’ի
33 բաց ընկեցին ։ * Իսկ մինչդեռ այգն կամէր
լինել, աղաչէր պօղոս զամենեսեան առնուլ
կերակուր, ասէ. այս չորեքտասաներորդ օր
է՝ որուամ ակն ունիք նօթիս կատարել, և չէք
34 ինչ ձաշակեալ ։ * Վասն որոյ աղաչեմ զձեզ՝
ձաշակել կերակուր, զի այս իսկ վասն
ձերոյ փրկութեանն է. զի ոչ ուրուք ’ի ձէնջ
35 մազ մի ’ի գլխոյ կորիցէ ։ * Իսկ երբեւ ասաց
զայս, առեալ հաց՝ գոհացաւ զՅն առաջի
36 ամենեցուն. եբեկ՝ և սկսաւ ուտել ։ * Իսկ
քաջալերեցան ամենեքին, և նոքա առին կե-
37 րակուր ։ * Իսկ էաք ամենայն հոգիք ’ի նա-
38 ւին՝ երկերիւր եօթանասուն և վեց ։ * Յե-
րեւ յագեցան կերակրոյն, և թեթեւացու-
ցին զնաւն՝ թափեալ զցորեանն ’ի ծովն ։
39 * Իսկ երբեւ այգ եղև՝ զերկիրն ոչ ճանա-
չէին, բայց զգոյշ մի նշմարէին՝ թէ ափն ծո-
վուն իցէ. յոր խորհէին թէ հնար ինչ իցէ՝
40 զերծուցանել զնաւն ։ * Իսկ զնաւարխսն հա-
տեալ՝ ընկեցին ’ի ծովն, թողացուցին զնաւ-
նեղիս թևացն, և ’ի բաց առին զառագաս-
տրն. և եռուն հողմոյն յափն կոյս ծովուն ։
41 * Ընկեալ ’ի տեղւն մի երկծով՝ թիւրեցին
զնաւն. և առաջին կողմն նաւին խրեալ՝ ան-
շարժ մնայր, և յետին կողմն քակէր ’ի բռն-
42 նութենէն ։ * Իսկ զօրականացն խորհուրդ ա-
րարեալ՝ զի զկապեալսն սպանցեն, և մի ոք
43 լուղիցէ և փախիցէ ։ * Իսկ հարիւրապետն
քանզի կամեցաւ ապրեցուցանել զպօղոս՝
արգել զնոսա ’ի խորհրդոյն. հրամայեաց զի

որ

որ կարօղն էցեն լուղել՝ անկանիցին նախ,
և 'ի ցամաք ելանիցեն. * և զայլսն՝ զորս 'ի 44
տախտակս, և զորս յայլ ինչ կամ 'ի նաւէ
անտի. և այսպէս եղև ամենեցուն փրծա-
նել յերկիր:

ԳԼՒ. ԻԸ:

Եւ ապրեալք՝ յայնժամ գիտացաք Թէ մե- 1
լիտինէ էր անուն կղզւոյն. բայց բար-
բարոսքն չնորհեցին ոչ սակաւ մարդասի-
րութիւն մեզ: * Վասնզի լուցին խարոյկ՝ և 2
ընկալան զամենեսին զմեզ վասն անձրեւին որ
ստիպէր՝ և վասն ցրտոյն: * Եւ 'ի ժողովել 3
պօղոսի խաւիւ ինչ բազում՝ և դնել 'ի վե-
րայ խարուկին, իժ մի 'ի ջերմութենէն ելեալ՝
կալաւ զձեռանէ նորա: * Եւ իբրև տեսին 4
բարբարոսքն կախեալ զդազանն զձեռանէ
նորա, ասէին ցմիմեանս. ուրեմն սպանօղ
է այրս այս՝ որ Թէպէտ և ապրեցաւ 'ի ծո-
վէն, իրաւունքն չեթուն կեալ: * Եւ նորա 5
թօթափեալ զդազանն 'ի հուրն, եղև նմա
չար և ոչինչ: * Եւ նորա ակն ունէին նմա 6
այտնելոյ՝ կամ անկանելոյ՝ և յանկարծակի
մեռանելոյ: իբրև շատ ակն կալեալ՝ և տե-
սանէին Թէ ոչինչ ինաս եղև նմա՝ դարձեալ
դարձուցեալ զբանն՝ ասէին Թէ աստուած
ումն է: * Եւ շուրջ զտեղեաւն զայնուիկ 7
էին դիւղք պետաւորի կղզւոյն՝ որում անուն
էր պուպղիոս. որ առ զմեզ յերաշխի ընդիս
աւուրս՝ և սիրով ընկալաւ: * Եւ եղև հօրն 8
պուպղեայ 'ի ջերմն և յախտ Թանձրից հիւան-
դանալ՝ դնել առ որ մտեալ պօղոս՝ և կա-
ցեալ

ցեալ յաղօթս՝ եդ զձեռն և բժշկեաց զնա ։
9 * Եւ իբրև այս եղև , այլ հիւանդք՝ որ էին
10 ի կղզւոջն՝ գային և բժշկէին . * որք և
բազում պատուովք պատուեցին զմեզ . և
իբրև գնացաք , եառուն՝ որ ինչ պէտք էին ։
11 * Եւ յետ երից ամսոց ելաք ի նաւ մի ա-
ղեքսանդրացի՝ որ ձմերեալ էր ի կղզւոջն
12 նշանաւորաւ դիոսկուրացւոց ։ * Եւ իջեալ
13 ի սիրակուսա՝ եղաք աւուրս երիս ։ * Ել-
ա՛ի գնացեալ հասաք ի հռեգիոնն . և յետ
աւուր միոյ ի շնչել հարաւոյն , երկօրեայք
14 եկաք ի պատիողոս ։ * Ուր և գտաք եղ-
բարս՝ աղաչեցեալք ի նոցանէ լինել ա-
15 ւուրս եօթն . և ապա եկաք ի հռոմ ։ * Եւ
անտի լուեալ եղբարցն զմեզնջ՝ ելին ընդ ա-
ռաջ մեր մինչև յորգոստայն ապիեայ՝ և ե-
րիցն կրպակաց . զոր տեսեալ պօղոսի՝ գո-
16 հացաւ զնոյ՝ և քաջալերեցաւ ։ * Եւ իբրև
մտաք ի հռոմ , հրամայեցաւ պօղոսի լի-
նել առանձինն հանդերձ զինուորաւն՝ պահ-
17 պանաւ իւրով ։ * Եւ եղև յետ երից ա-
ւուրց՝ կոչել նմա զԱրեհիցն գլխաւորս . և
իբրև եկին , ասէ ցնոսա . ես՝ արք եղբարք՝
ոչինչ հակառակ գործեալ ժողովրդեանն՝
կամ կրօնիցն հայրենեաց , կապեալ յերու-
սաղէմ՝ մնանեցայ ի ձեռս հռոմայեց-
18 ւոց ։ * Որք իբրև դատեցան զիս՝ կամեցան
արձակել՝ վասն և ոչ մի ինչ յիշոյս մահու գո-
19 տանելոյ յիս ։ * ‖ Ի հակառակել հրեիցն , ‖ Վէր.
հարկ եղև բողոքել ի կայսր . իբր ոչ ե- 25. 11.
թէ զազգին իմմէ ունէի ինչ յարաիսասել ։
20 * Վասն այսր պատճառանաց աղաչեցի զը-

ձեզ՝

|| Վեր· 24· 21· ձեզ՝ տեսանել և խօսել ։ || քանզի վասն յու-
սոյն իսրայէլի կամ՝ ի շղթայս կայսոսիկ ։
* Եւ նորա ասեն ցնա . մեք ոչ Թուղթս 21
ինչ վասն քո ընկալաք՝ ի հրէաստանէ , և
ոչ եկեալ ոք յեղբարց պատմեաց՝ կամ խօ-
սեցաւ ինչ վասն քո չարութեի ։ * Լսայց ա- 22
ղաչեմք՝ ի քէն լսել՝ Թէ զինչ խորհիցիս .
զի վասն հերձուածոյդ այդորիկ յայտ իսկ
է մեզ , զի ամենայն ուրեք հակառակու-
Թիւն կրի ։ * Կամ եդեալ նմա օր մի , և 23
կին՝ ի վանսն առնա քազումք . որոց պատ-
մէր վկայութիւք զարքայութի՝ այ . և հաւանե-
ցուցանէր զնոսա վասն յիսի , յօրինացն մով-
սէսի և՝ ի մարգարէից՝ յայգուէ մինչև ցե-
րեկոյ ։ * Եւ ոմանք հաւանէին քանիցն , և 24
կէսքն չհաւատային ։ * Եւ անմիաբանք 25
լեալ միմեանց՝ արձակէին , յասելն պօղոսի
քան մի . Թէ բարւոք խօսեցաւ հոգին՝ սբ՝ ի
ձեռն եսայեայ մարգարէի առ հարսն մեր .
|| Եփես· 6· 9· Հռոմ· 1· 8· * || և ասէ . երթ առ ժողովուրդն , և ասասց- 26
ցես . լսելով լուիջիք՝ և մի իմասջիք , և
տեսանելով տեսջիք՝ և մի տեսջիք ։ * Օ՛ի 27
Թանձրացաւ սիրտ ժողովրդեանն այնորիկ ,
և ականջօք իւրեանց ծանր լուան . և զաչս
իւրեանց կափուցին , զի մի երբեք տեսցեն
աչօք և ականջօքն լուիցեն և սրտիւք իմաս-
ցին՝ և դարձցին , և բժշկեցից զնոսա ։ * Եւ 28
արդ՝ յայտնի լիցի ձեզ , զի հեթանոսաց ա-
ռաքեցաւ փրկուԹիւն սյ՝ նոքին և լուիցեն ։
Այլազգիս էին ի յիւ-դայեցւոց ։ (* Եւ իբրև զայս ասաց՝ արտաքս գնացին 29
՝ի նմանէ հրէայքն . որք ունէին ՝ի մէջ ին-
քեանց զբազում խնդիրս ։) * (Եւ եղև զեր- 30
կեամ

31 կեաւր մի՝ բովանդակ իւրով վարձու. * և
ընդունէր զամենեսեան որ մտանէին առ
32 նա: * Վարոզէր զարքայութիւն Աստ
ուծոյ անընդհատ՝ անխափան՝
ամենայն համարձակութեա:

Ստաքեոսական Ծղօթոց մատենադիրք։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԱՒՐ ՀՈՎՄԱՅԵՑԻՍՆ

ԳԼ. Ա.

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒԱՃ ԱՌԱՔԵԼ ԸՆԴ
1 յեղբ քեղ, կոչեցեալ առաքեալ,
2 ||որաշեալ յաւետարանն Ա՛յ.* որ ||Գ՚ԵԾ. 13. 2.
յառաջ խոս տացաւ ՚ի ձեռն մարգարէից ի-
3 րոց գրովք սրբովք, * վասն որդւոյ իւրոյ
եղելոյ ՚ի զաւակէ դաւթի ըստ մարմնոյ.
4 * սահմանելոյ որդւոյն Ա՛յ զօրութիւք ըստ հոգ-
ւոյն սրբութեե. ՚ի յարութենէ մեռելոց յեղ
5 քեղ Յն մերոյ. * որով ընկալաք շնորհս և
առաքելութի՝ ||՚ի հնազանդութի հաւատոց ||2.կՈՐ.
յամենայն հեթանոսս վ՚ա անուան նորա. 10. 5.
6 * յորս և դուք եք կոչեցեալ յեղ քեղ: * Ա-
7 մենեցուն որոց եք ՚ի հռոմ, սիրելեաց Ա՛յ՝
կոչեցելոց սրբոց, շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղ
ութի յԱ՛ր հօրե մերմէ՝ և ՚ի Յն քեղ:
8 * Նախ գոհանամ զԱ՛յ իմմ ՚ի ձեռն յեղ քեղ
վ՚ա ձեր ամենեցուն. զի հաւատք ձեր պատ-

մեալ

մեալ են ընդ ամ աշխարհ : * Ի կայ է ինձ 9
ած , զոր պաշտեմն հոգւով իմով յաւետա-
րանի որդւոյնէր , * թէ ոչ զիշատակ ձեր 10
առնեմ յամ ժամ յաղօթս իմ, աղաչելով
զի թերևս երբեք յաջողեսցի ինձ կամօքն
ամ գալ առ ձեզ : * Կանգի անձկացեալ եմ 11
տեսանել զձեզ , զի փոխեցից ի ձեզ շնորհս
ինչ հոգևօրս՝ առ ի հաստատել զձեզ.* այս- 12
ինքն է , միխիթարակից լինել ձեզ վասն ընդ
միմեանց իմոյ և ձերդ հաւատոյ : * Ոչ կա- 13
միմեթէ տգիտք լինէք եղբարք . զի բազում
|| վայր. անգամ յօժարեցի գալ առ ձեզ , || և արգե-
15 . 22 . լայ մինչև ցայժմ. զի և ի ձեզ գտից պտուղ
ինչ ոչ և յայլ հեթանոսս : * Կանգի յու- 14
նաց և բարբարոսաց՝ իմաստնոց և անմտից
պարտապան եմ, * այնպէս՝ որչափ իմով 15
սանն , յօժարութ և ձեզ՝ որ ի հռովմ էք՝
աւետարանել : * Ոչ ոչ եթէ ամօթ ինչ 16
համարիմ զաւետարանն . քանզի զօրութի
|| գ.ւթ. այ է ի փրկութի ամ հաւատացելոյ . || նախ
13 . 46 . հրեի՝ և ապա հեթանոսի : * Ոչ արդա- 17
րութիւն այ նովաւ յայտնի ի հաւատոյ ի
|| Աբա. հաւատս . ոչ և գրեալ է , || թէ արդարն ի
2 . 4 . հաւատոյ կեցցէ :
Ը. Գ * Կանգի յայտնեալ է բարկութիւն այ յերկ- 18
նից ի վերայ ամ ամբարշտութիւն և անիրա-
ւութիւն մարդկան . որք զճշմարտութիւն ա
նիրաւութ ունին . * վասն զի գիտութիւն 19
այ յայտնի է ի նս . քանզի ած իսկ յայտ-
նեաց նդ : * Ոչ աներևոյթքնդ ի սկզբա- 20
նէ աշխարհի , արարածովքս իմացեալ տե-
սանին . այսինքն է՝ միշտնջենաւորութի և զօ-
րու-

րուքի՛ և ՚ի ծուի՛ նր՛. զի ո՛չ գտանիցեն ա-
21 մենևին տալ պատասխանի ։ * Ո՛ի ծանեան
զնա՛ծ , և ո՛չ իբրև զնա՛ծ փառաւորեցին՝ կամ
գոհացան . ‖ այլ նանրացան ՚ի խորհուրդս ‖ Եբէ. 4. 18.
իւրեանց , և խաւարեցան անմտութի՛ սիրտք
22 նո՛ց ։ * ‖ Ո՛ անձինս առ իմաստունս ունէին՝ ‖ Ա Կոր. 1. 20.
23 յիմարեցան ։ * և՛ փոխեցին զփառս անեղ-
ծին նո՛ յ՝ ՚ի նմանութի՛ պատկերի եղծանելի
մարդոյ և թռչնոց և չորքոտանեաց և սող-
24 նոց ։ * և՛ ասն որոյ մատնեաց զնոսա նա՛ծ ՚ի
ցանկութի՛ սրտից նո՛ ՚ի պղծուի՛ , անարգել
25 զմարմինս իւրեանց յանձինս . * որք փոխա-
նակեցին զճշմարտութի՛ նդ ընդ ստութի՛ .
Հնազանդեցան՝ և պաշտեցին զարարածս , և
ո՛չ զարարիչն . որ է օրհնեալ յաւիտեանս .
26 ամէն ։ * և՛ ասն այնորիկ մատնեաց զնոսա
նա՛ծ ՚ի կարին անարդութի՛ . զի էգք նո՛ փո-
խանակեցին զպէտս բնականս ՚ի պէտս ան-
27 բնականս ։ * Ո՛յնպէս և արուացն թողեալ
զբնական պէտս իգուն , բորբոքեցան ցան-
կութի՛ք իւրեանց ՚ի միմեանս . արուք ընդ ա-
րուս զխայտառակութի՛ գործէին , և զդարձ
փոխարինին՝ որ պարտ էր մնլորութի՛ նոցա՝
28 յանձինս իւրեանց ընդունէին ։ * ‖ և՛ ո՛չ՝ ‖ Գաղ. 5. 19.
զի ո՛չ ընտրեցին զնա՛ծ ունել ՚ի գիտութի՛ ,
մատնեաց զնոսա նա՛ծ ՚ի միտս անարդութի՛՝
29 գործել զանարժանս . * զլցեալս ամ անի-
րաւութի՛ք , պոռնկութի՛ք անզգամութի՛ք ագա-
հութի՛ք չարութի՛ք , լի նախանձու , սպանու-
թի՛ք հեւիւ՝ նենգութի՛ք չարաբարո՛ք , շոգ-
30 մնոգ * չարախօսք նա՛ծատեացք թշնամանօղք
ամբարտաւանք ամբարհաւաճք , գտիչք չա-

լեաց , զճնօղս անարգուք ։ * անմիտք ուխ- 31
տադրուժք անադորոյնք անհնազանդք անո-
ղորմք ։ * Այլ հասեալ եւս յայ լրաւանցն 32
վը , եթէ ոչք զայսպիսիսն գործեն՝ արժա-
նի են մահու ։ եւ ոչ միայն որ զայն առնեն ,
այլ եւ որ համակիցն լինին գործեւոցն ։

Գ Լ Ւ Ր ։

Ա ասն որոյ առանց պատասխանւոյ տալոյ ես 1
ո՛վ մարդ՝ որ դատիսդ ։ Ի որովհետեւ դատիս
զընկերն , զանձն քո դատապարտես , զի դու
զնոյն գործես՝ որով դատիսն ։
Ե Գ * Վասն զի գիտեմք , եթէ այ դատաստանն 2
ճշմարտութե՛ւ ե՛ւ վը այնոցիկ՝ որ զայնպիսիսն
գործեն ։ * Խոկ արդ՝ խորհիցի՞ս զայս ո՛վ 3
մարդ , որ դատիս զայնոսիկ՝ որ զայնպիսիսն
գործեն՝ եւ դու զնոյնն գործես , եթէ դու
ապրելոց իցես ի՛ դատաստանացդ անտի այ ։
* Կամ զմեծութի՞ւն քաղցրութե՛ն նը , եւ զը- 4
նեերելոյն եւ զերկայնամտութի՞ւն արհամարհի-
ցես ։ չգիտեցե՞ս՝ զի քաղցրութի՞ն այ զքեզ
յապաշխարութի՞ւն ածէ ։ * Այլ ըստ խստու- 5
թե՛ քումդ , եւ ըստ անզեղջ սրտի՝ գանձես ան-
ձին քումդ բարկութի՞ւն՝ յաւուր բարկութե՛ւ եւ
յայտնութե՛ւ արդար դատաւորութե՛ն այ ։
Մ Ա Ր * Որ հատուցանէ իւրաքանչիւր ըստ գործս 6
16 . 27 . իւրեանց ։ * որ համբերութե՛ւ են ի գործս 7
բարութե՛ւ՝ զփառս և զպատիւ և զանեղծու-
թի՛ւն լնդրեն , զկեանսն յաւիտենից ։ * Խոկ 8
որ ի հակառակութե՛ւ անտի են՝ և ապստամբք
ի՛ ճշմարտութե՛ւն՝ և զհետ երթեալ զանի-
րաւութե՛ւ , բարկութի՛ւն և սրտմտութի՛ւ՝ * նե- 9
ղու-

ղութիւ և անձկութիւն ՚ի վերայ ամ մարդոյ՝
որ գործէ զչար . նախ հրէի՝ և ապա հեթա-
10 նոսի : * Փառք պատիւ և խաղաղութիւն ամի՝ ‖ Հռ. Օրէ.
որ գործէ զբարի . նախ հրէի՝ և ապա հե- Գ.ր.ծ. 10. 17.
11 թանոսի : * ‖ Ոչ ունի աչխատութիւն առա- 10. 34.
ջի ոմն :

12 * Որք միանգամ արտաքոյ օրինացն մեղան , Ա.Ե
արտաքոյ օրինացն կորնչին . և որք ընդ օրի-
13 նօքն մեղան , օրինօքն և դատեսցին : * ‖ Ոչ ‖ Մատ.
ունի եթէ որ լսելիք օրինացն են՝ արդարացեալ 7. 21.
են առաջի ոմն , այլ առնելիք օրինացն արդա- Յակ. 1. 22.
14 րասցին : * Այլ յորժամ հեթանոսք՝ որ զօ-
րինս ոչ ունին , բնութիւք զօրինացն գործի-
ցեն , նոքա որ զօրինսն ոչ ունին՝ անձանց իւր-
15 եանց իսկ են օրէնք . * որք ցուցանեն զգ-
գործս օրինացն գրեալ ՚ի սիրտս իւրեանց՝
վկայութիւք միտաց իւրեանց , և յանդիմանել
զմիմեանս ՚ի խորհրդոց իւրեանց , կամ թէ
16 պատճառիւք իսկ տալ , * ‖ յաւուրն՝ յորում դա- ‖ Գ.ր.ծ.
տիցէ Աստուած զգաղտնիս մարդկան՝ ըստ աւետա- 24. 25.
17 րանիս իմոյ , ՚ի ձեռն Յիսուսի քրիստոսի : * Ա.պա եթէ
դու հրէայ անուանեալ ես , և յեցեալ ես յօ-
18 րէնսն՝ և պարծիս յաստուածն , * և գիտես զկամս
նորա , և ընտրես զլաւն , և խրատեալ ես
19 յօրինացն . * վստահ ես յանձն քո առաջ-
20 նորդ լինել կուրաց՝ լոյս խաւարելոց՝ * խրա-
տիչ անզգամաց՝ վարդապետ տղայոց . ունել
զկերպարանս գիտութե և ճշմարտութիւն օրի-
21 նացն : * Սակ արդ՝ որ ուսուցանես զընկերն ,
զանձն քո ոչ ուսուցանես . որ քարոզես չգո-
22 ղանալ՝ գողանաս . * որ ասես չշինալ՝ շինաս .
որ գարշիս ՚ի մեհենաց՝ զսեղանս կողոպտես .

* որ

* որ օրինօքն պարծիս՝ յանցանել ըս օրէնսն 23
|| Եսայ. 52. 5. զնծ անարգես : * || Օ՛ւ անուն ՚ոյ վ՚ս ձեր 24
Եզեկ. 36. 20. հայհոյի ՚ի մէջ հեթանոսաց՝ որպէս և գըրեալ է :

Ը. Օ. * Թլփատուի օգնէ՝ եթէ զօրէնսն պահիս 25
գես. ապա եթէ յանցաւոր օրինացն իցես ,
թլփատուի քո անթլփատուի եղև : * Իսկ 26
եթէ անթլփատութինն զիրաւունս օրինացն
պահիցէ . ո՞չ ապաքէն անթլփատութի՛ն նը
՚ի թլփատութի՛ն համարեսցի . * և դատիցի՝ 27
որ ՚ի բնէ անթլփատութի՛ն՝ զօրէնսն կատա
րելով՝ զքեզ , որ գրոշմ և թլփատութե՛ն յան
ցաւոր օրինացն իցես : * Օ՛ւ ո՛չ եթէ՝ որ 28
յայտնի հրեայն է , և ո՛չ որ յայտնի մարմ
|| Երեմ. 4. 4. նով թլփատութի՛ւն . * || այլ որ ՚ի ծածուկ 29
հրեայն է , և թլփատուի սրտի հոգւով՝ և
ո՛չ գրով . որոյ գովուելին ո՛չ ՚ի մարդկանէ է ,
այլ յ՚Ած :

Գ.Լ. Գ.

Իսկ արդ՝ զի՞նչ աւելի է հրէին , կամ զի՞նչ 1
օգուտ ՚ի թլփատուէ անտի : * Բազում 2
լինչ ՚ամ երօք . նախ այն իսկ՝ զի հաւատա
րիմ եղեն պատգամքն ՚Ած : * Իսկ արդ՝ եթէ 3
|| 2. Տիմ. 2. 13. չիք հաւատացեալ ոմանց՝ || միթէ անհաւա
|| Յոբ. 3. 33. տութի՛ն նո՞ւ զ՚Ած հաւատն խափանէ՞ր . քա՛
լիցի : * || Ա՛րդ՝ եղիցի ՚Ած ճշմարիտ՝ || և ՚ամ 4
|| Սաղմ. 115. 11. մարդ սուտ . որպէս և գրեա՛ց է . || որպէս ար
|| 50. 6. դար եղիցիս ՚ի բանս քո , և յաղթեսցես ՚ի
դատել քեզ : * Իսկ արդ՝ եթէ ապիրատու 5
թի՛ մեր զ՚Ած արդարուի յանդիմման կացու
ցանէ՝ զի՞նչ ասեմք . մի թէ անիրաւ է՞նչ է
՚Ած՝

6 ՝ի՛ որ ածէ զբարկութիւն , ✻ըստ մարդկու-
թեանէ ասեմ. քաւ լիցի . ապա թէ ոչ՝ զիա՞րդ
7 դատի ՝ի՛ ած զաշխարհ ։ ✻ Օ՛ի եթէ ճշմար-
տութիւն ՝ի՛ յիմում ստութենէն առաւելաւ ՝ի՛
փառս նո՛ր , զի՞ և ես իբրև զմեղաւոր դա-
8 տիմ ։ ✻ Եւ կամ թէ՝ որպէս հայհոյիքն ,
և որպէս ասեն զմե՛նջ ոմանք ասել , թէ ա-
րասցուք զչար՝ զի եկեսցէ բարի . որոց դա-
9 տաստանքն յիրաւի են ։ ✻ Եւ արդ՝ ի՞նչ իւիք
առաւել իցեմք . ապաքէն և ո՛չ իւիք . ‖ քանզի ‖Գաղ.
զի յառաջագոյն իսկ մեղադիր եղեաք հրէից 3. 22.
և հեթանոսաց՝ ամենեցուն ըն՛ մեղաք լինել ,
10 ըստ ✻ որպէս և գրեալ է . ‖ թէ ոչ՛ք է ար- ‖Սաղ.
11 դար՝ և ո՛չ մի . ✻ և ո՛չ գոյ՝ որ իմանայ , և ոչ՛ք 13. 3.
12 է՝ որ խնդրէ զնա՛ծ ։ ✻ Ամենեքեան խոտորե-
ցան , ՝ի միասին անպիտանացան ։ ոչ՛ք է որ
առնէ զբաղցրութի՛ւն , և ոչ՛ք է մինչև ՝ի մի ։
13 ✻ ‖ Պերեզմանն բաց է կոկորդ նո՛ց , լեզուաք ‖Սաղ.
իւրեանց նենգաւորք եղեն ։ ‖ թոյնք իժից ՝ի 5. 11.
14 նեղքոյ շրթանց նո՛ց ։ ✻ ‖ Որոց բերանք անի- ‖139. 4.
15 ծիւք և դառնութի՛ւք լի են ։ ✻ ‖ Արագ են ոտք ‖9. 29.
16 նո՛ց հեղուլ զարիւն ։ ✻ Խեղումն և թշուա- ‖Եսայ.
17 ռութի՛ւն ՝ի ճանապարհս նոցա . ✻ և զճանա- 59. 7.
18 պարհն խաղաղութի՛ւն ո՛չ ծանեան ։ ✻ ‖ Ո՛չ է ‖Առակ.
երկիւղ աստուծոյ առաջի աչաց նոցա ։ 1. 16.
19 ✻ Գիտեմք՝ որ ‖Սաղմ.
սեն՝ այսոցիկ որ ըն՛ օրինօքն են ասեն . զի ամ 35. 2.
բերան խցցի , և դատապարտ լիցի ամ աշ-
20 խարհ ամ՛ ✻ ‖ Օ՛ի ՝ի գործոց օրինացն ո՛չ արդա- ‖Գաղա.
րասցի ամ՛ մարմին առաջի նո՛ր . ‖ Քզի օրինօքն 2. 16.
21 է գիտուի մեղաց ։ ✻ Եւայց արդ՝ առանց օրի- ‖ Վայր.
նացն իսկ արդարութի՛ւն ամ՛ յայտնեաւ է՝ վը- 7. 7.

կայեալ

կայեալ յօրինաց անտի՝ և ՚ի մարդարէից ։
22 * Վանդի արդարուքին այ ՚ի հաւատոց ան-
տի յօի քոի յամենայն հաւատացեալս . և
23 ոչինչ է խտիր ։ * Վանդի ամենեքեան մե-
ղան . և նուազեալ են ՚ի փառաց անտի այ ։
24 * Եւ արդարանան ձրի նորին շնորհօք ՚ի
ձեռն փրկուե որ ՚ի քս յս ։ * զոր յառաջն
25 եդ այծ ՚ի քաւուքիւն ՚ի ձեռն հաւատոց ա-
րեամքն նր , ՚ի հանդէս արդարուքե նորա
վ թողուե յառաջադոյն մեղացն գործե-
լոց , * ՚ի նեբեելն այ ՚ի հանդէս արդարուե
26 նորա ՚ի ժամանակի յայսմիկ . զի եղիցի նա
արդար , և արդարացուցանէ զայն՝ որ ՚ի հա-
ւատոցն յի ։ * Ւսկ արդ՝ ո՞ր են պարծանքն .
27 արգելան ։ յորո՞ց օրինաց , ՚ի գործոց անտի .
ո՛չ , այլ ՚ի հաւատոցն օրինաց ։ * Վանդի
28 համարիմք հաւատովք արդարանալ մարդ՝
առանց գործոց օրինաց ։ * Ւթե հրէից
29 միայն իցէ այծ՝ և հեթանոսաց ո՛չ . այո՛ և
հեթանոսաց ։ * Օ ի եթե մի է այծ՝ որ ար-
30 դարացուցանէ զթլփատուքիւն ՚ի հաւատոց ,
ապա և զանթլփատուքիւն նոյնիւ հաւատովք ։
31 * Ւրդ՝ զօրէնսն ինչ խափանեմք հաւատով-
քըս , քաւ լիցի . այլ զօրէնսն հաստատեմք ։

Գ Լ . Գ ։

Ւսկ արդ՝ զինչ ասիցեմք զգտանելն աբրա-
համ նահապետին մերոյ ըստ մարմնոյ ։
2 * Օ ի եթե աբրահամ գործովք եր ար-
դարացեալ՝ ունել ունէր պարծանս՝ այլ ո՛չ
3 առ այծ ։ * Ւսկ զինչ ասիցէ գիր . ‖ Հաւա-
տաց աբրահամ յայծ՝ և համարեցաւ նմա

յար-

Ր Օ. ‖ Ծննդ. 15. 6. Գաղ. 3. 6. Յակով. 2. 23.

4 յարդարութեէ ։ * Այլ այնմ որ գործիցէն,
ոչ համարին վարձքն ըստ շնորհաց՝ այլ ըստ
5 պարտեաց ։ * Իսկ այնմ որ ոչն գործիցէ՝
քայց հաւատայցէ յայն , որ արդարացուցա-
նէ զամբարիշտն , համարին հաւատք նորա
6 յարդարութէ ։ * Որպէս և դաւիթ ասէ
զերանութէ մարդոյ՝ որում Աստ համարի ար-
7 դարութէ առանց գործոց ։ * Երանի՛ որոց Աստ. ՌՄ.
թողան անօրէնութիքք , և որոց ծածկեցան 31. 1.
8 մեղք իւրեանց ։ * Երանելէ այր՝ որում Ռմ. 31. 2.
9 ոչ համարեսցի տէր զմեղս նր ։ * Արդ՝ երա-
նութէս այս ՚ի վե՞ր թլփատութէ՞ ն , եթէ
՚ի վերայ անթլփատութէ . քանզի ասեմք՝
եթէ հաւատեցան աբրահամու հաւատքն
10 յարդարութէ ։ * Արդ զիա՞րդ համարեցան .
մինչդեռ ՚ի թլփատութէ՞ էր՝ եթէ յանթլ-
փատութէ ։ ոչ ՚ի թլփատութէն , այլ յան-
11 թլփատութէ ։ * Եւ նշանակ առ զթլփա- Ծննդ.
տութէն , կնիք արդարութէ հաւատոյն՝ որ 17. 10.
12 յանթլփատութէ անտի . * զի եղիցի նա հայր
ամենայն հաւատացելոց , որ յանթլփատութէ ան-
տի իցեն . առ ՚ի համարել և նոցա արդարու-
թէն . և հայր թլփատութէ՝ որոց ոչ ՚ի թլ-
փատութէ անտի և եթ , այլև որոց երթայ-
ցեն ընդ հետս անթլփատութէ հաւատոյ հօր
մերոյ աբրահամու ։
13 * Ո՛չ ի՛ ոչ եթէ օրինօքն են աւետիքն աբրա- Գ.Գ.
համու՝ և զաւակի նորա ժառանգ լինել աշ-
խարհի , այլ ՚ի հաւատոյն արդարութէնէ ։
14 * Ո՛չ ի եթէ որք յօրինացն են , ժառանգ լ-
ցեն . ապա ընդունայն են հաւատքն՝ և դա-
15 տարկ աւետիքն ։ * Վասնզի օրէնքն զբար-
կու-

կուԹէ գործեն . բայց ուր ոչ են օրէնք՝ և
ոչ յանցանք ինչ : * Ալ սոն այնորիկ ՚ի հա- 16
ւատոց անտի , զի ըստ չնորհացն իցէ . առ ՚ի
լինելոյ հաստատուն աւետեացն ամ զաւա-
կին . ոչ այնմ միայն՝ որ յօրինաց անտի , այլ
և այնմ որ ՚ի հաւատոցն աբրահամու . որ
է հայր մեր ամենեցուն . * որպէս և գրեալ 17
||ծննդ· է , || Թէ հայր ազգաց բազմաց արարից զՔ-
17· 4· քեզ առաջի ՚ի . որում հաւատաց՝ ԵԹէ կեն-
դանի առնէ զմեռեալս , և կոչէ զգոյն իբ-
րև զգոյ : * Ալր յանդգնն յուսով հաւատաց 18
լինել նմա հայր ազգաց բազմաց . ոյզ և ա-
||ծննդ· ասցաւն , || Թէ այնպէս եղիցի զաւակ քո :
15· 5· * Եւ նա ոչ երկմտեաց ՚ի հաւատոցն . Թէ 19
պէտ և հայեցաւ ՚ի մարմին իւր այնուհետև
իբրև ՚ի մեռեալ . քանզի զհարիւրամեայիւք
ուրեմն էր . և ՚ի մեռելութի յարգանդին
սառայի : * Բայց յաւետեացն ՚ի ոչ երկ- 20
մտեաց անհաւատութ՚ . այլ զօրացաւ հա-
ւատովք , ետ փառս ՚ի . * և հաստատեցաւ 21
՚ի միտս իւր , ԵԹէ որ խոստացաւն՝ կարօղ
է առնել : * Ալ սոն որոյ համարեցաւ նմա 22
յարդարութի : * Եւ զդ՝ զի գրեցաւն , ոչ է- 23
Թէ վ՚ն որա միայն՝ ԵԹէ համարեցաւ նմա .
* այլ և վասն մեր՝ որոց համարելոց է . որք 24
հաւատամք յայն՝ որ յարոյցն զյ՚ս զ՚ր մեր
՚ի մեռելոց . * որ մատնեցաւ վ՚ յանցանաց 25
մերոց . և յարեաւ վասն զմեզ արդարացու-
ցանելոյ :

ՎԵՐՋ

ԳԼ. Ե.

1 Այսուհետեւ արդարացեալք ՚ի հաւատոց
անտի, խաղաղութիւն կալցուք առ Աստ ՚ի
2 Տէրն մերոյ Յիսի քմէ. * ‖ որով եւ զընդ- ‖ Եփես.
ծայութիւն ընկալաք հաւատովք ՚ի շնորհս յայս- 2. 18.
սոսիկ՝ յորում կամք, եւ պարծիմք յուսով
3 փառացն ՚ոյ: * Այլ ոչ այսչափ միայն, այլ եւ ‖ Յակոբ.
պարծիմք եւս ՚ի նեղութիւնս մեր. ‖ քանզի գի- 1. 3.
տեմք, եթէ նեղութիւնք զհամբերութիւն գոր-
4 ծեն, * համբերութիւն զհանդէս, հանդէս
5 զյոյս. * յոյս՝ ոչ երբեք ամաչեցուցանէ. զի
սէրն Աստուծոյ սփռեալ է ՚ի սիրտս մեր, ՚ի Հոգւոյն
6 Հոգւոյն սրբ՝ որ տուաւ մեզ: * Ո՛ի մինչդեռ
տակաւքն էաք՝ քա զմեր ՚ի ժամանակի ‖ ՚ի Եբրայ.
7 վր ամբարշտաց մեռաւ: * Ո՛ի վասն ար- 9. 14.
դարոյ հազիւ ոք մեռանիցի. այլ վասն բար- 1. Պետ.
եւոյ Թերեւս համարձակիցի ոք մեռանել: 3. 18.
8 * Յայտնեաց Աստ զսէրն իւր ՚ի մեզ. զի մինչ
9 դեռ մեղաւորքն էաք, * քա վասն մեր մե-
ռաւ. որչափ եւս առաւել յարդարանալս մե-
րոյ այժմիկ արեամբն նր՝ ապրեսցուք նո-
10 վաւ ՚ի բարկութենէ անտի: * Ո՛ի եթէ մինչ
թշնամիքն էաք՝ հաշտեցաք ընդ Աստ մահուամբ
որդւոյ նր. որչափ եւս առաւել՝ ՚ի հաշտեալս
11 մերում՝ ապրեսցուք կենօքն նր: * Այլ ոչ
այսչափ միայն, այլեւ պարծիմք եւս յԱստ ՚ի
Տէրն մերոյ Յիսի քմէ. որով եւ զհաշտու-
թիւնն իսկ ընկալաք:
12 * Ո՛ի ոմն ՚ի միջոկ մարդոյ մեղք յաշխարհ Ո. Օ.
մտին՝ եւ ՚ի մեղաց անտի մահ. եւ այնպէս
յայնմ մարդիկ տարածեցաւ մահ՝ որով ամե-
նեքեան

նեքին մեղան : * Այանգի մինչև յօրէնսն 13
մեղք էին յաշխարհի . բայց մեղք ոչ համա-
րին , ուր օրէնք ոչ էին : * Այլ թագաւո- 14
րեաց մահ յադամայ մինչև ցմովսէս՝ և՛ի վը-
րայանցուցելոցն , ըն նմանութեամբ յանցաւածոցն
ադամայ . որ է օրինակ հանդերձելոցն :
* Այլ ոչ ոպէս յանցանքն՝ նոյնպես և շնորհքն . 15
զի եթէ միոյն յանցանօք բազումք մեռան ,
որչափ ևս առաւել շնորհքն ոյ և պարգեւքն՝
շնորհօք միոյն մարդոյ յսի քէի՛ ի բազումս
առաւելաւ : * Եւ ոչ ոպէ՛ի միոջէ յանցուցե- 16
լոյն պարգեւքս . զի դատաստանն՝ ի միոջէ
յանցաւածոյ անսի՛ ի դատապարտութիւն .
այլ շնորհքն՝ ի բազմաց յանցաւածոցն յար-
դարութիւն : * Օ՛ի եթէ՝ ի միոյն յանցանաց 17
մահ թագաւորեաց միոջն , որչափ ևս առա-
ւել՝ որք զառաւելութիւն շնորհաց և զպար-
գևաց արդարութեն առնուցուն , կենօք թա-
գաւորեսցեն՝ ի ձեռն միոյն յսի քէի : * Այ- 18
պա ուրեմն՝ ոպէ միոյն յանցանօք յամ մարդիկ
դատապարտութիւն , նոյնպէս և միոյն արդա-
րութիւք՝ յամ մարդիկ արդարութիւն կենաց :
* Օ՛ի որպէս անհնազանդութիւք միոյն մար- 19
դոյ՝ մեղաւորք բազումք եղեն . նոյնպէս և
հնազանդութիւք միոյն , արդարք բազումք ե-
ղիցին : * Բայց օրէնքն՝ ի ներքս անկան , զի 20
յանցանքն բազմասցին . զի ուր առաւել ե-
ղեն մեղքն , առաւել ևս յաւելան շնորհքն :
* Օ՛ի ոպէ թագաւորեցին մեղքն՝ ի մահու 21
անդ . նոյնպէս և շնորհքն թագաւորեսցեն
արդարութիւք՝ ի կեանսն յաւիտենից՝ ի ձեռն
յսի քէի տեառն մերոյ :

ՎԵՐՋ ԳԼ :

Գ.Ի. Ը.

1 Իսկ արդ՝ զի՞նչ ասիցեմք, յաձախեսցո՞ւք ի
2 մեղսն՝ զի շնորհքն բազմասցին ։ * Չ՚լի՛ւ
լիցի ։ որք մեռաք մեղացն , զիա՞րդ տակաւին
3 ՚ի նմին կեցցեմք ։ * Կ՚ոչ գիտէք՝ զի որ
միանգամ մկրտեցաք ՚ի քո՛ յն՝ ՚ի մահ անդր || Գաղա.
4 նը՛ մկրտեցաք ։ * || Ծաղեցաք ընդ նմին մկըր- || 3. 27.
տութեն ՚ի մահ , զի ոմն յարեաւ քո՛ ՚ի մե- || Կող. 2. 12.
ռելոց փառաւք Հօր ։ || Նոյնպէս և մեք ՚ի նո- || Եփես.
5 րոգութիւն կենաց շրջեսցուք ։ * Օ՚ի եթէ տըն- 4. 23.
կակից եղեաք նմանութեա՛ մահուա նը՛ ։ այլ և Ա. Պետ.
6 յարութե՛ նը՛ լինիցիմք ։ * Ո՚այս գիտասջի՛ք՝ 4. 2.
զի հին մարդն մեր խաչակից եղև նորա , զի
խափանեսցի մարմին մեղացն , մի՛ և ծա-
7 ռայել մեզ մեղացն ։ * Ո՚ի որ մեռանի՝
8 արդարացեալ է ՚ի մեղաց անտի ։ * Իսկ ե-
թէ մեռաք ընդ քո՛ի , հաւատամք՝ թէ և կեց-
9 ցուք ընդ նմա ։ * Գիտեմք՝ եթէ քո՛ յարու-
ցեալ է ՚ի մեռելոց ։ այսուհետև ո՛չ մեռանի,
10 և մահ նմա ո՛չ ևս տիրէ ։ * Օ՚ի որ մեռաւն՝
մեղացն մեռաւ միանգամ, և որ կենդանին
11 է՝ կենդանի է Աստ ։ * Կ՚ոյնպէս և դուք հա-
մարեսջի՛ք զանձինս մեռեալս մեղացն , և
կենդանիս Աստ ՚ի քո՛ յն ՚ի Տէր մեր ։
12 * Զ՚ի այսուհետև թագաւորեսցեն մեղք ՚ի Գ.Կ
մահկանացու մարմինս ձեր՝ հնազանդել ցան-
13 կութեց նորա ։ * Կ՚ու մի պատրաստէք զան-
դամս ձեր զէն անիրաւութե՛ մեղացն ։ այլ
պատրաստեցի՛ք զանձինս ձեր Աստ՝ ոմն ՚ի մե-
ռելոց ՚ի կենդանիս ։ և զանդամս ձեր զէն
14 արդարութե՛ն Աստ ։ * Օ՚ի մեղք ձեզ ո՛չ տի-
րեսցեն

բեսցեն . քանզի ո՛չ էք ըստ օրինաց՝ այլ ըստ շնոր-
հաց : * Եւ արդ՝ զիա՞րդ . մեղիցո՞ւք՝ զի չե՛մք 15
ընդ օրինաց՝ այլ ըստ շնորհաց . քա՛ւ լիցի : * Ո՞չ 16
գիտէք՝ թէ որում պատրաստէք զանձինս
ձեր ծառայս՝ ի հնազանդուելոյ , ծառայ էք՝
որում հնազանդիքն , եթէ մեղաց՝ ի մահ ,
և եթէ՝ ի հնազանդուելոյ արդարութե՝ ի
կեանս : * Այլ շնորհակա՛լ ասեմ . զի եղէք ծառայք 17
մեղաց՝ հնազանդեցայք՝ ի սրտէ՝ որում ա-
ւանդեցայք կաւակ վարդապետուե : * Ազա՛տ՝ 18
ազատացեալք՝ ի մեղաց՝ ծառայեցի՛ք արդա-
րութե : * Մարդ կօրէն ասեմ վ՛ տկարու՛ե 19
մարմնոյ ձերոյ . զի որպէս պատրաստեցի՛ք
զանդամս ձեր ծառայս պղծութե և անօրէ-
նութե յանօրէնութի . նոյնպէս և այժմ պատ-
րաստեցի՛ք զանդամս ձեր ծառայս արդա-
րութե՝ ի սրբութի : * Ո՞ի ինչ ծառայքն 20
եղէք մեղաց՝ ազատացեալ եղէք յարդարութէն :
* Եւ արդ՝ զի՞նչ պտուղ ունէիք յայնժամ , 21
որովք այժմ զամօթի հարեալ եք . զի վախ-
ճան նոցա մահ է : * Այլ այդ արդ ազատացեալք 22
՝ի մեղացն՝ և ծառայեալք Աստուծոյ՝ ունիք զպտուղ
ձեր՝ ի սրբութի , և վախճան նո՛ր կեանք յա-
ւիտենից : * Ո՞չ 23
այլ շնորհքն Աստուծոյ կեանք յաւիտենից՝ ի քո՛ր
՝ի Տէր մեր :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ը Ե Ր Ո Ր Դ .

Ո՞չ գիտէք եղբարք , զի ընդ գիտուն 1
օրինաց խօսիմ . զի օրինք տիրեն մարդոյ՝
որչափ ժամանակս կենդանի իցէ : * Վասն- 2
պեալ

¶ Ի.կոր. 7. 39.

պեաղ կայ օրինօք . իսկ եթէ մեռցի այրն ,
3 արձակեաղ է յօրինացս առն : * Այսպա ուրեմն
մինչ կենդանի է այրն , շուն կոչի՝ եթէ լինիւ
յի առն այլումն : և եթէ մեռցի այրն՝ ազատ
է յօրինացն , չհամարեաղ շուն՝ եթէ լինիցի
4 առն այլումն : * Այսուհետև և դուք ընդ-
քարք՝ մեռայք օրինացն մարմնովին քովի , լի-
նել այլումն որ ի մեռելոցն յարուցեալ է , զի
5 պտղաբերը լիցուք ամ : * Մինչ մինչ հաքն
մարմնով , կարիք մեղաց՝ որ օրինօքն էին՝ զո-
րանային յանդամս մեր , առ ի պտղաբեր
6 առնելոյ զմեզ մահու : * Այսց այժմ դա-
տարկացաք յօրինացս անտի . քանզի մեռաք
այնմիկ՝ որով ըմբռնեաղն էաք , առ ի ծա-
ռայել մեզ նորոգութիւք հոգւոյն՝ և ոչ հնու-
7 թիւ գրոյն : * Ասկ արդ զինչ ասեմք . օրէնքն
մեղք իցեն . քաւ լիցի : այլ զմեղս ոչ գիտէի ,
եթէ ոչ օրինօք . և զցանկութիւն ոչ ճանաչէի ,
եթէ ոչ օրինացն էր ասացեալ՝ ‖ մի ցանկա- ‖ Եել. 20. 17.
8 նայցես : * Պատճառս առին մեղքն պատու- 2. Օրէն. 5. 21.
բանաւն , և գործեցին յիս զամ ցանկութիւն .
զի առանց օրինացն մեղքն մեռեալ էին :
9 * Այս ես առանց օրինացն երբեմն էի կենդա-
նի . այլ իբրև հաս յիս պատուիրանն , մեղ-
10 քըն կենդանացան . * և ես մեռայ , և գըտա՛ւ ինձ պատուիրանն՝ որ ի կեանսն էր ,
11 նոյն ի մահ : * Օ՛ի մեղացն պատճառս ա-
ռեալ պատուիրանաւն՝ խաբեցին զիս , և նո-
վինն սպանին :
12 * ‖ Այսուհետև օրէնք սուրբ են՝ և պատուի- Ղ. Օ.
13 րանն սուրբ և արդար և բարեբար : * Իսկ արդ՝ ‖ 1. Տիմ. 1. 8.
ինձ բարին մահ եղև . քաւ լիցի . այլ մեղ-
քըն .

քընացի երևեսցին մեղքն բարեաւն գործել
ինձ զմահ. զի եղիցին ըստ առաւելուէ մեղքն
մեղաւոր ՚ի ձեռն պատուիրանին: * Վասն 14
տեմք՝ զի օրէնքն հոգևոր են. այլ ես մարմ
նաւոր եմ, ընդ մեղօք վաճառեալ: * Օ՛ի 15
զոր գործեմն ոչ գիտեմ, ոչ եթէ զոր կամիմն՝
զայն առնեմ, այլ զոր ատեամն՝ զայն գոր-
ծեմ: * Ա՛պա եթէ զոր ոչն կամիմ՝ զայն առ- 16
նեմ, վկայեմ օրինացն՝ եթէ բարւոք են:
* Ա՛յլ արդ՝ ոչ եթէ ես գործեմ զայն, այլ 17
բնակեալ յիս մեղքն: * Վասն զի ոչ բնա- 18
կեալ է յիս, այսինքն ՚ի մարմնի իմում, բա-
րի ինչ. զի կամքն առաջի կան ինձ. և առ-
նել զբարին ոչ: * Օ՛ի ոչ եթէ՝ զոր կամիմ 19
զբարին՝ առնեմ, այլ զոր ոչն կամիմ զչարն,
զայն գործեմ: * Ա՛պա եթէ զոր ոչն կամիմ՝ 20
զայն առնեմ, ոչ ևս ես առնեմ զայն՝ այլ
բնակեալ յիս մեղքն: * Այս արդ՝ գտանեմ 21
զօրէնս այնորիկ՝ որ կամիցին առնել յիս ըզ-
բարին. և ինձ չարն առաջի կայ: * Հաճեալ 22
եմ ըստ օրէնսն ՚այ ըստ ներքին մարդոյն. * բայց 23
տեսանեմ այլ օրէնս յանդամս իմ, զինեալ
հակառակ օրինաց մտաց իմոց. և գերեալ
զիս օրինօքն մեղաց՝ որ են յանդամս իմ:
* Ա՛յր մի տառապեալ եմ ես՝ ո՞վ ապրեցու- 24
ցե զիս ՚ի մարմնոյ աստի մահու: * Ա՛յլ շը- 25
նորհքն ՚այ ՚ի ձեռն Յսի քրսի Տեառն մերոյ:
Ն Կ Ա՛պա ուրեմն՝ ես ինքնին մտօք իմովք ծա-
ռայեմ օրինացն ՚այ. և մարմնով օրինացն
մեղաց:

ԳԼՒԽ Բ։

1 Ով ասդ սկսս իսկ՝ ոչինչ դատապարտութի-
2 ն այնոցիկ՝ որ ՚ի քս յս ։ * Ո՛չ ի օրինք
հոգւոյն կենաց ՚ի քս յս ազատեցին զիս յօ-
3 րինաց մեղացն և մահու ։ * Ո՛չ ի որ անկնա-
րին երբ օրինացն՝ որով տկարանայր մարմնով
‖ ած զորդին իւր առաքեաց ՚ի նմանութիւն ‖ Սաղ.
մարմնոյ մեղաց՝ և վ մեղաց , և դատապար- 106. 20.
4 տեաց զմեղս ՚ի մարմնի անդ ։ * զի արդարու- Յովհան.
թիւն օրինացն կատարեսցի ՚ի մեզ , որք ոչ ըստ 3. 16.
5 մարմնոյ դնայցեմք՝ այլ ըստ հոգւոյն ։ * Ո՛չ ի
որք ըստ մարմնոյն՝ զմարմնոյն խորհին , և որք
6 ըստ հոգւոյն՝ զհոգւոյն ։ * Ո՛չ ի խորհուրդ
մարմնոյ՝ մահ է ։ և խորհուրդ հոգւոյն ,
7 կեանք և խաղաղութի ։ * Վասնզի խորհուրդ
մարմնոյ թշնամութի է յաստ՝ զի օրինացն աստ
8 ոչ հնազանդի ։ նաև կարէ իսկ ոչ ։ * Ո՛չ ի որ
մարմնոյնն են , աստ հաճոյ լինել ոչ կարեն ։
9 * Դայց դուք ոչ էք մարմնով՝ այլ հոգւով ,
եթէ իսկ հոգին աստ ՚ի ձեզ բնակեալ ։ ապա
եթէ ոք զհոգի քսի ոչ ունի , սա չէ նորա ։
10 * Իսկ եթէ քս ՚ի ձեզ է՝ ապա մարմին մե-
ռեալ է վասն մեղաց ։ և հոգին կենդանի է
11 վ արդարութե ։ * Եթէ հոգի այնորիկ՝
որ յարոյցն զյս ՚ի մեռելոց , բնակեալ է ՚ի
ձեզ ։ ապա և որ յարոյց զյս քս ՚ի մեռելոց՝
կենդանացուսցէ զմահկանացու մարմինս
ձեր բնակեալ հոգւովն իւրով ՚ի ձեզ ։ ՎԵՐՋ
12 * Դ՚այսուհետև երջարք՝ պարտապան եմք ոչ
13 մարմնոյ՝ ըստ մարմնոյ կեալ ։ * Ո՛չ ի թէ ըստ
մարմնոյ կեցէք՝ մեռանելոց էք ։ իսկ եթէ
հոգ-

Հոգւով ղդործս մարմնոյ սպանանիցէք՝ կեց-
ջիք ։ * Օ՛ի որ Հոգւովն այ վարին , նոքա են 14
որդիք այ ։ * Օ՛ի ոչ առիք զՀոգին ծա- 15
ռայութեան միւսանգամ յերկիւղ , այլ առիք
զՀոգին որդեգրութեան . որով աղաղակեմք
աբբայ . Հայր ։ * Ինքն Հոգին վկայէ 16
Հոգւոյս մերում, եթէ եմք որդիք այ ։ * Եւ 17
եթէ որդիք , ապա և ժառանգք . ժառանգք
այ՝ և ժառանգակիցք քրիստ . եթէ չարչա- 24. 26.
րանացն կցորդ լինիմք , և փառացն Հաղորդ
լինելոց եմք ։ * Ինձ այսպէս թուի՝ եթէ ոչ 18
են արժանի չարչարանք ժամանակիս Հան-
դերձելոց փառացն՝ որ յայտնելոց են ի մեզ
* Օ՛ի ակնկալութեամբ արարածոց՝ յայտնու- 19
որդւոցն այ սպասէ ։ * Օ՛ի ընդունայնու- 20
արարածք Հնազանդեցան , ոչ իւրեանց կա-
մաւ՝ այլ վասն այնորիկ՝ որ Հնազանդեցոյցն
յուսով . * զի և ինքեանք իսկ արարածքն 21
ազատեսցին ի ծառայութենէ ապականու՝
յազատութիւն փառաց որդւոցն այ ։ * Գիտեմք 22
զի գիտեմք , եթէ ամ արարածք հեծեծն և
երկնեն միանձն ցայժմ ։ * Եւ ոչ այսչափ 23
միայն . այլև մեք իսկ՝ որ զպտուղ Հոգւոյն
ունիմք , անձամբ յանձինս մեր հեծեծեմք՝ որ-
դեգրութեան ակն կալեալ փրկուե մարմնոյ
մերոյ ։ * Օ՛ի յուսով ապրեցաք . այլ յոյս 24
տեսանելի՝ չէ յոյս . զի զոր տեսանէ ոք՝ զի՞
և յուսայ ։ * Ապա թէ զոր ոչն տեսանեմք 25
յուսամք , Համբերութեամբ ակն ունիմք ։
* Նոյնպէս և Հոգին ի թիկունս Հասանէ 26
տկարութե մերում. զի զոր կամքն յաղթէ՝
որպէս արժան իցէ՝ ոչ գիտեմք . այլ ինքնին
Հո-

Հոգին քարեխօս լինի՛ ի հեծուծս անմռունչս։
27 *Այլ որ քննէն զսիրտս՝ գիտէ զինչ խորհուրդ է Հոգւոյն. զի ըստ այլ քարեխօսէ վասն
28 սրբոց։ *Այլ գիտեմք՝ եթէ որոց սիրէնն զԱստ՝ յամի գործակից լինի՛ ի քարիս՝ որք
29 հրաւիրանաւն կոչեցան։ *Զի զորս յառաջին ճանաչէր՝ յառաջագոյն և հրաւիրեաց կերպարանակից լինել պատկերի որդւոյն իւրոյ. զի եղիցի նա անդրանիկ՝ ի մէջ եղբարց բազ-
30 մաց։ *Եւ զորս յառաջագոյնն հրաւիրեաց՝ զնոսին և կոչեաց. և զորս կոչեացն, զնոսին և արդարացոյց. և զորս արդարացոյցն, զնոսին և փառաւորս արար։ *Սակ արդ զի՞նչ
31 32 ասեմք առ այս. եթէ Աստ՝ ի մեր կոյս է, ո՞վ ի՛նչ մեզ հակառակ։ *Որ յիւր որդւոյն ոչ ||Եփես. 5. 9.
խնայեաց՝ այլ վասն մեր ամենեցուն մատնեաց զնա. զիա՞րդ ոչ նովաւ հանդերձ զամենայն
33 հիցէ մեզ։ *Ո՞վ իցէ որ մեղադիր լինիցի ընտրելոց Աստուծոյ. Աստ է որ արդարացուցանէ,
34 *ի՞նչ արդ՝ ո՞վ է որ դատապարտ առնիցէ։ Ո՞ր յն՝ որ մեռաւն մանաւանդ եթէ յարուցեալ իսկ է. || և է ընդ աջմէ Աստուծոյ, որ և բա- || Մարկ.
35 րեխօս իսկ է վասն մեր։ *Ո՞րդ՝ ո՞վ մեկնեսցէ 16. 19.
զմեզ ի սիրոյն քրիստոսի, նեղութի՞ւն՝ եթէ անձկութի՞ւն՝ եթէ հալածանքո՞ւ՝ եթէ սովո՞ւ՝ եթէ մերկութի՞ւն՝
36 եթէ վիշաքո՞ւ՝ եթէ սուրո՞. * որպէս և գրեալ է. || վասն քո մեռանիմք զօրհնասացաց, համարեա- || Սաղմ.
37 ցաք իբրև զոչխար ի սպանդ։ *Այլ յայսմ 43. 22.
ամենայնի, առաւել յաղթեմք նովաւ՝ որ
38 սիրեացն զմեզ։ *Վասնզի հաստատեալ եմ, եթէ՝ ոչ մահ և ոչ կեանք և ոչ հրեշտակք և
ոչ իշխանութիւնք, և ոչ որկանս և ոչ հանդերձ-

ձեալքն և ոչ ղօրուիք , * և ոչ քարձրուիլն 39
և ոչ խորուիլն , և ոչ այլ ինչ արարած՝ կա-
րէ մեկնել զմեզ ՚ի սիրոյ անտի ՚ի , որ ՚ի
քս յս ՚ի տր մեր ։

ԳԼՒ. Թ։

ԵՊ Ասուցուիլ ասեմ ՚ի քս՝ և ոչ ստեմ, վը- 1
կայեն ինձ միաք իմ ՚ի հոգի տգ ։ * զի 2
տրտմուիլն է ինձ յոյժ՝ և անպակաս ցաւք
սրտի իմոյ ։ * Օ՛ ուխտիւք խնդրեի ես իսկ 3
ինքնին նզով լինել ՚ի քմէ , վ՚ եղբարց իմոց
և ազգականաց ըստ մարմնոյ , * որ են իսկ լա- 4
ցիք ։ որոց որդեգրուիլն և փառքն և կտա-
կարանքն և օրէնադրուիլն և պաշտօնն և
աւետիքն , * որոց հարքն , յորոց և քս ըստ 5
մարմնոյն, որ է ՚ի վերայ ամենեցուն Աած օրհ-
նեալ յաւիտեանս ։ ամէն ։ * Ոչ ինչ է մարթ՝ 6
եթէ անկած լինիցի բանն Այ ։ զի ոչ ամե-
նեքեան՝ որ յիսրայէլէն են , նոքա իսկ լեանք
իցեն ։ * և ոչ որ զաւակն աբրահամու են՝ 7
‖ Ծննդ ։ ամենեքեան որդիք իցեն ։ ‖ այլ խոսհակաւ
21 ։ 12 ։ կոչեսցի քեզ զաւակ ։ * Ոչ յսինքն՝ ոչ եթէ 8
որ որդիք մարմնոյն են , են որդիք Այ ։ այլ
‖ Գաղ ։ ‖ որդիք աւետեացն համարին ՚ի զաւակ ։
4 ։ 28 ։ * Վ՚ անզի աւետեաց խոկ է բանս այս , եթէ 9
‖ Ծննդ ։ ‖ ՚ի ժամանակի յայսմիկ եկիցէ՝ և եղիցի որդի
18 ։ 10 ։
‖ Ծննդ ։ սառայի ։ * Ոչ ոչ այնչափ միայն՝ ‖ այլ և ՚ի 10
25 ։ 24 ։ հաւբեկայ ՚ի միօրէ անկողնոյ սահակայ հօր
մերոյ ։ * Օ՛ ի մինչչև ծնեալ էին , և մինչչև 11
բարի ինչ՝ կամ չար գործեալ էին ։ զի ըստ
ընտրուիլն առաջադրուին այ հաստատես-
ցի ։ * ոչ՚ի գործոց՝ այլ յայնմանէ որ կոչեացն՝ 12

ասաց

13 առացաւ նմ. * ‖ Թէ երէցն կրտսերոյն ծա- ‖ Ծննդ. 25. 23.
ռայեսցէ. ոյզ և գրեալ է. Թէ ‖ զյակովբ ‖ Մաղա. 1. 2.
14 սիրեցի, և զեսաւատեցի: * ‖ Սակ արդ՝ զի՞նչ
առեմք. միթէ անիրաւութի՞ւն իցէ այ. քա՛ւ
15 լիցի: * ‖ Օ՛ի մովսէսի ասէ. ‖ ողորմեցայց՝ ‖ Ելից. 33. 19.
որումն ողորմեցայցին, և գթացայց՝ յորս գը-
16 թացայցին: * ‖ Պա ո՛չ ը՛ն այնմ՝ զոր կա-
միցին, և ո՛չ ը՛ն այնմ՝ որ ընթանայցէ. այլ
ըստ այ՝ որ ողորմին:
17 * ‖ Ասէ գիր ցփարաւոն. ‖ Թէ վասն ‖ Ա՛Օ.
այսորիկ գրգռեցի զքեզ, զի՝ ի քեզ ցուցից ‖ Ելից. 9. 16.
զզօրութի՛ւն իմ, և պատմեսցի անուն իմ ընդ
18 ամ երկիր: * ‖ Պա ուրեմն՝ ումն կամի՝ ողոր-
19 մի, և ումն կամի՝ խստանայ: * ‖ Սակ արդ՝ ա-
սիցես, Թէ մեղ ևս զի՞նչ դնէ՝ զի կամայ նո՛ր
20 ոչ՛ք կայ հակառակ: * ‖ Սակ արդ՝ դու ո՛վ ‖ Իմաստ. 15. 7.
ես մարդ՝ որ պատասխանի տաս այ: ‖ միթէ ‖ Եսայ. 45. 9.
ասիցէ՞ առեղծուածն ցստեղծիչն՝ Թէ ընդ՛ Եսայ. 18. 6.
21 այդպէս արարեր զիս: * ‖ Թէ ո՛չ ունիցի իշ-
խանութի՛ւն բրուտն կաւոյն, ՚ի նմին զանգ-
ուածոյ առնել անօթ՝ զոմն ՚ի պատիւ և զոմն
22 յանարգանս: * ‖ Պա եթէ կամէր այծ յու-
ցանել զբարկութի՛ւն, և յայտնի առնել զզո-
րութի՛ւն իւր. որ համբերն բազում երկայն-
մտութի՛ւ անօթոցն բարկութե՛ւ՝ պատրաստե-
23 լոցն ՚ի կորուստ: * Օ՛ի յայտնի արասցէ զըզ-
մեծութի՛ւն փառացն իւրոց ՚ի վե՛ր անօթոցն ո-
ղորմութե՛ւ, զոր պատրաստեաց ՚ի փառս:
24 * Օ՛ որս և կոչեաց զմեզ, ո՛չ միայն ՚ի հրեից՝
25 այլև՛ ՚ի հեթանոսաց. * որպէս և յովսէէ ա- ‖ Ովսէ. 2. 23.
սէ: ‖ կոչեցից զոր ո՛չ ժողովուրդն իմ, ժո- ‖ Պետ. 1. 2. 10.
ղովուրդ լինձ. և զսիրեցեալն՝ սիրեցեալ, և

զոր-

ՈՎԵ. 1. 10. զչողղրմեաըն՝ ողղրմեալ ։ * ‖ Նա եղեցի ’ի 62
տեղոջ յորում ասացաւ նոցա՝ Թէ ոչ ժողո-
վուրդ իմ դուք , անդ կոչեսցին նոքա որդիք
ոյ կենդանւոյ ։ * Նասայի աղաղակէ վ֊ երի · 27
ԵՒՍՈՅ. 10. 22. ‖ եթէ իցէ թիւ որդւոցն ելի իբրև զաւազ 28
ծովուն՝ սակաւ ինչ ինացորդք ինասցեն։* Օ֊ի
բան մի հակիրճ և համառօտ արդարութ֊ ։
զբանն հակիրճ արասցէ որ ’ի վերայ երկրի ։
ԵՒՍՈՅ. 1. 9. * Նա որպէս ասէ եսայի ‖ Թէ ոչ ոն զօրու- 29
թեց Թողեէր մեզ զաւակ , իբրև զսոդոմ
լինեաք՝ և գոմորայ նմանեաք ։
Օ. Կ * Ոսկ արդ զի՞նչ ասիցեմք · զի հեթանոսք՝ 30
որ ոչ երթային զհետ արդարութ֊ հասին
արդարութ֊ , այնմ արդարութ֊ որ ’ի հա-
ւատոյ անտի ։ * Ի֊սրէլ երթայր զհետ 31
օրինացն արդարութ֊ և յօրինացն արդարութ֊ն
ոչ ժամանեաց ։ * Ընդէր · զի ոչ ’ի հաւա- 32
տոյ՝ այլ իբրև ’ի գործոց օրինացն · քանզի
դթեցին նոքա առ վիմին գայթագղութ֊ ·
ԵՒՍՈՅ. 28. 16. 1. ՊԵՏ. 2. 7. * որպէս և գրեալ է ։ ‖ ահաւասիկ դնեմ ’ի 33
սիոն քար գայթագղութ֊ և վէմ գլորմանն.
և ոմ որ հաւատասցէ ’ի նա՝ մի ամաչեսցէ ։

ԳԼ. Ժ.

Ա՛ղբարք՝ իմ կամք սրտի և աղօթք առ ոծ, 1
վ֊ ոնց են ’ի փրկուի ։ * Վ֊անզի վկայեմ 2
նց՝ թէ զնախանձն ոյ ունին , այլ ոչ գիտու-
թ֊ ։ * Օ֊ի տգէտ են ոյ արդարութ֊ն , և 3
զիւրեանցն խնդրեն կացուցանել · զի արդա-
րութ֊ն ոյ ոչ հնազանդեցան ։ * Վ֊անզի 4
կատարած օրինացն քս է՝ յարդարութ֊ ոմ
հաւատացելոց ։

Ո֊ով-

5 *Ա՛ովսէս գրէ զարդարութիւն, որ յօրինադ
անտի է. ‖ Թէ արասցէ զայն մարդ՝ կեցցէ ‖ Ղեւ.
6 նովքին: *Իսկ զՀաւատոյն արդարուէ այս- 18. 5.
պէս ասէ. ‖ Մի ասիցես՝ ի սրտի քումմ, ո՞վ ե- Եզեկ.
լանիցէ յերկինս, այսինքն է՝ զքո իջուցանել. 20. 11.
7 *կամ ո՞վ իջանիցէ յանդունդս, այսինքն է՝ Գաղ.
8 զքո հանել՝ ի մեռելոց: * Ա՛յլ զինչ ասէ ‖Բ.Օրէն.
պիր. ‖ մերձ է բանն՝ ի բերան քո՝ և՝ ի սրտի 30. 12.
քումմ է. այսինքն է՝ բանն հաւատոյ զոր ‖Բ.Օրէն.
9 քարոզեմք: *Օ՛ի եթէ խոստովանեսցես 30. 14.
բերանով քով՝ որ տէր զիս. և հաւատասցես՝ ի
սրտի քումմ, թէ ած յարոյց զնա՝ ի մեռելոց,
10 կեցցես: *Օ՛ի սրտիւ հաւատայք յարդա-
րութիւն, և բերանով խոստովանիք՝ ի փրկու-
11 թիւն: *Ա՛սէ գիր. ‖ Ամ՝ որ հաւա- ‖ Եսայ.
12 տասցէ՝ ի նա, մի ամաչեսցէ: *Օ՛ի ոչ գոյ 28. 16.
հաւիր հրէի և հեթանոսի. քանզի նոյն տէր
է ամենեցուն, բաւական յամենեսին՝ որք
13 կարդան զնա: *‖ Օ՛ի ամ՝ որ կարդա- ‖ Յովէլ.
14 ցէ զանուն տեառն՝ կեցցէ: *Իսկ զիա՞րդ կար- 2. 32.
դասցեն՝ յոր ոչն հաւատացին. կամ զիա՞րդ Գործ.
հաւատասցեն՝ որում ոչ լուան. կի՞ զիա՞րդ 2. 21.
15 լուիցեն առանց ուրուք քարոզելոյ. *կամ
զիա՞րդ քարոզեսցեն, եթէ ոչ առաքեսցին.
որպէս և գրեալ է. ‖ իբրև զի գեղեցիկ են ոտք ‖ Եսայ.
աւետարանչացն խաղաղութեան և աւետարան- 52. 7.
16 չացն բարութեան: *Ա՛յլ ոչ ամենեքեան հնա- Նաա.
զանդ եղեն աւետարանին. Եսայի աղաղա- 1. 15.
17 կէ. ‖ տէր՝ ո՞ հաւատաց լսոյ մերում: *Ա՛պա ‖ Եսայ.
ուրեմն՝ հաւատք՝ ի լսելոյ են, և լսո՛ր՝ ի բա- 53. 1.
նէն քրիստոսի: Յովհան.
12. 18.
18 *Ա՛յլ ասեմ, միթէ ոչ լուան. մանաւանդ՝ ՎԵՐՋ
զի

Ա Սաղմ. 18. 5. || զի ըստ ամէն երկիր ել բարբառ նոցա, և ըստ ծագս տիեզերաց խօսք նոցա: * Առ արեգական 19
|| 2. Օրէն. 32. 21. իսրայէլ ոչ լուաւ. նախ մովսէս ասէ, || Ես նախանձեցուցից զձեզ ոչինչ ժողովրդեամբ, և ազգաւ անմտաւ զկծեցուսցից զձեզ:
* Եսայի համարձակի իսկ՝ և ասէ. 20
|| Եսայ. 65. 1. || գտայ այնոցիկ՝ որ զիս ոչ խնդրէին. յայտնի եղէ այնոցիկ՝ որ զիս ոչ հարցանէին:
|| Եսայ. 65. 2. * Առ ամենայն ազգ 21
գեցի զձեռս իմ առ ժողովուրդ անհաւատ՝ և հակառակող:

ԻԱ. ԺԱ.

Ասէ արդ՝ ասեմ, միթէ մերժեաց Աստուած զժո- 1
ղովուրդ իւր. քաւ լիցի. քանզի և ես իսրայէլացի եմ, ի զաւակէ աբրահամու յազգէ բենիամինի: * Ոչ մերժեաց Աստուած զժողո- 2
վուրդ իւր, զոր յառաջագոյն ծանեաւ, թէ ոչ գիտէք յերիա զինչ ասէ գիր. որպէս ամբաս-
|| 3 Թագ. 19. 10. տան լինի այ միէ ընդ: * || Տէր՝ զմարգարէս քո 3
կոտորեցին, և զսեղանս քո կործանեցին. ես մնացի միայն, և խնդրեն զանձն իմ: * Առ 4
|| 3 Թագ. 19. 18. զինչ ասէ նմա պատասխանին||. Թողի ինձ ասէ՝ եօթն հազար այր, որ ոչ կրկնեցին ծունր բահաղու: * Այսպէս և յայսմ ժամանակի 5
մնացորդք՝ ըստ ընտրութեան շնորհացն եղեն:
* Իսկ եթէ շնորհօք՝ ոչ ևս ի գործոց. ապա 6
թէ ոչ՝ շնորհքն՝ ոչ ևս շնորհք լինին: * Իսկ 7
արդ՝ զոր խնդրէրն իսկ, այնմ ոչ եհաս. բայց ընտրութեն եհաս. և այլքն կուրացան.
|| Եսայ. 6. 9. 29. 10. * որպէս գրեալ է. || Ետ նոցա Աստուած հոգի չիմաստութեան. աչս՝ որպէս զի ոչ տեսանիցեն, և ականջս՝

կանչէ՝ որովք ոչ լսիցեն , մինչև ցայսօր ժա- Գ·ւթ ·
9 մանակի ։ * Եւ դաւիթ ասէ ։ ‖ եղիցին սե- 28 · 26 ·
ղանք նոցա յորոգայթ և ՚ի յորս և ՚ի գայ- ‖ Սաղմ · 68 · 23 ·
10 թատղուն՝ և ՚ի հատուցումն նոցին ։ * Խա-
ւարեսցին աչք նոցա զի մի տեսցեն . և զթի-
11 կունս նոցա հանապազ կորացո՛ ։ * Ասէ արդ ա-
սեմ, միթէ վասն այնորիկ յանցեան՝ զի կոր-
ծանեսցին . քաւ լիցի ։ այլ նոցա յանցանօքն
փրկութիւն հեթանոսաց . զի նախանձ արկցէ
12 նոցա ։ * Ասէ եթէ յանցանքն նոցա մեծուի աշ-
խարհի , և պարտութիւնն նոցա մեծութիւն հե-
թանոսաց . որչափ ևս առաւել լրութիւն նոցա ։
13 * Այլ ձեզ ասեմ հեթանոսաց՝ ցորչափ ժա- Ա
մանակս իցեմ հեթանոսաց առաքեալ , ըզ-
14 պաշտօնն իմ փառաւորս առնեմ . * զի թերևս
ևս նախանձ արկից նոցա մարմնով իմով՝ և
15 ապրեցուցից զոմանս ՚ի նոցանէ . * Օ՛ի ե-
թէ մերժումն նոցա հաշտութիւն աշխարհի է . իսկ
ընդունելութիւնն զինչ իցէ , եթէ ոչ կենդա-
16 նութի՚ի մեռելոց ։ * Ասէ եթէ սկիզբն սուրբ
է՝ և զանկուածն . և եթէ արմատն՝ ապա և
17 ոստքն ։ * Եթէ յոստոց անտի ումանք փշրե-
ցան , և դու որ ձիթենիդ վայրենի էիր՝ պատ-
ուաստեցար ՚ի նոսա , և բաժանորդ եղեր
18 արմատոյն՝ և պարարտութե՛ ձիթենւոյն , * մի՛
պարծիր առ ոստովքն . ապա եթէ պարծիս-
ցիս՝ ոչ եթէ դու զարմատն ՚ի վեր ունիս ,
19 այլ արմատն զքեզ ։ * Ասէ արդ՝ ասիցես ,
ոստքն փշրեցան՝ զի ես պատուաստեցայց ։
20 * Բարւոք է՝ անհաւատութեն փշրեցան , և
դու հաւատովք հաստատեցար . մի՛ հպար-
21 տանար՝ այլ երկիր ։ * Օ՛ի եթէ ոճ ՚ի բուն
ոստսն

ոստան ոչ խնայեաց, դուցէ երբէք և ի քէզ
ոչ խնայիցէ։ * Արդ՝ տես զքաղցրութիւն՝ և 22
զսաստկութիւն այ. ի վերայ կործանելոցն սաստ-
կութիւն, և ի վերայ քո քաղցրութիւն այ, եթէ կայ-
ցես ի նմին քաղցրութեան. ապա թէ ոչ՝ և դու
կոծնոպեսցիս։ * Այլ նոքա եթէ ոչ ի նմին 23
անհաւատութեան կայցեն, պատուաստեսցին.
զի կարօղ է այ միւսանգամ պատուաստել
զնոսա։ * Օ՛ի եթէ դու ի բնէն ի վայրենի 24
ձիթենւոյ անտի հատար՝ և յանբուն ի բա-
րի ձիթենւոյն պատուաստեցար, որչափ և
առաւել նոքա՝ որ բունքն իսկ են՝ պատուաս-
տեսցին յիւրեանց ձիթենւոյն։

Լ՚Ե * Ոչ կամիմ եղբարք եթէ տգիտք լինէք խոր- 25
հըրդոյս այսմիկ, զի մի յանձինս ձեր լինիք
իմաստունք. զի կուրութի փորը ի շատ ե-
զեալ լինի. մինչև լրումն հեթանոսաց մտցէ,
* և ապա ամ լիցի կեցցէ. ոստ և գրեալ է. 26
|| Եսայ. || եկեսցէ ի սիոնէ փրկիչ՝ և դարձուսցէ
59. 20. զամբարշտութիւնն ի յակովբայ։ || * Այս 27
նոյ՝ որ յինէն ուխտ, յորժամ բարձիցէ զմեղս
նոցա։ * Ըստ աւետարանին թշնամիք են վա 28
ձեր, ըստ ընտրութեան սիրելիք վասն հարցն։
* Վասնզի անզեղջ են շնորհք՝ և կոչումն այ։ 29
* Օ՛ի ոստ և դուք երբեմն ապստամբ եկիք 30
յայ՝ և արդ ողորմութիւն գտիք առ նոցա ա-
պստամբութեանն. * նոյնպէս և նոքա այժմ 31
ապստամբ եղեն առ ձերով ողորմութեդ. զի
և նոքա ողորմութիւն գտցեն։ * Վասնզի ար- 32
գել ած զամենեսեան յանհաւանութե, զի ա-
մենեցուն ողորմեսցի։ * Ով խորք մեծութե 33
|| Սաղմ. || և իմաստութե և գիտութեան այ. || որպէս զի
103. 24. առանց

առանց քննելոյ են դատաստանք նը՛ , և ա-
34 ռանց զննելոյ են ձանապարհք նը՛ : * ‖ Օ՜ ի՛ ‖ Ի՛մասպ. 9. 13.
ո՞վ գիտաց զմիտս ՚ան , կի՛ ո՞վ խորհրդակից Եսայ. 40. 13.
35 եղև նմա . * կի՛ ո՞վ եա նմա փոխ , և առնու- ‖ 1 Կոր. 2. 16.
36 ցու զփոխարէնն ՚ի նմանէ : * Օ՜ ի՛ ՚ինմանի՛ ‖
և նովաւ՝ և ՚ի նոյն ՚ամ : նմա փառք յաւի-
տեանս . ամէն :

ՎԵՐՋ

ԳԼՈՒԽ ԺԹ՚ :

1 Ա՜զաչեմ զձեզ Եղբարք զԹուԹեամբքն ՚այ՝
‖ պատրաստեալ զմարմինս ձեր պատարագ ‖ Փիլպ. 4. 18.
կենդանի ՚որ՝ հաճոյ ՚այ՝ զիսօսուն պաշտօնդ
2 ձեր . * և մի՛ կերպարանիք կերպարանօք աշ-
խարհիս ՚այսորիկ . այլ նորոգեցարո՛ւք ՚ի նո-
րոգուԹի՛ մտաց ձերոց , ‖ առ ՚ի քննել ձեզ ‖ Եփես. 5. 17.
զկամն , և եԹէ զինչ են կամք ՚այ՝ բարին և 1. Թես. 4. 3.
3 հաճոյն և կատարեալն : * Օ՜ այս ասեմ շը-
նորհօքն ՚այ՝ որ տուեալ են ինձ , ՚ամէն որ է՛ ՚ի
ձեզ . մի՛ առաւել ինչ խորհել քան զար-
ժանն խորհելոյ . այլ խորհել՛ ՚ի զգաստանալ
‖ իւրաքանչիւր՝ ՚ոմն և բաժանեաց ՚ած չափ ‖ 1 Կոր. 12. 11.
4 հաւատոց : * Որպէս ՚ի միում մարմնի ան- Եփես. 4. 7.
դամս բազումս ունիմք . և անդամքն ՚ամ ո՛չ
5 զնոյն գործ ունին : * Նոյնպէս և բազումքս
մի մարմին եմք ՚ի քո՛ . այլ իւրաքանչիւր մի-
6 մեանց անդամք եմք : * Ունելով մեք
շնորհս ըստ շնորհացն , որ տուեալ են մեզ
աղգս աղգս . եԹէ մարգարէուԹի՝ ըստ չա-
7 փուն հաւատոց , * եԹէ պաշտօն՝ ըստ պաշ-
տամանն , եԹէ որ ուսուցանէն՝ ըզ վարդա-
8 պետուԹի՛ն . * եԹէ որ մխիԹարէն՝ ըզ մխի-
ԹարուԹի՛ն . որ առատն ի՝ զուարԹուԹի՛ , որ վե-

րա-

բակացուն է՝ փուքթով, որ ողորկին՝ լըջմտու-
||Ամովս. 5. 15. թէ ։ * Սէր առանց կեղծաւորուէ , || ատել 9
|| Եփես. 4. 3. զչար , զհետ երթալ բարեաց ։ * || յեղբայր- 10
|| 1. Պետ. 2. 17. սիրուէթէ առ միմեանս գթածք ։ 'ի պատիւ
զմիմեամբք եւանել ։ * 'ի փոյթ՝ մի վհտհե- 11
բոտք , հոգւով եռացեալք , ումն ծառայեցէք ,
* յուսով խնդացեալք , նեղուէ համբերեցէք , 12
աղօթից ստէպ կացէք , * 'ի պէտս սրբոց հա- 13
|| Եբրայ. 13. 2. ղորդեցարուք ։ || զհիւրասիրուէթէ զհետ եր-
|| 1. Պետ. 4. 9. թայք ։ * Օրհնեցէք զհալածիչս ձեր , օրհ 14
նեցէք և մի անիծանէք ։ * Ընդալ ընդ խնդա- 15
ցօղս , լալ ընդ լացօղս ։ * զնոյն միմեանց 16
խորհիջէք , մի ամբարտաւանէք՝ այլ ընդ խո-
||Աբդ. 3. 7. նարհս զիջանեցէք ։ || մի լինիք իմաստունք
յանձինս ձեր ։ * մի ումեք չարի չար հատու- 17
||2. Կորնթ. 8. 21. ցանէք ։ || խորհեցարուք զբարիս առաջի ամ
մարդկան ։ * || Եթէ հնար ինչ իցէ ձեզ՝ ընդ 18
|| Եբրայ. 12. 14. ամ մարդկան զխաղաղուէ կալ ջիք ։ * Ոչ 19
|| Մատթ. 5. 39. || 2. Օբդ. 32. 35. զանձանց վրէժխնդրէք սիրելիք , || այլ տուէք
տեղի բարկուէթէ . քանզի գրեալ է . || իմ է
վրէժխնդրուէթէ , և ես հատուցից ասէ Տէր ։
Եբրայ. 10. 30. * || Այլ եթէ քաղցեալ իցէ թշնամի քո՝ հաց 20
|| Առակ. 25. 21. տուր նմա , և եթէ ծարաւի՝ ջուր տուր նմ.
ցայս արարեալ՝ կայծակունս հրոյ կուտես
ցես 'ի գլուխ նր ։ * Մի յաղթիր 'ի չարէն . 21
այլ յաղթեա բարեաւն չարին ։

ԳԼ. ԺՊ.

|| 1. Պետ. 2. 13. || Խաղ. 6. 4. Ա մենայն || անձն որ ընդ իշխանուէթէ իցէ 'ի 1
հնազանդուէթէ կացցէ ։ || քանզի ոչ ուա-
տեք է իշխանուէն , եթէ ոչ յՅն ։ և որ էնն ,
յՅն կարգեալ են ։ * Այսուհետև որ հա- 2
կա-

կառակ կայ իշխանութեն , այլ հրամանին հա-
կառակ կայ . և որք հակառակին կան , ան-
3 ձանց դատաստանս ընդունին . * զի իշխան-
քըն չէ եւս յերկիւղ բարեաց գործոց՝ այլ չա-
րոյ : Կամիս չերկնչել յիշխանութենէ անտի ,
զբարիս գործեա , և ընկալցիս զգովութենէ ի
4 նմանէ . * զի աստուածեայ է քեզ ի բա-
րիս : Ապա եթէ չար գործիցես , երկիր .
զի ոչ եթէ վայրապար ածեալ է սուսերը ընդ-
միջ : այլ սպասաւոր է՝ վրէժխնդիր ի բար-
5 կութիւն , այնմ՝ որ զչարն գործիցէ : * Ա՛ ան
որոյ հարկ է հնազանդ լինել՝ ոչ միայն վասն
6 բարկութեն , այլև վասն մտացն խղճի : * Ա՛ ասն
այնօրիկ և հարկս հարկանեք , զի այ սպաս-
7 սաւորք են ի նոյն կանխեալք : * ‖ Ա՛ ընդ՝ հա- ‖ Մարկ
տուցէք իւրաքանչիւր զպարտս . որում ընդ- 22 . 21 .
հարկ՝ զհարկն , որում զմաքս՝ զմաքսն , ո-
րում զերկիւղ՝ զերկիւղն , որում զպատիւ՝
8 զպատիւն : * Ա՛ ոչ մի ումեք պարտապան գը-
տանիցիք , բայց զմիմեանս սիրելոյ . զի որ
սիրէ զընկերն , զօրէնսն կատարէ , * ‖ զմի ‖ Եւխ .
9 չնայցեան , և մի սպանանիցես , և մի գողա- 20 . 14 .
նայցես , և մի սուտ վկայիցես , և մի ցան- 2 . Օրէն .
կանայցես . և եթէ այլ ինչ պատուիրան 5 . 18 .
է՝ յայն բան բովանդակի , եթէ ‖ սիրեսցես ‖ Ղեւտ .
10 զընկերը քո իբրև զանձն քո : * Սէր ընկերի մի 19 . 18 .
իւրում չար ոչ առնէ . լրումն օրինացն սէր է : Մարկ .
11 * Ա՛ զայս գիտասջիք վասն ժամանակին . զի 22 . 39 .
արդ ժամ իսկ է մեզ ի քնոյ զարթնուլ . զի Գաղ .
այժմ մերձ է մեզ փրկութիւն : քանզի յորժամ 5 . 14 .
12 հաւատացաքն , * գիշերն մերձեցաւ՝ և տիւն Ցաւել .
մերձեցաւ . ի բաց արասցուք այսուհետև 2 . 8 .

ԸՂ-

զդործան խաւարի , և զգեցցուք զզէնս լու-
սոյ : * Իբրև ՚ի տունջեան զգաստացեալք 13
|| Ղուկ. 21. 34. զըջեսցուք . || մի անառակութիւք՝ և արբեցու-
թիւք , և մի խառն անկողնովք և պղծութիւք ,
|| Գաղատ. 5. 11. և մի նախանձու՝ և հակառակութիւք . * || այլ 14
զգեցարուք զՅիսուս քրիստոս . և մարմնոյ խնամ մի
առնիք ՚ի ցանկութիւս :

ԳԼՈՒԽ ԺԴ :

ԶՄԻ զսկարացեալն ՚ի հաւատս ընկալա- 1
ցուք՝ մի խղճիւ երկմտութեաց : * Այն հա- 2
ւատայ ուտել զամենայն , և որ հիւանդն է , բան-
զարեւ կերիցէ : * Որ ուտէն , զայն՝ որ ոչն ու- 3
տէ՝ մի անգոսանեսցէ . և որ ոչն ուտէ , զայն՝
որ ուտէն , մի դատեսցի . քանզի Աստուած զնա
|| Յայտն. 4. 13. ընկալաւ : * || Դու ո՞վ ես՝ որ դատիս զայլոյ 4
ծառայ . իւրում տեն կայ՝ կամ անկանի . բայց
կացցէ՝ զի կարօղ է տէր հաստատել զնա :
* Այն պահէ օր զօր՝ և այն պահէ զօրհա- 5
նապազ . իւրաքանչիւրոք զիւր միտս հաստեա-
ցէ : * Որ խորհի զօրն՝ տէն խորհի . և որ ոչն 6
խորհի զօրն , տէն չխորհի . և որ ուտէ , տէն
ուտէ , և գոհանայ զՏեառնէ . և որ ոչն ուտէ , տէն
չուտէ , և գոհանայ զՏեառնէ : * Զի ոչոք ՚ի մեզ 7
անձամբ կեայ , և ոչ անձամբ մեռանի : * Եթէ 8
կեամք՝ տէն կեամք , և եթէ մեռանիմք՝
տէն մեռանիմք . և արդ՝ եթէ կեամք և ե-
թէ մեռանիմք՝ տէն եմք : * Վասնզի ՚ի նոյն 9
իսկ և քրիստոս մեռաւ և եկեաց , զի մեռելոց և
կենդանեաց տէր հաստատակ տիրեսցէ : * Դու 10
|| Հռոմ. 14. 10. զի՞ դատիս զեղբայր քո . կամ դու դիր անգոս-
նես զեղբայր քո : || Վասնզի ամենեքեան կա-
ցից

11 լոյց եմք առաջի ատենին քեզ : * Օ՛ի գրեալ
է . || կենդանի եմ ես ասէ Տէր . զի ինձ կըրկ- || Եսայ .
նեսցի ամէն ծունկ՝ և ամէն լեզու խոստովան լի- 45 . 24 .
12 ցի Աստուծոյ : * Ա՛պա ուրեմն՝ իւրաքանչիւրոք՛ի Փիլիպ .
13 մէնջ ընդ անձին համարս տացէ Աստուծոյ : * Ա՛յ- 2 . 10 .
սուհետև՝ մի՛ զիմեանս դատեսցուք . այլ ա-
ռաւել զայս դիք՛ի մտի՝ չդնել գայթագղու-
14 թիւն եղբօրն : * Օ՛այս գիտեմ, և հաստա-
տեալ եմ՛ի քէն յս , զի ոչինչ է պիղծ նմանա .
բայց այնմ՝ որ համարիցի ոք ինչ պիղծ՝ նմա
15 է պիղծ : * Օ՛ի եթէ վասն կերակրոյ եղ- || Կոր .
բայրն քո տրտմի , ոչ ևս սիրով դնացեր . մի՛ || 1 . 8 . 11 .
կերակրովն քով զնա կորուսաներ , ըմ որոյ
16 քէն մեռաւ : * Ա՛ի հայհոյեսցի բարին ձեր :
17 * Օ՛ի ոչ է արքայութիւն Աստուծոյ կերակուր և ըմ-
պելի , այլ արդարութիւն և խնդութիւն և խա-
18 ղաղութիւն՛ի Հոգին Սրբ : * Օ՛ի որ յայսմ ծա-
ռայէ քեզի , հաճոյ է Աստուծոյ՝ և ընտիր մարդկան :
19 * Ա՛պա այսուհետև զհետս երթիցուք զխա-
ղաղութեանն , և զշինութեանն՝ որ առ միմեանս :
20 * Ա՛ի վն կերակրոյ քակեր զգործ Աստուծոյ : || Ամէն || Տիտ .
ինչ մաքուր է . այլ չար այնմ մարդոյ է՝ որ խըղ- 1 . 15 .
21 ճիւն ուտիցէ : * || Լաւ է ոչ ուտել միս , և || 1 Կոր .
ոչ ըմպել գինի . և՛ ոչ՝ որով եղբայրն քո 8 . 13 .
22 գայթագղի կամ գթէ կամ տկարանայ : * Դու
ապաքէն հաւատս ունիս , կալ առանձինն ա-
ռաջի Աստուծոյ . երանի՛ որ ոչ դատիցի զանձն , ո-
23 րով զբնակերն փորձիցէ : * Ա՛յլ որ խղճին ,
թէպէտ և ուտիցէ՝ դատապարտեալ է՝ զի
ոչ ըստ հաւատոց , զի ամէն ինչ՝ որ ոչ՛ի հա-
ւատոց է՝ մեղք են : Ա՛յլ այնմ , որ կարօղն
է հաստատել զձեզ ըստ աւետարանիս իմոյմ

և

և ըստ քարոզութեանն յոի քոի , ըստ յայտնութե
խորհրդոյն՝ ժամանակաւքն յաւիտենից լռե
ցեալ , և յայտնելոյ այժմիկ ՚ի ձեռն գրոց
մարգարէականաց՝ ըստ հրամանի միանձնա
ւորին աստ , ՚ի հնազանդութիւն հաւատոց , յամ
հեթանոսս ծանուցեալ՝ միայնոյ իմաստնոյն
աստ , ՚ի ձեռն յոի քոի , որում փառք յաւի
տեանս . ամէն :

ՊՂ : ԺԱ :

ՊԱրտ է մեզ՝ որ կարօղս եմք՝ զտկարութիւն 1
տկարացն բառնալ . և մի անձանց և ե
հաճոյ լինել : * Այլ իւրաքանչիւրոք ՚ի մեզ 2
ընկերին հաճոյ լիցի ՚ի բարիս՝ ՚ի շինուած :
* Քանզի և քն ոչ եթէ անձին հաճոյ եղև , 3
|| Սաղ . այլ ոնց և գրեալ է . || նախատինք նախատ
68 . 10 . ջաց քոց անկան ՚ի վերայ իմ : * Զոյց որ ինչ 4
գրեցաւն՝ ՚ի մեր վարդապետութիւն գրեցաւ .
զի համբերութեբ և միխիթարութեբ գրոց , զյոյսն
ընկալցուք : * Այլ ած համբերութեան և 5
|| Կոր . ած միխիթարութե , || տացէ ձեզ զնոյն խորհել
1 . 10 . ըստ միմեանս ըստ յոի քոի . * զի միաբանութեբ ՚ի 6
մի բերան փառաւորք աստիցէք զած , և ըզ
հայր տն մերոյ յոի քոի : * Ա ան որոյ ընկա 7
լարուք զիմեանս . որպէս և քս ընկալաւ
զձեզ ՚ի փառս ոյ : * Ասեմ , թէ քոի սպա 8
սաւոր թլփատութե լինել՝ ՚ի ճշմարտու
թե տն ոյ կր , առ ՚ի հաստատուն առնել զա
ւետիս հարցն : * Այլ հեթանոսք ՚ի ողոր 9
մութե փառաւորք առնեն զած . ոնց և գրեալ
|| 2 Թագ . է . || վասն այսորիկ գոհացայց զքեզն ՚ի հե
22 . 50 . Սաղմ . թանոսս , և անուանի քում սաղմնս ասացից :
17 . 50 .

* Այ

10 * Նա դարձեալ ասէ . ուրախ լերուք հեթա-
11 նոսք ընդ ժողովրդեան նորա : * Նա դարձեալ
թէ , ‖ օրհնեցէք ամ հեթանոսք զտէր , և գո- ‖ Սաղմ .
12 վեցէք զնա ամ ժողովուրդք : * Նա դարձեալ 116 . 1 .
եսայի ասէ . ‖ Եղիցի արմատն յեսսեայ . և ‖ Եսայ .
որ կանգնելոցն է՝ իշխան հեթանոսաց , ՚ի 11 . 10 .
13 նա հեթանոսք յուսասցին : * Ա՛յլ ասէ յու-
սոյ՝ լի՛ արասցէ զձեզ ամ խնդութիւն և խաղա-
ղութիւն , առաւելուլ ձեզ յուսով զօրութիւն հոգ-
ւոյն սրբոյ :
14 * Վստահեալ եմ և ես ինքնին եղբարք իմ՝ Ա . Գ .
ամ ձեր , զի և դուք լի էք բարութիւն , լի էք
ամ գիտութիւն , կարօղ էք և զմիմեանս խրա-
15 տել : * Ա՛յլ համարձակագոյնս գրեցի առ
ձեզ եղբարք իմ՝ փոքր ՚ի շատէ , իբրև յիշե-
ցուցանելով ձեզ վասն շնորհացն՝ որ տուեալ
16 են ինձ յաստ . * լինել ինձ սպասաւոր յոի քրի
՚ի հեթանոսս . բղձակերտս առնել զաւետա-
րանն աստ , զի եղիցի պատարագն հեթանո-
սաց ընդունելի՝ սրբեալ հոգւովն սրբով :
17 * Վասնի այսու հետև պարծանս ՚ի քրիստ առ
18 աստ : * Ո՛չ անգիտանամ իշխեմ խօսել ինչ՝ զոր ոչ
գործեաց քրիստոս ՚ի հնազանդութիւն հեթա-
19 նոսաց՝ բանիւք և արդեամբք , * զօրութիւն
նշանաց և արուեստից , զօրութիւն հոգւոյն սրբոյ .
ոչ ինձ յերկմտի և շուրջ՝ մինչև ՚ի կողմանս լիւ-
20 րիկացւոց ընդ զաւետարանն քրիստոսի : * Ա՛յն-
պէս առատացեալ յաւետարանել , ոչ ուր
անուանեցաւ քրիստոս , զի մի իբրև յայլոց հիման
21 վէր շինիցեմ . այլ նա և գրեալ է , * ‖ Թէ ո- ‖ Եսայ .
րոց ոչ պատմեցաւ վասն նորա՝ տեսցեն . և որոց 52 . 15 .
22 ոչ լուան լուեալ՝ ՚ի միտ առցեն : ‖ * ‖ Վասն ո- ‖ Վեր .
1 . 13 .

ըոյ շատ խափանեցայ զաւ առ ձեզ : * Բայց 23
արդ՝ ոչ ևս գոյ ինձ տեղի՛ ի կողմանս յայսո-
սիկ . և անձուկ յոյժ ունիմ՛ ի բաղձամ ամաց
զաւ առ ձեզ : * Յորժամ անցանիցեմ՛ ի 24
սպանիա , ակն ունիմ յանցանելն առ նոսա՝
տեսանել զձեզ . և՛ ի ձէնջ յուղարկիլ անդր,
եթէ նախ իսկ փոքր՛ ի շատէ ձեօք լցայց :
*Բայց այժմ երթամ յԵրմսաղէմ պաշտել զսբեան : 25
*Բանզի հաճեալ Թուեցաւ մակեդոնացւոցն 26
և աքայեցւոցն հաղորդութիւն ինչ առնել
ընդ աղքատս սրբոցն՝ որ են յԵրմսաղէմ : * Հա- 27
ճեալ Թուեցաւ , քանզի և պարտապան իսկ
էին նոցա . ‖ զի եթէ հոգևորացն նոքա հաղորդ
եղեն հեթանոսք , պարտին և մարմնաւորա-
ցըն կցորդ լինել նոցա : * Ընդ՝ զայս կատա- 28
րեալ՝ և կնքեալ զպտուղ նոցա , անցից առ
ձեօք՛ ի սպանիա : * Ոյս դիտեմ, զի՛ ի 29
գալն առ ձեզ , լրութեբ օրհնուբ աւետարա-
նին քրի եկից :
Եւ * Աղաչեմ զձեզ ե՛ղբարբք՛ ի ձեռն տեն մերոյ 30
յիսուքրի և սիրով հոգւոյն , պատերազմակից
լինել ինձ յաղօթս վ՛ը իմ առ Ած . * զի ապ- 31
րեցայց յապստամբացն , որ՛ ի հրէաստանի
են . և պաշտօնն իմ որ յԵրմսաղէմ, ընդունելի լ-
ցի սրբոցն . * զի խնդութբ եկեալ առ ձեզ 32
՛ի կամս Ոյ , հանդեայց ընդ ձեզ : * Ած 33
խաղաղութբ եղիցի ընդ ձեզ ամենեսեան .
ամէն .

ԳԼ. ԺՕ.

Յանձն առնեմ ձեզ զքիրբ զքոյր մեր , որ 1
է սպասաւոր եկեղեցւոյն կենքրացւոց .
* զի

2 * զի զնա ընկալջիք ՚ի ՝ուր՝ արժանի սրբոց,
և վերակացու լինիջիք նմա յոր պէտս իրաց
և կոչեսցէ զձեզ. քանզի և նա վերակացու
3 եղև բազմաց, և ինձ իսկ գլխովին: * ՚Ող-
ջոյն տաջիք ‖ պրիսկեայ և ակուիղայ՝ գոր- ‖Գործ.
4 ծակցաց իմոց ՚ի քս յս. * որք ընդ անձին ի- 18.2.26.
մոյ զկուբեանց պարանոցս մատուցին. զորոց
ոչ ես միայն գոհանամ, այլ և ամենայն ե-
5 կեղեցիք հեթանոսաց: * Նոյնաւսկին եկե-
ղեցւոյն նոյ: ՚Ողջոյն տաջիք եպենետեայ սի-
րելւոյ իմոյ՝ որ է պտուղ ասիացւոց ՚ի քս:
6 * ՚Ողջոյն տաջիք մարեայ՝ որ բազում վաս-
7 տակս վաստակեաց ՚ի ձեզ: * ՚Ողջոյն տաջիք
անդրոնիկեայ և յունեայ ազգականաց իմոց՝
և գերեկցաց, որք երեւելիքն իսկ են յառա-
քեալս. որք և յառաջ իսկ քան զիս եղեն ՚ի
8 քս: * ՚Ողջոյն տաջիք ամպղեայ սիրելւոյ ի-
9 մոյ ՚ի ՝ուր: * ՚Ողջոյն տաջիք ուրբանեայ գոր-
ծակցի իմոյ ՚ի ՝ուր, և ստաքեայ սիրելւոյ ի-
10 մոյ: * ՚Ողջոյն տաջիք ապելեայ՝ որ ընտիրն
11 է ՚ի ՝ուր: * ՚Ողջոյն տաջիք նոյ, որ յարիստա-
բուղեայ տանէ անտի են. ողջոյն տաջիք հե-
րովդիոնիայ ազգականի իմոյ. ողջոյն տաջիք
այնոցիկ՝ որք ՚ի նարկիսեայ տանէն իցեն ՚ի
12 ՝ուր: * ՚Ողջոյն տաջիք տրիփոնեայ և տրիփո-
սեայ վաստակաւորաց ՚ի ՝ուր. ողջոյն տաջիք
պերսիդեայ սիրելւոյ, որ բազում վաստակս
13 վաստակեաց ՚ի ՝ուր: * ՚Ողջոյն տաջիք ռու-
փեայ ընտրելոյ ՚ի ՝ուր, և մօր նորա և իմոյ:
14 * ՚Ողջոյն տաջիք ասինկրիտեայ՝ փլեգոն-
տեայ՝ երմեայ՝ պատրոբայ՝ երմայ, և որ ընդ
15 նոսա եղբարք իցեն: * ՚Ողջոյն տաջիք փիղո-

ղոզեայ՝ յուղեայ՝ ներեայ՝ և քեռ նորա. և
սուղիմպեայ, և որ ընդ նոսա սուրբք ամենե-
քին իցեն։ * Ողջոյն տաջիք միմեանց՝ ի համ 16
բոյր սրբութեան։ ողջոյն տան ձեզ ամենայն
եկեղեցիք քրիստոսի։

Լ. Օ * Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ գիտել զայնպի- 17
սիսն, որ հերձուածս և գայթագղութիւնս
առնիցեն արտաքոյ վարդապետութեանն՝ զոր
դուքն ուսայք. և խորշեցարուք՝ ի նոցանէ։
* Օ ի այնպիսիքն ոչ մերում քրիստոսի ծա- 18
ռայեն, այլ իւրեանց որովայնի. և քաղցրա-
բանութեամբ և օրհնութեամբ պատրեն զսիրտս ան-
մեղաց։ * Օ ի ձեր հնազանդութիւնն առ ա- 19
մենեսեան հասեալ է. և արդ՝ ի ձեզ ու-
րախ եմ. բայց կամիմ զձեզ իմաստունս լի-
նել՝ ի բարիս և անմեղս՝ ի չարիս։ * Աս 20
ածն խաղաղութեան խորտակեսցէ զսատանայ
ընդ ոտիւք ձերովք սերձ ընդ սերձ. շնորհք
տէրն մերոյ յիսուսի քրիստոսի ընդ ձեզ։ * ‖ Ողջոյն տայ 21
‖ Գործ. 16. 1. ձեզ տիմոթէոս եղբայր և գործակից իմ; ‖ և
‖ 13. 1. ղուկիոս, ‖ և յասոնէն, ‖ և սոսիպատրոս ազ-
‖ 17. 5. գականք իմ։ * Ողջոյն տամ ձեզ՝ և ես տէր- 22
‖ 20. 4. տիոս, որ զթուղթս գրեցի՝ ի տր։ * ‖ Ողջոյն 23
‖ Կոչն. 1. 14. տայ ձեզ գայիոս տասպնջական իմ, և ամե-
‖ Գործ. նայն եկեղեցւոյն։ ‖ Ողջոյն տայ ձեզ երաս-
19. 22. տոս շահապ քաղաքիս, և կուարտոս եղ-
2. Տիմ. բայր։ * Շ նորհք տէրն մերոյ յիսուսի քրիստոսի ընդ 24
4. 20. ընդ ամենեսին. ամէն։ * Ա յլ այնմ, որ 25
կարօղն է հաստատել զձեզ ըստ աւետարա-
նի իմում, և ըստ քարոզութեանն յիսուսի քրիստոսի,
ըստ յայտնութեանն խորհրդոյս այսորիկ՝ ժա-
մանակօք յաւիտենից լռեցելոյս, * և յայտ- 26

նելոյ

նեղոյ այժմիկ ՚ի ձեռն գրոց մարգարէական
նայ՝ ըստ հրամանի միջնորդեանսն որ ՚ի
հնազանդութի՛ն հաւատոց . յամենայն հե-
27 թանոսս ծանուցեղոյ , * միայնոյ իմաստնոյն
որ ՚ի ձեռն յաւիտենից . նմա պատիւ և փառք
յաւիտեանս յաւիտենից . ամէն :

Ո՞ս հաւատայեցուս զբանս՝ ՚ի լուրանոսէ ՚ի յեռն
զեղեալ սուրբ առաքեալէ :

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴԱՐՁԱԼՈՅ

ԱՒ ԿՈՐՆԹԱՑԻՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա։

ԸԴ ՊՕՂՈՍ ԿՈՉԵՑԱԼ 1
առաքեալ յԻսի քոյ կամաքն Աստուծոյ, և 2
Սոսթենէս եղբայրն։ * եկեղեցւոյդ
Աստուծոյ՝ որ է՛ի Կորնթոս՝ նուիրեալոց՛ի քրիստոս,
կոչեցեալոց սրբոց՝ ամենեքեան հանդերձ,
որք կարդան զանուն Տեառն մերոյ Յիսուսի քրիստոսի
տեղիս նոցա՝ և մեր։ * Շնորհք ընդ ձեզ 3
և խաղաղութի՛ւն յԱստուծոյ Հօրէ մերմէ՝ և՛ի Տեառնէ
Յիսուսէ քրիստոսէ։ * Գոհանամ զԱստուծոյ իմոյ Յիսուսիմ ժամ 4
ա՛ռ ձեր՝՛ի վերայ շնորհացն Աստուծոյ՝ որ տուեալ
են ձեզ՛ի քրիստոս։ * զի յամենայնի մեծացաք 5
րուք դուք նովաւ՝ Տամբանիւ և Տամ գիտուԹիՒ։ * որպէս վկայուԹի՛ւն իսկ Տեառն 6
տեցաւ՛ի ձեզ։ * զի դուք մի նուազիցիք՝ և 7
մի իւիք շնորհօք, ակնկալեալ յայտնուԹի՛ւն
Տեառն մերոյ Յիսուսի քրիստոսի։ * որ և հաստատեսցէ 8
զձեզ մինչև՛ի կատարած՝ անբասիս՝ յօր Տեառն
‖ Ա. Թես. մերոյ Յիսուսի քրիստոսի։ * ‖ Հաւատարիմ է Աստուած, որով 9
5. 24. կոչեցարուք՛ի հաղորդուԹի՛ւն որդւոյ Նորա Յիսուսի
քրիստոսի Տեառն մերոյ։

* Ա՛զ-

10 * Ա.ղաչեմ զձեզ ե՛ղբարք անուամբն տն մե-
ծոյ յի՛ս քո՛ւ. ‖ զի զնոյն բան ունիցիք ամե-
նեքեան, և մի՛ իցեն ’ի ձեզ հերձուածք. ‖Հռովմ
քանզի եւիք հաստատեալք ’ի նոյն միտս և ’ի 15. 5.
11 նոյն հանձար: * Ա.զդ եղև ինձ վ՛ս ձեր ե՛ղ-
բարք՝ ’ի քղքացւոյ անտի, թէ հակառա-
12 կութիւնք են ’ի ձեզ: * Այլ արդ ասեմ իսկ,
եթէ իւրաքանչիւրոք ’ի ձէնջ ասէ. Ես պօ-
ղոսեան եմ, և միւսն՝ եթէ ես ‖ապողոսեան, ‖ Գործ.
և միւսն՝ եթէ ես կեփայեան. և միւսն՝ եթէ 18. 24.
13 ես քրեան: * Ի՞սկարդ՝ բաժանեալ ի՞նչ իցէ
քո՛ւ. միթէ պօղո՞ս ’ի խաչ եւեալ իցէ վասն
ձեր, կամ յանուն պօղոսի՞ մկրտեցարուք:
14 * Գ՛ոհանամ զա՛յ լմնոյ՝ զի ո՛չ զոք ’ի ձէնջ
մկրտեցի՝ ‖բայց միայն զկրիսպոս՝ և զգայեոս. ‖ Գործ.
15 զի մի՛ ոք ասիցէ, * Թէ յիմ անուն մկրտեցա. 18. 8.
16 բուք: * Ցա՛լ եւս կնիք և տանն ստեփան- Հռովմ.
նեայ. և զայլ ոք ո՛չ գիտեմ աւեւնևէին՝ թէ 16. 23.
17 մկրտեցի: * Օ՛ի ո՛չ առաքեաց զիս քո՛ւ մկըր-
տել՝ այլ աւետարանել. ‖ո՛չ ձարտարութ՛ը ‖ Վայր.
բանիւ, զի մի՛ ընդունայն լիցի խաչն քո՛ւ: 2. 1. 4.
18 * Օ՛ի ձառ խաչին, կորուսեալոցն յիմարութի՛ Ե. 13.
19 է. այլ փրկեալոցս մեզ՝ ‖զօրութի՛ ա՛յ: * Օ՛ի 2. Պետ.
գրեալ է. ‖կորուսից զիմաստութի՛ իմաստ- 1. 16.
նոց. և զխորհուրդս, խորհրդականաց ար- ‖ Հռով.
20 համարհեցից: * ‖Ո՛ւր իմաստուն. ուր դր- 1. 16. ‖ Եսայ.
պիր, ո՛ւր քննիչ աշխարհիս այսորիկ. ո՛չ 29. 14. ‖ Եսայ.
ապաքէն յիմարեցոյց ա՛ծ զիմաստութի՛ աշ- 33. 18. ‖ Հռով.
21 խարհիս այսորիկ: * Վ՛ասնզի իմաստութ՛ը՛ն 1. 22.
ա՛յ ո՛չ ծանեաւ աշխարհ իմաստութ՛ը՛ն զա՛ծ.
հաճեցաւ ա՛ծ յիմարութ՛ը քարոզութ՛ե՛ն՝ ապ-
րեցուցանել զհաւատացեալս:

* Ասկ

ԸՆ

*Իսկ որովհետև հրեայք նշան հայցեն, և 22
հեթանոսք զիմաստուԹիւն խնդրեն.* մեք 23
քարոզեսցուք զխաչեալնն քր, հրեից գայ-
ԹագղուԹի, և հեթանոսաց յիմարուԹի. 24
*բայց նոցին իսկ կոչեցեալսցն հրեից և հե-
թանոսաց, զքր՝ ոյժ զօրուի՝ և ոյժ իմաստու-
Թի: *Զ՝ի յիմարն ոյ իմաստնագոյն է քան զ 25
մարդիկ. և տկարն ոյ զօրագոյն է քան զ
մարդիկ: *Տեսէք և զձեր իսկ կոչումն 26
տեսիք եղբարք, զի ո՛չ բազում իմաստունք
ըստ մարմնոյ, և ո՛չ բազում հզօրք, և ո՛չ բա-
զում ազնուականք. *այլ զյիմարս աշխար- 27
հիս ընտրեաց ած՝ զի յամօԹ արասցէ զիմաս-
տունս. և զտկարս աշխարհիս ընտրեաց ած,
զի յամօԹ արասցէ զհզօրս. *և զանտոհմս 28
աշխարհի և զարհամարհեալս ընտրեաց ած՝
և զոչինչսն, զի զկեան իմն խափանեսցէ. *ոչ 29
զի մի պարծեսցի ամ մարմին առաջի ոյ:
*Զ՝ի նմանէ դուք եք՝ի քր յս, որ եղև 30
մեզ իմաստուԹի յոյ, արդարուԹի և սըր-
բուԹի և փրկուԹի. *զի որպէս և գրեալ է. 31
որ պարծի՝ի տր պարծեսցի:

Գլ. Բ.

Եւ ես ԹԷպէտ և եկի առ ձեզ եղբարք՝ 1
ո՛չ ըստ առաւելուԹե՛ն լինչ բանիից իմաստու-
Թե՛ պատմել ձեզ զվկայուԹի՛ ոյ: *Զ՝ի ո՛չ 2
եԹէ՝ ի մտի եղի գիտել լինչ՝ի ձեզ՝ բայց
միայն զյս քր՝ և զնոյն՝ի խաչ ելեալ: *Եւ 3
ես տկարուԹի՛ և երկիւղիւ և դողուի՛ բազ-
մաւ եղէ առ ձեզ: *և բանն իմ և քարոզու- 4
Թի՛, ո՛չ պատիր բանիւք իմաստուԹե՛ այլ
ար-

Ա Կոր. ա. 17. գ. 19. Ա Կոր. ա. 16.

5 արդեամբք հոգւոյն և զօրութիւք · * զի հաւատք ձեր մի լիցեն իմաստութիւք մարդկան, այլ զօրութիւք ՚ի նմա։ ՎԵՐՋ

6 * Օ իմաստութիւն խօսիմք ընդ կատարեալս · զիմաստութիւն՝ ոչ զաշխարհիս այսորիկ, և ոչ զիշխանաց աշխարհիս այսորիկ զնախանձ-

7 լեացս · * այլ խօսիմք զին իմաստութենէն ծածուկ խորհրդով, զոր յառաջ քան զյաւիտեանս սահմանեաց ած ՚ի փառս մեր։

8 * զոր ոչնք յիշխանաց աշխարհիս այսորիկ ծանեաւ · զի եթէ էր ծանուցեալ՝ ոչ արդ-

9 համք զէրն փառաց ՚ի խաչ հանէին։ * Ա՛ւՀԼ ոմն և գրեալ է · ‖ զոր ակն ոչ ետես, և ունկն ոչ լուաւ, և ՚ի սիրտ մարդոյ ոչ անկաւ, պատրաստեաց ած սիրելեաց իւրոց։ ‖ Եսայ. 64. 4.

10 * Ա՛ւՀԼ մեզ յայտնեաց ած հոգւովն իւրով. ՌՊ

11 զի հոգին զամենայն՝ և զխորս ած։ * Օ ի՞ ոք ՚ի մարդկանէ գիտէ զինչ զմարդոյն, եթէ ոչ հոգի մարդոյն՝ որ ՚ի նմա. նոյնպէս և ոչ

12 զոյն ոք գիտէ՝ եթէ ոչ հոգին ած։ * Ա՛ւՀԼ մեք ոչ եթէ զհոգի աշխարհիս առաք՝ այլ զհոգին որ յած. զի ծանիցուք զայն՝ որ յոյն

13 շնորհեցաւ մեզ։ * ‖ Յոր զոր խօսիմքս՝ ոչ եթէ մարդկեղէն ուսմամբ ճարտասրութիւք բանից, այլ վարդապետութիւք հոգւոյն ընդ հո-

14 գևորս զհոգևորսն համեմատեմք։ * Ա՛նձն հնչաւոր մարդ ոչ ընդունի զհոգւոյն ած՝ զի յիմարութի՛ն նմա. և ոչ կարէ գիտել՝ եթէ

15 հոգեպէս քննի՛ի։ * Ա՛րդ հոգևորն քննէ զամենայն, և ինքն յոչ մէկէ քննի։ * ‖ Ա՛րդ՝ ո՞վ գիտաց զմիտս տն, որ և խրատտու-

16 լինիցի նմ։ այլ մեք զմիտս քրիստոսի ունիմք։ ‖ Եսայ. 9. 13. Երեմ. 40. 13. Հռոմ. 11. 34.

ՊԼ

ԳԼ. Գ.

Ա Ա ես ձղեաւրք՝ ոչ կարացի խօսել ընդ ձեզ իբրև ընդ հոգևաւոս՝ այլ իբրև ընդ մարմ 1
նաւոս: * Իբրև տղայոց ի քս, կաթն ջամ 2
բեցի ձեզ՝ և ոչ կերակուր, զի ոչ էս կարէիք.
նաև ա՛րդ իսկ ոչ կարէք. քանզի դեռ մարմ
նաւոր էք: * Ուր և արդ են իսկ ի ձեզ հեր 3
ևն նախանձ. ո՞չ ապաքէն մարմնաւոր էք՝ և
ըստ մարդկան գնայք: * Զորժամ ասէ ոք ի 4
ձէնջ՝ ես պօղոսեան եմ, և միւսն՝ թէ ես ա
պողոսեան, ո՞չ մարդիկ էք. իսկ արդ՝ ո՛վ է
պօղոսն, կի՛ւ է ապողոսն: * Պաշտօնեայք՝ 5
որովք հաւատացէքն, և իւրաքանչիւր ոմն և
ինչ ետ: * Ես տնկեցի, ապողոս ջուր ետ, 6
այլ Աստ աձեցոյց: * Վասն հետեւ՝ ոչ այն ոք 7
ինչ է՝ որ տնկեացն, և ոչ այն՝ որ ջուրն ետ,
այլ որ աձեցոյցն Աստ: * Որ տնկեացն և որ 8
Աղմոս. ղջուրն ետ՝ մի են. բայց իւրաքանչիւրոք
61. 13. զիւր վարձս առնուցու ըստ իւրում վաստակոց:
Մատթ. * Օ՛ի ընդ գործակից եմք, այ արդիւն էք, 9
16. 27. Հռոմ. այ շինած էք: * Ըստ շնորհացն այ՝ որ տը- 10
2. 6. ուեալ են ինձ, իբրև իմաստուն ճարտարա
պետ հիմն եդի, բայց այլ է՝ որ շինէն. այլ
իւրաքանչիւրոք զգո՛յշ լիցի՝ թէ ոմն շինիցէ:
* Օ՛ի հիմն այլ ոք ոչ կարէ դնել քան զե- 11
ՎԵՐՋ դեալն՝ որ է յս քս:
* Եթէ ոք շինէ՝ ի վերայ հիմանս այսորիկ՝ 12
ոսկի արծաթ՝ ականս պատուականս՝ փայտ
խոտ եղէգն, * իւրաքանչիւր գործն յայտ- 13
նեալ կ. զի օրն ընտրեսցէ, զի հրով յայտ-
նեալ կ. * և զիւրաքանչիւր գործն զի՛արդ 14
և

15 և ինչ՝ հուրն փորձեսցէ ։ * Եթէ ումեք
գործն զոր շինեաց՝ կացցէ , վարձս առցէ· և
եթէ ումեք գործն այրեսցի՝ տուժեսցի ,
քայց ինքն կեցցէ · այլ այնպէս՝ որպէս թէ ՚ի
16 հուր ։ * Ո՞չ գիտէք՝ եթէ տաճար Էք ՚ի՝ և
17 հոգի ՚ի քնակեալ է ՚ի ձեզ ։ * Եթէ ոք ըն-
տաճար ՚ի ապականէ , ապականեսցէ զնա
Ա՚ստ. ՚ի ։ զի տաճար ՚ի սուրբ է , որ էք դուք ։ || Վայր·
18 * Ա՚ի ոք զանձն խաբեսցէ· եթէ ոք կա- 6· 19·
2. Կոր.
մ՚ոցի ՚ի ձէնջ իմաստուն լինել յաշխարհիս 6· 16·
յայսմիկ , յիմար լինցի՝ զի հղիցի իմաստուն ։
19 * Ո՞ի իմաստութի աշխարհիս այսորիկ՝ յի-
մարութի է առաջի ՚ի· քանզի գրեալ է՝ || Թէ || Յ·Էջ·
որ ըմբռնէ զիմաստունս ՚ի խորագիտութեանէ 5· 13·
20 նոցա ։ * Եւ դարձեալ՝ Թէ || ՚ի՞ Ա՚ստ. || Ա՚ստ.
է զիսորհուրդս իմաստնոց՝ զի են ընդու- 93· 11·
21 նայն ։ * Ա՚յսուհետև մի՛ ոք պարծեսցի ՚ի
22 մարդկանէ ։ * Ո՞ի ամ՚ինչ ձեր է· եթէ պօ-
ղոս , եթէ ապողոս , եթէ կեփաս , եթէ աշ-
խարհ , եթէ կեանք , եթէ մահ , եթէ որ
կանն· եթէ հանդերձեալքն· ամ՚ինչ ձեր
23 է· * դուք քրիստոսի , քրիստոս ՚ի ։

Գ·Լ· Գ·

1 Ա՚յսպէս || համարեսցին զմեզ մարդիկ , իբ- || 2·Կոր·
րև զպաշտօնեայս քրիստոսի՝ և հաղարապետս 6· 4·
2 խորհրդոցն ՚ի ։ * Ա՚րդ՝ խնդիր է ՚ի ՚ի ձէնջ հա-
զարապետից՝ եթէ ոք հաւատարիմ գտցի ։
3 * Ա՚յլ ինձ և այս անարգանք է՛ն , և եթէ ՚ի
ձէնջ դատեցայց՝ կամ քնաւ իսկ ՚ի մարդկա-
4 նէ· նաև զանձն իմ ո՛չ քննեմ ։ Ո՞ի ոչինչ
գիտեմ զանձին իմոյ · այլ ո՛չ եթէ այսու ար-

դա-

դարանամ, զի որ քննիչն զիս՝ ոճր է։ * Զ-յ- 5
սուհետեւ մի՛ յառաջքան զժամանակն դա-
տիք. մինչեւ եկեսցէ Տէր, որ լուսաւոր առնիցէ զգաղտնիս խաւարի, և յայտնիցէ զխորհուրդս սրտից. և ապա իւրաքանչիւր գո-
վութիւն եղիցի Յայ։ * Այս ելեալքն՝ առա- 6
կեցին յանձն իմ և յապողով վասն ձեր. զի՛ի միտ ունիմ՝ մի՛ ինչ առաւելքան զգրեալսն իմանալ. զի մի՛ այր քան զընկեր հպարտա-
նայցեք՛ի վերայ ընկերին։ * Ոչ արդ ո՞վ 7
է՝ որ քննիցէ զքեզ, զի՞նչ ունիս՝ զոր ոչ իցէ առեալ. և եթէ առեր՝ զի՞ պարծիս իբրև
զչառեր։ * Զրկին իսկ յագել իցէք՝ և ար- 8
դէն մեծացարուք, առանց մեր թագաւորե-
ցիք. և երանի՛ թէ թագաւորէիք՝ զի և մեք
ընդ ձեզ թագաւորէաք։ * Ընդ այսպէս Թուի՝ 9
եթէ զմեզ զառաքեալսն յետնորդս արար Աստ՝
իբրև զմահապարտս. զի տեսիլ եղեաք աշ-
խարհի, և հրեշտակաց և մարդկան։ * Մե՛ք 10
յիմարք վասն քո՛ի, և դուք իմաստունք՝ ի քո-
մէ՛ք տկարք՝ և դուք հզօրք. դուք փառաւո-
րեալք՝ և մեք անարգք։ * Մինչև ցայսօր 11
ժամանակի՝ և քաղցեաք և ծարաւեցաք և
մերկ գնացաք և կռփահարեցաք և անհան-
գիստ եղեաք. * և աշխատեցաք ձեռօք մե- 12
ր. Գործ. 20. 34. Ա Թես. 2. 9. 2. Թես. 3. 8. րովք. բամբասեին զմեզ՝ օրհնեաք. հալա-
ձեին՝ յանձն առնուաք. * հայհոյեին՝ աղա- 13
չեաք. իբրև առակ նշաւակի եղեաք ամե-
նայնժամ։ * Ոչ եթէ ամօթ ինչ առնեմս զձեզ՝ գրեմ զայս, այլ իբրև զորդիս սիրելիս 14
խրատեմ։ Պետպէտ և բիւր դաստիարակս 15
ունի-

ունիցիք ՚ի քո՝ այլ ո՛չ եթէ զաղուամ Հարս·
զի ՚ի քո յո աւետաբանաւն ես ծնայ զձեզ ։
16 *Ա.ՂԴ՝ աղաչեմ զձեզ նմանօղք լինել եղիջիք՝
17 ոպ և ես քոխ ։ *Ա ասն այնորիկ առաքեցի
առ ձեզ զտիմոթէոս, որ է իմ որդի սիրելի՝
և հաւատարիմ ՚ի Տէր· որ յիշեցուսցէ ձեզ
զճանապարհս իմ, որ ՚ի քո յո· ոպ և ամե-
նայն ուրեք՝ յամենայն եկեղեցիս ուսուցա-
18 նեմ ։ *Ա.ՂԱՊ թէ ես չիցեմ գալոց առ ձեզ՝
19 ոմանք հպարտացան ։ *Ա.ՅԼ եկիցէ հուպ ընդ
հուպ՝ եթէ Տէր կամեսցի· և ՚ի միտ առիցէ
ո՛չ զբանն հպարտացելոցն, այլ զզօրութիւնն։
20 *Ո՛չ ի ո՛չ եթէ բանիւք է արքայութիւնն Աոյ,
21 այլ զօրութբ ։ *Ա.ՂԴ՝ որպէս կամիք՝ գաւա-
զանաւ եկիցէ առ ձեզ, եթէ սիրով հոգւոյն՝
հեզութե և արդարութե և խնայարհութե·

ԿԻ· Ե·

1 Ա.ՂՆաև և անառանի իսկ ՚ի ձեզ լսիցի պոռնի-
կութի, ||և այնպիսի պոռնկութի՝ որ ո՛չ || ՂԵՒ ։
և ՚ի հեթանոսս, որպէս թէ զկին հօր իւրոյ 18· 7·
2 ունել ։ *Ա.ՒՆ դուք հպարտացեալ եք· և ո՛չ 20· 11·
առաւել սգացարուք, զի բարձցի ՚ի միջոյ
3 ձերմէ՝ որ զգործն զայն գործեաց ։ *|| Ո՛չ || ԿՂԱՒ·
ես թէպէտ մարմնով մեկնեալ եմ, սակայն 2· 5·
հոգւով մերձ եմ· բայց արդէն իսկ իբրև ՚ի
մօտոյ ընտրեցի· զայն՝ որ այնպէսն գոր-
4 ծեաց· *յանուն Տեն մերոյ Յիսի քրի, ժողո-
վել ձեզ ՚ի միասին՝ և հոգւով հոգւոյս՝ զօրու-
5 թբն Տեն մերոյ Յիսի քրի, *մատ-
նել զայնպիսին սատանայի ՚ի սատակումն
մարմնոյ· զի ոգին ապրեսցի յաւուրն Տեն մե-

ըոյ յօն քօն ։ * Այ բարուք են պարծանքդ 6
‖Գաղա· ձեր · ‖ ոչ գիտէք՝ եթէ փոքր մի խմոր զ՚ամ 5 · 9 ·
զանգուածն խմորէ ։ * Սրբեցէք ՚ի բաց զը- 7
հին զխմորն՝ զի եղիջիք նոր զանգուած , ոյզ
եքդ անխմորք · քանզի զատիկ մեր զՔրիստ-
քօ ։ * Ա՚յսուհետև արասցուք տօնս · ոչ ՚ի 8
խմորն հին, և ոչ ՚ի խմորն չարուէ և անզգա-
մութե · այլ յանխմորս սուրբութե և ճըշ-
մարտութե ։

Ր Օ * Գրեցի ձեզ ՚ի թղթի այդր չխառնակիլ 9
ընդ պոռնիկս ։ * Այլ ոչ եթէ ընդ պոռնիկս 10
աշխարհիս այսորիկ՝ կամ ընդ ագահս և ընդ
յափշտակօղս կամ ընդ կռապարիշտս · ապա
թէ ոչ՝ պարտ էիք և յաշխարհէն իսկ ելանել ։
‖2·Թես· * ‖ Այլ արդ՝ գրեցի ձեզ չխառնակիլ · ե- 11
3 · 14 · թէ ոք եղբայր անուանեալ , կամ պոռնիկ իցէ
կամ կռապարիշտ՝ կամ ագահ՝ կամ բամբասօղ՝
կամ արբեցօղ՝ կամ յափշտակօղ, ընդ այնպի-
սումն և հայ մի ուտել ։ * Օ՚ր կայ իմ և 12
զարտաքինսն դատել · ոչ ասպաքէն դուք
զներքինսդ դատիցիք · * և զարտաքինսն Աստ 13
դատեսցի , բարձէ՛ք զչարն ՚ի միջոյ ձերմէ ։

Գ Օ ։

Խնամ ոք ՚ի ձէնջ՝ եթէ իրք ինչ իցէն ընդ- 1
կերի իւրում, դատել առաջի անիրաւաց՝
և ոչ առաջի սրբոց ։ * Կամ ոչ գիտէք զի 2
սուրբք զաշխարհ դատին. և եթէ ձեօք դա-
տի աշխարհ՝ ապա ոչ էք արժանի անարգ ա-
տեանից ։ * Այլ գիտէք եթէ զհրեշտակս դա- 3
տիմք, թո՛ղ թէ զերկրաւորս ։ * Ե՚րկրա- 4
ւոր ատեանս եթէ յանձն առնուցուք , զա-

նարգսն

նարդոն եկեղեցւոյ դատաւորս նատուցէք։
5 * Ա՛ռ ամօթոյ ձերոյ ասեմ· այնչափ ո՛չ գոյ
ոք իմաստուն՝ի ձեզ, որ կարիցէ իրաւունս
6 ընտրել՝ի մէջ եղբօր իւրոյ։ * Ա՛յլ եղբայր
ընդ եղբօր դատի, և զայն՝՝ի մէջ անհաւա-
7 տից։ * Այս արդ՝ ամենևին իսկ վատթարու-
թի՛ է՝ի ձեզ, զի՞ դատաստանք իսկ դոն՝՝ի ‖ Մ ապր.
միջի ձերում։ ‖ ընդէ՞ր ոչ դուք զրկիք, և ո՛չ 5· 39·
8 դուք առաւել՝ընդղիք։ * Ա՛յլ դուք զրկէք և Ղուկ.
9 ներղէք, և այդ՝ զերծարս եւս։ * Այթէ ո՛չ 6· 29·
գիտէք՝ զի անիրաւք զարքայութի՛ւնն ոչ ո՛չ Հռովմ.
17· 12·
ժառանգեն, մի՛ խաբիք՝ ո՛չ պոռնիկք, ո՛չ ‖ Թես.
10 կռապաշիշտք, ո՛չ շունք, *ո՛չ իգացեալք, ո՛չ 4· 6·
արուադէտք, ո՛չ գողք, ո՛չ ագահք, ո՛չ արբեցօղք, ո՛չ բամբասօղք և ո՛չ յափշտակօղք՝
11 զարքայութի՛ւն ոչ ո՛չ ժառանգեն։ * Այս դուք
այնպիսիք ոմանք էիք· այլ լուացարուք՝ այլ
սրբեցարուք՝ այլ արդարացարուք յանուն
Տն մերոյ Յսի քսի, և՝ի Հոգ՝ին ոչ մերոյ։
12 ‖ * Ա՛մենայն ինչ՝ինձ մարթ է՝ այլ ո՛չ ամ՛ինչ ‖ Վ
օգուտ է· ամ՛ինչ՝ինձ մարթ է, այլ ո՛չ եթէ ‖ Վայր· 10· 22·
13 ես ի՛ իշխանուԹի՛ ուրուք լինիցիմ։ * Կերա-
կուր որովայնի, և որովայն կերակրոյ· այլ
Աստ զսա և զնա խափանեսցէ· բայց մարմին
ո՛չ պոռնկուԹեան՝ այլ Տն, և Տր մարմնոյ։
14 * Ա՛յլ Աստ՝ որ և զՏր յարոյց, և զձեզ յա-
15 րուսցէ զօրուՀի՛ իւրով։ * Ո՞չ գիտէք՝ եԹէ
մարմինք ձեր անդամք են քրիստի· արդ՝ առեալ
զանդամս քրիստի, առնիցեմք անդամս պոռնի-
16 կի՞· քա՛ւ լիցի· * Այթէ ո՞չ գիտէք՝ զի որ
մերձենայ՝՝ի պոռնիկ՝ մի մարմին է· ‖ Եղե- ‖ Ծննդ.
17 ցին, ասէ, երկոքեան՝՝ի մարմին մի։ * Այս որ 2· 24·
Մ ապր.
մեր- 19· 5·

մերձենայ ՚ի նոր՝ մի հոգի ե։ * Վախերուք 18
Եբր. 5. 31. ՚ի պատնկուԹէ։ Օ՝ամ մեղս՝ զոր և գործէ
մարդ՝ արտաքոյ մարմնոյ իւրոյ է. իսկ որ
պատնկին՝ յիւր մարմնին մեղանչէ։ * Կ՚ԹԷ 19
Ա Կեր. 3. 17. ոչ գիտէք՝ զի Ա մարմինք ձեր տաճար են հոգ-
2. Կոր. 6. 16. ւոյն սրբոյ՝ որ է ՚ի ձեզ՝ զոր ունիք յԱստ. և չէք
Վայր. 7. 23. անձանց տէր։ * Ա՚նպղ գնող գնեցայք. 20
փառաւորեր զԱստուած ՚ի մարմինս ձեր և
յոգիս, որ են Աստուծոյ։

ԳԼ. Ա։

Ա՚յլ վասն որոյ գրեցիքն առ իս, բարւոք 1
է մարդոյ՝ ՚ի կին մարդ չմերձենալ։
* Ա՚յլ վասն պոռնկուԹեաց իւրաքանչիւրոք 2
կին կին կալցի՝ և իւրաքանչիւրոք կին կին
Ա Կոր. 7. 2. այր կալցի։ * Ա Կնոջ՝ այր իւր զպարտսն հա- 3
3. տուսցէ. նոյնպէս և կինն՝ առն իւրում։
* Օ՚ի կին մարմնոյ իւրում ոչ իշխէ՝ այլ 4
այրն. նոյնպէս և այրն իւրում մարմնոյ ոչ
իշխէ՝ այլ կինն։ * Ա՚ռ զրկէք զմիմեանս. 5
բայց եԹէ ինչ ՚ի միաբանուԹէն առ ժամա-
նակ մի, զի ուխտիցն պարապիցէք, և դար-
ձեալ ՚ի նոյն դարձջիք, զի մի փորձեսցէ ըզ-
ձեզ սատանայ վասն անկառնուԹեան ձերոյ։
* Օ՚այս ասեմ՝ ներելով և ոչ հրամանս տա- 6
լով։ * Ա՚նպղ կամիմ եԹէ ամ՚ մարդ լինէր 7
իբրև զիս. այլ իւրաքանչիւրոք զիւր շնորհս
ունի յԱստ՝ ումն այսպէս և ումն այնպէս։ * Ա՚յլ 8
ամուրեացն և այրեացն ասեմ, լաւ է նոցա՝ ե-
ԹԷ կայցեն իբրև զիս։ * Ա՚պա ԹԷ ոչ ունի- 9
ցին ժոյժ՝ ամուսնասցին. զի լաւ է ամուս-
նանալ՝ քան զբռնուիլ։ * Ա՚յլ կանամբեացն 10
պատ-

պատուիրեմ, ոչ ես՝ այլ Տէր։ ‖ Կնոջ յառնէ ‖Մ՚ոռ.
11 մի մեկնել։ * Պա եթէ մեկնեսցի, անսայր 5·32՝
մնասցի՝ կամ անդրէն ընդ առն իւրում հաշ- 19·9·
տեսցի. և առն՝ զկին իւր մի թողուլ։ ՎԵՐՋ
12 * Այլց այլոց ես պատուիրեմ, ոչ Տէր։
եթէ ոք եղբայր կին ունիցի անհաւատ, և
նմա հաճոյ իցէ բնակել ընդ նմա՝ մի թողցէ
13 կնա։ * Եւ կին, որ ունիցի զայր անհաւատ՝
և նմա կամ իցէ բնակել ընդ նմա՝ մի թողցէ
14 զայրն։ * Զի սուրբ է այրն անհաւատ կըն-
նաւն, և սուրբ է կինն անհաւատ արամբն.
ապա թէ ոչ՝ որդիքն ձեր պիղծ են. բայց
15 այժմ սուրբ են։ * Պա եթէ անհաւատն
մեկնեսցի, մեկնեսցի. զի ոչինչ հարկ ՚ի վե-
րայ կայ եղբօրն կամ քեռն՝ յայնպիսի իրս.
քանզի ՚ի խաղաղութիւն կոչեաց զմեզ Աստ։
16 * Օ՞ր գիտես կին դու՝ եթէ զայրն քո ապ-
րեցուսցես, կամ զի՞ գիտես այր դու՝ եթէ
17 զկինն քո ապրեցուսցես։ * Եթէ ոչ՝ իւրաքան-
չիւր ումեք որպէս և բաժանեաց Տէր, զիւրա-
քանչիւրսն որպէս և կոչեաց Աստ՝ այնպէս գնաս-
ցէ. և այսպէս ընդ ամ՚եկեղեցիս պատուէր
18 տամ։ * Լ՚ւփաւեալ ոք կոչեցաւ՝ մի ցան-
կասցի անթլփատութիւն. յանթլփատութիւն
19 ոք կոչեցաւ՝ մի թլփատեսցի։ * Զի թլփա-
տութիւն ոչինչ է՝ և անթլփատութիւն ոչինչ.
այլ պահպանութիւն պատուիրանացն։
20 * Այլ իւրաքանչիւրսն յոր կոչումն կոչե- ‖ Եփես·
21 ցաւ՚՝ ի նմին կացցէ։ * Ծառայ կոչեցար՝ մի 4·1·
փոյթ լիցի քեզ. այլ թէ և կարիցես ազատ
22 լինել՝ քեզ այնպէս լաւ իցէ։ * Օ՞ր որ ՚ի Տէր
կոչեցեալ է ծառայն՝ ազատ Տեառն է. նոյնպէս
և

և որ աղատն կոչեցեալ է՝ ծառայ քրի է ։
Յ ՎԷր . 6 . 20 . * ‖ Գնոց գնեցայք՝ մի լինիք ծառայք մարդ- 23
1 . Պետ . 1 . 18 . կան ։ * Սուրբ անչիւրոք՝ յորո կոչումն կոչե- 24
ցաւ՝ եղբայրք , ՚ի նմին կացցէ առաջի Աստ ։
Գ Գ * Ա՛յլ վա կուսանաց՝ հրաման ինչ ՚ի Տեառնէ 25
ոչ ունիմ, բայց խրատ տամ՝ որպէս ողորմե-
լոյ ուրուք ՚ի Տեառնէ , հաւատարիմ լինել ։ * Ես 26
համարիմ՝ թէ այսպէս լաւ իցէ . բայց վա վը-
տանկին որ ՚ի վերայ կայ՝ բարւոք է մարդոյ՝
թէ այսպէս իցէ ։ * Կապեալ ես ՚ի կնի , մի 27
խնդրեր արձակել . արձակեալ ես ՚ի կնոջէ ,
մի խնդրեր կին ։ * Ո՛ւ եթէ ամուսնանայ- 28
ցես՝ ոչ մեղաւ . և եթէ ամուսնանայցէ կոյսն՝
ոչ մեղաւ , բայց նեղութիւն մարմնոյ ունիցին
այնպիսիքն . այլ ես խնայեցի ՚ի ձեզ ։ * Այդ 29
զայս ասեմ եղբարք՝ եթէ ժամանակս կար-
ճեալ է այսուհետեւ . զի որ ունիցին կանայս՝
ոյր թէ չունիցին . * և որ լայցեն՝ ոյր թէ ոչ 30
լայցեն . և որ խնդասցին՝ ոյր թէ չխնդայցեն .
և որ գնեցեն՝ ոյր թէ չունիցին . * և որ վա- 31
րեցեն զաշխարհս՝ ոյր թէ չվայելեցեն . զի ան-
ցեալ է վայելչութիւն աշխարհիս այսորիկ ։
* Ա՛յլ կամիմ զձեզ անհոգս լինել . զի որ ան- 32
կինն է՝ հոգայ զՏեառն , թէ որպէս հաճոյ լիցի
Տեառն . * և որ կանամբկին է , հոգայ զաշխար- 33
հիս՝ թէ ոյր թէ հաճոյ լիցի կնոջ իւրոյմ ։ * Եւ 34
սահա մեկնեցան ՚ի միմեանց առնակինն և
կոյսն . զի կոյսն հոգայ զՏեառն՝ զի իցէ սո՛ւրբ հոգ-
եով և մարմնով , և առնակինն հոգայ զաշ-
խարհիս՝ թէ որպէս հաճոյ լիցի առն իւրոյմ ։
* Ա՛յլ զայս վա ձերոյ օգտի ասեմ . ոչ եթէ 35
խեղդ ինչ արկանեմ ձեզ , այլ վա պարկեշ-
տու-

տուԼՔ՝ և ՀպատակուԼՔ՝ ՆՈՆ առանց զբաս-
զանաց ։
36 *Ա՛պա ԹԷ ոք ամօԹ Համարեսցի վՀ կուսին Ղ. Օ.
իւրոյ՝ եԹԷ իցէ Էլեալ ըստ ջաՓ , և այնպէս
ինչ պարտ իցէ լինել· զոր կամեսցի արաս-
37 ցէ, ո՛չ մեղանչէ՝ ամուսնասցի ։ *Իսկ որ Հաս-
տատեալ է ՚ի սրտի իւրում, և վտանգ ինչ
ո՛չ իցէ նմա , իշխանուԹիւն ունի ՚ի վՀ կամաց
իւրոց · և զայն ընտրեաց ՚ի սրտի իւրում՝
38 պաՀել զկոյսն իւր , բարւոք առնէ ։ * Ա՛ւ
որ ամուսնացուցանէ զկոյսն իւր՝ բարւոք առ-
նէ · և որ ո՛չ ամուսնացուցանէ՝ լաւ ևս առ-
39 նէ ։ *Կին կապեալ է՝ ցորքան ժամանակս Հռոմ.
կենդանի է այր նՀ · ապա եԹԷ նՀանջիցէ այր 7· 2·
նՀ , ազատ է՝ ում կամիցի ամուսնանալ · այլ
40 միայն տերամբ ։ *Այլ երանելի ևս է՝ ԹԷ
այնպէս կացցէ ըստ իմում խրատու · ես այս-
պէս Համարիմ, եԹԷ և չիս իցէ Հոգի Ասյ ։

ԳԼ· Ը·

1 Ա՛յլ վասն զոՀից կռոցն գիտեմք՝ եԹԷ ա-
մենեքին գիտուԹիւն ունիմք ։ գիտուԹիւն
2 Հպարտացուցանէ , այլ սէր շինէ ։ *Եւ ԹԷ
ոք կամիցի գիտել ինչ , չևևս գիտաց՝ որպէս
3 արժան էր գիտել ։ *Այլ որ սիրէ զԱծ ,
4 նա է տեղեկացեալ ՚ի նմանէ ։ *Ա՛յլ վասն
կերակրոցն զոՀելոց՝ գիտեմք եԹԷ ոչինչ իսկ
կուռքդ են յաշխարՀի · զի չկայ ոք Աստ բաց ՚ի
5 միոյն ։ *Օ՛ի ԹԷպէտ և իցեն անուանեալ
աստուածք՝ եԹԷ յերկինս և եԹԷ յերկրի ·
որպէս և են աստուածք բազումք՝ և տեարք
6 բազումք · *այլ մեզ մի է Աստ Հայր՝ յորմէ

ամ, և մեք ՚ի նա. և ամի ոք յո՛ քո՝ որով ամ,
վերջ և մեք նովաւ։

7 *Այլ ո՛չ յամենեսին գիտութիւն է։ ոմանք
առ խղճի մտաց մինչև ցայժմ զկուռսն իբրև
զզոհեալ ուտեն. և խիղճ մտացն նոցա՝ քանզի
8 տկար է, պղծի։ * Այլ կերակուր զմեզ ա-
ռաջի ոչ ո՛չ կացուցանէ. ո՛չ եթէ չուտեմք՝
պակասիմք ինչ, և ո՛չ եթէ ուտեմք՝ առաւե-
9 լութիւն ինչ։ * Այլ զգո՛յշ լերուք գուցէ իշ-
խանութիւդ ձեր այդ՝ գայթագղութիւն լինի-
10 ցի տկարացն։ * Եթէ ոք տեսանիցէ զքեզ՝
որ զգիտութիւդ ունիս՝ բազմեալ ՚ի մեհենի՝
ո՞չ ապա խիղճ մտաց նո՛ր, որ տկարութիւնք ըզ-
գաճեղէ՝ անդրէն շինիցի ուտել զզոհեալն.
11 || Հռ. * || և կորնչիցի տկար եղբայրն ՚ի քում գի-
14. 15. տութեն, վ՛որ որոյ քո՛ն մեռաւ։ * Այս այսպէս
12 յանցուցեալ յեղբարս, և զնիզ մտաց տը-
կարացն զայրացուցեալ, ՚ի քո՛ մեղանէ։
13 || Հռ. * || Ա՛ման որոյ՝ եթէ կերակուր գայթագ-
14. 21. ղեցուցանէ զեղբայրն իմ, ո՛չ կերայց միս յա-
ւիտեան, զի մի՛ զեղբայրն իմ գայթագղե-
ցուսցից։

ԳԼՈՒԽ Ժ։

1 Ո՞չ ասպաքէն ազատ եմ, ո՞չ ասպաքէն առա-
քեալ եմ, ո՞չ ասպաքէն զտեր մեր յո՛ քո՛ ա-
ջօք լիմուլ տեսի, ո՞չ ասպաքէն գործ իմ գուք
2 եք ՚ի տէր։ * Թէպետ և այլոց չիցեմ առա-
քեալ՝ այլ դեռ ձեզ եմ. զի կնիք իսկ առա-
քելու՛թեան իմոյ գուք եք ՚ի տէր։ * Իմ պատաս-
3 խանի՝ առ զիս հարցանիցեն՝ այս է։ * Մի-
4 թէ ո՞չ ունիցիմք իշխանութի ուտել և ըմպել։

* Մի-

5 * Արդեօք ոչ ունիցիմք իշխանութիւն քա-
նայս շրջեցուցանել զկին մեզ· որպէս և այլ ա-
6 ռաքեալքն, և եղբարքն տեառն, և Կեփաս: * Ա-
րդեօք միայն ես և բառնաբաս ոչ ունիցիմք իշ-
7 խանութիւն չգործել զայս: * Ո՞ զօր երբէք զին-
ուորիցի իւրովք թոշակօք· ո՞ զմանկիկ այ-
գի՝ և ի պտղոյ նորա ոչ ուտիցէ· ո՞ զոր արածէ-
ցէ խաշն՝ և ի կաթանէ խաշինն ոչ ուտիցէ:
8 * Արդեօք ըստ մարդկութե՞ խօսիցիմ զայս·
9 կամ Թէ և օրէնքն զսոյն ոչ ասիցեն: * Ի
Մովսէսի իսկ յօրինսն գրեալ է· Ոչ կապես- ‖ 2·Օրէ·
ցես զցուռակ եզին կալատւոյ: Միթէ զեզա՞նց 25·4·
10 հոգայ Աստուած: Կամ ընդ մեզ ասէ զայս: Ա- 1·Տիմ·
սէ· քանզի վասն մեր գրեցաւ: զի յուսով պար- 5·18·
տի, որ սերմանէն՝ սերմանել· և որ կասուն՝
11 յուսով վայելել: * Եթէ մեք ի ձեզ զհո- ‖ Հռով·
գևորն սերմանեցաք՝ մեծ բի՞նչ է, եթէ ի 15·27·
12 ձէնջ զմարմնաւորսդ հնձիցեմք: * Եթէ
այլք ձերով իշխանութեդ վայելեն, ոչ առա-
ւել և մեք: այլ ոչ ի գործ ինչ արկաք զիշ-
խանութիւնս զայս· քայց ամի համբերեմք·
զի մի խափան ինչ լինիցիմք աւետարանին
13 քրիստոսի: * Կամ գիտէք եթէ որ ի տաճարին ‖ 2·Օրէ·
գործեն, ի տաճարէ անտի ուտեն· և որ 18·1·
սեղանոյն պաշտօնեայք են, ի սեղանոյ ան-
14 տի վայելեն: * Նոյնպէս և տէր հրամայեաց·
որոց զաւետարանն աւետարանեն, յաւետա-
15 րանէ անտի կեալ: * Բայց ես և ոչ զմի ինչ
յայսցանէ արկի ի գործ, և ոչ գրեցի զայդ՝
զի ինձ այնպէս ինչ լինիցի· լաւ է ինձ մա-
նաւանդ մեռանել, և ոչ զի զպարծանս իմ
16 ոք ընդունայն համարիցի: * Ո՛ւ եթէ ա-
ւե-

ւեետարանեմ, ոչինչ են ինձ պարծանք, քանզի
ՀարկՒ ի վրէ կայ. բայց վայ է ինձ, եթէ
ոչ աւետարանեմ: * Եթէ կամաւ զայն առ- 17
նեմ, վարձք են ինձ. և եթէ ակամայ՝ տըն-
տեսութիւն յանձն է ինձ: * Ուր արդ՝ զինչ 18
վարձք իցեն ինձ, եթէ յաւետարանելն ձրի
տայց զաւետարանն՝ զի մի զերծիցիմ ինչ իշ-
խանութենս իմով յաւետարանի անդ: * Կան- 19
զի ազատ էի յամենայնէ ամենեցուն զան-
ձըն՝ի ծառայութիւն կացուցի. զի զբազումս
շահեցայց: * Եղէ ընդ հրէայն իբրև ըզ- 20
հրէայ, զի զհրէայն շահեցայց: * Եղէ ընդ 21
օրինաւոքն իբրև զայնոսիկ՝ որ ընդ օրինաւքն էին.
իբր ոչ եթէ ընդ օրինաւքն էի, այլ զի որ ընդ
օրինաւքն իցեն՝ և զնա շահեցայց: ընդ անօրէնս
եղէ իբրև զանօրէն. իբր ոչ եթէ անօրէն ինչ
էի Աստուծոյ, այլ ընդ օրինաւք քրիստոսի. զի շահեցայց
զանօրէնսն: * Եղէ ընդ տկարս իբրև զտկար՝ 22
զի զտկարսն շահեցայց: ընդ ամենայնի ամե-
նայն եղէ, զի թերևս ապրեցուցից զոմանս:
* Ամենայն այս առնեմ վասն աւետարանին, զի 23
հաւորդ եղէց նմա:
Պ Կ * Ոչ գիտէք՝ եթէ որ յասպարիսին ընթա- 24
նան, ընդ ամենեքին ընթանան. բայց
մի ոք առնու զյաղթութիւնն. այնպէս ընթա-
ցարուք՝ զի հասանիցէք: * Ամենայն որ պա- 25
տերազմի՝ ամի ժուժկալ լինի. նոքա զի զերդ
ծանելի պսակն առնուցուն՝ և մեք զանեղ-
ծուն: * Ես արդ՝ ես իսկ այնպէս ընթանամ, 26
ոչ ոգի յաներևոյթս. այնպէս մըրկիմ, որպէս
ոչ թէ զհողմն ինչ կոծելով. * այլ ձնչեմ 27
զմարմինս իմ և հնազանդեցուցանեմ. զի

դուցէ

գուցէ որ այլոցն քարոզեցի՝ ես ինքնին ան-
պիտան գտանիցիմ։

Գ·Ի· ՀՈ·

1 Ա՛Հ կամիմ, եթէ տգէտք լցեալ եղբարք , զի
Հարքն մեր ամենեքին ‖ ընդ ամպովն էին . ‖ Եել· 13·21·
2 ‖ և ամենեքին ընդ ծովն անցին . * և ամենե- ‖14·22·
քին ՚ի մովսէս մկրտեցան յամպն և ՚ի ծովն .
3 * ‖ և ամենեքին զնոյն հոգևոր կերակուրն ‖16·15·
4 կերան . * ‖ և ամենեքին զնոյն հոգևոր ըմ-
պեցին արբին , զի ըմպէին ՚ի հոգևոր վիմէն՝
որ երթայր զկետ նոյ . և վէմն էր ինքն քրս ։
5 * այլ ո՛չ եթէ ընդ բազումս ՚ի նոցանէ հա- ‖ Թուոց
ճեցաւ ած . ‖ քանզի տապաստ անկան յանա- 26·65·
6 պատ անդ ։ * Այս այն օրինակաւ լինէր մեզ
մեր . զի մի լինցուք ցանկացօղք չարեաց , ‖ ոյզ ‖ Սաղ·
7 և նոքայն ցանկացան ։ * Այս մի կռապաշտք 105·14·
լինիցիմ՝ ոյզ ոմանք ՚ի նոցանէ , ոյզ և գրեալ է .
‖նստաւ ժողովուրդն ուտել և ըմպել՝ և յա- ‖ Ելք· 32·6·
8 րեան ՚ի խաղալ ։ * Այս մի պոռնկեսցուք .
‖ ոյզ ոմանք ՚ի նոցանէ պոռնկեցան , և ան- ‖ Թուոց·
կան ՚ի միում աւուր քսան և չորք հազարք ։ 25·1·
9 * Այս մի փորձեսցուք զՔր . ‖ ոյզ ոմանք ՚ի ‖21·5·6·
նոցանէ փորձեցին , և յօձից անտի սատակե-
10 ցան ։ ‖ * Այս մի տրտնջեսցուք . ոյզ ոմանք ՚ի ‖ 11·1·
նոցանէ տրտնջեցին , և կորեան ՚ի սատակիչէ 14·2·
11 անտի ։ * Այլ այն ամ օրինակաւ անցանէր
ըստ նոսա . բայց պրեցաւ վէմ մերոյ խրատու ,
յորս վախճան յաւիտեանցն եհաս ։
12 * Այսուհետև որ համարիցի հաստատուն Ղ·Դ·
13 կալ՝ զգո՛յշ լիցի , գուցէ անկանիցի ։ * Փոր-
ձուէ՛ ՚ի ձեր վերայ ո՛չ ևս եհեաւ բայց ՚ի մարդ-
կանէ .

կանէ . այլ հաւատարիմ է ան՝ որ ոչ արկցէ
զձեզ ի փորձուիլ առաւել քան զկար ձեր.
այլ արասցէ ընդ փորձուէն և զելս՝ զի համ-
բերել կարասջիք : * Ա՛ ան որոյ սիրելիք իմ, 14
փախեարուք ի հաւապաշտութէ : * Իբրև ընդ 15
իմաստունս խօսիմ . ընտրեցէք ձեզին՝ զոր
ասեմս : * Ագաւակն օրհնութէ զոր օրհնեմք՝ 16
ոչ ապաքէն հաղորդութի է արեանն քրի .
հացն զոր բեկանեմք՝ ոչ ապաքէն հաղորդու-
թի է մարմնոյն քրի : * Ո՛ւ մի հաց՝ մի մարմ- 17
ին եմք բազումքս . զի ամենեքեան ի միոջէ
հացէ անտի վայելեմք : * Տեսէք զիէն ըստ 18
մարմնոյ . ոչ ապաքէն՝ որ ուտեն ի զոհիցն՝
հաղորդ են սեղանոյն : * Իսկ արդ զինչ . ա- 19
սեմ, թէ զոհեալն իցէ՞ ինչ . և կամ թէ
կուռքն իսկ իցե՞ն ինչ : * Ա՛յլ զոր զոհեն 20
հեթանոսք , դիւաց՝ և ոչ Աստուծոյ զոհեն : ոչ կա-
միմ զձեզ հաղորդս դիւաց լինել . քանզի ոչ
կարէք զբաժակն Տեառն ըմպել՝ և զբաժակն դի-
ւաց . * և ոչ կարէք ի սեղանոյ Տեառն վայելել՝ 21
և ի սեղանոյ դիւաց : * Եթէ նախանձ ինչ 22
արկանիցեմք Տեառն . միթէ զօրագո՞յնք իցեմք
|| Վեր . քան զնա : || Ա՛մենայն ինչ ինձ մարթ է՝ այլ
6 . 12 . ոչ Ամէն ինչ օգուտ է . * Ամէն ինչ ինձ մարթ է, 23
այլ ոչ ամենայն ինչ շինէ : * Ա՛ի ոք զանձին 24
և եթէ խնդրիցէ՝ այլ և զընկերին : * Ա՛մե- 25
նայն ինչ որ ի սպանդասցի վաճառի , կե-
|| Սաղ . րայք՝ և ամի խարեք վ՚ս խղճի մտաց . * || զի Տեառն 26
23 . 1 . և երկիր լցեալ իւրով : * Եթէ ոք կոչէ զձեզ 27
49 . 12 . յանհաւս տից՝ և կամիցիք երթալ. զամէն ինչ՝
որ առաջի դնիցի , կերայք և ամի խարեք վ՚ս
խղճի մտաց : * Ա՛պա եթէ ոք ասասցէ ձեզ՝ 28

թէ

թէ այդ զոհեալ է , մի ուտիցէք վա՛ն՝ որ
29 գուշակն եղև , և վա՛ խղճի մտացն ։ * Այլ
զկիզչ մտացն ասեմ ո՛չ զիւրն , այլ զընկե-
րին ։ իսկ ընդէ՞ր քնաւ ազատուիս իմ դա-
30 տիցի յայլոյ խղճէն մտաց ։ * Եթէ ես շնոր-
հօք վայելեմ , ընդէ՞ր հայհոյիցիմ , վասն ո-
31 րոյ ես գոհանամ ։ * ‖ Արդ՝ եթէ ուտիցէք՝ ‖ Կոր. 3 . 17 .
եթէ ըմպիցէք՝ եթէ զինչ և առնիցէք , զա՛մ
32 ինչ՝ի փառս ՚ի արասջի՛ք ։ * ‖ Առանց գայ- ‖ 1 . Պէտ. 2 . 12 .
թադղուէ դնելոյ հրէից և հեթանոսաց և ե-
33 կեղեցւոյն ՚ի ։ * ‖ ՚ի և ես ամե-
նևին ամենեցուն հաճոյ լինիմ . ո՛չ խնդրեմ
զանձին օգուտ , այլ զբազմաց՝ զի ապրեսցին ։

ԳԼ . ԺՈՒ .

1 ¶ Ա՛մանօղք լինէ՛ եղերո՛ւք , որպէս և ես քո՛ւ ։ Գ . Օ .
2 * Գովեմ զձե՛զ՝ զի զա՛մ ինչ զիմ յիշէ՛ք .
և որպէս աւանդեցի ձեզ՝ զաւանդո՛ւին ու-
3 նիցի՛ք ։ * Կամիմ զի գիտիցէ՛ք դուք . ‖ Եթէ ‖ Եփես. 5 . 23 .
առն ՚ամի գլուխ քո՛ւ է , և գլուխ կնոջ այր ,
4 և գլուխ քո՛ւ ՚ի ։ * Ա՛մենայն այր՝ յորժամ
յաղօթս կայցէ՝ կամ մարգարէանայցէ՝ և
զգլուխն ծածկեալ ունիցի , յամօթ առնէ
5 զգլուխն իւր ։ * Այլ ա՛մ կին՝ յորժամ յա-
ղօթս կայցէ՝ կամ մարգարէանայցէ բացա՛
գլխով՝ յամօթ առնէ զգլուխն իւր , զի այն-
6 պէս համարի՝ եթէ գերծեալ լցէ ։ * Օ՛ի է-
թէ ոչ ածողեսցի կին , փոքրեսցէ զհեր իւր .
ապա եթէ անպատեհ է կնոջ փոքրել կամ
7 գերծուլ , ածողեսցի՛ ։ * Ա՛ռն մարդոյ չի՛
պարտ ծածկել զգլուխ իւր . ‖ զի պատկեր և ‖ Ծննդ . 1 . 26 .
փառք ՚ի է . իսկ կին փառք առն իւրոյ է ։

* Օ՛ի

‖ Գաղատ. 2. 23. *‖ Օ՛ւ ոչ եթէ այր՝ ի կնոջէ է, այլ կին յառ- 8
նէ ։ *՝Ա՛նպէս ոչ իսկ հաստատեցաւ այր վա՛ռ 9
կնոջ, այլ կին վասն առն ։ *‖ ասն այնորիկ 10
պարտի կինն շուք դնել գլխոյն վա՛ռ հրեշտա-
կաց ։ *՝Այլ ոչ կին առանց առն, և ոչ այր 11
առանց կնոջ՝ ի՛ տէր ։ *՝Օ՛ւ որպէս կին յառ- 12
նէ՝ նոյնպէս և այր՝ ի՛ կնոջէ, բայց ամե՛ն յա՛յ ։
*՝Ա՛յլ դուք ձեզէն տա՛ւք դիրաւո՛ւթ ։ արժա՛ն 13
է կնոջ մերկով հոլանի յաղօթս կալ առաջի
նոյ ։ *՝Ա՛ւ ոչ բնութի՛ւնն իսկ ուսուցանէ ըզ- 14
ձեզ ։ զի այր եթէ գիսաւոր է՝ անարգանք
են նմա։ *բայց կին եթէ գիսաւոր է՝ փառք 15
են նմա ։ զի գիսք փոխանակ զգեստու տը-
ուեալ են նմա ։ *՝Ա՛պա եթէ ոք կամի հակա- 16
ռակող լինել, մեք չունիմք այնպիսի սովո-
վերջ բուեթ, և ոչ եկեղեցիքն նո՛յ ։
*՝Ա՛յլ զայս պատուիրեմ, ոչ ո՛ւղ եթէ գովի- 17
ցեմ, զի ոչ՝ ի՛ լաւ անդր՝ այլ՝ ի վատթարն
նկրտիք։ *՝Ա՛նա՝ յորժամ՝ ի՛ մի վայր ժողովի- 18
ցիք յեկեղեցին, լսեմ եթէ հերձուածք գո՛ն
՝ի ձեզ ։ և սակաւ ինչ հաւատացի ։ *՝Այլ 19
և հերձուածք լինելոց են՝ ի ձեզ ։ զի որ ըն-
տիրն իցեն՝ ի ձեզ՝ երևեսցին ։ *՝Ա՛ւ արդ՝՝ ի 20
ժողովելն ձեզ՝ ի միասին՝ ոչ է տունն տո՛ւն ձեզ
տեսլի հայ ուտելոյ ։ *՝Օ՛ւ իւրաքանչիւրոք 21
զիւր ընթրիս յառաջանայ ուտել և ոմն քաղ-
ցեա՛լ՝ և ոմն արբեա՛լ ։ *‖ Եթէ տունս ո՛չ 22
ունիցիք ուտելոյ կի՛ ըմպելոյ ։ եթէ զեկե-
ղեցեա՛ն ՝ոյ արհամարհիցէք, և յամօթ առ-
նէք զչքաւորան ։ զի՛նչ ասացից ։ գովեցի՞ց ըզ-
ձեզ ։ յայդմ՝ ո՛չ գովե՛մ ։ *՝Օ՛ւ ես ընկալայ ՝ի 23
տո՛ւն՝ զոր և ձեզն աւանդեցի, եթէ տէր յի՛-

24 ’ի գիշերին յորում մատնէր , առ հաց · *գո-
հացաւ՝ եբեկ և ասէ · ‖ առէ՛ք՝ և կերայք · ‖ Մ ապ.
այս է մարմին իմ , որ վա՛ճ ձեր բաշխի · զայս Մ ուկ.
25 արարէք առ իմոյ յիշատակի : * Նոյնպէս և 14· 22·
զբաժակն յետ ընթրեացն առ և ասէ · այս Ղ ու. ·
բաժակ՝ նոր ուխտ է իմով արեամբ · զայս 22· 17·
արարէ՛ք քանիցս անգամ եթէ ըմպիցէ՛ք՝ առ
26 իմոյ յիշատակի : * Քանիցս անգամ եթէ ու-
տիցէ՛ք զհացս զայս , և զբաժակս ըմպիցէ՛ք ,
զմահն նո՛ն պատմեցո՛ւք , մինչև եկեսցէ նա :
27 * ‖ Ա՛յսուհետև՝ որ ուտիցէ զհացս , կամ ‖ Յհ.
ըմպիցէ զբաժակս նո՛ն անարժանութե՛ , պար- 6· 56·
28 տական եղիցի մարմնոյ և արեան նո՛ն : * Թող-
ձեսցէ՛ մարդ զանձն իւր , և ապա ’ի հացէ
29 անտի կերիցէ , և ’ի բաժակէն արբցէ : * Ո՛ւ
որ ուտէ և ըմպէ անարժանութե՛ դատաս-
տանս անձին իւրում ուտէ և ըմպէ · զի ո՛չ
30 խտրէ զմարմինն տո՛ւն : * Վա՛ տայսրիկ իսկ են
’ի ձեզ բազում հիւանդք և ախտաժէտք · և
շատ ևս այն են , որ ևննջեցեալք իսկ լցեն :
31 * Ո՛ւ եթէ զանձինս քննէաք՝ ապա ո՛չ դա-
32 տապարտիաք : * Ա՛ւ եթէ դատիմք՝ ’ի տո՛ւն
խրատիմք · զի մի՛ ընդ աշխարհի դատապար-
33 տեսցուք : * Ա՛յսուհետև եղբարք՝ յորժամ
’ի մի վայր ժողովիցիք ուտե՛լ՝ միմեանց սպաս-
34 ջի՛ք : * Ա՛պա թէ ոք քաղցեալ լիցի՝ ’ի տան
իւրում կերիցէ՛ · զի մի՛ ’ի դատապարտու-
ժողովիցիք : Ա՛լլ զայլ ինչ յորժամ եկիցի՝
յայնժամ պատուիրեցից :

ԴԻ. ԺՐ.

ԵՆ Այլ ասէ Տէրն Հոգեւորացն, Եղբարք՝ ոչ կամիմ 1
եթէ տգիտք իցէք: * Գիտէք իսկ՝ զի 2
մինչ հեթանոսքն էիք, առ կուռսն անմըռունչս՝ սրպէս երթայիք և գայիք: * Վասն 3
ԱՄ ոյր. որոյ յուցանեմ ձեզ. ‖ զի ոչոք Հոգւով Աստուծոյ
9. 38. խօսի՝ և ասիցէ թէ նզովեալ իցէ. և ոչ ոք
կարէ ասել՝ Տէր Յիսուս, եթէ ոչ Հոգւովն սրբոյ: * Պարգեւք և բաժինք շնորհաց են՝ այլ 4
Հոգի նոյն է: * Եւ թէ բաժինք պաշտամանց 5
են, այլ Տէր նոյն է: * Եւ թէ բաժինք յաջողութեց են, այլ Աստուած նոյն է. որ յաջողէ զամենայնսն: * Բայց իւրաքանչիւր ումեք 6
տուեալ է յայտնութիւն Հոգւոյն՝ առ իւրաքանչիւր օգուտ: * Ումեմն՝ ի Հոգւոյն տըւեալ է բան իմաստութեան. այլում բան գիտութեան ըստ նմին Հոգւոյ. * միւսումն հաւատք 7
նովին Հոգւով. այլում շնորհք բժշկութեց 8
նովին Հոգւով. * այլում յաջողութիւք զօրութեց. այլում մարգարէութիւն. այլում ընտրութիւն հոգւոց. այլում ազգք լեզուաց. այ‖Հռոմ. լում թարգմանութիւն լեզուաց: * ‖Այլ զայս 9
12. 6. Եփես. ամենայն յաջողէ մի և նոյն Հոգի, և բաժանէ իւ- 10
4. 7. րաքանչիւր ոմի և կամի:

ԵՊ *Որպէս մարմին մի է, և անդամս բազումս 11
ունի. և ամենայն անդամք մարմնոյն՝ մի մարմին են. նոյնպէս և քրիստոս: * Զի անդր միով Հոգւով մեք ամենեքեան ի մի մարմին մկրտեցաք. 12
եթէ հրեայք, եթէ հեթանոսք, եթէ ծառայք, եթէ ազատք, ամենեքեան զմի Հոգի արբաք: * Զի մարմին ոչ մի անդամ է, 13

այլ

15 այլ բազում։ * Եթէ ասիցէ ոտն , զի չեմ
ձեռն՝ չեմ ի մարմնոյ անտի , ոչ այնու չիցէ
16 ի մարմնոյ անտի ։ * Եւ եթէ ասիցէ ունկն ,
զի ես չեմ ակն՝ չեմ ի մարմնոյ անտի , ոչ
17 այնու չիցէ ի մարմնոյ անտի ։ * Եթէ ամ
մարմին ակն էր՝ ո՞ւր էր ունկն . և եթէ ամ
18 լսելիք էր՝ ո՞ւր էին հոտոտելիք։ * Եայց արդ՝
ած եդ զանդամսն՝ զմի ի իւրաքանչիւր ի
19 նոցանէ ի մարմնին՝ ոյզ և կամեցաւ ։ * Եպա
թէ էր ամենայն մի անդամ, ո՞ւր էր մարմին ։
20 * Եայց արդ՝ անդամք բազում են , և մար-
21 մին մի ։ * Եչ կարէ ակն ասել ցձեռն , թէ
չես ինձ պիտոյ , և կամ դարձեալ գլուխ ցոտս՝
22 թէ չէք ինձ պիտոյ ։ * Եայլ առաւել որ թը-
ուին անդամք մարմնոյն թէ տկարագոյնք ի-
23 ցեն, կարևորք են . * և որ թուինն թէ ան-
արդագոյնք իցեն մարմնոյն , այնց առաւե-
լադոյն պատիւ առնեմք . և ամօթոյքն մեր
24 առաւել ևս պարկեշտուի ունին ։ * Եւ պար-
կեշտիցն մերոց չէ ինչ պիտոյ . քանզի ած
խառնեաց զմարմինն , և նուազին առաւել
25 ևս պատիւ ետ . * զի մի իցեն հերձուածք ի
մարմնի անդ , այլ զի նոյնք զմիմեանց հոգայ-
26 ցեն անդամքն ։ * Եթէ վշտանայ ինչ մի ան-
դամն , վշտանան ամ անդամքն ընդ նմա . և
եթէ փառաւորի մի անդամն , խնդան ամ
27 անդամքն ընդ նմա ։ * Եայլ դուք մարմին քրի-
ստոս էք՝ և անդամք յանդամոց նորա ։
28 * ‖ Եւ զորս եդ ած յեկեղեցւոջ՝ այս են . ‖ Ա. Տիմ. 4. 11.
նախ՝ զառաքեալս , երկրորդ՝ զմարգարէս ,
երրորդ զվարդապետս , ապա զօրութիւնս ,
ապա շնորհս բժշկութեց , օգնութիւնս՝ վարիչս ,

ազգս

աղգս լեզուաց , ԹարգմանուԹիս լեզուաց ։
* ԱյլԹէ ամենեքին առաքեա՛լք իցեն . այլ- 29
Թէ ամենեքին մարգարէ՛ք իցեն . այլԹէ ա-
մենեքին վարդապե՛տք իցեն . այլԹէ ամենե-
քին զօրուԹի՛ք իցեն . * այլԹէ ամենեքին 30
շնորհս բժշկուԹե՞ ունիցին . այլԹէ ամենե-
քին ՚ի լեզո՞ւս խօսիցին . այլԹէ ամենեքին
Թարգմանիցե՞ն ։ * Բայց նախանձաւո՛ր լե- 31
րուք շնորհացն , որ լաւն են ։ Եւ դեռ ես առա-
ւել ևս ձանապարհ ցուցանեմ ձեզ ։

ԳԼ ՚ ԺՈ ։

Ե՛Ւ Եթէ ղլեզուս մարդկան խօսիցիմ և զհրեշ- 1
տակաց՝ և սէր ոչ ունիցիմ, եղէ ես իբրև
պղինձ , որ հնչէ . կամ իբրև զձնծաղայ՝ որ
ղօղանջէն ։ * Եւ եԹէ ունիցիմ մարգարէու- 2
Թի , և գիտիցեմ զխորհուրդս ամ՝ և զամ
գիտուԹի . և եԹէ ունիցիմ զամ հաւատս՝
մինչև ղլերինս փոփոխել ղլ , և սէր ոչ ունի-
ցիմ, ոչինչ եմ ։ * Եւ եԹէ ջամբիցեմ զամ 3
ինչս իմ աղքատաց, և մատնիցեմ զմարմինս
իմ յայրուա՛ն , և սէր ոչ ունիցիմ, ոչինչ օգ-
ուիմ ։ * Սէր երկայնամիտ է՝ քաղցրանայ . 4
սէր ո՛չ նախանձի , ո՛չ ամբարհաւաճձէ , ո՛չ
հպարտանայ . * ո՛չ յանդգնի , ո՛չ խնդրէ 5
զիւր , ո՛չ գրգռի , ո՛չ խորհի զչար . * ո՛չ խըն- 6
դայ ըԼ անիրաւուԹի՝ այլ խնդայ ըԼ ճշմա-
րուԹե՛ . * Ամե՛ն տանի . Ամե՛ն հաւատայ . ամե- 7
նևևին յուսայ . Ամե՛ն համբերե ։ * Սէր ո՛չ եր- 8
Թեք անկանի . եԹէ մարգարէուԹի՛ք են՝ խա-
փանեսցին. եԹէ լեզո՛ք լռեսցեն. եԹէ գի-
տուԹի՝ խափանեսցի ։ * Զ՚անգի փոքր ՚ի շա- 9

ռաջ

տէ գիտեմք. և փոքր ՚ի շատէ մարգարէա-
10 նամք: *Ա՛յլ յորժամ եկեսցէ կատարումն,
փոքր ՚ի շատէս խափանեսցի:
11 *Որ՝ինչ տղայն էի՝ իբրև զտղայ խօսէի,իբրև
զտղայ խորհէի, իբրև զտղայ համարէի. այլ
յորժամ եղէ այր՝զտղայութեն ՚իբաց խափա-
12 նեցի: *Ա՛յժմ տեսանեմք իբրև ընդ հայելի
օրինակաւ, այլ յայնժամ դէմ յանդիման.
այժմ խեղամուռս եմ փոքր ՚ի շատ, այլ յայն-
ժամ գիտացից՝ որպէս և նայն ծանեաւ զիս:
13 *Ա՛յժմ արդ՝ մնան հաւատք՝յոյս՝սէր, սո-
քա երեքեան. և մեծ քան զսոսա սէր է:

ԳԼ: ՅՈ:

1 ՅՀետ երթայք սիրոյ, և նախանձաւորը
լերուք հոգևորացն առաւել՝զի և դուք
2 մարգարէանայցէք:*Ո՛ր որ խօսի ՚ի լեզուս՝
ոչ ընդ մարդկան խօսի, այլ ընդ Աստ: զի ոչոք է՝
որ լսէ, քայց հոգւով խօսի խորհուրդս:
3 *Իսկ որ մարգարէանայն, մարդկան խօսի
4 շինուԹիւն և միխԹարուԹիւն և սիփոփուԹիւն: *Որ
խօսի ՚ի լեզուս՝ զանձն իւր շինէ. և որ մար-
5 գարէանայն՝ զեկեղեցին շինէ: *Կամիմ զի
ամենեքին դուք ՚ի լեզուս խօսիցիք՝ առաւել
զի մարգարէանայցէք. զի լաւ է՝ որ մարգա-
րէանայն քան զայն՝ որ ՚ի լեզուս խօսիցի.
քայց եԹէ Թարգմանիցէ՝ զի եկեղեցին շի-
նուԹիւն առնուցու:
6 *Ա՛յլ այժմ ՚ի զբաղբք՝ եԹէ եկից առ ձեզ
՚ի լեզուս խօսեալ. զինչ օգուտ լինիցիմ
ձեզ՝ եԹէ ոչ խօսիցիմ, կամ յայտնուԹիւն, կամ
գիտուԹիւն, կամ մարգարէուԹիւն, կամ վար-

ՎԵՐՋ

դա-

դասետուք ։ * Այնպէս՝ որպէս անշունչքն 7
ձայն տայցեն , եթէ փող և եթէ քնար ։ զի
եթէ ընտրուն ինչ բարբառոյն չառնիցեն ,
զիա՞րդ ճանաչիցի փողոյն հարկանել՝ կամ քնա- 8
րին հնչել ։ * Վասնզի եթէ խառնաձայն ար-
ձակիցի փողն , ո՞վ պատրաստեսցի ի պատե-
րազմ ։ * Այնպէս և դուք՝ եթէ լեզուօք 9
ոչ նշանակիցէք զբանն՝ զիա՞րդ ճանաչիցին
խօսքն ։ զի լինիցիք այնուհետև իբրև ընդ
օդս խօսեցեալք ։ * Օ՛ի այնչափ ազգք ձայ- 10
նից են յաշխարհի , և ոչինչ անձայն է ։ * Ասի 11
արդ՝ եթէ ոչ գիտիցեմ զզօրութիւն ձայնին ,
լինիցիմ այնմ , որ խօսիցին ընդ իս՝ խուժ , և
նա որ խօսիցին ընդ իս՝ դուժ ։ * Այնպէս և 12
դուք՝ քանզի նախանձորդք էք հոգևորացն ,
վա՛ շինուածոյ եկեղեցւոյն խնդրեք՝ զի առա-
ւել և ս իցէք ։ * Վասն որոյ որ խօսին ի լե- 13
զուս , աղօթեսցեն արասցե՛ն՝ զի և թարգմանիցէ ։
* Եթէ կամ յաղօթս լեզուաւ՝ հոգի՛ն իմ 14
կայ յաղօթս . այլ միտք իմ անպտուղ են ։
* Ասի արդ՝ զի՞նչ իցէ . կացից յաղօթս հոգ- 15
ւով , կացից յաղօթս և մտօք . սաղմոս ասա-
ցից հոգւով , սաղմոս ասացից և մտօք ։ * Ել- 16
պա թէ ոչ՝ եթէ օրհնիցես հոգւով , որ կայ-
ցէ ի տեղւոջ տպիտին , զիա՞րդ ասիցէ ի
քո՛մ գովեստն՝ զամէնն . քանզի զոր ասես՝
նա ոչ գիտէ ։ * Օ՛ի դու բարւոք գոհանաս , 17
այլ ընկերն ոչ շինի ։

Գ Ո՛ր * Գոհանամ զձեզ՝ վա՛ մամենեցուն ձեր՝ առա- 18
ւել լեզուաւ խօսիմ ։ * Այլ՝ ի մէջ եկեղեց- 19
ւոյ կամիմ բանս հինգ մտօք խօսել՝ զի և զայ-
լըս խրատիցեմ , քան բիւր բանս լեզուաւ ։

* Ա՛ՀԱ-

20 *Լ՚ղեալք մի լինիք տղայք մտօք , ‖ այլ՚ի չա- ‖ Մ ապ. 18. 3.
րեաց տղայացարո՛ւք, և մտօք կատարե՛լ լինի- ‖ Ե սա. 28. 11.
21 ջիք։ *Ասացի և յօրէնսն գրե՛ալ է , ‖ եթէ յո-
տար լեզուս՝ և՚ի շրթունս օտարոտիս խօսե-
ցայց ընդ ժողովրդեանդ ընդ այդմիկ , սակայն և
22 ո՛չ այնպէս լուիցեն ինձ՝ ասէ տէր։ *Ապա ուրեմն
լեզուք նշանակի վա՛ ենն՝ ո՛չ հաւատացելոց՝
այլ անհաւատից . իսկ մարգարէու՛թի՝ ո՛չ ան-
23 հաւատից՝ այլ հաւատացելոց ։ *Ապա եթէ
գայցէ եկեղեցին ամ՚ի մի վայր , և ամենե-
քեան՚ի լեզուս խօսիցին , և մտանիցեն անդր
տգէտք կի՛ս անհաւատք . ո՞չ ասիցեն՝ եթէ զի՛
24 մոլեգ ։ *Իսկ եթէ ամենեքեան մարգարէա-
նայցեն , և մտանիցէ ոք անդր անհաւատ՝ կի՛ս
տգէտ , յանդիմանի յամենեցունց , և քննի
25 յամենեցունց . * և գաղտնիք սրտի նո՛ր յայտ-
նի լինին ։ և ապա անկե՛ալ՚ի վերայ երեսաց՝
երկիր պագանիցէ՝ այ , և խոստովան լինիցի՝
թէ արդարև ա՛ծ է՚ի ձեզ ։
26 *Այ՛ արդ՝ զի՞նչ է եղեալք . յորժամ՚ի ժողովի
մի վայր ժողովիցիք, իւրաքանչիւրոք՚ի ձէնջ
եթէ սաղմոս ունիցի , թէ վարդապետու՛թիւն
ունիցի , եթէ յայտնութի՛ ունիցի , թէ լե-
զուս ունիցի , եթէ թարգմանութի՛ ունիցի ,
27 ամ՚ի շինած լինիցի ։ *Եթէ՚ի լեզուս ոք
խօսեսցի՝ երկուք , և եթէ ևս աւե՛լի՝ երեք ,
և ապա մի՛ ըստ միոջէ . և մինն թարգմանիցէ ։
28 *Ապա եթէ չիցէ ոք՝ որ թարգմանիցէ ,
լո՛ւռ լիցի յեկեղեցւոջն . ընդ միտս իւր՝ և
29 ընդ այ խօսեսցի ։ *Այլք մարգարէք երկու
կամ երեք խօսեսցին , և այլքն քննեսցեն ։
30 *Ապա եթէ այլ ումեք՝ որ նստիցին՝ յայտ-
նեաց-

նեսցի, առաջինն լռեսցէ ։ * Վանգի կարօղ 31
էք ամենեքին մի ըստ միոջէ մարգարէանալ.
զի ամենեքեան ուսանիցին, և ամենեքեան
մխիթարեսցին։ * Վանգի և հոգիք իսկ մար- 32
գարէից՝ մարգարէից հնազանդին ։ * Օ՛ի 33
ոչ է Թէ խռովուե է աստ՝ այլ խաղաղուե. ոպ
յիմր եկեղեցիս սրբոց ։ * Վանայք՝ յիմր ե- 34
կեղեցիս լռեսցեն. զի ոչ հրամայի նոց խո-
սել՝ այլ հնազանդ լինել. ‖ ոպ և օրէնքն իսկ ‖Ծննդ.
ասեն ։ * Վ՛պա եԹէ ուսանել ինչ կամիցին, 35 3. 16.
՚ի տան զարս իւրեանց հարցանիցեն. քանզի
անպատեհ է կնոջ մարդոյ յեկեղեցւոջ խո-
սել ։ * Վ՛Թէ ՚ի ձե՞նջ բանն ել՝ եւ կամ 36
առ ձե՞զ միայն եհաս ։ * Թոկ եԹէ ոք կա- 37
մարիցի մարգարէ լինել՝ կամ հոգևոր, դի-
տասցէ՝ զոր գրեցիդ առ ձեզ, Թէ տե՛ն պատ-
ուիրանք են ։ * Վ՛պա Թէ ոք տգիտանայցէ, 38
տգիտասցի ։ * Վ՛յսուհետև ե՛զբարք, նա- 39
խանձեցարո՛ւք մարգարէանալ՝ և զխօսել
լեզուօք մի արգելուք ։ * Վ՛ւ ամենայն ինչ 40
ՎԵՐՋ ձեր պարկեշտութե՛ւ և ըստ կարդի լինիցի ։

ԳԼ. ԺԱ.

Ցուցանեմ ‖ ձեզ եղբարք զաւետարանն 1 ‖Գաղա.
իմ, զոր աւետարանեցի ձեզ. զոր և ըն- 1. 11.
կալարուք, յոր և հաստատեալդ էք. * որով 2
ապրեցայքն. որով բանիւ աւետարանեցի
ձեզ՝ Թէ ունիցիք. բայց եԹէ ՚ի զուր լինչ
հաւատայցէք ։ * Օ՛ի էս ձեզ զայն նախ ա- 3
ւանդեցի՝ զոր և ես ընկալայ. Թէ և քա՛ն- ‖ Եսայ.
ռաւ մե՛ռաւ Քրիստոս՝ ‖ ըստ գրոց, * ‖ և զի 53. 5. 4 ‖Ցոհ.
Թաղեցաւ, Թէ և յարեաւ յաւուր երրորդի՝ 2. 3.

ըստ

5 ըստ գրոց ։ * և թէ երևեցաւ կեփայի , ‖ և ‖ Յովհ.
6 ապա երկոտասանից ։ * ապա երևեցաւ ա- 20. 19.
ւելի և ս քան ՚ի հինգ հարիւր եղբարց միան-
գամայն ։ յորոց շատագունք կան մինչև ցայժմ,
7 և ոմանք ննջեցին ։ * յետ ապա երևեցաւ
յակովբայ , ապա առաքելոցն ամենեցուն ։
8 * ետուակ ցեղոյ քան զամենեսին իբրև ա-
9 նարգի միջ՝ ‖ երևեցաւ և ինձ ։ * ‖ Օ ի ես ‖ Գործ.
իսկ եմ տրուպն առաքելոց ։ որ չեմ իսկ ար- 9. 3.
ժանի թէ կոչեցայց առաքեալ ։ զի հալածե- ‖ Եփես.
10 ցի զեկեղեցին ՚ոյ ։ * յլ ընորհքն ՚ոյ եմ՝ 3. 8.
զինչ և իցեմ. և ընորհք նորա որ յիս՝ ընդ ու-
նայն ինչ ոչ եղեն ։ այլ առաւել քան զնոսա
ամենեսին վաստակեցի ։ և ոչ ես թէ ես՝ այլ
11 ընորհքն ՚ոյ՝ որ ընդ իս ։ * յդ՝ եթէ ես և
եթէ նոքա՝ այսպէս քարոզեցաք , և դուք
12 այսպէս հաւատացիք ։ * յպա եթէ քս քա-
րոզի՝ թէ ի մեռելոց յարուցեալ է , զիա՞րդ
ասեն ոմանք ՚ի ձէնջ՝ եթէ յարութիւն մեռե-
13 լոց չիք ։ * յթէ յարուն մեռելոց չիք , ա-
14 պա և քս չէ յարուցեալ ։ * յև եթէ քս չէ
յարուցեալ , ընդունայն է քարոզութիւնն
15 մեր . ընդունայն են և հաւատքն ձեր ։ * և
գտանիցիմք սուտ վկայք ՚ոյ , զի վկայեցաք
զ՚ոյ՝ թէ յարոյց զքս . զոր ոչն արդեօք յա-
16 րոյց՝ եթէ մեռեալք ոչ յառնիցեն ։ * յսկ
եթէ մեռեալք ոչ յառնեն՝ ապա և քս չէ
17 յարուցեալ ։ * ‖ յև եթէ քս չիցէ յարու- ‖ Հռոմ.
ցեալ , ընդունայն են հաւատքն ձեր . և տա- 4. 25.
18 կաւին ՚ի նմին մեղս կայցէք ։ * յսկ արդ՝
19 որ ննջեցինն ՚ի քս , կորեա՞ն արդեօք ։ * յ-
եթէ այսու կենօքս միայն յուսացեալ եմք ՚ի

ՕՂ

քո, ողորմելի եմք քան զամենայն մարդիկ։
*Այլ արդ՝ քո յարուցեալ ի մեռելոց՝ ա- 20
||Կորնթ. ռաջին պտուղ ննջեցելոց. *քանզի մարդով 21
1. 18. եղև մահ, և մարդով յարուի մեռելոց։ *Որպէս 22
Յայտ. 1. 5. ադամայն ամենեքին մեռանին, նոյնպէս և
||1 Թես. քրիստոս ամենեքեան կենդանասցին։ *Ապա 23
4. 15. քանզիւր յիւրում կարգի. նախ քո, և ապա
քրիստոս ի գալստեան նորա։ *Եւ ապա կատա- 24
րած. յորժամ տացէ ի ձեռս զԹագաւորութիւն
նորա՝ և հօր. յորժամ խափանեսցէ զամենայն իշխա-
նութիւն և զամենայն պետութիւն և զզօրութիւն։ Օ՛ի 25
||Սաղմ. պարտ է նմա թագաւորել ||մինչև դիցէ զամե-
109. 1. թշնամիս ի ներքոյ ոտից իւրոց։ *Յետին 26
Եբրայ. թշնամին խափանի՝ մահ. ||և զամենայն ինչ հնա-
1. 13. զանդ արար ի ներքոյ ոտից նորա։ *Այլ յոր- 27
||Սաղմ. ժամ ասիցէ. թէ հնազանդեալ է նմա՝ նա
8. 8. Եբրայ. յայտ է՝ թէ բաց յայնմանէ՝ որ հնազանդե-
2. 8. ցոյց նմա զամենայն։ *Այլ յորժամ հնազանդեա- 28
ցի նմա՝ յայնժամ և ինքն որդի հնազան-
դեսցի այնմ, որ հնազանդեցոյց նմա զամե-
նայն։ եղիցի ած ամենայն յամի։ *Այլապա թէ ոչ՝ 29
զի՞նչ գործիցեն, որ մկրտիցինն վասն մեռե-
լոց, եթէ արդարև մեռեալք ոչ յառնիցեն.
ընդէ՞ր իսկ բնաւ մկրտին վասն նոցա։ *ընդէ՞ր և 30
մեք ձգնիմք յամ ժամ, * և հանապազ մե- 31
ռանիմք։ ի պարծանս ձեր երդնումն եղբարք՝
զոր ունիմ ի քո յ ի տէր մեր։ *Եթէ ըստ 32
մարդոյ ի գազանամարտի լեալ եմ յԵփե-
սոս, զի՞նչ օգուտ էր ինձ, եթէ մեռեալք
||Խաչա. ոչ յառնեն։ ||կերիցո՛ւք արբցո՛ւք՝ քանզի վա- 33
Եսայ. 22. 13. ղիւ մեռանիմք։ *Մի խաբիք. ապականեն
56. 12. զբարս քաղցունս բանք չարք։

*Ընդա-

ՕՆ

34 *Ապաւիեցարուք արդարուք՝ և մի մեղանչէք. զի զգիտուքիւն ոչ ունին ոմանք. առ-
35 ածմունս ձերոյ ասեմ: * Այլ ասիցէ ոք. զիա՞րդ յառնեն մեռեալք՝ կամ որո՛վ մարմ-
36 նով գայցեն: * Անիա՛տ դու զոր սերմանես, ոչ կենդանանայ՝ եթէ ոչ մեռանիցի:
37 *Եւ զոր սերմանեսն, ոչ զնոյն մարմին զոր ծնանելոցն լինի՝ սերմանես, այլ հատ մերկ.
եթէ ցորենոյ լինի՝ և եթէ այլոց սերմանեաց:
38 *Եւ նա տայ նմա մարմին՝ ո՛րպէս և կամի. և իւրաքանչիւր սերմանեացն զիւր մարմին:
39 *Ո՛չ ամ՛ մարմին նոյն մարմին է, այլ՝ այլ մարմին է մարդկան, և այլ մարմին անաս-
նոց, այլ մարմին թռչնոց՝ և այլ մարմին
40 ձկանց: *Եւ մարմինք երկնաւորք՝ և մարմինք երկրաւորք. այլ՝ այլ փառք երկնաւո-
41 րաց՝ և այլ փառք երկրաւորաց:*Այլ փառք արեգական, և այլ փառք լուսնի, և այլ
փառք աստեղաց. և աստղ ևս զաստղ ա-
42 ռաւել է փառօք: * Նոյնպէս և յարուքիւն մեռելոց. սերմանի ապականութիւ՝ և յառ-
43 նէ առանց ապականուե. * սերմանի անարդութի՝ և յառնէ փառօք. սերմանի տկարու-
44 թի՝ և յառնէ զօրութի. * սերմանի մարմին հնչասոր՝ և յառնէ մարմին հոգևոր. եթէ
45 գոյ մարմին հնչասոր, գոյ և հոգևոր: *Ա-
պա և գրեալ է, ‖ եղև մարդն առաջին ա- ‖ Ծննդ.
դամ՝ ի շունչ կենդանի. երկրորդ ադամ՝ ի 2. 7.
46 հոգի կենդանարար: * Այլ ոչ նախ հո-
գևորն. այլ հնչասորն, և ապա հոգևորն:
47 *Առաջին մարդն յերկրէ՝ հողեղէն. իսկ
48 երկրորդ մարդն՝ ա՛ռ յերկնից: *Որպէս հո-
ղե-

ղեղէնն, նոյնպէս և հոգեղէնքս, և ոչ երկ-
նաւորն՝ նոյնպէս և երկնաւորքն: * Այլ որ- 49
պէս զգեցաք զպատկեր հողեղինին, զգեց-
ցո՛ւք և զպատկեր երկնաւորին: 50
Ո Ո *Այլ զայս ասեմ Եղբարք՝ եթէ մարմին և
արիւն զօրքայօւթիւն ոչ ժառանգել հնչ կա-
րեն, և ոչ ապականուի զանապականութիւն
ժառանգէ: * Ահդ՝ խորհուրդ մի ասեմ 51
ձեզ, ամենեքեան ննջեսցուք, այլ ոչ ամե-
նեքեան նորոգեսցուք: *Յանկարծակի յա- 52
կան թօթափել՝ ի փող յետին. քանզի փող
հնչեսցէ, և մեռեալք յարիցեն առանց ա-
պականութեան, և մեք նորոգեսցուք: * Օ՛ի 53
պարտ է ապականութեանս այսմիկ զգենուլ
զանապականութիւն, և մահկանացուիս այս-
միկ զգենուլ զանմահուի: * Ա՛յլ յորժամ 54
մահկանացուս այս զգեցցի զանմահուի, և
ապականուիս զանապականուի, յայնժամ
Ա ՈՒԵ. եղիցի բանն՝ որ գրեցաւ. ‖ եթէ ընկլաւ մահ
13. 14. ՚ի յաղթութի: * Ո՞ր է մահ յաղթութիւն քո. 55
ԵԲՐ. ո՞ւր գԺոխք խայթոց քո: * Խայթոց մահու 56
2. 14. մեղք են, և զօրուն մեղայ օրէնք: * ‖ Ա՛յլ 57
Ա ՅՒՏ. շնորհք ոյ՝ որետ մեզ զյաղթութի՛ ի ձեռն
5. 5. Տն մերոյ Յի՛ քի՛:
Ա՛Դ *Ա՛յսուհետև եղբարք իմ սիրելիք, հաս- 58
տատուն եղերուք, անշարժ կացէք, առա-
ւե՛լ լերուք՝ ի գործս Տն յամ ժամ. գիտաս-
ջի՛ք՝ զի վաստակք ձեր ոչ են ընդունայն ա-
ռաջի Տն:

Գ՚Ի ՃՒ.Օ՚

1 Ա՚ՅԼ վա՛յ հաշուի՛ն, որ՚ի սուրբսն է, որպէս
պատուէր եառ եկեղեցեացն զաղաւաց-
2 ւոց, նոյնպէս և դուք առնիջիք։ * Ա՚սա իւ-
րաքանչիւր միաշաբաթուն իւրաքանչիւրդ
՚ի ձէնջ անձին իւրում գանձեսցի՝ որ ինչ և
3 յաջողեսցի։ * Օ՚ի մի՛ յորժամ գայցեմ,
յայնժամ հաշիւք լինիցին։ այլ յորժամ ե-
կից՝ զոր միանգամ ընտրեցէք թղթովք, զնա
առաքեցից տանել զշնորհն ձեր յերուսա-
4 ղէմ։ * Ա՚պա թէ արժա՛ն իցէ և ինձ եր-
5 թալ՝ ե՛ս ելից երթիցեն։ * Ա՚յլ եկից առ ձեզ՝
յորժամ ՚ի մակեդոնիա անցանիցեմ։ քայց
6 իբրև շրջեցայց ՚ի մակեդոնիա, * թէ դէպ
լինի, առ ձեզ մնացից՝ և կամ ձմերեսից. զի
և դուք յուղարկիցէք զիս՝ ուր և երթալոցն
7 եմ։ * Օ՚ի ո՛չ կամիմ զձեզ այժմ ՚ի հարևան-
ցի տեսանել. ակն ունիմ ժամանակ ինչ առ-
8 նել առ ձեզ, եթէ տո՛ր հրամայեսցէ։ * Ա՚յլ
այժմ լինիմ յԵփեսոս մինչև ցպենտեկոստէ.
9 * զի դո՛ւռն բացեալ է ինձ մեծ և կարևոր,
10 և հակառակորդք բազմ են։ * Ա՚րդ՝ եթէ ե-
կեսցէ տիմոթէոս՝ տեսջի՛ք զիարդ աներ-
կիւղ լինիցի առ ձեզ. զի զգործ տէ՛ն գործէ՝
11 ո՛ւմ և ես. * մի՛ ոք զնա անպատուեսցէ։ և
յուղարկեսջի՛ք զնա խաղաղութի՛ւն զի եկեսցէ
առ իս։ քանզի ակն ունիմ նմա եղբարբք
հանդերձ։
12 * Ա՚յլ վասն ապողոսի եղբօր՝ յոյժ աղաչեցի զնա՝ զի եկեսցէ առ ձեզ եղբարբք հանդերձ. և արդեօք ո՛չ էին կամք՝ զի այժմ եկեսցէ.

Այլ

այլ եկեսցէ յորժամ և պարապեսցէ։ * Սակե- 13
ցէք՝ հաստատուն կացէք ՚ի հաւատս, ժրա-
յարուք զօրացարուք։ * Ամենայն ինչ ձեր 14
սիրով լինիցի։ * Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ գի- 15
տէք զտունն ստեփանեայ և փորտունատեայ՝
զի են պտուղ աքայեցւոց. և ՚ի պաշտօն սրբոյն
կարգեցին զանձինս։ * զի և դուք հնազանդ 16
լինիցիք այնպիսեացն. և ամի՝ որ գործա-
կից եղէ և վաստակակից։ * Ուրախ եղէ ՚ի 17
գալ ստեփանեայ և փորտունատեայ և ա-
քայիկոսի, զի զձեր պակասութիւնդ նոքա լը-
ցին. * քանզի հանգուցին զոգի իմ՝ և ըզ- 18
ձեր. արդ՝ ծանիջիք զայնպիսիսն։ * Աղջոյն 19
տան ձեզ եկեղեցիքն ասիացւոց։ ողջոյն շատ
տան ձեզ ՚ի տէր՝ ակուիղաս, և պրիսկիլլա՝
հանդերձ առանին եկեղեցեաւն իւրեանց։
* Աղջոյն տան ձեզ եղբարք ամենեքեան։ 20
Աղջոյն տուք միմեանց ՚ի համբոյր սրբութե։
* Աղջոյնդ այդ՝ իմոյ ձեռին պօղոսի է։ * Ա- 21
թէ ոք ոչ սիրէ զտէր յս, եղիցի նզովեալ՝ մա- 22
րանաթայ։ * Շնորհք տեառն մերոյ յսի քրիստ ընդ 23
ձեզ։ * Ահա սէրն իմ ընդ ամենեսին ձեզ 24
՚ի քս յս. ամէն։

Ա՚ղ հորինեալ առաջին ԹուղԹն՝ գրեցաւ ՚ի փիլիպպեայ, ՚ի ձեռն ստեփանեայ և փորտունատեայ և աքայիկոսի։

Թ. ՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔՅԱԼՈՅ

ԱՒՐ ԿՈՐՆԹԱՑԻՍՆ ԵՐԿՐՈՐԿԴ

ԳԼ. Ը.

1 **ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔՅԱԼ** ՌՆ
յամի քսի կամաքն այ , և ափմոթէոս
եղբայր . եկեղեցւոյդ այ՝ որ է ի կորնթոս՝
սրբովքդ ամենեքումբք՝ որ են յայմ կողմանս
2 *աքայեացւոց : * Շ նորհք ընդ ձեզ և խաղաղ-*
ղուն յայ հօրէ մերմէ՝ և ի տնէ յսէ քսէ :
3 * ‖ Ընհեալ է ած և հայր տն մերոյ ‖ Եէ։ ։ ։
յսէ քսի . հայր գթութեանց , և ած ամե- ։ . 3 .
4 *նայն մխիթարութեան . * որ մխիթարէն ։ . Պէ։ ։ ։
զմեզ յայմ նեղութիւնս մեր . առ ի կարօղ ։ . 3 .
լինել զայ մեզ մխիթարել զայնոսիկ՝ որ յայմ
նեղութիւնս իցեն , մխիթարութեամբ՝ որով
5 *մեք մխիթարիմք յայ : * Ո ի որ առաւել են*
չարչարանքն քսի ի մեզ , նոյնպէս և ի ձեռն
քսի առաւել լինի և մխիթարութիւն մեր :
6 * Ո ի եթէ նեղիմք վ ձերոյ մխիթարու-
և փրկութե , և եթէ մխիթարիմք վ ձերոյ
մխիթարուե և փրկութե , որ յաջողեալն է
համբերութեբ նոցին չարչարանաց . զոր և
7 *մեքն չարչարիմք . * և յոյսն մեր հաստատուն
է վ ձեր . քանզի գիտեմք՝ եթէ որ կցորդ
եմք չարչարանացն՝ նոյնպէս և մխիթարու-
թեն :

թէն : * Վասնզի ոչ կամիմ տգէտս լինել 8
ձեզ եղբարք՝ վասն նեղութեն մերոյ եղելոյ յա-
սիա . զի առաւել քան զկար մեր ծանրա-
ցաք , մինչև անյոյս լինելոյ մեզ և ի կենաց : 9
* Այլ անձամբ յանձինս զվճիռ մահու ըն-
կալաք . զի մի յանձինս ապաստանիցեմք՝ այլ
յԱստ՝ որ յարուցանէ զմեռեալս . * որ յայն- 10
պիսի մահուանէ փրկեաց զմեզ՝ և փրկեսցէ .
* քանզի յուսացեալեմք , եթէ տակաւին 11
փրկեսցէ օգնականութեամբ աղօթից ձերոց վասն
մեր : Ո՛ի՝ ի բազմադէմ շնորհացն՝ որ ի մեզ,
բազմաք յաձախեսցեն գոհութիւնքն վասն մեր :
ԸՂ * Վասնզի պարծանք մեր այս են . վկայութիւն 12
մտաց մերոց . զի սրբութեամբ և ստուգութեամբ Աստ՝
և ոչ մարմնեղէն իմաստութեամբ , այլ շնորհօքն
Աստ շրջեցաք յաշխարհի . բայց առաւել և
առ ձեզ : * Վասնզի ոչ եթէ այլազգ ինչ 13
գրեմք առ ձեզ , այլ զոր ընթեռնուցուքն՝ և
գիտակ լինիցիք . քանզի յուսամ եթէ մինչև
ի վախճան գիտիցէք . * ոյք և խելամուտ ե- 14
ղէք մեզ փոքր ի շատէ : զի պարծանք ձեր
եմք , ոյք և դուք մեր յաւուրն Տեառն մերոյ Յի-
սուսի : * Եւ յայս ապաստան կամէի նախ առ 15
ձեզ գալ , զի դուք կրկին շնորհս ընդունի-
ջիք . * և ի ձէնջ երթալ ի մակեդոնիա . 16
և դարձեալ ի մակեդոնիայ գալ առ ձեզ .
և ի ձէնջ յուղարկել ի հրէաստան : * Սակ 17
եթէ զայս խորհեցայ՝ միթէ թեթևութիւն
ինչ գնացի . և կամ զոր խորհիմն՝ ըստ մարմ-
նոյ ինչ խորհիցիմ, այլ զի եղիցի յինէն կող-
մանէ , այոն՝ այո , և ոչն՝ ոչ : * Հաւատա- 18
րիմ է Աստ՝ զի բանն մեր որ առ ձեզ եհաս՝ ոչ

է

19 ի այո, և ոչ։ *Բանզի որդին այ չ՚քա, որ ՚ի
ձեզ մեօք քարոզեցաւ, ինև և սիղուանոսիւ
և տիմոթէոսիւ, այլ եղև այո և ոչ· այլ այն
20 ՚ի նմին եղև։ *Օ՚ի որչափ աւետիքն այ են՝
՚ի նմ այո· վասն որոյ և նովին ամէնն մեօք
21 ՚ի փառս այ։ *Այլ որ հաստատեացն զմեզ
ձեօք հանդերձ ՚ի քա, և որ օծ զմեզ, աստ է·
22 *որ և կնքեաց զմեզ, և ետ զառհաւատ
չեայ հոգւոյն ՚ի սիրտս մեր։
23 *Այլ ես վկայ զաստ կոչեմ անձին իմոյ· զի Ր. Օ.
՚ի խնայելոյ ՚ի ձեզ՝ ոչ ևս եկի ՚ի կորնթոս·
զի ոչ եթէ տիրեմք ձեզ հաւատովքս՝ այլ
գործակից եմք ընդհայդ ձերոյ· քանզի հա-
ւատովք հաստատեալ կայք։

ԳԼ· Բ·

1 Բայց զայս ևէթ ընտրեցի՝ զի մի միւսանգամ տրտմութ՚ք եկից առ ձեզ։ *Օ՚ի ե-
թէ ես տրտմեցուցանեմ զձեզ· և ո՞վ է՝ որ
ուրախ առնիցէ զիս, եթէ ոչ՝ որ տրտմիցին
3 յինէն։ *Եւ զայս զի գրեցի՝ զի մի յորժամ
գայցեմ՝ տրտմութի՚ն ինչ կրիցեմ, ուսահի ար-
ժանդ իցէ ինձ ուրախ լինել· յուսացեալ
եմ ՚ի ձեզ ամենեսեան, զի իմ ուրախութի՚ն
4 ձեր ամենեցուն է։ *Օ՚ի ՚ի բազմ վշտաց՝ և
՚ի նեղուչ սրտի գրեցի առ ձեզ բազում ար-
տասուօք· ոչ զի տրտմեսջիք, այլ զի գոհ ըն
իմ գիտասջիք, զոր ունիմ առաւելապէս առ
5 ձեզ։ *‖ Եթէ ոք տրտմեցոյց՝ ոչ եթէ ‖ ԿՈՐՆ.
զիս տրտմեցոյց՝ այլ փոքր ՚ի շատէ, զի մի Ա· Ա·
6 ծանրացայց ամենեցուն ձեզ։ *Հ՚ատ է այն-

տի է : * Ա՛յսուհետև նմին հակառակ՝ մա- 7
նաւանդ ընդհարձակ նմա՝ և միխիթարել զնա
մի յառաւել տրտմուիցէն ընկղմեսցի այնպի-
սին : * Ա՛սան որոյ աղաչեմ զձեզ հաստա- 8
տել՝ ի նա զսէրն : * Ա՛սան այնորիկ խոկ և 9
զրեցի. զի զչափ առից զձեզ՝ եթէ չամի հպա-
տակ իցէք : * Ո՛ւ եթէ ումեք ընդհիցէք՝ 10
և ես. քանզի և ես եթէ ընդհիցեմ, զոր
ինչ ընդհիցեայն՝ վա՛ ձեր ՝ի դէմս քրի. * զի 11
մի զրկիցիմք ՝ի սատանայէ. ՚Քզի՝ չեմք լինչ ան-
տեղեակ խորհրդոցն նորա :

Դ Ա * Ա՛յլ երբեմն հասի ես ՝ի տրովադա յաւե- 12
տարանն քրի, և դուռն բաց եր լինե՛ ՚ի ՚ձեր,
* ո՛չ ետու հանդիստ հոգւոյ իմում. քանզի 13
ո՛չ գտի ես անդ զտիտոս զեղբայր իմ. այլ
հրաժարեալ՝ ի նոցանէ՝ գնացի ՚ի մակեդովն
նիա : * Ա՛յլ՝ այ ընդհիք՝ որ յայտի հռչակ հար- 14
կանէ զմեզ ՚ի քրիստ, և զհոտ գիտութեն
իւրոյ յայտնէ առնէ մեզ քրիստ տեղիս. * զի 15
հոտ անոյշ եմք քրի առ ՚Ա՛ծ՝ ՚ի մէջ փրկե-
լոցն՝ և ՚ի մէջ կորուսեալոցն. * սմանոյ հոտ՝ 16
մահուանէ ՚ի մահ, և սմանոյ հոտ՝ կենդա-
նութէ ՚ի կեանս : և առ այս ո՞ բաւական իցէ :
* Ո՛չ եմք երբեմն զայլսն, որ վաճա- 17
ռական լինին բանին ՚Ա՛ստուծոյ. այլ երբեմն ՚ի հաս-
տատութէ, այլ երբեմն յա՛ստուծոյ առաջի ՚Ա՛ստուծոյ ՚ի քրիստոսիմք :

Գ Լ. Գ :

Սկսանիմք այսուհետև վերստին զանձինս 1
ընծայեցուցանել. թէպէտ և ոչ պիտոյ
իցեն մեզ, ո՛րպէս սմանոց՝ թուղթք ընծայու-
առ

2 առ ձեզ, կամ՝ ի ձէնջ։ * Այլ թուղթք մեր
դուք էք՝ գրեալ՝ ի սիրտս մեր, ծանուցեալ՝
3 և ընթերցեալ յամ մարդկանէ. * յայտ-
նեալք՝ զի էք թուղթք քրիստոսի, պաշտեցեալ՝ ի
մէնջ. և գրեալ՝ ոչ մրով, այլ հոգւովն աստ
կենդանւոյ. ոչ՝ ի տախտակս քարեղէնս,
այլ՝ ի տախտակս սրտի մարմնեղէնս։
4 *Ոյս ևս այսպիսի ունիմք՝ ի ձեռն քրիստոսի առ Ղ·Ղ
5 Աստուած. * իբր ոչ եթէ անձամբ բաւական եմք
խորհել ինչ իբրև՝ ի մէնջ. այլ բաւականու-
6 թիւն մեր յաստուծոյ է. * որ և բաւականս արար
զմեզ՝ պաշտօնեայս նորոյ կտակարանացս՝
ոչ գրով, այլ հոգւով. զի գիրն սպանանէ,
7 այլ հոգին կեցուցանէ։ * Օ՛ի եթէ պաշ-
տօնն մահու գրով դրոշմեալ՝ ի տախտակսն
քարեղէնս՝ եղև փառաւք, զի մի կարասցեն
հայել որդիքն իսրայէլի՝ ի երեսան մովսէսի՝ վասն փա-
8 ռաց երեսաց նորա, որ խափանելոյն էր. * ո՞ր-
չափ ևս առաւել պաշտօն հոգւոյն եղիցի
9 փառաւք։ * Օ՛ի եթէ պաշտօն դատապար-
տութեան փառաւք էր, ո՞րչափ ևս առաւել պաշ-
10 տօն արդարութեան փառաւք։ * Վասնզի ոչ եթէ
փառաւորի փառաւորեալն յայսմ մասին, վասն
11 առաւելութեան փառացն։ * Օ՛ի եթէ որ խա-
փանելոյն էր՝ այն փառաւք էր, ո՞րչափ ևս ա-
12 ռաւել՝ որ կալոյն է՝ փառաւք լիցի։ * Այսու արդ՝
զի ունիմք այսպիսի յոյս, բազում համար-
13 ձակութեամբ վարեսցուք. * ‖ և ոչ որպէս մովսէս ‖ Եփ·
արկանէր քող՝ ի վրայ երեսաց իւրոց, վասն 34·33·
չհայելոյ որդւոցն իսրայէլի՝ ի վախճան խափանե-
14 լոյն։ * Այլ կուրացան միտք նոցա. քանզի
մինչև ցայսօր ժամանակի՝ նոյն քող ձգեալ

կայ

կայ ՚ի վէր ընթերցուածոց հին կտակարա-
նացն. և ոչ վերանայ, մի քանիւ խափանելոց
է: * Այլ մինչև ցայսօր՝ յորժամ ընթեռ- 15
նուն զմովսէս՝ նոյն առագաստ կայ ՚ի վերայ
սրտից նոցա: * Այլ յորժամ դարձցին առ 16
|| Ցե. 4. 24. ՏԵՐ՝ ածեալ վերասցի առագաստն: * || Օ ի ՏԵՐ 17
ՎԵՐՋ հոգի ևն. ուր հոգի ՏՆ ևէ, անդ ազատուի է:
* Այլ մեք ամենեցուն բացաւ երեսօք ըզ- 18
փառսն ՏՆ իբրև ՚ի հայելի տեսեալ ՚ի նոյն
պատկեր նորոգիմք փառաց ՚ի փառս. որպէս
և ՚ի ՏՆ հոգւոյ:

Գլ. Դ.

Վասն այսորիկ ունիմք զպաշտօնս զայս՝ ոյժ 1
և գտաք ողորմուի, և ոչ ձանձրանամք.
* այլ հրաժարեցաք ՚ի գաղտնեաց ամօթոյն. 2
ոչ մի գնասցուք խորամանկուբ, և ոչ նեն-
գեսցուք զբանն ՏՅ. այլ յայտնուբք ՃՇմար-
տուԹեն ընծայեցուսցուք զանձինս մեր առ
ամ միտս մարդ կան առաջի ՏՅ: * Այսպա Թէ 3
իցէ և ծածկեալ աւետարանն մեր, ՚ի մի՛ջ
կորուսեալոցն է ծածկեալ. * որոց աստուած 4
աշխարհիս այսորիկ կուրացոյց զսիրտս ան-
հաւատիցն, զի մի՛ ծագեսցէ ՚ի նոսա լուսաւո-
րուԹի աւետարանին փառացն քրիստոսի. որ է պատ-
կեր աներևուԹիւն ՏՅ: * Օ ի ոչ եԹէ զանձինս 5
քարոզեմք, այլ զՅն քրիստոս. և զմեզ ծա-
|| Ես. 9. 2. ռայս ձեզ վ՚ասն քրիստոսի: * || Օ ի ՏՆ որ ասաց ՚ի
խաւարէ լոյս ծագել. որ և ծագեաց իսկ ՚ի
սիրտս մեր ՚ի լուսաւորուԹի գիտուԹ փառացն
ՏՅ ՚ի դէմս յերի քրիստոսի: * Այլ ունիմք 7
զգանձս զայս յամանս խեցեղէնս. զի առաւե-

լուԹի

8 լուի զօրուէն իւրէ յայ , և ո՛չ ի մէնջ ։ * Ցա-
մենայնի նեղեալք՝ այլ ո՛չ նուազեալք · կա-
9 ղօտեալք՝ այլ ո՛չ տարակուսեալք · * հալա-
ծեալք՝ այլ ո՛չ լքեալք · հարչարեալք՝ այլ
10 ո՛չ սատակեալք · * յամ ժամ զմահն յի՛ի
մարմինս մեր կրեսցուք՝ զի և կեանքն յի՛ի
11 մարմինս մեր յայտնեսցին ։ * Վ՛անզի միշտ
մեք՝ որ կենդանիքս եմք , ի՛ մահ մատնիմք
վ՛ս յի՛ի · զի և կեանքն յի՛ի յայտնի լիցին ի՛
12 մահկանացու մարմինս մեր ։ * Վ՛այսուհե-
տև մահ ի՛ մեզ զօրանայ , և կեանք ի՛ ձեզ ։
13 * Վ՛ըդ՝ ունիմք զնոյն հոգի հաւատոց · ոյզ
և գրեալ է · ‖ հաւատացի՝ վ՛ս որոյ և խօսե- ‖ Սաղմ.
ցայ · և մեք հաւատամք՝ վ՛ս որոյ և խօսիմք 115 · 1 ·
14 իսկ ։ * Ո՛այս գիտեմք՝ եթէ որ յարոյցն
զյ՛ս , և զմեզ ընդ յի՛ի յարուսցէ՝ և յանդի-
15 ման կացուսցէ ձեօք հանդերձ · * քանզի ամ-
ինչ վ՛ս ձեր է · զի շնորհքն յաձախեալք ի՛
բազմաց ի՛ գոհուէ անտի առաւելեսցին ի՛
16 փառս նոյ ։ * Վ՛ասն որոյ և ո՛չ ձանձրանամք ·
այլ թէպէտ և արտաքինն մարդս մեր ապա-
կանի , այլ ներքինն մարդն մեր նորոգի օր-
17 ըստօրէ ։ * Ո՛ի առժամայն յաձախուի թէ-
թև և նեղուես մերում՝ ի՛ յաւիտենական ան-
առաւելուլթի , զմեծուլթի փառացն գործէ ի՛
18 մեզ ։ * Վ՛անզի ոչ գիտեմք կերևեալսս՝ այլ
զաներևոյթսն · զի երևեւիքս առժամանակ
մի են , և աներևոյթքն յաւիտենականք ։

Գ·Ի· Ն ։

1 Վ՛անզի գիտեմք՝ եթէ երկրաւոր տաճար
շինուածոյս մերոյ քակտեսցի , շինած
յ՛ս

յոյ ունիմք՝ տաճար առանց ձեռագործի,
յաւիտենական յերկինս ։ * Եւ ընդ այս 2
տաղտկամք . քանզի զբնակուլն երկնից փա-
||Յայտ. փագեմք զգենուլ . * || միայն թէ յորժամ 3
16. 15. զգենուցումքն՝ ոչ մերկ գտանիցիմք։* Քան- 4
զի որ եմք ի յարկաւս ընդ այսուիկ՝ տաղտ-
կամք ծանրացեալք . զի ոչ կամիմք մերկա-
նալ , այլ զգեն ի վերայ այսր զգենուլ . զի
ընկղմեսցի մահկանացուս ի կենաց անտի ։
* Եւայլ որ յաջողէն մեզ ի սոյն՝ ած է . որ 5
եւ մեզ զաւհաւատչեայ հոգւոյն ։
Գ. Օ. * Ընդ համարձակիմք յամ ժամ, և գի- 6
տեմք՝ եթէ որչափ յաւեմք ի մարմնի աստ՝
օտարանամք ի տնէ ։ * Օ ի հաւատովք գը- 7
նամք՝ և ոչ կարծեօք։ * Եւայլ համարձակիմք՝ 8
և առաւել ևս հաճեալ եմք ելանել ի մարմ
նոյ աստի՝ և մտանել առ տէր ։ * Վասն որոյ 9
և առատանամք . զի եթէ յամիցեմք՝ և եթէ
||Հռոմ. ելանիցեմք՝ հաճոյ լեալ եմք նմին։ * || Քան- 10
14. 10. զի ամենեցուն մեզ յանդիման լինել կայ ա-
տեանն քրիստոսի . զի ընկալցի իւրաքան-
չիւր իւրով մարմնով՝ զոր ինչ գործեաց յա-
ռաջ՝ եթէ բարի , և եթէ չար ։ * Իսկ արդ՝ 11
զտէն ահն գիտելով՝ չափ , զմարդկան ինչ
միտս հաճեմք . ապաքէն առաջի աչաց
Լոց եմք . բայց ես յուսամ և ի ձեր միտս
յայտնի լինել ։ * Իբր ոչ եթէ միւսանգամ 12
զանձինս ինչ ընծայեցուցանեմք ձեզ , այլ
պատճառս տամք ձեզ պարծանաց վ ս մեր .
զի ունիցիք առ այնոսիկ՝ որ առ աչսն պար-
ծիցին , և ոչ սրտիւք ։ * Օ ի եթէ առան- 13
ցաք ինչ՝ այն աչ է . և եթէ զգաստանամք՝
այն

14 այն ձեր է ։ * Օ՛ի սէրն քրիստոսի զմեզ
քննել զայս· զի եթէ մին փոխանակ ամե-
նեցունն մեռաւ , ապա ուրեմն ամենեքեան
15 մեռեալ կէին · * և ՚ի վերայ ամենեցունն մե-
ռաւ , զի որ կենդանիքն իցեն՝ մի՛ անձանց ի-
ցեն կենդանիք , այլ այնմ՝ որ ՚ի վե՛ր նոցայն
16 մեռաւ , և յարեաւ ։ * Ա՛յսու հետե մեք
ո՛չ ումք գիտեմք մարմնով· զի թէպէտ և զիւ
տեաք մարմնով զքե՛ այլ արդ ո՛չ ևս նոյնպես
17 գիտեմք ։ * Ապա եթէ ինչ ՚ի քե՛ նոր արա- ‖ Եսայ.
18 ար՛ած իցէ· զի հինն անց , ‖ և արդ նոր եղև ‖ Եսայ. 43· 19· Յայտ. 21· 5·
ամ ։ * Ա՛յլ ամ ինչ յայ՝ որ հաշտեցոյցն վերջ
զմեզ ընդ իւր ՚ի ձեռն քրիստոսի· և ետ մեզ
զպաշտօնն հաշտութե՛ան ։
19 * Ա՛ւ քանզի ամ էր՝ քրիստոս զաշխարհս հաշ-
տեցուցանել ընդ իւր , և չհամարել նոցա զմեղս
իւրեանց , և եդ ՚ի մեզ զբանն հաշտութե՛ան ։
20 * Ա՛րդ՝ վա՛ր քրիստոսի պատգամաւորիմք՝ ո՛չ և ա՛յ
բարեխօսութե՛ամբ մեօք ։ աղաչեմք վա՛ր քրիստոսի՝ հաշ-
21 տեցարո՛ւք ընդ ա՛յ ։ * Օ՛ի զայն՝ որ ո՛չն գի-
տէր զմեզս , վա՛ր մեր մեզս արար· զի մեք ե-
ղիցուք նովաւ արդարութե՛ան ա՛յ ։

Գ Լ Ո Ւ Խ Ք Ս Ի

1 Գործակից եմք ձեր՝ և աղաչեմք· մի՛ ընդ-
ունայն զշնորհն ա՛յ ընդունել ձեզ ։
2 * ‖ Օ՛ի ՚ի ժամանակի ընդունելո՛ւե՝ ասէ , ‖ Եսայ. 49· 8·
լուայ քեզ , և յաւուրս փրկութե՛ օգնեցի քեզ ։
Ա՛հաւասիկ ժամանակ ընդունելի· ահա օր ‖ 1 Կորն.
3 փրկութե՛ան · * ‖ Մի՛ և մի՛ իւիք տայցեք պատ- 10· 32·
4 ճառս , զի մի՛ արատեսցի պաշտօնն · * այլ
յամի ընծայեցուցի՛ք զանձինս ձեր իբրև

|| 1 Կոր. 4. 1. || զպաշտօնեայս սիյ՝ համբերութ֊ բազմաւ ՚ի
նեղութիս ՚ի վիշտս ՚ի չարչարանս , * ՚ի գանս 5
՚ի բանտս ՚ի խռովութիս յաշխատութիս ՚ի
հսկմունս ՚ի պահս , * ՚ի սրբութ֊ ՚ի գիտութ֊ 6
յերկայնմտութ֊ ՚ի քաղցրութ֊ ՚ի հոգի սուրբ ,
՚ի սէր՝ առանց կեղծաւորութ֊ , * ՚ի բանս 7
ճշմարտութ֊ , ՚ի զօրութ֊ սիյ . վ֊ զինուն ար֊
դարութ֊ որ ըստ աջմէն և ըստ ահեկէն է . * փա֊ 8
ռաք և անարգութ֊ , գովութ֊ և պարսաւանաք ,
իբրև մոլորք՝ և ճշմարիտք , * իբրև անծա֊ 9
նօթք՝ և ծանուցեալք . իբրև մահկանա֊
ցուք՝ և ահաւասիկ կենդանի եմք . իբրև խր֊
բատեալք՝ և ոչ մահապարտեալք . * իբրև 10
տրտմեալք , և ընդ֊ուրախ եմք . իբ֊
րև տնանկք՝ և զբաղումս մեծացուցանեմք .
իբրև ոչինչ ունիցիմք , և զամ֊ ինչ ունիմք :
* Բերանք մեր բացեալ են առ ձեզ՝ կորն֊ 11
թացիք . և սիրտք մեր ընդարձակեալք :
*Ոչինչ նեղիք ՚ի մեզ՝ բայց եթէ ՚ի գութս 12
ձեր նեղիցիք . * արդ՝ զնոյն հատուցումն իբ֊ 13
րև ըստ որդեակս ունիմ. ընդարձակեցարուք
և դուք : * Այլ մի լինիք լծակիցք անհաւա֊ 14
տից . քանզի զի՞նչ հաղորդութի՛ ե արդարու֊
ստ անօրինութ֊ . և կամ զի՞նչ հաւասարութի՛
ե լուսոյ ըստ խաւարի . * և կամ զի՞նչ միաբա֊ 15
նութի՛ ե քրիստոս ընդ բեղիարայ . կամ զինչ բաժին
կայ հաւատացելոյն ըստ անհաւատին . * կամ 16
|| 1 Կոր. 3. 16. || զի՞նչ նմանութի՛ ե տաճարի սիյ մեհենայ :
|| Ղեւտ. 26. 12. || Այսպէս դուք տաճար սիյ կենդանւոյ ե֊ք .
ոյն և ասաց ած , թէ || բնակեցայց ՚ի նոսա ,
և գնայից ՚ի նա . և եղէց նոցա ած , և նոքա
|| Եսայ. 52. 11. եղիցին իմ ժողովուրդ : * Այ֊ ո՛րոյ ելէք ՚ի 17
միջոյ

միջոյ նոցա և մեկնեցարուք, ասէ Տէր· և ’ի
18 պիղծս մի՛ մերձենայք· * և ես ընկալայց
զձեզ· ‖ և ես եղէց ձեզ ’ի Հայր, և դուք ‖ Երեմ·
եղիջիք ինձ յուստերս և ’ի դստերս, ասէ 31· 9·
Տէր ամենակալ։

ԿԻ։ Ի։

1 Իսկ որովհետև զայս աւետիս ունիմք սի-
րելիք՝ սրբեսցուք զանձինս մերս յամենայն
ծուխէ մարմնոյ և հոգւոյ, կատարեսցուք
2 զսրբուն ահիւն Աստուծոյ։ * Տարայք մեզ, զի ոչ
ումեք մեղաք, և ոչ զոք եղծաք, և ոչ զոք
3 զրկեցաք։ * Ոչ եթէ ’ի դատապարտուԹիւն
ինչ ասեմ· քանզի յառաջ իսկ ասացի, ե-
Թէ ’ի սրտի մերում կայք՝ ’ի կեալ և ’ի մե-
ռանել ընդ ձեզ։
4 * Խազում համարձակուԹի ես ինձ առ ձեզ· ԻԿ
բազում պարծանք են ինձ վե՛ր ձեր· լի եմ
միխԹարուԹիւ· առաւելեալ եմ ուրախուԹիւ
5 յամենայն նեղուԹիւնս մեր։ * Զանգի յորժամ
հասաք մեք ’ի մակեդոնիա, և ոչ միուլ ի-
ւիք հանգիստ գտաւ մարմնոյ մերում, այլ
յամենեցեալք· քանզի արտաքոյ մարտք՝ և
6 ’ի ներքոյ արհաւիրք։ * Բայց որ միխԹա-
բոյն զևռնարհս, միխԹարեաց զմեզ Աստ ’ի
7 գալստեանն տիտոսի։ * Ոչ միայն ’ի գա-
լըստեանն նո՛ր, այլև ’ի միխԹարուԹեն՝ զոր միխ-
Թարեցաւ նա ’ի ձեզ, ’ի պատմել մեզ զան-
ձուկն ձեր՝ զողբումն ձեր՝ զնախանձն ձեր
վե՛ր իմ, մինչ առաւել ուրախ լինել ինձ։
8 * Զի Թէ և արտմեցուցի զձեզ ԹղԹոմն՝
ոչ զղջանամ, Թէպէտ և զղջացեալ էի·

քանզի տեսանեմ՝ զի թուղթն այն թէ և
առ ժամանակ մի տրտմեցոյց զձեզ. * արդ՝ 9
ուրախ եմ, ոչ զի տրտմիցիք՝ այլ զի յապաշ
խարուի տրտմեցարուք. քանզի տրտմեցայք
դուք ըստ Աստուծոյ. զի մի ի բանէ զրկիցիք ի մէնջ։
* ‖ Օ՛ի որ ըստ Աստուծոյն տրտմութիւն է, ապաշխա- 10
րութիւն ի փրկուի առանց զղջանալոյ գոր- ‖ 1. Պետ. 2. 19.
ծէ. իսկ աշխարհի տրտմուի՝ մահ գործէ։
* Ա՛րդ՝ նոյն իսկ որ ըստ Աստուծոյ տրտմեցարուք, 11
որչափ ինչ փոյթ գործեաց ի ձեզ, կիա՛
ղերս կիա՛ սաստ կիա՛ երկիւղ կիա՛ անձուկ կիա՛
նախանձ կիա՛ վրէժխնդրութիւն, քանզի յամե՛
ընծայեցուցիք զանձինս ձեր՝ սրբս լինել յի-
րիդ յայդմիկ։ * Ա՛պա ուրեմն՝ թէ և գրե- 12
ցի և առ ձեզ, ոչ վասն այնորիկ որ զրկեացն,
և ոչ վասն այնորիկ՝ որ զրկեցաւն. այլ վասն յայտ-
նի լինելոյ փութոյն ձերոյ՝ որ վասն մեր՝ առ
ձեզ առաջի Աստուծոյ։ * Վասն այնորիկ մխիթա- 13
րեալ եմք ի վերջ մխիթարուեն մերոյ. առա-
ւել և ս խնդացաք ի վերջ խնդուեն տիտոսի.
քանզի հանգուցեալ էր հոգի նո՛ ի ձէնջ ա-
մենեցունց։ * Օ՛ի զինչ և պարծեցայ առ 14
նմա վասն ձեր՝ ոչ ամաչեցի. այլ որպէս զա-
մենայն ճշմարտութիւն խօսեցաք ընդ ձեզ,
նոյնպէս և պարծանքն մեր առ տիտոսի ճըշ-
մարիտ եղեն։ * ԵՒ՛ւս գութք նորա առա- 15
ւել և են ի ձեզ. քանզի յիշեցուցանէր
մեզ զամենեցուն զձեր հնազանդութի. թէ
որպէս սահիւ և դողութք ընկալարուք զնա։
* Ա՛ւ արդ՝ ուրախ եմ. զի յամենայնի հա- 16
մարձակ եմ առ ձեզ։

ԳԼ: Ը:

1 Յուցանեմ ձեզ ի՛զբարք զչնորհսն ՚ոյ՝ որ
տուեալ են եկեղեցեացն մակեդոնիացւոց· * զի մեծաւ հանդիսիւ նեղուեա՝ առաւելուլի խնդութենն նոցա, և ծանր աղքատուլի
2 նոյ առաւել եղև ՚ի մեծուլի առատուե նոյ·
3 * զի ըս կարի նոյ վկայեմ, և սեբլի քան զզ-
4 կար· * խնդրակամ բազում աղաչանօք աղաչէին զչնորհսն, և զհաղորդութե պաշտա-
5 մանն, որ ՚ի սուրբսն՝ տալ ցմեզ: * Ո՛չ որչափ ակն ունէաք, այլև զանձինս ևս եաուն,
6 նախ ոնն՝ և ապա մեզ կամօքն ՚ոյ· * աղաչել զտիտոս՝ զի ոպ սկսաւն յառաջագոյն,
նոյնպէս և կատարեացե ՚ի ձեզ և զայդ ևս
7 չնորհ: * Ո՛րլ ոպ յաւմի առաւել եք հաւատովք՝ և բանիւ և գիտուբ և ամ փութով·
և որ ՚ի մենք ՚ի ձեզ սէրն ե, զի և յայդմ
8 ևս չնորհի առաւել լինիցիք: * Ո՛չ ոպ հրամայն տալով ասեմ· այլ վ՚ա այլոց փութոյ,
և վ՚ա ձերոյ սիրոյ՝ զմեերմուիդ փորձեմ:
9 * Ո՞անգի գիտեք զչնորհսն ոնն մերոյ յիսուքսի· զի վասն ձեր աղքատացաւ՝ որ մեծատունն եր, զի դուք նո աղքատուբենն մե-
10 ծասջիք: * Ո՛ւ խրատ մի յայսմիկ տամ· զի այն իսկ օգտի ձեզ ե· որք ո՛չ միայն զառաջնեն՝ այլ և զկամեն յառաջագոյն սկսայք
11 ՚ի հերուն հետե: * Ո՛այց արդ և զառնեն իսկ կատարեցո՛ք· զի ոպ յօժարուբին ՚ի կամսց ե, նոյնպէս և առնեն ըստ գոյին:
12 * Ո՛ւ եթէ յօժարութենն առաջիկայ, ըստ գոյին ընդունելի ե՝ և ո՛չ եթէ ըս չգոյին:

* Ո՛ւ

* Օ՛ի ո՛չ եթէ այլոց հանգիստ կամիցիմ, և 13
ձե՛զ նեղութի՛ւն: * Ա՛յլ հաւասարութի՛ւն՝ յայժ- 14
մու ժամանակիս. ձեր առաւելութիւդ՝ ի նո՛ց
պակասութե՛ն. զի և նոցա առաւելութի՛ւն եղիւ-
ցի՛ ի ձերում պակասութե՛դ, զի եղիցի հա-
|| Եփ. 5. 21. հասարութի՛ւն՝ ո՛չ և գրեալ է. * || Թէ որ բա- 15
16. 18. զումն առ՝ ո՛չ առաւելաւ. և որ սակաւն՝ ո՛չ
նուազեցաւ:

Ղ. Գ. * Ա՛յլ չնորհ՛ո՛՛յ՝ որ արկ զնոյն փոյթ վե՛ 16
ձեր՝ ի սիրտ տիտոսի. * զի զաղաչանսն ըն- 17
կալաւ՝ և փութացաւ յօժարագոյնս դիմեաց
գալ առ ձեզ: * Ա՛ւ առաքեցաք ընդ նմ զեղ- 18
բայրն՝ որոյ գովքն ի՛ աւետարանի անդ է
ընդ ամ՛ եկեղեցիս: * Ա՛ւ ո՛չ այսչափ միայն, 19
այլ և ձեռնադրեալ յեկեղեցեաց անտի,
ընդ ե՛կաւիչ մեր եղև՛ ի չնորհս յայսոսիկ՝ որ
պաշտին՝ ի մէնջ, ի փառս տե՛ն՝ և՛ ի մեր յո- 20
ժարութի՛ն: * Ա՛յլ զայս խորհեա՛ք իսկ՝ Թէ
գուցէ արատ ոք լինիցի դնիցէ՛ ի հաստատուեա 21
|| Հռով. 12. 17. յայսմիկ՝ որ պաշտեցաւս՛ ի մէնջ: * || Ա՛յլ 22
զի խորհիմք զբարիս՝ ո՛չ միայն առաջի տե՛ն,
այլ և առաջի մարդկան: * Ա՛ւ առաքեցաք 23
ընդ նմա զեղբայրն մեր՝ զոր ընտրեցաք՝ ի բա-
զում իրս բազում անգամ պինդ գտեալ. և
առաւել ևս այժմ պնդագոյն՝ յուսով մե-
ծաւ՛ ի ձեզ: * Ա՛յլ եթէ վա՛ տիտոսի՛ ինչ 24
բանք են, իմ հաւասար է՝ և ձեր գործա-
կից. և եթէ եղբարք մեր, առաքեալքն ե-
կեղեցւոյ՝ և փառք քրի՛ստոսի: * Ա՛ւ արդ՝ ցհան-
դէս սիրոյ ձերոյ՝ և զմերոյ պարծանացն վա՛
ձեր, ի դոսա ցուցջի՛ք յանդիման ամ՛ եկե-
ղեցեաց:

Գ՛:

Գ·Ի· Ծ·

1 Ա՛Յլ վասն պաշտամանն՝ որ ՚ի սուրբսն է, ԳԴ
2 առ ի՛նձ և գրել առ ձեզ։ * Օ՛ի պիտեմ զյօժարուի՛ ձեր, զոր վա՛ ձեր պարծեցեալ եմ ՚ի մէջ մակեդոնէացւոցն, թէ առքայեցիքն ՚ի Հերուն հետէ պատրաստ են.
3 և ձեր նախանձն զբազմն յորդորեաց։ * Այս առաքեցաք զեղբարսն զի մի՛ պարծանքն մեր որ վասն ձե՛ր ընդունայն լինիցին ՚ի մասինդ յայդմիկ· այլ ո՛չ ասէի իսկ, պատրաստագոյնք գտանիջի՛ք·
4 * գուցէ յորժամ գայցեն ընդ մեզ մակեդոնէացիքն՝ և գտանիցեն զձեզ անպատրաստս, և ամաչեսցուք մե՛ք· զի մի՛ ասասցուք՝ թէ դուք, ՚ի մասինդ յայդմիկ պարծանաց։ * Ա՛րդ՝ կարևւոր համարեցայ աղաչել զեղբարս, զի յառաջագոյն իսկ եկեսցեն առ ձեզ, և յառաջագոյն պատրաստեսցեն զյառաջագոյն խոստացեալ օրհնութի՛ն ձեր ՚ի պատրաստի ունել· այնպէս իբրև զօրհնուի՛, և մի՛ իբրև զագահութի՛ւ։
6 * Ա՛յանզի որ սերմանէ ՀՂդելով՝ ՀՂդելով և հնձեսցէ· և որ սերմանէ առատութի՛ւ՝ առատութի՛ւ և հնձեսցէ։ * Ի՛ւրաքանչիւր որպէս և յօժարեսցի ոք սրտիւ, մի՛ առ հարկի և տրտմութի՛ւ· ‖քանզի զտուրս զուարթառատս սիրէ Ա՛ստուած։ * Ա՛յլ կարօղ է Ա՛ստուած զամենայն շնորհս առաւելուլ ՚ի ձեզ· զի յամենայնի յամ՛ ժամ զամ՛ բաւականութի՛ւն ընկալեալ՝ առաւելուցուք յա՛մ՛ գործս բարութե՛ան, * ո՛չ և գրեալ է· ‖սփռեաց և ետ տնանկաց· արդարութի՛ւն նորա մնայ յաւիտեան։ ‖Սաղմ. ՃՂ· 9։

* Ա՛յլ

ԴԵ

10 * ‖ Ա՛յլ այն որ պարգևէ սերմին սերմանող
հանդէ՝ և հաց՝ ի կերակուր, պարգևեսցէ
‖ Եսայ. 55. 10. և բազմացուսցէ զսերմանիս ձեր, և աճե-
ցուսցէ զարդիւնս արդարութեան ձերոյ.
11 * յամի մեծացեալք ամ առատութ՝ որ յօրի-
12 նէն մեօք գոհուի ամ։ * Ո՛ի պաշտօն հար-
կիս այսորիկ՝ ոչ միայն առ՝ ի լնուլ զպակա-
սութիւն սրբոյն է, այլ և առաւելուլ բազմօք
13 գոհուի ամ։ * Հանդիսիւ պաշտամանս այ-
սորիկ փառաւորել զնա՛ ի վր հնազանդու՛
խոստովանութիւ՛ ձերոյ յաւետարանն քրի.
և առատութ՛ հաղորդուն՛ի նա՝ և յամե-
նեսին. և նոցա աղօթք վասն ձեր, քանզի
անձկացեալ են առ ձեզ վ՛ առատել շնոր-
հացն ամ՝ որ ՛ի ձեզ։ * Ա՛յլ շնորհք ամ՛ ի
14 վր անսպառումն պարգևացն նորա։

ԳԼ. ՀՒ.

Ա՛յլ ես իսկ պօղոս աղաչեմ զձեզ հեղու-
թ՛բն և հանդարտութ՛բն քրի, որ յանդի-
ման ձեզ՝ իբրև տառապեալ մի եմ ՛ի միջի
ձերում. քայց ՛ի հեռուստ համարձակիմ
առ ձեզ։ * Ա՛ղաչեմ, զի մի՛ ՛ի մօտոյ և ե՛թ
2 համարձակիցիմ վստահութ՛բ. կամ համա-
րիցիմ յանդգնել ՛ի վր ոմանց՝ որ կարծեն
զմեզ՝ եթէ ըստ մարմնոյ գնայցեմք։ * Ո՛ի
3 թէպէտ և մարմնով գնամք՝ այլ ոչ եթէ ըստ
4 մարմնոյ զինուորիմք։ * Ո՛ի զէն զինուո-
րութ՛ մերոյ ոչ է մարմնաւոր, այլ զօրա-
ւոր յամ, առ ՛ի քակելոյ զամուրս. զխոր-
հուրդս քակեմք, * և զամ բարձրութի՛ հը-
5 ‖ Հռով. պարտացեալ ՛ի վր գիտութի՛ն ամ. ‖ և գե-
ր. 1. 5. րեմք

6 բեմք զնմա միտս ՚ի հնազանդուել քեզ· * և
՚ի պատրաստի ունիմք խնդրել զվրէժ ա-
մենայն անհնազանդուե՛ յորժամ ձեր և ս
հնազանդութիդ կատարեսցի։

7 * Ըստ իւրաքանչիւր երեսաց դիտեսջիք· Ղ. Օ.
եթէ ոք վստահ յանձն իցէ քեզի լինել, զայս
խորհեսցի դարձեալ ՚ի միտս իւր· թէ ոյզ
8 նայն քեզի է՝ նոյնպէս և մեք։ * Օ՚ի թէ ա-
ռաւել ևս պարծեցայց վ՚ե իշխանութեա մե-
ծոյ՝ զոր ետ մեզ ՚ե՛ր ՚ի շինել՝ և ո՛չ ՚ի քակել
9 զձեզ, ոչինչ ամաչեցից, * Օ՚ի մի թուե-
ցայց իբրև ահ ինչ արկանել ձեզ թղթովքս։
10 * Լ՚սիցի՛ք, թուղթքս ծանուցք են և սաս-
տիկք· բայց տեսիլ մարմնոյ տկար՝ և բանն
11 արհամարհեալ· * զայս խորհեսցի այսպի-
սին, զի որպիսիք եմք բանիւք թղթոցդ ՚ի
հեռուստ, նոյնպիսիք և ՚ի մօտոյ արդեամբք։
12 * Վ՚անզի ո՛չ իշխեմք կշռել և հաւասարել
զանձինս մեր ոմանց, որ զանձինս իւրեանց
ձեզ ընծայեցուցանեն· այլ անձամբ յան-
ձինս՝ զանձինս չափեն, և ՚ի կշռել անձամբ
13 յանձինս՝ ո՛չ առնուն ՚ի միտ։ * Լ՚այլ մեք
ո՛չ եթէ յանչափս ինչ պարծեսցուք· ‖ այլ ‖ Եփես· 4· 7·
ըստ չափոյ կանոնին, զոր բաժանեաց մեզ Աած
14 չափով՝ հասանել մինչև առ ձեզ։ |* Իբր ո՛չ
եթէ հասու ինչ չիցեմք ՚ի ձեզ, և ձկտե-
ցուցանիցեմք զանձինս· քանզի մինչև առ
15 ձեզ հասաք աւետարանաւն քրի։ * Լ՚ու ո՛չ
յանչափս ինչ պարծիմք օտար վաստակօք։
Լ՚այց յոյս ունիմք զաճմանն հաւատոց
ձերոց՝ այդրէն ՚ի ձեզ մեծանալոյ՝ ըստ կանո-
16 նիս մերոյ յառաւելուլն· * ՚ի վեր և քան

զձեզ

|| Եբէմ. 9. 23. զձեզ առեւտրանել՝ ոչ օտար կանոնաւ ՚ի
1. Կոր. 1. պատրաստականս ինչ պարծել։ * Օ՛ի որ 17
1. 31. պարծին՝ ՚ի Տէր պարծեսցի։
ՃԿ * Օ՛ի ոչ եթէ որ զանձն իւր ընծայեցուցա- 18
նէ՝ նա է ընտրեալ. այլ զոր Տէրն ընծայե-
ցուցանէ։

Գ Ի Ր Ք Գ.

Ի աւ էր եթէ նեղիէք փոքր ի ինչ ի 1
յանզգամութեան. այլև անսացէք իսկ։
* Նախանձեցուցանեմ զձեզ ՚ի նախանձն 2
Աստուծոյ. զի խօսեցայ զձեզ առն միում, իբրև կու-
սոյս մի ընծայիանն կացուցանել քրիստոսի։
|| Ճնշ. 3. 4. * Եայց երկնչիմ || գուցէ որպէս օձն խա- 3
բեաց զԵւայ խորամանկութեամբ իւրով ապակա-
նեսցին միտք ձեր ՚ի միամտութենէն՝ որ ՚ի քրիս-
տոս։ * Օ՛ի եթէ որ գալոցն իցէ՝ այլ քրիս- 4
տոս զոր մեք ոչ քարոզեցաք, կամ ոգի օտար
առնուցուք՝ զոր ոչ առէք, կամ աւետարան օ-
տար՝ զոր ոչ ընկալարուք, բարւոք անսայիք
նմա։ * Եայց ես այսպէս համարիմ, եթէ ոչինչ 5
իւիք պակաս իցեմ քան զլաւ առաքեալսն։
* Թէպէտ և տգէտ եմ իցեմ բանիւ, այլ 6
ոչ եթէ գիտութեամբ. սակայն յամենայնեցաք
զանձինս ամենևին առ ձեզ։ * Միթէ եթէ 7
զիս՞ինչ գործեցի՝ զի զանձն խոնարհեցու-
ցի. և այն՝ զի գուք բարձրասջիք. զի ձրի զա-
ւետարանն այդ աւետարանեցի ձեզ։ * Օ՛ այլ 8
եկեղեցիս կողոպտեցի առեալ թոշակ ՚ի
ձեր սպասաւորութի։ * Եւ յորժամ եկի առ 9
ձեզ. թէպէտ և պակասեայ ինչ, ոչ զոք ՚ի
ձէնջ ձանձրացուցի, զի զպակասութիւն իմ
լցին

լոյն եղբարքն Եկեալք ՚ի մակեդոնիայ·ց·
և յամենայնի տառապեալ էջ զան-
10 ձն իմ պահեցի՝ և պահեցից ։ * Արդ
զոյս ինչ ձշմարտութիւն քո ։

Օ՚ի պարծանքս այս ի՛չ արգելցին յինէն ՚ի ՚Ը՚
11 կողմանս ագայեցւոց ։ * Սիրելք· իբրու Թէ
12 ո՛չ սիրեցեմ զձեզ· զայն Աստ գիտէ· * զոր
առնեմ՝ և արարից· զի հատից զպատճառս
այնոցիկ՝ որ զպատճառան կամիցին· զի որով
պարծիցին, և նոքա իբրև զմեզ գտանիցին ։
13 * Օ՚ի այնպիսիքն սուտ առաքեալք, մշակք
նենգաւորք, կերպարանին ՚ի կերպարանս
14 առաքելոց քոց ։ * Եւ չէն ինչ զարմանք·
քանզի և ինքն սատանայ կերպարանի ՚ի
15 հրեշտակ լուսոյ ։ * Եւ ոչինչ է մեծ՝ Թէ և
պաշտօնեայք նո՛ր կերպարանին իբրև պաշ-
տօնեայք արդարուե· որոց կատարածն եղի-
16 ցի ըստ գործոց իւրեանց ։ * Դարձեալ ասեմ·
մի՛ ոք համարեսցի զիս անզգամ· ապա Թէ
ոչ՝ գո՛նէ իբրև զանզգամ ընկալարո՛ւք զիս,
17 զի և ես փոքր մի ինչ պարծեցայց ։ * Եւ զոր
խօսիմն՝ ո՛չ ԵԹէ ըստ Տեառն խօսիմ, այլ իբրև
անզգամութե՛ամբ՝ ըստ կարգի այդց պարծանաց ։
18 * Եւ քանզի բազումք պարծին ըստ մարմնոյ՝
19 և ես պարծեցայց ։ * Ա՛տաղ իւրքինն անսայիք
20 անմտացն ձերոյզ իմաստութե՛ամբ ։ * Արդ
անսայք, եԹէ ոք խաբէ զձեզ, եԹէ ոք ծա-
ռայեցուցանէ, եԹէ ոք ուտէ զձեր, եԹէ
ոք առնու ինչ, եԹէ ոք հպարտանայ, եԹէ
21 ոք զձեզ յանդիման Հարկանէ ։ * Ի սա-
նարգանացդ ասեմ, իբրև Թէ մեք տկարա-
ցաք արդեօք· յոր ինչ ոք համարձակիցի,

անըզ-

անզգամութիւն ասեմ, համարձակիմ և ես։
* Աբրայեցիք իցեն, և ես. ի՞նչ լացիք իցեն, 22
և ես. զաւակ աբրահամայ իցեն, և ես.
* պաշտօնեայք քրիստի իցեն, յանդգնադոյնս 23
ասացից՝ թէ առաւել ևս ես, եթէ վաստա-
կօք՝ առաւել, եթէ գանիւք՝ ևս առաւել.
եթէ բանտիւ՝ աւելի քան զնա, եթէ մա-
հուամբք՝ բազում անգամ։ * ի հրէից հինգ 24
||2.Օրէ. գիցս՝ ||քառասուն միով պակաս արկի. * || ե- 25
25. 3. րիցս ձաղկեցայ. || միանգամ քարկոծ եղէ.
||Գործ. ||երիցս նաւակոծ եղէ. գիշեր և զգիշեր յան-
16. 22. ||14.18. դունդս տառապեցայ. * ի ճանապարհս բա- 26
||27. 4. զում անգամ, վիշտս ի գետոց, վիշտս յա-
ւազակաց, վիշտս յազգէ, վիշտս ի հեթա-
նոսաց, վիշտս ի քաղաքի, վիշտս յանապա-
տի, վիշտս ի ծովու, վիշտս ի սուտ եղ-
բարց. * ի ջանս՝ և ի վաստակս. ի տքնու- 27
թիս բազում անգամ, ի քաղց և ի ծարաւ.
ի պահս բազում անգամ. ի ցուրտ և ի
մերկութե։ * Զատ զայլ նեղուխան. և զի հա- 28
նապազ խուժանն ի վերայ իմ կուտէր՝ և
հոգ ամենայն եկեղեցեացն։ * Ո՞ հիւան- 29
դանայ՝ և ոչ ես հիւանդանամ. ո՞ գայթագ-
ղի՝ և ոչ ես տապանամ։
Ը. Օ * Եթէ պարծել ինչ պարտ իցէ, զկարու- 30
թեն պարծեցայց։ * Ած և հայր տեն մերոյ 31
յամէն քրիստոս՝ որ է օրհնեալ յաւիտեանս,
|| Գործ. զի ոչ ստեմ։ * || Ի դամասկոս աղգապետն 32
9. 24. արետայ արքային պահէր զքաղաքն դամաս-
կացւոց ունել զիս. * և ես պատուհանն վան- 33
դակաւ կախեցայ ես պարիսպն, և փախեայ
ի ձեռաց նորա։

Գ· ՀԻՒ·

1 Ընդ՝ պարծել ինչ պարտ իցէ· այլ օգնէ
ինչ ոչ։ Այց եկիր ՚ի տեսիլս և ՚ի յայտ-
2 նուխիս ոմն։ *‖ Գ·ԻԹԵՄայր մի ՚իքո յառաջ ‖ Գ·ԻԲ·
քան զչորեքտասան ամ, եթէ մարմնով՝ ոչ 9· 3·
գիտեմ, և եթէ առանց մարմնոյ՝ ոչ գիտեմ,
ոՅծ գիտէ· յափշտակեալ զայնպիսին մինչև
3 յերրորդ երկինս։ *Այս գիտեմ զայնպիսի
այր, եթէ մարմնով և եթէ առանց մարմ
4 նոյ՝ ոչ գիտեմ· ոՅծ գիտէ, * զի յափշտակե-
ցաւ ՚ի դրախտն· և լուաւ բանս անՀառս,
5 զոր ոչ է պարտ մարդոյ խօսել։ *Վ՚ա այն-
պիսւոյն պարծեցայց· այլ վ՚ա անձին ինչ ոչ
6 պարծեցայց· բայց եթէ ՚ի տկարութիս։ *Օ՚ի
եթէ և կամիցեմ պարծել՝ ոչ եղէց անզգամ·
քանզի զարդարն ասեմ· այլ անխայեմ, դու-
ցէ ոք համարիցի ինչ յիս աւելի՝ քան զոր տե-
7 սանիցէ յիս՝ կամ լսիցէ յինէն։ *Այս զի մի
առաւելութիւն յայտնութեանցն հպարտացայց, տը-
ուաւ ինձ խայթ մարմնոյ հրեշտակ սատան՝
8 կռփել զիս· զի մի հպարտացայց։ *Այս վ՚ա
այնորիկ երիցս անդամ աղաչեցի զՏ՚ր՝ զի ՚ի
9 բաց արասցէ յինէն· *և ասէ ցիս· շնա՛ն
քեզ շնորհք իմ, զի զօրութիւն իմ ՚ի տկարու՛թ
կատարի։ և արդ՝ լաւ և սիրով ինձ պարծել ՚ի
տկարութիս, զի բնակեսցէ յիս զօրութիւն քրիստ։
10 *Վ՚ան որոյ հաՃեալ եմ ընդ տկարութիս, Գ· Գ·
ընդ թշնամանս, ընդ վիշտս, ընդ հալա-
ծանս, և ընդ նեղութիս վ՚ա քրիստ· զի յորժամ
11 տկարանամ, յայնժամ զօրանամ։ *Այղ
անզգամ, քանզի դուք ստիպեցիք զիս· զի
ինձ

ինձ պարտ էր ՚ի ձէնջ վկայուի առնուլ՝ թէ
ոչինչ պակաս գտայ քան զլաւ առաքեալսն.
զի թէպէտ և ես ոչինչ եմ. * սակայն նշանք 12
առաքելոյ գործեցան ՚ի ձեզ՝ ամ համբերու-
թիւք, նշանօք և արուեստիւք՝ և զօրութիւք:
* Այս արդ զի՞նչ իցէ, որով պակաս գտայք 13
քան զայլ եկեղեցիս. բայց եթէ այնու՝ զի
ես զձեզ ոչ ձանձրացուցի. շնորհեցէք ինձ
զայնոսիկ զայդ: * Հաւասիկ այս երիցս ան- 14
գամ պատրաստեալ եմ գալ առ ձեզ. և
ձեզ բեռն ինչ ոչ եղէց. զի ոչ խնդրեմ ինչ
զձերդ՝ այլ զձեզ. քանզի ոչ պարտին որդիք
հարց գանձել՝ այլ հարք որդւոց: * Այլ ես 15
մեծապէսքրաւք ծախեցից, և ծախեցայց վա՛
անձանց ձերոց. զի թէպէտ և յառաւել սի-
րոյն զձեզ սակաւ սիրիցեմ: * Այլ դիցեթէ 16
ես ոչինչ ծանրացայ ձեզ. այլ քանզի խորա-
գէտ էի, խելօք կալայ զձեզ: * Արդեթէ ո- 17
րովք առաքեցին առ ձեզ՝ նոքօք ինչ ագահե-
ցի՞ ՚ի ձէնջ: * Աղաչեցի զտիտոս՝ և առա- 18
քեցի ընդ նմա զեղբայրն, միթէ ագահեաց
ինչ զձեր տիտոս: ոչ նովին ոգւով գնացաք.
ոչ նովին շաւղօք չըշէցաք:
Գ. Ո * Դարձեալ համարիցիք՝ եթէ յողջ ան- 19
կեաւք ինչ ձեզ աղերսիցեմք: առաջի ՚ի
քո՛ խօսիմք, զի ամենայն ինչ սիրելիք վասն
ձերոյ շինուե՛ ե: * Այլ երկնչիմ, գուցէ ե- 20
կեալ՝ ոչ ոյք ես կամիմն գտանիցեմ զձեզ. և
ես գտանիցիմ ձեզ՝ ոյք և դուք ոչ կամիցիք:
գուցէ դարձեալ՝ հեռ նախանձ սրտմտուիք
գրգռուիք, չարախօսուիք քսուիք, հպար-
տուիք ամբարտաւանուիք խռովուիք: * Գու- 21

յԿ դարձեալ յորժամ գայցեմ՝ նկուն ինչ առնիցէ զիս ահ իմ առ ձեզ. և սուգ առնուցում վ՚ը բազմաց յառաջագոյն մեղուցելոց՝ և ոչ ապաշխարեցոց՝ ի վե՛ր պղծուեա և պոռնկուեա և գինջուե՝ զոր գործեցին։

ԳԼ· ԺԹ։

1 Ա՛յս երիցս անդամ գամ առ ձեզ. ‖ զի ՚ի բերանոյ երկուց և երից վկայից հաստա-
2 տեսցի ամ բան։ *Յառաջ ասացի և դարձեալ կանխաւ ասեմ յանդիմման երկիցս անգամ. և այժմ՝ ի բացուստ գրեմ յառաջագոյն յանցուցեալոցն՝ և այլոցն ամենեցուն.
3 զի եթէ եկից դարձեալ՝ ոչ խնայեցից։ *Թէ զի՞նձ ինչ խնդրեք զքո՛վ, որ լինիս ՚ի ձեզ խօսի. որ հզօրացեալն է ՚ի ձեզ, և ոչ
4 տկարացեալ։ *Ո՛վ թէպէտ և խաչեցաւ ՚ի մերմէ տկարուէ, այլ կենդանի է զօրութեա՛ն ոյ. և մեք թէպէտ և տկարանայեմք վասն նո՛ր, այլ կենդանի լիցուք ընդ նմա զօրութե՛ն ոյ։

ԳԿ

5 *Փորձեցէ՛ք զանձինս ձեր, եթէ կայք ՚ի նոյն հաւատս. քննեցէ՛ք զանձինս, եթէ ոչ գիտէք զանձինս՝ զի քո՛ւ ՚ի ձեզ է. բայց եթէ
6 անպիտան ինչ իցէք։ *Ա՛յլ ակնածանիմ թէ
7 գիտիցէ՛ք. զի մեք ոչ եմք անպիտանք։ *Ա՛յլ խնդրեմք յ՚ոյ՝ զի մի՛ ինչ արասցէ ձեզ չար։ ոչ զի մեք ընտիրք երեւեսցուք, այլ զի դուք զբարիս գործիցէ՛ք՝ և մեք անպիտանք իցեմք։ *Ո՛ ի ոչ կարեմք ինչ հակառակ կալ
8 ճշմարտութե՛ն. այլ վերակացու եմք ճշմար-
9 տութե՛ն։ *Ուրախ եմք՝ յորժամ մեք տկարա-

նայ-

նայեմք՝ և դուք զօրաւոր իցէք։ զդոյն իսկ
և աղօթս առնեմք զձեր հաստատուԹիդ։
* Ա ման այսորիկ ղայս ՚ի հեռուստ գրեմ. 10
զի մի յորժամ եկիցե՝ սաստկուԹիւ վարեցայց՝
ըստ իշխանուԹես, զոր ետ ինձ Տէր ՚ի շինել՝
և ո՛չ ՚ի քակել։ * Ա՛յսուհետև եղբարք, 11
ուրախ լերուք՝ հաստատուն կացէք՝ սխրԹարե-
ցարուք՝ միաբան լերուք՝ խաղաղուԹիւն արա-
րիչք. և Ա՛ստ խաղաղուԹեան սիրոյ՝ եղիցի Ը-
ձեզ։ * Ողջոյն տուք միմեանց ՚ի համբոյր 12
սրբուԹեան։ ողջոյն տան ձեզ սուրբք ամենայն։
* Շ նորհք Տեառն մերոյ Յի՛սուսի, և սէրն Աստ- 13
ուծոյ և հաղորդուԹի Հոգւոյն սրբոյ ընդ ձեզ ամե-
նեսեան, ամէն։

Ա՛ստ էրինեայնս երէրորդ՝ գրեցաւ ՚ի Հելլադեայ, ՚ի
Հեռն պիտոսէ ի գառիայ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԱՌ ԹԱՂԱՑԱՑԻՍՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼ ԴԴ
ում՝ ի մարդկանէ և ում՝ ի ձեռն մար-
դոյ, այլ՝ ի ձեռն յիսի քրիստոսի և ած հօր՝
2 որ յարոյց զնա ի մեռելոց. * և որ ընդ իս
են եղբարք ամենեքին, եկեղեցեացդ գա-
3 ղատացւոց: * Շ նորհք ըս ձեզ և խաղաղուի
4 յած ի հօրէ և ի տեառն մերմէ յիսի քրիստոսէ. * որ
եա զանձն իւր վասն մեղաց մերոց, զի զմեզ
փրկեսցէ յաշխարհէ աստի չարէ՝ ըս կամացն
5 ած և հօր մերոյ. * որում փառք յաւիտեանս
6 յաւիտենից՝ ամէն: * Զ արմանամ՝ զի այդ-
պէս վաղվաղակի փոփոխիք յայնմանէ որ կո-
չեացն զձեզ՝ ի շնորհն քրիստոսի՝ յայլ աւետա-
7 րան. * որ ոչ գոյ այլ. բայց եթէ իցեն ո-
մանք որ խռովեցուցանիցեն զձեզ, և կամի-
8 ցին շրջել զաւետարանն քրիստոսի: * Ա յլ եթէ
մեք, կամ հրեշտակ յերկնից աւետարանես-
ցէ ձեզ աւելի քան զոր աւետարանեցաքն
9 ձեզ, նզովեալ լիցի: * Որպէս յառաջագոյնն
ասաց

ասացաք՝ և արդ դարձեալ ասեմ, եթէ ոք
աւետարանեսցէ ձեզ աւելիքան զոր առիքն,
նզովեալ լիցի : * Ա՞րդ՝ մարդկա՞ն հաճոյ լի- 10
նիցիմ, թէ ՚ի՝ կի՞ խնդրիցեմ մարդկա՞ն
հաճոյ լինել. եթէ տակաւին մարդկան հա-
ճոյ լինէի, ապա քո՛ի ծառայ ո՛չ էի :
Պ. Օ. * ‖ Յուցանեմ ձեզ ե՛ղբարք զաւետարանն, 11
‖ ա. կոր. ի՛ր որ աւետարանեցաւ լինէն. զի ո՛չ է ըստ մար- 12
15. 1. դոյ. * ‖ քանզի և ո՛չ ես ՚ի մարդոյ առի, և
‖ եփես. ո՛չ ուսայ յումեքէ. այլ ՚ի յայտնութենէն յի՛
3. 3. քոյ : * Վասնզի լուեալ իսկ ե՛ք ձեր զիմ գը- 13
‖ գաղ. նացան, որ երբեմն ՚ի հրէութե՛ անդ. ‖ զի ան-
9. 2. ջա՛ւ հալածէի զեկեղեցին ՚ի՝ և աւար հար-
կանէի զնա : * Ե՛ւ յառաջագո՛ւեմ էի ՚ի հրէու- 14
թե՛ն՝ քան զբազումս հասակակիցս իմ, որ
յազգին իմում էին. առաւել նախանձա-
խնդիր էի իմոյ հայրենի աւանդութե՛ան :
‖ հռով. * Ա՛յլ յորժամ կամեցաւ ա՛ծ՝ ‖ որոշեաց զիս 15
1. 1. յորովայնէ մո՛ր իմոյ, և կոչեաց ՚ի ձեռն շը-
նորհաց իւրոց, * յայտնել զորդի՛ն իւր ի՛նձ. 16
զի աւետարանեցից զնա ՚ի հեթանոսս. ան-
դ՛էն վաղվաղակի ոչ ինչ զգացուցի մարմնոյ
և արեան. * և ո՛չ եկի ի՛ երուսաղէմ, առ որ յառա- 17
ջագոյն քան զիս առաքեալքն էին. այլ չո-
գայ յարաբիա, և դարձեալ դարձայ ՚ի դա-
մասկոս : * Ա՛պա յետ երից ամաց եկի՛ երուսաղէմ 18
տեսանել զպետրոս. և եղէ առնմա աւուրս
հնգետասան : * Օ՛յլ ոք յառաքելոց ան- 19
տի ո՛չ տեսի, բայց միայն զյակովբոս զեղ-
բայրն տէ՛ր : * Ա՛յլ զոր գրե՛մս առ ձե՛զ. ա- 20
հաւասիկ առաջի ա՛ծոյ՝ զի ո՛չ ստե՛մ : * Ա՛պա 21
եկի՛ ի կողմանս ասորւոց և կիլիկեցւոց : * Ե՛ւ 22
յան-

յանձանօթս էի երեսաց եկեղեցեացն՝ որ ՚ի
23 Թլփատութէ անտի էին ՚ի քո։ * ‖ Բայց զի ‖Գործ.
լսելով լուեալ էր, թէ որ հալածէրն զմեզ 9. 21.
յայնժամ, արդ աւետարանէ զհաւատսն՝
24 զոր երբեմն խախտեր. * և փառաւորս առ-
նէին ինև զՅԾ։

Գլ. Ր։

1 Ա՛պա յետ ամաց չորեքտասանից միւսան- Ա՛կ
գամ ելի յԵ՚ղ ես ընդ Բառնաբայ. առեալ
2 ընդ իս և զտիտոս։ * Այլ ելի ըստ յայտնուԹեն.
և զքարոզեցի նոցա զաւետարանն՝ զոր քարո-
զեմ ՚ի հեթանոսս, առանձինն այնոցիկ՝ որ
կարծեալքն էին, դուցէ ընդունայն ինչ ըն-
3 Թացեալ իցեմ՝ կամ ընԹանայցեմ։ * Այլև
ոչ տիտոս՝ որ ընդ իս ՚ի հեթանոսաց էր, բըռ-
4 նադատեցաւ Թլփատիլ. * այլ վասն սպրդո-
ղաց սուտ եղբարցն, որք սպրդեցին մտա-
նել դիտել զազատուԹիւնն մեր՝ զոր ունիմք ՚ի
5 քրիստոս. զի զմեզ ծառայեցուսցեն։ * Որոց և
ոչ առժամանակ մի անսացաք հնազանդու-
Թեամբ. զի ՀՀմարտուԹիւն աւետարանին հաս-
6 տատեսցի առ ձեզ։ * Բայց զկարծելոցն ե-
Թէ իցեն ինչ, որպիսի ոք երբեմն էին, չէ
ինչ ինձ փոյԹ. քանզի ՚ած ‖ ակն մարդկան ‖2.Օրէն.
ոչ առնու. զի ինձ կարծեալքն այնպիսի ինչ 10. 17.
7 ոչ զգացուցին։ * Այլ ընդհակառակն՝ 2Մնաց.
իբրև տեսին Թէ հաւատացեալ է ինձ աւե- 19. 7.
տարանն անԹլփատուԹեան. որպէս պետրոսի Յոբ.
8 փատուԹեան. * զի որ յաջողեացն պետրոսի յա- 34. 19.
ռաքելուԹիւն ԹլփատուԹեան, յաջողեաց և ինձ՚ի Խնսդ.
9 հեթանոսս. * իբրև գիտացին զշնորհսն որ 6. 8.
Գործ.
10. 34.
Կոչո.
3. 25.

տուեալ էին ինձ, յակովբոս՝ և կեփաս և
յովհաննէս, որ կարծեալք սիւնքն էին,
ձեռն ետուն հաւանուէ ինձ և բառնաքայ-
զի մեք ի հեթանոսս, և նոքա ի թլփատու-
թեն. * բայց միայն զի զաղքատսն յիշես- 10
ցուք. զոր և ես փութացայ զնոյն առնել:
*Եւ յորժամ եկին կեփաս յանտիոք, ընդ- 11
դէմ դարձայ նմ. քանզի գոգ. էբեև ստգը-
տեալ լինն էր: *Քանզի մինչև եկեալ էին 12
ոմանք առ ի յակովբայ, ընդ հեթանոսս ու-
տէր անխտիր. իսկ իբրև եկին, զատանէր և
որոշէր զանձն, երկուցեալ յայնցանէ՝ որ ի
թլփատութէ անտի էին: *Եւ կեղծաւորե- 13
ցան ընդ նմա և այլ հրեայքն. մինչև բառ-
նաքաս անգամ խոնարհեցաւ ի նոցա կեղ-
ծաւորուն: *Այլ իբրև տեսի թէ ոչ ու- 14
ղիղ գնան ի ճշմարտութէն աւետարանին,
ասեմ կեփասս առաջի ամենեցուն, եթէ գու
որ հրեայդ ես՝ հեթանոսաբար՝ և ոչ հրեա-
բար կեաս, զիա՞րդ ստիպես հեթանոսաց լի-
նել հրեարէն: *Ո՛ի մեք բունն հրեայք եմք, 15
և ոչ ի հեթանոսաց մեղաւորք: *Ո՛այս 16
գիտեմք՝ եթէ ոչ արդարանայ մարդ ի գոր-
ծոց օրինացն, եթէ ոչ՝ ի հաւատոցն յոյն քրիս-
և մեք ի քո՛ յո՛ հաւատացաք, զի արդարաս-
ցուք ի հաւատոցն քրիստ, և ոչ ի գործոց օրի-
||Հռոմ. նացն. || զի ի գործոց օրինացն ոչ արդարասցի
3. 20. ամենայն մարմին: *Իսկ եթէ մինչ խնդրի- 17
ցեմք արդարանալ ի քո՛, և գտանիցիմք մե-
ղաւորք. ապա ուրեմն՝ քո՛ մեղաց պաշտօնեայ
եղև. քա՛ւ լիցի: *Ո՛ի եթէ զոր քակեցին՝ 18
զնոյն միւսանգամ շինիցեմ. ապա յանցաւոր
զանձն

19 զանձն իմեա ինձէն երևեցուսցանեմ։* Օ՛ի
ես օրինօք, օրինացն մեռայ, զի ոչ կեցից,
20 և ընդ քո՛ի խաչ ելից։ * Կո՛ւ կենդանի եմ
այսուհետև, ոչ ես՝ այլ կենդանի ի յիս քո՛։
Ա՛յլ որ այժմ կեամ մարմնով, հաւատովք՝
որդւոյն աստուծոյ կեամ. ‖ որ սիրեացն զիս, և մատ- ‖ Յովհ. 3. 16.
21 նեաց զանձն վասն իմ։ * Կո՛ւ ես ոչ անարգեմ
զշնորհսն աստուծոյ։ զի եթէ յօրինաց անտի էր ար-
դարութի՛ւն, ապա քո՛ւր մեռաւ։

ԳԼՒՒ Գ։

1 Ո՛ անմիտ գաղատացիք, ո՞ նախանձ արար Աստուած
զձեզ (՝ոչ հնազանդել ձշմարտու՛թե)։ որոց
որոց դրե՛թէ առաջի աչաց քո՛ւ յո՛ գրե՛ցաւ՝ ի
խաչ ելեալ։ * Օ՛ այս միայն կամիմ ուսանել
2 ՚ի ձէնջ. ՚ի գործո՞ց օրինաց զՀոգին ընկա-
3 լարուք՝ եթէ ՚ի լուոյ հաւատոց։ * Ա՛յդչափ
անմի՞տ էք. սկսեա՛լ Հոգւո՛վ և արդ մարմ-
4 նո՞վ վախճանիք։ * Կո՛ւ այնչափ անցք անցին
5 ընդ ձեզ զուր՝ եթէ իսկ զուր։ * Ո՛ւմն արդ՝ որ
բաշխեաց ՚ի ձեզ զՀոգին՝ և յաղո՛ւեաց ՚ի
ձեզ զզօրութի՛ւն. ՚ի գործո՞ց օրինաց կ՝ եթէ
6 ՚ի լուոյ հաւատոց։ * Ո՛ւյ ‖ աբրահամ հաւա- ‖ Ծննդ. 15. 6.
տաց յաւժ՝ և համարեցաւ նմա յարդարու՛թի։
7 * Գ՛իտիցի՛ք արդեօք. զի որք ՚ի հաւատոց ‖ Հռոմ. 4. 3.
անտի են, նոքա են որդիք աբրահամու։ Յով. 2. 23.
8 * Յա՛ւաչագոյն դիտեր գիր, եթէ ՚ի հա-
ւատոց անտի արդարացուցանէ ազգս զՀեթա-
նոսս, յառաջագոյն խոստացաւ աբրահա-
մու։ ‖ Թէ ՚ի քեզ օրհնեսցին ամենայն ազգք։ ‖ Ծննդ. 12. 3.
9 Ա՛յսուհետև որք ՚ի հաւատոց անտի են՝
օրհնին ընդ հաւատացելոյն աբրահամու։

* Օ՛ի

* Օ՛ի որ միանգամ՛ի գործոց օրինացն են, 10
||2·Օէն· ըն անիծիւք են. քանզի գրեալ է. || Թէ ա-
27· 26· նիծեալ ամ մարդ՝ որ ոչ կացցէ յամենայն
գրեցն՛ի գիրս օրինացս՝ առնել զամենայն:
* Օ՛ի օրինօքն ոչ ոք արդարանայ առաջի՛ աՅ, 11
|| Աբա- այն յայտ իսկ է. || զի արդարն՝ ասէ, ՛ի հա-
2· 4· ՎԵՐՋ ւատոց կեցցէ:
|| Ղեւտ· * Եւայց օրէնքն չեն՛ի հաւատոց, այլ || որ ա- 12
18· 5· Հռոմ· րասցէ զայն՝ կեցցէ՛ի նոսին: * Քրիստոս 13
10· 5· զմեզ յանիծից օրինացն, եղեալ վասն մեր
||2Օրէն· անէնծք. զի գրեալ է, Թէ || անիծեալ ամ,
21· 23· որ կախեալ կայցէ զփայտ. * զի՛ի հեթա- 14
նոսս օրհնութի՛ն աբրահամու եղիցի՛ ՅՀՆ-
զի մեք զաւետիս հոգւոյն սկզբ առցուք հա-
ւատովք: * Եստ մարդկութե՛ն ասեմ, Եղ- 15
||Եբրայ· բարք. || ապաքէն զմարդկան հաստատեալ
9· 17· կտակ ոչմ՛ք կարէ անարգել. և ոչ այլ հրա-
ման՛ի վե՛ր այնր տալ: * Իսկ աբրահամու 16
խոստացան աւետիքն, և զաւակի նորա. և
ոչ ասէ՝ զաւակաց իբրև զբազմաց, այլ իբ-
րև զմիոյ, Թէ՝ և զաւակի քումմ, որ է քս:
* Եայց զայս ասեմ զկտակն յառաջագոյն 17
հաստատեալ յՅ՛ի քս. օրէնքն որ յետ չո-
րեքհարիւր և երեսուն ամի եղան, ոչ կա-
րեն խափանել առ՛ի խափանել զաւետիսն:
* Եթէ յօրինաց անտի է ժառանգութի՛ն, 18
ապա ոչ ևս յաւետեացն: բայց աբրահամու
աւետեաւք շնորհեաց ՅՀՆ: * Իսկ զի՞նչ իցէն 19
օրէնք: յանցուածոց վասն յաւելան, մինչև
եկեսցէ զաւակն, որում խոստացեալն էր՝
կարգեալ հրեշտակօք ՛ի ձեռն միջնորդի:
* Իսկ միջնորդ միոյ ուրուք ոչ է՝ բայց ՅՀՆ 20
մի

21 մի է։ * Նակ արդ՝ օրէնքն հակառակ ի՞նչ է խ-
ոցեն աւետեացն Ով. քաւ լիցի. զի եթէ տր-
ւեալ էին օրէնքն՝ որ կարօղ էին կենդանի
առնել, ապա հաստատ յօրինաց անտի էր
22 արդարութիւն։ * Այլ փակեցին գիրք զա- ‖ Հռ. 3. 9.
մենեսեան ընդ մեղս, զի աւետիքն ի հաւա-
տոց անտի յոմի քմի տացին հաւատացելոց։
23 * Մինչ չեւ հաւատքն եկեալ էին՝ ընդ օրինօքն
փակեալ պահէաք ի հանդերձել հաւատոն,
24 որ յայտնելոց էին ի մեզ։ * Նպա օրէնքն
դաստիարակ եղեն մեզ ի քո յն, զի ի հա-
25 ւատոցն արդարասցուք։ * Նայլ իբրև եկին
հաւատքն, ոչ ևս ընդ դաստիարակաւ եմք։
26 * Նանդի ամենեքեան որդիք ով էք հաւա-
27 տովք ի յն քով։ * Որք միանգամ ի քո մկրը- ‖ Հռ. 6. 3.
տեցարուք, զքո զգեցեալ էք. զքո խաիր,
28 * ոչ հրէի՝ և ոչ հեթանոսի, ոչ ծառայի՝ և
ոչ ազատի. ոչ արուի՝ և ոչ իգի. զի ամենե-
29 քեան դուք մի էք ի քո յն։ * Նպա եթէ
դուք քոյ էք, ուրեմն աբրահամու զաւակ
էք՝ ըստ աւետեացն ժառանգք։

Գլ. Դ։

1 Ասյս ասեմ. ցորքան ժամանակս ժառան- Ա. կ
գըն տղայ է՝ չկ ինչ առաւելքան ղծա-
ռայն. թէպէտ և տէր իւրկ ամենեցուն.
2 * այլ ընդ հաշտարակաւոք է՝ և ընդ գաւառա-
պետօք՝ մինչև ի ժամանակակէտ հօրն։
3 * Նոյնպէս և մեք՝ մինչ տղայքն էաք ընդ-
տարերըք աշխարհիս ի ծառայուե կայաք։
4 * Նայլ իբրև եկն լրումն ժամանակին, ա-
ռաքեաց ած զորդին իւր՝ որ եղև ի կնոջէ,
և

և եմուտ ընդ օրինաք · * զի զնա որ ընդ օրի- 5
‖Հռով. նաքն իցեն , գնեսցէ · ‖ զի մեք զորդեգրու-
9 · 15 · ԹԻ ընկալցուք : * Այս զի եք դուք որդիք , ա- 6
ռաքեաց Ա՛Ծ զՀոգի որդւոյն իւրոյ ՚ի սիրտս
մեր՝ որ աղաղակէ աբբա՝ Հայր : * Այսու- 7
հետեւ չէս ծառայ , այլ որդի , եԹէ որդի՝ և
ժառանգ Ա՛Յ : * Այլ յայնժամ մինչ դէն գի- 8
տէիք զԱ՛Ծ՝ ծառայէիք այնոցիկ՝ որ ոչն էին
՚ի բնէ աստուածք : * Այլ այժմիկ ծանեալք 9
զԱ՛Ծ , մանաւանդ ԹԷ ծանուցեալք իսկ Ա՛Յ ,
զիա՞րդ դառնայք միւսանգամ անդրէն՚ի տա-
րերսն՝ ՚ի տկարս և յաղքատս , որոց միւսան-
գամ զանձինս ծառայեցուցանել կամիք :
* Օ աւուրս խորէք՝ և ամիսս՝ և ժամս 10
նակ՝ և տարիս : * Երկնչիմ՚ի ձէնջ , գու- 11
ցէ ԹԷ ՚ի զուր ինչ վաստակեցի ՚ի ձեզ : * Լ- 12
ղերուք իբրև զիս , քանզի և ես իբրև զձեզ
էի : Ա՛ղաչեմ զձեզ , ՚ի բ՛ինչ ձեր
մեղուցեալ առ իս : * Գիտէք դուք՝ զի ա- 13
կարուԹ՚ը մարմնոյ աւետարանեցի ձեզ զա-
ռաջինն : և զիս որ ձանձն որ ՚ի մարմնի իմում
էին , * ոչ անարգեցիք և ոչ անգոսնեցիք · 14
այլ իբրև զՀրեշտակ Ա՛Յ ընկալայք զիս՝ իբ-
րև զՔ՛ս Յ՛Ա : * Ո՞ւր է երանուԹիւն 15
ձեր : վկայեմ ձեզ՝ եԹէ հնար ինչ էր զաչս
ձեր հանեալք և տայիք ինձ : * Ա՛րդ՝ զի՞ Թշնա- 16
նամի իմն եղէ ձեզ , զի ճշմարտն խօսեցայ :
* Ա՛յլ նախանձեցուցանեն զձեզ ոչ ՚ի բա- 17
րի . և արգելուլ կամին զձեզ՝ զի նոցա նա-
խանձաւորք լինիցիք : * Այլ լաւ է նա- 18
խանձաւոր լինել ՚ի բարիս Յ՛ամէնայն ժամ , և ոչ
միայն յորժամ՚ի ձերում միջի եցեմ :

* Ա՛ր-

19 * Որդեակք իմ, զորս դարձեալ վերստին
20 երկնեմ, մինչև նկարեսցի քն ՚ի ձեզ : * Կա-
մի այժմ գալ առ ձեզ՝ և փոխել զբարբառ
21 իմ. զի տարակուսեալ եմ ես վա՞ ձեր : * Ա-
սէք ինձ՝ որ ընդ օրինօքն կամիք լինել,
22 չիցէ՞ ընթերցէք ձեր զօրէնս : * Օ ի գրեալ
է՝ Թէ աբրահամու երկու որդիք էին , ‖ մի ‖ Ծննդ.
23 յաղախնոյ անտի , ‖ և մի յազատէն : * Այլ 16. 15.
որ յաղախնոյն էր՝ ըստ մարմնոյ ծնեալ էր , ‖ Ծննդ.
24 և որ յազատէն՝ ըստ աւետեաց . * որ ե- 21. 2.
ռակ օրինակի : Օ ի այս ինքն են երկու կը-
տակարանք , մի ՚ի լերանէ սինայ ՚ի ծառայու-
25 թիւն ծնեալ՝ որ է Հագար : * Վասնզի Հա-
գարն՝ լեառն սինայ է յարաբիա , հաւասար
է այսմ երուսաղէմի . զի ծառայէ որդւովք
26 իւրովք Հանդերձ : * Այլ վերինն երուսա-
ղէմ ազատ է՝ որ է մայր մեր ամենեցուն .
27 * Օ ի գրեալ է . ‖ ուրախ լեր ամուլ՝ որ ոչ ‖ Եսայ.
ծնանիկիր , գոչեա և աղաղակեա՝ որ ոչդ 54. 1.
երկնիկիր . զի բազումքն որդիք սկնդկիդ ա-
28 ռաւել քան զարամբեայն : * ‖ Այլ մեք եղ- ‖ Հռոմ.
բարք՝ ըստ սահակայ աւետեացն որդիք եմք : 9. 8.
29 * Այլ որպէս յայնժամ, որ ըստ մարմնոյն ծը-
նեալ էր՝ հալածէր զայն որ ըստ հոգւոյն ,
30 նոյնպէս և այժմ : * Այլ զի՞նչ ասէ գիր .
‖ ՚ի բաց հան զաղախինդ և զորդի դորա . ‖ Ծննդ.
զի մի ժառանգեսցէ որդի աղախնոյն՝ ընդ 21. 10.
31 որդւոյն ազատի : * Վասն որոյ եղբարք՝
չեմք որդիք աղախնոյն , այլ ազատին . ազա-
տութ ե՛ն , որով քս զմեզ ազատեցոյց :

ԳԼՈՒԽ Ե։

1 Պինդ կացէք այսուհետև, և մի միւսանդամ ընդ լծով ծառայութեան մտանիցէք։

2 Օ՜օ * Ես Հաւասիկ ես պօղոս ասեմ ձեզ. ‖ զի ե-

3 ‖ Գործ. Թէ թլփատիք, քո՛ւ ինչ ձեզ ոչ օգնէ։ * Ես ը-

‖ 15. 1. կայեմ՛ամմարդոյ՝ որ թլփատիցի, թէ պարտական է զամ՛օրէնսն կատարել։ * Իսփա-

4 նեաղ եք՛ի քո՛ւ՝ որ օրինօքն արդարանայք.

5 և անկեալ եք՛ի շնորհացն անտի։ * Օ՜ի մեք

Հոգւովն՝ ՛ի հաւատոց յուսոյն արդարութեան ակն ունիմք։ * Օ՜ի ՛ի քո՛ւ յի՛ս ոչ թլփատուի

6 ինչ կարօղ է՝ և ոչ անթլփատութիւն. այլ հաւատք սիրով յաջողեալք։ * Կարւոք ընթա-

7 նայիք, ո՞ կասեցոյց զձեզ ՛ձշմարտութեն չհաւանել։ * Օ՜ի այն հրապոյրք՝ ոչ յայնմանէ

8 ‖ 1. Կոր. են՝ որ կոչեացն զձեզ։ * ‖ Փոքր մի խմոր ա-

9 5. 6. ղնայն զանգուածն խմորէ. * Ես յու-

10 սացեալ եմ՛ի ձեզ տէրամբ՝ թէ ոչ այլազգ ինչ խորհիցիք։ և որ խռովեցուցանէ զձեզ՝

11 կրեսցէ դատաստան՝ ո՛ր և իցէ։ * Ես եղբարք՝ եթէ թլփատուի քարոզեմ՝ ընդէ՞ր

տակաւին հալածիմ։ ապա ուրեմն խափանեալ իցէ դայթագղութիւն խաչին։ * Երա-

12 նի՞ թէ մօտակուր իսկ լինիցին՝ որ զձեզն խռովեցուցանեն։ * Օ՜ի դուք յազատութիւն

13 կոչեցեալ եք՝ եղբարք։ միայն մի ազատութիւն ձեր ոչ լինիցի՛ի պատճառս մարմնոյ.

‖ Ղեւ. 19. 18. այլ սիրով ծառայեցէք միմեանց։ * Օ՜ի ամ-

Մատթ. 22. 39. օրէնք՛ի մի բան կատարին. ‖ ՛ի սիրեսցեսն

14 զընկեր քո իբրև զանձն քո։ * Ես ապա եթէ

Հռոմ. 13. 8. զմիմեանս խածատիցէք՝ և ուտիցէք. զգո՛յշ

ընդուք՝ գուցէ՛ ի միմեանց սատակիցիք։
16 * Այլ զայս ասեմ. ‖ Հոգւով գնացէ՛ք, և
17 զցանկութիւն մարմնոյ մի՛ կատարէք։ * Ո՛չ
մարմինն ցանկայ հակառակ Հոգւոյ, և Հոգի
Հակառակ մարմնոյ. և զի սոքա միմեանց
հակառակ են. մի՛ զոր կամիցիք՝ զայն առ-
18 նիցէք։ * Իսկ եթէ Հոգւով վարիք, ապա
19 չէ՛ք ընդ օրինաւք։ * ‖ Ո՛չ յայտնի են գործք
մարմնոյ. այսինքն են՝ շնութիւն պոռնկութիւն,
20 պղծութիւն գիջութիւն, * կռապաշտութիւն կա-
խարդութիւն, թշնամութիւն հերն նախանձ, բար-
կութիւն, հակառակութիւնք երկպառակութիւնք
21 հերձուածք, * չարակնութիւնք սպանութիւնք,
արբեցութիւնք անառակութիւնք, և որ ինչ սո-
յնին նման են։ զոր յառաջագոյն իսկ ասեմ
ձեզ, որպէս կանխաւն ասէի, ‖ թէ որ զայս-
պիսի ինչ գործեն՝ զարքայութիւն այ՛ն ժառան-
22 գեն։ * Իսկ պտուղ Հոգւոյն այս է. սէր
խնդութիւն խաղաղութիւն երկայնմտութիւն,
23 * քաղցրութիւն բարութիւն, հաւատք, հեզութիւն
ժուժկալութիւն. զայսպիսեաց ոչ օրէնքն
24 չեն հակառակ։ * Իսկ որ քրիստոնեքն են, ըզ-
մարմինս իւրեանց՝ ի խաչ հանին կարեօքն և
25 ցանկութիւքն հանդերձ։ * Եթէ կեաք Հոգ-
26 ւով ընդ Հոգւոյն և միաբանեսցո՛ւք։ * Մի՛
մի՛ լեցուք սնապարծք՝ միմեանց ձայն տալով,
և ըն միմեանս նախանձելով։

ԳԼՈՒԽ Ը։

1 Ա՛ղբարք՝ եթէ յանկարծ ըմբռնեսցի ոք՝ ի
ձէնջ յինչ և իցէ յանցանս, դուք որ հո-
գևորքդ եք՝ հաստատեցէ՛ք զայնպիսին Հոգ-
ւով

ւսով հեզուե . զգոյշ լինիցիք անձանց՝ զի մի՛
և դուք փարձիցիք : * ՚Օ միմեանց բեռն բար- 2
ձիք , և այնպէս կատարեցիք զօրինսն քրի՛ :
* ՚Եթէ համարիցի ոք լինել ինչ՝ և չիցէ , 3
զանձն իւր խաբէ : * ՚Օ գործ իւր կշռեսցէ 4
իւրաքանչիւրոք , և ապա անձին իւրում
միայն պարծանս տացէ , և մի՛ առ ընկե-
րաւն : * ‖ ՚Օ՛ի իւրաքանչիւրոք զիւր բեռն 5
բառնալոց է : * Հաղորդուի սրասցէ աշա- 6
կերտն վարդապետին՝ յամենայն բարութիւն : * Մի՛ 7
խաբիք , ած՛ չէ արհամարհի : * ՚Օ՛ի զոր ինչ 8
սերմանէ մարդ՝ զնոյն և հնձեսցէ : որ սեր-
մանէ ՚ի մարմին իւր , ՚ի մարմնոյ անտի հընձ-
ձեսցէ զապականութիւն . և որ սերմանէ ՚ի հո-
գին՝ ՚ի հոգւոյ անտի հնձեսցէ զկեանսն յա-
ւիտենից : * ‖ ՚Այլ զբարիս գործել մի՛ ձանձ- 9
բասցուք , զի ՚ի ժամանակի իւրում հնձեսցուք առանց լքանելոյ : * ՚Այսուհետև մինչ 10
դեռ ժամանակս ՚ի ձեռս է՝ գործեսցուք ընդ
բարիս առ ամենեսեան , մանաւանդ առ ընտա-
նիսն հաւատոյ : * Տեսէք՝ որպիսի գրով 11
գրեցի առ ձեզ իմով ձեռամբ : * ՚Օ՛ի որ 12
միանգամ կամին բարեմարդիկ լինել մարմնով , նոքա ստիպեն զձեզ թլփատել . միայն
զի մի՛ զխաչին քրի՛ զհետ երթայցեն : * ՚Քանզ 13
զի որ թլփատեալքն իսկ են , նոքա զօրինսն
ոչ պահեն . այլ կամին՝ զի դուք թլփատե-
ՎԵՐՋ ՁԻՔ , զի ձեր մարմնովք պարծեսցին :
* ՚Այլ ինձ քաւ լիցի պարծել՝ բայց միայն 14
՚ի խաչն տեառն մերոյ յիսու քրի՛ . որով ինձ աշ-
խարհ ՚ի խաչ եղեալ է՝ և ես աշխարհի :
* ՚Օ՛ի (՚ի քրի՛ յիսու) , ոչ թլփատութի՛ ինչ է՝ և 15

ոչ

16 ձէ անթափառուն. այլ նոր արարած: * Եւ
որ միանգամ այսմ կանոնի միաբան լինին,
խաղաղութի՛ւն վերայ նոցա և ողորմութի՛ւն
17 և՛ի վերայ իսրայէլին աստ: * Այսուհետև
աշխատ ոք զիս մի՛ արասցէ. զի ես զչարչա-
28 րանսն քո՛ւի՛ մարմնի իմում կրեմ: * Ընդ-
նորհք տէրն մերոյ Յի՛սուսի քո՛ւի ընդ ոգւոյդ ձերում
եղբարք. ամէն:

Աւարտ գաղատացւոց՝ գրեցաւ՝ ի հռոմէ:

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԱՌ ԵՓԵՍԱՑԻՍՆ
ԳԼ. Ա.

ԸՆ Պօղոս առաքեալ 1
յսի քսի կամօքն ած՝ սրբոց որ են
յեփեսոս , և հաւատացելոց ի քս
յս ։ * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութի՛ւն 2
||2.կրն. յած հօրէ մերմէ՝ և ի տէրնէ յսէ քսէ ։ * ||Օրհ- 3
1. 3. նեալ է ած և հայր տեն մերոյ յսի քսի . որ
1. պէտ. 1. 3. օրհնեաց զմեզ ամ հոգեւոր օրհնութի՛ւբ երկ-
նաւորս ի քս , * որպէս ընտրեաց զմեզ նո- 4
ւաւ յառաջ քան զլինելն աշխարհի , լինել
մեզ սուրբս և անարատս առաջի նորա սի-
րով ։ * Յառաջագոյն սահմանեաց զմեզ յօր- 5
դեգրութի՛ւն ի ձեռն յսի քսի ի նոյն՝ ըստ հա-
ճութե՛ան կամաց իւրոց , * ի գովեստ փառաց 6
շնորհաց իւրոց . որով զուարճացոյց զմեզ
սիրելեաւն ։ * Որով ունիմք զփրկութի՛ւն ի 7
ձեռն արեան նո՛ր , զթողութի՛ւն մեղաց՝ ըստ
մեծութե՛ան շնորհաց իւրոց . * որ առաւե- 8
լաւ ի մեզ ամ իմաստութի՛ւբ և գիտութի՛ւբ ։
* Եդոյց մեզ զխորհուրդս կամաց իւրոց՝ ըստ 9
հաճութե՛ան իւրում. զոր յառաջագոյն եդ

նո-

10 նովաւ , * ‖ ’ի անտեսութիւն լրման ժամանա- ‖ Կ՚երե՛ս
կաց , քովանդակել զամ քրիս , որ ինչ կեր- 1 . 20 .
11 կինս՝ և որ ինչ կերկրի՝ ’ի նոյն : * ‖ Որով և
վիճակեցաք յառաջագոյն հրաւիրեալք՝ ըստ
յառաջադրութեն այ . որ զամ յաղողէ ըստ
12 խորհրդոց կամաց իւրոց . * լինել մեզ՝ ի գո-
վեստ փառաց նը յառաջագոյն յուսացեալոցս
13 ’ի քս : * ‖ Որով և դուք իբրև լուարուք բա-
բանն ճշմարտութե , զաւետարանն փրկութե
ձերոյ , որով և հաւատացեալ հնչեցայք Հոգ-
14 ւոյն սրբ աւետեաց . * որ է աւհաւատչեայ
ժառանգութե մերոյ , ’ի փրկուէ նուաճութե ,
’ի գովեստ փառաց նորա :
15 * ‖ Ա՛ռ այնորիկ և ես իբրև լուայ զհաւատոն զ Ը
զձեր՝ որ ’ի տր յ , և զսէրն որ ե տամ սուրբս ,
16 * ոչ դադարեմ՝ ’ի գոհանալոյ վ ձեր՝ յիշել
17 զձեզ յաղօթս . * զի տծ տն մերոյ յսի քրի
Հայրն փառաց՝ տացէ ձեզ զՀոգին իմաստու-
18 թե և յայտնութե՝ գիտութե՛ն իւրով . * լու-
սաւոր աչունս զաչս սրտից՝ առ ’ի գիտել
մեզ՝ զինչ է յոյս կոչման նորա , և զինչ մե-
ծութե փառաց ժառանգութե նը ’ի սուրբս .
19 * և զի՞նչ է առաւելուի մեծութե զօրութե նը
’ի մեզ հաւատացեալս : ‖ ըստ յաղողութե կա- ‖ Վ՚ար .
20 րողութե զօրութե իւրոյ , * զոր յաղողեաց ’ի 3 . 7 .
քս . զի յարոյց զնա ’ի մեռելոց . և նստոյց
21 ե աջմէ իւրմէ յերկնաւորս , * ’ի վր տամ
իշխանութե՝ և պետութե և զօրութե և տէ-
րութե՝ և տամ անուան անուանելոյ , ոչ միայն
յաշխարհիս յայսմիկ՝ այլ և ’ի հանդերձեա-
22 լումն : * ‖ Եւ զամ ինչ հնազանդ արար ’ի ‖ Ս՚ար .
ներքոյ ոտից նր . և զնա ետ գլուխ ’ի վերոյ 8 . 8 .
տամ

ամէնքիք եկեղեցւոյ , * որ է մարմին նորա , 23
լրումն՝ որ զամէնայնի ընդ։

ԳԼՒ Բ։

|| կողոս. 2. 13. Եւ || դուք՝ որ մեռեալ էիք ի մեղս ձեր 1
եւ յանցանս , *յորս երբեմն գնայիք ըստ 2
յաւիտենի աշխարհիս այսորիկ՝ ըստ իշխա-
նին իշխանութե օդոյս այսոյ , որ այժմ ընդ-
մռեալ է յորդիսն ապստամբութե . * յորս և 3
մեք ամենեքեան շրջեաք երբեմն ի ցանկու-
թիւնս մարմնոյ մերոյ , և առնեաք զկամս
մարմնոյ՝ և զմտաց . և էաք արդարև որդիք
բարկութե իբրև այլքն ։

Ը. Օ * Եւ այր որ մեծն է ողորմութե՝ վ֊ս բազում 4
սիրոյն իւրոյ՝ զոր սիրեացն զմեզ . * մինչդեռ 5
մեռեալք էաք ի մեղս մեր , կենդանիս ա-
րար զմեզ ի քո . քանզի շնորհօք ապրեցաք .
* ընդ նմին յարոյց , և ընդ նմին նստոյց յերկ- 6
նաւորս ի քո յն ։ * Օ՛ի ցուցցէ ի յաւիս- 7
տեանսն որ գալոցն են՝ զառաւել մեծութե
շնորհացն իւրոյ՝ քաղցրութե ի մեզ ի քո յն ։
* Օ՛ի շնորհօք նո՛ր էք փրկեալք ի ձեռն հա- 8
ւատոցն ։ և այս ոչ ի ձենջ , այլ ի պարգև
է . * ոչ ի գործոց , զի մի՛ ոք պարծեսցի ։ 9
* Օ՛ի նորա արարածք եմք՝ հաստատեալք 10
քո՛վ ի գործս բարութե , յորս յառաջա-
դոյն պատրաստեաց ած . զի ի նոյնս գնաս-
ցուք ։ * Վասն որոյ և դուք յիշեցէ՛ք՝ զի եր- 11
բեմն հեթանոսք էիք մարմնով՝ որ կոչեցեալն
են անթլփատութի՝ յանուանեալ թլփատուէ
անտի մարմնաւոր ձեռագործին . * զի էիք ի 12
ժամանակին յայնմիկ առանց քո՛վ , (և օտա-

րա-

բացեալ էիք յառաքինութենէն ելլի.) և տալա-
դիրք յուխտիդ աւետեացն, և յոյս ինչ ուխ-
13 նէիք՝ և անշուշտ էիք յաշխարհի: * Իսկ այժ-
միկ՝ ի ձեռն յոխ քոյ, դուք՝ որ երբեմն հե-
ռաւորք էիք՝ մերձաւորք եղէրուք արեամբն
14 քոյ: * Ինքն է խաղաղութիւն մեր՝ որ արար
զերկոսեան մի. և զմիջնորմին ցանկոյն քա-
15 կեաց՝ զքշնամութիւնն ի մարմնի իւրում: * և
զօրենս պատուիրանացն հրամանաքն խափա-
նեաց. զի զերկոսին հաստատեսցէ ինքեամբ
ի մի նոր մարդ, և արասցէ խաղաղութիւն.
16 * և հաշտեցուսցէ զերկոսին միով մարմնով
ընդ Աստուծոյ՝ խաչիւն իւրով, քանզի սպան զքշնա-
17 մութիւն յանձին իւրում: * Եւ եկն աւետա-
րանեաց խաղաղութիւն ձեզ հեռաւորաց՝ և
18 խաղաղութիւն մերձաւորաց. * || զի նովաւ ու- || Հռոմ. 5. 2.
նիմք զնուագնութիւն երկոքինն՝ միով հոգւովք առ
19 Հայր: * Ապա այսուհետև ոչ էք օտարք և
պանդխտաք, այլ քաղաքակիցք սրբոց և ըն-
20 տանիք Աստուծոյ. * շինեալք ի վերայ հիման առա-
քելոց և մարգարէից. որոյ ինքն գլխաւանկեանն
21 քն Յս. * յորում Ամ շինուածն յօդեալ և
պատշաճեալ՝ աճէ ի տաճար սուրբ տեառնէ:
22 * Յորում և դուք ընդունին շինիք ի բնակու-
թիւն Աստուծոյ:

ԳԼՈՒԽ Գ:

1 Ես՝ Պաւղոս կապեալ Յիսուսի քրիստոսի
վասն ձեր հեթանոսաց: * Եթէ լուեալ լիցէ ձեր զտնտեսութիւն շնորհացն Աստուծոյ.
2 որ տուեալ են ինձ ի ձեզ: * Ի յայտնութենէն ցուցաւ ինձ խորհուրդն. որպէս յա-
ռա-

ռաջադոյն գրեցի առ ձեզ սակաւուք։ * առ 4
’ի կարօղ լինելոյ ընթեռնուլ՝ և ’ի միտ առ-
նուլ զնմաստուն գիմ’ի խորհրդեանն քրի։
* Օ ի այլոց ազգաց ո՛չ ցուցաւ որդւոց մարդ- 5
կան. ոյզ այժմ յայտնեցաւ սրբոց իւրոց ա-
ռաքելոց և մարգարէից՝ հոգւովն. * լինել 6
հեթանոսաց ժառանգակիցս՝ և մարմնա-
կիցս, և հաղորդս աւետեացն ’ի քրիստ՝ ա-
ւետարանաւն, * որոյ եղէ ես սպասաւոր ըստ 7
պարգեւաց շնորհացն այլ՝ որ տուան ինձ ըստ ||Վեր. ·
գործոյ զօրութեան նորա։ * ||ինձ, որ տրուպս 8 ||ւ. կդն.
համարս սրբոց՝ տուան շնորհքս այս, ’ի հե- 15. 9.
թանոսս աւետարանել զանքննելին մեծու-
թիւն քրի. * և լուսաւոր առնել զամենեսեան, թէ 9
զինչ է տնտեսութիւն խորհրդոյն, որ ծած-
կեալ էր յամ յաւիտեանց առ այն՝ որ զամ
ինչս արար։ * զի յայտնեսցի արդ իշխանու- 10
թեանց և պետութեանց՝ որ յերկինս են ’ի ձեռն եկե-
ղեցւոյ՝ բազմապատիկ իմաստութիւն այ. * ըստ 11
յառաջադրութեան յաւիտեանցն՝ զոր արար
’ի ձեռն տն մերոյ յսի քրի։ * ||որով ունիմք 12
զհամարձակութիւն և զնուաճութիւն յուսով ’ի
ձեռն հաւատոց նր։ * || ման որոյ աղաչեմ 13
մի ձանձրանալ ’ի նեղութիւնս մերում, որ վա
ձեր է. որ է փառք ձեր։ * || ման այսորիկ 14
դնեմ ծունր առ հայր տն մերոյ յսի քրի.
*ուստի ամ նահապետութի յերկինս և յերկ- 15
րի անուանի. * զի տացէ ձեզ ըստ մեծու- 16
փառաց իւրոց, հաստատել զօրութ’ի ձեռն
հոգւոյն իւրոյ ’ի ներքինն մարդն. *բնակել 17
քրի հաւատովք ’ի սիրտս ձեր. սիրով ար-
մատացեալք և հաստատեալք։ * զի կարօղ 18

լի-

զինչ ինչ հասանել ընդ ամ սուրբս , զինչ է
լայնուն և երկայնութի և բարձրութի և խոր-
19 րութի . * ճանաչել զառաւելութի գիտու-
թե սիրոյն քի . զի լցջիք ամ լրութե յամ :
20 *Ա՛յժմ այնմ որ կարօղն է առաւել քան զամ
ինչ առնել յաճախուք՝ քան զոր խնդրեմք կամ
և իմանամք . ըստ զօրութե՝ որ յաջողեալն
21 է ի մեզ : * Նմա փառք յեկեղեցւոջ , և ի
քս ս , յամենայն ազգս յաւիտենից յաւի-
տեանս . ամէն :

Գ Լ Ո Ւ Խ Ա

1 Ա՛րդ՝ աղաչեմ զձեզ ես՝ որ կապեալս եմ
ի տր , ‖ արժանի գնալ կոչմանն՝ յոր կո- ‖ 1 կոր. 7 . 20 .
2 չեցարուք : * Ա՛մենայն խոնարհութե և հե- Փիլիպ .
զութե և ‖ երկայնմտութե՝ անսալ միմեանց 1 . 27 .
3 սիրով . *փութալ պահել զմիաբանութի հոգ- ‖ Հռով .
4 ւոյն յօդիւ խաղաղութե : * Ա՛ի մարմին՝ և 12 . 10 .
մի հոգի . ոպ և կոչեցարուք ի մի յոյս կոչ-
5 մանն ձերոյ : * Ա՛ի է տր , մի հաւատք՝ մի
6 մկրտուի : *‖ Ա՛ի ած , և հայր ամենեցուն՝ ‖ Մաղա .
որ ի վերայ ամենայնի և ընդ ամենեսին՝ և 2 . 10
7 յամենեսին ի մեզ : *‖ Ա՛յլ իւրաքանչիւր ‖ Հռով .
ումեք ի մէնջ տուեալ են շնորհք ըստ չա- 12 . 3 .
8 փոյ պարգևացն քի : * Ա՛ ասն որոյ և ասէ . 1 . կոր . 12 . 11 .
‖ Եւ ի բարձունս՝ գերեաց զգերուն . և ետ 2 . կոր .
9 պարգևս մարդկան : * ‖ Որ ելն զ՞նչ է , եթէ 10 . 13 .
10 ոչ՝ զի էջ նախ ի ստորին կողմն երկրի : * ‖ Որ Սաղմ .
էջն , նոյն է՝ և որ ելն ի վերոյ քան զամ եր- 67 . 19 .
11 կինս . զի լցցէ զամ : * Ա՛ւ նա ետ զոմանս
‖ առաքեալս , զոմանս մարգարէս , զոմանս ‖ 1 . կոր .
աւետարանիչս , զոմանս հովիւս և վարդա- 12 . 28 .

պետս . * ի հաստատուԹի սրբոց , ի գործ 12
պաշտամանն , ի շինուած մարմնոյն քոյ .
* մինչև հասցուք ամենեքեան ի մի միաբա- 13
նուԹի հաւատոց և գիտուԹե որդւոյն Ա՛ոյ .
յայր կատարեալ ի չափ հասակի կատար-
մանն քոյ : * Ո՛ ի մի յայսմ հետե իցեմք տը- 14
ղայք խռովեալք և տատանեալք յամ հով-
մոց վարդապետուԹե , խաբէուԹիւ մարդ-
կան . խորամանկուԹիւ ի խաբէուԹի մոլո-
րուԹե : * Ա՛յլ ճշմարտեալք սիրով՝ աճես- 15
ցուք ի նա ամ , որ է գլուխ քո . * ուստի 16
ամ մարմինն յօդեալ և պատշաճեալ ամ խա-
ղալեօք տարբերուԹե՝ ըստ ազդեցուԹե՝ չափով
ըստ իւրաքանչիւր մասին՝ վաճուն մարմնոյ
գործէ՝ ի շինած անձին իւրոյ սիրով : * Ա՛յդ՝ 17
զայս ասեմ , և ուխտեմ ի Տէր . մի ևս ձեզ
գնոյն օրինակ գնալ՝ ոչ և այլ հեԹանոսք
||Հռով. գնան՝ || ունայնուԹիւ մտաց իւրեանց . * ո- 18
ԺԱ. 21. րոց խաւարեալ են սիրտք իւրեանց , և օտա-
րացեալ են ի կենաց անտի Ա՛ոյ՝ վ՛ս տգիտու-
ԹենՆ՝ որ է ի նոս , վ՛ս կուրուԹե սրտից իւր-
եանց : * Որք զանձանց իւրեանց զգոյն հա- 19
տին , և մատնեցին զանձինս գիշուԹե , ի
գործս Տամ պղծուԹե ագահուԹե : * Ա՛յլ 20
դուք ոչ այսպէս ուսարուք զքո . * Թէպէտ 21
և լսարուք զնմանէ , և նովաւ ուսայք՝ ոչ
||Կող. զ ճշմարտուԹենն յիս . * || ի բաց մերկանալ 22
3 . 8. ի ձէնջ ըստ առաջինն գնացիցն զմարդն հին՝
զապականեալն ցանկուԹիւք խաբէուԹենն :
||Հռով. * || Եւ նորոգել հոգւոյն մտաց ձերոց . * || և 23
6 . 4.
||Կող. զգենուլ զնոր մարդն՝ որ ըստ Ա՛ոյն հաստա- 24
3 . 12. տեալ է՝ արդարուԹիւ և սրբուԹիւ ճշմարտու-
ԹենՆ :

25 Թէն ։ * ‖ Այսան որոյ ’ի բաց ընկեցէք զսը- ‖ 1.Պետ. 2 . 1 .
տուէն ։ ‖ խօսեցարուք զՀմարտութէն իւրա- ‖ Ջաք. 8 . 16 .
քանչիւր ընդ ընկերի իւրում. զի եմք մի- ‖ Սաղմ. 4 . 5 .
26 մեանոյ անդամք ։ * ‖ Բարկանայք՝ և մի մե- ‖ Յակով. 4 . 7 .
ղանչէք. արեգակն ’ի վե՛ր բարկութէն ձերոյ
27 մի մտցէ ։ * ‖ Եւ մի տայք տեղի սատանայի ։
28 * Որ գողանայրն՝ մի՛ և ա՛ գողասցի, այլ մա-
նաւանդ վաստակեսցէ գործել ձեռօք իւ-
րովք զբարիս. զի բաւական լիցէ տալ՝ ումէ
29 պիտոյ լիցէ ։ * Ամենայն բան ապեղ ’ի բե-
րանոյ ձերմէ մի՛ ելցէ. այլ որ ինչ բարին է
’ի շինած պիտոյից, զի տացէ շնորհս այսո-
30 ցիկ, որ լսենն ։ * Եւ մի տրտմեցուցանէք
զՀոգին Սո՛ւրբ Աստուծոյ, որով կնքեցարուք յաւուրն
31 փրկութէն ։ * Ամենայն դառնութի՛ և բար-
կութէն և սրտմտութի՛ և աղաղակ՝ և հայհոյ-
ութէն բարձցի ’ի ձէնջ ա՛մ չարութէքն հան-
32 դերձ ։ * ‖ Երա՛ք ընդ միմեանս քաղցունք՝ ‖ Կող. 3 . 13 .
գթածք. շնորհեցէք միմեանց, որպէս և Աստ-
ուած ի Քրիստոս մեզ ։

ԳԼՒ Ե ։

1 Ա՛ղերսե՛ալ նմանօղք ե՛ս, իբրև որդիք սիրե-
2 լիք ։ * ‖ և դնացէ՛ք սիրով՝ ո՛րպէս և Քրիստոս ‖ Յովհ. 13 . 34 .
սիրեաց զմեզ, և մատնեաց զանձն իւր վե՛ր մեր՝ պա- 15 . 12 .
տարագ և զենուլի ե՛ս ’ի հոտ անուշից ։
3 * ‖ Այլ պոռնկութի՛ և ա՛մ պղծութէն, կամ ‖ Կող. 3 . 5 .
ագահութէն՝ և անուանեսցի մի՛ ’ի միջի ձե-
4 րում, որպէս և վայել է սրբոց. * և զազրութի՛՝
կամ խօսք յիմարութե՛ կամ խեղկատակութի՛՝
որ ո՛չ վայել է. այլ մանաւանդ գոհութէն ։
5 * ‖ Զայս տեղեկացեա՛լ գիտասջի՛ք. Թէ ‖ 1Կորն. 6 . 7 .
ա՛մ

ամ պատճիկ՝ կամ պիղծ՝ կամ ագահ, որ է
կռապաշտիչ՝ ոչ ունի ժառանգութիւն յարքա-
||Մատթ. 24. 4. Կողոս. 2. 8. 2.Թես. 2. 3. յութեն քրիստոսի և աստուծոյ: * || Ոչ ոք զձեզ խաբեսց- 6
ցէ քանիւք սնոտեաւք. զի վասն այսորիկ իսկ
գայ բարկութիւն աստուծոյ ի վերս որդւոցն անհաւա- 8
նութեան: * Մի այսուհետեւ լինիք բաժանորդք 7
նոցա: * Որ ի թէպետ և երբեմն էիք խաւար, 8
արդ լոյս էք ի տէր, իբրեւ զորդիս լուսոյ գը-
նացէք. * զի պտուղ լուսոյ ամենայն բարութիւն 9
է՝ և արդարութիւն և ճշմարտութիւն: * Փորձեր 10
ցիք զինչ է հաճոյ տեառն. * և մի կցորդ լինիք 11
անպտղութեան գործոցն խաւարի. այլ մանա-
ւանդ յանդիմանեցէք: * Որ ի որ ի ծածուկ 12
ինչ գործի ի նոսա՝ ամօթ և խօսել աղտեղի
է: * Եւ ամենայն ինչ յանդիմանելի ի լուսոյ 13
յայտնի լինի. զի ամենայն ինչ՝ որ յայտնի է՝ լոյս
է: * Վասն որոյ և ասէ. արի որ ննջեցեր, 14
և կանգնեաց ի մեռելոց, և լուսաւորու լի-
ցի քեզ քրիստոս:

Ա Ն Կ *Տեսջիք՝ որպէս ճշմարտիւ գնայցէք. || մի 15
||Կողոս. 4. 5. իբրեւ անիմաստք, * այլ իբրեւ իմաստունք. 16
գնեցէք զժամանակս՝ զի աւուրքս չարութիւն
են: * Վասն այսորիկ մի լինիք անմիտք, 17
||Հռոմ. 12. 2. 1.Թես. 4. 3. այլ իմացարուք զինչ կամք են տեառն: * Եւ 18
մի արբենայք գինւոյ, յորում զեղխումն է.
այլ մանաւանդ լցարուք հոգւով. * խօսել 19
ի սիրտս ձեր սաղմոսիւք, և օրհնութիւք և
երգովք հոգեւորօք. երգել և սաղմոս ասել
ի սիրտս ձեր տեառն: * Գոհանայարուք յամե- 20
նայն ժամ ի վերայ ամենայնի, յանուն տեառն
մերոյ յիսուսի քրիստոսի՝ հօրն և աստուծոյ: * Հնազանդ լե- 21
||Ծննդ. 3. 16. րուք միմեանց երկիւղիւն քրիստոսի: * || Կանայք 22

իւ-

իւրեանց սրանց Հնազանդ լինին իբրև ինն ։
23 * ‖ զի այր է գլուխ կնոջ՝ ոյզ և քո գլուխ է ‖Կորնթ. 3. 18.
24 եկեղեցւոյ. և ինքն է փրկիչ մարմնոյ։ * ‖ Այլ 1. Պետ. 3. 1.
ոյզ եկեղեցին Հնազանդ լինի քոյ, նոյնպէս
25 և կանայք իւրեանց սրանց յամի ։ * ‖ Այրք՝ ‖1.Կորնթ. 11. 3.
սիրեցէք զկանայս ձեր. ոյզ և քո սիրեաց զե- ‖Կողոս. 3. 19.
կեղեցի, և զանձն իւր մատնեաց վո՛ր նորա ։
26 * զի զնա սրբեսցէ սրբութի՛ւ աւազանին քա-
27 նիւ. * զի կացուսցէ ինքն իւր յանդիման
փառաւոր զեկեղեցի, զի մի՛ ունիցի ինչ ա-
րատ՝ կի՛ ազտեղուի, կամ այլ ինչ յայնպի-
28 սեաց. այլ զի իցէ սուրբ և անարատ։ * Այն-
պէս պարտին արք սիրել զիւրեանց կանայս՝
իբրև զիւրեանց մարմինս. որ սիրէ զկին իւր՝
29 զանձն իւր սիրէ ։ * Ո՛ի ոչ՛ք երբեք ատեայ
զանձն իւր, այլ սնուցանէ և դարմանէ զը-
30 նա. որպէս և քո՛ զեկեղեցի. * զի անդամք
եմք մարմնոյ նո՛ր, ՚ի մարմնոյ նո՛ր և յոսկերաց
31 նո՛ր ։ * ‖ Այս այսորիկ Թողցէ այր զՀայր ‖Ծննդ. 2. 24.
և զմայր իւր, և երթիցէ զՀետ կնոջ իւրոյ,
32 ‖ և եղիցին երկոքին ՚ի մարմին մի ։ * Խոր- Մատթ. 19. 5.
հուրդս այս մեծ է՝ բայց ես ասեմ ՚ի քո՛ և Մարկ. 10. 7.
33 յեկեղեցի ։ * Այլ և դուք նոյնպէս մի՛ ըս- ‖1.Կորնթ. 6. 16.
միջէ. զի իւրաքանչիւրոք զիւր կին այնպէս
սիրեսցէ՝ իբրև զիւր անձն. և կին երկնչիցի
յառնէ իւրմէ ։

ԳԼՈՒԽ Ը։

1 Այդ իբ՝ ‖ Հնազանդ լերուք ծնողաց ձերոց ‖Կողոս. 3. 20.
2 ՚ի տէր. զի այն է արժանն ։ * ‖ Պատուեա՛ ‖Եփես. 20. 12.
զՀայր քո և զմայր. որ է առաջին պատուի-
3 բան յաւետիսն. * զի քեզ բարի եղիցի, և
եր-

2. Օրի. 5. 16. երկայնակեաց լինիցիս ՚ի վերն երկրի։ * Եւ որք՝ 4
մի զայրացուցանէք զորդիս ձեր, այլ սնու-
ցանիջիք զնոսա խրատու և ուսմամբ Տեառն։
Ա Կորնթ. 3. 22. Տիտոս 2. 9. * Ա Ծառայք՝ հնազանդ լերուք տերանց ձե- 5
րոց մարմնաւորաց, ահիւ և դողութեամբ և
միամտութեամբ սրտից ձերոց՝ որպէս և քրիստ։
* Ոչ ակնառականք ծառայել իբրև մարդա- 6
հաճոյք. այլ իբրև ծառայք քրիստի առնել զկա-
մսն Աստուծոյ. * սրտի մտօք ծառայել իբրև Տեառն, 7
և ոչ իբրև մարդկան։ * Գիտասջիք՝ թէ 8
իւրաքանչիւրոք որ զինչ առնիցէ զբարին, զնոյն
ընդունի և ՚ի Տեառնէ՝ եթէ ծառայ և ե-
թէ ազատ։ * Եւ դուք տեարք՝ զնոյն առ- 9
նիջիք առնել. ներելով առնել զսպառնա-
Ա Օրի. 10. 17. ՎԵՐՋ ԿԵՐԿԻՆՍ. սին. գիտասջիք թէ և նոցա և ձեր Տէր գոյ
յերկինս. Ա և ակնառութիւն ոչ գոյ առաջի նր։
* Ա Յաւէտև զօրացարուք տերամբ, և 10
կարողութիւն զօրութեան նր։ * Եւ զգեցարուք 11
զսպառազինութիւնն Աստուծոյ. զի կարող լինիջիք
կալ ընդդէմ հնարից սատանայի։ * Ոչ ի ոչ 12
ի մեզ պատերազմ ընդ մարմնոյ և ընդ արեան.
այլ ընդ իշխանութիւս, և ընդ պետութիւս, և ընդ
աշխարհակալս խաւարիս այսորիկ՝ ընդ այս
չարութեան՝ որ ՚ի նեբքոյ երկնից։
Ա Ո. * Ա Վասն այսորիկ առէք զսպառազինութիւն 13
Աստուծոյ, զի կարող լինիցիք ՚ի դիմի հարկանել
չարին՝ յաւուրն չարութեան։ * Եւ իբրև զամ 14
լինիջ կատարիցէք, հաստատուն կացէք. ընդ-
եղի կալջիք պնդեալ զմէջս ձեր ճշմարտու-
թեամբ, և զգեցեալ զզրահան արդարութեան,
* և ագուցեալ զոտս պատրաստութեամբ աւե- 15
տարանին խաղաղութեան։ * Եւ ՚ի վերայ ամենայ- 16
նի

նի առէք զվահանն հաւատոյ. որով կարօղ
լինիջիք զամ նետս մուխս չարին շիջուցա-
17 նել: * ‖ Այլ առէք զսաղաւարան փրկուե՛ն, ‖ Եփես. 59. 17.
և զսուսեր հոգւոյն՝ որ է բանն Ա՛յ. * ամ 1. Թես. 5. 8.
աղօթիւք և խնդրուածովք՝ աղօթս առնել
18 յամենայն ժամանակի հոգւով: * ‖ և՛ ի նոյն ‖ Կող. 4. 2.
ոքնիջիք ամ ժուժկալութ՛ք՝ և խնդրուա-
19 ծովք՝ վասն ամ սրբոց, * ‖ և վասն իմ. զի ‖ 2. Թես. 3. 1.
ինձ տացի բան՝ ի բանալ բերանոյ իմոյ, հա-
մարձակուի՛ ցուցանել զխորհուրդ աւետա-
20 րանին. * վ՛ որոյ պատգամաւորիմ կապա-
նեալ, զի նովին համարձակեցայց, որպէս և
21 պարտ իցէ ինձ խօսել: * Այլ դուք զիտիցէք
և դուք զինեն, զինչ գործիցեմ. զամ ինչ
ցուցցէ ձեզ ‖ տիւքիկոս սիրելի եղբայր՝ և ‖ Գործ. 20. 4.
22 հաւատարիմ պաշտօնեայ՝ ի Տր. * զոր ա- Կող. 4. 7.
ռաքեցի առ ձեզ զմին իրի, զի գիտասջիք
զուք զմինչ, և մխիթարեսցէ զսիրտս ձեր:
23 * Խաղաղութի՛ ե՛ եղբարս. և սէր հաւա-
տովքն հանդերձ Յի՛ ի հօրէ՝ և՛ ի տնէ յեթ
24 քեր: * Շնորհք ընդ ամենեսին՝ որք սիրեն
զՏր մեր Յս քս անեղծութ՛ք. ամէն:

Ա՛ռ եփեսացիս՝ գրեցաւ՛ ի հռովմէ՛ ի յետն
պետրէոսի:

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԵՒԱՆԳԵԼՈՅ
ԱՒՐ ՓԻԼԻՊԵՑԻՍՆ
ԳԼՈՒԽ Ա.

ՅՆ ՊՕՂՈՍ ևս ՏԻՄՈԹԷՈՍ ծառայք յսի քրսի՝ ամ սրբոց ի քս 1
յս, որ են ի կողմանս փիլիպեց-
ւոց, ներսակցօք և սարկաւագօք: * Շ ը- 2
նորհք ըս ձեզ և խաղաղուն յայ հօրէ մերմէ՝
և ի տնէ յսէ քսէ: * Կոհանամ զայ իմոյ 3
ի վր ամ յիշատակաց ձերոց, * յամ ժամ 4
յամ խնդրուածս իմ՝ վս ձեր ամենեցունն
առնել աղօթս խնդուքբ. * վս հաղորդուե 5
ձերոյ ընդ աւետարանին, յօրէ յառաջնմէ
մինչև ցայժմ: * Վստահ եմ յայդ, թէ որ 6
սկսաւն ի ձեզ գործս բարեաց՝ կատարես-
ցէ մինչև յօրն յսի քրսի. * ոպ իրաւ իսկ թ ուի 7
ինձ խորհել զայս վս ձեր ամենեցունն. վս
ունելոյ ինձ զձեզ ի սրտի ի կապանս իմում,
և ի պատասխանատուուե իմում, և ի հաս-
տատութե աւետարանին. կցորդս ինձ շնոր-
հայ զձեզ ամենեսին լինել: * Վկայ է ինձ 8
ած, ոպէս անձկացեալ եմ առ ձեզ ամե-
նեսն.

9 նեսլին զԹովքն քեզ յոն : * Նա զայն ա-
ղօթս առնեմ. զի սէրն ձեր ևս քան զևս ա-
ռաւել լիցի ՚ի գիտուԹե և յամ իմաստուԹե.
10 *ընտրել ձեզ զլաւն՝ զի իցէք հաստատունք
և առանց դայԹապղուԹե ՚ի յաւուրն քեզ.
11 * լցեալ պտղովք արդարուԹե ՚ի ձեռն յոն
քեզ՝ ՚ի փառս և ՚ի գովեստ ոյ :
12 *Կամիմ Թե գիտիցէք ե՞ղբարք. զի որ ինչ Յով.
վասն իմ եր, ևս քան զևս ՚ի յառաջադիմուԹի
13 աւետարանին եկն. * ‖ մինչև կապանաց ի- ‖ Գոծ.
մոյ յայտնի լինել ՚ի քե յամ հրապարակիս , 16. 24.
14 և առ այլս ամենեսին. * և առ բազում եղ-
բարս ՚ի տէր. որ վստահ են կապանօքս իմովք՝
առաւել ևս համարձակել՝ առանց երկիւղի
15 զբանն ոյ խօսել : * Ոմանք առ նախանձու
և հակառակուԹե, և ոմանք մտադիւրուԹե
16 իսկ զքե քարոզեն. * և ոմանք ՚ի սիրոյ ,
քանզի գիտեն՝ ԹԷ ՚ի պատասխանատուու-
17 Թի աւետարանին կամ. * և ոմանք առ հես-
տուԹե զքե պատմեն , այլ ո՛չ սրբուԹե. քան-
զի համարին նեղուԹիս յարուցանել ՚ի վէ
18 կապանաց իմոց : * Ո՞այց այս զի՞նչ է. որով
օրինակաւ և իցէ, ԹԷ պատճառանօք՝ և
ԹԷ ՃշմարտուԹե՝ քե պատմի. և ընդ այս
19 խնդամ՝ այլև ուրախ ևս եղէց : * Օ՚ի գի-
տեմ, ԹԷ այս պահի լինի ՚ի փրկուԹի՝ ՚ի ձե-
ռոյ խնդրուածոց՝ և ՚ի պարգևաց հոգւոյն
20 յոն քեզ, * ըստ ակնկալուԹե և յուսոյն իմոյ.
զի ոչ իւիք յամԹե եղէց , այլ ամ համար-
ձակուԹե՝ ոյն և յամ ժամ և այժմ մեծաս-
ցի քե ՚ի մարմնի իմում, ԹԷ կենօք՝ և ե-
21 Թե մահու : * Օ՚ի ինձ կեանք քե է , և մե-

ռա-

ռանել չահ : * Այսպա եթէ կեանքս մարմ 22
նոյ՝ այս ինձ պտուղ գործոյ է . և զինչ ընտ-
րեցից՝ զայն ոչ գիտեմ : * Կեղեալ եմ յեր- 23
կոցունց՝ զցանկալն , ելանել և լ քոյ լինել՝
առաւել լաւ համարիմ . * և կալ ինալ աս- 24
տէն ի մարմնի , կարևոր ևս վ ձեր : * Այս 25
զայս յուսացեալ գիտեմ , եթէ կացից՝ և
ինացից ամենեցուն ձեզ , ի ձեր զարգանալ
և խրախ լինել ի հաւատս . * զի պարծանք 26
ձեր առաւել լիցին ի քր յ ինև ի միւսան-
գամ գալստեան իմում առ ձեզ :
ՎԵՐՋ ‖ Եփես. 4. 1. * ‖ Միայն թէ արժանի աւետարանին քոյ 27
Կոլոս. 1. 10. գնայցեք : զի եթէ գայցեմ , և տեսանիցեմ
1. Թես. 2. 12. զձեզ . և եթէ հեռի իցեմ , և լսիցեմ զգ-
ձինդ . զի հաստատուն կայցէք ի մի հոգի ,
և միով հնչմամբ նահատակիցէք ի հաւատս ա-
ւետարանին . * և մի զանգիտիցէք , և մի ի- 28
րիք ի հակառակորդաց անտի . որ է նոցա հան-
դէս կորստեան , և ձերոյ՝ փրկուե : * Այս 29
այդ շնորհեցաւ վ քոյ , ոչ
Յհ. Պետ. 4. 16. միայն ի նա հաւատալ ‖ այլև վ նը չարչա-
րիլ . * զնոյն պատերազմ ունել՝ զոր իմն
տեսիք՝ և այժմ լսէք յինէն :

ԳԼ. Բ.

Արդ՝ եթէ միխիթարուե ինչ իցէ ի քր , է- 1
թէ սփոփուե ի սիրոյ՝ եթէ հաղորդուե
հոգւոյ , եթէ գթուե և ողորմուե . * լցէք 2
զնդուխիւնս իմ . զնոյն խորհիլք , զնոյն
սէր յանձին ունիջիք , համաշունչք միախոր-
հուրդք . * մի ինչ ըստ գրգռուե , և մի ինչ 3
ըստ սնապարծուե . այլ խոնարհուե զմի-

միանս

մեռանիս լաւ համարել առաւել քան զանձինս։ * մի զանձանց և եթ գիտել՝ այլ իւ-
4 րաքանչիւրոք զընկերին։ * Ո՛յն խորհեա-
5 ցի իւրաքանչիւրոք ՚ի ձէնջ, որ և ՚ի քո յո-
6 * որ ՚ի կերպարանս ոյ է, ոչինչ յափշտա-
կութիւն համարեցաւ զինեալն հաւասար ոյ։
7 * այլ զանձն ունայնացոյց՝ զկերպարանս ծա-
ռայի առեալ, ՚ի նմանութիւն մարդկան եղեալ
8 և կերպարանօք գտեալ իբրև զմարդ։ * ||՝Ի՛ստ- ||ԵԲրայ. 2. 9.
նարհեցոյց զանձն, լեալ հնազանդ մահու
9 յաւէտ՝ և մահու խաչի։ * ||՝Ա՛ման որոյ և ոճ
զնա առաւել բարձրացոյց. և շնորհեաց նմ
10 անուն՝ որ ՚ի վեր է քան զամ անուն։ * ||Ո՛ ի ||Եսայ. 45. 24. ||Հռոմ. 14. 11.
յանուն յիսի քսի ոմ ծունր կրկնեսցի՝ երկ-
նաւորաց և երկրաւորաց և սանդարամետա-
11 կանաց. * և ոմ լեզու խոստովան լիցի,
Թէ տէր է յս քս ՚ի փառս ոյ հօր։
12 * ||՝Յսու հետև սիրելիք իմ, ոպ յամի հնա- Յ. Ո.
զանդեցարուք, մի միայն ՚ի գալստեան ի-
մում, այլ առաւել և այժմ՝ յորժամ հե-
ռիս եմ ՚ի ձէնջ, ահիւ և դողութ զանձանց
13 փրկուն գործեցէք։ * Ո՛ ի ոճ է՝ որ յայոզէ
՚ի ձեզ կամելն և զառնելն վս հաճութե։
14 * ||Ո՛ ոմ ինչ գործեցէք առանց տրտնջելոյ ||Ա.Պետ. 4. 9.
15 և քրթմնջելոյ. * զի եղիջիք անբիծք և ա-
նարատք՝ որդիք ոյ, անմեղք ՚ի մէջ կամա-
կոր և խեղաթիւր ազգին. յորոց միջի ե-
16 բևիցիք իբրև լուսաւորք յաշխարհի. * ըզ-
քանն կենացս ունել յանձինս ՚ի պարծանս
ինձ յաւուրն քսի. զի ոչ ընդունայն ինչ ըն-
17 թացայ՝ և ոչ ընդունայն վաստակեցի։ * ՚Ա՛յլ
Թէպէտ և նուիրիմ ՚ի վերայ պատարագի և
պաշ-

պաշտամանն հաւատոյ ձերոյ, խնդամ և ուրախ
բանակից եմ ամենեցուն ձեր. * նոյնպէս և 18
դուք խնդացէք՝ և ուրախակից եղերուք ինձ:
* Այլ յաւսամ՝ ի Տէր Յիսուս վաղ 19
վաղակի արձակել առ ձեզ. զի և ինձ սրտի
դիւր լինիցի, յորժամ գիտիցեմ զձեզնջ:
Ա՛ւ.կա՛ն. * Ոչ ունիմ համաշունչ՝ եթէ ըն- 20
ա3. 5. տանեբար հոգայցէ վասն ձեր: * Ամե- 21
նեքեան զանձանց խնդրեն, և ոչ զՅիսուի քոյ:
* Այլ զփորձն նորա գիտէք և դուք, զի իբրև 22
որդի հօր ծառայեաց ընդ իս յաւետարանին:
* Զոր՝ զսա ակնունիմ արձակել՝ որպ նոյն 23
հետայն զանձնէ սատուգեցից: * Վստահ եմ 24
տացեալ Տէր՝ ի Տէր՝ թէ և ես իսկ ընդ հուսկ
եկից: * Այլ լաւ համարեցայ զեպափրո- 25
դիտոս զեղբայր՝ և գործակից և զընկերա-
բակից իմ, զձեր առաքեալ, և զպաշտօնեայ
իմոց պիտոյից՝ առաքել առ ձեզ: * Վասն 26
զի և ինքն իսկ յոյժ անձկացեալ է տեսանել
զամենեսին զձեզ. և հոգայր՝ զի ձեր լուեալ
եր թէ խօթացաւ: * Եւ արդարև խօթա- 27
ցաւ մերձ՝ ի մահ. այլ Աստուած նմա.
ոչ նմա միայն, այլև ինձ՝ զի մի տրտմութիւն
՝ի վերայ տրտմութեան կրիցեմ: * Զոր՝ փութա- 28
պէս յղեցի զնա, զի տեսեալ զնա միւսանգամ ուրախ լինիցիք. և ես առանց տրտմու-
թեան եղից: * Ընկալջիք զնա՝ ի Տէր Տամ խընդութեամբ, և զայնպիսիսն առ պատուականս
ունիջիք. * զի վասն գործոյ Քրիստոսի մինչև՝ ի մահ 30
մերձեցաւ, գոն գործեալ ապուռիք ձեր
զլցեն զձեր պակասութիւն իմոյ սպասաւո-
ՎԵՐՋ բութեան:

Գլ. Գ.

1 Այսուհետեւ եղբա՛րք իմ, ուրա՛խ լերուք
ի Տէր. զնոյն գրել առ ձեզ՝ ինձ ոչինչ
դանդաղելի է, եւ ձեզ կարի զգուշալի:
2 *Զգո՛յշ եղերուք ի շանց անտի. զգո՛յշ ե-
ղերուք ի չար մշակաց անտի. զգո՛յշ եղե-
3 րուք ի կրճատուածէ անտի: *Զի մե՛ք թլփա-
տուի մեք եմք, որ հոգւովն ՚ի պաշտեմք,
եւ պարծիմք ՚ի քո՛ւ, եւ ո՛չ ՚ի մարմին պան-
4 ծայեալ եմք: *Թէպէտ եւ ես իսկ զնոյն
վստահուէ ունիմ ՚ի մարմնի, եթէ ոք կա-
միցի այլազգ վստահ լինել ՚ի մարմին, ա-
5 ռաւե՛լ ևս ես. *Թլփատուածք ութ օրեայ.
յազգէ Իսրայէլի ՚ի ցեղէ բենիամենի. եբրայե-
ցի յեբրայեցւոց. ‖ ըստ օրինացն փարիսեցի. ‖ Գործ.
6 *ըստ նախանձայոյզն լինելոյ հալածէի զե- 23. 6.
կեղեցին. ըստ արդարութե՛ն օրինացն լեալ անա-
7 րատ: *Այլ որ ինչ ինձ շահն էր՝ զայն ինասա
8 համարիմ վնա՛ս քո՛ւ: *Այո՛ւ և համարիմ իսկ
զամե՛նն ինաս՝ վնա՛ս առաւել գիտութե՛ն յի՛ս քո՛ւ
Տեառն մերոյ. վասն որոյ յա՛մէն զրկեցայ՝ և հա-
9 մարիմ կղկղանաս, զի զքո՛ւ շահեցայց, *և
գտայց ՚ի նմա. իբրև ո՛չ եթէ զիմ ինչ ար-
դարութի՛ն՝ որ յօրինաց անտի է՝ ունիցիմ,
այլ զհաւատոյն քո՛ւ, որ յա՛յ արդարութի՛ն
10 է. *հաւատովք ձանաչել զնա՛ և զզօրութի՛
յարուԹե՛նն՝ և զհաղորդութի՛ չարչարանաց
11 նո՛ր, կերպարանակից լինել մահու նո՛ր. *թէ
12 ո՛ւր հասից ՚ի մեռելոցն յարուի: *Ոչ իբր ո՛չ
եթէ արդէն առեալ իցէ, կամ արդէն կա-
տարեալ իցեմ. զկեա՛ մտեալ եմ թէ հա-

սից,

սից, մանաւանդ Թէ ըմբռնեալ իսկ լցեմ
'ի քեզ յոյ։ * Ա'զբարք՝ ես ոչ համարիմ 13
զանձն իմ Թէ հասեալ լցեմ. բայց մի ինչ
է՝ զի զառ'ի յետոյն մոռացեալ է, և'ի յա-
ռաջադէմն ներտեալ եմ։ * ուշ եդեալ՝ ընդ 14
Թանամ'ի կէտ կոչմանն ՚ի քո յա։ * Ա'յս- 15
տուհետև՝ որ միանգամ կատարեալքդ եք՝
զայս խորհեցարուք. և եԹէ այլ ազգ ինչ
խորհիցիք՝ սակայն և զայն ՚ած ձեզ յայտ-
նեսցէ։ * Ա'սայց յորժամանեցաքս՝ զոյն 16
խորհել՝ և սմին կանոնի միաբան լինել։
* Ա'մանօղք ինձ եղիջիք Ե'ղբարք՝ և դիտաս- 17
ջիք զայնպիսիսն, որ այնպէսն գնայցեն,
որպէս ունիքդ զմեզ ձեզ օրինակ։ * ‖ Օ ի բա- 18 ‖ Հռով. 16. 17.
զումք գնան՝ զորոց բազմ անգամ ասէի ձեզ.
բայց արդ և լալով իսկ ասեմ, զԽնամեաց
խաչին քրիստոսի. * որոց կատարածն կորուստ է. 19
որոց ՚ած որովայնն իւրեանց է, և փառք ա-
մօԹն իւրեանց, որք զերկրաւորս և եԹ խոր-
հին։ * Ա'յլ մեր առաքինուԹի՛ երկինս է, 20
ուստի և փրկչին ակն ունիմք ՚ած յոյ քոյ.
* որ նորոգեսցէ զմարմին խոնարհուԹե՛ մե- 21
ոյ՝ կերպարանակից լինել մարմնոյ փառաց
իւրոց, ըստ զօրուԹեն՝ առ'ի կարօղ լինելոյ
Խնազանդեցուցանել ըզ իւրա զնմա։

Գլ. Գ։

Ա'յստուհետև եղբարք իմ սիրելիք և անձ- 1
կալիք, ուրախուԹի՛ իմ և պսակ. այս-
պէս հաստատուն կացէք ՚ի տր՝ սիրելիք։
* Օ և զոդիա աղաչեմ՛և զսիւնտիք, աղաչեմ 2
զնոյն խորհել ՚ի տր։ * Ա'յո՛ աղաչեմ և ըզ- 3

քեզ՝

քեզ՝ մտերիմ իմ և լծակից, և դու օգնա
կան լինիջիր նոյ՝ որք յաւետարանին նահա
տակեցան ընդ իս կղեմաւ հանդերձ՝ և այլ
լուիք գործակցօք իմովք. որոց անուանքն
4 են՝ ի դպրութե կենաց: * Ուրախ լերուք՝ ի
Տէր յամէ ժամ. դարձեալ ասեմ՝ ուրախ լե-
5 րուք: * Հեզութի ձեր յայտնի լիցի ամենայն
6 մարդկան. տէր մերձ է: * Ոչ ի ինչ հո-
գայք. այլ ամենայն աղօթիւք և խնդրուա
ծովք, գոհութիւք խնդրուածք ձեր յայտնի
7 լիցին առ Աստ: * Եւ խաղաղութիւն նորա՝ որ ի
վեր է քան զամ միտս, պահեսցէ զսիրտս
ձեր և զմիտս ի քրիստոս:
8 * Այսուհետեւ եղբարք՝ որ ինչ ճշմարտութիւ Ը.Կ
է, որ ինչ պարկեշտութիւ, որ ինչ արդարութիւ՝
որ ինչ սրբութիւ, որ ինչ սիրով, որ ինչ համ
բաւ բարեաց, որ ինչ քաջութիւ, որ ինչ գո-
9 վութիւ, զայն խորհիջիք: * Զոր ուսարուքն
և ընկալարուք և լուայք և տեսէք յիս, զայն
արարէք. և Աստ խաղաղութե եղիցի ընդ ձեզ:
10 * Ուրախ եղէ ես ի Տէր յոյժ. զի և դուք
զմտաւ ածիք հոգալ ինչ վասն իմ, ոչ և հո-
11 գայիքն. բայց բարբարէիք ինն է: * Ոչ ա՛յ
առ կարօտութե ինչ ասեմ. զի ես ուսայ՝ ո-
12 րով կարեմ բաւական լինել: * Գիտեմ
նուազել, գիտեմ առաւելուլ. յամենայնի
ամենևին խնդամուտ եմ, և յագել՝ և քաղ
13 ցենալ. և առաւելուլ՝ և նուազել: * Զա-
մենայնի կարօղ եմ յԱստուծոյ՝ որ զօրացոյցն զիս:
14 * Այլ բարւոք արարէք՝ զի կցորդ եղերուք
15 ինձ ի նեղութե ես: * Գիտէք և դուք փի-
լիպեցիք, զի ի սկզբան աւետարանին իբ-
րև

ըև ելն ես ՚ի մակեդոնիա , և ո՛չ ոք եկեղե-
ցի հաղորդեաց ինձ յաղագս տալոյ և առն-
լոյ , բայց միայն դուք . * զի և ՚ի Թեսաղո- 16
նիկ միանգամ և երկիցս զպէտս իմ եառուք
բերել : * Իբր ո՛չ եթէ խնդրեմ զտուրսն , 17
այլ խնդրեմ զպտուղն , որ յաճախէ ՚ի բան
ձեր : * Ա՛յլ իմ առեալ զամ, և առաւե- 18
լեալ եմ. ընկալայ՝ և լի եմ ՚ի ձեռն Եպափ-
Գործ. ղոդիտեայ , որ ՚ի ձէնջ հոտ անուշից՝ ‖ պա- 19
ՀԻ. 4. 18. տարագ ընդունելի՝ հաճոյ ՚ի : * Այլ Աստ-
ուած իմ լի արասցէ զամենայն պէտս ձեր ըստ իւ-
րում մեծութեան՝ փառօք ՚ի քրիստոս : * Ա՛յլ ոյ 20
և հօր մերում փառք յաւիտեանս յաւիտե-
նից . ամէն : * Ողջո՛յն տացէք ամենայն սրբ- 21
ոց՝ ՚ի քրիստոս : * Ողջոյն տան ձեզ՝ որ ընդ իս 22
են եղբարք : * Ողջոյն տան ձեզ ամենայն սուրբք . 23
մանաւանդ որ ՚ի տանէ կայսեր են : * Շնո- 24
րհք ՚ն յսի քրիստոսի ընդ ոգւոյդ ձերում. ա-
մէն :

Ա՛ռ Փիլիպեցիս՝ գրեցաւ ՚ի հռովմ ՚ի յեղ-
բօրէ Եպափրոդիտեայ :

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆՐԱՅ

ԱՒ ԿՈՂՈՍԱՑԻՍՆ

ԳԻՒ Ը.

1 ՊՕՂՈՍ ԸՆԴՀԱՆՐԱՑԱ ԸՆ
2 յեկ քեզ կամօքն ՚այ , և տիմո-
թէոս եղբայր . * առ կողոսայիս
սուրբս և հաւատացեալս եղբարս ՚ի քէն
3 * Շ նորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն յայ հօրէ
մերմէ՝ (և ՚ի տէնէ յեկ քեզ) : Վ.օհանամք Աւետա-
ղայ և զՀօրէ տէն մերոյ յեկ քեզ , յամ ժամ էին ՚ի յե-
4 վանն ձեր աղօթս առնեմ . * իբրև լուաք ոգոց:
զհաւատան ձեր՝ որ ՚ի քէ յամ տէր մեր , և ըզ-
5 սէրն որ ընդ ամ սուրբս ունիք . * վանն յու-
սոյն՝ որ պահի ձեզ յերկինս . զորմէ լուա-
ք բանիւն ճշմարտութեն աւետարանին ,
6 * որ եհաս առ ձեզ . որպէս ընդ ամ աշխարհ
աՀէ՝ և պտղաբերէ . ոպ և ՚ի ձերում միջի .
յօրէ յորմէ լուարուք՝ և ծանեայք զշնորհսն
7 ՚այ ճշմարտութեք . * ոպ և ուսարուք յեպափ.
րեայ սիրելւոյ ծառայակից մերմէ , որ է
8 հաւատարիմ վ՚ս ձեր՝ պաշտօնեայ յեկ . * որ
9 և պատմեայ մեզ զձեր սէրն հոգւով : * Վ՚ս
այնորիկ և մեք յօրէ յորմէ լուաք՝ ո՛չ դադա-

բեմք վա՛ ձեր աղօթս առնել՝ և խնդրուածս
մատուցանել. զի ընուցուք զգիտուն կա-
մացն նը՛, ամ իմաստուԹի՛ և հոգևոր հան-
||Փիլպ. 1. 27. Ձարով. *||գնալ ձեզ արժանի ին՛ յամ հա- 10
1. Թես. 2. 12. ՁուԹե՛, յամ գործս բարուԹե՛ պտղաբերք
և աՃեցունք գիտուԹի՛ն ա՛յ. *ամ զօրուի՛ 11
զօրացեալք ըստ զօրուԹե՛ փառացն նը՛. յամ
համբերուԹի՛ և երկայնմտուԹի՛:

Ե Գ ՈւրախուԹի՛ *գոհանալ զա՛յ հօրի՛՝ որ կո- 12
չեացն զձե՛զ՝ ի մասն վիՃակի սրբոցն՝ ի լոյս.
*որ փրկեացն զմե՛զ յիշխանուԹե՛ խաւարի, 13
և փոխեաց զմե՛զ յարքայուԹի՛ որդւոյն իւ-
րոյ սիրելւոյ: *որով ունիմք զփրկուԹի՛ ա- 14
րեամբն նը՛, և զԹողուԹի՛ մեղաց՝ մարմնովն
նորա. *որ է պատկեր անեռևուԹի՛ն ա՛յ, 15
||Յով. 1. 3. անդրանիկ ամ արարածոց: *||Օ՛ի նովաւ 16
հաստատեցաւ ամ, որ ինչ յերկինս՝ և որ
ինչ յերկրի, որ երևին՝ և որ ոչն երևին.
եԹէ՛ աԹոռք, եԹէ՛ տէրուԹի՛ք, եԹէ՛ պե-
տուԹի՛ք, եԹէ՛ իշխանուԹի՛ք. ամ ինչ նո-
վաւ՝ և՛ ի նոյն հաստատեցաւ: *Եւ նա է 17
յառաջ քան զամ, և ամ ինչ նովաւ եկաց
բովանդակ: *Եւ նա է գլուխ մարմնոյ ե- 18
||Կող. 1. 18. կեղեցւոյ. ||որ է սկիզբն, անդրանիկ՝ ի մե-
||Ես. 15. 20. ռելոց. զի եղիցի ինքն յամի յառաջացեալ:
Յով. 1. 5. *||Օ՛ի ՛ի նմա հաՃեցաւ ամ լրումն ածու- 19
||Վայր. 2. 9. Թի՛ն քնակել. *և նովաւ հաշտեցուցանել 20
զամ՛ ի նոյն: արար խաղաղուԹի՛ն արեամբ
||Եփես. 1. 10. խաչին իւրոյ, ||որ ինչ յերկրի՛ և որ ինչ յեր-
կինս: *Եւ զձե՛զ՝ որ երբեմն օտարացեալս 21
եկիք, և Ըշնամիք խորհրդովք՝ ի գործսն չա-
րուԹե՛. *այժմ աւազիկ հաշտեցոյց՝ անդա- 22

մովք

մովք մարմնոյ իւրոյ ՚ի ձեռն մահուն իւրոյ ,
յանդիման կացուցանել զձեզ սո՛ւրբս՝ և ամ-
23 բիծս՝ և անարատս առաջի նր̃ . * եթէ կայ-
ցէք ՚ի հաւատսն արմատացեալք և հաստա-
տեալք . և անշարժք ՚ի յուսոյ աւետարա-
նին՝ զոր լուարուք , քարոզելոյ ընդ ամ՛ արա-
րածս ՚ի ներքոյ երկնից . որոյ եղէ ես պօղոս
պաշտօնեայ :
24 * Ն՚ս արդ՝ ուրախ եմ ՚ի չարչարանս իմ վ՚ս Ա. Գ.
ձեր . և լնումն զպակասուն նեղութեանցն քո՛ի
՚ի մարմնի իմում վ՚ս մարմնոյ նր̃՝ որ է եկե-
25 ղեցի . * որոյ եղէ ես պօղոս պաշտօնեայ՝ ըստ
տնտեսութեանն աստ , որ տուեալ է ինձ ՚ի ձեզ
26 կատարել զբանն աստ . * զխորհուրդն՝ որ
ծածկեալն էր ՚ի յաւիտեանցն և յազգաց .
27 որ այժմ յայտնեցաւ սրբոց իւրոց : * Որոց
կամեցաւ աստ յուցանել , թէ զի՛նչ է մեծու-
թիւն փառաց խորհրդոյ նորա ՚ի հեթանոսս ,
28 որ է քս̃ ՚ի ձեզ՝ յոյսն փառաց . * զոր մեք
քարոզեմք . և խրատեմք զամ մարդ՝ և ու-
սուցանեմք զամ մարդ աստ հոգևոր իմաս-
տութիւ . զի կացուսցուք զամ մարդ կատա-
29 րեալ ՚ի քս̃ յս̃ . * յոր և աշխատիմ պատե-
րազմեալ ըստ յաջողութե՛ն նր̃՝ որ յաջողեալ
է յիս զօրութե՛ :

Գ Լ : Բ :

1 Կամիմ զի գիտիցէք դուք՝ մրպիսի ՚ի հգնուե
ունիմ յանձին վ՚ս ձեր՝ և վ՚ս լաւոդիկեա-
ւոցն , և որոց չիցէ տեսեալ զերեսս իմ մարմ
2 նով : * Ո՚ ի միխիթարեսցին սիրտք նո՛ա տեղե-
կացեալք սիրով . և յամ մեծութիւն լրութե՛
իմաս-

իմաստուԹ՝ ’ի գիտուԹԻԹ խորհրդոցն այ հօր
’ի քրիս. * յորում ամ գանձք իմաստուԹԻԹ 3
և գիտուԹԻԹ ծածկեալ կան : * Այլ զայս 4
ասեմ, զի մի ոք զձեզ զառանցուսցէ պատիր
||ւ.կորն. բանիւք : * ||Ո՛ի ԹէպԷտ և մարմնով հե- 5
5. 3. ռի եմ, այլ հոգւով ընդ ձեզ եմ. խնդամ՝
իբրև տեսանեմ զկարգն ձեր՝ և զհաստա-
տուԹի հաւատոցն ձերոց որ ’ի քրիս. : * Այլ՝ 6
ոպ ընկալարուք զքրիս զայր, նովին գնաս-
ջիք. * արմատացեալք և շինեալք ’ի նա, 7
և հաստատեալք ’ի հաւատս, որպէս ուսա-
վԷրՔրուքն՝ առաւԷլեալք ’ի նմին գոհուԹԻԲ :
* Ո՛գոյշ լերուք՝ մի ոք իցէ՝ որ զձեզ կողոպ- 8
տիցէ ձարտարմտուԹԻԲ՝ և սնոտի խաբէու-
ԹԻԲ, որք ըստ մարդկան աւանդուԹԻԹ՝ և ըս
||վԷր. տարերց աշխարհիս՝ և ո՛չ ըստ քրիստ. * ||զի 9
1. 19. ’ի նմա բնակէ ամ լրումն ածուԹԻԹն մարմ
նապէս : * Այլ էք դուք նովաւ լցեալք, որ 10
է գլուխ ամ իշխանուԹԻԹ և պետուԹԻԹ. * ո- 11
րով ԼԻփատեցարուք հաւատովք զանձեռա-
դործ ԹլիփատուԹԻՆ՝ ’ի մերկանալ զանդամն
||Հռոմ. մարմնոյ ԹլիփատուԹԻԲն քրիստ : ||* Ո՛ղեալք 12
6. 4. ընդ նմին ’ի մկրտուԹԻԹն, որով և ընդ նմին յա-
րեայք հաւատովք այ ազդեցուԹԻԹն, որ յա-
||Եփես. րոյց զնա ’ի մեռեալոց : * ||Այլ զձեզ՝ որ եր- 13
2. 1. ԹԻԲն մեռեալք էիք ’ի մեղս և յանԹլփա-
տուԹԻԹ մարմնոյ ձերոյ, կենդանացոյց յան-
ձին իւրում. շնորհեաց մեզ զամ յանցանս
մեր. * և ջնջեաց զձեռագիրն մերոյ հակա- 14
ռակուԹԻՆն հրամանօք իւրովք : որ կայր
մեզ հակառակ՝ եբարձ զայն ’ի միջոյ՝ և բևե-
ռեաց ընդ խաչափայտին : * Այերկեաց զիշ- 15

խա-

խանուէիս և զլեառութիս. յայտ յանդիման
խայտառակեաց նշաւակեալ զնա յանձին իւ-
16 րում՝ի յարութեէ իւրում։ * Մի՛ ոք այսու-
հետեւ զձեզ դատեսցի՝ ուտելով կամ ըմպե-
լով, կի՛ մասամբք տօնիւք կամ ամնամտիւք
17 կի՛ շաբաթուք. * որ են սոուերք հանդեր-
18 ձելոցն. այլ մարմին քո է ։ * Մի՛ ոք զձեզ ՄՓՓ.
խաբեսցէ, որ կամիցի խոնարհութեէ և կրօ- 24. 4.
նիւք հրեշտակաց, զոր չիցէ տեսեալ զրա- ԵՓԲ. 5. 6.
հետ վարել՝ տարապարտ հպարտացեալ՝ի
19 մտաց մարմնոյ իւրոյ։ * և ո՛չ ունիցի զգլուխն
քո, ուստի ամ մարմինն յօդիւք և խաղա-
լեօք տարաբերեալ և խառնեալ՝ աճէ զա-
20 ճումն աղ ։ * Եթէ մեռարուք ընդ քոյն՝ի տա-
րերց աշխարհիս՝ զի՞ ևս իբրև զկենդանիս
21 աստէն յաշխարհի կրօնաւորիք ։ * Մի՛ մեր-
22 ձենար, մի՛ ձաշակեր, մի՛ հուպ լինիր. * որ
է ամենայն ինչ՝ի պէտս ապականութեէ, ըստ
պատուիրանաց և վարդապետութեէ մարդ-
23 կան. * որ չիմաստութիւն իմն համարէ,
ինքնակամ կրօնիւք և խոնարհութէ՝ և ան-
խայութէ մարմնոյ. և ո՛չ՝ի պատիւ ինչ լրու-
թէ մարմնոյ։

Գ.

1 Եթէ յարերուք ընդ քոյն, ապա զվերինն
խնդրեցէ՛ք, ուր քոյն նստի ըստ աջմէ ամ.
2 * զվերինն խորհեցարո՛ւք, մի՛ զայս՝ որ յեր-
3 րի աստ է ։ * Վասնզի մեռարուք՝ և կեանքն
4 ձեր ծածկեալ են ընդ քոյն յամ ։ * Յոկ յոր-
ժամ քոյ յայտնեսցի կեանքն ձեր. յայնժամ
5 և դուք ըստ նմա յայտնեսջիք փառօք ։ * Ապա-
նէք

նո՛ք այսուհետև զանդամս ձեր պերկրա-
|| Եփես. 5. 3. սրս. ՚ի բաց ընկեցէ՛ք || զպոռնկութի՛ զպըղ-
ծութիւն զբիծ զցանկութի՛ չարեաց, և զա-
գահութի՛՝ որ ի կուապաշտութի՛. * վասն ո- 6
րոյ գայ բարկութի՛ աստ՚ի վերայ որդւոցն ան-
հաւանութե՛, * որովք և դուք երբեմն գը- 7
|| Հռով. 6. 4. նայիք՝ մինչ կենդանիք էիք ՚ի նմա: * || Կըդ՝ 8
Եփես. 4. 22. ՚ի բաց թօթափեցէ՛ք և դուք զայն ամենայն,
Եբրայ. 12. 1. զբարկութի՛ զսրտմտութի՛ զչարութի՛ զհայ-
հոյութի՛, զխեղկատակութի՛ ՚ի բերանոց ձե-
րոց: * Կ՚ի սուէ միմեանց. մերկացարո՛ւք 9
զհին մարդն գործովքն իւրովք. * և զգե- 10
|| Ծննդ. 1. 26. ցարո՛ւք զնորն նորոգեալ ՚ի գիտութի՛ || ըստ
պատկերի արարչին իւրոյ. * ուր ո՛չ է հրէայ՝ 11
և ո՛չ հեթանոս, թլփատութի՛՝ և անթլփա-
տութի՛, խուժ՝ դուժ՝ սկիւթացի՝ ծառայ՝
ազատ. այլ ամենայն և յամենայնի քո՛ս:
* Զգեցարո՛ւք այսուհետև իբրև ընտրեալք 12
սո՛ւրբք և սիրեցեալք՝ զգութի զողորմու-
թի՛ զքաղցրութի՛ զխոնարհութի՛ զհեզու-
|| Եփես. 4. 32. թի՛ն զերկայնմտութի՛, * || ներել միմեանց, 13
ընդհակառակ իրերաց. եթէ ուրուք զումեքն
տրտունջ ինչ ելցէ. որպէս ած քո՛ւս ընդո-
հեաց ձեզ՝ նոյնպէս և դուք: * Կ՚ի վերայ 14
այսր ամենայնի զսէրն, որ է զօդ կատար-
մանն. * և խաղաղութի՛ն քո՛ւս հաստատես- 15
ցի ՚ի սիրտս ձեր, յոր և կոչեցարո՛ւքն միով
մարմնով:

Ա՛ն նո՛ւ գոհացո՛ղք լինի՛ջիք. * զի բանն քո՛ւս բը- 16
նակեսցի ՚ի ձեզ առատապէս. ամենայն ի-
մաստութեամբ ուսուցանել և խրատել ըզ-
միմեանս. սաղմոսիւք և օրհնութի՛ք և եր-
գովք

գովք հոգևորօք՝ և շնորհօք օրհնել՝ի սիրտս
17 ձեր զՅԻՆ։ * ‖ Այլ զամենայն գոր և առնիք ‖ Ա. Կորն.
ցեք քանիւք և արդեամբք, զամենայն յա- 10. 31.
նուն Տեն յիսի արասջիք։ գոհացօղք լինիջիք
18 զՅՒ և զՀօրէ նովաւ։ * ‖ Կանայք՝ հնազանդ ‖ Եփես.
լերուք արանց ձերոց, որպէս և վայել է՛ի 5. 22.
19 Տեր։ * Ա՛րք՝ սիրեցէք զկանայս ձեր, և մի՛ 1. Պետ.
20 դառնացուցանէք զնոսա։ * ‖ Որդիք՝ հնա- 3. 1.
զանդ լերուք ծնողաց ձերոց յամենայնի՛ զի ‖ Եփես.
21 այն է հաճոյ առաջի Տեն։ * Հարք՝ մի՛ զայ- 6. 1.
րացուցանէք զորդիս ձեր. զի մի՛ տրտմես- ‖ Եփես.
22 ցին։ * ‖ Ծառայք՝ հնազանդ լերուք տե- 6. 4.
րանց ձերոց յամենայնի. մի՛ առ ականէ ծա- ‖ Տիտ.
ռայութիւն իւրեւ մարդահաճոյք. այլ միամտու- 2. 9.
23 թեամբ սրտի երկնչելո՛ի Տեառնէ։ * Ո՛ր ինչ ‖ Պետ.
առնիցէք՝ սրտի մտօք գործեսջիք իւրեւ Տեն, 2. 18.
24 և ո՛չ իւրեւ մարդկան։ * Գիտասջիք՝ զի՛ ի
Տեառնէ առնուցուք զհատուցումն ժառանգու-
25 թեան ձերոյ. քանզի Տեն քրիստոս ծառայէք։ * ‖ Ոչ ‖ Հռոմ.
ապիրատն ընկալցի ըստ իւրում ապիրատու- 2. 6.
թեան. ‖ զի չիք ակնառութիւն առաջի՝ Աստ. ‖ 2. 11.

ԳԼՒ. Գ.

1 Տեարք՝ զիրաւունս և զհաւասարութիւն ծա-
ռայից ձերոց շնորհեցէք. գիտասջիք՝ զի
2 և ձեր Տէր գոյ յերկինս։ * ‖ Զօթից ստիպ ‖ Ղուկ.
3 կացէք. տքնեալ՝ի նմին գոհութեա՛ն։ * ‖ Ա- 18. 1.
ղօթս արարէք միանգամայն և վա՛ մեր. զի ‖ Թես.
ա՛ծ բացցէ մեզ դուռն բանին, խօսել զխոր- 5. 17.
հուրդն քրիստոսի, վասն որոյ և կապեալս կամ. ‖ Եփես.
4 * զի յայտնի արարից զնա որպէս արժան 6. 19.
իցէ ինձ խօսել։

* ‖ Համա.

Ը. Օ. * ‖ ՅմաստուԹիւ գնասջիք առ արտաքինսն , 5
‖ Եփես. գնոյ առեալ զժամանակս : * Այս քանն ձեր 6
5. 15. յամենայն ժամ լի ընորհօք ՚ոն իբրև աղիւ
հատեմեալ լինիլ , գիտել որպէս արժան իցէ
ձեզ իւրաքանչիւր ումեք տալ պատասխանի :
* Ա.յլ որ ինչ զինէն իցէ՝ ցուցցէ ձեզ զամե- 7
‖ Եփես. նայն ‖ տիւքիկոս սիրելի եղբայր՝ և հաւա-
6. 21. տարիմ պաշտօնեայ՝ և ծառայակից ՚ի ՚որ.
* զոր առաքեցի առ ձեզ զմին իրի , զի գի- 8
տասջիք վասն մեր . և մխիԹարեսցէ զսիրտս
‖ Փիլիպ. ձեր . * ոնեսիմաս հանդերձ եղբարբ հա- 9
1. 10. ւատարմաւ և սիրելեաւ՝ որ է ՚ի ձէնջ . զա-
մենայն ինչ ցուցցեն ձեզ՝ որ ինչ աստ է :
‖ Գործ. * ‖ Ողջոյն տայ ձեզ արիստարքոս գերեկից 10
20. 4. իմ , և մարկոս եղբօրորդի բառնաբայ . վե՛
27. 2. Փիլիպ. որոյ առէք պատուէր՝ եԹէ եկեսցէ առ ձեզ
1. 24. ընկալջիք զնա . * և յիսուս՝ որ անուանեալն 11
է յոստոս , որք են ՚ի ԹլփատուԹէ անտի :
զի դոքա միայն գործակից եղեն ինձ յար-
քայուԹեն ՚ոյ , որք և եղեն իսկ ինձ միխԹա-
բուԹի : * Ողջոյն տայ ձեզ եպափրաս՝ որ ՚ի 12
ձէնջ ծառայ քրիստ յի է . յամենայն ժամ
պատերազմեալ վե՛ ձեր յաղօԹս , զի կայ-
ցէք կատարեալք և լցեալք յամենայն կամ
՚ոյ : * Ա կայեմ նմա , զի բազում աշխատու- 13
ԹիՒն ունի՛ վե՛ ձեր , և վասն լաւոդիկեացւոցն ,
‖ Բ. Տիմ. և վե՛ այնոցիկ՝ որ յերապոլիան են : * ‖ Ող- 14
4. 11. ջոյն տայ ձեզ ղուկաս բժիշկ և սիրելի , և
դեմաս : * Ողջոյն տայջիք եղբարց՝ որ են ՚ի 15
լաւոդիկիայ , և նիմփայ , և որ առանին եկե-
ղեցին է նորա : * Եւ յորժամ ընԹեռնուս- 16
ցու առ ձեզ ԹուղԹդ՝ արասջիք զի և ՚ի լա-

ւոդիկեցւոց եկեղեցւոջն ընթերցցի. և զառ
’ի լաւոդիկեցւոցն՝ զի և դուք ընթեռնուք
17 ցուք ։ * Եւ ասասջիք ցարքիպպոս. զգո՛յշ
լեր սպասաւորութեդ՝ զոր ընկալար ’ի Տէր,
18 զի զայդ կատարեսցես ։ * Ողջոյնդ ձեռիւն
իմով պօղոսի է ։ Յի՛շ լծկին ձեզ կապանքս
իմ։ Շնորհք ընդ ձեզ. ամէն ։

Ընդ հողոսացիս գրեցաւ ’ի հռովմէ ’ի ձեռն տիտոսի.
հոսի և ոնեսիմայ ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԱՒԹԵՍԱԳՈՆԻԿԵՑԻՈՆ ԵՒ ԱՂՈՒՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԸՆԴ Պօղոս նուի սուրբ առ- 1
նոս և տիմոթէոս՝ եկեղեցւոյդ Թե-
սաղոնիկեցւոց՝ յԱծ հայր մեր և ի
Տէր Յս քս: * Շ նորհք ընդ ձեզ և խաղա- 2
ղութիւն: Պ ոչ անդամք պայ յամ ժամ վա
ձեր ամենեցուն՝ յիշատակ առնել յաղօթս
մեր անդադար: * յիշել զձեր գործն հա- 3
ւատոյ՝ և զվաստակ սիրոյ՝ և զհամբերու-
թիւն յուսոյ ձեր մերոյ յԱ քն՝ առաջի Այ և
Հօր մերոյ: * Գ իտեք եղբարք սիրեցեալք 4
Յյ՝ զընտրութիւն ձեր. * զի աւետարանն 5
մեր ոչ եղև առ ձեզ միայն բանիւ, այլ և
զօրութիւ՛ և Հոգւով սրբով՝ և լրութեամբ
բազմաւ. որպէս և գիտէք իսկ՝ Թէ որպի-
սիք եղեաք՝ ի միջի ձերում վա ձեր: * Եւ 6
դուք նմանեալք մեզ՝ և Տն, ընկալայք զբ-
բանն՝ ի բազում նեղութիւ՛ խնդութիւ՛ Հոգ-
ւոյն սրբ. * լինել ձեզ օրինակ ամ Հաւա- 7
տացելոց, որ են՝ ի մակեդոնիա՝ և յա-
քայիա:

8 քայիա։ * Օ՛ի՛ ձէնջ հնչեաց բանն Տեա՛ն
ո՛չ միայն՛ի մակեդոնիա և յաքայիա, այլ
յամէնայն տեղիս հաւատքն ձեր՝ որ առ Աստուած են,
սփռեցան. զի այսուհետև ոչինչ է պիտոյ
9 մեզ և խօսել ինչ։ * Օ՛ի նոքին իսկ պատ-
մեն վասն մեր, թէ ո՛րպիսի եղև մեզ մուտ առ
ձեզ. և ո՛նպէս դարձայք առ Աստուած՛ի կռոց անտի,
10 ծառայել Տեա՛ն կենդանւոյ և ճշմարտի. * և
ակնուանել որդւոյ նորա յերկնից, զոր յարոյցն
՛ի մեռելոց զՅիսո՛ն որ փրկեալն է զմեզ՛ի բար-
կութէ՛ն անտի՝ որ գալոցն է։

ԳԼՈՒԽ Բ։

Ա Գ
1 Դո՛ւք ինքնին գիտէք եղբարք զմուտն մեր
առ ձեզ. զի ո՛չ ընդունայն ինչ եղև.
2 * այլ յառաջագոյն չարչարեալք՝ և ||Թշնա- ||Գործ.
մանեալք, ո՛նպէս և դուք իսկ գիտէք. ՛ի մէջ 16.23.
փիլիպեցւոց համարձակեցաք Աստ
պատմել ձեզ զաւետարանն Տեա՛ն մեծաւ պա-
3 տերազմաւ։ * Օ՛ի մխիթարութի՛ւն մեր ո՛չ
՛ի մոլորութէ՛ է՝ և ո՛չ՛ի պղծութի՛ւն՝ և ո՛չ նեն-
4 դութի՛ւ. * այլ որպէս ընտրեցաք յԱստ
տարիմ լինել աւետարանին, նոյնպէս և խօ-
սիմք. ո՛չ իբրև մարդկան հաճոյ լինել՝ այլ
5 Տեա՛ն որ քննէն զսիրտս մեր։ * Օ՛ի ո՛չ երբէք
բանիւք ողջանոյց եղեաք առ ձեզ, որպէս և
դուք իսկ գիտէք. և ո՛չ՛ի պատճառս ագա-
6 հութե՛ւ, Աստ և Աստ վկայ. * և ո՛չ ընդ ուրեք
փառս՛ի մարդկանէ, ո՛չ՛ի ձէնջ և ո՛չ յայ-
7 լոց։ * Կարող էաք իբրև քրիստոս առաքեալս
Տանրանալ, այլ եղեաք հեզք՛ի միջի ձե-
ռնամ. որպէս դայեակ մի՝ որ սնուցանիցէ

մանկունս . * նոյնպէս և մեք գթայաք ՚ի 8
ձեզ : Հաճոյ Թուէր մեզ տալ ձեզ ո՛չ միայն
զաւետարանն ՚այ , այլ և զանձինս մեր . քան-
զի սիրելիք մեր եղերուք : * Յիչէք ևղբարք՝ 9
Գործ. ղվաստակն մեր և զջան . ‖ զի զցայգ և ըզ-
20. 34. ցերեկ գործեաք վ՚ոչ ծանրանալոյ ումեք ՚ի
1. Կոր. ձէնջ . և քարոզեաք ձեզ զաւետարանն ՚այ :
4. 12.
2. Թես. * Դուք ինքնին վկայէք՝ և Ա՛ծ . ո՛ւր սրբու- 10
3. 8. թիւ և արդարուիւ և ամբծուիւ՝ ձեզ հաւա-
տացելոցդ եղեաք . * որպէս և գիտէք իսկ . 11
զի զիւրաքանչիւրսդ ՚ի ձէնջ՝ իբրև հայր զոր-
դիս՝ * մխիթարեաք և սիրտիեաք . և դնեաք 12
վկայութիւն զնալ ձեզ արժանապէս ՚այ , որ
ՎԵՐՋ կոչեացն զձեզ յիւր արքայութիւն և ՚ի փառս :
* Վ ասն այսորիկ և մեք գոհանամք զ՚այ ան- 13
պակաս՝ զի առեալ զլուր բանին ՚այ առ ՚ի
մէնջ՝ ընկալարուք , ո՛չ իբրև զբան մարդ-
կան , այլ ո՛ւր ճշմարտիւ՝ զբան ՚այ . որ և յա-
ջողեալ իսկ է ՚ի ձեզ հաւատացեալսդ : * Ո՛ր ի 14
գուք նմանող եղերուք ևղբարք՝ եկեղեցեաց
ցն ՚այ՝ որ են ՚ի հրէաստանի ՚ի քս յս . զի
զնոյն չարչարանս չարչարեցայք և դուք ՚ի
ձերոց ազգականաց , ո՛ւր և նոքա՛ն ՚ի հրէից .
* որք և զՏրն յս սպանին՝ և զմարգարէսն , 15
և զմեզ հալածեցին , և ՚այ չաչաց ելին . և
համ մարդկան հակառակ եղեն . * և արգե- 16
լուին զմեզ խօսել հեթանոսաց՝ զի ապրես-
ցին . զի կատարեսցեն զմեղս իւրեանց յամ
ժամ . քանզի հասեալ է ՚ի վերայ նոցա բար-
կութիւն մինչև ի սպառ :
Ը. Ո * Ա՛յլ մեք եղբարք՝ թէպէտ և որբ ինայոյաք 17
՚ի ձէնջ առժամանակ մի , երեսօք՝ և ո՛չ սրտիւք .

տիւք. առաւել ևս փութացաք տեսանել
18 զերեսս ձեր մեծաւ ցանկութիւ: * Վասն այ-
սորիկ կամեցայ գալ առ ձեզ ես պօղոս՝
միանգամ և երկիցս, և խափանեաց զմեզ
19 սատանայ: * Վանզի ո՞վ է մեր յոյս կամ
խնդութիւն կամ պսակ պարծանաց մերոց, ե-
թէ ոչ դուք ի տէր՝ առաջի նմա մերոյ յիւրքո
20 ի նէր գալստեանն: * Օ՛ի դուք եք փառք
մեր և խնդութիւն:

Գ.Ի. Գ.

1 Վասն որոյ ոչ ևս ունելիք ժոյժ, զի բար-
ւոք թուեցաւ մեզ միայն ինալ յաթէնս:
2 * Եւ առաքեցաք զտիմոթէոս զեղբայր ||Գործ.
մեր և զգործակից աստուծոյ՝ ի ևս և հօրն 16. 1.
քրիստի, հաստատել զձեզ՝ և մխիթարել վասն
հաւատոցն ձերոց: ՎԵՐՋ
3 * Օ՛ի մի՛ տագնակացեք՝ ի նեղութիւս յայսո-
սիկ. քանզի դուք ինքնին իսկ գիտէք, զի՝ ի
4 սոյն կամք: * Վանզի մինչ առ ձեզն իսկ
էաք՝ յառաջագոյն ասէաք ձեզ, թէ նեղու-
թիւք հասանելոց են՝ ի վերայ մեր. ոյզ և ե-
5 ղև իսկ՝ և գիտացիք: * Վասն այնորիկ և
ես զի ոչ ևս ունէի ժոյժ՝ առաքեցի գիտել
զհաւատսն ձեր. գուցէ արդեօք փորձեաց և
զձեզ փորձիչն, և ընդունայն լինիցի ջանն
6 մեր: * Այց արդ՝ իբրև եկն տիմոթէոս՝ ի
ձէնջ առ մեզ, և եթ մեզ զաւետիս հաւա-
տոյն ձերոց և զսիրոյ, զի ունիք՝ ի մտի զյի-
շատակս մեր բարեաց յամ ժամ. ցանկա-
ցեալ էք տեսանել զմեզ՝ ոյզ և մեք զձեզ.
7 * վասն այնորիկ մխիթարեցաք՝ ի ձեզ ե՛ղ-
բարք՝

քարք՝ ի վերայ ամ վշտաց և նեղութեց ձե-
րոց՝ ի ձեռն հաւատոցն ձերոց. * զի այժմ 8
կենդանի եմք՝ եթէ դուք հաստատուն կայ-
ցէք ի տր: * Օ՛ի՞նչ կարեմք գոհութիւն մա- 9
տուցանել տեառն վս ձեր, ի վերայ ամ խնդու-
թեն, զոր խնդամք վասն ձեր առաջի տեա-
րոյ. * զյայգ և զցերեկ առաւել և աղա- 10
չեմք՝ տեսանել զերեսս ձեր, և հաստատել
զպակասութիւն հաւատոցն ձերոց: * Ա՛յժ 11
ինքն ամ և հայր մեր՝ և տր մեր յս քմ՝ ուղ
ղեսցէ զձանապարհս մեր առ ձեզ: * ԵՒ 12
զձեզ ինքն տր բազմապատիկս և առաւելս
արասցէ սիրով ընդ միմեանս և առ ամենե-
սին՝ ոյզ և մեք ի ձեզ. * Հաստատել զսիրտս 13
ձեր անարատս ի սրբութիւն առաջի տեայ և հօր
մերոյ՝ ի գալստեանն ն մերոյ յս քմ հան-
դերձ ամ սրբովք իւրովք:

Գ Լ. Գ:

Ա՛յսուհետև ե՛ղբարք՝ աղաչեմք զձեզ՝ և 1
մխիթարեմք ի քս յս. զի ոյզ ընկալա-
րուք ի մէնջ, թէ որպէս պարտ իցէ ձեզ
գնալ՝ և հաճոյ լինել տեայ. որպէս և գնայքդ
իսկ, զի և աս քան զևս յաւելցուք ի նոյն:
* ԵՒս գիտեք՝ թէ որպիսի պատուիրանս տո- 2
ուաք ձեզ ի ն տր յս: * ‖ Օ՛ի այս են կամք 3
‖ Հռոմ. ԺԲ. 2. Եփես. Ե. 17. տեայ, սրբութի ձեր. ի բաց լինել ձեզ ի պոռնի-
կուէ. * գիտել իւրաքանչիւրոումեք ի ձէնջ 4
զիւր աման ստանալ սրբութիւնն և պատուով.
* մի ի ցաւս ցանկութե որպէս և այլ հեթա- 5
նոսք՝ որ ոչ գիտեն զն: * Ա՛ի զանցանել 6
և զրկել յիրիդ յայդմիկ զեղբայր իւր. քան-
զի

ղի վրէժխնդիր է ՚ի վէր ՚ամի այդորիկ.
ուրպես յառաջագոյն ասացաք ձեզ, և եգաք
7 վկայուն: * Զ՚անդի ո՛չ կուշեայ զմեզ ՚ած ՚ի
8 պղծուն՝ այլ ՚ի սրբուն: * Զ՚այսուհետև որ
անարգէ, ո՛չ զմարդ անարգէ, այլ զ՚ած՝ որ
9 և ետ զՀոգին ՚սբ ՚ի ձեզ: * Զ՚այլ վասն եղ
բայրսիրութ՚ե՝ չ՚ի ինչ պիտոյ գրել առ ձեզ.
‖ զի դուք ինքնին իսկ ՚ածուսոյցք էք առ մի- ‖ Յ՚Ե.
10 մեանս սիրել ղ: * Զ՚անդի և առնէք իսկ ըզ- 13. 34.
դոյն յ՚ամ եղբարս՝ որ են յ՚ամ կողմանս մա- 15. 12.
կեդոնացւոց: Զ՚ղաչեմք զձեզ եղբարք՝ ա- 1.Յ՚Ե. 2. 10.
ռաւել ևս առաւելուլ և առատանալ. հան- 4. 12.
11 դարտել, * և գործել զիւրաքանչիւր. և
գործել ձեռօք ձերովք, ոպ և պատուիրե-
ցաք ձեզ, զի գնայցէք պարկեշտութ՚ե առ
արտաքինսն՝ և մի՛ իւիք կարօտեալք իցէք:
12 * Զ՚ի կամիմ եղբարք՝ եթէ տգէտք իցէք վ՚ա
ննջեցելոցն. զի մի՛ տրտմիցիք ոպ և այլքն՝
13 որոց ո՛չ գոյ յոյս: * Զ՚եթէ հաւատամք՝ եթէ
յ՚ած մեռաւ և յարեաւ. նոյնպէս և ած զննդ-
եցեալսն ՚ի ձեռն յ՚սի ածցէ ընդ նմա: ՎԵՐՋ
14 * Զ՚այդ զայս ասեմք ՚ձեզ բանիւ, ‖ եթէ մեք՝ ‖ Ա.Կոր.
որ կենդանիքս եմք մնացեալք՝ ՚ի գալստեանն 15. 23.
15 ՚ձեր ո՛չ ժամանեմք ննջեցելոցն: * Զ՚ի ինք-
նին ՚ձեր հրամանաւ, ՚ի ձայն հրեշտակապե-
տի և ՚ի փող ՚ած իջանէ յերկնից. և մեռեալք
16 ՚ի քո՛ յարիցեն յառաջագոյն: * Զ՚ապա և մեք
որ կենդանւոյն մնացեալ իցեմք՝ նոքօք հան-
դերձ յափշտակեսցուք ամպովք ընդ առաջ
՚ձեր յօդս. և այնպէս յ՚ամ ժամ ընդ ՚ձեր լի-
17 նիցիմք: * Զ՚այսուհետև մխիթարեցէք զմի-
մեանս բանիւքս այսոքիւք:

Գ՚Լ:

Գ Լ Ե

ԳԳ ԱՅԼ վա՛ ժամուց և ժամանակաց ե՛ղբարք՝ 1
||2.Պէտ. էլ՛ ինչ պիտոյ գրել առ ձեզ։ *||Օ՛ի դուք 2
3. 10. ինքնին իսկ ստոյգ գիտէք, թէ օրն տէ՛ն իբ-
Յայտ. 3. 3. րև գո՛ղ գիշերի՝ այնպէս հասանէ։ *Յոր 3
16. 15. ժամ ասիցեն թէ խաղաղութի՛ և շինուածի՛ է,
յայնժամ յանկարծակի՛ հասցէ նոցա սատա-
կումն՝ ոյ՛ն և երկն յղւո՛յ, և մի՛ ապրեսցին։
*ԱՅԼ դուք ե՛ղբարք ո՛չ էք՛ ի խաւարի՛՝ թէ 4
օրն ձեր իբրև գո՛ղ՝ ի վե՛ր հասանիցէ։ *զի 5
ամենեքեան դուք որդիք լուսոյ էք՛՝ և որդիք
տուընջեան. չե՛մք գիշերոյ՝ չե՛մք խաւարի։
*ԱՅսպա մի՛ զքնով՝ անկանիցիմք՝ ոյ՛ն և այլքն. 6
այլ արթունք և զուարթունք եղիցո՛ւք։
*Օ՛ի որ ննջեննն՝ գիշերի ննջեն, և որ ար- 7
բե՛նանն՝ գիշերի արբենան։ *ԱՅԼ մեք զի 8
||Ե՛սայ. տուընջեան եմք, արթո՛ւնք եղիցո՛ւք, ||և ըզ-
59. 17. գեցցո՛ւք զզրահն հաւատոց և զսիրոյ, և
Եփես. 6. 14. զիցո՛ւք զսաղաւարտն յուսոյն փրկուե՛ն։*Օ՛ի 9
Ա 17. ո՛չ ետ զմե՛զ ա՛ծ՝ ի բարկուե՛, այլ՝ ի փրկուե՛
կենդանուե՛ ՝ի ձեռն տէ՛ն մերոյ յի՛սի քրի՛ստ։ *որ 10
մեռաւն վա՛ր մեր. զի եթէ արթունք իցեմք՝
և եթէ ննջիցեմք, նովաւ հանդերձ կեց-
ցո՛ւք։ *||ա՛ն որով մխիթարեցո՛ք զմիմեանս, 11
և շինեցո՛ք զիրեարս՝ ոյ՛ն և առնէքդ իսկ։
Գ.Օ *Ա՛ղաչեմք զձե՛զ ե՛ղբարք՝ ճանաչե՛լ զվաս- 12
տակաւորս և զվերակացուս ձեր՝ ի տէ՛ր, և
զնուրատիչս ձեր։ *Ա՛ւ համարեցարո՛ւք զնո՛ 13
արժանիս առաւել սիրոյ՝ վա՛ր գործոյ նոցա.
խաղաղութի՛ արարո՛ք ընդ միմեանս։ *Ա՛ղա- 14
չեմք զձե՛զ ե՛ղբարք խրատեցո՛ք զստահակս,
միսի-

միխթարեցէ՛ք զկարճամիտս , պատսպարա՛ն
լերուք տկարաց , երկայնամի՛տ լերուք առ-
15 ամենեսեան : * ‖ Օ՝ գո՛յշ լերուք՝ գուցէ ոք ‖Աստ.
չարի չար հատուցանիցէ . այլ յա՛մ ժամ 17. 13.
զբարեաց զհետ երթա՛յք առ միմեանս և առ 20. 22.
‖Հռոմ.
16 ամենեսեան : * Յամենայն ժամ ուրա՛խ լե- 12. 17.
17 րուք : * ‖ Ն՝եղադար աղօթս արարէք , * Յա- 1. Պետ.
18 մենայնի գոհացարո՛ւք . զի այս են կամք Այ ‖Ղուկ.
19 քրիս յիս՛ւ ՚ի ձեզ : * Օ՝ հոգին մի՛ շիջուցա- 18. 1.
20 նէք : * Օ՝ մարգարէութի՛ւնս մի՛ արհամարհէք : Կոր. 4. 2.
21 * Օ՝ ամենայն ինչ փորձեցէ՛ք , զբարին ըն-
22 կալարո՛ւք : * Յամենայն իրաց չարաց ՚ի բա՛ց
23 կացէք : * Ն՝ա ինքն ած խաղաղութե՛ւն սուրբս
արասցէ զձեզ համօրէնս . և բովանդակ ձեր
ոգի և շունչ և մարմին՝ անարատ ՚ի գա-
24 լուստն Տեառն մերոյ յիսուսի քրիստի պահեսցի : * Հա- ‖Ա.Կոր.
ւատարիմ է՝ որ կոչեացն զձեզ , որ և արաս- 1. 9.
25 ցէ զնոսին : * Ա՝ղաւթք՝ աղօթս արարէք և ՚ի
26 մեր վերայ : * Ողջո՛յն տացէք եղբարց ամե-
27 նեցուն ՚ի համբոյր սրբութե՛ան . * Ն՝երդմնեցու-
ցանեմ զձեզ ՚ի Տէր՝ ընթերցուլ զթուղթդ
28 առաքելի՛ս եղբարց սրբոց : * Շ՝նորհք Տեառն
մերոյ յիսուսի քրիստի ընդ ձեզ . ամէն :

Ա՝ռ ընդօրինակեցաք առաքելն ղուկաս՝ գրեցաւ
յաղեքսանդրիա :

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԵՒ ԹԵՍԱՂՈՆԻԿԵՑԻՍՆ
ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼ. Ա.

ԴՆ ՊՕՂՈՍ ևի ՍԻՂՎԱՆԱՆՈՍ 1
և տիմոթէոս՝ եկեղեցւոյդ Թեսաղո-
նիկեցւոց՝ յԱծ Հայր մեր և ի Տէր Յի- 2
նսուս Քրիստոս։ Շ ը-
նորհք ըլ ձեզ և խաղաղութիւն յայ Հօրէ մեր-
մէ, և ի Տեառնէ Յիսուսէ Քրիստոսէ։ Պարտի- 3
մք պայ յԱմ ժամ վը ձեր Եղբարք՝ ոպ և
արժան իսկ է. զի և աս քան զևս աճեն Հա-
ւատքն ձեր, և յաճախ սեր իւրաքանչիւր
ամենեցուն ձեր առ միմեանս։ Ոպ և մեզ 4
ձեօք պարծել յեկեղեցիսն Ծոյ վը Համբե-
րութեանց ձերոյ և Հաւատոյ՝ յԱմ Հալածանս
ձեր և ի նեղութիւս, որում դուքն Համբե-
րէք. Յօրինակ արդար դատաստանին Ծոյ. 5
արժանի լինել ձեզ արքայութեան Ծոյ, վը որոյ
և չՀդնուիդ կրեք. Եթէ պարտ է առաքի 6
Ծոյ՝ Հատուցանել նեղչացն ձերոց նեղուի.
և ձեզ նեղեալոցդ Հանգիստ ընդ մեզ՝ ի 7
յայտնուիլն Տն մերոյ Յի, յերկնից Հրեշտա-
կօք զօրութե իւրոյ. ի բոց Հրոյ առնուլ 8
զվրէժս յայնցանէ՝ որք ոչ ճանաչեն զԱծ, և

որ

որ ոչ հնազանդին աւետարանին Տեառն մերոյ
9 Յիսուսի Քրիստոսի։ * որք տայցեն վրէժս՝ ի սատա-
կումն յաւիտենից՝ յերեսաց Տեառն՝ և ի փառաց
10 զօրութեան նորա։ * յորժամ գայցէ փառաւորո
լինել՝ ի սրբոց իւրոց, և սքանչելի՝ ի
մէջ ամենայն հաւատացելոց. զի հաւատա-
րիմ եղեւ վկայութիւնս մեր՝ ի վերայ ձեր յաւուր
11 յայնմիկ։ * Որո՛ և աղօթս առնեմք վասն ձեր
յամենայն ժամ, զի զձեզ արժանիս արասցէ
կոչմանն Աստուծոյ մերոյ՝ մինչև լցցէ զա-
մենայն հաճութիւն բարութեան, և զգործս հա-
12 ւատոյն զօրութեամբ։ * զի փառաւորեսցի անուն
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի՝ ի ձեզ՝ և դուք՝ ի նմա, ըստ
շնորհացն Աստուծոյ մերոյ և Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի։

ԳԼՒ. Բ.

ԳՂ

1 Աղաչեմ զձեզ եղբարք՝ վասն գալստեանն
Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, և մերոյ ժողովելոյն
2 առ նա. * մի վաղվաղակի խռովել ձեզ՝ ի
մտաց՝ և մի զարհուրել, մի հոգւով և մի
բանիւ և մի թղթովք՝ իբրև թէ՝ ի մէնջ.
3 ոյք թէ եկեալ հասեալ իցէ օրն Տեառն։ * Ա՛ի ||ԵԲՐ. 5. 6.
ոք զձեզ խաբեսցէ՝ և մի իւիք իրօք. զի ե-
թէ ոչ նախ եկեսցէ ապստամբութիւնն, և
յայտնեսցի մարդն անօրինութեան՝ որդին կո-
4 րըստեան, * հակառակորդն հպարտացեալ
՝ի վերայ ամենայնի, որ անուանեալ իցէ
Աստ՝ կամ պաշտօն. մինչև նստել նմա՝ ի
տաճարին Աստուծոյ, և յուսյանել զանձն՝ թէ Աստ
5 իցէ։ * Ո՞չ յիշէք՝ զի մինչ առ ձեզն իսկ էի՝
6 ասէի զայս։ * Եւ արդ դուք ինքնին գիտէք
զայն՝ որ ունին յայտնել նմա յիւրում ժա-

մա-

մանակի : * Օ՜ի խորհուրդն անօրէնութեանն արդէն իսկ զօրանայ. բայց յայնժամ մինչ՛ի 7 8
միջոց քարձցի՝ որ այժմիդ ունի : * Եւ ապա
|| Եսայ. 11. 4. յայտնեսցի անօրէնն. || զոր Տէր յիւր սատա-
կեսցէ հոգւովն բերանոյ իւրոյ, և խափա-
նեսցէ յայտնութեամբ գալստեանն իւրոյ : * Որոյ 9
գալուստն ըստ ազդեցութեան սատանայի է,
ամենայն զօրութեամբ և նշանօք և արուեստիւք
ստովք, * և ամենայն պատրանօք անիրաւութեան 10
՛ի վերայ կորուսելոցն. փոխանակ զի զսէրն
ճշմարտութեան ոչ ընկալան՝ զի ապրեսցին, և
վասն այնորիկ առաքեսցէ նոցա Տէր ազդեցութի
մոլորութեան՝ հաւատալ նոցա ստութեան : * Օ՜ի 11
դատապարտեսցին ամենեքեան՝ որ ոչ հա-
ւատացին ճշմարտութեանն, այլ հաճեցան ի
անօրէնութեանն : * Եւ մեք պարտիմք գո- 12
հանալ զձեզ յամենայն ժամ վասն ձեր եղբարք սի-
րելեալք ՛ի Տեառնէ. զի ընտրեաց զձեզ Աստ՛ծ ՛ի
սկզբանէ ՛ի փրկութի՝ սրբութեամբ հոգւոյն՝ և հա-
ւատովքն ճշմարտութեան. * յոր և կոչեացն 13
զձեզ աւետարանաւն մերով ՛ի փրկութի փա-
ռացն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի : * Եւ 14
եղբարք հաստատուն կացէք՝ և պինդ կա-
լարուք զաւանդութեանն՝ զոր ուսարուք, եթէ
քանիւ և եթէ թղթով մերով : * Եւ ինքն 15
Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս և Աստ՛ած և Հայր մեր, որ սի-
րեացն զմեզ՝ և ետ մեզ միխիթարութի յաւի-
տենից՝ և յոյս բարեաց շնորհօք, * միխիթա- 16
րեսցէ զսիրտս ձեր՝ և հաստատեսցէ յամ
բանս և ՛ի գործս բարութեան :

Գ. Գ.

1 Ա.յսուհետեւ ե՛ղբարք՝ աղօթս արարէք ՚ի
վե՛ր մեր, զի բանն տէն ընթանայցէ. և
փառաւորվ լինիցի յամենայն տեղիս՝ ոպ և
2 առ ձեզ. * զի ապրեսցուք յանօրինաց և
յանզգամաց մարդոց, զի ո՛չ ամենեցուն են
3 հաւատք: * Ա.յլ հաւատարիմ է տէր, որ և
հաստատեսցէ զձեզ՝ և պահեսցէ ՚ի չարէ
4 անտի: * Վ ստահ եմք ՚ի ձեզ տէրամբ, թէ
զոր պատուիրեցաքն ձեզ, և առնէք՝ և առ-
5 նիցէք: * Ա.յլ տէր ուղղեսցէ զսիրտս ձեր ՚ի
սէրն Ա՝ և ՚ի համբերութի՛ն քրիստոսի: * Պատ-
ուիրեմ ձեզ ե՛ղբարք յանուն տեն մերոյ Յ՚ի
քրիստոս, խորշել ձեզ յամենայն եղբօրէ՝ որ ատա-
կան գնայցէ. և ո՛չ ըստ աւանդութե՛ն՝
7 զոր ընկալարուք ՚ի մէնջ: * Ո՛ի դուք ի՛նք-
նին գիտէք՝ թէ ո՛րպէս պարտ է ձեզ նմա-
նել մեզ. և ո՛չ երբէք ատահակեցաք առ
8 ձեզ. * ԵՒ ո՛չ ձրի զուրուք հաց կերաք, այլ
քանի՛ և վաստակով զգայգ և զցերեկ գոր-
ծէաք՝ վասն չծանրանալոյ ումէք ՚ի ձէնջ:
9 * Ո՛չ եթէ չունէաք իշխանութի՛. այլ զի զան-
ձինս օրինակ արասցուք ձեզ՝ նմանօդս լինել
10 մեզ: * Ա.նդր մինչդեռ առ ձեզն իսկ էաք
զայս պատուիրէաք ձեզ, թէ որ ո՛չն կամիցի
11 գործել՝ և կերիցէ մի՛: * Ա.յդ՝ լսեմք զո-
մանց ՚ի ձէնջ՝ թէ ստահակութեամբ գը-
նան. գործ ինչ ո՛չ գործեն, այլ յուլացեալ՝
12 հետաքրքիր լինին: * Ա.յնպիսեացն պատ-
ուէր տամք՝ և աղաչեմք ՚ի տէր յ՚ի՛ք՝ զի
հանդարտութի՛ւ գործեսցեն՝ և զիւրեանց

հաց

|| Գ. Օ.
|| Եբեր. 6. 19. Կող. 4. 3.
|| Գործ. 20. 34. 1. Կոր. 4. 12. 1. Թես. 2. 9.

‖Գաղա. Հաց կերիցեն։ * ‖Ա՛յլ դուք ելբարք՝ մի՛ 13
6 . 9 . ձանձրանայք զբարիս գործել։ * Ա՛պա ե- 14
թէ ոչ ո՛ք հնազանդեսցի քանիս մերում
թղթովդ այդուիկ, դուք նշանակեսջի՛ք զը-
‖Ւ.Կոր. նա ‖. և մի՛ խառնակեսջի՛ք ընդ նմա՝ զի պատ-
5 . 9 . կառեսցէ։ * Այլ մի՛ իբրև զընչաւոր հա- 15
մարիջի՛ք՝ այլ խրատեսջի՛ք իբրև զեղբայր։
* Ա՛ւ ինքն տէր խաղաղութե՝ տացէ ձեզ խա- 16
ղաղութի՛ յամենայն ժամ յամենայն իրս։
Տէր ընդ ամենեսին ընդ ձեզ։ * Ողջոյնս իմով 17
ձեռին պօղոսի է, որ է նշանակ. յամենայն
թուղթս այսպէս գրեմ։ * Շնորհք տէր մե- 18
ծոյ քոյ ընդ ամենեսին՝ ձեզ. ամէն։

Ա՛ս ընդաղանիւեցաւ եղիզոյդ՝ գրեցաւ յաղենայ։

ԹՈՒՂԹ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԱՌ ՏԻՄՈԹԷՈՍ ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼ, ԸՆ
Յեսու քրիստոսի ըստ հրամանի փրկչին մերոյ
2 աստուծոյ՝ և քրիստոսի յեսուսի մերոյ. * տէ-
մոթէոսի որդւոյ սիրելւոյ հաւատովք. շն-
նորհք ողորմութիւն խաղաղութիւն յաստ հօ-
3 րէ և տեառնէ մերմէ քրիստոսէ: * Որպէս ա-
ղաչեցի զքեզ կալ յեփեսոս՝ մինչ երթայինն
ի մակեդոնիա. զի պատուիրէր տացես ոմանց
4 չլինել օտարուսմունս, * || և չհայել յառաս- || վայր.
պեալս և ի տոհմաթիւս անչափս. որ մանա- 4. 7.
տանդ խնդիրս յուղեն, և ոչ զտնտեսութիւն Տէր. 2. 23.
5 աստուծոյ հաւատովք: * Բայց պատուիրա- Տէրունի. 3. 9.
նին սէրն է, ի սրտէ՝ և ի մտաց բարեաց՝
6 և յանկեղծասէր հաւատոց: * Յորոց ոմանք
վրիպեցան՝ խոտորեալք յունայնութիւն բա-
7 նից: * Կամին լինել վարդապետք օրինաց.
լինքեանք ոչ իմանան զինչ խօսին՝ և ոչ վս-
8 տոյ պնդեալն են: * || Գիտեմք՝ եթէ բար- || հոյլ.
ուք են օրէնք՝ եթէ ոք զնա օրինաբն կրեսցէ: 7. 12.
9 * Այլ զայս գիտասցէ՝ զի՝ ի վերայ արդա-

բոց օրէնք ո՛չ կան, այլ՝ ի վե՛ր անօրինաց և
անհնազանդից՝ ամպարշտաց և մեղաւորաց՝
անսրբոց և պղծոց, զհայր և զմայր անար-
դողաց, մարդասպանաց, * պոռնկաց ար- 10
ուադիտաց՝ մարդեղութեանդ տուց ատելդմանց.
և եթէ այլ ինչ իցէ հակառակ ողջամիտ
վարդապետութեան. * որ ըստ աւետարանի փա- 11
ռաց երանելոյն Յայ է, որում եղէ ես հա-
ՎԵՐԱՀ ատարիմ։
*Ընդհունիմ այնմիկ, որ զօրացոյցն զիս 12
՝ի քո՛ յո՛՝ի սէր մեր. զի հաւատարիմ համա-
րեցաւ կարգել՝ի սպասաւորութիւն. * որ յա- 13
ռաջագոյն հայհոյիչն եի և հալածիչ և թըշ-
նամանիչ. այլ գտի ողորմութիւն, զի զայն
յանդիտութեամբ և յանհաւանութեամբ գործէի։
* Եւ առաւել եղեն շնորհք տեառն մերոյ հա- 14
ւատովքն և սիրովն որ՝ի քո՛ յո։ * Հաւատա- 15
րիմ է բանս՝ և ամ ընդունելութեան արժա-
ՄԱՏԹ. նի է. զի քո՛ յո եկն յաշխարհ փրկել զմե- 9. 13.
ՄԱՐԿ. ղաւորս, որոց գլուխն ես եմ։ * Այլ վասն 2. 17. 16
այնորիկ գտի ողորմութիւն, զի նախ յիս ե-
ցոյց յո՛ զամ երկայնմտութիւն՝ յօրինակ
այնոցիկ՝ որ հաւատալոցն լինէն՝ ի նա, ՝ի
կեանսն յաւիտենից։ * Այլ թագաւորին 17
յաւիտենից՝ անեղծի և աներեւութի, միոյն
այ՝ փառք և պատիւ յաւիտեանս յաւիտե-
նից. ամէն։ * Օ այս պատուիրան աւանդեմ 18
քեզ՝ որդեակ իմ տիմոթէոս, ըստ կանխելոց
՝ի քեզ մարգարէութեանցն. զի դու զնոսա
ցիս նոքօք զգեղեցիկ զինուորութենն. * ու- 19
նելոյս հաւատս սրբովք միտօք. զոր ոմանք
մերժեալ յանձանց խրթանց՝ նաւակոծեցան
՝ի

20 'ի Հաւատս· * ‖ որոց սակի են հիմնեաս՝ և աղէքսանդրոս, զորս մատնեցի սատանայի, զի խրատեսցին չհայհոյել։

‖ 2· Տիմ. 2· 17· 4· 14·

ԳԼ· Ա·

1 Այս արդ՝ աղաչեմ, նախ քան զամ առնել աղօթս՝ խնդրուածս՝ պաղատանս՝ գո-
2 հութիւնս վասն մարդկան· * մանաւանդ վասն թագաւորաց և ամենիշխանաց· զի խաղաղու-
թիւն և հանդարտութիւն վարեսցուք զկեանս
3 մեր ամենայն աստուածպաշտութեամբ և սրբութիւն։ * Զի
այն է բարի և ընդունելի առաջի փրկչին մե-
4 ծոյ Աստուծոյ· որ զամենայն մարդիկ կամի զի կեցցեն՝
5 և 'ի գիտութիւն ճշմարտութեան եկեսցեն։ * Զի
միւ է Աստուած, և միջնորդ այլ և մարդկան՝ մարդ-
6 կային քրիստոս· * որ եհաս զանձն փրկանս ընդ ամենե-
7 սուն՝ վկայութիւն ժամանակաց իւրոց։ * Որոյ
եդայ ես քարոզ և առաքեալ· ճշմարիտ ա-
սեմ 'ի քրիստոս և ոչ ստեմ, եղէ վարդապետ հե-
թանոսաց հաւատովք և ճշմարտութեամբ։

Ը Գ

8 * Կամիմ՝ զի արք կայցեն յաղօթս յամենայն տե-
ղիս· բառնայցեն զձեռս 'ի վեր առանց
9 բարկութեան և երկմտութեան։ * ‖ Նոյնպէս և ‖ 1·Պետ· 3· 3·
կանայք 'ի զարդ խոնարհութեան՝ ակնածութեամբ
և զգաստութեամբ զարդարել զանձինս· մի 'ի
հիւսս ոսկեմանս ընդելուզեալս մարգար-
10 տով, կամ 'ի հանդերձս պատուականս· * այլ
ոմն վայելէ կանանց՝ զաստիպաշտութիւն յանձնա-
11 ռելոց գործովք բարութեան։ Կին մարդ ցա-
12 ծութեամբ ուսցի՝ ամենայն հնազանդութեամբ։ * ‖ Այլ ‖ 1·Կոր· 14· 34·
ուսուցանել կնոջ մարդոյ ոչ հրամայեմ, և
ոչ ձոխաբան լինել քան զայր մարդ· այլ

'ի

13 ||Ծննդ. 2. 7. ’ի լուռե կալ : *||Օ ի ադամ նախ ստեղ-
14 ||Ծննդ. 1. 27. ծաւ՝ և ապա եւայ :*||Նա ադամ ոչ պատրե-
15 ||Ծննդ. 3. 6. ցաւ՝ այլ կինն պատրեցաւ և յանցեաւ. *բայց
կեցցէ վերս որպէսզի նուէն՝ եթէ կացցեն ’ի հա-
ւատս և ’ի սէր և ’ի սրբութիւն պարկեշտութէ :

ԳԼ. Գ.

Հաւատարիմ է բանս. եթէ ոք եպիսկո- 1
պոսութէն ցանկայ՝ բարւոյ գործոյ ցան-
||Տիտ. 1. 7. կայ : *||Պարտ է եպիսկոպոսին անարատ 2
լինել, միոյ կնոջ այր, հեզ՝ ցած՝ պարկեշտ՝
հիւրասէր՝ ուսուցիչ. * մի թէնամանօղ, մի 3
հարկանօղ, այլ հանդարտ, մի կռուօղ, մի
արծաթասէր. * զի իւրում տանն իսկ բար- 4
ւոք վերակացու լեալ իցէ. որդեակս ունի-
ցի, որ ’ի հնազանդութէն կայցեն ամ պար-
կեշտութէ : *Ապա եթէ ոք իւրում տանն 5
վերակացու չգիտիցէ լինել զիա՞րդ եկեղեց-
ւոյ ոյ խնամակալ լինիցի : *Մի ’ի մատաղա- 6
տունկ, զի մի հպարտացեալ ’ի դատաստանս
սատանայի անկանիցի : *Այլ պարտ է նմա 7
վկայութէն բարի և յարտաքնոցն ունել. զի
մի ’ի նախատինս անկանիցի՝ և յորոգայթս
սատանայի : *Նոյնպէս և զսարկաւագսն ունս 8
պարկեշտս. մի երկբանս, մի գինեսէրս, մի
զշաքաղս. * այլ ունիցին զխորհուրդ հա- 9
ւատոյն՝ որ մտօք : *Եւ նքեանք նախ փորձեսց- 10
ցին, և ապա ’ի պաշտօնն մատիցեն, զի ան-
արատք իցեն : *Նոյնպէս և կանայք նոյ- 11
պարկեշտք. մի չարախօսք, հեզք՝ հաւատա-
րիմք յամի : *Սարկաւագք լինիցին միոյ կը- 12
նոջ արք. որք որդւոց իւրեանց բարւոք վե-
րա-

13 բակացու լեալ Յեսեն, և տանց Իւրեանց· *զի որ բարւոքն պաշտիցեն, աշտիճան բարի անձանց Իւրեանց շահին, և բազում համար- ձակութեի՛ ի հաւատան՝ որ ՚ի քո՛ յո՛։ ՎԵՐՋ.

14 *Ո՛ այս գրեմ առ քեզ՝ զի ակնառնիմ ՚ի մօտ

15 տայ գալ։ *Ա՛յլ թէ յամեցից՝ զի գիտասցես, թէ ո՛նպ պարտ իցես քեզ ՚ի տան Աստ- ուծոյ զընդունել. որ է եկեղեցի Աստուծոյ կենդանւոյ, սիւն և

16 հաստատուն ճշմարտուե։ *Ա՛ւ յայսմ իսկ մեծ է խորհուրդն Աստուածպաշտուե. որ երևե- ցաւ մարմնով՝ արդարացաւ հոգւով՝ յայտնե- ցաւ հրեշտակաց՝ քարոզեցաւ ՚ի հեթանոս՝ հաւատարիմ եղև յա՛ի՝ և վերացաւ փառօք։

ԳԼ՛ Գ։

1 Ա՛յլ հոգին սա՛ր յայտնապէս ասէ. Թէ ՚ի ժամանակս յետինս՝ քակեսցին ոմանք ՚ի հաւատոցն. և հայեսցին յոգիս մոլորուե, 2 և ՚ի վարդապետուե դիւաց, *կեղծաւո- րութե ստաբանք, խարեալք Իւրեանց խըղ- 3 ճիւն մտաց· *որ արգելուցուն յամուսնա- նալոց, և մեկնիցեն ՚ի կերակրոց՝ զոր Աստ- ուած հաստատեաց ՚ի վայելել հաւատացելոց, և ոյք հասեալ իցեն ՚ի ճշմարտուեն վերայ։

4 *Ո՛ի ամ արարածք Աստուծոյ՝ բարի են, և չիք ինչ խոտան. մանաւանդ որ գոհուե ընդու-

5 նիցին· *զի սրբի բանիւն Աստուծոյ՝ և աղօթիւք։

6 *Ո՛այս խրատ տուեալ եղբարց՝ բարւոք պաշտօնեայ լինիցիս քոմի յոմ, մանրիցիս բա- նիւք հաւատոց, և բարւոք վարդապետուեն՝ զոր ոչ հետան իսկ եղեր։ *Ա՛յլ ՚ի պիղծ բա- նից՝ և յառասպելաց պառաւանց հրաժարեա-

ՔՐ։

Ա՛Ո Տի՛մ. 2. 2. Տի՛մ. 3. 1. 2. Պե՛տ. 3. 3. Յու՛դ. 1. 18. ՎԵՐ. 1. 4. 2. Տի՛մ. 2. 23.

Տիտոս 3 · 9 · ջիր · Եւայց կրթեա զանձն քո յաճախաշա- 8
թիւ · * զի մարմնոյ կրթուն առ սակաւ ինչ
օգտակար է · իսկ աճապաշտուն առ ամ ինչ
օգտակար է · և զաւետիս կենաց ունի՝ զար-
դիս և զհանդերձեալսն : * Հաւատարիմ է 9
բանս՝ և ամ ընդունելութեան արժանի է :
* Օ՛ի ՚ի սոյն իսկ վաստակեմք՝ և նախա- 10
տինս յանձն առնումք · զի յուսացեալ եմք
յաճ կենդանի , որ է փրկիչ ամ մարդկան :
մանաւանդ հաւատացելոց : * Պատուիր տա- 11
ջիր զայդ՝ և ուսուցանիջիր · * զի մի ոք զքո 12
մանկութիւդ արհամարհիցէ :

ԲՆ Եւյլ օրինակ լինիջիր հաւատացելոց՝ բա-
նիւք՝ գնացիւք՝ սիրով հաւատովք սրբութ :
* Մինչև գամ ես, մի՞ա դիր ընթերցուածոց 13
մխիթարութե՝ վարդապետուե : * Մի՛ ան- 14
փոյթ առներ զշնորհացդ՝ որ ՚ի քեզ են , որ
տուաւ քեզ մարգարէութ ՚ի ձեռնադրուէ
երիցուե : * Յայդ խորհեաց՝ և ՚ի դմին կան- 15
խեսջիր · զի քո յառաջադիմութիդ ամենե-
ցուն յայտնի լիցի : * Օ՛գոյշ լինիջիր անձին 16
և վարդապետուեդ՝ և ՚ի դմին յամեսջիր :
զայդ եթէ առնիցես՝ և զանձն ապրեցուս-
ցես , և զայնոսիկ՝ որ քեզն լսիցեն :

Գ Լ : Ն :

Օ ձերն մի պատուհասեսցես , այլ մխիթա- 1
րեսջիր իբրև զհայր , զերիտասարդս
իբրև զեղբարս , * զպառաւսունս իբրև զմ- 2
մաս , զմանկամարդս իբրև զքոյս՝ ամ սրբ-
թութ : Օ՛այրիս պատուեա , որ ստոյգ այ- 3
րիքն իցեն : * Ո՛պա թէ ոք այրի՝ որդիս և 4
թո-

թողուն ունիցի, ուսանիցին նախ իւրեանց
տանց բարի առնել՝ և զիոխարինս հատու-
ցանել ծնողացն. զի այն է բարի՝ և ընդու-
5 նելի առաջի նմա: *Իսկ որ ձխմարտիս այրին
իցէ. և մենացեալ, յուսացեալ յԱստուծ, և կանն-
խեալ յաղօթս և ի խնդրուածս զցայգ և
6 զցերեկ: *Իսկ գիրդ այրին՝ կենդանւոյն
7 մեռեալ է: Զայս պատուիրեա՝ զի անա-
8 րատ իցեն: *Իսկ եթէ ոք իւրոց՝ և մա-
նաւանդ ընտանեացն խնամ ոչ տանիցի, ի
հաւատոյն ուրացեալ է՝ և չար ևս քան զան-
9 հաւատն է: *Այրի ընդ այրիս անուանես-
ցի, որ չիցէ պակաս ի վաթսնամենից, միոյ
10 առն կին լեալ. *և ի գործս բարիս վկայեալ
եթէ մանկունս սնուցեալ իցէ, եթէ զհիւրս
ընկալեալ իցէ, եթէ զսրբոց զոտս լուացեալ
իցէ, եթէ նեղելոց բաւական լեալ իցէ, ե-
թէ զամէն գործոց բարեաց զհետ երթեալ ի-
11 ցէ: *Այլ ի մանկամարդաց այրեացն հրա-
ժարեա, զի յորժամ խայտան զքրիստ՝ ամուս-
12 նանալ կամին. *իսկ զդատաստանս ընդու-
նին, զի զառաջինն հաւատսն արհամարհե-
13 ցին: *Այլ իանդամայն և դատարկանձունք
ուսանին՝ շրջօղք տանէ ի տուն. և ոչ միայն
դատարկք, այլ և փսաքուսք և հետաքրքիրք.
14 և խօսին՝ որ ինչ ոչ է պիտոյ: *Կամիմ ըզ-
մանկամարդսդ ամուսնանալ, որդիս ծնա-
նել, տնարարս լինել, և մի ինչ պատճառս
տալ հակառակորդին ի հայհոյուրէ տալոյ:
15 *Զի արդէն իսկ ոմանք խոտորեցան զկնի
16 սատանայի: *Եթէ ոք հաւատացեալ՝ այ-
րիս ունիցի՝ բաւական լիցի նմ, և մի ծան-

բաս-

բասցի եկեղեցւոյն. զի Աչմարիա այրեացն
բաւական լինիցի։

ԻԴ * Որ բարուրք վերակացու լինին երիցունք՝ 17
կրկին պատուոյ արժանի եղիցին. մանա-
ւանդ որ աշխատիցին բանիւ և վարդապե-
||2· Օրէ. տութ֊ե։ * Ասէ ասե գիր. ||Մի կապես 18
25· 4· ցես զդուռկ եզնի կալոտւոյ. ||և արժանի է
1· Կոր֊ն. մշակն վարձու իւրոյ։ * Ոչ երիցուէ չարա- 19
9· 9· խօսել մի ընդդունիցիս, բայց եթէ երկուք՝
||Մատթ. 10· 10· և երիւք վկայիւք։ * Իսկ որ մեղանչէնն՝ ա- 20
Ղուկ· 10· 7· ռաջի ամենեցուն յանդիմանեա, զի և այլքն
երկիւղն։ * Ա կայուն դնեմ առաջի ոյ և 21
յեղի քոյ՝ և ընտրելոց հրեշտակաց, զի զայդ
պահեսցես առանց մտաճաճուն. մի ինչ առ-
նել աչառանաւք։ * Զեռս վաղվաղակի յուրուք 22
վը մի դնիցես, և մի հղօղդ լինիցիս մեղաց
օտարաց. զանձն քո սուրբ պահեսջիր։ * Ոչ 23
սուհեաև մի ջուր ևԷթ ըմպիցես՝ այլ սակա
եիկ մի և գինի խառնեսջիր վը ստամոքսի և
ստեպ հիւանդուեց։ * Ոչն մարդք՝ որոց մեղ- 24
քըն յայտնի են՝ և յառաջագոյն հասեալ ի
դատաստան, և են՝ որոց ղկնի երթան։ * Նոյն- 25
պես և բարի գործքն յայտնի են. և որ այլ
ազգ և ինչ իցեն՝ թաքչել ոչ կարեն։

ԳԼՈՒԽ Ը։

Որ միանգամ ըզ Քրիստոս ընկեն, զիւ- 1
րաքանչիւր տեարս պատուի արժանի հա-
մարեսցին. զի մի անունն ոյ և վարդապե-
տուքն հայհոյեսցի։ * Իսկ որ հաւատացեալ 2
տեարս ունիցին՝ մի արհամարհեսցեն, զի եղ-
բարք են. այլ առաւել ծառայեսցեն՝ զի հա-

հատա-

սատայեալքն են և սիրունք · որք զբարեբա-
րուէ յանձինս ունիցին : զայս ուսուցանիցէր՝
3 և ակնթարեսջիր : * Նակ եթէ ոք այլազգ-
ինչ ուսուցանիցէ , և ոչ անսայցէ ողջմտուէ
բանից տեառն մերոյ յիսի քրիս , և ըստ ուծապաշտուէ
4 վարդապետուԹենն · * այնպիսին հպարտա-
ցեալ է , և ոչինչ գիտէ · այլ տապի ՚ի խընդ-
իրս և ՚ի բանս հակառակուէ · ուստի լինին
նախանձ հեռ հայհոյուի՝ կարծիք չարեաց ,
5 * խարդախուէք ապականելոց մտաց մարդ-
կան՝ և օտարացելոց ՚ի ճշմարտուէ անտի ,
որ շահավաճառ համարին զուծապաշտուէն ·
քայց դու մերժեսջիր յայնպիսեացն :
6 * Նայր շահավաճառ մեծ ուծապաշտուԹէ է՝ Ա. Ո.
7 բաւականուէք հանդերձ : * Ո ի ոչ բերաք ‖ Յհէ·
ինչ յաշխարհս՝ և ոչ տանել ինչ կարասցուք : 1 · 21 ·
8 * Նայր ունիմք կերակուր և հանդերձս , և ‖ Ժողհ·
9 այնու շատասցուք : * Նակ որք կամին մեծա- 5 · 14 ·
նալ՝ անկանին ՚ի փորձուէ և յորոգայթ , և ՚ի ‖ Աաւ·
բազում ցանկուէս անմիտս և վնասակարս · 27 · 26 ·
որք ընկղմեն զմարդիկ ՚ի սատակուէն և ՚ի
10 կորուստ : * Ո ի արմատ ամ չարեաց ար-
ծաԹսիրուէ է · որում ոմանք ցանկացեալ՝
վրիպեցան ՚ի հաւատոյն , և զանձինս սրկին
11 ընդ բազում ցաւովք : * Նայր դու օվ մարդ ասյ
փախիր յայնցանէ , և երԹ զհետ արդարու-
Թէ զուծապաշտուէ զհաւատոյ զսիրոյ զհամ
12 բերուէ զհեղուէ : * Նու մարտիր զբարւոք
մարտն հաւատոյ , և բռնուն հար զկենացն
յաւիտենականաց՝ յոր կոչեցարն , և դաւա-
նեցեր զբարւոք դաւանուէն առաջի բազում
13 վկայից : * Պատուիրեմ քեզ առաջի ասյ՝ որ
կենդ-

կենդանի առնէ զնա, և յոի քան որ վկայեաց
Մատթ. առաջի պոնտացւոյ պիղատոսի զբարւոք
27 · 11 · դաւանուԼին · * պահել քեզ զպատուիրանն 14
Յովհան. անբիծ՝ անարատ, մինչև ՚ի յայտնուԼիւն տեն
1 Եր. 37 · մերոյ յիսի քսի · * զոր ցուցցէ ժամանակս ցուց- 15
Յայտ. ցէ երանելին՝ և միայն հզօր, թագաւոր
17 · 14 · թագաւորաց և տէր տերանց · * որ միայն ու- 16
19 · 16 · նի զանմահուԼի՝ բնակէԼ ՚ի լոյս անմատոյց ·
Յովհ. զոր ոչ՛ք ետես ՚ի մարդկանէ՝ և ո՛չ տեսա-
1 · 18 · նել կարօղ է · որում պատիւ և զօրուԼիւն
1 Յովհ. տեանս, ամէն : * Ա՛ռ ծատանց՝ որ են յայսմ 17
4 · 12 · աշխարհի՝ պատուեր տալ՛ը՝ մի՛ հպարտա-
Ղուկա. նալ և մի՛ յուսալ ՚ի մեծուԼիւն անօտի, այլ
12 · 15 · յԱծ՝ որ տայ մեզ զամ առատապէս ՚ի վայե-
ԼԼ, * զբարիս գործել, մեծանալ գործովք 18
բարուէ, առատս սիրուԼիս հաղորդս լինել ·
* գանձել անձանց հիմն բարի ՚ի հանդեր- 19
ձեալսն · զի քառնն հարկանիցեն զՀմարիտ
Տիմ. կենացն : * Ո՛վ տիմոԼիէ՝ պահեա զա- 20
1 · 14 · ւանդն՝ խոտորեալ ՚ի պղծոց և ՚ի նորաձայն
քանից և ՚ի հակառակուԼիէ և ՚ի մոլորա-
նուն գիտուէ · * զոր ոմանց յանձն առեալ՝ 21
վրիպեցան ՚ի հաւատոց անտի : Շնորհք ՚ի
քէզ · ամէն :

Աստ պիտի լինի առաջին նուագն գրեցեալ ՚ի լատին
հին, որ է մայր ձեռագրաց պահպանեալոց :

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ
ԱՒՏԻՄԱԹԵՈՍ ԵՐԿՐՈՐԴ
ԳԼ. Ա.

1 ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԼ Ի ՅԱՂԹՍ ԳԿ
յամի քսան կամօքն ՅՍ, ըստ աւետա-
2 *կչեացն՝ որ ի քս Յս. * Տիմոթեայ սրտա-*
կից եղբօրն՝ ընդ հզ ողորմութեամբ և խա-
ղաղու-
թիւն յՅս Հօրէ՝ և ի քսէ Յսէ տեառն մերմէ։
3 *Ընդ հունիմ ՅՍ՝ զոր պաշտեմ ի նախ-*
նեաց մնօք սրբովք, իբրև զի անսպակաս ու-
նիմ զքէն յիշատակ յաղթս իմ. զցայգ և
4 *զցերեկ * ցանկացեալ եմ տեսանել զքէզ,*
յիշատակեալ զարտասուսն քո՝ զի լցայց ու-
5 *րախութեամբ։ * զմտաւ ածեալ զանխիղճ*
հաւատն՝ որ են ի քեզ. որ յառաջագոյն
բնակեցաւ ի հանոյ քումդ լաւդեայ, և ի
մօր քումդ Եւնիկեայ. հաստատեալ եմ՝ թէ
6 *և ի քեզ է։ * Վասն որոյ յիշեցուցանեմ*
քեզ արծարծել զշնորհսն ՅՍ՝ որ են ի քեզ
7 *ի ձեռնադրութենէն իմմէ։ * Ոչ ի չէ եառ ոգի ես. ւ.
մեզ ՅՍ հոգի վհատութեան, այլ զօրու-* 8. 15.
8 *թեան և սիրոյ՝ և զգաստութեան։ * Ի այ-*
սուհետև ամենայն համարիցիս զվկայուիլն տե-
ռոյ՝ և մի՛ զիս վկապեալ նորա. այլ կցմբդ-
լեր չարչարանաց աւետարանին՝ ըստ զօրութեն

ՈՅ ։ * Որ փրկեաց զՆեզ, և կոչեաց ՚ի կո- 9
|| Տէր · 3 · 5 · ||չումն սուրբ||ոչ ըստ գործոց մերոց՝ այլ ըստ իւ-
րում յառաջադրութենն և շնորհայ, որ տուաւ
մեզ ՚ի քրիստոս յառաջ քան զժամանակս յա-
ւիտենից ։

ԳՂ * Յայց յայտնեցաւ այժմիկ յերևել փրկչին 10
մերոյ յիսուսէ քրիստոսէ. որ խափանեաց զմահ՝ և լու-
սաւորեաց զարար զկեանս և զանեղծուածն ՚ի ձեռն
|| 1 · Տիմ. աւետարանին. * || որոյ եդայ ես քարոզ և ա- 11
2 · 7 · ռաքեալ՝ և վարդապետ հեթանոսաց ։ * Վասն 12
որոյ և զայս չարչարանս կրեմ, այլ ոչինչ ա-
մաչեմ համարիմ. քանզի գիտեմ յո՛ հաւատա-
ցեալն եմ. և հաստատեալ եմ, թէ կարող
է զաւանդն իմ պահել յօրն յայն ։ * Ունիմ 13
զկնի օրինակ ողջմտութեան բանիցն, զորս յիս
նէն լուար՝ հաւատովք և սիրովք որ ՚ի քրիստոս ։
|| 1 · Տիմ. * || Զքարոզ աւանդն պահեսջիր ՚ի ձեռն 14
6 · 20 · Հոգւոյն սրբոյ ՚ի մեզ բնակելոյ ։ * Զայս գիտ 15
ասասջիր՝ զի մեկնեցան ՚ի մէնջ ամենեքեան
որ էին յասիա, որոց սակի են փիգեղոս և
Հերմոգենէս ։ * Տացէ տէր ողորմութիւն տանն 16
|| Վայր · 4 · 19 · Ընեսիփորայ. զի բազում անգամ հանգոյց
զիս, և զկապանս իմ ոչ ամօթ համարեցաւ.
* այլ իբրև եկն ՚ի հռովմ, սկզբ ագոյնս խնդ- 17
րեաց զիս՝ և եգիտ ։ * Տացէ նմա տէր՝ ողոր- 18
մութիւն գտանել ՚ի յայնմ յաւուրն յայնմիկ. և
որչափ ինչ միանգամ յեփեսոս սպաս կալաւ
ինձ՝ զայն դու ինքնին քաջ գիտես ։

ԳԼՈՒԽ Բ ։

ԱՅԼ դու որդեակ իմ, զօրացիր շնորհօքն 1
որ ՚ի քրիստոս ։ * Եւ զոր լուար յինէն բա- 2
զում

զումվկայիւք՝ զայն աւանդեսցես հաւատա-
րիմ մարդոց՝ որք բաւական իցեն և զայլս
ուսուցանել։
3 *Ա Հակիւց լեր իբրև զբարւոք զինուորքեան Գ. Օ.
4 յեան։ *Ոչ ոք զինուորեալ աստէն ըստ կեանս
5 աշխարհիս պատահի, եթէ զօրավարին հա-
6 ճոյ լինիցի։ *Եւ եթէ մարտիկ ոք իցէ՝ ոչ
պսակի՝ եթէ ոչ ըստ օրինին մարտիցէ։ *Եւ
7 հողագործին աշխատելոյ պարտ է նախ՝ի
պտղոյն վայելել։ *Ածմ զինչ ասեմ. տա-
8 ցէ քեզ Տէր իմաստութիւն յամենայնի։ *Յի-
շեա զքո յԻսուսէեալ՝ի մեռելոց՝ի զաւա-
9 կէ դաւթի՝ ըստ աւետարանիս իմում։ *յո-
րոմ զարչարիմ կապանօք ջաի՝ իբրև զչարա-
գործ. այլ բանն Աստուծոյ ոչ եթէ կապեալ իցէ։
10 *Ա ան այնորիկ ամի համբերեմ վասն ընտ-
րելոցն, զի և նոքա փրկութիւնն հաւանիցեն
որ՝ի քոյ յԵրկնաւոր փառաւքն Յիսուսէ։
11 *Հաւատարիմ է բանս. զի եթէ ընդ նմա
12 մեռաք՝ ըստ նմին և կեցցուք։ *և եթէ համ-
բերեմք, ըստ նմին և թագաւորեսցուք։ ||և
13 եթէ ուրանամք՝ և նա ուրանայ զմեզ։ *||և ||Մատթ.
եթէ չհաւատամք, նա հաւատարիմ մնայ, Մարկ. 10. 33.
14 ուրանալ զանձն իւր ոչ կարէ։ *Զայս յիշ- Ղուկ. 8. 38.
եցո՝ արասջիր վկայութիւն եդեալ առաջի Յհովհ. 3. 3.
բանակռիւ լինել յոչինչ պէտս՝ի կործա-
նումն լսողաց։
15 *Փութա ասջիր զանձն քո ընտիր կացուցա- Կ՚Ր.
նել առաջի Աստուծոյ, մշակ առանց ամօթոյ. ու-
ղիղ համառօտել զբանն ճշմարտութեան։
16 *Զհոյլ՝ի պղծոյ և՝ի մնոտի խօսից մերժե-
ջիր. զի առաւել յառաջ գայցեն յամբարշ-
տու-

տուին։ *և քանք նոյ իբրև զբաղկեզ ձա- 17
|| 1. Տի՛մ. բակ գտանեն. որոց սակի են || հիմնոսն՝ և
1. 20. փիղետոս։ *որք վերնակեցան՝ ի ձմեռատուէ, 18
և ասեն՝ եթէ յարուի մեռելոց արդէն իսկ
եղեալ է. և կործանեն զհաւատս ոմանց։
*Այլ հաստատուն հիմն այ կայ՝ և ունի 19
|| Թես. զկնիքս զայս, || եթէ ծանեաւ տէր զիւրսն իսկ՝
16. 5. որ իւրն են. և՝ ի բաց լինի յանիրաւութէ
ամէ՝ որ անուանէ զանուն տեառն։ *Այլ՝ ի տան 20
մեծի ոչ միայն են անօթք ոսկեղինք և արծաթեղինք, այլ և փայտեղինք և խեցեղինք. են՝ որ՝ ի պատուի են, և են որ յանարդուէ։ *Եթէ ոք սրբեսցէ զանձն իւր 21
յայնպիսեացն անտի, եղիցի անօթ պատուական՝ սրբեալ և պիտանի տեառն իւրում՝ յամենայն գործս բարուէ պատրաստեալ։ *Այլ 22
յերիտասարդական ցանկութեց փախիր. և
եր զհետ արդարութէ՝ զհաւատոց զսիրոյ
զխաղաղուէ զսրբուէ, ընդ այնոսիկ՝ որ կար-
|| 1. Տի՛մ. դան զտեառն տէն սուրբ սրտիւք։ *|| Այլ՝ ի 23
1. 4. ի 7. Տիտոս 3. 9. յիմար և յանխրատ խնդրոց հրաժարեա. գիտացեալ՝ եթէ անտի ծնանին կռիւք։ *Պայց 24
ծառայի տէն ոչ է պարտ կռուել, այլ հեզ
լինել առ ամենեսին՝ ուսուցիչ անտոկալ։
*Ընդարտուղ խրատել զհակառակողսն. 25
թերևս տացէ նոցա ապաշխարութէ՝ ի գիտուէն ճշմարտուէ։ *և սթափեսցին յորո- 26
գայթից սատանայի, որսացեալք՝ ընդ նմանէ
՝ի նորա կամս։

Գլ. Գ.

ԿԻՐ

1 Ո այս գիտասջիր՝ եթէ ‖ յաւուրս յետինս ‖ ՏԻՄ. 1. 1.
2 եկեսցեն ժամանակք ծանր- ‖ 4. 1.
ցին մարդիկ անձնասէրք արծաթասէրք հր- ‖ ՊԵՏ. 2. 3.
պարտք ամբարտաւանք հայհոյիչք՝ անհա- 3. 3.
3 ւանք ծնողաց, անշնորհք անսուրբք, *անին-
ուէրք անպատճառք բանսարկուք անժոյժք վէպք
4 անբարեսէրք , * մատնիչք յանդգնունք առ
բարհաւաճք , ցանկասէրք մանաւանդ՝ քան
5 Ած ասէրք . * որ ունիցին զկերպարանս Ած-
պաշտութեանն , և՝ ի զօրութենէ անտի նըզրա-
6 կեալ լիցեն. և խորշեսջիր՝ ի նոցանէ: *Ք՚ան-
զի՝ ի նոցանէ են՝ որ մտանեն տանէ՝ ի տուն,
և գերեն զկանայս շեղջակուտեալս մեղօք
7 վարեալք՝ ի պէսպէս ցանկութիւս. *որ յամ-
ժամ ուսանին , և երբէք՝ ի գիտուի ճշմար-
8 տութեանն հաս անել : * Ո՚ւյլ որպ ‖ յանէն և ‖ ԵԼՓ. 7. 11.
յամրէս հակառակ կացին մովսէսի . նոյն-
պէս և սոքա հակառակ կան ճշմարտութեան .
մարդք ապականեալք մտօք՝ անպիտանք՝ ի
9 հաւատս : *Ո՚ւյլ ոչ երբէք գայցեն յառաջ
՝ի լաւ անդր. քանզի անմտութի սորա յայտնի
լինիցի ամենեցուն , որպէս և նոցայն իսկ
եղև :
10 *Ո՚ւյլ դու զկեա եկիր վարդապետութե
իմոյ՝ առաքինութիւնդ յօժարութե հաւատոյ՝
11 երկայնմտութե սիրոյ համբերութե, *հալա-
ծանաց չարչարանաց . որպիսիք եղեն ինձ
յանտիոք և յիկոնիոն և՝ ի լիւստրոս, որպի-
սի հալածանաց համբերի . և յամէ փրկեաց
12 զիս տէր : *Եւ ամենեքեան՝ որ կամիցին Ած-

պաշ-

պաշտուբք կեալ՝ի քո յո, ՚ի հալածանս կայ-
ցեն։ *Ա՚յլ մարդք լարք և խախարդք յա- 13
ւաջ եկեսցեն՚ի չար անդր. մոլորեալք՝ և
մոլորեցուցանիցեն։*Ա՚յլդու հաստատուն 14
կաց՝ յոր ուսարդ, և հաւատարիմ եղեր.
գիտես ուստի ուսար. *զի՚ի մանկութենէ 15
զգիր սուրբս գիտես, որ կարօղ են իմաս-
տուն առնել զքեզ՚ի փրկուն՝ ՚ի հաւն հա-
ւատոցն որ՚ի քո յո։
Գ՚Ծ. *Ա՚մենայն գիրք ածաւնչք և օգտակարք, 16
ՈՒ.ՊԵՍ. ՚ի վարդապետուն են՝ և յանդիմանութեն և
Ա. 20. յուղղուն և՚ի խրատ արդարուն. *զի կա- 17
տարեալ լցէ մարդն ոյ յամ գործս քա-
րուն հաստատեալ։

Գ՚Լ. Գ՚։

Ո՚այս վկայութեն դնեմ առաջի ոյ՝ և յի- 1
քոյ՝ քոյ, որ դատելոց է զկենդանիս և զմ-
ռեալս՝ ՚ի յայտնուն իւրում և յարքայու-
թեն. *և դու քարոզեա զբանն, հաս՚ի վե- 2
րայ ժամու և տարաժամու, յանդիմանեա
սաստեա միսիթարեա ամենայն կամութեն և
վարդապետուն։ *Ա՚նկն եկեսցէ ժամա- 3
նակ՝ զի ողջմտուն վարդապետուն ոչ ան-
սայցեն. այլ ըստ իւրաքանչիւր ցանկութեց
կուտեսցեն իւրեանց վարդապետս՝ ըստ մար-
մաջելոյ լսելեաց իւրեանց.*և՚ի ձշմարտու- 4
թէ անտի դարձուցանիցեն զլսելիս՝ և յա-
ռասպելս կործանեսցին։*Ա՚յլդու զուարթ 5
կաց յամի, ձգնեաց, զգործս աւետարանչի
գործեա. զպաշտօնդ քո կատարեալ կալ։
*Ո՚ի ես այսուհետև նուիրեալ եմ, և ժա-
մա-

7 մանակ դարձի իմոյ Հասէ՛կայ։ * Օ քարոզք
պատերազմ պատերազմեցայ, զընթացան
8 կատարեցի, զհաւատսն պահեցի։ * Ա յսու-
հետև կայ ինձ արդարութե՛ պսակն,
զոր Հատուսցէ ինձ Տէր յաւուր յայնմիկ ար-
դարն դատաւոր. ո՛չ միայն ինձ, այլև ամե-
նեցուն՝ որ սիրեցին զյայտնութի՛ն Ն՛ր։ Օ՚Ղ.
9 Փութա՛ գալ առ իս վաղվաղակի. * զի
դեմաս եթող զիս՝ և սիրեաց զաշխարհ, և
10 գնաց ՚ի Թեսաղոնիկէ. * կրեսկէս՝ ՚ի գա-
11 լիլեա, տիտոս ՚ի դալմատիա. * ‖ ղուկաս || Կղ. 4. 14.
միայն է ընդ իս։ Օ մարկոս առեալ՝ ընդ քեզ
ածիցես՝ զի է ինձ պիտանի ՚ի սպասաւորու-
12 թի՛ն։ * ‖ Օ տիւքիկոս առաքեցի յեփեսոս։ || Եփ. 6. 21.
13 * Օ փիլոնն Թողի ՚ի տրովադայ առ կարպո-
սի։ յորժամ գայցես՝ բերջի՛ր և զգիրսն,
14 մանաւանդ զմատեանսն։ * ‖ Ա զէքսանդրոս || 1. Տիմ. 1. 20.
(դարբին) բազում չարչարանս եցոյց ինձ.
15 Հատուսցէ նմա Տէր ըստ գործս նորա։ * Յոր-
մէ և դու անձնապահ լինիջի՛ր. զի շատ հա-
16 կառակ եկաց բանից մերոց։ * Յառաջնում
առնին ոչի՛ք ինձ ՚ի Թիկունս եկաց, այլ ա-
մենեքին Թողին զիս. մի՛ համարեսցի նոցա
17 այն։ * Ա յլ Տէր օգնեաց ինձ, և զօրացոյց
զիս, զի ինև քարոզուին Հաստատեսցի, և
լսիցեն ամ՛ հեթանոսք. և ապրեցայ ես ՚ի
18 բերանոյ առիւծուն։ * Փրկեսցէ զիս Տէր յա-
մենայն գործոց չարաց, և զերծուսցէ զիս
յարքայութի՛ւն իւր՝ որ յերկինս է. որում փառք
19 յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն։ * ‖ Ողջո՛յն
տացի՛ր պրիսկեայ և ակիւղեայ՝ ‖ և ընե՛սի- || Ա՛ե. 1. 16.
20 փորայ տանն։ * ‖ Երաստոս մնաց ՚ի կորն- || Գ՛ծ. 19. 22.
Թոս։

Հռոմ. 16. 23. ԼԹոս։ ‖ զարմուիմոս Թողէ՛ ի Միլիտոս հիւանդ։
‖ Գործ. 20. 4. դադիոս։ *Փութ ասջի՛ր յառաջ քան զձմեռն 21
պաւղոս ողջոյն տան քեզ եւբուղոս և պուդէս
և լինոս և կղոդիա՝ և եղբարք ամենեքեան։
*Տէր յի՛սուս քրի՛ստոս ոգւոյդ քումմ։ Շնո՛րհք ընդ 22
քեզ։ ամէն։

Ո՞ պիտի կարենայ երկրորդ Նոսղը, որ էր էֆեսացոց
եկեղեցւոյն եպիսկոպոս առաջին յերանելի առաքեալ-
ներէ՛ն յորժամ երկրորդ անգամ եկաց յաթե-
նի պօղոս առաքէ ներսնէն կայսեր հռոմոյ։

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ՊՕՂՈՍԻ ԱՌՔԱԲԵԼՈՅ

ԱՌ ՏԻՏՈՍ

ԳԼՈՒԽ Ա։

1 ՊՕՂՈՍ ծառայ Աստուծոյ ևԿԲ
Յիսուսի Քրիստոսի առաքեալ յաւէտ քոխ, ըստ հաւատոց ընտրելոցն Աստուծոյ, և ի գիտութիւն ճշմարտութեան՝ որ ընդ աստուածպաշտութեանն է։ 2 *Յուսով կենացն յաւիտենից, զոր խոստացաւ անսուտն Աստուած յառաջ քան զժամանակս յաւիտենից։ 3 *բայց յայտնեաց իւրովք ժամանակօք զբանն իւր քարոզութիւն, որով եղէ ես հաւատարիմ ըստ հրամանի փրկչին մերոյ Աստուծոյ։ 4 *Տիտոսի որդւոյ սիրելւոյ ըստ հասարակաց հաւատոց, շնորհք և խաղաղութիւն յայսմ հօրէ՝ և ի Տէրէ Յիսուսէ Քրիստոսէ փրկչէ մերմէ։ 5 *Վասն այսորիկ եթող զքեզ ի Կրետէ, զի որ ինչ միանգամայն պակաս էին՝ ուղղեսցես, և կացուսցես ըստ քաղաքաց երիցունս՝ որպէս և ես քեզ պատուիրեցի։ 6 *Եթէ ոք անարատ իցէ, միոյ կնոջ այր, որդիս ունիցի հաւատացեալս՝ և ոչ յամբաստանութիւն անառակութեան, կամ անհնազանդս։ 7 *Ի պարտ է եպիսկոպոսին

աչին անարատ լինել՝ որպէս և ՚ի՛ անտեսի.
մի՛ յանդուգն, մի՛ բարկացօղ, մի՛ թէնամա-
նօղ, մի՛ հարկանօղ, մի՛ զօշաքաղ. * այլ հիւ- 8
րասէր, բարեսէր, ցած, արդար, սուրբ,
ժուժկալ. * վերակացու լինել հաւատա- 9
րիմ բանին վարդապետութե՛ն, զի կարօղ լ-
ցէ և ՚ի խիթարել ողջմտութե՛ վարդապետու-
թեանն, և զհակառակորդսն կշտամբել:
* Քանզի բազումք են անհնազանդք՝ զրախօսք 10
և մոլախաղք. մանաւանդ որ ՚ի թլփատու՛ե
անտի են. * զորս պարտ է բմբերանել. որք 11
զա՛մ տունս կործանեն, և ուսուցանեն զոր
չ՚ պարժան՝ վ՚ զօշաքաղութե՛ն:
Դ՚Ը * Ասաց ոմն ՚ի նոցանէ՝ իւրեանց իսկ մար- 12
գարէ, Կրետացիք հանապազաստուա՛ք՝ չա-
րաձա՛ղք դատարկապորտք: * Այս ստոյգ է 13
վկայութե՛ս այս: վասն որոյ կշտամբեսցես
զնոսա խստագոյնս, զի առողջասցին ՚ի հա-
ւատս. * և մի՛ հայեսցին ՚ի հրէական առաս- 14
պելս, և ՚ի պատուէրս մարդկան դառածե-
լոցն ՚ի ճշմարտութե՛ն: * Ամենայն ինչ սուրբ 15
Հռով. 14. 20. է սրբոց, բայց պղծոցն և անհաւատից՝ ոչ
ինչ է սուրբ. այլ պղծեալ են միտք և խոր-
հուրդք նոցա: * Խոստանան գիտել զնա՛, և 16
գործովք իւրեանց ուրանան. պիղծք և ան-
հաւանք՝ և յամենայն գործս բարեաց ան-
պիտանք:

Գ Լ. Բ.

Այլ դու խօսեա՛ց որ ինչ վայելէ ողջմիտ 1
վարդապետութե՛ն: * Ծերոց ըղ- 2
դաստս լինել, պարկեշտս՝ յածուն՛ս, ողջա-
միտս

միտս ՚ի հաւատս ՚ի սէր ՚ի համբերութիւն ՚ի
3 ժուժկալութիւն։ *Պառաւանց նոյնպէս ՚ի ըզ-
գաստութիւն ՚ի սուրբ վայելչութիւն, մի՛ բանսար-
4 կուս՝ մի՛ գինեմոլս, այլ բարեխրատս։ *զի
ղպաստուցանիցեն զմանկամարդսն՝ այրա-
5 սէրս լինել՝ որդեսէրս, *ցածուննս սուրբս
անարատս բարեգործս, հնազանդս իւրեանց
արանց։ զի մի՛ բանն ՟ոյ և վարդապետութիւնն
6 հայհոյեսցի։ *Օ երիտասարդս նոյնպէս
7 աղաչեսջիր՝ ցածուննս լինել, *ամենեցուն
զանձն օրինակ կացուցանել՝ գործոց բարու-
թիւն, վարդապետութիւնն զանեղծութիւն ունել,
8 ըսրբութիւն զպարկեշտութիւն, *զբանն առողմ-
տութիւն, անպարսաւ լինել։ զի որ հակառա-
կորդն իցի՝ յամօթ լիցի, և մի՛ ինչ ունիցի
9 ասել զմեզ չարութիւն։ *Ի ծառայից՝ իւ- ||Եբէս. 6. 5.
րեանց տերանց հնազանդ լինել՝ և հաճոյս Կող. 3. 22.
10 յամենայնի, մի՛ հակառակօղս, *մի՛ հա- Տիտ. 1. Պետ. 2. 18.
տուս։ այլ զամ հաւատս ցուցանել բարու-
թիւն, զի զվարդապետութիւնն փրկչին մերոյ ՟ոյ
զարդարեսցեն յամենայնի։ ՎԱՐԴ Ջ
11 *Երևեցաւ շնորհն ՟ոյ փրկիչ ամ || Վտյ.
12 մարդկան։ *որ խրատէ զմեզ՝ զի ուրասցուք 3. 4.
զամբարշտութիւն և զաշխարհական ցանկու-
թիւնս։ զդաստութիւն և արդարութիւն և ած-
13 պաշտութիւն կեցցուք յաշխարհի։ *և ակն-
կալացուք երանելի յուսոյն՝ և յայտնութիւն փա-
ռաց մեծին ՟ոյ՝ և փրկչին մերոյ յիսի քրի.
14 *որ ետ զանձն վասն մեր, զի փրկեսցէ զմեզ
ի՛ մէնջ յամանօրէնութենէ, և սրբեսցէ իւր ժո-
ղովուրդ սեպհական՝ նախանձաւոր գործոց
15 բարուց։ *Օ այդ խօսեաց՝ և մխիթարեա

և

և յանդիմանեա՛ համ սաստիւք. զի մի՛ ոք ի-
ցէ, որ զքեզ արհամարհիցէ։

ԳԼՒ. Գ։

ՕՉ՝ Ա՛ւ յո՛ւշ արասջիր նոցա, ‖ իշխանութեաց և պե- 1
‖ Հռոմ. տութեաց հնազանդ լինել՝ և հպատակ կալ.
13 · 1 · և ամենայն գործոց բարւոյ պատրաստ գտանել.
* մի՛ զոք հայհոյել՝ անկռիւս լինել՝ հեզս, 2
զնա՛մ ցածութի՛ւն առ ամենայն մարդիկ ցու-
նել։ * Ո՛վ ի՛նք երբեմն և մե՛ք անմիտք ան- 3
հաւանք՝ մոլորեալք՝ ծառայեաք ցանկութեց
և ախտից անառակութեց. չարութի՛ւ՝ և
նախանձու՝ ջրկեաք,ատելե՛ք՝ և զիմեանս
‖ Վէր. ատեաք։ * ‖ Յորժամ քաղցրութի՛ւն և մարդ- 4
2 · 11 · դասիրութի՛ւն փրկչին մերոյ Աստուծոյ հայեցաւ,
‖ 2. Տիմ. * ‖ ո՛չ՝ ի գործոց արդարութե՛ն՝ զոր արարաք 5
1 · 9 · մե՛ք, այլ ըստ իւրում ողորմութե՛ն՝ ապրեցոյց
զմե՛զ՝ ի ձեռն աւազանին միւսանգամ ծնընդե-
ա՛նն, և նորոգութե՛ամբ հոգւոյն սրբոյ.
* զոր եհե՛ղ՝ ի մե՛զ առատապէ՛ս՝ ի ձեռն յի՛ս 6
քո՛ի փրկչին մերոյ. * զի արդարացեալք շը- 7
նորհօքն՝ եղիցուք ժառանգաւորք յուսով կե-
նացն յաւիտենական։ * Հաւատարի՛մ է 8
բանս. և՝ ի սոյն կամի՛մ զքե՛զ հաստատուն
լինել, զի փո՛յթ արասցեն գործոց բարեաց
վերակացու լինել՝ հաւատացեալքն յԱ՛ծ, զի
‖ Տիմ. այն է բարի և օգտակար մարդկան։ * ‖ Ա՛յլ 9
1 · 4 · զայիմարութե՛ն խնդիրս՝ և զտոհմաբա՛նս, և
4 · 7 · Տիմ. զկե՛ռ՝ և զբնականն կռիւսն՝ ի քա՛ց մեր-
2 · 23 · ժեսջիր. զի անօգուտք են՝ և անոտիք։
* Զառնէ հերձուածողի՛՝ յետ միանգամ և 10
երկիցս խրատե՛լոյ՝ հրաժարեսջիր. * գի- 11
տաս.

տասջիր՝ զի թիւրեալ է այնպիսին, և մեղանչէ՝ անձամբ զանձն դատապարտեալ։
12 * Ա.ՀԼյորժամ յղեցից առ քեզ զարտեմաս կամ զտիւքիկոս, փութասջիր գալ առ իս՝ ի Նիկոպօլիս. զի անդ եդի՝ ի մտի ձմերել։
13 * ԶԶենան զօրինական դպիր՝ և զապողոս՝ փութով արձակեսջիր, զի մի ինչ պակասիցէ նոցա։ * Ուսցին և մերքն և՝ բարեաց գործոց վերակացու լինել՝ ի պէտս կարեւորս.
15 զի մի անպտուղք լինիցին։ * Ողջոյն տան քեզ՝ որ ընդ իս են ամենեքեան։ Ողջոյն տուր սիրելեաց մերոց հաւատովք։ Շնորհք ընդ ձեզ ամենեսին. ամէն։

Ա.՝ պիտոս կրեպացոց էկեղեցոյն առաջին էեո-
պոլրեալ էպիկոպոս, գրեցաւ՝ ի Նիկոպօլէ մակե-
դոնացոց։

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ՊՕՂՈՍԻ ԸՒԵԿՑԵԼՈՅ

ԱՌ ՓԻԼԻՄՈՆ

ԳԼ. Ը.

ՊՕՂՈՍ ԿԱՊԵԱԼ 1
յեի քեզի, և տիմոթէոս եղբայր.
փիլիմոնի սիրելւոյ՝ և գործակից
մերոյ, * և ապփեայ քեռ, և արքիպպեայ 2
զինուորակից մերոյ՝ և առաքելն եկեղե-
ցւոյդ. * Շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն 3
յայր Հօրէ մերմէ՝ և ի տեառն յես քրիստոսէ: * ԳՏո- 4
հանամ զայ իմոյ՝ յամ ժամ յիշատակեալ
յաղօթս իմ վերքո, * իբրև լսեմ զքո հա- 5
ւատոն և զսէրն, զոր ունիս առ տէր յես՝ և առ
ամ սուրբս: * Օ ի հաղորդուիւ հաւատոյն 6
քոյ արդոյ լինիցի՝ գիտութիւն ամ քարուքեհ,
որ ի ձեզ է ի քրիստոս: * Ուսդուեի յոյժ ըն- 7
կալայ՝ և մխիթարուեի ի վերն սիրոյն քո. զի
դուքդ սրբոց քեռ հանգուցեալ են եղբայր:
* Վ ասն որոյ բազմ համրձակուեի ունիմ ի քրիստոս 8
հրամայել քեզ զարժանն: * Վ ասն սիրոյ՝ 9
մանաւանդ թէ աղաչեմ իսկ այնպիսի լինել՝
ոպ և պօղոս ծերացեալ, արդ և կապեալ
և յես յեի քեզի: * Աղաչեմ զքեզ վերն որդւոյ իմ 10
‖ Կ՚ողոս. մոյ՝ զոր ծնայ ի կապանս իմ, ‖ զոնեսիմոս.
4 · 9 · * որ երբեմն անպիտան էր քեզ. բայց այդ 11
քեզ

12 քեզ և ինձ պիտանի։ *զոր յղեցի առ քեզ։
Այլ դու զդա ընկալլի՛ր՝ այսինքն ի՝ զիմ ա-
13 զիս։ *Զոր կամէի առ իս արդելուլ, զի ի
քո ուղիցի ինձ սպաս ՚ի կապանս աւետա-
14 րանին։ *Այլ առանց քո կամաց ոչինչ կա-
մեցայ առնել, զի մի բարիդ քո ՚ի հարկէ
15 լինիցին՝ այլ կամաւ։ *Այլ թերևս վասն
ըիկ ժամանակի մի, զի յաւի-
16 տեան ունիցիս զդա։ *մի ևս իբրև ծա-
ռայ՝ այլ ՚ի վեր քան զծառայ. իբրև զեղբայր
սիրելի. եթէ ինձ այսպէս՝ որչափ ևս առա-
17 ւելքեզ մարմնով և տէրամբ։ *Այլ եթէ զիս
քեզ հաղորդ համարիցիս, ընկալ զդա իբրև
18 զիս։ *Այլ եթէ յանցուցեալ ինչ իցէ՝ կամ
19 պարտիցի, զայն ինձ համարեա՛ց։ *Ես պօ-
ղոս գրեցի իմով ձեռամբ. ես հատուցից,
զի մի ասիցեմ քեզ՝ թէ և դու զանձն քո ինձ
20 պարտիս։ *Այո՛ եղբայր՝ ես քո փոխանակ
21 եղիցի՛ ի տէր. հանգո՛ զաղիսոդ իմ՛ ի քրիստոս։ *Գոյ-
ացեալ ի հնազանդութիւդ քո՝ գրեցի առ քեզ.
քանզի գիտեմ թէ առաւել ևս քան զոր ա-
22 սեմդ՝ առնիցես։ *Այլ հանգամանայն և պատ-
րաստեա՛ջիր ինձ վանս. քանզի յուսամ թէ
23 աղօթիւք ձերովք շնորհեցցի ձեզ։ *Ողջոյն
տայ ձեզ Եպափրաս գերեակից իմ՛ ի քրիստոս.
24 *և Մարկոս, || և Արիստարքոս, և Դեմաս, || Կղու-
25 և Ղուկաս՝ գործակիցք իմ։ *Շնորհք տեառն 4. 10.
մերոյ Յիսուսի քրիստոսի. ամէն։

Այլ ելիցեն և առ ապիկա պետրոս հեթանոսաց եկեղեցոյն,
զի արդարպատ ապիկափակ խոշտանգուց եկեղեցոյն,
գրեցաւ ՚ի հռովմէ ՚ի ձեռն ոնեսիմոս ծառայի։

ԹՈՒՂԹ
ՊՕՂՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼԱՅ
ԱՒԵՏԱՐԱՆՈՒԹԵԱՆՆ
ՂՈՒԿԱՅ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԵՒ ՐՀԱՍՏԱՏԵՑԱՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶՄԿՐՏՈՒԹԻՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՅ ՈՐ ԵԿԱՑ ՅԵՐՈՒՍԱղԷՄ, ԵՒ ԱՍԷՐ ՑՆՈՂՍ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶՄԿՐՏՈՒԹԻՆ Յ

8 նեայս իւր քոյ հրոյ : *Իսկ ցորդին ասէ .
‖ աթոռ քոյ յաւիտեանս յաւիտենից . ‖ Սաղմ.
գաւազան ուղղութեան գաւազան արքայու- 44. 7.
9 քո : *Սիրեցեր զարդարութիւն ևատեցեր զա-
նօրէնութիւն . վասն այսորիկ օծ զքեզ Աստուած քո
իւղով ուրախութեան առաւել քան զընկերս
10 քո : * ‖ Եւ դու Տէր ի սկզբանէ զերկիր ‖ Սաղմ.
հաստատեցեր . և գործք ձեռաց քոց երկինք 101. 26.
11 են : *Նոքա կորնչին՝ և դու կաս և ամենայն
12 ասեն իբրև զհանդերձ հնաձոյն , * և
իբրև զվերարկուս գալարեսցես զնոսա իբրև
զհանդերձ , և գալարեսցին . քայց դու նոյն
13 իսկ ես՝ և ամք քո ոչ պակասեն : * Ո՞ որ ‖ Սաղմ.
քեզ ասաց ի հրեշտակաց . ‖ Նիստ ընդ աջմէ 109. 1.
իմմէ՝ մինչև եդից զթշնամիս քո պատուան- 1. Կոր.
14 դան ոտից քոց : *Ո՞չ ապաքէն ամենեքեան 15. 25.
հոգիք են հարկաւորք՝ որ առաքին ի սպաս- Ապոր. 10. 13.
աւորութիւն վասն այնոցիկ , որ ժառանգելոցն
են զփրկութիւն :

ԿԻՒ. Ր.

1 Վասն այնորիկ պարտ է մեզ առաւել ևս ունկնդիր լինել բանիցն ասացելոց՝ զի
2 մի երբեք նուաղեսցուք : *Ո՞վ եթէ որ ի
ձեռն հրեշտակաց խօսեցաւ բանն՝ հաստա-
տուն եղև , և ամ յանցաւորութիւն և անհնա-
զանդութիւն ընկալաւ զպատիժ պատուհա-
3 սի . *մեք զիա՞րդ ապրեսցուք հեղդայեղք
յայնպիսի փրկութենէ , որ սկիզբն առ խօսելոյ
ի Տեառնէ . և ի ձեռն այնոցիկ որ լուանն՝ ի
4 մեզ հաստատեցաւ . *‖ վկայեալ Աստուծոյ նշա- ‖ Մարկ.
նօք և արուեստիւք և պէսպէս զօրութիւք , և 16. 20.

մասամբք հոգւոյն սքղ ըստ իւրոյ կամացն։
* Օ ի ո՛չ եթէ հրեշտակաց հնազանդեցոյց 5
զհանդերձեալ աշխարհն, վասն որոյ մեք
խօսիմք։ * Վկայեաց ոք ուրեք՝ և ասէ. 6
|| Սաղ. || զի՞նչ է մարդ՝ եթէ յիշեսցես զնա, կամ որ-
8. 5. դի մարդոյ՝ թէ այց արասցես նմա։ * Փոքր 7
մի խոնարհ արարեր զնա քան զհրեշտակս.
փառօք և պատուով պսակեցեր զնա և կա-
||Մատթ. տեցուցեր զնա՝ի վերայ ձեռակերտացքոյց։ * Օ ա- 8
28. 18. Մ՛նանայն ինչ հնազանդ արարեր՝ի ներքոյ ո-
1. Կորն. տից նր։ Ա՛րդ՝ի հնազանդեցուցանելն զա-
15. 26. մենայն, ոչինչ եթող անհնազանդ՝ի նմա
նել. բայց այժմ ո՛չ և տեսանեմք հնազան-
||Փիլիպ. դեալ նմա զնմա։ * || Ա՛յլ զփոքր ի խոնար- 9
2. 8. հեալ քան զհրեշտակս տեսանեմք զյի՛սուս զփո
քր յաղագս մահուան. փառօք և պատուով
պսակեալ. զի շնորհօքն ՚ոյ վա՛ռ ամենեցուն
զմահ ճաշակեսցէ։ * Օ ի վայելէր իսկ նմա, 10
վասն որոյ ամե՛ն և որով ամե՛ն, բազում որդիս
՚ի փառս ածել՝ և զառաջնորդ փրկուե՛ն նո՛ր
ՎԵՐՔ չարչարանօք կատարել։
* Օ ի որ սրբէն և որ սրբեա՛ն՝ ՚ի միոջէ էին 11
ամենեքին, վասն որոյ ո՛չ ամօթ համարի եղ-
|| Սաղմ. բարս անուանել զնա, և ասել. * || Պատմե- 12
21. 23. ցից զանուն քո եղբարց իմոց. ՚ի միջ եկե-
ղեցւոյ օրհնեցից զքե՛զ։ * Ո՛ւ դարձեալ՝ թէ 13
|| Սաղմ. || ես եղէց յուսացեալ ՚ի նա։ և դարձեալ.
17. 3. || ահաւասիկ ես և մանկունք իմ, զոր ետ
|| Եսայ. ինձ ա՛ստ։ * Ո՛րդ՝ որովհետև մանկունք հա- 14
8. 18. || Ովսէ. զորդեացն արեան և մարմնոյ, և ինքն իսկ
13. 14. մերձաւորութե՛ամբ կցորդ եղև նոցունց. || զի
1. Կորն. մահուամբն իւրով խափանեսցէ զայն, որ զիշ-
15. 54. խա-

խանութ՝ի մահուն ունէր , այսինքն է՝ զսա-
15 տանայ . *և ապրեցուսցէ զայնոսիկ, որ մա-
հուն երկիւղիւ հանապազ կէին վտարան-
16 դեալք՝ի ծառայութիւն : *Վասնզի ոչ երբէք
զՀրեշտակաց բուռն հարկանէ . այլ զզաւա-
17 կէն աբրահամու բուռն հարկանէ : *Ուս-
տի պարտ էր նմա ամենայնիւ եղբարց
նմանել . զի ողորմած լինիցի , և հաւատա-
րիմ քահանայապետ յԱծառկոյս կողմանէ
անտի, առ՝ի քաւել զմեղս ժողովրդեանն :
18 *Ո՛ի որովհետև չարչարեցաւ զինքն ծառեալ
կարօղէ և փորձանաւորացն օգնական լինել :

ԿԻ : Կ :

1 Ուստի եղբա՛րք սուրբք՝ երկնաւոր կոչմանն
քաժանորդք , նայեցարո՛ւք ընդ առաքեալն
և ընդքահանայապետ խոստովանութեան մերոյ
2 ընդ յիսքս . * որ հաւատարիմ է արարչին ի-
3 րոյ՝ ոպէս և || մովսէս յամենի՛ տանն իւր : *Ո՛ի || Թուոց
առաւել ևս փառաց քան զմովսէս արժանի 12. 7.
եղև . որչափ առաւել պատիւ ունիցի քան
4 զտունն՝ տանն առնելի : *Ո՛ի ամ տուն
կազմի , յոմէ կազմի . իսկ որ զամենայնն
5 արար , Աստ է : *Մովսէս հաւատարիմ է
յամի տանն իբրև ծառայ՝ առ՝ի վկայու-
6 թիւ զբանիցն ասացելոց : *Քրիստոս իբրև
որդի՛ի վրայ տան իւրոյ . որոյ տունն մեք իսկ
եմք . միայն թէ զվստահութիւն և զպար-
ծանս յուսոյն մինչև՛ի վախճան հաստատուն
7 ունիցիմք : *Վասն որոյ այսպէս ասէ հոգին
8 Սրբ . || այսօր եթէ ձայնի նո՛ր լուիցէք , *մի || Սաղ.
խստացուցանէք զսիրտս ձեր իբրև՛ի դառ- 94. 8.

նու-

նուէրն յաւուրն փորձուէ յանապատի. *ուր 9
փորձեցին զիս հարքն ձեր. քննեցին զիս՝ և
տեսին զգործս իմ զքառասուն ամ. *վասն 10
որոյ տաղտկացայ ազգիս այնմիկ, և ա-
սացի. միշտ մոլորեալ են սրտիւք. և նոքա
ոչ ծանեան զճանապարհս իմ: *որպէս երդ- 11
ուայ ի բարկութեան իմում՝ թէ մտցեն ի հան-
գիստ իմ:

Ե՛ Ո *Ցեսէք եղբարք՝ գուցէ երբեք լինիցի յու- 12
մեք ի ձէնջ սիրտ չար անհաւատուէ՝ ապս-
տամբ լինել յոյ կենդանւոյ: *Այլ մխի- 13
թարեցէք զմիմեանս զօրհանապազ՝մինչդեռ
այսօրդ առաջի կայ. զի մի՛ ոք խստասցի ի
ձէնջ խաբէութէ մեղաց: *Վասնզի բաժա- 14
նորդք եղեաք քոյ. միայն թէ զսկիզբն հաս-
տատուէն մինչև ցվախճան պինդ կալցուք:
*Յասէն, այսօր եթէ ձայնի նո՛ր լուիցէք՝ 15
մի խստացուցանէք զսիրտս ձեր իբրև ի դառ-
նութէն: *Վասնզի ոմանք լուան՝ և դառ- 16
նացուցին, այլ ոչ ամենեքեան՝ որ եկեալ
էին յեգիպտոսէ ի ձեռն մովսէսի: *Յու- 17
մ՚ տաղտկացաւ զքառասուն ամն. ոչ ապա-
քէն ի յանցուցեալսն. ‖ որոյ ոսկերքն ան- ‖ Թուոց.
կան յանապատի անդ: *Եւ երդուաւ էմ- 18 14. 37.
տանել ի հանգիստն իւր, եթէ ոչ անհաւա-
տիցն: *Այս տեսանեմք՝զի ոչ կարացին մտա- 19
նել վասն անհաւատութէն:

Գ.Լ. Գ.

Երկիցուք այսուհետև, գուցէ ի թողուլ 1
զաւետիսն ի մտանելոյ ի հանգիստն՝
դատանիցի ոք ի ձէնջ նուազեալ: *Վասնզի 2
եմք

եմք աւետարանեալք ոմն և նոքայն . այլ նոյ
ոչինչ օգնեաց լսեր բանին , չամոքելոցն ի
3 հնազանդուի հաւատոյ : * Եւ այլ մեք մուտ
նեմք ի հանգիստն , որք հաւատացաքս՝ ոմն
և ասացն՝ Թէ ոմն երդուայ ի բարկութիւն ՝ Սաղմ.
իմում , Թէ մտցեն ի հանգիստ իմ . Թէպ- 94. 11.
տեւ արդիւնքն իսկզբնէ աշխարհի լեալ
4 էին : * Այնպէս ասէ ուրեք վասն եօթ-
նեերորդի այսպէս . ՝ և հանգեաւ յաճ յա- Ծննդ.
5 ւուրն եօթնեերորդի յամենայն գործոց իւրոց : * Եւ 2. 2.
ասա դարձեալ ասէ՝ Թէ մտցեն ի հանգիստ
6 իմ : * Եւ արդ՝ քանզի արդեօք ոմանք մըտանել ի նա , և որք յառաջագոյն աւետա-
րանեալ էին՝ չմտին վասն անհաւատութեան
7 * դարձեալ այլ օր սահմանէ՝ զայսօրն ի դա-
ւիթ , և ասէ՝ յետ այնչափ ժամանակաց ,
ոմն յառաջագոյնն ասաց , այսօր եթէ ձայ- Վեր.
նի նոր լուիցէք՝ մի խստացուցանէք զսիրտս 3. 7.
8 ձեր : * Ո՛ի եթէ զնոյեսուայ հանգուցեալ
էր , ապա վ՛ այլոյ աւուր ոչ խօսեր յետ այ-
9 նորիկ : * Այդ ուրեմն նուաղեալ է շաբա-
10 թուոյն ժողովրդեանն այ : * Ո՛ի որ եմուտ
ի հանգիստն նո՛ , և նա հանգեաւ յիւրոց ՎԵՐՔ
գործոց անտի . ոմն և ասէ յիւրոցն
11 * Ջուխտասցո՛ւք այսուհետև մտանել յայն
հանգիստ. զի մի ոք ըստ նոյնի օրինակաւ ան-
12 հաւատութեան անկանիցի : * Վանզի կենդա-
նի է բանն այ՝ և ազդօղ՝ և հատու քան զամ
սուր երկսայրի . և անցանէ մինչև զոր[ո]շումն
հնոյն՝ և ոգւոյ՝ և յօդից՝ և ուղղոց . և քննիչ
13 է մտաց՝ և խորհրդոց սրտից : * Եւ չիք ա- Սաղմ.
րարած աներևոյթ յերեսաց նորա . այլ ամ 7. 10.
33. 16.

ինչ մերկասպարանոց կայ առաջի աչաց նորա՝
զորամբ մեր քանքս են : * Վնիմք այսուհե- 14
տեւ քահանայապետ մեծ անցեալ ըստ երկինս ,
զյս զորդին Ա՛ստուծոյ . պինդ կալցուք զխոստովա-
նութեանն : * Վ՛անզի ո՛չ եթէ ունիմք քահա- 15
նայապետ՝ որ չկարող կարօղ չարչարակից լի-
նել տկարութեանց մերոց . այլ փորձեալ ամենայ-
նիւ ըստ նմանութեանն առանց մեղաց :
Օ՚Ն * Ա՛ստիցուք այսուհետեւ համարձակութեամբ 16
առաջի աթոռոյ շնորհացն նորա . զի ընկալ-
ցուք զողորմութի՛ւն եւ գտցուք շնորհս ՚ի դեպ
ժամանակի օգնականութեանն :

ԳԼՈՒԽ Ե :

Ո ՚ի ամենայն քահանայապետ՚ի մարդկա- 1
ն՚ն առեալ՝ վա՛ մարդկան կայ յօժարակոյս
կողմն անդր . զի մատուսցէ պատարագս եւ
զոհս վա՛ մեղաց : * Ցափով չարչարակից կա- 2
ըօղ է լինել ազիատաց եւ մոլորելոց . քանզի
եւ ինքն իսկ տկարութեամբ զգածեալ է : * Վ՚ա- 3
այնորիկ հարկ է որպէս վա՛ ժողովրդեանն ,
նոյնպէս եւ ըստ անձին մատուցանել պատա-
‖ Եփ. 28. 1. 2. Մնա. 26. 18 բագս վասն մեղաց : * ‖Ո՛չ եթէ անձամբ 4
ոք առնու պատիւ . այլ կոչեցեալն յա՛յ՝ նո՛յ
եւ ահարոնի : * Ն՚այնպէս եւ քա՛ն եթէ ան- 5
ձին ինչ չուաք եդ լինել քահանայապետ . այլ
‖ Սաղ. 2 . 7 . որ խօսեցաւն առ նա՝ Թէ ‖ որդի իմ ես դու՝
ես այսօր ծնայ զքե՛զ : * Վ՚ա՛ւ և ՚ի միւսումն 6
‖ Սաղ. 109 . 4 . ասէ . ‖ դու ես քահանայ յաւիտեան ըստ կար-
գին մելքիսեդեկի : * Վ՚ը յաւուրս մարմնոյ 7
իւրոյ՝ աղօթս և պաղատանս առ այն , որ կա-
րօղն էր ապրեցուցանել զնա (՚ի մահուանէ),
ուժգին

ուժգին գոչմամբ և արտասուօք մատուցա-
8 ներ. և լսելի լինէր առ լաւութեն: *Ով-
պէտ և որդի է՝ ուսաւ՝ ի չարչարանսն զան-
9 ղհնազանդութենէ: *Եւ իբրև կատարեցաւ՝
եղև ամենայն հնազանդելոց իւրոց պատ-
10 ճառք փրկութեն յաւիտենից. *և անուանե-
ցաւ յոյժ քահանայապետ յաւիտենից ըստ կար-
գին Մելքիսեդեկի:
11 *Ո՛ման որոյ բազմք են մեզ բանք, և դըժ-
ուարապատում՝ ի մեկնել. քանզի խօթա-
12 միտք եղեր լսելեօք: *Զոհանակ պի-
տարտ էր ձեզ լինել վարդապետս ըստ ժա-
մանակին. դարձեալ պիտոյ է ձեզ ուսանել՝
թէ զինչ են նշանապիրք իրք իսկզբան բանիցն
Աստուծոյ. և եղեր ձեզ կարօտք կաթին՝ և ոչ հաս-
13 տատուն կերակրոյ: *Զի ամենայն որ կաթնկեր
է՝ ոտգէտ է բանին արդարութեան, քանզի տղայ
14 է: *Իսկ կատարելոցն է հաստատուն կե-
րակուր. որոց՝ վարժ՝ ի խափան հասանելոյ ձա-
շակելիքն կիրթ են ընտրութեամբ և չարի:

ԳԼՈՒԽ Ը:

1 Ա՛ման որոյ թողեալ զբան սկզբանն քրի-
ստոսի՝ ի կատարումն եկեսցուք. մի միւսան-
գամ արկանել հիմն ապաշխարութեան՝ ի մե-
ռելոտի գործոց անտի, և հաւատոցն որ յԱստ-
2 *և մկրտութեանցն վարդապետութե, և ձեռ-
նադրութեանց ձեռաց, և յարութեան մեռելոց,
3 և դատաստանին յաւիտենից: *Եւ՝ արդ
արասցուք զայն, եթէ Աստ հրամայեսցէ:
4 *Ո՛անզի անհնար է միանգամ մկրտեալոցն,
որ ճաշակեցին յերկնաւոր պարգևացն, և

|| Վաւ. 10. 26. 2. Պետ. 2. 20.

հա-

հաղորդք եղեն հոգւոյն սրբոյ, *և զգեղեցիկ 5
բանին այ ձաշակս ձաշակեցին, և զզօրութիս
հանդերձելոց աշխարհին, *և կործանեա- 6
ցին. միւսանգամ նորոգել յապաշխարութի.
և վերստին ի խաչ հանել անձանց զորդին
այ, և դարձեալ խայտառակել: *Կանգղ 7
երկիր՝ որ ըմպիցէ զանձրև բազում՝ անգամ
եկեալ ի վերայ նր, և ծնանիցէ արդիւնս
շայեկեանս նոյ՝ վասն որոյ գործիցին, ընդու-
նի զօրհնուի յայ: *Իսկ որ բերէ զխուշ և 8
զտատասկ, անպիտան է՝ և մերձ յանէծս.
և վախճանն նորա յայրուիմն:
*Հայց հաստատեալ եմ վս ձեր սիրելիք 9
ի լաւ անդր, և որ լինի փրկութե. զի Թէ-
պետ և այսպես խօսիմք: *Մի եթէ անիրաւ 10
լինէ է աստ՝ մոռանալ զգործս ձեր և զսէրն՝
զոր ցուցէք յանուն նր, զի պաշտեիք զսուրբ-
սըն՝ և պաշտէք: *Այլ մեք ըղձանամք՝ զի 11
իւրաքանչիւրոք ի ձէնջ զնոյն փոյթ ցուցա-
նիցէ ի հաստատուի յուսոյն՝ մինչև ցվախ-
ձան. *զի մի հիւանդասիրք լինիցիք: Այլ 12
նմանք եղերուք այնոցիկ՝ որ հաւատովքն և
երկայնմտութե ժառանգեցին զաւետիսն:
*Որ ի աբրահամու խոստացեալ զաւետիսն 13
այ, քանզի յայլ ոք ի մեծ ոչ գոյր երդնուլ.
Ծննդ. 22. 16. *յանձն իւր երդուաւ, և ասէ. Այո՛, օրհ- 14
նելով օրհնեցից զքեզ, և բազմացուցանե-
լով բազմացուցից զքեզ: *Այսպէս եր- 15
կայնամիտ եղեալ՝ եհաս աւետեացն: *Այ- 16
պաքէն մարդիկ՝ որ լինի ի վեր է քան զին-
քեանս՝ յայն երդնուն. և ամ հակառակու-
թե նոցա վճիռ առ ի հաստատուի, երդումն
է:

17 է։ *Որով առաւել ևս կամեցեալ՝ ցու-
ցանել ժառանգաւորաց աւետեացն զհաս-
տատութիւն խորհրդոյն իւրոյ, միջնորդեաց
18 երդմամբ։ *Զի երկու անփոփոխելի ի-
րօքն՝ որովք անհնարին էիցէ սուտ լինել, հաս-
տատուն մխիթարութիւն ունիցիմք՝ որք ապաս-
տան եղեաք բռնալ հարկանել զհանդեր-
19 ձեալ յուսոյն։ *զոր իբրև զխարիսխ հաս-
տատուն և անշարժ ունիցիմք անձանց մե-
րոց, որ և մտանիցէ ’ի ներքինն կողմն վարա-
20 գուրին։ *ուր կարապետն մեր յիւ եմուտ
վասն մեր, ըստ կարգին մելքիսեդեկի՝ եղև քա-
հանայապետ յաւիտենից։

Գ Լ։

1 Զի այն այս ՚մելքիսեդեկ՝ թագաւոր էր ՚ Ծննդ.
սաղիմայ. քահանայ ՚ի բարձրելոյ. որ 14. 18.
եկ ընդ առաջ աբրահամու, յորժամ դար-
ձեալ դայր ’ի կոտորածէ թագաւորացն՝ և
2 օրհնեաց զնա։ *որումն և տասանորդս յամ-
ենայնի ետ աբրահամ։ նախ թարգմանի թագաւոր
արդարութեան, ապա թագաւոր սաղեմայ՝ որ
3 է թագաւոր խաղաղութեան։ *անհայր՝ ան-
մայր՝ չհամարեալ յազգս, որոյ ոչ սկիզբն
աւուրց և ոչ կատարած կենաց. նմանեալ
որդւոյ ՚ի՝ կայ մնայ քահանայ միշտնջենա-
4 նոր։ *Ընդ՝ տեսէք որպիսի այր էր սա, ո-
րումն և աբրահամ տասանորդս ետ յաւարէ
5 անտի՝ նահապետն։ *Եւ որք յորդւոցն
ղևեայ ղքահանայութիւն առնուն, ՚ պատուէր ՚ 2. Օրէն.
ունին տասանորդել ըստ օրինադ- 18. 3.
նացն. այսինքն է՝ զեղբարս իւրեանց. թէ- Ցեսու.
14. 4.
պէտ

պետ և ելել իցեն յերանացն աբրահամու ։
* Իսկ չհամարեալն յազգս ի նոցանէ՝ տա- 6
սանորդեաց զաբրահամ։ և ինքն՝ որոյ զաւե-
տիսն ընկալեալ էր, օրհնեաց ։ * Ո՛չ ա- 7
ռանց ամենայն հակառակութեան, նուաղն ի լաւէ
անտի օրհնեսցի ։ * Եւ աստ մարդք մահկա- 8
նացուք տասանորդս առնուն. բայց անդ վկ-
կայեցաւ՝ թէ կենդանի է ։ և որպէս բանիւ
կարգ է ասել. * Թէ աբրահամաւ և ղևի 9
իսկ՝ որ զտասանորդսն առնոյր, տասանոր-
դեցաւ ։ * Ո՛ի դեռևս յերանս հօր իւրոյ էր՝ 10
յորժամ ընդ առաջ եղև նմա մելքիսեդեկ ։
Լ Ա * Իսկ արդ՝ եթէ կատարումն ի ձեռն ղև- 11
տացւոց քահանայութեանն էր, քանզի ժողո-
վուրդն յայն օրինս գրեցաւ. վի՞նչ պիտոյ էր
ըստ կարգին մելքիսեդեկի այլեւս քահա-
նայի յառնել, և ոչ ասել՝ թէ ըստ կարգին
ահարոնին ։ * Ա՛յլ՝ ի փոփոխել քահանայու- 12
թեանն, հարկ էր և օրինացն փոփոխումն լի-
նել ։ * Ո՛ի զորմէ այսպէսն ասի՝ յայլմէ ազ- 13
գէ կալաւ հաղորդուել, յորմէ ոչ՛ք երբեք
եղև հաղորդ սեղանոյն ։ * Ա՛րդ յայտ իսկ 14
է, թէ յազգէ յուդայ ծագեաց Տէր մեր.
յորմէ ազգէ վասն քահանայից մովսէս ինչ ոչ
խառեաց ։ * Եւ ևս առաւել յայտ է՝ թէ 15
ըստ նմանութեան մելքիսեդեկի յառնելոց է
այլ քահանայ. * որ ոչ ըստ մարմնաւոր պատ- 16
ուիրանին եղև, այլ ըստ զօրութեան կենացն ան-
ՈՒսմ. վախճանից ։ * Վկանդի վկայեցաւ, Թէ դու 17
109. 4. ես քահանայ յաւիտեան ըստ կարգին մել-
քիսեդեկի ։ * Ա՛րհամարհումն լինէր առա- 18
ջին պատուիրանին՝ վասնորին ակարութեանն
անշա-

19 անշահուէ. *քանզի ոչինչ կատարումն գոր-
ծեցին օրինքն, և մուտ ապնուագանեայն՝
20 որով մերձենամք առ Ած: *Եւ այնչափ, զի
ոչ առանց երդման. զի են ոմանք՝ որ առանց
21 երդման են կացեալ քահանայք: *Այլ
սա երդմամբ՝ ի ձեռն այնորիկ՝ որ ասացն՝ ի
նա. ‖ Երդուաւ Տէր՝ և ոչ ևս զղջասցի, դու ‖ Սաղ.
22 ես քահանայ յաւիտեան: *Եւ այնչափ լա- 109. 4.
23 ւագն ուխտի եղև երաշխաւորչ: *Եւ
բազում են կացեալ քահանայք՝ վասն մահու
24 արգելուլինելոյ՝ ի միջնորդենաւորել: *Իսկ
սա վասն յաւիտեան կալոյ՝ առանց անցանելոյ
25 ունի զքահանայութիւն: *Ուստի և կենդանի
առնել համօրէն կարող է զմատուցեալսն ի-
վաւ առ Ած. քանզի միշտ կենդանի է՝ լինել
բարեխօս վասն նոցա: Ը.
26 *Ո՛ի այսպիսի իսկ և վայել էր մեզ քահա-
նայապետ, սո՛ր անմեղ անարատ՝ զատեալ
՝ի մեղաւորաց, և բարձրացեալ քան զեր-
27 կինս. *որում ո՛չ հանապազ հարկ է ոճի այ-
լոց քահանայապետից, ‖ նախ վասն իւրեանց ‖ Ղեւտ.
մեղացն պատարագս մատուցանել՝ և ապա 16. 6.
վասն ժողովրդեանն: Իսկ սա զայն միանգա-
մայն կատարեաց, զի զանձն իւր մատոյց պա-
28 տարագ: *Որ զքահանայապետս զգածեալս տկարութիւն.
իսկ բանն երդման յետ օրինացն՝ զորդի, որ
յաւիտեան կատարեալ:

Գ.

1 Եւ բանիս գլուխ խօսիցս՝ այնպիսի ունիմք
քահանայապետ, որ նստաւ ընդ աջմէ մե-
ծու-

Ծուխ ել աթոռոյն յերկինս , * որբուխեցն 2
պաշտօնեայ՝ և խորանին Ճշմարտուե , զոր
ետն կանգնեաց՝ և ոչ մարդ : * Օ՛ի ամբա- 3
հանայապետ մի մատուցանելոյ զոհս և ըզ-
պատարագս կայ . ուստի հարկ է և նմա ու-
նել ինչ՝ զոր մատուցանիցէ : * Օ՛ի եթէ էր 4
յերկրի , թերևս չէր իսկ քահանայ . զի
գոյին՝ որ մատուցանէին ըստ օրինացն պատա-
րագ . * որք առաքաւ և օրինակաւ պաշտեին 5
երկնաւորացն . ոպ և հրամայեցաւ Մովսէ-
սի՝ յորժամ գործելոց էր զվրան ժամուն .
|| Եբր. || տեսջիր՝ ասէ, արասցես զամէն օրինակին՝
ԻԵ. 40. որ ցուցաքեզ՛ի լերինն : * Այլ արդ՝ ա- 6
Գործ 7. 44. ռատագոյն և պաշտամանն եհասյ, որչափ
վաստագոյն և ուխտի է միջնորդ՝ որ յառա-
ջել աւետիսն օրինադրեցաւ : * Օ՛ի եթէ 7
առաջինն անարատ էր, ապա երկրորդին տե-
ղի ոչ խնդրէր : * Այս աւանիկ բամբասէ 8
|| Երեմ. զնա՝ և ասէ. || ահաւասիկ աւուրք եկեսցեն՝
ՅԱ. 31. ասէ տէր , և կատարեցից՛ի վրայ տանն Իսրա՛ և
՛ի վրայ տանն յուդայ՝ ուխտ նոր . * ոչ ըստ 9
ուխտին՝ զոր եդի ընդ հարսն նոցա՝ յաւուր յո-
րում առի՛ ի ձեռն՝ հանել զնոսա յերկրէն Ե-
գիպտացւոց . և զի նոքա ոչ կացին յուխտին
իմում, և ես անփոյթ արարի զնոցանէ , ա-
սէ տէր ամենակալ : * Այլ այս է ուխտն՝ զոր 10
եդից տանն Իսրա՛ յետ աւուրցն այնոցիկ՝ ասէ
տէր . տացե զօրէնս իմ՝ ի միտս նոցա և ՛ի սիրտս
նոցա գրեցից զնա . և եղէց նոցա ած , և նոքա ե-
ղիցին ինձ՛ ի ժողովուրդ : * Այլ ոչ ևս ու- 11
սուցանիցեն իւրաքանչիւր զքաղաքակից իւր,
և իւրաքանչիւր զեղբայր իւր, և ասիցեն Ճա-
Ծա-

ծանիր զնոր. զի ամենեքին ծանիցեն զիս՝ ի
12 փոքրկանց մինչև ՚ի մեծամեծս նոցա։ * Օ՚ի
քաւիչ եղեց անիրաւութեանց նոցա. և զմեղս նոցա
13 և զանօրէնութիւնս այլ ո՛չ ևս յիշեցից։ * Ա՚յդ
ասելովինաւորդ, հնացոյց զառաջինն. և որ հնա-
նայն և ծերանայ՝ մերձ է յաւպականութենէ։ ՎԵՐՋ

ԳԼՒՒ Ը։

1 Ունել ունէր և առաջինն իրաւունս պաշ-
տաման յայնժամ զաշխարհական սրբու-
2 թեան։ * Օ՚ի խորանն առաջին հանդերձեա- || Եւս։
ցաւ այսպէս. յորում աշտանակն և սեղանն 26. 1.
3 և հացն նուիրեալ՝ որ սրբութիւն կոչեր։ * Ա՚ւ- 36. 8.
յեատ երկրորդ վարագուրին խորանն՝ որ կո-
4 չէր սրբուն սրբուեաց. * յորում կայր || քառա- || Ղևպ.
վառն ոսկի, և արկղն կտակարանաց պատեալ 19. 12.
նեղքոյ և արտաքոյ ոսկեզօծ. յորում սափորն 16. 6.
ոսկի լի մանանայիւ, և գաւազանն ահա-
րոնիի՝ որ ծաղկեցաւ, և || տախտակք կտակա- ||3 Թագ.
5 րանացն. * և ՚ի վերայ նոր քերովբեքն փա- 8. 9.
ռաց՝ որ հովանի ունէին ՚ի վե՛ր քաւութեն. 2. Մնա-
6 վէ որոյ ո՛չ է այժմ ասել մի ըստ միոջէ։ * Ա՚յ- 5. 10.
այն ևս եթէ այնպէս հանդերձեալ կայր,
յառաջին խորանն յամ ժամ մտանելին քա-
7 հանայք զպաշտամունսն կատարել. * բայց
յերկրորդն || միանգամ ՚ի տարւոջն քահա- || Եւս։
նայապետն. և զոչ ո՛չ առանց արեան, զոր Ղևպ.
մատուցանէր վասն իւր և վասն ժողովրդեանն 16. 2.
8 անգիտութե։ * Օ՚այս ցուցեալ հոգւոյն սո՛ւ
մինչև յայտնեալ եր ճանապարհի սրբու-
թեան. քանզի դեռ առաջին խորանն ունէր
9 զհաստատուն. * որ է առակ ժամանակին,

որ

որ առաջի կայր. յորում պատարագքն և զոհքըն մատչէին, որք ոչ կարէին ըստ միտս կատարել զպաշտամունսն. բայց միայն կերակրովք և ըմպելեօք, * և պեսպես մկրտու- 10
թիք՝ մարմնոյ արդարութիւն. որ մինչև՝ ի ժամանակս ուղղուձն՝ ի վեր կային: * Այլ 11
քն եկեալ քահանայապետ հանդերձելոցն բարեաց՝ մեծաւն և կատարելումն՝ և անձեռադործ խորանաւ, այսինքն է՝ որ ոչ յայսց արարածոց, * և ոչ արեամբ նոխազաց և 12
զուարակաց. այլ իւրով արեամբն եմուտ միանգամ՝ ի սրբութիւնն՝ յաւիտենական ||
ԳՆՓ. գտեալ զիւրկուն: * || Օ՞ի եթէ արիւն ցը- 13
16. 14 · լուցն և նոխազաց՝ և մոխիր երինջոյն ցանեալ՝ զպղծեալսն սրբեր առ՝ ի մարմնոյ սրբութիւն.
||ւ.ՊԷՓ. * || որչափ և աս առաւել արիւնն քրի, որ՝ ի 14
ւ. 19 · ձեռն հոգւոյն յաւիտենական մատոյց զանձն
ւ.Յ՚Վ՚. անարատ պատարագ՝ նմա, սրբեսցէ զխիղճ
ւ. 7 · Յայտ · մտաց ձերոց՝ ի մեռեալսն գործոց անտի՝
ւ. 5 · պաշտել զնա՞ծ կենդանի: * Եւ վ՚ն այնորիկ 15
նորոյ ուխտիս է միջնորդ. զի յորժամ մահ լինիցի՝ ՚ի փրկութիւն վասն առաջինն ուխտին յանցանացն, զաւետիս առցեն հրաւիրեալքն ՚ի ժառանգութիւն յաւիտենից: * Զանգի ուր 16
կտակ է, հարկ է զմահ՚ի մէջ բերել զկտա-
||Գ՚ՈՂՔ. կադրին: * || Օ՞ի կտակ յետ մահու հաս- 17
3. 15 · տատուն է: ապա թէ ոչ՝ զիա՞րդ իցէ հաստատուն, մինչ կտակադիրն կենդանի է: * Ուստի և ոչ առաջինն առանց արեան նո- 18
րոգեր: * Զանգի իբրև պատմեցաւ նմա 19
պատուիրանք օրինացն՝ ի մովսէսէ ժողովրդեանն, առեալ զարիւն ցլոցն և նոխազացն,

ցացն, ջրով և բրդով՝ կարմրով և ղոպայիւ,
ղևտակարանօքն իսկ և զամ ժողովրդեամբն
20 սրսկեաց, և ասէ. ‖ այս է արիւն կտակին՝ ‖ Եւս. 24. 8.
21 զոր պատուիրեաց ձեզ Աստ: * Եւ զխորա-
նաւն և զամենայն կահիւ սպասուն նոյնպէս
22 սրսկեաց զարիւնն: * Եւ գրեթէ համ ինչ
արեամբն սրբէր ըստ օրինացն. և առանց
23 հեղման արեան չլինէր թողութիւն: * Պա
հարկ էր օրինաւորացն այնպիսեաքն սրբել.
և բուն իսկ երկնաւորացն՝ առաւել ևս պա-
24 տարագօքն քան զնոսյնս: * Ո՛չ ի սէ եթէ՝ ի ձե-
ռագործ սրբոյնն եմուտ քո յօրինակս Քրիս-
մարտուէն. այլ ՚ի բուն իսկ յերկինս, յան-
25 դիման լինել երեսացն Աստուծոյ: * Ո՛չ զի
բազմ անգամ մատուցանիցէ զանձն պատա-
րագ՝ ոյզ քահանայապետն, որ մտանէր ՚ի
սրբուն սրբուեցն ամի ամի արեամբն օտա-
26 րաւ. * ապա թէ ոչ՝ պարտ էր նմա բազմ ան-
գամ չարչարել իսկզբանէ աշխարհի. բայց
արդ աւասիկ միանգամ ՚ի կատարած յաւի-
տեանց՝ յանարգուածն մեղաց իւրով պատա-
27 րագաւն յայտնեալ է: * Եւ զոր օրինակ կայ
մեզ մարդկան միանգամ մեռանել՝ և յետ
28 այնորիկ դատաստան. * ‖ Նոյնպէս և քրիս- ‖ Հռով. 5. 9.
դամ մատուցեալ պատարագ առ ՚ի բառնա- Գեղ. 1. 3. 18.
լոյ զմեղս բազմաց. իսկ յերկրորդումն ա-
նգամ մեղաց յայտնեսցի այնոցիկ, որ ակն
ունիցին նմա հաւատովք ՚ի փրկութիւն:

Գլ. ժ.

1 Զի անդր զստուեր հանդերձելոց բարեաց
ունի՛ն օրէնքն, և ո՛չ զնոյն կերպարանս
իրացն.

իրացն. ամի ամի զնոյն պատարագս մատու-
ցանեն ցանգ, որք ոչ են կարօղ զմատու-
ցեալսն կատարել. * ապա Թէ ոչ՝ գադարէին 2
՚ի մատուցանելոյ, վասն և ոչ ի ինչ այնուհե-
տև խիղճ մտաց ունելոյ պաշտօնէիցն միան-
գամ սրբեցելոցն. * այլ անգէն ՚ի նմին ՚ի 3
յիշատակս մեղացն կայցեն ամի ամի: * Քան- 4
զի ոչ կարեր արիւնն նոխազացն և ցլուց քաւ-
նալ զմեղս: * Վասն որոյ ՚ի մտանել իւրում 5
|| Սաղ. յաշխարհ՝ ասէ. || զզոհս և զպատարագս
39. 7. ոչ կամեցար, բայց մարմին հատատեցեր
լինել. * ընդ ողջակէզս և ընդ վասն մեղացն ոչ հա- 6
ճեցար: * Յայնժամ ասացի Թէ ահաւասիկ 7
|| Սաղ. եկի. || ՚ի ձառս գրոց գրեալ է վասն իմ, առ-
39. 8. նել զկամն քո Աստուած: * Երագոյնն ասէ, Թէ 8
ընդ զոհս՝ և ընդ պատարագս՝ և ընդ ողջակէզս՝
և ընդ վասն մեղացն ոչ հաճեցար, և ոչ կամե-
ցար՝ որք ընդ օրինացն մատչին: * Ապա ա- 9
սէ՝ ահաւասիկ գամ առնել զկամն քո Աստուած:
մերժէ զառաջինն՝ զի զերկրորդն հաստա-
տեսցէ: * Որով կամաք և մեք սրբեցեալք՝ ՚ի 10
ձեռն պատարագի մարմնոյն Յիսի քրիստոսի միան-
գամ: * Եւ ամենայն քահանայապետ կայ հանա- 11
պազորդ՚ի պաշտամանն. և զնոյն պատարագս
մատուցանէ բազումանգամ, որք ոչ երբեք
կարօղ են քառնալ զմեղս: * Իսկ սա զմին 12
վասն մեղաց մատոյց պատարագ, և միշտնջենաւ-
որ նստաւ ընդ աջմէ Այր: * Եւ այսուհետև 13
|| Սաղ. ակն ունի՝ || մինչև դիցին Թշնամիք իւր ՚ի
109. 2. 1. Կոր. նեղբոյ ոտից իւրոց: * Քանզի միով պատա- 14
15. 25. րագաւ կատարեաց զսրբեալսն ՚ի միշտնջե-
նաւորս: * Այլ վկայէ մեզ և Հոգին Սուրբ՝ 15

յետ

16 յետ ասելոյն յառաջագոյն . * ‖ Այլեւ այս ‖ Երեմ.
ե ուխտն՝ զոր եդից ընդ տունս Իսրայ- 31. 33.
ելի եւ ընդ տունս Յուդայ . զուխտ Վեր .
ըն այնպիսիկ , ասէ Տէր . տայ զօրէնս իմ ի 8. 8.
սիրտս նոցա , եւ ի խորհուրդս նոցա գրեցից
17 զնա : * Եւ պա ասէ՝ Թէ զմեղս նոց եւ զանօ-
18 րէնութիւնս նոց այլ ոչ եւս յիշեցից : * Ուր
ուր Թողութիւն է , ոչ եւս պիտոյ է վասն մեղաց
պատարագ : Վերջ
19 * Վասնիմք այսուհետեւ ունդրկեալք՝ համարձա-
կութիւն ի մուտս սրբութեանցն արեամբն Յի-
20 * զոր նորոգեաց մեզ ճանապարհ նորոգ եւ
կենդանի ի ձեռն վարագուրին , այսինքն է՝
21 մարմնոյ իւրոյ . * եւ քահանայ մեծ ի վերայ
22 տանն Աստուծոյ . * մատիցուք ճշմարիտ սրտիւք՝
լրութիւն հաւատոյ , լուացեալ զսիրտս ի խղճ
ճէ չարեաց՝ եւ մկրտեալ զմարմինն ի ջուրն
23 սրբութիւն : * Պինդ կալցուք զխոստովանու-
թիւն անշարժ յուսոյն , զի հաւատարիմ է որ խոս-
24 տացաւն : * Եւ զգուշասցուք միմեանց յոր-
25 դորմանըք սիրոյ եւ գործոց բարեաց . * եւ մի՛
Թողցուք զժողովս միմեանց , որպ եւ սովոր են
ոմանք . այլ մխիթարեսցուք , եւ այնչափ եւս
առաւել՝ որչափ տեսանիցէք զօրն մերձեալ :
26 * ‖ Օ ի կամաւկար մեռօք եթէ յանցանիցեմք ‖ Վեր .
յետ ընդունելութեանն գիտութեանն՝ ճշմարտութեան՝ 6. 4.
այնուհետեւ ոչ եւս պիտոյ է վասն մեղաց պա-
27 տարագ . * այլ ահեղ ակնկալութիւն դատաս-
տանին , եւ նախանձ հրոյն՝ որ ուտիցէ զհա-
28 կառակորդսն : * Ոք համարհեալ ուրուք զօ-
րէնսն Մովսէսի , առանց ողորմութեան՝ ‖ առ ‖ Բ. Օրէն.
29 երկուք կամ երիս վկայիւք մեռանիցէ : * Ուստ 17. 6 .
ո՞րչափ սաստիկ պատժոց արժանի համարիս 18. 16.

Յովհան. 8. 17. 2. Կորն. 13. 1. ցիք զայն, որ զորդին ոչ առ ոտն եհար. և զարիւն նորոյ ուխտին խառնակ համարեաց, ցաւ որով և սրբեցաւն. և զՀոգին շնորհաց թշնամանեաց: * Ա՛յլ գիտեմք զայն՝ որ ա- 30
||2. Օրէ. 32. 35. Հռոմ. 12. 19. սացն. || իմ են վրէժխնդրութիւնք, և ես հա- տուցից՝ ասէ տէր. և դարձեալ թէ՝ դատի տէր զժողովուրդ իւր: * Ա՛հ մեծ է անկանել՛ի 31
ձեռս ոչ կենդանւոյ:
* Ա՛րդ՝ յիշեցէք զաւուրսն զառաջինս. յորս 32
լուսաւորեալք բազում ճգանաց և չարչարա-
նաց համբերեցէք. * մերթ՝ ի նախատինս և՛ ի 33
նեղուիս խայտառակեիլք, մերթ կցորդք այն-
պիսեաց վաստակաւորացն լինել: * Քանզ- 34
զի և ընդ կապեալս չարչարեցարուք, և ըզ-
յափշտակութիւն ընչից ձերոց խնդութիւք ընկա-
լարուք. քանզի գիտեիք թէ լաւագոյն և
աստուածօս ունիք անձանց յերկինս՝ ուր
կայն և ճնան: * Ա՛րդ մի՛ մերժեք՛ ի ձէնջ 35
զհամարձակութիւնն ձեր, յորում կայ մեծաց
վարձուց հատուցումն: * Պիտոյ է ձեզ համ- 36
բերութիւն. զի զկամս ոչ արարեալ՝ հասջիք
աւետեացն: * Ո՛ւ փոքր միւս և քան որ- 37
չափ՝ որ գալոցն եցէ՝ եկեսցէ, և ոչ յամե-
||Աբա. 2. 4. Հռոմ. 1. 17. ցէ: * || Ո՛ւ արդարն իմ՛ ի հաւատոց կեց- 28
ցէ. և եթէ յերկմիտս ոք եցէ, ոչ հաճեսցի
ընդ նմա անձն իմ: * Նայց մեք ոչ եթէ երկ- 39
Գաղա. 3. 11. մտութիւք եմք՛ ի կորուստ. այլ հաւատովք
՛ի փրկութիւն հոգւոց:

ԳԼՈՒԽ ԺԱ:

Ո՛ր ինչ էն հաւատք, եթէ ոչ՝ յուսացեալոց 1
իրաց հաստատուն, և յանդիմանուն՝
որոց

2 որոց ոչն երևին : * Օ՛ի նովաւ վկայեցան ա-
3 ռաջինքն : * ‖ Հաւատովք իմանամք հաստա- ‖ Ծննդ. 1 . 3 .
տեալ զյաւիտեանն բանիւ ՚ի , յաներևու-
4 թիից զերևելիսս եղեալ : * ‖ Հաւատովք լաւ ‖ Ծննդ. 4 . 4 .
պատարագս հաբէլ քան զկայէն մատուցա-
ներ ՚ի , ‖ որով վկայեցաւ իսկ արդար լինել . ‖ Մատթ. 23 . 35 .
զի ՚ի վէր պատարագացն երկնայնմ վկայու թի-
ւին . զի թէպէտ և մեռաւ ՚ի նմին , սակայն
5 տակաւին խօսի : * ‖ Հաւատովք ենովք փո- ‖ Ծննդ. 5 . 24 .
խեցաւ՝ զի մի զմահ ճաշակեսցէ . և ոչ ու-
րեք գտաներ , քանզի փոխեաց զնա Ա՛ծ . և
յառաջքան զփոխելն նր՝ վկայեցաւ հաճոյ
6 լինել ՚ի : * Բայց առանց հաւատոյ անկնար
է հաճոյ լինել . այլ հաւատալ արժան է
այնմ որ մերձենայ առ Ա՛ծ՝ թէ կ՚ Ա՛ծ . և որ
7 խնդրեն զնա՝ լինի պարգևատու : * ‖ Հաւա- ‖ Ծննդ. 6 . 14 .
տովք առեալ Հրաման նոյի՝ վասն չևևս և- 7 . 1 .
րևելեացն զահի հարեալ կազմեր զտապանն
՚ի փրկու թի տան իւրոյ , որով դատեցաւն
զաշխարհ . և հաւատոյն արդարու թի եղև
8 ժառանգաւոր : * ‖ Հաւատովք՝ որ աբրա- ‖ Ծննդ. 12 . 4 .
համ կոչեցաւ՝ ունկնդիր եղև ելանել ՚ի տե-
ղին , զոր առնոյց էր ՚ի ժառանգու թի . և
9 գնաց՝ և ոչ գիտեր յո՛վ երթիցէ : * Հաւա-
տովք պանդխտեցաւ յերկրին աւետեաց իբ-
րև յօտարաւե . խորանաք բնակեաց սահա-
կաւ և յակովբաւ հանդերձ ժառանգակիցօք
10 նոցին աւետեաց : * Կանչի ակն ունէր հի-
մամբք հաստատելոյ քաղաքին , որոյ ճար-
11 տարապետ և արարիչ Ա՛ծ է : * ‖ Հաւատովք ‖ Ծննդ. 17 . 10 .
և ինքն սառա՝ որ ամուլն էր , զօրու՛ի առնը-
լոյ զսերմն որդեծնու թե՛ ընդունէր , և ՚ի

տա-

տարաժամ Հասակի ծնանիլը . քանզի Հաւա-
տարիմ Համարեցաւ զայն՝ որ խոստացաւն ։
* Ասն որոյ և 'ի միոջէն ծնանիլին . և այն՝ 12
'ի յանցել ժամանակի , իբրև զաստեղս երկ-
նից բազմութ , և իբրև զաւազ առ ափին ծո-
վու առանց թուոյ ։ * Ըստ Հաւատոյ մեռան 13
ամենեքին սոքա , և չեւ ընկալեալ զաւե-
տիսն , այլ 'ի հեռուստ տեսին զնա՝ և ցրն-
ծացան , և խոստովան եղեն՝ եթէ օտարք և
պանդուխտք են յերկրի ։ * Ո՛ի որք զայն 14
պիսիսն խօսին , յայտ առնեն՝ եթէ գաւառ
իմն ինդրեն ։ * Ո՛ի եթէ զայն յիշէին ուս- 15
ուի ելլիին , դոյր ժամանակ դառնալոյ անդ-
րէն ։ * Ա՛յս աւանիկ ազնուականի իմն ցան- 16
կացեալ էն , այսինքն է՝ երկնաւորին . վասն
որոյ ոչ ամեթ Համարի նա՝ կոչել Նոցա Նա .
|| Ծննդ . քանզի պատրաստեաց նոց քաղաք ։ * || Նա- 17
22 . 1 . ւատովք մատոյց աբրահամ 'ի փորձուե իւ-
րում զիսահակ պատարագ . և զմիամօրն մա-
տուցանէր , որոյ զաւետիսն ընկալեալ էր .
|| Ծննդ . * որում ասացաւն , || Թէ սահակաւ կոչես- 18
21 . 12 . ցի քեզ զաւակ . * եդ 'ի մտի իւրում , Թէ և 19
Հ-ովմ . 'ի մեռեալոց կարօղ է յարուցանել նա .
9 . 7 . ուս-
|| Ծննդ . տի և յառակս ընկալաւ զնա ։ * || Նաւատովք՝ 20
27 . 27 . վասն Հանդ երթելոյ իրաց օրհնեաց իսահակ
Ե 39 .
|| Ծննդ . զյակովբ և զեսաւ ։ * || Նաւատովք յակովբ 21
48 . 15 . 'ի մեռանել իւրում զիւրաքանչիւրոք յորդ-
||47 . 31 . ւոցն յովսեփու օրհնեաց , || և երկիր եպագ
|| Ծննդ . 'ի ծագ . գաւազանի իւրոյ ։ * || Նաւատովք 22
50 . 23 . յովսէփ 'ի վախճանել իւրում յիշեաց զել-
որդւոցն իսրայէլի , և վասն ոսկերաց իւրոց
|| Ելից . պատուիրեաց ։ * || Նաւատովք՝ զմովսէս իւ- 23
2 . 2 . րև

քև ծնաւ, Թագաւորացաւ ամիսս երիս ՚ի Հարց
իւրոց. քանզի տեսին կայտառ զմանուկն,
||և ոչ զանգիտեցին ՚ի հրամանէ Թագաւո- || Եւս.
24 րին: *|| Հաւատովք մովսէս իբրև աճեաց՝ ||1. 17.
||2. 11.
ուրացաւ կոչել որդի դստերն փարաւոնին.
25 *լաւ համարեցաւ չարչարել ըզ ժողովրդեանն Ա՛ստուծոյ, քան առ ժամանակ մի վայելել
26 ՚ի մեղս: *կարևոր համարեցաւ զնախատինսն քրիստոսի, քան զմեծութիւն գանձուցն Եգիպտացւոց. զի հայեցեալ ակն ունէր վարձուցն հատուցման: *Հաւատովք Թողոյր
27 զերկիրն Եգիպտացւոց, և ոչ երկնչէր ՚ի բարկութենէ թագաւորին. զի զաներևոյթն իբրև
28 զտեսեալ համբերութիւն համարեցաւ: *|| Հա- || Եւս.
ւատովք արար զզատիկն և զհեղումն ա- 12. 21.
րեանն. զի մի սատակիչ անդրանկացն մերձ-
29 ձենայցէ ՚ի նոսա: *|| Հաւատովք անցին ընդ || Եւս.
ծովն կարմիր՝ իբրև ընդ ցամաք երկիր. զո- 14. 22.
րոյ զփորձ առեալ եգիպտացւոցն՝ ընկղմե-
30 ցան: *|| Հաւատովք պարիսպքն երիքովի ան- || Յեսու.
31 կան, շուրջ եւեթալ զնոքօք զեօթն օր: *|| Հա- 6. 20.
|| Յեսու.
ւատովք բանաբոյ պոռնիկ ոչ կորեաւ ընդ ան- 2. 3.
հաւատսն, որոյ ընկալեալ էր զլրտեսսն խա-
32 ղաղութեամբ: *Եւ արդ՝ զինչ եւս ասացից. զի չէ բաւական ժամանակս պատմելոյ վասն
դեդեսիոնի բարակոյ սամիսոնիսի յեփթայեայ՝
դաւթի և սամուէլի և այլոց մարգարէիցն.
33 *որք հաւատովք պարտեցին զթագաւորութիս. գործեցին զարդարութիւն. հասին ա-
34 ւետեաց. խցին զբերանս առիւծուց. *շիջուցին զզօրութիւն հրոյ. ապրեցան ՚ի բերա-
նոյ սրոյ. զօրացան ՚ի տկարութիւն. եղեն զօ-

րա-

բաւորք ՚ի պատերազմի. առին զբանակս օ-
տարաց: * Ընկալան կանայք ՚ի յարուածէ 35
զմեռեալս իւրեանց. կէսք կոչնձեցան՝ և
չեւէս ընկալեալ զվիրկութիւն, զի լաւագոյն
յարութեն հասանիցեն: * Այլ կէսք զտան- 36
ջանացս և զդանիկ զվորձ առին, զկապանաց
և զբանտից: Վարկոծեցան, սղոցեցան, 37
փորձեցան. սպանմամբ սրոյ մեռան. շրջե-
ցան (լեռնկ մաշկօք՚) և մորթովք այծենեօք. ՚Ի՚ԷՅՀԵ-
ՈՒՓԵՐ
ԳԼՒ՚ԼԱՀ
ԿՄՈՒՇԿՕՔ
կարօտեալք, նեղեալք, չարչարեալք. * զորս 38
ոչ արժէ աշխարհս. յանապատի մոլորեալք՝
և ՚ի լերինս՝ և յայրս՝ և ՚ի փապարս երկրի:
* Այլ ոչքա ամենեքին վկայեալք ՚ի հաւա- 39
տոցն, չեւէս ընկալան զաւետիսն: * Այլ վա- 40
մեր լաւագոյն համարեալ, զի մի առանց մեր
կատարեսցին:

ԳԼՒ. ԺԲ.

Այսուհետև և մեք՝ որ այսչափ շուրջ ըզ- 1
մեօք մածեալ ունիմք զամպամութիւն վը-
կայից, ‖ զհպարտութիւն զնա՚ ՚ի բաց ընկեր- ՒՀՕՎ.
ցուք՝ և զմեղս կարևորս. համբերութիւք ըն- 6·4·
թացուք՚ ՚ի պատերազմ՝ որ առաջի կայ ԵԲՐ.
մեզ: * Հայեցուք ՚ի զօրագլուխն հաւա- 2
տոց՝ և ՚ի կատարիչն յս. որ փոխանակ ու-
րախութեն՝ որ նմա առաջի կայր, յանձն առ
զխաչն, արհամարհեաց զամօթ, նստաւ ընդ
աջմէ աթոռոյն նոյ: * Այդ ածիք զմտաւ, 3
որ զայսպիսի համբերուն ՚ի մեղաւորաց հա-
կառակութիւն անտի կրեաց. զի մի աշխատ
լինիցիք անձամբք ձերովք՝ և լքանիցիք:
* Ոչ ի չեւէս արեամբ չափ պատերազմեալք՝ 4

հա-

5 Հակառակ կացէք մեղայն. * և մոռացա-
ըուք զմխիթարուԹիւնն, որ ընդ ձեզ իբրև
ընդ որդեակս խօսի։
Որդեակ իմ՝ մի լքանիր ՚ի խրատու Տեն. և
6 մի վհատիցիս՝ յանդիմանեալ ՚ի նմանէ։ * Զի
զոր սիրէ Տէր՝ խրատէ, տանջէ զամէն որդի՝ զոր
7 ընդունի։ * Ի խրատու համբերուԹիւն կայք,
իբրև յորդիս մատուցեալ է ՚ի ձեզ Աստուած. ո՞ր
8 որդի է՝ զոր ոչ խրատիցէ Հայր։ * Զի եԹէ
առանց խրատու լինիցիք, որով ամենեքեան
բաժանորդք եղեն. ապա խորթք էիք՝ և ոչ
9 որդիք։ * Զի եԹէ ՚ի մարմնաւոր Հարցն
մերոց՝ զոր ունիմք խրատիչս՝ պատկառեմք,
ո՞ըչափ և առաւել Հնազանդեսցուք Հօրն
10 հոգւոց՝ և կեցցուք։ * Զի առքա առ սակաւ
ժամանակս ըստ կամաց իւրեանց խրատեն.
իսկ նա վասն օգտի, առ ՚ի ընդունելոյ զսրբու-
11 ԹիւնՀ։ * Զամենայն խրատ առ ժամանակն
ոչ ուրախութիւն Թուի՝ այլ տրտմութիւն. բայց
յետոյ պտուղ խաղաղութիւն նուաւ կրԹից
12 լոյն Հաւուցանէ յարդարութիւն։ * Վասն ո-
րոյ զձեռս լքեալս՝ և զծունկս կԹոտս Հաս-
13 տատեցէք. * և շաւիղս ուղիղս արարէք ո-
տից ձերոց, զի մի որ կաղն եղեալ՝ գլորիցի,
14 այլ մանաւանդ բժշկեսցի։ * Զի խաղաղ-
ութիւն ջՀետ երԹայք ընդ ամենեսին՝ և սրբ-
սրբութիւն. առանց որոյ ոչՀք տեսանիցէ զՏէր։
15 * Զգուշ լերուք՝ գուցէ ոք յետանալ գտա-
նիցի ՚ի շնորՀացն Աստուծոյ։ Զի ոք արմատ դառ-
նութիւն ՚ի վեր երևեալ նեղիցէ, և նուաւք բա-
16 զումք պղծիցին։ * Զի ոք պոռնիկ և պիղծ
իբրև զԵսաւ. որ ընդ միով կերակրոյ զանդ-
ման-

Ա՛ Առակ. 3. 11.
Յայտ. 3. 19.
Ա՛ Ծննդ. 25. 33.

ըանկուԹիան վաՃառեաց : *Պիտեք՝ զի 17
‖ ծննդ. 25. 33. ԹԷպէտ ‖ և յետոյ կամեցաւ ժառանգել
‖ 27. 38. զօրհնուԹիան , խոտան գտաւ զի ապաշխա-
րուԹիւն տեղի ոչ եդիտ . ԹԷպէտ և արտաս-
ուօք խնդրեաց զնա :
Պ *‖ Օ՛ի ոչ եք մատուցեալ առ լեառն շօշա- 18
‖ Եբր. փելի՝ որ հրոյն վառեալ էր՝ և միգով և մա-
19. 12. ռախղով և խաւարաւ և մԹով . *ուր փողն 19
20. 21. հնչէր և բարբառ պատգամացն. ուստի՝ որք
լուանն՝ հրաժարեցին , զի մի կրկնեացի առ
նա բանն : *Պանդի ոչ հանդարտէին հրա- 20
‖ Եբր. մանին . ‖ ԹԷպէտ և գազան մերձենայր ՚ի
19. 13. լեառն՝ քարկոծ լինիցի : *Եւ այնպէս ահա- 21
գին էր տեսիլն , զի և մովսէս ասէր , եԹէ
զահի հարեալ եմ և դողամ : *Այլ մատու- 22
ցեալ եք ՚ի սիովն լեառն և ՚ի քաղաք աՅ կեն-
դանւոյ՝ յերկիմ յերկինս , և ՚ի բիւրաւորս բա-
նակս հրեշտակաց , *և յեկեղեցիս անդրան- 23
կաց գրեալոց յերկինս , և առ դատաւորն ա-
մենեցուն Ըած , և յոգիս արդարոց կատարե-
լոց . *և ՚ի նորոց կտակարանաց միջնորդն 24
յի՛ , և ՚ի հեղմանն արեան նր՝ որ առաւել
խօսի քան զհաբէլին :
*Օ՛գ՛ն լերուք դուցէ հրաժարիցէք յայն- 25
մանէ՝ որ խօսեցաւն . զի եԹէ նոքա ոչ կա-
րացին զերծանել հրաժարեալք յայնմանէ՝
որ յերկրին հրամայն տայր . ո՞րչափ և առա-
ւել մեք, եԹէ յերկնաւորէն Թիկունս դար-
ձուցանիցեմք : *Որոյ ձայնն զերկիր շար- 26
ժեաց յայնժամ. և այժմ խոստացեալ է՝ և
‖ Աղգ. ասէ . ‖ միւսանգամ շարժեցից ոչ միայն զեր-
2. 7. կիր՝ այլ և զերկինս : *Այլ միւսանգամն 27

յայտ

յայտ առնեն զշարժելոցն իբրև զեղելոց փո-
փոխուման, զի հաստատուն կացցեն անշարժ-
28 քքն: * Ա՛ման որոյ թագաւորութիւն անշարժ
ընկալեալ, պինդ կալցուք զշնորհսն, որով
պաշտեմք զմեծ Հաճութիւն՝ ահիւ և դողութ-
29 ** քանզի մեր Հուր ծախիչ է: ||ւ. Օրի. 4. 24.

ԳԼ. ԺՈ.

1 Ա՛ղաչեմք զքեզ Հաստատեսցի առ ձեզ:
2 * || Օ՛տարասիրութիւն մի մնասցի: || զի || Հռոմ. 12. 13.
այնու ոմանք յանգիտս ընկալան զՀրեշտա- Ա. Պետ. 4. 9.
3 կըս: * Յի՛շ լինին ձեզ կապեալքն՝ ոգի թէ || Ժննդ. 18. 1.
դուք ընդ նմա կապեալ լինիք. և չարչարեալքն, 19. 2.
4 որպէս և դուք իսկ մարմնաւորք ք: * Պատ-
ուական է ամենեւին՝ և սուրբ
անկողինք. քայց զշունս և զպոռնիկս դատի
5 ՚ձ: * Լարք անարծաթասէրք լինիցին,
բաւական համարել օրշափ ինչ՚ի ձեռս իցէ.
քանզի ինքն իսկ ասաց. || ո՛չ թողից զքեզ՝ || Յեսու. 1. 5.
6 և ո՛չ ընդ վայր Հարից: * որպէս համարձակ
լինցուք ասել. || Տէր ի իմ օգնական, և ես || Սաղմ.
7 ո՛չ երկեայց, զի՞ արասցէ ինձ մարդ: * Յի- 117. 6.
շեցէ՛ք զառաջնորդս ձեր որ խօսեցան ձեզ
զբանն Աստուծոյ. Հայեցեալք ելս դնացից նոցա՝
8 նմանօդք եղերուք Հաւատոցն: * Յե՛ս քա-
9 րեկ և այսօր, նոյն և յաւիտեանս: * Յու՛ս-
մունս պէսպէսս և յօտարաձայնս մի դան-
դաղի՛ք. զի լաւ է շնորհօք Հաստատել զըս-
իրտս՝ և ո՛չ կերակրովք. որովք ոչինչ օգ-
տեցան՝ որ այնպէսն գնացին:
10 * Ունիմք մեք սեղան, ուստի ո՛չ ունին իշ-
խանութիւն Ճաշակել որք պաշտեն զպաշտօն
խո-

‖ ՂՀ՝ Խորանին : * ‖ Օ ի որոց անաստոց մատչէր ա- 11
16. 27. բլիւնն ’ի սրբութիւնն վս մեղաց ’ի ձեռս քա-
հանայապետին , նոցումն մարմինքն այրէին
արտաքոյ բանակին : * ‖ ասն որոյ և յի՝ զի 12
սրբեսցէ իւրով արեամբն զժողովուրդն ,
արտաքոյ դրանն չարչարեցաւ : * ‖ Ւրդ՝ և- 13
կայք ելցուք առ նա արտաքոյ բանակին , ա-
‖ ՄԽԱ. ռեալ յանձն զնախատինս նր : * ‖ Վրանզի 14
2. 10. ոչ եմք ունիմք քաղաք՝ որ աստէն մնալոց է-
ցէ , այլ զհանդերձեալսն խնդրեմք : * Ւրդ՝ 15
’ի ձեռն նր մատուսցուք պատարագ օրհնու-
թիւն յամ ժամ ոյ. այսինքն է՝ զպտուղ շըր-
թանց խոստովանելոց յանուն նր : * Օ քա- 16
րերարութիւն և շահագործութիւն մի մոռանայք ,
զի ընդ այնպիսի պատարագս հաճի ած :
* Հնկնդիր լերուք առաջնորդաց ձերոց , և 17
հպատակ կացէք նց . զի նոքա աքնին վասն
ոչուց ձերոց՝ որպէս թէ համարս տալոց
էցեն ընդ ձեր . զի խնդութեամբ արասցեն
զայն՝ և մի յոչուց հանելով . զի այն ոչ յո-
գուտ ձեր է :

ԿԻՐ * Ւզնթաս արարէք վասն մեր . զի հաստա- 18
տեալ գիտեմք եթէ բարուք միտս ունիմք .
յամի կամիմք բարուք դնացս ցուցանել :
* Ւս առաւել աղաչեմ՝ զի զայն առնիցէք , 19
զի վաղագոյն պատասպարեցայց ձեզ : * Ւս 20
ած խաղաղութեան՝ որ եհան ’ի մեռելոց զՀո-
վիւն Հօտից մեծն արեամբ յաւիտենական
ուխտին զնր մեր յի , * Հատուսցէ զձեզ 21
’ի գործս բարութեան՝ առնել զկամս նր . և ա-
րասցէ ’ի մեզ զհաճոյն առաջի իւր ’ի ձեռն
Յի քի . որում փառք յաւիտեանս . ամէն :

* Ւ-

22 *Պ.ղաչեմ զձեզ եղբարք՝ անսալ բանիս միւ-
թարութե. քանզի սակաւուք գրեցի ձեզ։
23 *Եւ Ա՛ստուածն խղճալոցն մեր զամենեցուս
զարձակեսցէ առ ձեզ. Եւ արուամ, եթէ ա-
24 ղագ[1]ն գայցէ՝ տեսից զձեզ։ *Հաւատարիմ տա-
ջիք ամ առաքելորդաց ձերոց, և ամ սրբոց։
Հաղագս տան ձեզ՝ որ ի կողմանս իտալիա-
25 ցոց էն։ *Շնորհք ընդ ամենեսեան ձեզ.
ամէն.

Պ՚ա եբրայեցիսն՝ գրեցաւ յերուսաղէմ ի հեռն
պիմոնեայ։

ԹՈՒՂԹ

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵԱՅՑ

ՅԱԿՈԲՈՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԳԼ. Ե.

ԵՂԲԱՅՐ ԱՍՏՈՒԾՈՅ 1
և ահա յետ քանի ծառայ՝ երկոտա-
սան ազգացդ որ ի սփիւռս եք՝
ողջոյն ։ * Ընծանայն ուրախու- 2
թեամբ արժանի համարիջիք ընդ-
քարքը, յորժամ ի պէսպէս փորձուԹեաց ի
Հռոմ. 5. 3. մէջ անկանիջիք ։ * Գիտասջիք զի հանդէս 3
ձերոց հաւատոցն յօրինեալ գործէ ցհամբեր-
բուԹիւն ։ * Եակ համբերուԹիւն գործ կատա- 4
րեալ ունիցի, զի իցէք ողջանդամք և կա-
տարեալք, և ոչ իւիք նուազեալք ։ * Ընդ 5
պա Թէ որ ի ձէնջ իցէ նուազեալ յիմաստուԹիւն,
խնդրեսցէ յԱստուծոյ, որ տայ ամենայն առատապէս՝ և
Մատթ. 7. 7. Ղուկ. 21. 22. Մարկ. 11. 24. Գլխ. 11. 19. ոչ նախատէ. և տացի նմա ։ * Բայց խընդ- 6
րեսցէ հաւատովք՝ և մի երկմտեսցէ. զի որ
երկմտոն է՝ նման է հոգմակոծեալ և տատա-
նեալ ալեաց ծովու ։ * Ընդ ակնկալցի մարդն 7
այն

8 այն առնուլ ինչ չայ. *զի այր երկմիտ՝ ա- Յովհան.
ւանց հաստատութե՛ ե չայմ ձանապարհս 14. 13.
9 իւր: *Պարծեսցի եղբայր խոնարհ՝ի բարձ- 16. 23.
10 րութե՛ իւր, *և որ մեծատունն իցէ՝ի խո-
նարհութե՛ իւր. ‖ քանզի իբրև ծաղիկ խո- ‖ Եսայ.
11 տոյ անցցէ. *զի ծագեաց արև հանդերձ 40. 6.
խորշակաւ՝ և ցամաքեցոյց զխոտն, և թօ- Պետ. 1. 24.
թափեցաւ ծաղիկն նր՝, և կորեաւ վայելչու-
թե՛ երեսաց նորա. նոյնպէս և մեծատունն
հանդերձ շահիւքն իւրովք թառչասցի:
12 *‖ Երանեալ է այր որ համբերիցէ փորձա- ‖ Յովք.
նաց. զի եթէ ընտիր ևս գտանիցի, առցէ 5. 17.
զպսակն կենաց՝ զոր խոստացաւն սիրելեաց
իւրոց:
13 *Ա՛ի ոք որ՝ի փորձութե՛ իցէ, ասիցէ՝ թէ Ես
չայ փորձիմ. զի ա՛ծ անփորձ է չարեաց.
14 փորձէ նա և ո՛չ ոք. *իւրաքանչիւրոք փոր-
ձի առ չիւրոցն ցանկութե՛ձ ձգեալ և պատ-
15 րեալ: *Ա՛պա այնուհետև ցանկութի՛ն յղա-
ցեալ՝ զմեղս ծնանի. և մեղքն կատարեալ՝
16 զմահ ծնանի: *Ա՛ի խաբէք եղբարք իմ
17 սիրելիք. *զի ա՛մ տուրք բարիք՝ և ա՛մ պար-
գեւք կատարեալք՝ի վերուստ են իջեալ առ
՝ի հօրէն լուսոյ. յորում չի՛ փոփոխումն՝ և
18 կի՛ ընդ ելոյ ստուեր: *Կամեցեալ ծնաւ ըզ-
մեզ բանիւ ձշմարտութե՛ն՝ լինել մեզ պր-
19 տուղ ինչ ստացուածոյ նր՝: *Գիտասջիք
Ե՛ղբարք իմ սիրելիք: ‖ Լսցի՛ն ա՛մ մարդ ա- ‖ Ա՛ակ.
րագ առ՝ի լսել, և ծանր առ՝ի խօսել, և 17. 27.
20 ծանր առ՝ի բարկանալ: *Զի բարկութե՛
21 մարդոյ զարդարութի՛ն ա՛յ ո՛չ գործէ: *‖ Վրայ ‖ Պետ.
՝ի բաց թօթափեալ զա՛մ աղտեղութի՛ս և 2. 1.

վայ-

պյաւելուածս չարեաց, հեզուԹիւն ընդունիլ
ջիք զբանն ընդ ածոյս· որ կարօղն է կեցու-
Մատթ. ցանել զոգիս ձեր: *Իսկ լինիջիք առնելիք բա- 22
7· 21. նին, և մի լսելիք միայն համարեալջիք զան-
Յակոբ. 2· 13. ձինս: *Օ՜ի ԹԷ ոք լսօղ միայն իցէ բանին՝ 23
և ոչ առնելի, նման է նա մարդոյ, որ պյուս-
ցեալ հայիցի ընդ երեսս իւր՝ որ ծնանիցին ՚ի
հայելօղ· *զի հայեցեալ ետես զինքն՝ և 24
զանց արար, և անդրէն մոռացաւ ԹԷ որպի-
սի օք էր: *Իսկ որ յառեալ ՚ի կատարեալ 25
օրէնս ազատուԹեն հայիցի՝ և ՚ի նմին կաց-
ցէ, ո՛չ եղեւնա լսօղ մոռացուԹեաՙ այլ առնե-
լի գործոյն: նա՝ յառնելն իւրում լինի երա-
նելի: *Ա՜ԹԷ ոք կամիցի կրօնաւոր լինել՝ և 26
ո՛չ սանձահարիցէ զլեզու իւր՝ այլ զբաղեցու-
ցանիցէ զսիրտն իւր, այնպիսւոյն վայրապար
է կրօնաւորուԹիւն: *ԿրօնաւորուԹիւն սուրբ 27
և անարատ՝ առ ՚ի յայր և ՚ի հօրէ՝ այս է,
այցելուլինել որբոց և այրեաց ՚ի նեղուԹեանց իւ-
րեանց, անարատ պահել զանձն յաշխարհէ:

ԳԼՈՒԽ Բ:

Ե՜Ղբարք իմ, *մի ապատուԹիւն ունիցիք ըզ- 1
Յակոբ. 2· 1. հաւատսն Տեառն մերոյ Յիսուսի քրիստոսի, որ Տէրն է
փառաց: *Ա՜ԹԷ մուտանիցէ ՚ի ժողովուրդ 2
Օրին. 2· 17. ձեր այր՝ որ ունիցի մատանի ոսկի և հան-
դերձս պայծառս, մուտանիցէ անդր և աղ-
Ա՜ռակ. քատ ոք ՚ի հանդերձս աղտեղիս, *Հայիցիք 3
24· 22. Ե՜ՏՆ՝ որ ունիցի զհանդերձսն պայծառս·
և ասիցէք՝ ԵԹԷ դուն նմա ասա պատուով·
և ցաղքատն ասիցէք՝ ԵԹԷ յոտն կաց դու
այտի· կամ ԹԷ՝ ԵԿՆԻՄ առ պատուանդա-

նիս

4 նիս իմում: * Ո՛չ խղճիցէք յանձինս՝ և լինի-
5 ցի՛ք դատաւորք չարեացն խորհրդոցս: * Ո՛ւա-
ր՛ւք ինձ եղբարք իմ սիրելիք, ո՛չ ապաքէն
ա՛ծ ընտրեաց զաղքատս աշխարհիս, որ են
մեծատունք հաւատովք, և ժառանգաւորք
արքայութեան՝ զոր խոստացաւ սիրելեաց ի-
6 րոց: * Այլ դուք անարգեցէք զաղքատս: Ո՛չ
մեծատունքն յաղթահարեն զձեզ՝ և նոքա
7 քարշեն զձեզ ի՛ դատաստան: * Ո՛չ նոքա
հայհոյեն զբարւոք անունն՝ որ կոչեցեալ է
8 ի՛ վե՛ր ձեր: * Ա՛պա թէ զօրինան կատարի-
ցի՛ք զարքունականս ըստ գրոց, ‖ եթէ սի- ‖ Ղեւ. ·
ր՛եսցես զընկեր քո իբրև զանձն քո, բարւոք 19. 18.
9 առնէք: * Ա՛սկ եթէ աչառի՛ցէք, մեղս գոր- Մ՚ապր. ·
ծէ՛ք՝ յանդ իմանեալք յօրինացն իբրև օրինա- 22. 39. Մ՚արկ. ·
10 զանցք: * Ո՛ր ոք զա՛մ օրէնսն պահիցէ, և 12. 31. ‖Մ՚ապր.
միով իւիք լինի գ՚եիցէ, եղև ա՛մ օրինացն 5. 19.
11 պարտապան: * Ո՛չ որ ասացն՝ Թէ մի՛ ըս-
պանանի՛ցես, ասաց Թէ և մի՛ շնայցես. զի
եթէ սպանանի՛ցես ո՛չ՝ բայց շնայցես, եղեր
12 յանցաւոր օրինացն: * Ա՛յնպէս խօսեցա-
ր՛ւք՝ և այնպէս արարէ՛ք, ո՛ւր զի ազատուի՛
13 օրինօքն իցէք դատելոց: * Ո՛չ անողորմ
դատաստան լինելոց է այնմ, որ ո՛չ առնիցէ
զողորմութի՛ւն. քանզի բարձրագո՛ւսխ պարծի
ողորմութի՛ւն առ դատաստանաւն:
14 * Ո՛՞վ օգուտ իցէ եղբարք իմ, եթէ ա- Ա՚Ի.
սիցէ ոք հաւատս ունել՝ և գործս ո՛չ ունիցի՛.
միթէ կարիցե՞ն հաւատքն ապրեցուցանել
15 զնա: * Ա՛յթէ եղբայր ոք կամ քոյր՝ իցեն ‖ Ցհ. ·
16 մերկ կի՛մ կարօտեալ աւուրն կերակրոյ, * ա- 3. 17.
սիցէ ոք ի՛ ձէնջ ցնա. երթա՛յք խաղաղո՛ւք,

Ջե-

ջեռարուք և յապեցարուք. և տայցէք ոչ նո-
ցա զպէտս մարմնոյն, զի՞նչ օգուտ իցէ:
* Այնպէս և հաւատք եթէ գործս ոչ ունի- 17
ցին, մեռեալ են առանձինն: * Այլ թերե- 18
ւս ասիցէ ոք. Եթէ դու հաւատս ունիս՝ և
ես գործս ունիմ. ցոյց ինձ զհաւատսդ ա-
ռանց գործոց, և ես ցուցից քեզ՝ ի գործոցն
իմոց զհաւատս: * Դու հաւատաս՝ զի մի է 19
Աստուած, բարւոք առնես. և դևք հաւատան՝ և
սարսեն: * Կամի՞ գիտել ո՛վ մարդ անօգուտ, 20
զի հաւատք առանց գործոց դատարկ են:
|| Ծննդ. * || Աբրահամ հայրն մեր ո՞չ ապաքէն՝ ի գոր- 21
22. 9. ծոց արդարացաւ՝ հանեալ՝ ի սեղան զորդին
իւր զիսահակ պատարագ: * Տեսանե՞ս՝ զի 22
հաւատքն եղեն գործակից գործոցն, և՝ ի
գործոց անտի հաւատքն կատարեցան: * Եւ 23
|| Ծննդ. կատարեցաւ դիբն՝ որ ասէ. || Հաւատաց Աբ-
15. 6. րահամ Յաստուած, և համարեցաւ նմա յարդա-
Հռոմ. 4. 3. րութիւն. և կոչեցաւ բարեկամ Աստուծոյ: * Տեսա- 24
Գաղ. 3. 6. նէք՝ զի՝ ի գործոց արդարանայ մարդ՝ և ոչ
|| Յես. 2. 4. ՚ի հաւատոյ միայն: * Այնպէս և || բանսա- 25
պառնիկ՝ ոչ ապաքէն ՚ի գործոց արդարա-
ցաւ, ընկալեալ զլրտեսն՝ և զայլ ճանա-
պարհ արձակեաց: * Զ որօրինակ մարմին 26
առանց հոգւոյ մեռեալ է, սոյնպէս և հա-
ւատք առանց գործոց մեռեալ են:

ԳԼ. Գ.

Ա՛ || բազում վարդապետք լինել եղբա՛րք 1
|| Մատթ. իմ, գիտասջիք՝ զի մեծ դատաստան
23. 8 ընդունելոց եմք. * քանզի բազում ինչ յան- 2
ցանեմք ամենեքեան: * Եթէ ոք բանիւ ոչ 3
յան-

յանցանիցէ՝ նա է մարդ կատարեալ, որ կա-
ըօղն է սանձահարել զամենայն մարմինս իւր։
3 *Ցիս զի ձիոյ սանձս ՚ի բերան դնեմք՝ առ-
անսալոյ նմ մեզ, և զամ մարմինս նմ նուա-
4 ձեմք։ *Ո՛հաւասիկ և նաւք մրպիսի ինչ
են, և ՚ի սաստիկ հողմոյ վարին. և փոքր
թևոովն շրջին՝ յոր կոյս և միտք ուղղէին կա-
5 միցին։ *Այնպէս և լեզու փոքր ինչ անդամ
է՝ և մեծամեծս բարբառի. ահա և սակաւ
6 ինչ հուր զմրսիսի անտառս հրդեհէ։ *Լա-
լեզու հուր՝ զարդ անիրաւուեն, լեզու հաս-
տատեալ է յանդամս մեր, որ զամ մարմինն
ապականէ, և վառէ հրով զանիւ ծննդեան,
7 և բորբոքեալ տոչորի ՚ի գեհենի։ *Ո՛մ-
նայն բնութիւն գազանաց՝ և թռչնոց և սող-
նոց և որ ՚ի ծովս են, հնազանդեալ է՝ և
8 հնազանդի մարդկեղէն բնութեն։ *Ո՛այլ
զլեզու մարդկան ոչոք կարէ հնազանդել՝
չարն և զանկարգ՝ և զլի թունաւք մահաբե-
9 րին։ *Օրհնեմք զտէրն և զհայր. և
նովաւ անիծանեմք զմարդիկ՝ որ ըստ նմա-
10 նութեան այ արարան։ *Ի նմին բերանոյ ե-
լանեն օրհնութիւնք և անէծք. ոչ է պարտ
11 եղբարք իմ այսմ այսպէս լինել։ *Մ՛իթէ
աղբիւր անդստին ՚ի միոյ ականէն բղխիցէ
12 քաղցր և դառն։ *Մ՛իթէ մարթ բնչ իցէ
եղբարք իմ՝ թզենւոյ ձէթ բերել, կամ որ-
թոյ թուզ, և ոչ աղտաղտին տեղւոյ ջուր
քաղցր առնել։
13 *Ո՞վ իցէ իմաստուն և հանճարեղ ՚ի ձեզ, Ը Ը
ցուցցէ ՚ի բարւոք գնացից զգործս իւր հե-
14 զութիւն իմաստուեն։ *Ո՛պա եթէ նախանձ՝

և գառնութեի՛ և հակառակութեի՛ ունիցիք՛ի
սիրտս ձեր, մի՛ պարծիք սուտ առնել զձեր
մարտութենէն։ * Ոչ է իմաստութիւն այս ի 15
ջեռ՛ի վերուստ. այլ երկրաւոր՝ հնչասոր՝ և
դիւական։ * Զի ուր հեռ և նախանձ, անդ 16
է անկարգութի՛ և ամէն իրք չարք։ * Եւ 17
րին իմաստութենէն, նախ զի սուրբ է՝ ապա
խաղաղարար, հեզ՝ դիւրահաւան՝ լի ողոր-
մութի՛ և պտղովք քարեաց, անխիղճ, ա-
ռանց կեղծաւորութե։ * Պտուղ արդարու- 18
թե՛ խաղաղութի՛ սերմանի այնոցիկ՝ որ առ-
նեն զխաղաղութի՛։

ԳԼ· Գ·

Ասաի՛ պատերազմունք՝ և ուսաի՛ կռիւք՛ի 1
ձեզ. ո՞չ յայսպիսի ցանկութե՛ց ձերոց՝ որ
զօրացեալ են յանդամս ձեր։ * Ցանկանայք՝ 2
և ո՛չ ունիք. սպանանէք և նախանձիք՝ և ո՛չ
կարէք հասանել. պատերազմիք կռուիք՝ և
ո՛չ ունիք, վ՛ի՛ զի ո՛չ խնդրէք։ * Խնդրէք՝ և 3
ո՛չ առնուք, վ՛ի՛ զի չարաչար խնդրէք. զի ան-
դէն՛ի ցանկութենէս ձեր մաշեսջիք։ * Ո՛վ՛ 4
նացօղք՝ ո՞չ գիտէք՝ զի սէր աշխարհիս այսո-
րիկ թշնամութի՛ է առ Աստ. զի որ ոք կամիցի
սիրել զաշխարհ՝ թշնամի առնէ զանձն իւր
Եբեր· 5 ասի։ * Կամ թէ վայրապա՞ր համարիցիք՝ զոր
23. 25. ասէ գիրն. Առ նախանձ ինչ՝ որում վախա-
1. Կոր. 6 3. 16. գէ հոգին՝ որ բնակեաց՛ի մեզ, * տալ զա-
Աստ. ռաւել շնորհսն։ վասն որոյ ասէ. Աստ
3. 34. քարտաւանից հակառակ կայ, տայ շնորհս
1. Պետ. 5. 5. խոնարհաց։
7 * Հնազանդեցարուք այսուհետև ասի, և կա-

ցէք

ցի՛ք հակառակ չարախօսին. և լեցի փախըս-
8 տական առ՛ի ձէնջ: * Ա՛ երձեցարո՛ւք առ
Ա՛ծ՝ և մերձեսցի առ ձեզ: Սրբեցի՛ք զձեռս
մե՛ղաւորք, և ուղի՛ղ արարի՛ք զսիրտս՝ երկ-
9 միտք: * Տառապեցարո՛ւք՝ սգացարո՛ւք և լա-
ցի՛ք. ծաղր ձեր՛ ի սուգ դարձցի, և ուրա-
10 խութի՛ն ձեր՛ ի տրտմութի՛ն: * ‖ Խոնարհե- ‖ ՚Ա.ՊԷտ.
ցարո՛ւք առաջի՛ն՝ և բարձրացուսցէ զձեզ: ե. 6.
11 * Ա՛ր բամբասի՛ք զիմեանս ե՛ղբարք. որ
բամբասէ զեղբայր՝ կամ դատի զեղբայր իւր,
զօրէնս բամբասէ՝ և զօրէնսն դատի. իսկ
եթէ զօրէնսն դատիցիս՝ ո՛չ առնելի օրինացն
12 ես՝ այլ դատաւո՛ր: * Ա՛ի է օրէնսդի՛ր և դա-
տաւո՛ր՝ որ կարօղն է փրկել և կորուսանել:
13 * ‖ Դու ո՞ ես որ դատիս զընկերն: Ո՛ հաւա- ‖ Հ՚Ա-
սիկ են, որ ասեն. այսօր՝ և վաղիւ երթի- ղ. 14. 4.
ցուք յայս անուն քաղաք, եղիցուք անդ տա-
14 րի մի, վաճառեսցուք՝ և շահեսցուք. * որք
15 ո՛չ գիտէք զվաղիւն, * ո՞րպիսի՛ կեանք
ձեր. զի իբրև մշրիկ եք, որ առ սակաւ մի
երևեալ՝ և ապա ապականեալ: փոխանակ
զի ասէիք՝ եթէ ՚ի կամեսցի՝ և կեցցուք,
16 պարսիք յամբարտաւանութե՛ձեր. ա-
մենայն ինչ այսպիսի պարծանք չարու՛թե
17 են: * Որք գիտիցէ զբարին՝ և ո՛չ առնիցէ,
մե՛ղք են նմա:

ԳԼՒ. Ե.

Ե 1 Ա՛յդ՝ այսու՛հետև մե՛ծատունք լացի՛ք և
ողբացի՛ք ՚ի վե՛ր թշուառութե՛ան, որ գա-
2 լոց են ՚ի վերայ ձեր: * Օ՛ ի մե՛ծութի՛դ ձեր
յոչինչ

յոչինչ է, և հանդերձք ձեր կերակուր ե-
ցոյ։ * Արծաթ ձեր և ոսկի ժանգահար, և 3
ժանգ նոցա լինի ձեզ՝ ի վկայութիւն, և կերիցէ
զմարմինս ձեր· իբրև զհուր դանձեցէք ա-
ւուրցն յետնոց։ * Ահաւասիկ վարձք մշա- 4
կայ՝ որ զործեն զանդս ձեր առ ձեզ են·
զրկեալն՝ ի ձէնջ աղաղակէ, և բողոք հնձո-
ղացն եհաս յականջս տէրն զօրութեց։ * Փափ- 5
կացայք՝ ի վէր երկրի՝ և զբօսայք· մնուցէք
զսիրտս ձեր իբրև աւուր սպանմանն։ * Ո՛ը- 6
կեցիք սպանիք զարդարն, որ ոչ կայր ձեզ
հակառակ։ * Երկայնամիտ լերուք եղբարք 7
իմ մինչև՝ ի գալուստն տեառն. ահա մշակ եր-
կայնամտեալ սպասէ պատուական պտղոյն
երկրի, մինչև առցէ զկանուխ և զետնագան։
* Երկայնամտեցէք և դուք, և հաստատե- 8
ցէք զսիրտս ձեր· զի գալուստն տեառն մերձեալ
է։ * Մի՛ տրտմեցուցանէք զմիմեանս եղ- 9
բարք, զի մի՛ դատիցիք· ահաւասիկ դատա-
ւորն առդուրս կայ։ * Օրինակ առէք եղ- 10
բարք՝ չարչարանաց և երկայնմտութե՛ ըզ-
մարգարէսն, որ խօսեցան յանուն տեառն։ * Ա- 11
հաւասիկ երանեմք համբերողաց· զհամբե-
րութե՛ յուղեալ լուարուք և զկատարումն տեառն
տեսէք· զի բազմագութ է տէր՝ և ողորմած։
* Յառաջ քան զամե՛ն ինչ եղբարք իմ, ‖ մի՛ 12
երդնուցուք՝ մի՛ երկինս՝ մի՛ երկիր՝ մի՛ այլ
ինչ երդումն, այլ եղիցի ձեր այոն՝ այո, և
ոչն՝ ոչ· զի մի՛ ի կեղծաւորութե՛ ինչ անկա-
նիցիք։ * Վշտանայցէ ոք՝ ի ձէնջ, յաղօթս 13
կացցէ· բերկրեսցի ոք, սաղմոս ասասցէ։
* Հիւանդանայցէ ոք՝ ի ձէնջ՝ կոչեսցէ զե- 14
ղբ-

ԲՆ
ՄԱՓՔ. 5. 34.

բիւրունս եկեղեցւոյն՝ և արասցեն ի վէր նո-
15 աղօթս, օծցեն իւղով յանուն նո՛ն. * և ա-
ղօթքն հաւատովք փրկեսցեն զաշխատեալն,
և յարուսցէ զնա տէր. և եթէ մեղս ինչ իցէ
16 գործեալ՝ թողցի նմա: * Խոստովան եղե-
ցուք միմեանց զմեղս, և աղօթս արարէք ի
վէր միմեանց՝ ոչ զի բժշկեսջիք. քանզի յոյժ
զօրաւոր են աղօթք արդարոց յօգնականու-
17 թէ: * Էղիա մարդ էր իբրև զմեզ չարչա-
րեալ. ‖ և յաղօթս եկաց՝ և ոչ տեղայր երկիր ‖3 Թագ.
18 զերիս ամն և զվեց ամիս: * Եւ դարձեալ 17. 1.
եկաց յաղօթս՝ և ետուն երկինք զանձրև՝ և Ղուկ.
19 բուսցաւ երկիր զպտուղ իւր: * ‖ Էղբարք 4. 25. ‖ Ղուկ.
իմ, եթէ ոք ի ձէնջ մոլորիցի ի ճշմարտու- 19. 17.
թէ՛ ճանապարհէն և դարձուսցէ ոք զնա. Մատթ.
20 * գիտասցէ՛, զի որ դարձուսցէ զմեղաւորն Ղուկ.
ի մոլորութէ՛ ճանապարհէն իւրմէ, փրկեա- 17. 3.
ցէ զոգի իւր ի մահուանէ՝ և ծածկէ սցէ բազ-
մութէ՛ մեղաց:

ԹՈՒՂԹ

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵԱՅՑ

ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՌԱՔՅԵԼՈՅՑ

ԱՌԱՋԻՆ

ԳԼ. Ա.

Ը.Օ. ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔՅԵԼ 1
յեսի քրիստոսի , ընտրեալոցդ նժդեհից , որ
'ի սփիւռս պոնտացւոց գաղատացւոց
և կապադովկեցւոց և ասիացւոց և բիւթա-
նացւոց , * ըստ կանուխ գիտութենն այ հօր· 2
սրբութիւն հոգւոյն , 'ի հնազանդութիւն և 'ի հե-
ղումն արեանն յեսի քրիստոսի . ՚ներհք ըստ ձեզ և խա-
||2.կրն. ղաղութիւն բազմասցի : *||( )րհնեալ է աստ և 3
ι . 3 . հայր տեն մերոյ յեսի քրիստոսի , որ ըստ բազում ողոր-
Եբէս . մութենէ իւրում ծնաւ զմեզ վերստին 'ի յոյսն
ι . 3 . կենդանի . 'ի ձեռն յարութենն յեսի քրիստոսի 'ի մեռե-
լոց , *յանեղծ և յանարատ և յանթառամ 4
ժառանգութիւն որպահեալ է յերկինս 'ի ձեզ.
* որ զօրութիւնն այ պահեալ էք հաւատովք 'ի 5
պատրաստեալ փրկութենն , յայտնեալ 'ի ե-
տին ժամանակս : *||րով ուրախ լինիջիք՝ որ 6
այժմ տակաւին ինչ ըստ պատշաճի էրացդ
տրտմեալ էք 'ի պէսպէս փորձութիւնս : * Օ՛ի 7
հանդիպս ձերոց հաւատոցն առաւել քան զոս-

կի

կի կորստական պատուական է. որ հրով
փորձեալ՝ գտաւ ՚ի գովութիւն և ՚ի փառս, և
8 ՚ի պատիւ ՚ի յայտնութիւն յիսի քսի : * Օ որ
ոչն առեսիք՝ և սիրեցիք. ըզ որ այժմ ոչ հայե-
ցեալք՝ բայց հաւատացիք. և ուրախ եք ան-
9 ճառ և փառաւորեալ խնդութիւն. * ընկա-
լեալ զկատարումն հաւատոցն ձերոց զոգ-
10 ւոցն փրկուն : * Ո՞ ասն որոյ փրկուե խըն-
րեցին և քննեցին մարգարէքն. որք վասն ո-
րոյ ՚ի ձեզ լինելոց էին շնորհքն՝ մարգա-
11 րեսանային. * քննէին յորում՝ և յորպիսի ժա-
մանակի զուշակէր ՚ի նա Հոգի նքսի. որ նախ
զչարչարանսն քսի վկայէր՝ և յետ այնորիկ՝
12 զփառսն : * Որոց և յայտնեցաւ իսկ. զի
ոչ ևթէ անձանց, այլ մեզ մատակարարք լի-
նէին նոցին. որք այժմ պատմեցան այնո-
քիւք, որ աւետարանեցինն ձեզ Հոգւովն
սրբով, որ առաքեցն յերկնից. զոր ցանկային
հեսանել դոնեայ ըզ աղօտ հրեշտակք :
13 * Որով պնդեալ զմիջս մտաց ձերոց՝ զուար- Բ Յ
թացեալք բովանդակ սպասեցէք հասելոյն
14 ձեզ շնորհաց ՚ի յայտնութիւն յիսի քսի, * իբ-
րև զորդիս հնազանդութիւն. ‖ մի կերպարա- ‖Հռով.
նեալք առաջինն ձերովք անգիտութեն ցան- 12 . 2 .
15 կութիւնք. * այլ ըն սքն որ կոչեաց զձեզ՝ և
դուք սուրբք յամենայն գնացս ձեր լինիջիք :
16 * Վ ասն որոյ գրեալ է, ‖ եթէ երեսուք սուրբք ‖ Ղեւ.
17 զի ես սուրբ եմ : * Եւ եթէ հայր կոչիցէք 11 . 44 .
զայն, որ ‖ առանց ակնառութեան դատի ըստ 19 . 2 .
իւրաքանչիւր գործոց. ապա երկիւղիւ ըզ- ‖2 . Օրէ.
ձերոցն պանդխտութեան ժամանակս գնաս- 10 . 17 .
18 ջիք : * Գիտասջիք, զի ոչ ապականացու ար- Գործ .
10 . 34 .

ծաւ

ծանեղինօք՝ և ոսկեղինօքն փրկեցարուք՛ի
ձերոց ունայնուձե հայրենատուր գնացիցն·
//Ա·Կոր· 19 * ‖այլ պատուական արեամբն քոմ, իբրև
6 · 20 · 20 անբիծ և անարատ գառին· * ‖որ յառաջ-
7 · 23 · Եբրայ · ծանօթն էր՝ նախ ք զնոսկզբանէ աշխարհի·
9 · 14 · և երևեցաւ՛ի վախճան ժամանակաց վասն
1·Յովհ· ձեր· * որք նովաւ հաւատացիք յԱծ՝ որ յա- 21
1 · 7 · ղոյց զնա՛ի մեռելոց, և ետ նմա փառս· զի
Յայտ · հոյց ձեր և յոյս իցէն յԱծ· * ‖Օ՛ան- 22
1 · 5 · ձինս ձեր սրբել հնազանդութ ճշմարտու-
թեն, յեղբայրսիրութե առանց կեղծաւո-
րութե, ՛ի սուրբ սրտէ սիրել սերտիւ զմի-
մեանս· * ‖Ընեալք վերստին ոչ յապական 23
նուէ սերմանէն· այլ յանապականացուէն,
կենդանի և մշտնջենական բանիւն Ացո·
‖Եսայ· * ‖Զի ամենայն մարմին իբրև զխոտ է· և ամ 24
40· 6· Յակով· փառք մարդոյ իբրև զծաղիկ խոտոյ· խոտն
1 · 10 · յամաքեցաւ՝ և ծաղիկն թօթափեցաւ· * ‖Եւ 25
բան Ացո մնայ յաւիտեան· այսինքն է բանն,
որ՛ի ձեզ աւետարանեցաւ·

Գ Լ· Ր·

Զ Կ՛ բայ թօթափել ‖այսուհետև զամ չա- 1
‖Հռոմ· րութի՝ և զամ նենգութի և զկեղծաւո-
6 · 4 · րութիս և զնախանձ, և զամ չարախօսութի·
Եփես· 4 · 22 · * իբրև զարդի ծնեալ մանկունս խօսունս· 2
Գործ· 3 · 8 · և անխարդախ կաթինն փափագիցէք· զի
Եբրայ· 12 · 1 · նովաւ աճիցէք՛ի փրկութե· * ‖Եթէ ճաշա- 3
կիցէք՝ զի քաղցր է Ացո· * ‖Ո՛ր որ մատու- 4
ցեալ՛ի վէմն կենդանի, որ թէպետ՛ի մարդ-
կանէ անարգեալ· այլ առ՛ի յՅս ընտրեալ
և պատուական է· * և դուք իբրև զվէմս 5
կեն-

կենդանիս չինիք տաճար հոգևոր. յանա-
րատ քահանայուն մատուցանել զհոգևորն
պատարագս՝ հաճոյս ՚ի, ՚ի ձեռն յիսի քրիս։
6 *Վանգն կայ իսկ ՚ի գրի. ‖ Թե ահաւա ‖ Ես։ 28. 16.
սիկ դնեմ ՚ի սիոնի վէմ ընտիր՝ գլուխ ան- Հռովմ.
կեան պատուական, և որ ՚ի նա հաւատաս- 9. 33.
7 ցէ՝ մի՛ ամաչեսցէ։ *Ձեզ այսուհետև հա-
ւատացելոց է վէմ պատուական. իսկ ան-
հաւատիցն, ‖ վէմ զոր անարգեցին շինողքն, ‖ Սաղ.
8 նա եղև գլուխ անկեան. *և վէմ գլորման 117. 22.
և վէմ գայթագղութե, որ գայթագղին Ես։ 8. 14.
ապստամբեալք ՚ի բանէն՝ յոր և եդանն։ Մտթ.
9 *Ա՛յլ դուք ազգ ընտիր, թագաւորու- 21. 42.
թե, քահանայութե. ազգ սուրբ, ժողո- Գործ. 4. 11.
վուրդ սեպհական. ոմն զի զձեր առաքինու-
թեիս նուիրիցէք այնմ, որ զձեզ ՚ի խաւա-
10 րէն կոչեաց յիւր սքանչելի լոյսն։ *‖ Որք եր- ‖ Ովես.
բեմն չժողովուրդ՝ բայց այրդ ժողովուրդ ՚այ. 2. 24.
որք չողորմեալք՝ այժմ ողորմութե գտիք։ Հռով. 9. 25.
11 *‖ Աիրելիք՝ աղաչեմ, իբրև զպանդուխտս ‖ Հռով.
և զնժդեհս ՚ի բայ մերժել ՚ի մարմնաւոր 13. 14.
ցանկութեցն, որ զինուորին ընդդեմ ոգ- Գաղ. 5. 16.
12 ւոյ. *զվարս ձեր ՚ի մէջ հեթանոսաց պար-
կեշաս ցուցանել. զի որով բամբասիցեն ըզ-
ձեզ իբրև զչարագործս՝ ՚ի բարւոք գործոցն
ձերոց գիտեալ՝ փառաւոր առնիցեն զՅԾ յա-
ւուրն այցելութե։ Գ՚Ր
13 *‖ Հնազանդ լերուք ամ մարդկեղէն ստեղ- ‖ Հռով.
ծուածոյ վ՚ա ՚ն. եթէ թագաւորի՝ իբրև 13. 1.
14 առաւել ումեք, *եթէ դատաւորաց՝ իբրև
՚ի նմանէ առաքելոց ՚ի վրէժխնդրուն չարա-
15 գործայ՝ և ՚ի գովուն բարեգործացն։ *Օ՚ի
այս-

այսպէս են կամք նոյ· բարեգործացն պատան-
ձեցուցանել զանզգամ մարդոյ զանց իտուէ։
*Իբրև զազատս լինել՝ և մի իբրև պատուական 16
չարուճ ունել զազատուէն. այլ իբրև նոյ ծա-
|| Հռով. 12. 10. ռայքն։* Ո՛ամենեսեան պատուեցէք. || զեղ 17
բայրսիբրուճ սիրեցէք. յոյ երկեր՛ուք. զթա-
|| Եբէր. 6. 5. գաւորս պատուեցէք։*||Ո՛ստայք հնազանդ 18
Կղեմ. 3. 22. լինել յոյմի երկիւղու տերանց, ոչ միայն բա-
րերարացն և հեզոց՝ այլև կամիսորացն։* Ո՛յի 19
Տէր 2. 9. այս շնորհք յոյ են, եթէ բարուք ինչ մտօք
տանիցի ոք վշտաց յանիրաւի։*Ո՛անզի զի՞նչ 20
երախտիք իցեն, եթէ յորժամ մեղանչիցիք՝
տանջիցիք, և համբերիցիք։ այլ թէ բարիս
գործ իցիք՝ չարչարիցիք՝ և համբերիցիք, այն
շնորհք յոյ են։*Ո՛անզի՝ ի դոյն իսկ կոչեցա- 21
րուք. զի և քրիստոս մեռաւ, և ձեզ եթող
|| Եսայ. 53. 9. օրինակ՝ զի զհետ երթայցիք հետոցն նորա։* || որ 22
1. Յովհ. 3. 5. ոչն արար մեղս, և ոչ գտաւ նենգուէն՝ ի բե-
րանն։* որ բամբասեալ՝ և ոչ փոխարէն բամ 23
բասէր. չարչարեալ՝ և ոչ պահեր սպառնա-
լիս. քայց իրաւամբք մատներ դատաւորին.
|| Եսայ. 53. 4. *|| որ զմեր մեղս իւրով մարմնովն վերացոյց 24
՝ի խաչափայտն. զի լիցուք զերծեալք՝ ի մե-
ղաց անտի, և լիցեմք արդարուեն կենդանիքս.
որոյ վիրօքն բժշկեցայք։*Ո՛անզի եիք իբրև 25
զոչխարս մոլորեալս. այլ այժմ դարձարուք
առ հովիւն և տեսուչ ոգւոց ձերոց։

Գ.Ի. Գ.

Գ.Գ. Պ՛ոյնպէս || և կանայք հնազանդ լինել ա- 1
|| Եբէր. 5. 22. րանց իւրեանց. զի եթէ իցեն նոքա ապըս-
Կղեմ. 3. 18. տամբք՝ ի բանէ անտի յաղագս կանանց զբ-
նա-

նացից, և առանց բանին իսկ շահեսցին,
2 * գիտել երկիւղիւ զձեր պարկեշտ գնացս։
3 * ‖ Որոց լինիցի ոչ արտաքուստ հիւսիւք և ‖ 1. Տիմ. 2. 9.
ոսկեհուռն ծամակալօք՝ կամ պաճուճեալ զգե-
4 գեստուք զարդ. * այլ ծածուկ սրտին մարդ-
դըն. անեղծութիւք հեղութեա՛ն և հանդարտու-
թեան հոգւոյն, որ է առաջի Աստուծոյ բազմապա-
5 տիկ։ * Քանզի այսպէս երբեմն և կանայք՝
որ յուսացեալ էին յԱստուած՝ զարդարէին զանձինս հնազանդել իւրեանց արանց։ * ‖ Որպէս ‖ Ծննդ. 18. 12.
և սառայ զկնի հնազանդ էր աբրահամու. և
տէր իւր կոչէր զնա. որոյ եղերուք դուք որդիք բարեգործք եղեն, և ոչ կասկածէիք՝ և
7 ո՛չ՝ ի միոջէ ինչ երկիւղէ։ * ‖ Նոյնպէս և արք ‖ 1. Պետ. 3. 7.
իմաստուի՛ բնակեսցեն ընդ նմա. իբրև տըկար անօթոյ առնկեցեն պատիւ կանանց՝ իբրև ժառանգակցաց շնորհացն կենաց. զի մի
8 խափան լինիցին աղօթիցն ձերոյ։ * Եւ զըլուսն ամենայնի, զի համամիտք իցէք՝ հա- ‖ Աստ. 17. 13.
մակարիք եղբայրասիրք՝ ազնուագութք խո- Հռով. 12. 17.
9 նարհք։ * ‖ Ո՛չ չար փոխանակ չարի հատու- 1. Թես. 5. 15.
ցանել, կա՛մ բամբասանս ընդ բամբասանաց. այլ զսորին հակառակն՝ օրհնել, զի յայս իսկ
կոչեցարուք՝ զի զօրհնուի՛ժառանգիցէք։
10 * ‖ Ո՛ր որ կամիցի զկեանս սիրել՝ և տեսա- ‖ Գ. Գ. Սաղմ. 33. 13.
նել զաւուրս բարիս թե, լռեցուսցէ զլեզուս
իւր՝ ի չարուքէ, և զշրթունս իւր՝ ի չխօ-
11 սելոյ զինեգութի։ * ‖ Խոտորեսցի՛ ի չարէ, ‖ Եսայ. 1. 16.
և արասցէ զբարի. խնդրեսցէ զխաղաղութի,
12 և երթիցէ զկնատնէ։ * Ո՛չ աչք տեառն՝ ի վե-
րայ արդարոց, և ականջք նո՛ր յաղօթս նո՛ց.
13 երեսք տեառն՝ ի վերայ չարագործաց։ * Եւ ո՞

հեղ որ չարչարիցեք զձեզ, եթէ դուք բար-
||Մ ապօք· 5 · 10· ւոյն նախանձաւոր լինիցիք: *||Այլ թէ և 14
չարչարիցիք ևս յաղագս արդարութե՛ն, երա-
նելի էք· բայց երկիւղ նո՛ց մի՛ երկնչիցիք և
մի՛ խռովեսջիք: *Այլ զՔրիստոս զնոյն զքո՛ սուրբ 15
առնիջիք ի սիրտս ձեր: Պատրաստ իցէք
տալ պատասխանի ամէն որ խնդրիցէ զբանն·
որ է ձեզ յուսոյն ձերոյ: *Այլ հեզութի՛ւն և 16
||Վեր· 2 · 12· երկիւղիւ ||առնիջիք բարս քաղցունս· զի ո-
րով չարախօսիցեն զձեզնո՛ւ չամօթ լիցին՝ որք
բամբասեն զձեր բարւոք գնացս ի քո՛ւս: *Օ՛ի 17
լաւ է բարեգործեա, եթէ կամիցին ըստ նո՛ւ
||Հռով· 5 · 6· կամացն չարչարիլ՝ քան չարագործեա՛ն. *||զի 18
Եբր· 9 · 28· և քո՛ւ միանգամ մե՛ռաւ ի վերայ ձեր մե-
ռաւ, արդարն ի վե՛ր անարդարոց· զի զձեզ
մերձեցուսցէ առ Աստ: Թէպէտ և մեռաւ
մարմնով, այլ կենդանի է Հոգւով: *Որով 19
և ոգւոցն՝ որ էին ի բանտին, երթեալ քա-
||Ծննդ· 7 · 7· րոզեաց՝ *երբեմն ապստամբեալոցն,||յորժամ 20
հներէր նո՛ւ՝ այ երկայնմտութի՛ւնն յաւուրս Նոյի·
յորս տապանն կազմէր· յոր նուազուկք՝ այս-
ինքն ոգիք իբրև ութ ապրեցան ի ջրոյն:
*Որ և զձեզ ընդ նմին օրինակի կեցուսցէ մկրը- 21
տութի՛ն· ո՛չ զմարմնոյ աղտն ի բաց ընկեն-
լով՝ այլ զբարւոք մտացն Հանդէս առ Աստ ի
ձեռն յարութե՛ն Յի՛սուսի· *որ է ընդ աջմէ 22
այ երթեալ յերկինս, ի հնազանդել նմա
հրեշտակաց և իշխանութեց և զօրութեց:

Գ·Լ· Գ·

Գ՛Ն Կ՛ին էարչարիլն մարմնով վե՛ռը, և դուք 1
ի նոյն միտս վառեցարո՛ւք· զի որ չար-

չարի

2 չարի մարմնով՝ դադարէ ՚ի մեղաց ։ * զի մի՛
և ս ըստ մարդկան ցանկութեց՝ այլ ըստ կամացն
3 Աստուծոյ կեցցէ զայլ և ժամանակն ։ * Քանզի
բաւական է անցեալ ժամանակն լինել ըզ կա-
մացն հեթանոսաց, որք գնային ՚ի պղծութիւք՝
ցանկութիւք գինւոյ հարբութիւք անառակու-
4 թիւք՝ արբեցութիւք՝ անօրէն կռապաշտութիւք ։ *Ո-
րով օտարանայեալք՝ ոչ ընդ ձեզ վազին ՚ի նոյն
5 անկարգուած ղեղութիւն, և հայհոյեն ։ * Որ
տայցեն պատասխանի այնմ, որ ՚ի պատրաս-
տին ունի դատել զկենդանիս և զմեռեալս ։
6 * Ո՛ր ՚ի սոյն իսկ և մեռելոց խոստացեալ
է, զի դատեսցին ըստ մարդկան մարմնով և
7 կենդանի լինիցին ըստ Աստուծով ։ * Ա՛մենե-
ցուն վախճան մերձեալ է. զգաստացարուք
այսուհետև՝ և լերուք զուարթունք յաղօթս ։
8 * Նախ քան զամենայն սէր սիրտ ունել ընդ մի-
մեանս. զի սէր ծածկէ զբազմութիւն մեղաց ։
9 * Հիւրասիրք լինել ըստ միմեանս առանց
10 տրտնջելոյ ։ * Որպէս ընկալաք շնորհս ինչ՝ ՚ի միմեանս զնոյն մատակա-
րարել, իբրև զբարւոք հաղարապետս պես-
11 պես շնորհացն Աստուծոյ ։ * Եթէ ոք խօսի՝ իբ-
րև զբանս պատգամս Աստուծոյ. եթէ ոք մատակարարի-
ցէ՝ իբրև ՚ի զօրութենէ՝ զոր շնորհէ Աստուած. զի յամենայն
փառաւորեսցի Աստուած ՚ի ձեռն Յիսուսի, որում
է փառք և զօրութիւն յաւիտեանս ամէն ։
12 * Սիրելիք՝ մի օտարանայ համարել զբեռանդն
ինչ՝ որ ՚ի փորձութիւն ձեզ լինիցի, որպէս թէ
13 օտար ինչ իրք ձեզ դիպիցէ ։ * այլ իբրև հա-
ղորդեալք քոյ չարչարանացն՝ ուրախ լինի-
ջիք, զի և ՚ի յայտնութիւն փառաց նո՛ր ցնծա-

Ա՛մէն։ ‖ Ա՛ռաքեալ. 10. 12. ‖ Հռովմ. 12. 13. ‖ Փիլիպպ. 2. 14. ‖ Հռովմ. 12. 6. ‖ Ա. Կորնթ. 4. 2.

Գ. Ո.

ցեալք

ցեալք բերկրեսջիք ։ *Իսկ եթէ նախատե- 14
ցիք եւս վ՚ա սնուանն քո՛ի , երանելի եք · զի
փառացն՝ և զօրութե՛ն անուն է , և այ հոգին
՚ի վ՚ր ձեր հանգուցեալ է ։ *Այ՛ի ոք ՚ի ձէնջ 15
չարչարեսցի իբրև զսպանօղ , կամ իբրև ըզ-
գող , կամ իբրև զչարագործ , կի՛ իբրև զօ-
Փիլիպ· տարատեսուչ ։ *Ա՛պա եթէ իբրև զքրիս- 16
ա· 29· տոնեայ՝ մի՛ ինչ ամաչեսցի · այլ փառաւօր
առնիցէ զա՛ծ անուամբն այսուի՛կ ։ *Օ՛ի 17
ժամանակ է սկիզբն լինելոյ դատաստանին
՚ի տանէն այ ։ զի եթէ նախ ՚ի մէնջ · իսկ
զի՛նչ կատարած այնոցիկ իցէ՝ որ ո՛չ հաւանե-
Աբակ· ցան այ աւետարանին ։ *Ա՛ւ եթէ արդարն 18
ա· 31· հազի՛ւ կեցցէ , իսկ ամբարիշտն և մեղաւորն
ո՛ւր գտանիցի ։ *Այ՛ զի որ չարչարիցին ըստ 19
այ կամացն , հաւատարի՛մ հաստչին աւան-
դեսցեն զիւրեանց ոգիս քարեգործութի՛ւնք ։

Գ Լ Ա Ն ։

Գ Լ Ա Օ՛ երիցունս այսու հետեւ ասե՛մ՝ իբրև 1
եր իցակից՝ և վկայ չարչարանացն քո՛ի ,
որ և հանդերձեալ փառացն յայտնելոյ հա-
ղորդ · *արածեցէ՛ք՝ որ ՚ի ձեզ հօտ է այ · 2
վերակացու լինել՝ մի՛ իբրև ակամայ՝ այլ կա-
մաւ ըստ այ · մի՛ զօշաքաղութի՛ւ , այլ յօժարու-
թի՛ւ · *մի՛ իբրև տիրելով վիճակացն , այլ 3
լինել օրինակ հօտին ։ *Օ՛ի յերևել հով- 4
ուապետին՝ ընդունիցիք զանթառամ փա-
ռացն պսակ ։ *Այնպէս և երիտասարդք 5
հնազանդ լերուք ծերոց ։ Ա՛մենեքեան ընդ-
Աբակ· միմեանս զխոնարհութի՛ն ունիցիք · ։ զի այ
ա· 34· ամբարտաւանից հակառակ կայ , տայ շնորհս
խո-

6 խոնարհաց ։ * ‖ Խոնարհեցարուք ընդ հզօր ‖Յակ. 4 · 10 ·
ձեռամբն ՚ոյ · զի զձեզ բարձրացուսցէ ՚ի
7 ժամանակի ։ * ‖ Զ ՚ամ հոգս ձեր ընկեցէք ‖ Սաղմ. 54 · 23 ·
՚ի նա , զի նա է՝ որ հոգայ վմ ձեր ։
8 * Զբթնեան լերուք՝ հսկեցէք , զի ոսոխն ձեր Ղ · Կ
սատանայ իբրև զառիւծ գոչէ , շրջի և խընդ-
9 րէ՝ թե զո՛ կլանիցէ ։ * ‖ Զրա՛ ՚ի դիմի հար-
կանիցէք հաստատեալք հաւատովք · գի-
տասջիք զնոյն անցս չարչարանաց եղբայրու-
թե ձերոյ՝ յաշխարհի յանձինս կատարել ։
10 * ԵՒ ՚ա՛ծ ամենայն շնորհաց՝ որ կոչեաց զմ-
ձեզ յիւր ՚ի յաւիտենական փառսն քՙիս
յՙիս , որում փոքր մի եղերուք չարչարակից ,
նա կազդուրեցուսցէ կարողացուսցէ հաս-
11 տահիմն արասցէ ։ * Ա՛մն իշխանութե՛ն և
12 փառք յաւիտեանս ամէն ։ * ‖ ՚Ի ձեռն սիղ- ‖2·Կորն.
ուանոսի հաւատարիմ եղբօր , որպէս կար- 1 · 19 ·
ծեմ՝ փոքր ՚ի շատէ գրեցի առ ձեզ մխիթա-
րել · և ՚ի վե՛ր սորին վկայել · զի և այս ճըշ-
մարիտ շնորհք ՚ոյ են՝ յոր հաստատեալ կայ-
13 ցէք ։ * ‖ Ողջոյն տայ ձեզ՝ որ ՚ի բաբելոն ընտ-
րեալոյց եկեղեցին է · և Մարկոս որդի իմ ։
14 * ‖ Ողջո՛յն տացէք միմեանց ՚ի համբոյր սիրոյ-
բուԹե՛ ։ ‖ Խաղաղութի՛ ըստ ձեզ ամենեսեան ,
որ կք ՚ի քՙս յՙս · ամէն ։

ԹՈՒՂԹ

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵԱՑ

ՊԱՏՐՈՍԻ ԸՆԴՀԱՆԼՈՑ

ԵՐԿՐՈՐԴ

ԳԼՈՒԽ Ա.

ԴԵ Շիմէոն պետրոս ծառայ և առաքեալ յիսուսի քրիստոսի, որոց հանդիպեալ մեզ հասեալ հաւատով յարդարութեան մերոյ և փրկչին յիսուսի քրիստոսի։ 1
* Շնորհք ձեզ և խաղաղութիւն բազմասցի 2
գիտութեան նորա և յիսուսի տեառն մերոյ։ * Որպէս 3
զամենայն մեզ իւրոյ ածեղէն զօրութեամն առ
ի կեանս և յածապաշտութիւն շնորհեալ. ի
ճանն գիտութեանն այնորիկ, որ կոչեացն զմեզ
յիւր ի փառան և ի վայելչութիւն։ * Որով 4
մեծամեծքն և պատուականն աւետիք պարգեւեալ են մեզ. զի նոքիմբք ածեղէն բնութեան լինիցիմք հաղորդակիցք, փախուցեալք
ի ցանկութեաց աշխարհիս և յապականութեան։ * Այս սմին այսմիկ զամ փոյթ ի մէջ 5
առեալ՝ ձերոյք հաւատովքն մատակարարեսջիք զառաքինութիւն, և առաքինութեն զգիտութիւն, * և գիտութեքն զժուժկալութիւն, 6
և ժուժկալութեքն զհամբերութիւն, և համբերութեքն զածապաշտութիւն, * և ածապաշտութեքն զեղբայրսիրութիւն, և եղբայրսի-
րու-

8 րուքեն զսէր ։ * Օ այսոսիկ ձեր յանձին կա-
լեալ՝ և՝ի սոյն յաձախեալ, ոչ դատարկս և
անպտուղս զձեզ հաստատիցեն՝ի ճն մերոյ
9 յիսուքի գիտութենն ։ * Ոսկ որ ոչն լոյեն սո-
քա մերձ, կոյր է և զաչացու· ՚ի մոռացօնս
զարձուցեալ զսրբութենէ առաջնոց իւրոցն
10 յանցանացն ։ * Ո ասն որոյ է՛զբարբ՝ առաւել
փութասջիք՝ զի բարեացն գործովք հաստա-
տուն զձեր կոչումն, և զընտրութենէ պահե-
ցէք ։ Օ այս արարեալ՝ ոչ երբէք յանցանէ-
11 ցէք· * զի այսպէս առատապէս չնորհեսցի
ձեզ մուտ՚ի յաւիտենական արքայութենէ ճն
մերոյ և փրկչին յսի քսի ։
12 * Ո ովս պատրաստիցեմ միշտ ձեզ յիշեցու-
ցանել զայս սոցին առաւել և գիտակացն և
հաստատելոցն՝ եկեալ հաստեալ ՚ի շմարտու-
13 թենն ։ * Ո անդր իրաւունս համարիմ մինչ
դեռ եմ՚ի մարմնի աստ՝ զարթուցանել զձ-
14 ձեզ յիշատակօք ։ * Գիտեմ թէ վաղվաղա-
կի է լինելոց մերկանալ յինէն մարմնոյս·
15 որպէս և ճն մեր յս քս ‖ եցոյց ինձ ։ * Ա և ‖Ցն· 21· 19·
փութամ ձեռնիմ միշտ զձեզ յօրդորել· զի
և յետ իմոյ ելանելոյ յաշխարհէս՝ առնիցէք
16 զյիշատակս այսոցիկ ։ * ‖ Ո անդր ոչ երբէք ‖1·Կոր·
պաճուճեալ՝ինչ առասպելաց զկնի երթեալ 1· 17·
ցուցաք ձեզ զճն մերոյ յսի քսի զօրութենին
և զգալուստն· այլ մեզին եղեալ ականա-
17 տեսք նորա մեծութենէն ։ * Ո անդր առեալ
յճն և՚ի հօրէ զփառս և զպատիւ· եկեալ
այնպիսի բարբառոյ՝ ՚ի մեծ վայելչութենէ
փառաց անտի· ‖ Եթէ դա է որպէս իմ սիրե- ‖Մ ապր·
18 լի՝ ընդ որ ես հաճեցայ ։ * Ա և զայս բարբառ 17· 5·
Մ արէ· 9· 6·

Ղ·ԽԱ· մեք իսկ լուաք եկեալ յերկինից՝ որ ըստ նմա
9· 35· իսկ էաք ՚ի ծբ լերինն։ * Այլ ունիմք հաս- 19
տատագոյն զբանն մարգարէական. որում
եթէ անսայցէք՝ բարւոք առնէք. իբրև ճրա-
գի՝ որ տայցէ լոյս ՚ի խաւարչային տեղ-
ւոջ, մինչև աւուն լուսաւորեսցէ, և արու-
սեակն ծագեսցէ ՚ի սիրտս ձեր։
Ղ՝ Ղ *Այս նախ այսմ գիտակ լինիջիք. ‖ զի ամ- 20
‖2· Տիմ. մարգարէութիւն իւրոց գրոց լուծումն ոչ ու-
3· 16· նի։ * Վասնզի ոչ եթէ ըստ կամաց մարդ- 21
կան տուաւ մարգարէութիւն երբեք, այլ ՚ի
հոգւոյն սրբ կրեալք՝ խօսեցան մարդիկ յն։

ԳԼ· Ր·

Լինէին և սուտ մարգարէք ՚ի ժողովրդ- 1
դեանն՝ ոյն և այժմ՝ ի ձեզ լինիցին սուտ
վարդապետք. որք սպրդել մուծանեն հերձ-
ուածս կորստեան, և զտէրս որն գնեաց զնա
ուրացեալ՝ ածեն ՚ի վերայ անձանց զարագա-
հան կորուստ։ * Եւ բազումք անկեալ 2
երթիցեն զհետ նոցա անառակութեանցն. վասն
որոյ զճմարտութեն ճանապարհ հայհոյիցի։
* Եւ ագահութիւք մտացածին բանիւք առ- 3
նիցեն զձեզ վաճառանդի։ որոց դատաստանն
՚ի քնէ ոչ դատարկանայ, և կորուստն նոցա
‖3·ՎԷ· ոչ նիրհեսցէ։ * ‖ Օ՛ի եթէ ՚ի հրեշտակսն 4
4· 18· յանցուցեալս ածոչ ոչ խնայեաց, այլ խաւա-
3·ՏԻ· րին կապանօք արկեալ ՚ի տարտարոսն՝ ետ
1· 6· պահել ՚ի դատաստան։ * Եւ ոչ ՚ի սկզբանն 5
‖3·ՆԵՂ· աշխարհի խնայեաց. ‖ բայց զուրթ երորդն
7· 1· զնոյ՝ զարդարութեն քարոզ պահեաց ՚ի ջըր-
հեղեղ աշխարհի՝ ամբարշտեալսդն ածեալ։

* Եւ

6 *Եւ զքաղաքս սոդոմացւոցն եւ գոմորացւոց ‖ Ծննդ.
եւոց դարձուցեալ յաձիւն՝ դատեցաւ, օրի- 19·25.
նակ առ յապուս ամբարշտեալոցն կացուցանելոյ: 2. Օրէն.
7 *Եւ զարդարն զղովտ ձանձրացեալ յան- 29·23.
8 կարգ գիջութենն գնացից փրկեաց. *քանզի ականատես եւ ականջալուր արդարն բը-
նակեալ՝ ի մէջ նոցա, օր ըստ օրէ զիւր սուրբ
ոգիսն նոյն անօրէն գնացիւքն տանջէր:
9 *Գիտէ տէր զնուաստսս փրկել՝ ի փորձու- Գ. Ն
թենէ, եւ զանիրաւս պահել՝ ի տանջանս ա-
10 ւուրն դատաստանի. *մանաւանդ՝ որ զհետ
մարմնոյ պղծալից ցանկութեց իւրեն երթեալ.
արհամարհօղք աէրութենն՝ ժպիրհք յանդ-
11 գուցք՝ չզանգիտեն զփառսն հայհոյել:*Մինչ
հրեշտակք զօրութիք և կարողութիք քան զնո
մեծամեծք՝ չածեն զնոսքօք՝ ի տէրէ զհայ-
12 հոյութենն դատաստան: *Այլ սոքա իբրև
զանխօս անասունս ըստ բնածին բարուցն յե-
ծումն և յապականութի՝ որոց չենն գիտակ,
հայհոյեն յապականութե իւրեանց, և ա-
13 պականեսցին՝ *տանջեալ ք՝ ի վարձուց անի-
րաւութե. որ ցանկուն զաւուրն փափկու-
համարին. բծկանք արատաւորք՝ փափկա-
14 ցեալք՝ ի պատիրս իւրեանց. լեալ ձեզ խըր-
թախձանակիցք: *Ունին հանդոյնս
պոռնկաց՝ անդադարս՝ ի մեղաց, պատրեն
զանձինս յողղողդաց. որ ունին սիրտ հա-
15 րեալ զագահուե, մանկունք անիծից: *Ձգո-
ղեալ զուղղորդ ճանապարհն՝ մոլորեցան.
‖ զհետ երթեալ ճանապարհին բաղաամայ ‖ Յուդ.
բէովրեան՝ զվարձս անիրաւուե սիրեցին: 1·11.
16 *որ կշտամբանս իւրոյ անօրինութենն ստա-

ցաւ

||Թուոց· գաւ զնշն անխօսուն . ||մարդկեղէն բարբա-
22 · 28 · ռոյն բարբառեալ՝ արգել զմարգարէին զա-
նօրէնութիւն : *Յայսիսիքն են աղբիւրք 17
անջրդիք՝ և մէգք վարեալք ի մրրկէ . որոց
աղջամուղջք խաւարին յաւիտեան պահեալ
կան : *Կանգի մեծաբանս մնոտեաց բար- 18
բառեալ պատրեն գկիզուԹիք ցանկուԹիք
մարմնոյ զայնոսիկ՝ որ ստոյգն փախչիցին
յայնցանէ՝ որ ի մոլորուԹենէն շրջելոցն . *նոցա 19
աղատուԹիւն խոստանան , և ինքեանք ապա-
||Յովհ· կանուԹեան ծառայք են . ||զի որով իւիք յաղ-
2 · 34 · Հռով· Թիցէ ոք , նորին և ծառայ է : *Օ՛ի եԹէ 20
6 · 16 · փախուցեալք ի պղծուԹենէ աշխարհի գի-
||Եբր· տուԹիւն Տեառն մերոյ և փրկչին յսի քսի , || և դար-
6 · 4 · ձեալ ընդ նոյնս շաղեալք պատիցին՝ եղև նոյ
վախճանն չար քան զառաջինն : *Օ՛ի լաւ 21
էր նմ՝ եԹէ ընաւ իսկ չէր ծանուցեալ զար-
դարուԹիւն ճանապարհ· քանզի ծանեան՝
և յետս կացին ի՛ նէ պատուիրանէն՝ որ նո-
ցա աւանդեցաւ : *Լինկեալ ի դէպ նմ ճշդ- 22
Առակ· մարիտ առակին զգ.նուէ, || եԹէ շուն դաձ-
26 · 11 · նայ անդրէն ի փսխած իւր , և խոզ լուա-
ցեալ՝ ընդ տիղմ Թաւալեալ :

Գ·Ի·Գ·

Գ·Օ· Օ՛այս ձեզսի՛րելիք՝ երկրորդ ԹուղԹ գրեմ: 1
որով զարԹուցից ի յիշատակ զհաստա-
տուն միտս ձեր . *յիշել զբառաջադոյն ա- 2
սացեալ պատգամն ի սջց մարգարէից և յա-
ռաքելոցն ձերոց , զպատուէրս տեառն և փրկչին:
||1· Տիմ· *Այց զայս նախ գիտասջիք , ||զի յաւուրս 3
4 · 1 · 2· Տիմ· յետինս եկեսցեն արհամարհօղք՝ այպա-
3 · 1 · նօղք ,

նօղք, որ ըստ իւրեանց ցանկութեանց գնայ- Յուդ.
4 ցեն: *և ասիցեն՝ ո՞ր են աւետիք գալըս- ւ. 18.
տեան նը. զի յորմէ հետէ հարքն ննջեցին՝
ամենայն ինչ նոյնպէս կայ սկսեալ խակզբանէ
5 արարածոց: *Նա զայն մոռացեալ իցէ նո-
ցա՝ որ զայսն կամին. եթէ երկինք եղեն՝ ի
սկզբանէ՝ և երկիր՝ ի ջրոց, և ջրովք հաս-
6 տատեալ բանիւն Աստուծոյ. *վասն որոյ երբեմն
աշխարհ ջրհեղեղաւ ապականեալ՝ կորեաւ:
7 *Նա այժմ երկինք և երկիր նովին բանիւ
դանձեալ էն. հրոյ պահեալք յօրն դատաս-
տանի՝ և կորստեան մարդկան:
8 *Նա այս և մի լիցի՝ ի ձէնջ ծածկեալ սի-
րելիք, զի մի օր նոյն իբրև զհազար ամ է, և
9 հազար ամ իբրև զմի օր: *Ո՛չ յամեցուսցէ
Տէր զաւետիսն՝ որպէս ոմանք յամի համա-
րին, այլ երկայնամիտ լինի առ ձեզ. քանզի
ո՛չ կամի՝ եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենեցուն
հասանել յապաշխարութիւն:
Ղ. Լ.
10 *Ա՛յլ եկեսցէ օր Տեառն իբրև գգող. յորում Ա. Թես.
երկինք տագնապաւ անցցեն, և քնութիք ե. 2.
հրով կիզեալ լուծցին, և երկիր՝ և որ՝ ի Յայտ.
11 նմա գործք գտանիցին: *Նա՝ ի լուծանել 3. 3.
այսպէս այսր Տեառն, ո՞րպիսի ինչ պարտ իցէ 16. 15.
ձեզ գտանել. այլ սուրբ և Աստուածապաշտ կար-
12 գաւ ակնունել, *և փութալ հասանել գալս-
տեան աւուրն Տեառն. յորում երկինք հրայ-
բեայք լուծանիցին, և քնութիք հրդեհեալ
13 հալիցին: *Ա՛յլ յորոյ երկնից՝ և նորոյ երկրի Եսայ.
ըստ աւետեացն հայեցեալ սպասիցեմք, յորս 65. 17.
14 արդարութիւն բնակէ: *Ա՛ ասն որոյ սիրելիք՝ 66. 22.
այսոցիկ սպասեալ, փո՛թ յանձին ունիջիք՝ Յայտ.
21. 1.
ան-

անբիծք և անարատք գտանել նմա ՚ի խա-
ղաղութիւն։ *‖և զնոսն երկայնմտութիւն՝ փըր- 15
‖Հռոմ. 2· 4· կութիւն համարիջիք։ Օ՚ր օրինակ և սիրելի
եղբայրն մեր պօղոս՝ ըստ շնորհելոյ իմաստու-
թիւնն նմա ՚յ՚ գրեաց ձեզ· *ոյզ և յամենայն իսկ 16
թուղթս խօսի վասն այսոցիկ· յորս գտանին
ինչ ինչ դժուարիմաց, զոր անուսմունքն և
յողդողդքն կամակորեն· որպէս և զամե-
նայն իսկ գիրս առ իւրեանց անձանցն կո-
րուստ։ *Դուք այսուհետև սիրելիք՝ իբրև 17
զկանխագիտս զգուշասջիք, զի մի անառակ
մոլորութեանն զդաճեալք՝ անկանիջիք յաս-
տեաց հաստատութենն։ *՚Աճեցէք շնորհօք 18
և գիտութեանն ՚ի՚ն մերոյ և փրկչին յի՚ս քի՚։
՚Նմա փառք՝ և այժմ, և յօրն յաւիտենից·
՚Ամէն։

ԹՈՒՂԹ

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵԱՑ

ՅՈՎՀԱՆՆԱՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԱՒԱՋԻՆ

ԳԼՈՒԽ Ա.

1 ՍԿԻԶԲՆ ԻՄԿՕՐԸՆԱՅ. ԵԿ
զորմէ լուաքն՝ որում ականա-
տեսն իսկ եղեաք. ընդ որ հայե-
ցաքն, և ձեռք մեր շօշափեցին՝ ի
2 վէր բանին կենաց: *Եւ կեանքն յայտնե-
ցան, և տեսաք՝ և վկայեմք և պատմեմք ձեզ
զյաւիտենական կենացն, որ էր առ հօր՝ և
3 երևեցաւ մեզ: *Զոր տեսաքն և լուաք՝
պատմեմք և ձեզ, զի և դուք հաղորդութեի
ունիցիք ընդ մեզ. և մեր հաղորդութիւնն իցէ
4 ընդ հօր՝ և ընդ որդւոյ իւրում յիսուսի: *Եւ
զայս գրեմք ձեզ, զի ձեր ուրախութիւնն կա-
5 տարեալ լիցի: *Եւ այս են աւետիքն՝ զոր
լուաք առ՝ի նմանէ՝ և պատմեմք ձեզ. ‖ զի ‖ Յհ. ա.
ացծ լոյս է, և խաւար՝ի նմա չիք և ոչ ի: 8. 12.
6 *Եթէ ասիցեմք եթէ հաղորդութիւն ունիմք
ընդ նմա՝ և՝ի խաւարի շրջիցիմք, ստեմք՝ և
7 ոչ առնեմք զճշմարտութիւնն: *Իսկ եթէ ընդ
լոյս գնայցեմք՝ որպէս և նա լոյս է, հաղորդու-
թիւն

‖ Եբր· 9· 14· ՚Ի՚ ուն իմք ըն միմեանս ։ ‖ և արիւնն յեսու որդ-
Ա· Պետ· 1· 19· ւոյ նը սրբէ զմեզ յամէ մեղաց ։ * ‖ Եթէ 8
‖3 Թագ· 8· 46· ասիցեմք՝ եթէ մեղս չունիմք , զանձինս խաբեմք · և ճշմարտութի՚ ի մեզ
‖ Առակ· 20· 9· ոչ է ոյ ։ * Ապա եթէ խոստովան լինիցիմք 9
Ժ՚ղովհ· 7· 21· զմեղս մեր , հաւատարիմ է նա՝ և արդար
եա՚ ի թողուլ զմեղս մեր , և սրբել զմեզ
յամէ անիրաւութե՚ ։ * Եւ եթէ ասիցեմք՝ 10
եթէ ոչինչ մեղաք , սուտ առնեմք զնա · և
բան նորա ոչ է ՚ի մեզ ։

ԳԼ· Ր·

ՆՐ Որդեակք իմ, զայս գրեմ ձեզ՝ զի մի՛ մեղ- 1
ցէք · և եթէ մեղիցէ ոք , ունիմք բարե-
խօս առ Հա՚ զհա՚ք՝ զարդարն՝ և զանարատ ։
* Եւ նա է քաւութի՚ մեղաց մերոց · և ոչ 2
եթէ մերոցն միայն՝ այլև համ աշխարհի ։
* Եւ յայսմիկ գիտեմք՝ եթէ ծանեաք զնա , 3
եթէ զպատուիրանս նը պահիցեմք ։ * Որ 4
ասիցէ՝ եթէ ծանեայ զնա, և զպատուիրանս
նը ոչ պահիցէ , սուտ է՝ և ճշմարտութի՚ ի
նմա ոչ է ոյ ։ * Իսկ որ պահիցէ զբան նորա, 5
արդարև ՚ի նմա կատարեալ է սէրն Հայ ։ այս-
ուհետև ճանաչեմք՝ եթէ ՚ի նմա եմք ։ * Որ ա- 6
սիցէ ՚ի նմա բնակել , այնպէս պարտի գը-
նալ՝ որպէս և նայն գնաց ։

ՆԳ * Սիրելիք՝ ոչ եթէ նոր ինչ պատուիրան գը- 7
րեմ ձեզ , այլ զհին պատուիրանն՝ զոր ՚ի
սկզբանէ ունէիք · և հին պատուիրան՝ բանն
‖ Յհ· 13· 34· է զոր լուարուք ։ * ‖ Դարձեալ նոր պատուի- 8
15· 12· րան գրեմ ձեզ՝ որ է ճշմարիտ ՚ի նմա՝ և ՚ի
ձեզ · զի խաւարն անցանէ , և լոյսն ճշմա-
րիտ

9 բիտ արդէն իսկ երևի ։ * Որ ասէ եթէ ՝ի
լոյսն եկէ՝ և զեղբայրն իւրատիցէ , սուտ է՝
10 և ՝ի խաւարին է տակաւին ։ * Որ սիրէ զեղ- ‖ Վայր·
բայր իւր, ՝ի լոյս քնակէ՝ և գայթագղուքի 3·14·
11 ՝ի նմա չիք ։ * Իսկ որ ատեայ զեղբայր իւր՝
՝ի խաւարի է , և ընդ խաւար շրջի · և ոչ գի-
տէ յո՞ երթայ , զի խաւարն կուրացոյց զաչս
12 նը ։ * Գրեմ ձեզ որդեակք՝ զի թողեալ են
13 ձեզ մեղքն ձեր վ՚ն անուան նը ։ * Գրեմ
ձեզ հարք՝ զի ծանեայք դուք զայն՝ որ՚ի սկզբ-
բանէն է ։ Գրեմ ձեզ երիտասարդք՝ զի յաղ-
14 թեցիք դուք չարին ։ * Գրեցի ձեզ մանու-
կունք՝ զի ծանեայք դուք զՀայրն ։ Գրեցի
ձեզ հարք՝ զի ծանեայք դուք զայն որ՚ի սկզբ-
բանէն է ։ Գրեցի ձեզ երիտասարդք՝ զի հզ
դուք հզօրացեալք՝ և բանն ՚այ ՝ի ձեզ բնա-
15 կի , և յաղթեցիք դուք չարին ։ * Մի՛ սիրիք
16 զաշխարհ՝ և մի՛ որ ինչ յաշխարհի է ։ * Ա-
թէ ոք սիրէ զաշխարհ , ոչ է ՝ի նմա սէր Հօր ·
զի ամենայն որ ինչ յաշխարհի է՝ ցանկութիւն
է մարմնոյ , և ցանկութիւն է աչաց , և ամբար-
տաւանութիւն աստի կենացս · որ ոչ է առ ՝ի
17 Հօրէ՝ այլ յաշխարհէ աստի է ։ * Եւ աշ-
խարհս անցանէ՝ և ցանկութիւն նը · իսկ որ
առնէ զկամն ՚այ՝ մնայ յաւիտեան ։
18 * Որդեակք յետին ժամանակ է, և որ՝պ լուա- Ա Գ
րուք՝ եթէ նեռն գալոց է, և արդէն իսկ նե-
ռինք բազումք եկեալ են , որով մարթեմք
19 իմանալ՝ եթէ յետին ժամանակ է ։ * Ել՛ ՚ի
մեզ եկին , այլ ոչ էին ՝ի մեզ · զի եթէ ՝ի
մեզ էին՝ ապա առ մեզ մնային. այլ զի յայտ-
նի լինիցին՝ եթէ ոչ էին ամենեքեան նոքա ՝ի
մեզ ։

մինչ։ *Այլ դուք օծումն ունիք առ՚ի սրբ- 20
ոյն, և գիտէք ամենեքին։ *Ոչ գրեցի ձեզ՝ 21
եթէ ոչ գիտէք զճշմարտութիւնն, այլ եթէ գի-
տէք զնա· և թէ՝ զի ոչ ամենայն սուտ ոչ է ՚ի ճըշ-
մարտութենէ անտի։ *Ո՞րիկ սուտ, ե- 22
թէ ոչ՝ որ ուրանայ եթէ յիսուս չէ քրիստոս։ Նա իսկ
է նեռն, որ ուրանայ զհայր և զորդի։ *Ա- 23
մենայն որ ուրանայ զորդի, և ոչ զհայր ընդ-
ունի· իսկ որ խոստովանի զորդի, նա և
զհայր ընդունի։ *Դուք՝ զոր լուարուքն 24
իսկզբանէ՝ ՚ի ձեզ քնակեսցէ· զի եթէ ՚ի
ձեզ քնակեսցէ՝ զոր իսկզբանէն լուարուք,
և դուք յորդի և՚ի հայր քնակեսջիք։ *Այս 25
այս են աւետիքն՝ զոր աւետարանեաց նա
մեզ՝ զկեանս յաւիտենական։
*Ա՛յս գրեցի ձեզ, զի մի՛ ոք զձեզ մոլորե- 26
ցուցանիցէ։ *Այլ դուք օծումն՝ զոր ըն- 27
կալարուք ՚ի նմանէ՝ քնակեսցէ ՚ի ձեզ· և
չէ՛ ինչ պիտոյ՝ թէ ոք զձեզ ուսուսցէ, այլ
որպէս զինքն օծումն ուսուցանիցէ զձեզ վասն
ամենի· և ճշմարիտ է՝ և չէ՛ սուտ· և որպէս ու-
սոյցն զձեզ, կայք ՚ի նմա։ *Այժմ՛ որ- 28
դեակք՝ կացէ՛ք ՚ի նմա՛ն· զի եթէ յայտնեա-
ցի, ունիցիմք համարձակութիւն, և մի՛ ամա-
չեսցուք ՚ի նմանէ ՚ի գալստեանն նորա։ *Ո՛վ 29
եթէ գիտիցէք՝ եթէ արդար է նա, իմաս-
ջի՛ք՝ եթէ ամենայն որ առնէ զարդարութի՛ն՝ առ՚ի
նմանէ է ծնեալ։

Գ.

Տեսէ՛ք՝ որպիսի սէր ընծայեաց մեզ հայր· 1
զի որդիք ա՛ստ կոչեսցուք և եմք։ վա՛ս
սորիկ

սորիկ աշխարհ ոչ ձանաչէ զմեզ՝ քանզի ոչ
ծանեաւ զնա :
Ա. Ո. 2 * Սիրելիք՝ այժմ որդիք աստ եմք , և չեւհաս է
յայտ՝ եթէ զինչ լինելոց իցեմք . գիտեմք՝
զի յորժամ նա յայտնեսցի՝ նման նմա լինել-
լոց եմք , զի տեսանելոց եմք զնա՝ ոյք և էն :
3 * Եւ ամ որ ունի զայս յոյս յանձին՝ սրբէ
4 զանձն իւր՝ ոյք և նայն սուրբ է : * Ամենայն
որ զմեզս գործէ , նա և զանօրէնութիւն առ-
5 նէ , և ինքն իսկ մեղքն անօրէնութիւն է : * Եւ
գիտեմք՝ զի նա յայն սակս յայտնեցաւ՝ զի զբ-
6 մեղս բարձցէ , ‖ և ՚ի նմա մեղք ոչ են : * Ա- ‖ Եսայ.
մենայն որ ՚ի նմա է հաստատեալ՝ ոչ մեղան- 53. 9.
էր . և ամ որ մեղանչէ , ոչ տեսեալ զնա՝ և ոչ 1. Պետ. 2. 22.
7 ծանեաւ զնա : * Մանկունք՝ մի ոք զձեզ
խաբեսցէ . որ առնէ զարդարութիւն , արդար
8 է՝ ոյք և նայն արդար է : * ‖ Եւ որ առնէ զբ- ‖ Յովհ.
մեղս՝ ՚ի սատանայէ է , զի իսկզբանէ սա- 8. 44.
տանայ մեղանչէ . վասն այսորիկ յայտնեցաւ
որդին աստ՝ զի լուծցէ զգործս սատանայի :
9 * Ամենայն որ ծնեալ է ՚ի Հաւր՝ մեղս ոչ առ-
նէ , զի սերմն նորա ՚ի նմա մնայ . և ոչ կարէ
10 մեղանչել , զի ՚ի Հաւր ծնեալ է : * Այսուհիկ
յայտնի են ՚ի միմեանց որդիք աստ՝ և որդիք
սատանայի :
Ա. Լ. Ամենայն որ ոչ առնէ զարդարութիւն՝ չէ նա
11 յաստ , և որ ոչ սիրէ զեղբայր իւր . * զի այս
է պատուիրանն՝ զոր լուարուք իսկզբանէ՝
12 ‖ զի սիրեսցուք զմիմեանս : * Ոչ ոյք ‖ կայենն ‖ Յովհ.
՚ի չարէ անտի էր՝ և սպան զեղբայրն իւր , 13. 34.
15. 12.
և ընդ սակս սպան զնա . զի իւր գործքն չար ‖ Ծննդ.
13 էին , և եղբօրն բարիք : * Եւ մի՛ ինչ զար- 4. 8.
մա-

մանայք Հղբարք, եթէ աշխարհ զձեզ ա-
տեայ։ * Ա՛նք գիտեմք՝ զի փոխեցաք ի մահ 14
ուանէ ի կեանս, քանզի սիրեմք զեղբարս.
|| ՂՒԿ. || իսկ որ ոչն սիրէ, անդէն ի մահուն մնայ։
19. 17.
ՎԷՐ. * Ա՛մենայն որատեայ զեղբայր իւր՝ մարդ 15
2. 10. դասպան է. և գիտէք՝ զի ոմ մարդասպան
ոչ ունի կեանս յաւիտենականս յանձին հաս-
|| ՅՈՎ. տատեալ։ * || Ա՛յսուհետև գիտացաք զսէրն 16
15. 13. (այ). զի նա զանձն իւր եդ վ՚ի մեր. և մեք
վ՚ի եղբարց մերոց պարտիմք դնել զանձինս։
|| ՅՈՒՎ. * || Ո՛ր ունիցի զկեանս ինչ զաշխարհիս՝ և 17
2. 15. տեսանիցէ զեղբայր իւր կարօտեալ իւիք՝ և
փակիցէ զգուԹս իւր առ՚ի նմանէ, զիա՞րդ
սէրն այ՚ի նմա իցէ բնակեալ։
Ո՛Ղ *Ո՛րդեակք՝ մի՛ քանիւք և լեզուօք սիրես 18
ցուք, այլ արդեամբք և ճշմարտուԹ։ * Ա՛յ 19
այսուհետև լիցուք ծանուցեալք՝ եթէ ՚ի ճըշ
մարտուԹ անտի իցեմք. և առաջի նր արաս.
ցուք հանդէս սրտից մերոց։ * Ա՛յԹէ սատ. 20
տանիցեն զմեզ սիրտք մեր՝ այլ աՀա մեծ է
քան զսիրտս մեր՝ և գի տէ զնա։ * Ա՛իրեալք՝ 21
եթէ սիրտք մեր զմեզ ոչ սատանիցեն, հա.
|| ՄԱԿԲ. մարձակուԹիւն ունիմք առ աՀա. * || և զոր ինչ 22
21. 22. հայցեմք, առնումք ի նմանէ։ զի զպատ.
ուիրանս նր պահեմք, և զհաճոյս առաջի
|| ՅՈՒՀ. նր առնեմք։ * || Ա՛յս այս է պատուիրան նր, 23
6. 29.
17. 3. զի հաւատասցուք յանուն որդւոյ նորա յես
|| ՅՈՒՀ. քիս, || և սիրեսցուք զմիմեանս, ոպ և ետ
13. 34. մեզ պատուէր։ * Ա՛յս որ պահէ զպատուիր 24
15. 12. րանս նր, ՚ի նմա է հաստատեալ՝ և նա ՚ի
սմա. և յայսմանէ գիտեմք եթէ բնակի ՚ի
մեզ ՚ի հոգւոյ անտի՝ զոր ետ մեզ։

Գ. Գ.

1 Սիրելիք՝ մի՛ ամ հոգւոյ հաւատայք ; այլ ՕՐ
ընտրեցէ՛ք զհոգիսն՝ եթէ յԱստուծոյ իցեն. զի
բազում սուտ մարգարէք ելեալ են յաշ-
2 խարհ : * Ընդ սմա՛ ճանաչեմք զՀո-
գին Աստուծոյ : Ամենայն հոգի՝ որ խոստովանի զյի-
3 սուս Քրիստոս մարմնով եկեալ յԱստուծոյ է նա. * և ամ հո-
գի՝ որ ոչ խոստովանի զյիսուս Քրիստոս մարմնով եկեալ,
չէ՛ նա յԱստուծոյ. և այս նեռինն է, զորմէ լուա-
ք՛ եթէ գալոց է, և արդէն իսկ յաշխարհ-
4 սի է : * Դուք յԱստուծոյ էք որդեակք, և յաղթե-
ցիք նմա. զի մեծ է որ ՚ի ձեզ է՝ քան զայն
5 որ յաշխարհիս է : * Նոքա յաշխարհէ են, ‖ Յհ.
ա՛ր այնորիկ յաշխարհէ խօսին, և աշխարհ 4. 47.
6 լսէ նոցա. * Մեք յԱստուծոյ եմք, որ զմեծ ճանաչէ՝
լսէ մեզ, և որ չէ՛ յԱստուծոյ՝ ոչ լսէ մեզ : այսուհետև
ճանաչեմք զհոգին ճշմարտութեա՛ և զհոգին
խաբէութեա՛ :
7 * Սիրելիք՝ սիրեսցո՛ւք զմիմեանս, զի սէրն յԱստուծոյ ՕԳ
է. և ամ որ սիրէ՝ յԱստուծոյ է ծնեալ՝ և ճանաչէ
8 զԱստուած : * Ընդ որ ոչն սիրէ՝ ոչ ճանաչէ զԱստուած,
9 զի Աստուած սէր է : * ‖ Ընդ զի յայսմ երևեցաւ ‖ Յհ.
սէրն Աստուծոյ ՚ի մեզ, զի զորդին իւր միածին ա- 3. 16.
ռաքեաց յաշխարհ, զի եղիցուք նովաւ կեն-
10 դանիք. * Յայսմ է սէրն. ոչ զի մեք սիրե-
ցաք զԱստուած՝ այլ զինքն սիրեաց մեզ, և առա-
քեաց զորդին իւր ՚ի քաւութի՛ մեղաց մերոց,
11 * Սիրելիք՝ եթէ Աստուած այնպէս սիրեաց մեզ,
ապա և մեք պարտիմք զմիմեանս սիրել :
12 * ‖ ԶԱստուած ուրուք երբեք չէ՛ք տեսեալ. եթէ ՕԳ
սիրեսցուք զմիմեանս՝ Աստուած ՚ի մեզ քնակէ, և ‖ Յհ.
1. 18.
սէրն

1· Տէ՛ր· սէր նորա՛ի մեզ կատարեալ է ։ * Ա՛յսուհետ 13
6· 16· դիտեմք, եթէ մե՛ք ի նմա քնակեալ եմք՝ և նա՛ ի մեզ, զի՛ ի հոգւոյն իւրմէ ետ մեզ ։
* Եւ մե՛ք տեսաք՝ և վկայեմք զի հայր ա- 14
ռաքեաց զորդին իւր փրկիչ աշխարհի։ * Որ 15
ոք խոստովանեսցի՝ եթէ յի՛ս որդի ՚այ, ՚ած
՚ի նմա քնակէ՝ և նա յի՛ած ։ * Եւ մե՛ք հա- 16
ւատացաք՝ և ծանեաք զսէրն ՚այ՝ զոր ունի
առ մեզ ։ Ա՛ծ սէր է, և որ կայ ՚ի սէրն՝ բը-
նակեալ է յի՛ած, և ՚ած ՚ի նմա՛ քնակէ ։ * Ա՛յս- 17
միկ կատարեալ է սէրն ՆՐ՚ի մեզ· զի հա-
մարձակուի՛ ունիցիմք յաւուրն դատաստա-
նի ։ զի ո՛ւր և նայն է՝ նոյնպէս և մե՛ք եմք
յաշխարհի՛ այսմիկ ։ * Երկիւղ ո՛չ գոյ ՚ի 18
սէր, այլ սէրն կատարեալ ՚ի բաց մերժէ
զերկիւղն· զի երկիւղ ՚ը տանջանաւք է· իսկ
որ երկնչի՛ն, չ՚է կատարեալ ՚ի սէրն ։ * Ա՛ն- 19
սիրեսցո՛ւք զի՛ած, վ՚ասի նա նախ սիրեաց ըզ-
մեզ ։ * Եթէ ոք ասիցէ՝ եթէ սիրեմ զի՛ած, 20
և զեղբայր իւր ատիցէ, սուտ է· որ ո՛չ սիրէ
զեղբայր իւր՝ զոր տեսանէ, զի՛ած զոր ո՛չն ե-
Եբ՛էս· տես՝ զիա՞րդ կարիցէ սիրել։ * Եւ զայս պատ- 21
5· 2· ուէր ունիմք առ՚ի նմանէ, զի որ սիրէ զի՛ած՝
սիրէ նա և զեղբայր իւր ։

Գ Լ· Ե ։

Ա՛մենայն որ հաւատայ՝ եթէ յի՛ս քրիստոս, յ՚այ 1
ծնեալ է· և ա՛մեն սիրէ զծնօղն, սիրէ
և զծնեալն ՚ի նմանէ ։ * Ա՛յսուհետ գիտա- 2
չեմք՝ եթէ սիրեմք զորդին ՚այ, յորժամ զի՛ած
սիրեսցուք՝ և զպատուիրանս Ն՚ՐՐ առասցուք ։
* Վա՛նգն այս է սէրն ՚այ, եթէ զպատուի- 3
րանս

բանս նը պահեսցուք . և պատուիրանք նը
4 չին ինչ ծանունք : * Ո՛վ ի մէ որոյ ծնեալ
է՝ յաղթէ աշխարհի : և այս է յաղթութիւն՝
5 որ յաղթէ աշխարհի , հաւատքն մեր : * Ո՞ || Ա·Կոր·
ո՞վ իցէ՝ որ յաղթէ իցէ աշխարհի . եթէ ոչ՝ որ 15· 57·
6 հաւատայցէ՝ եթէ յի՛ն է որդի ՚ւոյ : * Այ՛ն է՝
որ եկն ջրով և հոգւով և արեամբ , յի՛ն քո-
ոչ ջրով միայն , այլև արեամբ և ջրով . և
հոգին է՝ որ վկայէ , զի հոգին իսկ է ճշմար-
7 տութիւն : (* Ո՛վ ի երեք են որ վկայեն յերկինս , Այսուհա-
հայր , բանն , և հոգին սո՛ւրբ . և երեքքինս մի ւայլագոյ
8 են : * Եւ երեք են որ վկայեն յերկրի . հո- գիւքն :
գի , ջուր , և արիւն . և երեքքինն մի են :)
9 * Եթէ զմարդկան ինչ վկայութիւն ունիցիմք՝
ապաքէն ՚ւոյ վկայութիւնն մեծ իցէ : Զ՚այս է
վկայութիւնն ՚ւոյ , զի վկայեաց ՚ի վե՛ր որդւոյն
10 իւրոյ : * || Որ հաւատայ յորդին ՚ւոյ , ունի || Յովհ·
յանձին զվկայութիւնս զայս . որ ո՛չ հաւատայ 3· 36·
որդւոյ ՚ւոյ , սուտ առնէ զնա . քանզի ո՛չ հա-
ւատայ վկայութեանն՝ զոր վկայեաց ՚ւած ՚ի վե՛ր
11 որդւոյն իւրոյ : * Եւ այս իսկ է վկայութիւն ,
զի կեանս յաւիտենականս ետ մեզ ՚ւած . || և || Յովհ·
12 այս են կեանք՝ որ յորդին նը էն : * Որ ըն- 17· 3·
դունի զորդին , ընդունի և զկեանս . և որ
ոչ ընդունի զորդին ՚ւոյ , և ո՛չ զկեանս ընդ-
դունի :
13 * Ո՛վ այս գրեցի ձեզ՝ զի դիտասջիք եթէ Ո՛վ
կեանս յաւիտենականս ունիք . և զի հաւա-
14 տայցէք յանուն որդւոյն ՚ւոյ : * Եւ այս է
համարձակութիւնն զոր ունիմք մեք առ նա ,
զի զոր ինչ հայցեսցուք ըստ կամաց նորա , լսէ
15 մեզ : * Ո՛վ ի եթէ գիտեմք՝ եթէ լսէ հայց-
ուածոցն

ուածոյն մերոյ . ապա գիտեմք՝ եթէ առ-
նումք զհայցուածսն՝ զոր հայցեմք առ՝ ինքն-
մանէ : * Այնթէ ոք տեսցէ զեղբայր իւր մե- 16
ղուցեալ մեղս՝ որ ոչ առ՝ ի մահ, խնդրեսցէ՝
ի՛ և տացէ նմա կեանս՝ մեղուցելոյն ոչ առ
՝ի մահ : են մեղք՝ որ մահուընչափ են , ոչ ես-
այնորիկ ասեմ եթէ խնդրեսցես : * Ամե- 17
նայն անիրաւութի՛ մեղք են . և են մեղք՝ որ
մահուընչափ են : * Գիտեմք եթէ ամենայն 18
ք ծնեալ՝ ոչ մեղանչէ . այլ որ յայն ք ծնեալ՝
պահէ զանձն , և չարն առնայ ոչ մերձենայ :
* Գիտեմք եթէ յայ եմք , և աշխարհ ամ- 19
՝ի չարի կայ : * Այս գիտեմք՝ եթէ որդին այ 20
|| Ղ.ա-կ. եկն , || և ետ մեզ միտս . զի ծանիցուք զՃըշ-
24. 45. մարիտն . և եմք՝ ի Ճշմարտին որդւոյ նո՛ր յի՛
քում : զի նա ք Ճշմարիտ աստ՝ և կեանք յաւի-
տենական : * Որդեակք՝ պահեցէ՛ք զանձինս 21
՝ի կռապաշտութենէ :

ԹՈՒՂԹ

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵԱՑ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔԵԼՈՅ

ԵՐԿՐՈՐԴ

1 Յերիցուն Ա՛ն ընտ[ի]կ
բեալ կիւրիա, և առ որդեակն իւր,
զոր եսդ սիրեմ ճշմարտութեամբ. և ո՛չ
եթէ ես միայն, այլ և ամենեքեան, որք
2 գիտակ են ճշմարտութեանն. * վասն որոյ
ճշմարտութեանն՝ որ ՚ի մեզ հաստատեալ
է, զի և ընդ ձեզ իցէ. և դուք յաւիտե-
3 նից ընդ մեզ իցէք: * Ը նորհք՝ ողորմու-
թիւն խաղաղութիւն յայ՝ ՚ի հօրէ, և ՚ի
Տեառն Յիսուսէ Քրիստոսէ որդւոյն հօր՝ ճշմարտութեա՛ն և
4 սիրով եղիցին ընդ ձեզ: * Ուրախ եղէ յոյժ,
զի գտի յորդեկացդ քոց՝ որ գնան ճշմար-
տութե՛ամբ, ըստ պատուիրանին զոր առաք ՚ի
5 հօրէ: * Եւ այժմ աղաչեմ զքեզ կիւրիա.
իբրև ո՛չ եթէ նոր ինչ պատուիրան գրեմ
քեզ, այլ զոր իսկզբանէն ունէաք, ‖ զի սի- ‖Յհ.Ա.Յհ.
6 րեսցուք զմիմեանս: * Եւ այս է սէրն, զի 13.34.
գնասցուք ըստ պատուիրանաց նորա. և այս 15.12.
է պատուիրանն, զի ո՛ւղղ ըւարուքն իսկզբա-
7 նէ՝ ըստ նմին գնասջի՛ք: * Ո՛ւ զի բազում մո-
ղորեցուցիչք ելին յաշխարհ. որ ոք ո՛չ խոս-
տովանի զյի՛սս քրիստոս եկեալ մարմնով, նա մոլո-
րեցուցիչ է՝ և նեռն:

ԼԲ

8 * Ո՛չ գոյշ լինիջիք անձանց՝ զի մի կորուսա-
նիցէք՝ զոր վաստակեցէքն , այլ զի առնու-
ցուք բովանդակ զվարձս : * Ամենայն որ
9 յանցանէ՝ և ո՛չ կայ ի վարդապետութենէն քրի-
ստոսի՝ զԱստուած ո՛չ ունի . որ կայ ի վարդապետու-
թեն , նա՝ և զորդի և զհայր ընդունի : * Եթ-
10 ե ոք գայցէ առ ձեզ՝ և զվարդապետութիս
զայս ո՛չ ունիցի, մի՛ ընդունիցիք զնա ի տուն,
11 և մի՛ ողջոյն տայցէք նմա : * Զի որ ասասցէ
նմա ողջոյն՝ հաղորդ լինի չարեաց գործոց նո-
12 ցա : * Բազում ինչ ունէի գրել առ ձեզ՝ այլ
ո՛չ կամեցայ քարտիսիւ և դեղով գրել . զի
ակնածանիմ ինձէն իսկ գալ առ ձեզ , և բե-
րան ի բերան խօսել . զի ուրախութիւն մեր
13 լիցի կատարեալ : * Ողջոյն տան քեզ որդիք
քեռ քո ընտրելոյ : Ճ Նորհք ընդ ձեզ :

Թ Ո Ւ Ղ Թ

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵԱՑ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՌԱՔՆԵԼՈՑ

ԵՐՐՈՐԴ

Ա

1 ՅԵՐԻՑՈՒ Ա՛ՌՔ ԳՐՑԻՒՍ
սիրելւոյ. զոր ես սիրեմ ճշմարտու-
2 թ֊ե֊ամ ։ * Սիրելի՛ վա՜ռ ամ իրաց քոց յաջողուե
և առողջուե աղօթս առնեմ. որպես ե իսկ
3 յաջողութի՛ անձինդ քո ։ * Յոյժ ուրախ ե-
ղե՛ ի գալ եղբարց՝ և լինել վկայ քոյոյ ճըշ-
մարտութե՛դ , որպես գնաս դու ճշմարտու-
4 թ֊ե֊ամ ։ * Ա՛ե՛ծ և ինչ ուրախութի՛ քան զայս
ոչ ունիմ, զի լսեմ եթե իմ որդեակքն ճըշ-
5 մարտութ֊ե֊ամ գնան ։ * Սիրելի՛ հաւատարիմ
գործես զայդ , զոր եթե առնիցես առ եղ-
6 բարս՝ զդոյն և առ օտարս. * որք վկայեցին
զքո սիրոյդ առաջի եկեղեցւոյ . որոյ բարիս
7 արարեա՛ յուղարկես արժանիս ի՜ոյ ։ * Ո՛չ
վասն անուանն ելին , և ոչինչ յումեքէ առ-
8 նուն զՀեթ անուսականացն ։ * Ա՛ե՛ք այսու-
հետև պարտիմք ընդ ունել զայնպիսիսն , զի
գործակիցք լիցուք ճշմարտութե՛ն ։
9 * Գրե՛ցի ինչ եկեղեցւոյն . այլ որ յառաջա-
դ֊ի՛ն ի նոցանէ՝ գ֊իոտրե֊փէս, ոչ ընդունի
10 զմե֊զ ։ * Ա՛ ասն այսորիկ եթե եկից՝ յիշեցու-
ցից զգործս նո՛ր՝ զոր առնէ , բանիւք չարեօք

շաւ-

շատախօսութիւնէ առնէ զմեզ աշխատ ։ և ոչ այ-
սոքիւք շատացեալ, ա՛չ ինքն ընդունի զեղ-
քարս, և զայնոսիկ որ ընդունինն, արգելու-
նաև յեկեղեցւոյ և՛ հանէ ։ * Վերելի՛ մի՛ լի- 11
նիցիս նմանօղ չարի՝ այլ բարւոյ · զի որ ըզ-
քարիս առնէ՝ յա՛յ է · և որ զչարիս գործէ՝
նա ա՛չ ետես երբեք զա՛ծ ։ * Ո՛ դեմետրեայ 12
վկայեալ է յամենեցունց , և յեկեղեցւոյն՝
և՛ի ձչմարտութիւնէ , և մեք վկայեմք · և դու
գիտես՝ զի ձչմարիտ է մեր վկայութի՛ն ։ * Կա՛ա 13
զուա՛ ինչ ունէի գրել քեզ · այլ ա՛չ կամիմ
քարտիսիւ և դեղով գրել ։ * Ո՛ի ակն ու- 14
նիմ՛ի մնաոյ իսկ տեսանել զքե՛զ , և բերան
՛ի բերան խօսել ։ * Խաղաղութի՛ն ընդ քեզ ։ 15
Ողջոյն տան քեզ սիրելիք։ Ողջո՛յն տաջիր սի-
րելեաց մերոց իւրաքանչիւր յանուանէ ։

ԹՈՒՂԹ

ԿԱԹՈՒՂԻԿԵԱՑ

ՅԱԿՈԲԱՅ ԵՂՄՈՐԵԼՈՅ

1 ՅՈՒԴԱ ՅԻՍՈՒՍԻՆ քրիստոսի ծառայ, և եղբայր յակովբայ. հեթանոսաց՝ որ յայ հօրէ եք սիրեցեալք, և յոի քրիստոսէ պահեալք և ընտրեալք։ * 2 ողորմութիւն ձեզ՝ և խաղաղութիւն և սէր բազմասցի։ * 3 Սիրելիք՝ զամ ինձ յանձին կալեալ գրել ձեզ վասն մերոյ հասարակաց փրկութեան, հարկ յանձին կալայ գրել ձեզ և աղաչել՝ զի ձգնիցիք՝ ի վերայ հաւատոցն, որ միանգամ աւանդեցաւն սրբոց։ 4 * Վասնզի սպրդեցին մարդիկ ոմանք, որ յառաջագոյն իսկ կատարեալ էին՝ ի սոյն դատաստան. ամբարիշտք, որ զայ մերոյ շնորհսն դարձուցին յանկարգութիւն. և զմի միայն իշխանն՝ և զտէր մեր յիսուս քրիստոս ուրացեալք։ 5 * Յիշեցուցանել ձեզ այսուհետև կամ ե՛ք ինձ՝ որ գիտէիք զայս. զի ամենայն միանգամ զգաժողովուրդն փրկեաց յեգիպտոսէ. || ԵՐԿ. ԹՈՒ. 14. 37. || 2. ՊԵՏ. 2. 4. 6 զորդիս անգամ զանհաւատսն կորոյս։ * || Զհրեշտակս՝ որ ոչ պահեցին զիւրեանց իշխանութիւն, այլ թողին զիւրեանց բնակութիւն, ՚ի դատաստանս մեծի աւուրն՝ միանգամ կապանօք պահեաց ՚ի խաւարի։ * || ՈՐՊԷս ՍՏԴՈՄ || ԾՆՆԴ. 19. 24.

2· Պէտ· դոմ և դոմոր , և որ շուրջ զնոքօքքաղաքքն ,
2· 6· որ ըն նմին օրինակի պատնկեցան զհետ ընկե-
բացն մարմնոց , կան առաջի օրինակ՝ զյաւի-
տենական հրոյն ընկալեալ զդատաստան ։
* Նման նմին օրինակի և սոքա իբրև քնով 8
դանդաչեալք՝ զմարմին պղծեն , զտէրութիւն
||Ջափ· քամահեն՝ զփառս հայհոյեն ։*||Երկիւղայեալ 9
3· 2· հրեշտակապետ՝ յորժամ բանսարկու սատա-
նայի վիճեալ տայր պատասխանի վասն մովսի-
սեան մարմնոյն , ոչ ժպրհեցաւ հայհոյութեամբ
դատաստանին հանդուրժել · այլ ասէ , սաս-
տեսցէ՛ ի քեզ Տէր ։ * Նոքա սոքա զոր ինչ ոչն 10
իմանան՝ հայհոյեն ։ և զայն ևս՝ զոր բնու-
||Ծննդ· թեբև զանխօս անասունս գիտեն , ՚ի նոսին
4· 8· ապականեսցին ։ * Ա՛յ էնոց , || զի ըն ճանա- 11
||Թ ոռ·ց· 22· 23· պարհին կայենի գնացին , և ըն || մոլորուեն
||Թ ոռ·ց· բաղաամայ զեղխեցան զհետ վարձուց , և ըն
16· 23· հակառակութեն || կորխայ կորեան ։

Ղ· Ո· * Սոքա են ատեցեալք շոգմոգք՝ երթեալ 12
զհետ ցանկութեց իբրեանց· ՚ի սէրս իբրեանց
խօսդախութ ,լինին ըն ձեզ ուրախակիցք· ա-
նեբկիւղ զանձինս ձարակեն · ամպք անջուր·
դիք հողմակոծեալք , ծառք պտղակորոյսք
անպտուղք կրկնամեռք՝ խլեալք արմատա- 13
քի · * անասատ ալիք ծովու ,որ միշտ փրփրեն
զիւրեանց զանձանց զամօթ · աստեղք մո-
լորք , որոց վիհ խաւարին յաւիտենից պա-
հեալ է ։* Սարգարեացաւ վասնց և եօթնե- 14
||Ցայտ· րորդն յադամայ ենովք՝ և ասէ · || ահաւա-
1· 7· սիկ եկն Տէր բիւրովք սրբովք հրեշտակօք,
* առնել դատաստան ըն ամի , և յանդիմա- 15
նել զնոսա ամբարիշտս վասն գործոց իւրեանց՝
զոր

ղոր ամբարշտեցին . և վա՜ տամ խիստ բանից ,
ղոր խօսեցան վնմանէ մեղաւորք և ամբա-
16 րիշաք : * Այքա են տրանջօղք և շոգմոգք ,
երթ եղք ըստ իւրեանց սնձանց ցանկութեց։ || և || Սաղ .
քե բանք նոցա զամբարտաւանս բարբառին. 16. 10 .
առնուն ակն երեսաց վա՜ օգտի :
17 * Այլք դուք սիրելիք՝ յիշեցէ՛ք || զկանխա- || 1. Տէմ.
սաց բանս զառաքելոցն տեառն մերոյ Յի քի .
18 * զի ասէին ձեզ՝ եթէ ՚ի յետին ժամանակս 4. 1 .
2. Տէմ.
եղիցին մարդք արհամարհօղք , երթեալք 3. 1 .
19 ըստ իւրեանց ամբարշտութեցն ցանկութեց : * Այս- 2. Պետ. 3. 3 .
քա են նշաւակեալք զնչաւորք , որ զոգին ո՛չ
20 ունիցին : * Այլ մեք սիրելիք՝ եղիցուք շի-
նեալ զանձինս սրբութե՛ն հաւատոց ՚ի հոգին
21 սբ. կացցո՛ւք յաղօթս , * պահել զանձինս սի-
րոյն Յս. ակնուն ել ողորմութեն տեառն մերոյ Յսի
22 քի ՚ի կեանս յաւիտենական : * Եւ ո-
մանց դատապարտելոց լինիջիք կշտամբիչք ,
23 * և զոմանս ապրեցուցանիջիք՝ յափշտակել
՚ի հրոյ . և ոմանց ողորմածջիք երկիւղիւ դա-
տել , և զպատմուճանն որ ՚ի մարմնոյն իցէ
24 աղտեղեալ : * Եւ այնմ , որ կարօղն է պա-
հել զձեզ անսպառս և անբիծս , հաստատել
առաջի իւրոյ փառացն անեղկեւան ցնծութ.
25 * միոյն Յս փրկչին մերոյ Յսի քի տեառն մերոյ՝
փառք մեծութի զօրութի և իշխանութի՝ յառաջ
քան զամ յաւիտեանս , և այժմ և յամ յա-
ւիտեանս . Ամէն :

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱՒԱԶԱՆԻՆ

ԵՒ

ԱՅՏՈՒԱԾԱԲԱՆ ԱԻԵՏԱՐԱՆՉԻ

ԳԼՒ Ա.

ՅԱՅՏՆՈՒԹԻՒՆ 1
յոր քան, ՚ի ձեռն որոյ եաո՞ծ
ցուցանել ծառային իւրոյ՝ որ
ինչ լինել լոց է վաղվաղակի. և
նշանակեաց առաքելով՚ի ձեռն
հրեշտակի իւրոյ, առ ծառայ իւրոյ Յովհան-
*նէս: * Որ վկայեաց զվկայութիւն բանին Աստ, 2*
և զվկայութիւն յոյն քան՝ զոր ետես. և որ էր՝ և
*որ լինելոցն էր: եւ աստուածային: * Երանի՝ որ 3*
կարդասցէ կամ լուիցէ զբանս մարգարէու-
թեան, և պահեսցէ զոր ՚ի սմա գրեալ է. զի
ժամանակս մերձաւոր է:
Յովհաննէս առ եօթն եկեղեցիս՝ որ են 4
յասիա, շնորհք ընդ ձեզ և խաղաղութիւն՝
‖ Եւթ. 3. 14. *ի՛ն՝ և որ էն՝ և որ գալոցն է, և յեօթն*
զօրութեց Հոգւոյն՝ որ է առաջի աթոռոյն
*իւրոյ: * և ՚ի յոյն քան Հաւատարիմ վկայէն, 5

որ

‖ որ է անդրանիկ ՚ի մեռեալս, և իշխան ‖ Կող. 1. 18.
թագաւորութեանց երկրի. որ սիրեաց զմեզ,
և ելոյծ զկապանս մեղաց մերոց ‖ արեամբն ‖ Եբր. 9. 14. 1. Պետ. 1. 19.
6 իւրով. * և արար զմեզ թագաւորս և քա-
հանայս Աստուծոյ և Հօր իւրոյ. որոյ փառք և զո-
րութիւն՝ այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւի-
7 տենից. ամէն: * ‖ Ահաւասիկ գալոց է ընդ ‖ Եսայ. 3. 13. Մատթ. 24. 30.
ամպս. և տեսցեն զնա ամենայն աչք, և տեսցեն
զնա ծագք երկրի, և որք խոցեցին զնա. և
մեռեալքն յերկրի, և կոծեսցին ՚ի վերայ. Յոյժ.
8 այո՝ ամէն: * ‖ Ես եմ այբ և ես եմ քէ, ասէ ‖ Եսայ. 44. 6.
Տէր Աստուած, որ էն՝ և որ էր՝ և որ գալոցն է՝ ա-
9 մենակալ: * Ես Յովհաննէս եղբայր ձեր և Վայր 21. 6. 22. 13.
հաւասարակից նեղութեանց՝ և արքայութեանց՝ և
համբերութեանց որ ՚ի քրիստոս. եղէ ես ՚ի կղզւոջն
որ անուանեալ կոչի պատմոս՝ վասն բանին և
10 վասն վկայութեան յիսուսի քրիստոսի: * Եւ եղէ յիս հոգի
՚ի կիւրակէի աւուր, և լուայ զձայն զհետ
իմ զմեծ իբրև զձայն փողոյ, որ ասէր ցիս.
Ես եմ ալփա և ովմեգա. առաջինն և վերջինն.
11 * զոր տեսանես՝ գրեա ՚ի գիրս, և տուր տա-
նել յեօթն եկեղեցիս՝ որ յեփեսոս և ՚ի զմ-
միւռնիա՝ ՚ի պերգամոնի և ՚ի թիւատիրա,
և ՚ի սարդիկէ, և ՚ի փիլադելփիա, և ՚ի
12 լաւոդիկիա: * Եւ դարձայ տեսանել զձ-
այնն՝ որ խօսեր ցիս. և ՚ի դառնալն իմում
13 տեսի եօթն ճրագարան ոսկի: * Եւ ՚ի մէջ
եօթն ճրագարանացն նմանն որդւոյ մարդոյ,
զգեցեալ պատմուճան ալիընաւոր, և գօ-
տևորեալ առ ստեամբքն գօտի ոսկեղէն.
14 * և գլուխն իւր և հերքն իբրև զսպիտակ՝
և որպէս զձիւն. և աչք նորա ունէր զոց հրոյ.

* և

*և ոտք ներնմանեաւ պղնձոյ ծխելոյ՝ ի մէջ 15
հնոցի հրաշեկ. և ձայն նորա իբրև զձայն
ջուրց բազմաց: *Այս ունէր յաջոյ ձեռինն 16
իւրում աստեղս եօթն, և՝ ի բերանոյ նորա
ելանէր սուր երկբերանեայ. և երեսք նորա
իբրև զարեգակն ճառագայթեալ երևէին:
*Եւ իբրև տեսի զնա՝ անկայ առ ոտս նորա 17
իբրև մեռեալ. և եդ՝ ի վերն իմ զաջ իւր՝ և
|| Եսայ. ասէ ցիս. Մի երկնչիր, || ես եմ առաջինն, և
41. 4. 44. 6. ես եմ յետինն. *և ես եմ կեանք՝ և ես նոյն 18
որ մեռայ, և եմ կենդանի այժմ և միշտ և
յաւիտեանս յաւիտենից. ամէն: և ունիմ
զփականս մահու և դժոխոց: *Գրեա զոր 19
տեսանես՝ որ էն, և որ յապա՝ և որ հանդերձ
ձեալ է լինել այս. *զխորհուրդ եօթն աս- 20
տեղացդ՝ զոր տեսերդ յաջս իմ, և զեօթն
ձրաքարանս ոսկիս. եօթն աստեղքն՝ հրեշ-
տակք եօթն եկեղեցեացն են, և ձրագա-
րանքն եօթն՝ եօթն եկեղեցիքն են:

ԳԼՈՒԽ Բ:

Ընդ հրեշտակ եփեսացւոց եկեղեցւոյն 1
գրեա. այսպէս ասէ կարօղն՝ որ ունի
զաստեղս եօթն յաջու ձեռին իւրում, և
շրջի՝ ի մէջ եօթն աշտանակի ոսկւոյ: *Գի- 2
տեմ զգործս քո և զվաստակս քո և զհամ
բերութիւն քո. և զի ոչ բառնաս զչարս, և
փորձեցեր՝ որ ասեն զինքեանս առաքեալս՝
և ոչ են, և հերքեցեր՝ և ստեն: *Եւ 3
համբերեցեր և վշտացար վասն անուան իմոյ՝
և ոչ նեհատեցար: *Այլ ասեմ առ քեզ, զի 4
զսէրն քո զառաջին թողեր: *Յիշեա այժմ 5
ուսա-

ուստի անկարն՝ և ապաշաւեա՛, և զառաջինն
գործան քո արա՛. ապա թէ ոչ՝ գամ ես վաղ-
վաղակի, և շարժեցից զաշտանակս քո ՚ի
տեղւոջէ իւրմէ՝ եթէ ոչ ապաշխարեսցես։
6 *Այլ՝ զայս արա՛ զի ատեսցես զգործան
7 նիկողայոսի, զոր ես ատեամ։ *Որ ունի ա-
կանջս լսելոյ, լսիցէ զինչ ասէ Հոգին ՚ի
առ եկեղեցիս. որ յաղթէն, տայ նմա ու-
տել ՚ի փայտէն կենաց՝ որ է ՚ի մէջ դրախ-
8 տին աստ։ *Եւ առ հրեշտակ զմիւռնացւոց
եկեղեցւոյն գրեա՛. այսպէս ասէ անսկիզբնն
և անվախձանն, որ եղև մեռեալ՝ և կենդա-
9 նացաւ։ *Գիտեմ զգործս քո՝ և զնեղութիւն
և զաղքատութիւն, այլ ազքատութիւն քո մե-
ծութիւն է զինչի. և զհայհոյութիւնն՝ որ ասէին
զինքեանս հրեայս գոլ՝ և չէին ինչ, այլ ժո-
10 ղով սատանայի։ *Մի՛ երկնչիր՝ վասն որոյ
կամիս չարչարել. ահա հանդերձ բանսար-
կուն արկանել է ՚ի ձէնջ ՚ի բանտ, զի փորձիւ-
ջիք, և ունիք նեղութիւն աւուրս տասն. լեր
հաւատարիմ մինչև ՚ի մահ, և տայ քեզ
11 զպսակն կենաց։ *Որ ունի ականջս լսելոյ՝
լսիցէ զինչ Հոգին՝ ասէ առ եկեղեցիս.
որ յաղթէ, ոչ անիրաւի յերկրորդ մահուա-
12 նէն։ *Եւ առ հրեշտակն՝ որ ՚ի պերգամոյ
եկեղեցին, գրեա՛. այսպէս ասէ՝ որ ունի
13 զսուրն երկսայրի սրեալ։ *Գիտեմ զգործս
քո՝ և զի բնակեալ ես ուր աթոռն է սատա-
նայի. և ունիս զանուն իմ, և ոչ ուրացար
զհաւատս իմ յաւուրս յորում անթիսպաս վը-
կայն իմ հաւատարիմ եղև. զի վկայ է իմ
հաւատարիմ՝ որ սպանաւ
՚ի

’ի ձէնջ, որ կայք՝ ուր սատանայ է բնա-
կեալ: * Եւ ոչինիմ առ քեզ սակաւ. զի 14
‖ Թուոց. կայ առ քեզ վարդապետուէին ‖ բաղաամու՝
24. 14. 25. 2. որ ուսոյց զբաղակ դնել գայթագղուի ա-
ռաջի որդւոցն իսրայէլի, ուտել նոցա զո-
հեալ՝ և պոռնկել: * Եւ յոսպէս և դու ու- 15
նիս զվարդապետուԹիւնն նիկողայեացւոց՝ զոր
ես ատեամ: * Եւ դարձ՝ ապաշխարեա, ապա 16
Թէ ոչ՝ գամ վաղվաղակի. և պատերազմե-
ցայց ընդ նոսա սրով բերանոյ իմով: * Որ ու- 17
նիցի ականջս լսելոյ՝ լսիցէ զինչ հոգին ասէ
առ եկեղեցիս. որ յաղԹէ՝ տացնեմ ուտել
’ի մանանայէն Թաքուցեալոյ, և տացնեմ ըզ-
գիրն սրբուէ. և գրեալ անուն նոր ’ի գիրն,
զոր ոչ՛ոք գիտէ՝ բայց ինայն որ առնուն:
* Եւ առ հրեշտակն որ ’ի Թիւատիրայ եկե- 18
ղեցին՝ գրեա. այսպէս ասէ որդին Աստ-
ուծոյ, որոյ աչք իւր են իբրև զբոց հրոյ, և ոտք նորա
նման պղնձի ծխելոյ: * Գիտեմ զգործս քո՝ և 19
զսէր և զհաւատ՝ և զպաշտօն քո համբերու-
Թիւն. զի բազում է վաստակ քո վերջինն
քան զառաջինն: * Եւ այլ ասեմ առ քեզ բա- 20
զում. զի Թողեր զկինն զԵզաբէլ. որ ասէր
զինքն մարգարէ, և ուսուցանէր մոլորուիլ
զծառայս իմ՝ պոռնկել և ուտել զզոհեալ:
* Եւ ետու նորա ժամանակ ապաշխարել 21
զպոռնկուԹենէն իւրեանց՝ և ոչ ապաշխարե-
ցին: * Հաւասիկ ես արկանեմ զնա ’ի 22
հիւանդ, և զգործակիցս իւր ընդ որս չնացաւ՝ ’ի
նեղուԹիս մեծամեծս. եԹէ ոչ ապաշխա-
րեսցեն ’ի գործոց իւրեանց: Եւ զորդիս 23
նորա սպանից մահուամբ. և ծանիցեն ամ-

եկեղեցիք՝ ‖ Թէ ես եմ որ յանդիմանեմ զե- ‖ Սաղմ.
ընկամունս և զսիրտս. և տամ ձեզ իւրա- 7 · 10 ·
24 քանչիւր ըստ գործոց իւրեանց: * Այլ ձեզ ասեմ՝ որք ի Թիւատիրէ, և ոչ ունիք զվարդապետութիւնս զայս. որ ոչ ծանեայք զխորս սատանայի՝ զոր խօսին. ոչ արկից ձեզ
25 ձեռք ծանրութիւն: * Այլ զոր ունիք, պա-
26 հեցէք՝ մինչև ես գամ: * Եւ որ յաղթէ՝ և պահէ զգործս իմ մինչև ցվախճան, տաց
27 նմա իշխանութիւն ի վերայ ազգաց: * ‖ Եւ ‖ Սաղմ.
հովուեսցէ զնա գաւազանաւ երկաթեայ. 2 · 9 ·
28 և իբրև զանօթ բրտի փշրեսցէ զնա: * Որ-
պէս և ես ընկալայ ի հօրէ իմմէ, և տայ
29 նոցա զաստղն առաւօտուն: * Որ ունի ա-
կանջս լսելոյ՝ լուիցէ զինչ հոգին ասէ առ ե-
կեղեցիս:

Գլ. Գ.

1 Եւ առ հրեշտակ սարդիացւոց եկեղեցւոյն գրեա. այսպէս ասէ՝ որ ունի զեօթն հոգին Աստուծոյ՝ և զեօթն աստեղս. տեսի զգործս քո՝ զի անուն կենդանւոյ ունիս՝ և մեռեալ
2 ես: * Լեր արթուն՝ և հաստատեա այսուհետև՝ զի հանդերձեալ ես մեռանել. քանզի ոչ գտի զգործս քո կատարեալ առաջի
3 Աստուծոյ: * Այդ եօք յիշեա թէ որպէս լուար, և պահեա և ապաշխարեա. ապա թէ ոչ զուարթանաս՝ ‖ գամ որպէս գող. և ոչ գիտես ‖ Ա·Թես.
4 իմանայ զգալուստ իմ առ քեզ: * Ունիս 5 · 2 ·
սակաւ մի զանուն սարդիացւոցն, որք ոչ պղծեցին զհանդերձս իւրեանց. և 2· Պետ. 3 · 10 ·
քայլեսցեն ընդ իս ի սպիտակս՝ որովհետև արժանի եղեն: Յայտ. 16 · 15 ·

*

*Որ յաղթէ՝ այսպէս զգեցցի սպիտակս. և 5
ոչ ջնջեսցի անուն նորա ի դպրութենէն կեանց. և խոստովանեցայց զանուն նորա առաջի Հօր իմոյ՝ և առաջի հրեշտակաց։ *Որ 6
ունի ականջս լսելոյ՝ լսիցէ զինչ ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։ *Եւ առ հրեշտակն 7
փիղադելփեացն եկեղեցւոյն գրեա. այսպէս
|| Եսայ. 22. 22. || Յայտ. 3. 7. ասէ սբն Ճշմարիտն, || որ ունի զփականս դաւթի. || բանայ՝ և ոչ ոք է որ փակէ, և փակէ՝ և ոչ ոք է որ բանայ։ *Ես գործս 8
քո. ահա ետու առաջի քո դուռն բացեալ, զոր ոչ ոք կարէ փակել. զի սակաւիկ ունիս զօրութիւն, և պահեցեր զբանս իմ, և ոչ ուրացար զանուն իմ։ *Ահաւասիկ ես տամ 9
քեզ ժողովոյն սատանայի, որք ասեն զինքեանս հրեայս գոլ՝ և ոչ են, այլ ստեն. ահա արարից զնոսա՝ զի եկեսցեն՝ և երկիրպագցեն առաջի ոտից քոց, և ծանիցեն զի ես սիրեցի զքեզ։ *Զի պահեցեր զբան համբե- 10
րութեան իմոյ, և ես պահեցից զքեզ ի ժամ փորձուածոյ քո. որ հանդերձեալ է գալ յամենայն տիեզերս փորձել զամենայն բնակեալս երեսս երկրի։ *Ահա գամ վաղ- 11
վաղակի, կալ զոր ունիսդ՝ զի մի ոք առցէ զպսակ քո։ *Որ յաղթէ՝ արարից զնա սիւն 12
տաճարի Աստուծոյ իմոյ, և արտաքս այլ մի ևս ելցէ. և գրեցից ի վերայ նորա զանուն Աստուծոյ իմոյ, և զանուն քաղաքի Աստուծոյ իմոյ՝ զնորոգ Երուսաղէմի, որ իջանէլոց է յերկնից Աստուծոյ իմոյ. և զանուն նոր։ *Որ ունի ականջս՝ 13
լսիցէ զինչ ասէ Հոգին առ եկեղեցիս։ *Եւ առ հրեշտակն Լաւդիկեայ եկեղեց- 14
ւոյն

ասյն գրեա. այսպէս ասէ ամէնն՝ վկայն Հա-
ւատարիմ և Ճշմարիտ, սկիզբն սկզբան ա-
15 րարածոց ՚ի ։ *Գիտեմ զգործս քո՝ զի ո՛չ
ցուրտ ես՝ և ո՛չ ջերմ. պարտ էր քեզ ցուրտ
16 լինել՝ և կամ ջերմ։ *Այլ զու գաղջ ես՝ և
ո՛չ ջերմ և ո՛չ ցուրտ, Հանդերձեալ է փսխել
17 ՚ի բերանոյ իմմէ ։ *Զի ասես. Մեծատուն
եմ՝ և մեծացայ, և ո՛չ ի՛նչ կարօտ եմ. և
ո՛չ գիտես՝ եթէ զու ես ողորմելի և հեղգ
18 և աղքատ՝ մերկ և կոյր ։ *Կ՚ըզ՝ ես խոր-
հրդակից եղէց քեզ, առ գնեա ՚ինէն ոսկի
փորձեալ ՚ի հրոյ՝ զի մեծասցիս, և Հան-
դերձս սպիտակս՝ զի զգեցցիս, զի մի ե-
րևեսցի անվայելչութի՛ն մերկութե՛ն քո. և
19 դի՛ր դեղ յաչս քո՝ զի տեսցես ։ *Զոր՝ զոր ||Առակ.
սիրեմ, յանդիմանեմ և խրատեմ. նախան- 3 . 12 .
20 ձեա այժմ, և ապաշխարեա ։ *Կ՚Հաւատիմ կ ԵԲրայ .
կամ ես առ դուրս և բախեմ. եթէ ոք լսի- 12 . 6 .
ցէ ձայնի իմում՝ և բանայցէ զդրո՛ւնսն,
մտից առ նա՝ և ընթրիս արարից առ նա, և
21 նա ընդ իս ։ *Որ յաղթէ՝ տացն նմա նստել ընդ
իս ՚յաթոռ իմ, որպէս և ես յաղթեցի՝ և
22 նստայ յաթոռ Հօր իմոյ ։ *Որ ունիցի ա-
կանջս՝ լսելցէ զինչ ասէ Հոգին առ եկե-
ղեցիս ։

Գ.Ի. Գ.

1 Ա՛ւ յետ այսր ՚ամի տեսի՝ և ահա դրո՛ւնք
երկնից բացեալ էին, և ձայն փողոյն ա-
ռաջնոյ զոր լուայ՝ խօսեր ընդ իս և ասեր.
Ել այսր՝ և ցուցից քեզ՝ զինչ լինելոց է յա-
2 պա ժամանակս ։ *Ա՛ւ ժամանեա՛լ էիս Հո-
գի՝

գի, և տեսի աթոռս մի՝ ղի կայր յերկինս։
* Եւ՝ի վերայ աթոռոյն նստեր նման տես- 3
լեան ականց յասպեղոյ և սարդիոնի։ * Եւ 4
քահանայք շուրջ զաթոռոյնն նմանք տես-
լեան զմրխատի. և շուրջ զաթոռոյնն աթոռք
քսան և չորք, և՝ի վերայ աթոռոյն նստեին
քսան և չորք երիցունք՝ զգեեալ հանդերձս
սպիտակս, և՝ի գլուխս իւրեանց պսակս
ոսկիս։ * Եւ յաթոռոյ անտի ելանէին փայ- 5
լատակմունք և ձայնք և որոտմունք. և եօթն
ղամբարք հրոյ բորբոքեալ առաջի աթո-
ռոյն, որ են եօթն հոգիքն սորա։ * Եւ ընդ ա- 6
ռաջի աթոռոյն ծով ապակեղէն՝ նման սպի-
տակուեաւ սառնոյ, և՝ի մէջ աթոռոյն չորք
կենդանիք՝ և լի էին աչօք առաջոյ և յետոյ։
* Եւ ընդ կենդանին առաջին նման առիւ- 7
ծու, և երկրորդ կենդանին նման զուարա-
կի, և երրորդ կենդանինունէր երեսս մար-
դոյ, և չորրորդ կենդանին նման արծուոյ
թռուցելոյ։ * Եւ չորից կենդանեացն էին 8
միով միով՝ ի նոցանէ վեց թեւք, շուրջանակի
և՝ի ներքոյ լի էին աչօք, ոչ հանգչէին՝ ոչ
զտիւ և ոչ զգիշեր՝ ասելով. սո՛ւրբ սո՛ւրբ սո՛ւր
Տէր Աստուած՝ ամենակալ՝ որ էն և ես, և որ գալոց
է։ * Եւ յորժամ տային կենդանիքն փառս 9
և պատիւ և գոհութիւն նստելոյն՝ ի վերայ
աթոռոյն՝ կենդանւոյն յաւիտեանս յաւի-
տենից, (* անկանէին քսան և չորք երի- 10
ցունքն առաջի նստելոյն յաթոռն, և երկիր
պագանէին կենդանւոյն յաւիտեանս յաւի-
տենից.) և դնէին զպսակս իւրեանց առա-
ջի աթոռոյն ասելով, * արժանի ես Տէր Տէ-
ր

մեր՝ առնուլ փառս և պատիւ և զօրութիւն, զի դու ստեղծեր զամենայն. և՝ ի կամիցն քո ստեղծան՝ և կան հաստատուն։

Գլ. Ե։

1 Եւ տեսի՝ ի ձեռս աջոյ՝ որ նստեր՝ ի վերայ
աթոռոյն՝ գիրք գրեալ ներքոյ և արտա-
2 քոյ, և կնքեալ եօթն կնքով։ * Եւ տեսի
հրեշտակ մի զօրաւոր՝ զի քարոզեր՝ ի ձայն
մեծ. ո՞ է արժանի բանալ զգիրքս՝ և լու-
3 ծանել զկնիքս նը։ * Եւ ոչ ոք կարեր ոչ՝ ի
յերկինս և ոչ յերկիր և ոչ՝ ի ներքոյ երկրի՝
4 բանալ զգիրքն, զի ոչ տեսին զնա։ * Եւ
ես լայի ուժգին՝ զի ոչ ոք գտաւ արժանի բա-
5 նալ զգիրքն և հայել՝ ի նա։ * Եւ մի յերի-
ցանցն ասէ ցիս. Մի լար, ահաւասիկ յաղ-
թեաց առիւծն յազգէն յուդայ յարմատոյն
դաւթի՝ բանալ զգիրքն՝ և լուծանել զեօթն
6 կնիքսն նը։ * Եւ տեսի՝ ի մէջ աթոռոյն և
՝ի մէջ չորից կենդանեացն՝ և՝ ի մէջ երի-
ցանցն գառն կայր զենեալ, որ ունէր եօթն
եղջիւրս՝ և աչս եօթն, որ են եօթն հոգիք
7 այ՝ որ են առաքեալ ընդ ամենայն երկիր։ * Եւ
եկն ընկալաւ յաջոյ ձեռանէն՝ որ նստեր՝ ի
8 վերայ աթոռոյն։ * Եւ յորժամ առ զգիրքն,
չորք կենդանիքն և քսան և չորք երիցունքն
անկանէին առաջի գառնին. և ունէին իւ-
րաքանչիւր քնար՝ և բուրվառս ոսկի լի խընձ-
9 կով, որ է աղօթք սրբոցն։ * Եւ օրհնէին
երգս նորս և ասէին. արժանի ես առնուլ
զգիրդ՝ և բանալ զկնիքս դորա, զի զեղար՝ և
գնեցեր զմեզ ամ արեամբդ քով յամ ազ-

գաց և՛ի լեզուաց և՛ի ժողովոյ հեթանո-
սաց: * Եւ արարեր զսոսա ՚ի մերոյ Թա- 10
գաւորս և քահանայս՝ Թագաւորել՚ի վերայ
երկրի: * Եւ տեսի, և լուայ զձայն հրեշ- 11
տակաց բազմաց՝ որք կային շուրջ զաթո-
ռովն և զչորիւքն կենդանեօքն և զքահա-
||Դան. ի. նայիւքն. և էր Թիւն նոցա || բիւրք բիւրուց՝
7. 10. և հազարք հազարաց: * Եւ ասէին ձայնիւ մե- 12
ծաւ. արժան է գառնդ զկենալ առնուլ
զմեծութիւն և զիմաստութիւն և զզօրութիւն և
զպատիւ և զփառս և զօրհնութիւն: * Եւ 13
ամ արարածք՝ որ են յերկինս և յերկրի և՛ի
ծովս և որ ՚ինն՝ լուայ զի ասէին. որ նըս-
տի յաթոռն՝ և գառնն օրհնեալ բարձրա-
ցեալ և փառաւորեալ յաւիտեանս յաւիտե-
նից: * Եւ չորք կենդանիքն ասէին, ամէն. 14
և երիցունքն անկանէին առաջի նորա և եր-
կիրպագանէին:

Գ Լ. Զ.

Եւ տեսի զի եբաց գմին ՚ի կնքոցն, և 1
լուայ՚ի միոյ ՚ի չորից կենդանեացն իբ-
րև զձայն որոտման՝ զի ասէր՝ Թէ գամ:
* Եւ տեսի՝ և ահա ձի սպիտակ, և որ հե- 2
ծեալն էր ՚ինմա՝ ունէր աղեղն. և տուաւ
նմա պսակ, և ելն յաղթօղն՝ զի յաղթեա-
ցէ: * Եւ յորժամ եբաց գկնիքն երկրորդ, 3
լուայ չերկրորդ կենդանւոյն՝ զի ասէր,
գամ: * Եւ ել այլ ձի կարմիր. և որ հե- 4
ծեալն էր՚ի վերն նորա՝ տուաւ նմա առնուլ
զխաղաղութիւն յերկրէ, զի զմիմեանս զեն-
ցեն. և տուաւ նմա սուր մի մեծ: * Եւ 5

յոր-

յորժամ եբայց զկնիքն երրորդ , լուայ յերրորդ կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ Թէ դամ. և տեսի՝ և ահա ձի սեաւ , և որ նստեալն էր ’ի վր նր՝ ունէր կշիռ ’ի ձեռին իւրում։
6 *Եւ լուայ ձայն ’ի միջոյ չորից կենդանեացն . կապիճ մի ցորեան՝ դենարւոյ միոջ , և երեք կապիճ գարի՝ դենարւոյ միոջ . և ձէթ և գինի մի՛ ընդեսցես ։
7 *Եւ յորժամ եբայց զկնիքն չորրորդ , լուայ ձայն ’ի չորրորդ
8 կենդանւոյն՝ զի ասէր՝ Թէ դամ։ *Եւ տեսի՝ և ահա ձի դեղձանագոյն , և որ նստէրն ’ի վերայ նորա . և տուաւ նմա իշխանութիւն չորրորդ մասին աշխարհի՝ սատակել սրով և սովով և մահուամբ՝ և գազանօք երկրի ։
9 *Եւ յորժամ եբայց զկնիքն հինգերորդ՝ տեսի ’ի ներքոյ սեղանոյն զհոգիս սպանելոցն վասն վկայութեանն որոնց ունէին ։
10 *Եւ բղաղաղեցին ձայնիւ մեծաւ . մինչև յե՞րբ սո՛ւրբ և ճշմարիտ՝ ոչ դատիս , և խնդրես զվրէժ արեան մերոյ ’ի բնակչաց երկրի ։
11 *Եւ տուաւ նոցա արկանել ի սպիտակս , և ասացաւ նոցա զի հանգիցեն փոքր մի ժամանակ , մինչև լցցին ծառայակիցք նոցա և եղբարքն նոցա՝ որք հանդերձեալ են կատարել իբրև զնոսա ։
12 *Եւ տեսի յորժամ եբայց զկնիքն վեցերորդ՝ եղև շարժումն մեծ , և արեգակն եղև սեաւ իբրև զկապերտ սգոյ , և լուսինն բոլորովին եղև արիւն ։
13 *Եւ աստեղք երկնից թօթափեցան ’ի յերկիր , ոյժ տերև թզենւոյ զի ուժգին շարժի
14 յի ’ի հողմոյ ։ *Եւ երկինն իբրև զմագաղա-

’Ի ՔՄՅՀԼ ՈՒԹԵՐ ԳՐԻ՝ ՀՂՈՒՈՍ , ՈՐ Է ՊԱՏՂԱՄ ։

զաթեայ դիցս գալարէր. և ամ լերինք և
կղզիք՝ ի տեղւոյ իւրեանց շարժեցան: * Եւ 15
թագաւորք երկրի և իշխանք՝ հազարապետք
և մեծամեծք և զօրաւորք՝ և ամ ծառայք
և ամ ազատք թաքուցին զինքեանս յայրս և
|| Եսայ. 2. 19. Ովսէ. 10. 8. Ղուկա. 23. 30. ՚ի ծերպս վիմաց: *|| Եւ ասէին լերանց՝ թէ 16
անկեր՛ուք՝ ի վե՛ր մեր, և ցբլուրս՝ թէ ծած-
կեցէ՛ք զմե՛զ: * Օ՛ի եկն օր մեծ բարկութե՛ 17
նէր. և ո՛վ կարէ կալ առաջի նո՛ր:

ԳԼՈՒԽ Ը՛:

Եւ յետ այսորիկ տեսի չորս հրեշտակս՝ զի 1
կային ՚ի չորս անկիւնս երկրի. և ունէին
զչորս հողմս երկրի՝ զի մի՛ շնչեսցէ հողմ՝ ՚ի
վե՛ր երկրի, և մի՛ ՚ի ծովս՝ և մի՛ ՚ի ծառս:
* Եւ տեսի այլ հրեշտակ՝ զի ելլ յարեւելից, 2
և ունէր զկնիք այ կենդանւոյ, և աղաղա-
կեաց ձայնիւ մեծաւ առ չորս հրեշտակսն՝
որոց առեալ էր իշխանութի՛ տալոյ վնաս
կիր և զծով: * Եւ ասէր. մի՛ վնասէք երկ- 3
րի՝ մի՛ ծովու մի՛ ծառոց, դադարեցո՛ք մին-
չև կնքեցից զծառայս այ իմոյ ՚ի ճակատս
նոցա: * Եւ լուայ զթիւ կնքելոցն՝ հարիւր 4
քառասուն և չորք հազար կնքեալք յազգե
որդւոցն Իսրայէլի: * Յազգէն յուդայ՝ երկոտա- 5
սան հազար կնքեալ: Յազգէն ռուբենի՝ եր-
կոտասան հազար կնքեալ: Յազգէն գադայ՝
երկոտասան հազար կնքեալ: * Յազգէն ա- 6
սերայ՝ երկոտասան հազար կնքեալ: Յազ-
գէն նեփթաղիմայ՝ երկոտասան հազար կն-
քեալ: Յազգէն մանասէի՝ երկոտասան հա-
զար կնքեալ: * Յազգէն շմաւոնի՝ երկո- 7

տա-

տասան հազար կնքեալ։ Յազգէն ղևեայ՝
եր[կ]ոտասան հազար կնքեալ, Յազգէն ի-
սաքարայ՝ եր[կ]ոտասան հազար կնքեալ։
8 *Յազգէն զաբուղոնի՝ եր[կ]ոտասան հազար
կնքեալ։ Յազգէն յովսեփայ՝ եր[կ]ոտասան
հազար կնքեալ։ Յազգէն բենիամենի՝ եր-
կոտասան հազար կնքեալ։ *Ես յետ այսո-
9 րիկ տեսի՝ և ահա ժողովուրդ բազում որոց
ոչ գոյր թիւ, յամէ հեթանոսաց և յամէ աղ-
գաց և յամէ լեզուաց և յամէ ժողովրդոց,
որք կային առաջի աթոռոյն և առաջի գա-
ռինն՝ արկեալ զիւրեամբք հանդերձս սպի-
տակս, և արմաւենիս ՚ի ձեռս իւրեանց։
10 *Եւ աղաղակէին ՚ի ձայն մեծ՝ և ասէին. փրկու-
թիւն ՚ով մերոյ՝ որ նստի ՚ի վերայ աթոռոյն,
11 և գառինն։ *Եւ ամ հրեշտակք կային
շուրջ զաթոռովն և զերիցամբքն և զչորեքեան
կենդանեօքն, և անկանէին յերեսս առաջի
12 աթոռոյն և երկիրպագանէին ՚ով, *ասե-
լով. ամէն. օրհնութիւն և փառք և իմաստու-
թիւն և գոհութիւն և պատիւ և զօրութիւն և
13 ընդհակ ՚ոն ՚ով մերոյ՝ յաւիտեանս յաւիտե-
14 նից. ամէն։ *Եւ ասէ ցիս մի յերիցանցն
անտի. սոքա որ զգեցեալ են զհանդերձս
սպիտակս՝ ո՞րք են՝ և կամ ուստի գան։ *Եւ
ասացի ցնա. ՚որ՝ դու գիտես։ և ասէ ցիս.
սոքա են՝ որ գան ՚ի վշտաց մեծաց, և լուա-
ցին զարկանելիս իւրեանց՝ և սպիտակացու-
15 ցին արեամբ գառինն։ *Ա՛ ասն այնորիկ են
առաջի աթոռոյն ՚ով՝ և պաշտեն զնա գիւ-
և ղգիշեր ՚ի տաճարի նր. և որ նստի ՚ի վե-
16 րայ աթոռոյն՝ բնակեալ ի ՚ինոսա։ *Ոչ ՚ով։

քաղցիցեն և ոչ ծարաւիցեն, և ոչք մեղի-
ցէ նոցա ոչ արեգակն և ոչ ամբողջ: *Եւ գառնն 17
՚ի միջոյ աթոռոյն իւրոյ հովուեսցէ զնոսա,
և առաջնորդեսցէ նոցա ՚ի կենդանի աղբիւր
ջրոյ կենդանւոյ. ‖քանզի եհատ ամէն զամե- ‖ Եսայ.
նայն արտասուս յերեսաց նոցա: 25. 8.
Ապոց. 21. 4.

ԿԻ. Ը:

Եւ յորժամ եբաց զկնիքն եօթնեերորդ՝ եղև 1
լռութիւն յերկինս՝ որպէս կէս ժամու:
*Եւ տեսի հրեշտակս եօթն, որ առաջի ամենայ 2
կային. և տուաւ նոցա եօթն փող: *Եւ 3
այլ հրեշտակ եկն եկաց առ սեղանն, և ու-
նէր խնկանոց ոսկի. և տուաւ նմա խունկ
բազում, զի մատուսցէ զաղօթս ամենայն սրբոց
՚ի վեր ոսկեզէն սեղանոյ առաջի աթոռոյն:
*Եւ ել ծուխ խնկոցն աղօթք սրբոցն ՚ի ձե- 4
ռաց հրեշտակացն առաջի Աստուծոյ: *Եւ եվից 5
հրեշտակն զխնկանոցն ՚ի հրոյ սեզանոյն՝ և
արկ զնա յերկիր. և եղեն որոտումն և ձայնք
և փայլատակումն և շարժումն մեծ: *Եւ 6
եօթն հրեշտակքն որ ունէին եօթն փող՝
պատրաստեցին զինքեանս առ ՚ի հարկանել:
*Եւ առաջին հրեշտակն եհար զփողն, և 7
եղև կարկուտ և հուր և արիւն խառնեալ՝
և անկաւ յերկիր, և զերրորդ մասն երկրի
այրեաց, և զերրորդ մասն ծառոց այրեաց,
և զամենայն խոտոյ այրեաց: *Եւ երկ- 8
րորդ հրեշտակն փողեաց, և իբրև զլեառն
մի մեծ հրդեհեալ անկաւ ՚ի ծով, և եղև
երրորդ մասն ծովու արիւն. *և սատակե- 9
ցաւ երրորդ մասն ղուզակաց, և որ ունէր

շունչ

շունչ կենդանի՝ ապականեցաւ ։ (և երրորդ
10 մասն նաւուց ընկղմեցաւ ։) * Եւ երրորդ
հրեշտակն փողեաց , և անկաւ յերկնից
աստղ մի մեծ՝ բորբոքեալ իբրև ջահամբար ,
և անկաւ յերրորդ մասն գետոց և աղբե-
11 րաց ։ և էր անուն աստեղն դառնութիւն ։
և բազումք մեռան ՚ի դառնութենէ ջուրցն ։
12 * Եւ երրորդ հրեշտակն փողեաց , և վիրա-
ւորեր երրորդ մասն արեգական՝ և երրորդ
մասն լուսնի՝ և երրորդ մասն աստեղաց ։ և
խաւարեր երրորդ մասն նոցա , և երրորդ
13 մասն գիշերոյ նոյնպէս ։ * Եւ տեսի՝ և լուայ
ձայն հրեշտակի թռուցելոյ ՚ի մէջ երկնից՝
զի ասէր ՚ի ձայն մեծ , վայ վայ վայ՝ որ բը-
նակեալ են յերկրի ։ յորժամ լինիցի ձայն
երիցն ևս փողոց , զոր կամիցին հրեշտակքն
հարկանել ։

ԳԼ ։ Ը ։

1 Եւ հինգերորդ հրեշտակն փողէր։ և տեսի
զի աստղ մի անկաւ յերկնից , և տուաւ
2 նմա բանալի գբոյն անդնդոց ։ * և ելանէր
ծուխ ՚ի գբոյն ոպէ զծուխ հնոցի մեծի ։ և
3 խաւարեցաւ արեգակն և օդք ։ * Եւ ՚ի գը-
բոյն ելանէր մարախ ՚ի յերկիր ։ և տուաւ
նոցա իշխանութիւն իբրև զկայթոցս կարձի ։
4 * և ասացաւ նոցա՝ զի մի՛ մեղիցեն խոտոյ երկ-
րի և մի՛ ամ ծառոց , բայց միայն մարդոյ
երկրայնոյ , որ ո՛չ ունիցին զկնիք ՚ի վր ձա-
5 կատուր իւրեանց ։ * Եւ տուաւ նոցա հրաման՝
զի մի՛ սպանանիցեն զնա , այլ չարչարեսցեն
զնա ամիս հինգ ։ և չարչարանք նոցա իբրև

ԸՂ-

զնայեթոցս կարձի՝ որ հարկանիցէ զմարդ։
* Եւ յաւուրսն յայնոսիկ խնդրեսցեն մարդիկ զմահ՝ և մի գտցեն. և ցանկասցեն մեռանել՝ և փախիցէ ի նոցանէ մահ։ * Եւ նմանուեսցի ձիոյ պատրաստելոյ ի պատերազմ. և ի վերայ գլխոց նոցա իբրև զպսակ՝ նմանեալ ոսկւոյ. և երեսք նոցա իբրև զերեսս մարդոյ. * և հերք նոցա իբրև զհերս կնոջ. և ատամունք նոցա իբրև զառիւծու։ * Եւ ունէին զրահս իբրև զզրահս երկաթի. և ձայն թևոց նոցա իբրև զձայն կառավար ձիոց բազմաց՝ որ արշաւեն ի պատերազմ։ * Եւ ունին պոչս ըստ նմանութեան կարձի. և խայթոց յոգիս նոցա. և ունէին իշխանութիւն չարչարել զմարդիկ ամիսս հինգ. * Եւ ունին թագաւոր ի վերայ իւրեանց զհրեշտակն գժոխոց. և անուն նմա եբրայեցերէն աղբադոն, որ կոչի ի հայ բարբառ կորուստ։ * Հաւասիկ վայ մի էանց, և վայք երկու գալոց են։ * Եւ վեցերորդ հրեշտակն հարկանէր զփոզն. և լուայ ձայն ի չորից կենդանեացն՝ որ էին առաջի սեղանոյն ոսկւոյ. * զի ասէր ցհրեշտակն վեցերորդ՝ որ ունէր զփոզն. լոյծ զչորս հրեշտական զկապեալս ի վէմ գետոյն եփրատայ։ * Եւ լուծան չորս հրեշտակքն՝ պատրաստեալք ի ժամ և յօր և յամիս և ի տարի, զի սպանցեն զերրորդ մասն մարդկան։ * Եւ համարք հեծելոց զօրացն՝ բիւրք բիւրուց՝ և հազարք հազարաց՝ լուայ զթիւ նոցա։ * Եւ տեսի ձիս ի տեսլեանն, և հեծեալս ի նոսա՝ որք ունէին զրահս հրեղինս, և յակինթա

հրդե-

հրդեհեալս ծծմբով. և գլուխք ձիոցն ի բե-
րանս զգլուխս առիւծուց. և ի բերանոցն ե-
18 ցաւ հուր ելանէր՝ և ծուխ և ծծումբ: * Եւ
ի հարուածոցս յայսցանէ մեռաւ երրորդ
մասն մարդկան՝ ի հրոյն և ի ծխոյն և ի
19 ծծմբոյն, որ ելանէր ի բերանոց նոցա: * Զի
իշխանութիւն ի բերանս է նոցա և յապխտնոցա,
և ապիքք նոցա նմանութիւն օձի. և ունէին գլ-
20 լուխք՝ որով սատակէին զանիրաւս: * Եւ
այլք ի մարդկանէ որ ոչ մեռան ի հարուա-
ծոցս յայսցանէ, ոչ ապաշխարեցին և ոչ դար-
ձան ի գործոց ձեռաց իւրեանց, յերկրպա-
գութիւն դիւաց և կռոց յոսկեղինաց և յար-
ծաթեղինաց՝ և ի պղնձոյ և ի քարէ և ի
փայտէ, որք ոչ տեսանել կարեն՝ և ոչ լսել
21 և ոչ դնալ. * և ոչ ապաշխարեցին ի մարդ-
ասպանութենէ, և ի դեղատուութենէ և ի
պոռնկութենէ և ի գողութենէ իւրեանց:

ԳԼՈՒԽ Ժ.

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ զօրաւոր՝ զի իջա-
նէր յերկնից, և զգեցեալ էր ամպ՝ և
ծիածան ի գլխոյ նորա. և երեսք նորա իբրև
2 զարեգակն, և ոտք նորա սիւն հրոյ: * Եւ
ունէր ի ձեռին իւրում գրկոյք մի բացեալ.
և եդ զոտն իւր ջաջ ի վերծովս, և զձախան
3 ի վերերկրի: * Եւ աղաղակեաց ի ձայն
մեծ՝ գոչեաց իբրև զառիւծ. և յորժամ ա-
ղաղակեաց՝ խօսեցան եօթն որոտմունքքիւ-
4 րեանց ձայնս: * Եւ յորժամ խօսեցան եօթն
որոտմունքն՝ կամէի գրել. և լուայ ձայն
յերկնից՝ զի ասէր, կնքեա զոր խօսեցան
եօթն

||Դանէլ. 12. 7. Եօթն որոտմունք՝ և մի գրեր։ *||Եւ հրեշ- 5
տակն զոր տեսի, որ եդ զոտն իւր ի վերայ
ծովուս և զմիւսն ի ցամաքի, համբարձ ըզ-
ձեռն իւր զաջ յերկինս. *և երդուաւ ի 6
կենդանին յաւիտենից՝ որ հաստատեաց
զերկինս՝ և որ ի նմա, և զերկիր և որ ի
նմա. զի ոչ ևս կայ այլ ժամանակ. *այլ յա- 7
ւուրս ձայնի եօթնեւորդ հրեշտակին՝ յոր-
ժամ հարցէ զփողն, կատարեսցի խոր-
հուրդն այ՝ որ աւետարանեցաւ ի ձեռն ծա-
ռայից իւրոց մարգարէից։ *Եւ ձայնն՝ զոր 8
լուայ յերկնից դարձեալ խօսեցաւ ընդիս՝ և
ասէ. երթ առ զգրկոյն՝ զոր ունի հրեշ-
տակն բացեալ ի ձեռին իւրում, և կայ ի
վէր ծովուս և ցամաքի։ *Եւ ես երթեալ առ 9
հրեշտակն՝ խնդրեցի ի նմանէ. և ասէ ցիս,
||Եզեկ. 3. 1. ||առ զսա՝ և կէր զգոյն, և դառնասցի յո-
րովայն քո. այլ ի բերան քո ե քաղցր իբրև
զմեղր։ *Եւ առի զգրկոյն բացեալ ի 10
հրեշտակէն՝ և կլայ զնա. և էր ի բերան
իմ ոպէ մեղր. և յորժամ կերայ, դառնացաւ
որովայն իմ։ *Եւ ասէ ցիս. Հասանէ քեզ 11
դարձեալ մարգարէանալ ի ժողովուրդս՝ և
ի հեթանոսս և ի լեզուս և ի թագաւորս
երկրի։

ԿԱ. ԺԱ.

Եւ տուաւ ինձ եղէգն նման գաւազանի. 1
և կայր հրեշտակն՝ և ասէր ցիս. արի և
չափեա զտաճարն այ և զսեղանն՝ և զեր-
կրպագուսն որ ի նմա։ *Եւ զգաւիթն որ 2
արտաքոյ տաճարին՝ թո՛ղ զնա՝ և մի չափեր.
զի

զի տուեալ է ինձ հեթանոսաց. և զքաղաքն
սբ կոխեսցեն ամիսս քառասուն և երկուս։
3 * Եւ տաց երկուց վկայից իմոց՝ և մարգա-
րեասցին աւուրս հազար երկերիւր և վաթ-
4 սուն՝ զգեցեալ քուրձ։ * Սոքա են երկու
ձիթենիքն՝ և երկու ճրագք, որ կան առա-
5 ջի տեառն երկրի։ * Եւ որք կամիցին չնասել
նմա, հուր ելցէ՛ի բերանոյ նոցա՝ և կերիցէ
զթշնամիս նմա. և որք կամիցին մեղանչել նմա՝
6 այսպէս սատակեսցին։ * Սոքա ունին իշխա-
նութիւն փակել զերկինս՝ զի մի՛ տեղասցէ զա-
ւուրս մարգարէութեանն նմա. և ունին իշխա-
նութիւն՛ի վերայ ջուրց՝ դարձուցանել զնա յա-
րիւն, և հարկանել զերկիրս յամենայն հարուածս՝
7 քանիցս անգամ և կամիցին։ * Եւ յորժամ
կատարեսցեն զամենայն աւուրս վկայութե-
նն իւրեանց, յայնժամ գազանն որ ելանէ յան-
դընդոց՝ տացէ ընդ նմա պատերազմ, և յաղ-
8 թեսցէ նմա և սպանցէ զնա։ * Եւ դի նոցա
անկեալ կայցէ՛ի մէջ հրապարակաց քաղա-
քին նոցա մեծի, որ անուանեալ կոչի բռա
Հոգեւոյն սոդոմ և եգիպտոս. ուր և Տէրն
9 նմա խաչեցաւ։ * Եւ տեսցեն զնա ամ ցեղք
և ժողովուրդք՝ և ամբիւզուք և հեթանոսք,
զի դի նոցա անկեալ կայցէ զերիս աւուրս և
կէս. և ոչ տացեն թաղել՛ի գերեզմանս
10 զոսկերսնմա։ * Եւ որ բնակեալ են յերկրի՝
ուրախ լինիցին և խնդան՛ի վերայ նմա, մինչև
ընծայս և պատարագս առանել միմեանց. վասն
զի սոքա երկոքին մարգարէքս չարչարեսցեն
11 զբնակիչս երկրի։ * Եւ յետ երից աւուրց
և կէսոյ՝ հոգի կենդանի յոյժ մտցէ՛ի նոսա.

և

և յարիցեն կացցեն ՚ի վէր ոտից իւրեանց, և
ահ և երկիւղ մեծ անկաւ ՚ի վէր ամենեցունն՝
որ սպանինն զնոս: * Եւ լուայ ձայն մեծ՝ որ 12
ասէր ցնոս. վերացէք եկէք ասա. և վերացան
ելին յերկինս ամպովք, և տեսին զնոս թշնա-
միք իւրեանց: * Եւ ՚ի ժամուն յայնմիկ շար- 13
ժումն մեծ եղև, և տասնեերորդ մասն քա-
ղաքին ընկղմեցաւ, և մեռան ՚ի շարժմանէն
արք եօթն հազար. և յետ այնորիկ ահ մեծ
եղև յամենեսեան, և փառս տային ոմ երկ-
նաւորի: * Հաւասիկ վայն երկրորդ էանց, 14
և վայն երրորդ գալոց է վաղվաղակի: * Եւ 15
յորժամ եօթնեերորդ հրեշտակն հարկանէր
զիւղն, եղև ձայն յերկինս՝ և ասէ. եղև
թագաւորութիւն մեր տիեզերաց Տեն մերոյ՝ և
Քրիստոսի իւրոյ. և թագաւորեսցէ ՚ի վէր յա-
ւիտեանս յաւիտենից: * Եւ քսան և չորս 16
երիցունքն՝ որ նստէին յաթոռս իւրեանց ա-
ռաջի Աստուծոյ, անկանէին ՚ի վէր երեսաց իւրեանց՝
և երկիրպագանէին Տեառն Աստուծոյ, և ասէին. * գո- 17
հանամք զքէն Տէր Աստուած ամենակալ, որ էն և
ես՝ և առեր զզօրութիւն քո մեծ, և թագաւորե-
ցեր: * Եւ հեթանոսք բարկացան, և եկն 18
բարկութիւն քո, և ժամանակ մեռելոց՝ դի դա-
տեսցին. և տաս վարձս ծառայից քոց մար-
գարէից, և սրբոց երկիւղածաց անուան քոյ՝
փոքունց և մեծամեծաց, և ապականես զա-
պականիչս երկրի. * Եւ բացաւ տաճարն 19
Աստուծոյ որ յերկինս, և երևեցաւ տապանակն Աստուծոյ՝
՚ի տաճարին իւր. և եղեն փայլատակմունք
և ձայնք և որոտմունք և շարժումն, և կար-
կուտ մեծամեծ:

Գլ.

ԳԼ. ԺԲ.

1 Եւ նշան մեծ երեւեցաւ յերկինս. կին մի
արկեալ զլուրս զարեգական, և լուսին ի
ներքոյ ոտից նր. և ի վր գլխոյ նորա պսակ
2 աստեղեայ երկոտասանից: * Եւ էր յղի.
և աղերսէր երկնեալ, և բաղում վշաւք մրձէր
3 ի ծննանել: * Եւ երեւեցաւ այլ նշան յեր-
կինս՝ և ահաւասիկ վիշապ մի մեծ հրեղէն,
որոյ էին գլուխք եօթն՝ և եղջիւրք տասն.
4 և ի վերայ գլխոց նր եօթն խոյրք: * Եւ
տուանն ներքարշէր զերրորդ մասն աստեղաց
երկնից, և արկ զնոսա երկիր. և վիշապն կայր
առաջի կնոջն՝ որ հանդերձեալ էր ծննանել,
զի յորժամ ծնցի կինն զորդի իւր՝ կլցէ զնա
5 վիշապն: * Եւ ծնաւ կինն արու՝ որ հան-
դերձեալ է հովուել զամ հեթ անոսս գաւա-
զանաւ երկաթեայ. և յափշտակեցաւ որդի
6 նր առ Աստ, և առ աթոռ նորա: * Եւ կինն
փախեաւ յանապատ՝ ուր էր տեղի նմ պատ-
րաստեալ յԱստ, զի կերակրեսցի անդ աւուրս
7 հազար երկերիւր և վաթսուն: * Եւ եղև
պատերազմ յերկինս, միքայէլ և հրեշտակք
իւր կռուէին ընդ վիշապին. և վիշապն պա-
8 տերազմէր զօրօք իւրովք: * Եւ ոչ կարացին
կալ ընդդէմ, և տեղի ոչ գտաւ նոցա յեր-
9 կինս: * Եւ անկաւ վիշապն մեծ՝ օձն առա-
ջին, որ անուանեալ կոչի բեհեղզեբուղ և
սատանայ, որ մոլորեցուցէ զամենայն տիե-
զերս երկրի. և հրեշտակք նորա ընդ նմա ան-
10 կան: * Եւ լուայ ձայն մեծ յերկնից՝ որ ա-
սէր. արդ եղև զօրութիւն և փրկութիւն և ար-

քայու-

քայութիւն այ մերոյ, և իշխանութիւն օծելոյ
նորա. զի անկաւ չարախօսն եղբարց մերոց,
որ չարախօսէր զնոցանէ առաջի այ զտիւ և
զգիշեր: * Եւ նոքա յաղթեցին նմա արեամբ 11
գառինն, և բանիւ վկայութեան նորա. և ոչ
հաձեցան ընդ վիշապն մինչև ի մահ: * Վասն 12
այսորիկ ուրախ լերկինք՝ և ամ որ բը-
նակեալ են ի նմա: Վայ երկրի և ծովու՝ զի
անկաւ բանսարկուն առ ձեզ, որ ունի ըզ-
ցասումն բազում. և կայցէ առ սակաւ մի
ժամանակս: * Եւ յորժամ ետես վիշապն 13
թէ անկաւ յերկիր, զհետ եղև կնոջն՝ որ
ծնաւ զմանուկն արու: * Եւ տուաւ կնոջն 14
երկու թեւք արծուոյ մեծի՝ զի թռիցէ յա-
նապատ ի տեղի իւր. ուր կերակրէր անդ
ժամանակ և ժամանակս և կէս ժամանա-
կի՝ յերեսաց օձին: * Եւ եհեղ օձն ի բերա- 15
նոյ իւրմէ զհետ կնոջն ջուր՝ զի ընկղմեսցէ
զնա: * Եւ օգնեաց երկիր կնոջն, և եբաց 16
երկիր զբերան իւր և եկուլ զջուրն՝ զոր ե-
հեղ վիշապն ի բերանոյ իւրմէ: * Եւ յա- 17
սեաւ վիշապն ընդ կնոջն, և գնաց պատե-
րազմել ընդ այլ զաւակս նորա՝ որք պահէին
զպատուիրանս այ, և ունէին զվկայութիւն
յիսի: * Եւ կայ ի վերայ աւազոյ ծովու: 18

ԳԼՈՒԽ ԺԳ.

Եւ տեսի զի ելանէր ի ծովէն գազան, և 1
ունէր գլուխս եօթն՝ և եղջիւրս տասն,
և ի վերայ եղջերայ նորա տասն խոյր, և ի
վերայ գլխոյ նորա անուն հայհոյութեան: * Եւ 2
գազանն զոր տեսի՝ նման ընձառ, և ոտք նը-

իբրև

3 կանեին զքնարս իւրեանց. * Եւ երգեին
զերգս նորս առաջի աթոռոյն՝ և առաջի չո-
րից կենդանեացն՝ և առաջի երիցանցն. և
ոչոք կարէ գիտել զերգսն՝ բայց միայն հա-
րիւր քառասուն և չորս հազարքն, որք ազա-
4 տեալ են յերկրէ: * Սոքա են՝ որք ընդ կանայս
ոչ խառնակեցան, և են կուսանք. սոքա զկնի
երթան գառինն՝ ուր և երթիցէ. սոքա ընտ-
րեցան՝ ի մարդկանէ առաջի՝ պտ և գառինն:
5 * Եւ՝ ի բերան նոցա ոչ գտաւ սուտ՝ զի ամ-
6 բիծք են: * Եւ տեսի այլ հրեշտակ թռու-
ցեալ՝ ի մէջ երկնից. և ունէր աւետիս յա-
ւիտենական՝ աւետարանել պտմ ազգաց և
7 լեզուաց՝ որ բնակեալ են յերկրի: * Եւ ա-
սէր՝ ի ձայն մեծ. երկերուք յպտ՝ և տուք
փառս նմա, զի եկն ժամ դատաստանի նո՛ր.
և երկիր պագէք || արարչին երկնի և երկրի || Սաղմ.
8 և ծովու և աղբերաց ջուրց: * Եւ այլ հրեշ- 145. 6.
տակ երկրորդ գայր զկետ նո՛ր և ասէր. || ան- Գործ. 14. 14.
կաւ անկաւ բաբելոն մեծն՝ ի գինւոյ ար- || Եսայ. 21. 9.
բեցուվք՝ ի ցասմանէ՝ ի պոռնկութիւնէ իւր- Երեմ. 51. 8.
9 մէ՝ որ արբեցոյց զպտմ հեթանոսս: * Եւ Յայտ. 18. 2.
այլ հրեշտակ երրորդ գայր զկետ նպ՝ և՝ ի
ձայն մեծ ասէր. ով որ երկրպագեաց գա-
զանին և պատկերի նո՛ր՝ և կամ զդրոշմն նշա-
նի նո՛ր առ՝ ի ձակատ իւր՝ և կամ՝ ի վրկ աջու-
10 ձեռին իւրոյ, * այնպիսին արբցէ՝ ի բաժա-
կէ ցասմանն պտմ արկելոյ յանապակէ բար-
կութիւնէ բաժակին. և տանջեսցի հրով և
11 ծծմբով առաջի պտմ և գառինն: * Եւ ծուխ
նպ ելցէ յաւիտեանս յաւիտենից. և ոչ ու-
նին հանգիստ՝ որք երկրպագին գազանին

’ի տուէ և ’ի գիշերի. և որք երկիր պագին
պատկերին, և առին զդրոշմ և զանուն նո-
ր։ * Եւ համբերութիւն սրբոցն աստ է. 12
այս՝ որք պահեն զպատուիրանս Աստ-
ուծոյ և զհա-
ւատս Յի։ * Եւ լուայ ձայն յերկնից որ ա- 13
սէր ցիս. գրեա, երանի մեռելոցն՝ որք ’ի
Տէր ննջեցին. այժմիկ վաղվաղակի զայս ա-
սէ Հոգին, քանզի հանգեան յաշխատութիւն
իւրեանց. քայց միայն գործք իւրեանց չո- 14
գան զկնի նոց։ * Եւ տեսի՝ և ահա ամպ
սպիտակ, և ’ի վերայ ամպոյն նստեր նման
որդւոյ մարդոյ, և ’ի գլուխ իւր պսակ ոս-
կի, և ’ի ձեռին իւրում ունէր գերանդի
Մտթ. սրեալ։ * Եւ այլ հրեշտակ ելանէր յերկ- 15
13. 39. նէից, աղաղակեր ’ի ձայն մեծ՝ և ասէր. որ
նստիսդ ’ի վերայ ամպոյդ՝ առաքեա զգերան-
դիդ քո՝ և հնձեա, զի եկն ժամանակ հընձ-
անոց, և հասեալ են հունձք երկրի։ * (Եւ 16
արկ՝ որ նստեր ’ի վերայ ամպոյն՝ զգերանդին
իւր յերկիր, և հնձեր զամ քնակիչս երկրի։)
* Եւ այլ հրեշտակ ելանէր ’ի տաճարէն՝ որ 17
յերկինս, և ունէր և սա գերանդի սրեալ։
* Եւ այլ հրեշտակ ելանէր ’ի սեղանոյն՝ որ 18
ունէր իշխանութիւն ’ի վերայ հրոյ, և աղաղա-
կեաց ’ի ձայն մեծ առ հրեշտակն՝ որ ունէր
զգերանդին սրեալ՝ և ասէր. կիթեա զողո-
ղս կոյզս յայգւոյ երկրի, զի հասեալ է խա-
ղողդ ’ի դմա։ * Եւ արկ հրեշտակն զգե- 19
րանդի իւր յերկիր, և կիթեր զխաղող նր,
և արկանէր ’ի հնձանն ոյ ’ի մեծ։ * Եւ 20
կոխեցաւ հնձանն արտաքոյ քաղաքին, և ե-
լանէր ’ի հնձանէն արիւն մինչև ’ի սանձս
ձիոյն.

ձիոյն. և երկայնութիւն նր հազար և վեց հա-
րիւր ասպարէզ։

Գլ. ԺԱ.

1 Եւ տեսի այլ նշան (յերկինս) մեծ և
սքանչելի. հրեշտակս եօթն՝ որք ունէին
եօթն վերջս զկնի. զի նոքօք կատարէր բար-
2 կութիւն։ * Եւ տեսի ոմն ծով ապակեղէն
խառնեալ հրով. և որք յաղթեցին գազա-
նին՝ և զԹուոյ անուան նր՝ և զպատկերի նր՝
և զրոշմի նր, նոքա կային ի վր ծովուն ա-
3 պակեղինի. և ունէին զքնարս Աստուծոյ։ * Եւ
երգէին զերգս մովսէսի առաջնի ծառայի, և զերգս
գառինն՝ ասելով. Թէ մեծամեծ և սքան-
չելի են գործք քո՝ Տէր Աստուած ամենակալ, ար-
դար՝ և ճշմարիտ են ճանապարհք քո, Թա-
4 գաւոր ամ հեթանոսաց։ * Եւ ո՞վ ոչ ‖ Երեմ.
երկիցէ՝ և փառաւորեսցէ զքեզ անուն քո. ի. 7.
զի դու միայն սուրբ, և արժանի երկրպագե-
լոյ. զի ամ հեթանոսք եկեսցեն և երկիր
պագցեն առաջի քո Տեր՝ յորժամ արդարու-
5 թիւնք քո յայտնեսցին։ * Եւ յետ այսորիկ տեսի՝
և բացաւ տաճարն խորանին վկայութեան՝ որ
6 էր ի յերկինս։ * Եւ ելանէին եօթն հրեշ-
տակք՝ որք ունէին եօթն հարուածս, և զգ-
գեցեալ էին ի տաճարին կտաւս մաքուրս՝
և պայծառս, և գօտևորեալ էին առ բա-
7 տեամբք խրեանց գօտիս ոսկեղէնս։ * Եւ
ի չորից կենդանեացն տուաւ եօթն հրեշ-
տակացն՝ եօթն սկաւառակս լի բարկամբն
Աստուծոյ կենդանւոյն յաւիտեանս յաւիտենից։
8 * Եւ լցաւ տաճարն ծխով փառացն Աստուծոյ՝ և

զօ.

զօրութեան նորա. և ոչ ոք կարէ մտանել ի տաճարն՝ մինչև կատարեսցին եօթն հարուածքն յեօթն հրեշտակացն։

ԻԵ. ԺՕ։

1 Եւ լուայ ձայն մեծ ի տաճարէն՝ ասէր զեօթն հրեշտակսն, երթայք հեղէք զեօթն սկաւառակսդ ցասմանն ՚ի յերկիր։
2 * Եւ գնաց առաջին հրեշտակն՝ և եհեղ զսկաւառակ իւր յերկիր, և եղև հարուածք չարաչար ի վերայ մարդկան, որ ունէին զդրոշմ գազանին, և երկիր պագին պատկերի նորա։
3 * Եւ երկրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ի ծով, և դարձան ջուրքն յարիւն մեռեալ. և ամ՛ շունչ կենդանի որ էր ի ծովու՝ սատակեցաւ։
4 * Եւ երրորդ հրեշտակն եհեղ զսկաւառակ իւր ի գետս՝ և յաղբերս ջուրց, և եղև արիւն։
5 * Եւ լուայ ի հրեշտակէն՝ ասէր. արդար ե՛ք՝ որ էին և է, և սուրբ ի գործս իւր՝ զի այսպէս դատեցաւ։
6 * Զի զարիւն սրբոց՝ և զարիւն մարգարէիցն հեղին ամպարիշտք. ՚ի այնորիկ արիւն ետ ըմպել նոցա ըստ արժանւոյն։
7 * Եւ լուայ ի սեղանոյ անտի զի ասէր. այո՛ տէր Աստուած ամենակալ, արդար և ճշմարիտ են դատաստանք քո։
8 * Եւ չորրորդ հրեշտակն եհեղ ի սկաւառակէ իւրմէ ի վերայ արեգականն։
9 * Եւ տուաւ նմա խորշակահար առնել զմարդիկ հրով. և տապացան մարդիկ ի տապ մեծ, և հայհոյեցին զԱստուած՝ որ ունի իշխանութիւն ի վերայ հարուածոցս այսորիկ. և ոչ ապաշխարեցին ի

փառս

10 փառս ՚ի: * Եւ հինգերորդ հրեշտակն ե-
հեղ ՚ի սկաւառակէ իւրմէ ՚ի վէր աթոռոյ
գազանին, և եղև թագաւորութիւն նը֊ խա-
ւարեալ. և ծամէին զլեզուս իւրեանց յախ-
11 տեցաւոյն, * և հայհոյեցին զԱստ երկնից
՚ի ցաւոց իւրեանց՝ և յախտից դառնութեն,
և ո՛չ ապաշխարեցին ՚ի գործոց իւրեանց:
12 * Եւ վեցերորդ հրեշտակն եհեղ ՚ի սկաւա-
ռակէ իւրմէ ՚ի վէր գետոյն մեծի Եփրատայ,
և ցամաքեցան ջուրք նը֊ զի պատրաստեսցի
13 ճանապարհ թագաւորի ելից՚ն արևու: * Եւ
տեսի՝ զի ելանեն ՚ի բերանոյ վիշապին՝ և ՚ի
բերանոյ գազանին՝ և ՚ի բերանոյ սուտ մար-
գարէին ոգիք երեք անսուրբք իբրև ըզ-
14 դորտս: * Վասնզի նոքա էին ոգիք դիւա-
կանք, որք առնէին զնշանս՝ և երթային առ
թագաւորս ամենայն երկրի՝ ժողովել զնո՛ ՚ի պա-
տերազմ, յօրն մեծ ՚ն ամենակալի. քան-
15 զի այսպէս ասաց ՚ն. * Ահա գամ իբրև ||Մ՚ապ.
գող, երանի որ հսկէն արթունք, և պահէ- 24. 43.
ցէն զհանդերձս իւրեանց: || զի մի մերկ շըր- Ղ՚ուկ. 12. 39.
ջեսցին, և երևեսցին ամօթանք իւրեանց: Վէր. 3. 3.
16 * Եւ ժողովեցին զնո՛ ՚ի տեղի մի, որ կոչի ||2.Կորն. 5. 3.
17 եբրայեցերէն՝ արմաքեդոն: * Եւ եօթնե-
րորդ հրեշտակն եհեղ ՚ի սկաւառակէ իւր-
մէ ՚ի վէր օդոյ. և ել ձայն մեծ յերկնից՝ և
18 յաթոռոյն՝ ասելով. եղև: * Եւ եղեն փայ-
լատակմունք և ձայնք և որոտմունք. և ե-
ղև շարժումն մեծ՝ որպիսի չիք եղեալ ից-
կըզբանէ՝ յորմէ հետ եղև մարդ ՚ի վէր երկ-
19 րի՝ այնպիսի շարժումն մեծ: * Եւ եղև քա-
ղաքն մեծ յերիս մասն, և քաղաքք աղգաց
ան֊

անկան. և բաբելոն մեծ յիշեցաւ առաջի
ՅՍ, տալ նմա զբաժակն գինւոյ ցասման
բարկութեանն նորա: * Եւ ամենայն կղզիք փա- 20
խեան, և լերինք՝ ի միջոյ բարձան: * Եւ 21
կարկուտ մեծ իբրև կշիռ տաղանդոյ միոյ
իջանէր յերկնից՝ ի վերայ մարդկան. և հայ-
հոյեցին մարդիկ զԱստուած վասն հարուա-
ծոյ կարկտին, զի մեծ էր հարուածն և
սաստիկ:

ԻԶ. ԺԱ.

Եւ եկն միոմն յեօթն հրեշտակացն՝ որք ու- 1
նէին զեօթն սկաւառակսն. խօսեցաւ ընդ
իս՝ և ասէ. Եկ այսր և ցուցից քեզ զդատաս-
տանս մեծ պոռնկին՝ որ նստի՝ ի վերայ ջուրց
բազմաց: * Ընդ որում պոռնկեցան թագա- 2
ւորք երկրի՝ և արբեցան բնակիչք երկրի՝ ի
գինւոյ արբեցութեան պոռնկութեանն նորա: * Եւ 3
առ տարաւ զիս յանապատ հոգւովն. և տե-
սի կին մի՝ զի նստեր՝ ի վերայ կարմիր գազանի,
և լի էր անուամբ հայհոյութեան. և գազանն
զոր տեսի՝ ունէր գլուխս եօթն և եղջիւրս
տասն: * Եւ կինն զգեցեալ էր ծիրանիս և 4
կարմիրս, և զարդարեալ ոսկւով և մարգա-
տով և ակամբք պատուականօք, ունելով
բաժակ ոսկի՝ ի ձեռին իւրում, և լի էր գար-
շելի և անմաքուր պոռնկութենէ: * Եւ՝ ի ճա- 5
կատն նորա գրեալ անուն՝ խորհրդով. մեծն
բաբելոն՝ մայր պոռնկաց և գարշելեաց եր-
կրի: * Եւ տեսի զկինն արբեցեալ յարեան 6
սրբոց՝ և յարեանս ՅՍ վկայիցն. և զարմա-
ցայ՝ տեսեալ զնա՝ զարմացմամբ մեծ: * Եւ 7

ասէ ցիս հրեշտակն. ընդէ՞ր զարմացար, եա
ասացից քեզ զխորհուրդ կնոջն, և զգազա-
նին որ բարձեալ ունի զնա. որ ունի զեօթն
8 գլուխն՝ և զտասն եղջիւր: * Նա զգազանդ
զոր տեսեր՝ որ էր, և չէր, և հանդ երձեալ
է ելանել՝ի դժոխոց՝ և՝ի կորուստ երթալ.
և զարմացան ամենեքեան՝ որ բնակեալ են
՝ի վե՛ր երկրի. որոց ո՛չ էր գրեալ անուանք նո՛ր
՝ի գիր կենաց իսկզբանէ աշխարհի. զոր տե-
սանէիր զգազանն, զի էր՝ և չէ, և մերձ է:
9 * Այստ է իմաստութի՛ն՝ որ ունի միտս: ԵՒ
եօթն գլուխն՝ եօթն լերինք են, ուր կինն
նստեալ էր ՝ի վե՛ր նո՛ր. և նոքին թագաւորք
են եօթն. և թագաւորք եօթն գոլով.
10 * հինգն անկան, և մին կայ, և մինն ո՛չ
է եկեալ. և յորժամ գայ՝ սակաւիկ մի ժա-
11 մանակ ունի: * Նա գազանն՝ որ էր՝ և չէ՝ և
նա ութերորդ է. և է յեօթանց անտի, և՝ի
12 կորուստ երթալոց է: * Նա տասն եղջիւրն՝
զոր տեսեր՝ տասն թագաւորք են. որոց չև
ՀԱ է առեալ զթագաւորութի՛ն, այլ առնուն՝
և կան իշխանք ՝ի մի ժամ. և առնուն նոքա
13 զիշխանութի՛ն ե՛ւ գազանին: * Նոքա մի կամս
ունին, և զզօրութի՛ն և զիշխանութի՛ն գազա-
14 նին տան: * Նա ընդ գառնին պատերազ-
մին. և գառնն յաղթէ նո՛ր. || զի տէր է նո՛ր, և || Վայր. 19. 16.
Թագաւոր Թագաւորաց. և որք ընդ նմա՝
կոչեցեալք են, ընտրեալք՝ և հաւատա-
15 ցեալք: * Նա ասաց ցիս. զջուրն զոր տե-
սեր՝ ուր նստէր պոռնիկն, ժողովուրդք են,
16 և բազմութի՛ք և ազգք և լեզուք: * Նա
տասն եղջիւրքն՝ զոր տեսեր գազանին, նո-

քա

քա տեսցեն զպատնիկն՝ և առեսցեն զնա, և
զմարմինն՝ կերիցեն՝ և այրեսցեն զնա հրով։
17 *Վասնզի ածեգ՝ ի սիրտս նոցա՝ առ՝ ի լինել
նոցա մի կամ, և տալ զթագաւորուն գազա-
18 նին՝ մինչև կատարեսցի բանն Աստ։ *Եւ
կինն զոր տեսեր՝ է քաղաքն մեծ, որ ունի
զթագաւորուն՝ ի վերայ թագաւորուեց երկրի։

ԺԸ. ԺՈՂ.

1 Եւ յետ այսորիկ տեսի այլ հրեշտակ ի-
ջեալ յերկնից՝ որ ունէր իշխանուն մեծ,
2 և երկիր լուսաւորեցաւ՝ ի փառաց նորա։ *Եւ
|| Եսայ. աղաղակեաց՝ ի ձայն մեծ՝ ասելով. || անկաւ
ա. 9. բաբելոն մեծն, որ եղեալ էր բնակուն դի-
Երեմ. ւաց՝ և արգել ամ այսոց պղծոց, և բանտ
51. 8. պահպանուածէ ամ ոգւոց անսրբից՝ և առե-
Ա՛ծ 14. 9. ցելոց։ *Վասն զի՝ ի բարկուածէ գինւոյ 3
պոռնկուածէ նորա արբին ամ ազգք և թագա-
ւորք երկրի՝ որ ընդ նմա պոռնկեցան. և վա-
ճառականք երկրի՝ ի նոր զօրուածէն յօրանա-
լոյ մեծացան։ *Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ զի 4
ասէր. ելէք՝ ի միջոյ դորա ժողովուրդ իմ,
զի մի հաղորդ լիցիք մեղաց դորա, և մի ըզ-
հարուածոց դորա ընդունիցիք. *զի հասին 5
կոյեցան մեղք դոցա մինչև յերկինս. և յի-
շեաց Աստ զամբարշտուին դորա։ *Եւ հա- 6
տուցանէ դմա՝ ոպ և հատոյցն մեզ, և առ-
ջե դա երկապատիկ ըստ գործոց իւրոց. և ըզ-
բաժակն որով խառնեաց՝ խառնեցէք դմա
կրկին։ *Եւ որչափ փառաւորեաց զինքն և 7
խայտաց, այնչափ հատուցէք դմա սուգ. զի
|| Եսայ. ՚ի սրտի իւրում ասէր՝ Թէ յամ ժամ || նըս-
47. 8.

տայց

ասյց ես թագուհի՝ և այրի ոչ ևս եղեց ։
8 *Վ ասն այնորիկ ի միում աւուր եկեսցեն
ի վե՛ր դորա հարուածք՝ մահ և սուգ և սով,
և ի հուր այրեսցի. զի հզօր է տէր աստ՝ որ
9 դատեցաւն զդա ։ *Եւ լայցեն՝ և կոծեսցեն ի վե՛ր դորա թագաւորք երկրի, որք ընդ
դմա պոռնկեցան և խաղացին. և հեծեսցեն՝ յորժամ տեսցեն զծուխ կիզմանն տանջանաց դորա ։ *Վ հեռաստանէ կայցեն վասն
10 երկիւղի տանջանաց դորա՝ և ասասցեն.
վայ քաղաքիդ մեծի բաբելոնիդ. քաղա՛ք
հզօր, զի ի միում ժամու եկին հասին դատաստանք քո ։ *Եւ վաճառականք երկրի
11 ողբասցեն և սգասցեն ի վե՛ր քո, զի բեռն
12 նոցա ոչ ոք գնէ ։ *Եւ շահք որ ի քէն՝ ոչ ևս
իցէ՝ ոսկւոյ և արծաթոյ և ականց պատուականաց՝ և մարգարտոյ և բեհեզոյ և ծիրանւոյ և ոսկեթել և որդան, և ամ փայտ
խնկոյ՝ և ամ անօթ փղոսկրեայ, և ամ անօթ ի փայտէ պատուականէ և ի պղնձոյ
13 և յերկաթոյ և ի կճոյ. *և կինամոմն և ամ խունկ և իւղ և հնդրուկ, և գինի և
ձէթ և նաշիհ և ցորեան, և ստացուածք
ամ, արջառ և ոչխար. և երիվարաց և կառաց՝ որ վայել է մարմնոց և ոգւոց մարդ-
14 կան ։ *Եւ ամ ցանկութի անձին քո գնաց
ի քէն, և ամ լուսափայլ վայելչութին, պատարան և գերն և սպիտակն գնաց ի քէն,
15 և ոչ ևս գտցես զայդ ։ *Եւ ամ շահավաճառք այսոքիւք մեծացեալք՝ ի քէն ի բաց
կացցեն վա՛ երկիւղի տանջանաց քոց լալով
16 և սուգ առնելով ։ *Եւ ասասցեն. վայ վայ

քաղաք մեծ. որ զգեցեալ էիր բեհեզս և ծի-
բանիս և որդան և ոսկեզօծս՝ և քարինս
պատուականս՝ և մարգարիտս. * զի ՚ի 17
միում ժամու պակասեցաւ այսչափ մեծու-
թիւ քո. և ամ նաւավար՝ և ամ որ ՚ի տեղիս
տեղիս նաւեն, և նաւաղք և որք միանգամ
ուռկանաւ գործեն՝ ՚ի հեռաստանէ կայցեն
լալով, * և աղաղակեսցեն՝ տեսանելով ըզ 18
ծուխ հիզմանն նոր, ասելով. ո՞նման է քա-
ղաքիս այսմիկ մեծի: * և արկցեն հող ՚ի 19
վերայ գլխոց իւրեանց՝ և գոչեալով ձայնիւ
մեծաւ՝ լալով և սգալով ասասցեն. վայ վայ
քաղաք մեծ, որով ամենեքեան մեծա-
նայաք՝ որք ունէիք զնաւս ՚ի ծովս՝ ՚ի պատ-
ուականութիւնէ քո. զի ՚ի միում ժամու ապա-
կանեալ կործանեցար: * Ուրա՛խ լերուք ՚ի 20
վերա նր երկինք՝ և որք առաքեալք և մարգա-
րէք. զի դատեցաւ ած զդատաստան ձեր ՚ի
դմանէ: * և առ հրեշտակն հզօր՝ քար մի 21
իբրև զերկան մեծ, և ընկէց ՚ի ծով՝ ասե-
լով. այսպէս յարձակմամբ անկցի բաբելոնիա
քաղաք մեծ, և այլ ո՛չ ևս գտցի: * և ձայն 22
քնարերգաց և երաժշտականաց՝ արուես-
տականաց՝ և փողահարաց՝ և թմբկի, այլ
ո՛չ ևս լսելի ՚ի քեզ: * և լոյս ճրագի և 23
ձայն երկանի՝ այլ ո՛չ ևս երևեսցի ՚ի քեզ. և
ձայն փեսայի և ձայն հարսին այլ ո՛չ ևս լսե-
ցի ՚ի քեզ. և ո՛չ վաճառականք քո՝ փառա-
ւորք և մեծամեծք երկրի, որ զուարճա-
ցեալ էին ՚ի քեզ. վ՚ զի կախարդութիւնդ ե-
ղաւտուութիւն քո մոլորեցան ամ ազգք: * և 24
՚ի քեզ ամ արիւն մարգարէից և սրբոց գ-
տաւ,

առաւ, և ամէ դրեցոյ յերկրին կենդանեաց։

ԳԼ. ԺԹ։

1 Եւ յետ այնորիկ լուայ ձայն մեծ բազ-
մաւոր յերկինս ասելով. ալէլուիա, փրկու-
թիւն և փառք և պատիւ և զօրութիւն Տե-
2 ռոմ. * զի ճշմարիտ և արդար են դա-
տաստանք նորա. զի դատեաց զպոռնիկն մեծ
3 զի պոռնկացոյց երկիր, և խնդրեաց զվրէժ
արեան ծառայից իւրոց ի ձեռաց նորա։ * Եւ
4 կրկին անգամ օրհնեցին՝ և ասացին, ալէ-
լուիա. և ծուխ նորա ելանէր յաւիտեանս յա-
5 ւիտենից։ * Եւ անկան քսան և չորք երէ-
ցունքն՝ և չորք կենդանիքն, և երկիրպագին
Աստուծոյ՝ որ նստէր յաթոռ փառաց, ասելով, ա-
մէն՝ ալէլուիա։ * Եւ ձայն յաթոռոյն ելա-
նէր՝ ասելով. օրհնեցէ՛ք զԱստուած մեր ամ՛ծա-
ռայք նորա, և որք երկնչիք ի նմանէ, փոքունք
6 և մեծամեծք։ * Եւ լուայ ձայն բազմութեան
մեծի՝ իբրև զձայն ջուրց բազմաց, և իբրև
զձայն հզօր որոտման, ասելով զարձեալ.
ալէլուիա, վասն զի թագաւորեաց Տէր Աստուած մեր
7 ամենակալ։ * Ցնծացմա՛ք (և ցնծամք) և
տամք փառս նմա, զի եկին հարսանիքք գա-
ռնին, և կինն հարսն նորա պատրաստեաց
8 զինքն։ * Եւ տուաւ նմա զգենուլ բեհեզս
սպիտակս սուրբս և լուսափայլս. որ է բե-
9 հեզն արդարութիւն սրբոցն։ * Եւ ասէ ցիս
հրեշտակն՝ գրեա՛ զայդ, Երանելիք ||Մատթ.
են ամենեքեան՝ որ կոչեցեալ են յընթրիս 22. 2.
Ղուկ.
10 հարսանեաց գառնին։ * Եւ ես անկեալ ա- 14. 16.
ռաջի ոտից նորա, երկիրպագի նմա։ Եւ ասէ
ցիս.

ցիս. անսա՛ մի անկանիր առաջի իմ, քանզի և ես ծառայակից քո եմ, և եղբարց քոց՝ որք ունին զվկայուԹիւն յեղ քեղ. ՚ն ՚ով միայն երկրպագեա՛. քանզի հաստատուԹ[եղ] յեղ ես տեսիլդ, և հոգի մարգարէուԹեդ. զի վկայուԹի՛ յեղ ես հոգւովն սրբով, որ ՚ի մարգարէսն էր։ * Եւ տեսի զերկինս բացեալ, 11
և ահա ձի սպիտակ. և որ հեծեալն էր ՚ի նմա՝ հաւատարիմ և Ճշմարիտ, և արդարուԹի՛ դատի՝ և պատերազմի։ * Եւ աչք 12
նո՛ր քոց հրոյ, և ՚ի վե՛ր գլխոյ նո՛ր պսակս բազումս. և ունէր անուն գրեալ, զոր ոչ ո՛ք
|| Եսայ. գիտէ՝ բայց միայն ինքն։ * || Եւ արկեալ 13
63. 1. զի՛ւրեաւ հանդերձ ներկեալ՝ արեամբ. և կոչէր անուն նո՛ր՝ բան ՚ով։ * Եւ զօրավարք 14
երկնից՝ և զօրք երկնից զՀետ երթային նո՛ր ձիովք (սպիտակօք), զգեցեալ բեհեզս սուրբս և սպիտակս։ * Եւ ՚ի բերանոյ նորա 15
ելանէր սուր սրեալ՝ զի նովաւ հարցէ զազգս,
|| Սաղմ. || և նա հովուեսցէ զնո՛ գաւազանաւ երկա-
2. 9. Թեաւ. և նա կոխեսցէ զհնձան գինւոյ՝ ցասման բարկուԹե՛ ՚ով ամենակալի։ * Եւ ու- 16
նէր ՚ի վե՛ր պատմուճանի իւրոյ, և ՚ի վե՛ր ան-
|| 1. Տէմ. գամոյ իւրոյ գիր գրեալ. || Թագաւոր Թա-
6. 15. գաւորաց, և ՚էր տերանց։ * Եւ տեսի այլ 17
Վէր. հրեշտակ՝ որ կայր ՚ի վե՛ր արեգական, զի
17. 14. աղաղակեաց ՚ի ձայն մեծ ՚ամ հաւուց Թռչունս ցերեկոյ ընդ մէջ երկնից՝ ասելով. եկա՛յք ժողովեցարո՛ւք յընԹրիս մեծին ՚ով. * և 18
կերիջիք զմարմինս Թագաւորաց, (և զմարմինս հզօրաց,) և զմարմինս երիվարաց՝ և ՚ամ հեծելոց ՚ի նո՛ա, և զմարմինս ազատաց

և

19 և ծառայից՝ մեծի և փոքու։ * Եւ տեսի զդազանն՝ և զթագաւորս երկրի՝ և զզօրսն նոցա ժողովեալս առնել պատերազմ ընդ այնմ, որ հեծեալն էր ՚ի ձին սպիտակ և ընդ զօրս նր։
20 * Եւ ըմբռնեցաւ գազանն, և որ ընդ նմա սուտ մարգարէն՝ որ առնէր զնշանսն առաջի նր, և զօրս մոլորեցոյց. և եթ առնուլ զդրոշմ գազանին՝ և զերկրպագուս պատկերի նր։ և կենդանւոյն արկին զնոսա ՚ի լիճ հրոյ
21 այրեցելոյ ծծմբով։ * Եւ այլքն մեռան ՚ի սրոյ հեծելոյն ՚ի վր ձիոյն. յորոյ բերանոյ ելանէր սուրն. և ամենայն թռչունք յագեցան ՚ի մարմնոց նոցա։

ԳԼ. Ի։

1 Եւ տեսի այլ հրեշտակ՝ զի իջանէր յերկնից, և ունէր զփականս գժոխոց, և
2 շղթայս մեծ ՚ի ձեռին իւրում. * և ըմբռնեաց զվիշապն՝ (զօձն) զառաջինն, որ է բանսարկուն և սատանայ, և կապեաց զնա հազար ամ, * և արկ զնա յանդունդս գժոխոց, և փակեաց և կնքեաց զնա՝ զի այլ մի՛ և մոլորեցուսցէ զազգս, մինչև կատարեսցի հազար ամն. և յետ այնորիկ պարտ է
4 լուծանել նմա սակաւ մի ժամանակ։ * Եւ տեսի աթոռս. և նստան ՚ի վր նց. և դատաւորուի տուաւ նց, ընտրել զհոգիս էարարեալցն վասն վկայութեն յի՝ և վասն բանին նր. և զօրս ոչ երկրպագին գազանին, և ոչ առին զդրոշմ նորա ՚ի ձակատս իւրեանց՝ և ոչ ՚ի վր աջու ձեռին իւրեանց. և կացին՝
5 և թագաւորեցին ընդ քսի հազար ամ։ * Եւ

յետ

յետ այսորիկ ՚ի մեռելոց ոչ ոք եկաց, մին-
չև ՚ի կատարել հազար ամին: այս է յարու-
թիւն առաջին: * Երանի սրբոցն, որք ունին 6
բաժին ՚ի յարութիւնն առաջնում, ՚ի վր սո-
ցա երկրորդ մահն ոչ ունի իշխանութիւն. այլ
եղիցին քահանայք նմա՝ և նոն յաղ քոյ. և
թագաւորեսցեն ընդ նմա հազար ամ: * Եւ 7
յետ հազար ամին լուծցէ զսատանայ՝ և հան-
ցէ ՚ի բանտէ անտի. ելցէ և մոլորեցուսցէ
զազգս նոր ընդ չորս կողմանս երկրի. և զգոգ
և զմագոգ առցէ ՚ի ձեռս՝ ժողովել նոսքօք
ընդ ամ զօրս ՚ի պատերազմ. որոյ թիւ նոցա իբ-
րև զաւազ ծովու: * Եւ ելցեն ՚ի լայնութիւն 8
երկրի, և պատեսցեն շուրջ զբանակս սրբ-
ոցն, և զքաղաքին սիրելւոյ: * Եւ իջցէ 9
հուր յերկնից առ ՚ի յոյ՝ և կերիցէ զնա և
զղօրագլուխն նոր զսատանայ՝ որ մոլորեցուցէ
զնա. և արկցէ զնա ՚ի ծովն հրոյ և ծծմբոյ,
ուր էր գազանն՝ * և սուտ մարգարէն. և 10
չարչարեսցին զտիւ և զգիշեր: * Եւ տեսի 11
աթոռ սպիտակ մեծ. և ՚ի վր նր նստեալ՝
յորոյ երեսացն երկինք էին և փախչէին եր-
կիրն և երկիր, և տեղի ոչ գտաւ նոցա: * Եւ 12
տեսի զմեռեալս մեծամեծս և զփոքունս,
որ կային առաջի աթոռոյն. և գրեանք բա-
նային. և այլ գիրք բացաւ կենաց, և դա-
տեցան մեռեալք ՚ի գրեցոյն՝ ըստ գործոց իւ-
րեանց: * Եւ ետ ծով զմեռեալս իւր, և 13
մահ և դժոխք զիւրեանց մեռեալս. և դա-
տեցան իւրաքանչիւր ըստ գործոց իւրեանց:
* Մահ և դժոխք մատնեցան ՚ի լիճ հրոյն: 14
(այս է մահն երկրորդ:) * Եւ որ ոչ ոք գր- 15

տաւ

տաւ՝ ի գիրն կենաց գրեալ՝ արկաւ՝ ի լճա
հրոյն։

ԳԼ. ԻԸ.

1 Եւ ‖ տեսի երկինն նոր՝ և երկիր նոր. քանզի առաջինն երկինք և երկիր եանց. և ‖ Եսայ. 65. 17. 66. 22. 2. Պետ. 3. 13.

2 ծով ոչ գոյր։ * Եւ զքաղաքն սո՛ր զնորն Երուսաղէմ տեսի՝ զի իջանէր յոյ՝ և յերկնից, զարդարեալ և պատրաստեալ որպէս հարսն առն իւրոյ։ * Եւ լուայ ձայն յերկնից՝ որ ասէր. ահաւասիկ խորանն ոյ՝ ի մէջ մարդկան, և բնակեսցէ ընդ նոսա. և նոքա ժողովուրդ նմա.

4 և սա՝ Աստուած նոցա։ * Եւ ջնջեսցէ զամ արտասուս ‖ Եսայ. 25. 8. Ապոկ. 7. 17. յաչաց նոցա. և մահ ոչ ևս գոյ, ոչ սուգ՝ և ոչ աղաղակ, ոչ ցաւք՝ և ոչ աշխատանք ոչ ևս գոյ, զի առաջինն եանց։ * Եւ ասաց ցիս՝ որ նստէր ի վերայ աթոռոյն. ‖ ահաւասիկ նորոգեմ զամ նոր. և ասէ ցիս, գրեա՛. այս ‖ Եսայ. 43. 19. 2. Կորնթ. 5. 17.

6 բանք ճշմարիտ և հաւատարիմք։ * Եւ ասէ ցիս. եղէ՛ ես եմ ալփա և ով, սկիզբն և կատարած. ես ծարաւեցողն տամ յաղբերէ ջրոյ կենաց ձրի։ * Որ յաղթէ, ժառանգեսցէ զայս ամ. և ես եղէց նմա Աստուած, և նոքա եղիցին ինձ որդիք։ * Եւ ծուլացն և անհաւատից՝ սպանողաց և պոռնկաց՝ և կախարդաց և կռապաշտից՝ և դեղատուաց, և ամենայն սուտ՝ ամպարշտաց. որոց բաժինն իւրեանց ի լճին այրեցելոյ հրով և ծծմբով. որ է

9 մահն երկրորդ։ * Եւ եկն առ իս մի յեօթն հրեշտակացն, որք ունէին զեօթն սկաւառակսն լցեալս եօթն վախճանաւ կատարածովք, խօսեցաւ ընդ իս և ասէ. եկ՝ ցուցից

քեզ

քեզ զՀարսանն և զկին գառինն : * Եւ առ 10
տարաւ զիս ՚ի լեառն մի բարձր և մեծ՝ հոգ-
ւոյն, և եցոյց ինձ զքաղաքն մեծ և նոր եկեմ.
զի էջեալ էր յերկնից առ ՚ի յՅՍՅ , * և ունէր 11
զփառս ՅՍՅ. և էր ՚ի նմա լուսաւորութիւն ,
նմանեալ ականց պատուականաց՝ քար յաս-
պիս սառնատեսակ և կենդանի : * Եւ էին 12
պարիսպքն մեծ և բարձր, և ունէր դրունս
երկոտասան. և յերկոտասան դրունսն եր-
կոտասան հրեշտակս, և անուանք իւրաքան-
չիւրոցն ՚ի վր դրանցն գրեալ էին՝ ըստ երկո-
տասան ցեղից որդւոցն Իսրայէլի : * Յարևելից կողմա- 13
նէ դրունք երեք, և ՚ի հիւսիսոյ կողմանէ
դրունք երեք, և ՚ի հարաւոյ կողմանէ դր-
րունք երեք, և յարևմտից կողմանէ դրունք
երեք : * Եւ պարիսպ քաղաքին ունէր հի- 14
մունս երկոտասան, և ՚ի նոսա երկոտասան ան-
ուանք երկոտասան առաքելոց գառինն :
* Եւ որ խօսէրն ընդ իս , ունէր եղէգն ոսկի 15
՚ի ձեռին իւրում, զի չափեսցէ զքաղաքն՝ և
զդրունս նր՝ և զպարիսպս նր : * Եւ երք- 16
ղաքն քառակուսի . և որչափ երկայնութիւն
նր՝ նոյնչափ և լայնութիւն՝ և բարձրուն՝ հա-
ւասար : և էր չափ երկայնութիւն նր երկո-
տասան հազար ասպարէզս . և լայնուին նր և
բարձրութիւն միաչափ՝ կիվլօս : * Եւ չափեաց 17
զպարիսպն նր՝ հարիւր և քառասուն և չորս
ասպարէզս . չափ մարդոյ՝ որ և հրեշտակի :
* Եւ էր շինուած պարսպայ քաղաքին յաս- 18
պիս . և քաղաքն էր ոսկի մաքուր՝ նման
սուրբ և սպիտակ ապակւոյ : * Եւ հիմունք 19
քաղաքին յամ՚ականց պատուականաց . հիմն
առա-

առաջին պարսպին յոսպիս , երկրորդն շա-
փիղա, երրորդն պղնձագոյն, չորրորդն զըմ-
20 րուխտ , * հինգերորդն եղէնդնաքար , վե-
ցերորդն սարդիոն , եօթներորդն ոսկեքար,
ութերորդն քիւրեղ , իններորդն տպազիոն,
տասներորդն քրիսոպրասոս, մեռասանն յա-
21 կինթ , երկոտասանն ամեթովս : *Եւ եին
երկոտասան դրունք յերկոտասան մարգա-
տաց՝ միաձև , և իւրաքանչիւրոցն դրունք՝
եին մի մի դուռն՝ ի միոյ միոյ մարգարտէ .
և ընդարձակութիւն քաղաքին ոսկի մաքուր՝
22 ոյզ ապակի պայծառ : *Եւ տաճար ոչ տե-
սի ի նմ, քանզի Տէր Աստուած ամենակալ տաճար
23 եր ի նմա և գառնն : *Եւ քաղաքին չէին || Եսայ .
պէտք արեգական և լուսնի , զի լուսաւորեա- 60. 19.
ցեն զնա . քանզի փառքն Աստուծոյ լուսաւորէին
24 զնա յամ ժամ. և ճրագ ի նմ գառնն : *Եւ
գնային հեթանոսք ի լոյս նորա . և թագա-
ւորք երկրի լուսազգեաց լինէին ի փառաց
25 նէ . * ||Եւ դրունք նէ ոչ փակէին ի տուէ || Եսայ .
և ի գիշեր , այլ բայ կային հանապազորդ . 60. 11.
26 և գիշեր ոչ եւս լինէր ի նմա . * այլ փառք
27 և պատիւ ազգաց : *Եւ ոչ մտցէ անդ ամ
չարակամ՝ և պիղծ և ստութիւն , բայց միայն
որ գրեալ են ի գլուխ կենաց գառնին :

ԳԼ. ԻՒ.

1 Եւ ետոյց ինձ մաքուր գետ կենդանի ջրոյ՝
սառնատեսակ , որ ելանէր յաթոռոյն Աստ-
2 ուծոյ և գառնին : *Եւ գնայր ի մէջ հրապարա-
կաց քաղաքին . և զեղերբք գետոյն աստի և
անտի ծառ կենաց՝ որ բերէր պտուղս երկո-
տա-

տասան. ըստ միոյ միոյ ամսոյ տալին զպտուղս
իւրեանց. և տերև ծառոյն էր բժշկութիւն
հեթանոսաց: * Եւ նզովք անդ ոչ և ևս էին. 3
և աթոռն ովյ և գառինն էր ի նմա. և ծա-
ռայքն նր պաշտեին զնա. * և տեսանէին զե- 4
րեսս նր. և անուն նր գրեալ էր ի ճակատս
||Եսայ. նց: * || Եւ գիշեր ոչ անդ՝ և չէր ինչ անդ 5
60. 20. պէտք ճրագի և լուսոյ արեգական. ըստ զի
տր տէր լուսաւորէր զնոսա. և թագաւորեսցեն
յաւիտեանս յաւիտենից: * Եւ ասէ ցիս. 6
այս բանք հաւատարիմ են և ճշմարիտ. և տէր
տէր մարգարէից սրբոց՝ առաքեաց զհրեշտակ
իւր՝ ծառայից իւրոց ցուցանել՝ զոր լինել
ըստ ն վաղվաղակի: (* Ահա գամ վաղվա- 7
ղակի.) երանի՝ որ պահէ զբան մարգարէու-
թեան զայս: * Եւ ես յովհաննէս լուայ՝ և 8
տեսի զայս ամ: և յորժամ լուայ և տեսի,
անկայ՝ և երկիր պագի հրեշտակին՝ որ ցու-
ցանէր ինձ զայս ամ: * Եւ ասէ ցիս. մի ան- 9
կանիր առաջի իմ՝ և երկիր պագաներ. քան-
զի և ես ծառայակից քո եմ և եղբարց քոց՝
որ պահեսցեն զբան մարգարէութեան գրոյս
այսորիկ. ցերկիր պագ: * Եւ ասէ ցիս 10
դարձեալ. մի կնքեր զբանս մարգարէական
գրոցս այսմիկ. քանզի ժամանակս մերձ է:
* Որ ամբարշտեալ ըստ՝ ամպարշտեսցի. և 11
որ աղտեղանալոցն է՝ աղտեղասցի, և որ ար-
դարանալոցն է՝ արդարասցի, և որ սրբելոցն
է՝ սրբեսցի: * Եւ ահա գամ վաղվաղակի՝ և 12
||Եսայ. վարձք իմ ընդ իս, հատուցանել իւրաքանչիւր
41. 4. 44. 6. ըստ գործս իւրեանց: * || Ես եմ ալփայ և ովմ, 13
Վէր. սկիզբն և կատարած, առաջին և վերջին:
1.8.17. 21. 6. *Երա-

14 * Երանելիք են՝ որ պահեն զպատուիրանս
նո՛ր. նոքա ունին իշխանութի՛ւն ուտել՛ ի փայ-
տին կենաց՝ և մտանել՛ ընդ դրունս քաղաքին։
15 * Ա՛յլ եղեն արտաքս՝ շունք և դեղատուք
և սպանօղք և կռապաշտք, և ամենեքեան
16 որ սիրեն զստութի՛ւն։ * Ես Յի՛սուս եցի ըղ-
հրեշտակ իմ վկայել զայս ձեզ եկեղեցեացդ.
ես արմատ և սեռ՛ի դաւթայ, և աստղ պայ-
17 ծառ առաւօտին։ * Եւ հոգի, և փեսային՝
որ գալոցն է՛մ. և որ լսէ՝ ասելով թէ եկ,
և որ ծարաւի լցէ՝ եկեսցէ, և որ ոք կամի
18 առնուլ զջուրն կենաց ձրի։ * Վկայեմ և
ես ամի՝ որ լսէ զբանս մարգարէութե՛ գրոցս
այսմիկ. թէ ոք յաւելցէ՛ի սա, յաւելցէ՛ Աստ
՛ի վերն՛ զեօթն հարուածսն՝ գրեալս՛ի գիրս
19 յայս։ * Եւ եթէ ոք պակասեցուսցէ՛ի բա-
նից մարգարէութե՛ գրոցս այսմիկ՝ պակա-
սեցուսցէ և Հատցէ Աստ զբաժին նո՛ր՛ի ծա-
ռոյն կենաց՝ և՛ի քաղաքէն սրբոց՝ որ գրեալ
20 է՛ի գիրս յայս։ * Ա՛սաց՝ որ վկայեացն զայս.
գա՛մ ես վաղվաղակի. ամէն։ Եկն՝ Տէր Յի՛
21 ք՛ս։ * Շ՛նորհք Տե՛ն մերոյ Յի՛սուսի՛ ընդ ա՛մե՛
սրբոց։ Ա՛մէն։

ՎԱԽՃԱՆ ՆՈՐՈՑ ԿՏԱԿԱԲԱՆՈՑ։

Ց Ա Ն Կ

ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

	Էր.
ա. Ա՛ւետարան ըստ Մատթէոսի:	9.
բ. Աւետարան ըստ Մարկոսի:	101.
գ. Աւետարան ըստ Ղուկասու:	163.
դ. Աւետարան ըստ Յովհաննու:	261.
ե. Գործք առաքելոց:	339.
զ. Թուղթ պօղոսի առ Հռովմայեցիսն:	431.
է. Թուղթ պօղոսի առ Կորնթ. առաջին:	468.
ը. Թուղթ պօղոսի առ Կորնթ. երկրորդ:	503.
թ. Թուղթ պօղոսի առ Գաղատացիսն:	527.
ժ. Թուղթ պօղոսի առ Եփեսացիսն:	540.
ժա. Թուղթ պօղոսի առ Փիլիպեցիսն:	552.
ժբ. Թուղթ պօղոսի առ Կողոսացիսն:	561.
ժգ. Թուղթ պօղոսի առ Թեսաղ. առաջին:	570.
ժդ. Թուղթ պօղոսի առ Թեսաղ. երկրորդ:	578.
ժե. Թուղթ պօղոսի առ Տիմոթէոս առաջին:	583.
ժզ. Թուղթ պօղոսի առ Տիմոթէոս երկրորդ:	593.
ժէ. Թուղթ պօղոսի առ Տիտոս:	601.
ժը. Թուղթ պօղոսի առ Փիլիմոն:	606.
ժթ. Թուղթ պօղոսի առ Եբրայեցիսն:	608.
ի. Թուղթ կաթուղիկէացւոյ յակովբոս:	636.
իա. Թուղթ կաթուղ. պետրոսի առաջին:	646.
իբ. Թուղթ կաթուղ. պետրոսի երկրորդ:	656.
իգ. Թուղթ կաթուղ. Յովհաննու առաջին:	663.
իդ. Թուղթ կաթուղ. Յովհաննու երկրորդ:	673.
իե. Թուղթ կաթուղ. Յովհաննու երրորդ:	675.
իզ. Թուղթ կաթուղ. Յուդայի առաքելոյ:	677.
իէ. Յայտնութիւն Յովհաննու:	680.